SLUŽBENI GLASNIK BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на босанском, хрватском и српском језику

Godina XXVI
Petak, 23. septembra/rujna 2022. godine

Broj/Број
64

Година XXVI
Петак, 23. септембра 2022. године

ISSN 1512-7486 - bosanski jezik
ISSN 1512-7494 - hrvatski jezik
ISSN 1512-7508 - srpski jezik

PREDSTAVNIČKI DOM PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE

611

Na osnovu člana IV.3.d) Ustava Bosne i Hercegovine, te na osnovu člana 163. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Predstavnički dom je na 32. sjednici, održanoj 30.8.2022, usvojio

ZAKLJUČAK
O PRIHVATANJU RADNE DEFINICIJE ANTISEMITIZMA MEĐUNARODNOG SAVEZA ZA SJEĆANJE NA HOLOKAUST

1. Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH prihvata radnu definiciju antisemitizma Međunarodnog saveza za sjećanje na holokaust (IHRA), s ilustracijama, koja glasi:

   Antisemitizam je određeno poimanje Jevreja koje se može iskazivati kao mržnja prema Jevrejima. Postoje usmena, pismena i fizička izražavanja antisemitizma koja su usmjerena prema Jevrejima ili nejevrejima i/ili prema njihovoj imovini, ustanovama jevrejske zajednice te jevrejskim vjerskim objektima.

   Manifestacije mogu biti usmjerene i protiv države Izrael, koja se smatra jevrejskim kolektivitetom. Međutim, kritiziranje države Izrael slično onome kakvo se upućuje bilo kojoj drugoj državi ne može se smatrati antisemitizmom. U antisemitskim napadima često se optužuju Jevreji za urotu s ciljem da se našteti čovječanstvu i često se takvi napadi koriste kako bi se Jevreje optužilo zbog toga "što stvari idu loše". Antisemitizam se iskazuje u govoru, pisanju, slikovnim oblicima i djelima, a koristi se pogrešno po stavljenim stereotipima, kao i negativnim karakternim obilježjima.

   Savremeni primjeri antisemitizma u javnom životu, medijima, školama, radnim sredinama te vjerskom životu mogu biti sljedeći, uzevši u obzir cjelokupan kontekst, ali se ne moraju svoditi samo na:

   - pozivanje, pomaganje ili opravdavanje ubijanja ili ugrožavanja Jevreja u ime radikalne ideologije ili ekstremističkih vjerskih stajališta;
   - stvaranje lažnih, dehumanizirajućih, demonizirajućih ili stereotipnih optužbi protiv Jevreja kao takvih ili Jevreja kao društvene skupine. Optužbe takvoga tipa su posebno (ali nisu i jedine!) mit o svjetskoj jevrejskoj uroti ili tvrdnje da Jevreji vladaju medijima, ekonomijom, strukturama vlasti ili drugim društvenim institucijama;
   - optuživanje Jevreja kao naroda da su odgovorni za stvarna ili izmišljena nedjela koja je počinio neki Jevrej kao pojedinac ili neka skupina Jevreja, ili čak za djela koja su počinili nejevreji;
   - osporavanje činjenice, razmjera, mehanizama (npr. plinskih komora) ili organiziranosti genocida nad jevrejskim narodom koji su počinili nacionalsocijalistička Njemačka i njeni saveznici tokom Drugog svjetskog rata (holokaust);
   - optuživanje Jevreja kao naroda ili Izraela kao države da izmišljaju ili preuveličavaju razmjere holokausta;
   - optuživanje jevrejskih građana neke zemlje da su lojalniji Izraelu nego vlastitoj državi ili da postoje navodni prioriteti Jevreja širom svijeta koji su im važniji nego interesi njihovih vlastitih država;
   - osporavanje Jevrejima prava na samoopredjeljenje tvrdnjom da je postojanje države Izrael rasističko po svom karakteru;
   - primjenjivanje dvostrukih mjerila zahtjevima da se Izrael ističe ponašanjem koje se ne očekuje ni od jedne druge demokratske države;
   - korištenje simbola i slika koji se povezuju s klasičnim antisemitizmom (npr. tvrdnje da su Jevreji ubili Isusa ili optužbe za ritualna ubistva) kako bi se okarakterizirali Izrael ili Izraelci;

- uspoređivanje današnje izraelske politike s nacističkom;
- smatranje da su Jevreji kolektivno odgovorni za djela države Izrael.

Antisemitska djela su krivična djela kada su tako definirana zakonom (npr. u nekim zemljama poricanje holokausta ili dijeljenje antisemitskih materijala).

Krivična djela su antisemitska kada su mete napada, bilo da se radi o ljudima ili imovini - kao što su zgrade, škole, mjesta molitve i groblja - koji su izabrani zato što su jevrejski ili se smatra da su jevrejski ili su na bilo koji način povezani s Jevrejima.

Antisemitska diskriminacija znači uskraćivanje Jevrejima mogućnosti ili usluga koje su dostupne za ostale što je u mnogim zemljama suprotno zakonu.

2. Predstavnički dom ovim zaključkom i prihvatanjem navedene definicije izražava svoj stav i utvrđuje političke smjernice koje će provoditi Predsjedništvo BiH, Vijeće ministara BiH i druge institucije BiH.
3. Predstavnički dom traži od Predsjedništva BiH i Vijeća ministara BiH da intenziviraju aktivnosti s ciljem ostvarivanja punopravnog članstva Bosne i Hercegovine u IHRA-i.
4. Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-2-1321/22
30. augusta 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Nebojša Radmanović, s. r.

Na temelju članka IV.3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i na temelju članka 163. Poslovnika Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Zastupnički dom na 32. sjednici, održanoj 30.8.2022. godine, usvojio je

ZAKLJUČAK
O PRIHVAĆANJU RADNE DEFINICIJE ANTISEMITIZMA MEĐUNARODNOG SAVEZA ZA SJEĆANJE NA HOLOKAUST

1. Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine prihvaća Radnu definiciju antisemitizma Međunarodnog saveza za sjećanje na Holokaust (IHRA), s ilustracijama, koja glasi:

Antisemitizam je određeno poimanje Židova koje se može iskazivati kao mržnja prema Židovima. Postoje usmena, pismena i fizička izražavanja antisemitizma koja su usmjerena prema Židovima ili nežidovima i/ili prema njihovoj imovini, ustanovama židovske zajednice te židovskim vjerskim objektima.

Manifestacije mogu biti usmjerene i protiv države Izrael, koja se smatra židovskim kolektivitetom. Međutim, kritiziranje države Izrael slično onome kakvo se upućuje bilo kojoj drugoj državi ne može se smatrati antisemitizmom. U antisemitskim napadima često se optužuju Židovi za urotu s ciljem da se našteti čovječanstvu i često se takvi napadi koriste kako bi se Židove optužilo zbog toga "što stvari idu loše". Antisemitizam se iskazuje u govoru, pisanju, slikovnim oblicima i djelima, a koristi se pogrešno po stavljenim stereotipima, kao i negativnim karakternim obilježjima.

Suvremeni primjeri antisemitizma u javnom životu, medijima, školama, radnim sredinama te vjerskom životu mogu biti sljedeći, uzevši u obzir cjelokupan kontekst, ali se ne moraju svoditi samo na:

- pozivanje, pomaganje ili opravdavanje ubijanja ili ugrožavanja Židova u ime radikalne ideologije ili ekstremističkih vjerskih stajališta;
- stvaranje lažnih, dehumanizirajućih, demonizirajućih ili stereotipnih optužbi protiv Židova kao takvih ili Židova kao društvene skupine. Optužbe takvoga tipa su posebno (ali nisu i jedine!) mit o svjetskoj židovskoj uroti ili tvrdnje da Židovi vladaju medijima, ekonomijom, strukturama vlasti ili drugim društvenim institucijama;
- optuživanje Židova kao naroda da su odgovorni za stvarna ili izmišljena nedjela koje je počinio neki Židov kao pojedinac ili neka skupina Židova, ili čak za djela koje su počinili nežidovi;
- osporavanje činjenice, razmjera, mehanizama (na primjer plinskih komora) ili organiziranosti genocida nad židovskim narodom koji su počinili nacionalsocijalistička Njemačka i njezini saveznici tijekom Drugog svjetskog rata (Holokaust);
- optuživanje Židova kao naroda ili Izraela kao države da izmišljaju ili preuveličavaju razmjere Holokausta;
- optuživanje židovskih građana neke zemlje da su lojalniji Izraelu nego vlastitoj državi ili da postoje navodni prioriteti Židova širom svijeta koji su im važniji nego interesi njihovih vlastitih država;
- osporavanje Židovima prava na samoopredjeljenje tvrdnjom da je postojanje Države Izrael rasističko po svome karakteru;
- primjenjivanje dvostrukih mjerila zahtjevima da se Izrael ističe ponašanjem koje se ne očekuje ni od jedne druge demokratske države;
- korištenje simbola i slika koji se povezuju s klasičnim antisemitizmom (na primjer tvrdnje da su Židovi ubili Isusa ili optužbe za ritualna ubojstva) kako bi se okarakterizirali Izrael ili Izraelci;
- uspoređivanje današnje izraelske politike s nacističkom;
- smatranje da su Židovi kolektivno odgovorni za djela države Izrael.

Antisemitska djela su kaznena djela kada su tako definirana zakonom (na primjer u nekim zemljama poricanje Holokausta ili dijeljenje antisemitskih materijala).

Kaznena djela su antisemitska kada su mete napada, bilo da se radi o ljudima ili imovini - kao što su zgrade, škole, mjesta molitve i groblja - koji su izabrani zato što su židovski ili se smatra da su židovski ili su na bilo koji način povezani sa Židovima.

Antisemitska diskriminacija znači uskraćivanje Židovima mogućnosti ili usluga koje su dostupne za ostale, što je u mnogim zemljama suprotno zakonu.

2. Zastupnički dom ovim zaključkom i prihvaćanjem navedene definicije izražava svoj stav i utvrđuje političke smjernice koje će provoditi Predsjedništvo BiH, Vijeće ministara BiH i druge institucije BiH.
3. Zastupnički dom traži od Predsjedništva BiH i Vijeća ministara BiH da intenziviraju aktivnosti s ciljem ostvarivanja punopravnog članstva Bosne i Hercegovine u IHRA-i.
4. Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-2-1321/22
30. kolovoza 2022. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Nebojša Radmanović, v. r.

На основу члана IV 3.д) Устава Босне и Херцеговине, те на основу члана 163. Пословника Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине,

Представнички дом, на 32. сједници одржаној 30.08.2022. године, усвојио је

ЗАКЉУЧАК
О ПРИХВАТАЊУ РАДНЕ ДЕФИНИЦИЈЕ АНТИСЕМИТИЗМА МЕЂУНАРОДНОГ САВЕЗА ЗА СЈЕЋАЊЕ НА ХОЛОКАУСТ

1. Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине прихвата Радну дефиницију антисемитизма Међународног савеза за сјећање на Холокауст (IHRA), са илустрацијама, која гласи:

   Антисемитизам је одређено поимање Јевреја које се може исказивати као мржња према Јеврејима. Постоје усмена, писмена и физичка изражавања антисемитизма која су усмјерена према Јеврејима или нејеврејима и/или према њиховој имовини, установама јеврејске заједнице те јеврејским вјерским објектима.

   Манифестације могу бити усмјерене и против државе Израел, која се сматра јеврејским колективитетом. Међутим, критиковање државе Израел слично ономе какво се упућује било којој другој држави не може се сматрати антисемитизмом. У антисемитским нападима често се оптужују Јевреји за уроту с циљем да се наштети човјечанству и често се такви напади користе како би се Јевреје оптужило због тога "што ствари иду лоше". Антисемитизам се исказује у говору, писању, сликовним облицима и дјелима, а користи се погрешно по стављеним стереотипима, као и негативним карактерним обиљежјима.

   Савремени примјери антисемитизма у јавном животу, медијима, школама, радним срединама те вјерском животу могу бити сљедећи, узевши у обзир цјелокупан контекст, али се не морају сводити само на:

   - позивање, помагање или оправдавање убијања или угрожавања Јевреја у име радикалне идеологије или екстремистичких вјерских стајалишта;
   - стварање лажних, дехуманизујућих, демонизујућих или стереотипних оптужби против Јевреја као таквих или Јевреја као друштвене групе. Оптужбе таквог типа су посебно (али нису и једине!) мит о свјетској јеврејској уроти или тврдње да Јевреји владају медијима, економијом, структурама власти или другим друштвеним институцијама;
   - оптуживање Јевреја као народа да су одговорни за стварна или измишљена недјела које је починио неки Јеврej као појединац или нека група Јевреја, или чак за дјела које су починили нејевреји;
   - оспоравање чињенице, размјера, механизама (на примјер гасних комора) или организованости геноцида над јеврејским народом који су починили националсоцијалистичка Њемачка и њени савезници током Другог свјетског рата (Холокауст);
   - оптуживање Јевреја као народа или Израела као државе да измишљају или преувеличавају размјере Холокауста;
   - оптуживање јеврејских грађана неке земље да су лојалнији Израелу него властитој држави или да постоје наводни приоритети Јевреја широм свијета који су им важнији него интереси њихових властитих држава;
   - оспоравање Јеврејима права на самоопредјељење тврдњом да је постојање Државе Израел расистичко по свом карактеру;
   - примјењивање двоструких мјерила захтјевима да се Израел истиче понашањем које се не очекује ни од једне друге демократске државе;
   - коришћење симбола и слика који се повезују са класичним антисемитизмом (на примјер тврдње да су Јевреји убили Исуса или оптужбе за ритуална убојства) како би се окарактерисали Израел или Израелци;
   - поређење савремене израелске политике са нацистичком;
   - сматрање да су Јевреји колективно одговорни за дјела државе Израел.

   Антисемитска дјела су кривична дјела када су тако дефинисана законом (на примјер у неким земљама порицање Холокауста или дијељење антисемитских материјала).

   Кривична дјела су антисемитска када су мете напада, било да се ради о људима или имовини - као што су зграде, школе, мјеста молитве и гробља - који су изабрани зато што су јеврејски или се сматра да су јеврејски или су на било који начин повезани са Јеврејима.

   Антисемитска дискриминација значи ускраћивање Јеврејима могућности или услуга које су доступне за остале што је у многим земљама супротно закону.
2. Представнички дом овим закључком и прихватањем наведене дефиниције изражава свој став и утврђује политичке смјернице које ће спроводити Предсједништво БиХ, Савјет министара БиХ и друге институције БиХ.
3. Представнички дом тражи од Предсједништва БиХ и Савјета министара БиХ да интензивирају активности с циљем остваривања пуноправног чланства Босне и Херцеговине у IHRA.

   Овај закључак ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-02-2-1321/22
30. августа 2022. године
Сарајево

Предсједавајући
Представничког дома
Небојша Радмановић, с. р.

612

Na osnovu člana IV.3.d) Ustava Bosne i Hercegovine, te na osnovu člana 165. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Predstavnički dom je na 32. sjednici, održanoj 30.8.2022, usvojio

PREPORUKU
O POSTUPANJU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I DRUGIH INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE PO PITANJU KOMEMORACIJA U BLEIBURGU

1. Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH pozdravlja Rezoluciju Nacionalnog vijeća Austrije 618/1(E) od 9.7.2020. o zabrani komemoracija u Bleiburgu i drugim mjestima u Austriji.
2. Predstavnički dom pozdravlja Zaključke Ministarstva unutrašnjih poslova Austrije iz novembra 2021. godine, donesene na osnovu zahtjeva iz te rezolucije, u kojim se, između ostalog, ističe da su komemoracije kod Bleiburga uključivale "nacional-socijalističke aktivnosti", kao i "komemoraciju fašističkog režima", te da "takvi događaji, pogotovo na način na koji su održavani 2019. i ranije moraju biti zabranjeni", kao i da se "grb koji počinje s bijelim poljem ima smatrati zabranjenim amblemom u okviru Zakona o amblemima."

3. Uzimajući u obzir učešće zvaničnih delegacija iz Bosne i Hercegovine na komemoracijama kod Bleiburga o trošku po budžet institucija BiH, uključujući 2019. i ranije, Predstavnički dom traži od Vijeća ministara BiH, a posebno od Ministarstva sigurnosti BiH, te drugih institucija Bosne i Hercegovine, da ispita sve mogućnosti, uzimajući u obzir zahtjeve Povelje o osnovnim pravima Evropske unije, Evropske konvencije o ljudskim pravima i druge ustavne odredbe, kroz zakonske mjere na nivou Bosne i Hercegovine, bilateralnom i evropskom nivou, o zabrani ultranacionalističko-fašističkih komemoracija vezanih za Bleiburg, odnosno utroška budžetskih sredstava za takve svrhe, u svim budućim godinama.
4. Predstavnički dom traži od Vijeća ministara BiH da dostavi zaključke o zahtjevima iz prethodne tačke u roku od 60 dana od dana usvajanja ove preporuke.
5. Ova preporuka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-2-1322/22
30. augusta 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Nebojša Radmanović, s. r.

Na temelju članka IV.3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i na temelju članka 165. Poslovnika Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Zastupnički dom na 32. sjednici, održanoj 30.8.2022., usvojio je

PREPORUKU
O POSTUPANJU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I DRUGIH INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE PO PITANJU KOMEMORACIJA U BLEIBURGU

1. Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine pozdravlja Rezoluciju Nacionalnog vijeća Austrije 618/1(E) od 9. 7. 2020. o zabrani komemoracija u Bleiburgu i drugim mjestima u Austriji.
2. Zastupnički dom pozdravlja Zaključke Ministarstva unutarnjih poslova Austrije iz studenog 2021., donesene na osnovi zahtjeva iz te rezolucije, u kojima se uz ostalo ističe da su komemoracije kod Bleiburga uključivale "nacional-socijalističke aktivnosti", kao i "komemoraciju fašističkog režima", te da "takvi događaji, pogotovu na način na koji su održavani 2019. i ranije, moraju biti zabranjeni", kao i da "grb koji počinje s bijelim poljem se ima smatrati zabranjenim amblemom u Zakonu o amblemima".
3. Uzimajući u obzir sudjelovanje službenih izaslanstava iz Bosne i Hercegovine na komemoracijama kod Bleiburga o trošku po proračun institucija BiH, uključujući 2019. i ranije, Zastupnički dom traži od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, a posebno od Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, te drugih institucija Bosne i Hercegovine da ispitaju sve mogućnosti, uzimajući u obzir zahtjeve iz Povelje o temeljnim pravima Europske unije, Europsku konvenciju o ljudskim pravima i druge ustavne odredbe, putem zakonskih mjera na razini Bosne i Hercegovine te bilateralnoj i europskoj razini o zabrani ultranacionalističko-fašističkih komemoracija vezanih za Bleiburg, odnosno utroška proračunskih sredstava za takve svrhe, u svim budućim godinama.
4. Zastupnički dom traži od Vijeća ministara BiH da dostavi zaključke o zahtjevima iz prethodne točke u roku od 60 dana od dana usvajanja ove preporuke.
5. Ova preporuka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-2-1322/22
30. kolovoza 2022. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Nebojša Radmanović, v. r.

На основу члана IV.3. d) Устава Босне и Херцеговине, те на основу члана 165. Пословника Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Представнички дом, на 32. сједници одржаној 30.08.2022. године, усвојио је

ПРЕПОРУКУ
О ПОСТУПАЊУ САВЈЕТА МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ДРУГИХ ИНСТИТУЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ПО ПИТАЊУ КОМЕМОРАЦИЈА У БЛАЈБУРГУ

1. Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине поздравља Резолуцију Националног вијећа Аустрије 618/1(E) од 09.07.2020. о забрани комеморација у Блајбургу и другим мјестима у Аустрији.
2. Представнички дом поздравља закључке Министарства унутрашњих послова Аустрије из новембра 2021, донесене на основу захтјева из те резолуције, у којим се, између осталог, истиче да су комеморације код Блајбурга укључивале "националсоцијалистичке активности", као и "комеморацију фашистичког режима", те да "такви догађаји, поготово на начин на који су одржавани 2019. и раније морају бити забрањени", као и да "грб који почиње са бијелим пољем се има сматрати забрањеним амблемом у оквиру Закона о амблемима".
3. Узимајући у обзир учешће званичних делегација из Босне и Херцеговине на комеморацијама код Блајбурга о трошку по буџет институција БиХ, укључујући 2019. и раније, Представнички дом тражи од Савјета министара Босне и Херцеговине, а посебно од Министарства безбједности Босне и Херцеговине, те других институција Босне и Херцеговине, да испита све могућности, узимајући у обзир захтјеве Повеље о основним правима Европске уније, Европске конвенције о људским правима и друге уставне одредбе, кроз законске мјере на нивоу Босне и Херцеговине, билатералном и европском нивоу, о забрани ултранационалистичко-фашистичких комеморација везаних за Блајбург, односно утрошка буџетских средстава за такве сврхе, у свим будућим годинама.
4. Представнички дом тражи од Савјета министара БиХ да достави закључке о захтјевима из претходне тачке у року од 60 дана од дана усвајања ове препоруке.
5. Ова препорука ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-02-2-1322/22
30. августа 2022. године
Сарајево

Предсједавајући
Представничког дома
Небојша Радмановић, с. р.

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

613

Na osnovu člana 17. stav (3) Zakona o Budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 42/22) i člana 4. stav (1) i (2)

Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve za 2022. godinu broj 01-50-1-2232-36/22 od 22. jula 2022. godine, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE REZERVE

Član 1.
(Predmet odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu, u iznosu od 1.000,00 KM Udruženju "Biti novinar" iz Tuzle, kao podrška u sufinansiranju u pripremi organizacije dodjele novinarske nagrade "Nino Ćatić".

Član 2.
(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Udruženja "Biti novinar" iz Tuzle.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se Udruženje "Biti novinar" Tuzla da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02-16-1-2522-19/22
05. septembra 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predsjedništva BiH
Šefik Džaferović, s. r.

Na temelju članka 17. stavka (3) Zakona o Proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 42/22) i članka 4. stavka (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2022. godinu broj 01-50-1-2232-36/22 od 22. srpnja 2022. godine, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE

Članak 1.
(Predmet odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu, u iznosu od 1.000,00 KM Udruzi "Biti novinar" iz Tuzle, na ime potpore u sufinanciranju priprema organiziranja dodjele novinarske nagrade "Nino Ćatić.

Članak 2.
(Nadležnost za realizaciju)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Udruge "Biti novinar iz Tuzle.

Članak 3.
(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)

Obvezuje se Udruga "Biti novinar" iz Tuzle da dostavi izvješće o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02-16-1-2522-19/22
05. rujna 2022. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Predsjedništva BiH
Šefik Džaferović, v. r.

На основу члана 17. став (3) Закона о Буџету институција БиХ и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2022. годину ("Службени гласник БиХ", број 42/22) и члана 4. став (1) и (2) Правилника о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2022. годину број 01-50-1-2232-36/22 од 22. јула 2022. године, члан Предсједништва Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2022. годину, у износу од 1.000,00 КМ Удружењу "Бити новинар" из Тузле, као подршка у суфинансирању у припреми организације додјеле новинарске награде "Нино Ћатић".

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на жиро рачун Удружења "Бити новинар" из Тузле.

Члан 3.
(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Удружење "Бити новинар" Тузла да достави извјештај о намјенском утрошку додијељених средстава.

Члан 4.
(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02-16-1-2522-19/22
05. септембра 2022. године
Сарајево

Предсједавајући
Предсједништва БиХ
Шефик Џаферовић, с. р.

614

Na osnovu člana 17. stav (3) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 42/22) i člana 4. stav (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve za 2022. godinu broj 01-50-1-2232-36/22 od 22. jula 2022. godine, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE REZERVE

Član 1.
(Predmet odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu, u

iznosu od 2.000,00 KM Udruženju građana Planinarsko društvo "Budoželj" Breza, kao finansijska podrška za organizaciju manifestacije "Dani planinara Federacije Bosne i Hercegovine".

Član 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Udruženja građana Planinarsko društvo "Budoželj" Breza.

Član 3.

(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se Udruženje građana Planinarsko društvo "Budoželj" Breza da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-16-1-2522-20/22
08. septembra 2022. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Željko Komšić, s. r.

Na temelju članka 17. stavka (3) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 42/22) i članka 4. stavka (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2022. godinu (broj 01-50-1-2232-36/22 od 22. srpnja 2022. godine), član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE

Članak 1.

(Predmet odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu, u iznosu od 2.000,00 KM Udruzi građana Planinarsko društvo "Budoželj" Breza, kao financijska potpora za organiziranje manifestacije "Dani planinara Federacije Bosne i Hercegovine".

Članak 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Udruge građana Planinarsko društvo "Budoželj" Breza.

Članak 3.

(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)

Obvezuje se Udruga građana Planinarsko društvo "Budoželj" Breza da dostavi izvješće o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-16-1-2522-20/22
08. rujna 2022. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Željko Komšić, v. r.

На основу члана 17. став (3) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2022. годину ("Службени гласник БиХ", број 42/22) и члана 4. став (1) и (2) Правилника о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2022. годину (број 01-50-1-2232-36/22 од 22. јула 2022. године), члан Предсједништва Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.

(Предмет одлуке)

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2022. годину, у износу од 2.000,00 КМ Удружењу грађана Планинарско друштво "Будожељ" Бреза, као финансијска подршка за организацију манифестације "Дани планинара Федерације Босне и Херцеговине".

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на жиро рачун Удружења грађана Планинарско друштво "Будожељ" Бреза.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Удружења грађана Планинарско друштво "Будожељ" Бреза да достави извјештај о намјенском утрошку додијељених средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-16-1-2522-20/22
08. септембра 2022. године
Сарајево

Члан Предсједништва БиХ
Жељко Комшић, с. р.

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

615

Na osnovu člana 11. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa oružja, vojne opreme i roba posebne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 54. sjednici, održanoj 28.07.2022. godine, donijelo je

ODLUKU
O IZMJENI ODLUKE O IMENOVANJU KOMISIJE ZA KONTROLU VANJSKOTRGOVINSKOG PROMETA ORUŽJA I VOJNE OPREME

Član 1.

U Odluci o imenovanju Komisije za kontrolu vanjskotrgovinskog prometa oružja i vojne opreme ("Službeni glasnik BiH", broj 25/17 i 63/21) u članu 2. tač. b) i e) mijenjaju se i glase.

"b) Radomir Stevanović, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH - član,

e) Darko Marjanović, Ministarstvo odbrane BiH - član;".

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 95/22	Predsjedavajući
28. jula 2022. godine	Vijeća ministara BiH
Sarajevo	Dr. **Zoran Tegeltija**, s. r.

Temeljem članka 11. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa oružja, vojne opreme i roba posebne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 54. sjednici, održanoj 28.07.2022. godine, donijelo je

ODLUKU
O IZMJENI ODLUKE O IMENOVANJU POVJERENSTVA ZA KONTROLU VANJSKOTRGOVINSKOG PROMETA ORUŽJA I VOJNE OPREME

Članak 1.

U Odluci o imenovanju Povjerenstva za kontrolu vanjskotrgovinskog prometa oružja i vojne opreme ("Službeni glasnik BiH", br. 25/17 i 63/21) u članku 2. toč. b) i e) mijenjaju se i glase:

"b) Radomir Stevanović, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH član;

e) Darko Marjanović, Ministarstvo obrane BiH - član;".

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 95/22	Predsjedatelj
28. srpnja 2022. godine	Vijeća ministara BiH
Sarajevo	Dr. **Zoran Tegeltija**, v. r.

На основу члана 11. Закона о контроли спољнотрговинског промета оружја, војне опреме и роба посебне иамјене ("Службени гласник БиХ", број 53/16) и члана 17. Закона о Савјету министара БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), на приједлог Министарства спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине, на 54. сједници, одржаној 28.07.2022. године, донио је

ОДЛУКУ
О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О ИМЕНОВАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА КОНТРОЛУ СПОЉНОТРГОВИНСКОГ ПРОМЕТА ОРУЖЈА И ВОЈНЕ ОПРЕМЕ

Члан 1.

У Одлуци о именовању Комисије за контролу спољнотрговинског промета оружја и војне опреме ("Службени гласник БиХ", бр. 25/17 и 63/21) у члану 2, тач. б) и е) мијењају се и гласе:

"б) Радомир Стевановић, Министарство спољне трговине и економских односа БиХ - члан;

е) Дарко Марјановић, Министарство одбране БиХ - члан;".

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласиику БиХ".

СМ број 95/22	Предјседавајући
28. јула 2022. године	Савјета министара БиХ
Сарајево	Др **Зоран Тегелтија**, с. р.

616

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i člana 7. Odluke o uspostavljanju Odbora za olakšavanje trgovine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 43/18), na prijedlog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 54. sjednici, održanoj 28.07.2022. godine, donijelo je

ODLUKU
O IZMJENAMA ODLUKE O IMENOVANJU ČLANOVA ODBORA ZA OLAKŠAVANJE TRGOVINE BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

U Odluci o imenovanju članova Odbora za olakšavanje trgovine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 8/19 i 56/20) u članu 2. stav (1) tačka c) alineja 1) mijenja se i glasi:

"1) Jasmina Sarajlić, ministar - savjetnik u Odjelu za ekonomsku multilateralu i rekonstrukciju, član,".

U tački i) al. 1) i 2) mijenjaju se i glase:

"1) Pejo Đurašinović, direktor, član,

2) Eduard Šakota, zamjenik direktora, zamjenik člana;".

U tački j) al. 1) i 2) mijenjaju se i glase:

"1) Bojan Stevandić, stručni savjetnik za ekonomske odnose, član;

2) Amar Elezović, stručni savjetnik, zamjenik člana;".

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 96/22	Predsjedavajući
28. jula 2022. godine	Vijeća ministra BiH
Sarajevo	Dr. **Zoran Tegeltija**, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i članka 7. Odluke o uspostavi Odbora za olakšavanje trgovine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 43/18), na prijedlog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 54. sjednici, održanoj 28.07.2022. godine, donijelo je

ODLUKU
O IZMJENAMA ODLUKE O IMENOVANJU ČLANOVA ODBORA ZA OLAKŠAVANJE TRGOVINE BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

U Odluci o imenovanju članova Odbora za olakšavanje trgovine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 8/19 i 56/20) u članku 2. stavak (1) točka c) alineja 1) mijenja se i glasi:

"1) Jasmina Sarajlić, ministar - savjetnik u Odjelu za ekonomsku multilateralu i rekonstrukciju, član,".

U točki i) al. 1) i 2) mijenjaju se i glase:
"1) Pejo Đurašinović, ravnatelj, član,
2) Eduard Šakota, zamjenik ravnatelja, zamjenik člana;".
U točki j) al. 1) i 2) mijenjaju se i glase:
"1) Bojan Stevandić, stručni savjetnik za ekonomske odnose, član;
2) Amar Elezović, stručni savjetnik, zamjenik člana;".

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 96/22
28. srpnja 2022. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministra BiH
Dr. **Zoran Tegeltija**, v. r.

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и члана 7. Одлуке о успостављању Одбора за олакшавање трговине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 43/18), на приједлог Министарства спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 54. сједници, одржаној 28.07.2022, године, донио је

ОДЛУКУ
О ИЗМЈЕНАМА ОДЛУКЕ О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНОВА ОДБОРА ЗА ОЛАКШАВАЊЕ ТРГОВИНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

У Одлуци о именовању чланова Одбора за олакшаваше трговине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 8/19 и 56/20) у члану 2. став (1) тачка ц) алинеја 1) мијења се и гласи:
"1) Јасмина Сарајлић, министар - савјетник у Одсјеку за економску мултилатералу и реконструкцију, члан,".
У тачки и) ал. 1) и 2) мијењају се и гласе:
"1) Пејо Ђурашиновић, директор, члан,
2) Едуард Шакота, замјеник директора, замјеник члана;".
У тачки ј) ал. 1) и 2) мијењају се и гласе:
"1) Бојан Стевандић, стручни савјетник за економске односе, члан;
2) Амар Елезовић, стручни савјетник, замјеник члана;".

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 96/22
28. јула 2022. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Др **Зоран Тегелтија**, с. р.

617

Na osnovu člana 16. stava (2) Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06,76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 55. sjednici, održanoj 25.8.2022. godine, donijelo je

ODLUKU
O PRERASPODJELI DIJELA BUDŽETSKIH SREDSTAVA ZA 2022. GODINU IZ BUDŽETA ZAVODA ZA IZVRŠENJE KRIVIČNIH SANKCIJA, PRITVORA I DRUGIH MJERA BOSNE I HERCEGOVINE U BUDŽET MINISTARSTVA PRAVDE BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.
(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom odobrava se preraspodjela dijela budžetskih sredstava za 2022. godinu iz budžeta Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera Bosne i Hercegovine u budžet Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine u ukupnom iznosu od 920.000,00 KM.

Član 2.
(Namjena sredstava)

Sredstva iz člana 1. ove Odluke koristit će se za izmirenje ugovorenih i drugih posebnih usluga Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine.

Član 3.
(Struktura finansijskih sredstava)

Preraspodjela budžetskih sredstava za 2022. godinu, u ukupnom iznosu od 920.000,00 KM izvršit će se u korist budžeta Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine na sintetičku poziciju:
konto 613900 - ugovorene i druge posebne usluge 920.000,00 KM,
a na teret sintetičkih pozicija Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera Bosne i Hercegovine, i to:

a) konto 611100 - bruto plate i naknade	570.000,00 KM,
b) konto 613100 - putni troškovi	6.000,00 KM,
c) konto 613400 - nabavka materijala	184.000,00 KM
d) konto 613700 - izdaci za tekuće održavanje	100.000,00 KM i
e) konto 613900 - ugovorene i druge posebne usluge	60.000,00 KM.

Član 4.
(Realizovanje Odluke)

Za realizovanje ove Odluke zadužuju se Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine i Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera Bosne i Hercegovine.

Član 5.
(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 98/22
25. augusta 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Zoran Tegeltija**, s. r.

Na temelju članka 16. stavka (2) Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 55. sjednici, održanoj 25.08.2022. godine, donijelo je

ODLUKU
O PRERASPODJELI DIJELA PRORAČUNSKIH SREDSTAVA ZA 2022. GODINU IZ PRORAČUNA ZAVODA ZA IZVRŠENJE KAZNENIH SANKCIJA, PRITVORA I DRUGIH MJERA BOSNE I HERCEGOVINE U PRORAČUN MINISTARSTVA PRAVDE BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom odobrava se preraspodjela dijela proračunskih sredstava za 2022. godinu iz proračuna Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera Bosne i Hercegovine u proračun Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine u ukupnom iznosu od 920.000,00 KM.

Članak 2.
(Namjena sredstava)

Sredstva iz članka 1. ove Odluke koristit će se za izmirenje ugovorenih i drugih posebnih usluga Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine.

Članak 3.
(Struktura financijskih sredstava)

Preraspodjela proračunskih sredstava za 2022. godinu, u ukupnom iznosu od 920.000,00 KM izvršit će se u korist proračuna Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine na sintetičku poziciju:

konto 613900 - ugovorene i druge posebne usluge 920.000,00 KM.

a na teret sintetičkih pozicija Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera Bosne i Hercegovine, i to:

a) konto 611100 - bruto plaće i naknade	570.000,00 KM,
b) konto 613100 - putni troškovi	6.000,00 KM,
c) konto 613400 - nabavka materijala	184.000,00 KM
d) konto 613700 - izdaci za tekuće održavanje	100.000,00 KM i
e) konto 613900 - ugovorene i druge posebne usluge	60.000,00 KM.

Članak 4.
(Realiziranje Odluke)

Za realiziranje ove Odluke zadužuju se Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine i Zavod za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera Bosne i Hercegovine.

Članak 5.
(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 98/22
25. kolovoza 2022. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Zoran Tegeltija**, v. r.

На основу члана 16. става (2) Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), на приједлог Министарства правде Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 55. сједници, одржаној 25.8.2022. године, донио је

ОДЛУКУ
О ПРЕРАСПОДЈЕЛИ ДИЈЕЛА БУЏЕТСКИХ СРЕДСТАВА ЗА 2022. ГОДИНУ ИЗ БУЏЕТА ЗАВОДА ЗА ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА, ПРИТВОРА И ДРУГИХ МЈЕРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У БУЏЕТ МИНИСТАРСТВА ПРАВДЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком одобрава се прерасподјела дијела буџетских средстава за 2022. годину из буџета Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине у буџет Министарства правде Босне и Херцеговине у укупном износу од 920.000,00 КМ.

Члан 2.
(Намјена средстава)

Средства из члана 1. ове Одлуке користит ће се за измирење уговорених и других посебних услуга Министарства правде Босне и Херцеговине.

Члан 3.
(Структура финансијских средстава)

Прерасподјела буџетских средстава за 2022. годину, у укупном износу од 920.000,00 КМ извршит ће се у корист буџета Министарства правде Босне и Херцеговине на синтетичку позицију:

конто 613900 - уговорене и друге посебне услуге 920.000,00 КМ,

а на терет синтетичких позиција Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, и то:

а) конто 611100 - бруто плате и накнаде	570.000,00 КМ,
б) конто 613100 - путни трошкови	6.000,00 КМ,
ц) конто 613400 - набавка материјала	184.000,00 КМ,
д) конто 613700 - издаци за текуће одржавање	100.000,00 КМ и
е) конто 613900 - уговорене и друге посебне услуге	60.000,00 КМ.

Члан 4.
(Реализовање Одлуке)

За реализовање ове Одлуке задужују се Министарство правде Босне и Херцеговине, Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине и Завод за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине.

Члан 5.
(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 98/22
25. августа 2022. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Др **Зоран Тегелтија**, с. р.

CENTRALNA HARMONIZACIJSKA JEDINICA MINISTARSTVA FINANSIJA I TREZORA BOSNE I HERCEGOVINE

618

Na osnovu člana 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), člana 33f. stav (2) tačka b), člana 33i. stav (2) Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13) i člana 6. stav (2) Odluke o objavljivanju "Smjernica za upravljanje rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine-Verzija 2" ("Službeni glasnik BiH", br. 84/20), direktor Centralne harmonizacijske jedinice Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O PRESTANKU PRIMJENE SMJERNICA ZA PROVOĐENJE PROCESA UPRAVLJANJA RIZICIMA U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE I ODLUKE O OBJAVLJIVANJU SMJERNICA ZA PROVOĐENJE PROCESA UPRAVLJANJA RIZICIMA U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE BROJ 03-1-02-02-110-1/15 OD 31.03.2015. GODINE

Član 1.
(Predmet Odluke)

Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu -CHJ MFiT BiH) donosi Odluku o prestanku primjene Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine i Odluke o objavljivanju Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine broj 03-1-02-02-110-1/15 od 31.03.2015. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 29/15).

Član 2.
(Razlog donošenja Odluke)

(1) CHJ MFiT BiH je donijela Odluku o objavljivanju Smjernica za upravljanje rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine – Verzija 2 broj 03-1-02-02-273-1/20 od 21.12.2020. godine ("Službeni glasnik BiH", br. 84/20);
(2) U skladu s članom 6. stav (2) Odluke iz stava (1) ovog člana, prelaskom sa testnog na produkcijsko okruženje PIFC aplikacije CHJ MFiT BiH donosi Odluku o prestanku primjene Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine i Odluke o objavljivanju Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine broj 03-1-02-02-110-1/15 od 31.03.2015. godine.
(3) Prelaskom na produkcijsko okruženje PIFC aplikacije stečeni su uslovi za prestanak primjene Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine i Odluke o objavljivanju Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine broj 03-1-02-02-110-1/15 od 31.03.2015. godine.

Član 3.
(Prelazne i završne odredbe)

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a objavljuje se i na internet stranici Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine www.mft.gov.ba, u dijelu koji se odnosi na CHJ MFiT BiH, odnosno na https://chj.mft.gov.ba.

Direktor
Centralne harmonizacijske jedinice
Ministarstva finansija i trezora BiH
Vladimir Stanimirović, s. r.

Broj 03-1-02-2-4-228-1/22
06. septembra 2022. godine
Sarajevo

Na temelju članka 61. stavka (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), članka 33f. stavka (2) točka b), članka 33i. stavka (2) Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13) i članka 6. stavka (2) Odluke o objavljivanju "Smjernica za upravljanje rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine-Verzija 2" ("Službeni glasnik BiH", br. 84/20), ravnatelj Središnje harmonizacijske jedinice Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O PRESTANKU PRIMJENE SMJERNICA ZA PROVOĐENJE PROCESA UPRAVLJANJA RIZICIMA U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE I ODLUKE O OBJAVLJIVANJU SMJERNICA ZA PROVOĐENJE PROCESA UPRAVLJANJA RIZICIMA U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE BROJ 03-1-02-02-110-1/15 OD 31.03.2015. GODINE

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu -SHJ MFiT BiH) donosi Odluku o prestanku primjene Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine i Odluke o objavljivanju Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine broj 03-1-02-02-110-1/15 od 31.03.2015. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 29/15).

Članak 2.
(Razlog donošenja Odluke)

(1) SHJ MFiT BiH je donijela Odluku o objavljivanju Smjernica za upravljanje rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine – Verzija 2 broj 03-1-02-02-273-1/20 od 21.12.2020. godine ("Službeni glasnik BiH", br. 84/20);
(2) Sukladno članku 6. stavka (2) Odluke iz stavka (1) ovog članka, prelaskom s testnog na produkcijsko okruženje PIFC aplikacije SHJ MFiT BiH donosi Odluku o prestanku primjene Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine i Odluke o objavljivanju Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine broj 03-1-02-02-110-1/15 od 31.03.2015. godine.
(3) Prelaskom na produkcijsko okruženje PIFC aplikacije stečeni su uvjeti za prestanak primjene Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine i Odluke o objavljivanju Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine broj 03-1-02-02-110-1/15 od 31.03.2015. godine.

Članak 3.
(Prijelazne i završne odredbe)

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a objavljuje se i na internet stranici Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine www.mft.gov.ba, u dijelu koji se odnosi na SHJ MFiT BiH, odnosno na https://chj.mft.gov.ba.

Ravnatelj
Središnje harmonizacijske jedinice
Ministarstva financija i trezora BiH
Vladimir Stanimirović, v. r.

Broj 03-1-02-2-4-228-1/22
06. rujna 2022. godine
Sarajevo

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02, 102/09 и 72/17), члана 33ф. став (2) тачка б), члана 33и. став (2) Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13) и члана 6. став (2) Одлуке о објављивању "Смјерница за управљање ризицима у институцијама Босне и Херцеговине-Верзија 2" ("Службени гласник БиХ", бр. 84/20), директор Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ПРЕСТАНКУ ПРИМЈЕНЕ СМЈЕРНИЦА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОЦЕСА УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА У ИНСТИТУЦИЈАМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ОДЛУКЕ О ОБЈАВЉИВАЊУ СМЈЕРНИЦА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОЦЕСА УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА У ИНСТИТУЦИЈАМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ БРОЈ 03-1-02-02-110-1/15 ОД 31.03.2015. ГОДИНЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине (даље у тексту - ЦХЈ МФиТ БиХ) доноси Одлуку о престанку примјене Смјерница за спровођење процеса управљања ризицима у институцијама Босне и Херцеговине и Одлуке о објављивању Смјерница за спровођење процеса управљања ризицима у институцијама Босне и Херцеговине број 03-1-02-02-110-1/15 од 31.03.2015. године ("Службени гласник БиХ", број 29/15).

Члан 2.
(Разлог доношења Одлуке)

(1) ЦХЈ МФиТ БиХ је донијела Одлуку о објављивању Смјерница за управљање ризицима у институцијама Босне и Херцеговине – Верзија 2 број 03-1-02-02-273-1/20 од 21.12.2020. године ("Службени гласник БиХ", бр. 84/20);
(2) У складу са чланом 6. став (2) Одлуке из става (1) овог члана, преласком са тестног на продукционо окружење PIFC апликације ЦХЈ МФиТ БиХ доноси Одлуку о престанку примјене Смјерница за спровођење процеса управљања ризицима у институцијама Босне и Херцеговине и Одлуке о објављивању Смјерница за спровођење процеса управљања ризицима у институцијама Босне и Херцеговине број 03-1-02-02-110-1/15 од 31.03.2015. године.
(3) Преласком на продукционо окружење PIFC апликације стечени су услови за престанак примјене Смјерница за спровођење процеса управљања ризицима у институцијама Босне и Херцеговине и Одлуке о објављивању Смјерница за спровођење процеса управљања ризицима у институцијама Босне и Херцеговине број 03-1-02-02-110-1/15 од 31.03.2015. године.

Члан 3.
(Прелазне и завршне одредбе)

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а објављује се и на интернет страници Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине www.mft.gov.ba, у дијелу који се односи на ЦХЈ МФиТ БиХ, односно на https://chj.mft.gov.ba.

Директор
Централне хармонизацијске јединице
Министарства финансија и трезора БиХ
Владимир Станимировић, с. р.

Број 03-1-02-2-4-228-1/22
06. септембра 2022. године
Сарајево

BOSNA I HERCEGOVINA
UPRAVA ZA INDIREKTNO OPOREZIVANJE

619

Na osnovu člana 15. Zakona o Upravi za indirektno oporezivanje ("Službeni glasnik BiH", broj 89/05) i člana 61. stav 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), direktor Uprave za indirektno oporezivanje donosi

UPUTSTVO
O POSTUPKU KUĆNOG CARINJENJA ROBE KOJA SE PREVOZI FIKSNIM PRIJEVOZNIM INSTALACIJAMA

GLAVA I - OPĆE ODREDBE

Član 1.
(Predmet)

Ovim uputstvom propisuje se procedura odobravanja postupka kućnog carinjenja pri uvozu i izvozu robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama (u daljnjem tekstu: kućno uvozno carinjenje i/ili kućno izvozno carinjenje), provođenje kućnog uvoznog i kućnog izvoznog carinjenja, te druga pitanja u vezi kućnog carinjenja.

Član 2.
(Upotreba izraza u muškom ili ženskom rodu)

Riječi koje su radi preglednosti u ovom uputstvu navedene u jednom rodu bez diskriminacije odnose se i na muški i na ženski rod.

Član 3.
(Zakoni i drugi propisi)

Ako nije drugačije navedeno u ovom uputstvu, podrazumijeva se da svako upućivanje u ovom uputstvu na zakone i druge propise uključuje i izmjene i dopune tih zakona i drugih propisa koje su stupile na snagu do dana stupanja na snagu ovog uputstva i nakon tog dana.

Član 4.
(Pravni osnov)

(1) Ovisno na koji se uvozni carinski postupak odnosi, kućno uvozno carinjenje regulirano je:
   a) članom 88. Zakona o carinskoj politici u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 58/15) (u daljnjem tekstu: Zakon),
   b) čl. 184. do 191., čl. 201. do 204., čl. 209. do 211., članom 213., 215., 216., 367. stav (1) i 377. stav (2) tačka a) Odluke o provođenju Zakona o carinskoj politici u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 13/19, 54/19, 21/20, 47/21, 49/21, 4/22 i 23/22) (u daljnjem tekstu: Odluka) i
   c) odredbama Zakona, Odluke i drugih carinskih propisa koje se odnose na popunjavanje carinske deklaracije.
(2) Ovisno na koji se izvozni carinski postupak odnosi, kućno izvozno carinjenje regulirano je:
   a) članom 88. Zakona,
   b) čl. 184. do 191., čl. 201. do 204., čl. 209. do 211., čl. 214., 215., 217. i čl. 221. do 226. Odluke i
   c) odredbama Zakona, Odluke i drugih carinskih propisa koje se odnose na popunjavanje carinske deklaracije.

Član 5.
(Definicije i šifre)

(1) U svrhu ovog uputstva, pojedini izrazi imaju sljedeće značenje:
   a) "privredni subjekt" znači lice koje je tokom svog poslovanja uključeno u aktivnosti koje su obuhvaćene carinskim propisima,
   b) "podnosilac zahtjeva" znači lice (privredni subjekt) koje podnosi zahtjev za izdavanje odobrenja za kućno uvozno carinjenje i/ili kućno izvozno carinjenje,
   c) "odobrenje" znači odobrenje kojim je određenom licu, u skladu sa carinskim propisima, odobreno korištenje kućnog uvoznog carinjenja i/ili kućnog izvoznog carinjenja,
   d) "izdavalac odobrenja" znači organizaciona jedinica UIO iz člana 6. stav (1) ovog uputstva, koja izdaje odobrenje za kućno uvozno carinjenje i odobrenje za

kućno izvozno carinjenje robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama,

e) "imalac odobrenja" znači lice kojem je izdato odobrenje za kućno uvozno carinjenje, kao i lice kojem je izdato odobrenje za kućno izvozno carinjenje (odobreni izvoznik) robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama, koje je i korisnik tog postupka,
f) šifra "KUĆNO UVOZ" koristi se u carinskoj deklaraciji za označavanje postupka kućnog uvoznog carinjenja,
g) šifra "KUĆNO IZVOZ" koristi se u carinskoj deklaraciji za označavanje postupka kućnog izvoznog carinjenja,
h) "fiksna prijevozna instalacija" znači tehničko sredstvo (na primjer, cjevovodi i električni vodovi) koje se koristi za kontinuirani prijevoz robe navedene u tač. i) i j) ovog stava,
i) "roba koja se prevozi električnim vodom" je električna energija,
j) "roba koja se prevozi cjevovodom" je nafta i naftni derivati, gas i voda,
k) "nadzorni carinski ured" znači carinski ured i to:
   1) kod kućnog uvoznog carinjenja robe koja se prevozi cjevovodom: carinska ispostava nadležna prema mjestu (mjerno mjesto) ulaska robe u carinsko područje Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH) ili prema mjestu sjedišta uvoznika,
   2) kod kućnog izvoznog carinjenja robe koja se u izvozu iz carinskog područja BiH prevozi cjevovodom: carinska ispostava nadležna prema mjestu otpreme (mjerno mjesto) stavljanjem u sistem cjevovoda,
   3) kod kućnog uvoznog carinjenja električne energije: carinska ispostava nadležna prema sjedištu imaoca odobrenja,
   4) kod kućnog izvoznog carinjenja električne energije: carinska ispostava nadležna prema sjedištu imaoca odobrenja. Shodno članu 464. stav (3) tačka a) Odluke, ta ispostava je istovremeno i izlazni carinski ured,
l) "operator prijenosnog sistema" znači Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: NOS), uspostavljen Zakonom o prijenosu, regulatoru i operateru sistema električne energije u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) i Zakonom o osnivanju neovisnog operatora sistema za prijenosni sistem u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 35/04),
m) "operator distributivnog sistema" znači elektroenergetski subjekt nadležan za evidentiranje i kontrolu prekograničnih transakcija na distributivnoj mreži koja je u pitanju,
n) "dug" znači uvozne dažbine i drugi indirektni porezi primjenjivi na robu koja se stavlja u uvozni carinski postupak po odobrenom kućnom uvoznom carinjenju,
o) "UIO" znači Uprava za indirektno oporezivanje.

(2) Drugi izrazi koji se koriste u ovom uputstvu, a kojima nije određeno značenje ovim uputstvom, imaju značenje koje im je određeno Zakonom i Odlukom.

Član 6.

(Odobravanje i korištenje kućnog carinjenja)

(1) Odobrenje za kućno uvozno carinjenje i odobrenje za kućno izvozno carinjenje robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama izdaje Sektor za carine u Središnjem uredu UIO (izdavalac odobrenja).

(2) Kućno uvozno carinjenje koristi se za stavljanje robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama u odgovarajući uvozni carinski postupak, a kućno izvozno carinjene za stavljanje navedene robe u odgovarajući izvozni carinski postupak.

GLAVA II - KUĆNO UVOZNO CARINJENJE ROBE KOJA SE PREVOZI CJEVOVODOM

Član 7.

(Zahtjev za kućno uvozno carinjenje robe koja se prevozi cjevovodom)

(1) Nakon završetka postupka provoza robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama - cjevovodom, roba se mora odgovarajućom carinskom deklaracijom staviti u novi (sljedeći) zahtijevani carinski postupak.

(2) S obzirom na specifičnost postupka, u kojem se roba koja se prevozi cjevovodom ne predočava nadležnom carinskom uredu nakon postupka provoza, takva situacija, shodno članu 201. tačka d) Odluke, spada u slučajeve u kojima se odobrava kućno carinjenje. Stoga, lice iz BiH koje uvozi robu koja se prevozi cjevovodom dužno je podnijeti zahtjev za stavljanje te robe u odgovarajući uvozni carinski postupak na osnovu upisa robe u evidenciju (knjigovodstveni upis), odnosno za kućno uvozno carinjenje shodno članu 88. stav (1) tačka c) Zakona i čl. 184. i 186. Odluke.

(3) Zahtjev iz stava (2) ovog člana podnosi se izdavaocu odobrenja iz člana 6. stav (1) ovog uputstva. Zahtjev se podnosi u pisanoj formi na obrascu iz Priloga 26. Odluke (opći i dopunski obrazac), popunjen u skladu sa Objašnjenjem datim u tom prilogu.

Član 8.

(Primjena propisa o kućnom uvoznom carinjenju)

U pogledu uvjeta i kriterija za kućno uvozno carinjenje robe koja se prevozi cjevovodom, osim uvjeta i kriterija iz člana 29. Odluke koji se odnosi na neizvršenje težeg krivičnog djela u vezi poslovne djelatnosti podnosioca zahtjeva, koji uvjet se ne primjenjuje u ovom slučaju, te u pogledu zastupanja, podnošenja zahtjeva iz člana 7. ovog uputstva, mjera trgovinske politike i inspekcijskih kontrola robe, provjere ispunjavanja uvjeta i kriterija, donošenja odluke po zahtjevu, naknadne kontrole postupka kućnog uvoznog carinjenja po izdatim odobrenjima, praćenja ispunjavanja uvjeta i kriterija tokom važenja odobrenja (praćenja imaoca odobrenja) i ponovne procjene odobrenja, privremenog ukidanja, opoziva privremenog ukidanja i ukidanja odobrenja, primjenjuju se na odgovarajući način odredbe važećeg uputstva o postupku kućnog uvoznog carinjenja koje se odnose na ta pitanja, te odgovarajuće odredbe Odluke navedene u članu 4. stav (1) tačka b) ovog uputstva.

Član 9.

(Garancija)

(1) Za stavljanje robe koja se prevozi cjevovodom u odobreni uvozni carinski postupak po kućnom uvoznom carinjenju polaže se garancija za osiguranje plaćanja duga za tu robu koji bi mogao nastati za vrijeme roka odobrenog za podnošenje carinske deklaracije iz člana 10. ovog uputstva, odnosno do okončanja postupka i plaćanja duga obračunatog po toj deklaraciji.

(2) Garancija iz stava (1) ovog člana može biti garancija koja glasi samo za kućno uvozno carinjenje (ako je takva garancija propisana propisima o garanciji) ili sveobuhvatna garancija za stavljanje robe u uvozni carinski postupak po carinskim deklaracijama podnijetim u redovnom (standardnom) postupku iz koje je određeni iznos sredstava za osiguranje plaćanja mogućeg duga iz stava (1) ovog člana

raspoređen kod nadzornog carinskog ureda od strane nadležne organizacione jedinice UIO (po prijedlogu podnosioca zahtjeva). Taj iznos procjenjuje se naspram dosadašnjeg ili, ako je primjenjivo, naspram očekivanog prometa robe koja se prevozi cjevovodom u roku odobrenom za podnošenje carinske deklaracije iz člana 10. ovog uputstva.

(3) U slučaju iz stava (1) ovog člana, na dostavljanje garancije podnosilac zahtjeva za kućno uvozno carinjenje robe koja se prevozi cjevovodom poziva se tek pošto izdavalac odobrenja ocijeni da su ispunjeni svi drugi uvjeti za izdavanje odobrenja. U tom slučaju, podnosilac zahtjeva garanciju, izdatu na obrascu propisanom propisima o garanciji, prethodno podnosi na provjeru i prihvatanje nadležnoj organizacionoj jedinici UIO, koja jedinica, kopiju prihvaćene garancije, na propisan način, službeno dostavlja nadzornom carinskom uredu i izdavaocu odobrenja.

(4) Ako garancija iz stava (1) ovog člana glasi na određeno vrijeme, imalac odobrenja mora, prije isteka roka važenja garancije, dostaviti valjanu garanciju na prihvatanje od strane nadležne organizacione jedinice UIO, koja jedinica, kopiju prihvaćene garancije, na propisan način, službeno dostavlja nadzornom carinskom uredu. Ako se dostavlja nova garancija, u sadržaju teksta te garancije mora biti navedeno da se njome preuzimaju obaveze i iz garancije koju zamjenjuje, sa naznakom propisanih podataka o ranijoj garanciji. U protivnom, imalac odobrenja ne može stavljati robu u odobreni carinski postupak po kućnom uvoznom carinjenju.

(5) Ako propisima o garanciji nije drugačije propisano, garancija može biti garancija podnosioca zahtjeva odnosno imaoca odobrenja ili garancija njegovog zastupnika (ako ga ima), uz pisanu suglasnost zastupnika za korištenje garancije u svrhe za koje se polaže.

(6) Nadzorni carinski ured prati da li je mogući carinski dug iz stava (1) ovog člana osiguran valjanom garancijom.

Član 10.

(Podnošenje carinske deklaracije po kućnom uvoznom carinjenju i postupanje po istoj)

(1) Imalac odobrenja, shodno članu 203. stav (3) tačka b) Odluke, nije u obavezi obavještavati nadzorni carinski ured o prijemu robe koja se prevozi cjevovodom niti o stavljanju te robe u zahtijevani odobreni uvozni postupak. Izuzetno od toga, nadzorni carinski ured može od imaoca odobrenja zahtijevati da je u određenom vremenu obavijesti o prijemu robe.

(2) Imalac odobrenja dužan je mjesečno, najkasnije do dana određenog odobrenjem, nadzornom carinskom uredu podnijeti potpisanu i ovjerenu potpunu carinsku deklaraciju (u obliku zbirne deklaracije) za zahtijevani odobreni uvozni carinski postupak po kućnom uvoznom carinjenju za svu robu koja se prevozi cjevovodom primljenu u odobrenom periodu za koji podnosi predmetnu carinsku deklaraciju, koja deklaracija, shodno članu 203. stav (5) Odluke, ujedno zamjenjuje i knjigovodstveni upis. Imalac odobrenja obavezan je istog dana kada je navedena carinska deklaracija registrirana na serveru nadzornog carinskog ureda i fizički dostaviti toj uredu predmetnu deklaraciju sa pratećim dokumentima i to:
   a) fakture za robu obuhvaćenu predmetnom carinskom deklaracijom,
   b) protokol ili drugi odgovarajući dokumenat o prijemu robe na mjernom mjestu pri ulasku robe putem cjevovoda u carinsko područje BiH i
   c) druga dokumenta potrebna za zahtijevani carinski postupak.

(3) U carinskoj deklaraciji za zahtijevani uvozni carinski postupak po kućnom uvoznom carinjenju iz stava (2) ovog člana popunjavaju se sva polja koja se, prema pravilima o popunjavanju carinske deklaracije, popunjavaju za zahtijevani uvozni carinski postupak (kao da se radi o carinskoj deklaraciji u redovnom postupku), na način propisan tim pravilima, uključujući i sljedeća pravila:
   a) u polje 2 (Pošiljalac/Izvoznik) upisuje se riječ "RAZNI" (ako se prijemi robe obuhvaćene predmetnom carinskom deklaracijom odnose na različite pošiljaoce iz inostranstva),
   b) u polje 22 (Valuta i ukupan iznos iz fakture) u prvu podjelu upisuje se šifra valute BiH (BAM), a u drugu podjelu upisuje se zbirna vrijednost prema podacima o vrijednosti predmetne robe iz svih faktura obuhvaćenih predmetnom carinskom deklaracijom preračunata na dan prihvatanja te deklaracije od strane nadzornog carinskog ureda,
   c) u polje 30 (Mjesto robe) upisuje se šifra "KUĆNO UVOZ" (uvijek velikim latiničnim slovima),
   d) u polje 31 u prvi prazni red (oznake i br.) upisuju se podaci o periodu za koji se podnosi predmetna carinska deklaracija (na primjer, "uvoz AUGUST 2022"),
   e) u polje 44 (Dodatne informacije/priloženi dokumenti/potvrde i odobrenja), pored ostalog, u dodatnom ekranu "priloženi dokumenti" pod odgovarajućom šifrom upisuje se osnovni broj odobrenja i godina izdavanja (na primjer, 8/22), koji podaci se, na isti način (na primjer, 8/22) u svakoj carinskoj deklaraciji, obavezno upisuju i u četvrti red navedenog polja,
   f) u polje D/J ne upisuje se datum puštanja robe.

(4) Po carinskoj deklaraciji iz stava (2) ovog člana obračunavaju se i naplaćuju uvozne dažbine i drugi indirektni porezi primjenljivi na predmetnu robu prema propisima važećim na dan prihvatanja te deklaracije od strane nadzornog carinskog ureda, shodno članu 79. Zakona.

(5) Provođenjem postupka po carinskoj deklaraciji iz stava (2) ovog člana i ovjerom iste od strane nadzornog carinskog ureda završava se odnosni zahtijevani uvozni carinski postupak po kućnom uvoznom carinjenju.

Član 11.

(Evidencija carinskih deklaracija o kućnom uvoznom carinjenju robe koja se prevozi cjevovodom)

(1) Imalac odobrenja obavezan je uspostaviti i redovno voditi evidenciju svih carinskih deklaracija iz člana 10. ovog uputstva po kojima je proveden postupak kućnog uvoznog carinjenja za robu koja se prevozi cjevovodom, zasebno za svaki odobreni uvozni carinski postupak.

(2) Evidencija iz stava (1) ovog člana, po svakoj carinskoj deklaraciji, sadrži najmanje sljedeće podatke:
   a) puni broj i datum odobrenja za kućno uvozno carinjenje,
   b) naziv i šifra uvoznog carinskog postupka za koji je odobreno kućno uvozno carinjenje,
   c) naziv i šifra nadzornog carinskog ureda,
   d) redni broj evidencije,
   e) MRN broj i datum predmetne carinske deklaracije (podaci iz polja A) po kućnom uvoznom carinjenju,
   f) naziv, broj i datum protokola ili drugog odgovarajućeg dokumenta o prijemu predmetne robe na mjernom mjestu pri njenom ulasku putem cjevovoda u carinsko područje BiH,
   g) šifru i vrstu prethodnog carinskog postupka, ako postoji,

h) MRN broj i datum carinske deklaracije o prethodnom carinskom postupku iz tačke g) ovog stava, ako postoji. U protivnom, broj i datum iz evidencije koju imalac odobrenja vodi za odnosnu robu u skladu sa pravilima o postupku provoza robe fiksnim prijevoznim instalacijama,
i) količinu robe iz carinske deklaracije iz tačke e) ovog stava,
j) količinu robe iz prethodne carinske deklaracije ili evidencije iz tačke h) ovog stava,
k) kolonu "napomena".

GLAVA III - KUĆNO IZVOZNO CARINJENJE ROBE KOJA SE PREVOZI CJEVOVODOM

Član 12.

(Zahtjev za kućno izvozno carinjenje robe koja se prevozi cjevovodom)

(1) S obzirom na specifičnost postupka u kojem se roba koja se u izvozu iz carinskog područja BiH prevozi cjevovodom ne predočava nadležnom izvoznom carinskom uredu, lice iz BiH koje izvozi robu koja se prevozi cjevovodom dužno je podnijeti zahtjev za stavljanje predmetne robe u odgovarajući izvozni carinski postupak na osnovu upisa robe u evidenciju (knjigovodstveni upis), odnosno za kućno izvozno carinjenje shodno članu 88. stav (1) tačka c) Zakona i čl. 184. i 186. Odluke.
(2) Zahtjev iz stava (1) ovog člana podnosi se izdavaocu odobrenja iz člana 6. stav (1) ovog uputstva. Zahtjev se podnosi u pisanoj formi na obrascu iz Priloga 26. Odluke (opći i dopunski obrazac), popunjen u skladu sa Objašnjenjem datim u tom prilogu.

Član 13.

(Primjena propisa o kućnom izvoznom carinjenju)

U pogledu uvjeta i kriterija za kućno izvozno carinjenje robe koja se prevozi cjevovodom, osim uvjeta i kriterija iz člana 29. Odluke koji se odnosi na neizvršenje težeg krivičnog djela u vezi poslovne djelatnosti podnosioca zahtjeva, koji uvjet se ne primjenjuje u ovom slučaju, te u pogledu zastupanja, podnošenja zahtjeva iz člana 12. ovog uputstva, mjera trgovinske politike i inspekcijskih kontrola robe, provjere ispunjavanja uvjeta i kriterija, donošenja odluke po zahtjevu, naknadne kontrole postupka kućnog izvoznog carinjenja po izdatim odobrenjima, praćenja ispunjavanja uvjeta i kriterija tokom važenja odobrenja (praćenja imaoca odobrenja - odobrenog izvoznika) i ponovne procjene odobrenja, privremenog ukidanja, opoziva privremenog ukidanja i ukidanja odobrenja, primjenjuju se na odgovarajući način odredbe važeće uputstva o postupku kućnog izvoznog carinjenja koje se odnose na ta pitanja, te odgovarajuće odredbe Odluke navedene u članu 4. stav (2) tačka b) ovog uputstva.

Član 14.

(Provođenje kućnog izvoznog carinjenja robe koja se prevozi cjevovodom)

(1) Kod prijavljivanja robe koja se u izvozu prevozi cjevovodom za odobreni izvozni carinski postupak po kućnom izvoznom carinjenju, čl. 10. i 11. ovog uputstva primjenjuju se na odgovarajući način. U polje 30 izvozne carinske deklaracije upisuje se šifra "KUĆNO IZVOZ". Ako je roba fakturirana u više valuta, za svaku vrstu valute podnosi se zasebna izvozna carinska deklaracija.
(2) Shodno članu 465. stav (4) Odluke, fizički istup robe iz carinskog područja BiH koja se u izvozu prevozi fiksnom prijevoznom instalacijom - cjevovodom ne potvrđuje se u skladu sa stavom (3) tog člana na izvoznoj carinskoj deklaraciji iz stava (1) ovog člana.

GLAVA IV - KUĆNO CARINJENJE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Odjeljak A. Opće odredbe

Član 15.

(Primjena propisa)

Kod uvoza i izvoza električne energije primjenjuju se carinski i drugi propisi kojima je reguliran carinski postupak za koji je prijavljena električna energija, važeći na dan prihvatanja carinske deklaracije od strane nadzornog carinskog ureda, shodno članu 79. Zakona.

Član 16.

(Korisnik carinskog postupka kod uvoza i izvoza električne energije)

Korisnik carinskog postupka u BiH kod uvoza i izvoza električne energije može biti samo lice koje od Državne regulatorne komisije za električnu energiju BiH (u daljnjem tekstu: DERK) dobije licencu za međunarodnu trgovinu električnom energijom i ispunjava i druge uvjete propisane za taj postupak.

Član 17.

(Kontrola uvoza i izvoza električne energije)

(1) Ako nadležni kontrolni organ UIO, u kontroli kod uvoznika i/ili izvoznika električne energije, nađe da se podaci o električnoj energiji koja je prijavljena za uvoz i/ili izvoz ne slažu sa stanjem stvarno uvezene odnosno izvezene električne energije, nađenu razliku u količini i vrijednosti stvarno uvezene odnosno izvezene električne energije uvoznik odnosno izvoznik dužan je odmah prijaviti nadzornom carinskom uredu za odgovarajući carinski postupak.
(2) Postupanje u skladu sa stavom (1) ovog člana ne dovodi u pitanje primjenu važećih kaznenih propisa ako su se za to stekli propisani uvjeti.

Član 18.

(Suradnja u postupku kontrole uvoza i izvoza električne energije)

(1) Kontrolu uvoza i izvoza električne energije kod uvoznika i izvoznika te robe nadležni kontrolni organ UIO obavlja u skladu sa propisima o indirektnom oporezivanju, u kojoj kontroli je uvoznik i izvoznik dužan surađivati na način određen tim propisima.
(2) UIO, NOS i nadležni elektroenergetski subjekti međusobno surađuju, radi kontrole tačnosti podataka o prijavljenoj i ocarinjenoj električnoj energiji u uvozu i izvozu. U toj suradnji, prema potrebi, razmjenjuju podatke o uvozu i izvozu električne energije iz službenih evidencija.

Odjeljak B. Kućno uvozno carinjenje električne energije

Član 19.

(Puštanje električne energije u slobodan promet)

(1) Puštanje električne energije u slobodan promet je svaki unos električne energije u carinsko područje BiH za upotrebu u BiH, osim električne energije koja se evidentira u postupku netiranja neželjenih odstupanja i energije neželjenih odstupanja nastalih u toku realizacije programa razmjene Regulacionog područja frekvencije i snage razmjene ili LFC područja (Load Frequency Control Area) BiH, a koja se finansijski poravnavaju u skladu sa važećim sporazumom o radu u interkonekciji.
(2) U slučaju prekogranične trgovine električnom energijom na berzi, za carinski postupak puštanja u slobodan promet prijavljuje se količina stvarno uvezene električne energije kupljene na berzi (a ne količina prijavljene električne energije za kupovinu na berzi), na osnovu izvještaja NOS-a o prekograničnoj trgovini električnom energijom i izvještaja tržišnih učesnika koji trguju električnom energijom na berzi.

Član 20.

(Zahtjev za kućno uvozno carinjenje električne energije)

(1) Korisnik carinskog postupka puštanja u slobodan promet električne energije, s obzirom na specifičnost te robe i vrste prijevoza, dužan je podnijeti zahtjev za stavljanje predmetne robe u navedeni uvozni carinski postupak na osnovu upisa robe u evidenciju (knjigovodstveni upis), odnosno za kućno uvozno carinjenje shodno članu 88. stav (1) tačka c) Zakona i čl. 184. i 186. Odluke.

(2) Zahtjev za kućno uvozno carinjenje električne energije iz stava (1) ovog člana podnosi se izdavaocu odobrenja iz člana 6. stav (1) ovog uputstva. Zahtjev se podnosi u pisanoj formi na obrascu iz Priloga 26. Odluke (opći i dopunski obrazac), popunjen u skladu sa Objašnjenjem datim u tom prilogu.

(3) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana, podnosilac zahtjeva, pored drugih potrebnih dokumenata, podnosi i ovjerenu kopiju važeće licence navedene u članu 16. ovog uputstva, a podatke o istoj (broj i datum izdavanja, period važenja, te u kojem službenom glasniku je objavljena) upisuje u zahtjev.

Član 21.

(Primjena propisa o kućnom uvoznom carinjenju)

U pogledu uvjeta i kriterija za kućno uvozno carinjenje električne energije, osim uvjeta i kriterija iz člana 29. Odluke koji se odnosi na neizvršenje težeg krivičnog djela u vezi poslovne djelatnosti podnosioca zahtjeva, koji uvjet se ne primjenjuje u ovom slučaju, te u pogledu zastupanja, podnošenja zahtjeva iz člana 20. ovog uputstva, mjera trgovinske politike i inspekcijskih kontrola robe, provjere ispunjavanja uvjeta i kriterija, donošenja odluke po zahtjevu, naknadne kontrole postupka kućnog uvoznog carinjenja električne energije po izdatim odobrenjima, praćenja ispunjavanja uvjeta i kriterija tokom važenja odobrenja (praćenja imaoca odobrenja) i ponovne procjene odobrenja, privremenog ukidanja, opoziva privremenog ukidanja i ukidanja odobrenja, primjenjuju se na odgovarajući način odredbe važećeg uputstva o postupku kućnog uvoznog carinjenja koje se odnose na ta pitanja, te odgovarajuće odredbe Odluke navedene u članu 4. stav (1) tačka b) ovog uputstva.

Član 22.

(Obračun i plaćanje indirektnih poreza na uvoz električne energije)

(1) Po carinskoj deklaraciji iz člana 24. ovog uputstva obračunava se i naplaćuje dug to jest uvozne dažbine i drugi indirektni porezi primjenjivi na uvoz električne energije prema propisima važećim na dan prihvatanja navedene carinske deklaracije od strane nadzornog carinskog ureda, shodno članu 79. Zakona.

(2) Obračun i naplata duga vrši se na ukupnu količinu i vrijednost električne energije uvezene u odobrenom periodu za koji se podnosi predmetna carinska deklaracija, a ne samo na eventualnu razliku uvoza i izvoza, odnosno eventualnu razliku između preuzimanja i isporuke električne energije u "naturalnoj razmjeni".

Član 23.

(Garancija)

U pogledu osiguranja, odnosno polaganja garancije za osiguranje mogućeg duga za električnu energiju, član 9. ovog uputstva primjenjuje se na odgovarajući način.

Član 24.

(Podnošenje carinske deklaracije za uvoz električne energije po kućnom uvoznom carinjenju i postupanje po istoj)

(1) Imalac odobrenja za kućno uvozno carinjenje električne energije dužan je mjesečno (ako je izvještaj naveden u stavu (2) tačka c) ovog člana mjesečni, u protivnom u periodu na koji se izdaje taj izvještaj), najkasnije do dana određenog odobrenjem, nadzornom carinskom uredu podnijeti potpisanu i ovjerenu potpunu uvoznu carinsku deklaraciju (u obliku zbirne deklaracije) za puštanje u slobodan promet sve električne energije uvezene u odobrenom periodu za koji podnosi predmetnu deklaraciju. Ta deklaracija, shodno članu 203. stav (5) Odluke, ujedno zamjenjuje i knjigovodstveni upis. Imalac odobrenja obavezan je istog dana kada je navedena uvozna carinska deklaracija registrirana na serveru nadzornog carinskog ureda i fizički dostaviti tu deklaraciju sa svim pratećim dokumentima tom uredu.

(2) Uz carinsku deklaraciju iz stava (1) ovog člana prilaže se:
   a) faktura ili drugi odgovarajući komercijalni dokument koji, između ostalog, sadrži podatke o prodavcu, kupcu, količini i vrijednosti uvezene električne energije, period na koji se odnosi, poziv na broj i datum ugovora o kupovini/prijemu električne energije ako postoji,
   b) na obrascu iz Priloga 1. ovog uputstva, ovjerena izjava imaoca odobrenja (uvoznika) o količini uvezene električne energije preko prijenosne mreže u periodu za koji se podnosi, odnosno na obrascu iz Priloga 2. ovog uputstva o količini uvezene električne energije preko distributivne mreže, ovisno od situacije,
   c) izvještaj o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko prijenosne mreže izdat i ovjeren od NOS-a, odnosno izvještaj o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko distributivne mreže izdat i ovjeren od nadležnog elektroenergetskog subjekta, ovisno od situacije,
   d) druga dokumenta potrebna za zahtijevani uvozni carinski postupak, a
   e) prema potrebi, na zahtjev nadzornog carinske ureda, predočiti ugovor o kupovini/prijemu električne energije ako postoji.

(3) U carinskoj deklaraciji iz stava (1) ovog člana popunjavaju se sva polja koja se, prema pravilima o popunjavanju carinske deklaracije, popunjavaju za zahtijevani uvozni carinski postupak (kao da se radi o carinskoj deklaraciji u redovnom postupku), na način propisan tim pravilima, uključujući i sljedeća pravila:
   a) u polje 2 (Pošiljalac/Izvoznik) upisuje se riječ "RAZNI" (ako se prijemi električne energije obuhvaćene predmetnom uvoznom carinskom deklaracijom odnose na različite pošiljaoce iz inostranstva),
   b) u polje 22 (Valuta i ukupan iznos iz fakture) u prvu podjelu upisuje se šifra valute BiH (BAM), a u drugu podjelu upisuje se zbirna vrijednost prema podacima o vrijednosti uvezene električne energije iz svih faktura obuhvaćenih predmetnom uvoznom carinskom deklaracijom preračunata na dan prihvatanja te deklaracije od strane nadzornog carinskog ureda,
   c) u polje 30 (Mjesto robe) upisuje se šifra "KUĆNO UVOZ" (uvijek velikim latiničnim slovima),
   d) u polje 31 u prvi prazni red (oznake i br.) upisuju se podaci o periodu za koji se podnosi predmetna carinska deklaracija (period na koji glasi izvještaj naveden u stavu (2) tačka c) ovog člana; na primjer, "uvoz SEPTEMBAR 2022" ako je izvještaj mjesečni, ili eventualno drugi period odobren za podnošenje carinske deklaracije, ovisno od perioda na koji se izdaje taj izvještaj),
   e) u polje 44 (Dodatne informacije/priloženi dokumenti/potvrde i odobrenja), pored ostalog, u dodatnom ekranu "priloženi dokumenti" pod odgovarajućom šifrom upisuje se osnovni broj odobrenja i godina izdavanja (na primjer, 15/22), koji

podaci se, na isti način (na primjer, 15/22) u svakoj carinskoj deklaraciji, obavezno upisuju i u četvrti red navedenog polja,

f) u polje D/J ne upisuje se datum puštanja robe.

(4) Provođenjem postupka po carinskoj deklaraciji iz stava (1) ovog člana i ovjerom iste od strane nadzornog carinskog ureda završava se odnosni zahtijevani uvozni carinski postupak za električnu energiju prijavljenu po kućnom uvoznom carinjenju.

Član 25.

(Evidencija carinskih deklaracija o kućnom uvoznom carinjenju električne energije)

(1) Imalac odobrenja za kućno uvozno carinjenje električne energije obavezan je uspostaviti i redovno voditi evidenciju svih carinskih deklaracija iz člana 24. ovog uputstva po kojima je proveden postupak puštanja u slobodan promet električne energije po kućnom uvoznom carinjenju.

(2) Evidencija iz stava (1) ovog člana, po svakoj carinskoj deklaraciji, sadrži najmanje sljedeće podatke:

a) podatke o licenci navedenoj u članu 16. ovog uputstva (broj i datum i u kojem službenom glasniku je objavljena, te period važenja),
b) puni broj i datum odobrenja za kućno uvozno carinjenje električne energije,
c) naziv i šifra nadzornog carinskog ureda,
d) redni broj evidencije,
e) MRN broj i datum predmetne carinske deklaracije (podaci iz polja A) po kućnom uvoznom carinjenju,
f) broj i datum izjave imaoca odobrenja iz člana 24. stav (2) tačka b) ovog uputstva koja je u pitanju, priložene uz predmetnu carinsku deklaraciju,
g) broj i datum izvještaja iz člana 24. stav (2) tačka c) ovog uputstva koji je u pitanju, priloženog uz predmetnu carinsku deklaraciju,
h) količinu iz predmetne carinske deklaracije,
i) vrijednost iz predmetne carinske deklaracije,
j) kolonu "napomena".

Odjeljak C. Kućno izvozno carinjenje električne energije

Član 26.

(Izvoz električne energije)

(1) Izvoz električne energije iz carinskog područja BiH je svaki izvoz električne energije u drugu državu, osim električne energije evidentirane u postupku netiranja neželjenih odstupanja i energije neželjenih odstupanja nastalih u toku realizacije programa razmjene LFC područja BiH koja se finansijski poravnavaju u skladu sa važećim sporazumom o radu u interkonekciji.

(2) U slučaju prekogranične trgovine električnom energijom na berzi, za izvozni carinski postupak prijavljuje se količina stvarno izvezene električne energije prodate na berzi (a ne količina prijavljene električne energije za prodaju na berzi), na osnovu izvještaja NOS-a o prekograničnoj trgovini električnom energijom i izvještaja tržišnih učesnika koji trguju električnom energijom na berzi.

Član 27.

(Zahtjev za kućno izvozno carinjenje električne energije)

(1) Korisnik carinskog postupka izvoza električne energije, s obzirom na specifičnost te robe i vrste prijevoza, dužan je podnijeti zahtjev za stavljanje predmetne robe u taj postupak na osnovu upisa robe u evidenciju (knjigovodstveni upis), odnosno za kućno izvozno carinjenje shodno članu 88. stav (1) tačka c) Zakona i čl. 184. i 186. Odluke.

(2) Zahtjev za kućno izvozno carinjenje električne energije iz stava (1) ovog člana podnosi se izdavaocu odobrenja iz člana 6. stav (1) ovog uputstva. Zahtjev se podnosi u pisanoj formi na obrascu iz Priloga 26. Odluke (opći i dopunski obrazac), popunjen u skladu sa Objašnjenjem datim u tom prilogu.

(3) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana, podnosilac zahtjeva, pored druge potrebne dokumentacije, podnosi i ovjerenu kopiju važeće licence navedene u članu 16. ovog uputstva, a podatke o istoj (broj i datum izdavanja, period važenja, te u kojem službenom glasniku je objavljena) upisuje u zahtjev.

Član 28.

(Primjena propisa o kućnom izvoznom carinjenju)

U pogledu uvjeta i kriterija za kućno izvozno carinjenje električne energije, osim uvjeta i kriterija iz člana 29. Odluke koji se odnosi na neizvršenje težeg krivičnog djela u vezi poslovne djelatnosti podnosioca zahtjeva, koji uvjet se ne primjenjuje u ovom slučaju, zastupanja, podnošenja zahtjeva iz člana 27. ovog uputstva, mjera trgovinske politike i inspekcijskih kontrola robe, provjere ispunjavanja uvjeta, donošenja odluke po zahtjevu, naknadne kontrole postupka kućnog izvoznog carinjenja po izdatim odobrenjima, praćenja ispunjavanja uvjeta i kriterija tokom važenja odobrenja (praćenje imaoca odobrenja - odobrenog izvoznika) i ponovne procjene odobrenja, privremenog ukidanja, opoziva privremenog ukidanja i ukidanja odobrenja, primjenjuju se na odgovarajući način odredbe važećeg uputstva o postupku kućnog izvoznog carinjenja koje se odnose na ta pitanja, te odgovarajuće odredbe Odluke navedene u članu 4. stav (2) tačka b) ovog uputstva.

Član 29.

(Podnošenje carinske deklaracije za izvoz električne energije po kućnom izvoznom carinjenju i postupanje po istoj)

(1) Imalac odobrenja za kućno izvozno carinjenje električne energije dužan je mjesečno (ako je izvještaj naveden u stavu (2) tačka c) ovog člana mjesečni, u protivnom u periodu na koji se izdaje taj izvještaj), najkasnije do dana određenog odobrenjem, nadzornom carinskom uredu podnijeti potpisanu i ovjerenu potpunu izvoznu carinsku deklaraciju (u obliku zbirne deklaracije) za sav izvoz električne energije u odobrenom periodu za koji podnosi predmetnu deklaraciju. Ta deklaracija, shodno članu 203. stav (5) Odluke, ujedno zamjenjuje i knjigovodstveni upis. Imalac odobrenja obavezan je istog dana kada je navedena izvozna carinska deklaracija registrirana na serveru nadzornog carinskog ureda i fizički dostaviti tu deklaraciju sa svim pratećim dokumentima tom uredu.

(2) Uz izvoznu carinsku deklaraciju iz stava (1) ovog člana prilaže se:

a) faktura ili drugi odgovarajući komercijalni dokument koji, između ostalog, treba sadržavati podatke o prodavcu, kupcu, količini i vrijednosti izvezene električne energije, period na koji se odnosi, poziv na broj i datum ugovora o prodaji/isporuci električne energije ako postoji,
b) na obrascu iz Priloga 3. ovog uputstva, ovjerena izjava imaoca odobrenja (izvoznika) o količini izvezene električne energije preko prijenosne mreže u periodu za koji se podnosi, odnosno na obrascu iz Priloga 4. ovog uputstva o količini izvezene električne energije preko distributivne mreže, ovisno od situacije,
c) izvještaj o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko prijenosne mreže izdat i ovjeren od NOS-a, odnosno izvještaj o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko distributivne mreže izdat i ovjeren od nadležnog elektroenergetskog subjekta, ovisno od situacije,
d) druga dokumenta potrebna za zahtijevani izvozni carinski postupak, a

e) prema potrebi, na zahtjev nadzornog carinskog ureda, predočiti ugovor o prodaji/isporuci električne energije ako postoji.

(3) U carinskoj deklaraciji iz stava (1) ovog člana popunjavaju se sva polja koja se, prema propisima kojima je regulirano pitanje popunjavanja carinske deklaracije, popunjavaju za zahtijevani izvozni carinski postupak (kao da se radi o carinskoj deklaraciji u redovnom postupku), na način propisan tim propisima, uključujući i sljedeća pravila:
   a) u polje 8 (Primalac) upisuje se riječ "RAZNI" (ako se isporuke električne energije obuhvaćene predmetnom carinskom deklaracijom odnose na različite primaoce u inostranstvu),
   b) u polje 22 (Valuta i ukupan iznos iz fakture) u prvu podjelu upisuje se odgovarajuća šifra valute u kojoj je iskazana vrijednost robe u fakturi, a u drugu podjelu upisuje se zbirna fakturirana vrijednost prema podacima o vrijednosti električne energije iz svih faktura obuhvaćenih predmetnom izvoznom carinskom deklaracijom izražena u valuti iz prve podjele tog polja. Ako je električna energija obračunata u više valuta, za svaku vrstu valute podnosi se zasebna izvozna carinska deklaracija,
   c) u polje 30 (Mjesto robe) upisuje se šifra "KUĆNO IZVOZ" (uvijek velikim latiničnim slovima),
   d) u polje 31 u prvi prazni red (oznake i br.) upisuju se podaci o periodu za koji se podnosi predmetna izvozna carinska deklaracija (period na koji glasi izvještaj naveden u stavu (2) tačka c) ovog člana; na primjer, "izvoz SEPTEMBAR 2022" ako je izvještaj mjesečni, ili eventualno drugi period odobren za podnošenje carinske deklaracije, ovisno od perioda na koji se izdaje taj izveštaj),
   e) u polje 44 (Dodatne informacije/priloženi dokumenti/potvrde i odobrenja), pored ostalog, u dodatnom ekranu "priloženi dokumenti" pod odgovarajućom šifrom upisuje se osnovni broj odobrenja i godina izdavanja (na primjer, 19/22), koji podaci se, na isti način (na primjer, 19/22) u svakoj izvoznoj carinskoj deklaraciji, obavezno upisuju i u četvrti red navedenog polja,
   f) u polje D/J ne upisuje se datum puštanja robe.

(4) Shodno članu 465. stav (4) Odluke, fizički istup robe iz carinskog područja BiH koja se u izvozu prevozi fiksnom prijevoznom instalacijom - električnim vodom ne potvrđuje se u skladu sa stavom (3) tog člana na izvoznoj carinskoj deklaraciji iz stava (1) ovog člana.

(5) Provođenjem postupka po carinskoj deklaraciji iz stava (1) ovog člana i ovjerom iste od strane nadzornog carinskog ureda završava se odnosni zahtijevani izvozni carinski postupak za električnu energiju prijavljenu po kućnom izvoznom carinjenju.

Član 30.

(Evidencija carinskih deklaracija o kućnom izvoznom carinjenju električne energije)

(1) Imalac odobrenja za kućno izvozno carinjenje električne energije obavezan je uspostaviti i redovno voditi evidenciju svih izvoznih carinskih deklaracija iz člana 29. ovog uputstva po kojima je proveden postupak izvoza električne energije po kućnom izvoznom carinjenju.

(2) Evidencija iz stava (1) ovog člana, po svakoj izvoznoj carinskoj deklaraciji, sadrži najmanje sljedeće podatke:
   a) podatke o licenci navedenoj u članu 16. ovog uputstva (broj i datum i u kojem službenom glasniku je objavljena, te rok važenja),
   b) puni broj i datum odobrenja za kućno izvozno carinjenje električne energije,
   c) naziv i šifra nadzornog carinskog ureda,
   d) redni broj evidencije,
   e) MRN broj i datum predmetne carinske deklaracije (podaci iz polja A) po kućnom izvoznom carinjenju,
   f) broj i datum izjave imaoca odobrenja iz člana 29. stav (2) tačka b) ovog uputstva koja je u pitanju, priložene uz predmetnu carinsku deklaraciju,
   g) broj i datum izvještaja iz člana 29. stav (2) tačka c) ovog uputstva koji je u pitanju, priloženog uz predmetnu carinsku deklaraciju,
   h) količinu iz predmetne carinske deklaracije,
   i) vrijednost u valuti iz predmetne izvozne carinske deklaracije,
   j) kolonu "napomena".

GLAVA V - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 31.

(Obaveze Odsjeka za carinske poslove)

Shodno odredbama ovog uputstva, Odsjek za carinske poslove u regionalnim centrima UIO dužan je provjeriti postoje li na području njegove nadležnosti cjevovodi kojima roba ulazi u carinsko područje BiH ili izlazi iz tog područja, te preduzeti radnje potrebne da se takva kretanja i carinjenja te robe, kao i carinjenje električne energije usklade sa odredbama ovog uputstva.

Član 32.

(Upotreba ranijih odobrenja i rješavanje zahtjeva)

(1) Shodno članu 558. stav (1) Odluke, odobrenja za lokalno uvozno carinjenje i odobrenja za lokalno izvozno carinjenje robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama koja su na snazi na dan početka primjene Odluke ostaju na snazi najduže šest mjeseci od dana početka primjene Odluke.

(2) Postupak kućnog uvoznog i/ili kućnog izvoznog carinjenja po odobrenjima iz stava (1) ovog člana od dana početka primjene Odluke provodi se u skladu sa odredbama Zakona i Odluke koje se odnose na taj postupak i odredbama ovog uputstva.

(3) Imalac odobrenja za lokalno uvozno i/ili lokalno izvozno carinjenje robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama dužan je do isteka roka od šest mjeseci iz stava (1) ovog člana, ishoditi novo odobrenje za kućno uvozno i/ili kućno izvozno carinjenje te robe, radi čega mora bez odlaganja podnijeti novi zahtjev za izdavanje odobrenja na obrascu navedenom u čl. 7. stav (3), 12. stav (2), 20. stav (2) i 27. stav (2) ovog uputstva. U novom zahtjevu navode se i podaci o odobrenju iz stava (1) ovog člana (broj i datum izdavanja), kao i podaci o svim izmjenama i dopunama tog odobrenja, koje se stavlja van snage novim odobrenjem.

(4) Ako imalac odobrenja za lokalno uvozno i/ili lokalno izvozno carinjenje robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama ne ishodi odobrenje u roku od šest mjeseci iz stava (1) ovog člana ranije izdato odobrenje prestaje važiti po isteku tog roka, o čemu se ne donosi posebna odluka.

(5) Zahtjeve za izdavanje odobrenja za lokalno uvozno i/ili lokalno izvozno carinjenje robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama zaprimljene a neriješene do dana stupanja na snagu ovog uputstva rješava nadležna organizaciona jedinica UIO iz člana 6. stav (1) ovog uputstva, u skladu sa odgovarajućim odredbama Zakona i Odluke i ovim uputstvom.

(6) Zahtjevi za izmjene i/ili dopune odobrenja iz stava (1) ovog člana zaprimljeni od dana početka primjene Odluke bit će odbijeni kao nedopušteni, obzirom da od navedenog dana počinje primjena Zakona i Odluke.

Član 33.

(Primjena pravila o popunjavanju carinske deklaracije)

Ako su odredbama carinskih propisa koje se odnose na popunjavanje carinske deklaracije propisana pravila i šifre koje se koriste za popunjavanje carinske deklaracije različite od pravila i šifri navedenih u ovom uputstvu, u tom slučaju primjenjuju se pravila i šifre propisane tim propisima.

Član 34.

(Sastavni dio uputstva)

Sastavni dio ovog uputstva čine:

a) Prilog 1.	Obrazac izjave o uvozu električne energije preko prijenosne mreže, iz člana 24. stav (2) tačka b),
b) Prilog 2.	Obrazac izjave o uvozu električne energije preko distributivne mreže, iz člana 24. stav (2) tačka b),
c) Prilog 3.	Obrazac izjave o izvozu električne energije preko prijenosne mreže, iz člana 29. stav (2) tačka b),
d) Prilog 4.	Obrazac izjave o izvozu električne energije preko distributivne mreže, iz člana 29. stav (2) tačka b).

Član 35.

(Prestanak važenja)

Danom stupanja na snagu ovog uputstva prestaje važiti Uputstvo o pojednostavljenom carinskom postupku za robu koja se prenosi cjevovodom i električnim vodom ("Službeni glasnik BiH", br. 34/15 i 81/15).

Član 36.

(Stupanje na snagu)

Ovo uputstvo stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-2-1033-27/22
16. septembra 2022. godine
Banja Luka

Direktor
Dr. **Miro Džakula**, s. r.

Prilog 1.

IZJAVA broj: ..... od ..... 202..... godine

O UVOZU ELEKTRIČNE ENERGIJE PREKO PRIJENOSNE MREŽE
u periodu ..... 202..... godine

Uvoznik (kupac):	**I.B. uvoznika:**
Licenca DERK-a: - broj: - datum izdavanja: - period važenja: od ..... do	**Broj i datum odobrenja za kućno uvozno carinjenje** električne energije/izdavalac odobrenja

Prodavac	**Broj i datum ugovora**	**Broj i datum fakture**	**Količina** (MWh)	**Vrijednost u .....**
		Ukupno:		

Prilog: Izvještaj NOS BiH o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko **prijenosne mreže** za period ....., broj: ..... od ..... godine.

Potvrđujem tačnost navedenih podataka:

Potpis odgovornog lica uvoznika

U ..... M.P. .....
(ime i prezime i potpis)

Prilog 2.

IZJAVA broj: ..... od ..... 202..... godine

O UVOZU ELEKTRIČNE ENERGIJE PREKO DISTRIBUTIVNE MREŽE
u periodu ..... 202..... godine

Uvoznik (kupac):	**I.B. uvoznika:**
Licenca DERK-a: - broj: - datum izdavanja: - period važenja: od ..... do	**Broj i datum odobrenja za kućno uvozno carinjenje** električne energije/izdavalac odobrenja

Prodavac	**Broj i datum ugovora**	**Broj i datum fakture**	**Količina** (MWh)	**Vrijednost u .....**
		Ukupno:		

Prilog: Izvještaj o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko **distributivne mreže**
za period ....., ovjeren od elektroenergetskog subjekta:

....., pod brojem: ..... od ..... godine.

Potvrđujem tačnost navedenih podataka:

Potpis odgovornog lica uvoznika

U ..... M.P. .....
(ime i prezime i potpis)

Prilog 3.

IZJAVA broj: ..... od ..... 202..... godine

O IZVOZU ELEKTRIČNE ENERGIJE PREKO PRIJENOSNE MREŽE
u periodu ..... 202..... godine

Izvoznik (prodavac):	**I.B. izvoznika:**
Licenca DERK-a: - broj: - datum izdavanja: - period važenja: od ..... do	**Broj i datum odobrenja za kućno izvozno carinjenje** električne energije/izdavalac odobrenja

Kupac	**Broj i datum ugovora**	**Broj i datum fakture**	**Količina** (MWh)	**Vrijednost u .....**
		Ukupno:		

Prilog: Izvještaj NOS BiH o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko **prijenosne mreže** za period ....., broj: ..... od ..... godine.

Potvrđujem tačnost navedenih podataka:

Potpis odgovornog lica izvoznika

U ..... M.P. .....
(ime i prezime i potpis)

Prilog 4.

IZJAVA broj: ..... od ..... 202..... godine

O IZVOZU ELEKTRIČNE ENERGIJE PREKO DISTRIBUTIVNE MREŽE
u periodu ..... 202..... godine

Izvoznik (prodavac):	**I.B. izvoznika:**
Licenca DERK-a: - broj: - datum izdavanja: - period važenja: od ..... do	**Broj i datum odobrenja za kućno izvozno carinjenje** električne energije/izdavalac odobrenja

Kupac	**Broj i datum ugovora**	**Broj i datum fakture**	**Količina** (MWh)	**Vrijednost u .....**
		Ukupno:		

Prilog: Izvještaj o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko **distributivne mreže**
za period ....., ovjeren od elektroenergetskog subjekta:

....., pod brojem: ..... od ..... godine.

Potvrđujem tačnost navedenih podataka:

Potpis odgovornog lica izvoznika

U ..... M.P. .....
(ime i prezime i potpis)

Temeljem članka 15. Zakona o Upravi za neizravno oporezivanje ("Službeni glasnik BiH", broj 89/05) i članka 61. stavak 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), ravnatelj Uprave za neizravno oporezivanje donosi

UPUTU
O POSTUPKU KUĆNOG CARINJENJA ROBE KOJA SE PREVOZI FIKSNIM PRIJEVOZNIM INSTALACIJAMA

GLAVA I - OPĆE ODREDBE

Članak 1.
(Predmet)

Ovom uputom propisuje se procedura odobravanja postupka kućnog carinjenja pri uvozu i izvozu robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama (u daljnjem tekstu: kućno uvozno carinjenje i/ili kućno izvozno carinjenje), provođenje kućnog uvoznog i kućnog izvoznog carinjenja, te druga pitanja u svezi kućnog carinjenja.

Članak 2.
(Uporaba izraza u muškom ili ženskom rodu)

Riječi koje su radi preglednosti u ovoj uputi navedene u jednom rodu bez diskriminacije odnose se i na muški i na ženski rod.

Članak 3.
(Zakoni i drugi propisi)

Ako nije drugačije navedeno u ovoj uputi, podrazumijeva se da svako upućivanje u ovoj uputi na zakone i druge propise uključuje i izmjene i dopune tih zakona i drugih propisa koje su stupile na snagu do dana stupanja na snagu ove upute i nakon tog dana.

Članak 4.
(Pravna osnova)

(1) Ovisno na koji se uvozni carinski postupak odnosi, kućno uvozno carinjenje regulirano je:
   a) člankom 88. Zakona o carinskoj politici u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 58/15) (u daljnjem tekstu: Zakon),
   b) čl. 184. do 191., čl. 201. do 204., čl. 209. do 211., člankom 213., 215., 216., 367. stavak (1) i 377. stavak (2) točka a) Odluke o provođenju Zakona o carinskoj politici u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 13/19, 54/19, 21/20, 47/21, 49/21, 4/22 i 23/22) (u daljnjem tekstu: Odluka) i
   c) odredbama Zakona, Odluke i drugih carinskih propisa koje se odnose na popunjavanje carinske deklaracije.

(2) Ovisno na koji se izvozni carinski postupak odnosi, kućno izvozno carinjenje regulirano je:
   a) člankom 88. Zakona,
   b) čl. 184. do 191., čl. 201. do 204., čl. 209. do 211., čl. 214, 215., 217. i čl. 221. do 226. Odluke i
   c) odredbama Zakona, Odluke i drugih carinskih propisa koje se odnose na popunjavanje carinske deklaracije.

Članak 5.
(Definicije i šifre)

(1) U svrhu ove upute, pojedini izrazi imaju sljedeće značenje:
   a) "gospodarski subjekt" znači osobu koja je tijekom svog poslovanja uključena u aktivnosti koje su obuhvaćene carinskim propisima,
   b) "podnositelj zahtjeva" znači osobu (gospodarski subjekt) koja podnosi zahtjev za izdavanje odobrenja za kućno uvozno carinjenje i/ili kućno izvozno carinjenje,
   c) "odobrenje" znači odobrenje kojim je određenoj osobi, sukladno carinskim propisima, odobreno korištenje kućnog uvoznog carinjenja i/ili kućnog izvoznog carinjenja,
   d) "izdavatelj odobrenja" znači organizacijska jedinica UNO iz članka 6. stavak (1) ove upute, koja izdaje odobrenje za kućno uvozno carinjenje i odobrenje za kućno izvozno carinjenje robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama,
   e) "imatelj odobrenja" znači osobu kojoj je izdano odobrenje za kućno uvozno carinjenje, kao i osobu kojoj je izdano odobrenje za kućno izvozno carinjenje (odobreni izvoznik) robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama, koje je i korisnik tog postupka,
   f) šifra "KUĆNO UVOZ" koristi se u carinskoj deklaraciji za označavanje postupka kućnog uvoznog carinjenja,
   g) šifra "KUĆNO IZVOZ" koristi se u carinskoj deklaraciji za označavanje postupka kućnog izvoznog carinjenja,
   h) "fiksna prijevozna instalacija" znači tehničko sredstvo (na primjer, cjevovodi i električni vodovi) koje se koristi za kontinuirani prijevoz robe navedene u toč. i) i j) ovoga stavka,
   i) "roba koja se prevozi električnim vodom" je električna energija,
   j) "roba koja se prevozi cjevovodom" je nafta i naftni derivati, plin i voda,
   k) "nadzorni carinski ured" znači carinski ured i to:
      1) kod kućnog uvoznog carinjenja robe koja se prevozi cjevovodom: carinska ispostava nadležna prema mjestu (mjerno mjesto) ulaska robe u carinsko područje Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH) ili prema mjestu sjedišta uvoznika,
      2) kod kućnog izvoznog carinjenja robe koja se u izvozu iz carinskog područja BiH prevozi cjevovodom: carinska ispostava nadležna prema mjestu otpreme (mjerno mjesto) stavljanjem u sustav cjevovoda,
      3) kod kućnog uvoznog carinjenja električne energije: carinska ispostava nadležna prema sjedištu imatelja odobrenja,
      4) kod kućnog izvoznog carinjenja električne energije: carinska ispostava nadležna prema sjedištu imatelja odobrenja. Sukladno članku 464. stavak (3) točka a) Odluke, ta ispostava je istovremeno i izlazni carinski ured,
   l) "operator prijenosnog sustava" znači Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: NOS), uspostavljen Zakonom o prijenosu, regulatoru i operateru sustava električne energije u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) i Zakonom o osnivanju neovisnog operatora sustava za prijenosni sustav u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 35/04),
   m) "operator distributivnog sustava" znači elektroenergetski subjekt nadležan za evidentiranje i kontrolu prekograničnih transakcija na distributivnoj mreži koja je u pitanju,
   n) "dug" znači uvozne pristojbe i drugi neizravni porezi primjenjivi na robu koja se stavlja u uvozni carinski postupak po odobrenom kućnom uvoznom carinjenju,
   o) "UNO" znači Uprava za neizravno oporezivanje.

(2) Drugi izrazi koji se koriste u ovoj uputi, a kojima nije određeno značenje ovom uputom, imaju značenje koje im je određeno Zakonom i Odlukom.

Članak 6.

(Odobravanje i korištenje kućnog carinjenja)

(1) Odobrenje za kućno uvozno carinjenje i odobrenje za kućno izvozno carinjenje robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama izdaje Sektor za carine u Središnjem uredu UNO (izdavatelj odobrenja).

(2) Kućno uvozno carinjenje koristi se za stavljanje robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama u odgovarajući uvozni carinski postupak, a kućno izvozno carinjene za stavljanje navedene robe u odgovarajući izvozni carinski postupak.

GLAVA II - KUĆNO UVOZNO CARINJENJE ROBE KOJA SE PREVOZI CJEVOVODOM

Članak 7.

(Zahtjev za kućno uvozno carinjenje robe koja se prevozi cjevovodom)

(1) Nakon završetka postupka provoza robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama - cjevovodom, roba se mora odgovarajućom carinskom deklaracijom staviti u novi (sljedeći) zahtijevani carinski postupak.

(2) S obzirom na specifičnost postupka, u kojem se roba koja se prevozi cjevovodom ne predočava nadležnom carinskom uredu nakon postupka provoza, takva situacija, sukladno članku 201. točka d) Odluke, spada u slučajeve u kojima se odobrava kućno carinjenje. Stoga, osoba iz BiH koja uvozi robu koja se prevozi cjevovodom dužna je podnijeti zahtjev za stavljanje te robe u odgovarajući uvozni carinski postupak temeljem upisa robe u evidenciju (knjigovodstveni upis), odnosno za kućno uvozno carinjenje sukladno članku 88. stavak (1) točka c) Zakona i čl. 184. i 186. Odluke.

(3) Zahtjev iz stavka (2) ovoga članka podnosi se izdavatelju odobrenja iz članka 6. stavak (1) ove upute. Zahtjev se podnosi u pisanoj formi na obrascu iz Priloga 26. Odluke (opći i dopunski obrazac), popunjen sukladno Objašnjenju danom u tom prilogu.

Članak 8.

(Primjena propisa o kućnom uvoznom carinjenju)

U pogledu uvjeta i kriterija za kućno uvozno carinjenje robe koja se prevozi cjevovodom, osim uvjeta i kriterija iz članka 29. Odluke koji se odnosi na neizvršenje težeg kaznenog djela u svezi poslovne djelatnosti podnositelja zahtjeva, koji uvjet se ne primjenjuje u ovom slučaju, te u pogledu zastupanja, podnošenja zahtjeva iz članka 7. ove upute, mjera trgovinske politike i inspekcijskih kontrola robe, provjere ispunjavanja uvjeta i kriterija, donošenja odluke po zahtjevu, naknadne kontrole postupka kućnog uvoznog carinjenja po izdanim odobrenjima, praćenja ispunjavanja uvjeta i kriterija tijekom važenja odobrenja (praćenja imatelja odobrenja) i ponovne procjene odobrenja, privremenog ukidanja, opoziva privremenog ukidanja i ukidanja odobrenja, primjenjuju se na odgovarajući način odredbe važeće upute o postupku kućnog uvoznog carinjenja koje se odnose na ta pitanja, te odgovarajuće odredbe Odluke navedene u članku 4. stavak (1) točka b) ove upute.

Članak 9.

(Jamstvo)

(1) Za stavljanje robe koja se prevozi cjevovodom u odobreni uvozni carinski postupak po kućnom uvoznom carinjenju polaže se jamstvo za osiguranje plaćanja duga za tu robu koji bi mogao nastati za vrijeme roka odobrenog za podnošenje carinske deklaracije iz članka 10. ove upute, odnosno do okončanja postupka i plaćanja duga obračunatog po toj deklaraciji.

(2) Jamstvo iz stavka (1) ovoga članka može biti jamstvo koje glasi samo za kućno uvozno carinjenje (ako je takvo jamstvo propisano propisima o jamstvu) ili sveobuhvatno jamstvo za stavljanje robe u uvozni carinski postupak po carinskim deklaracijama podnijetim u redovitom (standardnom) postupku iz koje je određeni iznos sredstava za osiguranje plaćanja mogućeg duga iz stavka (1) ovoga članka raspoređen kod nadzornog carinskog ureda od strane nadležne organizacijske jedinice UNO (po prijedlogu podnositelja zahtjeva). Taj iznos procjenjuje se naspram dosadašnjeg ili, ako je primjenjivo, naspram očekivanog prometa robe koja se prevozi cjevovodom u roku odobrenom za podnošenje carinske deklaracije iz članka 10. ove upute.

(3) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka, na dostavljanje jamstva podnositelj zahtjeva za kućno uvozno carinjenje robe koja se prevozi cjevovodom poziva se tek pošto izdavatelj odobrenja ocijeni da su ispunjeni svi drugi uvjeti za izdavanje odobrenja. U tom slučaju, podnositelj zahtjeva jamstvo, izdano na obrascu propisanom propisima o jamstvu, prethodno podnosi na provjeru i prihvaćanje nadležnoj organizacijskoj jedinici UNO, koja jedinica, presliku prihvaćenog jamstva, na propisan način, službeno dostavlja nadzornom carinskom uredu i izdavatelju odobrenja.

(4) Ako jamstvo iz stavka (1) ovoga članka glasi na određeno vrijeme, imatelj odobrenja mora, prije isteka roka važenja jamstva, dostaviti valjano jamstvo na prihvaćanje od strane nadležne organizacijske jedinice UNO, koja jedinica, presliku prihvaćenog jamstva, na propisan način, službeno dostavlja nadzornom carinskom uredu. Ako se dostavlja novo jamstvo, u sadržaju teksta tog jamstva mora biti navedeno da se njime preuzimaju obveze i iz jamstva kojeg zamjenjuje, s naznakom propisanih podataka o ranijem jamstvu. U protivnom, imatelj odobrenja ne može stavljati robu u odobreni carinski postupak po kućnom uvoznom carinjenju.

(5) Ako propisima o jamstvu nije drugačije propisano, jamstvo može biti jamstvo podnositelja zahtjeva odnosno imatelja odobrenja ili jamstvo njegovog zastupnika (ako ga ima), uz pisanu suglasnost zastupnika za korištenje jamstva u svrhe za koje se polaže.

(6) Nadzorni carinski ured prati da li je mogući carinski dug iz stavka (1) ovoga članka osiguran valjanim jamstvom.

Članak 10.

(Podnošenje carinske deklaracije po kućnom uvoznom carinjenju i postupanje po istoj)

(1) Imatelj odobrenja, sukladno članku 203. stavak (3) točka b) Odluke, nije u obvezi obavještavati nadzorni carinski ured o prijemu robe koja se prevozi cjevovodom niti o stavljanju te robe u zahtijevani odobreni uvozni postupak. Izuzetno od toga, nadzorni carinski ured može od imatelja odobrenja zahtijevati da ga u određenom vremenu obavijesti o prijemu robe.

(2) Imatelj odobrenja dužan je mjesečno, najkasnije do dana određenog odobrenjem, nadzornom carinskom uredu podnijeti potpisanu i ovjerenu potpunu carinsku deklaraciju (u obliku zbirne deklaracije) za zahtijevani odobreni uvozni carinski postupak po kućnom uvoznom carinjenju za svu robu koja se prevozi cjevovodom primljenu u odobrenom razdoblju za koje podnosi predmetnu carinsku deklaraciju, koja deklaracija, sukladno članku 203. stavak (5) Odluke, ujedno zamjenjuje i knjigovodstveni upis. Imatelj odobrenja obvezan je istoga dana kada je navedena carinska deklaracija

registrirana na serveru nadzornog carinskog ureda i fizički dostaviti tom uredu predmetnu deklaraciju sa pratećim dokumentima i to:

a) račune za robu obuhvaćenu predmetnom carinskom deklaracijom,
b) protokol ili drugi odgovarajući dokumenat o prijemu robe na mjernom mjestu pri ulasku robe putem cjevovoda u carinsko područje BiH i
c) druge dokumente potrebne za zahtijevani carinski postupak.

(3) U carinskoj deklaraciji za zahtijevani uvozni carinski postupak po kućnom uvoznom carinjenju iz stavka (2) ovoga članka popunjavaju se sva polja koja se, prema pravilima o popunjavanju carinske deklaracije, popunjavaju za zahtijevani uvozni carinski postupak (kao da se radi o carinskoj deklaraciji u redovitom postupku), na način propisan tim pravilima, uključujući i sljedeća pravila:

a) u polje 2 (Pošiljatelj/Izvoznik) upisuje se riječ "RAZNI" (ako se prijemi robe obuhvaćene predmetnom carinskom deklaracijom odnose na različite pošiljatelje iz inozemstva),
b) u polje 22 (Valuta i ukupan iznos iz računa) u prvu podjelu upisuje se šifra valute BiH (BAM), a u drugu podjelu upisuje se zbirna vrijednost prema podatcima o vrijednosti predmetne robe iz svih računa obuhvaćenih predmetnom carinskom deklaracijom preračunata na dan prihvaćanja te deklaracije od strane nadzornog carinskog ureda,
c) u polje 30 (Mjesto robe) upisuje se šifra "KUĆNO UVOZ" (uvijek velikim latiničnim slovima),
d) u polje 31 u prvi prazni red (oznake i br.) upisuju se podatci o razdoblju za koje se podnosi predmetna carinska deklaracija (na primjer, "uvoz AUGUST 2022"),
e) u polje 44 (Dodatne informacije/priloženi dokumenti/potvrde i odobrenja), pored ostalog, u dodatnom ekranu "priloženi dokumenti" pod odgovarajućom šifrom upisuje se osnovni broj odobrenja i godina izdavanja (na primjer, 8/22), koji podatci se, na isti način (na primjer, 8/22) u svakoj carinskoj deklaraciji, obvezno upisuju i u četvrti red navedenog polja,
f) u polje D/J ne upisuje se datum puštanja robe.

(4) Po carinskoj deklaraciji iz stavka (2) ovoga članka obračunavaju se i naplaćuju uvozne pristojbe i drugi neizravni porezi primjenljivi na predmetnu robu prema propisima važećim na dan prihvaćanja te deklaracije od strane nadzornog carinskog ureda, sukladno članku 79. Zakona.

(5) Provođenjem postupka po carinskoj deklaraciji iz stavka (2) ovoga članka i ovjerom iste od strane nadzornog carinskog ureda završava se odnosni zahtijevani uvozni carinski postupak po kućnom uvoznom carinjenju.

Članak 11.

(Evidencija carinskih deklaracija o kućnom uvoznom carinjenju robe koja se prevozi cjevovodom)

(1) Imatelj odobrenja obvezan je uspostaviti i redovito voditi evidenciju svih carinskih deklaracija iz članka 10. ove upute po kojima je proveden postupak kućnog uvoznog carinjenja za robu koja se prevozi cjevovodom, zasebno za svaki odobreni uvozni carinski postupak.

(2) Evidencija iz stavka (1) ovoga članka, po svakoj carinskoj deklaraciji, sadrži najmanje sljedeće podatke:

a) puni broj i datum odobrenja za kućno uvozno carinjenje,
b) naziv i šifra uvoznog carinskog postupka za koji je odobreno kućno uvozno carinjenje,
c) naziv i šifra nadzornog carinskog ureda,
d) redni broj evidencije,
e) MRN broj i datum predmetne carinske deklaracije (podatci iz polja A) po kućnom uvoznom carinjenju,
f) naziv, broj i datum protokola ili drugog odgovarajućeg dokumenta o prijemu predmetne robe na mjernom mjestu pri njenom ulasku putem cjevovoda u carinsko područje BiH,
g) šifru i vrstu prethodnog carinskog postupka, ako postoji,
h) MRN broj i datum carinske deklaracije o prethodnom carinskom postupku iz točke g) ovoga stavka, ako postoji. U protivnom, broj i datum iz evidencije koju imatelj odobrenja vodi za odnosnu robu sukladno pravilima o postupku provoza robe fiksnim prijevoznim instalacijama,
i) količinu robe iz carinske deklaracije iz točke e) ovoga stavka,
j) količinu robe iz prethodne carinske deklaracije ili evidencije iz točke h) ovoga stavka,
k) kolonu "napomena".

GLAVA III - KUĆNO IZVOZNO CARINJENJE ROBE KOJA SE PREVOZI CJEVOVODOM

Članak 12.

(Zahtjev za kućno izvozno carinjenje robe koja se prevozi cjevovodom)

(1) S obzirom na specifičnost postupka u kojem se roba koja se u izvozu iz carinskog područja BiH prevozi cjevovodom ne predočava nadležnom izvoznom carinskom uredu, osoba iz BiH koja izvozi robu koja se prevozi cjevovodom dužna je podnijeti zahtjev za stavljanje predmetne robe u odgovarajući izvozni carinski postupak temeljem upisa robe u evidenciju (knjigovodstveni upis), odnosno za kućno izvozno carinjenje sukladno članku 88. stavak (1) točka c) Zakona i čl. 184. i 186. Odluke.

(2) Zahtjev iz stavka (1) ovoga članka podnosi se izdavatelju odobrenja iz članka 6. stavak (1) ove upute. Zahtjev se podnosi u pisanoj formi na obrascu iz Priloga 26. Odluke (opći i dopunski obrazac), popunjen sukladno Objašnjenju danom u tom prilogu.

Članak 13.

(Primjena propisa o kućnom izvoznom carinjenju)

U pogledu uvjeta i kriterija za kućno izvozno carinjenje robe koja se prevozi cjevovodom, osim uvjeta i kriterija iz članka 29. Odluke koji se odnosi na neizvršenje težeg kaznenog djela u svezi poslovne djelatnosti podnositelja zahtjeva, koji uvjet se ne primjenjuje u ovom slučaju, te u pogledu zastupanja, podnošenja zahtjeva iz članka 12. ove upute, mjera trgovinske politike i inspekcijskih kontrola robe, provjere ispunjavanja uvjeta i kriterija, donošenja odluke po zahtjevu, naknadne kontrole postupka kućnog izvoznog carinjenja po izdanim odobrenjima, praćenja ispunjavanja uvjeta i kriterija tijekom važenja odobrenja (praćenja imatelja odobrenja - odobrenog izvoznika) i ponovne procjene odobrenja, privremenog ukidanja, opoziva privremenog ukidanja i ukidanja odobrenja, primjenjuju se na odgovarajući način odredbe važeće upute o postupku kućnog izvoznog carinjenja koje se odnose na ta pitanja, te odgovarajuće odredbe Odluke navedene u članku 4. stavak (2) točka b) ove upute.

Članak 14.

(Provođenje kućnog izvoznog carinjenja robe koja se prevozi cjevovodom)

(1) Kod prijavljivanja robe koja se u izvozu prevozi cjevovodom za odobreni izvozni carinski postupak po

kućnom izvoznom carinjenju, čl. 10. i 11. ove upute primjenjuju se na odgovarajući način. U polje 30 izvozne carinske deklaracije upisuje se šifra "KUĆNO IZVOZ". Ako je roba fakturirana u više valuta, za svaku vrstu valute podnosi se zasebna izvozna carinska deklaracija.

(2) Sukladno članku 465. stavak (4) Odluke, fizički istup robe iz carinskog područja BiH koja se u izvozu prevozi fiksnom prijevoznom instalacijom - cjevovodom ne potvrđuje se sukladno stavku (3) tog članka na izvoznoj carinskoj deklaraciji iz stavka (1) ovoga članka.

GLAVA IV - KUĆNO CARINJENJE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Odjeljak A. Opće odredbe

Članak 15.

(Primjena propisa)

Kod uvoza i izvoza električne energije primjenjuju se carinski i drugi propisi kojima je reguliran carinski postupak za koji je prijavljena električna energija, važeći na dan prihvaćanja carinske deklaracije od strane nadzornog carinskog ureda, sukladno članku 79. Zakona.

Članak 16.

(Korisnik carinskog postupka kod uvoza i izvoza električne energije)

Korisnik carinskog postupka u BiH kod uvoza i izvoza električne energije može biti samo osoba koja od Državne regulatorne komisije za električnu energiju BiH (u daljnjem tekstu: DERK) dobije licencu za međunarodnu trgovinu električnom energijom i ispunjava i druge uvjete propisane za taj postupak.

Članak 17.

(Kontrola uvoza i izvoza električne energije)

(1) Ako nadležni kontrolni organ UNO, u kontroli kod uvoznika i/ili izvoznika električne energije, nađe da se podatci o električnoj energiji koja je prijavljena za uvoz i/ili izvoz ne slažu sa stanjem stvarno uvezene odnosno izvezene električne energije, nađenu razliku u količini i vrijednosti stvarno uvezene odnosno izvezene električne energije uvoznik odnosno izvoznik dužan je odmah prijaviti nadzornom carinskom uredu za odgovarajući carinski postupak.

(2) Postupanje sukladno stavku (1) ovoga članka ne dovodi u pitanje primjenu važećih kaznenih propisa ako su se za to stekli propisani uvjeti.

Članak 18.

(Suradnja u postupku kontrole uvoza i izvoza električne energije)

(1) Kontrolu uvoza i izvoza električne energije kod uvoznika i izvoznika te robe nadležni kontrolni organ UNO obavlja sukladno propisima o neizravnom oporezivanju, u kojoj kontroli je uvoznik i izvoznik dužan surađivati na način određen tim propisima.

(2) UNO, NOS i nadležni elektroenergetski subjekti međusobno surađuju, radi kontrole točnosti podataka o prijavljenoj i ocarinjenoj električnoj energiji u uvozu i izvozu. U toj suradnji, prema potrebi, razmjenjuju podatke o uvozu i izvozu električne energije iz službenih evidencija.

Odjeljak B. Kućno uvozno carinjenje električne energije

Članak 19.

(Puštanje električne energije u slobodan promet)

(1) Puštanje električne energije u slobodan promet je svaki unos električne energije u carinsko područje BiH za uporabu u BiH, osim električne energije koja se evidentira u postupku netiranja neželjenih odstupanja i energije neželjenih odstupanja nastalih tijekom realizacije programa razmjene Regulacijskog područja frekvencije i snage razmjene ili LFC područja (Load Frequency Control Area) BiH, a koja se financijski poravnavaju sukladno važećim sporazumom o radu u interkonekciji.

(2) U slučaju prekogranične trgovine električnom energijom na berzi, za carinski postupak puštanja u slobodan promet prijavljuje se količina stvarno uvezene električne energije kupljene na berzi (a ne količina prijavljene električne energije za kupovinu na berzi), temeljem izvješća NOS-a o prekograničnoj trgovini električnom energijom i izvješća tržišnih sudionika koji trguju električnom energijom na berzi.

Članak 20.

(Zahtjev za kućno uvozno carinjenje električne energije)

(1) Korisnik carinskog postupka puštanja u slobodan promet električne energije, s obzirom na specifičnost te robe i vrste prijevoza, dužan je podnijeti zahtjev za stavljanje predmetne robe u navedeni uvozni carinski postupak temeljem upisa robe u evidenciju (knjigovodstveni upis), odnosno za kućno uvozno carinjenje sukladno članku 88. stavak (1) točka c) Zakona i čl. 184. i 186. Odluke.

(2) Zahtjev za kućno uvozno carinjenje električne energije iz stavka (1) ovoga članka podnosi se izdavatelju odobrenja iz članka 6. stavak (1) ove upute. Zahtjev se podnosi u pisanoj formi na obrascu iz Priloga 26. Odluke (opći i dopunski obrazac), popunjen sukladno Objašnjenju danom u tom prilogu.

(3) Uz zahtjev iz stavka (1) ovoga članka, podnositelj zahtjeva, pored drugih potrebnih dokumenata, podnosi i ovjerenu presliku važeće licence navedene u članku 16. ove upute, a podatke o istoj (broj i datum izdavanja, razdoblje važenja, te u kojem službenom glasniku je objavljena) upisuje u zahtjev.

Članak 21.

(Primjena propisa o kućnom uvoznom carinjenju)

U pogledu uvjeta i kriterija za kućno uvozno carinjenje električne energije, osim uvjeta i kriterija iz članka 29. Odluke koji se odnosi na neizvršenje težeg kaznenog djela u svezi poslovne djelatnosti podnositelja zahtjeva, koji uvjet se ne primjenjuje u ovom slučaju, te u pogledu zastupanja, podnošenja zahtjeva iz članka 20. ove upute, mjera trgovinske politike i inspekcijskih kontrola robe, provjere ispunjavanja uvjeta i kriterija, donošenja odluke po zahtjevu, naknadne kontrole postupka kućnog uvoznog carinjenja električne energije po izdanim odobrenjima, praćenja ispunjavanja uvjeta i kriterija tijekom važenja odobrenja (praćenja imatelja odobrenja) i ponovne procjene odobrenja, privremenog ukidanja, opoziva privremenog ukidanja i ukidanja odobrenja, primjenjuju se na odgovarajući način odredbe važeće upute o postupku kućnog uvoznog carinjenja koje se odnose na ta pitanja, te odgovarajuće odredbe Odluke navedene u članku 4. stavak (1) točka b) ove upute.

Članak 22.

(Obračun i plaćanje neizravnih poreza na uvoz električne energije)

(1) Po carinskoj deklaraciji iz članka 24. ove upute obračunava se i naplaćuje dug to jest uvozne pristojbe i drugi neizravni porezi primjenjivi na uvoz električne energije prema propisima važećim na dan prihvaćanja navedene carinske deklaracije od strane nadzornog carinskog ureda, sukladno članku 79. Zakona.

(2) Obračun i naplata duga vrši se na ukupnu količinu i vrijednost električne energije uvezene u odobrenom razdoblju za koje se podnosi predmetna carinska deklaracija, a ne samo na eventualnu razliku uvoza i izvoza, odnosno eventualnu razliku između preuzimanja i isporuke električne energije u "naturalnoj razmjeni".

Članak 23.
(Jamstvo)

U pogledu osiguranja, odnosno polaganja jamstva za osiguranje mogućeg duga za električnu energiju, članak 9. ove upute primjenjuje se na odgovarajući način.

Članak 24.
(Podnošenje carinske deklaracije za uvoz električne energije po kućnom uvoznom carinjenju i postupanje po istoj)

(1) Imatelj odobrenja za kućno uvozno carinjenje električne energije dužan je mjesečno (ako je izvješće navedeno u stavku (2) točka c) ovoga članka mjesečno, u protivnom u razdoblju na koje se izdaje to izvješće), najkasnije do dana određenog odobrenjem, nadzornom carinskom uredu podnijeti potpisanu i ovjerenu potpunu uvoznu carinsku deklaraciju (u obliku zbirne deklaracije) za puštanje u slobodan promet sve električne energije uvezene u odobrenom razdoblju za koje podnosi predmetnu deklaraciju. Ta deklaracija, sukladno članku 203. stavak (5) Odluke, ujedno zamjenjuje i knjigovodstveni upis. Imatelj odobrenja obvezan je istog dana kada je navedena uvozna carinska deklaracija registrirana na serveru nadzornog carinskog ureda i fizički dostaviti tu deklaraciju sa svim pratećim dokumentima tom uredu.

(2) Uz carinsku deklaraciju iz stavka (1) ovoga članka prilaže se:
   a) račun ili drugi odgovarajući komercijalni dokument koji, između ostalog, sadrži podatke o prodavcu, kupcu, količini i vrijednosti uvezene električne energije, razdoblje na koje se odnosi, poziv na broj i datum ugovora o kupovini/prijemu električne energije ako postoji,
   b) na obrascu iz Priloga 1. ove upute, ovjerena izjava imatelja odobrenja (uvoznika) o količini uvezene električne energije preko prijenosne mreže u razdoblju za koje se podnosi, odnosno na obrascu iz Priloga 2. ove upute o količini uvezene električne energije preko distributivne mreže, ovisno od situacije,
   c) izvješće o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko prijenosne mreže izdan i ovjeren od NOS-a, odnosno izvješće o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko distributivne mreže izdan i ovjeren od nadležnog elektroenergetskog subjekta, ovisno od situacije,
   d) drugi dokumenti potrebni za zahtijevani uvozni carinski postupak, a
   e) prema potrebi, na zahtjev nadzornog carinske ureda, predočiti ugovor o kupovini/prijemu električne energije ako postoji.

(3) U carinskoj deklaraciji iz stavka (1) ovoga članka popunjavaju se sva polja koja se, prema pravilima o popunjavanju carinske deklaracije, popunjavaju za zahtijevani uvozni carinski postupak (kao da se radi o carinskoj deklaraciji u redovitom postupku), na način propisan tim pravilima, uključujući i sljedeća pravila:
   a) u polje 2 (Pošiljatelj/Izvoznik) upisuje se riječ "RAZNI" (ako se prijemi električne energije obuhvaćene predmetnom uvoznom carinskom deklaracijom odnose na različite pošiljatelje iz inozemstva),
   b) u polje 22 (Valuta i ukupan iznos iz računa) u prvu podjelu upisuje se šifra valute BiH (BAM), a u drugu podjelu upisuje se zbirna vrijednost prema podatcima o vrijednosti uvezene električne energije iz svih računa obuhvaćenih predmetnom uvoznom carinskom deklaracijom preračunata na dan prihvaćanja te deklaracije od strane nadzornog carinskog ureda,
   c) u polje 30 (Mjesto robe) upisuje se šifra "KUĆNO UVOZ" (uvijek velikim latiničnim slovima),
   d) u polje 31 u prvi prazni red (oznake i br.) upisuju se podatci o razdoblju za koje se podnosi predmetna carinska deklaracija (razdoblje na koje glasi izvješće navedeno u stavku (2) točka c) ovoga članka; na primjer, "uvoz RUJAN 2022" ako je izvješće mjesečno, ili eventualno drugo razdoblje odobreno za podnošenje carinske deklaracije, ovisno od razdoblja na koje se izdaje to izvešće),
   e) u polje 44 (Dodatne informacije/priloženi dokumenti/potvrde i odobrenja), pored ostalog, u dodatnom ekranu "priloženi dokumenti" pod odgovarajućom šifrom upisuje se osnovni broj odobrenja i godina izdavanja (na primjer, 15/22), koji podatci se, na isti način (na primjer, 15/22) u svakoj carinskoj deklaraciji, obvezno upisuju i u četvrti red navedenog polja,
   f) u polje D/J ne upisuje se datum puštanja robe.

(4) Provođenjem postupka po carinskoj deklaraciji iz stavka (1) ovoga članka i ovjerom iste od strane nadzornog carinskog ureda završava se odnosni zahtijevani uvozni carinski postupak za električnu energiju prijavljenu po kućnom uvoznom carinjenju.

Članak 25.
(Evidencija carinskih deklaracija o kućnom uvoznom carinjenju električne energije)

(1) Imatelj odobrenja za kućno uvozno carinjenje električne energije obvezan je uspostaviti i redovito voditi evidenciju svih carinskih deklaracija iz članka 24. ove upute po kojima je proveden postupak puštanja u slobodan promet električne energije po kućnom uvoznom carinjenju.

(2) Evidencija iz stavka (1) ovoga članka, po svakoj carinskoj deklaraciji, sadrži najmanje sljedeće podatke:
   a) podatke o licenci navedenoj u članku 16. ove upute (broj i datum i u kojem službenom glasniku je objavljena, te razdoblje važenja),
   b) puni broj i datum odobrenja za kućno uvozno carinjenje električne energije,
   c) naziv i šifra nadzornog carinskog ureda,
   d) redni broj evidencije,
   e) MRN broj i datum predmetne carinske deklaracije (podatci iz polja A) po kućnom uvoznom carinjenju,
   f) broj i datum izjave imatelja odobrenja iz članka 24. stavak (2) točka b) ove upute koja je u pitanju, priložene uz predmetnu carinsku deklaraciju,
   g) broj i datum izvješća iz članka 24. stavak (2) točka c) ove upute koji je u pitanju, priloženog uz predmetnu carinsku deklaraciju,
   h) količinu iz predmetne carinske deklaracije,
   i) vrijednost iz predmetne carinske deklaracije,
   j) kolonu "napomena".

Odjeljak C. Kućno izvozno carinjenje električne energije

Članak 26.
(Izvoz električne energije)

(1) Izvoz električne energije iz carinskog područja BiH je svaki izvoz električne energije u drugu državu, osim električne energije evidentirane u postupku netiranja neželjenih odstupanja i energije neželjenih odstupanja nastalih tijekom realizacije programa razmjene LFC područja BiH koja se financijski poravnavaju sukladno važećim sporazumom o radu u interkonekciji.

(2) U slučaju prekogranične trgovine električnom energijom na berzi, za izvozni carinski postupak prijavljuje se količina stvarno izvezene električne energije prodane na berzi (a ne

količina prijavljene električne energije za prodaju na berzi), temeljem izvješća NOS-a o prekograničnoj trgovini električnom energijom i izvješća tržišnih sudionika koji trguju električnom energijom na berzi.

Članak 27.

(Zahtjev za kućno izvozno carinjenje električne energije)

(1) Korisnik carinskog postupka izvoza električne energije, s obzirom na specifičnost te robe i vrste prijevoza, dužan je podnijeti zahtjev za stavljanje predmetne robe u taj postupak temeljem upisa robe u evidenciju (knjigovodstveni upis), odnosno za kućno izvozno carinjenje shodno članku 88. stavak (1) točka c) Zakona i čl. 184. i 186. Odluke.

(2) Zahtjev za kućno izvozno carinjenje električne energije iz stavka (1) ovoga članka podnosi se izdavatelju odobrenja iz članka 6. stavak (1) ove upute. Zahtjev se podnosi u pisanoj formi na obrascu iz Priloga 26. Odluke (opći i dopunski obrazac), popunjen sukladno Objašnjenju danom u tom prilogu.

(3) Uz zahtjev iz stavka (1) ovoga članka, podnositelj zahtjeva, pored druge potrebne dokumentacije, podnosi i ovjerenu presliku važeće licence navedene u članku 16. ove upute, a podatke o istoj (broj i datum izdavanja, razdoblje važenja, te u kojem službenom glasniku je objavljena) upisuje u zahtjev.

Članak 28.

(Primjena propisa o kućnom izvoznom carinjenju)

U pogledu uvjeta i kriterija za kućno izvozno carinjenje električne energije, osim uvjeta i kriterija iz članka 29. Odluke koji se odnosi na neizvršenje težeg kaznenog djela u svezi poslovne djelatnosti podnositelja zahtjeva, koji uvjet se ne primjenjuje u ovom slučaju, zastupanja, podnošenja zahtjeva iz članka 27. ove upute, mjera trgovinske politike i inspekcijskih kontrola robe, provjere ispunjavanja uvjeta, donošenja odluke po zahtjevu, naknadne kontrole postupka kućnog izvoznog carinjenja po izdanim odobrenjima, praćenja ispunjavanja uvjeta i kriterija tijekom važenja odobrenja (praćenje imatelja odobrenja - odobrenog izvoznika) i ponovne procjene odobrenja, privremenog ukidanja, opoziva privremenog ukidanja i ukidanja odobrenja, primjenjuju se na odgovarajući način odredbe važeće upute o postupku kućnog izvoznog carinjenja koje se odnose na ta pitanja, te odgovarajuće odredbe Odluke navedene u članku 4. stavak (2) točka b) ove upute.

Članak 29.

(Podnošenje carinske deklaracije za izvoz električne energije po kućnom izvoznom carinjenju i postupanje po istoj)

(1) Imatelj odobrenja za kućno izvozno carinjenje električne energije dužan je mjesečno (ako je izvješće navedeno u stavku (2) točka c) ovoga članka mjesečno, u protivnom u razdoblju na koje se izdaje to izvješće), najkasnije do dana određenog odobrenjem, nadzornom carinskom uredu podnijeti potpisanu i ovjerenu potpunu izvoznu carinsku deklaraciju (u obliku zbirne deklaracije) za sav izvoz električne energije u odobrenom razdoblju za koje podnosi predmetnu deklaraciju. Ta deklaracija, shodno članku 203. stavak (5) Odluke, ujedno zamjenjuje i knjigovodstveni upis. Imatelj odobrenja obvezan je istog dana kada je navedena izvozna carinska deklaracija registrirana na serveru nadzornog carinskog ureda i fizički dostaviti tu deklaraciju sa svim pratećim dokumentima tom uredu.

(2) Uz izvoznu carinsku deklaraciju iz stavka (1) ovoga članka prilaže se:
   a) račun ili drugi odgovarajući komercijalni dokument koji, između ostalog, treba sadržavati podatke o prodavcu, kupcu, količini i vrijednosti izvezene električne energije, razdoblje na koje se odnosi, poziv na broj i datum ugovora o prodaji/isporuci električne energije ako postoji,
   b) na obrascu iz Priloga 3. ove upute, ovjerena izjava imatelja odobrenja (izvoznika) o količini izvezene električne energije preko prijenosne mreže u razdoblju za koje se podnosi, odnosno na obrascu iz Priloga 4. ove upute o količini izvezene električne energije preko distributivne mreže, ovisno od situacije,
   c) izvješće o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko prijenosne mreže izdano i ovjereno od NOS-a, odnosno izvješće o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko distributivne mreže izdano i ovjereno od nadležnog elektroenergetskog subjekta, ovisno od situacije,
   d) drugi dokumenti potrebni za zahtijevani izvozni carinski postupak, a
   e) prema potrebi, na zahtjev nadzornog carinskog ureda, predočiti ugovor o prodaji/isporuci električne energije ako postoji.

(3) U carinskoj deklaraciji iz stavka (1) ovoga članka popunjavaju se sva polja koja se, prema propisima kojima je regulirano pitanje popunjavanja carinske deklaracije, popunjavaju za zahtijevani izvozni carinski postupak (kao da se radi o carinskoj deklaraciji u redovitom postupku), na način propisan tim propisima, uključujući i sljedeća pravila:
   a) u polje 8 (Primatelj) upisuje se riječ "RAZNI" (ako se isporuke električne energije obuhvaćene predmetnom carinskom deklaracijom odnose na različite primatelje u inozemstvu),
   b) u polje 22 (Valuta i ukupan iznos iz računa) u prvu podjelu upisuje se odgovarajuća šifra valute u kojoj je iskazana vrijednost robe u računu, a u drugu podjelu upisuje se zbirna fakturirana vrijednost prema podatcima o vrijednosti električne energije iz svih računa obuhvaćenih predmetnom izvoznom carinskom deklaracijom izražena u valuti iz prve podjele tog polja. Ako je električna energija obračunata u više valuta, za svaku vrstu valute podnosi se zasebna izvozna carinska deklaracija,
   c) u polje 30 (Mjesto robe) upisuje se šifra "KUĆNO IZVOZ" (uvijek velikim latiničnim slovima),
   d) u polje 31 u prvi prazni red (oznake i br.) upisuju se podatci o razdoblju za koje se podnosi predmetna izvozna carinska deklaracija (razdoblje na koje glasi izvješće navedeno u stavku (2) točka c) ovoga članka; na primjer, "izvoz RUJAN 2022" ako je izvješće mjesečno, ili eventualno drugo razdoblje odobreno za podnošenje carinske deklaracije, ovisno od razdoblja na koje se izdaje to izvešće),
   e) u polje 44 (Dodatne informacije/priloženi dokumenti/potvrde i odobrenja), pored ostalog, u dodatnom ekranu "priloženi dokumenti" pod odgovarajućom šifrom upisuje se osnovni broj odobrenja i godina izdavanja (na primjer, 19/22), koji podaci se, na isti način (na primjer, 19/22) u svakoj izvoznoj carinskoj deklaraciji, obvezno upisuju i u četvrti red navedenog polja,
   f) u polje D/J ne upisuje se datum puštanja robe.

(4) Sukladno članku 465. stavak (4) Odluke, fizički istup robe iz carinskog područja BiH koja se u izvozu prevozi fiksnom prijevoznom instalacijom - električnim vodom ne potvrđuje se sukladno stavku (3) tog članka na izvoznoj carinskoj deklaraciji iz stavka (1) ovoga članka.

(5) Provođenjem postupka po carinskoj deklaraciji iz stavka (1) ovoga članka i ovjerom iste od strane nadzornog carinskog ureda završava se odnosni zahtijevani izvozni carinski

postupak za električnu energiju prijavljenu po kućnom izvoznom carinjenju.

Članak 30.

(Evidencija carinskih deklaracija o kućnom izvoznom carinjenju električne energije)

(1) Imatelj odobrenja za kućno izvozno carinjenje električne energije obvezan je uspostaviti i redovito voditi evidenciju svih izvoznih carinskih deklaracija iz članka 29. ove upute po kojima je proveden postupak izvoza električne energije po kućnom izvoznom carinjenju.

(2) Evidencija iz stavka (1) ovoga članka, po svakoj izvoznoj carinskoj deklaraciji, sadrži najmanje sljedeće podatke:
   a) podatke o licenci navedenoj u članku 16. ove upute (broj i datum i u kojem službenom glasniku je objavljena, te rok važenja),
   b) puni broj i datum odobrenja za kućno izvozno carinjenje električne energije,
   c) naziv i šifra nadzornog carinskog ureda,
   d) redni broj evidencije,
   e) MRN broj i datum predmetne carinske deklaracije (podatci iz polja A) po kućnom izvoznom carinjenju,
   f) broj i datum izjave imatelja odobrenja iz članka 29. stavak (2) točka b) ove upute koja je u pitanju, priložene uz predmetnu carinsku deklaraciju,
   g) broj i datum izvješća iz članka 29. stavak (2) točka c) ove upute koji je u pitanju, priloženog uz predmetnu carinsku deklaraciju,
   h) količinu iz predmetne carinske deklaracije,
   i) vrijednost u valuti iz predmetne izvozne carinske deklaracije,
   j) kolonu "napomena".

GLAVA V - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 31.

(Obveze Odsjeka za carinske poslove)

Shodno odredbama ove upute, Odsjek za carinske poslove u regionalnim centrima UNO dužan je provjeriti postoje li na području njegove nadležnosti cjevovodi kojima roba ulazi u carinsko područje BiH ili izlazi iz tog područja, te poduzeti radnje potrebne da se takva kretanja i carinjenja te robe, kao i carinjenje električne energije usklade s odredbama ove upute.

Članak 32.

(Uporaba ranijih odobrenja i rješavanje zahtjeva)

(1) Shodno članku 558. stavak (1) Odluke, odobrenja za lokalno uvozno carinjenje i odobrenja za lokalno izvozno carinjenje robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama koja su na snazi na dan početka primjene Odluke ostaju na snazi najduže šest mjeseci od dana početka primjene Odluke.

(2) Postupak kućnog uvoznog i/ili kućnog izvoznog carinjenja po odobrenjima iz stavka (1) ovoga članka od dana početka primjene Odluke provodi se sukladno odredbama Zakona i Odluke koje se odnose na taj postupak i odredbama ove upute.

(3) Imatelj odobrenja za lokalno uvozno i/ili lokalno izvozno carinjenje robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama dužan je do isteka roka od šest mjeseci iz stavka (1) ovoga članka, ishoditi novo odobrenje za kućno uvozno i/ili kućno izvozno carinjenje te robe, radi čega mora bez odgađanja podnijeti novi zahtjev za izdavanje odobrenja na obrascu navedenom u čl. 7. stavak (3), 12. stavak (2), 20. stavak (2) i 27. stavak (2) ove upute. U novom zahtjevu navode se i podatci o odobrenju iz stavka (1) ovoga članka (broj i datum izdavanja), kao i podatci o svim izmjenama i dopunama tog odobrenja, koje se stavlja izvan snage novim odobrenjem.

(4) Ako imatelj odobrenja za lokalno uvozno i/ili lokalno izvozno carinjenje robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama ne ishodi odobrenje u roku od šest mjeseci iz stavka (1) ovoga članka ranije izdano odobrenje prestaje važiti po isteku tog roka, o čemu se ne donosi posebna odluka.

(5) Zahtjeve za izdavanje odobrenja za lokalno uvozno i/ili lokalno izvozno carinjenje robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama zaprimljene a neriješene do dana stupanja na snagu ove upute rješava nadležna organizacijska jedinica UNO iz članka 6. stavak (1) ove upute, sukladno odgovarajućim odredbama Zakona i Odluke i ovom uputom.

(6) Zahtjevi za izmjene i/ili dopune odobrenja iz stavka (1) ovoga članka zaprimljeni od dana početka primjene Odluke bit će odbijeni kao nedopušteni, obzirom da od navedenog dana počinje primjena Zakona i Odluke.

Članak 33.

(Primjena pravila o popunjavanju carinske deklaracije)

Ako su odredbama carinskih propisa koje se odnose na popunjavanje carinske deklaracije propisana pravila i šifre koje se koriste za popunjavanje carinske deklaracije različite od pravila i šifri navedenih u ovoj uputi, u tom slučaju primjenjuju se pravila i šifre propisane tim propisima.

Članak 34.

(Sastavni dio upute)

Sastavni dio ove upute čine:

a) Prilog 1.	Obrazac izjave o uvozu električne energije preko prijenosne mreže, iz članka 24. stavak (2) točka b),
b) Prilog 2.	Obrazac izjave o uvozu električne energije preko distributivne mreže, iz članka 24. stavak (2) točka b),
c) Prilog 3.	Obrazac izjave o izvozu električne energije preko prijenosne mreže, iz članka 29. stavak (2) točka b),
d) Prilog 4.	Obrazac izjave o izvozu električne energije preko distributivne mreže, iz članka 29. stavak (2) točka b).

Članak 35.

(Prestanak važenja)

Danom stupanja na snagu ove upute prestaje važiti Uputa o pojednostavljenom carinskom postupku za robu koja se prenosi cjevovodom i električnim vodom ("Službeni glasnik BiH", br. 34/15 i 81/15).

Članak 36.

(Stupanje na snagu)

Ova uputa stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-2-1033-27/22
16. rujna 2022. godine
Banja Luka

Ravnatelj
Dr. **Miro Džakula**, v. r.

Prilog 1.

IZJAVA broj: ..... od ..... 202..... godine

O UVOZU ELEKTRIČNE ENERGIJE PREKO PRIJENOSNE MREŽE
u razdoblju ..... 202..... godine

Uvoznik (kupac):	**I.B. uvoznika:**
Licenca DERK-a: - broj: - datum izdavanja: - razdoblje važenja: od ..... do	**Broj i datum odobrenja za kućno uvozno carinjenje** električne energije/izdavatelj odobrenja

Prodavac	**Broj i datum ugovora**	**Broj i datum računa**	**Količina** (MWh)	**Vrijednost u .....**
		Ukupno:		

Prilog: Izvješće NOS BiH o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko **prijenosne mreže** za razdoblje ....., broj: ..... od ..... godine.

Potvrđujem točnost navedenih podataka:

Potpis odgovorne osobe uvoznika

U ..... M.P. .....
(ime i prezime i potpis)

Prilog 2.

IZJAVA broj: ..... od ..... 202..... godine

O UVOZU ELEKTRIČNE ENERGIJE PREKO DISTRIBUTIVNE MREŽE
u razdoblju ..... 202..... godine

Uvoznik (kupac):	**I.B. uvoznika:**
Licenca DERK-a: - broj: - datum izdavanja: - razdoblje važenja: od ..... do	**Broj i datum odobrenja za kućno uvozno carinjenje** električne energije/izdavatelj odobrenja

Prodavac	**Broj i datum ugovora**	**Broj i datum računa**	**Količina** (MWh)	**Vrijednost u .....**
		Ukupno:		

Prilog: Izvješće o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko **distributivne mreže** za razdoblje ....., ovjereno od elektroenergetskog subjekta:

....., pod brojem: ..... od ..... godine.

Potvrđujem točnost navedenih podataka:

Potpis odgovorne osobe uvoznika

U ..... M.P. .....
(ime i prezime i potpis)

Prilog 3.

IZJAVA broj: ..... od ..... 202..... godine

O IZVOZU ELEKTRIČNE ENERGIJE PREKO PRIJENOSNE MREŽE
u razdoblju ..... 202..... godine

Izvoznik (prodavac):	**I.B. izvoznika:**
Licenca DERK-a: - broj: - datum izdavanja: - razdoblje važenja: od ..... do	**Broj i datum odobrenja za kućno izvozno carinjenje** električne energije/izdavatelj odobrenja

Kupac	**Broj i datum ugovora**	**Broj i datum računa**	**Količina** (MWh)	**Vrijednost u .....**
		Ukupno:		

Prilog: Izvješće NOS BiH o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko **prijenosne mreže** za razdoblje ....., broj: ..... od ..... godine.

Potvrđujem točnost navedenih podataka:

Potpis odgovorne osobe izvoznika

U ..... M.P. .....
(ime i prezime i potpis)

Prilog 4.

IZJAVA broj: ..... od ..... 202..... godine

O IZVOZU ELEKTRIČNE ENERGIJE PREKO DISTRIBUTIVNE MREŽE
u razdoblju..... 202..... godine

Izvoznik (prodavac):	**I.B. izvoznika:**
Licenca DERK-a: - broj: - datum izdavanja: - razdoblje važenja: od ..... do	**Broj i datum odobrenja za kućno izvozno carinjenje** električne energije/izdavatelj odobrenja

Kupac	**Broj i datum ugovora**	**Broj i datum računa**	**Količina** (MWh)	**Vrijednost u .....**
		Ukupno:		

Prilog: Izvješće o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko **distributivne mreže** za razdoblje ....., ovjereno od elektroenergetskog subjekta:

....., pod brojem: ..... od ..... godine.

Potvrdujem točnost navedenih podataka:

Potpis odgovorne osobe izvoznika

U ..... M.P. .....
(ime i prezime i potpis)

На основу члана 15. Закона о Управи за индиректно опорезивање ("Службени гласник БиХ", број 89/05) и члана 61. став 2. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02, 102/09 и 72/17), директор Управе за индиректно опорезивање доноси

УПУТСТВО
О ПОСТУПКУ КУЋНОГ ЦАРИЊЕЊА РОБЕ КОЈА СЕ ПРЕВОЗИ ФИКСНИМ ПРЕВОЗНИМ ИНСТАЛАЦИЈАМА

ГЛАВА I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.
(Предмет)

Овим упутством прописује се процедура одобравања поступка кућног царињења при увозу и извозу робе која се превози фиксним превозним инсталацијама (у даљем тексту: кућно увозно царињење и/или кућно извозно царињење), спровођење кућног увозног и кућног извозног царињења, те друга питања у вези кућног царињења.

Члан 2.
(Употреба израза у мушком или женском роду)

Ријечи које су ради прегледности у овом упутству наведене у једном роду без дискриминације односе се и на мушки и на женски род.

Члан 3.
(Закони и други прописи)

Ако није другачије наведено у овом упутству, подразумијева се да свако упућивање у овом упутству на законе и друге прописе укључује и измјене и допуне тих закона и других прописа које су ступиле на снагу до дана ступања на снагу овог упутства и након тог дана.

Члан 4.
(Правни основ)

(1) Зависно на који се увозни царински поступак односи, кућно увозно царињење регулисано је:
   а) чланом 88. Закона о царинској политици у БиХ ("Службени гласник БиХ", број 58/15) (у даљем тексту: Закон),
   б) чл. 184. до 191., чл. 201. до 204., чл. 209. до 211., чланом 213., 215., 216., 367. став (1) и 377. став (2) тачка а) Одлуке о спровођењу Закона о царинској политици у БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 13/19, 54/19, 21/20, 47/21, 49/21, 4/22 и 23/22) (у даљем тексту: Одлука) и
   ц) одредбама Закона, Одлуке и других царинских прописа које се односе на попуњавање царинске декларације.

(2) Зависно на који се извозни царински поступак односи, кућно извозно царињење регулисано је:
   а) чланом 88. Закона,
   б) чл. 184. до 191., чл. 201. до 204., чл. 209. до 211., чл. 214., 215., 217. и чл. 221. до 226. Одлуке и
   ц) одредбама Закона, Одлуке и других царинских прописа које се односе на попуњавање царинске декларације.

Члан 5.
(Дефиниције и шифре)

(1) У сврху овог упутства, поједини изрази имају сљедеће значење:
   а) "привредни субјект" значи лице које је током свог пословања укључено у активности које су обухваћене царинским прописима,
   б) "подносилац захтјева" значи лице (привредни субјект) које подноси захтјев за издавање одобрења за кућно увозно царињење и/или кућно извозно царињење,
   ц) "одобрење" значи одобрење којим је одређеном лицу, у складу са царинским прописима, одобрено коришћење кућног увозног царињења и/или кућног извозног царињења,
   д) "издавалац одобрења" значи организациона јединица УИО из члана 6. став (1) овог упутства, која издаје одобрење за кућно увозно царињење и одобрење за кућно извозно царињење робе која се превози фиксним превозним инсталацијама,
   е) "ималац одобрења" значи лице којем је издато одобрење за кућно увозно царињење, као и лице којем је издато одобрење за кућно извозно царињење (одобрени извозник) робе која се превози фиксним превозним инсталацијама, које је и корисник тог поступка,
   ф) шифра "KUĆNO UVOZ" користи се у царинској декларацији за означавање поступка кућног увозног царињења,
   г) шифра "KUĆNO IZVOZ" користи се у царинској декларацији за означавање поступка кућног извозног царињења,
   х) "фиксна превозна инсталација" значи техничко средство (на примјер, цјевоводи и електрични водови) које се користи за континуирани превоз робе наведене у тач. и) и ј) овог става,
   и) "роба која се превози електричним водом" је електрична енергија,
   ј) "роба која се превози цјевоводом" је нафта и нафтни деривати, гас и вода,
   к) "надзорна царинска канцеларија" значи царинска канцеларија и то:
      1) код кућног увозног царињења робе која се превози цјевоводом: царинска испостава надлежна према мјесту (мјерно мјесто) уласка робе у царинско подручје Босне и Херцеговине (у даљем тексту: БиХ) или према мјесту сједишта увозника,
      2) код кућног извозног царињења робе која се у извозу из царинског подручја БиХ превози цјевоводом: царинска испостава надлежна према мјесту отпреме (мјерно мјесто) стављањем у систем цјевовода,
      3) код кућног увозног царињења електричне енергије: царинска испостава надлежна према сједишту имаоца одобрења,
      4) код кућног извозног царињења електричне енергије: царинска испостава надлежна према сједишту имаоца одобрења. Сходно члану 464. став (3) тачка а) Одлуке, та испостава је истовремено и излазна царинска канцеларија,
   л) "оператор преносног система" значи Независни оператор система у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: НОС), успостављен Законом о преносу, регулатору и оператеру система електричне енергије у БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и Законом о оснивању независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 35/04),
   м) "оператор дистрибутивног система" значи електроенергетски субјект надлежан за евидентирање и контролу прекограничних

трансакција на дистрибутивној мрежи која је у питању,

н) "дуг" значи увозне дажбине и други индиректни порези примјењиви на робу која се ставља у увозни царински поступак по одобреном кућном увозном царињењу,

о) "УИО" значи Управа за индиректно опорезивање.

(2) Други изрази који се користе у овом упутству, а којима није одређено значење овим упутством, имају значење које им је одређено Законом и Одлуком.

Члан 6.

(Одобравање и коришћење кућног царињења)

(1) Одобрење за кућно увозно царињење и одобрење за кућно извозно царињење робе која се превози фиксним превозним инсталацијама издаје Сектор за царине у Главној канцеларији УИО (издавалац одобрења).

(2) Кућно увозно царињење користи се за стављање робе која се превози фиксним превозним инсталацијама у одговарајући увозни царински поступак, а кућно извозно цариње за стављање наведене робе у одговарајући извозни царински поступак.

ГЛАВА II - КУЋНО УВОЗНО ЦАРИЊЕЊЕ РОБЕ КОЈА СЕ ПРЕВОЗИ ЦЈЕВОВОДОМ

Члан 7.

(Захтјев за кућно увозно царињење робе која се превози цјевоводом)

(1) Након завршетка поступка провоза робе која се превози фиксним превозним инсталацијама - цјевоводом, роба се мора одговарајућом царинском декларацијом ставити у нови (сљедећи) захтијевани царински поступак.

(2) С обзиром на специфичност поступка, у којем се роба која се превози цјевоводом не предочава надлежној царинској канцеларији након поступка провоза, таква ситуација, сходно члану 201. тачка д) Одлуке, спада у случајеве у којима се одобрава кућно царињење. Стога, лице из БиХ које увози робу која се превози цјевоводом дужно је поднијети захтјев за стављање те робе у одговарајући увозни царински поступак на основу уписа робе у евиденцију (књиговодствени упис), односно за кућно увозно царињење сходно члану 88. став (1) тачка ц) Закона и чл. 184. и 186. Одлуке.

(3) Захтјев из става (2) овог члана подноси се издаваоцу одобрења из члана 6. став (1) овог упутства. Захтјев се подноси у писаној форми на обрасцу из Прилога 26. Одлуке (општи и допунски образац), попуњен у складу са Објашњењем датим у том прилогу.

Члан 8.

(Примјена прописа о кућном увозном царињењу)

У погледу услова и критеријума за кућно увозно цариње робе која се превози цјевоводом, осим услова и критеријума из члана 29. Одлуке који се односи на неизвршење тежег кривичног дјела у вези пословне дјелатности подносиоца захтјева, који услов се не примјењује у овом случају, те у погледу заступања, подношења захтјева из члана 7. овог упутства, мјера трговинске политике и инспекцијских контрола робе, провјере испуњавања услова и критеријума, доношења одлуке по захтјеву, накнадне контроле поступка кућног увозног царињења по издатим одобрењима, праћења испуњавања услова и критеријума током важења одобрења (праћења имаоца одобрења) и поновне процјене одобрења, привременог укидања, опозива привременог укидања и укидања одобрења, примјењују се на одговарајући начин одредбе важећег упутства о поступку кућног увозног царињења које се односе на та питања, те одговарајуће одредбе Одлуке наведене у члану 4. став (1) тачка б) овог упутства.

Члан 9.

(Гаранција)

(1) За стављање робе која се превози цјевоводом у одобрени увозни царински поступак по кућном увозном царињењу полаже се гаранција за осигурање плаћања дуга за ту робу који би могао настати за вријеме рока одобреног за подношење царинске декларације из члана 10. овог упутства, односно до окончања поступка и плаћања дуга обрачунатог по тој декларацији.

(2) Гаранција из става (1) овог члана може бити гаранција која гласи само за кућно увозно цариње (ако је таква гаранција прописана прописима о гаранцији) или свеобухватна гаранција за стављање робе у увозни царински поступак по царинским декларацијама поднијетим у редовном (стандардном) поступку из које је одређени износ средстава за осигурање плаћања могућег дуга из става (1) овог члана распоређен код надзорне царинске канцеларије од стране надлежне организационе јединице УИО (по приједлогу подносиоца захтјева). Тај износ процјењује се наспрам досадашњег или, ако је примјењиво, наспрам очекиваног промета робе која се превози цјевоводом у року одобреном за подношење царинске декларације из члана 10. овог упутства.

(3) У случају из става (1) овог члана, на достављање гаранције подносилац захтјева за кућно увозно цариње робе која се превози цјевоводом позива се тек пошто издавалац одобрења оцијени да су испуњени сви други услови за издавање одобрења. У том случају, подносилац захтјева гаранцију, издату на обрасцу прописаном прописима о гаранцији, претходно подноси на провјеру и прихватање надлежној организационој јединици УИО, која јединица, копију прихваћене гаранције, на прописан начин, службено доставља надзорној царинској канцеларији и издаваоцу одобрења.

(4) Ако гаранција из става (1) овог члана гласи на одређено вријеме, ималац одобрења мора, прије истека рока важења гаранције, доставити ваљану гаранцију на прихватање од стране надлежне организационе јединице УИО, која јединица, копију прихваћене гаранције, на прописан начин, службено доставља надзорној царинској канцеларији. Ако се доставља нова гаранција, у садржају текста те гаранције мора бити наведено да се њоме преузимају обавезе и из гаранције коју замјењује, са назнаком прописаних података о ранијој гаранцији. У противном, ималац одобрења не може стављати робу у одобрени царински поступак по кућном увозном царињењу.

(5) Ако прописима о гаранцији није другачије прописано, гаранција може бити гаранција подносиоца захтјева односно имаоца одобрења или гаранција његовог заступника (ако га има), уз писану сагласност заступника за коришћење гаранције у сврхе за које се полаже.

(6) Надзорна царинска канцеларија прати да ли је могући царински дуг из става (1) овог члана осигуран ваљаном гаранцијом.

Члан 10.

(Подношење царинске декларације по кућном увозном царињењу и поступање по истој)

(1) Ималац одобрења, сходно члану 203. став (3) тачка б) Одлуке, није у обавези обавјештавати надзорну царинску канцеларију о пријему робе која се превози

цјеводом нити о стављању те робе у захтијевани одобрени увозни поступак. Изузетно од тога, надзорна царинска канцеларија може од имаоца одобрења захтијевати да је у одређеном времену обавијести о пријему робе.

(2) Ималац одобрења дужан је мјесечно, најкасније до дана одређеног одобрењем, надзорној царинској канцеларији поднијети потписану и овјерену потпуну царинску декларацију (у облику збирне декларације) за захтијевани одобрени увозни царински поступак по кућном увозном царињењу за сву робу која се превози цјеводом примљену у одобреном периоду за који подноси предметну царинску декларацију, која декларација, сходно члану 203. став (5) Одлуке, уједно замјењује и књиговодствени упис. Ималац одобрења обавезан је истог дана када је наведена царинска декларација регистрована на серверу надзорне царинске канцеларије и физички доставити тој канцеларији предметну декларацију са пратећим документима и то:
   а) фактуре за робу обухваћену предметном царинском декларацијом,
   б) протокол или други одговарајући документ о пријему робе на мјерном мјесту при уласку робе путем цјеводова у царинско подручје БиХ и
   ц) друга документа потребна за захтијевани царински поступак.

(3) У царинској декларацији за захтијевани увозни царински поступак по кућном увозном царињењу из става (2) овог члана попуњавају се сва поља која се, према правилима о попуњавању царинске декларације, попуњавају за захтијевани увозни царински поступак (као да се ради о царинској декларацији у редовном поступку), на начин прописан тим правилима, укључујући и сљедећа правила:
   а) у поље 2 (Пошиљалац/Извозник) уписује се ријеч "РАЗНИ" (ако се пријеми робе обухваћене предметном царинском декларацијом односе на различите пошиљаоце из иностранства),
   б) у поље 22 (Валута и укупан износ из фактуре) у прву подјелу уписује се шифра валуте БиХ (BAM), а у другу подјелу уписује се збирна вриједност према подацима о вриједности предметне робе из свих фактура обухваћених предметном царинском декларацијом прерачуната на дан прихватања те декларације од стране надзорне царинске канцеларије,
   ц) у поље 30 (Мјесто робе) уписује се шифра "KUĆNO UVOZ" (увијек великим латиничним словима),
   д) у поље 31 у први празни ред (ознаке и бр.) уписују се подаци о периоду за који се подноси предметна царинска декларација (на примјер, "увоз АВГУСТ 2022"),
   е) у поље 44 (Додатне информације/приложени документи/потврде и одобрења), поред осталог, у додатном екрану "приложени документи" под одговарајућом шифром уписује се основни број одобрења и година издавања (на примјер, 8/22), који подаци се, на исти начин (на примјер, 8/22) у свакој царинској декларацији, обавезно уписују и у четврти ред наведеног поља,
   ф) у поље Д/Ј не уписује се датум пуштања робе.

(4) По царинској декларацији из става (2) овог члана обрачунавају се и наплаћују увозне дажбине и други индиректни порези примјењиви на предметну робу према прописима важећим на дан прихватања те декларације од стране надзорне царинске канцеларије, сходно члану 79. Закона.

(5) Спровођењем поступка по царинској декларацији из става (2) овог члана и овјером исте од стране надзорне царинске канцеларије завршава се односни захтијевани увозни царински поступак по кућном увозном царињењу.

Члан 11.

(Евиденција царинских декларација о кућном увозном царињењу робе која се превози цјеводом)

(1) Ималац одобрења обавезан је успоставити и редовно водити евиденцију свих царинских декларација из члана 10. овог упутства по којима је спроведен поступак кућног увозног царињења за робу која се превози цјеводом, засебно за сваки одобрени увозни царински поступак.

(2) Евиденција из става (1) овог члана, по свакој царинској декларацији, садржи најмање сљедеће податке:
   а) пуни број и датум одобрења за кућно увозно царињење,
   б) назив и шифра увозног царинског поступка за који је одобрено кућно увозно царињење,
   ц) назив и шифра надзорне царинске канцеларије,
   д) редни број евиденције,
   е) MRN број и датум предметне царинске декларације (подаци из поља А) по кућном увозном царињењу,
   ф) назив, број и датум протокола или другог одговарајућег документа о пријему предметне робе на мјерном мјесту при њеном уласку путем цјеводова у царинско подручје БиХ,
   г) шифру и врсту претходног царинског поступка, ако постоји,
   х) MRN број и датум царинске декларације о претходном царинском поступку из тачке г) овог става, ако постоји. У противном, број и датум из евиденције коју ималац одобрења води за односну робу у складу са правилима о поступку провоза робе фиксним превозним инсталацијама,
   и) количину робе из царинске декларације из тачке е) овог става,
   ј) количину робе из претходне царинске декларације или евиденције из тачке х) овог става,
   к) колону "напомена".

ГЛАВА III - КУЋНО ИЗВОЗНО ЦАРИЊЕЊЕ РОБЕ КОЈА СЕ ПРЕВОЗИ ЦЈЕВОВОДОМ

Члан 12.

(Захтјев за кућно извозно царињење робе која се превози цјеводом)

(1) С обзиром на специфичност поступка у којем се роба која се у извозу из царинског подручја БиХ превози цјеводом не предочава надлежној извозној царинској канцеларији, лице из БиХ које извози робу која се превози цјеводом дужно је поднијети захтјев за стављање предметне робе у одговарајући извозни царински поступак на основу уписа робе у евиденцију (књиговодствени упис), односно за кућно извозно царињење сходно члану 88. став (1) тачка ц) Закона и чл. 184. и 186. Одлуке.

(2) Захтјев из става (1) овог члана подноси се издаваоцу одобрења из члана 6. став (1) овог упутства. Захтјев се подноси у писаној форми на обрасцу из Прилога 26. Одлуке (општи и допунски образац), попуњен у складу са Објашњењем датим у том прилогу.

Član 13.

(Primjena propisa o kućnom izvoznom carinjenju)

U pogledu uslova i kriterijuma za kućno izvozno carinjenje robe koja se prevozi cjevovodom, osim uslova i kriterijuma iz člana 29. Odluke koji se odnosi na neizvršenje težeg krivičnog djela u vezi poslovne djelatnosti podnosioca zahtjeva, koji uslov se ne primjenjuje u ovom slučaju, te u pogledu zastupanja, podnošenja zahtjeva iz člana 12. ovog uputstva, mjera trgovinske politike i inspekcijskih kontrola robe, provjere ispunjavanja uslova i kriterijuma, donošenja odluke po zahtjevu, naknadne kontrole postupka kućnog izvoznog carinjenja po izdatim odobrenjima, praćenja ispunjavanja uslova i kriterijuma tokom važenja odobrenja (praćenja imaoca odobrenja - odobrenog izvoznika) i ponovne procjene odobrenja, privremenog ukidanja, opoziva privremenog ukidanja i ukidanja odobrenja, primjenjuju se na odgovarajući način odredbe važećeg uputstva o postupku kućnog izvoznog carinjenja koje se odnose na ta pitanja, te odgovarajuće odredbe Odluke navedene u članu 4. stav (2) tačka b) ovog uputstva.

Član 14.

(Sprovođenje kućnog izvoznog carinjenja robe koja se prevozi cjevovodom)

(1) Kod prijavljivanja robe koja se u izvozu prevozi cjevovodom za odobreni izvozni carinski postupak po kućnom izvoznom carinjenju, čl. 10. i 11. ovog uputstva primjenjuju se na odgovarajući način. U polje 30 izvozne carinske deklaracije upisuje se šifra "KUĆNO IZVOZ". Ako je roba fakturisana u više valuta, za svaku vrstu valute podnosi se zasebna izvozna carinska deklaracija.
(2) Shodno članu 465. stav (4) Odluke, fizički iskup robe iz carinskog područja BiH koja se u izvozu prevozi fiksnom prevoznom instalacijom - cjevovodom ne potvrđuje se u skladu sa stavom (3) tog člana na izvoznoj carinskoj deklaraciji iz stava (1) ovog člana.

GLAVA IV - KUĆNO CARINJENJE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Odjeljak A. Opšte odredbe

Član 15.

(Primjena propisa)

Kod uvoza i izvoza električne energije primjenjuju se carinski i drugi propisi kojima je regulisan carinski postupak za koji je prijavljena električna energija, važeći na dan prihvatanja carinske deklaracije od strane nadzorne carinske kancelarije, shodno članu 79. Zakona.

Član 16.

(Korisnik carinskog postupka kod uvoza i izvoza električne energije)

Korisnik carinskog postupka u BiH kod uvoza i izvoza električne energije može biti samo lice koje od Državne regulatorne komisije za električnu energiju BiH (u daljem tekstu: DERK) dobije licencu za međunarodnu trgovinu električnom energijom i ispunjava i druge uslove propisane za taj postupak.

Član 17.

(Kontrola uvoza i izvoza električne energije)

(1) Ako nadležni kontrolni organ UIO, u kontroli kod uvoznika i/ili izvoznika električne energije, nađe da se podaci o električnoj energiji koja je prijavljena za uvoz i/ili izvoz ne slažu sa stanjem stvarno uvezene odnosno izvezene električne energije, nađenu razliku u količini i vrijednosti stvarno uvezene odnosno izvezene električne energije uvoznik odnosno izvoznik dužan je odmah prijaviti nadzornoj carinskoj kancelariji za odgovarajući carinski postupak.
(2) Postupanje u skladu sa stavom (1) ovog člana ne dovodi u pitanje primjenu važećih kaznenih propisa ako su se za to stekli propisani uslovi.

Član 18.

(Saradnja u postupku kontrole uvoza i izvoza električne energije)

(1) Kontrolu uvoza i izvoza električne energije kod uvoznika i izvoznika te robe nadležni kontrolni organ UIO obavlja u skladu sa propisima o indirektnom oporezivanju, u kojoj kontroli je uvoznik i izvoznik dužan sarađivati na način određen tim propisima.
(2) UIO, NOS i nadležni elektroenergetski subjekti međusobno sarađuju, radi kontrole tačnosti podataka o prijavljenoj i ocarinjenoj električnoj energiji u uvozu i izvozu. U toj saradnji, prema potrebi, razmjenjuju podatke o uvozu i izvozu električne energije iz službenih evidencija.

Odjeljak B. Kućno uvozno carinjenje električne energije

Član 19.

(Puštanje električne energije u slobodan promet)

(1) Puštanje električne energije u slobodan promet je svaki unos električne energije u carinsko područje BiH za upotrebu u BiH, osim električne energije koja se evidentira u postupku netiranja neželjenih odstupanja i energije neželjenih odstupanja nastalih u toku realizacije programa razmjene Regulacionog područja frekvencije i snage razmjene ili LFC područja (Load Frequency Control Area) BiH, a koja se finansijski poravnavaju u skladu sa važećim sporazumom o radu u interkonekciji.
(2) U slučaju prekograničnе trgovine električnom energijom na berzi, za carinski postupak puštanja u slobodan promet prijavljuje se količina stvarno uvezene električne energije kupljene na berzi (a ne količina prijavljene električne energije za kupovinu na berzi), na osnovu izvještaja NOS-a o prekograničnoj trgovini električnom energijom i izvještaja tržišnih učesnika koji trgjuju električnom energijom na berzi.

Član 20.

(Zahtjev za kućno uvozno carinjenje električne energije)

(1) Korisnik carinskog postupka puštanja u slobodan promet električne energije, s obzirom na specifičnost te robe i vrste prevoza, dužan je podnijeti zahtjev za stavljanje predmetne robe u navedeni uvozni carinski postupak na osnovu upisa robe u evidenciju (knjigovodstveni upis), odnosno za kućno uvozno carinjenje shodno članu 88. stav (1) tačka c) Zakona i čl. 184. i 186. Odluke.
(2) Zahtjev za kućno uvozno carinjenje električne energije iz stava (1) ovog člana podnosi se izdavaocu odobrenja iz člana 6. stav (1) ovog uputstva. Zahtjev se podnosi u pisanoj formi na obrascu iz Priloga 26. Odluke (opšti i dopunski obrazac), popunjen u skladu sa Objašnjenjem datim u tom prilogu.
(3) Uz zahtjev iz stava (1) ovog člana, podnosilac zahtjeva, poređ drugih potrebnih dokumenata, podnosi i ovjerenu kopiju važeće licence navedene u članu 16. ovog uputstva, a podatke o istoj (broj i datum izdavanja, period važenja, te u kojem službenom glasniku je objavljena) upisuje u zahtjev.

Član 21.

(Primjena propisa o kućnom uvoznom carinjenju)

U pogledu uslova i kriterijuma za kućno uvozno carinjenje električne energije, osim uslova i kriterijuma iz člana 29. Odluke koji se odnosi na neizvršenje težeg krivičnog djela u vezi poslovne djelatnosti podnosioca zahtjeva, koji uslov se ne primjenjuje u ovom slučaju, te u pogledu zastupanja, podnošenja zahtjeva iz člana 20. ovog uputstva, mjera trgovinske politike i inspekcijskih kontrola robe, provjere ispunjavanja uslova i kriterijuma, donošenja odluke po zahtjevu, naknadne kontrole postupka kućnog uvoznog carinjenja električne energije po izdatim odobrenjima, praćenja ispunjavanja uslova i kriterijuma tokom važenja odobrenja (praćenja imaoca odobrenja) i ponovne procjene odobrenja, privremenog ukidanja, opoziva privremenog ukidanja i ukidanja odobrenja, primjenjuju se na odgovarajući način odredbe važećeg uputstva o postupku kućnog uvoznog carinjenja koje se odnose na ta pitanja, te odgovarajuće odredbe Odluke navedene u članu 4. stav (1) tačka b) ovog uputstva.

Član 22.

(Obračun i plaćanje indirektnih poreza na uvoz električne energije)

(1) Po carinskoj deklaraciji iz člana 24. ovog uputstva obračunava se i naplaćuje dug to jest uvozne dažbine i drugi indirektni porezi primjenjivi na uvoz električne energije prema propisima važećim na dan prihvatanja navedene carinske deklaracije od strane nadzorne carinske kancelarije, shodno članu 79. Zakona.

(2) Obračun i naplata duga vrši se na ukupnu količinu i vrijednost električne energije uvezene u odobrenom periodu za koji se podnosi predmetna carinska deklaracija, a ne samo na evntualnu razlikuu uvoza i izvoza, odnosno evntualnu razlikuu između preuzimanja i isporuke električne energije u "naturalnoj razmjeni".

Član 23.

(Garancija)

U pogledu osiguranja, odnosno polaganja garancije za osiguranje mogućeg duga za električnu energiju, član 9. ovog uputstva primjenjuje se na odgovarajući način.

Član 24.

(Podnošenje carinske deklaracije za uvoz električne energije po kućnom uvoznom carinjenju i postupanje po istoj)

(1) Imalac odobrenja za kućno uvozno carinjenje električne energije dužan je mjesečno (ako je izvještaj naveden u stavu (2) tačka c) ovog člana mjesečni, u protivnom u periodu na koji se izdaje taj izvještaj), najkasnije do dana određenog odobrenjem, nadzornoj carinskoj kancelariji podnijeti potpisanu i ovjerenu potpunu uvoznu carinsku deklaraciju (u obliku zbirne deklaracije) za puštanje u slobodan promet sve električne energije uvezene u odobrenom periodu za koji podnosi predmetnu deklaraciju. Ta deklaracija, shodno članu 203. stav (5) Odluke, ujedno zamjenjuje i knjigovodstveni upis. Imalac odobrenja obavezan je istog dana kada je navedena uvozna carinska deklaracija registrovana na serveru nadzorne carinske kancelarije i fizički dostaviti tu deklaraciju sa svim pratećim dokumentima toj kancelariji.

(2) Uz carinsku deklaraciju iz stava (1) ovog člana prilaže se:
   a) faktura ili drugi odgovarajući komercijalni dokument koji, između ostalog, sadrži podatke o prodavcu, kupcu, količini i vrijednosti uvezene električne energije, period na koji se odnosi, poziv na broj i datum ugovora o kuposvini/prijemu električne energije ako postoji,
   b) na obrascu iz Priloga 1. ovog uputstva, ovjerena izjava imaoca odobrenja (uvoznika) o količini uvezene električne energije preko prenosne mreže u periodu za koji se podnosi, odnosno na obrascu iz Priloga 2. ovog uputstva o količini uvezene električne energije preko distributivne mreže, zavisno od situacije,
   c) izvještaj o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko prenosne mreže izdat i ovjeren od NOS-a, odnosno izvještaj o prekograničnoj trgovini električnom energijom preko distributivne mreže izdat i ovjeren od nadležnog elektroenergetskog subjekta, zavisno od situacije,
   d) druga dokumenta potrebna za zahtijevani uvozni carinski postupak, a
   e) prema potrebi, na zahtjev nadzorne carinske kancelarije, predočiti ugovor o kuposvini/prijemu električne energije ako postoji.

(3) U carinskoj deklaraciji iz stava (1) ovog člana popunjavaju se sva polja koja se, prema pravilima o popunjavanju carinske deklaracije, popunjavaju za zahtijevani uvozni carinski postupak (kao da se radi o carinskoj deklaraciji u redovnom postupku), na način propisan tim pravilima, uključujući i sljedeća pravila:
   a) u polje 2 (Pošiljalac/Izvoznik) upisuje se riječ "RAZNI" (ako se prijemi električne energije obuhvaćene predmetnom uvoznom carinskom deklaracijom odnose na različite pošiljaoce iz inostranstva),
   b) u polje 22 (Valuta i ukupan iznos iz fakture) u prvu podjelu upisuje se šifra valute BiH (BAM), a u drugu podjelu upisuje se zbirna vrijednost prema podacima o vrijednosti uvezene električne energije iz svih faktura obuhvaćenih predmetnom uvoznom carinskom deklaracijom preračunata na dan prihvatanja te deklaracije od strane nadzorne carinske kancelarije,
   c) u polje 30 (Mjesto robe) upisuje se šifra "KUĆNO UVOZ" (uvijek velikim latiničnim slovima),
   d) u polje 31 u prvi prazni red (oznake i br.) upisuju se podaci o periodu za koji se podnosi predmetna carinska deklaracija (period na koji glasi izvještaj naveden u stavu (2) tačka c) ovog člana; na primjer, "uvoz SEPTEMBAR 2022" ako je izvještaj mjesečni, ili evntualno drugi period odobren za podnošenje carinske deklaracije, zavisno od perioda na koji se izdaje taj izvještaj),
   e) u polje 44 (Dodatne informacije/priloženi dokumenti/potvrde i odobrenja), poredd ostalog, u dodatnom ekranu "priloženi dokumenti" pod odgovarajućom šifrom upisuje se osnovni broj odobrenja i godina izdavanja (na primjer, 15/22), koji podaci se, na isti način (na primjer, 15/22) u svakoj carinskoj deklaraciji, obavezno upisuju i u četvrti red navedenog polja,
   f) u polje D/J ne upisuje se datum puštanja robe.

(4) Sprovođenjem postupka po carinskoj deklaraciji iz stava (1) ovog člana i ovjerom iste od strane nadzorne

царинске канцеларије завршава се односни захтијевани увозни царински поступак за електричну енергију пријављену по кућном увозном царињењу.

Члан 25.

(Евиденција царинских декларација о кућном увозном царињењу електричне енергије)

(1) Ималац одобрења за кућно увозно царињење електричне енергије обавезан је успоставити и редовно водити евиденцију свих царинских декларација из члана 24. овог упутства по којима је спроведен поступак пуштања у слободан промет електричне енергије по кућном увозном царињењу.

(2) Евиденција из става (1) овог члана, по свакој царинској декларацији, садржи најмање сљедеће податке:
   а) податке о лиценци наведеној у члану 16. овог упутства (број и датум и у којем службеном гласнику је објављена, те период важења),
   б) пуни број и датум одобрења за кућно увозно царињење електричне енергије,
   ц) назив и шифра надзорне царинске канцеларије,
   д) редни број евиденције,
   е) MRN број и датум предметне царинске декларације (подаци из поља А) по кућном увозном царињењу,
   ф) број и датум изјаве имаоца одобрења из члана 24. став (2) тачка б) овог упутства која је у питању, приложене уз предметну царинску декларацију,
   г) број и датум извјештаја из члана 24. став (2) тачка ц) овог упутства који је у питању, приложеног уз предметну царинску декларацију,
   х) количину из предметне царинске декларације,
   и) вриједност из предметне царинске декларације,
   ј) колону "напомена".

Одјељак Ц. Кућно извозно царињење електричне енергије

Члан 26.

(Извоз електричне енергије)

(1) Извоз електричне енергије из царинског подручја БиХ је сваки извоз електричне енергије у другу државу, осим електричне енергије евидентиране у поступку нетирања нежељених одступања и енергије нежељених одступања насталих у току реализације програма размјене ЛФЦ подручја БиХ која се финансијски поравнавају у складу са важећим споразумом о раду у интерконекцији.

(2) У случају прекограничне трговине електричном енергијом на берзи, за извозни царински поступак пријављује се количина стварно извезене електричне енергије продате на берзи (а не количина пријављене електричне енергије за продају на берзи), на основу извјештаја НОС-а о прекограничној трговини електричном енергијом и извјештаја тржишних учесника који тргују електричном енергијом на берзи.

Члан 27.

(Захтјев за кућно извозно царињење електричне енергије)

(1) Корисник царинског поступка извоза електричне енергије, с обзиром на специфичност те робе и врсте превоза, дужан је поднијети захтјев за стављање предметне робе у тај поступак на основу уписа робе у евиденцију (књиговодствени упис), односно за кућно извозно царињење сходно члану 88. став (1) тачка ц) Закона и чл. 184. и 186. Одлуке.

(2) Захтјев за кућно извозно царињење електричне енергије из става (1) овог члана подноси се издаваоцу одобрења из члана 6. став (1) овог упутства. Захтјев се подноси у писаној форми на обрасцу из Прилога 26. Одлуке (општи и допунски образац), попуњен у складу са Објашњењем датим у том прилогу.

(3) Уз захтјев из става (1) овог члана, подносилац захтјева, поред друге потребне документације, подноси и овјерену копију важеће лиценце наведене у члану 16. овог упутства, а податке о истој (број и датум издавања, период важења, те у којем службеном гласнику је објављена) уписује у захтјев.

Члан 28.

(Примјена прописа о кућном извозном царињењу)

У погледу услова и критеријума за кућно извозно царињење електричне енергије, осим услова и критеријума из члана 29. Одлуке који се односи на неизвршење тежег кривичног дјела у вези пословне дјелатности подносиоца захтјева, који услов се не примјењује у овом случају, заступања, подношења захтјева из члана 27. овог упутства, мјера трговинске политике и инспекцијских контрола робе, провјере испуњавања услова, доношења одлуке по захтјеву, накнадне контроле поступка кућног извозног царињења по издатим одобрењима, праћења испуњавања услова и критеријума током важења одобрења (праћење имаоца одобрења - одобреног извозника) и поновне процјене одобрења, привременог укидања, опозива привременог укидања и укидања одобрења, примјењују се на одговарајући начин одредбе важећег упутства о поступку кућног извозног царињења које се односе на та питања, те одговарајуће одредбе Одлуке наведене у члану 4. став (2) тачка б) овог упутства.

Члан 29.

(Подношење царинске декларације за извоз електричне енергије по кућном извозном царињењу и поступање по истој)

(1) Ималац одобрења за кућно извозно царињење електричне енергије дужан је мјесечно (ако је извјештај наведен у ставу (2) тачка ц) овог члана мјесечни, у противном у периоду на који се издаје тај извјештај), најкасније до дана одређеног одобрењем, надзорној царинској канцеларији поднијети потписану и овјерену потпуну извозну царинску декларацију (у облику збирне декларације) за сав извоз електричне енергије у одобреном периоду за који подноси предметну декларацију. Та декларација, сходно члану 203. став (5) Одлуке, уједно замјењује и књиговодствени упис. Ималац одобрења обавезан је истог дана када је наведена извозна царинска декларација регистрована на серверу надзорне царинске канцеларије и физички доставити ту декларацију са свим пратећим документима тој канцеларији.

(2) Уз извозну царинску декларацију из става (1) овог члана прилаже се:
   а) фактура или други одговарајући комерцијални документ који, између осталог, треба садржавати податке о продавцу, купцу, количини и вриједности извезене електричне енергије, период на који се односи, позив на број и датум уговора о продаји/испоруци електричне енергије ако постоји,
   б) на обрасцу из Прилога 3. овог упутства, овјерена изјава имаоца одобрења (извозника) о количини извезене електричне енергије преко преносне мреже у периоду за који се подноси, односно на обрасцу из Прилога 4. овог упутства о количини извезене електричне енергије преко дистрибутивне мреже, зависно од ситуације,
   ц) извјештај о прекограничној трговини електричном енергијом преко преносне мреже издат и овјерен

од НОС-а, односно извјештај о прекограничној трговини електричном енергијом преко дистрибутивне мреже издат и овјерен од надлежног електроенергетског субјекта, зависно од ситуације,

д) друга документа потребна за захтијевани извозни царински поступак, а

е) према потреби, на захтјев надзорне царинске канцеларије, предочити уговор о продаји/испоруци електричне енергије ако постоји.

(3) У царинској декларацији из става (1) овог члана попуњавају се сва поља која се, према прописима којима је регулисано питање попуњавања царинске декларације, попуњавају за захтијевани извозни царински поступак (као да се ради о царинској декларацији у редовном поступку), на начин прописан тим прописима, укључујући и сљедећа правила:

а) у поље 8 (Прималац) уписује се ријеч "РАЗНИ" (ако се испоруке електричне енергије обухваћене предметном царинском декларацијом односе на различите примаоце у иностранству),

б) у поље 22 (Валута и укупан износ из фактуре) у прву подјелу уписује се одговарајућа шифра валуте у којој је исказана вриједност робе у фактури, а у другу подјелу уписује се збирна фактурисана вриједност према подацима о вриједности електричне енергије из свих фактура обухваћених предметном извозном царинском декларацијом изражена у валути из прве подјеле тог поља. Ако је електрична енергија обрачуната у више валута, за сваку врсту валуте подноси се засебна извозна царинска декларација,

ц) у поље 30 (Мјесто робе) уписује се шифра "KUĆNO IZVOZ" (увијек великим латиничним словима),

д) у поље 31 у први празни ред (ознаке и бр.) уписују се подаци о периоду за који се подноси предметна извозна царинска декларација (период на који гласи извјештај наведен у ставу (2) тачка ц) овог члана; на примјер, "извоз СЕПТЕМБАР 2022" ако је извјештај мјесечни, или евентуално други период одобрен за подношење царинске декларације, зависно од периода на који се издаје тај извештај),

е) у поље 44 (Додатне информације/приложени документи/потврде и одобрења), поред осталог, у додатном екрану "приложени документи" под одговарајућом шифром уписује се основни број одобрења и година издавања (на примјер, 19/22), који подаци се, на исти начин (на примјер, 19/22) у свакој извозној царинској декларацији, обавезно уписују и у четврти ред наведеног поља,

ф) у поље Д/Ј не уписује се датум пуштања робе.

(4) Сходно члану 465. став (4) Одлуке, физички иступ робе из царинског подручја БиХ која се у извозу превози фиксном превозном инсталацијом - електричним водом не потврђује се у складу са ставом (3) тог члана на извозној царинској декларацији из става (1) овог члана.

(5) Спровођењем поступка по царинској декларацији из става (1) овог члана и овјером исте од стране надзорне царинске канцеларије завршава се односни захтијевани извозни царински поступак за електричну енергију пријављену по кућном извозном царињењу.

Члан 30.

(Евиденција царинских декларација о кућном извозном царињењу електричне енергије)

(1) Ималац одобрења за кућно извозно царињење електричне енергије обавезан је успоставити и редовно водити евиденцију свих извозних царинских декларација из члана 29. овог упутства по којима је спроведен поступак извоза електричне енергије по кућном извозном царињењу.

(2) Евиденција из става (1) овог члана, по свакој извозној царинској декларацији, садржи најмање сљедеће податке:

а) податке о лиценци наведеној у члану 16. овог упутства (број и датум и у којем службеном гласнику је објављена, те рок важења),

б) пуни број и датум одобрења за кућно извозно царињење електричне енергије,

ц) назив и шифра надзорне царинске канцеларије,

д) редни број евиденције,

е) MRN број и датум предметне царинске декларације (подаци из поља А) по кућном извозном царињењу,

ф) број и датум изјаве имаоца одобрења из члана 29. став (2) тачка б) овог упутства која је у питању, приложене уз предметну царинску декларацију,

г) број и датум извјештаја из члана 29. став (2) тачка ц) овог упутства који је у питању, приложеног уз предметну царинску декларацију,

х) количину из предметне царинске декларације,

и) вриједност у валути из предметне извозне царинске декларације,

ј) колону "напомена".

ГЛАВА V - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 31.

(Обавезе Одсјека за царинске послове)

Сходно одредбама овог упутства, Одсјек за царинске послове у регионалним центрима УИО дужан је провјерити постоје ли на подручју његове надлежности цјеводи којима роба улази у царинско подручје БиХ или излази из тог подручја, те предузети радње потребне да се таква кретања и царињења те робе, као и царињење електричне енергије ускладе са одредбама овог упутства.

Члан 32.

(Употреба ранијих одобрења и рјешавање захтјева)

(1) Сходно члану 558. став (1) Одлуке, одобрења за локално увозно царињење и одобрења за локално извозно царињење робе која се превози фиксним превозним инсталацијама која су на снази на дан почетка примјене Одлуке остају на снази најдуже шест мјесеци од дана почетка примјене Одлуке.

(2) Поступак кућног увозног и/или кућног извозног царињења по одобрењима из става (1) овог члана од дана почетка примјене Одлуке спроводи се у складу са одредбама Закона и Одлуке које се односе на тај поступак и одредбама овог упутства.

(3) Ималац одобрења за локално увозно и/или локално извозно царињење робе која се превози фиксним превозним инсталацијама дужан је до истека рока од шест мјесеци из става (1) овог члана, исходити ново одобрење за кућно увозно и/или кућно извозно царињење те робе, ради чега мора без одлагања поднијети нови захтјев за издавање одобрења на обрасцу наведеном у чл. 7. став (3), 12. став (2), 20. став (2) и 27. став (2) овог упутства. У новом захтјеву наводе се и подаци о одобрењу из става (1) овог члана (број и

датум издавања), као и подаци о свим измјенама и допунама тог одобрења, које се стављa ван снаге новим одобрењем.

(4) Ако ималац одобрења за локално увозно и/или локално извозно царињење робе која се превози фиксним превозним инсталацијама не исходи одобрење у року од шест мјесеци из става (1) овог члана раније издато одобрење престаје важити по истеку тог рока, о чему се не доноси посебна одлука.

(5) Захтјеве за издавање одобрења за локално увозно и/или локално извозно царињење робе која се превози фиксним превозним инсталацијама запримљене а неријешене до дана ступања на снагу овог упутства рјешава надлежна организациона јединица УИО из члана 6. став (1) овог упутства, у складу са одговарајућим одредбама Закона и Одлуке и овим упутством.

(6) Захтјеви за измјене и/или допуне одобрења из става (1) овог члана запримљени од дана почетка примјене Одлуке биће одбијени као недопуштени, обзиром да од наведеног дана почиње примјена Закона и Одлуке.

Члан 33.

(Примјена правила о попуњавању царинске декларације)

Ако су одредбама царинских прописа које се односе на попуњавање царинске декларације прописана правила и шифре које се користе за попуњавање царинске декларације различите од правила и шифри наведених у овом упутству, у том случају примјењују се правила и шифре прописане тим прописима.

Члан 34.

(Саставни дио упутства)

Саставни дио овог упутства чине:

а) Прилог 1.	Образац изјаве о увозу електричне енергије преко преносне мреже, из члана 24. став (2) тачка б),
б) Прилог 2.	Образац изјаве о увозу електричне енергије преко дистрибутивне мреже, из члана 24. став (2) тачка б),
ц) Прилог 3.	Образац изјаве о извозу електричне енергије преко преносне мреже, из члана 29. став (2) тачка б),
д) Прилог 4.	Образац изјаве о извозу електричне енергије преко дистрибутивне мреже, из члана 29. став (2) тачка б).

Члан 35.

(Престанак важења)

Даном ступања на снагу овог упутства престаје важити Упутство о поједностављеном царинском поступку за робу која се преноси цјевоводом и електричним водом ("Службени гласник БиХ", бр. 34/15 и 81/15).

Члан 36.

(Ступање на снагу)

Ово упутство ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-02-2-1033-27/22
16. септембра 2022. године
Бања Лука

Директор
Др **Миро Цакула**, с. р.

Прилог 1.

ИЗЈАВА број: ..... од ..... 202..... године

О УВОЗУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ ПРЕКО ПРЕНОСНЕ МРЕЖЕ
у периоду ..... 202..... године

Увозник (купац):	**И.Б. увозника:**
Лиценца ДЕРК-а: - број: - датум издавања: - период важења: од ..... до	**Број и датум одобрења за кућно увозно царињење** електричне енергије/издавалац одобрења

Продавац	**Број и датум уговора**	**Број и датум фактуре**	**Количина** (MWh)	**Вриједност у .....**
		Укупно:		

Прилог: Извјештај НОС БиХ о прекограничној трговини електричном енергијом преко **преносне мреже** за период ....., број: ..... од ..... године.

Потврђујем тачност наведених података:

Потпис одговорног лица увозника

У ..... М.П. .....
(име и презиме и потпис)

Прилог 2.

ИЗЈАВА број: ..... од ..... 202..... године

О УВОЗУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ ПРЕКО ДИСТРИБУТИВНЕ МРЕЖЕ
у периоду ..... 202..... године

Увозник (купац):	**И.Б. увозника:**
Лиценца ДЕРК-а: - број: - датум издавања: - период важења: од ..... до	**Број и датум одобрења за кућно увозно царињење** електричне енергије/издавалац одобрења

Продавац	**Број и датум уговора**	**Број и датум фактуре**	**Количина** (MWh)	**Вриједност у .....**
		Укупно:		

Прилог: Извјештај о прекограничној трговини електричном енергијом преко **дистрибутивне мреже** за период ....., овјерен од електроенергетског субјекта:

....., под бројем: ..... од ..... године.

Потврђујем тачност наведених података:

Потпис одговорног лица увозника

У ..... М.П. .....
(име и презиме и потпис)

Прилог 3.

ИЗЈАВА број: ..... од ..... 202..... године

О ИЗВОЗУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ ПРЕКО ПРЕНОСНЕ МРЕЖЕ
у периоду ..... 202..... године

Извозник (продавац):	**И.Б. извозника:**
Лиценца ДЕРК-а: - број: - датум издавања: - период важења: од ..... до	**Број и датум одобрења за кућно извозно царињење** електричне енергије/издавалац одобрења

Купац	**Број и датум уговора**	**Број и датум фактуре**	**Количина** (MWh)	**Вриједност у .....**
		Укупно:		

Прилог: Извјештај НОС БиХ о прекограничној трговини електричном енергијом преко **преносне мреже** за период ....., број: ..... од ..... године.

Потврђујем тачност наведених података:

Потпис одговорног лица извозника

У ..... М.П. .....
(име и презиме и потпис)

Прилог 4.

ИЗЈАВА број: ..... од ..... 202..... године

О ИЗВОЗУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ ПРЕКО ДИСТРИБУТИВНЕ МРЕЖЕ
у периоду ..... 202..... године

Извозник (продавац):	**И.Б. извозника:**
Лиценца ДЕРК-а: - број: - датум издавања: - период важења: од ..... до	**Број и датум одобрења за кућно извозно царињење** електричне енергије/издавалац одобрења

Купац	**Број и датум уговора**	**Број и датум фактуре**	**Количина** (MWh)	**Вриједност у .....**
		Укупно:		

Прилог: Извјештај о прекограничној трговини електричном енергијом преко **дистрибутивне мреже** за период ....., овјерен од електроенергетског субјекта:

....., под бројем: ..... од ..... године.

Потврђујем тачност наведених података:

Потпис одговорног лица извозника

У ..... М.П. .....
(име и презиме и потпис)

CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA BOSNE I HERCEGOVINE

620

Na osnovu člana 3.14 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22 i 51/22), a u vezi s članom 19. i 20. Pravilnika o upotrebi i izradi izvoda iz Centralnog biračkog spiska ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22), Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je na 45. sjednici, održanoj 15.09.2022. godine, donijela

ODLUKU
O UTVRĐIVANJU IZVODA IZ CENTRALNOG BIRAČKOG SPISKA ZA BIRAČE KOJI ĆE GLASATI PUTEM MOBILNOG TIMA ZA OPĆE IZBORE 2022. GODINE

Član 1.

Utvrđuje se da će se na izvodima iz Centralnog biračkog spiska za birače koji će glasati putem mobilnog tima za Opće izbore 2022. godine naći ukupno 14.222 birača.

Član 2.

Sastavni dio ove odluke su izvodi iz Centralnog biračkog spiska u elektronskom obliku, za birače koji će glasati putem mobilnog tima, po osnovnim izbornim jedinicama i mobilnim timovima.

Član 3.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH", "Službenim novinama F BiH", "Službenom glasniku RS", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH" i na internet-stranici Centralne izborne komisije BiH www.izbori.ba.

Broj 06-1-07-1-1675-1/22
15. septembra 2022. godine
Sarajevo

Predsjednik
Dr. **Suad Arnautović**, s. r.

BROJ BIRAČA ZA GLASANJE PUTEM MOBILNOG TIMA

Kod	Naziv osnovne izborne jedinice	Broj birača koji glasaju za OIJ
001	VELIKA KLADUŠA	53
002	CAZIN	19
003	BIHAĆ	193
004	BOSANSKA KRUPA	57
005	BUŽIM	15
006	KRUPA NA UNI	4
007	NOVI GRAD	43
008	KOZARSKA DUBICA	83
009	PRIJEDOR	238
010	GRADIŠKA	56
011	LAKTAŠI	163
012	SRBAC	78
013	PRNJAVOR	63
014	DERVENTA	301
016	BROD	110
017	ODŽAK	137
018	VUKOSAVLJE	51
020	DOMALJEVAC - ŠAMAC	12
021	ŠAMAC	62
022	ORAŠJE	57
023	DONJI ŽABAR	4
024	MODRIČA	212
025	GRADAČAC	146
026	PELAGIĆEVO	5
027	BRČKO DISTRIKT BiH (OPCIJA FBiH)	49
028	BRČKO DISTRIKT BiH (OPCIJA RS)	15
029	BIJELJINA	204
030	BOSANSKI PETROVAC	89
031	PETROVAC	4
032	SANSKI MOST	15
033	OŠTRA LUKA	24
034	BANJA LUKA	964
035	ČELINAC	74
036	DOBOJ - ISTOK	67
037	DOBOJ - JUG	14
038	DOBOJ	165
039	TEŠANJ	8
040	STANARI	21
042	MAGLAJ	51
044	GRAČANICA	89
045	PETROVO	44
047	LUKAVAC	162
049	SREBRENIK	51
050	TUZLA	445
052	ČELIĆ	71
054	LOPARE	243
055	TEOČAK	42
056	UGLJEVIK	63
057	DRVAR	162
058	ISTOČNI DRVAR	2
059	KLJUČ	1
061	RIBNIK	31
064	MRKONJIĆ GRAD	211
065	JAJCE	275
067	DOBRETIĆI	4
068	KNEŽEVO	70
070	KOTOR VAROŠ	103
074	TESLIĆ	96
075	ŽEPČE	185
077	ZAVIDOVIĆI	65
078	BANOVIĆI	120
079	ŽIVINICE	57
080	KALESIJA	66
081	OSMACI	37
082	SAPNA	67
083	ZVORNIK	21
084	BOSANSKO GRAHOVO	41
085	GLAMOČ	48
088	ŠIPOVO	68
089	DONJI VAKUF	69
091	TRAVNIK	135
093	ZENICA	287
094	KAKANJ	156
095	VAREŠ	91
096	OLOVO	6
098	KLADANJ	62
101	ŠEKOVIĆI	60
103	VLASENICA	166
104	BRATUNAC	50
105	SREBRENICA	42
106	LIVNO	46
107	KUPRES	22
108	KUPRES (RS)	3
109	BUGOJNO	87
110	GORNJI VAKUF - USKOPLJE	171
111	NOVI TRAVNIK	67
112	VITEZ	167
113	BUSOVAČA	125
114	FOJNICA	93
115	KISELJAK	120
116	VISOKO	37
117	BREZA	100
118	ILIJAŠ	50
121	SOKOLAC	60
123	HAN PIJESAK	45
124	TOMISLAVGRAD	145
125	PROZOR - RAMA	32

126	JABLANICA	11
127	KONJIC	69
129	KREŠEVO	79
130	HADŽIĆI	113
131	ILIDŽA	231
132	ISTOČNA ILIDŽA	137
133	NOVI GRAD SARAJEVO	465
135	VOGOŠĆA	114
136	CENTAR SARAJEVO	302
137	STARI GRAD SARAJEVO	229
138	ISTOČNI STARI GRAD	3
139	NOVO SARAJEVO	135
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	69
141	TRNOVO (FBIH)	97
142	TRNOVO	49
143	PALE (FBIH)	22
144	PALE	166
146	ROGATICA	94
147	VIŠEGRAD	148
148	POSUŠJE	70
149	GRUDE	84
150	ŠIROKI BRIJEG	24
151	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 4 JUG	65
152	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 3 JUGOISTOK	118
153	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 5 JUGOZAPAD	77
154	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 1 SJEVER	121
155	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 2 STARI GRAD	42
156	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 6 ZAPAD	46
161	NEVESINJE	49
163	KALINOVIK	66
164	GACKO	12
165	FOČA (FBIH)	58
166	FOČA	88
167	GORAŽDE	139
168	NOVO GORAŽDE	28
169	ČAJNIČE	41
170	RUDO	62
171	LJUBUŠKI	172
172	ČITLUK	57
173	ČAPLJINA	103
174	NEUM	71
176	STOLAC	211
177	BERKOVIĆI	3
179	LJUBINJE	7
180	BILEĆA	97
181	RAVNO	32
182	TREBINJE	305
183	USORA	9
184	KOSTAJNICA	26
185	MILIĆI	46
UKUPNO		**14222**

Na temelju članka 3.14 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22 i 51/22), a u svezi s člankom 19. i 20. Pravilnika o uporabi i izradi izvadaka iz Središnjeg biračkog popisa ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22), Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine je na 45. sjednici, održanoj 15.09.2022. godine, donijelo

ODLUKU
O UTVRĐIVANJU IZVADAKA IZ SREDIŠNJEG BIRAČKOG POPISA ZA BIRAČE KOJI ĆE GLASOVATI PUTEM MOBILNOG TIMA ZA OPĆE IZBORE 2022. GODINE

Članak 1.

Utvrđuje se da će se na izvacima iz Središnjeg biračkog popisa za birače koji će glasovati putem mobilnog tima za Opće izbore 2022. godine naći ukupno 14.222 birača.

Članak 2.

Sastavni dio ove odluke su izvaci iz Središnjeg biračkog popisa u elektronskom obliku, za birače koji će glasovati putem mobilnog tima, po osnovnim izbornim jedinicama i mobilnim timovima.

Članak 3.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH", "Službenim novinama F BiH", "Službenom glasniku RS", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH" i na internet-stranici Središnjeg izbornog povjerenstva BiH www.izbori.ba.

Broj 06-1-07-1-1675-1/22
15. rujna 2022. godine
Sarajevo

Predsjednik
Dr. **Suad Arnautović**, v. r.

BROJ BIRAČA ZA GLASOVANJE PUTEM MOBILNOG TIMA

Kod	Naziv osnovne izborne jedinice	Broj birača koji glasuju za OIJ
001	VELIKA KLADUŠA	53
002	CAZIN	19
003	BIHAĆ	193
004	BOSANSKA KRUPA	57
005	BUŽIM	15
006	KRUPA NA UNI	4
007	NOVI GRAD	43
008	KOZARSKA DUBICA	83
009	PRIJEDOR	238
010	GRADIŠKA	56
011	LAKTAŠI	163
012	SRBAC	78
013	PRNJAVOR	63
014	DERVENTA	301
016	BROD	110
017	ODŽAK	137
018	VUKOSAVLJE	51
020	DOMALJEVAC - ŠAMAC	12
021	ŠAMAC	62
022	ORAŠJE	57
023	DONJI ŽABAR	4
024	MODRIČA	212
025	GRADAČAC	146
026	PELAGIĆEVO	5
027	BRČKO DISTRIKT BiH (OPCIJA FBiH)	49
028	BRČKO DISTRIKT BiH (OPCIJA RS)	15
029	BIJELJINA	204
030	BOSANSKI PETROVAC	89
031	PETROVAC	4
032	SANSKI MOST	15
033	OŠTRA LUKA	24

034	BANJA LUKA	964
035	ČELINAC	74
036	DOBOJ - ISTOK	67
037	DOBOJ - JUG	14
038	DOBOJ	165
039	TEŠANJ	8
040	STANARI	21
042	MAGLAJ	51
044	GRAČANICA	89
045	PETROVO	44
047	LUKAVAC	162
049	SREBRENIK	51
050	TUZLA	445
052	ČELIĆ	71
054	LOPARE	243
055	TEOČAK	42
056	UGLJEVIK	63
057	DRVAR	162
058	ISTOČNI DRVAR	2
059	KLJUČ	1
061	RIBNIK	31
064	MRKONJIĆ GRAD	211
065	JAJCE	275
067	DOBRETIĆI	4
068	KNEŽEVO	70
070	KOTOR VAROŠ	103
074	TESLIĆ	96
075	ŽEPČE	185
077	ZAVIDOVIĆI	65
078	BANOVIĆI	120
079	ŽIVINICE	57
080	KALESIJA	66
081	OSMACI	37
082	SAPNA	67
083	ZVORNIK	21
084	BOSANSKO GRAHOVO	41
085	GLAMOČ	48
088	ŠIPOVO	68
089	DONJI VAKUF	69
091	TRAVNIK	135
093	ZENICA	287
094	KAKANJ	156
095	VAREŠ	91
096	OLOVO	6
098	KLADANJ	62
101	ŠEKOVIĆI	60
103	VLASENICA	166
104	BRATUNAC	50
105	SREBRENICA	42
106	LIVNO	46
107	KUPRES	22
108	KUPRES (RS)	3
109	BUGOJNO	87
110	GORNJI VAKUF - USKOPLJE	171
111	NOVI TRAVNIK	67
112	VITEZ	167
113	BUSOVAČA	125
114	FOJNICA	93
115	KISELJAK	120
116	VISOKO	37
117	BREZA	100
118	ILIJAŠ	50
121	SOKOLAC	60
123	HAN PIJESAK	45
124	TOMISLAVGRAD	145
125	PROZOR - RAMA	32
126	JABLANICA	11
127	KONJIC	69
129	KREŠEVO	79
130	HADŽIĆI	113
131	ILIDŽA	231
132	ISTOČNA ILIDŽA	137
133	NOVI GRAD SARAJEVO	465
135	VOGOŠĆA	114
136	CENTAR SARAJEVO	302
137	STARI GRAD SARAJEVO	229
138	ISTOČNI STARI GRAD	3
139	NOVO SARAJEVO	135
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	69
141	TRNOVO (FBIH)	97
142	TRNOVO	49
143	PALE (FBIH)	22
144	PALE	166
146	ROGATICA	94
147	VIŠEGRAD	148
148	POSUŠJE	70
149	GRUDE	84
150	ŠIROKI BRIJEG	24
151	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 4 JUG	65
152	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 3 JUGOISTOK	118
153	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 5 JUGOZAPAD	77
154	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 1 SJEVER	121
155	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 2 STARI GRAD	42
156	GRAD MOSTAR IZBORNA JEDINICA GRADSKOG PODRUČJA 6 ZAPAD	46
161	NEVESINJE	49
163	KALINOVIK	66
164	GACKO	12
165	FOČA (FBiH)	58
166	FOČA	88
167	GORAŽDE	139
168	NOVO GORAŽDE	28
169	ČAJNIČE	41
170	RUDO	62
171	LJUBUŠKI	172
172	ČITLUK	57
173	ČAPLJINA	103
174	NEUM	71
176	STOLAC	211
177	BERKOVIĆI	3
179	LJUBINJE	7
180	BILEĆA	97
181	RAVNO	32
182	TREBINJE	305
183	USORA	9
184	KOSTAJNICA	26
185	MILIĆI	46
UKUPNO		**14222**

На основу члана 3.14 Изборног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22 и 51/22), а у вези с чланом 19. и 20. Правилника о употреби и изради извода из Централног бирачког списка ("Службени гласник БиХ", број 27/22), Централна изборна комисија Босне и Херцеговине је на 45. сједници, одржаној 15.09.2022. године, донијела

ОДЛУКУ
О УТВРЂИВАЊУ ИЗВОДА ИЗ ЦЕНТРАЛНОГ БИРАЧКОГ СПИСКА ЗА БИРАЧЕ КОЈИ ЋЕ ГЛАСАТИ ПУТЕМ МОБИЛНОГ ТИМА ЗА ОПШТЕ ИЗБОРЕ 2022. ГОДИНЕ

Члан 1.

Утврђује се да ће се на изводима из Централног бирачког списка за бираче који ће гласати путем мобилног тима за Опште изборе 2022. године наћи укупно 14.222 бирача.

Члан 2.

Саставни дио ове одлуке су изводи из Централног бирачког списка у електронском облику, за бираче који ће гласати путем мобилног тима, по основним изборним јединицама и мобилним тимовима.

Члан 3.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику БиХ", "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику РС", "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ" и на интернет-страници Централне изборне комисије БиХ www.izbori.ba.

Број 06-1-07-1-1675-1/22
15. септембра 2022. године
Сарајево

Предсједник
Др **Суад Арнаутовић**, с. р.

БРОЈ БИРАЧА ЗА ГЛАСАЊЕ ПУТЕМ МОБИЛНОГ ТИМА

Код	Назив основне изборне јединице	Број бирача који гласају за ОИЈ
001	ВЕЛИКА КЛАДУША	53
002	ЦАЗИН	19
003	БИХАЋ	193
004	БОСАНСКА КРУПА	57
005	БУЖИМ	15
006	КРУПА НА УНИ	4
007	НОВИ ГРАД	43
008	КОЗАРСКА ДУБИЦА	83
009	ПРИЈЕДОР	238
010	ГРАДИШКА	56
011	ЛАКТАШИ	163
012	СРБАЦ	78
013	ПРЊАВОР	63
014	ДЕРВЕНТА	301
016	БРОД	110
017	ОЏАК	137
018	ВУКОСАВЉЕ	51
020	ДОМАЉЕВАЦ - ШАМАЦ	12
021	ШАМАЦ	62
022	ОРАШЈЕ	57
023	ДОЊИ ЖАБАР	4
024	МОДРИЧА	212
025	ГРАДАЧАЦ	146
026	ПЕЛАГИЋЕВО	5
027	БРЧКО ДИСТРИКТ БиХ (ОПЦИЈА ФБИХ)	49
028	БРЧКО ДИСТРИКТ БиХ (ОПЦИЈА РС)	15
029	БИЈЕЉИНА	204
030	БОСАНСКИ ПЕТРОВАЦ	89
031	ПЕТРОВАЦ	4
032	САНСКИ МОСТ	15
033	ОШТРА ЛУКА	24
034	БАЊА ЛУКА	964
035	ЧЕЛИНАЦ	74
036	ДОБОЈ - ИСТОК	67
037	ДОБОЈ - ЈУГ	14
038	ДОБОЈ	165
039	ТЕШАЊ	8
040	СТАНАРИ	21
042	МАГЛАЈ	51
044	ГРАЧАНИЦА	89
045	ПЕТРОВО	44
047	ЛУКАВАЦ	162
049	СРЕБРЕНИК	51
050	ТУЗЛА	445
052	ЧЕЛИЋ	71
054	ЛОПАРЕ	243
055	ТЕОЧАК	42
056	УГЉЕВИК	63
057	ДРВАР	162
058	ИСТОЧНИ ДРВАР	2
059	КЉУЧ	1
061	РИБНИК	31
064	МРКОЊИЋ ГРАД	211
065	ЈАЈЦЕ	275
067	ДОБРЕТИЋИ	4
068	КНЕЖЕВО	70
070	КОТОР ВАРОШ	103
074	ТЕСЛИЋ	96
075	ЖЕПЧЕ	185
077	ЗАВИДОВИЋИ	65
078	БАНОВИЋИ	120
079	ЖИВИНИЦЕ	57
080	КАЛЕСИЈА	66
081	ОСМАЦИ	37
082	САПНА	67
083	ЗВОРНИК	21
084	БОСАНСКО ГРАХОВО	41
085	ГЛАМОЧ	48
088	ШИПОВО	68
089	ДОЊИ ВАКУФ	69
091	ТРАВНИК	135
093	ЗЕНИЦА	287
094	ЋАКАЊ	156
095	ВАРЕШ	91
096	ОЛОВО	6
098	КЛАДАЊ	62
101	ШЕКОВИЋИ	60
103	ВЛАСЕНИЦА	166
104	БРАТУНАЦ	50
105	СРЕБРЕНИЦА	42
106	ЛИВНО	46
107	КУПРЕС	22
108	КУПРЕС (РС)	3
109	БУГОЈНО	87
110	ГОРЊИ ВАКУФ - УСКОПЉЕ	171
111	НОВИ ТРАВНИК	67
112	ВИТЕЗ	167
113	БУСОВАЧА	125
114	ФОЈНИЦА	93
115	КИСЕЉАК	120
116	ВИСОКО	37
117	БРЕЗА	100
118	ИЛИЈАШ	50
121	СОКОЛАЦ	60
123	ХАН ПИЈЕСАК	45
124	ТОМИСЛАВГРАД	145
125	ПРОЗОР - РАМА	32
126	ЈАБЛАНИЦА	11
127	КОЊИЦ	69
129	КРЕШЕВО	79
130	ХАЏИЋИ	113
131	ИЛИЏА	231
132	ИСТОЧНА ИЛИЏА	137
133	НОВИ ГРАД САРАЈЕВО	465
135	ВОГОШЋА	114
136	ЦЕНТАР САРАЈЕВО	302
137	СТАРИ ГРАД САРАЈЕВО	229
138	ИСТОЧНИ СТАРИ ГРАД	3

139	НОВО САРАЈЕВО	135
140	ИСТОЧНО НОВО САРАЈЕВО	69
141	ТРНОВО (ФБиХ)	97
142	ТРНОВО	49
143	ПАЛЕ (ФБИХ)	22
144	ПАЛЕ	166
146	РОГАТИЦА	94
147	ВИШЕГРАД	148
148	ПОСУШЈЕ	70
149	ГРУДЕ	84
150	ШИРОКИ БРИЈЕГ	24
151	ГРАД МОСТАР ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА ГРАДСКОГ ПОДРУЧЈА 4 ЈУГ	65
152	ГРАД МОСТАР ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА ГРАДСКОГ ПОДРУЧЈА 3 ЈУГОИСТОК	118
153	ГРАД МОСТАР ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА ГРАДСКОГ ПОДРУЧЈА 5 ЈУГОЗАПАД	77
154	ГРАД МОСТАР ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА ГРАДСКОГ ПОДРУЧЈА 1 СЈЕВЕР	121
155	ГРАД МОСТАР ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА ГРАДСКОГ ПОДРУЧЈА 2 СТАРИ ГРАД	42
156	ГРАД МОСТАР ИЗБОРНА ЈЕДИНИЦА ГРАДСКОГ ПОДРУЧЈА 6 ЗАПАД	46
161	НЕВЕСИЊЕ	49
163	КАЛИНОВИК	66
164	ГАЦКО	12
165	ФОЧА (ФБИХ)	58
166	ФОЧА	88
167	ГОРАЖДЕ	139
168	НОВО ГОРАЖДЕ	28
169	ЧАЈНИЧЕ	41
170	РУДО	62
171	ЉУБУШКИ	172
172	ЧИТЛУК	57
173	ЧАПЉИНА	103
174	НЕУМ	71
176	СТОЛАЦ	211
177	БЕРКОВИЋИ	3
179	ЉУБИЊЕ	7
180	БИЛЕЋА	97
181	РАВНО	32
182	ТРЕБИЊЕ	305
183	УСОРА	9
184	КОСТАЈНИЦА	26
185	МИЛИЋИ	46
УКУПНО		**14222**

621

Na osnovu člana 2.9 stav (1) tačka 2, člana 5.22, 5.24 i 5.29 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22 i 51/22), Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je na 42. sjednici, održanoj 31.08.2022. godine, donijela

PRAVILNIK
O ORGANIZACIJI RADA I UTVRĐIVANJU REZULTATA GLASANJA U GLAVNOM CENTRU ZA BROJANJE ZA OPĆE IZBORE 2022. GODINE

POGLAVLJE I UVODNE NAPOMENE

Član 1.
(Predmet)

(1) Ovim pravilnikom utvrđuje se:
   a) nadležnost, organizacija i mjere sigurnosti Glavnog centra za brojanje (član 5.22 Izbornog zakona BiH),
   b) procedure sprječavanja zloupotreba u GCB
   c) procedure i način brojanja glasačkih listića i utvrđivanje rezultata glasanja (član 5.22 stav (1) i (2) Izbornog zakona BiH):
      1) nepotvrđenim-kovertiranim glasačkim listićima,
      2) u odsustvu,
      3) putem mobilnog tima (birača koji su na izdržavanju kazne zatvora ili birača koji su vezani za ustanove ili nisu u mogućnosti da dođu na biračko mjesto zbog starosti, bolesti ili invaliditeta),
      4) poštom,
      5) putem posebnog mobilnog tima (birači koji su pozitivni na COVID-19 i/ili birači kojima je određena izolacija ili su hospitalizirani)
      6) u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH u inostranstvu (u daljnjem tekstu: DKP BiH),
   d) postupak ponovnog brojanja glasačkih listića (član 5.31. Izbornog zakona BiH) i
   e) posmatranje rada Glavnog centra za brojanje (član 17.2 i 17.5 stav (2) Izbornog zakona BiH).

Član 2.
(Značenje izraza)

(1) Pojedini izrazi korišteni u ovom pravilniku znače:
   a) "vreća" podrazumijeva glasački materijal koji sadrži grupu koverata sa glasačkim listićima za različite kombinacije koje se trebaju verifikovati i sortirati;
   b) "kutija" podrazumijeva verifikovanu i sortiranu grupu koverata sa glasačkim listićima za istu kombinaciju;
   c) "aplikacija" podrazumijeva računarski softver JIIS za praćenje rada Glavnog centra za brojanje koji omogućavaju moduli: prijem, priprema za verifikaciju, verifikaciju (obrada glasačkih paketa kroz JIIS aplikaciju – obrada na računaru) i sortiranje, priprema za brojanje, brojanje, arhiviranje, izvještavanje za verifikaciju, unos i obradu izbornih rezultata po kutijama, izbornim jedinicama i ukupnih izbornih rezultata političkih subjekata i izvještavanje o radu Glavnog centra za brojanje i
   d) "personalizovani birački komplet" predstavlja kovertu sa biračkim materijalom i upisanim ličnim podacima birača za glasanje: poštom ili nepotvrđenim-kovertiranim glasačkim listićem ili putem mobilnog tima.

POGLAVLJE II NADLEŽNOST, ORGANIZACIJA I MJERE SIGURNOSTI GLAVNOG CENTRA ZA BROJANJE

Član 3.
(Nadležnost)

(1) Glavni centar za brojanje nadležan je za:
   a) brojanje glasačkih listića i utvrđivanje rezultata glasanja u skladu sa članom 1. stav (1) tačka b) alineja 1) do 6) ovog pravilnika,
   b) ponovno brojanje po odluci Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Centralna izborna komisija BiH) i
   c) postupanje po odlukama Centralne izborne komisije BiH.

(2) Brojanje glasačkih listića, unos i obrada izbornih rezultata u Glavnom centru za brojanje obavlja se na način kojim neće biti narušena tajnost glasanja.

Član 4.
(Organizacija)

(1) Glavni centar za brojanje u svom sastavu ima:
   a) Upravu koju čine: direktor i tri zamjenika direktora i šefovi smjene,
   b) Odjel za administrativne i operativne poslove,
   c) Odjel za prijem, pripremu i verifikaciju glasačkog materijala,
   d) Odjel za kontrolu, sortiranje i brojanje glasačkog materijala,
   e) Odjel za prijem, kontrolu, unos i utvrđivanje izbornih rezultata i
   f) Odjel za arhivu glasačkih listića i izbornih rezultata brojanih u Glavnom centru za brojanje.
(2) Odjeli iz stava (1) ovog člana sastavljeni su iz Grupa.
(3) Grupu iz stava (2) ovog člana čini određen (tačno utvrđen broj) izvršilaca koji su odgovorni za izvršenje poslova iz nadležnosti Grupe. Broj grupa i izvršilaca u svakoj grupi utvrđen je Pravilnikom o načinu i trajanju angažovanja dodatnog osoblja za pripremu i provođenje Općih izbora 2022. godine, broj: 07-2-02-3-675-2/22 od 11.05.2022. godine.
(4) Sastavni dio ovog pravilnika je organigram Glavnog centra za brojanje.
(5) Organizaciju radnog prostora utvrđuje Uprava Glavnog centra za brojanje uz saglasnost Centralne izborne komisije BiH.
(6) Prostorije za rad i materijalno tehnička sredstva potrebna za rad Glavnog centra za brojanje, kao i zaštitna sredstva za postupanje u uslovima epidemije COVID - 19, osigurava Centralna izborna komisija BiH u svom budžetu.
(7) Osoblje angažovano u Glavnom centru za brojanje ima pravo na naknadu za rad u skladu sa Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine, o čemu Centralna izborna komisija BiH donosi Odluku.

Član 5.
(Sigurnost)

(1) U Glavnom centru za brojanja zagarantirana je sigurnost izbornog materijala.
(2) U skladu s odredbom stava (1) ovog člana, kretanje i primopredaja glasačkog materijala i glasačkih listića po pojedinim fazama obrade moraju biti praćena odgovarajućom dokumentacijom, u koju se evidentiraju brojčani podaci o rezultatima izvršenih aktivnosti u svakoj od faza procesa verifikacije, pripreme i brojanja glasačkih listića.
(3) Transport glasačkog materijala između skladišta Centralne izborne komisije BiH i Glavnog centra za brojanje odvija se u skladu sa planom dostave i otpreme glasačkog materijala i prethodno se najavljuje i dostavlja se uz pratnju sigurnosnih agencija BiH.
(4) Glavni centar za brojanje može bit pokriven video nadzorom koji će biti korišten u službene svrhe i drugim sredstvima zaštite (KDZ *X-RAY* uređaji, metal detektor vrata).
(5) Mjere fizičke kontrole i sigurnosti provode se na ulazu odnosno izlazu koji koristi osoblje angažovano u Glavnom centru za brojanje. Osoblje angažovano na poslovima sigurnosti u svakoj radnoj smjeni nadzire i evidentira sva kretanja angažovanih, prilikom ulaska i napuštanja prostora Glavnog centra za brojanje o čemu se vode posebne evidencije.
(6) Angažovani u Glavnom centru za brojanje imaju posebne propusnice (akreditacije), koje nose na vidnom mjestu za sve vrijeme boravka u Glavnom centru za brojanje, i dužni su ih pokazati ovlaštenom službenom licu pri ulasku u prostorije Glavnog centra za brojanje.
(7) Posjetiocima i posmatračima osiguravaju se posebne propusnice (akreditacije) sa unaprijed definiranim sadržajem i dizajnom. Prilikom ulaska u prostor Glavnog centra za brojanje svi posjetioci i posmatrači moraju biti posebno evidentirani i moraju predati važeći identifikacioni dokument osoblju zaduženom za sigurnost, nakon čega im se izdaje odgovarajuća propusnica (akreditacija), koju su dužni nositi na vidnom mjestu za sve vrijeme provedeno u prostorijama Glavnog centra za brojanje.
(8) Propusnicu (akreditaciju) iz stava (6) i (7) ovog člana izdaje Centralna izborna komisija BiH i Glavni centar za brojanje.

POGLAVLJE III PROCEDURE I NAČIN BROJANJA GLASOVA U GLAVNOM CENTRU ZA BROJANJE
Odjeljak A. Prijem, priprema i verifikacija glasačkog materijala

Član 6.
(Kategorije glasačkih listića)

(1) U Glavnom centru za brojanje glasački listići se broje sljedećim redosljedom:
   a) nepotvrđeni-kovertirani glasački listići,
   b) glasački listići za glasanje u odsustvu,
   c) glasački listići za glasanje putem mobilnog tima,
   d) glasački listići za glasanje poštom,
   e) glasački listići za glasanje u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH,
   f) glasački listići za glasanje putem posebnog mobilnog tima i
   g) glasački listići, u skladu sa odlukom Centralne izborne komisije BiH o ponovnom brojanju.

Član 7.
(Prijem glasačkog materijala iz skladišta Centralne izborne komisije BiH)

(1) Prije početka rada Glavnog centra za brojanje, glasački materijal za glasanje izvan BiH transportuje se u skladište Centralne izborne komisije BiH.
(2) Glasački materijal iz stava (1) ovog člana transportuje se iz skladišta Centralne izborne komisije BiH u Glavni centar za brojanje, početkom rada Glavnog centra za brojanje, radi provjere prava glasa i uz pratnju lica ovlaštenog za preuzimanje glasačkog materijala.
(3) Pošiljke sa glasačkim listićima za glasanje putem pošte se smještaju u osiguranu prostoriju u Glavnom centru za brojanje, gdje se, nakon prijemne evidencije, čuvaju dok ne dođu na red za obradu i verifikaciju.
(4) Obrasci koji služe za evidenciju i kontrolu izvršenih aktivnosti u pojedinim odjelima i grupama moraju pratiti sva kretanja glasačkih listića.

Član 8.
(Prijem izbornog materijala od izbornih komisija)

(1) Izborni materijal iz člana 72. stav (10) Pravilnika o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini koji se preuzima u sjedištu izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica, transportuje se i skladišti u skladištu Centralne izborne komisije BiH i ostaje zapečaćen u originalnim vrećama sve do trenutka obrade i brojanja u Glavnom centru za brojanje.
(2) Izborni materijal iz stava (1) ovog člana iz skladišta Centralne izborne komisije BiH se dostavlja u Glavni centar za brojanje po zahtjevu direktora, odnosno zamjenika direktora Glavnog centra za brojanje. O primopredaji izbornog materijala vodi se poseban zapisnik.

Član 9.
(Postupanje sa glasačkim materijalom)

(1) U Glavnom centru za brojanje vreće sa glasačkim materijalom se otvaraju uklanjanjem sigurnosnog pečata i

kontroliše se njihov sadržaj na osnovu prateće dokumentacije i Aplikacije JIIS-a.

(2) U Glavnom centru za brojanje, u Odjelu za prijem i transport glasačkog materijala, vodi se evidencija o svim dostavama iz stava (1) ovog člana kroz Aplikaciju JIIS.

(3) Glavni centar za brojanje vrši kontrolu dostavljenog glasačkog materijala u skladu sa odredbama Pravilnika o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini i Odlukama Centralne izborne komisije BiH.

Član 10.

(Priprema za verifikaciju – materijal pristigao poštom)

(1) U Glavnom centru za brojanje, u okviru pripreme izbornog materijala pristiglog putem pošte, uvrđuje se da li su birački kompleti (koverte) pristigli iz inostranstva ili iz zemlje.

(2) Koverte koje su pristigle iz zemlje se odvajaju i ne idu u daljnju fazu obrade u Glavnom centru za brojanje, o čemu se izvještava Centralna izborna komisija BiH.

(3) Za birački komplet koji je pristigao iz inostranstva utvrđuje se ispravnost na način da mora sadržavati:
   a) kovertu za glasačke listiće, koja osigurava tajnost glasa, s upakovanim glasačkim listićima i koja je zalijepljena kako bi se osigurala tajnost glasanja;
   b) kopiju jednog od važećih identifikacionih dokumenata, u skladu s članom 5.12, odnosno članom 3.15 stav (4) Izbornog zakona BiH;
   c) potpisan obrazac s ličnim podacima birača, koji sadrži podatke navedene u članu 29. Pravilnika o provođenju izbora u BiH.

(4) Birački kompleti iz stava (3) ovog člana, koji ne sadrže potrebnu dokumentaciju ili nisu pristigli u rokovima propisanim Pravilnikom o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini ne šalju se u narednu fazu obrade te se vodi evidencija o broju takvih biračkih kompleta.

(5) Birački kompleti s odgovarajućim sadržajem unutar povratne koverte šalju se za provjeru kroz Aplikaciju (provjera podataka biračkog prava za glasanje izvan BiH).

(6) Ukoliko se u postupku verifikacije utvrde eventualne zloupotrebe biračkog prava iz evidencija Centralne izborne komisije BiH, birački kompleti se izdvajaju i čuvaju kao dokaz radi postupanja u skladu sa članom 6.8 stav (2) Izbornog zakona BiH.

(7) U Glavnom centru za brojanje vodi se posebna evidencija o broju biračkih kompleta iz stava (4), (5) i (6) ovog člana i o tome se podnosi poseban izvještaj Centralnoj izbornoj komisiji BiH.

(8) Centralna izborna komisija BiH donosi odluku o statusu biračkih kompleta iz stava (4) ovog člana.

(9) Priprema za verifikaciju obavlja se u prostoriji predviđenoj za brojanje glasačkih listića.

Član 11.

(Verifikacija glasačkog materijala nepotvrđenih-kovertiranih glasačkih listića, mobilnih timova, u odsustvu, DKP BiH i posebnih mobilnih timova)

(1) U Glavnom centru za brojanje skida se pečat i kontroliše sadržaj vreće sa nepotvrđenim-kovertiranim glasačkim listićima, mobilnim timovima, odsustvom, glasanjem u DKP BiH i posebnih mobilnih timova i upoređuje se obrazac brojnog stanja sa dostavljenim materijalom, kao i izvodom iz Centralnog biračkog spiska. (ŠEMA PAKOVANJA).

(2) Birački kompleti koji nisu potpisani na izvodu iz Centralnog biračkog spiska za birače koji glasaju nepotvrđenim glasačkim listićima, nakon provjere ostale dokumentacije se posebno odvajaju i ne šalju se u narednu fazu obrade.

(3) Birački kompleti s odgovarajućim sadržajem unutar povratne koverte šalju se za provjeru kroz Aplikaciju JIIS. Nakon utvrđivanja prava glasa prosljeđuju se na daljnju obradu.

(4) U Glavnom centru za brojanje vodi se posebna evidencija o broju biračkih kompleta iz stava (1) i (2) ovog člana i o tome se podnosi poseban izvještaj Centralnoj izbornoj komisiji BiH.

(5) Verifikacija glasačkog materijala nepotvrđenih-kovertiranih glasačkih listića, mobilnih timova, u odsustvu, DKP BiH i posebnih mobilnih timova obavlja se u posebnoj prostoriji predviđenoj za obavljanje poslova verifikacije.

(6) Centralna izborna komisija BiH donosi odluku o statusu biračkih kompleta iz stava (2) ovog člana.

Član 12.

(Način provjere prava glasa birača)

(1) Za svaki personalizirani birački komplet dostavljen u Glavni centar za brojanje vrši se provjera prava glasa birača. Na osnovu ličnih podataka birača vrši se unos registracijskog broja ili jedinstvenog matičnog broja te se kao rezultat provjera u Aplikaciji sve se svrstavaju u jednu od sljedećih kategorija:
   a) birač čije pravo glasa je potvrđeno - listići iz koverte će biti prebrojani,
   b) birač nije upisan u izvod iz Centralnog biračkog spiska za neku od kategorija personalizovanog glasanja ili je evidentirana eventualna zloupotreba,
   c) birač je već ranije ostvario biračko pravo - koverte sa ovakvim glasovima neće biti poslane na brojanje.

(2) Na poleđinu koverte sa glasačkim listićima koja osigurava tajnost glasa upisuje se broj kombinacije glasačkih listića koji koverta treba da sadrži i poruka koju Aplikacija daje kao rezultat provjere u bazi podataka.

(3) Jedna kombinacija glasačkih listića podrazumijeva po jedan glasački listić za svaki izborni nivo, u okviru istog izbornog nivoa za koji se glasa u određenim osnovnim izbornim jedinicama.

(4) U posebne grupe se odvajaju svežnjevi koverti sa glasačkim listićima koji su verifikovani i posebno koverte koje nisu verifikovane (nije potvrđeno pravo glasa ili je već ostvareno na neki od načina glasanja).

(5) U prateći kontrolni obrazac upisuju se podaci o broju koverti sa glasačkim listićima koji su verifikovani (potvrđeni) i o broju koverti sa glasačkim listićima koji nisu potvrđeni.

(6) Odluku o odbijanju prava glasa, iz stava (4) ovog člana donosi Centralna izborna komisija BiH.

Član 13.

(Označavanje statusa)

(1) Za birače čije je pravo glasa potvrđeno u skladu sa članom 12. ovog pravilnika, koverte sa njihovim glasačkim listićima označavaju se kao potvrđene i šalju se u naredne faze procesa brojanja.

(2) Označavanje statusa vrši se upisivanjem informacije o rezultatu provjere kroz Aplikaciju u posebnu rubriku koja se nalazi na poleđini koverte i upisuje se broj kombinacije glasačkih listića koji koverta treba da sadrži.

(3) Nakon završetka provjere iz stava (2) ovog člana, vrši se razdvajanje sadržaja vreće u posebne prozirne plastične vreće, odvajajući svežnjeve koverti sa glasačkim listićima koji su potvrđeni od koverti birača koji nemaju pravo glasa ili su evidentirane eventualne zloupotrebe.

(4) Prozirne plastične vreće iz stava (3) ovog člana stavljaju se u originalne vreće u kojima su koverte prvobitno bile upakovane, zajedno sa obrascem za evidenciju i kontrolu izvršenih aktivnosti.

(5) Ukupan broj koverti u vreći nakon završene verifikacije mora se slagati sa brojem koverti koje su pristigle iz

pripreme za verifikaciju, a prije početka faze verifikacije. Sva neslaganja se evidentiraju i obavještava se priprema za verifikaciju radi usaglašavanja.

Član 14.

(Obrada izvoda iz Centralnog biračkog spiska)

(1) Izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje u odsustvu i DKP BiH obrađuju se u verifikaciji na način da se svaki birač koji je glasao i potpisao izvod evidentira kroz Aplikaciju skeniranjem Bar koda ili unosom podataka.
(2) Izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje na redovnom biračkom mjestu obrađuju se u verifikaciji na način da se svaki birač koji je glasao i potpisao izvod evidentira kroz Aplikaciju skeniranjem Bar koda ili unosom podataka.
(3) Nakon skeniranja Bar koda iz stava (1) i (2) ovog člana, vrši se ručno brojanje potpisa na biračkom spisku i upoređuje sa analitičkim pregledom kroz Aplikaciju. Podatak o broju potpisa upisuje se u prateći obrazac.

Odjeljak B. Kontrola i sortiranje

Član 15.

(Početak brojanja glasačkih listića)

(1) Glasački listići kojima su glasali birači izvan BiH verifikuju se i broje nakon evidentiranja lica koja su glasala nepotvrđenim-kovertiranim glasačkim listićima u JIIS. Brojanje ovih listića započinje na dan izbora u određenom vremenu nakon zatvaranja biračkih mjesta.
(2) Po odobrenju direktora Glavnog centra za brojanje ili njegovog zamjenika i nakon što budu obavljene neophodne pripreme, pripremljene serije za glasanje izvan BiH upućuju se u naredne faze za brojanje.
(3) Brojanje glasova u Glavnom centru za brojanje provodi se prema redosljedu operacija koje se odvijaju unutar pojedinih organizacionih jedinica, i to:
    a) aktivnosti za kontrolu, sortiranje i pripreme serija sa glasovima,
    b) aktivnosti za pripremu za brojanje,
    c) aktivnosti za brojanje,
    d) sređivanje dokumentacije sa rezultatima brojanja, unos rezultata i računarska obrada podataka i
    e) arhiviranje serija/paketa sa prebrojanim glasačkim listićima.

Član 16.

(Kontrola i pakovanje glasačkog materijala – KIP personalizirane koverte - nepotvrđeni, mobilni tim, posebni mobilni tim i pošta)

(1) Vreće sa glasačkim materijalom koje su prošle fazu verifikacije i koje sadrže glasačke listiće za birače čije pravo glasa je potvrđeno uzimaju se iz originalne vreće i provodi se slijedeći postupak:
    a) koverte se razdvajaju po kombinacijama glasačkih listića,
    b) slažu se u svežnjeve po kombinacijama,
    c) svežnjevi se odvajaju gumicama i na komad papira, koji se stavlja na vrh svežnja, upisuje se broj koverti određene kombinacije i oznaka vreće,
    d) vrši se kontrolno brojanje koverti po svim svežnjevima i provjerava se slaganje ovog broja sa podacima sa obrasca za evidenciju i kontrolu izvršenih aktivnosti,
    e) pristupa se formiranju serija sa glasačkim listićima koje su sastavljene od verifikovanih koverti sa glasačkim listićima birača koji su glasali jednim načinom glasanja,
    f) jedna kombinovana serija sastavljena je od određenog broja koverti iste kombinacije verifikovanih glasačkih listića.
(2) Sve koverte sa glasačkim listićima za birače čije pravo glasa nije potvrđeno kroz proces verifikacije pakuju se u posebno označene "#KR" pakete na kojima se evidentira njihovo brojno stanje, zajedno s originalnom pratećom dokumentacijom, kao i dodatne informacije o statusu obrade biračkih kompleta. Navedeni birački kompleti se izdvajaju i čuvaju kao dokaz radi postupanja u skladu sa članom 6.8 stav (2) Izbornog zakona BiH.
(3) Koverte iz stava (1) ovog člana pakuju se u kutije prema utvrđenom postupku. Jedna serija sa glasačkim listićima sastavlja se od određenog broja koverti iste kombinacije i kategorije glasačkih listića, a koje mogu da dolaze iz različitih vreća, odnosno biračkih mjesta, u cilju osiguranja zaštite tajnosti glasa u slučaju malog broja koverti sa određenom kombinacijom glasačkih listića.
(4) Nakon formiranja serija iz stava (3) ovog člana, u naredne faze procesa brojanja dostavlja se kutija sa serijom za glasanje, koja se posebno označava i sadrži slijedeće podatke:
    a) jedinstveni broj serije za glasanje po kategoriji listića - tekstualno-brojčana oznaka koja je posebno propisana i
    b) broj koverti koje se nalaze u kutiji.

Član 17.

(Kontrola i pakovanje glasačkog materijala – KIP nepersonalizirane koverte, odsustvo i DKP BiH)

Vreće sa glasačkim materijalom koje nisu prošle kroz fazu verifikacije u Glavnom centru za brojanje, podliježu sljedećim aktivnostima formiranja serije za brojanje u odsustvu i u DKP BiH:

Član 18.

(Postupak formiranja serije za brojanje)

(1) Formiranje serije za brojanje je postupak koji se provodi uz neposrednu kontrolu nadzornika grupe.
(2) Vreća sa glasačkim materijalom sa biračkog mjesta može da sadrži određeni broj koverti sa različitim kombinacijama glasačkih listića, ovisno o izbornim jedinicama, odnosno općinama za koje se glasa, na biračkom mjestu.
(3) Sve koverte sa istom kombinacijom glasačkih listića iz jedne vreće pakuju se u kutije koje sadrže koverte samo jedne kombinacije. Takve kutije, tj. serije, mogu sadržavati i koverte iz više vreća sa različitih biračkih mjesta za glasanje datim načinom glasanja, s tim da se vodi evidencija o konačnom broju i porijeklu koverti koje su ušle u sastav jedne serije.
(4) Broj koverti koje ulaze u sastav jedne serije utvrđuje se u zavisnosti od vrste izbora (ukupnog broja različitih kombinacija glasačkih listića za izbore koji se provode i broja birača upisanih u izvodu iz Centralnog biračkog spiska za glasanje za određenu izbornu jedinicu).
(5) Svi podaci o tačnom sastavu serije za glasanje, upisuju se na obrazac za praćenje i kontrolu serije.

Član 19.

(Priprema za brojanje)

(1) Priprema za brojanje organizovana je kao određeni broj timova s licima koja su zadužena za aktivnosti sortiranja. Jedan tim okupljen oko jednog stola čine sorteri, te svaki od timova ima po jednog vođu tima. Vođa tima nadgleda dolazak serije sa kovertama koje sadrže glasačke listiće iz zone pripreme i odgovoran je za rad svog tima.
(2) Tim koji je dobio seriju za obradu obavlja sljedeće postupke u toku trajanja faze sortiranja:
    a) otvara kutiju u koju je zapakovan sadržaj jedne serije;
    b) vrši kontrolno brojanje koverti unutar serije i upoređuje dobijeni broj sa brojem koverti na pratećem kontrolnom obrascu za praćenje serije po fazama i

unosi ove podatke u obrazac za praćenje. U slučaju da se brojevi ne slažu vrši se ponovno brojanje, te ukoliko se i dalje brojevi ne slažu ta činjenica se upisuje u polje predviđeno za komentar na obrascu;

c) obavještava nadzornika pripreme za brojanje o neslaganju opisanom u tački b) ovog stava i

d) otvara i kontroliše sadržaj koverti, pri čemu se u okviru jednog tima za sortriranje ova obaveza izvršava na slijedeći način:

1) sa svake strane vođe tima pripreme za brojanje sjedi po jedan sorter koji otvara koverte sa listićima i provjerava sadržaj,

2) prazne koverte dodaju se vođi tima koji ih stavlja u plastičnu vreću,

3) koverte sa glasačkim listićima proslijeđuju se do druga dva sortera iz tima, koji provjeravaju da li je sadržaj koverte odgovarajući u odnosu na oznaku kombinacije glasačkih listića i da li je broj listića za pojedine izborne nivoe u skladu sa definisanim sadržajem,

4) koverte kod kojih je utvrđeno neslaganje sadržaja u odnosu na kombinaciju, dostavljaju se nadzorniku pripreme za brojanje, koji treba da izvrši dodatnu provjeru i

5) koverte čiji je sadržaj odgovarajući proslijeđuju se do sortera koji čine ostatak tima, a koji će sortirati glasačke listiće iz ovih koverti prema tipovima listića.

(3) Nakon postupka provedenog u skladu sa stavom (2) ovog člana dobijaju se dvije opće kategorije za koverte iz jedne serije:

a) koverte sa neodgovarajućim sadržajem (glasačkim listićima) koje se odstranjuju u fazi sortiranja i neće biti brojane i

b) koverte s odgovarajućim sadržajem glasačkih listića koji se proslijeđuju u fazu brojanja.

Član 20.

(Koverte sa neodgovarajućim sadržajem)

(1) Koverte sa neodgovarajućim sadržajem ne prosljeđuju se u fazu brojanja. To su:

a) koverte čiji je sadržaj suprotan oznaci na koverti (tipovi glasačkih listića koji se nalaze unutar koverte ne odgovaraju oznaci kombinacije na površini koverte),

b) koverta je prazna i ne sadrži niti jedan glasački listić i

c) koverta sadrži duple glasačke listiće ili višak glasačkih listića u odnosu na propisani broj za datu kombinaciju.

(2) Nadzornik grupe pripreme za brojanje dodatno provjerava sve ovakve koverte, evidentira i konstatuje uzroke odstupanja u pogledu sadržaja koverti sa glasačkim listićima za glasanje u odsustvu.

(3) Sve odbijene koverte sa glasačkim listićima iz faze sortiranja pakuju se u posebnu prozirnu plastičnu vreću.

(4) Vreća iz stava (3) ovog člana pečati se plastičnim pečatom sa serijskim brojem, koji se unosi u obrazac za praćenje kretanja serije. U ovaj obrazac se upisuju i podaci o broju odbijenih koverti prema kategorijama unutar određene serije. Prozirna plastična vreća koja sadrži ove koverte vraća se u kutiju u koju je serija bila originalno zapakovana i to tako da se stavi na dno kutije.

Član 21.

(Koverte sa odgovarajućim sadržajem)

(1) Priprema za brojanje glasačkih listića iz koverti sa odgovarajućim sadržajem razvrstava se prema tipovima glasačkih listića. Ovisno o kombinaciji glasačkih listića pakovanih u okviru serije koja se sortira i vrsti izbora, koverte mogu sadržavati 1, 2, 3. ili 4. glasačka listića za odgovarajuće izborne nivoe u okviru istog izbornog nivoa.

(2) Priprema za brojanje, u skladu sa ukupnim brojem glasačkih listića različitih tipova, formira odgovarajući broj grupa listića istog tipa, koje sprema za narednu fazu brojanja, poštujući sljedeća pravila:

a) glasački listići se slažu tako da je unutrašnja strana sa nazivima političkih subjekata okrenuta licem prema dolje,

b) brojanje se vrši tako da se formiraju grupe od po 25 glasačkih listića istog tipa,

c) priprema za brojanje glasačkih listića dva puta broji istu grupu i provjerava slaganje rezultata brojanja,

d) grupe od po 25 glasačkih listića poredaju se jedna na drugu,

e) broji se ukupan broj svežnjeva od po 25 glasačkih listića i dodaju se preostali glasački listići kako bi se dobio ukupan broj listića određenog tipa,

f) na komad papira upisuje se ukupan broj glasačkih listića za dati izborni nivo i taj papir se stavlja na vrh svežnjeva,

g) upisuje se ukupan broj glasačkih listića iz jedne serije, svakog tipa (za svaki izborni nivo, odnosno izbornu utrku) na kontrolne obrasce za praćenje kretanja serije,

h) provjerava se tačnost na taj način što se ovaj ukupan broj prebrojanih glasačkih listića za sve tipove sabira sa ukupnim brojem odbačenih glasačkih listića iz koverti sa neodgovarajućim sadržajem i kontroliše se slaganje tako dobijenog broja sa rezultatom kontrolnog brojanja koje je bilo obavljeno na početku faze pripreme za brojanje (odmah poslije otvaranja kutije sa datom serijom) i

i) ako je došlo do odstupanja, ponovo se provjerava i obavještava nadzornik grupe za sortiranje glasačkih listića.

(3) Ako je kontrolno brojanje obavljeno na zadovoljavajući način, prebrojani glasački listići u svežnjevima od po 25 listića istog tipa stavljaju se u plastične vreće (po jedna vrećica za svaki različit tip listića).

(4) Obrazac za praćenje kretanja serije prethodno se popunjava svim podacima koji treba da se osiguraju u fazi sortiranja. Osim potpisa, na formularu se navode i podaci o datumu, smjeni i timu sortera koji je obradio seriju.

(5) Plastične vreće koje sadrže glasačke listiće samo jednog tipa stavljaju se u kutiju u kojoj je serija prvobitno dostavljena u pripremu za brojanje. Obrazac za praćenje i kontrolu serije stavlja se na vrh kutije sa sortiranom serijom i kutija se dostavlja nadzorniku grupe za brojanje glasačkih listića.

Odjeljak C. Brojanje glasova u Glavnom centru za brojanje

Član 22.

(Početak brojanja glasačkih listića)

(1) Glasački listići kojima su glasali birači izvan BiH verifikuju se i broje nakon evidentiranja lica koja su glasala nepotvrđenim-kovertiranim glasačkim listićima u JIIS. Brojanje ovih listića započinje na dan izbora u određenom vremenu nakon zatvaranja biračkih mjesta.

(2) Po odobrenju direktora Glavnog centra za brojanje ili njegovog zamjenika i nakon što budu obavljene neophodne pripreme, pripremljene serije za glasanje izvan BiH upućuju se u naredne faze za brojanje.

(3) Prilikom brojanja glasačkih listića izvan Bosne i Hercegovine prednost se daje glasačkim listićima u osnovnoj izbornoj jedinici ukoliko broj pristiglih glasačkih

listića može uticati na konačne rezultate izbora na osnovu izvještaja kontrole rezultata.

(4) Brojanje glasova u Glavnom centru za brojanje provodi se prema redosljedu operacija koje se odvijaju unutar pojedinih organizacionih jedinica, i to:
   a) aktivnosti za kontrolu, sortiranje i pripreme serija sa glasovima,
   b) aktivnosti za pripremu za brojanje,
   c) aktivnosti za brojanje,
   d) sređivanje dokumentacije sa rezultatima brojanja, unos rezultata i računarska obrada podataka i
   e) arhiviranje serija/paketa sa prebrojanim glasačkim listićima.

Član 23.

(Aktivnosti za brojanje)

(1) Grupa za brojanje glasačkih listića organizovana je kao određeni broj timova brojača. Jedan tim brojača okupljen je oko jednog stola. Osim osoblja koje čine brojači, svaki od timova ima po jednog vođu tima.

(2) U prostoru grupe za brojanje glasačkih listića, nadzornik ove grupe prima kutije sa sortiranim serijama glasačkih listića i raspodjeljuje ih po timovima za brojanje. Zajedno sa serijama glasačkih listića, nadzornik grupe za brojanje glasačkih listića zadužuje timove brojača kompletima obrazaca za rezultate brojanja glasova u Glavnom centru za brojanje.

(3) U zavisnosti od tipa glasačkih listića koji se nalaze u određenoj seriji, a koji odgovaraju određenoj kombinaciji glasačkih listića, nadzornik grupe priprema odgovarajući set obrazaca za zbirne rezultate brojanja glasova i dostavlja ih timu brojača.

Član 24.

(Postupak brojanja)

Radnje prilikom brojanja na Glavnom centru za brojanje obavljaju se sljedećim redoslijedom:
- utvrđivanje glasačkih listića u glasačkoj kutiji;
- brojanje glasačkih listića u glasačkoj kutiji;
- brojanje glasova (sistem većinskog glasa);
- brojanje glasova dobijenih sistemom proporcionalne zastupljenosti – glasovi za političke subjekte;
- brojanje glasova dobijenih sistemom proporcionalne zastupljenosti – glasovi za kandidate unutar političkih subjekata.

Član 25.

Brojanje glasova (sistem većinskog glasa)

(1) Po ovom sistemu broje se glasovi kada se biraju neposredno za:
   a) U Federaciji BIH:
      1) Predsjedništvo BiH
   b) U Republici Srpskoj:
      1) Predsjedništvo BiH,
      2) Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske.

(2) Prilikom brojanja glasova dobijenih sistemom većinskog glasa članovi tima za brojanje trebaju pratiti sljedeću proceduru:
   a) razvrstavaju glasačke listiće za taj izborni nivo u posebne grupe po kandidatima;
   b) prilikom razvrstavanja glasačkih listića iz tačke a) ovog stava, birački odbor na svakom glasačkom listiću, na zahtjev akreditovanog posmatrača ili člana biračkog odbora, provjerava da li ima važeći zaštitni znak (vodeni žig). Ukoliko birački odbor utvrdi da ima listića bez zaštitnog znaka, proglašavaju ih nevažećim glasačkim listićima i broj tih listića obavezno upisuje u Zapisnik o radu biračkog odbora u dio Z 6;
   c) prave posebnu grupu listića koji nisu popunjeni (neoznačeni), kao i glasačkih listića koji su popunjeni tako da nije moguće sa sigurnošću utvrditi kojem kandidatu je birač dao svoj glas, a njihovu ispravnost utvrđuje vođa tima i članovi tima za brojanje;
   d) broje glasačke listiće za svakog kandidata i uvezuju ih u grupe od po 25 komada;
   e) utvrđuju ispravnost glasačkih listića iz tačke c) ovog stava – glasački listići za koje vođa tima i članovi tima za brojanje utvrde da su važeći dodaju se grupi za odgovarajućeg kandidata i
   f) utvrđuju ukupan broj važećih glasova za svakog kandidata.

(3) Nevažeći glasački listići dijele se u dvije grupe:
   a) nevažeći neoznačeni glasački listići i
   b) nevažeći ostali glasački listići.

(4) Vođa tima i članovi tima:
   a) broje listiće svake kategorije nevažećih glasačkih listića i dobijeni broj vođa tima upisuje na Obrazac za zbirne rezultate u Glavnom centru za brojanje ZR VG (većinski glas) za taj izborni nivo i iste će spakovati u kovertu koja se označi,
   b) vođa tima upisuje rezultate brojanja glasova za svakog kandidata na Obrazac zbirne rezultate u Glavnom centru za brojanje ZR VG (većinski glas) za taj izborni nivo. Ako kandidat ne dobije nijedan glas, upisuje se "0" pored imena tog kandidata.

(5) Vođa tima popunjava odgovarajući dio obrasca za praćenje kretanja serije, potpisuje obrazac i upisuje podatke o članovima tima za brojanje, vremenu brojanja i smjene.

(6) Prebrojani važeći glasački listići se pakuju u providne vreće koje se propisno označe.

(7) Unutar vreće sa prebrojanim važećim listićima stavlja se već pripremljena koverta sa nevažećim glasačkim listićima, kopija obrasca za zbirne rezultate u Centru za brojanje i vrši se pečaćenje vreće. Zapečaćena vreća stavlja se u kutiju, dok se ne prebroje ostale grupe listića iz iste serije.

(8) Nadzornik tima treba objaviti rezultate brojanja glasova po sistemu većinskoga glasa svima prisutnima. Brojanje se mora obaviti na takav način da svaki posmatrač ima uvid u cijeli proces.

Član 26.

(Brojanje glasova dobijenih sistemom proporcionalne zastupljenosti – glasovi za političke subjekte)

(1) Po ovom sistemu broje se glasovi za:
   a) U Federaciji BIH:
      1) Predstavniči dom Parlamentarne skupštine BiH,
      2) Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH,
      3) Kantonalna Skupština.
   b) U Republici Srpskoj:
      1) Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH,
      2) Narodna skupština Republike Srpske.

(2) Glasački listić je važeći ako je birač označio kvadratić:
   a) pored naziva samo jedne političke stranke, ili koalicije, ili liste nezavisnih kandidata, ili imena jednog nezavisnog kandidata;
   b) pored imena jednog ili više kandidata unutar liste samo jedne izabrane političke stranke, ili koalicije, ili liste nezavisnih kandidata i
   c) pored naziva jedne političke stranke, ili jedne koalicije, ili jedne liste nezavisnih kandidata, i kandidata (jednog ili više) unutar te odabrane političke stranke, ili koalicije ili liste nezavisnih kandidata.

Član 27.

(Utvrđivanje broja glasova za političke subjekte)

(1) Prilikom prvog brojanja glasova koji su dobijeni sistemom proporcionalne zastupljenosti utvrđuje se broj glasova koje je osvojio politički subjekt.

(2) Procedura prvog brojanja glasova je:
   a) razvrstavanje glasačkih listića, prema utvrđenom redoslijedu za određeni izborni nivo,
   b) u grupe po političkim subjektima – u grupu za jedan politički subjekt ulaze glasački listići koje je birač označio na način da je označio kvadratić pored imena jednog ili više kandidata unutar liste samo jedne izabrane političke stranke, ili koalicije, ili liste nezavisnih kandidata;
   c) prilikom razvrstavanja glasačkih listića iz tačke a) ovog stava, tim za brojanje na svakom glasačkom listiću provjerava da li ima zaštitni znak (vodeni žig). Ukoliko birački odbor utvrdi da ima listića bez zaštitnog znaka, proglašava ih nevažećim glasačkim listićima i broj tih listića obavezno upisuje u Zapisnik o radu biračkog odbora u dio Z 6;
   d) pravljenje posebnih grupa neoznačenih, kao i glasačkih listića koji su ispunjeni tako da nije moguće sa sigurnošću utvrditi kojem političkom subjektu je birač dao svoj glas, njihovu ispravnost utvrđuju vođa tima i tim za brojanje;
   e) utvrđivanje ispravnosti glasačkih listića iz tačke c) ovog stava – glasački listići za kojeg vođa tima i članovi tima utvrde da su važeći dodaju se grupi za odgovarajućeg kandidata i
   f) utvrđivanje broja glasova za svaki politički subjekt.

(3) Vođa tima i članovi tima provjeravaju glasačke listiće iz stava (2) tačka b) ovog člana. Glasački listići za koje vođa tima i članovi tima utvrde da su važeći dodaju se grupi za politički subjekt.

(4) Preostali nevažeći glasački listići koji se dijele u dvije grupe:
   a) nevažeći neoznačeni glasački listići i
   b) nevažeći ostali glasački listići

(5) Vođa tima u Obrazac za zbirne rezultate u GCB ZR (proporcionalna zastupljenost) za taj izborni nivo upisuje podatke utvrđene u stavu (2) tačka e) i stavu (4) ovog člana.

(6) Nadzornik tima treba objaviti rezultate brojanja glasova po sistemu većinskog glasa svim prisutnim. Brojanje se mora obaviti na takav način da svaki posmatrač ima uvid u cijeli proces.

Član 28.

(Utvrđivanje broja glasova po kandidatima unutar političkih subjekata)

(1) Prilikom drugog brojanja utvrđuje se broj glasova za svakog kandidata unutar liste političke stranke, koalicije ili liste nezavisnih kandidata.

(2) Drugo brojanje glasova za kandidate svih političkih stranaka, koalicija ili listi nezavisnih kandidata obavlja se posebno. Postupak se provodi iščitavanjem rednih brojeva kandidata i evidentiranjem pomoću uspravnih crtica u pomoćnom obrascu za drugi krug brojanja glasova po kandidatima.

(3) Prvo i drugo brojanje glasova koji su dobijeni sistemom proporcionalne zastupljenosti ponavljaju se za svaki izborni nivo koristeći Pomoćni obrazac za brojanje i Obrazac za zbirne rezultate na biračkom mjestu ZR GC (proporcionalna zastupljenost) za taj izborni nivo na način utvrđen ovim članom.

Odjeljak D. Utvrđivanje rezultata u Glavnom centru za brojanje

Član 29.

(Kompletiranje dokumentacije sa rezultatima brojanja i unos rezultata)

(1) Nakon završetka faze brojanja, svi originalni obrasci za zbirne rezultate u Glavnom centru za brojanje glasova koji su se brojali, šalju se na unos rezultata brojanja glasova sa ovih obrazaca i vrši se njihova konsolidacija i objedinjavanje.

(2) Nadzornik grupe za brojanje glasačkih listića prikuplja sve originalne obrasce za zbirne rezultate iz jedne serije koja je prebrojana i predaje ih nadzorniku kontrole rezultata.

(3) Kopije obrazaca iz stava (2) ovog člana pakuju se u vreće sa prebrojanim glasovima za određeni nivo koje se pečate (plava kopija).

(4) Kopije obrazaca iz stava (3) ovog člana na zahtjev posmatrača daju im se na uvid (žuta kopija).

Član 30.

(Izvještaj za Centralnu izbornu komisiju BiH)

(1) Glavni centar za brojanje jedanput dnevno izvještava Centralnu izbornu komisiju BiH o radu. Dnevni izvještaj se dostavlja svaki dan u 11,00 sati sa stanjem na kraju treće smjene.

(2) Izvještaj iz stava (1) ovog člana sadrži zbirni pregled dostavljenog, pripremljenog i obrađenog izbornog materijala.

(3) Izvještaj o postupanju Glavnog centra za brojanje dostavlja se po Odlukama Centralne izborne komisije BiH.

(4) Izuzetno od stava (1) ovog člana, Glavni centar za brojanje, po zahtjevu Centralne izborne komisije BiH izvještaje će dostavljati u kraćim vremenskim periodima.

(5) Glavni kontrolor jedanput dnevno izvještava Centralnu izbornu komisiju BiH i upravu GCB u 10,00 sati o izbornim rezltatima prebrojanih glasačkih listića, sa stanjem na kraju treće smjene. Izvještaj se generiše iz Aplikacije JIIS-a.

(6) Izvještaj iz stava (1) i (2) ovog člana, osim statističkih podataka sadrži i narativni dio u koji su uključena, ali se ne ograničava: pitanja sigurnosti, izvršenih posjeta (međunarodnih zvaničnika, medija, nevladinih organizacija, kadrovska popunjenost Glavnog centra za brojanje i sva druga pitanja od značaja za normalno funkcioniranje Glavnog centra za brojanje).

Član 31.

(Izvještavanje o izbornim rezultatima)

(1) Na osnovu objedinjenih i procesuiranih rezultata izrađuju se izvještaji o rezultatima brojanja glasova u Glavnom centru za brojanje, koji su dostupni javnosti i posmatračima rada Glavnog centra za brojanje.

(2) Odjel za prijem, kontrolu, unos i utvrđivanje izbornih rezultata, vrši kontrolu i objedinjava podatke sa svih originalnih obrazaca rezultata utvrđenih u Glavnom centru za brojanje sa objedinjenim rezultatima sa redovnih biračkih mjesta.

Član 32.

(Kontrola izbornih rezultata)

Kontrola dostavljenih izbornih rezultata obavlja se na osnovu provjera tačnosti podataka koji se objedinjavaju sa obrazaca za zbirne rezultate glasanja sa svih biračkih mjesta i obrazaca za zbirne rezultate Glavnog centra za brojanje.

Član 33.

(Ponovno brojanje glasačkih listića)

(1) Centralna izborna komisija BiH utvrđuje i objavljuje izborne rezultate nakon objedinjavanja rezultata glasanja sa redovnih

biračkih mjesta i rezultata dobijenih brojanjem glasačkih listića u Glavnom centru za brojanje najkasnije 20 dana nakon održavanja izbora.

(2) Nakon što su objavljeni izborni rezultati iz stava (1) ovog člana za pojedine izborne nivoe, Centralna izborna komisija BiH može naložiti ponovno brojanje glasačkih listića na način utvrđen Izbornim zakonom BiH za pojedini izborni nivo.

POGLAVLJE IV POSMATRAČI U GLAVNOM CENTRU ZA BROJANJE

Član 34.
(Akreditovani posmatrači)

(1) Akreditovani posmatrači mogu posmatrati proces brojanja glasova i sve aktivnosti koji se odvijaju u Glavnom centru za brojanje, o čemu se vodi posebna evidencija prisustva akreditovanih posmatrača. Posmatranje rada Glavnog centra za brojanje je u skladu sa članom 17.2 Izbornog zakona BiH.

(2) Posmatrači jednog političkog subjekta u Glavnom centru za brojanje imaju pravo da osiguraju da njihovi posmatrači istovremeno posmatraju sve aktivnosti koje se odvijaju u Glavnom centru za brojanje, na način da po jedan posmatrač poliitčkog subjekta posmatra aktivnosti predverifikacije, verifikacije te proces brojanja glasačkih listića.

(3) Akreditovani posmatrači i drugi službeni posjetioci mogu se kretati po radnim prostorima Glavnog centra za brojanje koji su označeni kao zone kojima ova lica imaju pristup. U svakoj radnoj smjeni određuje se angažovano osoblje Glavnog centra za brojanje koje je zaduženo za vođenje evidencije prisustva posmatrača, informisanje posmatrača, organizovanje obilaska prostora Glavnog centra za brojanje i pružanje odgovora u vezi sa pojedinim aktivnostima koje se odvijaju u odjelima i grupama.

(4) U toku obilaska Glavnog centra za brojanje posmatrači i posjetioci moraju se pridržavati pravila o kućnom redu i ne smiju na bilo koji način uticati na sam proces brojanja glasova i aktivnosti koje su u toku, niti ometati angažovano osoblje Glavnog centra za brojanje u radu.

(4) Svim posmatračima će biti na raspolaganju knjiga primjedbi akreditovanih posmatrača u koju mogu unijeti svoje primjedbe, sugestije i zapažanja.

(5) Odgovore na pitanja akreditovanih posmatrača vezana za pojedine aktivnosti koje se provode u Glavnom centru za brojanje osim administrativnog asistenta, mogu davati i nadzornici smjene, nadzornici odjela i grupa u Glavnom centru za brojanje iz djela poslova koje obavljaju i u okviru svojih nadležnosti. Za sva ostala pitanja koja se regulišu posebnim aktom kojeg donosi rukovodeće osoblje Glavnog centra za brojanje, posmatračima rada Glavnog centra za brojanje stoji na raspolaganju rukovodeće osoblje Glavnog centra za brojanje.

Član 35.
(Podnošenje prigovora Glavnom Centru za brojanje)

(1) Akreditovani posmatrači i političke stranke imaju pravo podnijeti prigovor Glavnom Centru za brojanje na obrascu propisanim Uputstvom o procedurama za rješavanje po prigovorima i žalbama podnesenim izbornim komisijama, broj: 05-1-02-2-624-1/22 od 04.05.2022. godine.

(2) Centralna izborna komisija BiH nakon razmatranja prigovora, donosi Odluku u roku propisanom Izbornim zakonom BiH.

(3) Glavni centar za brojanje vodi posebnu evidenciju o podnesenim prigovorima.

POGLAVLJE V ZAVRŠNE ODREDBE

Član 36.
(Obrasci)

Sastavni dio ovog pravilnika su:

a) zapisnik o primopredaji glasačkog materijala iz skladišta Centralne izborne komisije BiH u Glavni centar za brojanje (GCB OZ - 1)
b) zapisnik o primopredaji glasačkog materijala iz izbornih komisija u Glavni centar za brojanje (GCB OZ - 2),
c) kontrolni obrazac prijema i obrade glasačkog materijala (GCB OGM - 1),
d) kontrolni obrazac razvrstavanja glasačkog materijala (GCB OGM - 2),
e) obrazac za praćenje kretanja serije glasačkog materijala za brojanje u Glavnom centru za brojanje (GCB OSGL - 1),
f) dnevni izvještaj Glavnog centra za brojanje o glasačkom materijalu (GCB IGM) i
g) dnevni izvještaj Glavnog centra za brojanje o prebrojanim glasačkim listićima (GCB IGL) i
h) evidencija prisustva akreditovanih posmatrača (EPAP GCB).

Član 37.
(Stupanje na snagu i objava u službenim glasilima)

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a objavit će se u "Službenim novinama F BiH", "Službenom glasniku RS", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH" i internet-stranici Centralne izborne komisije BiH www.izbori.ba.

Broj 05-1-02-2-1723-1/22
31. augusta 2022. godine
Sarajevo

Predsjednik
Dr. **Suad Arnautović**, s. r.

ORGANIGRAM GLAVNOG CENTRA ZA BROJANJE

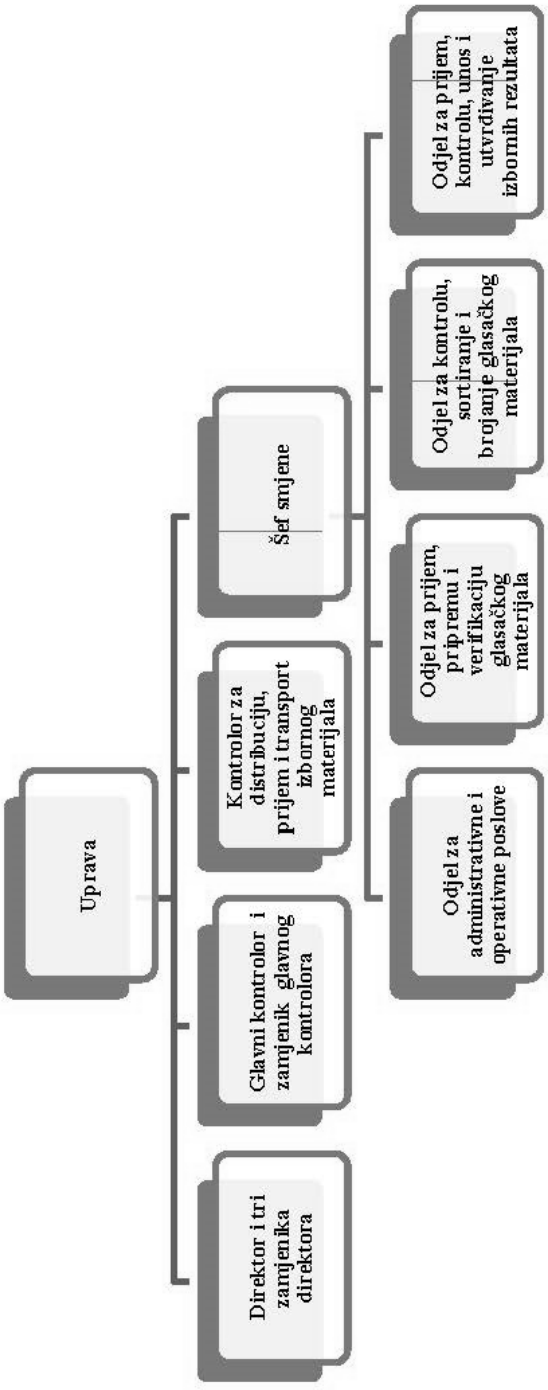

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

ZAPISNIK O PRIMOPREDAJI GLASAČKOG MATERIJALA IZ SKLADIŠTA CENTRALNE IZBORNE KOMISIJE BiH U GLAVNI CENTAR ZA BROJANJE

TIP MATERIJALA												
	NEPOTVRĐENI	MOBILNI TIM	ODSUSTVO	DKP	PONOVNO BROJANJE		DATUM:			VRIJEME:		
PREGLED PREDATOG MATERIJALA			VREĆA SA GLASAČKIM MATERIJALOM				PROZIRNA VREĆA S DOKUMENTACIJOM					
RB	NAZIV OPĆINE/ GRADA/DKP	BROJ BIRAČKOG MJESTA	BROJ PEČATA	KOVERTE SA GLASAČKIM LISTIĆIMA	PLAVA KOPIJA BSO/BSN/BSM/ZR	NAPOMENA	BROJ PEČATA	IZVOD CBS	ZARBO	BSO/BSN/BSM	NAPOMENA
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												
UKUPNO SA REDNIM BROJEM												
UKUPNO IZ SKLADIŠTA CIK BiH												
KOMENTARI :												

	ZA SKLADIŠTE	POTPIS :		ZA GCB :	POTPIS :	KONTROLA SADRŽAJA U GCB:	POTPIS :	SMJENA :	DATUM I VRIJEME:

GCB OZ - 1

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

ZAPISNIK O PRIMOPREDAJI GLASAČKOG MATERIJALA IZ IZBORNIH KOMISIJA U GLAVNI CENTAR ZA BROJANJE

IZBORNA KOMISIJA:													
PREGLED UPAKOVANOG MATERIJALA								DATUM:				VRIJEME:	
RB	BIRAČKO MJESTO	REGISTRATOR							PROZIRNA VREĆA				
		BROJ REGISTRATORA I OZNAKA	BS TIP 1	ZR TIP 1	ZR TIP 2	ZR TIP 3	ZR TIP 4	BROJ PEČATA	IZVOD CBS	ZARBO	POMOĆNI OBRAZAC	NAPOMENA	
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													
14													
15													
16													
17													
18													
19													
20													
UKUPNO SA REDNIM BROJEM													
UKUPNO IZBORNA KOMISIJA													
KOMENTARI :													

	PAKOVAO I PREDAO ZA IK	POTPIS :		PRIJEM ZA GCB :	POTPIS :	KONTROLA SADRŽAJA U GCB:	POTPIS :		SMJENA :	DATUM I VRIJEME:

GCB OZ - 2

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

KONTROLNI OBRAZAC PRIJEMA I OBRADE GLASAČKOG MATERIJALA

PRIJEM GLASAČKOG MATERIJALA							
POŠTA		NEPOTVRĐENI	MOBILNI TIM / POSEBNI MOBILNI TIM	ODSUSTVO	DKP	PONOVNO BROJANJE	IZVOD IZ CBS
DATUM PRIJEMA POŠILJKE		VREĆA SA KOVERTAMA	VREĆA SA BS	JEDINSTVENI BROJ VREĆE/ BIRAČKOG MJESTA			
	BROJ PEČATA			BROJ KOVERTA SA GLASAČKIM MATERIJALOM			
KOMENTAR:							
NADZORNIK :		POTPIS :	SMJENA:		DATUM I VRIJEME:		

PRIPREMA ZA VERIFIKACIJU					
BROJ VREĆE	KONTROLNO BROJANJE	PRIHVAĆENI ZA VERIFIKACIJU	ODBIJENI PRIJE VERIFIKACIJE	RAZLIKA	UKUPNO KOVERATA
RAZLOZI ODBIJANJA PRIJE VERIFIKACIJE					
KOMENTAR:					
NADZORNIK :		POTPIS :	SMJENA :	DATUM I VRIJEME:	

VERIFIKACIJA I OBRADA PODATAKA		
1.UKUPAN BROJ PRIMLJENIH KOVERATA ZA VERIFIKACIJU (KONTROLNO BROJANJE):		
2.BROJ KOVERATA SA GLASAČKIM LISTIĆIMA KOJIMA JE POTVRĐENO PRAVO GLASA (NAKON VERIFIKACIJE):		
3.BROJ KOVERATA SA GLASAČKIM LISTIĆIMA KOJIMA JE ODBIJENO PRAVO GLASA (U TOKU VERIFIKACIJE)		
RAZLOZI ODBIJANJA		
NIJE UPISAN U CENTRALNI BIRAČKI SPISAK		
NEMA PRAVO GLASA NAVEDENOM KATEGORIJOM LISTIĆA		
OSTALO		
KOMENTAR:		
NADZORNIK :	POTPIS :	SMJENA :	DATUM I VRIJEME:		

GCB OGM - 1

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

KONTROLNI OBRAZAC RAZVRSTAVANJA GLASAČKOG MATERIJALA

POŠTA	NEPOTVRĐENI	ODSUSTVO	MOBILNI TIM / POSEBNI MOBILNI TIM	DKP	PONOVNO BROJANJE
SEKCIJA PAKOVANJA					
VREĆE/BIRAČKO MJESTO					
BROJ PRIMLJENIH KOVERATA ZA PAKOVANJE U SERIJE (KONTROLNO BROJANJE PRIJE PAKOVANJA)					
UKUPNO POTVRĐENIH :					
UKUPNO ODBIJENIH :					

RASPODJELA VERIFIKOVANIH KOVERATA PO KOMBINACIJAMA					
OZNAKE KOMBINACIJA	BROJ KOVERATA	PAKOVANO U SERIJU	OZNAKE KOMBINACIJA	BROJ KOVERATA	PAKOVANO U SERIJU
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
UKUPNO ZAPAKOVANO VERIFIKOVANIH :					

UKUPNO ODBIJENIH KOVERATA (OZNAKA #KR) :	
OZNAKA PAKETA SA ZAPAKOVANIM ODBIJENIM KOVERTAMA :	#KR
KOMENTARI :	

NADZORNIK :	POTPIS :	SMJENA :		DATUM I VRIJEME:

GCB OGM - 2

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

OBRAZAC ZA PRAĆENJE KRETANJA SERIJE GLASAČKOG MATERIJALA ZA BROJANJE U GLAVNOM CENTRU ZA BROJANJE

						1
SERIJA GLASAČKOG MATERIJALA (ZAOKRUŽITI):						**BROJ SERIJE**
POŠTA	POTVRĐENI	ODSUSTVO	MOBILNI TIM / POSEBNI MOBILNI TIM	DKP	PONOVNO BROJANJE	#K
KOMBINACIJI ODGOVARAJU GLASAČKI LISTIĆI						
K		**TIP 1=**	**TIP 2=**	**TIP 3=**	**TIP 4=**	
KONTROLA, SORTIRANJE I PAKOVANJE GLASAČKOG MATERIJALA (FORMIRANJE SERIJE)						
PODACI O **VREĆAMA/BIRAČKIM MJESTIMA** KOJA ČINE SADRŽAJ SERIJE GLASAČKIH LISTIĆA ZA						
BROJ VREĆE / BIRAČKO MJESTO	BROJ KOVERATA IZ VREĆE	**BROJ VREĆE / BIRAČKO MJESTO**	BROJ KOVERATA IZ VREĆE	**BROJ VREĆE / BIRAČKO MJESTO**	BROJ KOVERATA IZ VREĆE	**NAPOMENA**
UKUPNO KOLONA		**UKUPNO KOLONA**		**UKUPNO KOLONA**		

A) KONAČAN BROJ KOVERATA ISTE KOMBINACIJE NAKON FORMIRANJA SERIJE (ZBIR KOLONA)	
B) BROJ LISTIĆA PO KOVERTI UNUTAR SERIJE (1-4)	
C) PROCJENA MAKSIMALNOG BROJA LISTIĆA (1.A X 1.B)	

KOMENTAR:

DATUM		VRIJEME		SMJENA			
NADZORNIK				POTPIS			

PRIPREMA ZA BROJANJE GLASAČKOG MATERIJALA	KOVERTE	LISTIĆI
KONTROLNO BROJANJE BROJA KOVERATA		
BROJ KOVERATA IZ SERIJE **(1.A)** SE SLAŽE SA KONTROLNIM BROJANJEM	DA / NE	

KOMENTAR:

KOVERTE SA NEODGOVARAJUĆIM SADRŽAJEM (ODBAČENE NAKON SORTIRANJA)		
A)BROJ PRAZNIH KOVERATA U SERIJI		
B)BROJ KOVERATA KOJE SADRŽE NEODGOVARAJUĆE LISTIĆE ZA DATU KOMBINACIJU		
C)BROJ KOVERATA KOJE SADRŽE DUPLE LISTIĆE ILI VIŠAK LISTIĆA		
D)UKUPNO ODBAČENIH KOVERATA / LISTIĆA		
E)BROJ PEČATA PROVIDNE VREĆE SA ODBAČENIM LISTIĆIMA		

GCB OSGL - 1

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

							2
LISTIĆI NAKON PRIPREME ZA BROJANJE							
OZNAKA LISTIĆA	**TIP1=**	**TIP2=**	**TIP3=**	**TIP4=**			
BROJ LISTIĆA							
UKUPNO LISTIĆA ZA BROJANJE							
KONTROLA TAČNOSTI							
UKUPNO LISTIĆA ZA BROJANJE+UKUPNO ODBAČENIH LISTIĆA-(2.1 X 1.B). UKOLIKO POSTOJI RAZLIKA UPISATI U KOMENTAR RAZLOG!							
KOMENTAR:							
DATUM		VRIJEME		SMJENA		TIM BROJ.	
NADZORNIK				POTPIS			
BROJANJE GLASAČKOG MATERIJALA							
*PODACI O PRIMLJENOJ GRUPI LISTIĆA IZ SERIJE (PREPISATI OZNAKU SERIJE) :							
OZNAKA LISTIĆA	**TIP1=**	**TIP2=**	**TIP3=**	**TIP4=**	**UKUPNO**		
A)KONTROLNO BROJANJE (PREPISATI NA OBRAZAC ZR)							
C) NEVAŽEĆIH							
B)UKUPNO VAŽEĆIH							
KONTROLA TAČNOSTI A-(B+C)							
CRVENI PEČATI VREĆA SA PREBROJANIM LISTIĆIMA	**BA**	**BA**	**BA**	**BA**			
KOMENTAR:					**!!! STAVITI U PROVIDNE VREĆE PLAVE KOPIJE ZR, OBRAZACA !!!**		
DATUM		VRIJEME		SMJENA		TIM BROJ	
NADZORNIK				POTPIS			
ARHIVIRANJE PREBROJANOG GLASAČKOG MATERIJALA							
PODACI O PRIMLJENIM GRUPAMA LISTIĆA IZ SERIJE (PREPISATI OZNAKU SERIJE) :							
VREĆA SA ODBIJENIM GLASOVIMA SA SORTIRANJA	**ODBIJENI**						
	BROJ PEČATA						
	STATUS						
VREĆE SA PREBROJANIM GLASAČKIM LISTIĆIMA PO TIPOVIMA	OZNAKA LISTIĆA			PEČAT BR.		STATUS	
	TIP1=						
	TIP2=						
	TIP3=						
	TIP4=						
SERIJA ARHIVIRANA I ZAPAKOVANA							
BROJ PEČATA KUTIJE							
KOMENTAR:							
DATUM		VRIJEME		SMJENA			
NADZORNIK				POTPIS			

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOG CENTRA ZA BROJANJE O GLASAČKOM MATERIJALU

Datum Vrijeme

Kombinacija	Pošta						Nepotvrdeni						Mobilni timovi i POSEBNI MOBILNI TIM						Odsustvo						DKP					
	Registrovano	Dostavljeno	Potvrđeni	Odbijeni	Odziv Potvrđenih %	Obrađenih %	Registrovano	Dostavljeno	Potvrđeni	Odbijeni	Odziv Potvrđenih %	Obrađenih %	Registrovano	Dostavljeno	Potvrđeni	Odbijeni	Odziv Potvrđenih %	Obrađenih %	Registrovano	Dostavljeno	Potvrđeni	Odbijeni	Odziv Potvrđenih %	Obrađenih %	Registrovano	Dostavljeno	Potvrđeni	Odbijeni	Odziv Potvrđenih %	Obrađenih %
UKUPNO																														

GCB IGM

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

DNEVNI IZVJEŠTAJ GLAVNOG CENTRA ZA BROJANJE O PREBROJANIM GLASAČKIM LISTIĆIMA

Datum Vrijeme

	Pošta			Nepotvrđeni			Mobilni timovi i POSEBNI MOBILNI TIM			Odsustvo			DKP		
Nivo/	Ukupno	Važeći	Nevažeći	Ukupno	Važeći	Nevažeći	Ukupno	Važeći	Nevažeći	Ukupno	Važeći	Nevažeći	Ukupno	Važeći	Nevažeći
UKUPNO															

GCB IGL

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

EVIDENCIJA PRISUSTVA AKREDITOVANIH POSMATRAČA

Rb	Identifikacioni broj akreditovanog posmatrača	Naziv subjekta	Tip posmatrača	Prezime	Ime	Ulazak Datum i vrijeme	Izlazak Datum i vrijeme	Potpis	Napomena
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									
19									
20									

1. **Lice koje je vodilo evidenciju:**_____
2. **Potpis lica koje je vodilo evidenciju:**_____
3. **Datum i vrijeme** _____

EPAP GCB

Na temelju članka 2.9. stavak (1) točka 2, članka 5.22, 5.24 i 5.29 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22 i 51/22), Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine je na 42. sjednici, održanoj 31.08.2022. godine, donijelo

PRAVILNIK
O ORGANIZACIJI RADA I UTVRĐIVANJU REZULTATA GLASOVANJA U GLAVNOM CENTRU ZA PREBROJAVANJE ZA OPĆE IZBORE 2022. GODINE

POGLAVLJE I. UVODNE NAPOMENE

Članak 1.
(Predmet)

(1) Ovim pravilnikom utvrđuje se:
   a) nadležnost, organizacija i mjere sigurnosti Glavnog centra za prebrojavanje (članak 5.22 Izbornog zakona BiH),
   b) procedure sprječavanja zlouporaba u GCB,
   c) procedure i način prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanje rezultata glasovanja (članak 5.22 stavak (1) i (2) Izbornog zakona BiH):
      1) nepotvrđenim-kuvertiranim glasačkim listićima,
      2) u odsutnosti,
      3) putem mobilnog tima (birača koji su na izdržavanju kazne zatvora ili birača koji su vezani za ustanove ili nisu u mogućnosti da dođu na biračko mjesto zbog starosti, bolesti ili invalidnosti),
      4) poštom,
      5) putem posebnog mobilnog tima (birači koji su pozitivni na COVID-19 i/ili birači kojima je određena izolacija ili su hospitalizirani)
      6) u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH u inozemstvu (u daljnjem tekstu: DKP BiH),
   d) postupak ponovnog prebrojavanja glasačkih listića (članak 5.31. Izbornog zakona BiH) i
   e) promatranje rada Glavnog centra za prebrojavanje (članak 17. 2 i 17.5 stavak (2) Izbornog zakona BiH).

Članak 2.
(Značenje izraza)

Pojedini izrazi korišteni u ovom pravilniku znače:
   a) "vreća" glasački materijal koji sadrži skup kuverata sa glasačkim listićima za različite kombinacije koje se trebaju verificirati i sortirati;
   b) "kutija " podrazumijeva verificiran i sortiran skup kuverata sa glasačkim listićima za istu kombinaciju;
   c) "aplikacija" podrazumijeva računarski softver JIIS za praćenje rada Glavnog centra za prebrojavanje koji omogućavaju moduli: prijem, priprema za verificiranje, verificiranje (obrada glasačkih paketa kroz JIIS aplikaciju – obrada na računalu) i sortiranje, priprema za prebrojavanje, prebrojavanje, arhiviranje, izvješćavanje za verificiranje, unos i obradu izbornih rezultata po kutijama, izbornim jedinicama i ukupnih izbornih rezultata političkih subjekata i izvješćivanje o radu Glavnog centra za prebrojavanje i
   d) "personalizirani birački komplet" predstavlja kuvertu sa biračkim materijalom i upisanim osobnim podacima birača za glasovanje: poštom ili nepotvrđenim-kuvertiranim glasačkim listićem ili putem mobilnog tima.

POGLAVLJE II. NADLEŽNOST, ORGANIZACIJA I MJERE SIGURNOSTI GLAVNOG CENTRA ZA PREBROJAVANJE

Članak 3.
(Nadležnost)

(1) Glavni centar za prebrojavanje nadležan je za:
   a) prebrojavanje glasačkih listića i utvrđivanje rezultata glasovanja sukladno s člankom 1. stavak (1) točka b) alineja 1) do 6) ovog pravilnika,
   b) ponovno prebrojavanje po odluci Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Središnje izborno povjerenstvo BiH) i
   c) postupanje po odlukama Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.

(2) Prebrojavanje glasačkih listića, unos i obrada izbornih rezultata u Glavnom centru za prebrojavanje obavlja se na način kojim neće biti narušena tajnost glasovanja.

Članak 4.
(Organizacija)

(1) Glavni centar za prebrojavanje u svom sastavu ima:
   a) Upravu koju čine: ravnatelj i tri zamjenika ravnatelja i šefovi smjene
   b) Odjel za administrativne i operativne poslove,
   c) Odjel za prijem, pripremu i verificiranje glasačkog materijala,
   d) Odjel za kontrolu, sortiranje i prebrojavanje glasačkog materijala,
   e) Odjel za prijem, kontrolu, unos i utvrđivanje izbornih rezultata i
   f) Odjel za arhivu glasačkih listića i izbornih rezultata prebrojanih u Glavnom centru za prebrojavanje.

(2) Odjeli iz stavka (1) ovog članka sastavljeni su iz Skupina.

(3) Skupinu iz stavka (2) ovog članka čini određen (točno utvrđen broj) izvršitelja koji su odgovorni za izvršenje poslova iz nadležnosti Skupine. Broj skupina i izvršitelja u svakoj skupini utvrđen je Pravilnikom o načinu i trajanju angažiranja dodatnog osoblja za pripremu i provedbu Općih izbora 2022. godine broj: 07-2-02-3-675-2/22 od 11.05.2022. godine.

(4) Sastavni dio ovog pravilnika je organigram Glavnog centra za prebrojavanje.

(5) Organizaciju radnog prostora utvrđuje Uprava Glavnog centra za prebrojavanje uz suglasnost Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.

(6) Prostorije za rad i materijalno tehnička sredstva potrebna za rad Glavnog centra za prebrojavanje, kao i zaštitna sredstva za postupanje u uvjetima epidemije COVID - 19, osigurava Središnje izborno povjerenstvo BiH u svom proračunu.

(7) Osoblje angažirano u Glavnom centru za prebrojavanje ima pravo na naknadu za rad sukladno Zakonu o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine, o čemu Središnje izborno povjerenstvo BiH donosi Odluku.

Članak 5.
(Sigurnost)

(1) U Glavnom centru za prebrojavanje zagarantirana je sigurnost izbornog materijala.

(2) Sukladno odredbi iz stavka (1) ovog članka, kretanje i primopredaja glasačkog materijala i glasačkih listića po pojedinim etapama obrade moraju biti praćena odgovarajućom dokumentacijom, u koju se evidentiraju brojčani podaci o rezultatima izvršenih aktivnosti u svakoj od etapa procesa verificiranja, pripreme i prebrojavanja glasačkih listića.

(3) Transport glasačkog materijala između skladišta Središnjeg izbornog povjerenstva BiH i Glavnog centra za

prebrojavanje odvija se sukladno s planom dostave i otpreme glasačkog materijala i prethodno se najavljuje i dostavlja se uz pratnju sigurnosnih agencija BiH.

(4) Glavni centar za prebrojavanje može biti pokriven video nadzorom koji će biti korišćen u službene svrhe i drugim sredstvima zaštite (KDZ *X-RAY* uređaji, metal detektor vrata).

(5) Mjere fizičke kontrole i sigurnosti provode se na ulazu odnosno izlazu koji koristi osoblje angažirano u Glavnom centru za prebrojavanje. Osoblje angažirano na poslovima sigurnosti u svakoj radnoj smjeni nadzire i evidentira sva kretanja angažiranih, prilikom ulaska i napuštanja prostora Glavnog centra za prebrojavanje o čemu se vode posebne evidencije.

(6) Angažirani u Glavnom centru za prebrojavanje imaju posebne propusnice (akreditacije) koje nose na vidnom mjestu za sve vrijeme boravka u Glavnom centru za prebrojavanje, i dužni su ih pokazati ovlaštenoj službenoj osobi, pri ulasku u prostorije Glavnog centra za prebrojavanje.

(7) Posjetiteljima i promatračima osiguravaju se posebne propusnice (akreditacije) sa unaprijed definiranim sadržajem i dizajnom. Prilikom ulaska u prostor Glavnog centra za prebrojavanje svi posjetitelji i promatrači moraju biti posebno evidentirani i moraju predati važeći identifikacijski dokument osoblju zaduženom za sigurnost, nakon čega im se izdaje odgovarajuća propusnica (akreditacija), koju su dužni nositi na vidnom mjestu za sve vrijeme provedeno u prostorijama Glavnog centra za prebrojavanje.

(8) Propusnicu (akreditaciju) iz stavka (6) i (7) ovog članka izdaje Središnje izborno povjerenstvo BiH.

POGLAVLJE III. PROCEDURE I NAČIN PREBROJAVANJA GLASOVA U GLAVNOM CENTRU ZA PREBROJAVANJE

Odjeljak A. Prijem, priprema i verificiranje glasačkog materijala

Članak 6.
(Kategorije glasačkih listića)

U Glavnom centru za prebrojavanje glasački listići se prebrojavaju sljedećim redoslijedom:

a) nepotvrđeni-kuvertirani glasački listići,
b) glasački listići za glasovanje u odsutnosti,
c) glasački listići za glasovanje putem mobilnog tima,
d) glasački listići za glasovanje poštom,
e) glasački listići za glasovanje u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH,
f) glasački listići za glasovanje putem posebnog mobilnog tima i
g) glasački listići, sukladno s Odlukom Središnjeg izbornog povjerenstva BiH o ponovnom prebrojavanju.

Članak 7.
(Prijem glasačkog materijala iz skladišta Središnjeg izbornog povjerenstva BiH)

(1) Prije početka rada Glavnog centra za prebrojavanje, glasački materijal za glasovanje izvan BiH transportira se u skladište Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.

(2) Glasački materijal iz stavka (1) ovog članka transportira se iz skladišta Središnjeg izbornog povjerenstva BiH u Glavni centar za prebrojavanje, početkom rada Glavnog centra za prebrojavanje, radi provjere prava glasa i uz pratnju osobe ovlaštene za preuzimanje glasačkog materijala.

(3) Pošiljke sa glasačkim listićima za glasovanje putem pošte se smještaju u osiguranu prostoriju u Glavnom centru za prebrojavanje, gdje se, nakon prijemne evidencije, čuvaju dok ne dođu na red za obradu i verifikaciju.

(4) Obrasci koji služe za evidenciju i kontrolu izvršenih aktivnosti u pojedinim odjelima i skupinama moraju pratiti sva kretanja glasačkih listića.

Članak 8.
(Prijem glasačkog materijala od izbornih povjerenstava)

(1) Izborni materijal iz članka 72. stavak (10) Pravilnika o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini koji se preuzima u sjedištu izbornih povjerenstava osnovnih izbornih jedinica, transportira se i skladišti u skladištu Središnjeg izbornog povjerenstva BiH i ostaje zapečaćen u originalnim vrećama sve do trenutka obrade i prebrojavanja u Glavnom centru za prebrojavanje.

(2) Izborni materijal iz stavka (1) ovog članka iz skladišta Središnjeg izbornog povjerenstva BiH se dostavlja u Glavni centar za prebrojavanje po zahtjevu ravnatelja, odnosno zamjenika ravnatelja Glavnog centra za prebrojavanje. O primopredaji izbornog materijala vodi se poseban zapisnik.

Članak 9.
(Postupanje sa glasačkim materijalom)

(1) U Glavnom centru za prebrojavanje vreće sa glasačkim materijalom se otvaraju uklanjanjem sigurnosnog pečata i kontrolira se njihov sadržaj na temelju prateće dokumentacije i Aplikacije JIIS.

(2) U Glavnom centru za prebrojavanje, u Odjelu za primitak i transport glasačkog materijala, vodi se evidencija o svim dostavama iz stavka (1) ovog članka kroz Aplikaciju JIIS.

(3) Glavni centar za prebrojavanje vrši kontroliranje dostavljenog glasačkog materijala sukladno odredbama Pravilnika o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini i Odlukama Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.

Članak 10.
(Verificiranje glasačkog materijala za glasovanje poštom)

(1) U Glavnom centru za prebrojavanje, u okviru pripreme izbornog materijala pristiglog putem pošte, utvrđuje se da li su birački kompleti (kuverte) pridstigli iz inozemstva ili iz zemlje.

(2) Kuverte koje su pristigle iz zemlje se odvajaju i ne idu u daljnju fazu obrade u Glavnom centru za prebrojavanje, o čemu se izvješćuje Središnje izborno povjerenstvo BiH.

(3) Za birački komplet koji je pristigao iz inozemstva utvrđuje se ispravnost na način da mora sadržavati:

a) kuvertu za glasačke listiće, koja osigurava tajnost glasa, s upakiranim glasačkim listićima i koja je zalijepljena kako bi se osigurala tajnost glasovanja;
b) preslik jednog od važećih identifikacionih dokumenata, sukladno članku 5.12, odnosno člankom 3.15 stavak (4) Izbornog zakona BiH;
c) potpisan obrazac s osobnim podacima birača, koji sadrži podatke navedene u članku 29. Pravilnika o provedbi izbora u BiH.

(4) Birački kompleti iz stavka (1) ovog članka, koji ne sadrže potrebnu dokumentaciju ili nisu pristigli u rokovima propisanim Pravilnikom o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini ne šalju se u narednu etapu obrade te se vodi evidencija o broju takvih biračkih kompleta.

(5) Birački kompleti s odgovarajućim sadržajem unutar povratne kuverte šalju se za provjeru kroz Aplikaciju (provjera podataka biračkog prava za glasovanje izvan BiH).

(6) Ukoliko se u postupku verifikacije utvrde eventualne zlouporabe biračkog prava iz evidencija Središnjeg izbornog povjerenstva BiH, birački kompleti se izdvajaju i čuvaju kao dokaz radi postupanja sukladno članku 6.8 stavak (2) Izbornog zakona BiH.

(7) U Glavnom centru za prebrojavanje vodi se posebna evidencija o broju biračkih kompleta iz stavka (4), (5) i (6) ovog članka i o tome se podnosi posebno izvješće Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.
(8) Središnje izborno povjerenstvo BiH donosi odluku o statusu biračkih kompleta iz stavka (4) ovog članka.
(9) Priprema za verificiranje obavlja se u prostoriji predviđenoj za prebrojanje glasačkih listića.

Članak 11.
(Verificiranje glasačkog materijala nepotvrđenih-kuvertiranih glasačkih listića, mobilnih timova, u odsutnoti, DKP BiH i posebnih mobilnih timova)

(1) U Glavnom centru za prebrojavanje skida se pečat i kontrolira sadržaj vreće s nepotvrđenim-kuvertiranim glasačkim listićima, mobilnim timovima, odsutnosti, glasovanjem u DKP BiH i posebnih mobilnih timova i uspoređuje se obrazac brojnog stanja sa dostavljenim materijalom, kao i izvatkom iz Središnjeg biračkog popisa. (ŠEMA PAKOVANJA).
(2) Birački kompleti koji nisu potpisani na izvatku iz Središnjeg biračkog popisa za birače koji glasuju nepotvrđenim-glasačkim listićima, nakon provjere ostale dokumentacije se posebno odvajaju i ne šalju se u narednu etapu obrade.
(3) Birački kompleti s odgovarajućim sadržajem unutar povratne kuverte šalju se za provjeru kroz Aplikaciju JIIS. Nakon utvrđivanja prava glasa prosljeđuju se na daljnju obradu.
(4) U Glavnom centru za prebrojavanje vodi se posebna evidencija o broju biračkih kompleta iz stavka (1) i (2) ovog članka i o tome se podnosi posebno izvješće Središnjem izbornom povjerenstvu BiH.
(5) Verificiranje glasačkog materijala nepotvrđenih-kovertiranih glasačkih listića, mobilnih timova, u odsustvu, DKP BiH i posebnih mobilnih timova obavlja se u posebnoj prostoriji predviđenoj za obavljanje poslova verifikacije.
(6) Središnje izborno povjerenstvo BiH donosi odluku o statusu biračkih kompleta iz stavka (2) ovog članka.

Članak 12.
(Način provjere prava glasa birača)

(1) Za svaki personalizirani birački komplet dostavljen u Glavni centar za prebrojavanje vrši se provjera prava glasa birača. Na temelju osobnih podataka birača vrši se unos registracijskog broja ili jedinstvenog matičnog broja te kao rezultat provjera u Aplikaciji, sve se svrstavaju u jednu od slijedeće dvije kategorije:
   a) birač čije pravo glasa je potvrđeno - listići iz kuverte će biti prebrojani,
   b) birač nije upisan u izvadak iz Središnjeg biračkog popisa za neku od kategorija personaliziranog glasovanja ili je evidentirana zlouporaba,
   c) birač je već ranije ostvario biračko pravo - kuverte sa ovakvim glasovima neće biti poslane na prebrojavanje.
(2) Na poleđinu kuverte sa glasačkim listićima koja osigurava tajnost glasa, upisuje se broj kombinacije glasačkih listića koji kuverta treba da sadrži i poruka koju Aplikacija daje kao rezultat provjere u bazi podataka.
(3) Jedna kombinacija glasačkih listića podrazumijeva po jedan glasački listić za svaku izbornu razinu, u okviru iste izborne razine za koju se glasuje u određenim osnovnim izbornim jedinicama.
(4) U posebne skupine se odvajaju svežnjevi kuverti sa glasačkim listićima koji su verificirani i posebno kuverte koje nisu verificirane (nije potvrđeno pravo glasa ili je već ostvareno na neki od načina glasovanja).
(5) U prateći kontrolni obrazac upisuju se podaci o broju kuverti sa glasačkim listićima koji su verificirani (potvrđeni) i o broju kuverti s glasačkim listićima koji nisu potvrđeni.
(6) Odluku o odbijanju prava glasa, iz stavka (4) ovog članka donosi Središnje izborno povjerenstvo BiH.

Članak 13.
(Označavanje statusa)

(1) Za birače čije pravo glasa je potvrđeno sukladno članku 12. ovog pravilnika, kuverte sa njihovim glasačkim listićima označavaju se kao potvrđene i šalju se u naredne etape procesa prebrojavanja.
(2) Označavanje statusa vrši se upisivanjem informacije o rezultatu provjere kroz Aplikaciju u posebnu rubriku koja se nalazi na poleđini kuverte i upisuje se broj kombinacije glasačkih listića koji kuverta treba da sadrži.
(3) Nakon završetka provjere iz stavka (2) ovog članka vrši se razdvajanje sadržaja vreće u posebne prozirne plastične vreće, odvajajući svežnjeve kuverti sa glasačkim listićima koji su potvrđeni od kuverti birača koji nemaju pravo glasa ili su evidentirane eventualne zlouporabe.
(4) Prozirne plastične vreće iz stavka (3) ovog članka stavljaju se u originalne vreće u kojima su kuverte prvobitno bile upakirane, zajedno sa obrascem za evidenciju i kontrolu izvršenih aktivnosti.
(5) Ukupan broj kuverti u vreći nakon završenog verificiranja mora se slagati sa brojem kuverti koje su pristigle iz pripreme za verificiranje prije početka etape verificiranja. Sva neslaganja se evidentiraju i obavještava priprema za verificiranje radi usaglašavanja.

Članak 14.
(Obrada izvatka iz Središnjeg biračkog popisa)

(1) Izvadak iz Središnjeg biračkog popisa za glasovanje u odsutnosti i DKP BiH obrađuju se u verificiranju na način da se svaki birač koji je glasovao i potpisao izvadak evidentira kroz Aplikaciju skeniranjem Bar koda ili unosom podataka.
(2) Izvadak iz Središnjeg biračkog popisa za glasovanje na redovitom biračkom mjestu obrađuju se u verificiranju na način da se svaki birač koji je glasovao i potpisao izvadak evidentira kroz Aplikaciju skeniranjem Bar koda ili unosom podataka.
(3) Nakon skeniranja Bar koda iz stavka (1) i (2) ovog članka vrši se ručno prebrojavanje potpisa na biračkom popisu i uspoređuje sa analitičkim pregledom kroz Aplikaciju. Podatak o broju potpisa upisuje se u prateći obrazac.

Odjeljak B. Kontrola i sortiranje

Članak 15.
(Početak prebrojavanja glasačkih listića)

(1) Glasački listići kojima su glasovali birači izvan BiH verificiraju se i broje nakon evidentiranja osoba koje su glasovale nepotvrđenim-kuvertiranim glasačkim listićim u JIIS. Prebrojavanje ovih listića počinje na dan izbora u određenom vremenu nakon zatvaranja biračkih mjesta.
(2) Po odobrenju ravnatelja Glavnog centra za prebrojavanje ili njegovog zamjenika i nakon što budu obavljene neophodne pripreme, pripremljene serije za glasovanje izvan BiH upućuju se u naredne etape za prebrojavanje.
(3) Brojanje glasova u Glavnom centru za prebrojavanje provodi se prema redoslijedu operacija koje se odvijaju unutar pojedinih organizacijskih jedinica, i to:
   a) aktivnosti za kontrolu, sortiranje i pripreme serija s glasovima,
   b) aktivnosti za pripremu za prebrojavanje,
   c) aktivnosti za prebrojavanje,
   d) sređivanje dokumentacije sa rezultatima prebrojavanja, unos rezultata i računalna obrada podataka i

e) arhiviranje serija/paketa sa prebrojanim glasačkim listićima.

Članak 16.

(Kontrola i pakiranje glasačkog materijala-KIP) personalizirane kuverte - nepotvrđeni, mobilni tim, posebni mobilni tim i pošta)

(1) Vreće sa glasačkim materijalom koje su prošle etapu verificiranja i koje sadrže glasačke listiće za birače čije pravo glasa je potvrđeno uzimaju se iz originalne vreće i provodi se slijedeći postupak:
   a) kuverte se razdvajaju po kombinacijama glasačkih listića,
   b) slažu se u svežnjeve po kombinacijama,
   c) svežnjevi se odvajaju gumicama i na komad papira, koji se stavlja na vrh svežnja, upisuje se broj kuverti određene kombinacije i oznaka vreće,
   d) vrši se kontrolno prebrojavanje kuverti po svim svežnjevima i provjerava se slaganje ovog broja sa podacima sa obrasca za evidenciju i kontrolu izvršenih aktivnosti,
   e) pristupa se formiranju serija sa glasačkim listićima koje su sastavljene od verificiranih kuverti sa glasačkim listićima birača koji su glasovali jednim načinom glasovanja,
   f) jedna kombinirana serija sastavljena je od određenog broja kuverti iste kombinacije verificiranih glasačkih listića.

(2) Sve kuverte sa glasačkim listićima za birače čije pravo glasa nije potvrđeno kroz proces verifikacije pakiraju se u posebno označene "#KR" pakete na kojima se evidentira njihovo brojno stanje, zajedno s originalnom pratećom dokumentacijom, kao i dodatne informacije o statusu obrade biračkih kompleta. Navedeni birački kompleti se izdvajaju i čuvaju kao dokaz radi postupanja sukladno članku 6.8 stav (2) Izbornog zakona BiH.

(3) Kuverte iz stavka (1) ovog članka pakiraju se u kutije prema utvrđenom postupku. Jedna serija sa glasačkim listićima sastavlja se od određenog broja kuverti iste kombinacije i kategorije glasačkih listića, a koje mogu da dolaze iz različitih vreća, odnosno biračkih mjesta, u cilju osiguranja zaštite tajnosti glasa u slučaju malog broja kuverti sa određenom kombinacijom glasačkih listića.

(4) Nakon formiranja serija iz stavka (3) ovog članka, u naredne etape procesa prebrojavanja dostavlja se kutija sa serijom za glasovanje, koja se posebno označava, i sadrži slijedeće podatke:
   a) jedinstveni broj serije za glasovanje po kategoriji listića - tekstualno-brojčana oznaka koja je posebno propisana i
   b) broj koverti koje se nalaze u kutiji.

Članak 17.

(Kontrola i pakiranje glasačkog materijala-KIP nepersonalizirane kuverte, odsustvo i DKP BiH)

Vreće sa glasačkim materijalom koje nisu prošle kroz fazu verificiranja u Glavnom centru za prebrojavanje, podliježu slijedećim aktivnostima formiranja serije za prebrojavanje u odsutnosti i u DKP BiH:

   a) vrši se otvaranje zapečaćene vreće sa kuvertama koje sadrže glasačke listiće i provjerava sadržaj,
   b) obavlja se kontrolno brojanje kuverti s glasačkim listićima za svaku različitu kombinaciju unutar vreće,
   c) vrši se upoređivanje dobijenih brojeva sa podacima koji su upisani u obrazac brojnog stanja vreće odnosno biračkog mjesta,
   d) u slučaju da se ne slaže neki od podataka, nadzornik skupine utvrđuje uzroke odstupanja i provjerava dostavljenu dokumentacije i
   e) formira se kutija sa serijom za glasovanje.

Članak 18.

(Postupak formiranja serije za prebrojavanje)

(1) Formiranje serije za prebrojavanje je postupak koji se provodi uz izravnu kontrolu nadzornika skupine.

(2) Vreća sa glasačkim materijalom sa biračkog mjesta može da sadrži određeni broj kuverti sa različitim kombinacijama glasačkih listića, ovisno o izbornim jedinicama, odnosno općinama za koje se glasuje, na biračkom mjestu.

(3) Sve kuverte sa istom kombinacijom glasačkih listića iz jedne vreće, pakiraju se u kutije koje sadrže kuverte samo jedne kombinacije. Takve kutije, tj. serije mogu sadržavati i kuverte iz više vreća sa različitih biračkih mjesta za glasovanje datim načinom glasovanja, s tim da se vodi evidencija o konačnom broju i podrijetlu kuverti koje su ušle u sastav jedne serije.

(4) Broj kuverti koje ulaze u sastav jedne serije utvrđuje se u ovisnosti od vrste izbora (ukupnog broja različitih kombinacija glasačkih listića za izbore koji se provode i broja birača upisanih u izvatku iz Središnjeg biračkog popisa za glasovanje za određenu izbornu jedinicu).

(5) Svi podaci o točnom sastavu serije za glasovanje, upisuju se na obrazac za praćenje i kontrolu serije.

Članak 19.

(Priprema za prebrojavanje)

(1) Priprema za prebrojavanje organizirana je kao određeni broj timova s osobama koje su zadužene za aktivnosti sortiranja. Jedan tim okupljen oko jednog stola čine sorteri, te svaki od timova ima po jednog vođu tima. Vođa tima nadgleda dolazak serije sa kuvertama koje sadrže glasačke listiće iz zone pripreme i odgovoran je za rad svog tima.

(2) Tim koji je dobio seriju za obradu obavlja slijedeće postupke u toku trajanja etape sortiranja:
   a) otvara kutiju u koju je zapakiran sadržaj jedne serije;
   b) vrši kontrolno prebrojavanje kuverti unutar serije i uspoređuje dobijeni broj sa brojem kuverti na pratećem kontrolnom obrascu za praćenje serije po etapama i unosi ove podatke u obrazac za praćenje. U slučaju da se brojevi ne slažu vrši se ponovno prebrojavanje i, ako se i dalje brojevi ne slažu ta činjenica bit će upisana u polju predviđenom za komentar na obrascu;
   c) obavještava nadzornika pripreme za prebrojavanje o neslaganju opisanom u točki b) ovog stavka i
   d) otvara i kontrolira sadržaj kuverti, pri čemu se u okviru jednog tima za sortriranje ova obveza izvršava na slijedeći način:
      1) sa svake strane vođe tima pripreme za prebrojavanje sjedi po jedan sorter koji otvara kuverte sa listićima i provjerava sadržaj,
      2) prazne kuverte dodaju se vođi tima koji ih stavlja u plastičnu vreću,
      3) kuverte sa glasačkim listićima proslijeđuju se do druga dva sortera iz tima koji provjeravaju da li je sadržaj kuverte odgovarajući u odnosu na oznaku kombinacije glasačkih listića i da li je broj listića za pojedine izborne razine sukladan s definiranim sadržajem,
      4) kuverte kod kojih je utvrđeno neslaganje sadržaja u odnosu na kombinaciju, dostavljaju se nadzorniku pripreme za prebrojavanje koji treba da izvrši dodatnu provjeru i

5) kuverte čiji je sadržaj odgovarajući proslijeđuju se do sortera koji čine ostatak tima, a koji će sortirati glasačke listiće iz ovih kuverti prema tipovima listića.

(3) Nakon postupka provedenog sukladno s stavkom (2) ovog članka dobijaju se dvije opće kategorije za kuverte iz jedne serije:
   a) kuverte sa neodgovarajućim sadržajem (glasačkim listićima) koje se odstranjuju u etapi sortiranja i neće biti prebrojane i
   b) kuverte s odgovarajućim sadržajem glasačkih listića koji se proslijeđuju u etapu prebrojavanja.

Članak 20.
(Kuverte sa neodgovarajućim sadržajem)

(1) Kuverte sa neodgovarajućim sadržajem ne proslijeđuju se u etapu prebrojavanja. To su:
   a) kuverte čiji je sadržaj suprotan oznaci na kuverti (tipovi glasačkih listića koji se nalaze unutar kuverte ne odgovaraju oznaci kombinacije na površini kuverte),
   b) kuverta je prazna i ne sadrži niti jedan glasački listić i
   c) kuverta sadrži duple glasačke listiće ili višak glasačkih listića u odnosu na propisani broj za datu kombinaciju.

(2) Nadzornik skupine pripreme za prebrojavanje dodatno provjerava sve ovakve kuverte, evidentira i konstatira uzroke odstupanja u pogledu sadržaja kuverti sa glasačkim listićima za glasovanje u odsutnosti.

(3) Sve odbijene kuverte sa glasačkim listićima iz etape sortiranja pakiraju se u posebnu prozirnu plastičnu vreću.

(4) Vreća iz stavka (3) ovog članka pečati se plastičnim pečatom sa serijskim brojem, koji se unosi u obrazac za praćenje kretanja serije. U ovaj obrazac se upisuju i podaci o broju odbijenih kuverti prema kategorijama unutar određene serije. Prozirna plastična vreća koja sadrži ove kuverte vraća se u kutiju u koju je serija bila originalno zapakirana i to tako da se stavi na dno kutije.

Članak 21.
(Kuverte sa odgovarajućim sadržajem)

(1) Priprema za prebrojavanje glasačkih listića iz kuverti sa odgovarajućim sadržajem razvrstava se prema tipovima glasačkih listića. Ovisno o kombinaciji glasačkih listića pakiranih u okviru serije koja se sortira i vrsti izbora, kuverte mogu sadržavati 1, 2, 3. ili 4. glasačka listića za odgovarajuće izborne razine u okviru iste izborne razine.

(2) Priprema za prebrojavanje, sukladno s ukupnim brojem glasačkih listića različitih tipova formira odgovarajući broj skupina listića istog tipa, koje se spremaju za narednu etapu prebrojavanja, poštujući slijedeća pravila:
   a) glasački listići se slažu tako da je unutarnja strana sa nazivima političkih subjekata okrenuta licem prema dolje,
   b) prebrojavanje se vrši tako da se formiraju skupine od po 25 glasačkih listića istog tipa,
   c) priprema za prebrojavanje glasačkih listića dva puta broji istu skupinu i provjerava slaganje rezultata prebrojavanja,
   d) skupine od po 25 glasačkih listića redaju se jedna na drugu,
   e) broji se ukupan broj svežnjeva od po 25 glasačkih listića i dodaju se preostali glasački listići kako bi se dobio ukupan broj listića određenog tipa,
   f) na komad papira upisuje se ukupan broj glasačkih listića za datu izbornu razinu i taj papir se stavlja na vrh svežnjeva,
   g) upisuje se ukupan broj glasačkih listića iz jedne serije, svakog tipa (za svaku izbornu razinu, odnosno izbornu utrku) na kontrolne obrasce za praćenje kretanja serije,
   h) provjerava se točnost na taj način što se ovaj ukupan broj prebrojanih glasačkih listića za sve tipove zbraja sa ukupnim brojem odbačenih glasačkih listića iz kuverti s neodgovarajućim sadržajem i kontrolira se slaganje tako dobijenog broja sa rezultatom kontrolnog prebrojavanja koje je bilo obavljeno na početku etape pripreme za prebrojavanje (odmah poslije otvaranja kutije sa datom serijom) i
   i) ako je došlo do odstupanja, ponovno se provjerava i obavještava nadzornik skupine za sortiranje glasačkih listića.

(3) Ako je kontrolno prebrojavanje obavljeno na zadovoljavajući način, prebrojani glasački listići u svežnjevima od po 25 listića istog tipa stavljaju se u plastične vreće (po jedna vrećica za svaki različit tip listića).

(4) Obrazac za praćenje kretanja serije prethodno se popunjava svim podacima koji treba da se osiguraju u etapi sortiranja. Osim potpisa, na formularu se navode i podaci o nadnevku, smjeni i timu sortera koji je obradio seriju.

(5) Plastične vreće koje sadrže glasačke listiće samo jednog tipa stavljaju se u kutiju u kojoj je serija prvobitno dostavljena u pripremu za prebrojavanje. Obrazac za praćenje i kontrolu serije stavlja se na vrh kutije sa sortiranom serijom i kutija se dostavlja nadzorniku skupine za prebrojavanje glasačkih listića.

Odjeljak C. Prebrojavanje glasova u Glavnom centru za prebrojavanje

Članak 22.
(Početak prebrojavanja glasačkih listića)

(1) Glasački listići kojima su glasovali birači izvan BiH verificiraju se i broje nakon evidentiranja osoba koje su glasovale nepotvrđenim-kuvertiranim glasačkim listićima u JIIS. Prebrojavanje ovih listića započinje na dan izbora u određenom vremenu nakon zatvaranja biračkih mjesta.

(2) Po odobrenju ravnatelja Glavnog centra za prebrojavanje ili njegovog zamjenika i nakon što budu obavljene neophodne pripreme, pripremljene serije za glasovanje izvan BiH upućuju se u naredne etape za prebrojavanje.

(3) Prigodom prebrojavanja glasačkih listića izvan Bosne i Hercegovine prednost se daje glasačkim listićima u osnovnoj izbornoj jedinici ukoliko broj pristiglih glasačkih listića može utjecati na konačne rezultate izbora na temelju izvješća kontrole rezultata.

(4) Prebrojavanje glasova u Glavnom centru za prebrojavanje provodi se prema redoslijedu operacija koje se odvijaju unutar pojedinih organizacijskih jedinica, i to:
   a) aktivnosti za kontrolu, sortiranje i pripreme serija sa glasovima,
   b) aktivnosti za pripremu za prebrojavanje,
   c) aktivnosti za prebrojavanje,
   d) sređivanje dokumentacije sa rezultatima prebrojavanja, unos rezultata i računalna obrada podataka i
   e) arhiviranje serija/paketa sa prebrojanim glasačkim listićima.

Članak 23.
(Aktivnosti za prebrojavanje)

(1) Skupina za prebrojavanje glasačkih listića organizirana je kao određeni broj timova brojača. Jedan tim brojača okupljen je oko jednog stola. Osim osoblja koje čine brojači, svaki od timova ima po jednog vođu tima.

(2) U prostoru skupine za prebrojavanje glasačkih listića, nadzornik ove skupine prima kutije sa sortiranim serijama

glasačkih listića i raspodjeljuje ih po timovima za prebrojavanje. Zajedno sa serijama glasačkih listića, nadzornik skupine za prebrojavanje glasačkih listića zadužuje timove brojača kompletima obrazaca za rezultate brojanja glasova u Glavnom centru za prebrojavanje.

(3) U ovisnosti od tipa glasačkih listića koji se nalaze u određenoj seriji, a koji odgovaraju određenoj kombinaciji glasačkih listića, nadzornik skupine priprema odgovarajući set obrazaca za zbirne rezultate prebrojavanja glasova i dostavlja ih timu brojača.

Članak 24.

(Postupak prebrojavanja)

Radnje prilikom prebrojavanja na Glavnom centru za prebrojavanje obavljaju se sljedećim redoslijedom:

- utvrđivanje glasačkih listića u glasačkoj kutiji;
- prebrojavanje glasačkih listića u glasačkoj kutiji;
- prebrojavanje glasova (sustav većinskog glasa);
- prebrojavanje glasova dobivenih sustavom proporcionalne zastupljenosti – glasovi za političke subjekte;
- prebrojavanje glasova dobijenih sustavom proporcionalne zastupljenosti – glasovi za kandidate unutar političkih subjekata.

Članak 25.

(Prebrojavanje glasova (sustav većinskog glasa)

(1) Po ovom sistemu broje se glasovi kada se biraju neposredno za:
   a) U Federaciji BIH:
      1) Predsjedništvo BiH
   b) U Republici Srpskoj:
      1) Predsjedništvo BiH,
      2) Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske.

(2) Prigodom prebrojavanja glasova dobivenih sustavom većinskog glasa članovi tima za prebrojavanje trebaju pratiti sljedeću proceduru:
   a) razvrstavaju glasačke listiće za tu izbornu razinu u posebne skupine po kandidatima;
   b) prigodom razvrstavanja glasačkih listića iz točke a) ovog stavka, birački odbor na svakom glasačkom listiću, na zahtjev akreditiranog promatrača ili člana biračkog odbora, provjerava da li ima važeći zaštitni znak (vodeni žig). Ukoliko birački odbor utvrdi da ima listića bez zaštitnog znaka, proglašavaju ih nevažećim glasačkim listićima i broj tih listića obvezno upisuje u Zapisnik o radu biračkog odbora u dio Z 6;
   c) prave posebnu skupinu listića koji nisu popunjeni (neoznačeni), kao i glasačkih listića koji su popunjeni tako da nije moguće sa sigurnošću utvrditi kojem kandidatu je birač dao svoj glas, a njihovu ispravnost utvrđuje vođa tima i članovi tima za prebrojavanje;
   d) broje glasačke listiće za svakog kandidata i uvezuju ih u skupine od po 25 komada;
   e) utvrđuju ispravnost glasačkih listića iz točke c) ovog stavka – glasački listići za koje vođa tima i članovi tima za prebrojavanje utvrde da su važeći dodaju se skupini za odgovarajućeg kandidata i
   f) utvrđuju ukupan broj važećih glasova za svakog kandidata.

(3) Nevažeći glasački listići dijele se u dvije skupine:
   a) nevažeći neoznačeni glasački listići i
   b) nevažeći ostali glasački listići.

(4) Vođa tima i članovi tima:
   a) broje listiće svake kategorije nevažećih glasačkih listića i dobiveni broj vođa tima upisuje na Obrazac za zbirne rezultate u Glavnom centru za prebrojavanje ZR VG (većinski glas) za tu izbornu razinu i iste će spakirati u kuvertu koja se označi,
   b) vođa tima upisuje rezultate prebrojavanja glasova za svakog kandidata na Obrazac zbirne rezultate u Glavnom centru za prebrojavanje ZR VG (većinski glas) za tu izbornu razinu. Ako kandidat ne dobije nijedan glas, upisuje se "0" pored imena tog kandidata.

(5) Vođa tima popunjava odgovarajući dio obrasca za praćenje kretanja serije, potpisuje obrazac i upisuje podatke o članovima tima za prebrojavanje, vremenu brojanja i smjene.

(6) Prebrojani važeći glasački listići se pakiraju u providne vreće koje se propisno označe.

(7) Unutar vreće sa prebrojanim važećim listićima stavlja se već pripremljena kuverta s nevažećim glasačkim listićima, preslik obrasca za zbirne rezultate u Centru za prebrojavanje i vrši se pečaćenje vreće. Zapečaćena vreća stavlja se u kutiju, dok se ne prebroje ostale skupine listića iz iste serije.

(8) Nadzornik tima treba objaviti rezultate prebrojavanja glasova po sustavu većinskoga glasa svim nazočnima. Prebrojavanje se mora obaviti na takav način da svaki promatrač ima uvid u cijeli proces.

Članak 26.

(Prebrojavanje glasova dobijenih sustavom proporcionalne zastupljenosti – glasovi za političke subjekte)

(1) Po ovom sistemu broje se glasovi za:
   a) U Federaciji BIH:
      1) Predstavniči dom Parlamentarne skupštine BiH,
      2) Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH,
      3) Kantonalna Skupština.
   b) U Republici Srpskoj:
      1) Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH,
      2) Narodna skupština Republike Srpske.

(2) Glasački listić je važeći ako je birač označio kvadratić:
   a) pored naziva samo jedne političke stranke, ili koalicije, ili liste neovisnih kandidata, ili imena jednog neovisnog kandidata;
   b) pored imena jednog ili više kandidata unutar liste samo jedne izabrane političke stranke, ili koalicije, ili liste neovisnih kandidata i
   c) pored naziva jedne političke stranke, ili jedne koalicije, ili jedne liste neovisnih kandidata, i kandidata (jednog ili više) unutar te odabrane političke stranke, ili koalicije ili liste neovisnih kandidata.

Članak 27.

(Utvrđivanje broja glasova za političke subjekte)

(1) Prigodom prvog prebrojavanja glasova koji su dobiveni sustavom proporcionalne zastupljenosti utvrđuje se broj glasova koje je osvojio politički subjekt.

(2) Procedura prvog prebrojavanja glasova je:
   a) razvrstavanje glasačkih listića, prema utvrđenom redoslijedu za određenu izbornu razinu,
   b) u skupine po političkim subjektima – u skupinu za jedan politički subjekt ulaze glasački listići koje je birač označio na način da je označio kvadratić pored imena jednog ili više kandidata unutar liste samo jedne izabrane političke stranke, ili koalicije, ili liste neovisnih kandidata;
   c) prigodom razvrstavanja glasačkih listića iz točke a) ovog stavka, tim za prebrojavanje na svakom glasačkom listiću provjerava da li ima zaštitni znak (vodeni žig). Ukoliko birački odbor utvrdi da ima listića bez zaštitnog znaka, proglašava ih nevažećim glasačkim listićima i broj tih listića obvezno upisuje u Zapisnik o radu biračkog odbora u dio Z 6;

d) pravljenje posebnih skupina neoznačenih, kao i glasačkih listića koji su ispunjeni tako da nije moguće sa sigurnošću utvrditi kojem političkom subjektu je birač dao svoj glas, njihovu ispravnost utvrđuju vođa tima i tim za prebrojavanje;
e) utvrđivanje ispravnosti glasačkih listića iz točke c) ovog stavka – glasački listići za kojeg vođa tima i članovi tima utvrde da su važeći dodaju se skupini za odgovarajućeg kandidata i
f) utvrđivanje broja glasova za svaki politički subjekt.

(3) Vođa tima i članovi tima provjeravaju glasačke listiće iz stavka (2) točka b) ovog članka. Glasački listići za koje vođa tima i članovi tima utvrde da su važeći dodaju se skupini za politički subjekt.
(4) Preostali nevažeći glasački listići koji se dijele u dvije skupine:
a) nevažeći neoznačeni glasački listići i
b) nevažeći ostali glasački listići
(5) Vođa tima u Obrazac za zbirne rezultate u GCB ZR (proprcionalna zastupljenost) za tu izbornu razinu upisuje podatke utvrđene u stavku (2) točka e) i stavku (4) ovog članka.
(6) Nadzornik tima treba objaviti rezultate prebrojavanja glasova po sustavu većinskog glasa svim nazočnim. Prebrojavanje se mora obaviti na takav način da svaki promatrač ima uvid u cijeli proces.

Članak 28.
(Utvrđivanje broja glasova po kandidatima unutar političkih subjekata)

(1) Prigodom drugog prebrojavanja utvrđuje se broj glasova za svakog kandidata unutar liste političke stranke, koalicije ili liste neovisnih kandidata.
(2) Drugo prebrojavanje glasova za kandidate svih političkih stranaka, koalicija ili listi neovisnih kandidata obavlja se posebno. Postupak se provodi iščitavanjem rednih brojeva kandidata i evidentiranjem pomoću uspravnih crtica u pomoćnom obrascu za drugi krug prebrojavanja glasova po kandidatima.
(3) Prvo i drugo prebrojavanje glasova koji su dobiveni sustavom proporcionalne zastupljenosti ponavljaju se za svaku izbornu razinu koristeći Pomoćni obrazac za prebrojavanje i Obrazac za zbirne rezultate na biračkom mjestu ZR GC (proporcionalna zastupljenost) za tu izbornu razinu na način utvrđen ovim člankom.

Odjeljak D. Utvrđivanje rezultata u Glavnom centru za prebrojavanje

Članak 29.
(Kompletiranje dokumentacije sa rezultatima prebrojavanja i unos rezultata)

(1) Nakon završetka faze prebrojavanja, svi originalni obrasci za zbirne rezultate u Glavnom centru za prebrojavanje glasova koji su se brojali, šalju se na unos rezultata brojanja glasova sa ovih obrazaca i vrši se njihova konsolidacija i objedinjavanje.
(2) Nadzornik skupine za prebrojavanje glasačkih listića prikuplja sve originalne obrasce za zbirne rezultate iz jedne serije koja je prebrojana i predaje ih nadzorniku kontrole rezultata.
(3) Preslik obrazaca iz stavka (2) ovog članka pakiraju se u vreće sa prebrojanim glasovima za određenu razinu koje se pečate (plavi preslik).
(4) Preslik obrazaca iz stavka (3) ovog člana na zahtjev promatrača daju im se na uvid (žuti preslik).

Članak 30.
(Izvješće za Središnje izborno povjerenstvu BiH)

(1) Glavni centar za prebrojavanje jedanput dnevno izvješćuje Središnje izborno povjerenstvo BiH o radu. Dnevno izvješće se dostavlja svaki dan u 10,00 sati sa stanjem na kraju treće smjene.
(2) Izvješće iz stavka (1) ovog članka sadrži zbirni pregled dostavljenog, pripremljenog i obrađenog izbornog materijala.
(3) Izvješće o postupanju Glavnog centra za prebrojavanje dostavlja se po Odlukama Središnjeg izbornog povjerenstva BiH.
(4) Iznimno od stavka (1) ovog članka Glavni centar za prebrojavanje, po zahtjevu Središnjeg izbornog povjerenstva BiH izvješća će dostavljati u kraćim vremenskim razdobljima.
(5) Glavni kontrolor jedanput dnevno izvješćuje Središnje izborno povjerenstvo BiH i upravu GCB u 10,00 sati o izbornim rezltatima prebrojanih glasačkih listića, sa stanjem na kraju treće smjene. Izvješće se generiše iz Aplikacije JIIS-a.
(6) Izvješće iz stavka (1) ovog članka, osim statističkih podataka sadrži i narativni dio u koji su uključena, ali se ne ograničava: pitanja sigurnosti, izvršenih posjeta (međunarodnih dužnosnika, medija, nevladinih organizacija, kadrovska popunjenost Glavnog centra za prebrojavanje i sva druga pitanja od značaja za normalno funkcioniranje Glavnog centra za prebrojavanje).

Članak 31.
(Izvješća o izbornim rezultatima)

(1) Na temelju objedinjenih i procesuiranih rezultata izrađuju se izvješća o rezultatima prebrojavanja glasova u Glavnom centru za prebrojavanje, koji su dostupni javnosti i promatračima rada Glavnog centra za prebrojavanje.
(2) Odjel za primitak, kontrolu, unos i utvrđivanje izbornih rezultata, vrši kontrolu i sjedinjuje podatke sa svih originalnih obrazaca rezultata utvrđenih u Glavnom centru za prebrojavanje s sjedinjenim rezultatima sa redovitih biračkih mjesta.

Članak 32.
(Kontrola izbornih rezultata)

Kontrola dostavljenih izbornih rezultata obavlja se na temelju provjera točnosti podataka koji se sjedinjavaju s obrazaca za zbirne rezultate glasovanja sa svih biračkih mjesta i obrazaca za zbirne rezultate Glavnog centra za prebrojavanje.

Članak 33.
(Ponovno prebrojavanje glasačkih listića)

(1) Središnje izborno povjerenstvo BiH utvrđuje i objavljuje izborne rezultate, nakon sjedinjavanja rezultata glasovanja sa redovitih biračkih mjesta i rezultata dobivenih prebrojavanjem glasačkih listića u Glavnom centru za prebrojavanje najkasnije 20 dana nakon održavanja izbora.
(2) Nakon što su objavljeni izborni rezultati iz stavka (1) ovog članka za pojedine izborne razine, Središnje izborno povjerenstvo BiH može naložiti ponovno prebrojavanje glasačkih listića na način utvrđen Izbornim zakonom BiH za pojedinu izbornu razinu.

POGLAVLJE IV. PROMATRAČI U GLAVNOM CENTRU ZA PREBROJAVANJE

Članak 34.
(Akreditirani promatrači)

(1) Akreditirani promatrači, mogu promatrati proces prebrojavanja glasova i sve aktivnosti koji se odvijaju u Glavnom centru za prebrojavanje, o čemu se vodi posebna

evidencija prisustva akreditiranih promatrača. Promatranje rada Glavnog centra za prebrojavanje je sukladno s člankom 17.2 Izbornog zakona BiH.

(2) Promatrači jednog političkog subjekta u Glavnom centru za brojanje imaju pravo da osiguraju da njihovi promatrači istovremeno promatraju sve aktivnosti koje se odvijaju u Glavnom centru za prebrojanje, na način da po jedan promatrač političkog subjekta promatra aktivnosti predverifikacije, verifikacije, te proces brojanja glasačkih listića.

(3) Akreditirani promatrači i drugi službeni posjetitelji mogu se kretati po radnim prostorima Glavnog centra za prebrojavanje koji su označeni kao zone kojima ove osobe imaju pristup. U svakoj radnoj smjeni određuje se angažirano osoblje Glavnog centra za prebrojavanje koje je zaduženo za vođenje evidencije prisutnosti promatrača, informiranje promatrača, organiziranje obilaska prostora Glavnog centra za prebrojavanje i pružanje odgovora u svezi s pojedinim aktivnostima koje se odvijaju u odjelima i skupinama.

(4) Tijekom obilaska Glavnog centra za prebrojavanje promatrači i posjetitelji moraju se pridržavati pravila o kućnom redu, i ne smiju na bilo koji način utjecati na sam proces prebrojavanja glasova i aktivnosti koje su u tijeku, niti ometati angažirano osoblje Glavnog centra za prebrojavanje u radu.

(5) Svim promatračima će biti na raspolaganju knjiga primjedbi akreditiranih promatrača u koju mogu unijeti svoje primjedbe, sugestije i zapažanja.

(6) Odgovore na pitanja akreditiranih promatrača vezana za pojedine aktivnosti koje se provode u Glavnom centru za prebrojavanje osim administrativnog asistenta, mogu davati i nadzornici smjene, nadzornici odjela i skupina u Glavnom centru za prebrojavanje iz djela poslova koje obavljaju i u okviru svojih nadležnosti. Za sva ostala pitanja koja se reguliraju posebnim aktom kojeg donosi rukovodeće osoblje Glavnog centra za prebrojavanje, promatračima rada Glavnog centra za prebrojavanje stoji na raspolaganju rukovodeće osoblje Glavnog centra za prebrojavanje.

Član 35.

(Podnošenje prigovora Glavnom Centru za prebrojanje)

(1) Akreditirani promatrači i političke stranke imaju pravo podnijeti prigovor Glavnom Centru za prebrojanje na obrascu propisanim Naputkom o procedurama za rješavanje po prigovorima i žalbama podnesenim izbornim komisijama, broj: 05-1-02-2-624-1/22 od 04.05.2022. godine.

(2) Središnje izborno povjerenstvo BiH nakon razmatranja prigovora, donosi Odluku u roku propisanom Izbornim zakonom BiH.

(3) Glavni centar za brojanje vodi posebnu evidenciju o podnesenim prigovorima.

POGLAVLJE V. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 36.

(Obrasci)

Sastavni dio ovog pravilnika su:

a) zapisnik o primopredaji glasačkog materijala iz skladišta Središnjeg izbornog povjerenstva BiH u Glavni centar za prebrojavanje (GCP OZ - 1),
b) zapisnik o primopredaji glasačkog materijala iz izbornih povjerenstava u Glavni centar za prebrojavanje (GCP OZ - 2),
c) kontrolni obrazac prijema i obrade glasačkog materijala (GCP OGM - 1),
d) kontrolni obrazac razvrstavanja glasačkog materijala (GCP OGM - 2),
e) obrazac za praćenje kretanja serije glasačkog materijala za prebrojavanje u Glavnom centru za prebrojavanje (GCP OSGL - 1),
f) dnevno izvješće Glavnog centra za prebrojavanje o glasačkom materijalu (GCP IGM) i
g) dnevno izvješće Glavnog centra za prebrojavanje o prebrojanim glasačkim listićima (GCP IGL) i
h) evidencija prisutnosti akreditiranih promatrača (EPAP GCP).

Članak 37.

(Stupanje na snagu i objava u službenim glasilima)

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH", a objavit će se u "Službenim novinama F BiH", "Službenom glasniku RS", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH" i internet-stranici Središnjeg izbornog povjerenstva BiH www.izbori.ba.

Broj 05-1-02-2-1723-1/22
31. kolovoza 2022. godine
Sarajevo

Predsjednik
Dr. **Suad Arnautović**, v. r.

ORGANIGRAM GLAVNOG CENTRA ZA PREBROJAVANJE

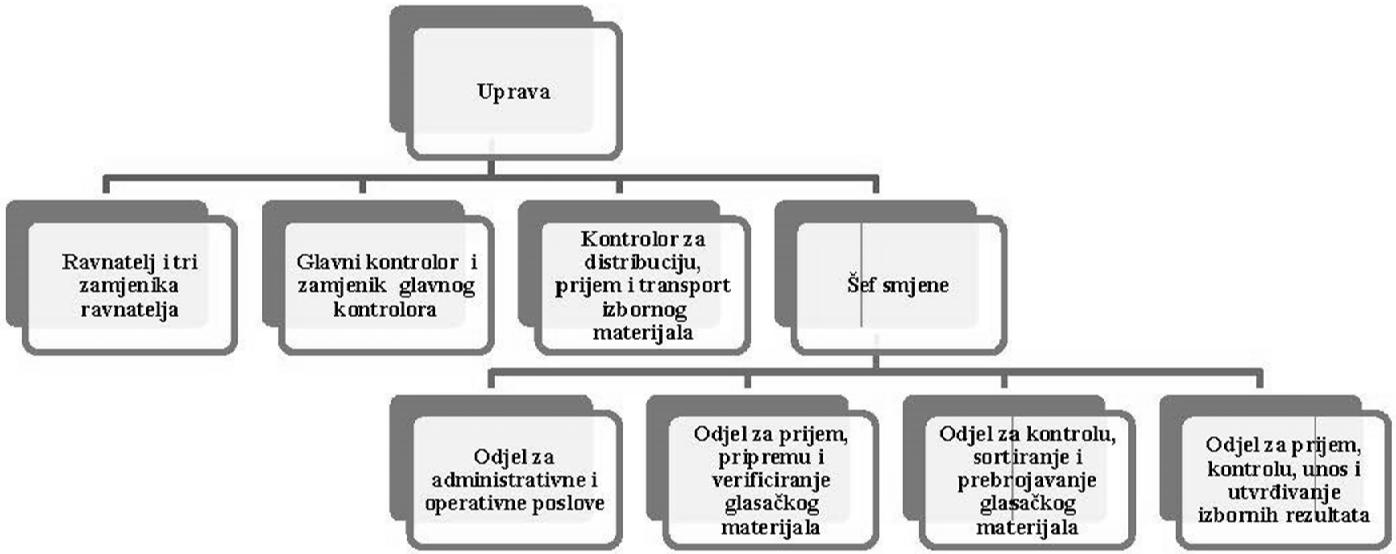

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

ZAPISNIK O PRIMOPREDAJI GLASAČKOG MATERIJALA IZ SKLADIŠTA SREDIŠNJEG IZBORNOG POVJERENSTVA BiH U GLAVNI CENTAR ZA PREBROJAVANJE

TIP MATERIJALA												
	NEPOTVRĐENI	MOBILNI TIM	ODSUTNOSTI	DKP	PONOVNO PREBROJAVANJE		NADNEVAK:			VRIJEME:		
PREGLED PREDATOG MATERIJALA			VREĆA SA GLASAČKIM MATERIJALOM				PROZIRNA VREĆA S DOKUMENTACIJOM					
RB	NAZIV OPĆINE/ GRADA/DKP	BROJ BIRAČKOG MJESTA	BROJ PEČATA	KUVERTE SA GLASAČKIM LISTIĆIMA	PLAVA KOPIJA BSO/BSN/BSM/ZR	NAPOMENA	BROJ PEČATA	IZVADAK SBP	ZARBO	BSO/BSN/BSM	NAPOMENA
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												
UKUPNO SA REDNIM BROJEM												
UKUPNO IZ SKLADIŠTA SIP BiH												

KOMENTARI :

	ZA SKLADIŠTE	POTPIS :		ZA GCP :	POTPIS :	KONTROLA SADRŽAJA U GCP:	POTPIS :	SMJENA :	NADNEVAK I VRIJEME:

GCP OZ - 1

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

ZAPISNIK O PRIMOPREDAJI GLASAČKOG MATERIJALA IZ IZBORNIH POVJERENSTAVA U GLAVNI CENTAR ZA PREBROJAVANJE

IZBORNO POVJERENSTVO:													
PREGLED UPAKIRANOG MATERIJALA								NADNEVAK:			VRIJEME:		
RB	BIRAČKO MJESTO	REGISTRATOR							PROZIRNA VREĆA				
		BROJ REGISTRATORA I OZNAKA	BS TIP 1	ZR TIP 1	ZR TIP 2	ZR TIP 3	ZR TIP 4	BROJ PEČATA	IZVODAK SBP	ZARBO	POMOĆNI OBRAZAC	NAPOMENA	
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													
14													
15													
16													
17													
18													
19													
20													
UKUPNO SA REDNIM BROJEM													
UKUPNO IZBORNO POVJERENSTVO													
KOMENTARI :													

	PAKIRAO I PREDAO ZA IP	POTPIS :		PRIJEM ZA GCP :	POTPIS :	KONTROLA SADRŽAJA U GCP:	POTPIS :		SMJENA :	NADNEVAK I VRIJEME:

GCP OZ - 2

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

KONTROLNI OBRAZAC PRIJEMA I OBRADE GLASAČKOG MATERIJALA

PRIJEM GLASAČKOG MATERIJALA							
POŠTA		NEPOTVRĐENI	MOBILNI TIM	ODSUTNOSTI	DKP	PONOVNO PREBROJAVANJE	IZVADAK IZ SBP
NADNEVAK PRIJEMA POŠILJKE		VREĆA SA KUVERTAMA	VREĆA SA BP	JEDINSTVENI BROJ VREĆE/ BIRAČKOG MJESTA			
	BROJ PEČATA			BROJ KUVERTA S GLASAČKIM MATERIJALOM			
KOMENTAR:							
NADZORNIK :		POTPIS :	SMJENA:		NADNEVAK I VRIJEME:		

PRIPREMA ZA VERIFICIRANJE					
BROJ VREĆE	KONTROLNO PREBROJAVANJE	PRIHVAĆENI ZA VERIFICIRANJE	ODBIJENI PRIJE VERIFICIRANJA	RAZLIKA	UKUPNO KUVERATA
RAZLOZI ODBIJANJA PRIJE VERIFICIRANJA					
KOMENTAR:					
NADZORNIK :		POTPIS :	SMJENA :	NADNEVAK I VRIJEME:	

VERIFICIRANJE I OBRADA PODATAKA		
1.UKUPAN BROJ PRIMLJENIH KUVERATA ZA VERIFICIRANJE (KONTROLNO PREBROJAVANJE):		
2.BROJ KUVERATA SA GLASAČKIM LISTIĆIMA KOJIMA JE POTVRĐENO PRAVO GLASA (NAKON VERIFICIRANJA):		
3.BROJ KUVERATA SA GLASAČKIM LISTIĆIMA KOJIMA JE ODBIJENO PRAVO GLASA (U TOKU VERIFICIRANJA)		
RAZLOZI ODBIJANJA		
NIJE UPISAN U SREDIŠNJI BIRAČKI POPIS		
NEMA PRAVO GLASA NAVEDENOM KATEGORIJOM LISTIĆA		
OSTALO		
KOMENTAR:		
NADZORNIK :	POTPIS :	SMJENA :	NADNEVAK I VRIJEME:		

GCP OGM - 1

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

KONTROLNI OBRAZAC RAZVRSTAVANJA GLASAČKOG MATERIJALA

POŠTA	NEPOTVRĐENI	ODSUTNOSTI	MOBILNI TIM	DKP	PONOVNO PREBROJAVANJE
SEKCIJA PAKIRANJA					
VREĆE/BIRAČKO MJESTO					
BROJ PRIMLJENIH KUVERATA ZA PAKIRANJE U SERIJE (KONTROLNO PREBROJAVANJE PRIJE PAKIRANJA)					
UKUPNO POTVRĐENIH :					
UKUPNO ODBIJENIH :					

RASPODJELA VERIFICIRANIH KUVERATA PO KOMBINACIJAMA

OZNAKE KOMBINACIJA	BROJ KUVERATA	PAKIRANO U SERIJU	OZNAKE KOMBINACIJA	BROJ KUVERATA	PAKIRANO U SERIJU
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
K			K		
UKUPNO ZAPAKIRANO VERIFICIRANIH :					

UKUPNO ODBIJENIH KUVERATA (OZNAKA #KR) :	
OZNAKA PAKETA SA ZAPAKIRANIM ODBIJENIM KUVERTAMA :	#KR

KOMENTARI :

NADZORNIK :	POTPIS :	SMJENA :		NADNEVAK I VRIJEME:

GCP OGM - 2

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

OBRAZAC ZA PRAĆENJE KRETANJA SERIJE GLASAČKOG MATERIJALA ZA PREBROJAVANJE U GLAVNOM CENTRU ZA PREBROJAVANJE

						1
SERIJA GLASAČKOG MATERIJALA (ZAOKRUŽITI):						**BROJ SERIJE**
POŠTA	POTVRĐENI	ODSUTNOSTI	MOBILNI TIM	DKP	PONOVNO PREBROJAVANJE	#K
KOMBINACIJI ODGOVARAJU GLASAČKI LISTIĆI						
K		**TIP 1=**	**TIP 2=**	**TIP 3=**	**TIP 4=**	
KONTROLA, SORTIRANJE I PAKIANJE GLASAČKOG MATERIJALA (FORMIRANJE SERIJE)						
PODACI O **VREĆAMA/BIRAČKIM MJESTIMA** KOJA ČINE SADRŽAJ SERIJE GLASAČKIH LISTIĆA ZA						
BROJ VREĆE / BIRAČKO MJESTO	BROJ KUVERATA IZ VREĆE	**BROJ VREĆE / BIRAČKO MJESTO**	BROJ KUVERATA IZ VREĆE	**BROJ VREĆE / BIRAČKO MJESTO**	BROJ KUVERATA IZ VREĆE	**NAPOMENA**
UKUPNO KOLONA		**UKUPNO KOLONA**		**UKUPNO KOLONA**		
A) KONAČAN BROJ KUVERATA ISTE KOMBINACIJE NAKON FORMIRANJA SERIJE (ZBIR KOLONA)						
B) BROJ LISTIĆA PO KUVERTI UNUTAR SERIJE (1-4)						
C) PROCJENA MAKSIMALNOG BROJA LISTIĆA (1.A X 1.B)						
KOMENTAR:						
DATUM		VRIJEME		SMJENA		
NADZORNIK				POTPIS		
PRIPREMA ZA PREBROJAVANJE GLASAČKOG MATERIJALA						KUVERTE / LISTIĆI
KONTROLNO PREBROJAVANJE BROJA KUVERATA						
BROJ KUVERATA IZ SERIJE **(1.A)** SE SLAŽE SA KONTROLNIM BROJANJEM						DA / NE
KOMENTAR:						
KUVERTE SA NEODGOVARAJUĆIM SADRŽAJEM (ODBAČENE NAKON SORTIRANJA)						
A)BROJ PRAZNIH KUVERATA U SERIJI						
B)BROJ KUVERATA KOJE SADRŽE NEODGOVARAJUĆE LISTIĆE ZA DATU KOMBINACIJU						
C)BROJ KUVERATA KOJE SADRŽE DUPLE LISTIĆE ILI VIŠAK LISTIĆA						
D)UKUPNO ODBAČENIH KUVERATA / LISTIĆA						
E)BROJ PEČATA PROVIDNE VREĆE SA ODBAČENIM LISTIĆIMA						

GCP OSGL - 1

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

							2
LISTIĆI NAKON PRIPREME ZA PREBROJAVANJE							
OZNAKA LISTIĆA	**TIP1=**	**TIP2=**	**TIP3=**	**TIP4=**			
BROJ LISTIĆA							
UKUPNO LISTIĆA ZA PREBROJAVANJE							
KONTROLA TOČNOSTI							
UKUPNO LISTIĆA ZA PREBROJAVANJE+UKUPNO ODBAČENIH LISTIĆA-(2.1 X 1.B). UKOLIKO POSTOJI RAZLIKA UPISATI U KOMENTAR RAZLOG!							
KOMENTAR:							
NADNEVAK		VRIJEME		SMJENA		TIM BROJ.	
NADZORNIK				POTPIS			
PREBROJAVANJE GLASAČKOG MATERIJALA							
*PODACI O PRIMLJENOJ SKUPINI LISTIĆA IZ SERIJE (PREPISATI OZNAKU SERIJE) :							
OZNAKA LISTIĆA	**TIP1=**	**TIP2=**	**TIP3=**	**TIP4=**	**UKUPNO**		
A)KONTROLNO PREBROJAVANJE (PREPISATI NA OBRAZAC ZR)							
C) NEVAŽEĆIH							
B)UKUPNO VAŽEĆIH							
KONTROLA TOČNOSTI A-(B+C)							
CRVENI PEČATI VREĆA SA PREBROJANIM LISTIĆIMA	**BA**	**BA**	**BA**	**BA**			
KOMENTAR:					**!!! STAVITI U PROVIDNE VREĆE PLAVE KOPIJE ZR, OBRAZACA !!!**		
NADNEVAK		VRIJEME		SMJENA		TIM BROJ	
NADZORNIK				POTPIS			
ARHIVIRANJE PREBROJANOG GLASAČKOG MATERIJALA							
PODACI O PRIMLJENIM SKUPINAMA LISTIĆA IZ SERIJE (PREPISATI OZNAKU SERIJE) :							
VREĆA SA ODBIJENIM GLASOVIMA SA SORTIRANJA	**ODBIJENI**						
	BROJ PEČATA						
	STATUS						
VREĆE SA PREBROJANIM GLASAČKIM LISTIĆIMA PO TIPOVIMA	OZNAKA LISTIĆA			PEČAT BR.		STATUS	
	TIP1=						
	TIP2=						
	TIP3=						
	TIP4=						
SERIJA ARHIVIRANA I ZAPAKIRANA							
BROJ PEČATA KUTIJE							
KOMENTAR:							
NADNEVAK		VRIJEME		SMJENA			
NADZORNIK				POTPIS			

GCP OSGL - 1

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

DNEVNO IZVJEŠĆE GLAVNOG CENTRA ZA PREBROJAVANJE O GLASAČKOM MATERIJALU

Nadnevak Vrijeme

Kombinacija	Pošta						Nepotvrdeni						Mobilni timovi						Odsutnosti						DKP					
	Registrirano	Dostavljeno	Potvrđeni	Odbijeni	Odziv Potvrđenih %	Obrađenih %	Registrirano	Dostavljeno	Potvrđeni	Odbijeni	Odziv Potvrđenih %	Obrađenih %	Registrirano	Dostavljeno	Potvrđeni	Odbijeni	Odziv Potvrđenih %	Obrađenih %	Registrirano	Dostavljeno	Potvrđeni	Odbijeni	Odziv Potvrđenih %	Obrađenih %	Registrirano	Dostavljeno	Potvrđeni	Odbijeni	Odziv Potvrđenih %	Obrađenih %
UKUPNO																														

GCP IGM

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

DNEVNO IZVJEŠĆE GLAVNOG CENTRA ZA PREBROJAVANJE O PREBROJANIM GLASAČKIM LISTIĆIMA

Nadnevak Vrijeme

	Pošta			Nepotvrđeni			Mobilni			Odsutnosti			DKP		
Razina/	Ukupno	Važeći	Nevažeći	Ukupno	Važeći	Nevažeći	Ukupno	Važeći	Nevažeći	Ukupno	Važeći	Nevažeći	Ukupno	Važeći	Nevažeći
UKUPNO															

GCPIGL

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Glavni centar za brojanje/ Главни центар за бројање

EVIDENCIJA PRISUTNOSTI AKREDITIRANIH PROMATRAČA

Rb	Identifikacijski broj akreditiranog promatrača	Naziv subjekta	Tip promatrača	Prezime	Ime	Ulazak Nadnevak i vrijeme	Izlazak Nadnevak i vrijeme	Potpis	Napomena
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									
19									
20									

1. **Osoba koja je vodila evidenciju:**_____
2. **Potpis osobe koja je vodila evidenciju:**_____
3. **Nadnevak i vrijeme** _____

EPAP GCP

На основу члана 2.9 став (1) тачка 2, члана 5.22, 5.24 и 5.29 Изборног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22 и 51/22), Централна изборна комисија Босне и Херцеговине је на 42. сједници, одржаној 31.08.2022. године, донијела

ПРАВИЛНИК
О ОРГАНИЗАЦИЈИ РАДА И УТВРЂИВАЊУ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА У ГЛАВНОМ ЦЕНТРУ ЗА БРОЈАЊЕ ЗА ОПШТЕ ИЗБОРЕ 2022. ГОДИНЕ

ГЛАВА I УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Члан 1.
(Предмет)

(1) Овим правилником утврђује се:
   a) надлежност, организација и мјере безбједности Главног центра за бројање (члан 5.22 Изборног закона БиХ),
   b) процедуре спрјечавања злоупотреба у ГЦБ
   c) процедуре и начин бројања гласачких листића и утврђивање резултата гласања (члан 5.22 став (1) и (2) Изборног закона БиХ):
      1) непотврђеним-ковертираним гласачким листићима,
      2) у одсуству,
      3) путем мобилног тима (бирача који су на издржавању казне затвора или бирача који су везани за установе или нису у могућности да дођу на бирачко мјесто због старости, болести или инвалидитета),
      4) поштом,
      5) путем посебног мобилног тима (бирачи који су позитивни на COVID-19 и/или бирачи којима је одређена изолација или су хоспитализирани)
      6) у дипломатско-конзуларном представништву БиХ у иностранству (у даљем тексту: ДКП БиХ),
   d) поступак поновног бројања гласачких листића (члан 5.31. Изборног закона БиХ) и
   e) посматрање рада Главног центра за бројање (члан 17.2 и 17.5 став (2) Изборног закона БиХ).

Члан 2.
(Значење израза)

(1) Поједини изрази коришћени у овом правилнику значе:
   a) "врећа" подразумијева гласачки материјал који садржи групу коверата са гласачким листићима за различите комбинације које се требају верификовати и сортирати;
   b) "кутија" подразумијева верификовану и сортирану групу коверата са гласачким листићима за исту комбинацију;
   c) "апликација" подразумијева рачунарски софтвер ЈИИС за праћење рада Главног центра за бројање који омогућавају модули: пријем, припрема за верификацију, верификацију (обрада гласачких пакета кроз ЈИИС апликацију – обрада на компјутеру) и сортирање, припрема за бројање, бројање, архивирање, извјештавање за верификацију, унос и обраду изборних резултата по кутијама, изборним јединицама и укупних изборних резултата политичких субјеката и извјештавање о раду Главног центра за бројање и
   d) "персонализовани бирачки комплет" представља коверту са бирачким материјалом и уписаним личним подацима бирача за гласање: поштом или непотврђеним-ковертираним гласачким листићем или путем мобилног тима.

ГЛАВА II НАДЛЕЖНОСТ, ОРГАНИЗАЦИЈА И МЈЕРЕ БЕЗБЈЕДНОСТИ ГЛАВНОГ ЦЕНТРА ЗА БРОЈАЊЕ

Члан 3.
(Надлежност)

(1) Главни центар за бројање надлежан је за:
   a) бројање гласачких листића и утврђивање резултата гласања у складу са чланом 1. став (1) тачка б) алинеја 1) до 6) овог правилника,
   b) поновно бројање по одлуци Централне изборне комисије Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Централна изборна комисија БиХ) и
   c) поступање по одлукама Централне изборне комисије БиХ.
(2) Бројање гласачких листића, унос и обрада изборних резултата у Главном центру за бројање обавља се на начин којим неће бити нарушена тајност гласања.

Члан 4.
(Организација)

(1) Главни центар за бројање у свом саставу има:
   a) Управу коју чине: директор и три замјеника директора и шефови смјене,
   b) Одјел за административне и оперативне послове,
   c) Одјел за пријем, припрему и верификацију гласачког материјала,
   d) Одјел за контролу, сортирање и бројање гласачког материјала,
   e) Одјел за пријем, контролу, унос и утврђивање изборних резултата и
   f) Одјел за архиву гласачких листића и изборних резултата бројаних у Главном центру за бројање.
(2) Одјели из става (1) овог члана састављени су из Група.
(3) Групу из става (2) овог члана чини одређен (тачно утврђен број) извршилаца који су одговорни за извршење послова из надлежности Групе. Број група и извршилаца у свакој групи утврђен је Правилником о начину и трајању ангажовања додатног особља за припрему и провођење Општих избора 2022. године, број: 07-2-02-3-675-2/22 од 11.05.2022. године.
(4) Саставни дио овог правилника је органиграм Главног центра за бројање.
(5) Организацију радног простора утврђује Управа Главног центра за бројање уз сагласност Централне изборне комисије БиХ.
(6) Просторије за рад и материјално техничка средства потребна за рад Главног центра за бројање, као и заштитна средства за поступање у условима епидемије COVID - 19, обезбјеђује Централна изборна комисија БиХ у свом буџету.
(7) Особље ангажовано у Главном центру за бројање има право на накнаду за рад у складу са Законом о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине, о чему Централна изборна комисија БиХ доноси Одлуку.

Члан 5.
(Безбједност)

(1) У Главном центру за бројања загарантована је безбједност изборног материјала.
(2) У складу с одредбом става (1) овог члана, кретање и примопредаја гласачког материјала и гласачких листића по појединим фазама обраде морају бити праћена одговарајућом документацијом, у коју се евидентирају

бројчани подаци о резултатима извршених активности у свакој од фаза процеса верификације, припреме и бројања гласачких листића.

(3) Транспорт гласачког материјала између складишта Централне изборне комисије БиХ и Главног центра за бројање одвија се у складу са планом доставе и отпреме гласачког материјала и претходно се најављује и доставља се уз пратњу безбједносних агенција БиХ.

(4) Главни центар за бројање може бити покривен видео надзором који ће бити кориштен у службене сврхе и другим средствима заштите (КДЗ *X- RAY* уређаји, метал детектор врата).

(5) Мјере физичке контроле и безбједности спроводе се на улазу односно излазу који користи особље ангажовано у Главном центру за бројање. Особље ангажовано на пословима безбједности у свакој радној смјени надзире и евидентира сва кретања ангажованих, приликом уласка и напуштања простора Главног центра за бројање о чему се воде посебне евиденције.

(6) Ангажовани у Главном центру за бројање имају посебне пропуснице (акредитације), које носе на видном мјесту за све вријеме боравка у Главном центру за бројање, и дужни су их показати овлаштеном службеном лицу при уласку у просторије Главног центра за бројање.

(7) Посјетиоцима и посматрачима обезбјеђују се посебне пропуснице (акредитације) са унапријед дефинисаним садржајем и дизајном. Приликом уласка у простор Главног центра за бројање сви посјетиоци и посматрачи морају бити посебно евидентирани и морају предати важећи идентификациони документ особљу задуженом за безбједност, након чега им се издаје одговарајућа пропусница (акредитација), коју су дужни носити на видном мјесту за све вријеме проведено у просторијама Главног центра за бројање.

(8) Пропусницу (акредитацију) из става (6) и (7) овог члана издаје Централна изборна комисија БиХ и Главни центар за бројање.

ГЛАВА III ПРОЦЕДУРЕ И НАЧИН БРОЈАЊА ГЛАСОВА У ГЛАВНОМ ЦЕНТРУ ЗА БРОЈАЊЕ

Одјељак А. Пријем, припрема и верификација гласачког материјала

Члан 6.

(Категорије гласачких листића)

(1) У Главном центру за бројање гласачки листићи се броје сљедећим редосљедом:
   a) непотврђени-ковертирани гласачки листићи,
   b) гласачки листићи за гласање у одсуству,
   c) гласачки листићи за гласање путем мобилног тима,
   d) гласачки листићи за гласање поштом,
   e) гласачки листићи за гласање у дипломатско-конзуларном представништву БиХ,
   f) гласачки листићи за гласање путем посебног мобилног тима и
   g) гласачки листићи, у складу са одлуком Централне изборне комисије БиХ о поновном бројању.

Члан 7.

(Пријем гласачког материјала из складишта Централне изборне комисије БиХ)

(1) Прије почетка рада Главног центра за бројање, гласачки материјал за гласање ван БиХ транспортује се у складиште Централне изборне комисије БиХ.

(2) Гласачки материјал из става (1) овог члана транспортује се из складишта Централне изборне комисије БиХ у Главни центар за бројање, почетком рада Главног центра за бројање, ради провјере права гласа и уз пратњу лица овлаштеног за преузимање гласачког материјала.

(3) Пошиљке са гласачким листићима за гласање путем поште се смјештају у обезбјеђену просторију у Главном центру за бројање, гдје се, након пријемне евиденције, чувају док не дођу на ред за обраду и верификацију.

(4) Обрасци који служе за евиденцију и контролу извршених активности у појединим одјелима и групама морају пратити сва кретања гласачких листића.

Члан 8.

(Пријем изборног материјала од изборних комисија)

(1) Изборни материјал из члана 72. став (10) Правилника о спровођењу избора у Босни и Херцеговини који се преузима у сједишту изборних комисија основних изборних јединица, транспортује се и складишти у складишту Централне изборне комисије БиХ и остаје запечаћен у оригиналним врећама све до тренутка обраде и бројања у Главном центру за бројање.

(2) Изборни материјал из става (1) овог члана из складишта Централне изборне комисије БиХ се доставља у Главни центар за бројање по захтјеву директора, односно замјеника директора Главног центра за бројање. О примопредаји изборног материјала води се посебан записник.

Члан 9.

(Поступање са гласачким материјалом)

(1) У Главном центру за бројање врће са гласачким материјалом се отварају уклањањем безбједносног печата и контролише се њихов садржај на основу пратеће документације и Апликације ЈИИС-а.

(2) У Главном центру за бројање, у Одјелу за пријем и транспорт гласачког материјала, води се евиденција о свим доставама из става (1) овог члана кроз Апликацију ЈИИС.

(3) Главни центар за бројање врши контролу достављеног гласачког материјала у складу са одредбама Правилника о спровођењу избора у Босни и Херцеговини и Одлукама Централне изборне комисије БиХ.

Члан 10.

(Припрема за верификацију – материјал пристигао поштом)

(1) У Главном центру за бројање, у оквиру припреме изборног материјала пристиглог путем поште, утврђује се да ли су бирачки комплети (коверте) пристигли из иностранства или из земље.

(2) Коверте које су пристигле из земље се одвајају и не иду у даљу фазу обраде у Главном центру за бројање, о чему се извјештава Централна изборна комисија БиХ.

(3) За бирачки комплет који је пристигао из иностранства утврђује се исправност на начин да мора садржавати:
   a) коверту за гласачке листиће, која осигурава тајност гласа, с упакованим гласачким листићима и која је залијепљена како би се осигурала тајност гласања;
   b) копију једног од важећих идентификационих докумената, у складу с чланом 5.12, односно чланом 3.15 став (4) Изборног закона БиХ;
   c) потписан образац с личним подацима бирача, који садржи податке наведене у члану 29. Правилника о спровођењу избора у БиХ.

(4) Бирачки комплети из става (3) овог члана, који не садрже потребну документацију или нису пристигли у роковима прописаним Правилником о спровођењу избора у Босни и Херцеговини не шаљу се у наредну фазу обраде, те се води евиденција о броју таквих бирачких комплета.

(5) Бирачки комплети с одговарајућим садржајем унутар повратне коверте шаљу се за провјеру кроз Апликацију (провјера података бирачког права за гласање ван БиХ).
(6) Уколико се у поступку верификације утврде евентуалне злоупотребе бирачког права из евиденција Централне изборне комисије БиХ, бирачки комплети се издвајају и чувају као доказ ради поступања у складу са чланом 6.8 став (2) Изборног закона БиХ.
(7) У Главном центру за бројање води се посебна евиденција о броју бирачких комплета из става (4), (5) и (6) овог члана и о томе се подноси посебан извјештај Централној изборној комисији БиХ.
(8) Централна изборна комисија БиХ доноси одлуку о статусу бирачких комплета из става (4) овог члана.
(9) Припрема за верификацију обавља се у просторији предвиђеној за бројање гласачких листића.

Члан 11.

(Верификација гласачког материјала непотврђених-ковертираних гласачких листића, мобилних тимова, у одсуству, ДКП БиХ и посебних мобилних тимова)

(1) У Главном центру за бројање скида се печат и контролише садржај вреће са непотврђеним-ковертираним гласачким листићима, мобилним тимовима, одсуством, гласањем у ДКП БиХ и посебних мобилних тимова и упоређује се образац бројног стања са достављеним материјалом, као и изводом из Централног бирачког списка. (ШЕМА ПАКОВАЊА).
(2) Бирачки комплети који нису потписани на изводу из Централног бирачког списка за бираче који гласају непотврђеним гласачким листићима, након провјере остале документације се посебно одвајају и не шаљу се у наредну фазу обраде.
(3) Бирачки комплети с одговарајућим садржајем унутар повратне коверте шаљу се за провјеру кроз Апликацију ЈИИС. Након утврђивања права гласа просљеђују се на даљу обраду.
(4) У Главном центру за бројање води се посебна евиденција о броју бирачких комплета из става (1) и (2) овог члана и о томе се подноси посебан извјештај Централној изборној комисији БиХ.
(5) Верификација гласачког материјала непотврђених-ковертираних гласачких листића, мобилних тимова, у одсуству, ДКП БиХ и посебних мобилних тимова обавља се у посебној просторији предвиђеној за обављање послова верификације.
(6) Централна изборна комисија БиХ доноси одлуку о статусу бирачких комплета из става (2) овог члана.

Члан 12.

(Начин провјере права гласа бирача)

(1) За сваки персонализовани бирачки комплет достављен у Главни центар за бројање врши се провјера права гласа бирача. На основу личних података бирача врши се унос регистрацијског броја или јединственог матичног броја те се као резултат провјера у Апликацији све сврставају у једну од сљедећих категорија:
   a) бирач чије право гласа је потврђено - листићи из коверте ће бити пребројани,
   b) бирач није уписан у извод из Централног бирачког списка за неку од категорија персонализованог гласања или је евидентирана евентуална злоупотреба,
   c) бирач је већ раније остварио бирачко право - коверте са оваквим гласовима неће бити послане на бројање.
(2) На полеђину коверте са гласачким листићима која обезбјеђује тајност гласа уписује се број комбинације гласачких листића који коверта треба да садржи и порука коју Апликација даје као резултат провјере у бази података.
(3) Једна комбинација гласачких листића подразумијева по један гласачки листић за сваки изборни ниво, у оквиру истог изборног нивоа за који се гласа у одређеним основним изборним јединицама.
(4) У посебне групе се одвајају свежњеви коверти са гласачким листићима који су верификовани и посебно коверте које нису верификоване (није потврђено право гласа или је већ остварено на неки од начина гласања).
(5) У пратећи контролни образац уписују се подаци о броју коверти са гласачким листићима који су верификовани (потврђени) и о броју коверти са гласачким листићима који нису потврђени.
(6) Одлуку о одбијању права гласа, из става (4) овог члана доноси Централна изборна комисија БиХ.

Члан 13.

(Означавање статуса)

(1) За бираче чије је право гласа потврђено у складу са чланом 12. овог правилника, коверте са њиховим гласачким листићима означавају се као потврђене и шаљу се у наредне фазе процеса бројања.
(2) Означавање статуса врши се уписивањем информације о резултату провјере кроз Апликацију у посебну рубрику која се налази на полеђини коверте и уписује се број комбинације гласачких листића који коверта треба да садржи.
(3) Након завршетка провјере из става (2) овог члана, врши се раздвајање садржаја вреће у посебне прозирне пластичне вреће, одвајајући свежњеве коверти са гласачким листићима који су потврђени од коверти бирача који немају право гласа или су евидентиране евентуалне злоупотребе.
(4) Прозирне пластичне вреће из става (3) овог члана стављају се у оригиналне вреће у којима су коверте првобитно биле упаковане, заједно са обрасцем за евиденцију и контролу извршених активности.
(5) Укупан број коверти у врећи након завршене верификације мора се слагати са бројем коверти које су пристигле из припреме за верификацију, а прије почетка фазе верификације. Сва неслагања се евидентирају и обавјештава се припрема за верификацију ради усаглашавања.

Члан 14.

(Обрада извода из Централног бирачког списка)

(1) Извод из Централног бирачког списка за гласање у одсуству и ДКП БиХ обрађују се у верификацији на начин да се сваки бирач који је гласао и потписао извод евидентира кроз Апликацију скенирањем Бар кода или уносом података.
(2) Извод из Централног бирачког списка за гласање на редовном бирачком мјесту обрађују се у верификацији на начин да се сваки бирач који је гласао и потписао извод евидентира кроз Апликацију скенирањем Бар кода или уносом података.
(3) Након скенирања Бар кода из става (1) и (2) овог члана, врши се ручно бројање потписа на бирачком списку и упоређује са аналитичким прегледом кроз Апликацију. Податак о броју потписа уписује се у пратећи образац.

Одјељак Б. Контрола и сортирање

Члан 15.

(Почетак бројања гласачких листића)

(1) Гласачки листићи којима су гласали бирачи ван БиХ верификују се и броје након евидентирања лица која су гласала непотврђеним-ковертираним гласачким листићима у ЈИИС. Бројање ових листића започиње на дан избора у одређеном времену након затварања бирачких мјеста.

(2) По одобрењу директора Главног центра за бројање или његовог замјеника и након што буду обављене неопходне припреме, припремљене серије за гласање ван БиХ упућују се у наредне фазе за бројање.

(3) Бројање гласова у Главном центру за бројање проводи се према редослиједу операција које се одвијају унутар појединих организационих јединица, и то:
   a) активности за контролу, сортирање и припреме серија са гласовима,
   b) активности за припрему за бројање,
   c) активности за бројање,
   d) сређивање документације са резултатима бројања, унос резултата и компјутерска обрада података и
   e) архивирање серија/пакета са пребројаним гласачким листићима.

Члан 16.

(Контрола и паковање гласачког материјала – КИП персонализоване коверте-непотврђени, мобилни тим, посебни мобилни тим и пошта)

(1) Вреће са гласачким материјалом које су прошле фазу верификације и које садрже гласачке листиће за бираче чије право гласа је потврђено узимају се из оригиналне вреће и проводи се слиједећи поступак:
   a) коверте се раздвајају по комбинацијама гласачких листића,
   b) слажу се у свежњеве по комбинацијама,
   c) свежњеви се одвајају гумицама и на комад папира, који се ставља на врх свежња, уписује се број коверти одређене комбинације и ознака вреће,
   d) врши се контролно бројање коверти по свим свежњевима и провјерава се слагање овог броја са подацима са обрасца за евиденцију и контролу извршених активности,
   e) приступа се формирању серија са гласачким листићима које су састављене од верификованих коверти са гласачким листићима бирача који су гласали једним начином гласања,
   f) једна комбинована серија састављена је од одређеног броја коверти исте комбинације верификованих гласачких листића.

(2) Све коверте са гласачким листићима за бираче чије право гласа није потврђено кроз процес верификације пакују се у посебно означене "#КР" пакете на којима се евидентира њихово бројно стање, заједно с оригиналном пратећом документацијом, као и додатне информације о статусу обраде бирачких комплета. Наведени бирачки комплети се издвајају и чувају као доказ ради поступања у складу са чланом 6.8 став (2) Изборног закона БиХ.

(3) Коверте из става (1) овог члана пакују се у кутије према утврђеном поступку. Једна серија са гласачким листићима састављa се од одређеног броја коверти исте комбинације и категорије гласачких листића, а које могу да долазе из различитих вреће, односно бирачких мјеста, у циљу обезбјеђења заштите тајности гласа у случају малог броја коверти са одређеном комбинацијом гласачких листића.

(4) Након формирања серија из става (3) овог члана, у наредне фазе процеса бројања доставља се кутија са серијом за гласање, која се посебно означава и садржи слиједеће податке:
   a) јединствени број серије за гласање по категорији листића - текстуално-бројчана ознака која је посебно прописана и
   b) број коверти које се налазе у кутији.

Члан 17.

(Контрола и паковање гласачког материјала – КИП неперсонализоване коверте, одсуство и ДКП БиХ)

Вреће са гласачким материјалом које нису прошле кроз фазу верификације у Главном центру за бројање, подлијежу сљедећим активностима формирања серије за бројање у одсуству и у ДКП БиХ:

a) врши се отварање запечаћене вреће са ковертама које садрже гласачке листиће и провјерава садржај,
b) обавља се контролно бројање коверти са гласачким листићима за сваку различиту комбинацију унутар вреће,
c) врши се упоређивање добијених бројева са подацима који су уписани у образац бројног стања вреће, односно бирачког мјеста,
d) у случају да се не слаже неки од података, надзорник групе утврђује узроке одступања и провјерава достављену документацију и
e) формира се кутија са серијом за гласање.

Члан 18.

(Поступак формирања серије за бројање)

(1) Формирање серије за бројање је поступак који се проводи уз непосредну контролу надзорника групе.

(2) Вреће са гласачким материјалом са бирачког мјеста може да садржи одређени број коверти са различитим комбинацијама гласачких листића, зависно о изборним јединицама, односно општинама за које се гласа, на бирачком мјесту.

(3) Све коверте са истом комбинацијом гласачких листића из једне вреће пакују се у кутије које садрже коверте само једне комбинације. Такве кутије, тј. серије, могу садржавати и коверте из више вреће са различитих бирачких мјеста за гласање датим начином гласања, с тим да се води евиденција о коначном броју и поријеклу коверти које су ушле у састав једне серије.

(4) Број коверти које улазе у састав једне серије утврђује се у зависности од врсте избора (укупног броја различитих комбинација гласачких листића за изборе који се проводе и броја бирача уписаних у изводу из Централног бирачког списка за гласање за одређену изборну јединицу).

(5) Сви подаци о тачном саставу серије за гласање, уписују се на образац за праћење и контролу серије.

Члан 19.

(Припрема за бројање)

(1) Припрема за бројање организована је као одређени број тимова с лицима која су задужена за активности сортирања. Један тим окупљен око једног стола чине сортери, те сваки од тимова има по једног вођу тима. Вођа тима надгледа долазак серије са ковертама које садрже гласачке листиће из зоне припреме и одговоран је за рад свог тима.

(2) Тим који је добио серију за обраду обавља сљедеће поступке у току трајања фазе сортирања:
   a) отвара кутију у коју је запакован садржај једне серије;

b) врши контролно бројање коверти унутар серије и упоређује добијени број са бројем коверти на пратећем контролном обрасцу за праћење серије по фазама и уноси ове податке у образац за праћење. У случају да се бројеви не слажу врши се поновно бројање, те уколико се и даље бројеви не слажу та чињеница се уписује у поље предвиђено за коментар на обрасцу;
c) обавјештава надзорника припреме за бројање о неслагању описаном у тачки б) овог става и
d) отвара и контролише садржај коверти, при чему се у оквиру једног тима за сортирање ова обавеза извршава на сљедећи начин:
1) са сваке стране вође тима припреме за бројање сједи по један сортер који отвара коверте са листићима и провјерава садржај,
2) празне коверте додају се вођи тима који их ставља у пластичну врећу,
3) коверте са гласачким листићима прослиједјују се до друга два сортера из тима, који провјеравају да ли је садржај коверте одговарајући у односу на ознаку комбинације гласачких листића и да ли је број листића за поједине изборне нивое у складу са дефинисаним садржајем,
4) коверте код којих је утврђено неслагање садржаја у односу на комбинацију, достављају се надзорнику припреме за бројање, који треба да изврши додатну провјеру и
5) коверте чији је садржај одговарајући прослиједјују се до сортера који чине остатак тима, а који ће сортирати гласачке листиће из ових коверти према типовима листића.

(3) Након поступка проведеног у складу са ставом (2) овог члана, добијају се двије опште категорије за коверте из једне серије:
a) коверте са неодговарајућим садржајем (гласачким листићима) које се одстрањују у фази сортирања и неће бити бројане и
b) коверте с одговарајућим садржајем гласачких листића који се просљеђују у фазу бројања.

Члан 20.

(Коверте са неодговарајућим садржајем)

(1) Коверте са неодговарајућим садржајем не просљеђују се у фазу бројања. То су:
a) коверте чији је садржај супротан ознаци на коверти (типови гласачких листића који се налазе унутар коверте не одговарају ознаци комбинације на површини коверте),
b) коверта је празна и не садржи нити један гласачки листић и
c) коверта садржи дупле гласачке листиће или вишак гласачких листића у односу на прописани број за дату комбинацију.

(2) Надзорник групе припреме за бројање додатно провјерава све овакве коверте, евидентира и констатује узроке одступања у погледу садржаја коверти са гласачким листићима за гласање у одсуству.

(3) Све одбијене коверте са гласачким листићима из фазе сортирања пакују се у посебну прозирну пластичну врећу.

(4) Врећа из става (3) овог члана печати се пластичним печатом са серијским бројем, који се уноси у образац за праћење кретања серије. У овај образац се уписују и подаци о броју одбијених коверти према категоријама унутар одређене серије. Прозирна пластична врећа која садржи ове коверте враћа се у кутију у коју је серија била оригинално запакована и то тако да се стави на дно кутије.

Члан 21.

(Коверте са одговарајућим садржајем)

(1) Припрема за бројање гласачких листића из коверти са одговарајућим садржајем разврстава се према типовима гласачких листића. Зависно о комбинацији гласачких листића паковних у оквиру серије која се сортира и врсти избора, коверте могу садржавати 1, 2, 3. или 4. гласачка листића за одговарајуће изборне нивое у оквиру истог изборног нивоа.

(2) Припрема за бројање, у складу са укупним бројем гласачких листића различитих типова, формира одговарајући број група листића истог типа, које спрема за наредну фазу бројања, поштујући сљедећа правила:
a) гласачки листићи се слажу тако да је унутрашња страна са називима политичких субјеката окренута лицем према доле,
b) бројање се врши тако да се формирају групе од по 25 гласачких листића истог типа,
c) припрема за бројање гласачких листића два пута броји исту групу и провјерава слагање резултата бројања,
d) групе од по 25 гласачких листића поредају се једна на другу,
e) броји се укупан број свежњева од по 25 гласачких листића и додају се преостали гласачки листићи како би се добио укупан број листића одређеног типа,
f) на комад папира уписује се укупан број гласачких листића за дати изборни ниво и тај папир се ставља на врх свежњева,
g) уписује се укупан број гласачких листића из једне серије, сваког типа (за сваки изборни ниво, односно изборну утрку) на контролне обрасце за праћење кретања серије,
h) провјерава се тачност на тај начин што се овај укупан број пребројаних гласачких листића за све типове сабира са укупним бројем одбачених гласачких листића из коверти са неодговарајућим садржајем и контролише се слагање тако добијеног броја са резултатом контролног бројања које је било обављено на почетку фазе припреме за бројање (одмах послије отварања кутије са датом серијом) и
i) ако је дошло до одступања, поново се провјерава и обавјештава надзорник групе за сортирање гласачких листића.

(3) Ако је контролно бројање обављено на задовољавајући начин, пребројани гласачки листићи у свежњевима од по 25 листића истог типа стављају се у пластичне вреће (по једна врећица за сваки различит тип листића).

(4) Образац за праћење кретања серије претходно се попуњава свим подацима који треба да се обезбиједе у фази сортирања. Осим потписа, на формулару се наводе и подаци о датуму, смјени и тиму сортера који је обрадио серију.

(5) Пластичне вреће које садрже гласачке листиће само једног типа стављају се у кутију у којој је серија првобитно достављена у припрему за бројање. Образац за праћење и контролу серије ставља се на врх кутије са сортираном серијом и кутија се доставља надзорнику групе за бројање гласачких листића.

Одјељак Ц. Бројање гласова у Главном центру за бројање

Члан 22.

(Почетак бројања гласачких листића)

(1) Гласачки листићи којима су гласали бирачи ван БиХ верификују се и броје након евидентирања лица која су гласала непотврђеним-ковертираним гласачким листићим у ЈИИС. Бројање ових листића започиње на дан избора у одређеном времену након затварања бирачких мјеста.

(2) По одобрењу директора Главног центра за бројање или његовог замјеника и након што буду обављене неопходне припреме, припремљене серије за гласање ван БиХ упућују се у наредне фазе за бројање.

(3) Приликом бројања гласачких листића ван Босне и Херцеговине предност се даје гласачким листићима у основној изборној јединици уколико број пристиглих гласачких листића може утицати на коначне резултате избора на основу извјештаја контроле резултата.

(4) Бројање гласова у Главном центру за бројање спроводи се према редосљеду операција које се одвијају унутар појединих организационих јединица, и то:
   a) активности за контролу, сортирање и припреме серија са гласовима,
   b) активности за припрему за бројање,
   c) активности за бројање,
   d) сређивање документације са резултатима бројања, унос резултата и компјутерска обрада података и
   e) архивирање серија/пакета са пребројаним гласачким листићима.

Члан 23.

(Активности за бројање)

(1) Група за бројање гласачких листића организована је као одређени број тимова бројача. Један тим бројача окупљен је око једног стола. Осим особља које чине бројачи, сваки од тимова има по једног вођу тима.

(2) У простору групе за бројање гласачких листића, надзорник ове групе прима кутије са сортираним серијама гласачких листића и расподјељује их по тимовима за бројање. Заједно са серијама гласачких листића, надзорник групе за бројање гласачких листића задужује тимове бројача комплетима образаца за резултате бројања гласова у Главном центру за бројање.

(3) У зависности од типа гласачких листића који се налазе у одређеној серији, а који одговарају одређеној комбинацији гласачких листића, надзорник групе припрема одговарајући сет образаца за збирне резултате бројања гласова и доставља их тиму бројача.

Члан 24.

(Поступак бројања)

Радње приликом бројања на Главном центру за бројање обављају се сљедећим редослиједом:

- утврђивање гласачких листића у гласачкој кутији;
- бројање гласачких листића у гласачкој кутији;
- бројање гласова (систем већинског гласа);
- бројање гласова добијених системом пропорционалне заступљености – гласови за политичке субјекте;
- бројање гласова добијених системом пропорционалне заступљености – гласови за кандидате унутар политичких субјеката.

Члан 25.

Бројање гласова (систем већинског гласа)

(1) По овом систему броје се гласови када се бирају непосредно за:
   a) У Федерацији БИХ:
      1) Предсједништво БиХ
   б) У Републици Српској:
      1) Предсједништво БиХ,
      2) Предсједник и потпредсједници Републике Српске.

(2) Приликом бројања гласова добијених системом већинског гласа чланови тима за бројање требају пратити сљедећу процедуру:
   a) разврставају гласачке листиће за тај изборни ниво у посебне групе по кандидатима;
   b) приликом разврставања гласачких листића из тачке а) овог става, бирачки одбор на сваком гласачком листићу, на захтјев акредитованог посматрача или члана бирачког одбора, провјерава да ли има важећи заштитни знак (водени жиг). Уколико бирачки одбор утврди да има листића без заштитног знака, проглашавају их неважећим гласачким листићима и број тих листића обавезно уписује у Записник о раду бирачког одбора у дио З 6;
   c) праве посебну групу листића који нису попуњени (неозначени), као и гласачких листића који су попуњени тако да није могуће са сигурношћу утврдити којем кандидату је бирач дао свој глас, а њихову исправност утврђује вођа тима и чланови тима за бројање;
   d) броје гласачке листиће за сваког кандидата и увезују их у групе од по 25 комада;
   e) утврђују исправност гласачких листића из тачке ц) овог става – гласачки листићи за које вођа тима и чланови тима за бројање утврде да су важећи додају се групи за одговарајућег кандидата и
   f) утврђују укупан број важећих гласова за сваког кандидата.

(3) Неважећи гласачки листићи дијеле се у двије групе:
   a) неважећи неозначени гласачки листићи и
   б) неважећи остали гласачки листићи.

(4) Вођа тима и чланови тима:
   a) броје листиће сваке категорије неважећих гласачких листића и добијени број вођа тима уписује на Образац за збирне резултате у Главном центру за бројање ЗР ВГ (већински глас) за тај изборни ниво и исте ће спаковати у коверту која се означи,
   b) вођа тима уписује резултате бројања гласова за сваког кандидата на Образац збирне резултате у Главном центру за бројање ЗР ВГ (већински глас) за тај изборни ниво. Ако кандидат не добије ниједан глас, уписује се "0" поред имена тог кандидата.

(5) Вођа тима попуњава одговарајући дио обрасца за праћење кретања серије, потписује образац и уписује податке о члановима тима за бројање, времену бројања и смјене.

(6) Пребројани важећи гласачки листићи се пакују у провидне вреће које се прописно означе.
(7) Унутар вреће са пребројаним важећим листићима ставља се већ припремљена коверта са неважећим гласачким листићима, копија обрасца за збирне резултате у Центру за бројање и врши се печаћење вреће. Запечаћена врећа ставља се у кутију, док се не преброје остале групе листића из исте серије.
(8) Надзорник тима треба објавити резултате бројања гласова по систему већинског гласа свима присутнима. Бројање се мора обавити на такав начин да сваки посматрач има увид у цијели процес.

Члан 26.

(Бројање гласова добијених системом пропорционалне заступљености – гласови за политичке субјекте)

(1) По овом систему броје се гласови за:
   а) У Федерацији БИХ:
      1) Представничи дом Парламентарне скупштине БиХ,
      2) Представнички дом Парламента Федерације БиХ,
      3) Кантонална Скупштина.
   б) У Републици Српској:
      1) Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ,
      2) Народна скупштина Републике Српске.
(2) Гласачки листић је важећи ако је бирач означио квадратић:
   a) поред назива само једне политичке странке, или коалиције, или листе независних кандидата, или имена једног независног кандидата;
   b) поред имена једног или више кандидата унутар листе само једне изабране политичке странке, или коалиције, или листе независних кандидата и
   c) поред назива једне политичке странке, или једне коалиције, или једне листе независних кандидата, и кандидата (једног или више) унутар те одабране политичке странке, или коалиције или листе независних кандидата

Члан 27.

(Утврђивање броја гласова за политичке субјекте)

(1) Приликом првог бројања гласова који су добијени системом пропорционалне заступљености утврђује се број гласова које је освојио политички субјект.
(2) Процедура првог бројања гласова је:
   a) разврставање гласачких листића, према утврђеном редослиједу за одређени изборни ниво,
   b) у групе по политичким субјектима – у групу за један политички субјект улазе гласачки листићи које је бирач означио на начин да је означио квадратић поред имена једног или више кандидата унутар листе само једне изабране политичке странке, или коалиције, или листе независних кандидата;
   c) приликом разврставања гласачких листића из тачке а) овог става, тим за бројање на сваком гласачком листићу провјерава да ли има заштитни знак (водени жиг). Уколико бирачки одбор утврди да има листића без заштитног знака, проглашава их неважећим гласачким листићима и број тих листића обавезно уписује у Записник о раду бирачког одбора у дио З 6;
   d) прављење посебних група неозначених, као и гласачких листића који су испуњени тако да није могуће са сигурношћу утврдити којем политичком субјекту је бирач дао свој глас, њихову исправност утврђују вођа тима и тим за бројање;
   e) утврђивање исправности гласачких листића из тачке ц) овог става – гласачки листићи за којег вођа тима и чланови тима утврде да су важећи додају се групи за одговарајућег кандидата и
   f) утврђивање броја гласова за сваки политички субјект.
(3) Вођа тима и чланови тима провјеравају гласачке листиће из става (2) тачка б) овог члана. Гласачки листићи за које вођа тима и чланови тима утврде да су важећи додају се групи за политички субјект.
(4) Преостали неважећи гласачки листићи који се дијеле у двије групе:
   а) неважећи неозначени гласачки листићи и
   б) неважећи остали гласачки листићи
(5) Вођа тима у Образац за збирне резултате у ГЦБ ЗР (пропорционална заступљеност) за тај изборни ниво уписује податке утврђене у ставу (2) тачка е) и ставу (4) овог члана.
(6) Надзорник тима треба објавити резултате бројања гласова по систему већинског гласа свим присутним. Бројање се мора обавити на такав начин да сваки посматрач има увид у цијели процес.

Члан 28.

(Утврђивање броја гласова по кандидатима унутар политичких субјеката)

(1) Приликом другог бројања утврђује се број гласова за сваког кандидата унутар листе политичке странке, коалиције или листе независних кандидата.
(2) Друго бројање гласова за кандидате свих политичких странака, коалиција или листи независних кандидата обавља се посебно. Поступак се проводи ишчитавањем редних бројева кандидата и евидентирањем помоћу усправних цртица у помоћном обрасцу за други круг бројања гласова по кандидатима.
(3) Прво и друго бројање гласова који су добијени системом пропорционалне заступљености понављају се за сваки изборни ниво користећи Помоћни образац за бројање и Образац за збирне резултате на бирачком мјесту ЗР ГЦ (пропорционална заступљеност) за тај изборни ниво на начин утврђен овим чланом.

Одјељак Д. Утврђивање резултата у Главном центру за бројање

Члан 29.

(Комплетирање документације са резултатима бројања и унос резултата)

(1) Након завршетка фазе бројања, сви оригинални обрасци за збирне резултате у Главном центру за бројање гласова који су се бројали, шаљу се на унос резултата бројања гласова са ових образаца и врши се њихова консолидација и обједињавање.
(2) Надзорник групе за бројање гласачких листића прикупља све оригиналне обрасце за збирне резултате из једне серије која је пребројана и предаје их надзорнику контроле резултата.
(3) Копије образаца из става (2) овог члана, пакују се у вреће са пребројаним гласовима за одређени ниво које се печате (плава копија).
(4) Копије образаца из става (3) овог члана на захтјев посматрача дају им се на увид (жута копија).

Члан 30.

(Извјештај за Централну изборну комисију БиХ)

(1) Главни центар за бројање једанпут дневно извјештава Централну изборну комисију БиХ о раду. Дневни

извјештај се доставља сваки дан у 11,00 сати са стањем на крају треће смјене.

(2) Извјештај из става (1) овог члана садржи збирни преглед достављеног, припремљеног и обрађеног изборног материјала.

(3) Извјештај о поступању Главног центра за бројање доставља се по Одлукама Централне изборне комисије БиХ.

(4) Изузетно од става (1) овог члана, Главни центар за бројање, по захтјеву Централне изборне комисије БиХ извјештаје ће достављати у краћим временским периодима.

(5) Главни контролор једанпут дневно извјештава Централну изборну комисију БиХ и управу ГЦБ у 10,00 часова о изборним резлтатима пребројаних гласачких листића, са стањем на крају треће смјене. Извјештај се генерише из Апликације ЈИИС-а.

(6) Извјештај из става (1) и (2) овог члана, осим статистичких података садржи и наративни дио у који су укључена, али се не ограничава: питања безбједности, извршених посјета (међународних званичника, медија, невладиних организација, кадровска попуњеност Главног центра за бројање и сва друга питања од значаја за нормално функционисање Главног центра за бројање).

Члан 31.

(Извјештавање о изборним резултатима)

(1) На основу обједињених и процесуираних резултата израђују се извјештаји о резултатима бројања гласова у Главном центру за бројање, који су доступни јавности и посматрачима рада Главног центра за бројање.

(2) Одјел за пријем, контролу, унос и утврђивање изборних резултата, врши контролу и обједињава податке са свих оригиналних образаца резултата утврђених у Главном центру за бројање са обједињеним резултатима са редовних бирачких мјеста.

Члан 32.

(Контрола изборних резултата)

Контрола достављених изборних резултата обавља се на основу провјера тачности података који се обједињавају са образаца за збирне резултате гласања са свих бирачких мјеста и образаца за збирне резултате Главног центра за бројање.

Члан 33.

(Поновно бројање гласачких листића)

(1) Централна изборна комисија БиХ утврђује и објављује изборне резултате након обједињавања резултата гласања са редовних бирачких мјеста и резултата добијених бројањем гласачких листића у Главном центру за бројање најкасније 20 дана након одржавања избора.

(2) Након што су објављени изборни резултати из става (1) овог члана за поједине изборне нивое, Централна изборна комисија БиХ може наложити поновно бројање гласачких листића на начин утврђен Изборним законом БиХ за поједини изборни ниво.

ГЛАВА IV ПОСМАТРАЧИ У ГЛАВНОМ ЦЕНТРУ ЗА БРОЈАЊЕ

Члан 34.

(Акредитовани посматрачи)

(1) Акредитовани посматрачи могу посматрати процес бројања гласова и све активности који се одвијају у Главном центру за бројање, о чему се води посебна евиденција присуства акредитованих посматрача. Посматрање рада Главног центра за бројање је у складу са чланом 17.2 Изборног закона БиХ.

(2) Посматрачи једног политичког субјекта у Главном центру за бројање имају право да осигурају да њихови посматрачи истовремено посматрају све активности које се одвијају у Главном центру за бројање, на начин да по један посматрач полиитчког субјекта посматра активности предверификације, верификације те процес бројања гласачких листића.

(3) Акредитовани посматрачи и други службени посјетиоци могу се кретати по радним просторима Главног центра за бројање који су означени као зоне којима ова лица имају приступ. У свакој радној смјени одређује се ангажовано особље Главног центра за бројање које је задужено за вођење евиденције присуства посматрача, информисање посматрача, организовање обиласка простора Главног центра за бројање и пружање одговора у вези са појединим активностима које се одвијају у одјелима и групама.

(4) У току обиласка Главног центра за бројање посматрачи и посјетиоци морају се придржавати правила о кућном реду и не смију на било који начин утицати на сам процес бројања гласова и активности које су у току, нити ометати ангажовано особље Главног центра за бројање у раду.

(5) Свим посматрачима ће бити на располагању књига примједби акредитованих посматрача у коју могу унијети своје примједбе, сугестије и запажања.

(6) Одговоре на питања акредитованих посматрача везана за поједине активности које се проводе у Главном центру за бројање осим административног асистента, могу давати и надзорници смјене, надзорници одјела и група у Главном центру за бројање из дјела послова које обављају и у оквиру својих надлежности. За сва остала питања која се регулишу посебним актом којег доноси руководеће особље Главног центра за бројање, посматрачима рада Главног центра за бројање стоји на располагању руководеће особље Главног центра за бројање.

Члан 35.

(Подношење приговора Главном Центру за бројање)

(1) Акредитовани посматрачи и политичке странке имају право поднијети приговор Главном Центру за бројање на обрасцу прописаним Упутством о процедурама за рјешавање по приговорима и жалбама поднесеним изборним комисијама, број: 05-1-02-2-624-1/22 од 04.05.2022. године.

(2) Централна изборна комисија БиХ након разматрања приговора, доноси Одлуку у року прописаном Изборним законом БиХ.

(3) Главни центар за бројање води посебну евиденцију о поднесеним приговорима.

ГЛАВА V. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 36.

(Обрасци)

Саставни дио овог правилника су:

a) записник о примопредаји гласачког материјала из складишта Централне изборне комисије БиХ у Главни центар за бројање (ГЦБ ОЗ - 1),

b) записник о примопредаји гласачког материјала из изборних комисија у Главни центар за бројање (ГЦБ ОЗ - 2),

c) контролни образац пријема и обраде гласачког материјала (ГЦБ ОГМ - 1),

d) контролни образац разврставања гласачког материјала (ГЦБ ОГМ - 2),
e) образац за праћење кретања серије гласачког материјала за бројање у Главном центру за бројање (ГЦБ ОСГЛ - 1),
f) дневни извјештај Главног центра за бројање о гласачком материјалу (ГЦБ ИГМ) и
g) дневни извјештај Главног центра за бројање о пребројаним гласачким листићима (ГЦБ ИГЛ) и
h) евиденција присуства акредитованих посматрача (ЕПАП ГЦБ).

Члан 37.

(Ступање на снагу и објављивање у службеним гласилима)

Овај правилник ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а објавиће се у "Службеним новинама Ф БиХ", "Службеном гласнику РС", "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ" и интернет-страници Централне изборне комисије БиХ www.izbori.ba.

Број 05-1-02-2-1723-1/22
31. августа 2022. године
Сарајево

Предсједник
Др. **Суад Арнаутовић**, с. р.

ОРГАНИГРАМ ГЛАВНОГ ЦЕНТРА ЗА БРОЈАЊЕ

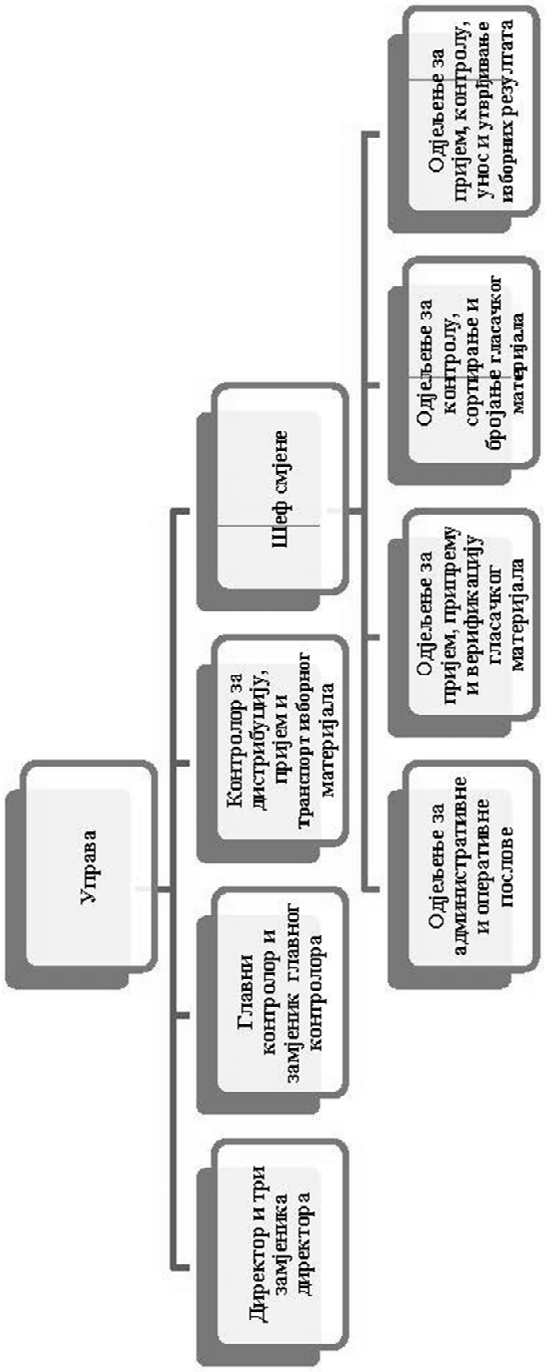

ЗАПИСНИК О ПРИМОПРЕДАЈИ ГЛАСАЧКОГ МАТЕРИЈАЛА ИЗ СКЛАДИШТА ЦЕНТРАЛНЕ ИЗБОРНЕ КОМИСИЈЕ БиХ У ГЛАВНИ ЦЕНТАР ЗА БРОЈАЊЕ

ТИП МАТЕРИЈАЛА												
	НЕПОТВРЂЕНИ	МОБИЛНИ ТИМ	ОДСУСТВО	ДКП	ПОНОВНО БРОЈАЊЕ		ДАТУМ:			ВРИЈЕМЕ:		
ПРЕГЛЕД ПРЕДАТОГ МАТЕРИЈАЛА			**ВРЕЋА СА ГЛАСАЧКИМ МАТЕРИЈАЛОМ**				**ПРОЗИРНА ВРЕЋА С ДОКУМЕНТАЦИЈОМ**					
РБ	**НАЗИВ ОПШТИНЕ/ ГРАДА/ДКП**	**БРОЈ БИРАЧКОГ МЈЕСТА**	**БРОЈ ПЕЧАТА**	**КОВЕРТЕ СА ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА**	**ПЛАВА КОПИЈА БСО/БСН/БСМ/ЗР**	**НАПОМЕНА**	**БРОЈ ПЕЧАТА**	**ИЗВОД ЦБС**	**ЗАРБО**	**БСО/БСН/БСМ**	**НАПОМЕНА**
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											
17											
18											
19											
20											
УКУПНО СА РЕДНИМ БРОЈЕМ											
УКУПНО ИЗ СКЛАДИШТА ЦИК БиХ											
КОМЕНТАРИ :											
	ЗА СКЛАДИШТЕ	**ПОТПИС :**		**ЗА ГЦБ :**	**ПОТПИС :**	**КОНТРОЛА САДРЖАЈА У ГЦБ:**		**ПОТПИС :**		**СМЈЕНА :**	**ДАТУМ И ВРИЈЕМЕ:**

ГЦБ ОЗ - 1

ЗАПИСНИК О ПРИМОПРЕДАЈИ ГЛАСАЧКОГ МАТЕРИЈАЛА ИЗ ИЗБОРНИХ КОМИСИЈА У ГЛАВНИ ЦЕНТАР ЗА БРОЈАЊЕ

ИЗБОРНА КОМИСИЈА:													
ПРЕГЛЕД УПАКОВАНОГ МАТЕРИЈАЛА								ДАТУМ:			ВРИЈЕМЕ:		
РБ	БИРАЧКО МЈЕСТО	РЕГИСТРАТОР							ПРОЗИРНА ВРЕЋА				
		БРОЈ РЕГИСТРАТОРА И ОЗНАКА	БС ТИП 1	ЗР ТИП 1	ЗР ТИП 2	ЗР ТИП 3	ЗР ТИП 4	БРОЈ ПЕЧАТА	ИЗВОД ЦБС	ЗАРБО	ПОМОЋНИ ОБРАЗАЦ	НАПОМЕНА	
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													
14													
15													
16													
17													
18													
19													
20													
УКУПНО СА РЕДНИМ БРОЈЕМ													
УКУПНО ИЗБОРНА КОМИСИЈА													
КОМЕНТАРИ :													

	ПАКОВАО И ПРЕДАО ЗА ИК	ПОТПИС :		ПРИЈЕМ ЗА ГЦБ :	ПОТПИС :	КОНТРОЛА САДРЖАЈА У ГЦБ:	ПОТПИС :		СМЈЕНА :	ДАТУМ И ВРИЈЕМЕ:

ГЦБ ОЗ - 2

КОНТРОЛНИ ОБРАЗАЦ ПРИЈЕМА И ОБРАДЕ ГЛАСАЧКОГ МАТЕРИЈАЛА

ПРИЈЕМ ГЛАСАЧКОГ МАТЕРИЈАЛА							
ПОШТА		НЕПОТВРЂЕНИ	МОБИЛНИ ТИМ	ОДСУСТВО	ДКП	ПОНОВНО БРОЈАЊЕ	ИЗВОД ИЗ ЦБС
ДАТУМ ПРИЈЕМА ПОШИЉКЕ		ВРЕЋА СА КОВЕРТАМА	ВРЕЋА СА БС	ЈЕДИНСТВЕНИ БРОЈ ВРЕЋЕ/ БИРАЧКОГ МЈЕСТА			
	БРОЈ ПЕЧАТА			БРОЈ КОВЕРТА СА ГЛАСАЧКИМ МАТЕРИЈАЛОМ			
КОМЕНТАР:							
НАДЗОРНИК :		ПОТПИС :	СМЈЕНА:		ДАТУМ И ВРИЈЕМЕ:		

ПРИПРЕМА ЗА ВЕРИФИКАЦИЈУ					
БРОЈ ВРЕЋЕ	КОНТРОЛНО БРОЈАЊЕ	ПРИХВАЋЕНИ ЗА ВЕРИФИКАЦИЈУ	ОДБИЈЕНИ ПРИЈЕ ВЕРИФИКАЦИЈЕ	РАЗЛИКА	УКУПНО КОВЕРАТА
РАЗЛОЗИ ОДБИЈАЊА ПРИЈЕ ВЕРИФИКАЦИЈЕ					
КОМЕНТАР:					
НАДЗОРНИК :		ПОТПИС :	СМЈЕНА :	ДАТУМ И ВРИЈЕМЕ:	

ВЕРИФИКАЦИЈА И ОБРАДА ПОДАТАКА	
1.УКУПАН БРОЈ ПРИМЉЕНИХ КОВЕРАТА ЗА ВЕРИФИКАЦИЈУ (КОНТРОЛНО БРОЈАЊЕ):	
2.БРОЈ КОВЕРАТА СА ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТВРЂЕНО ПРАВО ГЛАСА (НАКОН ВЕРИФИКАЦИЈЕ):	
3.БРОЈ КОВЕРАТА СА ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА КОЈИМА ЈЕ ОДБИЈЕНО ПРАВО ГЛАСА (У ТОКУ ВЕРИФИКАЦИЈЕ)	
РАЗЛОЗИ ОДБИЈАЊА	
НИЈЕ УПИСАН У ЦЕНТРАЛНИ БИРАЧКИ СПИСАК	
НЕМА ПРАВО ГЛАСА НАВЕДЕНОМ КАТЕГОРИЈОМ ЛИСТИЋА	
ОСТАЛО	
КОМЕНТАР:	

НАДЗОРНИК:		ПОТПИС :	СМЈЕНА :		ДАТУМ И ВРИЈЕМЕ:		

ГЦБ ОГМ - 1

КОНТРОЛНИ ОБРАЗАЦ РАЗВРСТАВАЊА ГЛАСАЧКОГ МАТЕРИЈАЛА

ПОШТА	НЕПОТВРЂЕНИ	ОДСУСТВО	МОБИЛНИ ТИМ	ДКП	ПОНОВЉЕНО БРОЈАЊЕ
СЕКЦИЈА ПАКОВАЊА					
ВРЕЋЕ/БИРАЧКО МЈЕСТО					
БРОЈ ПРИМЉЕНИХ КОВЕРАТА ЗА ПАКОВАЊЕ У СЕРИЈЕ (КОНТРОЛНО БРОЈАЊЕ ПРИЈЕ ПАКОВАЊА)					
УКУПНО ПОТВРЂЕНИХ :					
УКУПНО ОДБИЈЕНИХ :					
РАСПОДЈЕЛА ВЕРИФИКОВАНИХ КОВЕРАТА ПО КОМБИНАЦИЈАМА					
ОЗНАКЕ КОМБИНАЦИЈА	БРОЈ КОВЕРАТА	ПАКОВАНО У СЕРИЈУ	ОЗНАКЕ КОМБИНАЦИЈА	БРОЈ КОВЕРАТА	ПАКОВАНО У СЕРИЈУ
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
К			К		
УКУПНО ЗАПАКОВАНО ВЕРИФИКОВАНИХ :					
УКУПНО ОДБИЈЕНИХ КОВЕРАТА (ОЗНАКА #КР) :					
ОЗНАКА ПАКЕТА СА ЗАПАКОВАНИМ ОДБИЈЕНИМ КОВЕРТАМА :					#КР
КОМЕНТАРИ :					
НАДЗОРНИК :		ПОТПИС :	СМЈЕНА :		ДАТУМ И ВРИЈЕМЕ:

ГЦБ ОГМ - 2

ОБРАЗАЦ ЗА ПРАЋЕЊЕ КРЕТАЊА СЕРИЈЕ ГЛАСАЧКОГ МАТЕРИЈАЛА ЗА БРОЈАЊЕ У ГЛАВНОМ ЦЕНТРУ ЗА БРОЈАЊЕ

						1
СЕРИЈА ГЛАСАЧКОГ МАТЕРИЈАЛА (ЗАОКРУЖИТИ):						**БРОЈ СЕРИЈЕ**
ПОШТА	ПОТВРЂЕНИ	ОДСУСТВО	МОБИЛНИ ТИМ	ДКП	ПОНОВЉЕНО БРОЈАЊЕ	#К
КОМБИНАЦИЈИ ОДГОВАРАЈУ ГЛАСАЧКИ ЛИСТИЋИ						
К		**ТИП 1=**	**ТИП 2=**	**ТИП 3=**	**ТИП 4=**	
КОНТРОЛА, СОРТИРАЊЕ И ПАКОВАЊЕ ГЛАСАЧКОГ МАТЕРИЈАЛА (ФОРМИРАЊЕ СЕРИЈЕ)						
ПОДАЦИ О **ВРЕЋАМА/БИРАЧКИМ МЈЕСТИМА** КОЈА ЧИНЕ САДРЖАЈ СЕРИЈЕ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА ЗА						
БРОЈ ВРЕЋЕ / БИРАЧКО МЈЕСТО	БРОЈ КОВЕРАТА ИЗ ВРЕЋЕ	**БРОЈ ВРЕЋЕ / БИРАЧКО МЈЕСТО**	БРОЈ КОВЕРАТА ИЗ ВРЕЋЕ	**БРОЈ ВРЕЋЕ / БИРАЧКО МЈЕСТО**	БРОЈ КОВЕРАТА ИЗ ВРЕЋЕ	**НАПОМЕНА**
УКУПНО КОЛОНА		**УКУПНО КОЛОНА**		**УКУПНО КОЛОНА**		
А) КОНАЧАН БРОЈ КОВЕРАТА ИСТЕ КОМБИНАЦИЈЕ НАКОН ФОРМИРАЊА СЕРИЈЕ (ЗБИР КОЛОНА)						
Б) БРОЈ ЛИСТИЋА ПО КОВЕРТИ УНУТАР СЕРИЈЕ (1-4)						
Ц) ПРОЦЈЕНА МАКСИМАЛНОГ БРОЈА ЛИСТИЋА (1.А Х 1.Б)						
КОМЕНТАР:						
ДАТУМ		ВРИЈЕМЕ		СМЈЕНА		
НАДЗОРНИК				ПОТПИС		
ПРИПРЕМА ЗА БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКОГ МАТЕРИЈАЛА						КОВЕРТЕ / ЛИСТИЋИ
КОНТРОЛНО БРОЈАЊЕ БРОЈА КОВЕРАТА						
БРОЈ КОВЕРАТА ИЗ СЕРИЈЕ **(1.А)** СЕ СЛАЖЕ СА КОНТРОЛНИМ БРОЈАЊЕМ						ДА / НЕ
КОМЕНТАР:						
КОВЕРТЕ СА НЕОДГОВАРАЈУЋИМ САДРЖАЈЕМ (ОДБАЧЕНЕ НАКОН СОРТИРАЊА)						
А)БРОЈ ПРАЗНИХ КОВЕРАТА У СЕРИЈИ						
Б)БРОЈ КОВЕРАТА КОЈЕ САДРЖЕ НЕОДГОВАРАЈУЋЕ ЛИСТИЋЕ ЗА ДАТУ КОМБИНАЦИЈУ						
Ц)БРОЈ КОВЕРАТА КОЈЕ САДРЖЕ ДУПЛЕ ЛИСТИЋЕ ИЛИ ВИШАК ЛИСТИЋА						
Д)УКУПНО ОДБАЧЕНИХ КОВЕРАТА / ЛИСТИЋА						
Е)БРОЈ ПЕЧАТА ПРОВИДНЕ ВРЕЋЕ СА ОДБАЧЕНИМ ЛИСТИЋИМА						

ГЦБ ОСГЛ - 1

							2
ЛИСТИЋИ НАКОН ПРИПРЕМЕ ЗА БРОЈАЊЕ							
ОЗНАКА ЛИСТИЋА	**ТИП1=**	**ТИП2=**	**ТИП3=**	**ТИП4=**			
БРОЈ ЛИСТИЋА							
УКУПНО ЛИСТИЋА ЗА БРОЈАЊЕ							
КОНТРОЛА ТАЧНОСТИ							
УКУПНО ЛИСТИЋА ЗА БРОЈАЊЕ+УКУПНО ОДБАЧЕНИХ ЛИСТИЋА-(2.1 Х 1.Б). УКОЛИКО ПОСТОЈИ РАЗЛИКА УПИСАТИ У КОМЕНТАР РАЗЛОГ!							
КОМЕНТАР:							
ДАТУМ		ВРИЈЕМЕ		СМЈЕНА		ТИМ БРОЈ.	
НАДЗОРНИК				ПОТПИС			
БРОЈАЊЕ ГЛАСАЧКОГ МАТЕРИЈАЛА							
*ПОДАЦИ О ПРИМЉЕНОЈ ГРУПИ ЛИСТИЋА ИЗ СЕРИЈЕ (ПРЕПИСАТИ ОЗНАКУ СЕРИЈЕ) :							
ОЗНАКА ЛИСТИЋА	**ТИП1=**	**ТИП2=**	**ТИП3=**	**ТИП4=**	**УКУПНО**		
А)КОНТРОЛНО БРОЈАЊЕ (ПРЕПИСАТИ НА ОБРАЗАЦ ЗР)							
Ц) НЕВАЖЕЋИХ							
Б)УКУПНО ВАЖЕЋИХ							
КОНТРОЛА ТАЧНОСТИ А-(Б+Ц)							
ЦРВЕНИ ПЕЧАТИ ВРЕЋА СА ПРЕБРОЈАНИМ ЛИСТИЋИМА	**БА**	**БА**	**БА**	**БА**			
КОМЕНТАР:					**!!! СТАВИТИ У ПРОВИДНЕ ВРЕЋЕ ПЛАВЕ КОПИЈЕ ЗР, ОБРАЗАЦА !!!**		
ДАТУМ		ВРИЈЕМЕ		СМЈЕНА		ТИМ БРОЈ	
НАДЗОРНИК				ПОТПИС			
АРХИВИРАЊЕ ПРЕБРОЈАНОГ ГЛАСАЧКОГ МАТЕРИЈАЛА							
ПОДАЦИ О ПРИМЉЕНИМ ГРУПАМА ЛИСТИЋА ИЗ СЕРИЈЕ (ПРЕПИСАТИ ОЗНАКУ СЕРИЈЕ) :							
ВРЕЋА СА ОДБИЈЕНИМ ГЛАСОВИМА СА СОРТИРАЊА		**ОДБИЈЕНИ**					
		БРОЈ ПЕЧАТА					
		СТАТУС					
ВРЕЋЕ СА ПРЕБРОЈАНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА ПО ТИПОВИМА		ОЗНАКА ЛИСТИЋА			ПЕЧАТ БР.		СТАТУС
		ТИП1=					
		ТИП2=					
		ТИП3=					
		ТИП4=					
СЕРИЈА АРХИВИРАНА И ЗАПАКОВАНА							
БРОЈ ПЕЧАТА КУТИЈЕ							
КОМЕНТАР:							
ДАТУМ		ВРИЈЕМЕ		СМЈЕНА			
НАДЗОРНИК				ПОТПИС			

ГЦБ ОСГЛ - 1

ДНЕВНИ ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ ЦЕНТРА ЗА БРОЈАЊЕ О ГЛАСАЧКОМ МАТЕРИЈАЛУ

Датум

Вријеме

Комбинација	Пошта						Непотврдени						Мобилни тимови						Одсуство						ДКП					
	Обрађених %	Одазив Потврђених %	Одбијени	Потврђени	Достављено	Регистровано	Обрађених %	Одазив Потврђених %	Одбијени	Потврђени	Достављено	Регистровано	Обрађених %	Одазив Потврђених %	Одбијени	Потврђени	Достављено	Регистровано	Обрађених %	Одазив Потврђених %	Одбијени	Потврђени	Достављено	Регистровано	Обрађених %	Одазив Потврђених %	Одбијени	Потврђени	Достављено	Регистровано

ДНЕВНИ ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ ЦЕНТРА ЗА БРОЈАЊЕ О ПРЕБРОЈАНИМ ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА

Датум Вријеме

	Пошта			Непотврђени			Мобилни			Одсуство			ДКП		
Ниво/	Укупно	Важећи	Неважећи	Укупно	Важећи	Неважећи	Укупно	Важећи	Неважећи	Укупно	Важећи	Неважећи	Укупно	Важећи	Неважећи
УКУПНО															

ГЦБ ИГЛ

ЕВИДЕНЦИЈА ПРИСУСТВА АКРЕДИТОВАНИХ ПОСМАТРАЧА

Рб	Идентификациони број акредитованог посматрача	Назив субјекта	Тип посматрача	Презиме	Име	Улазак Датум и вријеме	Излазак Датум и вријеме	Потпис	Напомена
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									
19									
20									

1. **Лице које је водило евиденцију:**_____
2. **Потпис лица које је водило евиденцију:**_____
3. **Датум и вријеме** _____

ЕПАП ГЦБ

KOMISIJA ZA IZBJEGLICE I RASELJENA LICA BOSNE I HERCEGOVINE

622

Na osnovu člana 23. Zakona o izbjeglicama iz BiH i raseljenim licima u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 23/99, 21/03 i 33/03), Revidirane strategije Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma ("Službeni glasnik BiH", broj 78/10), člana 24. stava (2) Zakona o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 42/22) i Sporazuma o udruživanju i načinu realizacije sredstava za ostvarivanje prava iz Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma u 2022. godini, broj 01-41-1-805-19/22, od 10.08.2022. godine i zaključka Komisije za izbjeglice i raseljena lica Bosne i Hercegovine sa 5. redovne sjednice, održane 06.09.2022. godine, Komisija za izbjeglice i raseljena lica Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O PREUSMJERAVANJU I RASPOREĐIVANJU SREDSTAVA PO NAMJENAMA I IZNOSU SREDSTAVA ZA 2022. GODINU

Član 1.

Ovom odlukom odobrava se:

(1) Raspoređivanje sredstava osiguranih kroz Sporazum o udruživanju i načinu realizacije sredstava za ostvarivanje prava iz Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma u 2022. godini u iznosu od 2.125.000 KM;

(2) Preusmjeravanje i raspoređivanje raspoloživih neutrošenih sredstava po prethodno odobrenim projektima obnove i povratka koji se finansiraju iz udruženih sredstava u iznosu od 206.419,91 KM;

(3) Preusmjeravanje i raspoređivanje neutrošenih sredstava namijenjenih za rješevanje interventnih potreba povratnika i raseljenih lica, po Odluci Komisije za izbjeglice i raseljena lica BiH, broj 01-41-1-2164-112/20 od 24.11.2020. godine, u iznosu od 176.485,29 KM.

Ukupna sredstva koja se raspoređuju ovom odlukom iznose **2.507.905,20 KM.**

Član 2.

(1) Sredstva iz člana 1. stav (1) ove odluke raspoređuju se za finansiranje projekata obnove i izgradnje komunalne i socijalne infrastrukture na prostorima gdje žive raseljena lica i povratnici i projekata elektrifikacije stambenih jedinica raseljenih lica i povratnika;

(2) Sredstva iz člana 1. stav (2) i (3) ove odluke preusmjeravaju se i raspoređuju za finansiranje projekata obnove i izgradnje komunalne i socijalne infrastrukture na prostorima gdje žive raseljena lica i povratnici i projekata elektrifikacije stambenih jedinica raseljenih lica i povratnika.

Član 3.

Komisija za izbjeglice i raseljena lica Bosne i Hercegovine, u zavisnosti od identifikovanih prioriteta i potreba, može tokom perioda implementacije povećavati, umanjivati i preusmjeravati sredstva raspoređena prema namjenama.

Član 4.

Realizaciju Odluke osigurat će Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, Komisija za izbjeglice i raseljena lica Bosne i Hercegovine i Fond za povratak Bosne i Hercegovine.

Član 5.

Implementatori odabranih projekata obavezuju se da u roku od 30 dana od potpisivanja sporazuma o saradnji sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine pokrenu inicijativu za implementaciju projekta, a da se projekat implementira u roku do godinu dana od potpisivanja ugovora sa izvođačima radova.

Član 6.

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" i stupa na snagu danom donošenja.

Broj 01-41-1-1305-5/22
6. septembra 2022. godine
Sarajevo

Predsjednik Komisije
Davor Čordaš, s. r.

Temeljem članka 23. Zakona o izbjeglicama iz BiH i raseljenim osobama u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 23/99, 21/03 i 33/03), Revidirane strategije Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII. Daytonskog mirovnog sporazuma ("Službeni glasnik BiH", broj 78/10), članka 24. stavak (2) Zakona o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 42/22) i Sporazuma o udruživanju i načinu realiziranja sredstava za ostvarivanje prava iz Aneksa VII. Daytonskog mirovnog sporazuma u 2022. godini, broj 01-41-1-805-19/22, od 10.08.2022. godine i zaključka Povjerenstva za izbjeglice i raseljene osobe Bosne i Hercegovine sa 5. redovite sjednice, održane 06.09.2022. godine, Povjerenstvo za izbjeglice i raseljene osobe Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O PREUSMJERAVANJU I RASPOREĐIVANJU SREDSTAVA PO NAMJENAMA I IZNOSU SREDSTAVA ZA 2022. GODINU

Članak 1.

Ovom odlukom odobrava se:

(1) Raspoređivanje sredstava osiguranih kroz Sporazum o udruživanju i načinu realiziranja sredstava za ostvarivanje prava iz Aneksa VII. Daytonskog mirovnog sporazuma u 2022. godini u iznosu od 2.125.000 KM;

(2) Preusmjeravanje i raspoređivanje raspoloživih neutrošenih sredstava po prethodno odobrenim projektima obnove i povratka koji se financiraju iz udruženih sredstava u iznosu od 206.419,91 KM;

(3) Preusmjeravanje i raspoređivanje neutrošenih sredstava namijenjenih za rješevanje interventnih potreba povratnika i raseljenih osoba, po Odluci Povjerenstva za izbjeglice i raseljene osobe BiH, broj 01-41-1-2164-112/20 od 24.11.2020. godine, u iznosu od 176.485,29 KM.

Ukupna sredstva koja se raspoređuju ovom odlukom iznose **2.507.905,20 KM.**

Članak 2.

(1) Sredstva iz članka 1. stavak (1) ove odluke raspoređuju se za financiranje projekata obnove i izgradnje komunalne i socijalne infrastrukture na prostorima gdje žive raseljene osobe i povratnici i projekata elektrificiranja stambenih jedinica raseljenih osoba i povratnika;

(2) Sredstva iz članka 1. stavak (2) i (3) ove odluke preusmjeravaju se i raspoređuju za financiranje projekata obnove i izgradnje komunalne i socijalne infrastrukture na prostorima gdje žive raseljene osobe i povratnici i projekata elektrificiranja stambenih jedinica raseljenih osoba i povratnika.

Članak 3.

Povjerenstvo za izbjeglice i raseljene osobe Bosne i Hercegovine, u ovisnosti od identificiranih prioriteta i potreba, može tijekom razdoblja implementiranja povećavati, umanjivati i preusmjeravati sredstva raspoređena prema namjenama.

Članak 4.

Realiziranje Odluke osigurat će Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, Povjerenstvo za izbjeglice i raseljene osobe Bosne i Hercegovine i Fond za povratak Bosne i Hercegovine.

Članak 5.

Implementatori odabranih projekata obvezuju se da u roku od 30 dana od potpisivanja sporazuma o suradnji sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine pokrenu inicijativu za implementiranje projekta, a da se projekat implementira u roku do godinu dana od potpisivanja ugovora sa izvođačima radova.

Članak 6.

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" i stupa na snagu danom donošenja.

Broj 01-41-1-1305-5/22
6. rujna 2022. godine
Sarajevo

Predsjednik Povjerenstva
Davor Čordaš, v. r.

На основу члана 23. Закона о избјеглицама из БиХ и расељеним лицима у БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 23/99, 21/03 и 33/03), Ревидиране стратегије Босне и Херцеговине за проведбу Анекса VII Дејтонског мировног споразума ("Службени гласник БиХ" број 78/10), члана 24. става (2) Закона о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2022. годину ("Службени гласник БиХ", број 42/22) и Споразума о удруживању и начину реализације средстава за остваривање права из Анекса VII Дејтонског мировног споразума у 2022. години, број 01-41-1-805-19/22, од 10.08.2022. године и закључка Комисије за избјеглице и расељена лица Босне и Херцеговине са 5. редовне сједнице, одржане 06.09.2022. године, Комисија за избјеглице и расељена лица Босне и Херцеговине, доноси

ОДЛУКУ
О ПРЕУСМЈЕРАВАЊУ И РАСПОРЕЂИВАЊУ СРЕДСТАВА ПО НАМЈЕНАМА И ИЗНОСУ СРЕДСТАВА ЗА 2022. ГОДИНУ

Члан 1.

Овом одлуком одобрава се:

(1) Распоређивање средстава осигураних кроз Споразум о удруживању и начину реализације средстава за остваривање права из Анекса VII Дејтонског мировног споразума у 2022. години у износу од 2.125.000 КМ;
(2) Преусмјеравање и распоређивање расположивих неутрошених средстава по претходно одобреним пројектима обнове и повратка који се финансирају из удружених средстава у износу од 206.419,91 КМ;
(3) Преусмјеравање и распоређивање неутрошених средстава намијењених за рјешевање интервентних потреба повратника и расељених лица, по Одлуци Комисије за избјеглице и расељена лица БиХ, број 01-41-1-2164-112/20 од 24.11.2020. године, у износу од 176.485,29 КМ.

Укупна средства која се распоређују овом одлуком износе **2.507.905,20 КМ.**

Члан 2.

(1) Средства из члана 1. став (1) ове одлуке распоређују се за финансирање пројеката обнове и изградње комуналне и социјалне инфраструктуре на просторима гдје живе расељена лица и повратници и пројеката електрификације стамбених јединица расељених лица и повратника;
(2) Средства из члана 1. став (2) и (3) ове одлуке преусмјеравају се и распоређују за финансирање пројеката обнове и изградње комуналне и социјалне инфраструктуре на просторима гдје живе расељена лица и повратници и пројеката електрификације стамбених јединица расељених лица и повратника.

Члан 3.

Комисија за избјеглице и расељена лица Босне и Херцеговине, у зависности од идентификованих приоритета и потреба, може током периода имплементације повећавати, умањивати и преусмјеравати средства распоређена према намјенама.

Члан 4.

Реализацију Одлуке осигураће Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, Комисија за избјеглице и расељена лица Босне и Херцеговине и Фонд за повратак Босне и Херцеговине.

Члан 5.

Имплементатори одабраних пројеката обавезују се да у року од 30 дана од потписивања споразума о сарадњи са Министарством за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине покрену иницијативу за имплементацију пројекта, а да се пројекат имплементира у року до годину дана од потписивања уговора са извођачима радова.

Члан 6.

Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ" и ступа на снагу даном доношења.

Број 01-41-1-1305-5/22
6. септембра 2022. године
Сарајево

Предсједник Комисије
Давор Чордаш, с. р.

DRŽAVNA REGULATORNA KOMISIJA ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU - DERK

623

Na osnovu čl. 4.2, 4.7. i 7. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11), člana 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05) i člana 16. Pravilnika o licencama - Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 63/16), rješavajući po zahtjevu pravnog lica "HSE BH Energetsko preduzeće" d.o.o., Sarajevo, broj 05-28-12-147-1/22 od 16. maja 2022. godine, na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju, održanoj 15. septembra 2022. godine, donijeta je

ODLUKA
O IZDAVANJU LICENCE ZA DJELATNOST MEĐUNARODNE TRGOVINE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

1. Pravnom licu "HSE BH Energetsko preduzeće" d.o.o., Sarajevo izdaje se licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom.
2. Licenca iz tačke 1. ove Odluke izdaje se za period od 1. decembra 2022. godine do 30. novembra 2027. godine i koristi se u skladu sa Standardnim uvjetima za korištenje licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom ("Službeni glasnik BiH", broj 14/16).
3. Licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom sastavni je dio ove Odluke.

4. Vlasnik licence je u obavezi plaćati regulatornu naknadu u periodu važenja licence, na način i u rokovima utvrđenim posebnim aktom.
5. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a njen dispozitiv bit će objavljen u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta.

Broj 05-28-12-147-17/22
15. septembra 2022. godine
Tuzla

Predsjedavajući Komisije
Suad Zeljković, s. r.

Na temelju čl. 4.2, 4.7. i 7. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11), članka 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05) i članka 16. Pravilnika o licencama - Pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 63/16), rješavajući po zahtjevu pravne osobe "HSE BH Energetsko preduzeće" d.o.o., Sarajevo, broj 05-28-12-147-1/22 od 16. svibnja 2022. godine, na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju, održanoj 15. rujna 2022. godine, donijeta je

ODLUKA
O IZDAVANJU LICENCE ZA DJELATNOST MEĐUNARODNE TRGOVINE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

1. Pravnoj osobi "HSE BH Energetsko preduzeće" d.o.o., Sarajevo izdaje se licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom.
2. Licenca iz točke 1. ove Odluke izdaje se za razdoblje od 1. prosinca 2022. godine do 30. studenog 2027. godine i koristi se u skladu sa Standardnim uvjetima za korištenje licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom ("Službeni glasnik BiH", broj 14/16).
3. Licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom sastavni je dio ove Odluke.
4. Vlasnik licence je u obvezi plaćati regulatornu naknadu u razdoblju važenja licence, na način i u rokovima utvrđenim posebnim aktom.
5. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a njena izreka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta.

Broj 05-28-12-147-17/22
15. rujna 2022. godine
Tuzla

Predsjedatelj Komisije
Suad Zeljković, v. r.

На основу чл. 4.2, 4.7. и 7. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11), члана 36. Пословника о раду Државне регулаторне комисије за електричну енергију ("Службени гласник БиХ", број 2/05) и члана 16. Правилника о лиценцама – Пречишћени текст ("Службени гласник БиХ", број 63/16), рјешавајући по захтјеву правног лица "ХСЕ БХ Енергетско предузеће" д.о.о., Сарајево, број 05-28-12-147-1/22 од 16. маја 2022. године, на сједници Државне регулаторне комисије за електричну енергију, одржаној 15. септембра 2022. године, донијета је

ОДЛУКА
О ИЗДАВАЊУ ЛИЦЕНЦЕ ЗА ДЈЕЛАТНОСТ МЕЂУНАРОДНЕ ТРГОВИНЕ ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ

1. Правном лицу "ХСЕ БХ Енергетско предузеће" д.о.о., Сарајево издаје се лиценца за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом.
2. Лиценца из тачке 1. ове Одлуке издаје се за период од 1. децембра 2022. године до 30. новембра 2027. године и користи се у складу са Стандардним условима за коришћење лиценце за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом ("Службени гласник БиХ", број 14/16).
3. Лиценца за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом саставни је дио ове одлуке.
4. Власник лиценце је у обавези плаћати регулаторну накнаду у периоду важења лиценце, на начин и у роковима утврђеним посебним актом.
5. Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а њен диспозитив биће објављен у "Службеном гласнику БиХ" и службеним гласилима ентитета.

Број 05-28-12-147-17/22
15. септембра 2022. године
Тузла

Предсједавајући Комисије
Суад Зељковић, с. р.

624

Na osnovu čl. 4.2, 4.7. i 7. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11), člana 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05) i člana 16. Pravilnika o licencama - Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 63/16), rješavajući po zahtjevu pravnog lica "Renewable Energy Solutions BH" d.o.o. Banja Luka, broj 05-28-12-155-1/22 od 25. maja 2022. godine, na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju, održanoj 15. septembra 2022. godine, donijeta je

ODLUKA
O IZDAVANJU PRIVREMENE LICENCE ZA DJELATNOST MEĐUNARODNE TRGOVINE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

1. Pravnom licu "Renewable Energy Solutions BH" d.o.o., Banja Luka, izdaje se privremena licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom.
2. Privremena licenca iz tačke 1. ove Odluke izdaje se za period od 16. septembra 2022. godine do 15. septembra 2023. godine i koristi se u skladu sa Standardnim uvjetima za korištenje licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom ("Službeni glasnik BiH", broj 14/16).
3. Privremena licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom sastavni je dio ove Odluke.
4. Vlasnik privremene licence je u obavezi plaćati regulatornu naknadu u periodu važenja privremene licence, na način i u rokovima utvrđenim posebnim aktom.
5. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a njen dispozitiv bit će objavljen u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta.

Broj 05-28-12-155-21/22
15. septembra 2022. godine
Tuzla

Predsjedavajući Komisije
Suad Zeljković, s. r.

Na temelju čl. 4.2, 4.7. i 7. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11), članka 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05) i članka 16. Pravilnika o licencama - Pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 63/16), rješavajući po zahtjevu pravne osobe "Renewable Energy Solutions BH" d.o.o., Banja Luka, broj 05-28-12-155-1/22 od 25. svibnja 2022. godine, na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju, održanoj 15. rujna 2022. godine, donijeta je

ODLUKA
O IZDAVANJU PRIVREMENE LICENCE ZA DJELATNOST MEĐUNARODNE TRGOVINE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

1. Pravnoj osobi "Renewable Energy Solutions BH" d.o.o., Banja Luka, izdaje se privremena licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom.
2. Privremena licenca iz točke 1. ove Odluke izdaje se za razdoblje od 16. rujna 2022. godine do 15. rujna 2023. godine i koristi se u skladu sa Standardnim uvjetima za korištenje licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom ("Službeni glasnik BiH", broj 14/16).
3. Privremena licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom sastavni je dio ove Odluke.
4. Vlasnik privremene licence je u obvezi plaćati regulatornu naknadu u razdoblju važenja privremene licence, na način i u rokovima utvrđenim posebnim aktom.
5. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a njena izreka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta.

Broj 05-28-12-155-21/22
15. rujna 2022. godine
Tuzla

Predsjedatelj Komisije
Suad Zeljković, v. r.

На основу чл. 4.2, 4.7. и 7. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11), члана 36. Пословника о раду Државне регулаторне комисије за електричну енергију ("Службени гласник БиХ", број 2/05) и члана 16. Правилника о лиценцама – Пречишћени текст ("Службени гласник БиХ", број 63/16), рјешавајући по захтјеву правног лица "Renewable Energy Solutions BH" д.о.о. Бања Лука, број 05-28-12-155-1/22 од 25. маја 2022. године, на сједници Државне регулаторне комисије за електричну енергију, одржаној 15. септембра 2022. године, донијета је

ОДЛУКА
О ИЗДАВАЊУ ПРИВРЕМЕНЕ ЛИЦЕНЦЕ ЗА ДЈЕЛАТНОСТ МЕЂУНАРОДНЕ ТРГОВИНЕ ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ

1. Правном лицу "Renewable Energy Solutions BH" д.о.о., Бања Лука, издаје се привремена лиценца за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом.
2. Привремена лиценца из тачке 1. ове одлуке издаје се за период од 16. септембра 2022. године до 15. септембра 2023. године и користи се у складу са Стандардним условима за коришћење лиценце за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом ("Службени гласник БиХ", број 14/16).
3. Привремена лиценца за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом саставни је дио ове одлуке.
4. Власник привремене лиценце је у обавези плаћати регулаторну накнаду у периоду важења привремене лиценце, на начин и у роковима утврђеним посебним актом.
5. Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а њен диспозитив биће објављен у "Службеном гласнику БиХ" и службеним гласилима ентитета.

Број 05-28-12-155-21/22
15. септембра 2022. године
Тузла

Предсједавајући Комисије
Суад Зељковић, с. р.

625

Na osnovu čl. 4.2, 4.7. i 7. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11), člana 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05) i člana 16. Pravilnika o licencama - Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 63/16), rješavajući po zahtjevu pravnog lica "EFT – Rudnik i Termoelektrana Stanari" d.o.o., Stanari, broj 05-28-12-158-1/22 od 27. maja 2022. godine, na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju, održanoj 15. septembra 2022. godine, donijeta je

ODLUKA
O IZDAVANJU LICENCE ZA DJELATNOST MEĐUNARODNE TRGOVINE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

1. Pravnom licu "EFT - Rudnik i Termoelektrana Stanari" d.o.o., Stanari, izdaje se licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom.
2. Licenca iz tačke 1. ove Odluke izdaje se za period od 1. novembra 2022. godine do 31. oktobra 2027. godine i koristi se u skladu sa Standardnim uvjetima za korištenje licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom ("Službeni glasnik BiH", broj 14/16).
3. Licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom sastavni je dio ove Odluke.
4. Vlasnik licence je u obavezi plaćati regulatornu naknadu u periodu važenja licence, na način i u rokovima utvrđenim posebnim aktom.
5. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a njen dispozitiv bit će objavljen u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta.

Broj 05-28-12-158-16/22
15. septembra 2022. godine
Tuzla

Predsjedavajući Komisije
Suad Zeljković, s. r.

Na temelju čl. 4.2, 4.7. i 7. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11), članka 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05) i članka 16. Pravilnika o licencama – Pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 63/16), rješavajući po zahtjevu pravne osobe "EFT – Rudnik i Termoelektrana Stanari" d.o.o., Stanari, broj 05-28-12-158-1/22 od 27. svibnja 2022. godine, na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju, održanoj 15. rujna 2022. godine,

ODLUKA
O IZDAVANJU LICENCE ZA DJELATNOST MEĐUNARODNE TRGOVINE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

1. Pravnoj osobi "EFT – Rudnik i Termoelektrana Stanari" d.o.o., Stanari, izdaje se licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom.
2. Licenca iz točke 1. ove Odluke izdaje se za razdoblje od 1. studenog 2022. godine do 31. listopada 2027. godine i koristi se u skladu sa Standardnim uvjetima za korištenje licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom ("Službeni glasnik BiH", broj 14/16).
3. Licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom sastavni je dio ove Odluke.
4. Vlasnik licence je u obvezi plaćati regulatornu naknadu u razdoblju važenja licence, na način i u rokovima utvrđenim posebnim aktom.
5. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a njena izreka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta.

Broj 05-28-12-158-16/22
15. rujna 2022. godine
Tuzla

Predsjedatelj Komisije
Suad Zeljković, v. r.

На основу чл. 4.2, 4.7. и 7. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11), члана 36. Пословника о раду Државне регулаторне комисије за електричну енергију ("Службени гласник БиХ", број 2/05) и члана 16. Правилника о лиценцама – Пречишћени текст ("Службени гласник БиХ", број 63/16), рјешавајући по захтјеву правног лица "ЕФТ – Рудник и Термоелектрана Станари" д.о.о. Станари, број 05-28-12-158-1/22 од 27. маја 2022. године, на сједници Државне регулаторне комисије за електричну енергију, одржаној 15. септембра 2022. године, донијета је

ОДЛУКА
О ИЗДАВАЊУ ЛИЦЕНЦЕ ЗА ДЈЕЛАТНОСТ МЕЂУНАРОДНЕ ТРГОВИНЕ ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ

1. Правном лицу "ЕФТ – Рудник и Термоелектрана Станари" д.о.о. Станари, издаје се лиценца за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом.
2. Лиценца из тачке 1. ове одлуке издаје се за период од 1. новембра 2022. године до 31. октобра 2027. године и користи се у складу са Стандардним условима за коришћење лиценце за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом ("Службени гласник БиХ", број 14/16).
3. Лиценца за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом саставни је дио ове одлуке.
4. Власник лиценце је у обавези плаћати регулаторну накнаду у периоду важења лиценце, на начин и у роковима утврђеним посебним актом.
5. Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а њен диспозитив ће бити објављен у "Службеном гласнику БиХ" и службеним гласилима ентитета.

Број 05-28-12-158-16/22
15. септембра 2022. године
Тузла

Предсједавајући Комисије
Суад Зељковић, с. р.

626

На основу čl. 4.2, 4.7. i 7. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11), člana 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05) i člana 16. Pravilnika o licencama - Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 63/16), rješavajući po zahtjevu Javnog preduzeća "Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne" d.d., Mostar, broj 05-28-12-162-1/22 od 3. juna 2022. godine, na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju, održanoj 15. septembra 2022. godine, donijeta je

ODLUKA
O IZDAVANJU LICENCE ZA DJELATNOST MEĐUNARODNE TRGOVINE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

1. Javnom preduzeću "Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne" d.d., Mostar, izdaje se licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom.
2. Licenca iz tačke 1. ove Odluke izdaje se za period od 1. januara 2023. godine do 31. decembra 2027. godine i koristi se u skladu sa Standardnim uvjetima za korištenje licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom ("Službeni glasnik BiH", broj 14/16).
3. Licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom sastavni je dio ove Odluke.
4. Vlasnik licence je u obavezi plaćati regulatornu naknadu u periodu važenja licence, na način i u rokovima utvrđenim posebnim aktom.
5. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a njen dispozitiv bit će objavljen u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta.

Broj 05-28-12-162-17/22
15. septembra 2022. godine
Tuzla

Predsjedavajući Komisije
Suad Zeljković, s. r.

Na temelju čl. 4.2, 4.7. i 7. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11), članka 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05) i članka 16. Pravilnika o licencama – Pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 63/16), rješavajući po zahtjevu Javnog poduzeća "Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne" d.d., Mostar, broj 05-28-12-162-1/22 od 3. lipnja 2022. godine, na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju, održanoj 15. rujna 2022. godine, donijeta je

ODLUKA
O IZDAVANJU LICENCE ZA DJELATNOST MEĐUNARODNE TRGOVINE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

1. Javnom poduzeću "Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne" d.d., Mostar, izdaje se licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom.
2. Licenca iz točke 1. ove Odluke izdaje se za razdoblje od 1. siječnja 2023. godine do 31. prosinca 2027. godine i koristi se u skladu sa Standardnim uvjetima za korištenje licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom ("Službeni glasnik BiH", broj 14/16).
3. Licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom sastavni je dio ove Odluke.

4. Vlasnik licence je u obvezi plaćati regulatornu naknadu u razdoblju važenja licence, na način i u rokovima utvrđenim posebnim aktom.
5. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a njena izreka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta.

Broj 05-28-12-162-17/22
15. rujna 2022. godine
Tuzla

Predsjedatelj Komisije
Suad Zeljković, v. r.

На основу чл. 4.2, 4.7. и 7. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11), члана 36. Пословника о раду Државне регулаторне комисије за електричну енергију ("Службени гласник БиХ", број 2/05) и члана 16. Правилника о лиценцама - Пречишћени текст ("Службени гласник БиХ", број 63/16), рјешавајући по захтјеву Јавног предузећа "Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне" д.д. Мостар, број 05-28-12-162-1/22 од 3. јуна 2022. године, на сједници Државне регулаторне комисије за електричну енергију, одржаној 15. септембра 2022. године, донијета је

ОДЛУКА
О ИЗДАВАЊУ ЛИЦЕНЦЕ ЗА ДЈЕЛАТНОСТ МЕЂУНАРОДНЕ ТРГОВИНЕ ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ

1. Јавном предузећу "Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне" д.д. Мостар, издаје се лиценца за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом.
2. Лиценца из тачке 1. ове одлуке издаје се за период од 1. јануара 2023. године до 31. децембра 2027. године и користи се у складу са Стандардним условима за коришћење лиценце за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом ("Службени гласник БиХ", број 14/16).
3. Лиценца за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом саставни је дио ове одлуке.
4. Власник лиценце је у обавези плаћати регулаторну накнаду у периоду важења лиценце, на начин и у роковима утврђеним посебним актом.
5. Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а њен диспозитив ће бити објављен у "Службеном гласнику БиХ" и службеним гласилима ентитета.

Број 05-28-12-162-17/22
15. септембра 2022. године
Тузла

Предсједавајући Комисије
Суад Зељковић, с. р.

627

Na osnovu čl. 4.2, 4.7. i 7. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11), člana 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05) i člana 16. Pravilnika o licencama - Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 63/16), rješavajući po zahtjevu pravnog lica "Vibar" d.o.o., Široki Brijeg, broj 05-28-12-172-1/22 od 17. juna 2022. godine, na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju, održanoj 15. septembra 2022. godine, donijeta je

ODLUKA
O IZDAVANJU PRIVREMENE LICENCE ZA DJELATNOST MEĐUNARODNE TRGOVINE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

1. Pravnom licu "Vibar" d.o.o., Široki Brijeg, izdaje se privremena licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom.
2. Privremena licenca iz tačke 1. ove Odluke izdaje se za period od 16. septembra 2022. godine do 15. septembra 2024. godine i koristi se u skladu sa Standardnim uvjetima za korištenje licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom ("Službeni glasnik BiH", broj 14/16).
3. Privremena licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom sastavni je dio ove Odluke.
4. Vlasnik privremene licence je u obavezi plaćati regulatornu naknadu u periodu važenja privremene licence, na način i u rokovima utvrđenim posebnim aktom.
5. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a njen dispozitiv bit će objavljen u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta.

Broj 05-28-12-172-16/22
15. septembra 2022. godine
Tuzla

Predsjedavajući Komisije
Suad Zeljković, s. r.

Na temelju čl. 4.2, 4.7. i 7. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11), članka 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05) i članka 16. Pravilnika o licencama - Pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 63/16), rješavajući po zahtjevu pravne osobe "Vibar" d.o.o., Široki Brijeg, broj 05-28-12-172-1/22 od 17. lipnja 2022. godine, na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju, održanoj 15. rujna 2022. godine, donijeta je

ODLUKA
O IZDAVANJU PRIVREMENE LICENCE ZA DJELATNOST MEĐUNARODNE TRGOVINE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

1. Pravnoj osobi "Vibar" d.o.o., Široki Brijeg, izdaje se privremena licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom.
2. Privremena licenca iz točke 1. ove Odluke izdaje se za razdoblje od 16. rujna 2022. godine do 15. rujna 2024. godine i koristi se u skladu sa Standardnim uvjetima za korištenje licence za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom ("Službeni glasnik BiH", broj 14/16).
3. Privremena licenca za obavljanje djelatnosti međunarodne trgovine električnom energijom sastavni je dio ove Odluke.
4. Vlasnik privremene licence je u obvezi plaćati regulatornu naknadu u razdoblju važenja privremene licence, na način i u rokovima utvrđenim posebnim aktom.
5. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a njena izreka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta.

Broj 05-28-12-172-16/22
15. rujna 2022. godine
Tuzla

Predsjedatelj Komisije
Suad Zeljković, v. r.

На основу чл. 4.2, 4.7. и 7. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11), члана 36. Пословника о раду Државне регулаторне комисије за електричну енергију ("Службени гласник БиХ", број 2/05) и члана 16. Правилника о лиценцама – Пречишћени текст ("Службени гласник БиХ", број 63/16), рјешавајући по захтјеву правног лица "Вибар" д.о.о., Широки Бријег, број 05-28-12-172-1/22 од 17. јуна 2022. године, на сједници Државне регулаторне комисије за електричну енергију, одржаној 15. септембра 2022. године, донијета је

ОДЛУКА
О ИЗДАВАЊУ ПРИВРЕМЕНЕ ЛИЦЕНЦЕ ЗА ДЈЕЛАТНОСТ МЕЂУНАРОДНЕ ТРГОВИНЕ ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ

1. Правном лицу "Вибар" д.о.о., Широки Бријег, издаје се привремена лиценца за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом.
2. Привремена лиценца из тачке 1. ове одлуке издаје се за период од 16. септембра 2022. године до 15. септембра 2024. године и користи се у складу са Стандардним условима за коришћење лиценце за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом ("Службени гласник БиХ", број 14/16).
3. Привремена лиценца за обављање дјелатности међународне трговине електричном енергијом саставни је дио ове одлуке.
4. Власник привремене лиценце је у обавези плаћати регулаторну накнаду у периоду важења привремене лиценце, на начин и у роковима утврђеним посебним актом.
5. Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а њен диспозитив биће објављен у "Службеном гласнику БиХ" и службеним гласилима ентитета.

Број 05-28-12-172-16/22
15. септембра 2022. године
Тузла

Предсједавајући Комисије
Суад Зељковић, с. р.

NEZAVISNI OPERATOR SISTEMA U BOSNI I HERCEGOVINI

628

REVIZIJA
FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2021. GODINE

SADRŽAJ

Odgovornost za finansijske izvještaje
Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja
Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti - bilans uspjeha
Izvještaj o finansijskom položaju - bilans stanja
Izvještaj o novčanim tokovima
Izvještaj o promjenama na kapitalu
Napomene uz finansijske izvještaje

ODGOVORNOST ZA FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

U skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Federacije Bosne i Hercegovine pravna osoba je dužna da vodi knjigovodstvo, sastavlja i podnosi računovodstvene izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, zajedno sa uputstvima, objašnjenjima, smjernicama i načelima koje IFAC i IASB donose i koje Komisija za računovodstvo i reviziju BiH prevede i objavi, a koji pružaju istinit i fer pregled stanja u Društvu, kao i njegove rezultate poslovanja za navedeno razdoblje.

Nakon provedbe odgovarajućeg istraživanja, Uprava očekuje da će NOSBiH u dogledno vrijeme raspolagati odgovarajućim resursima, te stoga i dalje usvaja načelo vremenske neograničenosti poslovanja pri sastavljanju finansijskih izvještaja.

Odgovornosti Uprave pri izradi finansijskih izvještaja obuhvataju sljedeće:

- odabir i dosljednu primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika;
- davanje opravdanih i razboritih prosudbi i procjena;
- postupanje u skladu s važećom zakonskom regulativom, uz objavu i obrazloženje svih materijalno značajnih odstupanja u finansijskim izvještajima; i
- sastavljanje finansijskih izvještaja pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja, osim ako pretpostavka da će NOSBiH nastaviti poslovanje nije primjerena.

Uprava je odgovorna za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija, koje u svakom trenutku s opravdanom tačnošću prikazuju finansijski položaj NOSBiH. Pored toga, Uprava je odgovorna za čuvanje imovine NOSBiH, te za poduzimanje opravdanih koraka za sprječavanje i otkrivanje prevare i drugih nepravilnosti.

NOSBiH
Hifzi Bjelevca 17
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
22. februara 2022. godine

Za i u ime Uprave
Generalni direktor
Dr. **Milodrag Košarac**, s. r.

Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja

Vlasnicima i Upravi
Nezavisnog operator sistema u Bosni i Hercegovini

Mišljenje

Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja Nezavisnog operator sistema u BiH prikazanih na stranicama od 4. do 29., koji se sastoje od izvještaja o finansijskom položaju – bilans stanja na dan 31. decembra 2021. godine, izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti – bilans uspjeha, izvještaja o novčanim tokovima i izvještaja o promjenama na kapitalu za godinu koja je tada završila, te sažetog prikaza značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena.

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji fer prezentiraju u svim značajnim odrednicama finansijski položaj Nezavisnog operator sistema u BiH na dan 31. decembra 2021. godine, te rezultate njegovog poslovanja i promjene u novčanom toku za godinu koja je tada završila u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Obavili smo reviziju u skladu sa Međunarodnim revizorskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u paragrafu o revizorovim odgovornostima za reviziju finansijskih izvještaja. Nezavisni smo od Nezavisnog operator sistema u BiH u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA) i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s IESBA Kodeksom. Uvjereni smo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dostatni i primjereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Odgovornosti Uprave i onih koji su zaduženi za upravljanje za finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za pripremanje i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, i za one interne kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog

prikazivanja usljed prevare ili pogreške. U sastavljanju finansijskih izvještaja, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Nezavisnog operator sistema u BiH da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Uprava ili namjerava likvidirati NOSBiH ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini. Oni koji su zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovio NOSBiH.

Revizorove odgovornosti za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili pogreške i izdati revizorski izvještaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viši nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu sa MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvještaja. Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije.

Mi također:

- Prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizorske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizorske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja nastalog usljed prevare je veći od rizika nastalog usljed pogreške, jer prevara može uključivati tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- Stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizorske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o djelotvornosti internih kontrola NOSBiH.
- Ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava.
- Zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove zasnovane na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Uprava i, bazirano na prikupljenim revizorskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnosti NOSBiH da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtjeva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izvještaju na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizorskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvještaja. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da NOSBiH prekine s vremenski neograničenim poslovanjem.
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Dužni smo komunicirati sa onima koji su zaduženi za upravljanje u pogledu, između ostalog, planiranog obima i datuma revizije, te u pogledu značajnih nalaza revizije, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koji se identifikuju tokom naše revizije.

22. februara 2022. godine
Sarajevo
Baker Tilly Re Opinion d.o.o.
Grbavička 4, 71000 Sarajevo

Direktor i ovlašteni revizor
Nihad Fejzić, s. r.
Ovlašteni revizor
Ezita Imamović, s. r.

NEZAVISNI OPERATOR SISTEMA U BOSNI I HERCEGOVINI
IZVJEŠTAJ O SVEOBUHVATNOJ DOBITI – BILANS USPJEHA
ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2021.

	Napomene	2021. KM	2020. KM
Prihodi od vlastite djelatnosti	5	110.918.588	76.118.052
Ostali prihodi	6	507.614	460.315
UKUPNO OPERATIVNI PRIHODI		**111.426.202**	**76.578.367**
Pomoćne usluge	7	(93.507.022)	(61.782.058)
Materijal i energija	8	(167.750)	(145.041)
Ostale usluge	9	(1.443.774)	(1.238.038)
Troškovi zaposlenih	10	(4.009.736)	(3.971.034)
Amortizacija	11	(1.122.517)	(1.081.279)
Ostali troškovi	12	(4.532.000)	(5.055.465)
UKUPNO OPERATIVNI RASHODI		**(104.782.799)**	**(73.272.915)**
Finansijski prihodi	13	47.733	1.470
Finansijski rashodi - kamate	-	(374.223)	(360.673)
VIŠAK PRIHODA ZA GODINU		**6.316.913**	**2.946.249**

Napomene na stranicama od 8 do 29 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

NEZAVISNI OPERATOR SISTEMA U BOSNI I HERCEGOVINI
IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU – BILANS STANJA
NA DAN 31. DECEMBRA 2021. GODINE

	Napomena	31.12.2021. KM	31.12.2020. KM
Dugoročna imovina			
Nekretnine, postrojenja i oprema	14	14.256.696	11.031.563
Nematerijalna imovina	15	302.986	203.374
Finansijska imovina po amortiziranom trošku	16	146.229	146.229
Dugoročni avansi	17	29.338	343.028
Dugoročna razgraničenja	-	9.102	6.586
Ukupno dugoročna imovina		***14.744.351***	***11.730.780***
Kratkoročna imovina			
Novac i novčani ekvivalenti	18	15.553.151	8.682.398
Potraživanja od kupaca	19	24.549.140	10.143.779
Ostala potraživanja	20	99.909	123.634
Potraživanja za porez na dodanu vrijednost	-	1.594.846	1.267.610
Zalihe	21	4.606	33.098
Ukupno kratkoročna imovina		***41.801.652***	***20.250.519***
UKUPNO AKTIVA		**56.546.003**	**31.981.299**
PASIVA			
Trajni izvori sredstava			
Trajni ulog	-	1.649.278	1.649.278
Neraspoređeni višak prihoda	-	12.339.341	6.022.428
Ukupno trajni izvori sredstava		***13.988.619***	***7.671.706***
Dugoročne obaveze			
Obaveze za dugoročne kredite	22	8.011.190	9.180.485
Obaveze po osnovu najmova	23	-	-
Odloženi prihod	24	897.412	607.148
Ostale dugoročne obaveze	-	-	855
Ukupno dugoročne obaveze		**8.908.602**	**9.788.488**
Kratkoročne obaveze			
Obaveze prema dobavljačima	25	30.455.918	10.329.614
Obaveze za porez na dodanu vrijednost, neto	-	768.069	148.022
Obaveze za kratkoročne kredite	26	1.531.379	3.102.158
Kratkoročni dio obaveza po najmovima	23	-	78.062
Ostale obaveze	27	893.416	863.249
Ukupno kratkoročne obaveze		**33.648.782**	**14.521.105**
UKUPNO PASIVA		**56.546.003**	**31.981.299**

Napomene na stranicama od 8 do 29 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Potpisao za i u ime NOS BiH dana 22. februara 2022. godine:

NOS BiH
НОС БиХ

dr. Milodrag Košarac, generalni direktor

NEZAVISNI OPERATOR SISTEMA U BOSNI I HERCEGOVINI
IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA
ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2021.

	2021. KM	2020. KM
POSLOVNE AKTIVNOSTI		
Višak prihoda/(rashoda) za godinu	6.316.913	2.946.249
Usklađenje za:		
Amortizacija materijalne i nematerijalne imovine	1.122.517	1.081.279
Gubici od rashodovanja materijalne i nematerijalne imovine	326	1.558
Usklađenje za promjene u kratkoročnoj imovini i obavezama:		
(Povećanje)/smanjenje potraživanja od kupaca	(14.405.361)	7.796.243
Smanjenje ostalih potraživanja	7.663	155.855
Smanjenje zaliha	28.492	5.459
Povećanje/(smanjenje) obaveza prema dobavljačima	20.126.304	(5.663.286)
Povećanje/(smanjenje) ostalih obaveza	649.359	(226.441)
Povećanje odloženih prihoda	290.264	70.447
Neto novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti	**14.136.477**	**6.167.363**
NOVČANI TOK IZ INVESTICIONIH AKTIVNOSTI		
Povećanje materijalne imovine	(4.227.863)	(2.511.676)
Povećanje nematerijalne imovine	(219.725)	(68.376)
Novčani tokovi iz investicionih aktivnosti	**(4.447.588)**	**(2.580.052)**
NOVČANI TOK IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI		
(Smanjenje)/povećanje obaveza po kreditima i najmovima	(2.818.136)	3.873.151
Novčani tokovi iz finansijskih aktivnosti	**(2.818.136)**	**3.873.151**
NETO POVEĆANJE NOVCA I NOVČANIH EKVIVALENATA	**6.870.753**	**7.460.462**
Novčana sredstva na dan 1. januara	**8.682.398**	**1.221.936**
Novčana sredstva na dan 31. decembra	**15.553.151**	**8.682.398**

Napomene na stranicama od 8 do 29 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

NEZAVISNI OPERATOR SISTEMA U BOSNI I HERCEGOVINI
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU
ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2021.

	Trajni ulog KM	Neraspoređeni višak prihoda KM	Ukupno KM
Stanje 31. decembra 2019.	**1.649.278**	**3.076.179**	**4.725.457**
Višak prihoda nad rashodima	-	2.946.249	2.946.249
Stanje 31. decembra 2020.	**1.649.278**	**6.022.428**	**7.671.706**
Višak prihoda nad rashodima	-	6.316.913	6.316.913
Stanje 31. decembra 2021.	**1.649.278**	**12.339.341**	**13.988.619**

Napomene na stranicama od 8 do 29 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

REVIZIJA
FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2021.

SADRŽAJ

Odgovornost za financijska izvješća
Izvješće o reviziji financijskih izvješća
Izvješće o sveobuhvatnoj dobiti - bilanca uspjeha
Izvješće o financijskom položaju - bilanca stanja
Izvješće o novčanim tijekovima
Izvješće o promjenama na kapitalu
Napomene uz financijska izvješća

ODGOVORNOST ZA FINANCIJSKA IZVJEŠĆA

U skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Federacije Bosne i Hercegovine pravna osoba je dužna da vodi knjigovodstvo, sastavlja i podnosi računovodstvena izvješća u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja, zajedno sa uputstvima, objašnjenjima, smjernicama i načelima koje IFAC i IASB donose i koje Komisija za računovodstvo i reviziju BiH prevede i objavi, a koji pružaju istinit i fer pregled stanja u tvrki, kao i njene rezultate poslovanja za navedeni period.

Nakon provedbe odgovarajućeg istraživanja, Uprava očekuje da će NOSBiH u dogledno vrijeme raspolagati odgovarajućim resursima, te stoga i dalje usvaja načelo vremenske neograničenosti poslovanja pri sastavljanju financijskih izvješća.

Odgovornosti Uprave pri izradi financijskih izvješća obuhvataju sljedeće:

- odabir i dosljednu primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika;
- davanje opravdanih i razboritih prosudbi i procjena;
- postupanje u skladu s važećom zakonskom regulativom, uz objavu i obrazloženje svih materijalno značajnih odstupanja u financijskim izvješćima; i
- sastavljanje financijskih izvješća pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja, osim ako pretpostavka da će NOSBiH nastaviti poslovanje nije primjerena.

Uprava je odgovorna za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija, koje u svakom trenutku s opravdanom tačnošću prikazuju financijski položaj NOSBiH. Pored toga, Uprava je odgovorna za čuvanje imovine NOSBiH, te za poduzimanje opravdanih koraka za sprječavanje i otkrivanje prevare i drugih nepravilnosti.

NOSBiH
Hifzi Bjelevca 17
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
22. veljače 2022. godine

Za i u ime Uprave
Generalni direktor
Dr. **Milodrag Košarac**, v. r.

Izvješće o reviziji financijskih izvješća

Vlasnicima i Upravi
Neovisnog operator sustava u Bosni i Hercegovini

Mišljenje

Obvili smo reviziju financijskih izvješća Neovisnog operator sustava u BiH prikazanih na stranicama od 4. do 29., koji se sastoje od izvješća o financijskom položaju - bilance stanja na dan 31. prosinca 2021. godine, izvješća o sveobuhvatnoj dobiti - bilance uspjeha, izvješća o novčanim tijekovima i izvješća o promjenama na kapitalu za godinu koja je tada završila, te sažetak značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena.

Prema našem mišljenju, priložena financijska izvješća fer prezentiraju u svim značajnim odrednicama financijski položaj Neovisnog operator sustava u BiH na dan 31. prosinca 2021. godine, te rezultate njegovog poslovanja i promjene u novčanom tijeku za godinu koja je tada završila u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja.

Osnova za mišljenje

Obavili smo reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u paragrafu o revizorovim odgovornostima za reviziju financijskih izvješća. Neovisni smo od Neovisnog operator sustava u BiH u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA) i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s IESBA Kodeksom. Uvjereni smo da su revizijski dokazi koje smo prikupili dostatni i primjereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Odgovornosti Uprave i onih koji su zaduženi za upravljanje za financijska izvješća

Uprava je odgovorna za pripremanje i fer prezentaciju financijskih izvješća u skladu sa Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja, i za one interne kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja financijskih izvješća koji su bez značajnog pogrešnog prikazivanja usljed prevare ili pogreške. U sastavljanju financijskih izvješća, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Neovisnog operator sustava u BiH da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Uprava ili namjerava likvidirati NOSBiH ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini. Oni koji su zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadziranje procesa financijskog izvješćivanja kojeg je ustanovio NOSBiH.

Revizorove odgovornosti za reviziju financijskih izvješća

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li financijska izvješća kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili pogreške i izdati revizorsko izvješće koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viši nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu sa MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih financijskih izvješća. Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije.

Mi također:

- Prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja financijskih izvješća, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja nastalog usljed prevare je veći od rizika nastalog usljed pogreške, jer prevara može uključivati tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- Stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o djelotvornosti internih kontrola NOSBiH.
- Ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava.

- Zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove zasnovane na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Uprava i, bazirano na prikupljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnosti NOSBiH da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtjeva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izvješću na povezane objave u financijskim izvješćima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvješća. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da NOSBiH prekine s vremenski neograničenim poslovanjem.
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj financijskih izvješća, uključujući i objave, kao i odražavaju li financijska izvješća transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Dužni smo komunicirati sa onima koji su zaduženi za upravljanje u pogledu, između ostalog, planiranog obujma i datuma revizije, te u pogledu značajnih nalaza revizije, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koji se identifikuju tijekom naše revizije.

22. veljače 2022. godine
Sarajevo
Baker Tilly Re Opinion d.o.o.
Grbavička 4, 71000 Sarajevo

Direktor i ovlašteni revizor
Nihad Fejzić, v. r.
Ovlašteni revizor
Ezita Imamović, v. r.

NEOVISNI OPERATOR SUSTAVA U BOSNI I HERCEGOVINI
IZVJEŠĆE O SVEOBUHVATNOJ DOBITI – BILANCA USPJEHA
ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2021.

	Napomene	2021. KM	2020. KM
Prihodi od vlastite djelatnosti	5	110.918.588	76.118.052
Ostali prihodi	6	507.614	460.315
UKUPNO OPERATIVNI PRIHODI		**111.426.202**	**76.578.367**
Pomoćne usluge	7	(93.507.022)	(61.782.058)
Materijal i energija	8	(167.750)	(145.041)
Ostale usluge	9	(1.443.774)	(1.238.038)
Troškovi zaposlenih	10	(4.009.736)	(3.971.034)
Amortizacija	11	(1.122.517)	(1.081.279)
Ostali troškovi	12	(4.532.000)	(5.055.465)
UKUPNO OPERATIVNI RASHODI		**(104.782.799)**	**(73.272.915)**
Financijski prihodi	13	47.733	1.470
Financijski rashodi - kamate	-	(374.223)	(360.673)
VIŠAK PRIHODA ZA GODINU		**6.316.913**	**2.946.249**

Napomene na stranicama od 8 do 29 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

NEOVISNI OPERATOR SUSTAVA U BOSNI I HERCEGOVINI
IZVJEŠĆE O FINANCIJSKOM POLOŽAJU – BILANCA STANJA
NA DAN 31. PROSINCA 2021. GODINE

	Napomena	31.12.2021. KM	31.12.2020. KM
Dugoročna imovina			
Nekretnine, postrojenja i oprema	14	14.256.696	11.031.563
Nematerijalna imovina	15	302.986	203.374
Financijska imovina po amortiziranom trošku	16	146.229	146.229
Dugoročni avansi	17	29.338	343.028
Dugoročna razgraničenja	-	9.102	6.586
Ukupno dugoročna imovina		***14.744.351***	***11.730.780***
Kratkoročna imovina			
Novac i novčani ekvivalenti	18	15.553.151	8.682.398
Potraživanja od kupaca	19	24.549.140	10.143.779
Ostala potraživanja	20	99.909	123.634
Potraživanja za porez na dodanu vrijednost	-	1.594.846	1.267.610
Zalihe	21	4.606	33.098
Ukupno kratkoročna imovina		***41.801.652***	***20.250.519***
UKUPNO AKTIVA		**56.546.003**	**31.981.299**
PASIVA			
Trajni izvori sredstava			
Trajni ulog	-	1.649.278	1.649.278
Neraspoređeni višak prihoda	-	12.339.341	6.022.428
Ukupno trajni izvori sredstava		***13.988.619***	***7.671.706***
Dugoročne obveze			
Obveze za dugoročne kredite	22	8.011.190	9.180.485
Obveze po osnovu najmova	23	-	-
Odloženi prihod	24	897.412	607.148
Ostale dugoročne obveze	-	-	855
Ukupno dugoročne obveze		**8.908.602**	**9.788.488**
Kratkoročne obveze			
Obveze prema dobvljačima	25	30.455.918	10.329.614
Obveze za porez na dodanu vrijednost, neto	-	768.069	148.022
Obveze za kratkoročne kredite	26	1.531.379	3.102.158
Kratkoročni dio obveza po najmovima	23	-	78.062
Ostale obveze	27	893.416	863.249
Ukupno kratkoročne obveze		**33.648.782**	**14.521.105**
UKUPNO PASIVA		**56.546.003**	**31.981.299**

Napomene na stranicama od 8 do 29 čine sastavni dio ovih finansijskih izvješća.

Potpisao za i u ime NOS BiH dana 23. veljače 2022. godine:

NOS BiH
НОС БиХ

dr. Milodrag Košarac, generalni direktor

NEOVISNI OPERATOR SUSTAVA U BOSNI I HERCEGOVINI
IZVJEŠĆE O NOVČANIM TIJEKOVIMA
ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2021.

	2021. KM	2020. KM
POSLOVNE AKTIVNOSTI		
Višak prihoda/(rashoda) za godinu	6.316.913	2.946.249
Usklađenje za:		
Amortizacija materijalne i nematerijalne imovine	1.122.517	1.081.279
Gubici od rashodovanja materijalne i nematerijalne imovine	326	1.558
Usklađenje za promjene u kratkoročnoj imovini i obvezama:		
(Povećanje)/smanjenje potraživanja od kupaca	(14.405.361)	7.796.243
Smanjenje ostalih potraživanja	7.663	155.855
Smanjenje zaliha	28.492	5.459
Povećanje/(smanjenje) obveza prema dobvljačima	20.126.304	(5.663.286)
Povećanje/(smanjenje) ostalih obveza	649.359	(226.441)
Povećanje odloženih prihoda	290.264	70.447
Neto novčani tijekovi iz poslovnih aktivnosti	**14.136.477**	**6.167.363**
NOVČANI TIJEK IZ INVESTICIONIH AKTIVNOSTI		
Povećanje materijalne imovine	(4.227.863)	(2.511.676)
Povećanje nematerijalne imovine	(219.725)	(68.376)
Novčani tijekovi iz investicionih aktivnosti	**(4.447.588)**	**(2.580.052)**
NOVČANI TIJEK IZ FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI		
(Smanjenje)/povećanje obveza po kreditima i najmovima	(2.818.136)	3.873.151
Novčani tijekovi iz financijskih aktivnosti	**(2.818.136)**	**3.873.151**
NETO POVEĆANJE NOVCA I NOVČANIH EKVIVALENATA	**6.870.753**	**7.460.462**
Novčana sredstva na dan 1. siječnja	**8.682.398**	**1.221.936**
Novčana sredstva na dan 31. prosinca	**15.553.151**	**8.682.398**

Napomene na stranicama od 8 do 29 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

NEOVISNI OPERATOR SUSTAVA U BOSNI I HERCEGOVINI
IZVJEŠĆE O PROMJENAMA NA KAPITALU
ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. PROSINCA 2021.

	Trajni ulog KM	Neraspoređeni višak prihoda KM	Ukupno KM
Stanje 31. prosinca 2019.	**1.649.278**	**3.076.179**	**4.725.457**
Višak prihoda nad rashodima	-	2.946.249	2.946.249
Stanje 31. prosinca 2020.	**1.649.278**	**6.022.428**	**7.671.706**
Višak prihoda nad rashodima	-	6.316.913	6.316.913
Stanje 31. prosinca 2020.	**1.649.278**	**12.339.341**	**13.988.619**

Napomene na stranicama od 8 do 29 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

REVIZIJA
FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2021.

SADRŽAJ

Odgovornost za finansijske izvještaje
Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja
Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti - bilans uspjeha
Izvještaj o finansijskom položaju - bilans stanja
Izvještaj o novčanim tokovima
Izvještaj o promjenama na kapitalu
Napomene uz finansijske izvještaje

ODGOVORNOST ZA FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

U skladu sa Zakonom o računovodstvu i revizији Federacije Bosne i Hercegovine pravna osoba je dužna da vodi knjigovodstvo, sastavlja i podnosi računovodstvene izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, zajedno sa uputstvima, objašnjenjima, smjernicama i načelima koje IFAC i IASB donose i koje Komisija za računovodstvo i reviziju BiH preveđe i objavi, a koji pružaju istinit i fer pregled stanja u Društvu, kao i njegove rezultate poslovanja za navedeno razdoblje.

Nakon provedbe odgovarajućeg istraživanja, Uprava očekuje da će NOSBiH u dogledno vrijeme raspolagati odgovarajućim resursima, te stoga i dalje usvaja načelo vremenske neograničenosti poslovanja pri sastavljanju finansijskih izvještaja.

Odgovornosti Uprave pri izradi finansijskih izvještaja obuhvataju sljedeće:

- odabir i dosljednu primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika;
- davanje opravdanih i razboritih prosudbi i procjena;
- poštupanje u skladu s važećom zakonskom regulativom, uz objavu i obrazloženje svih materijalno značajnih odstupanja u finansijskim izvještajima; i
- sastavljanje finansijskih izvještaja pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja, osim ako pretpostavka da će NOSBiH nastaviti poslovanje nije primjerena.

Uprava je odgovorna za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija, koje u svakom trenutku s opravdanom tačnošću prikazuju finansijski položaj NOSBiH. Poređ toga, Uprava je odgovorna za čuvanje imovine NOSBiH, te za podzimanje opravdanih koraka za sprječavanje i otkrivanje prevare i drugih nepravilnosti.

NOSBiH
Hifzi Bjelevca 17
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
22. februara 2022. godine

Za i u ime Uprave
Generalni direktor
Dr **Milodrag Košarac**, s. r.

Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja

Vlasnicima i Upravi
Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini

Mišljenje

Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja Nezavisnog operatora sistema u BiH prikazanih na stranicama od 4. do 29., koji se sastoje od izvještaja o finansijskom položaju - bilans stanja na dan 31. decembra 2021. godine, izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti - bilans uspjeha, izvještaja o novčanim tokovima i izvještaja o promjenama na kapitalu za godinu koja je tada završila, te sažetog prikaza značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena.

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji fer prezentiraju u svim značajnim odredницama finansijski položaj Nezavisnog operatora sistema u BiH na

dan 31. decembra 2021. godine, te rezultate njegovog poslovanja i promjene u novčanom toku za godinu koja je tada završila u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Obavili smo reviziju u skladu sa Međunarodnim revizorskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u paragrafu o revizorovim odgovornostima za reviziju finansijskih izvještaja. Nezavisni smo od Nezavisnog operator sistema u BiH u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA) i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s IESBA Kodeksom. Uvjereni smo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dostatni i primjereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Odgovornosti Uprave i onih koji su zaduženi za upravljanje za finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za pripremanje i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, i za one interne kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikazivanja usljed prevare ili pogreške. U sastavljanju finansijskih izvještaja, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Nezavisnog operator sistema u BiH da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Uprava ili namjerava likvidirati NOSBiH ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini. Oni koji su zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadzirање procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovio NOSBiH.

Revizorove odgovornosti za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza usljed prevare ili pogreške i izdati revizorski izvještaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viši nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu sa MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usljed prevare ili pogreške i smatrају se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvještaja. Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skeptičizam tokom revizije.

Mi također:

- Prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prevare ili pogreške, obликujemo i obavljamo revizorske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizorske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja nastalog usljed prevare je veći od rizika nastalog usljed pogreške, jer prevara može uključivati tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje interne kontrola.
- Stičemo razumijevanje interne kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizorske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o djelotvornosti interne kontrola NOSBiH.
- Ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava.
- Zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove zasnovane na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Uprava i, bazirano na prikupljenim revizorskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnosti NOSBiH da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtjeva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izvještaju na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizorskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvještaja. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da NOSBiH prekine s vremenski neograničenim poslovanjem.
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Dužni smo komunicirati sa onima koji su zadženi za upravljanje u pogledu, između ostalog, planiranog obima i datuma revizije, te u pogledu značajnih nalaza revizije, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koji se identifikuju tokom naše revizije.

22. februara 2022. godine
Sarajevo

Bakker Tilly Re Opinion d.o.o.
Grbavička 4, 71000
Sarajevo

Direktor i ovlašteni revizor
Nihad Fejzić, s. r.
Ovlašteni revizor
Ezita Imamović, s. r.

НЕЗАВИСНИ ОПЕРАТОР СИСТЕМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
СВЕОБУХВАТНИ БИЛАНС УСПЈЕХА – БИЛАНС УСПЈЕХА
ЗА ГОДИНУ ЗАВРШЕНУ 31. ДЕЦЕМБРА 2021. ГОДИНЕ

	Напомене	2021. КМ	2020. КМ
Приходи од властите дјелатности	5	110.918.588	76.118.052
Остали приходи	6	507.614	460.315
УКУПНО ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ		**111.426.202**	**76.578.367**
Помоћне услуге	7	(93.507.022)	(61.782.058)
Материјал и енергија	8	(167.750)	(145.041)
Остале услуге	9	(1.443.774)	(1.238.038)
Трошкови запослених	10	(4.009.736)	(3.971.034)
Амортизација	11	(1.122.517)	(1.081.279)
Остали трошкови	12	(4.532.000)	(5.055.465)
УКУПНО ОПЕРАТИВНИ РАСХОДИ		**(104.782.799)**	**(73.272.915)**
Финансијски приходи	13	47.733	1.470
Финансијски расходи - камате	-	(374.223)	(360.673)
ВИШАК ПРИХОДА ЗА ГОДИНУ		**6.316.913**	**2.946.249**

Напомене на страницама од 8 до 29 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

НЕЗАВИСНИ ОПЕРАТОР СИСТЕМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
ИЗВЈЕШТАЈ ФИНАНСИЈСКОГ ПОЛОЖАЈА – БИЛАНС СТАЊА
31. ДЕЦЕМБРА 2021. ГОДИНЕ

	Напомена	31.12.2021. КМ	31.12.2020. КМ
Дугорочна имовина			
Некретнине, постројења и опрема	14	14.256.696	11.031.563
Нематеријална имовина	15	302.986	203.374
Финансијска имовина по амортизираном трошку	16	146.229	146.229
Дугорочни аванси	17	29.338	343.028
Дугорочна разграничења	-	9.102	6.586
Укупно дугорочна имовина		***14.744.351***	***11.730.780***
Краткорочна имовина			
Новац и новчани еквиваленти	18	15.553.151	8.682.398
Потраживања од купаца	19	24.549.140	10.143.779
Остала потраживања	20	99.909	123.634
Потраживања за порез на додану вриједност	-	1.594.846	1.267.610
Залихе	21	4.606	33.098
Укупно краткорочна имовина		***41.801.652***	***20.250.519***
УКУПНО АКТИВА		**56.546.003**	**31.981.299**
ПАСИВА			
Трајни извори средстава			
Трајни улог	-	1.649.278	1.649.278
Нераспоређени вишак прихода	-	12.339.341	6.022.428
Укупно трајни извори средстава		***13.988.619***	***7.671.706***
Дугорочне обавезе			
Обавезе за дугорочне кредите	22	8.011.190	9.180.485
Обавезе по основу најмова	23	-	-
Одложени приход	24	897.412	607.148
Остале дугорочне обавезе	-	-	855
Укупно дугорочне обавезе		**8.908.602**	**9.788.488**
Краткорочне обавезе			
Обавезе према добављачима	25	30.455.918	10.329.614
Обавезе за порез на додану вриједност, нето	-	768.069	148.022
Обавезе за краткорочне кредите	26	1.531.379	3.102.158
Краткорочни дио обавеза по најмовима	23	-	78.062
Остале обавезе	27	893.416	863.249
Укупно краткорочне обавезе		**33.648.782**	**14.521.105**
УКУПНО ПАСИВА		**56.546.003**	**31.981.299**

Напомене на страницама од 8 до 29 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

Потписао за и у име НОС БиХ дана 22. фебруара 2022. године:

NOS BiH НОС Б и Х 3

др. Милодраг Кошарац, генерални директор

НЕЗАВИСНИ ОПЕРАТОР СИСТЕМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
ИЗВЈЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ
ЗА ГОДИНУ ЗАВРШЕНУ 31. ДЕЦЕМБРА 2021.

	2021. КМ	2020. КМ
ПОСЛОВНЕ АКТИВНОСТИ		
Вишак прихода/(расхода) за годину	6.316.913	2.946.249
Усклађење за:		
Амортизација материјалне и нематеријалне имовине	1.122.517	1.081.279
Губици од расходовања материјалне и нематеријалне имовине	326	1.558
Усклађење за промјене у краткорочној имовини и обавезама:		
(Повећање)/смањење потраживања од купаца	(14.405.361)	7.796.243
Смањење осталих потраживања	7.663	155.855
Смањење залиха	28.492	5.459
Повећање/(смањење) обавеза према добављачима	20.126.304	(5.663.286)
Повећање/(смањење) осталих обавеза	649.359	(226.441)
Повећање одложених прихода	290.264	70.447
Нето новчани токови из пословних активности	**14.136.477**	**6.167.363**
НОВЧАНИ ТОК ИЗ ИНВЕСТИЦИОНИХ АКТИВНОСТИ		
Повећање материјалне имовине	(4.227.863)	(2.511.676)
Повећање нематеријалне имовине	(219.725)	(68.376)
Новчани токови из инвестиционих активности	**(4.447.588)**	**(2.580.052)**
НОВЧАНИ ТОК ИЗ ФИНАНСИЈСКИХ АКТИВНОСТИ		
(Смањење)/повећање обавеза по кредитима и најмовима	(2.818.136)	3.873.151
Новчани токови из финансијских активности	**(2.818.136)**	**3.873.151**
НЕТО ПОВЕЋАЊЕ НОВЦА И НОВЧАНИХ ЕКВИВАЛЕНАТА	**6.870.753**	**7.460.462**
Новчана средства на дан 1. јануара	**8.682.398**	**1.221.936**
Новчана средства на дан 31. децембра	**15.553.151**	**8.682.398**

Напомене на страницама од 8 до 29 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

НЕЗАВИСНИ ОПЕРАТОР СИСТЕМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА КАПИТАЛА
ЗА ГОДИНУ ЗАВРШЕНУ 31. ДЕЦЕМБРА 2021.

	Трајни улог КМ	Нераспоређени вишак прихода КМ	Укупно КМ
Стање 31. децембра 2019.	**1.649.278**	**3.076.179**	**4.725.457**
Вишак прихода над расходима	-	2.946.249	2.946.249
Стање 31. децембра 2020.	**1.649.278**	**6.022.428**	**7.671.706**
Вишак прихода над расходима	-	6.316.913	6.316.913
Стање 31. децембра 2020.	**1.649.278**	**12.339.341**	**13.988.619**

Напомене на страницама од 8 до 29 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

(Sl-1322/22-G)

KONKURENCIJSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

629

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 25. stav (1) tačka e) i člana 42. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 48/05, 76/07 i 80/09), člana 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), a po Zahtjevu za pokretanje postupka privrednih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, protiv Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona, Stjepana Radića 3, 88 101 Mostar, radi postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačka a) i b) Zakona o konkurenciji, na 106. (stotinušestoj) sjednici održanoj dana 26.05.2022. godine, donijelo je

RJEŠENJE

1. Odbija se Zahtjev privrednih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, podnesen protiv Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona, Stjepana Radića 3, 88 101 Mostar, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, kao neosnovan.
2. Odbija se Zahtjev privrednih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, podnesen protiv Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona, Stjepana Radića 3, 88 101 Mostar, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, kao neosnovan.
3. Odbija se prijedlog za donošenje rješenja o privremenoj mjeri, podnesen od privrednih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, kao neosnovan.
4. Obavezuju se privredni subjekti Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija da isplate iznos od 561,60 KM na ime troškova postupka u roku od 8 (osam) dana od prijema ovog Rješenja.
5. Odbija se zahtjev privrednih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija za naknadom troškova postupka, kao neosnovan.
6. Obavezuju privredni subjekti Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija da plate administrativnu taksu na Rješenje, u iznosu od 1.500,00 KM, u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.
7. Ovo Rješenje će biti objavljeno u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 08.09.2021. godine, zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka (u daljem tekstu: Zahtjev) od strane privrednih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo (u daljem tekstu: Krka Farma ili Podnosilac zahtjeva) i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija (u daljem tekstu: Krka ili Podnosilac zahtjeva), koje zastupa advokat Kapidžić Emir, Maršala Tita 50, 71 000 Sarajevo, protiv Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona, Stjepana Radića 3, 88101 Mostar (u daljem tekstu: Vlada ili Protivna strana), radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačka a) i b) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljem tekstu: Zakon o konkurenciji).

Dana 22.10.2021. godine, Konkurencijsko vijeće je pod brojem: UP-01-26-3-037-2/21 zaprimilo dopunu Zahtjeva od punomoćnika Podnosilaca zahtjeva u kojoj je dostavljena dodatna dokumentacija.

Kompletiranjem predmetnog Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je na osnovu člana 28. stav (3) Zakona o konkurenciji dana 22.11.2021. godine izdalo Potvrdu o prijemu kompletnog i urednog Zahtjeva, broj: UP-01-26-3-037-3/21.

Na osnovu dokumentacije dostavljene uz Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povrede Zakona o konkurenciji na koje Podnosioci zahtjeva ukazuju, te je donijelo Zaključak o pokretanju postupka dana 22.11.2021. godine, pod brojem: UP-01-26-3-037-5/21.

U skladu sa relevantnim odredbama Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak o pokretanju postupka punomoćniku Podnosilaca zahtjeva, aktom broj: UP-01-26-3-037-9/21. Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 33. stav (1) Zakona o konkurenciji, dostavilo Zaključak o pokretanju postupka i Zahtjev Protivnoj strani, aktom broj: UP-01-26-3-037-10/21.

Usmena rasprava održana je dana 21.04.2022. godine u prostorijama Konkurencijskog vijeća uz prisustvo punomoćnika Podnosilaca zahtjeva, advokata Emira Kapidžića iz Sarajeva, te punomoćnika Protivne strane, advokata Džemila Sabrihafizovića iz Sarajeva.

Konkurencijsko vijeće je na 105. (stotinupetoj) sjednici održanoj dana 19.05.2022. godine usvojilo Zaključak o produženju roka za donošenje konačnog rješenja broj: UP-01-26-3-037-30/21 kojim se produžava rok za donošenje konačnog rješenja za dodatna 3 (tri) mjeseca, u postupku koji se vodi pred Konkurencijskim vijećem, te je isti dostavljen strankama.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su privredni subjekti Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija i Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona, Stjepana Radića 3, 88101 Mostar.

1.1. Privredni subjekat Krka Farma

Privredni subjekat KRKA FARMA društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo d.o.o., Džemala Bijedića 125-A, 71 000 Sarajevo je registrovan u Općinskom sudu Sarajevo pod matičnim brojem upisa: 65-01-0082-09, sa upisanim kapitalom od 20.000,00 KM, te jednim subjektom osnivačem u 100% vlasništvu KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto. Osoba ovlaštena za zastupanje je mr. ph. Azra Tahirović.

Osnovna registrovana djelatnost Krka Farma je registracija za stavljanje u promet lijekova i medicinskih sredstava proizvođača Krka.

1.2. Privredni subjekat Krka

Privredni subjekat KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8 000 Novo Mesto, Republika Slovenija, upisan je u nadležni sudski registar pod matičnim brojem upisa: 5043611000. Temeljni kapital privrednog subjekta Krka je podijeljen na 32.793.448 dionica, a osoba ovlaštena za zastupanje je Jože Colarič.

Osnovna djelatnost privrednog subjekta Krka je proizvodnja i prodaja lijekova.

1.3. Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona

Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona, Stjepana Radića 3, 88101 Mostar, kao donosilac Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanskog kantona objavljene u "Službenim novinama Hercegovačko-neretvanskog kantona" broj 4/21, čije utvrđivanje ništavosti se traži u predmetnom postupku.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u tijeku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 18/06 i 34/10), i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16) (u daljem tekstu: Zakon o upravnom postupku) u smislu člana 26. Zakona o konkurenciji.

Također, Konkurencijsko vijeće je konzultiralo i odredbe: Zakona o lijekovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 109/12) (u daljem tekstu: Zakon o lijekovima FBiH), Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade liste lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa liste lijekova, obavezama Ministarstava zdravstva, Zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 45/13 i 7/19) (u daljem tekstu: Pravilnik o bližim kriterijima), Odluke o Listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 33/19, 56/19, 98/19 i 69/20) (u daljem tekstu: Odluka o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH), Odluke o Listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 106/21) (u daljem tekstu: Odluka o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH za 2022. godinu), Odluke o izmjeni i dopuni Odluke o usaglašavanju cijena lijekova na Pozitivnoj listi lijekova Hercegovačko-neretvanjskog kantona s cijenama na federalnoj listi lijekova ("Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona" broj 8/17) (u daljem tekstu: Odluka o usaglašavanju cijena lijekova na Pozitivnoj listi lijekova Hercegovačko-neretvanjskog kantona s cijenama lijekova na Federalnoj listi lijekova) i Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanskog kantona ("Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona" broj 4/21).

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

U svom Zahtjevu, Podnosioci zahtjeva, opisuju činjenično stanje i okolnosti koje su razlog za podnošenje Zahtjeva te ukratko navode sljedeće:

- Podnosioci zahtjeva smatraju da Vlada Pozitivnom listom lijekova Hercegovačko-neretvanskog kantona 2021., sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu izdavanja lijekova koji se izdaju i obezbjeđuju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanskog kantona (u daljem tekstu: Zavod), ograničavanjem i kontrolom tržišta, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji.
- Podnosioci zahtjeva navode da je Vlada dana 24.05.2021. godine, donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanskog kantona objavljenu u "Službenim novinama Hercegovačko-neretvanskog kantona" broj 4/21 (u daljem tekstu: Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda), a čija primjena počinje sa istekom roka od 90 dana od dana donošenja, odnosno od 23.08.2021. godine.
- Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) je registrovala, te izdala rješenje za ukupno 489 lijekova čiji je proizvođač Krka, a nosilac dozvole za stavljanje u promet ovih lijekova na tržištu Bosne i Hercegovine je Krka Farma. (Dokaz: Izjava direktora KRKA FARMA d.o.o. od 30.06.2021. godine, uz koju je prilog Zvanični ispis sa web stranice Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH, www.almbih.gov.ba).
- Na Listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federalna lista lijekova) se nalazi ukupno 181 lijek, čiji je proizvođač Krka, a nosilac odobrenja za stavljanje u promet lijekova je Krka Farma. (Dokaz: Izjava direktora KRKA FARMA d. o. o. svih lijekova koji su uvršteni u Fedralnu listu od 30.06.2021 godine, sa prilogom- spiskom Uvid u "Službene novine Federacije BiH", br. 56/19).
- Predmetnom Odlukom Vlada je izvršila izmjenu Tačke I Odluke o Pozitivnoj listi lijekova ("Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona", broj 4/19) (u daljem tekstu: Pozitivna lista lijekova HNK iz 2019. godine) tako što se mijenja prilog "Pozitivna lista lijekova" i nova čini sastavni dio ove Odluke.
- Podnosioci zahtjeva su na Pozitivnoj listi lijekova iz 2019. godine bili uvršteni sa ukupno 94 lijeka dok je na novoj izmjenjenoj Pozitivnoj listi lijekova HNK 2021., Podnosioci zahtjeva uvršteni na listu samo sa 24 lijeka.
- Procentualno izraženo, prisustvo lijekova Krka na lijekova HNK 2021. smanjeno je oko 75%. (Dokaz: Izjava direktora KRKA FARMA d.o.o. od 16.08.2021. godine, sa uporednim pregledom svih lijekova koji su bili na Pozitivnoj listi Hercegovačko-neretvanskog kantona 2019., zaključno sa 01.11.2020 i lijekovima koji su uvršteni na Pozitivnu listu Hercegovačko-neretvanskog kantona 2021.)
- Direktor Krka Farma je dana 27.07.2021. uputio prigovor povodom Pozitivne liste lijekova HNK 2021., te je tražio objašnjenje zašto su lijekovi Krka izostavljeni sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021., te na osnovu kojih kriterija, jer su se ti lijekovi nalazili na ranijim pozitivnim listama. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanskog kantona (u daljem tekstu: Ministarstvo zdravstva HNK) nije dostavilo odgovor. (Dokaz: Dopisi direktora KRKA FARMA d.o.o. Sarajevo Ministarstvu zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanskog kantona od 27.07.2021.).
- U postupku formiranja Pozitivne lista lijekova iz 2019. godine, Ministarstvo zdravstva HNK nije raspisivalo Javni poziv nosiocima dozvole za stavljanje lijeka u promet u Bosni i Hercegovini za podnošenje dokumentacije kojom će dokazati da ispunjavaju uslove za stavljanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova.
- Da je poziv dostavljen e-mailom od strane Ministarstva zdravstva HNK, te su proizvođači obavještavani o dopunama Pozitivne liste lijekova i pozivani da dostave dokumentaciju. (Dokaz: E-mailovi Boris Vidović Voditelj Odjela za kontrolu propisivanja i potrošnje lijekova, od 30.05.2019. godine; od 23..09.2019. godine; od 09.06.2020. godine).
- Krka Farma kao nosilac dozvole za stavljanje u promet svih lijekova proizvođača Krka redovno je podnosila uredne aplikacije za uvrštavanje na Pozitivnu listu lijekova iz 2019. godine, a koje su prihvaćene od strane Ministarstva zdravstva HNK.
- Tokom primjene Odluke na Pozitivnoj listi lijekova iz 2019. godine nalazilo se ukupno 94 lijeka Krka na istoj.
- Ministarstvo zdravstva HNK i Vlada, prilikom donošenja nove pobijane Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda nisu uopšte pozivali proizvođače lijekova da dostave aplikacije za uvrštavnje lijekova na Pozitivnu lista lijekova HNK 2021.
- Ministarstvo zdravstva HNK nije poštovalo odredbe članova 21., 23., 24. i 25. Pravilnika o bližim kriterijima, jer nije objavilo Javni poziv svim proizvođačima lijekova za podnošenje zahtjeva za stavljanje lijekova na listu lijekova, niti je pribavilo stručno mišljenje Komisije za lijekove.
- Ministarstvo zdravstva HNK je proizvođačima 01.06.2021. dostavilo samo zahtjev za usklađivanje cijena proglašenim od strane Agencije, te pozive za podnošenje prijava za šest novih generičkih lijekova. (Dokaz: E-mailovi Boris Vidović Voditelj Odjela za kontrolu propisivanja i potrošnje lijekova, od 01.06.2021. godine; 24.06.2021.godine).
- Predmetnom Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Vlada je izvršila izmjenu Tačke IV Odluke o Pozitivnoj listi lijekova, koja sada glasi:
  (1) Uvrštavanje zaštićenih naziva na Pozitivnu listu lijekova Hercegovačko-neretvanskog kantona u okviru generičkog naziva lijeka, oblika i jačine zastupljenog na Pozitivnoj listi, vrši se u skladu sa odredbama člana 9. Zakona o lijekovima FBiH i članova 9., 11. i 12. stav 1. Pravilnika o bližim kriterijima.
  (2) S ciljem podržavanja razvoja domaće farmaceutske industrije, na Pozitivnu listu lijekova Hercegovačko-neretvanskog kantona obavezno se uvrštavaju svi zaštićeni nazivi lijekova domaće farmaceutske industrije i lijekovi-originatora u okviru generičkog naziva lijeka, oblika i jačine zastupljenog na Pozitivnoj listi.
  (3) Na Pozitivnu Listu lijekova, u okviru utvrdene generike oblika i jačine lijeka, po potrebi se uvrštavaju i zaštićena imena inozemnih proizvođača ukoliko na Pozitivnoj listi lijekova nisu zastupljeni domaći proizvođači uključujući i originatora na Pozitivnoj listi lijekova se nalazi zastupljen samo jedan domaći proizvođač, odnosno originator.
  (4) Uvrštavanje zaštićenih naziva lijekova, u skladu sa ovom Odlukom, vrši Zavod na osnovu saglasnosti ministra zdravstva, rada i socijalne zaštite.

- Vlada je pogrešno primjenila zakonske propise u cilju ograničenja broja lijekova na Pozitivnoj listi lijekova Hercegovačko-neretvanskog kantona 2021.
- Relevantno tržište proizvoda predmetnog postupka je uvrštavanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova za 2021. godinu koji se izdaju na recept, prema Odluci o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda.
- Relevantno geografsko tržište je teritorij Hercegovačko-neretvanskog kantona.
- Ustavom Hercegovačko-neretvanskog kantona nije predviđeno da je u nadležnosti Kantona zaštita proizvodača lijekova na nivou Bosne i Hercegovine.
- Donošenjem Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Vlada je prekoračila ovlasti o nadležnostima iz člana 51. Ustava Hercegovačko-neretvanskog kantona.
- Lijekovi, proizvodnja lijekova, snabdijevanje lijekovima, registracija lijekova, stavljanje u promet, je u nadležnosti države Bosne i Hercegovine shodno Zakonu o lijekovima i medicinskim sredstvima BiH.
- Politika lijekova i medicinskih sredstava u BiH propisuje: "Podržati razvoj domaće proizvodnje u smislu pripreme istih za konkurenciju na međunarodnom nivoit u pogledu kvaliteta ...".
- Domaći proizvođači lijekova se mogu podržavati samo radi osposobljavanja za konkurentsko djelovanje na međunarodnom nivou, a ne radi privilegovanog statusa u prodaji lijekova i izbjegavanja konkurencije u Kantonu.
- U Republici Srpskoj se primjenjuje Odluka o usvajanju liste lijekova koji se izdaju na recept na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 73/20) kojom je propisano da Lista lijekova Republike Srpske sadrži slijedeće podatke o lijeku: 1) ATC- anatomsko-terapijsko-hemijske klasifikaciju, 2) INN- internacionalno nezaštićeno ime lijeka - Generički naziv lijeka; 3) farmaceutski oblik lijeka, 4) dozu-jačinu lijeka, 5) medicinsku indikaciju.
- Lista lijekova Republike Srpske automatski se dopunjava novoregistrovanim lijekovima (svakog proizvođača), koji od Agencije dobiju dozvolu za stavljanje u promet, i to za lijekove, čiji INN, oblik i doza su već na Listi.
- Članom 5. Zakon o lijekovima FBiH propisano je da se snabdijevanje lijekovima u primarnoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti koji se koriste na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine obavlja u skladu sa Listom lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, te da bliži postupak za izbor lijekova, postupak i način izrade liste lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, način stavljanja i skidanja lijekova s liste lijekova, obaveze Ministarstva zdravstva, Zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova, se utvrđuje propisima federalnog ministra.
- U Federaciji Bosne i Hercegovine uvrštavanje na Listu lijekova koji se izdaju na teret zavoda zdravstvenog osiguranja prepušteno je u nadležnost kantonima, te je još dodatno propisano da se na Listi lijekova, lijekovi označavaju komercijalnim nazivom lijeka i sa nazivom proizvođača.
- Odredbom člana 9. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđeno je da na Pozitivnoj listi lijekova kantona, kao i listi lijekova u bolničkoj i zdravstvenoj zaštiti na području kantona može biti ograničen broj zaštićenih naziva lijekova.
- Odlukom o listi lijekova utvrđen je spisak lijekova koji se izdaju i obezbjeđuju, na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja, odnosno Federalna lista lijekova.
- Da se na Federalnoj listi lijekova, lijekovi označavaju sa slijedećim podacima: ATC- anatomsko-terapijsko-hemijske karakteristike, INN-internacionalno nezaštićeno ime lijeka-Generički naziv lijeka, farmaceutski oblik lijeka, jačina lijeka, medicinske indikacije, režim propisivanja i veleprodajna cijena.
- Vlade kantona, na osnovu člana 8. Zakona o lijekovima FBiH, imaju ovlaštenje da donose "Listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja kantona."
- Listu lijekova čine Pozitivna lista lijekova, Bolnička lista lijekova i Magistralna lista lijekova.
- Pozitivna A Lista lijekova-lijekovi obuhvaćeni A listom lijekova sa Federalne liste lijekova, sa učešćem Zavoda u cijeni lijeka od 100%.
- Pozitivna B lista lijekova-lijekovi obuhvaćeni B listom lijekova sa Federalne liste lijekova, sa učešćem Zavoda u procentualnom iznosu određenom odlukom vlade kantona saglasno finansijskim mogućnostima kantona.
- Na Pozitivnu listu lijekova obavezno ulaze i lijekovi koji su uvršteni na Federalnoj listi lijekova, a kantonalne vlade mogu uvrstiti još neke lijekove ukoliko postoji specifična potreba u pojedinim kantonima.
- Sukladno Pravilniku o bližim kriterijima, ministar zdravstva mora javnim oglasom uputiti poziv za podnošenje prijava za uvrštavanje na Listu lijekova, prijave mora pregledati i ocjeniti Komisija za lijekove i mora obavijestiti koje su prijave prihvaćene, a koje nisu, te na osnovu prihvaćenih prijava napraviti prijedlog Liste lijekova koja se dostavlja vladi na usvajanje.
- Pravilnikom o bližim kriterijima propisani su uslovi za stavljanje i skidanje lijekova na Federalnu listu esencijelnih lijekova.
- Član 9. Zakona o lijekovima FBiH i član 11. Pravilnika o bližim kriterijima propisuje mogućnost ograničavanja proizvođača lijekova, ali i obavezu uvrštavanja originarnih i stranih proizvođača lijekova.
- U Federaciji Bosne i Hercegovine postoji dugogodišnja politika ograničavanja konkurencije na tržištu lijekova koji se izdaju na teret zavoda zdravstvenog osiguranja.
- Vlada Kantona Sarajevo, Odlukom o listi lijekova ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj 02/08) je propisala da će se svaka tri mjeseca vršiti zamjena lijekova inostranog proizvođača koji se nalaze na Listi lijekova sa lijekom domaćeg proizvođača identičnog generičnog sastava.
- Odlukom o listi esencijalnih lijekova ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 75/11) određeno da se "mogu uvrstiti maksimalno 5 (pet) zaštićenih naziva lijeka uključujući obavezno i lijekove domaće farmaceutske industrije ".
- Vlada Tuzlanskog kantona Odlukom o Pozitivnoj listi lijekova od 05.11.2015. godine, također je na listu lijekova uvrstila gotovo isključivo domaće proizvođače.
- Vlada Kantona Sarajevo, je donijela Odluku o listi lijekova 01.07.2016. godine ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj 27/2016) kojom je bilo propisano da se na listu obavezno uvrštavaju domaći proizvođači lijekova, te odstranjuju originatori.
- Vlada Herceg-bosanskog kantona je usvojila Odluku listi lijekova koji se propisuju na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja broj: 01-02-26-2/21 od 22.04.2021. godine i

ograničila broj zaštićenih naziva lijekova, radi zaštite domaćih proizvođača lijekova.
- Vlada je prilikom usvajanja Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda pogrešno primjenila Zakon o lijekovima FBiH.
- Zakon o lijekovima FBiH u članu 9. stav (3) propisuje: „S ciljem podržavanja razvoja domaće farmaceutske industrije, na pozitivnu listu lijekova kantona, kao i listu lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona, obavezno se uvrštavaju i lijekovi domaće farmaceutske industrije koji ispunjavaju uslove iz stava (1) ovoga člana, i to pored lijekova orginatora, kao i lijekova inozemne farmaceutske industrije".
- Podnosioci zahtjeva ističu da Zakon o lijekovima FBiH, niti Pravilnik o bližim kriterijima ne predviđa i ne propisuje ograničenje broja lijekova po osnovu porijekla proizvođača (da li je domaći ili strani).
- Podnosioci zahtjeva napominju da nije postojao nijedan zakonski razlog da se ograniči broj lijekova Krka, odnosno da se isključi 70 lijekova i ostavi samo 24 lijeka.
- Da 70 lijekova Krka koji su isključeni sa Pozitivne liste Hercegovačko-neretvanskog kantona 2021. imaju važeću dozvolu za stavljanje lijeka u promet Agencije, pozitivne nalaze o urađenoj kontroli kvaliteta lijeka od Kontrolnog laboratorija Agencije, prihvaćene cijene utvrđene Listom lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, iskustvo u terapijskoj primjeni lijeka u Federaciji Bosne i Hercegovine, obezbjeđenu sigurnost snabdijevanja lijekovima, uzimajući u obzir istorijske podatke u smislu dugogodišnjeg redovnog snabdijevanja lijekovima u Federaciji Bosne i Hercegovine, status zaštićenog naziva lijeka u zdravstvenom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine, zemljama okruženja, te zdravstvenim sistemima država Evropske unije i etičko oglašavanje lijekova koje se obavlja u skladu sa Državnim zakonom i propisom donijetim na osnovu tog zakona.
- Odredba člana 2. Zakona o konkurenciji je eksplicitna i obavezujuća, te slijedom navedenog, svi organi vlasti/institucije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, bez obzira na njihov pravni status, osnivače (grad, općina, kanton, entitet ili država), a koji svojim djelovanjem utječu na tržište, te tako sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju u Bosni i Hercegovini (odnosno na relevantnom tržištu), potpadaju pod primjenu Zakona o konkurenciji.
- Člana 2. Zakona o konkurenciji se primjenjuje na sva pravna i fizička lica bez obzira na status, oraganizacioni oblik, pravni položaj, funkciju i slično.
- Također, član 2. tačka b) Zakona o konkurenciji se primjenjuje na organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno učestvuju ili utječu na tržište.
- Vlada je donošenjem Pozitivne liste lijekova Hercegovačko-neretvanskog kantona 2021. uticala na ravnopravno učešće privrednog subjeka Krka na relevantnom tržištu.
- Vlada je protivno zakonskim propisima ograničila broj lijekova Krka koji mogu da učestvuju na relevantnom tržištu.
- Član 4. Zakona o konkurenciji jasno propisuje da su zabranjeni sporazumi, odluke i drugi akti privrednih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu.
- Da bi postojao „ sporazum" nije potrebno nikakvo sporazumjevanje, niti ugovaranje, niti učešće dva ili više subjekta. Zakon o konkurenciji jasno propisuje da to može biti i jednostrana odluka ili drugi akt jednog privrednog subjekta.
- Član 4. Zakona o konkurenciji koristi termin „privredni subjekat" što ne znači paralelu sa terminom privredno društvo.
- Nije bitno da li se konkretno Vlada bavi posredno ili neposredno proizvodnjom ili prodajom, nego je bitno da svojim djelovanjem utječe na tržište.
- Podnosioci zahtjeva navode da postoji specifično tržište lijekova koji se izdaju i prodaju na teret Fonda Zavoda.
- Svi prodati lijekovi na ovom tržištu se plaćaju od strane Fonda Zavoda.
- Specifična karakteristika ovog tržišta da direktni korisnici (pacijenti) robu ne plaćaju (ili je plaćaju u uz minimalnu participaciju), što znači da ovo tržište privlači veliki broj korisnika, jer robu dobijaju uglavnom bez naknade.
- Iz izvještaja Zavoda dostupnih na web stranici, vidi se da je na teritoriju Hercegovačko-neretvanskog kantona na teret Zavoda u 2020. godini izdato preko 100.000 recepata za lijekove čiji je proizvođač Krka. (Dokazi: molba direktora KRKA FARMA od 23.08.2021. za dostavu podataka upućena ZZO HNK Uvid u zvaničnu web stranicu ZZO HNK - https://www.kzzosa.ba/).
- Donošenjem pobijane Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Krka Farma i Krka su ograničeni na relevantnom tržištu, te mogu učestvovati samo sa 24 lijeka, bez obzira što svi njihovi lijekovi ispunjavaju zakonske uslove.
- Vlada je aktivni učesnik na relevantnom tržištu lijekova, jer je Vlada administrativnim mjerama nametnula ograničenje pristupa ovom tržištu privrednim subjektima Krka Farma i Krka.
- Privredna aktivnost nije samo direktna prodaja ili kupovina, nego i djelovanje kojim se utječe na tržište, te sprječava, ograničava ili narušava tržišna konkurencija.
- Vlada je Podnosiocima zahtjeva, koji imaju proizvode istih karakteristika, sa istom cijenom, koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim, ograničila da mogu pristupiti relevantnom tržištu pod jednakim uslovima.
- Vlada je usvajanjem sporne Odluke o listi lijekova Podnosiocima zahtjeva, administrativnim mjerama, ograničila mogućnost nastupa do tržišta, odnosno onemogućeno im je da uopće uđu u tržišnu utakmicu.

Podnosioci zahtjeva u smislu odredbe člana 40. stav (2) Zakona o konkurenciji predlažu da se donese rješenje kojim se određuje privremena mjera.

Kao razlog donošenja privremene mjere Podnosioci zahtjeva navode:
- Da će se primjenom sporne Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, dovesti do direktnog štetnog uticaja na privredne subjekte Krka i Krka Farma, koji nisu uvršteni na Listu lijekova koji se izdaju na teret zdravstvenog osiguranja kantona, iako za to ispunjavaju sve zakonske uvjete.
- Krka Farma ima važeće dozvole za stavljanje lijekova u promet, svih 134 lijekova koji su bili uvršteni na Pozitivnu listu lijekova Hercegovačko-neretvanskog kantona 2019., svi navedni lijekovi se već nalaze na Federalnoj listi lijekova.
- Podnosioci zahtjeva nisu prestali sa proizvodnjom tih lijekova, te su vršili snabdijevanje tržišta tim lijekovima kontinuirano dugi niz godina. Sve podnesene aplikacije za te lijekove su potpune i ispravno sastavljene i već prihvaćene od Ministarstva zdravstva HNK.
- Većina Krkinih lijekova bila je na Pozitivnoj listi već dugi niz godina, i pacijenti koji su koristili terapiju su bili

zadovoljni sa kvalitetom, efikasnošću i sigurnošću Krkinih lijekova.
- Skidanjem lijekova sa Pozitivne liste lijekova u praksi faktički znači promjenu terapije za pacijente, koji su dugi niz godina koristili jedan lijek i koji se pokazao kao djelotvoran u liječenju određene vrste bolesti.
- Podnosioci zahtjeva predlažu da se donese rješenje kojom se određuje privremena mjera, kojom se obustavlja primjena Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda na način da se u odnosu na lijekove proizvođača Krka, i nosioca dozvole za stavljanje u promet Krka Farma, primjenjuje Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o utvrđivanju liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanskog kantona ("Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona" broj 4/19), do okončanja postupka koji se vodi po ovom zahtjevu.

U skladu sa naprijed navedenim Podnosioci zahtjeva predlažu da Konkurencijsko vijeće donese rješenje kojim će utvrditi da:

a) Vlada primjenom Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o utvrđivanju liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu uvrštavanja lijekova koji se izdaju i obezbjeđuju na teret sredstava Zavoda, ograničavanjem i kontrolom tržišta, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačke (a) i (b) Zakona o konkurenciji.
b) Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o utvrđivanju liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda je ništavna u smislu člana 4. stav (2) Zakona o konkurenciji.
c) Nalaže se Vladi da ubuduće omogući da lijekovi privrednog subjekta Krka budu uvršteni na Pozitivnu Listu lijekova Hercegovačko-neretvanskog kantona pod jednakim uslovima kao i svim ostalim učesnicima na relevantnom tržištu koji se propisuju i izdaju osiguranim osobama na teret sredstava Zavoda.
d) Nalaže se Vladi da nadoknadi troškove postupka Podnosiocima zahtjeva.

Punomoćnik Vlade, advokat Džemil Sabrihafizović je podneskom broj: UP-01-26-3-037-13/21 dana 27.12.2021 godine, dostavio odgovor na Zahtjev i Zaključak o pokretanju postupka (u daljem tekstu: Odgovor za zahtjev), u smislu člana 33. stav (3) Zakona o konkurenciji, u kojem navodi sljedeće:

- Vlada u cijelosti poriče činjenične navode Podnosilaca zahtjeva i osporava osnovanost prijedloga za utvrđivanje postojanja zabranjenog konkurencijskog djelovanja, te predlaže da nakon provedenog postupka, Konkurencijsko vijeće donese odluku kojom će Zahtjev u cijelosti odbiti kao neosnovan.
- Članom 5. stav (5) Zakona o lijekovima FBiH propisano je da se bliži postupak za izbor lijekova, postupak i način izrade liste lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, način stavljanja i skidanja lijekova sa liste, obaveze ministarstava zdravstva i zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na listu, kao i korištenje lijekova utvrđuje propisima federalnog ministra.
- Odredbom člana 8. Zakona o lijekovima FBiH, dato je ovlaštenje vladama kantona da donose "listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja kantona". U listu koju utvrđuje Vlada obavezno ulaze lijekovi koji su uvršteni na "federalnu listu".
- Također, članom 9. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđeno da na pozitivnoj listi lijekova kantona, kao i listi lijekova u bolničkoj i zdravstvenoj zaštiti na području kantona može biti ograničen broj zaštićenih naziva lijekova.
- Radi provedbe Zakona o lijekovima FBiH, Vlada je na način i po postupku koji je propisan Zakonom, provela proceduru i utvrdila novu listu lijekova objavljenu u "Službenim novinama Hercegovačko-neretvanskog kantona" broj 4/21. Na novoj listi lijekova, A lista ima 725 oblika, jačine i pakovanja lijekova, što je za 263 oblika, jačine i pakovanja manje u odnosu na prethodnu Listu lijekova, čija A lista je imala 988 oblika, jačine i pakovanja lijekova. Relevantna je napomena da, u navedenom postupku, niti jedan lijek nije skinut sa liste, nego je sačinjena potpuno nova lista na osnovu poziva upućenog potencijalnim ponuđačima i prijava koje su po tom pozivu dostavljene Vladi, odnosno nadležnom ministarstvu.
- Podnosioci zahtjeva na nekonzistentan i neprihvatljiv način tumače član 2. Zakona o konkurenciji. Primjerice, u Zahtjevu se navodi: "Članom 2. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji je izričito propisano da je ovaj zakon primjenjiv i na organe državne uprave i lokalne samouprave kada posredno ili neposredno učestvuju ili utiču na tržište". Navedenu odredbu, Podnosioci zahtjeva izvlače iz konteksta potpuno zanemarujući uvodnu odredbu stava (1) istog člana Zakona o konkurenciji koja glasi: "Ovaj zakon se primjenjuje na sva pravna i fizička lica koja se posredno ili neposredno bave proizvodnjom roba i pružanjem usluga, učestvuju u prometu roba i usluga, i koja mogu svojim djelovanjem sprječavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju na cijeloj teritoriji Bosne i Herecgovine, ili značajnijem dijelu tržišta (daljem tekstu: privredni subjekti) i to na b) organe državne uprave i lokalne samouprave kada posredno ili neposredno učestvuju ili utiču na tržište ".
- Protivna strana ukazuje na odluke i presude koje su od značaja za tumačenje koji subjekti predstavljaju subjekte prava konkurencije, odnosno na koje se primjenjuje pravo konkurencije kako slijedi: Wouters (C-309/99), Poucet & Pistre (C-l59/91 i 160/91), FENIN (C- 205/3), Firma Ambulanz Glockner v. Landkreis Stidwestpfalz (C-475/99), Albany International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (C-67/96) i AOK Bundesverband, Bundesverband der Betriebsla'anlcenkassen, Bundesverband der Innungskrankenkassen, Bundesverband der landwirschaftlichen Krankenkassen, Verband der Angestelltenkranlcenkassen e.V., Verband der Arbeiter-Ersatzkassen, Bundeslcnappschaft, See-Krankenkasse v Ichthyol-Gesellschaft Cordes (C-264/01) Mundipharma GmbH (C- 306/01) Godecke Aktiengesellschaft (C-354/01) Intersan (C-355/01), presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 024742 U 2 od 05.04.2018. godine, presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 024742 Uvp 2 od 10.10.2018. godine, presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 022396 16 U od 30.08.2018. godine, presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 021277 16 U od 10.11.2017. godine, presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 022692 16 U od 10.11.2017. godine.
- U postupcima koji se vode pred Konkurencijskim vijećem teret dokazivanja je na podnosiocu zahtjeva, po čijem prijedlogu se vodi postupak, što u konkretnom slučaju znači da Podnosioci zahtjeva, treba da dokažu da su, imajući u vidu naprijed navedeno, ispunjeni uslovi da se Vlada, u konkretnom postupku smatra privrednim subjektom na koga se primjenjuje pravo konkurencije.
- Evidentno je da su Konkurencijsko vijeće i Sud Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Sud BiH), u dužem periodu

primjenjivali Zakon o konkurenciji na organe vlasti, ekstenzivno i neselektivno primjenjivali član 2. i član 4. Zakona o konkurenciji.

- Konkurencijsko vijeće je za razliku od drugih evropskih tijela za zaštitu konkurencije primjenjivalo pravo konkurencije na organe vlasti, bez obzira na okolnost da li oni postupaju vršeći javna ovlaštenja ili se pojavljuju u svojstvu privrednog subjekta. Konačno, presudom Suda BiH broj: S1 3 U 024742 18 U 2 od 05.04.2018. godine, jasno je izraženo slijedeće stanovište: "Kada se javna ustanova ili organi vlasti pojave na tržištu, da bi se moglo cijeniti da li njihovo postupanje može doći pod opseg člana 4. Zakona o konkurenciji, neophodno je prvenstveno ispitati da li se radi o izvršavanju javnog ovlaštenja, ili o postupanju koje može imati samo privredni subjekat".
- Imajući u vidu naprijed citirano stanovište Suda BiH, Vlada ističe da, donoseći predmetnu listu lijekova, nije postupala kao privredni subjekat i učesnik na tržištu, nego je postupala u statusu državnog organa, u okviru svojih ustavom i zakonom utvrđenih nadležnosti, uključujući i izričito ovlaštenje i obavezu utvrđenu u članu 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 30/97, 7/02, 70/08, 48/11 i 36/18) (u daljem tekstu: Zakon o zdravstvenom osiguranju FBiH) i članu 8. Zakona o lijekovima FBiH.
- Pozitivnom listom lijekova utvrđuje se obim prava osiguranih lica na korištenje lijekova, koji se obezbjeđuju na teret sredstava Zavoda. Pri tom je bitno da se sredstva socijalnog osiguranja formiraju na principu pune solidarnosti u zdravstvenoj zaštiti i da se pozitivna lista lijekova utvrđuje na osnovu medicinske struke i nauke.
- Članom 9. Zakona o lijekovima FBiH utvrđen je izričit osnov da vlade kantona mogu ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova na pozitivnoj listi kantona. Prema tome, notorno je da niti jedan privredni subjekat ne može donijeti pozitivnu listu lijekova, nego je to u isključivoj nadležnosti Vlade, kao državnog organa. Dakle, ne postoji niti jedan argument da je u postupku utvrđivanja liste lijekova, Vlada djelovala kao tržišni subjekat, niti da je svrha liste lijekova ograničavanje konkurencije na tržištu lijekova, odnosno da se odluka Vlade može smatrati zabranjenim sporazumom u smislu člana 4. stav (1) Zakona o konkurenciji.
- Vlada ističe da je u praksi Evropskog suda pravde zauzet jasan stav da se "pravila o konkurenciji ne primjenjuju na aktivnosti koje su povezane sa vršenjem javne funkcije" (slučaj Wouters, C- 309/99 paragraf 57.).
- Odluku o listi lijekova, na osnovu ovlaštenja utvrđenog u Zakonu, donosi, kao segment izvršne vlasti. Imajući u vidu način uspostavljanja vlade, njenu prirodu, ciljeve i osnov nastanka, nedvojbeno je da se radi o organu državne vlasti koji donošenjem predmetne Odluke, odnosno liste lijekova, vrši vlast koja mu je povjerena.
- U tom svojstvu, Vlada je oblik organizovanja i djelovanja javne vlasti i nije privredno društvo, pa je predmetna odluka o listi lijekova, opšti akt, odnosno propis koji je donio organ vlasti, u okviru svojih ovlaštenja i na osnovu zakona. Takva odluka, predstavlja opšti akt javne vlasti, ona je dio nacionalnog zakonodavstva i nije produkt dogovora između dva ili više subjekata, upravo iz razloga, jer je donesena autoritetom javne vlasti. Prema tome, donošenje odluke o pozitivnoj listi lijekova očigledno ne predstavlja ekonomsku aktivnost, niti se može smatrati zabranjenim sporazumom.
- Ovakvo stanovište izričito je potvrđeno presudama Suda BiH broj: S1 3 U 021277 16 U od 10.11.2017. godine i S1 3 U 022692 16 U od 10.11.2017. godine, a navedena presuda se, također, poziva na pravna stanovišta Evropskog suda pravde izražena u presudi broj: T-513/93 od 30.03.2000. godine.
- Pozitivna lista lijekova, po svojoj prirodi, ne predstavlja ni robu ni uslugu. Ona nije predmet pravnog prometa, odnosno, takva odluka se na tržištu ne kupuje i ne prodaje. To je opšti akt javne vlasti, koji po naprijed navedenom stanovištu Suda BiH predstavlja dio nacionalnog zakonodavstva, što apsolutno isključuje mogućnost da se Odluka smatra robom ili uslugom.
- Imajući u vidu važeće propise, nema nikakve dvojbe da ne postoje drugi subjekti koji bi, djelujući na tržištu, mogli umjesto Vlade obavljati istu aktivnost, odnosno usvojiti pozitivnu listu lijekova.
- Odredbama člana 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju FBiH i člana 8. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđene su nadležnosti vlade kantona u pogledu donošenja liste lijekova, koji se izdaju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja. Niti jedan drugi subjekat nema ovlaštenje za donošenje takve liste, i ne može se zakonito baviti istom aktivnošću, što znači da ne može biti ni potencijalni konkurent u postupku donošenja pozitivne liste lijekova.
- Naprijed navedene činjenice, ukazuju na osnovanost primjene stanovišta relevantnih evropskih institucija koje glasi: "Ukoliko ne postoji mogućnost da privatna firma vrši istu aktivnost, tada nema svrhe primjenjivati pravila konkurencije" [predmeti: AOK Bundesverband, Bundesverbcind der Betriebskrankenkassen, Bundesverband der Innungskrankenkassen, Bundesverband der Iandwirschaftlichen Krankenkassen, Verband der Angestelltenkrankenkassen e. V, Verband der Arbeiter-Ersatzkassen, Bundesknappschaft, See-Krankenkasse v Ichthyol-GeseIlschaft Cordes (C-264/01) Mundipharma GmbH (C- 306/01) Godecke Aktiengesellschaft (C-354/01) Intersan (€-355/01)].
- Niti jedna relevantna činjenica ili okolnost ne daje osnova za zaključak da Vlada donošenjem pozitivne liste lijekova ostvaruje prihode ili rashode, odnosno profit ili gubitak i da u tom smislu snosi rizik poslovanja na tržištu.
- Donoseći pozitivnu listu lijekova, u skladu sa ovlaštenjima koja, kao državni organ ima na osnovu odgovarajućih zakona, Vlada ne ostvaruje bilo kakve prihode po tom osnovu.
- Također, Vlada po istom osnovu nema ni rashoda. Dakle, donošenjem pozitivne liste lijekova, Vlada ne ostvaruje, niti može ostvariti bilo profit, bilo gubitak, i s tim u vezi ne snosi rizik poslovanja na tržištu. Takav položaj Vlada isključuje primjenu prava konkurencije, u vezi sa donošenjem pozitivne liste lijekova.
- Opšte prihvaćena pravna stanovišta evropskih institucija, polaze od toga da bi se neko lice, u smislu prava konkurencije, moglo smatrati tržišnim subjektom, ono mora nuditi dobra ili usluge na tržištu, snositi ekonomski ili finansijski rizik poslovanja i imati mogućnost profita. Ako takve pretpostavke nisu prisutne, u tom slučaju nema osnova ni za primjenu prava konkurencije. [Odluka Firma Ambulanz Glockner v. Landkreis Sudwestpfalz (C- 475/99), Odluka Albany International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (C-67/96)].
- Od značaja je i činjenica da se pozitivna lista lijekova utvrđuje isključivo u svrhu ostvarivanja prava osiguranih osoba iz osnova zdravstvenog osiguranja. Dakle, svrha pozitivne liste je ostvarivanje prava osiguranih osoba na korištenje lijekova na teret sredstava zdravstvenog osiguranja. Ta sredstva su namijenjena osiguranicima i njihova svrha je ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu

osiguranika. Ne radi se o sredstvima koja su namijenjena industriji lijekova i njihova svrha nije profit proizvođača lijekova. S tim u vezi, upravo je relevantna odluka Evropskog suda pravde u slučaju Poucet & Pistre (C-159/91 i 160/91), u kojoj je izraženo slijedeće stanovište: "Zdravstveni fondovi i organizacije uključene u upravljanje javnim sistemom socijalne zaštite vrše isključivo društvenu funkciju. To se djelovanje temelji na načelu nacionalne solidarnosti i potpuno je neprofitno".

- Jednako je relevantno i stanovište Evropskog suda pravde u slučaju FENIN (C-205/3) kojim je izričito utvrđeno da "SNS upravljačka tijela (26 javnih tijela, uključujući i tri ministarstva Španjolske vlade, koja vode nacionalni zdravstveni sistem) ne djeluju kao preduzeća (privredni subjekti u smislu prava konkurencije) kada učestvuju u menadžmentu nacionalnih zdravstvenih usluga, te da njihov kapacitet kao kupaca ne može biti razdvojen od upotrebe medicinskih sredstava i opreme nakon njihove kupovine. Shodno tome ta tijela ne djeluju kao preduzeća u smislu prava konkurencije Evropske unije kada kupuju medicinska dobra i opremu i članovi 81. i 82. EC nisu primjenljivi na njih".
- Prednji primjeri potvrđuju da je Evropski sud pravde utvrdio stanovište da zdravstveni fondovi i druge organizacije koje su uključene u javni sistem socijalne zaštite, kada je njihova aktivnost zasnovana na principu društvene solidarnosti, obavljaju isključivo društvenu funkciju, jer je u tom slučaju njihova aktivnost neprofitna.
- Sredstva koja se u Hercegovačko-neretvanjskom kantonu isplaćuju iz fonda zdravstvene zaštite, radi ostvarivanja prava osiguranika, ne zavise od visine doprinosa koje osiguranik uplaćuje u fond, nego se u potpunosti primjenjuje princip solidarnosti. Prema tome, takva aktivnost nije ekonomska i ona ne podliježe pravilima konkurencije.
- U konkretnom slučaju, građani kao osiguranici, iz svojih ličnih sredstava (bruto plate) uplaćuju doprinose na osnovu kojih se formira fond zdravstvene zaštite. Zakonima, donesenim u parlamentarnoj proceduri, građani kao osiguranici, su povjerili vladama kantona ovlaštenje da odlučuju o načinu i obimu ostvarivanja prava osiguranika na korištenje lijekova na teret sredstava fonda zdravstvene zaštite. Dakle, jedino osiguranici imaju interesa da eventualno otvaraju pitanje cjelishodnosti pozitivnih lista koje utvrđuju vlade kantona, s obzirom da je riječ o korištenju sredstava koja su na bazi solidarnosti, radi sopstvene zdravstvene zaštite, formirali sami osiguranici.
- Nije razumno da bilo koji proizvođač lijekova može zahtijevati od Konkurencijskog vijeća da mu jamči da će njegovi proizvodi biti plaćani iz sredstava zdravstvenog osiguranja koja se formiraju na principu solidarnosti i to uplatom doprinosa iz ličnih sredstava svakog osiguranika.
- Pri tom, jedan od ključnih interesa osiguranika je sigurnost snabdijevanja lijekovima, pod povoljnim uslovima. To je sasvim legitiman interes i cilj i on se ne može ograničavati navodnom zaštitom prava konkurencije. U tom pogledu, aktuelan i drastičan primjer je stanje Bosne i Hercegovine, pa i drugih manjih zemalja, kada je riječ o snabdijevanju vakcinom protiv virusa COVID-19. Notorno je da su zemlje proizvođači, u jednom periodu, odlučile da zatvore tržište tako što će prvenstveno zadovoljiti svoje potrebe, a tek nakon toga će ponuditi vakcinu i onim zemljama koje nisu u stanju da je same proizvedu i to pod uslovima koje budu diktirali proizvođači. Takva situacija se može ponoviti i ponavlja se i sa drugim lijekovima, u okolnostima kada to odgovara stranim proizvođačima odnosno njihovim matičnim državama. Upravo iz takvih razloga, akti državnih organa koji su nadležni, ali i odgovorni, za zaštitu zdravlja stanovništva, odnosno za funkcionisanje sistema javnog zdravstva, u vršenju te funkcije ne mogu i ne smiju biti podložni ograničenjima prava konkurencije, tako što će stavljati profit proizvođača lijekova ispred interesa osiguranika zbog kojih se pozitivna lista i utvrđuje.
- Netačni su navodi Podnosilaca zahtjeva da je Vlada donoseći osporenu Odluku o pozitivnoj listi lijekova spriječila ili ograničila Podnosioce zahtjeva da pod jednakim uslovima učestvuju na tržištu lijekova.
- S obzirom da je Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Vlada odlučivala samo o obimu i načinu ostvarivanja prava građana iz osnova zdravstvenog osiguranja, niti jedan lijek, odnosno niti jedan proizvođač, koji je uredno registriran nije isključen ili onemogućen da svoje proizvode plasira na tržište, jer to uopšte nije predmet iste.
- Naime, proizvođači odnosno prodavci svih uredno registrovanih lijekova imaju pristup tržištu, bez obzira na to da li se nalaze na pozitivnoj lijekova listi ili ne.
- Neosnovanost navoda da su strani proizvođači lijekova diskriminirani u Bosni i Hercegovini ili u Hercegovačko-neretvanjskom kantonu, proizlazi iz podataka Agencije, prema kojima je promet lijekova koji imaju dozvolu u Bosni i Hercegovini u 2020. godini iznosio ukupno 742.007.606,51 KM, od čega se na promet domaćih proizvođača odnosi 127.409.708,41 KM ili 17,17%, a na realizovani uvoz lijekova inostranih proizvođača 614.597.898,10 KM ili 82,83%.
- U Hercegovačko-neretvanjskom kantonu u 2020. godini omjer učešća stranih proizvođača u prodaji lijekova u odnosu na domaće proizvođače je približno jednak omjeru koji postoji na nivou Bosne i Hercegovine.
- Poređenja radi, domaći proizvođači na tržištu generičkih lijekova u Republici Sloveniji imaju dominantan položaj, sa tržišnim udjelom koji značajno prelazi preko 50%).
- Podaci o učešću stranih proizvođača na tržištu lijekova u Bosni i Hercegovini i u Hercegovačko-neretvanjskom kantonu, potvrđuju ne samo da strani proizvođači nisu dovedeni u neravnopravan položaj, nego da strani proizvođači imaju dominantan udio na tržištu lijekova Bosne i Hercegovine i u Hercegovačko-neretvanjskom kantonu.
- Pokretanje ovakvih postupaka u vezi sa pozitivnim listama ima za cilj da pokuša smanjiti i onako minorno učešće domaćih proizvođača na tržištu lijekova i da se stranim proizvođačima obezbijedi dodatni privilegiran položaj, kakav oni nemaju ni u svojim domicilnim zemljama, odnosno u zemljama Evropske unije uopće.
- Činjenica je da strani proizvođači lijekova i ne pokreću ovakve postupke u drugim zemljama, uključujući i zemlje u okruženju. S tim u vezi, ukazuje se na izričit stav Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske, po kome isključivo Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u daljem tekstu: HZZO) odlučuje o prijedlozima farmaceutskih kuća za subvencioniranje lijekova sa liste. Izričito je utvrđeno da su aktivnosti HZZO-a isključene od primjene propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, sve dok obavlja provjerene nadležnosti u svrhu ispunjenja javnih ovlasti iz posebnih propisa. Dakle, prema potpuno jasnom stanovištu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske "Sve dok djeluje na temelju opće dostupnosti i solidarnosti, te čini sve što je neophodno potrebno za ispunjenje svojih ovlasti u definiranju i provođenju politike javnog zdravstva, HZZO ne podliježe propisima o zaštiti tržišnog natjecanja".(http://wwwxiztn.hr/iskljucivo-hzzo-

odlucuje-o-prijedlozima-farmaceutskih-kuca-za subvencioniranje-lijekova-s-liste/)

- Strani proizvođači, nastoje iskoristiti nekonzistentnost pravnog i institucionalnog sistema u Bosni i Hercegovini, pa pod plaštom zaštite prava konkurencije, pokreću zahtjeve koji bi u zemljama Evropske unije definitivno bili odbačeni ili odbijeni, na što nedvojbeno ukazuju i naprijed navedene odluke Evropske komisije i Evropskog suda. Zbog toga, ako bi bio prihvaćen zahtjev na kome insistiraju Podnosioci zahtjeva, takva odluka bi dovela u neravnopravan položaj i građane u u Hercegovačko-neretvanjskom kantonu, a po principu presedana i građane u Federaciji Bosne i Hercegovine i u Bosni i Hercegovini.
- Također bi u neravnopravan položaj bili dovedeni i domaći proizvođači lijekova. Naime, ukoliko bi bio usvojen Zahtjev, to bi značilo redukciju nadležnosti institucija u Bosni i Hercegovini, koje se staraju o ostvarivanju prava osiguranika na korištenje lijekova na teret sredstava zdravstvenog osiguranja, u odnosu na nadležnosti institucija i prava osiguranika u Evropskoj uniji.
- Ujedno, s obzirom na pravila i stanovišta evropskih institucija u oblasti konkurencijskog prava, proizvođači lijekova iz Bosne i Hercegovine ne bi imali nikakvih izgleda da osporavaju slične odluke državnih organa u zemljama Evropske unije, dok proizvođači iz zemalja Evropske unije to čine u Bosni i Hercegovini.
- U cijelosti je neosnovan prijedlog Podnosilaca zahtjeva da Konkurencijslco vijeće odredi privremenu mjeru kojom će se djelimično obustaviti primjena Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda i da se u odnosu na lijekove proizvođača Krka primjenjuje Pozitivna lista lijekova HNK iz 2019. godine.
- Ovakav prijedlog je neosnovan, jer se Odluka čija suspenzija se traži privremenom mjerom već primjenjuje duže od četiri mjeseca, pa bi se eventualna privremena mjera ustvari morala primjenjivati retroaktivno. Pri tome, prijedlogom privremene mjere zahtjeva se da Konkurencijsko vijeće odluči o vrsti i nazivu lijekova koji će se izdavati na teret sredstava Zavoda, što bi svakako imalo za posljedicu stvaranje pravne nesigurnosti u ovoj oblasti.
- Podnosioci zahtjeva nisu naveli podatke, činjenice, ni dokaze o navodnoj šteti koju trpe, niti su istakli druge razloge na kojima zasnivaju prijedlog za određivanje privremene mjere.
- Pri tome je značajna činjenica da, bez obzira da li se nalaze na pozitivnoj listi, lijekovi svih proizvođača ukoliko su uredno registrovani, imaju neograničen pristup tržištu lijekova i nalaze se u prodaji, sa dominantnim udjelom na tržištu. Zbog toga su netačni navodi Podnosilaca zahtjeva kojima se nastoji stvoriti pogrešan dojam da se lijekovi koji se ne nalaze na pozitivnoj listi ne mogu uopće plasirati na tržište.
- Imajući u vidu naprijed izloženo, predlaže se da Konkurencijsko vijeće odbije prijedlog Podnosilaca zahtjeva za određivanje privremene mjere, kao neosnovan.

Punomoćnik Ponosilaca zahtjeva se u podnesku zaprimljenom pod brojem: UP-01-26-3-037-15/21 od 11.01.2022. godine izjasnio na navode iz Odgovora za zahtjev ističući slijedeće:

- Podnosioci zahtjeva napominju da sukladno odredbama Zakona o javnom pravobranilaštvu ("Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona" broj 8/99, 3/04 i 11/08) (u daljem tekstu: Zakon o Javnom pravobranilaštvu) poslove pravne zaštite Kantona i njegovih organa obavlja Kantonalno javno pravobranilaštvo (u daljem tekstu: Javno pravobranilaštvo).
- Dakle, Zakonom o javnom pravobranilaštvu, Javno pravobranilaštvo je ovlašteno da zastupa Vladu. Jedino u slučaju kada je potrebno zastupati Kanton pred stranim sudovima, koji ne dozvoljavaju takvo zastupanje, predsjednik Vlade na prijedlog Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave može ovlastiti drugu osobu za zastupanje.
- Prema članu 4. Zakona o Javnom pravobranilaštvu svi kantonalni organi i organi javne samouprave dužni su obavijestiti Javno pravobranilaštvo o sporovima ili drugim postupcima u kojim su dužni poduzimati pravne radnje.
- Odredbama Zakona o Vladi Hercegovačko-neretvanjskog kantona ("Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona" broj 3/07 i 5/09) je propisano da Vlada ostvaruje svoja ovlaštenja kroz donošenje uredbi, odluka, rješenja, zaključaka. Premijer Vlade rukovodi radom Vlade, usmjerava djelovanje i osigurava jedinstvo u djelovanju Vlade, ali nije propisano da zastupa Kanton i Vladu u sudskim i upravnim postupcima, niti da može davati punomoći drugim osobama da zastupaju Kanton ili Vladu. Iz navedenog razloga Podnosioci zahtjeva osporavanju punomoć za zastupanje i Odgovor na zahtjev koji je dostavljen od neovlaštene osobe.
- Protivna strana neosnovano tvrdi da Konkurencijsko vijeće nije nadležno za preispitivanje Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda i drugih organa javne vlasti.
- Sukladno članu 20. Zakona o konkurenciji, organ nadležan za zaštitu tržišne konkurencije u Bosni i Hercegovini je Konkurencijsko vijeće, a članom 21. Zakona o konkurenciji propisano je da je Konkurencijsko vijeće samostalno tijelo koje osigurava dosljednu primjenu Zakona o konkurenciji na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine i ima isključivu nadležnost u odlučivanju o postojanju zabranjenog konkurencijskog djelovanja na tržištu. Prema tome Konkurencijsko vijeće jeste nadležno za postupanje u ovom predmetu.
- Neosnovani su navodi da se odredbe Zakona o konkurenciji ne mogu primjeniti na Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, jer to predstavlja akt javne vlasti.
- Na osnovu člana 2. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, primjenjuju se odredbe istog na Vladu kada svojim djelovanjem posredno ili neposredno učestvuje ili utiče na tržište u Bosni i Hercegovini.
- Navedeno je potvrđeno brojnim odlukama Konkurencijskog vijeća, te posebno Rješenjem broj: 04-26-3-027-38-II/11 od 04.10.2012. godine, Rješenjem broj: 04-26-3-027-65-II/11 od 27.05.2015. godine i Rješenjem broj: 02-26-3-014-22-11/15 od 08.03.2016. godine.
- Nesporno je da Vlada pobijanom Odlukom utiče na tržište, jer je odredila ko može biti na Pozitivnoj listi lijekova, a ko ne može, administriranjem, a ne na osnovu propisanih zakonskih i stručnih kriterija.
- Netačno je da je Vlada usvojila pobijanu Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, na način i po postupku koji je propisan zakonom.
- Ministarstvo zdravstva HNK i Vlada, prilikom donošenja pobijane Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda: nisu raspisali javni oglas za prijavljivanje- dostavljanje aplikacija za uvrštavanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., nisu pozivali e-mailom ili pismenim putem proizvođače lijekova da dostave

aplikacije za uvrštavanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., niti su pribavili stručno mišljenje Komisije za lijekove.

- Vlada je ograničila broj lijekva Krka na Pozitivnoj listi lijekova HNK 2021. samovoljno, bez zakonskih razloga i stručnih kriterija.
- Zakon o lijekovima FBiH u članu 9. stav (2) propisuje da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova samo na osnovu stručnih kriterija i razloga u terapijskoj primjeni, kvalitetu i vjerodostojnosti podataka ili iz razloga sigurnosti opskrbe.
- Nijedan od propisanih razloga za ograničenje broja lijekova nije postojao za lijekove Krka, niti danas postoji.
- Sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021., suprotno propisanoj zakonskoj proceduri, izostavljeno je ukupno 70 lijekova privrednog subjekta Krka za koje je već postojala i potpuna i ispravna dokumentacija Krka Farma koja je prihvaćena, i koji lijekovi su bili na Pozitivnoj listi lijekova iz 2019. godine.
- Svih 70 lijekova Krka koji su izostavljeni sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021. imaju: važeću dozvolu za stavljanje lijeka u promet od Agencije, pozitivne nalaze o urađenoj kontroli kvaliteta lijeka od Kontrolnog laboratorija Agencije, prihvaćene cijene utvrđene Listom lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, iskustvo u terapijskoj primjeni lijeka u Federaciji Bosne i Hercegovine, obezbjeđenu sigurnost snabdijevanja lijekovima uzimajući u obzir istorijske podatke u smislu dugogodišnjeg redovnog snabdijevanja lijekovima u Federaciji Bosne i Hercegovine, status zaštićenog naziva lijeka u zdravstvenom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine/Bosne i Hercegovine, zemljama okruženja, te zdravstvenim sistemima država Evropske unije i etičko oglašavanje lijekova koje se obavlja u skladu sa državnim zakonom i propisom donijetim na osnovu tog zakona. Dakle nije postojao nijedan zakonski razlog da se ograniči broj lijekova privrednog subjekta Krka na način da se sa Pozitivne liste izostavi 70 lijekova i ostavi samo 24 lijeka.
- Podnosioci zahtjeva smatraju da su neosnovani navodi Protivne strane da je Sud BiH zauzeo stav da odluke organa javne vlasti ne potpadaju pod primjenu Zakona o konkurenciji.
- Sud BiH odlučuje za svaki predmet pojedinačno, u zavisnosti od okolnosti svakog konkretnog slučaja.
- Sud BiH stoji na stanovištu da se Zakon o konkurenciji primjenjuje na organe državne uprave i lokalne samouprave što je vidljivo iz dosadašnjih odluka.
- U presudi broj: S1 3 U 011496 12 U od 08.04.2015. godine, odlučujući po tužbi Vlade Federacije Bosne i Hercegovine protiv rješenja Konkurencijskog vijeća broj: 04-26-3-027-38-II/11 od 04.10.2012. godine, Sud BiH je odlučio: "Prije svega ovo sudsko Vijeće nalazi neosnovanim prigovor tužbe da je tuženi pogrešno primjenio Zakon o konkurenciji na odluke zakonodavnih organa i izvršnih vlasti u konkretnom slučaju Vlade Federacije Bosne i Hercegovine iz razloga što se navedene odredbe primjenjuju i na organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno učestvuju ili utječu na tržište, u smislu odredbe člana 2. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji. Slijedom navedenog, svi organi vlasti/institucije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, a koji svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju u Bosni i Hercegovini potpadaju pod primjenu ovog Zakona, jer svi pravni akti koji u suštini imaju uticaj na tržište, spadaju pod odredbu člana 4. stav (1) citiranog Zakona, zbog čega se istaknuti prigovor tužbe u tom pravcu kao neosnovan odbija".
- Identično i u presudi Suda BiH broj: S1 3 U 019262 15 U od 10.5.2017. godine kojom je potvrđeno rješenje Konkurencijskog vijeća da tačka VIII posebnih kriterija Odluke o listi esencijalnih lijekova neophodnih za osiguranje zdravstvene zaštite u okviru standarda obaveznog zdravstvenog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 75/11) predstavlja zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji.
- U presudi broj: S1 3 U 016103 14 U od 23.12.2015. godine, odlučujući po tužbi Federalnog ministarstva zdravstva protiv rješenja Konkurencijskog vijeća broj 04-26-3-007-72-11/13 od 17.04.2014. godine, Sud BiH je odlučio: "Odredbom člana 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i odredbom člana l. stav (l) alineja 5. Pravilnika o obimu i vrsti javno-zdravstvene djelatnosti, koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, onemogućio slobodan pristup ostalim privrednim subjektima, na mjerodavno tržište. Naime, navedeni Pravilnici, sa aspekta propisa o zaštiti tržišne konkurencije su pravnim i administrativnim zaprekama ograničili slobodan ulazak privrednih subjekata, konkurenata na mjerodavno tržište. Slijedom navedenog, svi organi vlasti/institucije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, koji svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju u Bosni i Hercegovini, potpadaju pod primjenu ovog Zakona".
- Presudom Suda BiH broj: S1 3 U 025594 17 U od 27.03.2019. godine je utvrđeno: "Prije svega, ovo Sudsko vijeće nalazi, da je tuženi pogrešno primijenio Zakon o konkurenciji, utvrđujući da Vlada Kantona Sarajevo nema uticaja na tržištu, odnosno da ne može imati uticaja na tržištu, te da njene odluke ne potpadaju pod primjenu Zakona o konkurenciji. Ovo iz razloga, što se odredbe Zakona o konkurenciji primjenjuju i na organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno učestvuju ili utječu na tržište, u smislu odredbe člana 2. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji".
- Presudom Suda BiH broj: S1 3 U 032999 19 U od 03.11.2020. godine utvrđeno je: "Da je Konkurencijsko vijeće pogrešno primijenilo Zakon o konkurenciji, utvrđujući da Vlada Kantona Sarajevo nije učesnik na tržištu, odnosno nije privredni subjekt, njene odluke ne potpadaju pod primjenu Zakona o konkurenciji, te da se odredbe Zakona o konkurenciji primjenjuju i na organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno učestvuju ili utječu na tržište, u smislu odredbe člana 2. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, te da je Konkurencijsko vijeće pogrešno zaključilo da Vlada Kantona Sarajevo ne može u smislu Zakona o konkurenciji biti učesnik tržišne konkurencije".
- Konkurencijsko vijeće mora da postupa sukladno Zakonu o konkurenciji. Članom 43. stav (7) Zakona o konkurenciji, jeste regulisano da Konkurencijsko vijeće, u svrhu ocjene datog slučaja, može koristiti sudsku praksu Evropskog suda pravde i odluke Evropske komisije. Navedeno implicira da nije obligatorna primjena sudske prakse Evropskog suda pravde i odluka Evropske komisije, dok je primjena člana 2. Zakona o konkurenciji obligatorna.
- Protivna strana neosnovano tvrdi da je stanovište Evropskog suda pravde i Evropske komisije da se pravila o konkurenciji ne primjenjuju na odluke povezane sa "vršenjem javne vlasti".

- Evropska komisija i Evropski sud pravde više puta su potvrdili, da u pravu tržišnog natjecanja Zajednice aktivnost koja se sastoji u određivanju uslova ili ograničenja u pružanju dobara i usluga na određenom tržištu, ima obilježje ekonomske aktivnost (predmet C-41/90 Hofner i Elser [1991] ECR 1-1979, paragra/21 i spojeni predmeti C-264/01, C-306/01, C-354/01 i C- 355/01 AOK-Savezna i ostalo [2004] ECR 1-2493, paragraf 46), (predmet C-35/96 Komisija protiv Italije [1998] ECR 1-3851.
- Evropski sud pravde i Evropska komisija su u više postupaka utvrđivali neusklađenost odluka organa "javne vlasti", sa pravilima o konkurenciji i to:
  - U predmetu Commission of the European Communities v. Italian Republic, br. 118/85, od 16. 06. 1987. i C-35/96 [1998] ECR 1-3851, odlučeno je upravo protiv odluka državne vlasti.
  - U slučaju C-67/96. Albany, ECR (1999.) 1-5751 ESP je istaknuo kako se dopunski penzioni fond, bez obzira na ostvarivanje socijalnih ciljeva, realizaciju načela solidarnosti i neprofitni karakter djelatnosti ima smatrati privrednim subjektom.
  - U u slučajevima: C-219/97 Drijvende Bokken, ECR (1999.) 1-6121; C- 67/96, je odlučeno u slučaju dopunskih penzijskih fondova, pod određenim okolnostima moguće je govoriti o privrednoj aktivnosti i privrednim subjektima.
  - Slična je argumentacija iznesena i u slučaju Francuske udruge osiguravatelja (FFSA) C-244/94. FFSA, ECR (1995.) 1-4013.
  - U predmetu C-475/99. Ambulanz Glockner, ECR (2001.) 1-8089 određene aktivnosti u zdravstvu, kao što su hitna služba, odnosno prijevoz pacijenata, eksplicitno su označene kao privredne djelatnosti.
- Postoje presude Evropskog suda pravde u kojim je sasvim jasno presuđeno da se odluke izvršnih organa vlasti ili čak Vlade pojedinih zamalja članica proglašavaju zabranjenim konkurencijskim djelovanjem.
- Očit primjer je presuda Evropskog suda pravde od 18.06.1998. godine, predmet C-35/96 u kojem je Sud iznio stav: "Zahtjev u ovom postupku je bio za proglašenje da usvajanjem i zadržavanjem na snazi zakona koji, pri odobravanju relativne moći odlučivanja, zahtijeva od Consiglio Nazionale degli Spedizionieri Doganali (Nacionalno vijeće carinskih agenata) da donose odluke protivno članu 85. Ugovora o EZ-u, u smislu da određuje obaveznu carinu za sve carinske agente, Talijanska Republika nije ispunila svoje obveze prema članovima 5. i 85. Ugovora".
- Neosnovani su navodi Protivne strane da donošenje Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda ne predstavlja ekonomsku aktivnost, te da ne utiče na tržište.
- Nebitna je tvrdnja Protivne strane da Vlada nije nudila lijekove koji se izdaju na teret Zavoda, niti je iz te aktivnosti ostvarivala profit.
- Podnosioci zahtjeva ističu da Zakon o konkurenciji termin privredni subjekat koristi kao zbirni termin, a ne kao zakonsku definiciju. U članu 2 stav (1) Zakona o konkurenciji je jasno navedeno da se isti primjenjuje na sva pravna i fizička lica (u daljem tekstu zajedno nazvani privredni subjekti).
- Pravno neosnovano se tvrdi da Zakonom o konkurenciji pojam privredni subjekat treba biti ograničen na način da je ispunjen i dodatni uslov da se isti posredno ili neposredno bavi proizvodnjom, prodajom roba i pružanjem usluga, te da sudjeluju u prometu roba i itd.
- Činjenica je da postoji specifično tržište lijekova koji se izdaju i prodaju na teret fonda Zavoda. Svi prodati lijekovi na ovom tržištu se plaćaju od strane Zavoda. Bitno je da privredni subjekti koji se sada nalaze na Pozitivnoj liste lijekova HNK 2021. bave prodajom lijekova i da su na taj način privilegovni u odnosu na privredni subjekat Krka čiji se lijekovi ne nalaze na Listi, bez bilo kakvih stručnih i objektivnih razloga.
- Pobijanom Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda na specifičan način se nude robe na tržištu lijekova koji se izdaju na teret Zavoda.
- Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Vlada u ime Zavoda nudi lijekove krajnjim korisnicima-pacijentima koje krajnji korisnici dobijaju na recept, a čiju cijenu plaća Zavod farmaceutskim kompanijama.
- Vlada je aktivni učesnik na tom tržištu lijekova, jer Vlada utiče na to tržište nametanjem ograničenja pristupa ovom tržištu. Privredna aktivnost nije samo direktna prodaja ili kupovina od strane "javne vlasti" nego je i djelovanje kojim se onemogućava pristup tržištu pod jednakim uslovima.
- Dakle bitno je da se Odlukom o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda direktno djeluje na tržište i tržišnu konkurenciju, jer se njom Podnosiocima zahtjeva (koji imaju proizvode istih karakteristika, sa istom cijenom, koje potrošači smatraju međusobno zamjenljivim), onemogućava pristup tržištu, a omogućava samo određenim-izabranim privrednim subjektima.
- Neosnovane su tvrdnje da prava Podnosilaca zahtjeva nisu povrijeđena jer imaju neograničen pristup slobodnom tržištu. Predmet postupka nije pristup slobodnom tržištu.
- Relevantno tržište predmetnog postupka je uvrštavanje lijekova na Pozitivnu Listu lijekova koji se izdaju i prodaju na recept i na ovom tržištu cijena lijekova je fiksno određena za sve učesnike na osnovu Odluke o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH.
- Na pomenuto relevantno tržište mogu pristupiti samo proizvođači kojima je Vlada "dala odobrenje" odnosno uvrstila ih na Pozitivnu listu lijekova, a proizvođači lijekova se ne mogu nadmetati za poziciju cijenom, već samo kvalitetom proizvoda.
- Također, ovom tržištu kupci-pacijenti ne mogu slobodno kupovati robu, nego samo ako imaju ljekarski recept, proizvodi su međusobno zamjenjivi, ali o izboru proizvoda odluku ne donosi krajnji potrošač-pacijent, nego neovisna stručna osoba-lijekar, a na kraju robu uvijek plaća Zavod.
- Osnovna bitna karakteristika ovog tržišta je da direktni korisnici (pacijenti) kupljenu robu ne plaćaju (ili plaćaju minimalnu participaciju), što znači da ovo tržište privlači veliki broj "kupaca", jer robu dobijaju besplatno.
- Druga bitna karakteristika ovog tržišta je da robu plaća Zavod, dakle budžetski korisnik, što faktički znači da prodavači imaju garantovanu naplatu.
- Dakle tvrdnja da se lijekovi Krke koji nisu uvršteni na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021. mogu prodavati u slobodnoj prodaji je neosnovana (ili samo teoretska), jer nijedan kupac-pacijent neće izabrati da kupi tu robu, kada zamjenski proizvod može dobiti besplatno.
- Protivna strana neosnovano tvrdi da je stanovište Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske, da su aktivnosti HZZO-a isključene od primjene propisa o zaštiti tržišnog uticaja. Aktivnosti HZZO-a mogu biti isključene od primjene propisa o zaštiti tržišnog natjecanja samo pod uslovom da obavlja povjerene nadležnosti u svrhu ispunjenja

javnih ovlasti uz puno osiguranje učinkovitog tržišnog natjecanja.

Dana 04.02.2022. godine, pod brojem: UP-01-26-3-037-17/21, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo izjašnjenje Kantonalnog javnog pravobranilaštva Hercegovačko-neretvanjskog kantona (u daljem tekstu: Javno pravobranilaštvo HNK) u kojem navodi da je saglasno sa svim podnescima koje je advokat Džemil Sabrihafizović uputio Konkurencijskom vijeću u predmetnom postupku. Također, u podnesku je navedeno da sukladno članu 10. Zakon o Javnom pravobranilaštvu, Javno pravobranilaštvo obavlja poslove pravne zaštite, imovine i imovinskih interesa Kantona, odnosno jedinica lokalne samouprave, njihovih tijela i drugih tijela koja se finansiraju iz njihovih budžeta, ili u odnosu na njih obavljaju osnivačka prava. Slijedom navedenog, Javno pravobranilaštvo smatra da se u predmetnom postupku ne radi o imovini i imovinskim interesima Hercegovačko-neretvanjskog kantona, pa ne postoji obaveza zastupanja od strane Javnog pravobranilaštva.

4. Prikupljanje podatak od trećih osoba

Tokom postupka, Konkurencijsko vijeće je zbog utvrđivanja svih relevantnih činjenica u smislu odredbi člana 35. stav (1) tačke a) i c) Zakona o konkurenciji prikupljalo podatke i dokumentaciju od trećih osoba koje nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće se u smislu člana 35. stav (1) tačke a) i c) Zakona obratilo Zavodu aktom broj: UP-01-26-3-037-22/21 od 27.04.2022. godine u kojem je tražilo sljedeće podatke: procentualni omjer zastupljenosti generički lijekovi domaćih i stranih (uvoznih) proizvođača na listi lijekova u skladu sa prethodno donesenom odlukom o listi lijekova Hercegovačko-neretvanskog kantona, kao i važećom Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, te podatke o finansijskom učešću domaćih i stranih proizvođača po pomenutoj Odluci.

Dana 18.05.2022. godine, pod brojem: UP-01-26-3-037-29/21, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo odgovor Zavoda u kojem su dostavljeni traženi podaci.

5. Usmena rasprava i dalji tok postupka

Obzirom da se u predmetnom postupku radi o strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je sukladno članu 39. stav (1) Zakona održalo usmenu raspravu dana 21.04.2022. godine.

Usmenoj raspravi su prisustvovali punomoćnik Podnosilaca zahtjeva, advokat Emir Kapidžić iz Sarajeva, te punomoćnik Protivne strane, advokat Džemil Sabrihafizović iz Sarajeva.

Tok usmene usmene rasprave je zabilježen na Zapisnik (akt broj: UP-01-26-3-037-21/21), a s obzirom da se naprijed navedeni punomoćnici stranaka nisu mogli očitovati na sva pitanja i navode suprotnih strana u samom toku usmene rasprave, Konkurencijsko vijeće je odobrilo da izjašnjenja stranaka, kao i odgovori na pitanja upućena od strane voditelja postupka, dostave naknadno pismenim putem. Advokat Emir Kapidžić je na usmenoj raspravi dostavio akt Zavoda broj: 07-45-14-10-1-07859-1/2022 od 19.04.2022. godine koji je uložen u spis i predat punomoćniku Protivne strane.

Konkurencijsko vijeće je dana 04.05.2022. godine pod brojem: UP-01-26-3-037-23/21 zaprimilo izjašnjenje Podnosilaca zahtjeva na pitanja sa usmene rasprave, te Nalaz i mišljenje stalnog sudskog vještaka ekonomske struke Elmedine Manso od 29.04.2022. godine (u daljem tekstu: Nalaz i mišljenje sudskog vještaka). Nalaz i mišljenje sudskog vještaka je urađen na inicijativu punomoćnika Podnosilaca zahtjeva i na okolnosti koje je isti predložio, bez donošenja zaključka o vještačenju od strane Konkurencijskog vijeće, sukladno odredbama Zakona o upravnom postupku. U Nalazu i mišljenju je zaključeno sljedeće:

- Prosječan mjesečni promet koji je ostvarila Krka Farma po osnovu lijekova koji nisu više na listi za 2021. godinu iznosi 26.832,99 KM, odnosno 54,87% ukupnog mjesečnog prometa koji finansira Zavod (na osnovu prometa istim lijekovima za period od 01.01.-23.08.2021. godine).
- Za period od 01.01.-23.08.2021. godine došlo je od povećanja prosječnog mjesečnog prometa po osnovu lijekova koji nisu više na listi u odnosu na promet u 2020. godini u iznosu od 4.172,07 KM ili u procentima povećanje 18,41%.
- Za period od 01.09.2021. godine do 31.12.2021. godine, prema prosječnom mjesečnom prometu Krka Farma bi ostvarila dodatni promet u iznosu od 107.331,96 KM za lijekove koje nisu na listi.
- Za period od 01.09.2021. godine do 31.12.2021. godine, prema prosječnom mjesečnom prometu Krka Farma ostvarila je promet u iznosu od 88.274,32 KM za lijekove koji su na listi.
- Za period od 01.09.2021. godine do 31.12.2021. godine, prema prosječnom mjesečnom prometu Krka Farma ostvarila bi ukupan promet u iznosu od 195.606,28 KM za lijekove koji nisu na listi i lijekove koji su na listi, a što predstavlja pad prometa za 54,87%.
- Kao posljedica isključenja 70 lijekova sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021., Krka Farma je u periodu od 01.09.2021. godine do 31.12.2021. godine imala pad prometa od 54,87%.

Punomoćnik Protivne strane, advokat Džemil Sabrihafizović je u podnesku koji je Konkurencijsko vijeće zaprimilo dana 04.05.2022. godine, pod brojem: UP-01-26-3-037-24/21 dostavio odgovore na pitanja voditelja postupka sa usmene rasprave i naveo sljedeće:

- Poziv za nove zaštićene nazive u okviru generičkih naziva lijekova koji su uvršteni na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., upućen je putem e-maila svim proizvođačima i zastupnicima lijekova dana 31.05.2021. godine (dokaz: e-mail od 31.05.2022. poslan sa boris.vidovic@zzo.ba).
- Inicijativu za donošenje nove liste lijekova dao je Zavod (dokaz: akt Zavoda broj: 040301-33-14-8-3-08461/21 od 21.04.2021. godine i Obrazloženje uz Odluku izmjeni Odluke o utvrđivanju Liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret Zavoda).
- S obzirom da Pozitivna lista lijekova HNK iz 2019. godine, nije u potpunosti bila usaglašena sa Federeralnom esecijalnom listom, Vlada je donijela Zaključak broj: 01-1-02-1039/19 od 22.05.2019. godine kojim je zaduženo Ministarstvo zdravstva HNK da svake godine analizira listu lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda i predloži eventualne izmjene i dopune.
- Na osnovu Zaključka Vlade broj: 01-1-02-1039/19 od 22.05.2019. godine, nadležni ministar je pripremio prijedlog Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda.
- Ministarstvo zdravstva HNK je obavilo postupak revizije važeće Pozitivne liste lijekova HNK, radi usklađivanja sa Federalnom esencijalom listom.
- Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda utvrđeni su kriteriji za uvrštavanje lijekova na Pozitivnu listu, kao i kriteriji za ograničavanje broja zaštićenih lijekova na Pozitivnoj listi u smisli člana 11. Pravilnika o bližim kriterijima.
- Propisima nije utvrđeno da se donosi posebna odluka o lijekovima koji su uvršteni pozitivnu listu lijekova, nego se na bazi naprijed navedenih kriterija donosi i objavljuje pozitivna lista lijekova, sa lijekovima koji su uvršteni na listu.

- Sukladno navedenom, Komisija za lijekove nije davala posebno stručno mišljenje o lijekovima koji nisu uvršteni na listu.

6. Relevantno tržište

Relevantno tržište u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište obuhvaća cjelokupan ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojem privredni subjekti djeluju u prodaji ili kupovini relevantnih usluga pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Relevantno tržište proizvoda predmetnog postupka je tržište lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda.

Relevantno geografsko tržište je teritorij Hercegovačko-neretvanjskog kantona, budući da se Odluka o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda primjenjuje u Hercegovačko-neretvanjskom kantonu.

U smislu citiranih odredbi Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, te na osnovu podnesenog Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je za relevantno tržište predmetnog postupka utvrdilo tržište lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda na području Hercegovačko-neretvanjskog kantona.

7. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja relevantnih činjenica i dokaza utvrđenih tokom postupka, činjenica iznijetih na usmenoj raspravi, podataka i dokumentacije iz spisa, pojedinačno i zajedno, te na osnovu izvedenih dokaza, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće:

- Sukladno članu 5. Zakon o lijekovima FBiH, snabdijevanje lijekovima u primarnoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti koji se koriste na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine obavlja se u skladu Federalnom listom lijekova i Listom lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti Federaciji Bosne i Hercegovine.
- Član 6. Zakona o lijekovima FBiH predviđa da cijene lijekova sa Federalne liste lijekova se usklađuju sa cijenama lijekova na nivou Bosne i Hercegovine i ne mogu biti više od maskimalnih veleprodajnih cijena lijekova u Bosni i Hercegovini. Cijene lijekova utvrđene Federalnom listom lijekova su obavezujuće kod donošenja pozitivnih listi lijekova na kantonalnom nivou.
- Na osnovu člana 8. Zakona o lijekovima FBiH, dato je ovlaštenje vladama kantona da na prijedlog kantonalnog ministra zdravstva, donose Listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja kantona. Na listu lijekova koju utvrđuje vlada kantona, obavezno ulaze lijekovi koji su uvršteni u Federalnu listu lijekova sukladno članu 8. stav (2) Zakona o lijekovima FBiH.
- Članom 9. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđeno je da se na pozitivnoj listi lijekova kantona, kao i listi lijekova u bolničkoj i zdravstvenoj zaštiti na području kantona, može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova.
- Radi provedbe Zakona o lijekovima FBiH, Federalno ministarstvo zdravstva je donijelo Pravilnik o bližim kriterijima. Pravilnikom o bližim kriterijima utvrđeni su kriteriji za izbor lijekova, postupak i način izrade listi lijekova, te način skidanja lijekova sa listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine.
- Sukladno članu 3. Pravilnika o bližim kriterijima njegova primjena je obavezna na kantonalnom nivou.
- Član 6. Pravilnika o bližim kriterijima propisuje da lijekovi sa Federalne liste lijekova obavezno ulaze u sastav pozitivne liste lijekova kantona, kao i liste lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona (kantonalne liste lijekova) koje donosi vlada kantona na prijedlog kantonalnog ministra zdravstva. Nije dozvoljeno proširenje listi lijekova kantona, ukoliko kanton nije u mogućnosti pokriti troškove pozitivne liste lijekova kantona koja se finansira na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja.
- Na osnovu člana 17. Pravilnika o bližim kriterijima revizija listi lijekova se obavlja na godišnjem nivou na način da se prvo obavi revizija federalne liste lijekova, a nakon objavljivanja federalnih lista lijekova, kantonalna ministarstva su u obavezi provesti postupak sačinjavanja i predlaganja kantonalnih lista lijekova sukladno Zakonu o lijekovima u FBiH i citiranim pravilnikom.
- Odlukom o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH i Odlukom o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH za 2022. godinu, utvrđen je popis lijekova koji se izdaju i osiguravaju, na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federalni zavod zdravstvenog osiguranja).
- Temeljem Zaključka broj: 01-1-02-875/21 od 31.03.2021. godine, Vlada je obavezala Ministarstvo zdravstva HNK da pripremi prijedlog Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda.
- Zavod je aktom broj: 040301-33-14-8-3-08461/21 od 21.04.2021. godine predložio uvrštavanje novih generičkih naziva lijekova na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021.
- Sukladno članu 8. Zakona o lijekovima FBiH, Vlada je donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda dana 24.05.2021. godine, sa početkom primjene od 23.08.2021. godine.
- U vrijeme donošenja Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda na snazi je bila Odluka o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH, dana 01.01.2022. godine na snagu je stupila Odluka o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH za 2022. godinu.
- Tačkom II Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Vlada je izvršila izmjenu tačke IV Odluke o Pozitivnoj lista lijekova HNK iz 2019. godine, što je rezultiralo promjenom broja lijekova Podnosilaca zahtjeva na Pozitivnoj listi lijekova koja je sastavni dio Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda.
- U postupku formiranja Pozitivne liste lijekova HNK 2021., Ministarstvo zdravstva HNK nije raspisivalo Javni poziv nosiocima dozvole za stavljanje lijeka u promet u Bosni i Hercegovini za podnošenje dokumentacije kojom će dokazati da ispunjavaju uslove za stavljanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., niti je Komisija za lijekove dala posebno stručno mišljenje o lijekovima koji će biti uvršteni na Pozitivnu listu lijekova.
- Poziv za apliciranje novih generičkih naziva lijekova koji su uvršteni na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., kao i zahtjev

za usklađivanjem cijena lijekova sa cijenama iz 2021. godine, upućen je od Zavoda svim proizvođačima i zastupnicima lijekova dana 31.05.2021. godine sa e-mail adrese boris.vidovic@zzo.ba.
- Agencija je registrirala, te izdala rješenje za ukupno 489 lijekova čiji je proizvođač Krka, a nosilac dozvole za stavljanje u promet ovih lijekova na tržištu Bosne i Hercegovine je privredni subjekat Krka Farma.
- Na Federalnoj listi lijekova se nalazi ukupno 181 lijek, čiji je proizvođač Krka, a nosilac odobrenja za stavljanje u promet lijekova je privredni subjekat Krka Farma.
- Podnosioci zahtjeva su na Pozitivnoj listi lijekova iz 2019. godine bili zastupljeni sa ukupno 94 lijeka dok je na novu izmjenjenu Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., uvršteno 24 lijeka proizvođača Krka.
- Direktorica privrednog subjekta Krka Farma Azra Tahirović je dana 27.07.2021., poslala upit Ministarstvu zdravstva HNK povodom Pozitivne liste lijekova HNK 2021., te je tražila objašnjenje zašto su lijekovi Krka izostavljeni sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021. i na osnovu kojih kriterija. Ministarstvo zdravstva HNK nije dostavilo odgovor na pomenuti dopis.

Podnosilac zahtjeva je u predmetnom postupku iznio prigovor vezan za zastupanje Vlade od advokata Džemila Sabrihafizovića, navodeći da sukladno odredbama Zakona o Javnom pravobranilaštvu, poslove pravne zaštite Hercegovačko-neretvanjskog kantona i njegovih organa treba obavljati Javno pravobranilaštvo HNK, te da advokat Džemil Sabrihafizović ne bi trebao zastupati Vladu pred Konkurencijskim vijećem. Konkurencijsko vijeće izneseni priogovor smatra neosnovanim, jer se u predmetnom postupku u smislu člana 10. Zakona o Javnom pravobranilaštvu ne radi o imovini i imovinskim interesima Hercegovačko-neretvanjskog kantona, što implicira da Vladu ne mora zastupati Javno pravobranilaštvo HNK i da advokat Džemil Sabrihafizović na temelju punomoći izdate od Vlade može poduzimati pravne radnje pred Konkurencijskim vijećem.

Sukladno članu 2. Zakona o konkurenciji, isti se primjenjuje na pravna ili fizička lica, bilo da su to privredna društva, poduzeća, poduzetnici, udruženja, bez obzira na oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, zatim na tijela državne uprave i lokalne samouprave, te sva ostala fizička ili pravna lica bez obzira na pravni status, oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, kao što su udruženja, sportske organizacije, ustanove, zadruge, nositelji prava intelektualnog vlasništva. Vlada u smislu člana 2. stav (2) tačka b) Zakona o konkurenciji, te prema tumačenjima presuda Suda BiH (presuda broj: S1 3 U 011496 12 U od 08.04.2015. godine, presuda broj: S1 3 U 016103 14 U od 23.12.2015. godine, presuda broj: S1 3 U 025594 17 U od 27.03.2019. godine i presude broj: S1 3 U 032999 19 U od 03.11.2020. godine) predstavlja privredni subjekat, kada posredno ili neposredno učestvuje ili utiče na tržište, te neosporno potpada pod primjenu Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće smatra da je tumačenje Protivne strane da Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda ne predstavlja zabranjeni sporazum u smislu člana 4. Zakona o konkurenciji u potpunosti pogrešno. Protivna strana smatra da je sporazum pojedinačni pravni akt koji nastaje saglasnošću volja dvije strane, a da je Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda opšti akt donesen od Vlade. Nesporno je da se u skladu sa članom 4. stav (1) Zakona, Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda može smatrati zabranjenim sporazumom, jer je istim definisano da su zabranjeni sporazumi odluke i drugi akti privrednih subjekata koji imaju za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje i narušavanje tržišne konkurencije, pri čemu je nesporno da se Protivna strana u smislu člana 2. stav (2) tačka b) Zakona smatra privrednim subjektom, jer donošenjem Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda utiče na tržište.

Punomoćnik Podnosilaca zahtjeva je samoinicijativno dostavio Nalaz i mišljenje sudskog vještaka Elmedine Manso, koji Konkurencijsko vijeće nije uzelo u obzir prilikom utvrđivanja činjeničnog stanja, jer sukladno članu 176. stav (1) Zakona u upravnom postupku, Konkurencijsko vijeće nije donijelo zaključak o vještačenju u predmetnom postupku, niti je sukladno članu 176. stav (3) Zakona o upravnom postupku Protivna strana konsultovana oko ličnosti vještaka i okolnosti vještačenja.

Član 4. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, određuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu, a koji se odnose na direktno ili indirektno utvrđivanje kupovnih ili prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovačkih uslova.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je Vlada sukladno članu 8. stav (1) Zakona o lijekovima FBiH nadležna za donošenje Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, odnosno Pozitivne liste lijekova HNK 2021. Analizirajući odredbe Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da ne sadrži obilježja zabranjenog sporazuma iz člana 4. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, jer se istom direktno ili indirektno ne nameću kupovne i prodajne cijene ili trgovački uslovi. U tački II Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, utvrđivanje cijena lijekova na Pozitivnoj listi lijekova HNK iz 2021. je regulisano na način da se primjenjuje važeća Odluka o usaglašavanju cijena lijekova na Pozitivnoj listi lijekova Hercegovačko-neretvanjskog kantona sa cijenama lijekova na Federalnoj listi lijekova, iz čega proizilazi da pobijanom Odlukom nisu određene, odnosno nametnute cijene lijekova. Iz odredbi Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, evidentno je da Vlada nije nametala trgovačke uslove proizvođačima i prometnicima lijekova koji se uvrštavaju na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021. Konkurencijsko vijeće smatra da donošenje Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda od strane Vlade nije imalo za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje i narušavanje tržišne konkurencije u smislu člana 4. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji.

Na osnovu gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 1. dispozitiva ovoga Rješenja.

Član 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji određuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu, a koji se odnose na ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja.

Članom 9. stav (3) Zakona o lijekovima FBiH je regulirano da se na listu lijekova obavezno uvrštavaju lijekovi domaće industrije, koji ispunjavaju uslove, i to pored lijekova–originatora, kao i lijekova inozemne farmaceutske industrije. Član 9. Zakona o lijekovima FBiH i član 11. Pravilnika u bližim kriterijima definira mogućnost ograničavanja broja zaštićenih lijekova proizvođača i obavezu uvrštavanja domaćih i originalnih proizvođača lijekova.

Na osnovu citiranih odredbi, Vlada je donošenjem Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda smanjila prisustvo lijekova proizvođača Krka, u odnosu na prethodno važeću Pozitivnu listu lijekova iz 2019. godine sa ukupno 94 lijeka na 24 lijeka.

Podnosioci zahtjeva tvrde da im je Vlada ograničila pristup relevantnom tržištu, te da je usvajanjem sporne Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, administrativnim mjerama ograničila mogućnost pristupa tržištu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda na području Hercegovačko-neretvanjskog kantona, što je netačno. Uvidom u podatke koje je dostavio Zavod, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su lijekovi stranih proizvođača zastupljeni na Pozitivnoj listi lijekova HNK iz 2021. u udjelu od 42,6%, dok su domaći proizvođači zastupljeni sa 57,4%, te da po tom osnovu na istoj nema diskriminacije obzirom na podrijetlo proizvoda. Naime, na Pozitivnu listu lijekova HNK iz 2021. uvršteno je ukupno 655 lijekova (u svim oblicima i veličinama), od kojih je 376 generičkih lijekova domaćih proizvođača i 279 lijekova stranih proizvođača, uključujući i Podnosioce zahtjeva. Također, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su u periodu 01.09.-31.12.2021. godine strani proizvođači na osnovu plasiranih lijekova koji su na Pozitivnoj listi lijekova HNK iz 2021. ostvarili prihod od 2.583.284,00 KM, dok su domaći proizvođači ostvarili prihod od 2.108.727,00 KM, što ukazuje na neospornu činjenicu da Podnosioci zahtjeva i ostali strani proizvođači lijekova nisu isključeni sa Pozitivne liste lijekova HNK iz 2021.

Imajući u vidu navedeno, Podnosioci zahtjeva nisu dokazali postojanje povrede iz člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji. Konkurencijsko vijeće smatra kako je Vlada postupala sukladno svojim ovlaštenjima koja proizlaze iz člana 9. Zakona o lijekovima FBiH. Donošenjem Pozitivne liste lijekova HNK 2021. godinu koja je sastavni Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda nisu isključeni strani proizvođači lijekova, što uključuju i Podnosioce zahtjeva, odnosno isti su prisutni na istoj sukladno važećim propisima, te da su ostvarili veći prihod od domaćih proizvođača lijekova, što je vidljivo iz finansijkog udjela stranih proizvođača od 55% u odnosu na lijekove domaćih proizvođača sa 45%. Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku utvrdilo da Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda donesena od strane Vlade ne predstavlja zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji.

U postupku utvrđivanja činjeničnog stanja, uzeta je u obzir i okolnost da sredstva obveznog zdravstvenog osiguranja nisu budžetska sredstva, odnosno da se ista formiraju na osnovu obaveznog davanja koja su jednaka za sve osiguranike, kao krajnje korisnike istih, te da iz tih sredstava svi ostvaruju jednaka prava neovisno od iznosa doprinosa koji svaki osiguranik uplaćuje, čime se u potpunosti primjenjuje princip solidarnosti. Sukladno navedenom i važećim zakonodavstvom, vlade kantona donose odluke o pozitivnim listama, te na taj način odlučuju o namjeni ličnih sredstava prikupljenih u fond obavezne zdravstvene zaštite. Također, prema važećim propisima, način finansiranja i nabavka lijekova iz sredstava obavezne zdravstvene zaštite, što uključuje i pozitivnu listu lijekova, podliježe kontroli zakonitosti od strane nadležnih organa, prvenstveno Federalnog ministarstva zdravstva, te pripadajućih kantonalnih i federalnih inspekcija sa posebnih ovlaštenjima.

Konkurencijsko vijeće konstatuje da se u podnesenom Zahtjevu ukazivalo na nepoštovanje propisane procedure donošenja Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, no s obzirom da se tu radi o procedurama koje nisu u stvarnoj nadležnosti Konkurencijskog vijeća sukladno Zakonu o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće nije niti cijenilo ispravnost provedbene procedure kod donošenja pobijane Odluke, a koju u okviru svoje nadležnosti sprovodi Ministarstvo zdravstva HNK u koordinaciji sa Vladom. Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku zaključilo da sačinjavanje Pozitivne liste lijekova HNK 2021., spada u nadležnost Ministarstva zdravstva HNK, prilikom čega se ista sačinjava u skladu sa zakonskom i podzakonskom regulativom, te Konkurencijsko vijeće ne može ulaziti u aspekt struke i kompetencije Ministarstva zdravstva HNK, na način da Konkurencijsko vijeće procjenjuje ispravnost skidanja ili stavljanja određenih lijekova sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021.

Na osnovu gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 2. dispozitiva ovoga Rješenja.

8. Privremena mjera

Analizirajući istaknute navode i ponuđene dokaze Podnosilaca zahtjeva u vezi zatražene privremene mjere, imajući u vidu odredbe člana 36. Zakona o konkurenciji prema kojim je teret dokazivanja na stranci koja je podnijela zahtjev za pokretanje postupka, Konkurencijsko vijeće na osnovu istih nije u vrijeme podnošenja Zahtjeva moglo utvrditi preliminarnu povredu u smislu člana 40. stav (1) Zakona o konkurenciji koja bi mogla kratkoročno štetno utjecati na pojedine privredne subjekte, pa samim time nije mogao pravovremeno odrediti privremenu mjeru.

Na osnovu gore navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 3. dispozitiva ovoga Rješenja.

9. Troškovi postupka

Punomoćnik Protivne strane advokat Džemil Sabrihafizović dostavio je dana 04.05.2022. godine u zakonom predviđenom roku troškovnik, koji je zaprimljen pod brojem: UP-01-26-3-037-25/21.

Punomoćnik Podnosilaca zahtjeva advokat Emir Kapidžić dostavio je dana 04.05.2022. godine u zakonom predviđenom roku troškovnik, koji je zaprimljen pod brojem: UP-01-26-3-037-26/21.

Članom 105. stav (1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje), a članom 105. stav (2) istog Zakona je propisano da kada u postupku učestvuju dvije ili više strana sa suprotnim interesima, strana koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku. Ako je u takvom slučaju koja od stranaka djelimično uspjela sa svojim zahtjevom, ona je dužna nadoknaditi protivnoj stranci troškove srazmjerno dijelu svog zahtjeva s kojim nije uspjela.

U skladu sa odlukom navedenom u dispozitivu ovog Rješenja Podnosioci zahtjeva nisu uspjeli u svom Zahtjevu, pa su dužni nadoknaditi troškove postupka Protivnoj strani.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da punomoćnik Protivne strane advokat Džemil Sabrihafizović, u skladu sa članom 18. tačka 2. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata Federacije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik FBiH", br. 22/04 i 24/04), ima pravo na naknadu troškova. Obzirom da je punomoćnik Protivne strane obaveznik poreza na dodatnu vrijednost (PDV), obračunati troškovi se uvećavaju za iznos PDV-a.

Punomoćnik Podnosilaca zahtjeva advokat Emir Kapidžić nije uspio u svom Zahtjev, pa mu se odbija zahtjev na naknadu troškova postupka.

U skladu sa članom 18. tačka 2. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata Federacije Bosne i Hercegovine, obračunati su troškovi punomoćnika Protivne strane advokata Džemila Sabrihafizovića i to: Odgovor na zahtjev u iznosu od

240,00 KM uvećano za PDV 280,80 KM i za zastupanje na usmenoj raspravi u iznosu od 240,00 KM uvećano za PDV 280,80 KM. Slijedom navednog, Podnosioci zahtjeva su u obavezi uplatiti ukupan iznos od 561,60 KM punomoćniku Protivne strane advokatu Džemilu Sabrihafizoviću.

Na osnovu gore navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točkama 4. i 5. dispozitiva ovoga Rješenja.

10. Administrativna taksa

Podnosioci zahtjeva na ovo Rješenje u skladu sa članom 2. tarifni broj 107. stav (1) tačka g) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 30/06, 18/11 i 75/18) (u daljem tekstu: Odluka o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem) su obavezni platiti administrativnu taksu u iznosu od 1.500,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

U skladu sa odredbom člana 3. stav 2. tačka b) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem, Podnosioci zahtjeva nakon izvršene uplate su dužni uplatnicu kao dokaz o izvršenoj uplati administrativne takse dostaviti Konkurencijskom vijeću, prije dostavljanja Rješenja.

Ukoliko Podnosioci zahtjeva ne izvrše uplatu administrativne takse, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri koja je propisana članom 18. Zakona o administrativnim taksama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 6. dispozitiva ovog Rješenja.

11. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj UP-01-26-3-037-33/21
26. maja 2022. godine
Sarajevo

Predsjednik
Dr. sc. **Amir Karalić**, s. r.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e) i članka 42. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 48/05, 76/07 i 80/09), članka 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), a po Zahtjevu za pokretanje postupka gospodarskih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, protiv Vlade Hercegovačko-neretvanske županije, Stjepana Radića 3, 88 101 Mostar, radi postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka a) i b) Zakona o konkurenciji, na 106. (stotinušestoj) sjednici održanoj dana 26.05.2022. godine, donijelo je

RJEŠENJE

1. Odbija se Zahtjev gospodarskih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, podnesen protiv Vlade Hercegovačko-neretvanske županije, Stjepana Radića 3, 88 101 Mostar, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, kao neutemeljen.
2. Odbija se Zahtjev gospodarskih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, podnesen protiv Vlade Hercegovačko-neretvanske županije, Stjepana Radića 3, 88 101 Mostar, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, kao neutemeljen.
3. Odbija se prijedlog za donošenje rješenja o privremenoj mjeri, podnesen od gospodarskih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, kao neutemeljen.
4. Obvezuju se gospodarski subjekti Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija da isplate iznos od 561,60 KM na ime troškova postupka u roku od 8 (osam) dana od primitka ovog Rješenja.
5. Odbija se zahtjev gospodarskih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija za naknadom troškova postupka, kao neutemeljen.
6. Obvezuju gospodarski subjekti Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija da plate administrativnu pristojbu na Rješenje, u iznosu od 1.500,00 KM, u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.
7. Ovo Rješenje će biti objavljeno u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 08.09.2021. godine, zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka (u daljnjem tekstu: Zahtjev) od strane gospodarskih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: Krka Farma ili Podnositelj zahtjeva) i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija (u daljnjem tekstu: Krka ili Podnositelj zahtjeva), koje zastupa odvjetnik Kapidžić Emir, Maršala Tita 50, 71 000 Sarajevo, protiv Vlade Hercegovačko-neretvanske županije, Stjepana Radića 3, 88101 Mostar (u daljnjem tekstu: Vlada ili Protivna strana), radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka a) i b) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljnjem tekstu: Zakon o konkurenciji).

Dana 22.10.2021. godine, Konkurencijsko vijeće je pod brojem: UP-01-26-3-037-2/21 zaprimilo dopunu Zahtjeva od punomoćnika Podnositelja zahtjeva u kojoj je dostavljena dodatna dokumentacija.

Kompletiranjem predmetnog Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je na temelju članka 28. stavak (3) Zakona o konkurenciji dana 22.11.2021. godine izdalo Potvrdu o primitku kompletnog i urednog Zahtjeva, broj: UP-01-26-3-037-3/21.

Na temelju dokumentacije dostavljene uz Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povrede Zakona o konkurenciji na koje Podnositelji zahtjeva ukazuju, te je donijelo Zaključak o pokretanju postupka dana 22.11.2021. godine, pod brojem: UP-01-26-3-037-5/21.

Sukladno mjerodavnim odredbama Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak o pokretanju postupka punomoćniku Podnositelja zahtjeva, aktom broj: UP-01-26-3-037-9/21. Konkurencijsko vijeće je sukladno članku 33. stavak (1) Zakona o konkurenciji, dostavilo Zaključak o pokretanju postupka i Zahtjev Protivnoj strani, aktom broj: UP-01-26-3-037-10/21.

Usmena rasprava održana je dana 21.04.2022. godine u prostorijama Konkurencijskog vijeća uz prisustvo punomoćnika Podnositelja zahtjeva, odvjetnika Emira Kapidžića iz Sarajeva, te punomoćnika Protivne strane, odvjetnika Džemila Sabrihafizovića iz Sarajeva.

Konkurencijsko vijeće je na 105. (stotinupetoj) sjednici održanoj dana 19.05.2022. godine usvojilo Zaključak o produljenju roka za donošenje konačnog rješenja broj: UP-01-26-3-037-30/21 kojim se produljuje rok za donošenje konačnog rješenja za dodatna 3 (tri) mjeseca, u postupku koji se vodi pred Konkurencijskim vijećem, te je isti dostavljen strankama.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su gospodarski subjekti Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija i Vlada Hercegovačko-neretvanske županije, Stjepana Radića 3, 88101 Mostar.

1.1. Gospodarski subjekt Krka Farma

Gospodarski subjekt KRKA FARMA društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo d.o.o., Džemala Bijedića 125-A, 71 000 Sarajevo je registriran u Općinskom sudu Sarajevo pod matičnim brojem upisa: 65-01-0082-09, sa upisanim kapitalom od 20.000,00 KM, te jednim subjektom osnivačem u 100% vlasništvu KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto. Osoba ovlaštena za zastupanje je mr. ph. Azra Tahirović.

Temeljna registrirana djelatnost Krka Farma je registracija za stavljanje u promet lijekova i medicinskih sredstava proizvođača Krka.

1.2. Gospodarski subjekt Krka

Gospodarski subjekt KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8 000 Novo Mesto, Republika Slovenija, upisan je u nadležni sudski registar pod matičnim brojem upisa: 5043611000. Temeljni kapital gospodarskog subjekta Krka je podijeljen na 32.793.448 dionica, a osoba ovlaštena za zastupanje je Jože Colarič.

Temeljna djelatnost gospodarskog subjekta Krka je proizvodnja i prodaja lijekova.

1.3. Vlada Hercegovačko-neretvanske županije

Vlada Hercegovačko-neretvanske županije, Stjepana Radića 3, 88101 Mostar, kao donositelj Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije objavljene u "Službenim novinama Hercegovačko-neretvanske županije" broj 4/21, čije utvrđivanje ništavosti se traži u predmetnom postupku.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u tijeku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 18/06 i 34/10), i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16) (u daljnjem tekstu: Zakon o upravnom postupku) u smislu članka 26. Zakona o konkurenciji.

Također, Konkurencijsko vijeće je konzultiralo i odredbe: Zakona o lijekovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 109/12) (u daljnjem tekstu: Zakon o lijekovima FBiH), Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade liste lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa liste lijekova, obvezama Ministarstava zdravstva, Zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 45/13 i 7/19) (u daljnjem tekstu: Pravilnik o bližim kriterijima), Odluke o Listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 33/19, 56/19, 98/19 i 69/20) (u daljnjem tekstu: Odluka o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH), Odluke o Listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 106/21) (u daljnjem tekstu: Odluka o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH za 2022. godinu), Odluke o izmjeni i dopuni Odluke o usaglašavanju cijena lijekova na Pozitivnoj listi lijekova Hercegovačko-neretvanjskog kantona s cijenama na federalnoj listi lijekova ("Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona" broj 8/17) (u daljem tekstu: Odluka o usaglašavanju cijena lijekova na Pozitivnoj listi lijekova Hercegovačko-neretvanjske županije s cijenama lijekova na Federalnoj listi lijekova) i Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije ("Službene novine Hercegovačko-neretvanske županije" broj 4/21).

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

U svom Zahtjevu, Podnositelji zahtjeva, opisuju činjenično stanje i okolnosti koje su razlog za podnošenje Zahtjeva te ukratko navode sljedeće:

- Podnositelji zahtjeva smatraju da Vlada Pozitivnom listom lijekova Hercegovačko-neretvanske županije 2021., sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu izdavanja lijekova koji se izdaju i obezbjeđuju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije (u daljnjem tekstu: Zavod), ograničavanjem i kontrolom tržišta, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.
- Podnositelji zahtjeva navode da je Vlada dana 24.05.2021. godine, donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije objavljenu u "Službenim novinama Hercegovačko-neretvanske županije" broj 4/21 (u daljnjem tekstu: Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda), a čija primjena

počinje sa istekom roka od 90 dana od dana donošenja, odnosno od 23.08.2021. godine.

- Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija) je registrovala, te izdala rješenje za ukupno 489 lijekova čiji je proizvođač Krka, a nositelj dozvole za stavljanje u promet ovih lijekova na tržištu Bosne i Hercegovine je Krka Farma. (Dokaz: Izjava direktora KRKA FARMA d.o.o. od 30.06.2021. godine, uz koju je prilog Zvanični ispis sa web stranice Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH, www.almbih.gov.ba).
- Na Listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federalna lista lijekova) se nalazi ukupno 181 lijek, čiji je proizvođač Krka, a nositelj odobrenja za stavljanje u promet lijekova je Krka Farma. (Dokaz: Izjava direktora KRKA FARMA d. o. o. svih lijekova koji su uvršteteni u Fedralnu listu od 30.06.2021 godine, sa prilogom- spiskom Uvid u "Službene novine Federacije BiH", br. 56/19).
- Predmetnom Odlukom Vlada je izvršila izmjenu Točke I Odluke o Pozitivnoj listi lijekova ("Službene novine Hercegovačko-neretvanske županije", broj 4/19) (u daljnjem tekstu: Pozitivna lista lijekova HNK iz 2019. godine) tako što se mijenja prilog "Pozitivna lista lijekova" i nova čini sastavni dio ove Odluke.
- Podnositelji zahtjeva su na Pozitivnoj listi lijekova iz 2019. godine bili uvršteni sa ukupno 94 lijeka dok je na novoj izmjenjenoj Pozitivnoj listi lijekova HNK 2021., Podnositelji zahtjeva uvršteni na listu samo sa 24 lijeka.
- Procentualno izraženo, prisustvo lijekova Krka na lijekova HNK 2021. smanjeno je oko 75%. (Dokaz: Izjava direktora KRKA FARMA d.o.o. od 16.08.2021. godine, sa uporednim pregledom svih lijekova koji su bili na Pozitivnoj listi Hercegovačko-neretvanske županije 2019., zaključno sa 01.11.2020 i lijekovima koji su uvršteni na Pozitivnu listu Hercegovačko-neretvanske županije 2021.)
- Direktor Krka Farma je dana 27.07.2021. uputio prigovor povodom Pozitivne liste lijekova HNK 2021., te je tražio objašnjenje zašto su lijekovi Krka izostavljeni sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021., te na osnovu kojih kriterija, jer su se ti lijekovi nalazili na ranijim pozitivnim listama. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije (u daljnjem tekstu: Ministarstvo zdravstva HNK) nije dostavilo odgovor. (Dokaz: Dopisi direktora KRKA FARMA d.o.o. Sarajevo Ministarstvu zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije od 27.07.2021.).
- U postupku formiranja Pozitivne lista lijekova iz 2019. godine, Ministarstvo zdravstva HNŽ nije raspisivalo Javni poziv nositeljima dozvole za stavljanje lijeka u promet u Bosni i Hercegovini za podnošenje dokumentacije kojom će dokazati da ispunjavaju uvjete za stavljanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova.
- Da je poziv dostavljen e-mailom od strane Ministarstva zdravstva HNK, te su proizvođači obavještavani o dopunama Pozitivne liste lijekova i pozivani da dostave dokumentaciju. (Dokaz: E-mailovi Boris Vidović Voditelj Odjela za kontrolu propisivanja i potrošnje lijekova, od 30.05.2019. godine; od 23..09.2019. godine; od 09.06.2020. godine).
- Krka Farma kao nositelj dozvole za stavljanje u promet svih lijekova proizvođača Krka redovito je podnosila uredne aplikacije za uvrštavanje na Pozitivnu listu lijekova iz 2019. godine, a koje su prihvaćene od strane Ministarstva zdravstva HNK.
- Tijekom primjene Odluke na Pozitivnoj listi lijekova iz 2019. godine nalazilo se ukupno 94 lijeka Krka na istoj.
- Ministarstvo zdravstva HNK i Vlada, prilikom donošenja nove pobijane Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda nisu uopće pozivali proizvođače lijekova da dostave aplikacije za uvrštavnje lijekova na Pozitivnu lista lijekova HNK 2021.
- Ministarstvo zdravstva HNK nije poštovalo odredbe članaka 21., 23., 24. i 25. Pravilnika o bližim kriterijima, jer nije objavilo Javni poziv svim proizvođačima lijekova za podnošenje zahtjeva za stavljanje lijekova na listu lijekova, niti je pribavilo stručno mišljenje Komisije za lijekove.
- Ministarstvo zdravstva HNK je proizvođačima 01.06.2021. dostavilo samo zahtjev za usklađivanje cijena proglašenim od strane Agencije, te pozive za podnošenje prijava za šest novih generičkih lijekova. (Dokaz: E-mailovi Boris Vidović Voditelj Odjela za kontrolu propisivanja i potrošnje lijekova, od 01.06.2021. godine; 24.06.2021.godine).
- Predmetnom Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Vlada je izvršila izmjenu Točke IV Odluke o Pozitivnoj listi lijekova, koja sada glasi:
  (1) Uvrštavanje zaštićenih naziva na Pozitivnu listu lijekova Hercegovačko-neretvanske županije u okviru generičkog naziva lijeka, oblika i jačine zastupljenog na Pozitivnoj listi, vrši se sukladno sa odredbama članka 9. Zakona o lijekovima FBiH i članaka 9., 11. i 12. stavak 1. Pravilnika o bližim kriterijima.
  (2) S ciljem podržavanja razvoja domaće farmaceutske industrije, na Pozitivnu listu lijekova Hercegovačko-neretvanske županije obvezno se uvrštavaju svi zaštićeni nazivi lijekova domaće farmaceutske industrije i lijekovi-originatora u okviru generičkog naziva lijeka, oblika i jačine zastupljenog na Pozitivnoj listi.
  (3) Na Pozitivnu Listu lijekova, u okviru utvrđene generike oblika i jačine lijeka, po potrebi se uvrštavaju i zaštićena imena inozemnih proizvođača ukoliko na Pozitivnoj listi lijekova nisu zastupljeni domaći proizvođači uključujući i originatora na Pozitivnoj listi lijekova se nalazi zastupljen samo jedan domaći proizvođač, odnosno originator.
  (4) Uvrštavanje zaštićenih naziva lijekova, sukladno sa ovom Odlukom, vrši Zavod na temelju suglasnosti ministra zdravstva, rada i socijalne zaštite.
- Vlada je pogrešno primjenila zakonske propise u cilju ograničenja broja lijekova na Pozitivnoj listi lijekova Hercegovačko-neretvanske županije 2021.
- Mjerodavno tržište proizvoda predmetnog postupka je uvrštavanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova za 2021. godinu koji se izdaju na recept, prema Odluci o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda.
- Mjerodavno zemljopisno tržište je teritorij Hercegovačko-neretvanske županije.
- Ustavom Hercegovačko-neretvanske županije nije predviđeno da je u nadležnosti Kantona zaštita proizvodača lijekova na razini Bosne i Hercegovine.
- Donošenjem Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Vlada je prekoračila ovlasti o nadležnostima iz članka 51. Ustava Hercegovačko-neretvanske županije.
- Lijekovi, proizvodnja lijekova, opskrba lijekovima, registracija lijekova, stavljanje u promet, je u nadležnosti

države Bosne i Hercegovine shodno Zakonu o lijekovima i medicinskim sredstvima BiH.
- Politika lijekova i medicinskih sredstava u BiH propisuje: "Podržati razvoj domaće proizvodnje u smislu pripreme istih za konkurenciju na međunarodnom nivou u pogledu kvaliteta ...".
- Domaći proizvođači lijekova se mogu podržavati samo radi osposobljavanja za konkurentsko djelovanje na međunarodnom nivou, a ne radi privilegovanog statusa u prodaji lijekova i izbjegavanja konkurencije u Kantonu.
- U Republici Srpskoj se primjenjuje Odluka o usvajanju liste lijekova koji se izdaju na recept na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 73/20) kojom je propisano da Lista lijekova Republike Srpske sadrži slijedeće podatke o lijeku: 1) ATC- anatomsko-terapijsko-hemijske klasifikaciju, 2) INN- internacionalno nezaštićeno ime lijeka - Generički naziv lijeka; 3) farmaceutski oblik lijeka, 4) dozu-jačinu lijeka, 5) medicinsku indikaciju.
- Lista lijekova Republike Srpske automatski se dopunjava novoregistrovanim lijekovima (svakog proizvođača), koji od Agencije dobiju dozvolu za stavljanje u promet, i to za lijekove, čiji INN, oblik i doza su već na Listi.
- Člankom 5. Zakon o lijekovima FBiH propisano je da se opskrba lijekovima u primarnoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti koji se koriste na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine obavlja sukladno sa Listom lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, te da bliži postupak za izbor lijekova, postupak i način izrade liste lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, način stavljanja i skidanja lijekova s liste lijekova, obveze Ministarstva zdravstva, Zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova, se utvrđuje propisima federalnog ministra.
- U Federaciji Bosne i Hercegovine uvrštavanje na Listu lijekova koji se izdaju na teret zavoda zdravstvenog osiguranja prepušteno je u nadležnost kantonima, te je još dodatno propisano da se na Listi lijekova, lijekovi označavaju komercijalnim nazivom lijeka i sa nazivom proizvođača.
- Odredbom članka 9. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđeno je da na Pozitivnoj listi lijekova županija, kao i listi lijekova u bolničkoj i zdravstvenoj zaštiti na području županija može biti ograničen broj zaštićenih naziva lijekova.
- Odlukom o listi lijekova utvrđen je spisak lijekova koji se izdaju i obezbjeđuju, na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja, odnosno Federalna lista lijekova.
- Da se na Federalnoj listi lijekova, lijekovi označavaju sa slijedećim podatcima: ATC- anatomsko-terapijsko-kemijske karakteristike, INN-internacionalno nezaštićeno ime lijeka-Generički naziv lijeka, farmaceutski oblik lijeka, jačina lijeka, medicinske indikacije, režim propisivanja i veleprodajna cijena.
- Vlade županija, na temelju članka 8. Zakona o lijekovima FBiH, imaju ovlasti da donose "Listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja kantona."
- Listu lijekova čine Pozitivna lista lijekova, Bolnička lista lijekova i Magistralna lista lijekova.
- Pozitivna A Lista lijekova-lijekovi obuhvaćeni A listom lijekova sa Federalne liste lijekova, sa udjelom Zavoda u cijeni lijeka od 100%.
- Pozitivna B lista lijekova-lijekovi obuhvaćeni B listom lijekova sa Federalne liste lijekova, sa učešćem Zavoda u procentualnom iznosu određenom odlukom vlade županija suglasno financijskim mogućnostima županija.
- Na Pozitivnu listu lijekova obvezno ulaze i lijekovi koji su uvršteni na Federalnoj listi lijekova, a županijske vlade mogu uvrstiti još neke lijekove ukoliko postoji specifična potreba u pojedinim županijama.
- Sukladno Pravilniku o bližim kriterijima, ministar zdravstva mora javnim oglasom uputiti poziv za podnošenje prijava za uvrštavanje na Listu lijekova, prijave mora pregledati i ocjeniti Komisija za lijekove i mora obavijestiti koje su prijave prihvaćene, a koje nisu, te na osnovu prihvaćenih prijava napraviti prijedlog Liste lijekova koja se dostavlja vladi na usvajanje.
- Pravilnikom o bližim kriterijima propisani su uvjeti za stavljanje i skidanje lijekova na Federalnu listu esencijelnih lijekova.
- Članak 9. Zakona o lijekovima FBiH i član 11. Pravilnika o bližim kriterijima propisuje mogućnost ograničavanja proizvođača lijekova, ali i obavezu uvrštavanja originarnih i stranih proizvođača lijekova.
- U Federaciji Bosne i Hercegovine postoji dugogodišnja politika ograničavanja konkurencije na tržištu lijekova koji se izdaju na teret zavoda zdravstvenog osiguranja.
- Vlada Kantona Sarajevo, Odlukom o listi lijekova ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj 02/08) je propisala da će se svaka tri mjeseca vršiti zamjena lijekova inostranog proizvođača koji se nalaze na Listi lijekova sa lijekom domaćeg proizvođača identičnog generičnog sastava.
- Odlukom o listi esencijalnih lijekova ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 75/11) određeno da se "mogu uvrstiti maksimalno 5 (pet) zaštićenih naziva lijeka uključujući obvezno i lijekove domaće farmaceutske industrije ".
- Vlada Tuzlanskog kantona Odlukom o Pozitivnoj listi lijekova od 05.11.2015. godine, također je na listu lijekova uvrstila gotovo isključivo domaće proizvođače.
- Vlada Kantona Sarajevo, je donijela Odluku o listi lijekova 01.07.2016. godine ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj 27/2016) kojom je bilo propisano da se na listu obvezno uvrštavaju domaći proizvođači lijekova, te odstranjuju originatori.
- Vlada Herceg-bosanskog kantona je usvojila Odluku listi lijekova koji se propisuju na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja broj: 01-02-26-2/21 od 22.04.2021. godine i ograničila broj zaštićenih naziva lijekova, radi zaštite domaćih proizvođača lijekova.
- Vlada je prilikom usvajanja Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda pogrešno primjenila Zakon o lijekovima FBiH.
- Zakon o lijekovima FBiH u članku 9. stavak (3) propisuje: "S ciljem podržavanja razvoja domaće farmaceutske industrije, na pozitivnu listu lijekova kantona, kao i listu lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona, obavezno se uvrštavaju i lijekovi domaće farmaceutske industrije koji ispunjavaju uslove iz stava (1) ovoga člana, i to pored lijekova orginatora, kao i lijekova inozemne farmaceutske industrije".
- Podnositelji zahtjeva ističu da Zakon o lijekovima FBiH, niti Pravilnik o bližim kriterijima ne predviđa i ne propisuje ograničenje broja lijekova po osnovu porijekla proizvođača (da li je domaći ili strani).
- Podnositelji zahtjeva napominju da nije postojao nijedan zakonski razlog da se ograniči broj lijekova Krka, odnosno da se isključi 70 lijekova i ostavi samo 24 lijeka.

- Da 70 lijekova Krka koji su isključeni sa Pozitivne liste Hercegovačko-neretvanske županije 2021. imaju važeću dozvolu za stavljanje lijeka u promet Agencije, pozitivne nalaze o urađenoj kontroli kvalitete lijeka od Kontrolnog laboratorija Agencije, prihvaćene cijene utvrđene Listom lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, iskustvo u terapijskoj primjeni lijeka u Federaciji Bosne i Hercegovine, obezbjeđenu sigurnost opskrbe lijekovima, uzimajući u obzir istorijske podatke u smislu dugogodišnjeg redovite opskrbe lijekovima u Federaciji Bosne i Hercegovine, status zaštićenog naziva lijeka u zdravstvenom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine, zemljama okruženja, te zdravstvenim sustavima država Europske unije i etičko oglašavanje lijekova koje se obavlja sukladno sa Državnim zakonom i propisom donijetim na temelju tog zakona.
- Odredba članka 2. Zakona o konkurenciji je eksplicitna i obvezujuća, te slijedom navedenog, svi organi vlasti/institucije na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini, bez obzira na njihov pravni status, osnivače (grad, općina, županija, entitet ili država), a koji svojim djelovanjem utječu na tržište, te tako sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju u Bosni i Hercegovini (odnosno na mjerodavnom tržištu), potpadaju pod primjenu Zakona o konkurenciji.
- Članak 2. Zakona o konkurenciji se primjenjuje na sve pravne i fizičke osobe bez obzira na status, oraganizacioni oblik, pravni položaj, funkciju i slično.
- Također, članak 2. točka b) Zakona o konkurenciji se primjenjuje na organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište.
- Vlada je donošenjem Pozitivne liste lijekova Hercegovačko-neretvanske županije 2021. utjecala na ravnopravni udjel gospodarskog subjekta Krka na mjerodavnom tržištu.
- Vlada je protivno zakonskim propisima ograničila broj lijekova Krka koji mogu da sudjeluju na mjerodavnom tržištu.
- Članak 4. Zakona o konkurenciji jasno propisuje da su zabranjeni sporazumi, odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu.
- Da bi postojao "sporazum" nije potrebno nikakvo sporazumjevanje, niti ugovaranje, niti sudjelovanje dva ili više subjekta. Zakon o konkurenciji jasno propisuje da to može biti i jednostrana odluka ili drugi akt jednog gospodarskog subjekta.
- Članak 4. Zakona o konkurenciji koristi termin „gospodarski subjekt" što ne znači paralelu sa terminom gospodarsko društvo.
- Nije bitno da li se konkretno Vlada bavi posredno ili neposredno proizvodnjom ili prodajom, nego je bitno da svojim djelovanjem utječe na tržište.
- Podnositelji zahtjeva navode da postoji specifično tržište lijekova koji se izdaju i prodaju na teret Fonda Zavoda.
- Svi prodati lijekovi na ovom tržištu se plaćaju od strane Fonda Zavoda.
- Specifična karakteristika ovog tržišta da izravni korisnici (pacijenti) robu ne plaćaju (ili je plaćaju u uz minimalnu participaciju), što znači da ovo tržište privlači veliki broj korisnika, jer robu dobijaju uglavnom bez naknade.
- Iz izvješća Zavoda dostupnih na web stranici, vidi se da je na teritoriju Hercegovačko-neretvanske županije na teret Zavoda u 2020. godini izdano preko 100.000 recepata za lijekove čiji je proizvođač Krka. (Dokazi: molba direktora KRKA FARMA od 23.08.2021. za dostavu podataka upućena ZZO HNK Uvid u zvaničnu web stranicu ZZO HNK - https://www.kzzosa.ba/).
- Donošenjem pobijane Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Krka Farma i Krka su ograničeni na mjerodavnom tržištu, te mogu sudjelovati samo sa 24 lijeka, bez obzira što svi njihovi lijekovi ispunjavaju zakonske uvjete.
- Vlada je aktivni sudionik na mjerodavnom tržištu lijekova, jer je Vlada administrativnim mjerama nametnula ograničenje pristupa ovom tržištu gospodarskim subjektima Krka Farma i Krka.
- Gospodarska aktivnost nije samo izravna prodaja ili kupovina, nego i djelovanje kojim se utječe na tržište, te sprječava, ograničava ili narušava tržišna konkurencija.
- Vlada je Podnositeljima zahtjeva, koji imaju proizvode istih karakteristika, sa istom cijenom, koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim, ograničila da mogu pristupiti mjerodavnom tržištu pod jednakim uvjetima.
- Vlada je usvajanjem sporne Odluke o listi lijekova Podnosiocima zahtjeva, administrativnim mjerama, ograničila mogućnost nastupa do tržišta, odnosno onemogućeno im je da uopće uđu u tržišnu utakmicu.

Podnositelji zahtjeva u smislu odredbe članka 40. stavak (2) Zakona o konkurenciji predlažu da se donese rješenje kojim se određuje privremena mjera.

Kao razlog donošenja privremene mjere Podnositelji zahtjeva navode:

- Da će se primjenom sporne Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, dovesti do izravnog štetnog utjecaja na gospodarske subjekte Krka i Krka Farma, koji nisu uvršteni na Listu lijekova koji se izdaju na teret zdravstvenog osiguranja županije, iako za to ispunjavaju sve zakonske uvjete.
- Krka Farma ima važeće dozvole za stavljanje lijekova u promet, svih 134 lijekova koji su bili uvršteni na Pozitivnu listu lijekova Hercegovačko-neretvanske županije 2019., svi navedni lijekovi se već nalaze na Federalnoj listi lijekova.
- Podnositelji zahtjeva nisu prestali sa proizvodnjom tih lijekova, te su vršili opskrbu tržišta tim lijekovima kontinuirano dugi niz godina. Sve podnesene aplikacije za te lijekove su potpune i ispravno sastavljene i već prihvaćene od Ministarstva zdravstva HNK.
- Većina Krkinih lijekova bila je na Pozitivnoj listi već dugi niz godina, i pacijenti koji su koristili terapiju su bili zadovoljni sa kvalitetom, učinkovitošću i sigurnošću Krkinih lijekova.
- Skidanjem lijekova sa Pozitivne liste lijekova u praksi faktički znači promjenu terapije za pacijente, koji su dugi niz godina koristili jedan lijek i koji se pokazao kao djelotvoran u liječenju određene vrste bolesti.
- Podnositelji zahtjeva predlažu da se donese rješenje kojom se određuje privremena mjera, kojom se obustavlja primjena Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda na način da se u odnosu na lijekove proizvođača Krka, i nositelja dozvole za stavljanje u promet Krka Farma, primjenjuje Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o utvrđivanju liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije ("Službene novine Hercegovačko-neretvanske županije" broj 4/19), do okončanja postupka koji se vodi po ovom zahtjevu.

Sukladno naprijed navedenom Podnositelji zahtjeva predlažu da Konkurencijsko vijeće donese rješenje kojim će utvrditi da:

a) Vlada primjenom Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o utvrđivanju liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu uvrštavanja lijekova koji se izdaju i obezbjeđuju na teret sredstava Zavoda, ograničavanjem i kontrolom tržišta, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točke (a) i (b) Zakona o konkurenciji.
b) Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o utvrđivanju liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda je ništavna u smislu članka 4. stavak (2) Zakona o konkurenciji.
c) Nalaže se Vladi da ubuduće omogući da lijekovi privrednog subjekta Krka budu uvršteni na Pozitivnu Listu lijekova Hercegovačko-neretvanskog kantona pod jednakim uslovima kao i svim ostalim učesnicima na relevantnom tržištu koji se propisuju i izdaju osiguranim osobama na teret sredstava Zavoda.
d) Nalaže se Vladi da nadoknadi troškove postupka Podnosiocima zahtjeva.

Punomoćnik Vlade, advokat Džemil Sabrihafizović je podneskom broj: UP-01-26-3-037-13/21 dana 27.12.2021 godine, dostavio odgovor na Zahtjev i Zaključak o pokretanju postupka (u daljem tekstu: Odgovor za zahtjev), u smislu člana 33. stav (3) Zakona o konkurenciji, u kojem navodi sljedeće:

- Vlada u cijelosti poriče činjenične navode Podnosilaca zahtjeva i osporava osnovanost prijedloga za utvrđivanje postojanja zabranjenog konkurencijskog djelovanja, te predlaže da nakon provedenog postupka, Konkurencijsko vijeće donese odluku kojom će Zahtjev u cijelosti odbiti kao neosnovan.
- Članom 5. stav (5) Zakona o lijekovima FBiH propisano je da se bliži postupak za izbor lijekova, postupak i način izrade liste lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, način stavljanja i skidanja lijekova sa liste, obaveze ministarstava zdravstva i zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na listu, kao i korištenje lijekova utvrđuje propisima federalnog ministra.
- Odredbom člana 8. Zakona o lijekovima FBiH, dato je ovlaštenje vladama kantona da donose "listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja kantona". U listu koju utvrđuje Vlada obavezno ulaze lijekovi koji su uvršteni na "federalnu listu".
- Također, člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđeno da na pozitivnoj listi lijekova kantona/županija, kao i listi lijekova u bolničkoj i zdravstvenoj zaštiti na području kantona može biti ograničen broj zaštićenih naziva lijekova.
- Radi provedbe Zakona o lijekovima FBiH, Vlada je na način i po postupku koji je propisan Zakonom, provela proceduru i utvrdila novu listu lijekova objavljenu u "Službenim novinama Hercegovačko-neretvanskog kantona" broj 4/21. Na novoj listi lijekova, A lista ima 725 oblika, jačine i pakovanja lijekova, što je za 263 oblika, jačine i pakovanja manje u odnosu na prethodnu Listu lijekova, čija A lista je imala 988 oblika, jačine i pakovanja lijekova. Mjerodavna je napomena da, u navedenom postupku, niti jedan lijek nije skinut sa liste, nego je sačinjena potpuno nova lista na temelju poziva upućenog potencijalnim ponuđačima i prijava koje su po tom pozivu dostavljene Vladi, odnosno nadležnom ministarstvu.
- Podnositelji zahtjeva na nekonzistentan i neprihvatljiv način tumače članak 2. Zakona o konkurenciji. Primjerice, u Zahtjevu se navodi: "Članom 2. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji je izričito propisano da je ovaj zakon primjenjiv i na organe državne uprave i lokalne samouprave kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište". Navedenu odredbu, Podnositelji zahtjeva izvlače iz konteksta potpuno zanemarujući uvodnu odredbu stavak (1) istog članak Zakona o konkurenciji koja glasi: "Ovaj zakon se primjenjuje na sva pravne i fizičke osobe koja se posredno ili neposredno bave proizvodnjom roba i pružanjem usluga, sudjeluju u prometu roba i usluga, i koja mogu svojim djelovanjem sprječavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju na cijelom teritoriju Bosne i Herecgovine, ili značajnijem dijelu tržišta (daljnjem tekstu: gospodarski subjekti) i to na b) organe državne uprave i lokalne samouprave kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište ".
- Protivna strana ukazuje na odluke i presude koje su od značaja za tumačenje koji subjekti predstavljaju subjekte prava konkurencije, odnosno na koje se primjenjuje pravo konkurencije kako slijedi: Wouters (C-309/99), Poucet & Pistre (C-l59/91 i 160/91), FENIN (C- 205/3), Firma Ambulanz Glockner v. Landkreis Stidwestpfalz (C-475/99), Albany International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (C-67/96) i AOK Bundesverband, Bundesverband der Betriebsla'anlcenkassen, Bundesverband der Innungskrankenkassen, Bundesverband der landwirschaftlichen Krankenkassen, Verband der Angestelltenkranlcenkassen e.V., Verband der Arbeiter-Ersatzkassen, Bundeslcnappschaft, See-Krankenkasse v Ichthyol-Gesellschaft Cordes (C-264/01) Mundipharma GmbH (C- 306/01) Godecke Aktiengesellschaft (C-354/01) Intersan (C-355/01), presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 024742 U 2 od 05.04.2018. godine, presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 024742 Uvp 2 od 10.10.2018. godine, presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 022396 16 U od 30.08.2018. godine, presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 021277 16 U od 10.11.2017. godine, presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 022692 16 U od 10.11.2017. godine.
- U postupcima koji se vode pred Konkurencijskim vijećem teret dokazivanja je na podnositelju zahtjeva, po čijem prijedlogu se vodi postupak, što u konkretnom slučaju znači da Podnositelji zahtjeva, treba da dokažu da su, imajući u vidu naprijed navedeno, ispunjeni uvjeti da se Vlada, u konkretnom postupku smatra gospodarskim subjektom na koga se primjenjuje pravo konkurencije.
- Evidentno je da su Konkurencijsko vijeće i Sud Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH), u duljem periodu primjenjivali Zakon o konkurenciji na organe vlasti, ekstenzivno i neselektivno primjenjivali članak 2. i članak 4. Zakona o konkurenciji.
- Konkurencijsko vijeće je za razliku od drugih europskih tijela za zaštitu konkurencije primjenjivalo pravo konkurencije na organe vlasti, bez obzira na okolnost da li oni postupaju vršeći javne ovlasti ili se pojavljuju u svojstvu gospodarskog subjekta. Konačno, presudom Suda BiH broj: S1 3 U 024742 18 U 2 od 05.04.2018. godine, jasno je izraženo slijedeće stanovište: "Kada se javna ustanova ili organi vlasti pojave na tržištu, da bi se moglo cijeniti da li njihovo postupanje može doći pod opseg članka 4. Zakona o konkurenciji, neophodno je prvenstveno ispitati da li se radi o izvršavanju javne ovlasti ovlaštenja, ili o postupanju koje može imati samo gospodarski subjekat".
- Imajući u vidu naprijed citirano stanovište Suda BiH, Vlada ističe da, donoseći predmetnu listu lijekova, nije postupala kao gospodarski subjekt i sudionik na tržištu, nego je postupala u statusu državnog organa, u okviru svojih ustavom i zakonom utvrđenih nadležnosti, uključujući i izričito ovlaštenje i obvezu utvrđenu u članku 33. Zakona o

zdravstvenom osiguranju ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 30/97, 7/02, 70/08, 48/11 i 36/18) (u daljnjem tekstu: Zakon o zdravstvenom osiguranju FBiH) i članku 8. Zakona o lijekovima FBiH.

- Pozitivnom listom lijekova utvrđuje se opseg prava osiguranih osoba na korištenje lijekova, koji se obezbjeđuju na teret sredstava Zavoda. Pri tom je bitno da se sredstva socijalnog osiguranja formiraju na principu pune solidarnosti u zdravstvenoj zaštiti i da se pozitivna lista lijekova utvrđuje na osnovu medicinske struke i nauke.
- Člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH utvrđen je izričit osnov da vlade kantona mogu ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova na pozitivnoj listi kantona/županija. Prema tome, notorno je da niti jedan gospodarski subjekt ne može donijeti pozitivnu listu lijekova, nego je to u isključivoj nadležnosti Vlade, kao državnog organa. Dakle, ne postoji niti jedan argument da je u postupku utvrđivanja liste lijekova, Vlada djelovala kao tržišni subjekat, niti da je svrha liste lijekova ograničavanje konkurencije na tržištu lijekova, odnosno da se odluka Vlade može smatrati zabranjenim sporazumom u smislu članka 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji.
- Vlada ističe da je u praksi Europskog suda pravde zauzet jasan stav da se "pravila o konkurenciji ne primjenjuju na aktivnosti koje su povezane sa vršenjem javne funkcije" (slučaj Wouters, C- 309/99 paragraf 57.).
- Odluku o listi lijekova, na temelju ovlaštenja utvrđenog u Zakonu, donosi, kao segment izvršne vlasti. Imajući u vidu način uspostavljanja vlade, njenu prirodu, ciljeve i osnov nastanka, nedvojbeno je da se radi o organu državne vlasti koji donošenjem predmetne Odluke, odnosno liste lijekova, vrši vlast koja mu je povjerena.
- U tom svojstvu, Vlada je oblik organizovanja i djelovanja javne vlasti i nije gospodarsko društvo, pa je predmetna odluka o listi lijekova, opšti akt, odnosno propis koji je donio organ vlasti, u okviru svojih ovlasti i na temelju zakona. Takva odluka, predstavlja opći akt javne vlasti, ona je dio nacionalnog zakonodavstva i nije produkt dogovora između dva ili više subjekata, upravo iz razloga, jer je donesena autoritetom javne vlasti. Prema tome, donošenje odluke o pozitivnoj listi lijekova očigledno ne predstavlja ekonomsku aktivnost, niti se može smatrati zabranjenim sporazumom.
- Ovakvo stanovište izričito je potvrđeno presudama Suda BiH broj: S1 3 U 021277 16 U od 10.11.2017. godine i S1 3 U 022692 16 U od 10.11.2017. godine, a navedena presuda se, također, poziva na pravna stanovišta Europskog suda pravde izražena u presudi broj: T-513/93 od 30.03.2000. godine.
- Pozitivna lista lijekova, po svojoj prirodi, ne predstavlja ni robu ni uslugu. Ona nije predmet pravnog prometa, odnosno, takva odluka se na tržištu ne kupuje i ne prodaje. To je opći akt javne vlasti, koji po naprijed navedenom stanovištu Suda BiH predstavlja dio nacionalnog zakonodavstva, što apsolutno isključuje mogućnost da se Odluka smatra robom ili uslugom.
- Imajući u vidu važeće propise, nema nikakve dvojbe da ne postoje drugi subjekti koji bi, djelujući na tržištu, mogli umjesto Vlade obavljati istu aktivnost, odnosno usvojiti pozitivnu listu lijekova.
- Odredbama članka 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju FBiH i članka 8. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđene su nadležnosti vlade kantona u pogledu donošenja liste lijekova, koji se izdaju na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja. Niti jedan drugi subjekt nema ovlasti za donošenje takve liste, i ne može se zakonito baviti istom aktivnošću, što znači da ne može biti ni potencijalni konkurent u postupku donošenja pozitivne liste lijekova.
- Naprijed navedene činjenice, ukazuju na osnovanost primjene stanovišta mjerodavnih europskih institucija koje glasi: "Ukoliko ne postoji mogućnost da privatna firma vrši istu aktivnost, tada nema svrhe primjenjivati pravila konkurencije" [predmeti: AOK Bundesverband, Bundesverbcind der Betriebskrankenkassen, Bundesverband der Innungskrankenkassen, Bundesverband der Iandwirschaftlichen Krankenkassen, Verband der Angestelltenkrankenkassen e. V, Verband der Arbeiter-Ersatzkassen, Bundesknappschaft, See-Krankenkasse v Ichthyol-GeseIlschaft Cordes (C-264/01) Mundipharma GmbH (C- 306/01) Godecke Aktiengesellschaft (C-354/01) Intersan (€-355/01)].
- Niti jedna mjerodavna činjenica ili okolnost ne daje osnova za zaključak da Vlada donošenjem pozitivne liste lijekova ostvaruje prihode ili rashode, odnosno profit ili gubitak i da u tom smislu snosi rizik poslovanja na tržištu.
- Donoseći pozitivnu listu lijekova, sukladno sa ovlastima koja, kao državni organ ima na temelju odgovarajućih zakona, Vlada ne ostvaruje bilo kakve prihode po tom osnovu.
- Također, Vlada po istom osnovu nema ni rashoda. Dakle, donošenjem pozitivne liste lijekova, Vlada ne ostvaruje, niti može ostvariti bilo profit, bilo gubitak, i s tim u svezi ne snosi rizik poslovanja na tržištu. Takav položaj Vlada isključuje primjenu prava konkurencije, u svezi sa donošenjem pozitivne liste lijekova.
- Opće prihvaćena pravna stanovišta europskih institucija, polaze od toga da bi se neka osoba, u smislu prava konkurencije, moglo smatrati tržišnim subjektom, ono mora nuditi dobra ili usluge na tržištu, snositi ekonomski ili financijski rizik poslovanja i imati mogućnost profita. Ako takve pretpostavke nisu prisutne, u tom slučaju nema temelja ni za primjenu prava konkurencije. [Odluka Firma Ambulanz Glockner v. Landkreis Sudwestpfalz (C- 475/99), Odluka Albany International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (C-67/96)].
- Od značaja je i činjenica da se pozitivna lista lijekova utvrđuje isključivo u svrhu ostvarivanja prava osiguranih osoba iz osnova zdravstvenog osiguranja. Dakle, svrha pozitivne liste je ostvarivanje prava osiguranih osoba na korištenje lijekova na teret sredstava zdravstvenog osiguranja. Ta sredstva su namijenjena osiguranicima i njihova svrha je ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu osiguranika. Ne radi se o sredstvima koja su namijenjena industriji lijekova i njihova svrha nije profit proizvođača lijekova. S tim u svezi, upravo je mjerodavna odluka Europskog suda pravde u slučaju Poucet & Pistre (C-159/91 i 160/91), u kojoj je izraženo slijedeće stanovište: "Zdravstveni fondovi i organizacije uključene u upravljanje javnim sistemom socijalne zaštite vrše isključivo društvenu funkciju. To se djelovanje temelji na načelu nacionalne solidarnosti i potpuno je neprofitno".
- Jednako je mjerodavno i stanovište Europskog suda pravde u slučaju FENIN (C-205/3) kojim je izričito utvrđeno da "SNS upravljačka tijela (26 javnih tijela, uključujući i tri ministarstva Španjolske vlade, koja vode nacionalni zdravstveni sistem) ne djeluju kao poduzeća (gospodarski subjekti u smislu prava konkurencije) kada sudjeluju u menadžmentu nacionalnih zdravstvenih usluga, te da njihov kapacitet kao kupaca ne može biti razdvojen od upotrebe medicinskih sredstava i opreme nakon njihove kupovine. Shodno tome ta tijela ne djeluju kao poduzeća u smislu prava konkurencije Europske unije kada kupuju medicinska

dobra i opremu i članci 81. i 82. EC nisu primjenljivi na njih".

- Prednji primjeri potvrđuju da je Europski sud pravde utvrdio stanovište da zdravstveni fondovi i druge organizacije koje su uključene u javni sistem socijalne zaštite, kada je njihova aktivnost zasnovana na principu društvene solidarnosti, obavljaju isključivo društvenu funkciju, jer je u tom slučaju njihova aktivnost neprofitna.
- Sredstva koja se u Hercegovačko-neretvanskoj županiji kantonu isplaćuju iz fonda zdravstvene zaštite, radi ostvarivanja prava osiguranika, ne zavise od visine doprinosa koje osiguranik uplaćuje u fond, nego se u potpunosti primjenjuje princip solidarnosti. Prema tome, takva aktivnost nije ekonomska i ona ne podliježe pravilima konkurencije.
- U konkretnom slučaju, građani kao osiguranici, iz svojih ličnih sredstava (bruto plate) uplaćuju doprinose na osnovu kojih se formira fond zdravstvene zaštite. Zakonima, donesenim u parlamentarnoj proceduri, građani kao osiguranici, su povjerili vladama kantona ovlaštenje da odlučuju o načinu i obimu ostvarivanja prava osiguranika na korištenje lijekova na teret sredstava fonda zdravstvene zaštite. Dakle, jedino osiguranici imaju interesa da eventualno otvaraju pitanje cjelishodnosti pozitivnih lista koje utvrđuju vlade kantona, s obzirom da je riječ o korištenju sredstava koja su na bazi solidarnosti, radi sopstvene zdravstvene zaštite, formirali sami osiguranici.
- Nije razumno da bilo koji proizvođač lijekova može zahtijevati od Konkurencijskog vijeća da mu jamči da će njegovi proizvodi biti plaćani iz sredstava zdravstvenog osiguranja koja se formiraju na principu solidarnosti i to uplatom doprinosa iz ličnih sredstava svakog osiguranika.
- Pri tom, jedan od ključnih interesa osiguranika je sigurnost opskrbe lijekovima, pod povoljnim uvjetima. To je sasvim legitiman interes i cilj i on se ne može ograničavati navodnom zaštitom prava konkurencije. U tom pogledu, aktuelan i drastičan primjer je stanje Bosne i Hercegovine, pa i drugih manjih zemalja, kada je riječ o opskrbi vakcinom protiv virusa COVID-19. Notorno je da su zemlje proizvođači, u jednom periodu, odlučile da zatvore tržište tako što će prvenstveno zadovoljiti svoje potrebe, a tek nakon toga će ponuditi vakcinu i onim zemljama koje nisu u stanju da je same proizvedu i to pod uvjetima koje budu diktirali proizvođači. Takva situacija se može ponoviti i ponavlja se i sa drugim lijekovima, u okolnostima kada to odgovara stranim proizvođačima odnosno njihovim matičnim državama. Upravo iz takvih razloga, akti državnih organa koji su nadležni, ali i odgovorni, za zaštitu zdravlja stanovništva, odnosno za funkcioniranje sistema javnog zdravstva, u vršenju te funkcije ne mogu i ne smiju biti podložni ograničenjima prava konkurencije, tako što će stavljati profit proizvođača lijekova ispred interesa osiguranika zbog kojih se pozitivna lista i utvrđuje.
- Netočni su navodi Podnositelja zahtjeva da je Vlada donoseći osporenu Odluku o pozitivnoj listi lijekova spriječila ili ograničila Podnositelje zahtjeva da pod jednakim uvjetima sudjeluju na tržištu lijekova.
- S obzirom da je Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Vlada odlučivala samo o opsegu i načinu ostvarivanja prava građana iz osnova zdravstvenog osiguranja, niti jedan lijek, odnosno niti jedan proizvođač, koji je uredno registriran nije isključen ili onemogućen da svoje proizvode plasira na tržište, jer to uopće nije predmet iste.
- Naime, proizvođači odnosno prodavci svih uredno registriranih lijekova imaju pristup tržištu, bez obzira na to da li se nalaze na pozitivnoj lijekova listi ili ne.
- Neutemeljenost navoda da su strani proizvođači lijekova diskriminirani u Bosni i Hercegovini ili u Hercegovačko-neretvanjskoj županiji, proizlazi iz podataka Agencije, prema kojima je promet lijekova koji imaju dozvolu u Bosni i Hercegovini u 2020. godini iznosio ukupno 742.007.606,51 KM, od čega se na promet domaćih proizvođača odnosi 127.409.708,41 KM ili 17,17%, a na realizovani uvoz lijekova inostranih proizvođača 614.597.898,10 KM ili 82,83%.
- U Hercegovačko-neretvanskoj županiji u 2020. godini omjer učešća stranih proizvođača u prodaji lijekova u odnosu na domaće proizvođače je približno jednak omjeru koji postoji na nivou Bosne i Hercegovine.
- Poređenja radi, domaći proizvođači na tržištu generičkih lijekova u Republici Sloveniji imaju vladajući položaj, sa tržišnim udjelom koji značajno prelazi preko 50%).
- Podatci o udjelu stranih proizvođača na tržištu lijekova u Bosni i Hercegovini i u Hercegovačko-neretvanskoj županiji, potvrđuju ne samo da strani proizvođači nisu dovedeni u neravnopravan položaj, nego da strani proizvođači imaju vladajući udjel na tržištu lijekova Bosne i Hercegovine i u Hercegovačko-neretvanskoj županiji.
- Pokretanje ovakvih postupaka u vezi sa pozitivnim listama ima za cilj da pokuša smanjiti i onako minorno učešće domaćih proizvođača na tržištu lijekova i da se stranim proizvođačima obezbijedi dodatni privilegiran položaj, kakav oni nemaju ni u svojim domicilnim zemljama, odnosno u zemljama Europske unije uopće.
- Činjenica je da strani proizvođači lijekova i ne pokreću ovakve postupke u drugim zemljama, uključujući i zemlje u okruženju. S tim u svezi, ukazuje se na izričit stav Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske, po kome isključivo Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u daljem tekstu: HZZO) odlučuje o prijedlozima farmaceutskih kuća za subvencioniranje lijekova sa liste. Izričito je utvrđeno da su aktivnosti HZZO-a isključene od primjene propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, sve dok obavlja provjerene nadležnosti u svrhu ispunjenja javnih ovlasti iz posebnih propisa. Dakle, prema potpuno jasnom stanovištu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske "Sve dok djeluje na temelju opće dostupnosti i solidarnosti, te čini sve što je neophodno potrebno za ispunjenje svojih ovlasti u definiranju i provođenju politike javnog zdravstva, HZZO ne podliježe propisima o zaštiti tržišnog natjecanja".(http://wwwxiztn.hr/isključivo-hzzo-odlucuje-o-prijedlozima-farmaceutskih-kuca-za subvencioniranje-lijekova-s-liste/)
- Strani proizvođači, nastoje iskoristiti nekonzistentnost pravnog i institucionalnog sistema u Bosni i Hercegovini, pa pod plaštom zaštite prava konkurencije, pokreću zahtjeve koji bi u zemljama Europske unije definitivno bili odbačeni ili odbijeni, na što nedvojbeno ukazuju i naprijed navedene odluke Euvropske komisije i Europskog suda. Zbog toga, ako bi bio prihvaćen zahtjev na kome insistiraju Podnositelja zahtjeva, takva odluka bi dovela u neravnopravan položaj i građane u u Hercegovačko-neretvanskoj županiji, a po principu presedana i građane u Federaciji Bosne i Hercegovine i u Bosni i Hercegovini.
- Također bi u neravnopravan položaj bili dovedeni i domaći proizvođači lijekova. Naime, ukoliko bi bio usvojen Zahtjev, to bi značilo redukciju nadležnosti institucija u Bosni i Hercegovini, koje se staraju o ostvarivanju prava osiguranika na korištenje lijekova na teret sredstava

zdravstvenog osiguranja, u odnosu na nadležnosti institucija i prava osiguranika u Europskoj uniji.

- Ujedno, s obzirom na pravila i stanovišta europskih institucija u oblasti konkurencijskog prava, proizvođači lijekova iz Bosne i Hercegovine ne bi imali nikakvih izgleda da osporavaju slične odluke državnih organa u zemljama Europske unije, dok proizvođači iz zemalja Europske unije to čine u Bosni i Hercegovini.
- U cijelosti je neosnovan prijedlog Podnositelja zahtjeva da Konkurencijslco vijeće odredi privremenu mjeru kojom će se djelimično obustaviti primjena Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda i da se u odnosu na lijekove proizvođača Krka primjenjuje Pozitivna lista lijekova HNK iz 2019. godine.
- Ovakav prijedlog je neosnovan, jer se Odluka čija suspenzija se traži privremenom mjerom već primjenjuje duže od četiri mjeseca, pa bi se eventualna privremena mjera ustvari morala primjenjivati retroaktivno. Pri tome, prijedlogom privremene mjere zahtjeva se da Konkurencijsko vijeće odluči o vrsti i nazivu lijekova koji će se izdavati na teret sredstava Zavoda, što bi svakako imalo za posljedicu stvaranje pravne nesigurnosti u ovoj oblasti.
- Podnositelji zahtjeva nisu naveli podatke, činjenice, ni dokaze o navodnoj šteti koju trpe, niti su istakli druge razloge na kojima zasnivaju prijedlog za određivanje privremene mjere.
- Pri tome je značajna činjenica da, bez obzira da li se nalaze na pozitivnoj listi, lijekovi svih proizvođača ukoliko su uredno registrirani, imaju neograničen pristup tržištu lijekova i nalaze se u prodaji, sa vladajućim udjelom na tržištu. Zbog toga su netočni navodi Podnositelja zahtjeva kojima se nastoji stvoriti pogrešan dojam da se lijekovi koji se ne nalaze na pozitivnoj listi ne mogu uopće plasirati na tržište.
- Imajući u vidu naprijed izloženo, predlaže se da Konkurencijsko vijeće odbije prijedlog Podnositelja zahtjeva za određivanje privremene mjere, kao neutemeljen.

Punomoćnik Ponositelja zahtjeva se u podnesku zaprimljenom pod brojem: UP-01-26-3-037-15/21 od 11.01.2022. godine izjasnio na navode iz Odgovora za zahtjev ističući slijedeće:

- Podnositelji zahtjeva napominju da sukladno odredbama Zakona o javnom pravobranilaštvu ("Službene novine Hercegovačko-neretvanske županije" broj 8/99, 3/04 i 11/08) (u daljnjem tekstu: Zakon o Javnom pravobranilaštvu) poslove pravne zaštite Kantona i njegovih organa obavlja Kantonalno javno pravobranilaštvo (u daljnjem tekstu: Javno pravobranilaštvo).
- Dakle, Zakonom o javnom pravobranilaštvu, Javno pravobranilaštvo je ovlašteno da zastupa Vladu. Jedino u slučaju kada je potrebno zastupati Kanton pred stranim sudovima, koji ne dozvoljavaju takvo zastupanje, predsjednik Vlade na prijedlog Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave može ovlastiti drugu osobu za zastupanje.
- Prema članku 4. Zakona o Javnom pravobranilaštvu svi kantonalni organi i organi javne samouprave dužni su obavijestiti Javno pravobranilaštvo o sporovima ili drugim postupcima u kojim su dužni poduzimati pravne radnje.
- Odredbama Zakona o Vladi Hercegovačko-neretvanske županije ("Službene novine Hercegovačko-neretvanske županije" broj 3/07 i 5/09) je propisano da Vlada ostvaruje svoja ovlaštenja kroz donošenje uredbi, odluka, rješenja, zaključaka. Premijer Vlade rukovodi radom Vlade, usmjerava djelovanje i osigurava jedinstvo u djelovanju Vlade, ali nije propisano da zastupa Kanton i Vladu u sudskim i upravnim postupcima, niti da može davati punomoći drugim osobama da zastupaju Kanton ili Vladu. Iz navedenog razloga Podnositelja zahtjeva osporavanju punomoć za zastupanje i Odgovor na zahtjev koji je dostavljen od neovlaštene osobe.
- Protivna strana neosnovano tvrdi da Konkurencijsko vijeće nije nadležno za preispitivanje Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda i drugih organa javne vlasti.
- Sukladno članku 20. Zakona o konkurenciji, organ nadležan za zaštitu tržišne konkurencije u Bosni i Hercegovini je Konkurencijsko vijeće, a člankom 21. Zakona o konkurenciji propisano je da je Konkurencijsko vijeće samostalno tijelo koje osigurava dosljednu primjenu Zakona o konkurenciji na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine i ima isključivu nadležnost u odlučivanju o postojanju zabranjenog konkurencijskog djelovanja na tržištu. Prema tome Konkurencijsko vijeće jeste nadležno za postupanje u ovom predmetu.
- Neutemeljeni su navodi da se odredbe Zakona o konkurenciji ne mogu primjeniti na Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, jer to predstavlja akt javne vlasti.
- Na temelju članka 2. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, primjenjuju se odredbe istog na Vladu kada svojim djelovanjem posredno ili neposredno sudjeluje ili utječe na tržište u Bosni i Hercegovini.
- Navedeno je potvrđeno brojnim odlukama Konkurencijskog vijeća, te posebno Rješenjem broj: 04-26-3-027-38-II/11 od 04.10.2012. godine, Rješenjem broj: 04-26-3-027-65-II/11 od 27.05.2015. godine i Rješenjem broj: 02-26-3-014-22-11/15 od 08.03.2016. godine.
- Nesporno je da Vlada pobijanom Odlukom utječe na tržište, jer je odredila ko može biti na Pozitivnoj listi lijekova, a ko ne može, administriranjem, a ne na temelju propisanih zakonskih i stručnih kriterija.
- Netočno je da je Vlada usvojila pobijanu Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, na način i po postupku koji je propisan zakonom.
- Ministarstvo zdravstva HNK i Vlada, prilikom donošenja pobijane Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda: nisu raspisali javni oglas za prijavljivanje- dostavljanje aplikacija za uvrštavanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., nisu pozivali e-mailom ili pismenim putem proizvođače lijekova da dostave aplikacije za uvrštavanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., niti su pribavili stručno mišljenje Komisije za lijekove.
- Vlada je ograničila broj lijekva Krka na Pozitivnoj listi lijekova HNK 2021. samovoljno, bez zakonskih razloga i stručnih kriterija.
- Zakon o lijekovima FBiH u članku 9. stavak (2) propisuje da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova samo na temelju stručnih kriterija i razloga u terapijskoj primjeni, kvaliteti i vjerodostojnosti podataka ili iz razloga sigurnosti opskrbe.
- Nijedan od propisanih razloga za ograničenje broja lijekova nije postojao za lijekove Krka, niti danas postoji.
- Sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021., suprotno propisanoj zakonskoj proceduri, izostavljeno je ukupno 70 lijekova gospodarskog subjekta Krka za koje je već postojala i potpuna i ispravna dokumentacija Krka Farma koja je prihvaćena, i koji lijekovi su bili na Pozitivnoj listi lijekova iz 2019. godine.

- Svih 70 lijekova Krka koji su izostavljeni sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021. imaju: važeću dozvolu za stavljanje lijeka u promet od Agencije, pozitivne nalaze o urađenoj kontroli kvalitete lijeka od Kontrolnog laboratorija Agencije, prihvaćene cijene utvrđene Listom lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, iskustvo u terapijskoj primjeni lijeka u Federaciji Bosne i Hercegovine, obezbjeđenu sigurnost opskrbe lijekovima uzimajući u obzir istorijske podatke u smislu dugogodišnjeg redovite opskrbe lijekovima u Federaciji Bosne i Hercegovine, status zaštićenog naziva lijeka u zdravstvenom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine/Bosne i Hercegovine, zemljama okruženja, te zdravstvenim sistemima država Europske unije i etičko oglašavanje lijekova koje se obavlja u skladu sukladno sa državnim zakonom i propisom donijetim na temelju tog zakona. Dakle nije postojao nijedan zakonski razlog da se ograniči broj lijekova gospodarskog subjekta Krka na način da se sa Pozitivne liste izostavi 70 lijekova i ostavi samo 24 lijeka.
- Podnositelji zahtjeva smatraju da su neutemeljeni navodi Protivne strane da je Sud BiH zauzeo stav da odluke organa javne vlasti ne potpadaju pod primjenu Zakona o konkurenciji.
- Sud BiH odlučuje za svaki predmet pojedinačno, u zavisnosti od okolnosti svakog konkretnog slučaja.
- Sud BiH stoji na stanovištu da se Zakon o konkurenciji primjenjuje na organe državne uprave i lokalne samouprave što je vidljivo iz dosadašnjih odluka.
- U presudi broj: S1 3 U 011496 12 U od 08.04.2015. godine, odlučujući po tužbi Vlade Federacije Bosne i Hercegovine protiv rješenja Konkurencijskog vijeća broj: 04-26-3-027-38-II/11 od 04.10.2012. godine, Sud BiH je odlučio: "Prije svega ovo sudsko Vijeće nalazi neutemeljenim prigovor tužbe da je tuženi pogrešno primjenio Zakon o konkurenciji na odluke zakonodavnih organa i izvršnih vlasti u konkretnom slučaju Vlade Federacije Bosne i Hercegovine iz razloga što se navedene odredbe primjenjuju i na organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište, u smislu odredbe članka 2. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji. Slijedom navedenog, svi organi vlasti/institucije na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini, a koji svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju u Bosni i Hercegovini potpadaju pod primjenu ovog Zakona, jer svi pravni akti koji u suštini imaju utjecaj na tržište, spadaju pod odredbu članka 4. stavak (1) citiranog Zakona, zbog čega se istaknuti prigovor tužbe u tom pravcu kao neutemeljen odbija".
- Identično i u presudi Suda BiH broj: S1 3 U 019262 15 U od 10.5.2017. godine kojom je potvrđeno rješenje Konkurencijskog vijeća da točka VIII posebnih kriterija Odluke o listi esencijalnih lijekova neophodnih za osiguranje zdravstvene zaštite u okviru standarda obveznog zdravstvenog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 75/11) predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.
- U presudi broj: S1 3 U 016103 14 U od 23.12.2015. godine, odlučujući po tužbi Federalnog ministarstva zdravstva protiv rješenja Konkurencijskog vijeća broj 04-26-3-007-72-11/13 od 17.04.2014. godine, Sud BiH je odlučio: "Odredbom članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i odredbom članka l. stavak (l) alineja 5. Pravilnika o opsegu i vrsti javno-zdravstvene djelatnosti, koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, onemogućio slobodan pristup ostalim gospodarskim subjektima, na mjerodavno tržište. Naime, navedeni Pravilnici, sa aspekta propisa o zaštiti tržišne konkurencije su pravnim i administrativnim zaprekama ograničili slobodan ulazak gospodarskih subjekata, konkurenata na mjerodavno tržište. Slijedom navedenog, svi organi vlasti/institucije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, koji svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju u Bosni i Hercegovini, potpadaju pod primjenu ovog Zakona".
- Presudom Suda BiH broj: S1 3 U 025594 17 U od 27.03.2019. godine je utvrđeno: "Prije svega, ovo Sudsko vijeće nalazi, da je tuženi pogrešno primijenio Zakon o konkurenciji, utvrđujući da Vlada Kantona Sarajevo nema utjecaja na tržištu, odnosno da ne može imati utjecaja na tržištu, te da njene odluke ne potpadaju pod primjenu Zakona o konkurenciji. Ovo iz razloga, što se odredbe Zakona o konkurenciji primjenjuju i na organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište, u smislu odredbe članka 2. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji".
- Presudom Suda BiH broj: S1 3 U 032999 19 U od 03.11.2020. godine utvrđeno je: "Da je Konkurencijsko vijeće pogrešno primijenilo Zakon o konkurenciji, utvrđujući da Vlada Kantona Sarajevo nije sudionik na tržištu, odnosno nije gospodarski subjekt, njene odluke ne potpadaju pod primjenu Zakona o konkurenciji, te da se odredbe Zakona o konkurenciji primjenjuju i na organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište, u smislu odredbe članka 2. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, te da je Konkurencijsko vijeće pogrešno zaključilo da Vlada Kantona Sarajevo ne može u smislu Zakona o konkurenciji biti sudionik tržišne konkurencije".
- Konkurencijsko vijeće mora da postupa sukladno Zakonu o konkurenciji. Člankom 43. stavak (7) Zakona o konkurenciji, jeste regulirano da Konkurencijsko vijeće, u svrhu ocjene danog slučaja, može koristiti sudsku praksu Europskog suda pravde i odluke Europske komisije. Navedeno implicira da nije obligatorna primjena sudske prakse Europskog suda pravde i odluka Europske komisije, dok je primjena članka 2. Zakona o konkurenciji obligatorna.
- Protivna strana neosnovano tvrdi da je stanovište Europskog suda pravde i Europske komisije da se pravila o konkurenciji ne primjenjuju na odluke povezane sa "vršenjem javne vlasti".
- Europska komisija i Europski sud pravde više puta su potvrdili, da u pravu tržišnog natjecanja Zajednice aktivnost koja se sastoji u određivanju uslova ili ograničenja u pružanju dobara i usluga na određenom tržištu, ima obilježje ekonomske aktivnost (predmet C-41/90 Hofner i Elser [1991] ECR 1-1979, paragra/21 i spojeni predmeti C-264/01, C-306/01, C-354/01 i C- 355/01 AOK-Savezna i ostalo [2004] ECR 1-2493, paragraf 46), (predmet C-35/96 Komisija protiv Italije [1998] ECR 1-3851.
- Europski sud pravde i Europska komisija su u više postupaka utvrđivali neusklađenost odluka organa "javne vlasti", sa pravilima o konkurenciji i to:
  - U predmetu Commission of the European Communities v. Italian Republic, br. 118/85, od 16. 06. 1987. i C-35/96 [1998] ECR 1-3851, odlučeno je upravo protiv odluka državne vlasti.
  - U slučaju C-67/96. Albany, ECR (1999.) 1-5751 ESP je istaknuo kako se dopunski penzioni fond, bez obzira na ostvarivanje socijalnih ciljeva, realizaciju načela

solidarnosti i neprofitni karakter djelatnosti ima smatrati gospodarskim subjektom.
  - U u slučajevima: C-219/97 Drijvende Bokken, ECR (1999.) 1-6121; C- 67/96, je odlučeno u slučaju dopunskih penzijskih fondova, pod određenim okolnostima moguće je govoriti o pgospodarskoj aktivnosti i gospodarskim subjektima.
  - Slična je argumentacija iznesena i u slučaju Francuske udruge osiguravatelja (FFSA) C-244/94. FFSA, ECR (1995.) 1-4013.
  - U predmetu C-475/99. Ambulanz Glockner, ECR (2001.) 1-8089 određene aktivnosti u zdravstvu, kao što su hitna služba, odnosno prijevoz pacijenata, eksplicitno su označene kao gospodarske djelatnosti.
- Postoje presude Europskog suda pravde u kojim je sasvim jasno presuđeno da se odluke izvršnih organa vlasti ili čak Vlade pojedinih zamalja članica proglašavaju zabranjenim konkurencijskim djelovanjem.
- Očit primjer je presuda Europskog suda pravde od 18.06.1998. godine, predmet C-35/96 u kojem je Sud iznio stav: "Zahtjev u ovom postupku je bio za proglašenje da usvajanjem i zadržavanjem na snazi zakona koji, pri odobravanju relativne moći odlučivanja, zahtijeva od Consiglio Nazionale degli Spedizionieri Doganali (Nacionalno vijeće carinskih agenata) da donose odluke protivno članku 85. Ugovora o EZ-u, u smislu da određuje obveznu carinu za sve carinske agente, Talijanska Republika nije ispunila svoje obveze prema člancima 5. i 85. Ugovora".
- Neutemeljeni su navodi Protivne strane da donošenje Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda ne predstavlja ekonomsku aktivnost, te da ne utječe na tržište.
- Nebitna je tvrdnja Protivne strane da Vlada nije nudila lijekove koji se izdaju na teret Zavoda, niti je iz te aktivnosti ostvarivala profit.
- Podnositelji zahtjeva ističu da Zakon o konkurenciji termin gospodarski subjekt koristi kao zbirni termin, a ne kao zakonsku definiciju. U članku 2 stavak (1) Zakona o konkurenciji je jasno navedeno da se isti primjenjuje na sve pravne i fizičke osobe (u daljnjem tekstu zajedno nazvani gospodarski subjekti).
- Pravno neutemeljeno se tvrdi da Zakonom o konkurenciji pojam gospodarski subjekt treba biti ograničen na način da je ispunjen i dodatni uvjet da se isti posredno ili neposredno bavi proizvodnjom, prodajom roba i pružanjem usluga, te da sudjeluju u prometu roba i itd.
- Činjenica je da postoji specifično tržište lijekova koji se izdaju i prodaju na teret fonda Zavoda. Svi prodati lijekovi na ovom tržištu se plaćaju od strane Zavoda. Bitno je da gospodarski subjekti koji se sada nalaze na Pozitivnoj liste lijekova HNK 2021. bave prodajom lijekova i da su na taj način privilegirani u odnosu na gospodarski subjekt Krka čiji se lijekovi ne nalaze na Listi, bez bilo kakvih stručnih i objektivnih razloga.
- Pobijanom Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda na specifičan način se nude robe na tržištu lijekova koji se izdaju na teret Zavoda.
- Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Vlada u ime Zavoda nudi lijekove krajnjim korisnicima-pacijentima koje krajnji korisnici dobijaju na recept, a čiju cijenu plaća Zavod farmaceutskim kompanijama.
- Vlada je aktivni sudionik na tom tržištu lijekova, jer Vlada utiče na to tržište nametanjem ograničenja pristupa ovom tržištu. Gospodarska aktivnost nije samo izravna prodaja ili kupovina od strane "javne vlasti" nego je i djelovanje kojim se onemogućava pristup tržištu pod jednakim uvjetima.
- Dakle bitno je da se Odlukom o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda direktno djeluje na tržište i tržišnu konkurenciju, jer se njom Podnositeljima zahtjeva (koji imaju proizvode istih karakteristika, sa istom cijenom, koje potrošači smatraju međusobno zamjenljivim), onemogućava pristup tržištu, a omogućava samo određenim-izabranim gospodarskim subjektima.
- Neutemeljene su tvrdnje da prava Podnositelja zahtjeva nisu povrijeđena jer imaju neograničen pristup slobodnom tržištu. Predmet postupka nije pristup slobodnom tržištu.
- Mjerodavno tržište predmetnog postupka je uvrštavanje lijekova na Pozitivnu Listu lijekova koji se izdaju i prodaju na recept i na ovom tržištu cijena lijekova je fiksno određena za sve sudionike na osnovu Odluke o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH.
- Na pomenuto mjerodavno tržište mogu pristupiti samo proizvođači kojima je Vlada "dala odobrenje" odnosno uvrstila ih na Pozitivnu listu lijekova, a proizvođači lijekova se ne mogu nadmetati za poziciju cijenom, već samo kvalitetom proizvoda.
- Također, ovom tržištu kupci-pacijenti ne mogu slobodno kupovati robu, nego samo ako imaju ljekarski recept, proizvodi su međusobno zamjenjivi, ali o izboru proizvoda odluku ne donosi krajnji potrošač-pacijent, nego neovisna stručna osoba-liječnik, a na kraju robu uvijek plaća Zavod.
- Osnovna bitna karakteristika ovog tržišta je da izravni korisnici (pacijenti) kupljenu robu ne plaćaju (ili plaćaju minimalnu participaciju), što znači da ovo tržište privlači veliki broj "kupaca", jer robu dobijaju besplatno.
- Druga bitna karakteristika ovog tržišta je da robu plaća Zavod, dakle budžetski korisnik, što faktički znači da prodavači imaju garantovanu naplatu.
- Dakle tvrdnja da se lijekovi Krke koji nisu uvršteni na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021. mogu prodavati u slobodnoj prodaji je neutemeljena (ili samo teoretska), jer nijedan kupac-pacijent neće izabrati da kupi tu robu, kada zamjenski proizvod može dobiti besplatno.
- Protivna strana neutemeljeno tvrdi da je stanovište Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske, da su aktivnosti HZZO-a isključene od primjene propisa o zaštiti tržišnog utjecaja. Aktivnosti HZZO-a mogu biti isključene od primjene propisa o zaštiti tržišnog natjecanja samo pod uvjetom da obavlja povjerene nadležnosti u svrhu ispunjenja javnih ovlasti uz puno osiguranje učinkovitog tržišnog natjecanja.

Dana 04.02.2022. godine, pod brojem: UP-01-26-3-037-17/21, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo izjašnjenje Kantonalnog javnog pravobranilaštva Hercegovačko-neretvanske županije (u daljnjem tekstu: Javno pravobranilaštvo HNK) u kojem navodi da je suglasno sa svim podnescima koje je odvjetnik Džemil Sabrihafizović uputio Konkurencijskom vijeću u predmetnom postupku. Također, u podnesku je navedeno da sukladno članku 10. Zakon o Javnom pravobranilaštvu, Javno pravobranilaštvo obavlja poslove pravne zaštite, imovine i imovinskih interesa Kantona, odnosno jedinica lokalne samouprave, njihovih tijela i drugih tijela koja se financiraju iz njihovih proračuna, ili u odnosu na njih obavljaju osnivačka prava. Slijedom navedenog, Javno pravobranilaštvo smatra da se u predmetnom postupku ne radi o imovini i imovinskim interesima Hercegovačko-neretvanske županije, pa ne postoji obveza zastupanja od strane Javnog pravobranilaštva.

4. Prikupljanje podataka od trećih osoba

Tijekom postupka, Konkurencijsko vijeće je zbog utvrđivanja svih mjerodavnih činjenica u smislu odredbi članka 35. stavk (1) točke a) i c) Zakona o konkurenciji prikupljalo podatke i dokumentaciju od trećih osoba koje nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće se u smislu članka 35. stavak (1) točke a) i c) Zakona obratilo Zavodu aktom broj: UP-01-26-3-037-22/21 od 27.04.2022. godine u kojem je tražilo sljedeće podatke: procentualni omjer zastupljenosti generički lijekovi domaćih i stranih (uvoznih) proizvođača na listi lijekova sukladno sa prethodno donesenom odlukom o listi lijekova Hercegovačko-neretvanske županije, kao i važećom Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, te podatke o finanvijskom udjelu domaćih i stranih proizvođača po pomenutoj Odluci.

Dana 18.05.2022. godine, pod brojem: UP-01-26-3-037-29/21, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo odgovor Zavoda u kojem su dostavljeni traženi podatci.

5. Usmena rasprava i daljnji tijek postupka

Obzirom da se u predmetnom postupku radi o strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je sukladno članku 39. stavak (1) Zakona održalo usmenu raspravu dana 21.04.2022. godine.

Usmenoj raspravi su prisustvovali punomoćnik Podnositelja zahtjeva, odvjetnik Emir Kapidžić iz Sarajeva, te punomoćnik Protivne strane, odvjetnikDžemil Sabrihafizović iz Sarajeva.

Tijek usmene usmene rasprave je zabilježen na Zapisnik (akt broj: UP-01-26-3-037-21/21), a s obzirom da se naprijed navedeni punomoćnici stranaka nisu mogli očitovati na sva pitanja i navode suprotnih strana u samom toku usmene rasprave, Konkurencijsko vijeće je odobrilo da izjašnjenja stranaka, kao i odgovori na pitanja upućena od strane voditelja postupka, dostave naknadno pismenim putem. Odvjetnik Emir Kapidžić je na usmenoj raspravi dostavio akt Zavoda broj: 07-45-14-10-1-07859-1/2022 od 19.04.2022. godine koji je uložen u spis i predat punomoćniku Protivne strane.

Konkurencijsko vijeće je dana 04.05.2022. godine pod brojem: UP-01-26-3-037-23/21 zaprimilo izjašnjenje Podnositelja zahtjeva na pitanja sa usmene rasprave, te Nalaz i mišljenje stalnog sudskog vještaka ekonomske struke Elmedine Manso od 29.04.2022. godine (u daljnjem tekstu: Nalaz i mišljenje sudskog vještaka). Nalaz i mišljenje sudskog vještaka je urađen na inicijativu punomoćnika Podnositelja zahtjeva i na okolnosti koje je isti predložio, bez donošenja zaključka o vještačenju od strane Konkurencijskog vijeće, sukladno odredbama Zakona o upravnom postupku. U Nalazu i mišljenju je zaključeno sljedeće:

- Prosječan mjesečni promet koji je ostvarila Krka Farma po osnovu lijekova koji nisu više na listi za 2021. godinu iznosi 26.832,99 KM, odnosno 54,87% ukupnog mjesečnog prometa koji finansira Zavod (na osnovu prometa istim lijekovima za period od 01.01.-23.08.2021. godine).
- Za period od 01.01.-23.08.2021. godine došlo je od povećanja prosječnog mjesečnog prometa po osnovu lijekova koji nisu više na listi u odnosu na promet u 2020. godini u iznosu od 4.172,07 KM ili u procentima povećanje 18,41%.
- Za period od 01.09.2021. godine do 31.12.2021. godine, prema prosječnom mjesečnom prometu Krka Farma bi ostvarila dodatni promet u iznosu od 107.331,96 KM za lijekove koje nisu na listi.
- Za period od 01.09.2021. godine do 31.12.2021. godine, prema prosječnom mjesečnom prometu Krka Farma ostvarila je promet u iznosu od 88.274,32 KM za lijekove koji su na listi.
- Za period od 01.09.2021. godine do 31.12.2021. godine, prema prosječnom mjesečnom prometu Krka Farma ostvarila bi ukupan promet u iznosu od 195.606,28 KM za lijekove koji nisu na listi i lijekove koji su na listi, a što predstavlja pad prometa za 54,87%.
- Kao posljedica isključenja 70 lijekova sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021., Krka Farma je u periodu od 01.09.2021. godine do 31.12.2021. godine imala pad prometa od 54,87%.

Punomoćnik Protivne strane, odvjetnik Džemil Sabrihafizović je u podnesku koji je Konkurencijsko vijeće zaprimilo dana 04.05.2022. godine, pod brojem: UP-01-26-3-037-24/21 dostavio odgovore na pitanja voditelja postupka sa usmene rasprave i naveo sljedeće:

- Poziv za nove zaštićene nazive u okviru generičkih naziva lijekova koji su uvršteni na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., upućen je putem e-maila svim proizvođačima i zastupnicima lijekova dana 31.05.2021. godine (dokaz: e-mail od 31.05.2022. poslan sa boris.vidovic@zzo.ba).
- Inicijativu za donošenje nove liste lijekova dao je Zavod (dokaz: akt Zavoda broj: 040301-33-14-8-3-08461/21 od 21.04.2021. godine i Obrazloženje uz Odluku izmjeni Odluke o utvrđivanju Liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret Zavoda).
- S obzirom da Pozitivna lista lijekova HNK iz 2019. godine, nije u potpunosti bila usuglašena sa Federeralnom esecijalnom listom, Vlada je donijela Zaključak broj: 01-1-02-1039/19 od 22.05.2019. godine kojim je zaduženo Ministarstvo zdravstva HNK da svake godine analizira listu lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda i predloži eventualne izmjene i dopune.
- Na temelju Zaključka Vlade broj: 01-1-02-1039/19 od 22.05.2019. godine, nadležni ministar je pripremio prijedlog Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda.
- Ministarstvo zdravstva HNK je obavilo postupak revizije važeće Pozitivne liste lijekova HNK, radi usklađivanja sa Federalnom esencijalom listom.
- Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda utvrđeni su kriteriji za uvrštavanje lijekova na Pozitivnu listu, kao i kriteriji za ograničavanje broja zaštićenih lijekova na Pozitivnoj listi u smislu članka 11. Pravilnika o bližim kriterijima.
- Propisima nije utvrđeno da se donosi posebna odluka o lijekovima koji su uvršteni pozitivnu listu lijekova, nego se na bazi naprijed navedenih kriterija donosi i objavljuje pozitivna lista lijekova, sa lijekovima koji su uvršteni na listu.
- Sukladno navedenom, Komisija za lijekove nije davala posebno stručno mišljenje o lijekovima koji nisu uvršteni na listu.

6. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne značajke, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište obuhvaća cjelokupan ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojem gospodarski subjekti

djeluju u prodaji ili kupovini mjerodavnih usluga pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Mjerodavno tržište proizvoda predmetnog postupka je tržište lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda.

Mjerodavno zemljopisnoo tržište je teritorij Hercegovačko-neretvanske županije, budući da se Odluka o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda primjenjuje u Hercegovačko-neretvanskoj županiji.

U smislu citiranih odredbi Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, te na osnovu podnesenog Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je za mjerodavno tržište predmetnog postupka utvrdilo tržište lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda na području Hercegovačko-neretvanske županije.

7. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja mjerodavnih činjenica i dokaza utvrđenih tijekom postupka, činjenica iznijetih na usmenoj raspravi, podataka i dokumentacije iz spisa, pojedinačno i zajedno, te na osnovu izvedenih dokaza, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće:

- Sukladno članku 5. Zakon o lijekovima FBiH, opskrba lijekovima u primarnoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti koji se koriste na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine obavlja se u skladu Federalnom listom lijekova i Listom lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti Federaciji Bosne i Hercegovine.
- Članak 6. Zakona o lijekovima FBiH predviđa da cijene lijekova sa Federalne liste lijekova se usklađuju sa cijenama lijekova na nivou Bosne i Hercegovine i ne mogu biti više od maskimalnih veleprodajnih cijena lijekova u Bosni i Hercegovini. Cijene lijekova utvrđene Federalnom listom lijekova su obavezujuće kod donošenja pozitivnih listi lijekova na kantonalnom/županijskom nivou.
- Na temelju članka 8. Zakona o lijekovima FBiH, dana je ovlast vladama kantona da na prijedlog kantonalnog/županijskjog ministra zdravstva, donose Listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja kantona. Na listu lijekova koju utvrđuje vlada kantona, obavezno ulaze lijekovi koji su uvršteni u Federalnu listu lijekova sukladno članku 8. stavak (2) Zakona o lijekovima FBiH.
- Člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđeno je da se na pozitivnoj listi lijekova kantona/županija, kao i listi lijekova u bolničkoj i zdravstvenoj zaštiti na području kantona/županija, može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova.
- Radi provedbe Zakona o lijekovima FBiH, Federalno ministarstvo zdravstva je donijelo Pravilnik o bližim kriterijima. Pravilnikom o bližim kriterijima utvrđeni su kriteriji za izbor lijekova, postupak i način izrade listi lijekova, te način skidanja lijekova sa listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine.
- Sukladno članku 3. Pravilnika o bližim kriterijima njegova primjena je obvezna na kantonalnom/županjskom nivou.
- Članak 6. Pravilnika o bližim kriterijima propisuje da lijekovi sa Federalne liste lijekova obvezno ulaze u sastav pozitivne liste lijekova kantona, kao i liste lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona/županija (kantonalne liste lijekova) koje donosi vlada kantona/županija na prijedlog kantonalnog ministra zdravstva. Nije dozvoljeno proširenje listi lijekova kantona/županija, ukoliko kanton/županija nije u mogućnosti pokriti troškove pozitivne liste lijekova kantona/žiupanija koja se financira na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja.
- Na temelju članka 17. Pravilnika o bližim kriterijima revizija listi lijekova se obavlja na godišnjem nivou na način da se prvo obavi revizija federalne liste lijekova, a nakon objavljivanja federalnih lista lijekova, kantonalna ministarstva su u obavezi provesti postupak sačinjavanja i predlaganja kantonalnih lista lijekova sukladno Zakonu o lijekovima u FBiH i citiranim pravilnikom.
- Odlukom o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH i Odlukom o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH za 2022. godinu, utvrđen je popis lijekova koji se izdaju i osiguravaju, na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federalni zavod zdravstvenog osiguranja).
- Temeljem Zaključka broj: 01-1-02-875/21 od 31.03.2021. godine, Vlada je obvezala Ministarstvo zdravstva HNK da pripremi prijedlog Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda.
- Zavod je aktom broj: 040301-33-14-8-3-08461/21 od 21.04.2021. godine predložio uvrštavanje novih generičkih naziva lijekova na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021.
- Sukladno članku 8. Zakona o lijekovima FBiH, Vlada je donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda dana 24.05.2021. godine, sa početkom primjene od 23.08.2021. godine.
- U vrijeme donošenja Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda na snazi je bila Odluka o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH, dana 01.01.2022. godine na snagu je stupila Odluka o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH za 2022. godinu.
- Točkom II Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Vlada je izvršila izmjenu točke IV Odluke o Pozitivnoj lista lijekova HNK iz 2019. godine, što je rezultiralo promjenom broja lijekova Podnositelja zahtjeva na Pozitivnoj listi lijekova koja je sastavni dio Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda.
- U postupku formiranja Pozitivne liste lijekova HNK 2021., Ministarstvo zdravstva HNK nije raspisivalo Javni poziv nosiocima dozvole za stavljanje lijeka u promet u Bosni i Hercegovini za podnošenje dokumentacije kojom će dokazati da ispunjavaju uvjete za stavljanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., niti je Povjerenstvo za lijekove dalo posebno stručno mišljenje o lijekovima koji će biti uvršteni na Pozitivnu listu lijekova.
- Poziv za apliciranje novih generičkih naziva lijekova koji su uvršteni na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., kao i zahtjev za usklađivanjem cijena lijekova sa cijenama iz 2021. godine, upućen je od Zavoda svim proizvođačima i zastupnicima lijekova dana 31.05.2021. godine sa e-mail adrese boris.vidovic@zzo.ba.
- Agencija je registrirala, te izdala rješenje za ukupno 489 lijekova čiji je proizvođač Krka, a nositelj dozvole za stavljanje u promet ovih lijekova na tržištu Bosne i Hercegovine je gospodarski subjekt Krka Farma.
- Na Federalnoj listi lijekova se nalazi ukupno 181 lijek, čiji je proizvođač Krka, a nositelj odobrenja za stavljanje u promet lijekova je gospodarski subjekt Krka Farma.

- Podnositelji zahtjeva su na Pozitivnoj listi lijekova iz 2019. godine bili zastupljeni sa ukupno 94 lijeka dok je na novu izmjenjenu Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., uvršteno 24 lijeka proizvođača Krka.
- Direktorica gospodarskog subjekta Krka Farma Azra Tahirović je dana 27.07.2021., poslala upit Ministarstvu zdravstva HNK povodom Pozitivne liste lijekova HNK 2021., te je tražila objašnjenje zašto su lijekovi Krka izostavljeni sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021. i na osnovu kojih kriterija. Ministarstvo zdravstva HNK nije dostavilo odgovor na pomenuti dopis.

Podnositelj zahtjeva je u predmetnom postupku iznio prigovor vezan za zastupanje Vlade od odvjetnika Džemila Sabrihafizovića, navodeći da sukladno odredbama Zakona o Javnom pravobranilaštvu, poslove pravne zaštite Hercegovačko-neretvanske županije i njegovih organa treba obavljati Javno pravobranilaštvo HNK, te da odvjetnik Džemil Sabrihafizović ne bi trebao zastupati Vladu pred Konkurencijskim vijećem. Konkurencijsko vijeće izneseni priogovor smatra neutemeljenim, jer se u predmetnom postupku u smislu članka 10. Zakona o Javnom pravobranilaštvu ne radi o imovini i imovinskim interesima Hercegovačko-neretvanske županije, što implicira da Vladu ne mora zastupati Javno pravobranilaštvo HNK i da odvjetnik Džemil Sabrihafizović na temelju punomoći izdate od Vlade može poduzimati pravne radnje pred Konkurencijskim vijećem.

Sukladno članku 2. Zakona o konkurenciji, isti se primjenjuje na pravne ili fizičke osobe, bilo da su to gospodarska društva, poduzeća, poduzetnici, udruženja, bez obzira na oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, zatim na tijela državne uprave i lokalne samouprave, te sve ostale fizičke ili pravne osobe bez obzira na pravni status, oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, kao što su udruge, sportske organizacije, ustanove, zadruge, nositelji prava intelektualnog vlasništva. Vlada u smislu članka 2. stavak (2) točka b) Zakona o konkurenciji, te prema tumačenjima presuda Suda BiH (presuda broj: S1 3 U 011496 12 U od 08.04.2015. godine, presuda broj: S1 3 U 016103 14 U od 23.12.2015. godine, presuda broj: S1 3 U 025594 17 U od 27.03.2019. godine i presude broj: S1 3 U 032999 19 U od 03.11.2020. godine) predstavlja gospodarski subjekt, kada posredno ili neposredno sudjeluje ili utječe na tržište, te neosporno potpada pod primjenu Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće smatra da je tumačenje Protivne strane da Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda ne predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. Zakona o konkurenciji u potpunosti pogrešno. Protivna strana smatra da je sporazum pojedinačni pravni akt koji nastaje suglasnošću volja dvije strane, a da je Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda opšti akt donesen od Vlade. Nesporno je da se sukladno sa člankom 4. stavak (1) Zakona, Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda može smatrati zabranjenim sporazumom, jer je istim definirano da su zabranjeni sporazumi odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji imaju za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje i narušavanje tržišne konkurencije, pri čemu je nesporno da se Protivna strana u smislu članka 2. stavak (2) tačka b) Zakona smatra gospodarskim subjektom, jer donošenjem Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda utječe na tržište.

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva je samoinicijativno dostavio Nalaz i mišljenje sudskog vještaka Elmedine Manso, koji Konkurencijsko vijeće nije uzelo u obzir prilikom utvrđivanja činjeničnog stanja, jer sukladno članku 176. stavak (1) Zakona u upravnom postupku, Konkurencijsko vijeće nije donijelo zaključak o vještačenju u predmetnom postupku, niti je sukladno članku 176. stav (3) Zakona o upravnom postupku Protivna strana konsultovana oko ličnosti vještaka i okolnosti vještačenja.

Članak 4. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, određuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, a koji se odnose na izravno ili neizravno utvrđivanje kupovnih ili prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovačkih uvjeta.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je Vlada sukladno članku 8. stavak (1) Zakona o lijekovima FBiH nadležna za donošenje Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, odnosno Pozitivne liste lijekova HNK 2021. Analizirajući odredbe Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da ne sadrži obilježja zabranjenog sporazuma iz članka 4. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, jer se istom izravno ili neizravno ne nameću kupovne i prodajne cijene ili trgovački uvjeti. U točki II Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, utvrđivanje cijena lijekova na Pozitivnoj listi lijekova HNK iz 2021. je regulirano na način da se primjenjuje važeća Odluka o usaglašavanju cijena lijekova na Pozitivnoj listi lijekova Hercegovačko-neretvanske županije sa cijenama lijekova na Federalnoj listi lijekova, iz čega proizilazi da pobijanom Odlukom nisu određene, odnosno nametnute cijene lijekova. Iz odredbi Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, evidentno je da Vlada nije nametala trgovačke uvjete proizvođačima i prometnicima lijekova koji se uvrštavaju na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021. Konkurencijsko vijeće smatra da donošenje Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda od strane Vlade nije imalo za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje i narušavanje tržišne konkurencije u smislu članka 4. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji.

Na temelju gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 1. izreke ovoga Rješenja.

Članak 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji određuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, a koji se odnose na ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja.

Člankom 9. stavak (3) Zakona o lijekovima FBiH je regulirano da se na listu lijekova obvezno uvrštavaju lijekovi domaće industrije, koji ispunjavaju uvjete, i to pored lijekova–originatora, kao i lijekova inozemne farmaceutske industrije. Članak 9. Zakona o lijekovima FBiH i članak 11. Pravilnika u bližim kriterijima definira mogućnost ograničavanja broja zaštićenih lijekova proizvođača i obvezu uvrštavanja domaćih i originalnih proizvođača lijekova. Na temelju citiranih odredbi, Vlada je donošenjem Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda smanjila prisustvo lijekova proizvođača Krka, u odnosu na prethodno važeću Pozitivnu listu lijekova iz 2019. godine sa ukupno 94 lijeka na 24 lijeka.

Podnositelji zahtjeva tvrde da im je Vlada ograničila pristup rmjerodavnom tržištu, te da je usvajanjem sporne Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, administrativnim mjerama

ograničila mogućnost pristupa tržištu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda na području Hercegovačko-neretvanske županije, što je netočno. Uvidom u podatke koje je dostavio Zavod, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su lijekovi stranih proizvođača zastupljeni na Pozitivnoj listi lijekova HNK iz 2021. u udjelu od 42,6%, dok su domaći proizvođači zastupljeni sa 57,4%, te da po tom osnovu na istoj nema diskriminacije obzirom na podrijetlo proizvoda. Naime, na Pozitivnu listu lijekova HNK iz 2021. uvršteno je ukupno 655 lijekova (u svim oblicima i veličinama), od kojih je 376 generičkih lijekova domaćih proizvođača i 279 lijekova stranih proizvođača, uključujući i Podnositelje zahtjeva. Također, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su u periodu 01.09.-31.12.2021. godine strani proizvođači na osnovu plasiranih lijekova koji su na Pozitivnoj listi lijekova HNK iz 2021. ostvarili prihod od 2.583.284,00 KM, dok su domaći proizvođači ostvarili prihod od 2.108.727,00 KM, što ukazuje na neospornu činjenicu da Podnositelji zahtjeva i ostali strani proizvođači lijekova nisu isključeni sa Pozitivne liste lijekova HNK iz 2021.

Imajući u vidu navedeno, Podnositelji zahtjeva nisu dokazali postojanje povrede iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji. Konkurencijsko vijeće smatra kako je Vlada postupala sukladno svojim ovlastima koja proizlaze iz članka 9. Zakona o lijekovima FBiH. Donošenjem Pozitivne liste lijekova HNK 2021. godinu koja je sastavni Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda nisu isključeni strani proizvođači lijekova, što uključuju i Podnositelje zahtjeva, odnosno isti su prisutni na istoj sukladno važećim propisima, te da su ostvarili veći prihod od domaćih proizvođača lijekova, što je vidljivo iz financijkog udjela stranih proizvođača od 55% u odnosu na lijekove domaćih proizvođača sa 45%. Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku utvrdilo da Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda donesena od strane Vlade ne predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.

U postupku utvrđivanja činjeničnog stanja, uzeta je u obzir i okolnost da sredstva obveznog zdravstvenog osiguranja nisu proračunska sredstva, odnosno da se ista formiraju na osnovu obveznog davanja koja su jednaka za sve osiguranike, kao krajnje korisnike istih, te da iz tih sredstava svi ostvaruju jednaka prava neovisno od iznosa doprinosa koji svaki osiguranik uplaćuje, čime se u potpunosti primjenjuje princip solidarnosti. Sukladno navedenom i važećim zakonodavstvom, vlade kantona/županija donose odluke o pozitivnim listama, te na taj način odlučuju o namjeni ličnih sredstava prikupljenih u fond obvezne zdravstvene zaštite. Također, prema važećim propisima, način financiranja i nabava lijekova iz sredstava obvezne zdravstvene zaštite, što uključuje i pozitivnu listu lijekova, podliježe kontroli zakonitosti od strane nadležnih organa, prvenstveno Federalnog ministarstva zdravstva, te pripadajućih kantonalnih i federalnih inspekcija sa posebnih ovlastima.

Konkurencijsko vijeće konstatuje da se u podnesenom Zahtjevu ukazivalo na nepoštovanje propisane procedure donošenja Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, no s obzirom da se tu radi o procedurama koje nisu u stvarnoj nadležnosti Konkurencijskog vijeća sukladno Zakonu o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće nije niti cijenilo ispravnost provedbene procedure kod donošenja pobijane Odluke, a koju u okviru svoje nadležnosti sprovodi Ministarstvo zdravstva HNK u koordinaciji sa Vladom. Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku zaključilo da sačinjavanje Pozitivne liste lijekova HNK 2021., spada u nadležnost Ministarstva zdravstva HNK, prilikom čega se ista sačinjava u skladu sa zakonskom i podzakonskom regulativom, te Konkurencijsko vijeće ne može ulaziti u aspekt struke i kompetencije Ministarstva zdravstva HNK, na način da Konkurencijsko vijeće procjenjuje ispravnost skidanja ili stavljanja određenih lijekova sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021.

Na temelju gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 2. izreke ovoga Rješenja.

8. Privremena mjera

Analizirajući istaknute navode i ponuđene dokaze Podnositelja zahtjeva u vezi zatražene privremene mjere, imajući u vidu odredbe članka 36. Zakona o konkurenciji prema kojim je teret dokazivanja na stranci koja je podnijela zahtjev za pokretanje postupka, Konkurencijsko vijeće na temelju istih nije u vrijeme podnošenja Zahtjeva moglo utvrditi preliminarnu povredu u smislu članka 40. stavak (1) Zakona o konkurenciji koja bi mogla kratkoročno štetno utjecati na pojedine gospodarske subjekte, pa samim time nije mogao pravovremeno odrediti privremenu mjeru.

Na temelju gore navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 3. izreke ovoga Rješenja.

9. Troškovi postupka

Punomoćnik Protivne strane odvjetnik Džemil Sabrihafizović dostavio je dana 04.05.2022. godine u zakonom predviđenom roku troškovnik, koji je zaprimljen pod brojem: UP-01-26-3-037-25/21.

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva odvjetnik Emir Kapidžić dostavio je dana 04.05.2022. godine u zakonom predviđenom roku troškovnik, koji je zaprimljen pod brojem: UP-01-26-3-037-26/21.

Člankom 105. stavak (1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje), a člankom 105. stavak (2) istog Zakona je propisano da kada u postupku sudjeluju dvije ili više strana sa suprotnim interesima, strana koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku. Ako je u takvom slučaju koja od stranaka djelimično uspjela sa svojim zahtjevom, ona je dužna nadoknaditi protivnoj stranci troškove srazmjerno dijelu svog zahtjeva s kojim nije uspjela.

Sukladno sa odlukom navedenoj u izreci ovog Rješenja Podnositelji zahtjeva nisu uspjeli u svom Zahtjevu, pa su dužni nadoknaditi troškove postupka Protivnoj strani.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da punomoćnik Protivne strane odvjetnik Džemil Sabrihafizović, sukladno sa člankom 18. točka 2. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika Federacije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik FBiH", br. 22/04 i 24/04), ima pravo na naknadu troškova. Obzirom da je punomoćnik Protivne strane obaveznik poreza na dodatnu vrijednost (PDV), obračunati troškovi se uvećavaju za iznos PDV-a.

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva advokat Emir Kapidžić nije uspio u svom Zahtjev, pa mu se odbija zahtjev na naknadu troškova postupka.

Sukladno sa člankom 18. točka 2. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika Federacije Bosne i Hercegovine, obračunati su troškovi punomoćnika Protivne strane odvjetnika Džemila Sabrihafizovića i to: Odgovor na zahtjev u iznosu od 240,00 KM uvećano za PDV 280,80 KM i za zastupanje na usmenoj raspravi u iznosu od 240,00 KM uvećano za PDV 280,80 KM. Slijedom navednog, Podnosioci zahtjeva su u obvezi uplatiti ukupan iznos od 561,60 KM punomoćniku Protivne strane odvjetniku Džemilu Sabrihafizoviću.

Na temelju gore navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točkama 4. i 5. izreke ovoga Rješenja.

10. Administrativna pristojba

Podnositelji zahtjeva na ovo Rješenje sukladno sa člankom 2. tarifni broj 107. stavak (1) točka g) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 30/06, 18/11 i 75/18) (u daljnjem tekstu: Odluka o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem) su obvezni platiti administrativnu pristojbu u iznosu od 1.500,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

Sukladno sa odredbom članka 3. stavak 2. točka b) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem, Podnositelji zahtjeva nakon izvršene uplate su dužni uplatnicu kao dokaz o izvršenoj uplati administrativne pristojbe dostaviti Konkurencijskom vijeću, prije dostavljanja Rješenja.

Ukoliko Podnositelji zahtjeva ne izvrše uplatu administrativne pristojbe, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri koja je propisana člankom 18. Zakona o administrativnim pristojbama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 6. izreke ovog Rješenja.

11. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj UP-01-26-3-037-33/21
26. svibnja 2022. godine
Sarajevo

Predsjednik
Dr. sc. **Amir Karalić**, v. r.

Konkurencijski savjet Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 25. stav (1) tačka e) i člana 42. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 48/05, 76/07 i 80/09), člana 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), a po Zahtjevu za pokretanje postupka privrednih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Ćemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, protiv Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona, Stjepana Radića 3, 88 101 Mostar, radi postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačka a) i b) Zakona o konkurenciji, na 106. (stotinušestoj) sjednici održanoj dana 26.05.2022. godine, donio je

RJEŠENJE

1. Odbija se Zahtjev privrednih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Ćemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, poднesen protiv Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona, Stjepana Radića 3, 88 101 Mostar, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačka a) Zakona o konkurenciji, kao neosnovan.
2. Odbija se Zahtjev privrednih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Ćemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, poднesen protiv Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona, Stjepana Radića 3, 88 101 Mostar, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, kao neosnovan.
3. Odbija se prijedlog za donošenje rješenja o privremenoj mjeri, poднesen od privrednih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Ćemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, kao neosnovan.
4. Obavezuju se privredni subjekti Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Ćemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija da isplate iznos od 561,60 KM na ime troškova postupka u roku od 8 (osam) dana od prijema ovog Rješenja.
5. Odbija se zahtjev privrednih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Ćemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija za naknadom troškova postupka, kao neosnovan.
6. Obavezuju privredni subjekti Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Ćemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija da plate administrativnu taksu na Rješenje, u iznosu od 1.500,00 KM, u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.
7. Ovo Rješenje će biti objavljeno u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", službenim glasnicima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijski savjet Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijski savjet) je dana 08.09.2021. godine, zaprimio Zahtjev za pokretanje postupka (u daljem tekstu: Zahtjev) od strane privrednih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu, Ćemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo (u daljem tekstu: Krka Farma ili Podnosilac zahtjeva) i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija (u daljem tekstu: Krka ili Podnosilac zahtjeva), koje zastupa advokat Kapicić Emir, Maršala Tita 50, 71 000 Sarajevo, protiv Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona, Stjepana Radića 3, 88101 Mostar (u daljem tekstu: Vlada ili Protivna strana), radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačka a) i b) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljem tekstu: Zakon o konkurenciji).

Dana 22.10.2021. godine, Konkurencijski savjet je pod brojem: UP-01-26-3-037-2/21 zaprimio dopunu Zahtjeva od punomoćnika Podnosilaca zahtjeva u kojoj je dostavljena dodatna dokumentacija.

Комплетирањем предметног Захтјева, Конкуренцијски савјет је на основу члана 28. став (3) Закона о конкуренцији дана 22.11.2021. године издао Потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева, број: УП-01-26-3-037-3/21.

На основу документације достављене уз Захтјев, Конкуренцијски савјет је оцијенио да није могуће без проведеног поступка утврдити постојање повреде Закона о конкуренцији на које Подносиоци захтјева указују, те је донио Закључак о покретању поступка дана 22.11.2021. године, под бројем: УП-01-26-3-037-5/21.

У складу са релевантним одредбама Закона о конкуренцији, Конкуренцијски савјет је доставио Закључак о покретању поступка пуномоћнику Подносилаца захтјева, актом број: УП-01-26-3-037-9/21. Конкуренцијски савјет је у складу са чланом 33. став (1) Закона о конкуренцији, доставио Закључак о покретању поступка и Захтјев Противној страни, актом број: УП-01-26-3-037-10/21.

Усмена расправа одржана је дана 21.04.2022. године у просторијама Конкуренцијског савјета уз присуство пуномоћника Подносилаца захтјева, адвоката Емира Капицића из Сарајева, те пуномоћника Противне стране, адвоката Џемила Сабрихафизовића из Сарајева.

Конкуренцијски савјет је на 105. (стотинупетој) сједници одржаној дана 19.05.2022. године усвојио Закључак о продужењу рока за доношење коначног рјешења број: УП-01-26-3-037-30/21 којим се продужава рок за доношење коначног рјешења за додатна 3 (три) мјесеца, у поступку који се води пред Конкуренцијским савјетом, те је исти достављен странкама.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су привредни субјекти Крка Фарма друштво са ограниченом одговорношћу за посредовање, пружање услуга и заступање страних фирми Сарајево, Џемала Биједића број 125-А, 71 000 Сарајево и КРКА, товарна здравил, д.д., Ново место, Шмарјешка цеста 6, 8000 Ново Место, Република Словенија и Влада Херцеговачко-неретванског кантона, Стјепана Радића 3, 88101 Мостар.

1.1. Привредни субјекат Крка Фарма

Привредни субјекат КРКА ФАРМА друштво са ограниченом одговорношћу за посредовање, пружање услуга и заступање страних фирми Сарајево д.о.о., Џемала Биједића 125-А, 71 000 Сарајево је регистрован у Општинском суду Сарајево под матичним бројем уписа: 65-01-0082-09, са уписаним капиталом од 20.000,00 КМ, те једним субјектом оснивачем у 100% власништву КРКА, товарна здравил, д.д., Ново место. Лице овлаштено за заступање је мр. пх. Азра Тахировић.

Основна регистрована дјелатност Крка Фарма је регистрација за стављање у промет лијекова и медицинских средстава произвођача Крка.

1.2. Привредни субјекат Крка

Привредни субјекат КРКА, товарна здравил, д.д., Ново место, Шмарјешка цеста 6, 8 000 Ново Место, Република Словенија, уписан је у надлежни судски регистар под матичним бројем уписа: 5043611000. Темељни капитал привредног субјекта Крка је подијељен на 32.793.448 акција, а особа овлаштена за заступање је Јоже Цоларич.

Основна дјелатност привредног субјекта Крка је производња и продаја лијекова.

1.3. Влада Херцеговачко-неретванског кантона

Влада Херцеговачко-неретванског кантона, Стјепана Радића 3, 88101 Мостар, као доносилац Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода здравственог осигурања Херцеговачко-неретванског кантона објављене у "Службеним новинама Херцеговачко-неретванског кантона" број 4/21, чије утврђивање ништавости се тражи у предметном поступку.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкуренцијски савјет је у току поступка примијенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 18/06 и 34/10), и одредбе Закона о управном поступку ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16) (у даљем тексту: Закон о управном поступку) у смислу члана 26. Закона о конкуренцији.

Такође, Конкуренцијски савјет је консултовао и одредбе: Закона о лијековима ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине", број 109/12) (у даљем тексту: Закон о лијековима ФБиХ), Правилника о ближим критеријумима за избор лијекова, поступку и начину израде листе лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине, начину стављања и скидања лијекова са листе лијекова, обавезама Министарстава здравства, Завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова уврштених на листе лијекова, као и кориштење лијекова ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" број 45/13 и 7/19) (у даљем тексту: Правилник о ближим критеријумима), Одлуке о Листи лијекова обавезног здравственог осигурања Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине", број 33/19, 56/19, 98/19 и 69/20) (у даљем тексту: Одлука о листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ), Одлуке о Листи лијекова обавезног здравственог осигурања Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине", број 106/21) (у даљем тексту: Одлука о листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ за 2022. годину), Одлуке о измјени и допуни Одлуке о усаглашавању цијена лијекова на Позитивној листи лијекова Херцеговачко-неретванског кантона с цијенама на федералној листи лијекова ("Службене новине Херцеговачко-неретванског кантона" број 8/17) (у даљем тексту: Одлука о усаглашавању цијена лијекова на Позитивној листи лијекова Херцеговачко-неретванског кантона с цијенама лијекова на Федералној листи лијекова) и Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода здравственог осигурања Херцеговачко-неретванског кантона ("Службене новине Херцеговачко-неретванског кантона" број 4/21).

3. Поступак по Захтјеву за покретање поступка

У свом Захтјеву, Подносиоци захтјева, описују чињенично стање и околности које су разлог за подношење Захтјева те укратко наводе сљедеће:

- Подносиоци захтјева сматрају да Влада Позитивном листом лијекова Херцеговачко-неретванског кантона 2021., спрјечава, ограничава и нарушава тржишну конкуренцију на тржишту издавања лијекова који се издају и обезбјеђују на терет средстава Завода здравственог осигурања Херцеговачко-неретванског кантона (у даљем тексту: Завод), ограничавањем и контролом тржишта, што представља забрањени споразум у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији.
- Подносиоци захтјева наводе да је Влада дана 24.05.2021. године, донијела Одлуку о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода здравственог осигурања Херцеговачко-неретванског кантона објављену у "Службеним новинама Херцеговачко-неретванског кантона" број 4/21 (у даљем тексту: Одлука о измјенама

и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода), а чија примјена почиње са истеком рока од 90 дана од дана доношења, односно од 23.08.2021. године.

- Агенција за лијекове и медицинска средства Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Агенција) је регистровала, те издала рјешење за укупно 489 лијекова чији је произвођач Крка, а носилац дозволе за стављање у промет ових лијекова на тржишту Босне и Херцеговине је Крка Фарма. (Доказ: Изјава директора КРКА ФАРМА д.о.о. од 30.06.2021. године, уз коју је прилог Званични испис са веб странице Агенције за лијекове и медицинска средства БиХ, www.almbih.gov.ba).
- На Листи лијекова обавезног здравственог осигурања Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Федерална листа лијекова) се налази укупно 181 лијек, чији је произвођач Крка, а носилац одобрења за стављање у промет лијекова је Крка Фарма. (Доказ: Изјава директора КРКА ФАРМА д. о. о. свих лијекова који су уврштени у Федралну листу од 30.06.2021 године, са прилогом- списком Увид у "Службене новине Федерације БиХ", бр. 56/19).
- Предметном Одлуком Влада је извршила измјену Тачке I Одлуке о Позитивној листи лијекова ("Службене новине Херцеговачко-неретванског кантона", број 4/19) (у даљем тексту: Позитивна листа лијекова ХНК из 2019. године) тако што се мијења прилог "Позитивна листа лијекова" и нова чини саставни дио ове Одлуке.
- Подносиоци захтјева су на Позитивној листи лијекова из 2019. године били уврштени са укупно 94 лијека док је на новој измјењеној Позитивној листи лијекова ХНК 2021., Подносиоци захтјева уврштени на листу само са 24 лијека.
- Процентуално изражено, присуство лијекова Крка на лијекова ХНК 2021. смањено је око 75%. (Доказ: Изјава директора КРКА ФАРМА д.о.о. од 16.08.2021. године, са упоредним прегледом свих лијекова који су били на Позитивној листи Херцеговачко-неретванског кантона 2019., закључно са 01.11.2020 и лијековима који су уврштени на Позитивну листу Херцеговачко-неретванског кантона 2021.)
- Директор Крка Фарма је дана 27.07.2021. упутио приговор поводом Позитивне листе лијекова ХНК 2021., те је тражио објашњење зашто су лијекови Крка изостављени са Позитивне листе лијекова ХНК 2021., те на основу којих критерија, јер су се ти лијекови налазили на ранијим позитивним листама. Министарство здравства, рада и социјалне скрби Херцеговачко-неретванског кантона (у даљем тексту: Министарство здравства ХНК) није доставило одговор. (Доказ: Дописи директора КРКА ФАРМА д.о.о. Сарајево Министарству здравства, рада и социјалне скрби Херцеговачко-неретванског кантона од 27.07.2021.).
- У поступку формирања Позитивне листа лијекова из 2019. године, Министарство здравства ХНК није расписивало Јавни позив носиоцима дозволе за стављање лијека у промет у Босни и Херцеговини за подношење документације којом ће доказати да испуњавају услове за стављање лијекова на Позитивну листу лијекова.
- Да је позив достављен e-mailom од стране Министарства здравства ХНК, те су произвођачи обавјештавани о допунама Позитивне листе лијекова и позивани да доставе документацију. (Доказ: E-mailovi Борис Видовић Водитељ Одјела за контролу прописивања и потрошње лијекова, од 30.05.2019. године; од 23..09.2019. године; од 09.06.2020. године).
- Крка Фарма као носилац дозволе за стављање у промет свих лијекова произвођача Крка редовно је подносила уредне апликације за увртавање на Позитивну листу лијекова из 2019. године, а које су прихваћене од стране Министарства здравства ХНК.
- Током примјене Одлуке на Позитивној листи лијекова из 2019. године налазило се укупно 94 лијека Крка на истој.
- Министарство здравства ХНК и Влада, приликом доношења нове побијане Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода нису уопште позивали произвођаче лијекова да доставе апликације за увртавње лијекова на Позитивну листа лијекова ХНК 2021.
- Министарство здравства ХНК није поштовало одредбе чланова 21., 23., 24. и 25. Правилника о ближим критеријумима, јер није објавило Јавни позив свим произвођачима лијекова за подношење захтјева за стављање лијекова на листу лијекова, нити је прибавило стручно мишљење Комисије за лијекове.
- Министарство здравства ХНК је произвођачима 01.06.2021. доставило само захтјев за усклађивање цијена проглашеним од стране Агенције, те позиве за подношење пријава за шест нових генеричких лијекова. (Доказ: E-mailovi Борис Видовић Водитељ Одјела за контролу прописивања и потрошње лијекова, од 01.06.2021. године; 24.06.2021.године).
- Предметном Одлуком о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, Влада је извршила измјену Тачке IV Одлуке о Позитивној листи лијекова, која сада гласи:
  (1) Увртавање заштићених назива на Позитивну листу лијекова Херцеговачко-неретванског кантона у оквиру генеричког назива лијека, облика и јачине заступљеног на Позитивној листи, врши се у складу са одредбама члана 9. Закона о лијековима ФБиХ и чланова 9., 11. и 12. став 1. Правилника о ближим критеријумима.
  (2) С циљем подржавања развоја домаће фармацеутске индустрије, на Позитивну листу лијекова Херцеговачко-неретванског кантона обавезно се увртавају сви заштићени називи лијекова домаће фармацеутске индустрије и лијекови-оригинатора у оквиру генеричког назива лијека, облика и јачине заступљеног на Позитивној листи.
  (3) На Позитивну Листу лијекова, у оквиру утврдене генерике облика и јачине лијека, по потреби се увртавају и заштићена имена иноземних произвођача уколико на Позитивној листи лијекова нису заступљени домаћи произвођачи укључујући и оригинатора на Позитивној листи лијекова се налази заступљен само један домаћи произвођач, односно оригинатор.
  (4) Увртавање заштићених назива лијекова, у складу са овом Одлуком, врши Завод на основу сагласности министра здравства, рада и социјалне заштите.
- Влада је погрешно примјенила законске прописе у циљу ограничења броја лијекова на Позитивној листи лијекова Херцеговачко-неретванског кантона 2021.

- Релевантно тржиште производа предметног поступка је уврштавање лијекова на Позитивну листу лијекова за 2021. годину који се издају на рецепт, према Одлуци о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода.
- Релевантно географско тржиште је територија Херцеговачко-неретванског кантона.
- Уставом Херцеговачко-неретванског кантона није предвиђено да је у надлежности Кантона заштита производача лијекова на нивоу Босне и Херцеговине.
- Доношењем Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, Влада је прекорачила овласти о надлежностима из члана 51. Устава Херцеговачко-неретванског кантона.
- Лијекови, производња лијекова, снабдијевање лијековима, регистрација лијекова, стављање у промет, је у надлежности државе Босне и Херцеговине сходно Закону о лијековима и медицинским средствима БиХ.
- Политика лијекова и медицинских средстава у БиХ прописује: "Подржати развој домаће производње у смислу припреме истих за конкуренцију на међународном нивоит у погледу квалитета ...".
- Домаћи произвођачи лијекова се могу подржавати само ради оспособљавања за конкурентско дјеловање на међународном нивоу, а не ради привилегованог статуса у продаји лијекова и избјегавања конкуренције у Кантону.
- У Републици Српској се примјењује Одлука о усвајању листе лијекова који се издају на рецепт на терет средстава обавезног здравственог осигурања Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 73/20) којом је прописано да Листа лијекова Републике Српске садржи слиједеће податке о лијеку: 1) АТС-анатомско-терапијско-хемијске класификацију, 2) ИНН-интернационално незаштићено име лијека - Генерички назив лијека; 3) фармацеутски облик лијека, 4) дозу-јачину лијека, 5) медицинску индикацију.
- Листа лијекова Републике Српске аутоматски се допуњава новорегистрованим лијековима (сваког произвођача), који од Агенције добију дозволу за стављање у промет, и то за лијекове, чији ИНН, облик и доза су већ на Листи.
- Чланом 5. Закон о лијековима ФБиХ прописано је да се снабдијевање лијековима у примарној и болничкој здравственој заштити који се користе на терет средстава обавезног здравственог осигурања у Федерацији Босне и Херцеговине обавља у складу са Листом лијекова обавезног здравственог осигурања Федерације Босне и Херцеговине, те да ближи поступак за избор лијекова, поступак и начин израде листе лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине, начин стављања и скидања лијекова с листе лијекова, обавезе Министарства здравства, Завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова уврштених на листе лијекова, као и кориштење лијекова, се утврђује прописима федералног министра.
- У Федерацији Босне и Херцеговине увртставање на Листу лијекова који се издају на терет завода здравственог осигурања препуштено је у надлежност кантонима, те је још додатно прописано да се на Листи лијекова, лијекови означавају комерцијалним називом лијека и са називом произвођача.
- Одредбом члана 9. Закона о лијековима ФБиХ, утврђено је да на Позитивној листи лијекова кантона, као и листи лијекова у болничкој и здравственој заштити на подручју кантона може бити ограничен број заштићених назива лијекова.
- Одлуком о листи лијекова утврђен је списак лијекова који се издају и обезбјеђују, на терет средстава Завода здравственог осигурања, односно Федерална листа лијекова.
- Да се на Федералној листи лијекова, лијекови означавају са слиједећим подацима: АТЦ- анатомско-терапијско-хемијске карактеристике, ИНН-интернационално незаштићено име лијека-Генерички назив лијека, фармацеутски облик лијека, јачина лијека, медицинске индикације, режим прописивања и велепродајна цијена.
- Владе кантона, на основу члана 8. Закона о лијековима ФБиХ, имају овлаштење да доносе "Листу лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања кантона."
- Листу лијекова чине Позитивна листа лијекова, Болничка листа лијекова и Магистрална листа лијекова.
- Позитивна А Листа лијекова-лијекови обухваћени А листом лијекова са Федералне листе лијекова, са учешћем Завода у цијени лијека од 100%.
- Позитивна Б листа лијекова-лијекови обухваћени Б листом лијекова са Федералне листе лијекова, са учешћем Завода у процентуалном износу одређеном одлуком владе кантона сагласно финансијским могућностима кантона.
- На Позитивну листу лијекова обавезно улазе и лијекови који су уврштени на Федералној листи лијекова, а кантоналне владе могу уврстити још неке лијекове уколико постоји специфична потреба у појединим кантонима.
- У складу са Правилником о ближим критеријумима, министар здравства мора јавним огласом упутити позив за подношење пријава за увртставање на Листу лијекова, пријаве мора прегледати и оцјенити Комисија за лијекове и мора обавијестити које су пријаве прихваћене, а које нису, те на основу прихваћених пријава направити приједлог Листе лијекова која се доставља влади на усвајање.
- Правилником о ближим критеријумима прописани су услови за стављање и скидање лијекова на Федералну листу есенцијелних лијекова.
- Члан 9. Закона о лијековима ФБиХ и члан 11. Правилника о ближим критеријумима прописује могућност ограничавања произвођача лијекова, али и обавезу увртставања оригинарних и страних произвођача лијекова.
- У Федерацији Босне и Херцеговине постоји дугогодишња политика ограничавања конкуренције на тржишту лијекова који се издају на терет завода здравственог осигурања.
- Влада Кантона Сарајево, Одлуком о листи лијекова ("Службене новине Кантона Сарајево" број 02/08) је прописала да ће се свака три мјесеца вршити замјена лијекова иностраног произвођача који се налазе на Листи лијекова са лијеком домаћег произвођача идентичног генеричног састава.
- Одлуком о листи есенцијалних лијекова ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине", број 75/11) одређено да се "могу уврстити максимално 5 (пет) заштићених назива лијека укључујући обавезно и лијекове домаће фармацеутске индустрије ".
- Влада Тузланског кантона Одлуком о Позитивној листи лијекова од 05.11.2015. године, такођер је на листу лијекова уврстила готово искључиво домаће произвођаче.

- Влада Кантона Сарајево, је донијела Одлуку о листи лијекова 01.07.2016. године ("Службене новине Кантона Сарајево" број 27/2016) којом је било прописано да се на листу обавезно уврштавају домаћи произвођачи лијекова, те одстрањују оригинатори.
- Влада Херцег-босанског кантона је усвојила Одлуку листи лијекова који се прописују на терет Завода здравственог осигурања број: 01-02-26-2/21 од 22.04.2021. године и ограничила број заштићених назива лијекова, ради заштите домаћих произвођача лијекова.
- Влада је приликом усвајања Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода погрешно примјенила Закон о лијековима ФБиХ.
- Закон о лијековима ФБиХ у члану 9. став (3) прописује: "С циљем подржавања развоја домаће фармацеутске индустрије, на позитивну листу лијекова кантона, као и листу лијекова у болничкој здравственој заштити на подручју кантона, обавезно се уврштавају и лијекови домаће фармацеутске индустрије који испуњавају услове из става (1) овога члана, и то поред лијекова оргинатора, као и лијекова иноземне фармацеутске индустрије".
- Подносиоци захтјева истичу да Закон о лијековима ФБиХ, нити Правилник о ближим критеријима не предвиђа и не прописује ограничење броја лијекова по основу поријекла произвођача (да ли је домаћи или страни).
- Подносиоци захтјева напомињу да није постојао ниједан законски разлог да се ограничи број лијекова Крка, односно да се искључи 70 лијекова и остави само 24 лијека.
- Да 70 лијекова Крка који су искључени са Позитивне листе Херцеговачко-неретванског кантона 2021. имају важећу дозволу за стављање лијека у промет Агенције, позитивне налазе о урађеној контроли квалитета лијека од Контролног лабораторија Агенције, прихваћене цијене утврђене Листом лијекова обавезног здравственог осигурања Федерације Босне и Херцеговине, искуство у терапијској примјени лијека у Федерацији Босне и Херцеговине, обезбјеђену сигурност снабдијевања лијековима, узимајући у обзир историјске податке у смислу дугогодишњег редовног снабдијевања лијековима у Федерацији Босне и Херцеговине, статус заштићеног назива лијека у здравственом систему Федерације Босне и Херцеговине, земљама окружења, те здравственим системима држава Европске уније и етичко оглашавање лијекова које се обавља у складу са Државним законом и прописом донијетим на основу тог закона.
- Одредба члана 2. Закона о конкуренцији је експлицитна и обавезујућа, те слиједом наведеног, сви органи власти/институције на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини, без обзира на њихов правни статус, оснивaче (град, општина, кантон, ентитет или држава), а који својим дјеловањем утјечу на тржиште, те тако спрјечавају, ограничавају или нарушавају тржишну конкуренцију у Босни и Херцеговини (односно на релевантном тржишту), потпадају под примјену Закона о конкуренцији.
- Члана 2. Закона о конкуренцији се примјењује на сва правна и физичка лица без обзира на статус, ораганизациони облик, правни положај, функцију и слично.
- Такође, члан 2. тачка б) Закона о конкуренцији се примјењује на органе државне управе и локалне самоуправе, када посредно или непосредно учествују или утјечу на тржиште.
- Влада је доношењем Позитивне листе лијекова Херцеговачко-неретванског кантона 2021. утицала на равноправно учешће привредног субјека Крка на релевантном тржишту.
- Влада је противно законским прописима ограничила број лијекова Крка који могу да учествују на релевантном тржишту.
- Члан 4. Закона о конкуренцији јасно прописује да су забрањени споразуми, одлуке и други акти привредних субјеката који за циљ и посљедицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на тржишту.
- Да би постојао "споразум" није потребно никакво споразумјевање, нити уговарање, нити учешће два или више субјекта. Закон о конкуренцији јасно прописује да то може бити и једнострана одлука или други акт једног привредног субјекта.
- Члан 4. Закона о конкуренцији користи термин "привредни субјекат" што не значи паралелу са термином привредно друштво.
- Није битно да ли се конкретно Влада бави посредно или непосредно производњом или продајом, него је битно да својим дјеловањем утјече на тржиште.
- Подносиоци захтјева наводе да постоји специфично тржиште лијекова који се издају и продају на терет Фонда Завода.
- Сви продати лијекови на овом тржишту се плаћају од стране Фонда Завода.
- Специфична карактеристика овог тржишта да директни корисници (пацијенти) робу не плаћају (или је плаћају у уз минималну партиципацију), што значи да ово тржиште привлачи велики број корисника, јер робу добијају углавном без накнаде.
- Из извјештаја Завода доступних на web страници, види се да је на територију Херцеговачко-неретванског кантона на терет Завода у 2020. години издато преко 100.000 рецепата за лијекове чији је произвођач Крка. (Докази: молба директора КРКА ФАРМА од 23.08.2021. за доставу података упућена ЗЗО ХНК Увид у званичну web страницу ЗЗО ХНК - https://www.kzzosa.ba/).
- Доношењем побијане Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, Крка Фарма и Крка су ограничени на релевантном тржишту, те могу учествовати само са 24 лијека, без обзира што сви њихови лијекови испуњавају законске услове.
- Влада је активни учесник на релевантном тржишту лијекова, јер је Влада административним мјерама наметнула ограничење приступа овом тржишту привредним субјектима Крка Фарма и Крка.
- Привредна активност није само директна продаја или куповина, него и дјеловање којим се утјече на тржиште, те спрјечава, ограничава или нарушава тржишна конкуренција.
- Влада је Подносиоцима захтјева, који имају производе истих карактеристика, са истом цијеном, које потрошачи сматрају међусобно замјењивим, ограничила да могу приступити релевантном тржишту под једнаким условима.
- Влада је усвајањем спорне Одлуке о листи лијекова Подносиоцима захтјева, административним мјерама, ограничила могућност наступа до тржишта, односно онемогућено им је да уопште уђу у тржишну утакмицу.

Подносиоци захтјева у смислу одредбе члана 40. став (2) Закона о конкуренцији предлажу да се донесе рјешење којим се одређује привремена мјера.

Као разлог доношења привремене мјере Подносиоци захтјева наводе:

- Да ће се примјеном спорне Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, довести до директног штетног утицаја на привредне субјекте Крка и Крка Фарма, који нису уврштени на Листу лијекова који се издају на терет здравственог осигурања кантона, иако за то испуњавају све законске увјете.
- Крка Фарма има важеће дозволе за стављање лијекова у промет, свих 134 лијекова који су били уврштени на Позитивну листу лијекова Херцеговачко-неретванског кантона 2019., сви наведни лијекови се већ налазе на Федералној листи лијекова.
- Подносиоци захтјева нису престали са производњом тих лијекова, те су вршили снабдијевање тржишта тим лијековима континуирано дуги низ година. Све поднесене апликације за те лијекове су потпуне и исправно састављене и већ прихваћене од Министарства здравства ХНК.
- Већина Кркиних лијекова била је на Позитивној листи већ дуги низ година, и пацијенти који су користили терапију су били задовољни са квалитетом, ефикасношћу и сигурношћу Кркиних лијекова.
- Скидањем лијекова са Позитивне листе лијекова у пракси фактички значи промјену терапије за пацијенте, који су дуги низ година користили један лијек и који се показао као дјелотворан у лијечењу одређене врсте болести.
- Подносиоци захтјева предлажу да се донесе рјешење којом се одређује привремена мјера, којом се обуставља примјена Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода на начин да се у односу на лијекове произвођача Крка, и носиоца дозволе за стављање у промет Крка Фарма, примјењује Одлука о измјенама и допунама Одлуке о утврђивању листе лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода здравственог осигурања Херцеговачко-неретванског кантона ("Службене новине Херцеговачко-неретванског кантона" број 4/19), до окончања поступка који се води по овом захтјеву.

У складу са напријед наведеним Подносиоци захтјева предлажу да Конкуренцијски савјет донесе рјешење којим ће утврдити да:

a) Влада примјеном Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о утврђивању листе лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, спрјечава, ограничава и нарушава тржишну конкуренцију на тржишту увртавања лијекова који се издају и обезбјеђују на терет средстава Завода, ограничавањем и контролом тржишта, што представља забрањени споразум у смислу члана 4. став (1) тачке (а) и (б) Закона о конкуренцији.
b) Одлука о измјенама и допунама Одлуке о утврђивању листе лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода је ништавна у смислу члана 4. став (2) Закона о конкуренцији.
c) Налаже се Влади да убудуће омогући да лијекови привредног субјекта Крка буду уврштени на Позитивну Листу лијекова Херцеговачко-неретванског кантона под једнаким условима као и свим осталим учесницима на релевантном тржишту који се прописују и издају осигураним особама на терет средстава Завода.
d) Налаже се Влади да надокнади трошкове поступка Подносиоцима захтјева.

Пуномоћник Владе, адвокат Џемил Сабрихафизовић је поднеском број: УП-01-26-3-037-13/21 дана 27.12.2021 године, доставио одговор на Захтјев и Закључак о покретању поступка (у даљем тексту: Одговор за захтјев), у смислу члана 33. став (3) Закона о конкуренцији, у којем наводи сљедеће:

- Влада у цијелости пориче чињеничне наводе Подносилаца захтјева и оспорава основаност приједлога за утврђивање постојања забрањеног конкуренцијског дјеловања, те предлаже да након проведеног поступка, Конкуренцијски савјет донесе одлуку којом ће Захтјев у цијелости одбити као неоснован.
- Чланом 5. став (5) Закона о лијековима ФБиХ прописано је да се ближи поступак за избор лијекова, поступак и начин израде листе лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине, начин стављања и скидања лијекова са листе, обавезе министарстава здравства и завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова уврштених на листу, као и кориштење лијекова утврђује прописима федералног министра.
- Одредбом члана 8. Закона о лијековима ФБиХ, дато је овлаштење владама кантона да доносе "листу лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања кантона". У листу коју утврђује Влада обавезно улазе лијекови који су уврштени на "федералну листу".
- Такође, чланом 9. Закона о лијековима ФБиХ, утврђено да на позитивној листи лијекова кантона, као и листи лијекова у болничкој и здравственој заштити на подручју кантона може бити ограничен број заштићених назива лијекова.
- Ради проведбе Закона о лијековима ФБиХ, Влада је на начин и по поступку који је прописан Законом, провела процедуру и утврдила нову листу лијекова објављену у "Службеним новинама Херцеговачко-неретванског кантона" број 4/21. На новој листи лијекова, А листа има 725 облика, јачине и паковања лијекова, што је за 263 облика, јачине и паковања мање у односу на претходну Листу лијекова, чија А листа је имала 988 облика, јачине и паковања лијекова. Релевантна је напомена да, у наведеном поступку, нити један лијек није скинут са листе, него је сачињена потпуно нова листа на основу позива упућеног потенцијалним понуђачима и пријава које су по том позиву достављене Влади, односно надлежном министарству.
- Подносиоци захтјева на неконзистентан и неприхватљив начин тумаче члан 2. Закона о конкуренцији. Примјерице, у Захтјеву се наводи: "Чланом 2. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији је изричито прописано да је овај закон примјењив и на органе државне управе и локалне самоуправе када посредно или непосредно учествују или утичу на тржиште". Наведену одредбу, Подносиоци захтјева извлаче из контекста потпуно занемарујући уводну одредбу става (1) истог члана Закона о конкуренцији која гласи: "Овај закон се примјењује на сва правна и физичка лица која се посредно или непосредно баве производњом роба и пружањем услуга, учествују у промету роба и услуга, и која могу својим дјеловањем спрјечавати, ограничавати или нарушавати тржишну конкуренцију на цијелој територији Босне и Херецговине, или значајнијем

дијелу тржишта (даљем тексту: привредни субјекти) и то на б) органе државне управе и локалне самоуправе када посредно или непосредно учествују или утичу на тржиште ".

- Противна страна указује на одлуке и пресуде које су од значаја за тумачење који субјекти представљају субјекте права конкуренције, односно на које се примјењује право конкуренције како слиједи: Wouters (C-309/99), Poucet & Pistre (C-l59/91 i 160/91), FENIN (C- 205/3), Фирма Ambulanz Glockner v. Landkreis Stidwestpfalz (C-475/99), Albany International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (C-67/96) и AOK Bundesverband, Bundesverband der Betriebsla'an-lcenkassen, Bundesverband der Innungskrankenkassen, Bundesverband der landwirschaftlichen Krankenkassen, Verband der Angestelltenkranlcenkassen e.V., Verband der Arbeiter-Ersatzkassen, Bundeslcnappschaft, See-Krankenkasse v Ichthyol-Gesellschaft Cordes (C-264/01) Mundipharma GmbH (C-306/01) Godecke Aktiengesell-schaft (C-354/01) Intersan (C-355/01), пресуда Суда Босне и Херцеговине број: С1 3 У 024742 У 2 од 05.04.2018. године, пресуда Суда Босне и Херцеговине број: С1 3 У 024742 Увп 2 од 10.10.2018. године, пресуда Суда Босне и Херцеговине број: С1 3 У 022396 16 У од 30.08.2018. године, пресуда Суда Босне и Херцеговине број: С1 3 У 021277 16 У од 10.11.2017. године, пресуда Суда Босне и Херцеговине број: С1 3 У 022692 16 У од 10.11.2017. године.
- У поступцима који се воде пред Конкуренцијским савјетом терет доказивања је на подносиоцу захтјева, по чијем приједлогу се води поступак, што у конкретном случају значи да Подносиоци захтјева, треба да докажу да су, имајући у виду напријед наведено, испуњени услови да се Влада, у конкретном поступку сматра привредним субјектом на кога се примјењује право конкуренције.
- Евидентно је да су Конкуренцијски савјет и Суд Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Суд БиХ), у дужем периоду примјењивали Закон о конкуренцији на органе власти, екстензивно и неселективно примјењивали члан 2. и члан 4. Закона о конкуренцији.
- Конкуренцијски савјет је за разлику од других европских тијела за заштиту конкуренције примјењивао право конкуренције на органе власти, без обзира на околност да ли они поступају вршећи јавна овлаштења или се појављују у својству привредног субјекта. Коначно, пресудом Суда БиХ број: С1 3 У 024742 18 У 2 од 05.04.2018. године, јасно је изражено слиједеће становиште: "Када се јавна установа или органи власти појаве на тржишту, да би се могло цијенити да ли њихово поступање може доћи под опсег члана 4. Закона о конкуренцији, неопходно је првенствено испитати да ли се ради о извршавању јавног овлаштења, или о поступању које може имати само привредни субјекат".
- Имајући у виду напријед цитирано становиште Суда БиХ, Влада истиче да, доносећи предметну листу лијекова, није поступала као привредни субјекат и учесник на тржишту, него је поступала у статусу државног органа, у оквиру својих уставом и законом утврђених надлежности, укључујући и изричито овлаштење и обавезу утврђену у члану 33. Закона о здравственом осигурању ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине", број 30/97, 7/02, 70/08, 48/11 и 36/18) (у даљем тексту: Закон о здравственом осигурању ФБиХ) и члану 8. Закона о лијековима ФБиХ.
- Позитивном листом лијекова утврђује се обим права осигураних лица на кориштење лијекова, који се обезбјеђују на терет средстава Завода. При том је битно да се средства социјалног осигурања формирају на принципу пуне солидарности у здравственој заштити и да се позитивна листа лијекова утврђује на основу медицинске струке и науке.
- Чланом 9. Закона о лијековима ФБиХ утврђен је изричит основ да владе кантона могу ограничити број заштићених назива лијекова на позитивној листи кантона. Према томе, неторно је да нити један привредни субјекат не може донијети позитивну листу лијекова, него је то у искључивој надлежности Владе, као државног органа. Дакле, не постоји нити један аргумент да је у поступку утврђивања листе лијекова, Влада дјеловала као тржишни субјекат, нити да је сврха листе лијекова ограничавање конкуренције на тржишту лијекова, односно да се одлука Владе може сматрати забрањеним споразумом у смислу члана 4. став (1) Закона о конкуренцији.
- Влада истиче да је у пракси Европског суда правде заузет јасан став да се "правила о конкуренцији не примјењују на активности које су повезане са вршењем јавне функције" (случај Wouters, C- 309/99 параграф 57.).
- Одлуку о листи лијекова, на основу овлаштења утврђеног у Закону, доноси, као сегмент извршне власти. Имајући у виду начин успостављања владе, њену природу, циљеве и основ настанка, недвојбено је да се ради о органу државне власти који доношењем предметне Одлуке, односно листе лијекова, врши власт која му је повјерена.
- У том својству, Влада је облик организовања и дјеловања јавне власти и није привредно друштво, па је предметна одлука о листи лијекова, општи акт, односно пропис који је донио орган власти, у оквиру својих овлаштења и на основу закона. Таква одлука, представља општи акт јавне власти, она је дио националног законодавства и није продукт договора између два или више субјеката, управо из разлога, јер је донесена ауторитетом јавне власти. Према томе, доношење одлуке о позитивној листи лијекова очигледно не представља економску активност, нити се може сматрати забрањеним споразумом.
- Овакво становиште изричито је потврђено пресудама Суда БиХ број: С1 3 У 021277 16 У од 10.11.2017. године и С1 3 У 022692 16 У од 10.11.2017. године, а наведена пресуда се, такође, позива на правна становишта Европског суда правде изражена у пресуди број: Т-513/93 од 30.03.2000. године.
- Позитивна листа лијекова, по својој природи, не представља ни робу ни услугу. Она није предмет правног промета, односно, таква одлука се на тржишту не купује и не продаје. То је општи акт јавне власти, који по напријед наведеном становишту Суда БиХ представља дио националног законодавства, што апсолутно искључује могућност да се Одлука сматра робом или услугом.
- Имајући у виду важеће прописе, нема никакве двојбе да не постоје други субјекти који би, дјелујући на тржишту, могли умјесто Владе обављати исту активност, односно усвојити позитивну листу лијекова.
- Одредбама члана 33. Закона о здравственом осигурању ФБиХ и члана 8. Закона о лијековима ФБиХ, утврђене су надлежности владе кантона у погледу доношења листе лијекова, који се издају на терет средстава

обавезног здравственог осигурања. Нити један други субјекат нема овлаштење за доношење такве листе, и не може се законито бавити истом активношћу, што значи да не може бити ни потенцијални конкурент у поступку доношења позитивне листе лијекова.

- Напријед наведене чињенице, указују на основаност примјене становишта релевантних европских институција које гласи: "Уколико не постоји могућност да приватна фирма врши исту активност, тада нема сврхе примјењивати правила конкуренције" [предмети: AOK Bundesverband, Bundesverbcind der Betriebskrankenkassen, Bundesverband der Innungskrankenkassen, Bundesverband der Iandwirschaftlichen Krankenkassen, Verband der Angestelltenkrankenkassen e. V, Verband der Arbeiter-Ersatzkassen, Bundesknappschaft, See-Krankenkasse v Ichthyol-GeseIlschaft Cordes (C-264/01) Mundipharma GmbH (C- 306/01) Godecke Aktiengesellschaft (C-354/01) Intersan (€-355/01)].
- Нити једна релевантна чињеница или околност не даје основа за закључак да Влада доношењем позитивне листе лијекова остварује приходе или расходе, односно профит или губитак и да у том смислу сноси ризик пословања на тржишту.
- Доносећи позитивну листу лијекова, у складу са овлаштењима која, као државни орган има на основу одговарајућих закона, Влада не остварује било какве приходе по том основу.
- Такође, Влада по истом основу нема ни расхода. Дакле, доношењем позитивне листе лијекова, Влада не остварује, нити може остварити било профит, било губитак, и с тим у вези не сноси ризик пословања на тржишту. Такав положај Влада искључује примјену права конкуренције, у вези са доношењем позитивне листе лијекова.
- Опште прихваћена правна становишта европских институција, полазе од тога да би се неко лице, у смислу права конкуренције, могло сматрати тржишним субјектом, оно мора нудити добра или услуге на тржишту, сносити економски или финансијски ризик пословања и имати могућност профита. Ако такве претпоставке нису присутне, у том случају нема основа ни за примјену права конкуренције. [Одлука Firma Ambulanz Glockner v. Landkreis Sudwestpfalz (C- 475/99), Одлука Albany International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (C-67/96)].
- Од значаја је и чињеница да се позитивна листа лијекова утврђује искључиво у сврху остваривања права осигураних особа из основа здравственог осигурања. Дакле, сврха позитивне листе је остваривање права осигураних особа на кориштење лијекова на терет средстава здравственог осигурања. Та средства су намијењена осигураницима и њихова сврха је остваривање права на здравствену заштиту осигураника. Не ради се о средствима која су намијењена индустрији лијекова и њихова сврха није профит произвођача лијекова. С тим у вези, управо је релевантна одлука Европског суда правде у случају Poucet & Pistre (C-159/91 и 160/91), у којој је изражено слиједеће становиште: "Здравствени фондови и организације укључене у управљање јавним системом социјалне заштите врше искључиво друштвену функцију. То се дјеловање темељи на начелу националне солидарности и потпуно је непрофитно".
- Једнако је релевантно и становиште Европског суда правде у случају FENIN (C-205/3) којим је изричито утврђено да "СНС управљачка тијела (26 јавних тијела, укључујући и три министарства Шпањолске владе, која воде национални здравствени систем) не дјелују као предузећа (привредни субјекти у смислу права конкуренције) када учествују у менаџменту националних здравствених услуга, те да њихов капацитет као купаца не може бити раздвојен од употребе медицинских средстава и опреме након њихове куповине. Сходно томе та тијела не дјелују као предузећа у смислу права конкуренције Европске уније када купују медицинска добра и опрему и чланови 81. и 82. ЕЦ нису примјенљиви на њих".
- Предњи примјери потврђују да је Европски суд правде утврдио становиште да здравствени фондови и друге организације које су укључене у јавни систем социјалне заштите, када је њихова активност заснована на принципу друштвене солидарности, обављају искључиво друштвену функцију, јер је у том случају њихова активност непрофитна.
- Средства која се у Херцеговачко-неретванском кантону исплаћују из фонда здравствене заштите, ради остваривања права осигураника, не зависе од висине доприноса које осигураник уплаћује у фонд, него се у потпуности примјењује принцип солидарности. Према томе, таква активност није економска и она не подлијеже правилима конкуренције.
- У конкретном случају, грађани као осигураници, из својих личних средстава (бруто плате) уплаћују доприносе на основу којих се формира фонд здравствене заштите. Законима, донесеним у парламентарној процедури, грађани као осигураници, су повјерили владама кантона овлаштење да одлучују о начину и обиму остваривања права осигураника на кориштење лијекова на терет средстава фонда здравствене заштите. Дакле, једино осигураници имају интереса да евентуално отварају питање цјелисходности позитивних листа које утврђују владе кантона, с обзиром да је ријеч о кориштењу средстава која су на бази солидарности, ради сопствене здравствене заштите, формирали сами осигураници.
- Није разумно да било који произвођач лијекова може захтијевати од Конкуренцијског савјета да му јамчи да ће његови производи бити плаћани из средстава здравственог осигурања која се формирају на принципу солидарности и то уплатом доприноса из личних средстава сваког осигураника.
- При том, један од кључних интереса осигураника је сигурност снабдијевања лијековима, под повољним условима. То је сасвим легитиман интерес и циљ и он се не може ограничавати наводном заштитом права конкуренције. У том погледу, актуелан и драстичан примјер је стање Босне и Херцеговине, па и других мањих земаља, када је ријеч о снабдијевању вакцином против вируса COVID-19. Ноторно је да су земље произвођачи, у једном периоду, одлучиле да затворе тржиште тако што ће првенствено задовољити своје потребе, а тек након тога ће понудити вакцину и оним земљама које нису у стању да је саме произведу и то под условима које буду диктирали произвођачи. Таква ситуација се може поновити и понавља се и са другим лијековима, у околностима када то одговара страним произвођачима односно њиховим матичним државама. Управо из таквих разлога, акти државних органа који су надлежни, али и одговорни, за заштиту здравља становништва, односно за функционисање система јавног здравства, у вршењу те функције не могу и не

смију бити подложни ограничењима права конкуренције, тако што ће стављати профит произвођача лијекова испред интереса осигураника због којих се позитивна листа и утврђује.

- Нетачни су наводи Подносилаца захтјева да је Влада доносећи оспорену Одлуку о позитивној листи лијекова спријечила или ограничила Подносиоце захтјева да под једнаким условима учествују на тржишту лијекова.
- С обзиром да је Одлуком о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, Влада одлучивала само о обиму и начину остваривања права грађана из основа здравственог осигурања, нити један лијек, односно нити један произвођач, који је уредно регистриран није искључен или онемогућен да своје производе пласира на тржиште, јер то уопште није предмет исте.
- Наиме, произвођачи односно продавци свих уредно регистрованих лијекова имају приступ тржишту, без обзира на то да ли се налазе на позитивној лијекова листи или не.
- Неоснованост навода да су страни произвођачи лијекова дискриминирани у Босни и Херцеговини или у Херцеговачко-неретванском кантону, произлази из података Агенције, према којима је промет лијекова који имају дозволу у Босни и Херцеговини у 2020. години износио укупно 742.007.606,51 КМ, од чега се на промет домаћих произвођача односи 127.409.708,41 КМ или 17,17%, а на реализовани увоз лијекова иностраних произвођача 614.597.898,10 КМ или 82,83%.
- У Херцеговачко-неретванском кантону у 2020. години омјер учешћа страних произвођача у продаји лијекова у односу на домаће произвођаче је приближно једнак омјеру који постоји на нивоу Босне и Херцеговине.
- Поређења ради, домаћи произвођачи на тржишту генеричких лијекова у Републици Словенији имају доминантан положај, са тржишним учешћем који значајно прелази преко 50%).
- Подаци о учешћу страних произвођача на тржишту лијекова у Босни и Херцеговини и у Херцеговачко-неретванском кантону, потврђују не само да страни произвођачи нису доведени у неравноправан положај, него да страни произвођачи имају доминантан удио на тржишту лијекова Босне и Херцеговине и у Херцеговачко-неретванском кантону.
- Покретање оваквих поступака у вези са позитивним листама има за циљ да покуша смањити и онако минорно учешће домаћих произвођача на тржишту лијекова и да се страним произвођачима обезбиједи додатни привилегиран положај, какав они немају ни у својим домицилним земљама, односно у земљама Европске уније уопште.
- Чињеница је да страни произвођачи лијекова и не покрећу овакве поступке у другим земљама, укључујући и земље у окружењу. С тим у вези, указује се на изричит став Агенције за заштиту тржишног натјецања Републике Хрватске, по коме искључиво Хрватски завод за здравствено осигурање (у даљем тексту: ХЗЗО) одлучује о приједлозима фармацеутских кућа за субвенционирање лијекова са листе. Изричито је утврђено да су активности ХЗЗО-а искључене од примјене прописа о заштити тржишне конкуренције, све док обавља провјерене надлежности у сврху испуњења јавних овласти из посебних прописа. Дакле, према потпуно јасном становишту Агенције за заштиту тржишног натјецања Републике Хрватске "Све док дјелује на темељу опће доступности и солидарности, те чини све што је неопходно потребно за испуњење својих овласти у дефинирању и провођењу политике јавног здравства, ХЗЗО не подлијеже прописима о заштити тржишног натјецања".(http://wwwxiztn.hr/iskljucivo-hzzo-odlucuje-o-prijedlozima-farmaceutskih-kuca-za subvencioniranje-lijekova-s-liste/)
- Страни произвођачи, настоје искористити неконзистентност правног и институционалног система у Босни и Херцеговини, па под плаштом заштите права конкуренције, покрећу захтјеве који би у земљама Европске уније дефинитивно били одбачени или одбијени, на што недвојбено указују и напријед наведене одлуке Европске комисије и Европског суда. Због тога, ако би био прихваћен захтјев на коме инсистирају Подносиоци захтјева, таква одлука би довела у неравноправан положај и грађане у у Херцеговачко-неретванском кантону, а по принципу преседана и грађане у Федерацији Босне и Херцеговине и у Босни и Херцеговини.
- Такође би у неравноправан положај били доведени и домаћи произвођачи лијекова. Наиме, уколико би био усвојен Захтјев, то би значило редукцију надлежности институција у Босни и Херцеговини, које се старају о остваривању права осигураника на кориштење лијекова на терет средстава здравственог осигурања, у односу на надлежности институција и права осигураника у Европској унији.
- Уједно, с обзиром на правила и становишта европских институција у области конкуренцијског права, произвођачи лијекова из Босне и Херцеговине не би имали никаквих изгледа да оспоравају сличне одлуке државних органа у земљама Европске уније, док произвођачи из земаља Европске уније то чине у Босни и Херцеговини.
- У цијелости је неоснован приједлог Подносилаца захтјева да Конкуренцијски савјет одреди привремену мјеру којом ће се дјелимично обуставити примјена Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода и да се у односу на лијекове произвођача Крка примјењује Позитивна листа лијекова ХНК из 2019. године.
- Овакав приједлог је неоснован, јер се Одлука чија суспензија се тражи привременом мјером већ примјењује дуже од четири мјесеца, па би се евентуална привремена мјера уствари морала примјењивати ретроактивно. При томе, приједлогом привремене мјере захтјева се да Конкуренцијски савјет одлучи о врсти и називу лијекова који ће се издавати на терет средстава Завода, што би свакако имало за посљедицу стварање правне несигурности у овој области.
- Подносиоци захтјева нису навели податке, чињенице, ни доказе о наводној штети коју трпе, нити су истакли друге разлоге на којима заснивају приједлог за одређивање привремене мјере.
- При томе је значајна чињеница да, без обзира да ли се налазе на позитивној листи, лијекови свих произвођача уколико су уредно регистровани, имају неограничен приступ тржишту лијекова и налазе се у продаји, са доминантним удјелом на тржишту. Због тога су нетачни наводи Подносилаца захтјева којима се настоји створити погрешан дојам да се лијекови који се не налазе на позитивној листи не могу уопште пласирати на тржиште.
- Имајући у виду напријед изложено, предлаже се да Конкуренцијски савјет одбије приједлог Подносилаца

захтјева за одређивање привремене мјере, као неоснован.

Пуномоћник Поносилаца захтјева се у поднеску запримљеном под бројем: УП-01-26-3-037-15/21 од 11.01.2022. године изјаснио на наводе из Одговора за захтјев истичући сљедеће:

- Подносиоци захтјева напомињу да сукладно одредбама Закона о јавном правобранилаштву ("Службене новине Херцеговачко-неретванског кантона" број 8/99, 3/04 и 11/08) (у даљем тексту: Закон о Јавном правобранилаштву) послове правне заштите Кантона и његових органа обавља Кантонално јавно правобранилаштво (у даљем тексту: Јавно правобранилаштво).
- Дакле, Законом о јавном правобранилаштву, Јавно правобранилаштво је овлаштено да заступа Владу. Једино у случају када је потребно заступати Кантон пред страним судовима, који не дозвољавају такво заступање, предсједник Владе на приједлог Министарства правосуђа, управе и локалне самоуправе може овластити другу особу за заступање.
- Према члану 4. Закона о Јавном правобранилаштву сви кантонални органи и органи јавне самоуправе дужни су обавијестити Јавно правобранилаштво о споровима или другим поступцима у којим су дужни подузимати правне радње.
- Одредбама Закона о Влади Херцеговачко-неретванског кантона ("Службене новине Херцеговачко-неретванског кантона" број 3/07 и 5/09) је прописано да Влада остварује своја овлаштења кроз доношење уредби, одлука, рјешења, закључака. Премијер Владе руководи радом Владе, усмјерава дјеловање и осигурава јединство у дјеловању Владе, али није прописано да заступа Кантон и Владу у судским и управним поступцима, нити да може давати пуномоћи другим особама да заступају Кантон или Владу. Из наведеног разлога Подносиоци захтјева оспоравању пуномоћ за заступање и Одговор на захтјев који је достављен од неовлаштеног лица.
- Противна страна неосновано тврди да Конкуренцијски савјет није надлежан за преиспитивање Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода и других органа јавне власти.
- У складу са чланом 20. Закона о конкуренцији, орган надлежан за заштиту тржишне конкуренције у Босни и Херцеговини је Конкуренцијски савјет, а чланом 21. Закона о конкуренцији прописано је да је Конкуренцијски савјет самостално тијело које осигурава досљедну примјену Закона о конкуренцији на цијелој територији Босне и Херцеговине и има искључиву надлежност у одлучивању о постојању забрањеног конкуренцијског дјеловања на тржишту. Према томе Конкуренцијски савјет јесте надлежан за поступање у овом предмету.
- Неосновани су наводи да се одредбе Закона о конкуренцији не могу примјенити на Одлуку о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, јер то представља акт јавне власти.
- На основу члана 2. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, примјењују се одредбе истог на Владу када својим дјеловањем посредно или непосредно учествује или утиче на тржиште у Босни и Херцеговини.
- Наведено је потврђено бројним одлукама Конкуренцијског савјета, те посебно Рјешењем број: 04-26-3-027-38-II/11 од 04.10.2012. године, Рјешењем број: 04-26-3-027-65-II/11 од 27.05.2015. године и Рјешењем број: 02-26-3-014-22-11/15 од 08.03.2016. године.
- Неспорно је да Влада побијаном Одлуком утиче на тржиште, јер је одредила ко може бити на Позитивној листи лијекова, а ко не може, администрирањем, а не на основу прописаних законских и стручних критеријума.
- Нетачно је да је Влада усвојила побијану Одлуку о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, на начин и по поступку који је прописан законом.
- Министарство здравства ХНК и Влада, приликом доношења побијане Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода: нису расписали јавни оглас за пријављивање- достављање апликација за увртставање лијекова на Позитивну листу лијекова ХНК 2021., нису позивали e-mailom или писменим путем произвођаче лијекова да доставе апликације за увртставање лијекова на Позитивну листу лијекова ХНК 2021., нити су прибавили стручно мишљење Комисије за лијекове.
- Влада је ограничила број лијеква Крка на Позитивној листи лијекова ХНК 2021. самовољно, без законских разлога и стручних критеријума.
- Закон о лијековима ФБиХ у члану 9. став (2) прописује да се може ограничити број заштићених назива лијекова само на основу стручних критерија и разлога у терапијској примјени, квалитету и вјеродостојности података или из разлога сигурности опскрбе.
- Ниједан од прописаних разлога за ограничење броја лијекова није постојао за лијекове Крка, нити данас постоји.
- Са Позитивне листе лијекова ХНК 2021., супротно прописаној законској процедури, изостављено је укупно 70 лијекова привредног субјекта Крка за које је већ постојала и потпуна и исправна документација Крка Фарма која је прихваћена, и који лијекови су били на Позитивној листи лијекова из 2019. године.
- Свих 70 лијекова Крка који су изостављени са Позитивне листе лијекова ХНК 2021. имају: важећу дозволу за стављање лијека у промет од Агенције, позитивне налазе о урађеној контроли квалитета лијека од Контролног лабораторија Агенције, прихваћене цијене утврђене Листом лијекова обавезног здравственог осигурања Федерације Босне и Херцеговине, искуство у терапијској примјени лијека у Федерацији Босне и Херцеговине, обезбјеђену сигурност снабдијевања лијековима узимајући у обзир историјске податке у смислу дугогодишњег редовног снабдијевања лијековима у Федерацији Босне и Херцеговине, статус заштићеног назива лијека у здравственом систему Федерације Босне и Херцеговине/Босне и Херцеговине, земљама окружења, те здравственим системима држава Европске уније и етичко оглашавање лијекова које се обавља у складу са државним законом и прописом донијетим на основу тог закона. Дакле није постојао ниједан законски разлог да се ограничи број лијекова привредног субјекта Крка на начин да се са Позитивне листе изостави 70 лијекова и остави само 24 лијека.
- Подносиоци захтјева сматрају да су неосновани наводи Противне стране да је Суд БиХ заузео став да одлуке органа јавне власти не потпадају под примјену Закона о конкуренцији.
- Суд БиХ одлучује за сваки предмет појединачно, у зависности од околности сваког конкретног случаја.

- Суд БиХ стоји на становишту да се Закон о конкуренцији примјењује на органе државне управе и локалне самоуправе што је видљиво из досадашњих одлука.
- У пресуди број: С1 3 У 011496 12 У од 08.04.2015. године, одлучујући по тужби Владе Федерације Босне и Херцеговине против рјешења Конкуренцијског савјета број: 04-26-3-027-38-II/11 од 04.10.2012. године, Суд БиХ је одлучио: "Прије свега ово судско Вијеће налази неоснованим приговор тужбе да је тужени погрешно примјенио Закон о конкуренцији на одлуке законодавних органа и извршних власти у конкретном случају Владе Федерације Босне и Херцеговине из разлога што се наведене одредбе примјењују и на органе државне управе и локалне самоуправе, када посредно или непосредно учествују или утјечу на тржиште, у смислу одредбе члана 2. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији. Слиједом наведеног, сви органи власти/институције на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини, а који својим дјеловањем спрјечавају, ограничавају или нарушавају тржишну конкуренцију у Босни и Херцеговини потпадају под примјену овог Закона, јер сви правни акти који у суштини имају утицај на тржиште, спадају под одредбу члана 4. став (1) цитираног Закона, због чега се истакнути приговор тужбе у том правцу као неоснован одбија".
- Идентично и у пресуди Суда БиХ број: С1 3 У 019262 15 У од 10.5.2017. године којом је потврђено рјешење Конкуренцијског савјета да тачка VIII посебних критеријума Одлуке о листи есенцијалних лијекова неопходних за осигурање здравствене заштите у оквиру стандарда обавезног здравственог осигурања у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине", број 75/11) представља забрањени споразум у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији.
- У пресуди број: С1 3 У 016103 14 У од 23.12.2015. године, одлучујући по тужби Федералног министарства здравства против рјешења Конкуренцијског савјета број 04-26-3-007-72-11/13 од 17.04.2014. године, Суд БиХ је одлучио: "Одредбом члана 10. Правилника о начину обављања здравствених прегледа особа под здравственим надзором и одредбом члана л. став (л) алинеја 5. Правилника о обиму и врсти јавно-здравствене дјелатности, која не може бити предметом приватне дјелатности, онемогућио слободан приступ осталим привредним субјектима, на мјеродавно тржиште. Наиме, наведени Правилници, са аспекта прописа о заштити тржишне конкуренције су правним и административним запрекама ограничили слободан улазак привредних субјеката, конкурената на мјеродавно тржиште. Слиједом наведеног, сви органи власти/институције на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини, који својим дјеловањем спрјечавају, ограничавају или нарушавају тржишну конкуренцију у Босни и Херцеговини, потпадају под примјену овог Закона".
- Пресудом Суда БиХ број: С1 3 У 025594 17 У од 27.03.2019. године је утврђено: "Прије свега, ово Судско вијеће налази, да је тужени погрешно примијенио Закон о конкуренцији, утврђујући да Влада Кантона Сарајево нема утицаја на тржишту, односно да не може имати утицаја на тржишту, те да њене одлуке не потпадају под примјену Закона о конкуренцији. Ово из разлога, што се одредбе Закона о конкуренцији примјењују и на органе државне управе и локалне самоуправе, када посредно или непосредно учествују или утјечу на тржиште, у смислу одредбе члана 2. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији".
- Пресудом Суда БиХ број: С1 3 У 032999 19 У од 03.11.2020. године утврђено је: "Да је Конкуренцијско вијеће погрешно примијенило Закон о конкуренцији, утврђујући да Влада Кантона Сарајево није учесник на тржишту, односно није привредни субјект, њене одлуке не потпадају под примјену Закона о конкуренцији, те да се одредбе Закона о конкуренцији примјењују и на органе државне управе и локалне самоуправе, када посредно или непосредно учествују или утјечу на тржиште, у смислу одредбе члана 2. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, те да је Конкуренцијско вијеће погрешно закључило да Влада Кантона Сарајево не може у смислу Закона о конкуренцији бити учесник тржишне конкуренције".
- Конкуренцијски савјет мора да поступа сукладно Закону о конкуренцији. Чланом 43. став (7) Закона о конкуренцији, јесте регулисано да Конкуренцијски савјет, у сврху оцјене датог случаја, може користити судску праксу Европског суда правде и одлуке Европске комисије. Наведено имплицира да није облигаторна примјена судске праксе Европског суда правде и одлука Европске комисије, док је примјена члана 2. Закона о конкуренцији облигаторна.
- Противна страна неосновано тврди да је становиште Европског суда правде и Европске комисије да се правила о конкуренцији не примјењују на одлуке повезане са "вршењем јавне власти".
- Европска комисија и Европски суд правде више пута су потврдили, да у праву тржишне конкуренције Заједнице активност која се састоји у одређивању услова или ограничења у пружању добара и услуга на одређеном тржишту, има обиљежје економске активност (предмет C-41/90 Hofner и Elser [1991] ECR 1-1979, парагра/21 и спојени предмети Ц-264/01, Ц-306/01, Ц-354/01 и Ц-355/01 AOK-Савезна и остало [2004] ЕЦР 1-2493, параграф 46), (предмет Ц-35/96 Комисија против Италије [1998] ЕЦР 1-3851.
- Европски суд правде и Европска комисија су у више поступака утврђивали неусклађеност одлука органа "јавне власти", са правилима о конкуренцији и то:
  - У предмету Commission of the European Communities v. Italian Republic, бр. 118/85, од 16. 06. 1987. и Ц-35/96 [1998] ЕЦР 1-3851, одлучено је управо против одлука државне власти.
  - У случају C-67/96. Albany, ECR (1999.) 1-5751 ESP је истакнуо како се допунски пензиони фонд, без обзира на остваривање социјалних циљева, реализацију начела солидарности и непрофитни карактер дјелатности има сматрати привредним субјектом.
  - У у случајевима: Ц-219/97 Drijvende Bokken, ECR (1999.) 1-6121; C- 67/96, је одлучено у случају допунских пензијских фондова, под одређеним околностима могуће је говорити о привредној активности и привредним субјектима.
  - Слична је аргументација изнесена и у случају Француске удруге осигуравателја (FFSA) C-244/94. FFSA, ECR (1995.) 1-4013.
  - У предмету Ц-475/99. Ambulanz Glockner, ECR (2001.) 1-8089 одређене активности у здравству, као што су хитна служба, односно пријевоз пацијената, експлицитно су означене као привредне дјелатности.

- Постоје пресуде Европског суда правде у којим је сасвим јасно пресуђено да се одлуке извршних органа власти или чак Владе појединих замаља чланица проглашавају забрањеним конкуренцијским дјеловањем.
- Очит примјер је пресуда Европског суда правде од 18.06.1998. године, предмет Ц-35/96 у којем је Суд изнио став: "Захтјев у овом поступку је био за проглашење да усвајањем и задржавањем на снази закона који, при одобравању релативне моћи одлучивања, захтијева од Consiglio Nazionale degli Spedizionieri Doganali (Национално вијеће царинских агената) да доносе одлуке противно члану 85. Уговора о ЕЗ-у, у смислу да одређује обавезну царину за све царинске агенте, Талијанска Република није испунила своје обвезе према члановима 5. и 85. Уговора".
- Неосновани су наводи Противне стране да доношење Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода не представља економску активност, те да не утиче на тржиште.
- Небитна је тврдња Противне стране да Влада није нудила лијекове који се издају на терет Завода, нити је из те активности остваривала профит.
- Подносиоци захтјева истичу да Закон о конкуренцији термин привредни субјекат користи као збирни термин, а не као законску дефиницију. У члану 2 став (1) Закона о конкуренцији је јасно наведено да се исти примјењује на сва правна и физичка лица (у даљем тексту заједно названи привредни субјекти).
- Правно неосновано се тврди да Законом о конкуренцији појам привредни субјекат треба бити ограничен на начин да је испуњен и додатни услов да се исти посредно или непосредно бави производњом, продајом роба и пружањем услуга, те да судјелују у промету роба и итд.
- Чињеница је да постоји специфично тржиште лијекова који се издају и продају на терет фонда Завода. Сви продати лијекови на овом тржишту се плаћају од стране Завода. Битно је да привредни субјекти који се сада налазе на Позитивној листе лијекова ХНК 2021. баве продајом лијекова и да су на тај начин привилеговни у односу на привредни субјекат Крка чији се лијекови не налазе на Листи, без било каквих стручних и објективних разлога.
- Побијаном Одлуком о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода на специфичан начин се нуде робе на тржишту лијекова који се издају на терет Завода.
- Одлуком о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, Влада у име Завода нуди лијекове крајњим корисницима-пацијентима које крајњи корисници добијају на рецепт, а чију цијену плаћа Завод фармацеутским компанијама.
- Влада је активни учесник на том тржишту лијекова, јер Влада утиче на то тржиште наметањем ограничења приступа овом тржишту. Привредна активност није само директна продаја или куповина од стране "јавне власти" него је и дјеловање којим се онемогућава приступ тржишту под једнаким условима.
- Дакле битно је да се Одлуком о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода директно дјелује на тржиште и тржишну конкуренцију, јер се њом Подносиоцима захтјева (који имају производе истих карактеристика, са истом цијеном, које потрошачи сматрају међусобно замјењивим), онемогућава приступ тржишту, а омогућава само одређеним-изабраним привредним субјектима.
- Неосноване су тврдње да права Подносилаца захтјева нису повријеђена јер имају неограничен приступ слободном тржишту. Предмет поступка није приступ слободном тржишту.
- Релевантно тржиште предметног поступка је увртавање лијекова на Позитивну Листу лијекова који се издају и продају на рецепт и на овом тржишту цијена лијекова је фиксно одређена за све учеснике на основу Одлуке о листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ.
- На поменуто релевантно тржиште могу приступити само произвођачи којима је Влада "дала одобрење" односно уврстила их на Позитивну листу лијекова, а произвођачи лијекова се не могу надметати за позицију цијеном, већ само квалитетом производа.
- Такође, овом тржишту купци-пацијенти не могу слободно куповати робу, него само ако имају љекарски рецепт, производи су међусобно замјењиви, али о избору производа одлуку не доноси крајњи потрошач-пацијент, него неовисна стручна особа-лијекар, а на крају робу увијек плаћа Завод.
- Основна битна карактеристика овог тржишта је да директни корисници (пацијенти) купљену робу не плаћају (или плаћају минималну партиципацију), што значи да ово тржиште привлачи велики број "купаца", јер робу добијају бесплатно.
- Друга битна карактеристика овог тржишта је да робу плаћа Завод, дакле буџетски корисник, што фактички значи да продавачи имају гарантовану наплату.
- Дакле тврдња да се лијекови Крке који нису увртени на Позитивну листу лијекова ХНК 2021. могу продавати у слободној продаји је неоснована (или само теоретска), јер ниједан купац-пацијент неће изабрати да купи ту робу, када замјенски производ може добити бесплатно.
- Противна страна неосновано тврди да је становиште Агенције за заштиту тржишног натјецања Републике Хрватске, да су активности ХЗЗО-а искључене од примјене прописа о заштити тржишног утицаја. Активности ХЗЗО-а могу бити искључене од примјене прописа о заштити тржишне конкуренције само под условом да обавља повјерене надлежности у сврху испуњења јавних овласти уз пуно осигурање ефикасне тржишне конкуренције.

Дана 04.02.2022. године, под бројем: УП-01-26-3-037-17/21, Конкуренцијски савјет је запримио изјашњење Кантоналног јавног правобранилаштва Херцеговачко-неретванског кантона (у даљем тексту: Јавно правобранилаштво ХНК) у којем наводи да је сагласно са свим поднесцима које је адвокат Џемил Сабрихафизовић упутио Конкуренцијском савјету у предметном поступку. Такође, у поднеску је наведено да у складу са чланом 10. Закон о Јавном правобранилаштву, Јавно правобранилаштво обавља послове правне заштите, имовине и имовинских интереса Кантона, односно јединица локалне самоуправе, њихових тијела и других тијела која се финансирају из њихових буџета, или у односу на њих обављају оснивачка права. Слиједом наведеног, Јавно правобранилаштво сматра да се у предметном поступку не ради о имовини и имовинским интересима Херцеговачко-неретванског кантона, па не постоји обавеза заступања од стране Јавног правобранилаштва.

4. Прикупљање података од трећих особа

Током поступка, Конкуренцијски савјет је због утврђивања свих релевантних чињеница у смислу одредби члана 35. став (1) тачке а) и ц) Закона о конкуренцији прикупљао податке и документацију од трећих особа које нису странке у поступку.

Конкуренцијски савјет се у смислу члана 35. став (1) тачке а) и ц) Закона обратило Заводу актом број: УП-01-26-3-037-22/21 од 27.04.2022. године у којем је тражио сљедеће податке: процентуални омјер заступљености генерички лијекови домаћих и страних (увозних) произвођача на листи лијекова у складу са претходно донесеном одлуком о листи лијекова Херцеговачко-неретванског кантона, као и важећом Одлуком о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, те податке о финансијском учешћу домаћих и страних произвођача по поменутој Одлуци.

Дана 18.05.2022. године, под бројем: УП-01-26-3-037-29/21, Конкуренцијски савјет је запримио одговор Завода у којем су достављени тражени подаци.

5. Усмена расправа и даљи ток поступка

Обзиром да се у предметном поступку ради о странкама са супротним интересима, Конкуренцијски савјет је у складу са чланом 39. став (1) Закона одржало усмену расправу дана 21.04.2022. године.

Усменој расправи су присуствовали пуномоћник Подносилаца захтјева, адвокат Емир Капићић из Сарајева, те пуномоћник Противне стране, адвокат Џемил Сабрихафизовић из Сарајева.

Ток усмене усмене расправе је забиљежен на Записник (акт број: УП-01-26-3-037-21/21), а с обзиром да се напријед наведени пуномоћници странака нису могли очитовати на сва питања и наводе супротних страна у самом току усмене расправе, Конкуренцијски савјет је одобрио да изјашњења странака, као и одговори на питања упућена од стране водитеља поступка, доставе накнадно писменим путем. Адвокат Емир Капићић је на усменој расправи доставио акт Завода број: 07-45-14-10-1-07859-1/2022 од 19.04.2022. године који је уложен у спис и предат пуномоћнику Противне стране.

Конкуренцијски савјет је дана 04.05.2022. године под бројем: УП-01-26-3-037-23/21 запримио изјашњење Подносилаца захтјева на питања са усмене расправе, те Налаз и мишљење сталног судског вјештака економске струке Елмедине Мансо од 29.04.2022. године (у даљем тексту: Налаз и мишљење судског вјештака). Налаз и мишљење судског вјештака је урађен на иницијативу пуномоћника Подносилаца захтјева и на околности које је исти предложио, без доношења закључка о вјештачењу од стране Конкуренцијског савјета, у складу са одредбама Закона о управном поступку. У Налазу и мишљењу је закључено сљедеће:

- Просјечан мјесечни промет који је остварила Крка Фарма по основу лијекова који нису више на листи за 2021. годину износи 26.832,99 КМ, односно 54,87% укупног мјесечног промета који финансира Завод (на основу промета истим лијековима за период од 01.01.-23.08.2021. године).
- За период од 01.01.-23.08.2021. године дошло је од повећања просјечног мјесечног промета по основу лијекова који нису више на листи у односу на промет у 2020. години у износу од 4.172,07 КМ или у процентима повећање 18,41%.
- За период од 01.09.2021. године до 31.12.2021. године, према просјечном мјесечном промету Крка Фарма би остварила додатни промет у износу од 107.331,96 КМ за лијекове које нису на листи.
- За период од 01.09.2021. године до 31.12.2021. године, према просјечном мјесечном промету Крка Фарма остварила је промет у износу од 88.274,32 КМ за лијекове који су на листи.
- За период од 01.09.2021. године до 31.12.2021. године, према просјечном мјесечном промету Крка Фарма остварила би укупан промет у износу од 195.606,28 КМ за лијекове који нису на листи и лијекове који су на листи, а што представља пад промета за 54,87%.
- Као посљедица искључења 70 лијекова са Позитивне листе лијекова ХНК 2021., Крка Фарма је у периоду од 01.09.2021. године до 31.12.2021. године имала пад промета од 54,87%.

Пуномоћник Противне стране, адвокат Џемил Сабрихафизовић је у поднеску који је Конкуренцијски савјет запримио дана 04.05.2022. године, под бројем: УП-01-26-3-037-24/21 доставио одговоре на питања водитеља поступка са усмене расправе и навео сљедеће:

- Позив за нове заштићене називе у оквиру генеричких назива лијекова који су увршћени на Позитивну листу лијекова ХНК 2021., упућен је путем е-маила свим произвођачима и заступницима лијекова дана 31.05.2021. године (доказ: e-mail од 31.05.2022. послан са boris.vidovic@zzo.ba).
- Иницијативу за доношење нове листе лијекова дао је Завод (доказ: акт Завода број: 040301-33-14-8-3-08461/21 од 21.04.2021. године и Образложење уз Одлуку измјени Одлуке о утврђивању Листе лијекова који се прописују и издају на терет Завода).
- С обзиром да Позитивна листа лијекова ХНК из 2019. године, није у потпуности била усаглашена са Федереалном есенцијалном листом, Влада је донијела Закључак број: 01-1-02-1039/19 од 22.05.2019. године којим је задужено Министарство здравства ХНК да сваке године анализира листу лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода и предложи евентуалне измјене и допуне.
- На основу Закључка Владе број: 01-1-02-1039/19 од 22.05.2019. године, надлежни министар је припремио приједлог Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода.
- Министарство здравства ХНК је обавило поступак ревизије важеће Позитивне листе лијекова ХНК, ради усклађивања са Федералном есенцијалом листом.
- Одлуком о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода утврђени су критеријуми за увршћавање лијекова на Позитивну листу, као и критеријуми за ограничавање броја заштићених лијекова на Позитивној листи у смисли члана 11. Правилника о ближим критеријумима.
- Прописима није утврђено да се доноси посебна одлука о лијековима који су увршћени позитивну листу лијекова, него се на бази напријед наведених критерија доноси и објављује позитивна листа лијекова, са лијековима који су увршћени на листу.
- Сукладно наведеном, Комисија за лијекове није давала посебно стручно мишљење о лијековима који нису увршћени на листу.

6. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта чини

тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјењивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште обухваћа цјелокупан или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којем привредни субјекти дјелују у продаји или куповини релевантних услуга под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Релевантно тржиште производа предметног поступка је тржиште лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава Завода.

Релевантно географско тржиште је територија Херцеговачко-неретваньског кантона, будући да се Одлука о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода примјењује у Херцеговачко-неретваньском кантону.

У смислу цитираних одредби Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, те на основу поднесеног Захтјева, Конкуренцијски савјет је за релевантно тржиште предметног поступка утврдио тржиште лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава Завода на подручју Херцеговачко-неретваньског кантона.

7. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

Након сагледавања релевантних чињеница и доказа утврђених током поступка, чињеница изнијетих на усменој расправи, података и документације из списа, појединачно и заједно, те на основу изведених доказа, Конкуренцијски савјет је утврдио сљедеће:

- У складу са чланом 5. Закон о лијековима ФБиХ, снабдијевање лијековима у примарној и болничкој здравственој заштити који се користе на терет средстава обавезног здравственог осигурања у Федерацији Босне и Херцеговине обавља се у складу Федералном листом лијекова и Листом лијекова у болничкој здравственој заштити Федерацији Босне и Херцеговине.
- Члан 6. Закона о лијековима ФБиХ предвиђа да цијене лијекова са Федералне листе лијекова се усклађују са цијенама лијекова на нивоу Босне и Херцеговине и не могу бити више од маскималних велепродајних цијена лијекова у Босни и Херцеговини. Цијене лијекова утврђене Федералном листом лијекова су обавезујуће код доношења позитивних листи лијекова на кантоналном нивоу.
- На основу члана 8. Закона о лијековима ФБиХ, дато је овлаштење владама кантона да на приједлог кантоналног министра здравства, доносе Листу лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обвезног здравственог осигурања кантона. На листу лијекова коју утврђује влада кантона, обавезно улазе лијекови који су уврштени у Федералну листу лијекова сукладно члану 8. став (2) Закона о лијековима ФБиХ.
- Чланом 9. Закона о лијековима ФБиХ, утврђено је да се на позитивној листи лијекова кантона, као и листи лијекова у болничкој и здравственој заштити на подручју кантона, може ограничити број заштићених назива лијекова.
- Ради провођења Закона о лијековима ФБиХ, Федерално министарство здравства је донијело Правилник о ближим критеријима. Правилником о ближим критеријумима утврђени су критеријуми за избор лијекова, поступак и начин израде листи лијекова, те начин скидања лијекова са листи лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине.
- У складу са чланом 3. Правилника о ближим критеријима његова примјена је обавезна на кантоналном нивоу.
- Члан 6. Правилника о ближим критеријима прописује да лијекови са Федералне листе лијекова обавезно улазе у састав позитивне листе лијекова кантона, као и листе лијекова у болничкој здравственој заштити на подручју кантона (кантоналне листе лијекова) које доноси влада кантона на приједлог кантоналног министра здравства. Није дозвољено проширење листи лијекова кантона, уколико кантон није у могућности покрити трошкове позитивне листе лијекова кантона која се финансира на терет средстава обавезног здравственог осигурања.
- На основу члана 17. Правилника о ближим критеријумима ревизија листи лијекова се обавља на годишњем нивоу на начин да се прво обави ревизија федералне листе лијекова, а након објављивања федералних листа лијекова, кантонална министарства су у обавези провести поступак сачињавања и предлагања кантоналних листа лијекова сукладно Закону о лијековима у ФБиХ и цитираним правилником.
- Одлуком о листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ и Одлуком о листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ за 2022. годину, утврђен је попис лијекова који се издају и осигуравају, на терет средстава Завода здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Федерални завод здравственог осигурања).
- На основу Закључка број: 01-1-02-875/21 од 31.03.2021. године, Влада је обавезала Министарство здравства ХНК да припреми приједлог Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода.
- Завод је актом број: 040301-33-14-8-3-08461/21 од 21.04.2021. године предложио увртавање нових генеричких назива лијекова на Позитивну листу лијекова ХНК 2021.
- У складу са чланом 8. Закона о лијековима ФБиХ, Влада је донијела Одлуку о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода дана 24.05.2021. године, са почетком примјене од 23.08.2021. године.
- У вријеме доношења Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода на снази је била Одлука о листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ, дана 01.01.2022. године на снагу је ступила Одлука о листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ за 2022. годину.
- Тачком II Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, Влада је извршила измјену тачке IV Одлуке о Позитивној листа лијекова ХНК из 2019. године, што је резултирало промјеном броја лијекова Подносилаца захтјева на Позитивној листи лијекова која је саставни дио Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода.
- У поступку формирања Позитивне листе лијекова ХНК 2021., Министарство здравства ХНК није расписивало Јавни позив носиоцима дозволе за стављање лијека у промет у Босни и Херцеговини за подношење

документације којом ће доказати да испуњавају услове за стављање лијекова на Позитивну листу лијекова ХНК 2021., нити је Комисија за лијекове дала посебно стручно мишљење о лијековима који ће бити уврштени на Позитивну листу лијекова.

- Позив за аплицирање нових генеричких назива лијекова који су уврштени на Позитивну листу лијекова ХНК 2021., као и захтјев за усклађивањем цијена лијекова са цијенама из 2021. године, упућен је од Завода свим произвођачима и заступницима лијекова дана 31.05.2021. године са e-mail адресе boris.vidovic@zzo.ba.
- Агенција је регистровала, те издала рјешење за укупно 489 лијекова чији је произвођач Крка, а носилац дозволе за стављање у промет ових лијекова на тржишту Босне и Херцеговине је привредни субјекат Крка Фарма.
- На Федералној листи лијекова се налази укупно 181 лијек, чији је произвођач Крка, а носилац одобрења за стављање у промет лијекова је привредни субјекат Крка Фарма.
- Подносиоци захтјева су на Позитивној листи лијекова из 2019. године били заступљени са укупно 94 лијека док је на нову измјењену Позитивну листу лијекова ХНК 2021., уврштено 24 лијека произвођача Крка.
- Директорица привредног субјекта Крка Фарма Азра Тахировић је дана 27.07.2021., послала упит Министарству здравства ХНК поводом Позитивне листе лијекова ХНК 2021., те је тражила објашњење зашто су лијекови Крка изостављени са Позитивне листе лијекова ХНК 2021. и на основу којих критеријума. Министарство здравства ХНК није доставило одговор на поменути допис.

Подносилац захтјева је у предметном поступку изнио приговор везан за заступање Владе од адвоката Џемила Сабрихафизовића, наводећи да сукладно одредбама Закона о Јавном правобранилаштву, послове правне заштите Херцеговачко-неретванског кантона и његових органа треба обављати Јавно правобранилаштво ХНК, те да адвокат Џемил Сабрихафизовић не би требао заступати Владу пред Конкуренцијским савјетом. Конкуренцијски савјет изнесени приоговор сматра неоснованим, јер се у предметном поступку у смислу члана 10. Закона о Јавном правобранилаштву не ради о имовини и имовинским интересима Херцеговачко-неретванског кантона, што имплицира да Владу не мора заступати Јавно правобранилаштво ХНК и да адвокат Џемил Сабрихафизовић на темељу пуномоћи издате од Владе може подузимати правне радње пред Конкуренцијским савјетом.

У складу са чланом 2. Закона о конкуренцији, исти се примјењује на правна или физичка лица, било да су то привредна друштва, предузећа, подузетници, удружења, без обзира на облик власништва, сједиште или пребивалиште, затим на тијела државне управе и локалне самоуправе, те сва остала физичка или правна лица без обзира на правни статус, облик власништва, сједиште или пребивалиште, као што су удружења, спортске организације, установе, задруге, носиоци права интелектуалног власништва. Влада у смислу члана 2. став (2) тачка б) Закона о конкуренцији, те према тумачењима пресуда Суда БиХ (пресуда број: С1 3 У 011496 12 У од 08.04.2015. године, пресуда број: С1 3 У 016103 14 У од 23.12.2015. године, пресуда број: С1 3 У 025594 17 У од 27.03.2019. године и пресуде број: С1 3 У 032999 19 У од 03.11.2020. године) представља привредни субјекат, када посредно или непосредно учествује или утиче на тржиште, те неоспорно потпада под примјену Закона о конкуренцији.

Конкуренцијски савјет сматра да је тумачење Противне стране да Одлука о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода не представља забрањени споразум у смислу члана 4. Закона о конкуренцији у потпуности погрешно. Противна страна сматра да је споразум појединачни правни акт који настаје сагласношћу воља двије стране, а да је Одлука о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода општи акт донесен од Владе. Неспорно је да се у складу са чланом 4. став (1) Закона, Одлука о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода може сматрати забрањеним споразумом, јер је истим дефинисано да су забрањени споразуми одлуке и други акти привредних субјеката који имају за циљ и посљедицу спрјечавање, ограничавање и нарушавање тржишне конкуренције, при чему је неспорно да се Противна страна у смислу члана 2. став (2) тачка б) Закона сматра привредним субјектом, јер доношењем Одлука о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода утиче на тржиште.

Пуномоћник Подносилаца захтјева је самоиницијативно доставио Налаз и мишљење судског вјештака Елмедине Мансо, који Конкуренцијски савјет није узео у обзир приликом утврђивања чињеничног стања, јер у складу са чланом 176. став (1) Закона у управном поступку, Конкуренцијски савјет није донио закључак о вјештачењу у предметном поступку, нити је у складу са чланом 176. став (3) Закона о управном поступку Противна страна консултована око личности вјештака и околности вјештачења.

Члан 4. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, одређује да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања, изричити и прешутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката који за циљ и посљедицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту, а који се односе на директно или индиректно утврђивање куповних или продајних цијена или било којих других трговачких услова.

Конкуренцијски савјет је утврдио да је Влада у складу са чланом 8. став (1) Закона о лијековима ФБиХ надлежна за доношење Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, односно Позитивне листе лијекова ХНК 2021. Анализирајући одредбе Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, Конкуренцијски савјет је утврдио да не садржи обиљежја забрањеног споразума из члана 4. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, јер се истом директно или индиректно не намећу куповне и продајне цијене или трговачки услови. У тачки II Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, утврђивање цијена лијекова на Позитивној листи лијекова ХНК из 2021. је регулисано на начин да се примјењује важећа Одлука о усаглашавању цијена лијекова на Позитивној листи лијекова Херцеговачко-неретванског кантона са цијенама лијекова на Федералној листи лијекова, из чега произилази да побијаном Одлуком нису одређене, односно наметнуте цијене лијекова. Из одредби Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, евидентно је да Влада није наметала трговачке услове произвођачима и прометницима лијекова који се уврштавају на Позитивну листу лијекова ХНК 2021. Конкуренцијски савјет сматра да доношење Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода од стране Владе није имало за циљ и посљедицу спрјечавање, ограничавање и

нарушавање тржишне конкуренције у смислу члана 4. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији.

На основу горе наведеног, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 1. диспозитива овога Рјешења.

Члан 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији одређује да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања, изричити и прешутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката који за циљ и посљедицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту, а који се односе на ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања.

Чланом 9. став (3) Закона о лијековима ФБиХ је регулирано да се на листу лијекова обавезно увршатавају лијекови домаће индустрије, који испуњавају услове, и то поред лијекова–оригинатора, као и лијекова иноземне фармацеутске индустрије. Члан 9. Закона о лијековима ФБиХ и члан 11. Правилника у ближим критеријима дефинира могућност ограничавања броја заштићених лијекова произвођача и обавезу увршатавања домаћих и оригиналних произвођача лијекова. На основу цитираних одредби, Влада је доношењем Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода смањила присуство лијекова произвођача Крка, у односу на претходно важећу Позитивну листу лијекова из 2019. године са укупно 94 лијека на 24 лијека.

Подносиоци захтјева тврде да им је Влада ограничила приступ релевантном тржишту, те да је усвајањем спорне Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, административним мјерама ограничила могућност приступа тржишту лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава Завода на подручју Херцеговачко-неретванског кантона, што је нетачно. Увидом у податке које је доставио Завод, Конкуренцијски савјет је утврдио да су лијекови страних произвођача заступљени на Позитивној листи лијекова ХНК из 2021. у учешћу од 42,6%, док су домаћи произвођачи заступљени са 57,4%, те да по том основу на истој нема дискриминације обзиром на поријекло производа. Наиме, на Позитивну листу лијекова ХНК из 2021. увршатено је укупно 655 лијекова (у свим облицима и величинама), од којих је 376 генеричких лијекова домаћих произвођача и 279 лијекова страних произвођача, укључујући и Подносиоце захтјева. Такође, Конкуренцијски савјет је утврдио да су у периоду 01.09.-31.12.2021. године страни произвођачи на основу пласираних лијекова који су на Позитивној листи лијекова ХНК из 2021. остварили приход од 2.583.284,00 КМ, док су домаћи произвођачи остварили приход од 2.108.727,00 КМ, што указује на неоспорну чињеницу да Подносиоци захтјева и остали страни произвођачи лијекова нису искључени са Позитивне листе лијекова ХНК из 2021.

Имајући у виду наведено, Подносиоци захтјева нису доказали постојање повреде из члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији. Конкуренцијски савјет сматра како је Влада поступала сукладно својим овлаштењима која произлазе из члана 9. Закона о лијековима ФБиХ. Доношењем Позитивне листе лијекова ХНК 2021. годину која је саставни Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода нису искључени страни произвођачи лијекова, што укључују и Подносиоце захтјева, односно исти су присутни на истој сукладно важећим прописима, те да су остварили већи приход од домаћих произвођача лијекова, што је видљиво из финансијког учешћа страних произвођача од 55% у односу на лијекове домаћих произвођача са 45%. Конкуренцијски савјет је у предметном поступку утврдио да Одлука о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода донесена од стране Владе не представља забрањени споразум у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији.

У поступку утврђивања чињеничног стања, узета је у обзир и околност да средства обвезног здравственог осигурања нису буџетска средства, односно да се иста формирају на основу обавезног давања која су једнака за све осигуранике, као крајње кориснике истих, те да из тих средстава сви остварују једнака права неовисно од износа доприноса који сваки осигураник уплаћује, чиме се у потпуности примјењује принцип солидарности. У складу са наведеним и важећим законодавством, владе кантона доносе одлуке о позитивним листама, те на тај начин одлучују о намјени личних средстава прикупљених у фонд обавезне здравствене заштите. Такође, према важећим прописима, начин финансирања и набавка лијекова из средстава обавезне здравствене заштите, што укључује и позитивну листу лијекова, подлијеже контроли законитости од стране надлежних органа, првенствено Федералног министарства здравства, те припадајућих кантоналних и федералних инспекција са посебних овлаштењима.

Конкуренцијски савјет констатује да се у поднесеном Захтјеву указивало на непоштовање прописане процедуре доношења Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода, но с обзиром да се ту ради о процедурама које нису у стварној надлежности Конкуренцијског савјета у складу са Законом о конкуренцији, Конкуренцијски савјет није нити цијенио исправност проведбене процедуре код доношења побијане Одлуке, а коју у оквиру своје надлежности спроводи Министарство здравства ХНК у координацији са Владом. Конкуренцијски савјет је у предметном поступку закључио да сачињавање Позитивне листе лијекова ХНК 2021., спада у надлежност Министарства здравства ХНК, приликом чега се иста сачињава у складу са законском и подзаконском регулативом, те Конкуренцијски савјет не може улазити у аспект струке и компетенције Министарства здравства ХНК, на начин да Конкуренцијски савјет процјењује исправност скидања или стављања одређених лијекова са Позитивне листе лијекова ХНК 2021.

На основу горе наведеног, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 2. диспозитива овога Рјешења.

8. Привремена мјера

Анализирајући истакнуте наводе и понуђене доказе Подносилаца захтјева у вези затражене привремене мјере, имајући у виду одредбе члана 36. Закона о конкуренцији према којим је терет доказивања на странци која је поднијела захтјев за покретање поступка, Конкуренцијски савјет на основу истих није у вријеме подношења Захтјева могло утврдити прелиминарну повреду у смислу члана 40. став (1) Закона о конкуренцији која би могла краткорочно штетно утјецати на поједине привредне субјекте, па самим тиме није могао правовремено одредити привремену мјеру.

На основу горе наведеног Конкуренцијски савјет је одлучио као у точки 3. диспозитива овога Рјешења.

9. Трошкови поступка

Пуномоћник Противне стране адвокат Џемил Сабрихафизовић доставио је дана 04.05.2022. године у законом предвиђеном року трошковник, који је запримљен под бројем: УП-01-26-3-037-25/21.

Пуномоћник Подносилаца захтјева адвокат Емир Капић доставио је дана 04.05.2022. године у законом

предвиђеном року трошковник, који је запримљен под бројем: УП-01-26-3-037-26/21.

Чланом 105. став (1) Закона о управном поступку је прописано да у правилу свака странка сноси своје трошкове поступка (који укључују и трошкове за правно заступање), а чланом 105. став (2) истог Закона је прописано да када у поступку учествују двије или више страна са супротним интересима, страна која је изазвала поступак, а на чију је штету поступак окончан, дужна је противној странци надокнадити оправдане трошкове који су настали у поступку. Ако је у таквом случају која од странака дјелимично успјела са својим захтјевом, она је дужна надокнадити противној странци трошкове сразмјерно дијелу свог захтјева с којим није успјела.

У складу са одлуком наведеном у диспозитиву овог Рјешења Подносиоци захтјева нису успјели у свом Захтјеву, па су дужни надокнадити трошкове поступка Противној страни.

Конкуренцијски савјет је утврдио да пуномоћник Противне стране адвокат Џемил Сабрихафизовић, у складу са чланом 18. тачка 2. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката Федерације Босне и Херцеговине ("Службени гласник ФБиХ", бр. 22/04 и 24/04), има право на накнаду трошкова. Обзиром да је пуномоћник Противне стране обавезник пореза на додатну вриједност (ПДВ), обрачунати трошкови се увећавају за износ ПДВ-а.

Пуномоћник Подносилаца захтјева адвокат Емир Капицић није успио у свом Захтјев, па му се одбија захтјев на накнаду трошкова поступка.

У складу са чланом 18. тачка 2. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката Федерације Босне и Херцеговине, обрачунати су трошкови пуномоћника Противне стране адвоката Џемила Сабрихафизовића и то: Одговор на захтјев у износу од 240,00 КМ увећано за ПДВ 280,80 КМ и за заступање на усменој расправи у износу од 240,00 КМ увећано за ПДВ 280,80 КМ. Слиједом наведног, Подносиоци захтјева су у обавези уплатити укупан износ од 561,60 КМ пуномоћнику Противне стране адвокату Џемилу Сабрихафизовићу.

На основу горе наведеног Конкуренцијски савјет је одлучио као у точкама 4. и 5. диспозитива овога Рјешења.

10. Административна такса

Подносиоци захтјева на ово Рјешење у складу са чланом 2. тарифни број 107. став (1) тачка г) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкуренцијским савјетом ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 30/06, 18/11 и 75/18) (у даљем тексту: Одлука о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкуренцијским савјетом) су обавезни платити административну таксу у износу од 1.500,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

У складу са одредбом члана 3. став 2. тачка б) Одлуке о висини административних такси у вези с процесним радњама пред Конкуренцијским савјетом, Подносиоци захтјева након извршене уплате су дужни уплатницу као доказ о извршеној уплати административне таксе доставити Конкуренцијском савјету, прије достављања Рјешења.

Уколико Подносиоци захтјева не изврше уплату административне таксе, Конкуренцијски савјет ће покренути поступак принудне наплате по процедури која је прописана чланом 18. Закона о административним таксама Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 и 3/10).

Имајући у виду наведено, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 6. диспозитива овог Рјешења.

11. Поука о правном лијеку

Против овога Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна странка може покренути Управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овога Рјешења.

Број УП-01-26-3-037-33/21
26. маја 2022. године
Сарајево

Предсједник
Др сц. **Амир Каралић**, с. р.

630

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 42. stav (1) tačka c) u vezi sa članom 10. stav (2) tačka b) i d) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 48/05, 76/07 i 80/09) i člana 193. stav (2) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16) u postupku utvrđivanja zloupotrebe dominantnog položaja, pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka privrednog subjekta "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo, Igmanska bb, 71320 Vogošća, zastupan po punomoćniku Ahmedu Fejziću, advokatu iz Sarajeva, radi utvrđivanja zloupotrebe dominantnog položaja, protiv Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća "RAD" d.o.o. Sarajevo, Paromlinska 57, 71000 Sarajevo, na 102. (stotinudrugoj) sjednici održanoj dana 04.04.2022. godine, donijelo je sljedeće

RJEŠENJE

1. **UTVRĐUJE SE** da je Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" d.o.o. Sarajevo izvršilo zloupotrebu dominantnog položaja iz člana 10. stav (2) tačka d) Zakona o konkurenciji, kojim se sprečava, ograničava ili narušava konkurencija na relevantnom tržištu prikupljanja, odvoženja i deponovanja kućnog otpada na području Kantona Sarajevo, na način tj. što je od 2016. godine do danas propustilo da usvoji novi Cjenovnik za koji je potrebna saglasnost Vlade Kantona Sarajevo, koji bi sadržavao diferencirane cijene usluga za privredu, zavisno od vrste djelatnosti koja se obavlja u zgradama i prostorijama, što je bio u obavezi u skladu sa članom 57. st. (5) i (6) u vezi sa stavom (2) Zakona o komunalnoj čistoći Kantona Sarajevo, te je na taj način uslovilo privredni subjekt "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo, da prihvati obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovačkom običaju nemaju veze sa predmetom takvog sporazuma.
2. **UTVRĐUJE SE** da Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" d.o.o. Sarajevo nije izvršilo zloupotrebu dominantnog položaja na tržištu prikupljanja, odvoženja i deponovanja kućnog otpada na području Kantona Sarajevo, iz člana 10. stav (2) tačka b) Zakona o konkurenciji.
3. **NALAŽE SE** Kantonalnom javnom komunalnom preduzeću "RAD" d.o.o. Sarajevo da usvoji novi Cjenovnik usluga prikupljanja, odvoženja i deponovanja kućnog otpada iz poslovnih zgrada i prostorija u skladu sa članom 57. st. (5) i (6) Zakona o komunalnoj čistoći, i isti dostavi Vladi Kantona Sarajevo na saglasnost u smislu člana 57. stav (6) istog Zakona, te da Cjenovnik dostavi na uvid Konkurencijskom vijeću Bosne i Hercegovine, u roku od 60 dana od dana dostavljanja ovog Rješenja.
4. **IZRIČE SE** novčana kazna Kantonalnom javnom komunalnom preduzeću "RAD" d.o.o. Sarajevo, zbog kršenja Zakona o konkurenciji utvrđenog u tački 1. ovog Rješenja, u iznosu od 50.000,00 KM (pedesethiljada) KM u smislu člana 48. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, koju je dužno platiti u roku od 8 (osam) dana od dana prijema ovog Rješenja.

5. **OBAVEZUJE SE** Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" d.o.o. Sarajevo da privrednom subjektu "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo sa registrovanim sjedištem na adresi Igmanska bb, 71320 Vogošća, isplati iznos od 1.960,00 (hiljadudevetstošezdeset) KM na ime troškova postupka, u roku od 8 (osam) dana od dana prijema ovog Rješenja.
6. **OBAVEZUJE SE** privredni subjekt "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo, da plati administrativnu taksu na rješenje u iznosu od 1.500,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.
7. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 17.05.2021. godine, pod brojem UP-03-26-2-019-1/21, zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka (u daljem tekstu Zahtjev) privrednog subjekta "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo, Igmanska bb, 71320 Vogošća, zastupan putem punomoćnika Ahmeda Fejzića, advokata iz Sarajeva (u daljem tekstu: "Penny" ili Podnosilac zahtjeva) protiv Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća "RAD" d.o.o. Sarajevo, Paromlinska 57, 71000 Sarajevo (u daljem tekstu: "RAD" ili Protivna strana), radi zloupotrebe dominantnog položaja u smislu člana 10. stav (2) tačka b) i d) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09).

Uvidom u podneseni Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da isti nije kompletan, u smislu člana 28. Zakona, te je zatražilo dopunu istog u smislu odredbi člana 31. stav (1) Zakona, (akt broj: UP-03-26-2-019-2/21 od 03.06.2021. godine).

Podnosilac zahtjeva je u ostavljenom roku dostavio dopunu Zahtjeva dana 18.06.2021. godine zaprimljenu pod brojem: UP-03-26-2-019-3/21 godine.

Nakon kompletiranja Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je Podnosiocu zahtjeva, izdalo Potvrdu o prijemu kompletnog i urednog Zahtjeva, u smislu člana 28. stav (3) Zakona, dana 04.10. 2021. godine, aktom broj: UP-03-26-2-019-6/21

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su privredni subjekt "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo, Igmanska bb, 71320 Vogošća (u daljem tekstu: "Penny" ili Podnosilac zahtjeva) i Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" d.o.o. Sarajevo, Paromlinska 57, 71000 Sarajevo (u daljem tekstu: "RAD" ili Protivna strana).

1.1. Podnosilac zahtjeva - privredni subjekat "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo

Društvo za eksport – import, trgovinu, proizvodnju i usluge "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo, Igmanska bb, 71320 Vogošća, prema Aktuelanom izvodu iz sudskog registra broj: 065-0-RegZ-21-004045 od 05.05.2021. godine je registrovan po matičnim brojem: 65-01-0442-11, (..)** [1].

(..)**

Pretežna registrovana djelatnost Podnosioca zahtjeva je uvoz – izvoz, trgovina na veliko i malo široke potrošnje.

1.2. Protivna strana - Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" d.o.o. Sarajevo

Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" d.o.o. Sarajevo, Paromlinska 57, 71000 Sarajevo je pravni sljednik Javnog komunalnog preduzeća "RAD" sa p.o. Srajevo registrovan Rješenjem Osnovnog suda udruženog rada u Sarajevu broj: U/I1664/89 od 21.02.1990. godine.

Prema Aktuelnom izvodu iz sudskog registra broj: 065-0-RegZ-21-004918 od 31.05.2021. godine, "RAD" je registrovan pod matičnim brojem: 65-01-0544-12, sa ugovorenim kapitalom u iznosu od 10.000,00 KM:

Privredni subjekt "RAD" je u 100% vlasništvu Kantona Sarajevo.

Pretežna registrovana djelatnost privrednog subjekta "RAD" je prikupljanje, odvoz i deponovanje otpada na području Kantona Sarajevo.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je tokom postupka primijenilo odredbe Zakona o konkurenciji, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o definisanju kategorije dominantnog položaja ("Službeni glasnik BiH", br18/06 i 34/10), Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br.29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13).

Također, Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir i odredbe Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 14/16, 43/16, 10/17 – ispravka, 19/17, 20/18 i 22/19)Zakona o komunalnoj čistoći ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 14/16, 43/16 i 10/17).

Pored navedenog, Konkurencijsko vijeće u skladu sa članom 43. stav (7) Zakona, u svrhu ocjene datog slučaja, može koristiti sudsku praksu Evropskog suda pravde i Odluke Evropske komisije.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

Podnosilac zahtjeva je u Zahtjevu i dopuni Zahtjeva, u bitnom naveo sljedeće činjenice kao razlog za podnošenje Zahtjeva:

Na području Kantona Sarajevo, komunalna čistoća pravno je uređena Zakonom o komunalnoj čistoći ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 14/16, 43/16 i 10/17).

U skladu sa članom 2. Zakona o komunalnoj čistoći, pojam komunalne čistoće obuhvata djelatnost prikupljanja, odvoženja i deponovanja komunalnih otpadaka, a članom 3. istog zakona je utvrđeno da poslove komunalne čistoće vrše komunalna preduzeća registrovana za obavljanje te djelatnosti.

Djelatnost prikupljanja, odvoza i deponovanja otpada području Kantona Sarajevo, obavlja "RAD", te isti ima zakonom uspostavljen dominantan položaj na području Kantona Sarajevo, koji obuhvata područje općina Centar, Stari Grad, Novi Grad, Novo Sarajevo, Ilidža, Trnovo, Vogošća i Ilijaš.

Podnosilac zahtjeva je privredni subjekat čija je registrovana djelatnost uvoz – izvoz, trgovina na veliko i malo robe široke potrošnje i na području Kantona Sarajevo koristi (..)**.

Podnosilac zahtjeva je obveznik plaćanja usluge odvoženja otpada koji nastaje u poslovnim zgradama i prostorijama čiji je vlasnik na području Kantona Sarajevo prema vršiocu usluge KJKP "RAD".

S obzirom na zakonsku obavezu Podnosioca zahtjeva kao korisnika usluga iz člana 59. Zakona o komunalnoj čistoći (..)**, prema odredbama Zakona o prostornom uređenju u Kantonu Sarajevo, Podnosilac zahtjeva se obratio privrednom subjektu "RAD" sa zahtjevom za saglasnost za odvoz otpada iz poslovnih zgrada i prostorija koje Podnosilac zahtjeva koristi (..)**.

U toku pregovora za zaključenje ugovora za odvoz otpada iz poslovnih objekata (..)**, u odnosu na visinu cijene usluge kao predmeta ugovora, a istovremeno imajući u vidu praksu tuženog o načinu određivanja visine cijene usluge koja je kontradiktorna zakonskom određenju u pogledu načina određivanja visine cijene usluge, Podnosilac zahtjeva je od privrednog subjekta "RAD" zatražio dostavljanje informacije na koji način vrši utvrđivanje cijene usluge, te informacije koje se odnose na važeći Cjenovnik usluga prikupljanja otpada i Odluku Vlade Kantona Sarajevo o saglasnosti na diferencirane cijene usluge odvoženja otpada iz poslovnih zgrada.

[1] (..)** - podaci predstavljaju poslovnu tajnu

Na osnovu Zahtjeva za pristup informacijama, privrednog subjekta "Penny", KJKP "RAD" je dostavio odgovor iz kojeg prema mišljenju Podnosioca zahtjeva, proizilazi sljedeće:

- Da KJKP "RAD" vrši utvrđivanje visine cijene usluge – odvoza kućnog otpada iz poslovnih prostorija korisnika usluga na osnovu Cjenovnika broj: 05-01-07-260/2020 godine donesenog od strane direktorice, na koji Vlada Kantona Sarajevo nije dala saglasnost prema određenju iz stava (6) člana 57. Zakona o komunalnoj čistoći,
- Da je cjenovnik broj: 05-01-07-260/2020, KJKP "RAD" donio pozivom na Zaključak Izvršnog odbora Grada Sarajevo broj: 02-012-88/95 od 20.12.1995. godine, koji sadrži cijenu odvoza otpada usluge u novčanoj valuti koja nije u platnom prometu zemlje, koji nije objavljen kao opći akt u službenim novinama kantona, te da je donesen od strane organa koji u današnjem uređenju zemlje ne postoji,
- Da KJKP "RAD" nema zakonskog ovlaštenja kao javno preduzeće za donošenje cjenovnika tj. utvrđivanje visine cijene za usluge odvoza otpada iz poslovnih zgrada, prema Zakonu o komunalnoj čistoći, bez saglasnosti Vlade Kantona Sarajevo,
- Da isti visinu cijene usluge određuje samovoljno, odnosno suprotno zakonskim određenjima člana 57. st. (5) i (6) Zakona o komunalnoj čistoći, odnosno bez utvrđene vrste djelatnosti koje se obavljaju u poslovnim zgradama i prostorijama, na koje se primjenjuju diferencirane cijene usluge uz saglasnost Vlade Kantona Sarajevo,
- Da su prednje tvrdnje osnovane proizilazi iz sadržaja službenih dokumenata Vlade Kantona Sarajevo, resornog Ministarstva komunalne privrede i infrastrukture, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo, Historijskog arhiva Sarajevo i JP "Službeni list BiH".

U skladu sa naprijed navedenim, predstavljeni dokazi i činjenice upućuju na sumnju da vršilac usluge odvoza otpada vrši neosnovano utvrđivanje visine cijene usluge, odnosno samovoljno utvrđivanje visine cijene usluge u predmetom ugovornom odnosu, korisnik usluge je prethodno pokušao sa vršiocem usluge odvoza otpada urediti ugovorni odnos u skladu sa odredbama člana 57. Zakona o komunalnoj čistoći, što nije rezultiralo sporazumom ugovornih strana.

Privredni subjekt "RAD" je dana (..)** godine, privrednom subjektu "Penny" dostavio račun broj: (..)** od (..)** godine za mjesec (..)** godine, za uslugu odvoza kućnog otpada koja je obračunata po m^2 po cijeni koju "RAD" samovoljno određuje za (..)** poslovnih objekata Podnosioca zahtjeva u ukupnom iznosu od (..)**KM.

Nadalje, Podnosilac zahtjeva navodi da posmatrano iz konteksta zakonskog određenja obračuna visine cijene usluge odvoza otpada iz poslovnih prostorija (kućni otpad) koji ne nastaje u procesu obavljanja redovnih djelatnosti poslovnih subjekata i konteksta vrste djelatnosti korisnika usluge (prodaja na veliko i malo robe široke potrošnje) namjena poslovnih objekata: magacinski prostor u ukupnoj površini cca (..)** m^2 za koji tuženi utvrđuje jediničnu cijenu od (..)** KM, prodajni prostor u površini od cca (..)** m^2 za koje privredni subjekt "RAD" utvrđuje jediničnu cijenu pod m^2 od (..)** KM) proizilazi zaključak da isti uslugu odvoženja otpada koji ne nastaje u procesu redovne djelatnosti korisnika usluge utvrđuje u ukupnom mjesečnom iznosu od (..)** KM i to za otpad koji se sastoji od ostataka hrane, prašine, čađi kako Zakon o komunalnoj čistoći definiše kućni otpad iz poslovnih prostorija i zgrada.

Naprijed navedeno znači da otpad koji je predmetom usluge privrednog subjekta "RAD" koji nastaje od boravka zaposlenih u poslovnim prostorijama u radno vrijeme plaća kao kvadratni metar poslovnog prostora.

Posmatrano iz konteksta namjene poslovnih objekata odnosno vrste djelatnosti koja se u njima obavlja: kvadratni metar magacina u kojem se skladišti roba, plaća odvoz otpada koji može nastati od djelatnosti zaposlenika po cijeni od (..)**KM, metar kvadratnog prodajnog prostora u koje se distribuira roba skladištena u magacinu plaća isti taj otpad po cijeni od (..)** KM, pri čemu ni u jednom od objekata (magacinima i prodajnim objektima) sama djelatnost koja se vrši (skladištenje i prodaja robe široke potrošnje) nije predmetom usluge odvoza otpada koji vrši KJKP "RAD".

Kod samovoljnog određivanja visine cijene usluge, račun broj: (..)** od (..)** godine za (..)** godine, korisnik usluge je vratio KJKP "RAD" na reklamaciju i tražio obrazloženje utvrđivanja visine cijene usluge odvoženja kućnog otpada.

Aktom od (..)** godine KJKP "RAD" je isti račun ponovo dostavio pod prijetnjom prinudne naplate, navodeći da izbjegavanje plaćanja naknade odvoza otpada, koja je obračunata u skladu sa zakonom i utvrđenom stvarnom korisnom površinom poslovnih prostorija od strane ovlaštenih lica KJKP "RAD" na zapisnik o utvrđivanju obveznika naknade za odvoz otpada koji korisnik odbija da primi.

Podnosilac zahtjeva smatra da nema zakonskog osnova za utvrđivanje cijene odvoza kućnog otpada iz poslovnih prostorija i da se radi o samovoljnom utvrđivanju visine cijene usluge od strane KJKP "RAD" što proizilazi iz odredbi člana 57. st. (5) i (6) Zakona o komunalnoj čistoći i prednjeg činjeničnog obrazloženja, što upućuje na osnovanu sumnju zloupotrebe dominantnog položaja, prema odredbama člana 10. stav (2) Zakona o konkurenciji.

Ovo posebno iz razloga što KJKP "RAD" nikada nije utvrdio diferencirane cijene usluge prema vrstama djelatnosti koje se obavljaju u poslovnim zgradama niti je Vlada Kantona Sarajevo dala saglasnost na tako utvrđene diferencirane cijene usluge odvoza kućnog otpada iz poslovnih zgrada na području Kantona Sarajevo, niti je resorno ministarstvo komunalne privrede dalo instrukciju KJKP "RAD" o načinu utvrđivanja visine cijene sporne usluge.

Utvrđivanje cijene usluge odvoza kućnog otpada od strane javnog preduzeća vrši se samovoljno mimo zakonskog određenja i propisanih uslova, kontinuirano od 2016. godine odnosno od dana stupanja na snagu Zakona o komunalnoj čistoći.

Na taj način KJKP "RAD" koristeći svoj dominantan položaj na tržištu odvoza otpada na području Kantona Sarajevo bez zakonskog ovlaštenja, odnosno bez saglasnosti resornog ministarstva i Vlade Kantona Sarajevo u čije ime vrši javnu komunalnu djelatnost čistoće, na naprijed opisani način bez dozvoljenog pravnog osnova samovoljno utvrđuje uslove (cijenu) ugovornog odnosa sa korisnikom usluge, koristeći se takvim položajem vrši zloupotrebu povjerenih mu javnih ovlaštenja i zakonsku obavezu korisnika usluge kao ugovorne strane prisiljavajući ga da stupi u takav ugovorni odnos čiji predmet nema srazmjeru između utvrđene visine cijene usluge i izvršene usluge odvoza kućnog otpada iz poslovnih prostorija korisnika usluge, što opet vodi narušavanju slobodne tržišne konkurencije na tržištu prometa roba i usluga BiH u odnosu na korisnike usluga odvoza otpada na području Kantona Sarajevo kao poslovne subjekte.

U skladu sa naprijed navedenim Podnosilac zahtjeva predlaže da Konkurencijsko vijeće donese rješenje kojim će utvrditi da privredni subjekt Kantonalno javno preduzeća "RAD" d.o.o. Sarajevo zloupotrebljava dominantan položaj na tržištu prikupljanja, odvoženja i deponovanja otpada na području Kantona Sarajevo.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka potvrditi navode iz Zahtjeva o kršenju Zakona, te je u smislu člana 32. stav (2) Zakona donijelo

Zaključak o pokretanju postupka broj: UP – 03-26-2-019-8/21 (u daljem tekstu: Zaključak) na 93. sjednici održanoj dana 04.10.2021. godine.

U skladu sa članom 33. stav (1) Zakona, Konkurencijsko vijeće je Protivnoj strani dostavilo Zahtjev i Zaključak na očitovanje aktom broj: UP – 03-26-2-019-13/21 dana 07.10.2021. godine

Protivna strana je dostavila odgovor na zahtjev za pokretanje postupka koji je zaprimljen dana 25.12.2021. godine pod brojem: UP – 03-26-2-019-14/21, kojima u potpunosti osporava osnovanost Zahtjeva, navodeći između ostalog sljedeće:

- Da je činjenica da je ovo društvo jedino koje se na području Kantona Sarajevo bavi datom djelatnošću što nije sporno, kao ni navod Podnosioca zahtjeva da je ovom društvu zakonom ustanovljena određena vrsta "dominantnog položaja",
- Da u skladu sa članom 4. stav (1) Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine propisano da "dominantni položaj koji ima privredni subjekt na relevantnom tržištu u pravilu nije zabranjen",
- Da ono što jeste zabranjeno je zloupotreba dominantnog položaja, koja u konkretnom slučaju ne postoji, a s obzirom da je ovo društvo jedino na području Kantona Sarajevo koje obavlja ovu djelatnost da se ne može govoriti o zloupotrebi dominantnog položaja "u odnosu na druge subjekte" u smislu konkurencije,
- Da kada je u pitanju tačka b) stava (2) člana 10. Zakona o konkurenciji, a koja se odnosi na ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača, Podnosilac zahtjeva niti dokazuje niti obrazlaže da postoji neka od ovih radnji koja bi se mogla okarakterisati kao zloupotreba dominantnog položaja,
- Da u konkretnom slučaju ne postoji niti štetna radnja niti štetna posljedica nekom krajnjem korisniku,
- Da u konkretnom slučaju Podnosilac zahtjeva i privredni subjekat "RAD" nisu zaključili niti su bili u obavezi zaključiti Sporazum / Ugovor, s obzirom na činjenicu da je privredni subjekat "Penny Plus" lice koje obavlja poslovnu djelatnost u svojim poslovnim prostorijama, pa je njegova obaveze plaćanje usluga izvršenih od strane KJKP "RAD" zakonska, tj. ne postoji obaveza na zaključenje ugovora, te kako ove stranke nemaju Ugovor ne može ni biti riječi o uslovima istog koji su za jednu ugovornu stranu nepovoljni tj. kojima jedna strana uslovljava drugu da prihvati dodatne obaveze,
- Da su obaveze koje prema KJKP "RAD" ima Podnosilac zahtjeva proporcionalne usluga koje se za njega vrše, te ne postoji bilo kakav dodatni uslov ili razlika u obračunu cijene koju je u obavezi platiti Podnosilac zahtjeva u odnosu na druge poslovne subjekte,
- Da ovakav stav zauzima i Kantonalni sud u Sarajevu u Presudi broj 65 0 Ps 396301 16 Pž od 16.10.2020. godine u kojoj je između ostalog navedeno sljedeće: "Suprotno stavu tuženog, navedena obaveza tuženog je zakonska obaveza i parnične stranke nisu ni morali prema Zakonu o komunalnoj čistoći zaključiti ugovor, jer se pravni odnos između tužitelja i tuženog ne zasniva na ugovoru, već na utvrđenim pravima i obavezama koje proističu iz Zakona o komunalnoj čistoći ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 11/97). .... Obaveza zaključivanja ugovora prema članu 53. stav (7) Zakona o komunalnoj čistoći postoji samo u pogledu utvrđivanja cijene odvoženja otpadaka koji nastaju u procesu rada, dok se za usluge prikupljanja, odvoženja i deponovanja otpadaka iz poslovnih zgrada i prostorija obuhvaćenih Programom održavanja čistoće utvrđuje prema kvadratnom metru korisne izgrađene površine primjenom diferencirane cijene koju određuju komunalna preduzeća uz saglasnost Vlade Kantona. Iz naprijed navedenog slijedi da je prvostepeni sud pravilno zaključio da se obaveza tuženog zasniva na zakonu i da zaključivanje ugovora u konkretnom slučaju nije bilo obavezno.",
- Da je u skladu sa navedenim, vidljivo da nema mjesta primjeni ni ovoj zakonskoj odredbi kada je u pitanju KJKP "RAD" jer ovo društvo niti na jedan način nije nametnulo Podnosiocu zahtjeva niti bilo kojoj drugoj strani dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nisu u vezi sa predmetom takvog sporazuma, pa ni u tom smislu Podnosilac zahtjeva nije ni učinio vjerovatnim da od stran KJKP "RAD" postoji zloupotreba dominantnog položaja,
- Da KJKP "RAD" određuje cijene svojih usluga na osnovu Zaključka Izvršnog odbora Grada Sarajeva od 20.12.1995. godine, kojim je data Saglasnost JKP "RAD" Sarajevo na cjenovnik usluga prikupljanja, odvoza i deponovanja kućnog smeća,
- Da je u Zaključku tačno određena visina cijene prema namjeni i djelatnosti objekta, te je ovim Zaključkom zadužen JKP "RAD" pa time i njegov pravni sljednik KJKP "RAD" d.o.o. Sarajevo da organizuje naplatu svojih usluga prema cjenovniku iz tačke 1. Zaključka,
- Da "RAD" obračun cijene vrši na osnovu Zapisnika o utvrđivanju obveznika naknade za odvoz smeća, a u skladu sa naprijed navedenim cjenovnikom utvrđenim Zaključkom Izvršnog odbora Grada Sarajeva,
- Da cijene usluge počevši od 1995. pa do danas nisu mijenjane, te da nije potrebno i svrsishodno utvrđivati ponovno iste cijene koje su već ranije utvrđene,
- Da je tačno da je Zakonom o komunalnoj čistoći Kantona Sarajevo u članu 55. propisano da se sredstva za obavljanje komunalne čistoće za usluge koje spadaju u individualnu komunalnu potrošnju obezbjeđuje iz cijene komunalnih usluga koju plaćaju korisnici, a utvrđuju je komunalna preduzeća uz saglasnost Vlade Kantona, ali da je ovaj Zakon na koji se Podnosilac zahtjeva poziva usvojen tek 2016. godine, a saglasnost na Cjenovnik usluga prikupljanja, odvoz i deponovanje kućnog smeća je izdata u vrijeme kada "Kanton Sarajevo" nije postojao, već je takvu saglasnost izdao tadašnji Izvršni odbor Grada Sarajeva,
- Da je s druge strane, istim ovim Zakonom u članu 76. propisano: "Propisi za provođenje ovog zakona donijet će se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona",
- Da Kanton Sarajevo nije usvojio provedbene propise, a da nije u nadležnosti privrednog subjekta "RAD" donošenje bilo kakvih propisa, te da ukoliko ne postoje noviji propisi koji će određivati cijene / cjenovnik usluga, onda ni društvo ne može tražiti saglasnost na cjenovnik koji nakon donošenja Zakona iz 2016. godine nije utvrđen, već se cijene obračunavaju po već postojećem cjenovniku,
- Da s obzirom na činjenicu da je na takav cjenovnik data saglasnost Izvršnog odbora Grada Sarajeva, ovdje ni u kojem slučaju ne može biti riječi o bilo kakvom samovoljnom i proizvoljnom određivanju cijena od strane privrednog subjekta "RAD",
- Da je u vrijeme donošenja predmetnog Zaključka u Bosni i Hercegovini kao valuta korištena "njemačka marka", te da je konvertibilna marka primarno bila vezana za njemačku marku na način da je 1 KM iznosila 1 DEM, pa imajući u vidu taj omjer, jasno je da ni u tom segmentu nije bilo promjene u visini cijene od dana donošenja Zaključka pa do danas,

- Da Podnosilac zahtjeva nije u svom dopisu Konkurencijskom vijeću obrazložio niti bilo čime dokazao da na strani društva postoje bilo koje radnje zakonom taksativno pobrojane kao radnje koje predstavljaju zloupotrebu položaja,
- Da Podnosilac zahtjeva cjelokupno obrazloženje svojih navoda temelji na neistinitim tvrdnjama da društvo KJKP "RAD" samovoljno određuje cijene svojih usluga, te da takvi navodi nisu istiniti jer društvo svoje cijene formira na osnovu Cjenovnika utvrđenog Zaključkom Izvršnog odbora Grada Sarajeva broj: 02-012-88/95 od 20.12.1995. godine.

Naprijed navedeni odgovor na zahtjev za pokretanje postupka je dostavljen Podnosiocu zahtjeva dana 26.10.2021. godine (akt broj: UP – 03-26-2-019-15/21 od 25.10.2021. godine).

Konkurencijsko vijeće je zaprimilo Očitovanje privrednog subjekta "Penny" dana 01.11.2021. godine pod brojem UP – 03-26-2-019-16/21, u kojem se između ostalog navodi sljedeće:

- Da privredni subjekat "RAD" ne osporava već potvrđuje da ima zakonom uspostavljen dominantan položaj na tržištu prikupljanja, odvoženja i deponovanja otpada na području Kantona Sarajevo,
- Da KJKP "RAD" osporava da preduzima radnje koje su zakonom zabranjene u smislu zloupotrebe dominantnog položaja, ali ne navodi zakonske razloge ili pravni osnov kojeg ima legitimno ovlaštenje za način određivanja vrste poslovne djelatnosti i visine cijene usluge prikupljanja, odvoženja i deponovanja komunalnog otpada, već ponavlja upravo radnje koje je podnosilac zahtjeva opisao u zahtjevu, čime potvrđuje da vrši one radnje koje su u zahtjevu detaljno sa pozivanjem na odgovarajuće dokaze, opisane i koje prestavljaju zabranjene radnje u smislu relevantnih odredbi Zakona o konkurenciji, odnosno zloupotrebe dominantnog položaja od strane subjekta protiv kojeg je pokrenut postupak,
- Da Podnosilac zahtjeva ostaje kod podnesenog zahtjeva i predlaže Konkurencijskom vijeću da preduzme po službenoj dužnosti i druge dokazne radnje radi utvrđivanja postojanja zloupotrebe dominantnog položaja KJKP "RAD" bez dozvoljenog pravnog osnova samovoljnim utvrđivanjem uslova (cijene) ugovornog odnosa na korisnika usluga, te takvim položajem primoravaju korisnika usluga da stupi u takav ugovorni odnos čiji predmet nema srazmjeru između utvrđene visine cijene usluge i izvršene usluge odvoza kućnog otpada iz poslovnih prostorija korisnika usluge, što za krajnju posljedicu ima narušavanje slobodne konkurencije na tržištu prometa roba i usluga Bosne i Hercegovine, a u odnosu na korisnike usluga odvoza otpada na području Kantona Sarajevo, kao poslovne subjekte koji kao učesnici djeluju na tržištu prometa roba i usluga Bosne i Hercegovine.

Navedeno očitovanje je dostavljeno Protivnoj strani dana 02.11.2021. godine (akt Konkurencijskog vijeća broj: UP – 03-26-2-019-17/21).

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka, prema stanju spisa procijenilo da neće biti u mogućnosti donijeti konačno rješenje u roku od četiri mjeseca nakon donošenja Zaključka o pokretanju postupka, kako je propisano članom 41. stav (1) tačka c) Zakona, s obzirom da je za utvrđivanje činjeničnog stanja i ocjene dokaza bilo neophodno održati usmenu raspravu koja je nekoliko puta odgađana zbog nemogućnosti Protivne strane da prisustvuje ranije zakazanom terminu.

Imajući u vidu naprijed navedeno, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da je rok za donošenje konačnog Zaključka o pokretanju postupka koji se odnosi na utvrđivanje zloupotrebe dominantnog položaja iz člana 10. stav (2) tačka b) i d) Zakona, potrebno produžiti za dodatna 3 (tri) mjeseca u smislu člana 41. stav (2) Zakona, te je dana 05.01.2022. godine donijelo Zaključak o produženju roka za donošenje konačnog rješenja broj: UP-03-26-2-019-27 /21.

4. Usmena rasprava

U daljem toku postupka, budući da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je zakazalo usmenu raspravu, u skladu sa članom 39. Zakona.

Usmena rasprava koja je prvobitno bila zakazana za dan 07.12.2021., odgođena je na zahtjev punomoćnika Protivne strane za dan 22.12.2021. godine.

Dana 22.12.2021. godine usmenoj raspravi je pristupio direktor i punomoćnik Podnosioca zahtjeva, ali ne i punomoćnik Protivne strane, po čijem se zahtjevu usmena rasprava zakazala, te je ista ponovo odgođena za dan 12.01.2022. godine, što je konstatovano u Zapisniku broj: UP – 03-26-2-019-24/21.

Na ponovo zakazanoj usmenoj raspravi koja je održana dana 12.01.2022. godine u prostorijama Konkurencijskog vijeća (Zapisnik broj: UP – 03-26-2-019-31/21) ispred Podnosioca zahtjeva bio je prisutan punomoćnik advokat Ahmed Fejzić i direktor privrednog subjekta "Penny" Almedin Kadrić, a ispred Protivne strane, punomoćnica Sabina Kapo, zaposlenica privrednog subjekta "RAD".

Na usmenoj raspravi Podnosilac zahtjeva i Protivna strana u postupku su ostali pri dosadašnjim iskazima, kao i dali dodatna pojašnjenja, odgovorili na postavljena pitanja, te raspravili o predmetu postupka, a temeljem dokaza koji su dostavljeni u postupku. Na usmenoj raspravi stranke u postupku su se obavezale dostaviti dodatne odgovore na postavljena pitanja, što je evidentirano zapisnikom.

U skladu sa zaključkom sa usmene rasprave stranke u postupku su naknadno dostavile izjašnjenja na sporna pitanja koja su se javila tokom usmene rasprave, te su obje stranke odgovore na pitanja i traženu dokumentaciju dostavile dana 20.01.2022. godine.

Podnosilac zahtjeva u podnesku zaprimljenom pod brojem UP – 03-26-2-019-33/21 dana 20.01.2022. godine, navodi između ostalog:

- Da je nesporno zakonom uspostavljen odnos pružaoca usluge i korisnika komunalne usluge na području Kantona Sarajevo,
- Da je sporno preduzimanje zabranjenih radnji zloupotrebe dominantnog položaja koje Podnosilac zahtjeva nalazi u: 1. načinu utvrđivanja cijene komunalnih usluga prikupljanja, odvoza i deponovanja kućnog otpada iz poslovnih prostorija korisnika usluga i 2. način obračuna cijene iste usluge bez pravnog osnova,
- Da je cijena usluge u skladu sa članom 57. st. 5. i 6. Zakona o komunalnoj čistoći diferencirana cijena,
- Da se ove diferencirane cijene utvrđuju zavisno od vrste djelatnosti koja se vrši u prostorijama utvrđuju komunalna preduzeća tj. u konkretnom slučaju KJKP "RAD" uz saglasnost Vlade Kantona Sarajevo,
- Da privredni subjekt "RAD" cijenu utvrđuje donošenjem Cjenovnika za svaku kalendarsku godinu koju donosi direktor društva, a u vrijeme podnošenja ovog zahtjeva "RAD" je utvrdio visinu cijene usluge cjenovnikom broj: 05-01-07-260/2020 od 01.01.2020. godine,
- Da se kao pravni osnov za donošenje cjenovnika direktora "RAD-a" uzima zaključak Izvršnog odbora Grada Sarajevo broj: 02-012-88/95 od 10.12.1995. godine,
- Da ako se ova činjenica dovede u vezu sa važećim Zakonom o komunalnoj čistoći i to odredbi člana 57. Zakona, a kojima su na "RAD" prenesena ovlaštenja za vršenje predmetne komunalne usluge, jasno je da utvrđivanje visine cijene

usluge RAD vrši bez pravnog osnova, odnosno suprotno odredbama Zakona,
- Da ni u jednoj odredbi Zakona direktorici privrednog subjekta "RAD" nije dato ovlaštenje za donošenje Cjenovnika tj. da utvrđuje cijene usluge bez saglasnosti Vlade Kantona Sarajevo,
- Da Izvršni odbor Grada Sarajevo koji je donio zaključak u današnjem uređenju Kantona Sarajevo ne postoji niti je zaključak kao akt odlučivanja izvršne vlasti, opći akt tj. nema normativno dejstvo niti je kao takav objavljen u službenim novinama, što proizilazi iz dostavljenih dokaza,
- Da navedeno opisano činjenično pravno stanje, ukazuje na zabranjenu radnju posljedično dovodi do nesrazmjere predmeta ugovorngo odnosa između izvršene usluge i utvrđene visine cijene usluge,
- Da je prema računu broj (..)** od (..)** godine, "RAD" za mjesec (..)**, za izvršenje usluga odvoza kućnog otpada iz (..)** poslovnih objekata podnosioca zahtjeva obračunao novčanu vrijednost u ukupnom iznosu od (..)**KM.
- Da je analizirajući specifikaciju objekata datu kroz navedeni račun i način utvrđivanja cijene usluge i to da magacinski prostor u ukupnoj površini cca (..)**m^2 utvrđuje jediničnu cijenu po m^2 od (..)** do (..)** KM, izvodi se zaključak da "RAD" uslugu odvoženja otpada koji ne nastaje u procesu redovne djelatnosti Podnosioca zahtjeva utvrđuje u mjesečnom iznosu od (..)** KM i to za otpad koji se sastoji od ostataka hrane, prašine i čađi, drugim riječima (..)** m^2 poslovnih prostorija Podnosioca zahtjeva proizvede otpada od hrane, prašine i slično u iznosu od (..)**KM:
- Da se osnovano postavlja pitanje da li količina izvršene usluge odgovara vrijednosti usluge u ukupnom iznosu od (..)** KM, na koje odgovor treba pronaći u pravnom okviru ove upravne materije na području drugih federalnih jedinica, odnosno u kalkulaciji cijena ovih komunalnih usluga od strane drugih komunalnih preduzeća na području Bosne i Hercegovine,
- Da ako se vrijednost usluge u mjesečnom iznosu od (..)** KM dovede u vezu sa vrijednosti iste usluge koje komunalna preduzeća vrše na području Općine Živinice, Općine Kladanj, Bihać, Banja Luka, te će tako prema pravnom okviru kojim je regulisana cijena usluge u tim jedinicama lokalne samouprave poslovni subjekt u Živinicama koji se bavi istom poslovnom djelatnošću za uslugu odvoženja istog otpada komunalnom preduzeću platiti paušalni iznos od 21-54 KM, u općini Bihać privredni subjekt će platiti zavisno od količine izvršene usluge odnosno po odvozu litra otpada, a u općini Banja Luka, privredni subjekt će platiti odvoz otpada po cijeni koja varira od površine koja zavisi od površine poslovnog prostora (tako trgovina u površini od 600 i više plaća cijenu od 0,16 KM/m^2),
- Da iz provedenih dokaza i činjenica koje se utvrđuju istima, proizilazi zabranjena radnja zloupotrebe dominantnog položaja privrednog subjekta "RAD" bez pravnog osnova utvrđivanje visine cijena komunalnu usluge iz poslovnih prostorija Podnosioca zahtjeva što dovodeći u vezi sa Zakonom jasno ukazuje na samovoljno utvrđuje cijene usluge u predmetnom ugovornom odnosu, kojom radnjom se narušava tržišna konkurencija korisnika poslovnih prostorija kao privrednih subjekata koji poslovnu djelatnost obavljaju u tim poslovnim objektima na području Kantona Sarajevo, u odnosu na privredne subjekte koji poslovnu djelatnost obavljaju na području drugih federalnih jedinica i jedinica lokalne samouprave, a što sve za krajnju posljedicu ima urušavanja slobodne tržišne konkurencije na tržištu Bosne i Hercegovine,
- Da 5 godina od momenta zakonom uspostavljene obaveze utvrđivanja cijene usluge, "RAD" nije utvrdio niti predložio diferencirane cijene usluge odvoza otpada koje su predmetom ugovornog odnosa, prema vrsti djelatnosti koje se obavljaju u poslovnim prostorijama, niti je na te diferencirane cijene Vlada Kantona dala saglasnost,
- Da posebno podsjeća da Vlada Kantona Sarajevo, shodno odredbama Zakona o Vladi Kantona Sarajevo, saglasnost daje odlukom koja ima normativni karakter i obavezujuće dejstvo prema svima, koje stiče objavom u "Službenim novinama Kantona Sarajevo",
- Da je opće poznato da se danas pomet roba i usluga ne vrši na nivou samostalne trgovinske radnje i lanca supermarketa prehrambenih proizvoda čiji je vlasnik država, kako je to bilo 1995. godine kada je usvojen Zaključak o cijenama,
- Da je to tako potvrđuje i činjenica da je upravo i "RAD" kao privredno društvo uspostavio odnos visine cijene zajedničke komunalne potrošnje na području Kantona, odnosno da je Vlada Kantona Sarajevo donijela Odluku o cijeni komunalnih usluga iz segmenta zajedničke komunalne potrošnje ("Službene novine KS", broj 7/20) kojom se definišu visina cijena komunalnih usluga koju i tuženi vrši za Kanton Sarajevo u oblasti zajedničke komunalne potrošnje,
- Da su neosnovani navodi privrednog subjekta "RAD" o nepostojanju zabranjene radnje, odnosno da zakonito utvrđuje cijene usluge, upravo proizilaze iz istog zakona u kojem uspostavlja obavezu Podnosioca zahtjeva na plaćanje usluge,
- Da činjenično stanje dokaznog postupka bez sumnje ukazuje na postojanje radnje zloupotrebe dominantnog položaja KJKP "RAD" koja se ogleda u samovoljnom utvrđivanju uslova (cijene) ugovornog odnosa sa korisnikom usluga, bez pravnog osnova, koji takvim položajem i ponašanjem prisiljava korisnika usluga da stupi u ugovorni odnos čiji predmet nema srazmjeru između utvrđene visine cijene usluge i izvršene usluge odvoza kućnog otpada iz poslovnih prostorija korisnika usluge, a koja ponašanja imaju krajnju posljedicu narušavanja slobodne konkurencije na tržištu prometa roba i usluga Bosne i Hercegovine, između poslovnih subjekata, korisnika usluga odvoza otpada iz poslovnih prostorija na području Kantona Sarajevo, u odnosu na poslovne subjekte kao korisnike usluga odvoza otpada iz poslovnih prostorija na području drugih federalnih jedinica, odnosno cjelokupnom teritoriju Bosne i Hercegovine, Podnosilac zahtjeva predlaže Konkurencijskom vijeću donošenje rješenja iz člana 45. stav (1) tačka c) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je naprijed navedeni podnesak Podnosioca zahtjeva dostavilo Protivnoj strani dana 26.01.2022. godine aktom broj: UP – 03-26-2-019-35/21 od 24.01.2022. godine

Protivna strana u podnesku od 20.0.2022. godine, zaprimljen pod brojem UP – 03-26-2-019-34/21, dostavlja dokumentaciju i podatke koji su zatražene na usmenoj raspravi, te pored onoga što je ranije rečeno, između ostalog navodi i slijedeće:
- Da je do promjene u obračunu cijene za privredni subjekt "Penny" došlo nakon proširenja postojećih objekata i otvaranja novih objekata, a sve u skladu sa specifikacijom objekta koje je dostavio korisnik "Penny",
- Da je KJKP "RAD" osnovao Kanton Sarajevo radi vršenja odnosno pružanja usluge prikupljanja, odvoza i deponovanja otpada i isti tu uslugu pruža svim fizičkim i pravnim licima na području Kantona Sarajevo, u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 31/04 i 21/05) i Zakonom o

komunalnoj čistoći ("Službene novine Kantona Sarajevo" , broj 11/97),

- Da s obzirom na činjenicu da "Penny " obavlja djelatnost za koju je kao privredno društvo registrovan u skladu sa kvalifikacijom djelatnosti sav kućni otpad koji nastaje u njegovom poslovnim prostorijama, KJKP "RAD" kao jedino preduzeće za prikupljanje, odvoz i deponovanje otpada kontinuirano odvozi, jer se ne radi o otpadu koji nastaje u procesu rada nego se isti tretira u skladu sa Zakonom o komunalnoj čistoći kao kućni otpad koji nastaje korištenjem i boravkom u poslovnim prostorijama "Penny",
- Da je članom 57. stav (2) Zakona o komunalnoj čistoći propisano da da usluge prikupljanja, odvoženja i deponovanja otpada iz poslovnih zgrada i prostorija plaćaju po utvrđenoj cijeni, korisnici tih zgrada i prostorija,
- Da visinu cijene ovo Preduzeće utvrđuje na osnovu člana 57. Zakona o komunalnoj čistoći po kojem Zakonu osnovica za utvrđivanje visine cijene je m^2 korisne površine diferencirane cijene zavisno od vrste djelatnosti koja se obavlja u poslovnoj prostoriji,
- Da je "Penny" uključen u korisnike odvoza, sakupljanje i deponovanje otpada u skladu sa članom 59. Zakona o komunalnoj čistoći Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 15/16, 43/16, 19/17 i 20/18) i to po osnovu Zapisnika o utvrđivanju obveznika naknade za odvoz komunalnog otpada gdje, između ostalog, navedena površina i namjena svih poslovnih prostora, a što je osnovica za utvrđivanje visine naknade za odvoz otpada,
- Da "RAD" zakonito vrši obračun cijena na osnovu Zapisnika, a u skladu sa Cjenovnikom utvrđenim Zaključkom Izvršnog odbora Grada Sarajevo broj: 02-012-88/95 od 20.12.1995. godine,
- Da kako cijene usluga nisu mijenjane od 1995. godine, to nije bilo svrsishodno da se na već usvojene cijene usluga ponovo daje Saglasnost Vlade Kantona, u smislu člana 57. stav (6) Zakona o komunalnoj čistoći,
- Da poslovni odnos između Protivne strane i Podnosioca zahtjeva traje dugi niz godina i za vrijeme trajanja poslovnog odnosa "RAD" je uredno vršio usluge prikupljanja odvoza i deponovanja otpada, kao i usluge održavanja čistoće, a "Penny" je redovno izmirivao izvršene usluge ne dovodeći u pitanje zakonitost, visinu i način obračunavanja cijene usluga,
- Da je problem u poslovnom odnosu nastao kada je "Penny" počeo sa proširenjem površina postojećih poslovnih objekata i otvaranjem novih poslovnih objekata o čemu nije obavijestio "RAD" niti je komunalnim redarima dozvolio pristup u posjed kako bi na licu mjesta utvrdili stvarne površine objekata, te u skladu sa utvrđenim površinama formirali cijene usluga.

Odgovor Protivne strane nije dostavljen Podnosiocu zahtjeva jer isti sadrži poslovnu tajnu (podnesak zaprimljen dana 10.02.2022. godine pod brojem UP -03-26-2-019-37/21).0

U cilju prikupljanja relevantnih podataka koji su neophodni za donošenje konačnog akta, Konkurencijsko vijeće je aktom broj: UP – 03-26-2-019-32/21 od 20.01.2022. godine od privrednog subjekta "RAD" zatražilo dodatne informacije u vezi sa usvajanjem cjenovnika usluga odvoženja otpada, da li ima saglasnost Vlade Kantona Sarajevo na cjenovnik, te je zatraženo da dostavi ugovore / zapisnike u sistemu odvoženja otpada koje ima zaključene sa Vladom Kantona Sarajevo zajedno sa fakturama za 2021. godinu.

Protivna strane je odgovorila podneskom zaprimljenim dana 02.02.2022. godine pod brojem UP – 03-26-2-019-36/21, kako slijedi:

- Da je Cjenovnik utvrđen Zaključkom izvršnog odbora Grada Sarajevo broj: 02-012-88/95 dana 20.12.1995. godine,
- Da je navedeni Zaključak donesen kada je na pravnoj snazi bila Odluka o održavanju čistoće i uklanjanju snijega koja je bila objavljena u Službenim novinama Grada Sarajevo broj 26/87,
- Da je Zakon o komunalnoj čistoći na teritoriju Kantona Sarajevo donesen tek 20.06.1997. godine, kada je prvi put predviđeno da na Cjenovnik daje saglasnost Vlada Kantona Sarajevo,
- Da je jedina izmjena u cijenama odnosno smanjenje cijene usluge u odnosu na Cjenovnik od 20.12.1995. godine odnosila na kategoriju rijetki zanati – Udruženje građana "Tradicionalni zanatski esnafi" u iznos od 0,10 po m^2 i to na osnovu Odluke Upravnog odbora JKP "RAD" Sarajevo broj 5041/02od 23.07.2002. godine na koju je Vlada Kantona Sarajevo dala saglasnost Odlukom broj: 02-05-20784-6/02 od 31.10.2002. godine,
- Da u skladu sa navedenim, a uzimajući u obzir činjenicu da je "RAD" Sarajevo osnovao Kanton Sarajevo radi pružanja usluge prikupljanja, odvoza i deponovanja otpada svim fizičkim i pravnim licima na području Kantona Sarajevo, jasno je da je djelatnost ovog preduzeća od javnog interesa i da je "RAD" jedino kantonalno komunalno preduzeće koje u interesu građana i privrednih subjekata na području Kantona Sarajevo nije povećalo cijene usluga posljednjih 27 godina.

5. Relevantno tržište

U skladu s članom 3. Zakona i čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta relevantno tržište se određuje kao tržište određenih usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti privrednih subjekta na određenom geografskom području.

Relevantno tržište usluga obuhvata sve usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu posebno njihove bitne karakteristike, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Relevantno geografsko tržište obuhvata cjelokupnu ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

U skladu sa članom 2. Zakona o komunalnoj čistoći, pojam komunalne čistoće obuhvata djelatnost prikupljanja, odvoženja i deponovanja komunalnih otpadaka, a članom 3. istog zakona je utvrđeno da poslove komunalne čistoće vrše komunalna preduzeća registrovana za obavljanje te djelatnosti.

Otpacima u smislu Zakona o komunalnoj čistoći se smatra kućni otpad i otpad koji nastaje u procesu rada.

KJKP "RAD" je jedini ovlašten da pruža uslugu prikupljanja odvoza i deponovanje kućnog otpada svim fizičkim i pravnim licima na području Kantona Sarajevo.

Za uslugu prikupljanja, odvoza i deponovanja otpada koji je nastao u procesu rada privredni subjekti na području Kantona Sarajevo ne moraju angažovati "RAD" nego mogu da zaključe ugovor i sa nekim drugim privrednim subjektom koji je registrovan za pružanje navedene usluge.

U vezi sa navedenim relevantno tržište usluga predmetnog postupka je pružanja usluge prikupljanja, odvoženja i deponovanja kućnog otpada.

Relevantno geografsko tržište predmetnog postupka je Kanton Sarajevo, jer je privredni subjekat "RAD" osnovan od strane Kantona Sarajevo za vršenje naprijed navedene usluge na teritoriji Kantona.

Slijedom navedenog, relevantno tržište predmetnog postupka je pružanje usluge prikupljanja, odvoženja i deponovanja kućnog otpada u Kantonu Sarajevo.

6. Dominantni položaj

Član 9. stav (2) Zakona, propisuje da se pretpostavlja, da jedan privredni subjekt ima dominantan položaj na tržištu roba i /ili usluga, ako na relevantnom tržištu Bosne i Hercegovine ima tržišni udio veći od 40,0%, a stav (3) istog člana, propisuje da se pretpostavlja da dva ili tri privredna subjekta imaju dominantan položaj, ukoliko je njihov zajednički tržišni udio veći od 60,0%.

Član 2. Odluke o definisanju kategorije dominantnog položaja dalje razrađuje pojam dominantnog položaja, te određuje da privredni subjekt na relevantnom tržištu proizvoda ili usluga ima dominantan položaj, kada se zbog svoje tržišne snage može ponašati i djelovati u značajnoj mjeri nezavisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, i na taj način ograničava ili sprječava efikasnu konkurenciju.

Evropska komisija u svom aktu "Uputa o provedbenim prioritetima Komisije u primjeni člana 82. Ugovora o EZ-u na postupanje privrednih društava u dominantnom položaju" koja za posljedicu mogu imati zloupotrebu u smislu isključivanja konkurenata sa tržišta, cijeni da u svakom konkretnom slučaju treba sagledati uslove ulaska na tržište i mogućnost širenja na tržištu.

Privredni subjekat "RAD" Sarajevo kao strana protiv koje se vodi postupak, je osnovan od strane Kantona Sarajevo radi pružanja usluge prikupljanja, odvoza i deponovanja kućnog otpada svim fizičkim i pravnim licima na području Kantona Sarajevo i nema konkurenciju na relevantnom tržištu.

U skladu sa naprijed navedenim, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je privredni subjekt "RAD" jedini privredni subjekt koji pruža uslugu prikupljanja, odvoza i deponovanja kućnog otpada u Kantonu Sarajevo i kao takav u skladu sa članom 9. Zakona ima dominantan položaj i tržišni udio od 100% na relevantnom tržištu.

7. Utvrđeno činjenično stanje

Konkurencijsko vijeće je u postupku zloupotrebe dominantnog položaja iz člana 10. Zakona, na neosporan način utvrdilo slijedeće činjenice:

Zakon o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo određuju se komunalne djelatnosti, načela, način obavljanja i finansiranja, te druga pitanja od značaja za uspješno obavljanje komunalnih djelatnosti na području Kantona Sarajevo.

Komunalne djelatnosti se u skladu sa članom 2. st. (2) i (3) ovog Zakona dijele na:

a) Komunalne djelatnosti individualne komunalne potrošnje (proizvodi i usluge koje se mogu izmjeriti i naplatiti od svakog korisnika usluga) i
b) Komunalne djelatnosti zajedničke komunalne potrošnje (komunalni proizvodi i usluga koju nije moguće izmjeriti i naplatiti od svakog korisnika usluga).

U skladu sa članom 3. stav (1) tačke f) i g) Zakona o komunalnim djelatnostima, komunalne djelatnosti individualne komunalne potrošnje u smislu ovog zakona su između ostalog prikupljanje i odvoz komunalnog otpada iz stambenih i poslovnih zgrada i poslovnih prostora na deponiju i odlaganje komunalnog otpada.

Pod prikupljanjem i odvoženjem komunalnog otpada iz stambenih i poslovnih zgrada i poslovnih prostora na deponiju podrazumijeva se prikupljanje, na za to određenim mjestima komunalnog otpada i njegovo odvoženje na uređena odlagališta.

Pod odlaganjem komunalnog otpada podrazumijeva se obrađivanje i trajno odlaganje komunalnog otpada na deponiju, otvaranje, saniranje i zatvaranje deponije po posebnim propisima.

U skladu sa članom 14. stav (1) Zakona o komunalnim djelatnostima davaoci komunalnih usluga dužni su pružati usluge koje odgovaraju kvalitetom i standardom visini cijene koju korisnici usluge plaćanju za njihovo vršenje.

U skladu sa članom 15. istog Zakona, korisnik komunalne usluge dužan je platiti cijenu za njeno vršenje u skladu sa članom 14. ovog Zakona i dužan je da plati utvrđenu cijenu za pruženu komunalnu uslugu.

U skladu sa članom 17. Zakona o komunalnim djelatnostima prava i obaveze između davaoca i korisnika komunalnih usluga regulisaće se ugovorom u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima kojima će se bliže regulisati obavljanje pojedinih komunalnih djelatnosti.

Nadalje, oblast komunalne čistoće u Kantonu Sarajevo pravno je uređena Zakonom o komunalnoj čistoći.

U skladu sa članom 2. Zakona o komunalnoj čistoći, pod pojmom komunalne čistoće smatra se između ostalog prikupljanje, odvoženja i deponovanja komunalnih otpadaka.

Otpacima u smislu Zakona o komunalnoj čistoći se smatra kućni otpad i otpad koji nastaje u procesu rada.

Pod kućnim otpadom podrazumijeva se:

- otpad koji nastaje kao posljedica dnevnog življenja u stanovima (otpaci hrane, prašina, krpe, sitna ambalaža, pepeo, čađ i slično), kao i drugi otpaci koji se stvaraju u dvorištima, u zajedničkim prostorijama stambenih zgrada (hodnici, stubišta), garažama i šupama,
- kućni otpad koji nastaje u poslovnim zgradama i prostorijama, a nije proizvod redovne djelatnosti koja se obavlja u tim zgradama i prostorijama.

Pod otpadom koji nastaje u procesu rada podrazumijeva se otpad koji se stvara obavljanjem redovne djelatnosti u preduzećima, uslužnim djelatnostima i slično (član 5. stav (4) Zakona o komunalnoj čistoći).

Obveznici plaćanja usluge prikupljanja, odvoženja i deponovanja kućnog otpada koji nastaje u poslovnim zgradama i prostorijama, a koji nije proizvod redovne djelatnosti koja se obavlja u tim zgradama i prostorijama, su korisnici tih zgrada i prostorija (član 57. stav (2) Zakona o komunalnoj čistoći)

U skladu sa naprijed navedenim, prema zakonskom određenju korisnici poslovnih zgrada i prostorija obveznici su plaćanja usluge prikupljanja, odvoženja i deponovanja kućnog otpada koji nije nastao u redovnoj djelatnosti koje se obavljaju u tim zgradama i prostorijama.

Osnov za utvrđivanje cijene usluge komunalne čistoće je kvadratni metar korisne izgrađene površine (član 57. stav (4) Zakona o komunalnoj čistoći), a cijena usluge komunalne čistoće odvoženja otpada koji nastaje u procesu rada određuje se posebnim ugovorom (član 57. stav (8) istog Zakona).

U skladu sa članom 57. stav (5) Zakona o komunalnoj čistoći, za usluge odvoženja otpada iz poslovnih prostorija iz stava (2) istog člana primjenjuju se diferencirane cijene zavisno od vrste djelatnosti koje se obavljaju u poslovnim zgradama i prostorijama.

U skladu sa stavom (6) istog člana Zakona o komunalnoj čistoći propisano je da diferencirane cijene određuju komunalna preduzeća uz saglasnost Vlade Kantona.

U skladu sa članom 3. istog Zakona utvrđeno je da poslove komunalne čistoće vrše komunalna preduzeća registrovana za obavljanje ove djelatnosti tj. djelatnost prikupljanja, odvoza i deponovanja otpada na području Kantona Sarajevo, obavlja privredni subjekt "RAD".

Podnosilac zahtjeva je privredni subjekat čija je registrovana djelatnost uvoz – izvoz, trgovina na veliko i malo robe široke potrošnje i na području Kantona Sarajevo koristi (..)**.

Privredni subjekt "RAD" ima zakonom uspostavljen dominantan položaj na području Kantona Sarajevo, koji obuhvata područje općina Centar, Stari Grad, Novi Grad, Novo Sarajevo,

Ilidža, Trnovo, Vogošća i Ilijaš, koji navedeno ne osporava u svojim izjavama koje je dao u postupku.

Privredni subjekat "RAD" određuje cijene svojih usluga na osnovu Cjenovnika usluga prikupljanja, odvoza i deponovanja kućnog smeća na koji je data saglasnost Izvršnog odbora Grada Sarajeva Zaključkom broj: 02-012-88/95 od 20.12.1995. godine.

S tim u vezi privredni subjekt "RAD" cijenu utvrđuje donošenjem novog Cjenovnika za svaku kalendarsku godinu koju donosi direktor društva na osnovu naprijed navedenog Zaključka, a na koji se ne traži saglasnost Vlade Kantona.

Privredni subjekt "RAD" obračun cijene za prikupljanje, odvoz i deponovanje kućnog otpada vrši na osnovu Zapisnika o utvrđivanju obveznika naknade za odvoz smeća, a ne zaključuje pojedinačne ugovore niti sa stanovništvom niti sa privrednim subjektima u Kantonu Sarajevo.

Kao opravdanje za nedonošenje novog cjenovnika, privredni subjekat "RAD" navodi da se cijene nisu mijenjale od 1995. godine do danas, te donošenje istog prema njihovom mišljenju nije bilo ni potrebno ni svrsishodno.

"RAD" potvrđuje da je tačno da je Zakonom o komunalnoj čistoći Kantona Sarajevo u članu 55. propisano da se sredstva za obavljanje komunalne čistoće za usluge koje spadaju u individualnu komunalnu potrošnju obezbjeđuje iz cijene komunalnih usluga koju plaćaju korisnici, a utvrđuju je komunalna preduzeća uz saglasnost Vlade Kantona, ali da je ovaj Zakona na koji se Podnosilac zahtjeva poziva usvojen tek 2016. godine, a saglasnost na Cjenovnik usluga prikupljanja, odvoz i deponovanje kućnog smeća je izdata u vrijeme kada "Kanton Sarajevo" nije postojao, već je takvu saglasnost izdao tadašnji Izvršni odbor Grada Sarajeva.

Cijena usluge u skladu sa članom 57. st. 5. i 6. Zakona o komunalnoj čistoći bi trebala da bude diferencirana cijena, zavisno od vrste djelatnosti koja se vrši u prostorijama privrednog subjekta.

Klasifikacija djelatnosti BiH 2010 ("Službeni glasnik BiH", broj 59/10) je u primjeni od 01.01.2011. godine.

Uvidom u Cjenovnik privrednog subjekta "RAD" broj: 05-01-07-260/2020 od 01.01.2020. godine, utvrđeno je da je isto usvojen na osnovu Zaključka Izvršnog odbora Grada Sarajevo broj: 02-012-88/95 od 20.12.1995. godine i istim su utvrđene cijene za redovan odvoz kućnog otpada u privredi i za redovan odvoz kućnog otpada za stanovništvo.

"I – A Redovan odvoz – privreda

- poslovni prostori ugostiteljske i trgovinske djelatnosti (mesnice, prehrana i sl.) – 1,50 KM/m^2 ,
- ostali poslovni prostori zanatskih i uslužnih djelatnosti (časovničarske, frizerske, krojačke i obućarske radnje, butici i sl.) – 0,90 KM/ KM/m^2,
- administrativni poslovni prostori – 0,20 KM/ KM/m^2,
- kiosci – mjesečni paušal – 15,00 KM KM,
- ljetne bašte mjesečni paušal -20,00 KM ^{2}."

Uvidom u račun broj (..)** od (..)** godine, utvrđeno je da je "RAD" za mjesec (..)**, za izvršenje usluga odvoza kućnog otpada iz (..)** poslovnih objekata Podnosioca zahtjeva obračunao novčanu vrijednost u ukupnom iznosu od (..)** KM.

Utvrđeno je da "RAD" uslugu odvoženja otpada koji ne nastaje u procesu redovne djelatnosti Podnosioca zahtjeva tj. uslugu odvoženja otpada koji se sastoji od ostataka hrane, prašine i čađi na (..)** m^2 poslovnih prostorija Podnosioca zahtjeva, obračunava u mjesečnom iznosu od po (..)** KM i to za magacine izložbene salone, kancelarije, korisne prostore utvrđena je cijena od u po (..)** KM m^2 (u Cjenovniku - administrativni poslovni prostori), za prodavnice prehrane cijena u iznosu od (..)**KM/ m^2 (u Cjenovniku – poslovni prostori ugostiteljske i trgovinske djelatnosti (mesnice, prehrana i sl.) i prodajni prostor privrednog subjekta "Penny" cijena u iznosu od (..)**KM/ m^2 (u Cjenovniku – ostali poslovni prostori zanatskih i uslužnih djelatnosti (časovničarske, frizerske, krojačke i obućarske radnje, butici i sl.)).

Ove cijene nisu kako je to utvrđeno Zakonom diferencirane i utvrđene zavisno od vrste djelatnosti koja se vrši u prostorijama, te utvrđene Cjenovnikom komunalnog preduzeća "RAD" uz saglasnost Vlade Kantona Sarajevo, nego "RAD" samovoljno razvrstava sve djelatnosti prema slobodnoj procjeni u šest Cjenovnikom predviđenih kategorija.

Ako se vrijednost usluge u mjesečnom iznosu od (..)** KM dovede u vezu sa vrijednosti iste usluge koje komunalna preduzeća vrše na području Općine Živinice, Općine Kladanj, Bihać, Banja Luka, to će se tako prema pravnom okviru kojim je regulisana cijena usluge u tim jedinicama lokalne samouprave poslovni subjekt u Živinicama koji se bavi istom poslovnom djelatnošću za uslugu odvoženja istog otpada komunalnom preduzeću platiti paušalni iznos od 21-54 KM, u općini Bihać privredni subjekt će platiti zavisno od količine izvršene usluge odnosno po odvozu litra otpada, a u općini Banja Luka, privredni subjekt će platiti odvoz otpada po cijeni koja varira od površine koja zavisi od površine poslovnog prostora (tako trgovina u površini od 600 i više plaća cijenu od 0,16 KM/m2).

Utvrđeno je da šest godina od momenta zakonom uspostavljene obaveze utvrđivanja cijene usluge, "RAD" nije utvrdio niti predložio diferencirane cijene usluge odvoza otpada koje bi u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima trebao biti predmet ugovornog odnosa, prema vrsti djelatnosti koje se obavljaju u poslovnim prostorijama, a koje bi bile predmet davanja saglasnosti Vlada Kantona Sarajevo.

8. Ocjena dokaza

Nakon sagledavanja relevantnih činjenica i dokaza utvrđenih tokom postupka, činjenica iznijetih na usmenoj raspravi, podataka i dostavljene dokumentacije nadležnih institucija, pojedinačno i zajedno, te na osnovu izvedenih dokaza, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće:

Član 10. stav (1) Zakona propisuje da je zabranjena svaka zloupotreba dominantnog položaja jednog ili više privrednih subjekata na relevantnom tržištu.

U skladu sa članom 10. stav (2) tačke b) i d) Zakona zloupotreba dominantnog položaja se odnosi na b) ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača i d) zaključivanje sporazuma kojima se uslovljava druga strana da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovačkom običaju nemaju veze sa predmetom takvog sporazuma.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je privredni subjekat "RAD" Sarajevo kao strana protiv koje se vodi postupak, osnovan od strane Kantona Sarajevo radi pružanja usluge prikupljanja, odvoza i deponovanja kućnog otpada svim fizičkim i pravnim licima na području Kantona Sarajevo i nema konkurenciju na relevantnom tržištu, jer je jedini privredni subjekt koji pruža navedenu uslugu u Kantonu Sarajevo i kao takav u skladu sa članom 9. Zakona ima dominantan položaj i tržišni udio od 100% na relevantnom tržištu.

Utvrđeno je da privredni subjekt "RAD" primjenjuje Cjenovnik koji je zasnovan na Zaključku Izvršnog odbora Grada Sarajevo iz 1995. godine.

Cijene iz Cjenovnika koje nisu promijenjene od 1995. godine do današnjeg dana, nisu definisane u skladu sa obavezom u skladu sa članom 57. stav (5) i (6) Zakona o komunalnoj čistoći, jer privredni subjekt "RAD" nikada nije usvojio diferencirane cijene zavisno od vrste djelatnosti koje se obavljaju u zgradama i prostorijama privrednih subjekata koji su obveznici plaćanja usluge prikupljanja, odvoza i deponovanja kućnog otpada, te samim tim nije ni tražio saglasnost Vlade Kantona Sarajevo.

Kao opravdanje za navedeno postupanje privredni subjekat "RAD" navodi da cijene nisu povećane 27 godina, te nije ni bilo potrebe da se donosi novi cjenovnik.

Za djelatnosti koje nisu predviđene Cjenovnikom i kao takve svrstane pod kategoriju "i slično" privredni subjekt "RAD" po svojoj slobodnoj ocjeni odlučuje u koju grupu pojedinačni poslovni prostor pripada.

S tim u vezi privredni subjekat "RAD" prodajni prostor tehnike Podnosioca zahtjeva za koji nije taksativno predviđena cijena raspoređuje u kategoriju: ostali poslovni prostori zanatskih i uslužnih djelatnosti (časovničarske, frizerske, krojačke i obućarske radnje, butici i sl.).

Uvidom u cjenovnike istih usluga u drugim gradovima u Bosni i Hercegovini (npr. u Banja Luci, Živinicama, Bihaću i dr.) utvrđeno da su cijene koje "RAD" obračunava od 1995. godine za iste usluge, više nego cijene u drugim gradovima u Bosni i Hercegovini.

Primjera radi u Banja Luci je Cjenovnik usluga za pravna lica privrednog subjekta "Čistoća" a.d. Banja Luka propisuje cijenu po m^2 koja se za trgovine kreće od 0,16 do 0,55 KM/m^2 zavisno od kvadrature, te je manja što je kvadratura trgovine veća, a privredni subjekt "RAD" od 1995. godine za trgovine naplaćuje iznos od 1,50 KM/m^2 bez obzira na kvadraturu i ne pokušava donijeti i smatra da i ne treba donijeti novi usklađeni Cjenovnik u skladu sa zakonom.

Cijene prema važećem Cjenovniku Protivne strane su definisane na samo šest kategorija djelatnosti bez obzira što je usvojena Kategorizacija djelatnosti na nivou Bosne i Hercegovine 2010. godine, a u privrednom subjektu "Čistoća" Banja Luka Cjenovnik za privredu je podijeljen na 64 različite stavke / diferencirane djelatnosti.

Konkurencijsko vijeće smatra da se osnovano postavlja pitanje da li količina izvršene usluge odvoza otpada koji ne nastaje u procesu redovne djelatnosti korisnika usluge i to za otpada koji se sastoji od ostataka hrane, prašine, čađi kako Zakon o komunalnoj čistoći definiše kućni otpad iz poslovnih prostorija i zgrada Podnosioca zahtjeva, odgovara vrijednosti usluge u ukupnom iznosu od (..)** KM, posebno imajući u vidu činjenicu da je privredni subjekat "Penny" za svoje poslovne objekte obveznik plaćanja usluge odvoženja otpadaka koji nastaje u procesu rada tj. otpada koji se stvara obavljanjem redovne djelatnosti.

Visina cijene za usluge odvoženja otpada nastalog u procesu rada, određuje se posebnim ugovorom i za istu se može ali ne mora angažovati privredni subjekt "RAD" , te tako za odvoz otpada koji je nastao u procesu rada privredni subjekt "Penny" ima zaključen između ostalog Ugovor o prijenosu obaveza u vezi sa upravljanjem ambalažom i ambalažnim otpadom sa privrednim subjektom "EKOPAK" d.o.o. Sarajevo i Ugovor o pristupanju zajedničkom sistemu operatera upravljanja sa električnom i elektronskom opremom sa privrednim subjektom "ZEOS – eko sistem" d.o.o. Sarajevo.

Što se tiče prigovora Podnosioca zahtjeva koji se odnosi na naplaćivanje usluge odvoženja otpada po metru kvadratnom, a ne po urađenom poslu, isti ne stoji jer je privredni subjekt "RAD" u obavezi da cijene utvrdi po metru kvadratnom u skladu sa članom 57. stav (4) Zakona o komunalnoj čistoći.

Podnosilac zahtjeva, kao strana na kojoj je teret dokazivanja u skladu sa članom 36. Zakona, nije dokazala da je privredni subjekt "RAD" svojim djelovanjem na bilo koji način ograničio proizvodnju, tržište ili tehnički razvoja na štetu potrošača u smislu člana 10. stav (2) tačka b) Zakona.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 3. dispozitiva.

S druge strane, Konkurencijsko vijeće je na osnovu naprijed navedenog utvrdilo da je privredni subjekt "RAD" odbijanjem da usvoji novi Cjenovnika uz saglasnost Vlade Kantona Sarajevo koji bi sadržavao diferencirane cijene zavisno od vrste djelatnosti koja se obavlja u zgradama i prostorijama, što je i bio obavezan u skladu sa članom 57. st. (5) i (6) Zakona o komunalnoj čistoći, uslovio privredni subjekt "Penny" da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovačkom običaju nemaju veze sa predmetom takvog sporazuma, jer je istom nametao da plaća cijenu koja je predviđena za grupu zanatskih i uslužnih djelatnosti u koju spadaju časovničarske, frizerske, obućarske radnje i butici, a djelatnost za koju je registrovan Podnosilac zahtjeva nije ni predvidio u važećem Cjenovniku iz 1995. godine.

Na taj način je zloupotrijebio svoj dominantni položaj u smislu člana 10. stav (2) tačka d) Zakona.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 2. dispozitiva.

Konkurencijsko vijeće je u cilju otklanjanja negativnih posljedica zloupotrebe dominantnog položaja Protivne strane, istoj naložilo da usvoji novi Cjenovnik usluga prikupljanja, odvođenja i deponovanja kućnog otpada iz poslovnih zgrada i prostorija u skladu sa članom 57. st. (5) i (6) Zakona o komunalnoj čistoći, i da isti dostavi Vladi Kantona Sarajevo na saglasnost u smislu člana 57. stav (6) istog Zakona, te da Cjenovnik dostavi na uvid Konkurencijskom vijeću Bosne i Hercegovine, u roku od 60 dana od dana dostavljanja ovog Rješenja.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 3. dispozitiva.

9. Novčana kazna

U smislu člana 48. stav (1) tačka b) Zakona, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se privredni subjekt, ako zloupotrijebi vladajući položaj na način propisan odredbama člana 10. ovog Zakona.

Konkurencijsko vijeće je na osnovu finansijskog izvještaja Protivne strane iz 2015 .godine utvrdila da je privredni subjekt "RAD" u 2015. godini ostvario ukupni prihod u iznosu od ukupni prihod od 38.361.927,00 KM.

Polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je Protivna strana zloupotrijebila dominantni položaj u smislu člana 10. stav (1) tačke d) Zakona, Konkurencijsko vijeće je privrednom subjektu "RAD" izreklo novčanu kaznu u iznosu od 50.000,00 (pedesethiljada) KM, što predstavlja 0,13% od ukupnog prihoda privrednog subjekta "RAD" u 2015. godini.

Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru te dužinu trajanja povrede Zakona, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu člana 52. Zakona.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 4. dispozitiva.

10. Troškovi postupka

Članom 105. stav (1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje), a članom 105. stav (2) istog Zakona je propisano da kada u postupku učestvuju dvije ili više strana sa suprotnim interesima, strana koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku.

Prema odredbi člana 105. stav (3) Zakona o upravnom postupku troškovi za pravno zastupanje nadoknađuju se samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

Podnosilac zahtjeva je troškovnik dostavio podneskom zaprimljenim dana 20.01.2022. godine pod brojem UP – 03-26-2-019-33/21, u kojem su navedeni troškovi u iznosu od 8.767,81 KM.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da predmetni troškovnik nije sačinjen u skladu sa stvarnim troškovima postupka, niti je u skladu sa propisom koji reguliše visinu advokatskih troškova zastupanja, jer advokatski troškovi zastupanja Podnosioca zahtjeva nisu utvrđeni u skladu sa članom 18. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 22/04 i 24/04) koji propisuje visinu advokatskih troškova u upravnom postupku.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Podnosilac zahtjeva ima pravo na troškove za administrativnu taksu na Zahtjev u iznosu od 1.000,00 KM, a u skladu sa navedenim članom 18. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata Federacije Bosne i Hercegovine ima pravo na naknadu troškova za pripremu Zahtjeva za pokretanje postupka u iznosu od 240,00 KM sa PDV-om, troškove Odgovora na izjašnjenje privrednog subjekta "RAD" u iznosu od 240,00 KM sa PDV-om, troškova zastupanja na dvije usmenoj raspravi u iznosu od po 240,00 KM tj. ukupno 480,00 KM sa PDV-om, , što je ukupno iznos od 1.960,00 KM.

Protivna strana do dana donošenja ovog rješenja nije dostavila troškovnik.

U skladu sa članom 108. Zakona o upravnom postupku je utvrđeno da će organ koji donosi rješenje, u rješenju kojim se postupak završava, odrediti ko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kom roku imaju isplatiti.

Imajući u vidu sve navedeno, kao i činjenicu da je postupak okončan na štetu privrednog subjekta "RAD", Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 5. dispozitiva ovog Rješenja.

11. Administrativna taksa

Podnosilac zahtjeva je na ovo Rješenje, u skladu sa odredbom člana 2. stav (1) tarifni broj 107. tačka f) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18) dužan platiti administrativnu taksu u iznosu od 1.500,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 6. dispozitiva.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljena žalba

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Broj UP-03-26-2-019-40/21
04. aprila 2022. godine
Sarajevo

Predsjednik
Dr. sc. **Amir Karalić**, s. r.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e), članak 42. stavak (1) točka c) u svezi sa člankom 10. stavak (2) točka b) i d) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 48/05, 76/07 i 80/09) i članka 193. stavak (2) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16) u postupku utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja, pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka gospodarskog subjekta "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo, Igmanska bb, 71320 Vogošća, zastupan po punomoćniku Ahmedu Fejziću, odvjetniku iz Sarajeva, radi utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja, protiv Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća "RAD" d.o.o. Sarajevo, Paromlinska 57, 71000 Sarajevo, na 102. (stotinudrugoj) sjednici održanoj dana 04.04.2022. godine, donijelo je slijedeće

RJEŠENJE

1. **UTVRĐUJE SE** da je Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" d.o.o. Sarajevo izvršilo zlouporabu valadajućeg položaja iz članka 10. stavak (2) točka d) Zakona o konkurenciji, kojim se sprječava, ograničava ili narušava konkurencija na mjerodavnom tržištu prikupljanja, odvoženja i deponovanja kućnog otpada na području Kantona Sarajevo, na način tj. što je od 2016. godine do danas propustilo da usvoji novi Cjenovnik za koji je potrebna suglasnost Vlade Kantona Sarajevo, koji bi sadržavao diferencirane cijene usluga za gospodarstvo, ovisno od vrste djelatnosti koja se obavlja u zgradama i prostorijama, što je bio u obvezi sukladno sa člankom 57. st. (5) i (6) u svezi sa stavkom (2) Zakona o komunalnoj čistoći Kantona Sarajevo, te je na taj način uslovilo gospodarski subjekt "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo, da prihvati obveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovačkom običaju nemaju veze sa predmetom takvog sporazuma.
2. **UTVRĐUJE SE** da Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" d.o.o. Sarajevo nije izvršilo zlouporabu vladajućeg položaja na tržištu prikupljanja, odvoženja i deponovanja kućnog otpada na području Kantona Sarajevo, iz članka 10. stavak (2) točka b) Zakona o konkurenciji.
3. **NALAŽE SE** Kantonalnom javnom komunalnom preduzeću "RAD" d.o.o. Sarajevo da usvoji novi Cjenovnik usluga prikupljanja, odvoženja i deponovanja kućnog otpada iz poslovnih zgrada i prostorija sukladno sa člankom 57. st. (5) i (6) Zakona o komunalnoj čistoći, i isti dostavi Vladi Kantona Sarajevo na suglasnost u smislu članka 57. stavak (6) istog Zakona, te da Cjenovnik dostavi na uvid Konkurencijskom vijeću Bosne i Hercegovine, u roku od 60 dana od dana dostavljanja ovog Rješenja.
4. **IZRIČE SE** novčana kazna Kantonalnom javnom komunalnom preduzeću "RAD" d.o.o. Sarajevo, zbog kršenja Zakona o konkurenciji utvrđenog u točki 1. ovog Rješenja, u iznosu od 50.000,00 KM (pedesetisuća) KM u smislu članka 48. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, koju je dužno platiti u roku od 8 (osam) dana od dana primitka ovog Rješenja.
5. **OBVEZUJE SE** Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" d.o.o. Sarajevo da gospodarskom subjektu "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo sa registriranim sjedištem na adresi Igmanska bb, 71320 Vogošća, isplati iznos od 1.960,00 (tisućudevetstošezdeset) KM na ime troškova postupka, u roku od 8 (osam) dana od dana primitka ovog Rješenja.
6. **OBVEZUJE SE** gospodarski subjekt "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo, da plati administrativnu pristojbu na rješenje u iznosu od 1.500,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.
7. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 17.05.2021. godine, pod brojem UP-03-26-2-019-1/21, zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka (u daljnjem tekstu Zahtjev) gospodarskog subjekta "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo, Igmanska bb, 71320 Vogošća, zastupan putem punomoćnika Ahmeda Fejzića, odvjetnika iz Sarajeva (u daljnjem tekstu: "Penny" ili Podnositelj zahtjeva) protiv Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća "RAD" d.o.o. Sarajevo, Paromlinska 57, 71000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: "RAD" ili Protivna strana), radi zlouporabe vladajućeg položaja u smislu članka 10. stavak (2) točka b) i d) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09).

Uvidom u podneseni Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da isti nije kompletan, u smislu članka 28. Zakona, te je zatražilo dopunu istog u smislu odredbi članka 31. stavak (1) Zakona, (akt broj: UP-03-26-2-019-2/21 od 03.06.2021. godine).

Podnositelj zahtjeva je u ostavljenom roku dostavio dopunu Zahtjeva dana 18.06.2021. godine zaprimljenu pod brojem: UP-03-26-2-019-3/21 godine.

Nakon kompletiranja Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je Podnositelju zahtjeva, izdalo Potvrdu o prijemu kompletnog i urednog Zahtjeva, u smislu članka 28. stavak (3) Zakona, dana 04.10. 2021. godine, aktom broj: UP-03-26-2-019-6/21

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su gospodarski subjekt "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo, Igmanska bb, 71320 Vogošća (u daljnjem tekstu: "Penny" ili Podnositelj zahtjeva) i Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" d.o.o. Sarajevo, Paromlinska 57, 71000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: "RAD" ili Protivna strana).

1.1. Podnositelj zahtjeva – gospodarski subjekt "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo

Društvo za eksport – import, trgovinu, proizvodnju i usluge "Penny Plus" d.o.o. Sarajevo, Igmanska bb, 71320 Vogošća, prema Aktualanom izvatku iz sudskog registra broj: 065-0-RegZ-21-004045 od 05.05.2021. godine je registriran po matičnim brojem: 65-01-0442-11 (..)** [1].

(..)**

Pretežita registrirana djelatnost Podnositelja zahtjeva je uvoz – izvoz, trgovina na veliko i malo široke potrošnje.

1.2. Protivna strana - Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" d.o.o. Sarajevo

Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" d.o.o. Sarajevo, Paromlinska 57, 71000 Sarajevo je pravni sljednik Javnog komunalnog preduzeća "RAD" sa p.o. Srajevo registrirana Rješenjem Osnovnog suda udruženog rada u Sarajevu broj: U/I1664/89 od 21.02.1990. godine.

Prema Aktualnom izvatku iz sudskog registra broj: 065-0-RegZ-21-004918 od 31.05.2021. godine, "RAD" je registriran pod matičnim brojem: 65-01-0544-12, sa ugovorenim kapitalom u iznosu od 10.000,00 KM:

Gospodarski subjekt "RAD" je u 100% vlasništvu Kantona Sarajevo.

Pretežita registrirana djelatnost gospodarskog subjekta "RAD" je prikupljanje, odvoz i deponovanje otpada na području Kantona Sarajevo.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je tijekom postupka primijenilo odredbe Zakona o konkurenciji, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), Odluke o definiranju kategorije vladajućeg položaja ("Službeni glasnik BiH", br18/06 i 34/10), Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br.29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13).

Također, Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir i odredbe Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 14/16, 43/16, 10/17 – ispravka, 19/17, 20/18 i 22/19)Zakona o komunalnoj čistoći ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 14/16, 43/16 i 10/17).

Pored navedenog, Konkurencijsko vijeće sukladno sa člankom 43. stavak (7) Zakona, u svrhu ocjene danog slučaja, može koristiti sudsku praksu Evuropskog suda pravde i Odluke Europske komisije.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

Podnositelj zahtjeva je u Zahtjevu i dopuni Zahtjeva, u bitnom naveo sljedeće činjenice kao razlog za podnošenje Zahtjeva:

Na području Kantona Sarajevo, komunalna čistoća pravno je uređena Zakonom o komunalnoj čistoći ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 14/16, 43/16 i 10/17).

Sukladno sa člankom 2. Zakona o komunalnoj čistoći, pojam komunalne čistoće obuhvata djelatnost prikupljanja, odvoženja i deponovanja komunalnih otpadaka, a člankom 3. istog zakona je utvrđeno da poslove komunalne čistoće vrše komunalna poduzeća registrirana za obavljanje te djelatnosti.

Djelatnost prikupljanja, odvoza i deponovanja otpada području Kantona Sarajevo, obavlja "RAD", te isti ima zakonom uspostavljen vladajući položaj na području Kantona Sarajevo, koji obuhvata područje općina Centar, Stari Grad, Novi Grad, Novo Sarajevo, Ilidža, Trnovo, Vogošća i Ilijaš.

Podnositelj zahtjeva je gospodarski subjekt čija je registrirana djelatnost uvoz – izvoz, trgovina na veliko i malo robe široke potrošnje i na području Kantona Sarajevo koristi (..)**.

Podnositelj zahtjeva je obveznik plaćanja usluge odvoženja otpada koji nastaje u poslovnim zgradama i prostorijama čiji je vlasnik na području Kantona Sarajevo prema vršitelju usluge KJKP "RAD".

S obzirom na zakonsku obvezu Podnositelja zahtjeva kao korisnika usluga iz članka 59. Zakona o komunalnoj čistoći (..)**, prema odredbama Zakona o prostornom uređenju u Kantonu Sarajevo, Podnosilac zahtjeva se obratio gospodarskom subjektu "RAD" sa zahtjevom za suglasnost za odvoz otpada iz poslovnih zgrada i prostorija koje Podnositelj zahtjeva koristi (..)**.

U tijeku pregovora za zaključenje ugovora za odvoz otpada iz poslovnih objekata (..)**, u odnosu na visinu cijene usluge kao predmeta ugovora, a istovremeno imajući u vidu praksu tuženog o načinu određivanja visine cijene usluge koja je kontradiktorna zakonskom određenju u pogledu načina određivanja visine cijene usluge, Podnositelj zahtjeva je od gospodarskog subjekta "RAD" zatražio dostavljanje informacije na koji način vrši utvrđivanje cijene usluge, te informacije koje se odnose na važeći Cjenovnik usluga prikupljanja otpada i Odluku Vlade Kantona Sarajevo o suglasnosti na diferencirane cijene usluge odvoženja otpada iz poslovnih zgrada.

Na temelju Zahtjeva za pristup informacijama, gospodarskog subjekta "Penny", KJKP "RAD" je dostavio odgovor iz kojeg prema mišljenju Podnositelja zahtjeva, proizilazi sljedeće:

- Da KJKP "RAD" vrši utvrđivanje visine cijene usluge – odvoza kućnog otpada iz poslovnih prostorija korisnika usluga na osnovu Cjenovnika broj: 05-01-07-260/2020 godine donesenog od strane direktorice, na koji Vlada Kantona Sarajevo nije dala suglasnost prema određenju iz stavka (6) članka 57. Zakona o komunalnoj čistoći,
- Da je cjenovnik broj: 05-01-07-260/2020, KJKP "RAD" donio pozivom na Zaključak Izvršnog odbora Grada Sarajevo broj: 02-012-88/95 od 20.12.1995. godine, koji sadrži cijenu odvoza otpada usluge u novčanoj valuti koja nije u platnom prometu zemlje, koji nije objavljen kao opći akt u službenim novinama kantona, te da je donesen od strane organa koji u današnjem uređenju zemlje ne postoji,
- Da KJKP "RAD" nema zakonskog ovlaštenja kao javno poduzeće za donošenje cjenovnika tj. utvrđivanje visine cijene za usluge odvoza otpada iz poslovnih zgrada, prema Zakonu o komunalnoj čistoći, bez suglasnosti Vlade Kantona Sarajevo,
- Da isti visinu cijene usluge određuje samovoljno, odnosno suprotno zakonskim određenjima članka 57. st. (5) i (6) Zakona o komunalnoj čistoći, odnosno bez utvrđene vrste

[1] (..)** - podatci predstavljaju poslovnu tajnu

djelatnosti koje se obavljaju u poslovnim zgradama i prostorijama, na koje se primjenjuju diferencirane cijene usluge uz suglasnost Vlade Kantona Sarajevo,

- Da su prednje tvrdnje osnovane proizilazi iz sadržaja službenih dokumenata Vlade Kantona Sarajevo, resornog Ministarstva komunalne privrede i infrastrukture, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo, Historijskog arhiva Sarajevo i JP "Službeni list BiH".

Sukladno sa naprijed navedenim, predstavljeni dokazi i činjenice upućuju na sumnju da vršitelj usluge odvoza otpada vrši neutemeljeno utvrđivanje visine cijene usluge, odnosno samovoljno utvrđivanje visine cijene usluge u predmetom ugovornom odnosu, korisnik usluge je prethodno pokušao sa vršiteljem usluge odvoza otpada urediti ugovorni odnos sukladno odredbama članka 57. Zakona o komunalnoj čistoći, što nije rezultiralo sporazumom ugovornih strana.

Gospodarski subjekt "RAD" je dana (..)**godine, gospodarskom subjektu "Penny" dostavio račun broj: (..)** od (..)**godine za mjesec (..)**godine, za uslugu odvoza kućnog otpada koja je obračunata po m^2 po cijeni koju "RAD" samovoljno određuje za (..)** poslovnih objekata Podnositelja zahtjeva u ukupnom iznosu od (..)**KM.

Nadalje, Podnositelj zahtjeva navodi da posmatrano iz konteksta zakonskog određenja obračuna visine cijene usluge odvoza otpada iz poslovnih prostorija (kućni otpad) koji ne nastaje u procesu obavljanja redovnih djelatnosti poslovnih subjekata i konteksta vrste djelatnosti korisnika usluge (prodaja na veliko i malo robe široke potrošnje) namjena poslovnih objekata: magacinski prostor u ukupnoj površini cca (..)**m^2 za koji tuženi utvrđuje jediničnu cijenu od (..)** KM, prodajni prostor u površini od cca (..)**m^2 za koje gospodarski subjekt "RAD" utvrđuje jediničnu cijenu pod m^2 od (..)** KM) proizilazi zaključak da isti uslugu odvoženja otpada koji ne nastaje u procesu redovne djelatnosti korisnika usluge utvrđuje u ukupnom mjesečnom iznosu od (..)** KM i to za otpad koji se sastoji od ostataka hrane, prašine, čađi kako Zakon o komunalnoj čistoći definiše kućni otpad iz poslovnih prostorija i zgrada.

Naprijed navedeno znači da otpad koji je predmetom usluge gospodarskog subjekta "RAD" koji nastaje od boravka zaposlenih u poslovnim prostorijama u radno vrijeme plaća kao kvadratni metar poslovnog prostora.

Posmatrano iz konteksta namjene poslovnih objekata odnosno vrste djelatnosti koja se u njima obavlja: kvadratni metar magacina u kojem se skladišti roba, plaća odvoz otpada koji može nastati od djelatnosti uposlenika po cijeni od (..)** KM, metar kvadratnog prodajnog prostora u koje se distribuira roba skladištena u magacinu plaća isti taj otpad po cijeni od (..)** KM, pri čemu ni u jednom od objekata (magacinima i prodajnim objektima) sama djelatnost koja se vrši (skladištenje i prodaja robe široke potrošnje) nije predmetom usluge odvoza otpada koji vrši KJKP "RAD".

Kod samovoljnog određivanja visine cijene usluge, račun broj: (..)** od (..)** godine za (..)**, korisnik usluge je vratio KJKP "RAD" na reklamaciju i tražio obrazloženje utvrđivanja visine cijene usluge odvoženja kućnog otpada.

Aktom od (..)**godine KJKP "RAD" je isti račun ponovo dostavio pod prijetnjom prinudne naplate, navodeći da izbjegavanje plaćanja naknade odvoza otpada, koja je obračunata sukladno sa zakonom i utvrđenom stvarnom korisnom površinom poslovnih prostorija od strane ovlaštenih osoba KJKP "RAD" na zapisnik o utvrđivanju obveznika naknade za odvoz otpada koji korisnik odbija da primi.

Podnositelj zahtjeva smatra da nema zakonskog osnova za utvrđivanje cijene odvoza kućnog otpada iz poslovnih prostorija i da se radi o samovoljnom utvrđivanju visine cijene usluge od strane KJKP "RAD" što proizilazi iz odredbi članka 57. st. (5) i (6) Zakona o komunalnoj čistoći i prednjeg činjeničnog obrazloženja, što upućuje na osnovanu sumnju zlouporabe vladajućeg položaja, prema odredbama članka 10. stavak (2) Zakona o konkurenciji.

Ovo posebno iz razloga što KJKP "RAD" nikada nije utvrdio diferencirane cijene usluge prema vrstama djelatnosti koje se obavljaju u poslovnim zgradama niti je Vlada Kantona Sarajevo dala suglasnost na tako utvrđene diferencirane cijene usluge odvoza kućnog otpada iz poslovnih zgrada na području Kantona Sarajevo, niti je resorno ministarstvo komunalne privrede dalo instrukciju KJKP "RAD" o načinu utvrđivanja visine cijene sporne usluge.

Utvrđivanje cijene usluge odvoza kućnog otpada od strane javnog preduzeća vrši se samovoljno mimo zakonskog određenja i propisanih uvjeta, kontinuirano od 2016. godine odnosno od dana stupanja na snagu Zakona o komunalnoj čistoći.

Na taj način KJKP "RAD" koristeći svoj vladajući položaj na tržištu odvoza otpada na području Kantona Sarajevo bez zakonskog ovlaštenja, odnosno bez suglasnosti resornog ministarstva i Vlade Kantona Sarajevo u čije ime vrši javnu komunalnu djelatnost čistoće, na naprijed opisani način bez dozvoljenog pravnog osnova samovoljno utvrđuje uslove (cijenu) ugovornog odnosa sa korisnikom usluge, koristeći se takvim položajem vrši zlouporabu povjerenih mu javnih ovlasti i zakonsku obvezu korisnika usluge kao ugovorne strane prisiljavajući ga da stupi u takav ugovorni odnos čiji predmet nema srazmjeru između utvrđene visine cijene usluge i izvršene usluge odvoza kućnog otpada iz poslovnih prostorija korisnika usluge, što opet vodi narušavanju slobodne tržišne konkurencije na tržištu prometa roba i usluga BiH u odnosu na korisnike usluga odvoza otpada na području Kantona Sarajevo kao poslovne subjekte.

Sukladno sa naprijed navedenim Podnositelj zahtjeva predlaže da Konkurencijsko vijeće donese rješenje kojim će utvrditi da gospodarski subjekt Kantonalno javno preduzeća "RAD" d.o.o. Sarajevo zlouporabljuje vladajući položaj na tržištu prikupljanja, odvoženja i deponovanja otpada na području Kantona Sarajevo.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka potvrditi navode iz Zahtjeva o kršenju Zakona, te je u smislu članka 32. stavak (2) Zakona donijelo Zaključak o pokretanju postupka broj: UP – 03-26-2-019-8/21 (u daljem tekstu: Zaključak) na 93. sjednici održanoj dana 04.10.2021. godine.

Sukladno sa člankom 33. stavak (1) Zakona, Konkurencijsko vijeće je Protivnoj strani dostavilo Zahtjev i Zaključak na očitovanje aktom broj: UP – 03-26-2-019-13/21 dana 07.10.2021. godine

Protivna strana je dostavila odgovor na zahtjev za pokretanje postupka koji je zaprimljen dana 25.12.2021. godine pod brojem: UP – 03-26-2-019-14/21, kojima u potpunosti osporava osnovanost Zahtjeva, navodeći između ostalog sljedeće:

- Da je činjenica da je ovo društvo jedino koje se na području Kantona Sarajevo bavi datom djelatnošću što nije sporno, kao ni navod Podnositelja zahtjeva da je ovom društvu zakonom ustanovljena određena vrsta "vladajućeg položaja",
- Da sukladno sa člankom 4. stavak (1) Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine propisano da "vladajući položaj koji ima gospodarski subjekt na mjerodavnom tržištu u pravilu nije zabranjen",
- Da ono što jeste zabranjeno je zlouporaba vladajućeg položaja, koja u konkretnom slučaju ne postoji, a s obzirom da je ovo društvo jedino na području Kantona Sarajevo koje obavlja ovu djelatnost da se ne može govoriti o zlouporabi

vladajućeg položaja "u odnosu na druge subjekte" u smislu konkurencije,
- Da kada je u pitanju točka b) stavak (2) članak 10. Zakona o konkurenciji, a koja se odnosi na ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača, Podnositelj zahtjeva niti dokazuje niti obrazlaže da postoji neka od ovih radnji koja bi se mogla okarakterisati kao zlouporaba vladajućeg položaja,
- Da u konkretnom slučaju ne postoji niti štetna radnja niti štetna posljedica nekom krajnjem korisniku,
- Da u konkretnom slučaju Podnositelj zahtjeva i gospodarski subjekt "RAD" nisu zaključili niti su bili u obvezi zaključiti Sporazum / Ugovor, s obzirom na činjenicu da je gospodarski subjekt "Penny Plus" osoba koja obavlja poslovnu djelatnost u svojim poslovnim prostorijama, pa je njegova obveze plaćanje usluga izvršenih od strane KJKP "RAD" zakonska, tj. ne postoji obveza na zaključenje ugovora, te kako ove stranke nemaju Ugovor ne može ni biti riječi o uvjetima istog koji su za jednu ugovornu stranu nepovoljni tj. kojima jedna strana uslovljava drugu da prihvati dodatne obveze,
- Da su obveze koje prema KJKP "RAD" ima Podnositelj zahtjeva proporcionalne usluga koje se za njega vrše, te ne postoji bilo kakav dodatni uvjet ili razlika u obračunu cijene koju je u obvezi platiti Podnositelj zahtjeva u odnosu na druge poslovne subjekte,
- Da ovakav stav zauzima i Kantonalni sud u Sarajevu u Presudi broj 65 0 Ps 396301 16 Pž od 16.10.2020. godine u kojoj je između ostalog navedeno sljedeće: "Suprotno stavu tuženog, navedena obaveza tuženog je zakonska obaveza i parnične stranke nisu ni morali prema Zakonu o komunalnoj čistoći zaključiti ugovor, jer se pravni odnos između tužitelja i tuženog ne zasniva na ugovoru, već na utvrđenim pravima i obavezama koje proističu iz Zakona o komunalnoj čistoći ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 11/97). .... Obaveza zaključivanja ugovora prema članu 53. stav (7) Zakona o komunalnoj čistoći postoji samo u pogledu utvrđivanja cijene odvoženja otpadaka koji nastaju u procesu rada, dok se za usluge prikupljanja, odvoženja i deponovanja otpadaka iz poslovnih zgrada i prostorija obuhvaćenih Programom održavanja čistoće utvrđuje prema kvadratnom metru korisne izgrađene površine primjenom diferencirane cijene koju određuju komunalna preduzeća uz saglasnost Vlade Kantona. Iz naprijed navedenog slijedi da je prvostepeni sud pravilno zaključio da se obaveza tuženog zasniva na zakonu i da zaključivanje ugovora u konkretnom slučaju nije bilo obavezno.",
- Da sukladno sa navedenim, vidljivo da nema mjesta primjeni ni ovoj zakonskoj odredbi kada je u pitanju KJKP "RAD" jer ovo društvo niti na jedan način nije nametnulo Podnositelju zahtjeva niti bilo kojoj drugoj strani dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nisu u svezi sa predmetom takvog sporazuma, pa ni u tom smislu Podnositelj zahtjeva nije ni učinio vjerovatnim da od stran KJKP "RAD" postoji zlouporaba vladajućeg položaja,
- Da KJKP "RAD" određuje cijene svojih usluga na osnovu Zaključka Izvršnog odbora Grada Sarajeva od 20.12.1995. godine, kojim je data Suglasnost JKP "RAD" Sarajevo na cjenovnik usluga prikupljanja, odvoza i deponovanja kućnog smeća,
- Da je u Zaključku točno određena visina cijene prema namjeni i djelatnosti objekta, te je ovim Zaključkom zadužen JKP "RAD" pa time i njegov pravni sljednik KJKP "RAD" d.o.o. Sarajevo da organizuje naplatu svojih usluga prema cjenovniku iz točke 1. Zaključka,
- Da "RAD" obračun cijene vrši na osnovu Zapisnika o utvrđivanju obveznika naknade za odvoz smeća, a sukladno sa naprijed navedenim cjenovnikom utvrđenim Zaključkom Izvršnog odbora Grada Sarajeva,
- Da cijene usluge počevši od 1995. pa do danas nisu mijenjane, te da nije potrebno i svrsishodno utvrđivati ponovno iste cijene koje su već ranije utvrđene,
- Da je točno da je Zakonom o komunalnoj čistoći Kantona Sarajevo u članku 55. propisano da se sredstva za obavljanje komunalne čistoće za usluge koje spadaju u individualnu komunalnu potrošnju obezbjeđuje iz cijene komunalnih usluga koju plaćaju korisnici, a utvrđuju je komunalna preduzeća uz saglasnost Vlade Kantona, ali da je ovaj Zakon na koji se Podnositelj zahtjeva poziva usvojen tek 2016. godine, a suglasnost na Cjenovnik usluga prikupljanja, odvoz i deponovanje kućnog smeća je izdata u vrijeme kada "Kanton Sarajevo" nije postojao, već je takvu suglasnost izdao tadašnji Izvršni odbor Grada Sarajeva,
- Da je s druge strane, istim ovim Zakonom u članku 76. propisano: "Propisi za provođenje ovog zakona donijet će se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona",
- Da Kanton Sarajevo nije usvojio provedbene propise, a da nije u nadležnosti gospodarskog subjekta "RAD" donošenje bilo kakvih propisa, te da ukoliko ne postoje noviji propisi koji će određivati cijene / cjenovnik usluga, onda ni društvo ne može tražiti suglasnost na cjenovnik koji nakon donošenja Zakona iz 2016. godine nije utvrđen, već se cijene obračunavaju po već postojećem cjenovniku,
- Da s obzirom na činjenicu da je na takav cjenovnik dana suglasnost Izvršnog odbora Grada Sarajeva, ovdje ni u kojem slučaju ne može biti riječi o bilo kakvom samovoljnom i proizvoljnom određivanju cijena od strane gospodarskog subjekta "RAD",
- Da je u vrijeme donošenja predmetnog Zaključka u Bosni i Hercegovini kao valuta korištena "njemačka marka", te da je konvertibilna marka primarno bila vezana za njemačku marku na način da je 1 KM iznosila 1 DEM, pa imajući u vidu taj omjer, jasno je da ni u tom segmentu nije bilo promjene u visini cijene od dana donošenja Zaključka pa do danas,
- Da Podnositelj zahtjeva nije u svom dopisu Konkurencijskom vijeću obrazložio niti bilo čime dokazao da na strani društva postoje bilo koje radnje zakonom taksativno pobrojane kao radnje koje predstavljaju zlouporabu položaja,
- Da Podnositelj zahtjeva cjelokupno obrazloženje svojih navoda temelji na neistinitim tvrdnjama da društvo KJKP "RAD" samovoljno određuje cijene svojih usluga, te da takvi navodi nisu istiniti jer društvo svoje cijene formira na osnovu Cjenovnika utvrđenog Zaključkom Izvršnog odbora Grada Sarajeva broj: 02-012-88/95 od 20.12.1995. godine.

Naprijed navedeni odgovor na zahtjev za pokretanje postupka je dostavljen Podnositelju zahtjeva dana 26.10.2021. godine (akt broj: UP – 03-26-2-019-15/21 od 25.10.2021. godine).

Konkurencijsko vijeće je zaprimilo Očitovanje gospodarskog subjekta "Penny" dana 01.11.2021. godine pod brojem UP – 03-26-2-019-16/21, u kojem se između ostalog navodi sljedeće:
- Da gospodarski subjekt "RAD" ne osporava već potvrđuje da ima zakonom uspostavljen vladajući položaj na tržištu prikupljanja, odvoženja i deponovanja otpada na području Kantona Sarajevo,
- Da KJKP "RAD" osporava da poduzima radnje koje su zakonom zabranjene u smislu zlouporabe vladajućeg položaja, ali ne navodi zakonske razloge ili pravni osnov

kojeg ima legitimno ovlaštenje za način određivanja vrste poslovne djelatnosti i visine cijene usluge prikupljanja, odvoženja i deponovanja komunalnog otpada, već ponavlja upravo radnje koje je podnositelj zahtjeva opisao u zahtjevu, čime potvrđuje da vrši one radnje koje su u zahtjevu detaljno sa pozivanjem na odgovarajuće dokaze, opisane i koje prestavljaju zabranjene radnje u smislu mjerodavnih odredbi Zakona o konkurenciji, odnosno zlouporabe vladajućeg položaja od strane subjekta protiv kojeg je pokrenut postupak,

- Da Podnositelj zahtjeva ostaje kod podnesenog zahtjeva i predlaže Konkurencijskom vijeću da poduzme po službenoj dužnosti i druge dokazne radnje radi utvrđivanja postojanja zlouporabe vladajućeg položaja KJKP "RAD" bez dozvoljenog pravnog osnova samovoljnim utvrđivanjem uvjeta (cijene) ugovornog odnosa na korisnika usluga, te takvim položajem primoravaju korisnika usluga da stupi u takav ugovorni odnos čiji predmet nema srazmjeru između utvrđene visine cijene usluge i izvršene usluge odvoza kućnog otpada iz poslovnih prostorija korisnika usluge, što za krajnju posljedicu ima narušavanje slobodne konkurencije na tržištu prometa roba i usluga Bosne i Hercegovine, a u odnosu na korisnike usluga odvoza otpada na području Kantona Sarajevo, kao poslovne subjekte koji kao sudionici djeluju na tržištu prometa roba i usluga Bosne i Hercegovine.

Navedeno očitovanje je dostavljeno Protivnoj strani dana 02.11.2021. godine (akt Konkurencijskog vijeća broj: UP – 03-26-2-019-17/21).

Konkurencijsko vijeće je u tijeku postupka, prema stanju spisa procijenilo da neće biti u mogućnosti donijeti konačno rješenje u roku od četiri mjeseca nakon donošenja Zaključka o pokretanju postupka, kako je propisano člankom 41. stavak (1) točka c) Zakona, s obzirom da je za utvrđivanje činjeničnog stanja i ocjene dokaza bilo neophodno održati usmenu raspravu koja je nekoliko puta odgađana zbog nemogućnosti Protivne strane da prisustvuje ranije zakazanom terminu.

Imajući u vidu naprijed navedeno, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da je rok za donošenje konačnog Zaključka o pokretanju postupka koji se odnosi na utvrđivanje zlouporabe vladajućeg položaja iz članka 10. stavak (2) točka b) i d) Zakona, potrebno produžiti za dodatna 3 (tri) mjeseca u smislu članka 41. stavak (2) Zakona, te je dana 05.01.2022. godine donijelo Zaključak o produlkenju roka za donošenje konačnog rješenja broj: UP-03-26-2-019-27 /21.

4. Usmena rasprava

U daljnjem tijeku postupka, budući da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je zakazalo usmenu raspravu, sukladno sa člankom 39. Zakona.

Usmena rasprava koja je prvobitno bila zakazana za dan 07.12.2021., odgođena je na zahtjev punomoćnika Protivne strane za dan 22.12.2021. godine.

Dana 22.12.2021. godine usmenoj raspravi je pristupio direktor i punomoćnik Podnositelja zahtjeva, ali ne i punomoćnik Protivne strane, po čijem se zahtjevu usmena rasprava zakazala, te je ista ponovo odgođena za dan 12.01.2022. godine, što je konstatovano u Zapisniku broj: UP – 03-26-2-019-24/21.

Na ponovo zakazanoj usmenoj raspravi koja je održana dana 12.01.2022. godine u prostorijama Konkurencijskog vijeća (Zapisnik broj: UP – 03-26-2-019-31/21) ispred Podnositelja zahtjeva bio je prisutan punomoćnik odvjetnik Ahmed Fejzić i direktor gospodarskog subjekta "Penny" Almedin Kadrić, a ispred Protivne strane, punomoćnica Sabina Kapo, uposlenica gospodarskog subjekta "RAD".

Na usmenoj raspravi Podnositelj zahtjeva i Protivna strana u postupku su ostali pri dosadašnjim iskazima, kao i dali dodatna pojašnjenja, odgovorili na postavljena pitanja, te raspravili o predmetu postupka, a temeljem dokaza koji su dostavljeni u postupku. Na usmenoj raspravi stranke u postupku su se obvezale dostaviti dodatne odgovore na postavljena pitanja, što je evidentirano zapisnikom.

Sukladno sa zaključkom sa usmene rasprave stranke u postupku su naknadno dostavile izjašnjenja na sporna pitanja koja su se javila tijekom usmene rasprave, te su obje stranke odgovore na pitanja i traženu dokumentaciju dostavile dana 20.01.2022. godine.

Podnositelj zahtjeva u podnesku zaprimljenom pod brojem UP – 03-26-2-019-33/21 dana 20.01.2022. godine, navodi između ostalog:

- Da je nesporno zakonom uspostavljen odnos pružatelja usluge i korisnika komunalne usluge na području Kantona Sarajevo,
- Da je sporno poduzimanje zabranjenih radnji zlouporabe vladajućeg položaja koje Podnositelj zahtjeva nalazi u: 1. načinu utvrđivanja cijene komunalnih usluga prikupljanja, odvoza i deponovanja kućnog otpada iz poslovnih prostorija korisnika usluga i 2. način obračuna cijene iste usluge bez pravnog osnova,
- Da je cijena usluge sukladno sa člankom 57. st. 5. i 6. Zakona o komunalnoj čistoći diferencirana cijena,
- Da se ove diferencirane cijene utvrđuju ovisno od vrste djelatnosti koja se vrši u prostorijama utvrđuju komunalna poduzeća tj. u konkretnom slučaju KJKP "RAD" uz suglasnost Vlade Kantona Sarajevo,
- Da gospodarski subjekt "RAD" cijenu utvrđuje donošenjem Cjenovnika za svaku kalendarsku godinu koju donosi direktor društva, a u vrijeme podnošenja ovog zahtjeva "RAD" je utvrdio visinu cijene usluge cjenovnikom broj: 05-01-07-260/2020 od 01.01.2020. godine,
- Da se kao pravni temelj za donošenje cjenovnika direktora "RAD-a" uzima zaključak Izvršnog odbora Grada Sarajevo broj: 02-012-88/95 od 10.12.1995. godine,
- Da ako se ova činjenica dovede u vezu sa važećim Zakonom o komunalnoj čistoći i to odredbi članka 57. Zakona, a kojima su na "RAD" prenesena ovlaštenja za vršenje predmetne komunalne usluge, jasno je da utvrđivanje visine cijene usluge RAD vrši bez pravnog temelja, odnosno suprotno odredbama Zakona,
- Da ni u jednoj odredbi Zakona direktorici gospodarskog subjekta "RAD" nije dana ovlast za donošenje Cjenovnika tj. da utvrđuje cijene usluge bez suglasnosti Vlade Kantona Sarajevo,
- Da Izvršni odbor Grada Sarajevo koji je donio zaključak u današnjem uređenju Kantona Sarajevo ne postoji niti je zaključak kao akt odlučivanja izvršne vlasti, opći akt tj. nema normativno dejstvo niti je kao takav objavljen u službenim novinama, što proizilazi iz dostavljenih dokaza,
- Da navedeno opisano činjenično pravno stanje, ukazuje na zabranjenu radnju posljedično dovodi do nesrazmjere predmeta ugovorngo odnosa između izvršene usluge i utvrđene visine cijene usluge,
- Da je prema računu broj (..)** od (..)**godine, "RAD" za mjesec (..)** , za izvršenje usluga odvoza kućnog otpada iz (..)** poslovnih objekata podnositelja zahtjeva obračunao novčanu vrijednost u ukupnom iznosu od (..)**KM.
- Da je analizirajući specifikaciju objekata danu kroz navedeni račun i način utvrđivanja cijene usluge i to da magacinski prostor u ukupnoj površini cca (..)**m^2 utvrđuje jedinični cijenu po m^2 od (..)** do (..)** KM, izvodi se zaključak da "RAD" uslugu odvoženja otpada koji ne nastaje u procesu

redovne djelatnosti Podnositelja zahtjeva utvrđuje u mjesečnom iznosu od (..)**KM i to za otpad koji se sastoji od ostataka hrane, prašine i čađi, drugim riječima (..)** m^2 poslovnih prostorija Podnositelja zahtjeva proizvede otpada od hrane, prašine i slično u iznosu od (..)**KM:

- Da se osnovano postavlja pitanje da li količina izvršene usluge odgovara vrijednosti usluge u ukupnom iznosu od (..)**KM, na koje odgovor treba pronaći u pravnom okviru ove upravne materije na području drugih federalnih jedinica, odnosno u kalkulaciji cijena ovih komunalnih usluga od strane drugih komunalnih poduzeća na području Bosne i Hercegovine,
- Da ako se vrijednost usluge u mjesečnom iznosu od (..)** KM dovede u vezu sa vrijednosti iste usluge koje komunalna poduzeća vrše na području Općine Živinice, Općine Kladanj, Bihać, Banja Luka, te će tako prema pravnom okviru kojim je regulirana cijena usluge u tim jedinicama lokalne samouprave poslovni subjekt u Živinicama koji se bavi istom poslovnom djelatnošću za uslugu odvoženja istog otpada komunalnom poduzeću platiti paušalni iznos od 21-54 KM, u općini Bihać gospodarski subjekt će platiti ovisno od količine izvršene usluge odnosno po odvozu litra otpada, a u općini Banja Luka, gospodarski subjekt će platiti odvoz otpada po cijeni koja varira od površine koja zavisi od površine poslovnog prostora (tako trgovina u površini od 600 i više plaća cijenu od 0,16 KM/m^2),
- Da iz provedenih dokaza i činjenica koje se utvrđuju istima, proizilazi zabranjena radnja zlouporabe vladajućeg položaja gospodarskog subjekta "RAD" bez pravnog temelja utvrđivanje visine cijena komunalnu usluge iz poslovnih prostorija Podnositelja zahtjeva što dovodeći u vezi sa Zakonom jasno ukazuje na samovoljno utvrđuje cijene usluge u predmetnom ugovornom odnosu, kojom radnjom se narušava tržišna konkurencija korisnika poslovnih prostorija kao gospodarskih subjekata koji poslovnu djelatnost obavljaju u tim poslovnim objektima na području Kantona Sarajevo, u odnosu na gospodarske subjekte koji poslovnu djelatnost obavljaju na području drugih federalnih jedinica i jedinica lokalne samouprave, a što sve za krajnju posljedicu ima urušavanja slobodne tržišne konkurencije na tržištu Bosne i Hercegovine,
- Da 5 godina od momenta zakonom uspostavljene obaveze utvrđivanja cijene usluge, "RAD" nije utvrdio niti predložio diferencirane cijene usluge odvoza otpada koje su predmetom ugovornog odnosa, prema vrsti djelatnosti koje se obavljaju u poslovnim prostorijama, niti je na te diferencirane cijene Vlada Kantona dala suglasnost,
- Da posebno podsjeća da Vlada Kantona Sarajevo, shodno odredbama Zakona o Vladi Kantona Sarajevo, saglasnost daje odlukom koja ima normativni karakter i obvezujuće dejstvo prema svima, koje stiče objavom u "Službenim novinama Kantona Sarajevo",
- Da je opće poznato da se danas pomet roba i usluga ne vrši na nivou samostalne trgovinske radnje i lanca supermarketa prehrambenih proizvoda čiji je vlasnik država, kako je to bilo 1995. godine kada je usvojen Zaključak o cijenama,
- Da je to tako potvrđuje i činjenica da je upravo i "RAD" kao gospodarsko društvo uspostavio odnos visine cijene zajedničke komunalne potrošnje na području Kantona, odnosno da je Vlada Kantona Sarajevo donijela Odluku o cijeni komunalnih usluga iz segmenta zajedničke komunalne potrošnje ("Službene novine KS", broj 7/20) kojom se definišu visina cijena komunalnih usluga koju i tuženi vrši za Kanton Sarajevo u oblasti zajedničke komunalne potrošnje,
- Da su neutemeljeni navodi gospodarskog subjekta "RAD" o nepostojanju zabranjene radnje, odnosno da zakonito utvrđuje cijene usluge, upravo proizilaze iz istog zakona u kojem uspostavlja obvezu Podnositelja zahtjeva na plaćanje usluge,
- Da činjenično stanje dokaznog postupka bez sumnje ukazuje na postojanje radnje zlouporabe vladajućeg položaja KJKP "RAD" koja se ogleda u samovoljnom utvrđivanju uvjeta (cijene) ugovornog odnosa sa korisnikom usluga, bez pravnog osnova, koji takvim položajem i ponašanjem prisiljava korisnika usluga da stupi u ugovorni odnos čiji predmet nema srazmjeru između utvrđene visine cijene usluge i izvršene usluge odvoza kućnog otpada iz poslovnih prostorija korisnika usluge, a koja ponašanja imaju krajnju posljedicu narušavanja slobodne konkurencije na tržištu prometa roba i usluga Bosne i Hercegovine, između poslovnih subjekata, korisnika usluga odvoza otpada iz poslovnih prostorija na području Kantona Sarajevo, u odnosu na poslovne subjekte kao korisnike usluga odvoza otpada iz poslovnih prostorija na području drugih federalnih jedinica, odnosno cjelokupnom teritoriju Bosne i Hercegovine, Podnositelj zahtjeva predlaže Konkurencijskom vijeću donošenje rješenja iz članka 45. stavak (1) točka c) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je naprijed navedeni podnesak Podnositelja zahtjeva dostavilo Protivnoj strani dana 26.01.2022. godine aktom broj: UP – 03-26-2-019-35/21 od 24.01.2022. godine

Protivna strana u podnesku od 20.0.2022. godine, zaprimljen pod brojem UP – 03-26-2-019-34/21, dostavlja dokumentaciju i podatke koji su zatražene na usmenoj raspravi, te pored onoga što je ranije rečeno, između ostalog navodi i slijedeće:

- Da je do promjene u obračunu cijene za gospodarski subjekt "Penny" došlo nakon proširenja postojećih objekata i otvaranja novih objekata, a sve sukladno sa specifikacijom objekta koje je dostavio korisnik "Penny",
- Da je KJKP "RAD" osnovao Kanton Sarajevo radi vršenja odnosno pružanja usluge prikupljanja, odvoza i deponovanja otpada i isti tu uslugu pruža svim fizičkim i pravnim osobama na području Kantona Sarajevo, u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 31/04 i 21/05) i Zakonom o komunalnoj čistoći ("Službene novine Kantona Sarajevo" , broj 11/97),
- Da s obzirom na činjenicu da "Penny " obavlja djelatnost za koju je kao gospodarsko društvo registriran sukladno sa kvalifikacijom djelatnosti sav kućni otpad koji nastaje u njegovom poslovnim prostorijama, KJKP "RAD" kao jedino poduzeće za prikupljanje, odvoz i deponovanje otpada kontinuirano odvozi, jer se ne radi o otpadu koji nastaje u procesu rada nego se isti tretira sukladno sa Zakonom o komunalnoj čistoći kao kućni otpad koji nastaje korištenjem i boravkom u poslovnim prostorijama "Penny",
- Da je člankom 57. stavak (2) Zakona o komunalnoj čistoći propisano da da usluge prikupljanja, odvoženja i deponovanja otpada iz poslovnih zgrada i prostorija plaćaju po utvrđenoj cijeni, korisnici tih zgrada i prostorija,
- Da visinu cijene ovo Poduzeće utvrđuje na temelju članka 57. Zakona o komunalnoj čistoći po kojem Zakonu osnovica za utvrđivanje visine cijene je m^2 korisne površine diferencirane cijene zavisno od vrste djelatnosti koja se obavlja u poslovnoj prostoriji,
- Da je "Penny" uključen u korisnike odvoza, sakupljanje i deponovanje otpada sukladno sa člankom 59. Zakona o komunalnoj čistoći Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 15/16, 43/16, 19/17 i 20/18) i to po

osnovu Zapisnika o utvrđivanju obveznika naknade za odvoz komunalnog otpada gdje, između ostalog, navedena površina i namjena svih poslovnih prostora, a što je osnovica za utvrđivanje visine naknade za odvoz otpada,

- Da "RAD" zakonito vrši obračun cijena na osnovu Zapisnika, a sukladno sa Cjenovnikom utvrđenim Zaključkom Izvršnog odbora Grada Sarajevo broj: 02-012-88/95 od 20.12.1995. godine,
- Da kako cijene usluga nisu mijenjane od 1995. godine, to nije bilo svrsishodno da se na već usvojene cijene usluga ponovo daje Suglasnost Vlade Kantona, u smislu članka 57. stavak (6) Zakona o komunalnoj čistoći,
- Da poslovni odnos između Protivne strane i Podnositelja zahtjeva traje dugi niz godina i za vrijeme trajanja poslovnog odnosa "RAD" je uredno vršio usluge prikupljanja odvoza i deponovanja otpada, kao i usluge održavanja čistoće, a "Penny" je redovito izmirivao izvršene usluge ne dovodeći u pitanje zakonitost, visinu i način obračunavanja cijene usluga,
- Da je problem u poslovnom odnosu nastao kada je "Penny" počeo sa proširenjem površina postojećih poslovnih objekata i otvaranjem novih poslovnih objekata o čemu nije obavijestio "RAD" niti je komunalnim redarima dozvolio pristup u posjed kako bi na licu mjesta utvrdili stvarne površine objekata, te sukladno sa utvrđenim površinama formirali cijene usluga.

Odgovor Protivne strane nije dostavljen Podnositelju zahtjeva jer isti sadrži poslovnu tajnu (podnesak zaprimljen dana 10.02.2022. godine pod brojem UP -03-26-2-019-37/21).0

U cilju prikupljanja relevantnih podataka koji su neophodni za donošenje konačnog akta, Konkurencijsko vijeće je aktom broj: UP – 03-26-2-019-32/21 od 20.01.2022. godine od gospodarskog subjekta "RAD" zatražilo dodatne informacije u svezi sa usvajanjem cjenovnika usluga odvoženja otpada, da li ima suglasnost Vlade Kantona Sarajevo na cjenovnik, te je zatraženo da dostavi ugovore / zapisnike u sustavu odvoženja otpada koje ima zaključene sa Vladom Kantona Sarajevo zajedno sa fakturama za 2021. godinu.

Protivna strane je odgovorila podneskom zaprimljenim dana 02.02.2022. godine pod brojem UP – 03-26-2-019-36/21, kako slijedi:

- Da je Cjenovnik utvrđen Zaključkom izvršnog odbora Grada Sarajevo broj: 02-012-88/95 dana 20.12.1995. godine,
- Da je navedeni Zaključak donesen kada je na pravnoj snazi bila Odluka o održavanju čistoće i uklanjanju snijega koja je bila objavljena u Službenim novinama Grada Sarajevo broj 26/87,
- Da je Zakon o komunalnoj čistoći na teritoriju Kantona Sarajevo donesen tek 20.06.1997. godine, kada je prvi put predviđeno da na Cjenovnik daje suglasnost Vlada Kantona Sarajevo,
- Da je jedina izmjena u cijenama odnosno smanjenje cijene usluge u odnosu na Cjenovnik od 20.12.1995. godine odnosila na kategoriju rijetki zanati – Udruženje građana "Tradicionalni zanatski esnafi" u iznos od 0,10 po m^2 i to na osnovu Odluke Upravnog odbora JKP "RAD" Sarajevo broj 5041/02od 23.07.2002. godine na koju je Vlada Kantona Sarajevo dala suglasnost Odlukom broj: 02-05-20784-6/02 od 31.10.2002. godine,
- Da sukladno sa navedenim, a uzimajući u obzir činjenicu da je "RAD" Sarajevo osnovao Kanton Sarajevo radi pružanja usluge prikupljanja, odvoza i deponovanja otpada svim fizičkim i pravnim osbama na području Kantona Sarajevo, jasno je da je djelatnost ovog poduzeća od javnog interesa i da je "RAD" jedino kantonalno komunalno poduzeće koje u interesu građana i gospodarskih subjekata na području Kantona Sarajevo nije povećalo cijene usluga posljednjih 27 godina.

5. Mjerodavno tržište

Sukladno s člankom 3. Zakona i čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta mjerodavno tržište se određuje kao tržište određenih usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti gospodarskih subjekta na određenom zemljopisnom području.

Mjerodavno tržište usluga obuhvata sve usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uvjetima, imajući u vidu posebno njihove bitne značajke, kvalitetu, uobičajenu namjenu, način uporabe, uvjete prodaje i cijene.

Mjerodavno zemljopisno tržište obuhvata cjelokupnu ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojem gospodarski subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini mjerodavne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Sukladno sa člankom 2. Zakona o komunalnoj čistoći, pojam komunalne čistoće obuhvata djelatnost prikupljanja, odvoženja i deponovanja komunalnih otpadaka, a člankom 3. istog zakona je utvrđeno da poslove komunalne čistoće vrše komunalna poduzeća registrirana za obavljanje te djelatnosti.

Otpacima u smislu Zakona o komunalnoj čistoći se smatra kućni otpad i otpad koji nastaje u procesu rada.

KJKP "RAD" je jedini ovlašten da pruža uslugu prikupljanja odvoza i deponovanje kućnog otpada svim fizičkim i pravnim osobama na području Kantona Sarajevo.

Za uslugu prikupljanja, odvoza i deponovanja otpada koji je nastao u procesu rada gospodarski subjekti na području Kantona Sarajevo ne moraju angažovati "RAD" nego mogu da zaključe ugovor i sa nekim drugim gospodarskim subjektom koji je registrovan za pružanje navedene usluge.

U svezi sa navedenim mjerodavno tržište usluga predmetnog postupka je pružanja usluge prikupljanja, odvoženja i deponovanja kućnog otpada.

Mjerodavno zemljopisno tržište predmetnog postupka je Kanton Sarajevo, jer je gospodarski subjekt "RAD" osnovan od strane Kantona Sarajevo za vršenje naprijed navedene usluge na teritoriju Kantona.

Slijedom navedenog, mjerodavno tržište predmetnog postupka je pružanje usluge prikupljanja, odvoženja i deponovanja kućnog otpada u Kantonu Sarajevo.

6. Vladajući položaj

Članak 9. stavak (2) Zakona, propisuje da se pretpostavlja, da jedan gospodarski subjekt ima vladajući položaj na tržištu roba i /ili usluga, ako na mjerodavnom tržištu Bosne i Hercegovine ima tržišni udjel veći od 40,0%, a stav (3) istog člana, propisuje da se pretpostavlja da dva ili tri gospodarska subjekta imaju vladajući položaj, ukoliko je njihov zajednički tržišni udjel veći od 60,0%.

Članak 2. Odluke o definiranju kategorije vladajućeg položaja dalje razrađuje pojam vladajućeg položaja, te određuje da gospodarski subjekt na mjerodavnom tržištu proizvoda ili usluga ima vladajući položaj, kada se zbog svoje tržišne snage može ponašati i djelovati u značajnoj mjeri neovisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, i na taj način ograničava ili sprječava učinkovitu konkurenciju.

Europska komisija u svom aktu "Uputa o provedbenim prioritetima Komisije u primjeni članka 82. Ugovora o EZ-u na postupanje gospodarskih društava u vladajućem položaju" koja za posljedicu mogu imati zlouporabu u smislu isključivanja konkurenata sa tržišta, cijeni da u svakom konkretnom slučaju treba sagledati uvjete ulaska na tržište i mogućnost širenja na tržištu.

Gospodarski subjekt "RAD" Sarajevo kao strana protiv koje se vodi postupak, je osnovan od strane Kantona Sarajevo radi pružanja usluge prikupljanja, odvoza i deponovanja kućnog otpada svim fizičkim i pravnim osobama na području Kantona Sarajevo i nema konkurenciju na mjerodavnom tržištu.

Sukladno sa naprijed navedenim, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je gospodarski subjekt "RAD" jedini gospodarski subjekt koji pruža uslugu prikupljanja, odvoza i deponovanja kućnog otpada u Kantonu Sarajevo i kao takav sukladno sa člankom 9. Zakona ima vladajući bpoložaj i tržišni udjel od 100% na mjerodavnom tržištu.

7. Utvrđeno činjenično stanje

Konkurencijsko vijeće je u postupku zlouporabe vladajućeg položaja iz članka 10. Zakona, na neosporan način utvrdilo slijedeće činjenice:

Zakon o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo određuju se komunalne djelatnosti, načela, način obavljanja i financiranja, te druga pitanja od značaja za uspješno obavljanje komunalnih djelatnosti na području Kantona Sarajevo.

Komunalne djelatnosti se sukladno sa člankom 2. st. (2) i (3) ovog Zakona dijele na:

a) Komunalne djelatnosti individualne komunalne potrošnje (proizvodi i usluge koje se mogu izmjeriti i naplatiti od svakog korisnika usluga) i
b) Komunalne djelatnosti zajedničke komunalne potrošnje (komunalni proizvodi i usluga koju nije moguće izmjeriti i naplatiti od svakog korisnika usluga).

Sukladno sa člankom 3. stavak (1) točke f) i g) Zakona o komunalnim djelatnostima, komunalne djelatnosti individualne komunalne potrošnje u smislu ovog zakona su između ostalog prikupljanje i odvoz komunalnog otpada iz stambenih i poslovnih zgrada i poslovnih prostora na deponiju i odlaganje komunalnog otpada.

Pod prikupljanjem i odvoženjem komunalnog otpada iz stambenih i poslovnih zgrada i poslovnih prostora na deponiju podrazumijeva se prikupljanje, na za to određenim mjestima komunalnog otpada i njegovo odvoženje na uređena odlagališta.

Pod odlaganjem komunalnog otpada podrazumijeva se obrađivanje i trajno odlaganje komunalnog otpada na deponiju, otvaranje, saniranje i zatvaranje deponije po posebnim propisima.

Sukladno sa člankom 14. stavak (1) Zakona o komunalnim djelatnostima davatelji komunalnih usluga dužni su pružati usluge koje odgovaraju kvalitetom i standardom visini cijene koju korisnici usluge plaćanju za njihovo vršenje.

Sukladno sa člankom 15. istog Zakona, korisnik komunalne usluge dužan je platiti cijenu za njeno vršenje sukladno sa člankom 14. ovog Zakona i dužan je da plati utvrđenu cijenu za pruženu komunalnu uslugu.

Sukladno sa člankom 17. Zakona o komunalnim djelatnostima prava i obveze između davatelja i korisnika komunalnih usluga regulirat će se ugovorom sukladno sa ovim zakonom i podzakonskim aktima kojima će se bliže regulirati obavljanje pojedinih komunalnih djelatnosti.

Nadalje, oblast komunalne čistoće u Kantonu Sarajevo pravno je uređena Zakonom o komunalnoj čistoći.

Sukladno sa člankom 2. Zakona o komunalnoj čistoći, pod pojmom komunalne čistoće smatra se između ostalog prikupljanje, odvoženja i deponovanja komunalnih otpadaka.

Otpacima u smislu Zakona o komunalnoj čistoći se smatra kućni otpad i otpad koji nastaje u procesu rada.

Pod kućnim otpadom podrazumijeva se:

- otpad koji nastaje kao posljedica dnevnog življenja u stanovima (otpaci hrane, prašina, krpe, sitna ambalaža, pepeo, čađ i slično), kao i drugi otpaci koji se stvaraju u dvorištima, u zajedničkim prostorijama stambenih zgrada (hodnici, stubišta), garažama i šupama,
- kućni otpad koji nastaje u poslovnim zgradama i prostorijama, a nije proizvod redovne djelatnosti koja se obavlja u tim zgradama i prostorijama.

Pod otpadom koji nastaje u procesu rada podrazumijeva se otpad koji se stvara obavljanjem redovne djelatnosti u preduzećima, uslužnim djelatnostima i slično (članak 5. stavak (4) Zakona o komunalnoj čistoći).

Obveznici plaćanja usluge prikupljanja, odvoženja i deponovanja kućnog otpada koji nastaje u poslovnim zgradama i prostorijama, a koji nije proizvod redovne djelatnosti koja se obavlja u tim zgradama i prostorijama, su korisnici tih zgrada i prostorija (članak 57. stavak (2) Zakona o komunalnoj čistoći)

Sukladno sa naprijed navedenim, prema zakonskom određenju korisnici poslovnih zgrada i prostorija obveznici su plaćanja usluge prikupljanja, odvoženja i deponovanja kućnog otpada koji nije nastao u redovnoj djelatnosti koje se obavljaju u tim zgradama i prostorijama.

Osnov za utvrđivanje cijene usluge komunalne čistoće je kvadratni metar korisne izgrađene površine (članak 57. stavak (4) Zakona o komunalnoj čistoći), a cijena usluge komunalne čistoće odvoženja otpada koji nastaje u procesu rada određuje se posebnim ugovorom (članak 57. stavak (8) istog Zakona).

Sukladno sa člankom 57. stavak (5) Zakona o komunalnoj čistoći, za usluge odvoženja otpada iz poslovnih prostorija iz stavka (2) istog člana primjenjuju se diferencirane cijene ovisno od vrste djelatnosti koje se obavljaju u poslovnim zgradama i prostorijama.

Sukladno sa stavkom (6) istog članka Zakona o komunalnoj čistoći propisano je da diferencirane cijene određuju komunalna poduzeća uz suglasnost Vlade Kantona.

Sukladno sa člankom 3. istog Zakona utvrđeno je da poslove komunalne čistoće vrše komunalna poduzeća registrirana za obavljanje ove djelatnosti tj. djelatnost prikupljanja, odvoza i deponovanja otpada na području Kantona Sarajevo, obavlja gospodarski subjekt "RAD".

Podnositelj zahtjeva je gospodarski subjekt čija je registrirana djelatnost uvoz – izvoz, trgovina na veliko i malo robe široke potrošnje i na području Kantona Sarajevo koristi (..)**.

Gospodarski subjekt "RAD" ima zakonom uspostavljen vladajući položaj na području Kantona Sarajevo, koji obuhvata područje općina Centar, Stari Grad, Novi Grad, Novo Sarajevo, Ilidža, Trnovo, Vogošća i Ilijaš, koji navedeno ne osporava u svojim izjavama koje je dao u postupku.

Gospodarski subjekt "RAD" određuje cijene svojih usluga na osnovu Cjenovnika usluga prikupljanja, odvoza i deponovanja kućnog smeća na koji je dana suglasnost Izvršnog odbora Grada Sarajeva Zaključkom broj: 02-012-88/95 od 20.12.1995. godine.

S tim u svezi gospodarski subjekt "RAD" cijenu utvrđuje donošenjem novog Cjenovnika za svaku kalendarsku godinu koju donosi direktor društva na temelju naprijed navedenog Zaključka, a na koji se ne traži suglasnost Vlade Kantona.

Gospodarski subjekt "RAD" obračun cijene za prikupljanje, odvoz i deponovanje kućnog otpada vrši na temelju Zapisnika o utvrđivanju obveznika naknade za odvoz smeća, a ne zaključuje pojedinačne ugovore niti sa stanovništvom niti sa gospodarskim subjektima u Kantonu Sarajevo.

Kao opravdanje za nedonošenje novog cjenovnika, gospodarski subjekt "RAD" navodi da se cijene nisu mijenjale od 1995. godine do danas, te donošenje istog prema njihovom mišljenju nije bilo ni potrebno ni svrsishodno.

"RAD" potvrđuje da je točno da je Zakonom o komunalnoj čistoći Kantona Sarajevo u članku 55. propisano da se sredstva za obavljanje komunalne čistoće za usluge koje spadaju u individualnu komunalnu potrošnju obezbjeđuje iz cijene

komunalnih usluga koju plaćaju korisnici, a utvrđuju je komunalna poduzeća uz suglasnost Vlade Kantona, ali da je ovaj Zakona na koji se Podnositelj zahtjeva poziva usvojen tek 2016. godine, a suglasnost na Cjenovnik usluga prikupljanja, odvoz i deponovanje kućnog smeća je izdana u vrijeme kada "Kanton Sarajevo" nije postojao, već je takvu suglasnost izdao tadašnji Izvršni odbor Grada Sarajeva.

Cijena usluge sukladno sa člankom 57. st. 5. i 6. Zakona o komunalnoj čistoći bi trebala da bude diferencirana cijena, zavisno od vrste djelatnosti koja se vrši u prostorijama gospodarskog subjekta.

Klasifikacija djelatnosti BiH 2010 ("Službeni glasnik BiH", broj 59/10) je u primjeni od 01.01.2011. godine.

Uvidom u Cjenovnik gospodarskog subjekta "RAD" broj: 05-01-07-260/2020 od 01.01.2020. godine, utvrđeno je da je isto usvojen na temelju Zaključka Izvršnog odbora Grada Sarajevo broj: 02-012-88/95 od 20.12.1995. godine i istim su utvrđene cijene za redovit odvoz kućnog otpada u privredi i za redovit odvoz kućnog otpada za stanovništvo.

"I – A Redovit odvoz – gospodarstvo

- poslovni prostori ugostiteljske i trgovinske djelatnosti (mesnice, prehrana i sl.) – 1,50 KM/m^2 ,
- ostali poslovni prostori zanatskih i uslužnih djelatnosti (časovničarske, frizerske, krojačke i obućarske radnje, butici i sl.) – 0,90 KM/ KM/m^2,
- administrativni poslovni prostori – 0,20 KM/ KM/m^2,
- kiosci – mjesečni paušal – 15,00 KM KM,
- ljetne bašte mjesečni paušal -20,00 KM ^{2}."

Uvidom u račun broj (..)** od (..)**godine, utvrđeno je da je "RAD" za mjesec (..)** za izvršenje usluga odvoza kućnog otpada iz (..)** poslovnih objekata Podnosioca zahtjeva obračunao novčanu vrijednost u ukupnom iznosu od (..)** KM.

Utvrđeno je da "RAD" uslugu odvoženja otpada koji ne nastaje u procesu redovne djelatnosti Podnosioca zahtjeva tj. uslugu odvoženja otpada koji se sastoji od ostataka hrane, prašine i čađi na (..)** m^2 poslovnih prostorija Podnositelja zahtjeva, obračunava u mjesečnom iznosu od po (..)** KM i to za magacine izložbene salone, kancelarije, korisne prostore utvrđena je cijena od u po (..)**KM m^2 (u Cjenovniku - administrativni poslovni prostori), za prodavnice prehrane cijena u iznosu od (..)** KM/m^2 (u Cjenovniku – poslovni prostori ugostiteljske i trgovinske djelatnosti (mesnice, prehrana i sl.) i prodajni prostor gospodarskog subjekta "Penny" cijena u iznosu od (..)**KM/ m^2 (u Cjenovniku – ostali poslovni prostori zanatskih i uslužnih djelatnosti (časovničarske, frizerske, krojačke i obućarske radnje, butici i sl.)).

Ove cijene nisu kako je to utvrđeno Zakonom diferencirane i utvrđene ovisno od vrste djelatnosti koja se vrši u prostorijama, te utvrđene Cjenovnikom komunalnog poduzeća "RAD" uz suglasnost Vlade Kantona Sarajevo, nego "RAD" samovoljno razvrstava sve djelatnosti prema slobodnoj procjeni u šest Cjenovnikom predviđenih kategorija.

Ako se vrijednost usluge u mjesečnom iznosu od (..)** KM dovede u vezu sa vrijednosti iste usluge koje komunalna poduzeća vrše na području Općine Živinice, Općine Kladanj, Bihać, Banja Luka, to će se tako prema pravnom okviru kojim je regulirana cijena usluge u tim jedinicama lokalne samouprave poslovni subjekt u Živinicama koji se bavi istom poslovnom djelatnošću za uslugu odvoženja istog otpada komunalnom poduzeću platiti paušalni iznos od 21-54 KM, u općini Bihać gospodarski subjekt će platiti ovisno od količine izvršene usluge odnosno po odvozu litra otpada, a u općini Banja Luka, gospodarski subjekt će platiti odvoz otpada po cijeni koja varira od površine koja zavisi od površine poslovnog prostora (tako trgovina u površini od 600 i više plaća cijenu od 0,16 KM/m2).

Utvrđeno je da šest godina od momenta zakonom uspostavljene obveze utvrđivanja cijene usluge, "RAD" nije utvrdio niti predložio diferencirane cijene usluge odvoza otpada koje bi u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima trebao biti predmet ugovornog odnosa, prema vrsti djelatnosti koje se obavljaju u poslovnim prostorijama, a koje bi bile predmet davanja suglasnosti Vlada Kantona Sarajevo.

8. Ocjena dokaza

Nakon sagledavanja mjerodavnih činjenica i dokaza utvrđenih tijekom postupka, činjenica iznijetih na usmenoj raspravi, podataka i dostavljene dokumentacije nadležnih institucija, pojedinačno i zajedno, te na temelju izvedenih dokaza, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće:

Članak 10. stavak (1) Zakona propisuje da je zabranjena svaka zlouporeba vladajućeg položaja jednog ili više gospodarskih subjekata na mjerodavnom tržištu.

Sukladno sa člankom 10. stavak (2) točke b) i d) Zakona zlouporaba vladajućeg položaja se odnosi na b) ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača i d) zaključivanje sporazuma kojima se uvjetuje druga strana da prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovačkom običaju nemaju veze sa predmetom takvog sporazuma.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je gospodarski subjekt "RAD" Sarajevo kao strana protiv koje se vodi postupak, osnovan od strane Kantona Sarajevo radi pružanja usluge prikupljanja, odvoza i deponovanja kućnog otpada svim fizičkim i pravnim osobama na području Kantona Sarajevo i nema konkurenciju na mjerodavnom tržištu, jer je jedini gospodarski subjekt koji pruža navedenu uslugu u Kantonu Sarajevo i kao takav sukladno sa člankom 9. Zakona ima vladajući položaj i tržišni udjel od 100% na mjerodavnom tržištu.

Utvrđeno je da gospodarski subjekt "RAD" primjenjuje Cjenovnik koji je zasnovan na Zaključku Izvršnog odbora Grada Sarajevo iz 1995. godine.

Cijene iz Cjenovnika koje nisu promijenjene od 1995. godine do današnjeg dana, nisu definirane sukladno sa obvezom sukladno članku 57. stavak (5) i (6) Zakona o komunalnoj čistoći, jer gospodarski subjekt "RAD" nikada nije usvojio diferencirane cijene ovisno od vrste djelatnosti koje se obavljaju u zgradama i prostorijama gospodarskih subjekata koji su obveznici plaćanja usluge prikupljanja, odvoza i deponovanja kućnog otpada, te samim tim nije ni tražio suglasnost Vlade Kantona Sarajevo.

Kao opravdanje za navedeno postupanje gospodarski subjekt "RAD" navodi da cijene nisu povećane 27 godina, te nije ni bilo potrebe da se donosi novi cjenovnik.

Za djelatnosti koje nisu predviđene Cjenovnikom i kao takve svrstane pod kategoriju "i slično" gospodarski subjekt "RAD" po svojoj slobodnoj ocjeni odlučuje u koju grupu pojedinačni poslovni prostor pripada.

S tim u svezi gospodarski subjekt "RAD" prodajni prostor tehnike Podnositelja zahtjeva za koji nije taksativno predviđena cijena raspoređuje u kategoriju: ostali poslovni prostori zanatskih i uslužnih djelatnosti (časovničarske, frizerske, krojačke i obućarske radnje, butici i sl.).

Uvidom u cjenovnike istih usluga u drugim gradovima u Bosni i Hercegovini (npr. u Banja Luci, Živinicama, Bihaću i dr.) utvrđeno da su cijene koje "RAD" obračunava od 1995. godine za iste usluge, više nego cijene u drugim gradovima u Bosni i Hercegovini.

Primjera radi u Banja Luci je Cjenovnik usluga za pravne osobe gospodarskog subjekta "Čistoća" a.d. Banja Luka propisuje cijenu po m^2 koja se za trgovine kreće od 0,16 do 0,55 KM/m^2 zavisno od kvadrature, te je manja što je kvadratura trgovine veća, a gospodarski subjekt "RAD" od 1995. godine za trgovine

naplaćuje iznos od 1,50 KM/m^2 bez obzira na kvadraturu i ne pokušava donijeti i smatra da i ne treba donijeti novi usklađeni Cjenovnik sukladno sa zakonom.

Cijene prema važećem Cjenovniku Protivne strane su definirane na samo šest kategorija djelatnosti bez obzira što je usvojena Kategorizacija djelatnosti na nivou Bosne i Hercegovine 2010. godine, a u gospodarskom subjektu "Čistoća" Banja Luka Cjenovnik za gospodarstvo je podijeljen na 64 različite stavke / diferencirane djelatnosti.

Konkurencijsko vijeće smatra da se osnovano postavlja pitanje da li količina izvršene usluge odvoza otpada koji ne nastaje u procesu redovne djelatnosti korisnika usluge i to za otpada koji se sastoji od ostataka hrane, prašine, čađi kako Zakon o komunalnoj čistoći definira kućni otpad iz poslovnih prostorija i zgrada Podnositelja zahtjeva, odgovara vrijednosti usluge u ukupnom iznosu od (..)** KM, posebno imajući u vidu činjenicu da je gospodarski subjekt "Penny" za svoje poslovne objekte obveznik plaćanja usluge odvoženja otpadaka koji nastaje u procesu rada tj. otpada koji se stvara obavljanjem redovne djelatnosti.

Visina cijene za usluge odvoženja otpada nastalog u procesu rada, određuje se posebnim ugovorom i za istu se može ali ne mora angažirati gospodarski subjekt "RAD" , te tako za odvoz otpada koji je nastao u procesu rada gospodarski subjekt "Penny" ima zaključen između ostalog Ugovor o prijenosu obveza u vezi sa upravljanjem ambalažom i ambalažnim otpadom sa gospodarskim subjektom "EKOPAK" d.o.o. Sarajevo i Ugovor o pristupanju zajedničkom sistemu operatera upravljanja sa električnom i elektronskom opremom sa gospodarskim subjektom "ZEOS – eko sistem" d.o.o. Sarajevo.

Što se tiče prigovora Podnositelja zahtjeva koji se odnosi na naplaćivanje usluge odvoženja otpada po metru kvadratnom, a ne po uređenom poslu, isti ne stoji jer je gospodarski subjekt "RAD" u obvezi da cijene utvrdi po metru kvadratnom sukladno sa člankom 57. stavak (4) Zakona o komunalnoj čistoći.

Podnositelj zahtjeva, kao strana na kojoj je teret dokazivanja sukladno člankom 36. Zakona, nije dokazala da je gospodarski subjekt "RAD" svojim djelovanjem na bilo koji način ograničio proizvodnju, tržište ili tehnički razvitka na štetu potrošača u smislu članka 10. stavak (2) točka b) Zakona.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 3. izreke.

S druge strane, Konkurencijsko vijeće je na temelju naprijed navedenog utvrdilo da je gospodarski subjekt "RAD" odbijanjem da usvoji novi Cjenovnika uz suglasnost Vlade Kantona Sarajevo koji bi sadržavao diferencirane cijene ovisno od vrste djelatnosti koja se obavlja u zgradama i prostorijama, što je i bio obvezan sukladno sa člankom 57. st. (5) i (6) Zakona o komunalnoj čistoći, uslovio gospodarski subjekt "Penny" da prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovačkom običaju nemaju veze sa predmetom takvog sporazuma, jer je istom nametao da plaća cijenu koja je predviđena za grupu zanatskih i uslužnih djelatnosti u koju spadaju časovničarske, frizerske, obućarske radnje i butici, a djelatnost za koju je registriran Podnositelj zahtjeva nije ni predvidio u važećem Cjenovniku iz 1995. godine.

Na taj način je zlouporabio svoj vladajući položaj u smislu članka 10. stavak (2) točka d) Zakona.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 2. izreke.

Konkurencijsko vijeće je u cilju otklanjanja negativnih posljedica zlouporabe vladajućeg položaja Protivne strane, istoj naložilo da usvoji novi Cjenovnik usluga prikupljanja, odvođenja i deponovanja kućnog otpada iz poslovnih zgrada i prostorija sukladno sa člankom 57. st. (5) i (6) Zakona o komunalnoj čistoći, i da isti dostavi Vladi Kantona Sarajevo na suglasnost u smislu članka 57. stavak (6) istog Zakona, te da Cjenovnik dostavi na uvid Konkurencijskom vijeću Bosne i Hercegovine, u roku od 60 dana od dana dostavljanja ovog Rješenja.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 3. izreke.

9. Novčana kazna

U smislu članka 48. stavak (1) točka b) Zakona, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda gospodarskog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se gospodarski subjekt, ako zlouporabi vladajući položaj na način propisan odredbama članka 10. ovog Zakona.

Konkurencijsko vijeće je na temelju financijskog izvješća Protivne strane iz 2015 .godine utvrdila da je gospodarski subjekt "RAD" u 2015. godini ostvario ukupni prihod u iznosu od ukupni prihod od 38.361.927,00 KM.

Polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je Protivna strana zlouporabila vladajući položaj u smislu članka 10. stavak (1) točke d) Zakona, Konkurencijsko vijeće je gospodarskom subjektu "RAD" izreklo novčanu kaznu u iznosu od 50.000,00 (pedesettisuća) KM, što predstavlja 0,13% od ukupnog prihoda gospodarskog subjekta "RAD" u 2015. godini.

Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru te duljinu trajanja povrede Zakona, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu članka 52. Zakona.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 4. izreke.

10. Troškovi postupka

Člankom 105. stavak (1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje), a člankom 105. stavak (2) istog Zakona je propisano da kada u postupku sudjeluju dvije ili više strana sa suprotnim interesima, strana koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku.

Prema odredbi članka 105. stavak (3) Zakona o upravnom postupku troškovi za pravno zastupanje nadoknađuju se samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

Podnositelj zahtjeva je troškovnik dostavio podneskom zaprimljenim dana 20.01.2022. godine pod brojem UP – 03-26-2-019-33/21, u kojem su navedeni troškovi u iznosu od 8.767,81 KM.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da predmetni troškovnik nije sačinjen sukladno sa stvarnim troškovima postupka, niti je sukladan sa propisom koji regulira visinu odvjetničkih troškova zastupanja, jer odvjetnički troškovi zastupanja Podnositelja zahtjeva nisu utvrđeni sukladno sa člankom 18. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 22/04 i 24/04) koji propisuje visinu odvjetničkih troškova u upravnom postupku.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Podnositelj zahtjeva ima pravo na troškove za administrativnu pristojbu na Zahtjev u iznosu od 1.000,00 KM, sukladno sa navedenim člankom 18. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika Federacije Bosne i Hercegovine ima pravo na naknadu troškova za pripremu Zahtjeva za pokretanje postupka u iznosu od 240,00 KM sa PDV-om, troškove Odgovora na izjašnjenje gospodarskog subjekta "RAD" u iznosu od 240,00 KM sa PDV-om, troškova zastupanja na dvije usmenoj raspravi u iznosu od po 240,00 KM tj. ukupno 480,00 KM sa PDV-om, , što je ukupno iznos od 1.960,00 KM.

Protivna strana do dana donošenja ovog rješenja nije dostavila troškovnik.

Sukladno sa člankom 108. Zakona o upravnom postupku je utvrđeno da će organ koji donosi rješenje, u rješenju kojim se postupak završava, odrediti ko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kom roku imaju isplatiti.

Imajući u vidu sve navedeno, kao i činjenicu da je postupak okončan na štetu gospodarskog subjekta "RAD", Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 5. izreke ovog Rješenja.

11. Administrativna pristojba

Podnositelj zahtjeva je na ovo Rješenje, sukladno sa odredbom članka 2. stavak (1) tarifni broj 107. točka f) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18) dužan platiti administrativnu pristojbu u iznosu od 1.500,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 6. izreke.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Broj UP-03-26-2-019-40/21
04. travnja 2022. godine
Sarajevo

Predsjednik
Dr. sc. **Amir Karalić**, v. r.

Konkurencijski savjet Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 42. stav (1) tačka ц) u vezi sa članom 10. stav (2) tačka б) i д) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 48/05, 76/07 i 80/09) i člana 193. stav (2) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiX", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16) u postupku utvrđivanja zloupotrebe dominantnog položaja, pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka privrednog subjekta "Penny Plus" д.о.о. Sarajevo, Igmanska бб, 71320 Vogošća, zastupan po punomoćniku Ahmedu Fejzišu, advokatu iz Sarajeva, radi utvrđivanja zloupotrebe dominantnog položaja, protiv Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća "RAD" д.о.о. Sarajevo, Paromlinska 57, 71000 Sarajevo, na 102. (stotinudrugoj) sjednici održanoj dana 04.04.2022. godine, donio je sljedeće

RJEŠENJE

1. **UTVRĐUJE SE** da je Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" д.о.о. Sarajevo izvršilo zloupotrebu dominantnog položaja iz člana 10. stav (2) tačka д) Zakona o konkurenciji, kojim se spriječava, ograničava ili narušava konkurencija na relevantnom tržištu prikupljanja, odvožena i deponovanja kućnog otpada na području Kantona Sarajevo, na način tj. što je od 2016. godine do danas propustilo da usvoji novi Cjenovnik za koji je potrebna saglasnost Vlade Kantona Sarajevo, koji bi sadržavao diferenciranе cijene usluga za privredu, zavisno od vrste djelatnosti koja se obavlja u zgradama i prostorijama, što je bio u obavezi u skladu sa članom 57. st. (5) i (6) u vezi sa stavom (2) Zakona o komunalnoj čistoći Kantona Sarajevo, te je na taj način uslovilo privredni subjekt "Penny Plus" д.о.о. Sarajevo, da prihvati obavezе koje po svojoj prirodi ili prema trgovačkom običaju nemaju veze sa predmetom takvog sporazuma.
2. **UTVRĐUJE SE** da Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" д.о.о. Sarajevo nije izvršilo zloupotrebu dominantnog položaja na tržištu prikupljanja, odvožena i deponovanja kućnog otpada na području Kantona Sarajevo, iz člana 10. stav (2) tačka б) Zakona o konkurenciji.
3. **NALAŽE SE** Kantonalnom javnom komunalnom preduzeću "RAD" д.о.о. Sarajevo da usvoji novi Cjenovnik usluga prikupljanja, odvožena i depoonovanja kućnog otpada iz poslovnih zgrada i prostorija u skladu sa članom 57. st. (5) i (6) Zakona o komunalnoj čistoći, i isti dostavi Vladi Kantona Sarajevo na saglasnost u smislu člana 57. stav (6) istog Zakona, te da Cjenovnik dostavi na uvid Konkurencijskom savjetu Bosne i Hercegovine, u roku od 60 dana od dana dostavljanja ovog Rješenja.
4. **IZRIČE SE** novčana kazna Kantonalnom javnom komunalnom preduzeću "RAD" д.о.о. Sarajevo, zbog kršenja Zakona o konkurenciji utvrđenog u tački 1. ovog Rješenja, u iznosu od 50.000,00 KM (pedesetхiljada) KM u smislu člana 48. stav (1) tačka б) Zakona o konkurenciji, koju je dužno platiti u roku od 8 (osam) dana od dana prijema ovog Rješenja.
5. **OBAVEZUJE SE** Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" д.о.о. Sarajevo da privrednom subjektu "Penny Plus" д.о.о. Sarajevo sa registrovanim sjedištem na adresi Igmanska бб, 71320 Vogošća, isplati iznos od 1.960,00 (хiljadudevetstoшezdeset) KM na ime troškova postupka, u roku od 8 (osam) dana od dana prijema ovog Rješenja.
6. **OBAVEZUJE SE** privredni subjekat "Penny Plus" д.о.о. Sarajevo, da plati administrativnu taksu na rješenje u iznosu od 1.500,00 KM u korist Budeta institucija Bosne i Hercegovine.
7. Ovo Rješenje je konačno i biće objavljeno u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", službenim glasnicima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijski savjet Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijski savjet) je dana 17.05.2021. godine, pod brojem UP-03-26-2-019-1/21, zaprimio Zahtjev za pokretanje postupka (u daljem tekstu Zahtjev) privrednog subjekta "Penny Plus" д.о.о. Sarajevo, Igmanska бб, 71320 Vogošća, zastupan putem punomoćnika Ahmeda Fejzića, advokata iz Sarajeva (u daljem tekstu: "Penny" ili Podnosilac zahtjeva) protiv Kantonalnog javnog komunalnog preduzeća "RAD" д.о.о. Sarajevo, Paromlinska 57, 71000 Sarajevo (u daljem tekstu: "RAD" ili Protivna strana), radi zloupotrebe dominantnog položaja u smislu člana 10. stav (2) tačka б) i д) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiX", br. 48/05, 76/07 i 80/09).

Uvidom u podnesenu Zahtjev, Konkurencijski savjet je utvrdio da isti nije komplетan, u smislu člana 28. Zakona, te je zatražio dopunu istog u smislu odredbi člana 31. stav (1) Zakona, (akt broj: UP-03-26-2-019-2/21 od 03.06.2021. godine).

Podnosilac zahtjeva je u ostavljenom roku dostavio dopunu Zahtjeva dana 18.06.2021. godine zaprimljenu pod brojem: UP-03-26-2-019-3/21 godine.

Nakon komplетiranja Zahtjeva, Konkurencijski savjet je Podnosiocu zahtjeva, izdao Potvrdu o prijemu komplетnog i uredног Zahtjeva, u smislu člana 28. stav (3) Zakona, dana 04.10. 2021. godine, aktom broj: UP-03-26-2-019-6/21

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su privredni subjekat "Penny Plus" д.о.о. Sarajevo, Igmanska бб, 71320 Vogošća (u daljem tekstu: "Pennu" ili Podnosilac zahtjeva) i Kantonalno javno komunalno preduzeće "RAD" д.о.о. Sarajevo, Paromlinska 57,

71000 Сарајево (у даљем тексту: "РАД" или Противна страна).

1.1. Подносилац захтјева - привредни субјекат "Penny Plus" д.о.о. Сарајево

Друштво за експорт – импорт, трговину, производњу и услуге "Penny Plus" д.о.о. Сарајево, Игманска бб, 71320 Вогошћа, према Актуеланом изводу из судског регистра број: 065-0-РегЗ-21-004045 од 05.05.2021. године је регистрован по матичним бројем: 65-01-0442-11, (..)** [1].

(..)**

Претежна регистрована дјелатност Подносиоца захтјева је увоз – извоз, трговина на велико и мало широке потрошње.

1.2. Противна страна - Кантонално јавно комунално предузеће "РАД" д.о.о. Сарајево

Кантонално јавно комунално предузеће "РАД" д.о.о. Сарајево, Паромлинска 57, 71000 Сарајево је правни сљедник Јавног комуналног предузећа "РАД" са п.о. Срајево регистрован Рјешењем Основног суда удруженог рада у Сарајеву број: U/I1664/89 од 21.02.1990. године.

Према Актуелном изводу из судског регистра број: 065-0-РегЗ-21-004918 од 31.05.2021. године, "РАД" је регистрован под матичним бројем: 65-01-0544-12, са уговореним капиталом у износу од 10.000,00 КМ:

Привредни субјект "РАД" је у 100% власништву Кантона Сарајево.

Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта "РАД" је прикупљање, одвоз и депоновање отпада на подручју Кантона Сарајево.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкуренцијски савјет је током поступка примијенио одредбе Закона о конкуренцији, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10), Одлуке о дефинисању категорије доминантног положаја ("Службени гласник БиХ", бр18/06 и 34/10), Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр.29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13).

Такође, Конкуренцијски савјет је узео у обзир и одредбе Закона о комуналним дјелатностима ("Службене новине Кантона Сарајево", бр. 14/16, 43/16, 10/17 – исправка, 19/17, 20/18 и 22/19) Закона о комуналној чистоћи ("Службене новине Кантона Сарајево", бр. 14/16, 43/16 и 10/17).

Поред наведеног, Конкуренцијски савјет у складу са чланом 43. став (7) Закона, у сврху оцјене датог случаја, може користити судску праксу Европског суда правде и Одлуке Европске комисије.

3. Поступак по Захтјеву за покретање поступка

Подносилац захтјева је у Захтјеву и допуни Захтјева, у битном навео сљедеће чињенице као разлог за подношење Захтјева:

На подручју Кантона Сарајево, комунална чистоћа правно је уређена Законом о комуналној чистоћи ("Службене новине Кантона Сарајево", бр. 14/16, 43/16 и 10/17).

У складу са чланом 2. Закона о комуналној чистоћи, појам комуналне чистоће обухвата дјелатност прикупљања, одвожења и депоновања комуналних отпадака, а чланом 3. истог закона је утврђено да послове комуналне чистоће врше комунална предузећа регистрована за обављање те дјелатности.

Дјелатност прикупљања, одвоза и депоновања отпада подручју Кантона Сарајево, обавља "РАД", те исти има законом успостављен доминантан положај на подручју Кантона Сарајево, који обухвата подручје општина Центар, Стари Град, Нови Град, Ново Сарајево, Илиџа, Трново, Вогошћа и Илијаш.

Подносилац захтјева је привредни субјекат чија је регистрована дјелатност увоз – извоз, трговина на велико и мало робе широке потрошње и на подручју Кантона Сарајево користи (..)**.

Подносилац захтјева је обвезник плаћања услуге одвожења отпада који настаје у пословним зградама и просторијама чији је власник на подручју Кантона Сарајево према вршиоцу услуге КЈКП "РАД".

С обзиром на законску обавезу Подносиоца захтјева као корисника услуга из члана 59. Закона о комуналној чистоћи (..)**, према одредбама Закона о просторном уређењу у Кантону Сарајево, Подносилац захтјева се обратио привредном субјекту "РАД" са захтјевом за сагласност за одвоз отпада из пословних зграда и просторија које Подносилац захтјева користи (..)**.

У току преговора за закључење уговора за одвоз отпада из пословних објеката (..)**, у односу на висину цијене услуге као предмета уговора, а истовремено имајући у виду праксу туженог о начину одређивања висине цијене услуге која је контрадикторна законском одређењу у погледу начина одређивања висине цијене услуге, Подносилац захтјева је од привредног субјекта "РАД" затражио достављање информације на који начин врши утврђивање цијене услуге, те информације које се односе на важећи Цјеновник услуга прикупљања отпада и Одлуку Владе Кантона Сарајево о сагласности на диференциране цијене услуге одвожења отпада из пословних зграда.

На основу Захтјева за приступ информацијама, привредног субјекта "Penny", КЈКП "РАД" је доставио одговор из којег према мишљењу Подносиоца захтјева, произилази сљедеће:

- Да КЈКП "РАД" врши утврђивање висине цијене услуге – одвоза кућног отпада из пословних просторија корисника услуга на основу Цјеновника број: 05-01-07-260/2020 године донесеног од стране директорице, на који Влада Кантона Сарајево није дала сагласност према одређењу из става (6) члана 57. Закона о комуналној чистоћи,
- Да је цјеновник број: 05-01-07-260/2020, КЈКП "РАД" донио позивом на Закључак Изврщног одбора Града Сарајево број: 02-012-88/95 од 20.12.1995. године, који садржи цијену одвоза отпада услуге у новчаној валути која није у платном промету земље, који није објављен као опћи акт у службеним новинама кантона, те да је донесен од стране органа који у данашњем уређењу земље не постоји,
- Да КЈКП "РАД" нема законског овлаштења као јавно предузеће за доношење цјеновника тј. утврђивање висине цијене за услуге одвоза отпада из пословних зграда, према Закону о комуналној чистоћи, без сагласности Владе Кантона Сарајево,
- Да исти висину цијене услуге одређује самовољно, односно супротно законским одређењима члана 57. ст. (5) и (6) Закона о комуналној чистоћи, односно без утврђене врсте дјелатности које се обављају у пословним зградама и просторијама, на које се примјењују диференциране цијене услуге уз сагласност Владе Кантона Сарајево,
- Да су предње тврдње основане произилази из садржаја службених докумената Владе Кантона Сарајево, ресорног Министарства комуналне привреде и инфраструктуре, грађења и заштите околиша Кантона Сарајево, Хисторијског архива Сарајево и ЈП "Службени лист БиХ".

[1] (..)** - подаци представљају пословну тајну

У складу са напријед наведеним, представљени докази и чињенице упућују на сумњу да вршилац услуге одвоза отпада врши неосновано утврђивање висине цијене услуге, односно самовољно утврђивање висине цијене услуге у предметом уговорном односу, корисник услуге је претходно покушао са вршиоцем услуге одвоза отпада уредити уговорни однос у складу са одредбама члана 57. Закона о комуналној чистоћи, што није резултирало споразумом уговорних страна.

Привредни субјекат "РАД" је дана (..)** године, привредном субјекту "Penny" доставио рачун број: (..)** од (..)** године за мјесец (..)**, за услугу одвоза кућног отпада која је обрачуната по $м^2$ по цијени коју "РАД" самовољно одређује за (..)** пословних објеката Подносиоца захтјева у укупном износу од (..)** КМ.

Надаље, Подносилац захтјева наводи да посматрано из контекста законског одређења обрачуна висине цијене услуге одвоза отпада из пословних просторија (кућни отпад) који не настаје у процесу обављања редовних дјелатности пословних субјеката и контекста врсте дјелатности корисника услуге (продаја на велико и мало робе широке потрошње) намјена пословних објеката: магацински простор у укупној површини цца (..)**$м^2$ за који тужени утврђује јединичну цијену од (..)** КМ, продајни простор у површини од цца (..)** $м^2$ за које привредни субјекат "РАД" утврђује јединичну цијену под $м^2$ од (..)** КМ) произилази закључак да исти услугу одвожења отпада који не настаје у процесу редовне дјелатности корисника услуге утврђује у укупном мјесечном износу од (..)** КМ и то за отпад који се састоји од остатака хране, прашине, чађи како Закон о комуналној чистоћи дефинише кућни отпад из пословних просторија и зграда.

Напријед наведено значи да отпад који је предметом услуге привредног субјекта "РАД" који настаје од боравка запослених у пословним просторијама у радно вријеме плаћа као квадратни метар пословног простора.

Посматрано из контекста намјене пословних објеката односно врсте дјелатности која се у њима обавља: квадратни метар магацина у којем се складишти роба, плаћа одвоз отпада који може настати од дјелатности запосленика по цијени од (..)** КМ, метар квадратног продајног простора у које се дистрибуира роба складиштена у магацину плаћа исти тај отпад по цијени од (..)** КМ, при чему ни у једном од објеката (магацинима и продајним објектима) сама дјелатност која се врши (складиштење и продаја робе широке потрошње) није предметом услуге одвоза отпада који врши КЈКП "РАД".

Код самовољног одређивања висине цијене услуге, рачун број: (..)** од (..)** године за (..)**, кориснике услуге је вратио КЈКП "РАД" на рекламацију и тражио образложење утврђивања висине цијене услуге одвожења кућног отпада.

Актом од (..)** године КЈКП "РАД" је исти рачун поново доставио под пријетњом принудне наплате, наводећи да избјегавање плаћања накнаде одвоза отпада, која је обрачуната у складу са законом и утврђеном стварном корисном површином пословних просторија од стране овлаштених лица КЈКП "РАД" на записник о утврђивању обвезника накнаде за одвоз отпада који корисник одбија да прими.

Подносилац захтјева сматра да нема законског основа за утврђивање цијене одвоза кућног отпада из пословних просторија и да се ради о самовољном утврђивању висине цијене услуге од стране КЈКП "РАД" што произилази из одредби члана 57. ст. (5) и (6) Закона о комуналној чистоћи и предњег чињеничног образложења, што упућује на основану сумњу злоупотребе доминантног положаја, према одредбама члана 10. став (2) Закона о конкуренцији.

Ово посебно из разлога што КЈКП "РАД" никада није утврдио диференциране цијене услуге према врстама дјелатности које се обављају у пословним зградама нити је Влада Кантона Сарајево дала сагласност на тако утврђене диференциране цијене услуге одвоза кућног отпада из пословних зграда на подручју Кантона Сарајево, нити је ресорно министарство комуналне привреде дало инструкцију КЈКП "РАД" о начину утврђивања висине цијене спорне услуге.

Утврђивање цијене услуге одвоза кућног отпада од стране јавног предузећа врши се самовољно мимо законског одређења и прописаних услова, континуирано од 2016. године односно од дана ступања на снагу Закона о комуналној чистоћи.

На тај начин КЈКП "РАД" користећи свој доминантан положај на тржишту одвоза отпада на подручју Кантона Сарајево без законског овлаштења, односно без сагласности ресорног министарства и Владе Кантона Сарајево у чије име врши јавну комуналну дјелатност чистоће, на напријед описани начин без дозвољеног правног основа самовољно утврђује услове (цијену) уговорног односа са корисником услуге, користећи се таквим положајем врши злоупотребу повјерених му јавних овлаштења и законску обавезу корисника услуге као уговорне стране присиљавајући га да ступи у такав уговорни однос чији предмет нема сразмјеру између утврђене висине цијене услуге и извршене услуге одвоза кућног отпада из пословних просторија корисника услуге, што опет води нарушавању слободне тржишне конкуренције на тржишту промета роба и услуга БиХ у односу на кориснике услуга одвоза отпада на подручју Кантона Сарајево као пословне субјекте.

У складу са напријед наведеним Подносилац захтјева предлаже да Конкуренцијски савјет донесе рјешење којим ће утврдити да привредни субјекат Кантонално јавно предузећа "РАД" д.о.о. Сарајево злоупотребљава доминантан положај на тржишту прикупљања, одвожења и депоновања отпада на подручју Кантона Сарајево.

Конкуренцијски савјет је оцијенио да није могуће без проведеног поступка потврдити наводе из Захтјева о кршењу Закона, те је у смислу члана 32. став (2) Закона донио Закључак о покретању поступка број: УП – 03-26-2-019-8/21 (у даљем тексту: Закључак) на 93. сједници одржаној дана 04.10.2021. године.

У складу са чланом 33. став (1) Закона, Конкуренцијски савјет је Противној страни доставио Захтјев и Закључак на очитовање актом број: УП – 03-26-2-019-13/21 дана 07.10.2021. године

Противна страна је доставила одговор на захтјев за покретање поступка који је запримљен дана 25.12.2021. године под бројем: УП – 03-26-2-019-14/21, којима у потпуности оспорава основаност Захтјева, наводећи између осталог сљедеће:

- Да је чињеница да је ово друштво једино које се на подручју Кантона Сарајево бави датом дјелатношћу што није спорно, као ни навод Подносиоца захтјева да је овом друштву законом установљена одређена врста "доминантног положаја",
- Да у складу са чланом 4. став (1) Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја Конкуренцијског савјета Босне и Херцеговине прописано да "доминантни положај који има привредни субјект на релевантном тржишту у правилу није забрањен",
- Да оно што јесте забрањено је злоупотреба доминантног положаја, која у конкретном случају не постоји, а с обзиром да је ово друштво једино на подручју Кантона Сарајево које обавља ову дјелатност да се не може говорити о злоупотреби доминантног положаја "у односу на друге субјекте" у смислу конкуренције,

- Да када је у питању тачка б) става (2) члана 10. Закона о конкуренцији, а која се односи на ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача, Подносилац захтјева нити доказује нити образлаже да постоји нека од ових радњи која би се могла окарактерисати као злоупотреба доминантног положаја,
- Да у конкретном случају не постоји нити штетна радња нити штетна посљедица неком крајњем кориснику,
- Да у конкретном случају Подносилац захтјева и привредни субјекат "РАД" нису закључили нити су били у обавези закључити Споразум / Уговор, с обзиром на чињеницу да је привредни субјекат "Penny Plus" лице које обавља пословну дјелатност у својим пословним просторијама, па је његова обавезе плаћање услуга извршених од стране КЈКП "РАД" законска, тј. не постоји обавеза на закључење уговора, те како ове странке немају Уговор не може ни бити ријечи о условима истог који су за једну уговорну страну неповољни тј. којима једна страна условљава другу да прихвати додатне обавезе,
- Да су обавезе које према КЈКП "РАД" има Подносилац захтјева пропорционалне услуга које се за њега врше, те не постоји било какав додатни услов или разлика у обрачуну цијене коју је у обавези платити Подносилац захтјева у односу на друге пословне субјекте,
- Да овакав став заузима и Кантонални суд у Сарајеву у Пресуди број 65 0 Пс 396301 16 Пж од 16.10.2020. године у којој је између осталог наведено сљедеће: "Супротно ставу туженог, наведена обавеза туженог је законска обавеза и парничне странке нису ни морали према Закону о комуналној чистоћи закључити уговор, јер се правни однос између тужитеља и туженог не заснива на уговору, већ на утврђеним правима и обавезама које проистичу из Закона о комуналној чистоћи ("Службене новине Кантона Сарајево", број 11/97). .... Обавеза закључивања уговора према члану 53. став (7) Закона о комуналној чистоћи постоји само у погледу утврђивања цијене одвожења отпадака који настају у процесу рада, док се за услуге прикупљања, одвожења и депоновања отпадака из пословних зграда и просторија обухваћених Програмом одржавања чистоће утврђује према квадратном метру корисне изграђене површине примјеном диференциране цијене коју одређују комунална предузећа уз сагласност Владе Кантона. Из напријед наведеног слиједи да је првостепени суд правилно закључио да се обавеза туженог заснива на закону и да закључивање уговора у конкретном случају није било обавезно.",
- Да је у складу са наведеним, видљиво да нема мјеста примјени ни овој законској одредби када је у питању КЈКП "РАД" јер ово друштво нити на један начин није наметнуло Подносиоцу захтјева нити било којој другој страни додатне обавезе које по својој природи или према трговинском обичају нису у вези са предметом таквог споразума, па ни у том смислу Подносилац захтјева није ни учинио вјероватним да од стран КЈКП "РАД" постоји злоупотреба доминантног положаја,
- Да КЈКП "РАД" одређује цијене својих услуга на основу Закључка Извршног одбора Града Сарајева од 20.12.1995. године, којим је дата Сагласност ЈКП "РАД" Сарајево на цјеновник услуга прикупљања, одвоза и депоновања кућног смећа,
- Да је у Закључку тачно одређена висина цијене према намјени и дјелатности објекта, те је овим Закључком задужен ЈКП "РАД" па тиме и његов правни сљедник КЈКП "РАД" д.о.о. Сарајево да организује наплату својих услуга према цјеновнику из тачке 1. Закључка,
- Да "РАД" обрачун цијене врши на основу Записника о утврђивању обвезника накнаде за одвоз смећа, а у складу са напријед наведеним цјеновником утврђеним Закључком Извршног одбора Града Сарајева,
- Да цијене услуге почевши од 1995. па до данас нису мијењане, те да није потребно и сврсисходно утврђивати поновно исте цијене које су већ раније утврђене,
- Да је тачно да је Законом о комуналној чистоћи Кантона Сарајево у члану 55. прописано да се средства за обављање комуналне чистоће за услуге које спадају у индивидуалну комуналну потрошњу обезбјеђује из цијене комуналних услуга коју плаћају корисници, а утврђују је комунална предузећа уз сагласност Владе Кантона, али да је овај Закон на који се Подносилац захтјева позива усвојен тек 2016. године, а сагласност на Цјеновник услуга прикупљања, одвоз и депоновање кућног смећа је издата у вријеме када "Кантон Сарајево" није постојао, већ је такву сагласност издао тадашњи Извршни одбор Града Сарајева,
- Да је с друге стране, истим овим Законом у члану 76. прописано: "Прописи за провођење овог закона донијет ће се у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона",
- Да Кантон Сарајево није усвојио проведбене прописе, а да није у надлежности привредног субјекта "РАД" доношење било каквих прописа, те да уколико не постоје новији прописи који ће одређивати цијене / цјеновник услуга, онда ни друштво не може тражити сагласност на цјеновник који након доношења Закона из 2016. године није утврђен, већ се цијене обрачунавају по већ постојећем цјеновнику,
- Да с обзиром на чињеницу да је на такав цјеновник дата сагласност Извршног одбора Града Сарајева, овдје ни у којем случају не може бити ријечи о било каквом самовољном и произвољном одређивању цијена од стране привредног субјекта "РАД",
- Да је у вријеме доношења предметног Закључка у Босни и Херцеговини као валута кориштена "њемачка марка", те да је конвертибилна марка примарно била везана за њемачку марку на начин да је 1 КМ износила 1 ДЕМ, па имајући у виду тај омјер, јасно је да ни у том сегменту није било промјене у висини цијене од дана доношења Закључка па до данас,
- Да Подносилац захтјева није у свом допису Конкуренцијском савјету образложио нити било чиме доказао да на страни друштва постоје било које радње законом таксативно побројане као радње које представљају злоупотребу положаја,
- Да Подносилац захтјева цјелокупно образложење својих навода заснива на неистинитим тврдњама да друштво КЈКП "РАД" самовољно одређује цијене својих услуга, те да такви наводи нису истинити јер друштво своје цијене формира на основу Цјеновника утврђеног Закључком Извршног одбора Града Сарајева број: 02-012-88/95 од 20.12.1995. године.

Напријед наведени одговор на захтјев за покретање поступка је достављен Подносиоцу захтјева дана 26.10.2021. године (акт број: УП – 03-26-2-019-15/21 од 25.10.2021. године).

Конкуренцијски савјет је запримио Очитовање привредног субјекта "Penny" дана 01.11.2021. године под бројем УП – 03-26-2-019-16/21, у којем се између осталог наводи сљедеће:

- Да привредни субјекат "РАД" не оспорава већ потврђује да има законом успостављен доминантан положај на тржишту прикупљања, одвожења и депоновања отпада на подручју Кантона Сарајево,
- Да КЈКП "РАД" оспорава да предузима радње које су законом забрањене у смислу злоупотребе доминантног положаја, али не наводи законске разлоге или правни основ којег има легитимно овлаштење за начин одређивања врсте пословне дјелатности и висине цијене услуге прикупљања, одвожења и депоновања комуналног отпада, већ понавља управо радње које је подносилац захтјева описао у захтјеву, чиме потврђује да врши оне радње које су у захтјеву детаљно са позивањем на одговарајуће доказе, описане и које престављају забрањене радње у смислу релевантних одредби Закона о конкуренцији, односно злоупотребе доминантног положаја од стране субјекта против којег је покренут поступак,
- Да Подносилац захтјева остаје код поднесеног захтјева и предлаже Конкуренцијском вијећу да предузме по службеној дужности и друге доказне радње ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја КЈКП "РАД" без дозвољеног правног основа самовољним утврђивањем услова (цијене) уговорног односа на корисника услуга, те таквим положајем приморавају корисника услуга да ступи у такав уговорни однос чији предмет нема сразмјеру између утврђене висине цијене услуге и извршене услуге одвоза кућног отпада из пословних просторија корисника услуге, што за крајњу посљедицу има нарушавање слободне конкуренције на тржишту промета роба и услуга Босне и Херцеговине, а у односу на кориснике услуга одвоза отпада на подручју Кантона Сарајево, као пословне субјекте који као учесници дјелују на тржишту промета роба и услуга Босне и Херцеговине.

Наведено очитовање је достављено Противној страни дана 02.11.2021. године (акт Конкуренцијског вијећа број: УП – 03-26-2-019-17/21).

Конкуренцијски савјет је у току поступка, према стању списа процијенио да неће бити у могућности донијети коначно рјешење у року од четири мјесеца након доношења Закључка о покретању поступка, како је прописано чланом 41. став (1) тачка ц) Закона, с обзиром да је за утврђивање чињеничног стања и оцјене доказа било неопходно одржати усмену расправу која је неколико пута одгађана због немогућности Противне стране да присуствује раније заказаном термину.

Имајући у виду напријед наведено, Конкуренцијски савјет је оцијенио да је рок за доношење коначног Закључка о покретању поступка који се односи на утврђивање злоупотребе доминантног положаја из члана 10. став (2) тачка б) и д) Закона, потребно продужити за додатна 3 (три) мјесеца у смислу члана 41. став (2) Закона, те је дана 05.01.2022. године донио Закључак о продужењу рока за доношење коначног рјешења број: УП-03-26-2-019-27 /21.

4. Усмена расправа

У даљем току поступка, будући да се ради о поступку са странкама са супротним интересима, Конкуренцијски савјет је заказао усмену расправу, у складу са чланом 39. Закона.

Усмена расправа која је првобитно била заказана за дан 07.12.2021., одгођена је на захтјев пуномоћника Противне стране за дан 22.12.2021. године.

Дана 22.12.2021. године усменој расправи је приступио директор и пуномоћник Подносиоца захтјева, али не и пуномоћник Противне стране, по чијем се захтјеву усмена расправа заказала, те је иста поново одгођена за дан 12.01.2022. године, што је констатовано у Записнику број: УП – 03-26-2-019-24/21.

На поново заказаној усменој расправи која је одржана дана 12.01.2022. године у просторијама Конкуренцијског вијећа (Записник број: УП – 03-26-2-019-31/21) испред Подносиоца захтјева био је присутан пуномоћник адвокат Ахмед Фејзић и директор привредног субјекта "Penny" Алмедин Кадрић, а испред Противне стране, пуномоћница Сабина Капо, запосленица привредног субјекта "РАД".

На усменој расправи Подносилац захтјева и Противна страна у поступку су остали при досадашњим исказима, као и дали додатна појашњења, одговорили на постављена питања, те расправили о предмету поступка, а темељем доказа који су достављени у поступку. На усменој расправи странке у поступку су се обавезале доставити додатне одговоре на постављена питања, што је евидентирано записником.

У складу са закључком са усмене расправе странке у поступку су накнадно доставиле изјашњења на спорна питања која су се јавила током усмене расправе, те су обје странке одговоре на питања и тражену документацију доставиле дана 20.01.2022. године.

Подносилац захтјева у поднеску запримљеном под бројем УП – 03-26-2-019-33/21 дана 20.01.2022. године, наводи између осталог:

- Да је неспорно законом успостављен однос пружаоца услуге и корисника комуналне услуге на подручју Кантона Сарајево,
- Да је спорно предузимање забрањених радњи злоупотребе доминантног положаја које Подносилац захтјева налази у: 1. начину утврђивања цијене комуналних услуга прикупљања, одвоза и депоновања кућног отпада из пословних просторија корисника услуга и 2. начин обрачуна цијене исте услуге без правног основа,
- Да је цијена услуге у складу са чланом 57. ст. 5. и 6. Закона о комуналној чистоћи диференцирана цијена,
- Да се ове диференциране цијене утврђују зависно од врсте дјелатности која се врши у просторијама утврђују комунална предузећа тј. у конкретном случају КЈКП "РАД" уз сагласност Владе Кантона Сарајево,
- Да привредни субјекат "РАД" цијену утврђује доношењем Цјеновника за сваку календарску годину коју доноси директор друштва, а у вријеме подношења овог захтјева "РАД" је утврдио висину цијене услуге цјеновником број: 05-01-07-260/2020 од 01.01.2020. године,
- Да се као правни основ за доношење цјеновника директора "РАД-а" узима закључак Извршног одбора Града Сарајево број: 02-012-88/95 од 10.12.1995. године,
- Да ако се ова чињеница доведе у везу са важећим Законом о комуналној чистоћи и то одредби члана 57. Закона, а којима су на "РАД" пренесена овлаштења за вршење предметне комуналне услуге, јасно је да утврђивање висине цијене услуге РАД врши без правног основа, односно супротно одредбама Закона,
- Да ни у једној одредби Закона директорици привредног субјекта "РАД" није дато овлаштење за доношење Цјеновника тј. да утврђује цијене услуге без сагласности Владе Кантона Сарајево,
- Да Извршни одбор Града Сарајево који је донио закључак у данашњем уређењу Кантона Сарајево не постоји нити је закључак као акт одлучивања извршне власти, општи акт тј. нема нормативно дејство нити је као такав објављен у службеним новинама, што произилази из достављених доказа,

- Да наведено описано чињенично правно стање, указује на забрањену радњу посљедично доводи до несразмјере предмета уговорнго односа између извршене услуге и утврђене висине цијене услуге,
- Да је према рачуну број (..)** од (..)** године, "РАД" за мјесец (..)** , за извршење услуга одвоза кућног отпада из (..)** пословних објеката подносиоца захтјева обрачунао новчану вриједност у укупном износу од (..)** КМ.
- Да је анализирајући спецификацију објеката дату кроз наведени рачун и начин утврђивања цијене услуге и то да магацински простор у укупној површини цца (..)** $м^2$ утврђује јединичну цијену по $м^2$ од (..)** до (..)** КМ, изводи се закључак да "РАД" услугу одвожења отпада који не настаје у процесу редовне дјелатности Подносиоца захтјева утврђује у мјесечном износу од (..)** КМ и то за отпад који се састоји од остатака хране, прашине и чађи, другим ријечима (..)** $м^2$ пословних просторија Подносиоца захтјева произведе отпада од хране, прашине и слично у износу од (..)** КМ:
- Да се основано поставља питање да ли количина извршене услуге одговара вриједности услуге у укупном износу од (..)** КМ, на које одговор треба пронаћи у правном оквиру ове управне материје на подручју других федералних јединица, односно у калкулацији цијена ових комуналних услуга од стране других комуналних предузећа на подручју Босне и Херцеговине,
- Да ако се вриједност услуге у мјесечном износу од (..)** КМ доведе у везу са вриједности исте услуге које комунална предузећа врше на подручју Општине Живинице, Општине Кладањ, Бихаћ, Бања Лука, те ће тако према правном оквиру којим је регулисана цијена услуге у тим јединицама локалне самоуправе пословни субјект у Живиницама који се бави истом пословном дјелатношћу за услугу одвожења истог отпада комуналном предузећу платити паушални износ од 21-54 КМ, у општини Бихаћ привредни субјекат ће платити зависно од количине извршене услуге односно по одвозу литра отпада, а у опћини Бања Лука, привредни субјект ће платити одвоз отпада по цијени која варира од површине која зависи од површине пословног простора (тако трговина у површини од 600 и више плаћа цијену од 0,16 КМ/$м^2$),
- Да из проведених доказа и чињеница које се утврђују истима, произилази забрањена радња злоупотребе доминантног положаја привредног субјекта "РАД" без правног основа утврђивање висине цијена комуналну услуге из пословних просторија Подносиоца захтјева што доводећи у вези са Законом јасно указује на самовољно утврђује цијене услуге у предметном уговорном односу, којом радњом се нарушава тржишна конкуренција корисника пословних просторија као привредних субјеката који пословну дјелатност обављају у тим пословним објектима на подручју Кантона Сарајево, у односу на привредне субјекте који пословну дјелатност обављају на подручју других федералних јединица и јединица локалне самоуправе, а што све за крајњу посљедицу има урушавања слободне тржишне конкуренције на тржишту Босне и Херцеговине,
- Да 5 година од момента законом успостављене обавезе утврђивања цијене услуге, "РАД" није утврдио нити предложио диференциране цијене услуге одвоза отпада које су предметом уговорног односа, према врсти дјелатности које се обављају у пословним просторијама, нити је на те диференциране цијене Влада Кантона дала сагласност,
- Да посебно подсјећа да Влада Кантона Сарајево, сходно одредбама Закона о Влади Кантона Сарајево, сагласност даје одлуком која има нормативни карактер и обавезујуће дејство према свима, које стиче објавом у "Службеним новинама Кантона Сарајево",
- Да је опште познато да се данас помет роба и услуга не врши на нивоу самосталне трговинске радње и ланца супермаркета прехрамбених производа чији је власник држава, како је то било 1995. године када је усвојен Закључак о цијенама,
- Да је то тако потврђује и чињеница да је управо и "РАД" као привредно друштво успоставио однос висине цијене заједничке комуналне потрошње на подручју Кантона, односно да је Влада Кантона Сарајево донијела Одлуку о цијени комуналних услуга из сегмента заједничке комуналне потрошње ("Службене новине КС", број 7/20) којом се дефинишу висина цијена комуналних услуга коју и тужени врши за Кантон Сарајево у области заједничке комуналне потрошње,
- Да су неосновани наводи привредног субјекта "РАД" о непостојању забрањене радње, односно да законито утврђује цијене услуге, управо произилазе из истог закона у којем успоставља обавезу Подносиоца захтјева на плаћање услуге,
- Да чињенично стање доказног поступка без сумње указује на постојање радње злоупотребе доминантног положаја КЈКП "РАД" која се огледа у самовољном утврђивању услова (цијене) уговорног односа са корисником услуга, без правног основа, који таквим положајем и понашањем присиљава корисника услуга да ступи у уговорни однос чији предмет нема сразмјеру између утврђене висине цијене услуге и извршене услуге одвоза кућног отпада из пословних просторија корисника услуге, а која понашања имају крајњу посљедицу нарушавања слободне конкуренције на тржишту промета роба и услуга Босне и Херцеговине, између пословних субјеката, корисника услуга одвоза отпада из пословних просторија на подручју Кантона Сарајево, у односу на пословне субјекте као кориснике услуга одвоза отпада из пословних просторија на подручју других федералних јединица, односно цјелокупној територији Босне и Херцеговине, Подносилац захтјева предлаже Конкуренцијском вијећу доношење рјешења из члана 45. став (1) тачка ц) Закона о конкуренцији.

Конкуренцијски савјет је напријед наведени поднесак Подносиоца захтјева доставио Противној страни дана 26.01.2022. године актом број: УП – 03-26-2-019-35/21 од 24.01.2022. године.

Противна страна у поднеску од 20.0.2022. године, запримљен под бројем УП – 03-26-2-019-34/21, доставља документацију и податке који су затражене на усменој расправи, те поред онога што је раније речено, између осталог наводи и слиједеће:

- Да је до промјене у обрачуну цијене за привредни субјект "Пенну" дошло након проширења постојећих објеката и отварања нових објеката, а све у складу са спецификацијом објекта које је доставио корисник "Пенну",
- Да је КЈКП "РАД" основао Кантон Сарајево ради вршења односно пружања услуге прикупљања, одвоза и депоновања отпада и исти ту услугу пружа свим физичким и правним лицима на подручју Кантона Сарајево, у складу са Законом о комуналним

djelatnostima Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 31/04 i 21/05) i Zakonom o komunalnoj čistoći ("Službene novine Kantona Sarajevo" , broj 11/97),

- Da s obzirom na činjenicu da "Penny " obavlja djelatnost za koju je kao privredno društvo registrovan u skladu sa kvalifikacijom djelatnosti sav kućni otpad koji nastaje u njegovom poslovnim prostorijama, KJKP "RAD" kao jedino preduzeće za prikupljanje, odvoz i deponovanje otpada kontinuirano odvozi, jer se ne radi o otpadu koji nastaje u procesu rada nego se isti tretira u skladu sa Zakonom o komunalnoj čistoći kao kućni otpad koji nastaje korištenjem i boravkom u poslovnim prostorijama "Penny",
- Da je članom 57. stav (2) Zakona o komunalnoj čistoći propisano da da usluge prikupljanja, odvoženja i deponovanja otpada iz poslovnih zgrada i prostorija plaćaju po utvrđenoj cijeni, korisnici tih zgrada i prostorija,
- Da visinu cijene ovo Preduzeće utvrđuje na osnovu člana 57. Zakona o komunalnoj čistoći po kojem Zakonu osnovica za utvrđivanje visine cijene je $м^2$ korisne površine diferencirane cijene zavisno od vrste djelatnosti koja se obavlja u poslovnoj prostoriji,
- Da je "Penny" uključen u korisnike odvoza, sakupljanje i deponovanje otpada u skladu sa članom 59. Zakona o komunalnoj čistoći Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 15/16, 43/16, 19/17 i 20/18) i to po osnovu Zapisnika o utvrđivanju obvezника naknade za odvoz komunalnog otpada gdje, između ostalog, navedena površina i namjena svih poslovnih prostora, a što je osnovica za utvrđivanje visine naknade za odvoz otpada,
- Da "RAD" zakonito vrši obračun cijena na osnovu Zapisnika, a u skladu sa Cjenovnikom utvrđenim Zaključkom Izvršnog odbora Grada Sarajevo broj: 02-012-88/95 od 20.12.1995. godine,
- Da kako cijene usluga nisu mijenjane od 1995. godine, to nije bilo svrsisходno da se na već usvojene cijene usluga ponovo daje Sagласност Vlade Kantona, u smislu člana 57. stav (6) Zakona o komunalnoj čistoći,
- Da poslovni odnos između Protivne strane i Podnosioca zahtjeva traje duги niz godina i za vrijeme trajanja poslovnog odnosa "RAD" je uredno vršio usluge prikupljanja odvoza i deponovanja otpada, kao i usluge održavanja čistoće, a "Penny" je redovno izmirivao izvršene usluge ne dovodeći u pitanje zakonitost, visinu i način obračunavanja cijene usluga,
- Da je problem u poslovnom odnosu nastao kada je "Penny" počeo sa proširenjem površina postojećih poslovnih objekata i otvaranjem novih poslovnih objekata o čemu nije obavijestio "RAD" nити je komunalnim redarima dozvolio pristup u posjed kako bi na licu mjesta utvrdili stvarne površine objekata, te u skladu sa utvrđenim površinama formirali cijene usluga.

Odgovor Protivne strane nije dostavljen Podnosiocu zahtjeva jer isti sadrži poslovnu tajnu (podnesak zaprimljen dana 10.02.2022. godine pod brojem UP -03-26-2-019-37/21).0

U cilju prikupljanja relevantnih podataka koji su neopходni za donošenje konačnog akta, Konkurencijski savjet je aktom broj: UP – 03-26-2-019-32/21 od 20.01.2022. godine od privrednog subjekta "RAD" zatražio dodatne informacije u vezi sa usvajanjem cjenovnika usluga odvoženja otpada, da li ima saglasnost Vlade Kantona Sarajevo na cjenovnik, te je zatraženo da dostavi ugovore / zapisnike u sistemu odvoženja otpada koje ima zaključene sa Vladom Kantona Sarajevo zajedno sa fakturama za 2021. godinu.

Protivna strane je odgovorila podneskom zaprimljenim dana 02.02.2022. godine pod brojem UP – 03-26-2-019-36/21, kako slijedi:

- Da je Cjenovnik utvrđen Zaključkom izvršnog odbora Grada Sarajevo broj: 02-012-88/95 dana 20.12.1995. godine,
- Da je navedeni Zaključak donesen kada je na pravnoj snazi bila Odluka o održavanju čistoće i uklanjanju snijega koja je bila objavljena u Službeним novinama Grada Sarajevo broj 26/87,
- Da je Zakon o komunalnoj čistoći na teritoriju Kantona Sarajevo donesen tek 20.06.1997. godine, kada je prvi put predviđeno da na Cjenovnik daje saglasnost Vlada Kantona Sarajevo,
- Da je jedina izmjena u cijenama odnosno smanjenje cijene usluge u odnosu na Cjenovnik od 20.12.1995. godine odnosila na kategoriju rijetki zanati – Udruženje građana "Tradicionalni zanatski esnafi" u iznos od 0,10 po $м^2$ i to na osnovu Odluke Upravnog odbora JKP "RAD" Sarajevo broj 5041/02od 23.07.2002. godine na koju je Vlada Kantona Sarajevo dala saglasnost Odlukom broj: 02-05-20784-6/02 od 31.10.2002. godine,
- Da u skladu sa navedenim, a uzimajući u obzir činjenicu da je "RAD" Sarajevo osnovao Kanton Sarajevo radi pružanja usluge prikupljanja, odvoza i deponovanja otpada svim fizičkim i pravnim licima na području Kantona Sarajevo, jasno je da je djelatnost ovog preduzeća od javnog interesa i da je "RAD" jedino kantonalno komunalno preduzeće koje u interesu građana i privrednih subjekata na području Kantona Sarajevo nije povećalo cijene usluga posljednjih 27 godina.

5. Relevantno tržište

U skladu s članom 3. Zakona i čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta relevantno tržište se određuje kao tržište određenih usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti privrednih subjekta na određenom geografskom području.

Relevantno tržište usluga obuhvata sve usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu posebno njihove bitne karakteristike, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Relevantno geografsko tržište obuhvata cjelokupnu ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

U skladu sa članom 2. Zakona o komunalnoj čistoći, pojam komunalne čistoće obuhvata djelatnost prikupljanja, odvoženja i deponovanja komunalnih otpadaka, a članom 3. istog zakona je utvrđeno da poslove komunalne čistoće vrše komunalna preduzeća registrovana za obavljanje te djelatnosti.

Otpacima u smislu Zakona o komunalnoj čistoći se smatra kućni otpad i otpad koji nastaje u procesu rada.

KJKP "RAD" je jedini ovlašten da pruža uslugu prikupljanja odvoza i deponovanje kućnog otpada svim fizičkim i pravnim licima na području Kantona Sarajevo.

За услугу прикупљања, одвоза и депоновања отпада који је настао у процесу рада привредни субјекти на подручју Кантона Сарајево не морају ангажовати "РАД" него могу да закључе уговор и са неким другим привредним субјектом који је регистрован за пружање наведене услуге.

У вези са наведеним релевантно тржиште услуга предметног поступка је пружања услуге прикупљања, одвожења и депоновања кућног отпада.

Релевантно географско тржиште предметног поступка је Кантон Сарајево, јер је привредни субјекат "РАД" основан од стране Кантона Сарајево за вршење напријед наведене услуге на територији Кантона.

Слиједом наведеног, релевантно тржиште предметног поступка је пружање услуге прикупљања, одвожења и депоновања кућног отпада у Кантону Сарајево.

6. Доминантни положај

Члан 9. став (2) Закона, прописује да се претпоставља, да један привредни субјект има доминантан положај на тржишту роба и /или услуга, ако на релевантном тржишту Босне и Херцеговине има тржишно учешће веће од 40,0%, а став (3) истог члана, прописује да се претпоставља да два или три привредна субјекта имају доминантан положај, уколико је њихов заједничко тржишно учешће веће од 60,0%.

Члан 2. Одлуке о дефинисању категорије доминантног положаја даље разрађује појам доминантног положаја, те одређује да привредни субјекат на релевантном тржишту производа или услуга има доминантан положај, када се због своје тржишне снаге може понашати и дјеловати у значајној мјери независно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, и на тај начин ограничава или спрјечава ефикасну конкуренцију.

Европска комисија у свом акту "Упута о проведбеним приоритетима Комисије у примјени члана 82. Уговора о ЕЗ-у на поступање привредних друштава у доминантном положају" која за посљедицу могу имати злоупотребу у смислу искључивања конкурената са тржишта, цијени да у сваком конкретном случају треба сагледати услове уласка на тржиште и могућност ширења на тржишту.

Привредни субјекат "РАД" Сарајево као страна против које се води поступак, је основан од стране Кантона Сарајево ради пружања услуге прикупљања, одвоза и депоновања кућног отпада свим физичким и правним лицима на подручју Кантона Сарајево и нема конкуренцију на релевантном тржишту.

У складу са напријед наведеним, Конкуренцијски савјет је утврдио да је привредни субјекат "РАД" једини привредни субјекат који пружа услугу прикупљања, одвоза и депоновања кућног отпада у Кантону Сарајево и као такав у складу са чланом 9. Закона има доминантан положај и тржишно учешће од 100% на релевантном тржишту.

7. Утврђено чињенично стање

Конкуренцијски савјет је у поступку злоупотребе доминантног положаја из члана 10. Закона, на неоспоран начин утврдио сљедеће чињенице:

Закон о комуналним дјелатностима Кантона Сарајево одређују се комуналне дјелатности, начела, начин обављања и финансирања, те друга питања од значаја за успјешно обављање комуналних дјелатности на подручју Кантона Сарајево.

Комуналне дјелатности се у складу са чланом 2. ст. (2) и (3) овог Закона дијеле на:

a) Комуналне дјелатности индивидуалне комуналне потрошње (производи и услуге које се могу измјерити и наплатити од сваког корисника услуга) и

b) Комуналне дјелатности заједничке комуналне потрошње (комунални производи и услуга коју није могуће измјерити и наплатити од сваког корисника услуга).

У складу са чланом 3. став (1) тачке ф) и г) Закона о комуналним дјелатностима, комуналне дјелатности индивидуалне комуналне потрошње у смислу овог закона су између осталог прикупљање и одвоз комуналног отпада из стамбених и пословних зграда и пословних простора на депонију и одлагање комуналног отпада.

Под прикупљањем и одвожењем комуналног отпада из стамбених и пословних зграда и пословних простора на депонију подразумијева се прикупљање, на за то одређеним мјестима комуналног отпада и његово одвожење на уређена одлагалишта.

Под одлагањем комуналног отпада подразумијева се обрађивање и трајно одлагање комуналног отпада на депонију, отварање, санирање и затварање депоније по посебним прописима.

У складу са чланом 14. став (1) Закона о комуналним дјелатностима даваоци комуналних услуга дужни су пружати услуге које одговарају квалитетом и стандардом висини цијене коју корисници услуге плаћању за њихово вршење.

У складу са чланом 15. истог Закона, корисник комуналне услуге дужан је платити цијену за њено вршење у складу са чланом 14. овог Закона и дужан је да плати утврђену цијену за пружену комуналну услугу.

У складу са чланом 17. Закона о комуналним дјелатностима права и обавезе између даваоца и корисника комуналних услуга регулисаће се уговором у складу са овим законом и подзаконским актима којима ће се ближе регулисати обављање појединих комуналних дјелатности.

Надаље, област комуналне чистоће у Кантону Сарајево правно је уређена Законом о комуналној чистоћи.

У складу са чланом 2. Закона о комуналној чистоћи, под појмом комуналне чистоће сматра се између осталог прикупљање, одвожења и депоновања комуналних отпадака.

Отпацима у смислу Закона о комуналној чистоћи се сматра кућни отпад и отпад који настаје у процесу рада.

Под кућним отпадом подразумијева се:

- отпад који настаје као посљедица дневног живљења у становима (отпаци хране, прашина, крпе, ситна амбалажа, пепео, чађ и слично), као и други отпаци који се стварају у двориштима, у заједничким просторијама стамбених зграда (ходници, стубишта), гаражама и шупама,
- кућни отпад који настаје у пословним зградама и просторијама, а није производ редовне дјелатности која се обавља у тим зградама и просторијама.

Под отпадом који настаје у процесу рада подразумијева се отпад који се ствара обављањем редовне дјелатности у предузећима, услужним дјелатностима и слично (члан 5. став (4) Закона о комуналној чистоћи).

Обвезници плаћања услуге прикупљања, одвожења и депоновања кућног отпада који настаје у пословним зградама и просторијама, а који није производ редовне дјелатности која се обавља у тим зградама и просторијама, су корисници тих зграда и просторија (члан 57. став (2) Закона о комуналној чистоћи)

У складу са напријед наведеним, према законском одређењу корисници пословних зграда и просторија обвезници су плаћања услуге прикупљања, одвожења и депоновања кућног отпада који није настао у редовној дјелатности које се обављају у тим зградама и просторијама.

Основ за утврђивање цијене услуге комуналне чистоће је квадратни метар корисне изграђене површине (члан 57.

став (4) Закона о комуналној чистоћи), а цијена услуге комуналне чистоће одвожења отпада који настаје у процесу рада одређује се посебним уговором (члан 57. став (8) истог Закона).

У складу са чланом 57. став (5) Закона о комуналној чистоћи, за услуге одвожења отпада из пословних просторија из става (2) истог члана примјењују се диференциране цијене зависно од врсте дјелатности које се обављају у пословним зградама и просторијама.

У складу са ставом (6) истог члана Закона о комуналној чистоћи прописано је да диференциране цијене одређују комунална предузећа уз сагласност Владе Кантона.

У складу са чланом 3. истог Закона утврђено је да послове комуналне чистоће врше комунална предузећа регистрована за обављање ове дјелатности тј. дјелатност прикупљања, одвоза и депоновања отпада на подручју Кантона Сарајево, обавља привредни субјекат "РАД".

Подносилац захтјева је привредни субјекат чија је регистрована дјелатност увоз – извоз, трговина на велико и мало робе широке потрошње и на подручју Кантона Сарајево користи (..)**.

Привредни субјект "РАД" има законом успостављен доминантан положај на подручју Кантона Сарајево, који обухвата подручје општина Центар, Стари Град, Нови Град, Ново Сарајево, Илица, Трново, Вогошћа и Илијаш, који наведено не оспорава у својим изјавама које је дао у поступку.

Привредни субјекат "РАД" одређује цијене својих услуга на основу Цјеновника услуга прикупљања, одвоза и депоновања кућног смећа на који је дата сагласност Извршног одбора Града Сарајева Закључком број: 02-012-88/95 од 20.12.1995. године.

С тим у вези привредни субјекат "РАД" цијену утврђује доношењем новог Цјеновника за сваку календарску годину коју доноси директор друштва на основу напријед наведеног Закључка, а на који се не тражи сагласност Владе Кантона.

Привредни субјекат "РАД" обрачун цијене за прикупљање, одвоз и депоновање кућног отпада врши на основу Записника о утврђивању обвезника накнаде за одвоз смећа, а не закључује појединачне уговоре нити са становништвом нити са привредним субјектима у Кантону Сарајево.

Као оправдање за недоношење новог цјеновника, привредни субјекат "РАД" наводи да се цијене нису мијењале од 1995. године до данас, те доношење истог према њиховом мишљењу није било ни потребно ни сврсисходно.

"РАД" потврђује да је тачно да је Законом о комуналној чистоћи Кантона Сарајево у члану 55. прописано да се средства за обављање комуналне чистоће за услуге које спадају у индивидуалну комуналну потрошњу обезбјеђује из цијене комуналних услуга коју плаћају корисници, а утврђују је комунална предузећа уз сагласност Владе Кантона, али да је овај Закона на који се Подносилац захтјева позива усвојен тек 2016. године, а сагласност на Цјеновник услуга прикупљања, одвоз и депоновање кућног смећа је издата у вријеме када "Кантон Сарајево" није постојао, већ је такву сагласност издао тадашњи Извршни одбор Града Сарајева.

Цијена услуге у складу са чланом 57. ст. 5. и 6. Закона о комуналној чистоћи би требала да буде диференцирана цијена, зависно од врсте дјелатности која се врши у просторијама привредног субјекта.

Класификација дјелатности БиХ 2010 ("Службени гласник БиХ", број 59/10) је у примјени од 01.01.2011. године.

Увидом у Цјеновник привредног субјекта "РАД" број: 05-01-07-260/2020 од 01.01.2020. године, утврђено је да је исто усвојен на основу Закључка Извршног одбора Града Сарајево број: 02-012-88/95 од 20.12.1995. године и истим су утврђене цијене за редован одвоз кућног отпада у привреди и за редован одвоз кућног отпада за становништво.

"I – А Редован одвоз – привреда

- пословни простори угоститељске и трговинске дјелатности (меснице, прехрана и сл.) – 1,50 КМ/м^2 ,
- остали пословни простори занатских и услужних дјелатности (часовничарске, фризерске, кројачке и обућарске радње, бутици и сл.) – 0,90 КМ/ КМ/м^2,
- административни пословни простори – 0,20 КМ/ КМ/м^2,
- киосци – мјесечни паушал – 15,00 КМ КМ,
- љетне баште мјесечни паушал -20,00 КМ ^{2}."

Увидом у рачун број (..)** од (..)** године, утврђено је да је "РАД" за мјесец (..)**, за извршење услуга одвоза кућног отпада из (..)** пословних објеката Подносиоца захтјева обрачунао новчану вриједност у укупном износу од (..)** КМ.

Утврђено је да "РАД" услугу одвожења отпада који не настаје у процесу редовне дјелатности Подносиоца захтјева тј. услугу одвожења отпада који се састоји од остатака хране, прашине и чађи на (..)** м^2 пословних просторија Подносиоца захтјева, обрачунава у мјесечном износу од по (..)** КМ и то за магацине изложбене салоне, канцеларије, корисне просторе утврђена је цијена од у по (..)** КМ м^2 (у Цјеновнику - административни пословни простори), за продавнице прехране цијена у износу од (..)** КМ/ м^2 (у Цјеновнику – пословни простори угоститељске и трговинске дјелатности (меснице, прехрана и сл.) и продајни простор привредног субјекта "Penny" цијена у износу од (..)** КМ/ м^2 (у Цјеновнику – остали пословни простори занатских и услужних дјелатности (часовничарске, фризерске, кројачке и обућарске радње, бутици и сл.)).

Ове цијене нису како је то утврђено Законом диференциране и утврђене зависно од врсте дјелатности која се врши у просторијама, те утврђене Цјеновником комуналног предузећа "РАД" уз сагласност Владе Кантона Сарајево, него "РАД" самовољно разврстава све дјелатности према слободној процјени у шест Цјеновником предвиђених категорија.

Ако се вриједност услуге у мјесечном износу од (..)** КМ доведе у везу са вриједности исте услуге које комунална предузећа врше на подручју Општине Живинице, Општине Кладањ, Бихаћ, Бања Лука, то ће се тако према правном оквиру којим је регулисана цијена услуге у тим јединицама локалне самоуправе пословни субјект у Живиницама који се бави истом пословном дјелатношћу за услугу одвожења истог отпада комуналном предузећу платити паушални износ од 21-54 КМ, у општини Бихаћ привредни субјект ће платити зависно од количине извршене услуге односно по одвозу литра отпада, а у општини Бања Лука, привредни субјект ће платити одвоз отпада по цијени која варира од површине која зависи од површине пословног простора (тако трговина у површини од 600 и више плаћа цијену од 0,16 КМ/м2).

Утврђено је да шест година од момента законом успостављене обавезе утврђивања цијене услуге, "РАД" није утврдио нити предложио диференциране цијене услуге одвоза отпада које би у складу са Законом о комуналним дјелатностима требао бити предмет уговорног односа, према врсти дјелатности које се обављају у пословним просторијама, а које би биле предмет давања сагласности Влада Кантона Сарајево.

8. Оцјена доказа

Након сагледавања релевантних чињеница и доказа утврђених током поступка, чињеница изнијетих на усменој расправи, података и достављене документације надлежних

институција, појединачно и заједно, те на основу изведених доказа, Конкуренцијски савјет је утврдио сљедеће:

Члан 10. став (1) Закона прописује да је забрањена свака злоупотреба доминантног положаја једног или више привредних субјеката на релевантном тржишту.

У складу са чланом 10. став (2) тачке б) и д) Закона злоупотреба доминантног положаја се односи на б) ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача и д) закључивање споразума којима се условљава друга страна да прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговачком обичају немају везе са предметом таквог споразума.

Конкуренцијски савјет је утврдио да је привредни субјекат "РАД" Сарајево као страна против које се води поступак, основан од стране Кантона Сарајево ради пружања услуге прикупљања, одвоза и депоновања кућног отпада свим физичким и правним лицима на подручју Кантона Сарајево и нема конкуренцију на релевантном тржишту, јер је једини привредни субјекат који пружа наведену услугу у Кантону Сарајево и као такав у складу са чланом 9. Закона има доминантан положај и тржишни удио од 100% на релевантном тржишту.

Утврђено је да привредни субјекат "РАД" примјењује Цјеновник који је заснован на Закључку Извршног одбора Града Сарајево из 1995. године.

Цијене из Цјеновника које нису промијењене од 1995. године до данашњег дана, нису дефинисане у складу са обавезом у складу са чланом 57. став (5) и (6) Закона о комуналној чистоћи, јер привредни субјект "РАД" никада није усвојио диференциране цијене зависно од врсте дјелатности које се обављају у зградама и просторијама привредних субјеката који су обвезници плаћања услуге прикупљања, одвоза и депоновања кућног отпада, те самим тим није ни тражио сагласност Владе Кантона Сарајево.

Као оправдање за наведено поступање привредни субјекат "РАД" наводи да цијене нису повећане 27 година, те није ни било потребе да се доноси нови цјеновник.

За дјелатности које нису предвиђене Цјеновником и као такве сврстане под категорију "и слично" привредни субјекат "РАД" по својој слободној оцјени одлучује у коју групу појединачни пословни простор припада.

С тим у вези привредни субјекат "РАД" продајни простор технике Подносиоца захтјева за који није таксативно предвиђена цијена распоређује у категорију: остали пословни простори занатских и услужних дјелатности (часовничарске, фризерске, кројачке и обућарске радње, бутици и сл.).

Увидом у цјеновнике истих услуга у другим градовима у Босни и Херцеговини (нпр. у Бања Луци, Живиницама, Бихаћу и др.) утврђено да су цијене које "РАД" обрачунава од 1995. године за исте услуге, више него цијене у другим градовима у Босни и Херцеговини.

Примјера ради у Бања Луци је Цјеновник услуга за правна лица привредног субјекта "Чистоћа" а.д. Бања Лука прописује цијену по $м^2$ која се за трговине креће од 0,16 до 0,55 КМ/$м^2$ зависно од квадратуре, те је мања што је квадратура трговине већа, а привредни субјекат "РАД" од 1995. године за трговине наплаћује износ од 1,50 КМ/$м^2$ без обзира на квадратуру и не покушава донијети и сматра да и не треба донијети нови усклађени Цјеновник у складу са законом.

Цијене према важећем Цјеновнику Противне стране су дефинисане на само шест категорија дјелатности без обзира што је усвојена Категоризација дјелатности на нивоу Босне и Херцеговине 2010. године, а у привредном субјекту "Чистоћа" Бања Лука Цјеновник за привреду је подијељен на 64 различите ставке / диференциране дјелатности.

Конкуренцијски савјет сматра да се основано поставља питање да ли количина извршене услуге одвоза отпада који не настаје у процесу редовне дјелатности корисника услуге и то за отпада који се састоји од остатака хране, прашине, чађи како Закон о комуналној чистоћи дефинише кућни отпад из пословних просторија и зграда Подносиоца захтјева, одговара вриједности услуге у укупном износу од (..)** КМ, посебно имајући у виду чињеницу да је привредни субјекат "Penny" за своје пословне објекте обвезник плаћања услуге одвожења отпадака који настаје у процесу рада тј. отпада који се ствара обављањем редовне дјелатности.

Висина цијене за услуге одвожења отпада насталог у процесу рада, одређује се посебним уговором и за исту се може али не мора ангажовати привредни субјекат "РАД" , те тако за одвоз отпада који је настао у процесу рада привредни субјекат "Penny" има закључен између осталог Уговор о пријеносу обавеза у вези са управљањем амбалажом и амбалажним отпадом са привредним субјектом "ЕКОПАК" д.о.о. Сарајево и Уговор о приступању заједничком систему оператера управљања са електричном и електронском опремом са привредним субјектом "ЗЕОС – еко систем" д.о.о. Сарајево.

Што се тиче приговора Подносиоца захтјева који се односи на наплаћивање услуге одвожења отпада по метру квадратном, а не по урађеном послу, исти не стоји јер је привредни субјекат "РАД" у обавези да цијене утврди по метру квадратном у складу са чланом 57. став (4) Закона о комуналној чистоћи.

Подносилац захтјева, као страна на којој је терет доказивања у складу са чланом 36. Закона, није доказала да је привредни субјекат "РАД" својим дјеловањем на било који начин ограничио производњу, тржиште или технички развоја на штету потрошача у смислу члана 10. став (2) тачка б) Закона.

Слиједом наведеног, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 3. диспозитива.

С друге стране, Конкуренцијски савјет је на основу напријед наведеног утврдио да је привредни субјекат "РАД" одбијањем да усвоји нови Цјеновника уз сагласност Владе Кантона Сарајево који би садржавао диференциране цијене зависно од врсте дјелатности која се обавља у зградама и просторијама, што је и био обавезан у складу са чланом 57. ст. (5) и (6) Закона о комуналној чистоћи, условио привредни субјекат "Penny" да прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговачком обичају немају везе са предметом таквог споразума, јер је истом наметао да плаћа цијену која је предвиђена за групу занатских и услужних дјелатности у коју спадају часовничарске, фризерске, обућарске радње и бутици, а дјелатност за коју је регистрован Подносилац захтјева није ни предвидио у важећем Цјеновнику из 1995. године.

На тај начин је злоупотријебио свој доминантни положај у смислу члана 10. став (2) тачка д) Закона.

Слиједом наведеног, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 2. диспозитива.

Конкуренцијски савјет је у циљу отклањања негативних посљедица злоупотребе доминантног положаја Противне стране, истој наложио да усвоји нови Цјеновник услуга прикупљања, одвођења и депоновања кућног отпада из пословних зграда и просторија у складу са чланом 57. ст. (5) и (6) Закона о комуналној чистоћи, и да исти достави Влади Кантона Сарајево на сагласност у смислу члана 57. став (6) истог Закона, те да Цјеновник достави на увид Конкуренцијском савјету Босне и Херцеговине, у року од 60 дана од дана достављања овог Рјешења.

Slijedom navedeног, Konkurencijski savjet je odlučio kao u tački 3. dispozitiva.

9. Novčana kazna

U smislu člana 48. stav (1) tačka б) Zakona, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda privrednog subjekta, iz godine koja je pretходila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kazniće se privredni subjekat, ako zloupotrijebi vladajući položaj na način propisan odredbama člana 10. ovog Zakona.

Konkurencijski savjet je na osnovu finansijskog izvještaja Protivne strane iz 2015. godine utvrdio da je privredni subjekat "RAD" u 2015. godini ostvario ukupni prihod u iznosu od ukupni prihod od 38.361.927,00 KM.

Polazeći od neспорno utvrđene činjenice da je Protivna strana zloupotrijebila dominantni položaj u smislu člana 10. stav (1) tačke d) Zakona, Konkurencijskoi savjet je privrednom subjektu "RAD" izrekao novčanu kaznu u iznosu od 50.000,00 (pedesetхiljada) KM, što predstavlja 0,13% od ukupnog prihoda privrednog subjekta "RAD" u 2015. godini.

Konkurencijski savjet je prilikom određivanja visine novčane kazne uzeo u obzir namjeru te dužinu trajanja povrede Zakona, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu člana 52. Zakona.

Slijedom navedeног, Konkurencijski savjet je odlučio kao u tački 4. dispozitiva.

10. Trošкovi postupka

Članom 105. stav (1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje), a članom 105. stav (2) istog Zakona je propisano da kada u postupku učestvuju dvije ili više strana sa supротnim interesima, strana koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku.

Prema odredbi člana 105. stav (3) Zakona o upravnom postupku troškovi za pravno zastupanje nadoknađuju se samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

Podnosilac zahtjeva je troškovnik dostavio podneskom zaprimljenim dana 20.01.2022. godine pod brojem UP – 03-26-2-019-33/21, u kojem su naведeni troškovi u iznosu od 8.767,81 KM.

Konkurencijski savjet je utvrdio da predmetni troškovnik nije sačinjen u skladu sa stvarnim troškovima postupka, niti je u skladu sa propisom koji regulише visinu advokatskih troškova zastupanja, jer advokatski troškovi zastupanja Podnosioca zahtjeva nisu utvrđeni u skladu sa članom 18. Tarife o naradama i naknadi troškova za rad advokata Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 22/04 i 24/04) koji propisuje visinu advokatskih troškova u upravnom postupku.

Konkurencijski savjet je utvrdio da Podnosilac zahtjeva ima pravo na troškove za administrativnu taksu na Zahtjev u iznosu od 1.000,00 KM, a u skladu sa naведenim članom 18. Tarife o naradama i naknadi troškova za rad advokata Federacije Bosne i Hercegovine ima pravo na naknadu troškova za pripremu Zahtjeva za pokretanje postupka u iznosu od 240,00 KM sa PDV-om, troškove Odgovora na izjašnjenje privrednog subjekta "RAD" u iznosu od 240,00 KM sa PDV-om, troškova zastupanja na dvije usmenoj raspravi u iznosu od po 240,00 KM tj. ukupno 480,00 KM sa PDV-om, , što je ukupno iznos od 1.960,00 KM.

Protivna strana do dana donošenja ovog rješenja nije dostavila troškovnik.

U skladu sa članom 108. Zakona o upravnom postupku je utvrđeno da će orgaan koji donosi rješenje, u rješenju kojim se postupak završava, odrediti ko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kom roku imaju isplatiti.

Imajući u vidu sve naведeno, kao i činjenicu da je postupak okončan na štetu privrednog subjekta "RAD", Konkurencijski savjet je odlučio kao u tački 5. dispozitiva ovog Rješenja.

11. Administrativna taksa

Podnosilac zahtjeva je na ovo Rješenje, u skladu sa odredbom člana 2. stav (1) tarifni broj 107. tačka ф) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim savjetom ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18) dužan platiti administrativnu taksu u iznosu od 1.500,00 KM u korist Buџeta institucija Bosne i Hercegovine.

Slijedom navedeног, Konkurencijski savjet je odlučio kao u tački 6. dispozitiva.

Poука o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljena žalba

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Broj UP-03-26-2-019-40/21
04. aprila 2022. godine
Sarajevo

Predsjedник
Dr sc. **Amir Karalić**, s. r.

631

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 42. stav (1), a u vezi s članom 4. stav (1) tačke a), b), c), d) i e) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), u postupku pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka privrednog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko, Muhašinovići bb, 71 3000 Visoko, protiv privrednih subjekata Ado-Trans d.o.o. Visoko, Poslovna zona Ozraković bb, 71 300 Visoko, Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža, Džemala Bijedića 212, 71 210 Ilidža, i Beton Fresh d.o.o Ilidža, Džemala Bijedića 212, 71 210 Ilidža, na 98. (devedesetosmoj) sjednici održanoj 05.01.2022. godine, donijelo je slijedeće

RJEŠENJE

1. Odbija se Zahtjev privrednog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko podnesen protiv privrednih subjekata Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža, Beton Fresh d.o.o Ilidža i Ado Trans d.o.o Visoko, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačke a), b), c), d) i e) Zakona o konkurenciji, kao neosnovan.
2. Nalaže se privrednom subjektu Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko da plati troškove postupka privrednom subjektu Ado Trans d.o.o Visoko, u ukupnom iznosu od 1.333,80 KM, u roku od 8 dana od dana prijema ovog Rješenja.
3. Obavezuju se privredni subjekat Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko, da plati administrativnu taksu na rješenje u iznosu od 1.500,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.
4. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće BiH je dana 20.01.2021. godine zaprimilo Zahtjev za pokretanjam postupka (u daljem tekstu: Zahtjev), pod brojem: UP 04-26-3-004-1/21, privrednog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko, Muhašinovići bb, 71 3000

Visoko, (u daljem tekstu: Mušinbegović Gradnja ili Podnosilac zahtjeva) protiv privrednih subjekata Ado-Trans d.o.o. Visoko, Poslovna zona Ozraković bb, 71 300 Visoko (u daljem tekstu: Ado-Trans), zastupan po punomoćniku Zlatanu Alagiću, advokatu iz Visokog, Musala bb, 71 300 Visoko (punomoć u spisu), Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža, Džemala Bijedića 212, 71 210 Ilidža (u daljem tekstu: Braća Mujić), i Beton Fresh d.o.o Ilidža, Džemala Bijedića 212, 71 210 Ilidža (u daljem tekstu: Beton Fresh), radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav (1) tačke a), b), c), d) i e) Zakona o konkurenciji (u daljem tekstu: Zakon).

Uvidom u podneseni Zahtjev za pokretanje postupka, utvrđeno je da nije plaćena administrativna taksa, te je dana 01.02.2021. godine, aktom broj: UP 04-26-3-004-2/21, upućen Zahtjev za uplatu administrativne takse. Podnosilac zahtjeva je dana 05.02.2021. godine, podneskom zaprimljenim pod brojem UP 04-26-3-004-3/21, dostavio dokaz o uplati administrativne takse.

Konkurencijsko vijeće je Podnosiocu zahtjeva izdalo potvrdu o prijemu kompletnog i urednog zahtjeva, u smislu člana 28. stav (3) Zakona, dana 08.04.2021. godine, aktom broj: UP 04-26-3-004-4/21.

1. Stranke u postupku

1.1. Podnosilac zahtjeva

1.1.1. Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko

Društvo za unutrašnju i spoljnu trgovinu "MUŠINBEGOVIĆ GRADNJA" d.o.o Visoko, sa sjedištem na adresi Muhašinovići bb, Visko. registrovan kod Općinskog suda Zenica pod matičnim brojem subjekta 43-01-0436-14, osnivač i vlasnik (...)* [1].

1.2. Protivna strana

1.2.1 Ado Trans d.o.o. Visoko

Prometno uslužno društvo "ADO TRANS" d.o.o Vioko, sa sjedištem u Poslovna zona Ozrakovići bb Visoko, registrovan kod Općinskog suda u Zenici pod matičnim brojem subjekta upisa 43-01-0140-09, osnivač i vlasnik (...)*.

1.2.2 Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža

Braća Mujić Export –Import društvo za trgovinu i usluge d.o.o. Sarajevo, sa sjedištem na adresi ul. Džemala Bijedića br. 212, Ilidža, registrovan kod Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem subjekta upisa 65-01-0693-09, osnivači i vlasnici privrednog subjekata (...)*.

1.2.3 Beton Fresh d.o.o Ilidža

BETON FRESH društvo sa ograničenom odgovornošću za proizvodnju, trgovinu i usluge Sarajevo, sa sjedištem u ul. Džemala Bijedića br.212, Sarajevo, registrovan u Općinskom sudu u Sarajevo pod matičnim brojem subjekta upisa 65-01-0701-19, osnivač i vlasnik (...)*.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u toku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09), u smislu člana 26. Zakona.

Također, Konkurencijsko vijeće je koristilo i odredbe Zakona o javnim nabavkama ("Službeni glasnik BiH", br 39/14) i Pravilnik o uslovima i načinu korištenja e-aukcije ("Službeni glasnik BiH", br 66/16), te u skladu sa članom 43. stav (7) Zakona, u svrhu ocjene predmetnog pitanja, može koristiti sudsku praksu Evropskog suda pravde i Odluke Evropske komisije.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

U svom Zahtjevu, Podnosilac zahtjeva, opisuje činjenično stanje i okolnosti koje su razlog za podnošenje Zahtjeva te ukratko navodi slijedeće:

Podnosilac zahtjeva navodi da ovim putem prijavljuje nelojalnu konkurencije na tržištu koja je u vezi sa provedenim postupcima javnih nabavki u 2020. godini od strane ugovornog organ Grad Visoko i da je djelovanjem određenih privrednih društava prekršen član 4. Zakona o konkurenciji, odnosno da se radi o sporazumima koji narušavaju konkurenciju.

Grad Visoko je dana 02.07.2020. godine na portalu Agencije za javne nabavke BiH objavio obavještenje o nabavci broj: 870-1-3-35-3-74/20 za postupak nabavke pod nazivom" LOT1- Rekonstrukcija puta Čekrekčije, LOT2 - Rekonstrukcija puta Kula Banjer- otvoreni postupak".

Zahtjev za pokretanje postupka se odnosi na LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer. Podnosilac zahtjeva je bio učesnik postupka u svojstvu ponuđača za LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer, jer se jedan ponuđač mogao prijaviti samo na jedan LOT u okviru postupka nabavke.

Poslije otvaranja ponuda za LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer poredak ponuđača bio je slijedeći:

- Ado-Trans d.o.o Visoko - cijenom ponude 42.546,00 KM
- Geo-Put d.o.o Maglaj - cijenom ponude 42.645,00 KM
- Braća Mujić Export - Import d.o.o Ilidža - cijenom ponude od 43.902,00 KM
- Ame d.o.o Breza - cijena ponude 44.835,00 KM
- Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko - cijena ponude 45.880,00 KM
- Beton Fresh d.o.o Ilidža - cijena ponude 46.895,00 KM

Grad Visoko je poslije otvaranja ponuda zakazao e-Aukciju na portalu Agencije za javne nabavke, za 14.08.2020. godine sa početkom u 10h, te se u Zahtjeva navodi da je e-Aukcija dio na kome se može dokazati dogovor između ponuđača Ado-Trans d.o.o Visoko, Braća Mujić Export - Import d.o.o Ilidža i Beton Fresh d.o.o Ilidža.

Ponuđači Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža i Beton Fresh d.o.o Ilidža su dana 14.08.2020.godine u 10 h snizila cijenu svojih ponuda ispod svake realne cijene. Odnosno ova dva ponuđača su bili učesnici postupka nabavke bez ozbiljnih namjera da na kraju zaključe ugovor a sve u cilju da se realizuje dogovor između naprijed navedena tri ponudača i da Ado-Trans d.o.o Visoko dobije posao. Ponuđači Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža i Beton Fresh d.o.o Ilidža su dostavili ponude samo kako bi pomogli ponuđaču Ado-Trans d.o.o Visoko da dobije posao i to na slijedeći način.

Termin održavanja e-Aukcije bio je od 10:00:00 h do 10:15:00 h. Ponuđači su u roku od 40 sekundi uspjeli da promjene cijenu čak 6 puta. Ponuđač Ado-Trans d.o.o Visoko nije mjenjao svoju cijenu obzirom da se nakon otvaranja ponuda nalazio na prvom mjestu. Druga dva ponuđača snižavala su više puta cijenu svoje ponude i to Beton Fresh d.o.o Ilidža cijenu je snizio za čak 57,35 %, a ponuđač Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža za 47,61%. Ostali ponuđači među kojima je i Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko bili su onemogućeni da učestvuju u postupku e-Aukcije iz razloga što je u prvih 40 sekundi trajanja e-Aukcije, cijena snižavana tolikom brzinom da je Podnosilac zahtjeva bezuspješno pokušavao upisati cijenu, jer dok upiše cijenu i stavi ponudu, sistem je ne prihvatao, jer je ista već bila promjenjena. Nakon prvih 40 sekundi, ponuđačima je bilo nelogično da daju ponudu koja bi bila preniska i ispod svake razumne i logične cijene. Ponuđači Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža i Beton Fresh d.o.o Ilidža su toliko snizili cijenu da su automatski blokirali dalje takmičenje. Njihove namjere nisu bile ozbiljne i igrali su igru prema unaprijed isplaniranom dogovoru. Ponuđači su svjesno dali izjave iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama da ispunjavaju sve

[1] (...)*- podaci predstavljaju poslovnu tajnu

uslove koji se traže ovim postupkom. Nakon završene e-Aukcije Podnosilac zahtjeva je zaprimio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača kojom je izabran ponuđač Beton Fres d.o.o Ilidža. Podnosilac zahtjeva navodi da zbog preniske cijene ponude koja izlazi izvan razumnih okvira, ponuđač Beton Fres d.o.o Ilidža nije dostavio dodatnu dokumentaciju iako je dao izjavu da pod punom krivičnom i moralnom odgovornošću ispunjava sve uslove, zbog čega je ugovorni organ donio odluku o stavljanju van snage ranije odluke i izabrao novog ponudača Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža. Novoizabrani ponuđač Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža, takođe nije dostavio dodatnu dokumentaciju iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama i isti je diskvalifikovan. Podnosilac zahtjeva navodi da je nakon toga zaprimio treću Odluku o izboru najpovoljnijeg ponudača prema kojoj je kao najpovoljniji ponuđač izabran Ado-Trans d.o.o Visoko. Dana 08.10.2020 godine Podnosilac zahtjeva je izvršio uvid u ponudu ponuđača Ado-Trans d.o.o Visoko i utvrdio da je isti dostavio urednu dodatnu dokumentaciju.

Podnosilac zahtjeva navodi da je ovu situaciju pokušao prijaviti Agenciji za javne nabavke, ali su mu rekli da nemaju uticaj dok traje e-Aukcija i da se nakon što prikupe dokaze mogu obratiti Uredu za razmatranje žalbi, kao i to da navedeno mogu prijaviti Konkurencijskom vijeću BiH.

U Zahtjevu se ističe da se identična situacija desila u više postupaka javne nabavke kod istog ugovornog organa, te da su unaprijed znali scenarij koji će se desiti obzirom da je ovo logičan slijed događaja za sve koji se bave javnim nabavkama. Podnosilac zahtjeva tvrdi da je oštećen ovakvim postupanjem drugih ponuđača i traži od Konkurencijskog vijeća da ga uputi kako da postupi u navedenoj situaciji, te da za sve postoje dokazi koje će dostavi ako za istim bude bilo potrebe.

Na osnovu gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnosilac zahtjeva ukazuje, nije moguće utvrditi bez provođenja postupka, te je u skladu sa članom 32. stav (2) Zakona, na 85. sjednici održanoj dana 08.04.2021. godine, donijelo Zaključak o pokretanju postupka, broj: UP 04-26-3-004-6/21 (u daljem tekstu: Zaključak), radi utvrđivanja postojanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja u smislu člana 4. stav (1) tačke a), b), c), d) i e) Zakona.

Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak Podnosiocu zahtjeva, aktom broj: UP 04-26-3-004-10/21 dana 08.04.2021. godine.

Konkurencijsko vijeće, u skladu sa članom 33. stava (1) Zakona, je dostavilo Zahtjev i Zaključak na odgovor protivnoj strani u postupku, Ado-Trans d.o.o. Visoko, Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža i Beton Fresh d.o.o Ilidža, aktom broj: UP 04-26-3-004-11/21 dana 08.04.2021. godine.

Privredni subjekat Ado Trans d.o.o Visoko je u ostavljenom roku dostavio Odgovor na Zahtjev i Zaključak Konkurencijskom vijeću podneskom broj: UP 04-26-3-004-12/21 dana 23.04.2021. godine, i u bitnom naveo slijedeće:

Da je Zahtjev za pokretanje posupka podnesen od strane pravnog lica Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko neosnovan, te u cjelosti pobija navode podnosioca zahtjeva kako slijedi.

Na osnovu činjenica iz podnesenog Zahtjeva i priloženih materijalnih dokaza evidentno je da podnosilac zahtjeva nije dokazao činjenice na temelju kojih bi moglo biti utvrđeno da je bilo ko od učesnika u predmetnom postupku javne nabavke pa tako ni Ado-Trans doo Visoko na temelju bilo kakvih usmenih dogovora niti zaključenih ugovora počinio bilo kakvu vrstvu zabranjenog sporazuma u smislu Člana 4. stav (1) tačke b) Zakona o konkurenciji u postupku javne nabavke koji je vođen pred ugovornim organom Grad Visoko.

Podnosilac zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko kao konkurent pravnih lica protiv kojih je podnio prijavu i pokrenuo postupak pred Konkurencijskim vijećem, u suštini je nezadovoljan ishodom nostupka javne nabavke u kojem je i sam učestvovao i čija ponuda nije odabrana kao najpovoljnija zbog ponuđene cijene, te ovakvim činom na maliciozan način isti podnosi apsolutno neosnovanu prijavu nelojalne konkurencije na tržištu a u vezi sa navodnim postupcima javnih nabavki koje je u 2020 godini proveo ugovorni organ Grad Visoko, svjestan činjenice da je sam ugovorni organ proveo zakonite postupke javnih nabavki u kojima je učestvovao i sam podnosilac zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko ali čije su ponude nekada bile znatno skuplje od drugih učesnike u postupku, te koje poslove isključivo iz tog razloga iste nije uspio dobiti na tenderima, dok je nekada i sam dobijao poslove na identičan način učešćem u postupcima javnih nabavki putem E-aukcije, pa svjestan nemogućnosti da svoja prava ostvari pred nadležnim drugostepenim organom Uredom za razmatranje žalbi BiH ulaganjem žalbe na Odluke o izboru, isključivo iz razloga jer su ponude ponuđača Ado-Trans doo Visoko uvijek bile prihvatljive i validne, sada na ovakav neprimjeren i apsolutno bespredmetan način nastoji izdejstvovati navodnu povredu Zakona koje u suštini nikada nije niti bilo.

Imajući u vidu navedeno, paušalne i neargumentovane su tvrdnje podnosioca zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko da je navodnim djelovanjem određenih privrednih društava prekršen član 4. Zakona o konkurenciji odnosno da se radi o sporazumima koji narušavaju konkurenciju. Ovakve insinuacije o navodnom postojanju bilo kakvih sporazuma ili dogovora među učesnicima u postupku javne nabavke su paušalne i ničim dokazane insinuacije koje podnosilac zahtjeva želi staviti na teret najpovoljnijeg ponuđača Ado-Trans doo Visoko.

Naime, nesporno je da je dana 02.07.2020 godine Grad Visoko na portalu javnih nabavki objavio obavještenje o nabavci broj 870-1-3-35-3-74/20 za postupak nabavke pod nazivom „LOT 1- Rekonstrukcija puta Čekrekčije, LOT 2-Rekonstrukcija puta Kula Banjer, otvoreni postupak".

Nesporno je da je podnosilac zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko kao i svi drugi ponuđači bio učesnik predmetnog postupka u svojstvu ponuđača za LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer.

Nesporno je da je poslije otvaranja ponuda za LOT 2 - Rekonstrukcija puta Kula Banjer, prema inicijalno dostavljenim ponudama, poredak ponuđača bio slijedeći:

1. Ado-Trans doo Visoko sa inicijalno ponuđenom cijenom od 42.546,00 KM;
2. Geo-Put doo Maglaj sa inicijalno ponudenom cijenom od 42.645,00 KM;
3. Braća Mujić Export -Import doo Ilidža sa inicijalno ponuđenom cijenom od 43.902,00 KM;
4. Ame doo Breza sa inicijalno ponudenom cijenom od 44.835,00 KM;
5. Mušinbegović Gradnja doo Visoko sa inicijalno ponuđenom cijenom od 45.880,00 KM;
6. Beton Fresh doo Ilidža sa inicijalno ponuđenom cijenom ocl 46.895,00 KM;

Nesporno je ugovorni organ u skladu sa uslovima iz Tenderske dokumentacije, članom 123. stav 2. Zakona o javnim nabavkama, te temeljem istog Zakona o javnim nabavkama BiH donesenim Pravilnikom o uslovima i načinu korištenja e-aukcije, poslije otvaranja ponuda zakazao E-aukciju na portalu javnih nabavki.

Ničim dokazan, apsolutno paušalan i suprotan svim uslovima definisanim Pravilnikom o uslovima i načinu korištenja E-aukcije je stav podnosioca zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko kako je navodno: " E-aukcija dio na kome se može dokazati dogovor između ponuđača Ado - Trans doo Visoko, Braća Mujić Export- Import doo Ilidža i Beton Fresh doo Ilidža ".

Naime, navodnu povredu Zakona o konkurenciji i nelojalnu konkurenciju podnosilac zahtjeva pravda da su ponuđači "Braća Mujić Export - Import doo Ilidža i Beton Fresh doo Ilidža dana 14.08.2020.godine u 10 h snizili cijenu svojih ponuda ispod svake realne cijene. Odnosno ova dva ponuđača s bili učesnici postupka nabavke bez ozbiljnih namjera da na kraju zaključe ugovor a sve u cilju da se realizuje dogovra između ova tri ponuđača i da Ado - Trans doo Visoko dobije posao. Naime, isti su predali ponude samo kako bi pomogli ponuđaču Ado Trans doo Visoko da dobije posao i to na slijedeći način.

Predviđeno vrijeme za trajanje e aukcije bilo je od 10:00:00 h do 10:15:00h. Ponuđači su u roku od 40 sekundi uspjeli da promjene cijenu čak 6 puta. Ponuđač Ado Trans doo Visoko nije mjenjao svoju cijenu obzirom da se nakon otvaranja ponuda nalazio na prvom mjestu. Druga dva ponuđača snižavali su više puta cijenu svoje ponude i to Beton Fresh doo Ilidža cijenu je snizio za čak 57,35 % a ponuđač Braća Mujić Export - Import doo Ilidža za 47,61%. "

Svrha E-aukcije i jeste pružanje mogučnosti potencijalnim ponuđačima u postupku javne nabavke da snižavaju svoje inicijalne ponude te takmiče se za dobijanje posla po cijenama za koje isti smatraju da su samo njima prihvatljive. Navod podnosioca zahtjeva kako su isti snizili cijenu svojih ponuda ispod svake realne cijene je tendenciozno i subjektivno viđenje podnosioca zahtjeva. Članom 1. stav 3. Pravilnika o uslovima i načinu korištenja E-aukcije definisano je da je E-aukcija način provođenja dijela postupka javne nabavke, koji uključuje podnošenje novih cijena, izmijenjenih naniže, ili cijena i novih (poboljšanih) vrijednosti koje se odnose na određene elemente ponuda, a odvija se nakon početne ocjene ponuda i omogućava njihovo rangiranje pomoću automatskih metoda ocjenjivanja u informacionom sistemu e-Nabavke.

Postupak snižavnja cijena proveden je u skladu sa članom 8. Pravilnika o uslovima i načinu korištenja e-aukcije koji propisuje da svako snižavanje cijene ponude u slučaju najniže cijene, kao kriterija za dodjelu ugovora, je moguće u rasponu od 0,1 % do 10 % najniže početne cijene svih ponuda, odnosno svako snižavanje cijene ponude u slučaju ekonomski najpovoljnije ponude, kao kriterija za dodjelu ugovora, je moguće u rasponu od 0,1 % do 10 % ponuđene cijene. Bitno je napomenuti da se postupak E-aukcije provodi elektronskim putem, te da je sistem na koji se prijave svi ponuđači tako koncipiran i nadziran od strane Agencije za javne nabavke BiH da niti ugovorni organ niti jedan ponuđač apsolutno nemaju mogučnost da vrše bilo kakve manipulacije sa vremenom izmjenjivanja svojih ili tuđih ponuda.

Dakle, netačni su navodi podnosioca zahtjeva kako su isti učesnici snižavali cijenu ponuda ispod svake realne cijene, budući da su isti evidentno snižavali cijenu u skladu sa dopuštenim mogućnostima definisanim Pravilnikom o uslovima i načinu korištenja e-aukcije prema kojima se cijena može sniziti čak sve do 1,00 KM, a sam postupak snižavanja cijene je limitiran sistemskim rasponom u odnosu na trenutnu u sistemu postavljenu najnižu cijenu. Dodatno, Zakon o javnim nabavkama BiH poznaje sličan termin na koji cilja podnosilac zahtjeva, a to je termin Neprirodno niska ponuđena cijena, definisan članom 66. Zakona o javnim nabavkama BiH, prema kojem je propisano da ako ugovorno tijelo ocijeni da je ponuđena cijena neprirodno niska, u pisanom obliku će od ponuditelja zahtijevati da obrazloži ponudenu cijenu, te ako ponuditelj ugovornom tijelu ne ponudi osnovano obrazloženje koje može, među ostalim, sadržavati i usporedbu s cijenama na tržištu, ugovorno tijelo će odbaciti ponudu. U oba slučaja, prilikom dodjeljivanja ugovora ponudačima niti ugovorni organ Grad Visoko niti podnosilac zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko iako su isti imali pravo prema odredbama ZJN-a, isti apsolutno nisu podnijeli zahtjev prema kojem bi se od odabranih ponuđača tražilo da obrazlože svoju cijenu smatrajući istu navodno neprirodno niskom. Slijedom navedenog takav zaključak podnosioca zahtjeva je apsolutno neosnovan.

Navod podnosioca zahtjeva kako su Braća Mujić Export - Import doo Ilidža i Beton Fresh doo Ilidža bili učesnici postupka nabavke bez ozbiljnih namjera da na kraju zaključe ugovor a sve u cilju da se realizuje dogovor izmedu ova tri ponudača i da Ado - Trans doo Visoko dobije posao je kontradiktoran i suprotan materijalnim dokazima. Naime, sva tri ponuđača su evidentno uredno dostavila ponude sa namjerom da učestvuju u ovom postupku javne nabavke radi zaključenja ugovora i izvršenja posla. Kontradiktornost insinuacija ponosioca zahtjeva se ogleda u nespornoj činjenici da dva ponuđača uopšte dostavljaju ponudu, koji postupak pripremanja ponude zahtjeva značajan angažman i materijalna sredstva, a sve sa ciljem da bi isti navodno pogodovali trećem licu koji takođe dostavlja ponudu.

Ugovorni organ Grad Visoko, kao i svi drugi učesnici u ovom postupku javne nabavke su postupili u skladu sa članom 3. ZJN-a te prihvatanjem svih pristiglih ponuda, ocjenom istih i uvrštavanjem onih koje su prihvatljive u sistem E-aukcije, ostvaren je Zakonom zaštićen princip krajnje transparentnosti, te se u predmetnom postupku javne nabavke prema kandidatima/ponuđačima primjenio Zakonski princip jednakosti i nediskriminacije, i to na način da je svim učesnicima u postupku javne nabavke osigurana pravična i aktivna konkurenciju, s sve sa ciljem najefikasnijeg korištenja javnih sredstava u vezi s predmetom nabavke i njegovom svrhom.

Konkretan postupak E-aukcije je proveden u skladu sa članom 5. Pravilnika o uslovima i načinu korištenja e-aukcije koji propisuje trajanje, tok i završetak e-aukcije, te definiše da je prilikom zakazivanja e-aukcije predviđeno trajanje iste od minimalno 10 do maksimalno 30 minuta. Istekom predviđenog trajanja e-aukcija se završava.

Ono što podneseni zahtjev čini apsolutno neosnovanim jeste činjenica što podnosilac zahtjeva u svojoi prijavi Konknrencijskom vijeću zanemaruje uslove iz člana 5. Pravilnika o uslovima i načinu korištenja E-aukcije a to je da se E-aukcija automatski produžava za dvije minute, ukoliko se podnese nova cijena ili vrijednost u posljednje dvije minute trajanja e-aukcijc, odnosno ukoliko u posljednje dvije minute trajanja e-aukcije ne bude podnesena nova cijena ili vrijednost, e-aukcija se završava istekom te dvije minute.

Imajući u vidu prednje zakonske i podzakonske uslove, navod podnosioca zahtjeva kako su ponuđači u roku od 40 sekundi uspjeli da promjene cijenu čak 6 puta je apsolutno suvišan i tendenciozan jer se cijena mogla promijeniti beskonačno mnogo puta sve dok sistem automatski produžava za dvije minute pravo na podnošenje nove cijene nakon svake predhodne izmjene. Podnosilac zahtjeva je jednako kao i svi drugi učesnici apsolutno imao pravo da u naredene dvije minute nakon postavljanja poslijedne cijene da svoju ponudu i snizi cijenu vlastitet ponude a što isti nije htio da učiniti cijeneći da to nije iznos ponude za koju bi isti prihvatio raditi predmetni posao na koji se prijavio.

Imajući u vidu prednje, evidentno je da je apsolutno netačan i kontradiktoran navod podnosioca zahtjeva kako su navodno "ostali ponuđači među kojima je i Mušinbegović Gradnja doo Visoko bili onemogućeni da učestvuju u postupku e aukcije iz razloga što je u prvih 40 sekundi cijena snižavana tolikom brzinom da smo kao ponuđač bezuspješno pokušavali upisati cijenu jer dok mi upišemo cijenu i stavimo ponudu, sistem je nije prihvatao jer je ista već bila promjenjena. Nakon prvih 40 sekundi svakom ponudaču nije bilo logčno da daje ponudu koja bi bila preniska i ispod svake razumne i logične cijene. Ponuđači Braća Mujić Export - Import doo Ilidža i Beton Fresh doo Ilidža su toliko snizili cijenu da su automatski blokirali dalje takmičenje. "

Važno je napomenuti da bilo kakve eventualne tehničke smetnje u provođenju E-aukcije nadzire, otklanja, detektuje i sistemski rješava Agencija za javne nabavke BiH, te da se u konkretnom slučaju nije javila niti jedina tehnička smetnja ili nelogičnost tokom samog postupka provođenja E-aukcije, jer bi ista bila prepoznata sistemski i od sam Agencije za javne nabavke BiH te kao takva evidentirana i u samom izvještaju o toku E-aukcije, pa je apsolutno netačan navod podnosioca zahtjeva kako su ponuđači Braća Mujić Export - Import doo Ilidža i Beton Fresh doo llidža navodno automatski blokirali dalje takmičenje, kao što je netačan navod i da su ostali ponuđači navodno bili onemogučeni da učestvuju u postupku, odnosno da su isti navodno bezuspješno pokušavali upisati cijenu. Podnosilac zahtjeva nije dostavio niti jedan dokaz kojim bi potvrdio istaknute navode o eventualnim tehničkim smetnjama prilikom provođenja postupka E-aukcije.

Čak i da su takvi navodi tačni, Konkurencijsko vijeće nije nadležno za otklanjanje predmetnog zahtjeva, te se ističe da podnosilac zahtjeva nije postupio u skladu sa članom 7. Pravilnika o uslovima i načinu korištenja E-aukcije, jer u slučaju problema koji se dese isključivo u okruženju za koje je nadležna Agencija za javne nabavke BiH, a usljed kojih dođe do nemogućnosti početka zakazane e- aukcije ili prekida započete e-aukcije, Agencija ponovo zakazuje e-aukciju, te je u tom slučaju sam ugovorni organ dužan obratiti se Agenciji zahtjevom u kojem je opisan problem koji se desio, a ponovno zakazivanje prekinute e-aukcije se vrši sa posljednjim vrijednostima koje je sistem zabilježio prije prekida, uz napomenu da Agencija može ponovo zakazati e-aukciju i u drugim opravdanim slučajevima, pa evidentno i na zahtjev ponuđača, a koji zahtjev ponudač Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko evidentno nikad nije Agenciji niti uputio. Takav zahtjev isti nije uputio Agenciji u suštini iz razloga što je imenovani svjestan činjenice da nikakvih tehničkih smetnji prilikom provodenja E-aukcije u suštini i nije bilo, nego je isti odbio snižavati svoju ponudu cijeneći da ne želi raditi posao po takvoj cijeni, a što je jasno i iz samih navoda iz prijave prema kojim stoji: ‚u toku prvih 40 sekundi svakom ponuđaču nije bilo logično da daje ponudu koja bi bila preniska i ispod svake razumne i logične cijene. "

Iz prednjeg citiranog navoda je jasno da je netačan bilo kakav navod podnosioca zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko o navodnoj sistemskoj nemogućnosti davanja niže cijene, nego je isključivo razlog nedavanja niže ponude taj što je isti ponudač odbio dati nižu ponudu jednako kao i ponuđač Ado-Trans d.o.o Visoko i to ispod najniže prihvatljive ponude prije one po kojoj je okončana E-aukcija.

Imajući u vidu navedeno, jasno je da se u konkretnom slučaju ne radi o bilo kakvim insinuiranim namjerama na koje neosnovano upućuje podnosilac zahtjeva, niti se radi o bilo kakvoj navodnoj igri koju su igrali isti prema unaprijed isplaniranom dogovoru, kako to paušalno navodi podnosilac zahtjeva.

Nesporno je nakon završene E-aukcije, a u skladu sa postignutim rezultatima na samoj E-aukciji, ugovorni organ Grad Visoko donio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača prema kojoj je kao najpovoljniji ponudač odabran Beton Fresh doo Ilidža, te je ugovorni organ istog u skladu sa uslovima iz TD i odredbama ZJN-a pozvao da u roku od 7 dana dostavi dodatnu dokumentaciju iz člana 45. ZJN-a.

Nesporno, kako ponudač Beton Fresh doo Ilidža u roku od 7 dana nije dostavio dodatnu dokumentaciju iz člana 45. ZJN-a, ugovorni organ donosi na zakonu zasnovanu novu odluku kojom stavlja van snage raniju odluku o izboru i kao najpovoljnijekg ponuđača bira sljedećeg ponuđača sa utvrđene rang liste nakon okončane E-aukcije i to ponuđača Braća Mujić Export - Import doo Ilidža, te je takođe ugovorni organ istog u skladu sa uslovima iz TD i odredbama ZJN-a pozvao da u roku od 7 dana dostavi dodatnu dokumentaciju iz člana 45. ZJN-a, a koju dokumentaciju niti ponuđač Braća Mujić Export - Import doo Ilidža nije dostavio ugovornom organu.

Insinuacije podnosioca zahtjeva kako imenovani ponuđači navodno "zbog preniske cijene ponuda koje izlaze izvan razumnih okvira logično neće dostaviti dodatnu dokumentaciju" su paušalne i subjektivne.

Nesporno, kako ponuđač Braća Mujić Export - Import doo Ilidža u roku od 7 dana nije dostavio dodatnu dokumentaciju iz člana 45. ZJN-a, ugovorni organ donosi na zakonu zasnovanu novu odluku kojom stavlja van snage raniju odluku o izboru i kao najpovoljnijeg ponuđača bira sljedećeg ponudača sa utvrdene rang liste nakon okončane E-aukcije i to ponuđača Ado-Trans d.o.o Visoko koji je uredno i na vrijeme dostavio ugovornom organu Grad Visoko traženu dodatnu dokumentaciju iz člana 45. ZJN-a, a nakon čega isti u konačnici i zaključuje Ugovor o javnoj nabavci sa ugovornim organom Grad Visoko, broj: U-736/20 od 19.10.2020. godine.

Razlozi zbog kojih ponuđači u ostavljenom roku ne dostave dokumentaciju iz člana 45. ZJN-a nakon što isti budu izabrani sa ponudama kao najpovoljniji su stvar subjektivne prirode i viđenja svakog ponuđača, te zakonodavac takvu aktivnost apsolutno ne smatra nezakonitom niti se isto može pripisati postojanju bilo kakvog dogovora među učesnicima u postupku javne nabavke. Općepoznata je činjenica da ponuđači u postupku javne nabavke koji ispunjavaju uslove iz TD prijave se na više postupaka javnih nabavki jer ne postoji drugačiji način da isti dobiju posao kod ugovornih organa, a nakon što isti budu odabrani kao najpovoljniji ponuđači isti se opredjeljuju prema vlastitim procjenama koje će ugovore zaključiti i sa kojim organima a koje neće, dajući sebi u skladu sa tržišnim uvjetima pravo da biraju ugovore koji su im ekonomski isplativiji...

Uostalom, postavlja se pitanje u čemu se ogleda povreda Zakona o konkurenciji na strani ponuđača Ado-Trans d.o.o Visoko koji se u predmetnom postupku javne nabavke ponašao jednako kao i sam ponudač Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko, a to je da je isti dostavio u zatvorenoj koverti ponudu jednako kao i svi drugi ponudači sa inicijalno ponuđenom cijenom koja je i inicijalno bila najniža i kao takva uvrštena u sistem E-aukcije, te na jednak način kao i podnosilac ovog zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko apslutno nije snižavao svoju inicijalnu ponudu, a koja je u konačnici i odabrana kao najpovoljnija, što u suštini ista i jeste bila još od početka provođenja E- aukcije...

U smislu člana 25. Zakona o konkurenciji ("Službcni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), ističemo da podnosilac zahtjeva nije dokazao Konkurencijskom vijeću postojanje bilo kakvog sporazuma niti dogovora među prijavljenim kojim bi bili narušeni bilo koji principi zakona, niti je djelovanje ponuđača Ado-Trans d.o.o Visoko u bilo kojem smislu nezakonito i u suprotnosti sa odredbama Zakona o konkurenciji.

U konačnici, Ado-Trans d.o.o Visoko predlaže da Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju člana 25. stav (1) tačka e) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), donese Rješenje kojim se odbija Zahtjev pravnog lica Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko, podnesen protiv pravnog lica Ado-Trans d.o.o Visoko, radi postojanja zabranjenog sporazuma u smislu člana 4. stav 1. tačka b) i d) Zakona o konkurenciji, kao neosnovan, uz obavezu podnosioca zahtjeva pravnog lica Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko da pravnom licu Ado-Trans d.o.o Visoko nadoknadi sve troškove ovog poslupka.

Kako se u konkretnom slučaju radi o strankama sa suprotnim interesima, to u skladu sa članom 39. Zakona o konkurenciji, Ado-Trans d.o.o Visoko smatra korisnim i predlaže da se u ovoj pravnoj stvari održi usmena rasprava. Molimo da se poziv za održavanje usmene rasprave za Ado-Trans d.o.o Visoko

pošalje na adresu punomoćnika Zlatan Alagić, Musala bb, 71300 Visoko.

Privredni subjekat Beton Fresh d.o.o Ilidža je u ostavljenom roku dostavio Odgovor na Zahtjev i Zaključak Konkurencijskom vijeću podneskom broj: UP 04-26-3-004-13/21 dana 26.04.2021. godine, i u bitnom naveo slijedeće

Izjašnjavajući se na prijavu podnosioca Mušinbegović doo ističemo da je ista nekorektna, te da obiluje nizom netačnih tvrdnji koje ne odražavaju pravo stanje stvari, a za šta dajemo sljedeće obrazloženje:

Odgovorno tvrdimo da je zahtjev pokretača postupka tendenciozan, paušalan, nerealan i u konačnici neosnovan pa bi istog kao takvog nužno bilo i odbiti u cjelosti.

Činjenica je da je Beton Fresh d.o.o. Sarajevo bio učesnik javne nabavke u Gradu Visoko za LOT 2-Rekonstrukcija puta Kula Banjer, međutim u istom postupku je bilo je još ponuđača koji su dostavljali svoje ponude i uredno ostvarili pravo da se nadmeću na zakazanoj e aukciji kao i mi. Beton Fresh d.o.o. Sarajevo poštuje sve pozitivne propise i isto nikada nije vršilo manipulaciju sa ponudama niti potpisalo bilo kakav ugovor niti je isti imao bilo kakav prećutni dogovor sa bilo kojim učesnikom u postupku pa su navodi o postojanju dogovora tri pravna lica koje tendenciozno ističe Mušinbegović gradnja apsolutno neosnovani jer za isto ne postoji niti jedan konkretan dokaz.

Ovim putem ističemo da je ugovor Općina Visoko dodijelila najpovoljnijem ponuđaču u skladu sa početnim ponudama pa je nadmetanje na e aukciji apslutno bespredmetno jer se naša ponuda koju smo dali na e aukciji i nije prihvatila budući da nismo dostavili dokaze jer smo napravili previd kod dostavljanja istih i iz kojeg opravdanog razloga pozivajući se na odredbe Zakona o javnim nabavkama nas je ugovorni organ i proglasio kao nevalidnim ponuđačem. Kao i svi drugi ponuđači koji su dostavili svoje ponude, u kojem postupku smo dostavili ponudu i prijavili se kao ponuđač Beton Fresh doo Ilidža po ponuđenoj cijeni od 46.895,00 KM, da bismo nakon održane e-aukcije odustali od navedenog postupka jer smo u međuvremenu dobili druge poslove na teritoriji grada Sarajevo pa smo donijeli poslovnu odluku da ne učestvujemo u daljnjem postupku pred Gradom Visoko jer nam se iz organizacijskih i ekonomskih razloga nije isplatilo da angažujemo mehanizaciju i ljude na posao manje vrijednosti u Visokom budući da je sjedište našeg društva u Sarajevu.

Tačno je da je utvrđena rang lista nakon otvaranja ponuda glasila:

1. Ado-Trans doo Visoko 42.546,00 KM;
2. Geo-Put doo Maglaj 42.645,00 KM;
3. Braća Mujić Export -Import doo Ilidža 43.902,00 KM;
4. Ame doo Breza 44.835,00 KM;
5. Mušinbegović Gradnja doo Visoko 45.880,00 KM;
6. Beton Fresh doo Ilidža 46.895,00 KM;

Međutim bitno je istači da je upravo po toj ponudi u konačnici i zaključen ugovor, te da odabrani ponuđač Ado Trans a niti učesnik Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko nisu aktivno učestvovali u e aukciji jer niti jedan od učesnika nije niti pokušao sniziti svoju ponudu što znači da nije iskazao interes za nadmetanje niti da posao radi za manje novca od početne ponude.

Takođe je netačno da se nisu mogle snižavati cijene jer na izvještajima sa E aukcije nije navedeno niti jedna smetnja prilikom povođenja postupka e aukcije. Čak i iz same prijave Mušinbegovića može se zaključiti da se u ovoj situaciji uopšte ne radi o povredi bilo kojeg člana pa tako ni člana 4. Zakona o konkurenciji.

Predlažemo da Konkurencijsko vijeće odbije zahtjev Mušinbegović Gradnja doo kao neosnovan.

Privredni subjekat Braća Mujić Export Import d.o.o Ilidža je u ostavljenom roku dostavio Odgovor na Zahtjev i Zaključak Konkurencijskom vijeću podneskom broj: UP 04-26-3-004-14/21 dana 26.04.2021. godine, i u bitnom naveo slijedeće:

Nakon što smo zaprimili Zaključak o pokretanju postupka UP 04-26-3-004-6/21 sa kojim smo primili i Dokument UP 04-26-3-004-11/21 od strane Konkurencijskog vijeća BiH izjašnjavamo se da je zahtjev Mušinbegović gradnje doo Visoko netačan i neosnovan.

Tačno je da smo mi učestvovali u postupku javne nabavke kod Grada Visoko u postupku za LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer, kao i svi drugi ponuđači koji su dostavili svoje poude, u kojem postupku smo dostavili ponudu i prijavili se kao ponuđač Braća Mujić d.o.o po ponuđenoj cijeni od 43.902,00 KM, da bismo nakon održane e-aukcija odustali od navedenog postupka jer smo u međuvremenu dobili druge poslove na teritoriji grada Sarajevo pa smo donijeli poslovnu odluku da ne učestvujemo u daljnjem postupku pred Gradom Visoko jer nam se iz organizacijskih i ekonomskih razloga nije isplatilo da angažujemo mehanizaciju i ljude na posao manje vrijednosti u Visokom budući da je sjedište našeg društva u Sarajevu.

Na osnovu obrazloženja Mušinbegović gradnje doo Visoko jasno je da apsolutno ne postoje niti navodi niti dokazi da je naše društvo zaključivalo bilo kakve ugovore niti je imalo bilo kakve dogovore niti sa društvom Ado Trans d.o.o niti sa društvom Beton Fresh doo Ilidža pa je jasno da ne postoji zabranjeni sporazum iz člana 4. Zakona o konkurenciji na koji upućuje Mušinbegović gradnja doo Visoko.

Iz ovakvog držanja stvari i iznesenih netačnh tvrdnji prijavitelja, jasno je da je podnosilac zahtjeva Mušinbegović gradnja doo u suštini izgubio predmetni tender pa kako je isti nezadovoljan što nije uspio dobiti navedeni posao svoje nezadovoljstvo iskazuje neprimjerenim prijavama o nelojalnoj konkurenciji i navodnim dogovorima koji u suštini apsolutno ne postoje i isti su rezultat insinuacija podnosioca zahtjeva.

Odgovorno tvrdimo da je apsolutno netačno ono što prijavitelj prijavljuje i navodi u svojoj prijavi i to kako su: "Braća Mujić Export - Import doo Ilidža i Beton Fresh doo Ilidža dana 14.08.2020.godine u 10 h snizili cijenu svojih ponuda ispod svake realne cijene. Odnosno ova dva ponuđača su bili učesnici postupka nabavke bez ozbiljnih namjera da na kraju zaključe ugovor a sve u cilju da se realizuje dogovor između ova tri ponuđača i da Ado - Trans doo Visoko dobije posao. Naime, isti su predali ponude samo kako bi pomogli ponuđaču Ado Trans doo Visoko da dobije posao i to na slijedeći način. Predviđeno vrijeme za trajanje e aukcije bilo je od 10:00:00 h do 10:15:00h. Ponuđači su u roku od 40 sekundi uspjeli da promjene cijenu čak 6 puta. Ponuđač Ado Trans doo Visoko nije mjenjao svoju cijenu obzirom da se nakon otvaranja ponuda nalazio na prvom mjestu. Druga dva ponuđača snižavala su više puta cijenu svoje ponude i to Beton Fresh doo Ilidža cijenu je snizio za čak 57,35 % a ponuđač Braća Mujić Export - Import doo Ilidža za 47,61%."

Naše društvo jeste učestvovalo na e-aukciji ali samo nedostavljanje dokaza apsolutno ne znači i da smo pogodovali bilo kojem od učesnika u postupku niti da smo imali bilo kakav vid dogovora sa nekim od učesnika, koje tvrdnje Mušinbegović gradnje doo su netačne. Da li ćemo ili nećemo dostaviti dokaze i pristupiti zaključenju ugovora je naše pravo sa kojim samo mi disponiramo i niko više, a samo nedostavljanje dokaza nije zabranjeno niti jednim zakonom.

Sa svega naprijed iznesenog, a s obzirom na primjenu člana 25. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), odgovorno tvrdimo da naše društvo nije povrijedilo bilo koji član bilo kojeg zakona pa samim tim ni Zakona o konkurenciji i molimo da Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, uz primjenu člana 25. donese Rješenje i u cjelosti odbije zahtjev Mušinbegović gradnje doo jer je isti u cjelosti neosnovan.

4. Dalji tok postupka

Konkurencijsko vijeće je dana 26.04.2021. godine aktom broj: UP 04-26-3-15/21 dostavilo privrednom subjektu Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko Odgovor na Zahtjev za pokretanje postupka privrednih subjekata Ado-Trans , Braća Mujić i Beton Fresh.

Konkurencijsko vijeće je dana 07.07.2021. godine uputilo Zahtjev za dostavljanje podataka aktom broj: UP 04-26-3-004-16/21 podnosiocu zahtjeva na koji je isti uputio odgovor dana 15.07.2021. godine podneskom broj: UP 04-26-3-004-19/21 i podneskom broj UP 04-26-3-004-20/21 u kojima se navodi sledeće:

U skladu sa Vašim zahtjevom za dostavljanje podataka broj UP 04-26-3-004-16/21 od 07.07.2021.godine obavještavamo vas da je ponudač Ado Trans doo Visoko zajedno sa ponuđačima Braća Mujić Export-Import doo Ilidza i Beton Fresh doo Ilidža dostavio ponude za postupke javnih nabavki u 2020 godini a u kojim odgovorno tvrdimo da se radilo o dogovorima koji su unaprijed smišljeni i to kako slijedi:

1. Postupak broj 870-1-3-36/20 a za LOT 2- Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica u kojem su kao ponudači koji su uredno dostavili dokumentaciju i koji su imali pravo učešća u e-aukciji bili (Wide doo, Tuzlić doo Breza, Ado Trans doo Visoko, Mušinbegović Gradnja doo Visoko, Braća Mujić Export -Import Ilidža i Beton Fresh doo Ilidža)

U ovom postupku javne nabavke provedena je e-aukcija gdje se cijena promjenila ukupno 6 puta za 34 sekunde od strane ponudača Braća Mujić Export —Import Ilidža i Beton Fresh doo Ilidža. Kao najpovoljniji ponuđač poslije e-aukcije bilo je privredno društvo Braća Mujić Export -Import Ilidža. Za ovaj postupak zaprimili smo odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj odluke 01/2-02-828/20 od 31.08.2020.godine gdje je kao najpovoljniji ponuđač odabrana firma Braća-Mujić Export -Import doo Ilidža. Obzirom da po ovoj odluci nije dostavljena dodatna dokumentacija od strane firme Braća -Mujić Export-Import doo Ilidža zaprimili smo drugu odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj odluke 01/2-02-896/20 od 24.09.2020.godine kojom je kao najpovoljniji odabran ponudač Beton Fresh doo Ilidža. Poslije ove odluke treću odluku o izboru nismo zaprimili ali je nakon toga Ugovorni organ Grad Visoko objavio Obavještenje o dodjeli ugovora gdje je kao najpovoljniji ponudač sa kojim je zaključen ugovor odabran Ado-Trans doo Visoko. S tim u vezi u prilogu Vam dostavljamo dokumentaciju za ovaj postupak javne nabavke iz kojeg se jasno može vidjeti da je ponovo u pitanju dogovor između ista tri ponuđača i sa istim izhodom postupka.

2. Kao drugi postupak javne nabavke u kome su učestvovali ponudači Braća Mujić Export - Import llidža i Beton Fresh doo llidža i Ado -Trans doo Visoko je postupak javne nabavke broj 870-1-3-34/20 a za LOT 2- Rekonstrukcija puta Seoča. U ovom postupku kao ponuđači koji su odabrani da ispunjavaju uslove e-aukcije navedeni su: MGV Gradnja doo, Ado-Trans doo Visoko, Tuzlić doo, Geo-Put doo, Beton -Fresh doo, Mušinbegović Gradnja doo Visoko i Braća Mujić Export-Import doo. U ovom postupku javne nabavke cijena je ponovo kao i u svim prethodnim postupcima snižena za čak 69,29% u roku od 7 minuta i 27 sekundi. U ovom postupku uložili smo sve napore da snizimo cijenu ponude bar jednom jer smo unaprijed znali izhod postupka. Ugovorni organ nam je poslao Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj 01/2-02-836/20 od 03.09.2020.godine. Ovom odlukom kao najpovoljniji ponudač odabrano je privredno društvo Braća Mujić Export-Import doo Sarajevo. Obzirom da isti nisu dostavili traženu dokumentaciju zaprimili smo drugu Odluku o izboru broj 01/2-02-898/20 od 24.09.2020.godine. Ovom Odlukom kao najpovoljniji ponudač odabran je ponudač Beton Fresh doo Ilidža. Međutim kao i u svim prethodnim postupcima nisu dostavljeni dokumenti iz člana 45. ZJN BiH pa je na kraju ugovorni organ zaključio ugovor sa ponuđačem Ado-Trans doo Visoko. Kao dokaz da je ugovor zaključen a ponuđačem Ado-Trans doo Visoko dostavljamo Vam Obavještenje o dodjeli ugovora koje smo preuzeli sa portala javnih nabavki. U svim ovim postupcima isti je scenariji ponuđači Braća Mujić Export -Import Ilidža i Beton Fresh doo Ilidža dostavili su svoje ponude bez namjere zaključenja ugovora. Dodatnu dokumentaciju nisu dostavili ni u jednom od navedenih postupaka javne nabavke što je bio razlog da isti budu diskvalifikovani. U svim postupcima ova dva ponuđača su snižavala cijenu ispod svake normalne tržišne vrijednosti radova a sve u cilju da ponuđač Ado-Trans doo Visoko dobije gore navedene poslove bez da ga neko drugi ko nije bio učesnik dogovora spriječi u toj namjeri.

Napominjemo da smo i za druge postupke koje je provodio ugovorni organ Grad Visoko dobili odluke i da imamo iste scenarije ali da mi u tim postupcima nismo bili ponudač za isti LOT nego za drugi LOT u okviru istog postupka pa čemo Vam kao dokaz dostaviti kopije dokumentacije za postupak u kome Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko nije bila ponudač za isti LOT kao ponudači protiv kojih se vodi postupak. Naime, isti scenarij desio se i u postupku broj 870-1-3-33/20 za LOT l- Rekonstrukcija ulice Muzaferija, u ovom postupku Mušinbegović Gradnja doo Visoko je bila ponudač za LOT 2- Sanacija putnog pravca u Kralupima tako da imamo svu dokumentaciju i sve odluke i za LOT l. Naime u ovom postupku za LOT l ukupno su učestvovala 4 ponudača u e-aukciji i to : MGV Gradnja doo, Ado Trans doo. Beton Fresh doo, Braća Mujić Export Import doo, ponovo su na e-aukciji smanjene cijene u roku od 2 minute. I u ovom postupku ponovo su ponuđači smanjivali cijenu bez ozbiljne namjere da zaključe ugovor. Tako da i u ovom postupku Ugovorni organ je morao 3 puta da donosi Odluku o izboru najpovoljnijeg ponudača i to prva Odluka broj 01/2-02-812/20 od 26.08.2020.godine gdje je kao najpovoljniji ponuđač odabran Braća Mujić Export-Import doo Ilidža. Nakon toga obzirom da nije dostavio dokumentaciju iz člana 45. ZJN BiH donesena je druga Odluka broj 01/2-02-885/20 od 16.09.2020.godine i na kraju treća Odluka broj 01/2-02-917/20 od 01.10.2020.godine. Sve gore navedene odluke o izboru najpovoljnijeg ponudača, zapisnike o ocjeni komisije, Obavještenja o dodjeli ugovora dostavljamo Vam u prilogu ovog dopisa.

Za sve postupke koje smo naveli radi se o istom dogovoru između istih ponudača, ponudači Braća Mujić Export Import doo i ponuđač Beton Fresh doo dostavili su svoje ponude ali bez ozbiljne namjere zaključenja ugovora, cijene na svim e-aukcijama su snižavali ispod svake normalne tržišne cijene i procjenjene vrijednosti nabavke a sve u cilju da se spriječe drugi ponuđači koji nisu dio dogovora da učestvuju u e-aukciji i daljeni postupku javne nabavke. Na ovaj način omogućeno je ponuđaču Ado-Trans doo Visoko da dobije poslove bez konkurencije. Tvrdimo da je na ovaj način povrijeđeno načelo pravične i aktivne konkurencije na tržištu. Iz ove dokumentacije koju Vam dostavljamo može se zaključiti da se radi o unaprijed zaključenom dogovoru.

Obzirom da ste zahtjevali od nas dokaze kako biste utvrdili da ponuđač Ado Trans doo Visoko narušava tržište u postupcima javnih nabavki kao i pravičnu i aktivnu konkurenciju dostavljamo Vam i dopunu našeg odgovora broj MG-491/21 od 13.07.2021 .godine i obavještavamo Vas da je ponuđač Ado Trans doo Visoko učestvovao u postupcima javnih nabavki i kod drugih ugovornih organa i koristio istu strategiju koju je koristio u postupcima javnih nabavki u 2020. godine pred ugovornim organom Grad Visoko.

Ponuđač je zajedno sa drugim ponudačima spuštao cijenu ponovo ispod svake normalne i realne cijene i na taj način dovede druge u nemogućnost da se takmiče.

U prilogu akta dostavljamo Vam dopis broj 1-2466/20 od 14.12.2020.godine koji je privredno društvo (...)* uputio Agenciji

za javne nabavke a u kome se žalio na iste povrede zbog kojih smo i prijavili ponuđača Ado Trans doo Visoko za narušavanje pravične i aktivne konkurencije na tržištu.

U prilogu dostavljamo slijedeću dokumentaciju kako slijedi: Zahtjev ponuđača (...)* upućen Agenciji za javne nabavke BiH broj 1-2466/20 od 14.12.2020.g.; Odgovor Agencije za javne nabavke broj 04-16-1-2491-2/20 od 21.12.2020.godine.

Izvještaja o toku i završetku e-aukcije i to za slijedeće postupke:Izgradnja fekalne kanalizacije i pet zasebnih razvodnih mreža iz rezervoara broj postupka 1355-1-3-383/20; Regulacija, izgradnja i rekonstrukcija vodovoda i kanalizacije za potrebe Grada Zenice II broj postupka 1355-1-3-382/20; Regulacija, izgradnja i rekonstrukcija vodovoda i kanalizacije za potrebe Grada Zenice II broj postupka 1355-1-3-382/20; Rekonstrukcija i investiciono održavanje vodoprivrednih objekata za potrebe Grada Zenica broj postupka 1355-1-3-381/20; Regulacija, izgradnja i rekonstrukcija vodovoda i kanalizacije za potrebe Grada Zenice II broj postupka 1355-1-3-382/20

Iz svega navedenog i dostavljenog može se zaključiti da je ponuđač Ado Trans doo Visoko narušio konkurenciju na više tržišta i da je na isti način i istom metodom narušio kako pravičnost postupaka javne nabavke tako i konkurenciju.

Konkurencijsko vijeće je dana 08.07.2021. godine uputilo zahtjev za dostavu podataka aktom broj: UP 04-26-3-004-18/21, na koji je u ostavljenom roku privredni subjekat Braća Mujić podneskom broj UP 04-26-3-004-23/21 dana 23.07.2021. godine dostavio odgovor na zahtjev za dostavu dokumentacije u kom je navedeno sledeće:

Po Vašem Zahtjevu, a u skladu sa Zaključkom o pokretanju postupka broj: UP 04-26-3-004- 6/21 i dopisom broj: UP 04-26-3-004-11/21, dostavili smo svoje izjašnjenje od dana 18.04.2021. godine i zahtijevanu dokumentaciju, po postupku javne nabavke objavljene od strane Grad Visoko za LOT 2 Rekonstrukcija puta Kula Banjer.

Želimo istaći, a kako smo već naveli u svom izjašnjenju od dana 18.04.2021. godine, da je preduzeće Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko u svom Zahtjevu broj: MG-18/21 iznio tvrdnje, gdje posebno ističemo neistinite tvrdnje, bez dostavljanja argumenata i dokaza kojima navedene tvrdnje mogu dokazati, navodeći sljedeće:" da je preduzeće Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža učesnik postupka javne nabavke bez ozbiljnih namjera da zaključi ugovor, da je preduzeće Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža onemogućilo ostalim učesnicima javne nabavke učešće u e-aukciju; da preduzeće Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža igra igru prema unaprijed isplaniranom dogovoru i ima neozbiljne namjere, da preduzeće Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža namjerno nije dostavilo dokumentaciju po Odluci o izboru najpovoljnijeg ponuđača u predmetnom postupku.

Iznošenje neistinite tvrdnje prema Zakonu o zaštiti od klevete FBiH čini krivično djelo. Iznošenjem neistinitih tvrdnji preduzeće Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, je našem preduzeću narušilo ugled nazivajući nas neozbiljnim ponuđačem, ponuđačem koji igra igre u cilju stvaranja nelojalne konkurencije, ponuđačem koji namjerno krši odredbe po članu 45. ZJN. Iz navedenog proizilazi da je preduzeće Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko iznošenjem neistinitih tvrdnji prourokovalo štetu ugleda preduzeću Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža, te ga ovim putem smatramo odgovornim za klevetu. Ističemo da preduzeće Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko u svoj Zahtjevu ne iznosi mišljenje, nego na veoma tendenciozan način iznosi tvrdnje, ne poštujući dobronamjernost i ne pridržavajući se opće prihvaćenih profesionalnih standarda, te ovim putem podnosimo zahtjev preduzeću Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, da poduzme sve potrebne radnje da ublaži štetu uzrokovanu preduzeću Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža izražavanjem neistinitih tvrdnji.

Nadalje postupajući po dostavljemo Zahtjevu broj: UP 04-26-3-004-18/21 od dana 08.07.2021. godine (zaprimljenog dana 12.07.2021. godine), dostavljamo sljedeće:

Kako je postupak javne nabavke strogo formalan postupak, tako se i mi kao preduzeće prilikom učešća u postupcima javnih nabavki pridržavamo ZJN, podzakonskih akata i uslova postavljenih u tenderskoj dokumetaciji. Za navedeni postupka javne nabavke smo preuzeli tendersku dokumentaciju sa portala javnih nabavki kako to ZJN i nalaže. Naša komercijalna služba je zadužena za praćenje obavještenja o javnim nabavkama (svakodnevno), te prema predmetu javne nabavke, a u skladu s našom djelatnošću vršimo preuzimanje tenderske dokumentacije sa portala javnih nabavki. Prema politici našeg preduzeća nije predviđeno donošenje odluke uprave za učešće u postupcima javnih nabavki, kako to nalaže zakon za javna preduzeća, niti smo po predmetnoj nabavci vršili bilo kakvu prepisku putem pošte ili elektronski.

Za predmetnu nabavku posjedujemo kopiju predmjera radova sa unešenim cijenama za stavke koje su predmet nabavke, dok smo originalnu dokumentaciju-ponudu i kopiju ponude predali Ugovornom organu, a prema zahtjevima tenderske dokumentacije.

U periodu 2020-2021. godine smo učestvovali u dva postupka javne nabavke zajedno sa ponuđačem Mušinbegovič Gradnja d.o.o. Visoko i ostalim ponuđačima protiv kojih se vodi predmetni postupak: Ugovorni organ Grad Visoko, LOT 2 - Rekonstrukcija puta Kula Banjer i Ugovorni organ Grad Visoko, LOT 2 - Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica. Za postupak LOT 2 - Rekonstrukcija puta Kula Banjer smo dostavili izjašnjenje i potrebnu dokumentaciju.

Drugi postupak javne nabavke je objavljen od strane ugovornog organa Grad Visoko za nabavku: LOT 2 - Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica, u kom su učešće uzela i ponudu dostavila sljedeća preduzeća:

1. WIDE d.o.o. Visoko sa cijenom ponude od 51.267,26 KM bez PDV-a
2. Tuzlić d.o.o. Breza sa cijenom ponude od 53.413,00 KM bez PDV-a
3. ADO-TRANS d.o.o. Visoko sa cijenom ponude od 54.460,75 KM bez PDV-a
4. Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visokosa cijenom ponude od 58.139,00 KM bez PDV-a
5. Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidžasa cijenom ponude od 61.447,75 KM bez PDV
6. BETON FRESH d.o.o. Ilidža sa cijenom ponude od 63.887,50 KM bez PDV-a

Nakon evaluacije pristiglih ponuda, Ugovorni organ je zakazao e-aukciju dana 17.08.2020. godine, te je nakon okončanja e-aukcije donešena Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača, gdje je ponuda ponuđača Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža izabrana kao najpovoljnija. Odluku i izvještaj o e-aukciji Vam dostavljamo u prilogu. Kako je u periodu dostavljanja Odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača, naš zaposlenik zadužen za praćenje postupaka javnih nabavki bio odsutan zbog korištenja godišnjeg odmora, propustili smo dostaviti dokumentaciju po članu 45. ZJN za predmetnu nabavku, te je naša ponuda odbačena. Novom Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj: 01/2-02-896/20 od dana 24.09.2020. godine je odabran ponuđač Beton Fresh d.o.o. Ilidža, te kao diskvalifikonan ponuđač (našom greškom), bez mogućnosti žalbe, više nismo pratili predmetni postupak javne nabavke.

Mi, kao privatno pravno lice, u sistemu našeg poslovanja ne donosimo interne akte niti odluke o učešću u javnim nabavkama, što nismo uradili ni za javnu nabavku LOT 2 - rekonstrukcija puta Kula Banjer, koja je predmet protiv kojeg je pokrenut postupak. Za predmetni postupak ne posjedujemo nikakvu internu niti

ekternu prepisku putem pošte i elektronski, osim elektronskog izvještaja kao potvrde o preuzimanju tenderske dokumentacije sa portala javih nabavki, koji je također dostupan i kod ugovornog organa. Za predmetni postupak, kako je zahtijevano tenderskom dokumentacijom, smo pripremili ponudu u originalu i jednoj kopiju, te smo oba primjerka "original ponude" i "kopiju ponude" dostavili ugovornom organu do krajnjeg roka za podnošenje ponuda. Za predmetnu nabavku LOT 2 - rekonstrukcija puta Kula Banjer u svojoj arhivi posjedujemo: zapisnik o otvaranju ponuda, zapisnik o ocjeni ponuda, odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača, izvještaj o provedenoj e-aukciji. Svu navedenu dokumetaciju Vam dostavljamo u prilogu ovoj izjašnjenja.

U 2020. godini smo se prijavi na 2 (dva) postupka javne nabavke gdje su učestvovali i sljedeći ponuđači: Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža i Ado Trans d.o.o. Visoko.

U postupku javne nabavke za LOT 2 - rekonstrukcija puta Kula Banjer (Grad Visoko) ponudu su dostavili sljedeći ponuđači: Geo-Put d.o.o. Maglaj, Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, Beton Fresh d.o.o. llidža, AME d.o.o. Breza, Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža i Ado-Trans d.o.o. Visoko. Ugovor za izvođenje radova je dodijeljen ponuđaču Ado Trans d.o.o. Visoko.

U postupku javne nabavke LOT 2 - rekonstrukcija puta u naselju Gračanica (Grad Visoko)ponudu su dostavili sljedeći ponudači:Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža, WIDE d.o.o. Visoko, Ado Trans d.o.o. Visoko, Beton Fresh d.o.o. lidža. Ugovor za izvođenje radova je dodijeljen ponuđaču Ado Trans d.o.o. Visoko. Zapisnik o otvaranju ponuda, zapisnik o ocjeni ponuda, odluke o izboru najpovoljnijeg ponudača, izvještaj o provedenoj e-aukcijiVam dostavljamo u prilogu ovoj izjašnjenja.

Razlog odustajanja od potpisivanja ugovora za izvodenje radova za navedene postupke i nedostavljanje dokaza iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama, je kako smo već u prijašnjem izjašnjenu naveli naša poslovna odluka, kojoj je prethodilo zaključivanje ugovora za poslove na teritoriji grada Sarajeva.

Kako smo kao i mnoga preduzeća bili pogođeni pamdemijom koja je zadesila našu državu, a i cijeli svijet, što je znatno uticalo na naše finansijsko stanje, bili smo primorani smanjiti troškove poslovanja. To uključuje i angažovanje mehanizacije i radne snage za poslove koji nisu u mjestu sjedišta našeg preduzeća. U konačnici rezultiralo je da nismo zaključili određene ugovore o izvođenju radova, koji su zahtijevali angažovanje mehanizacije i radne snage koja je van sjedišta našeg preduzeća.

(...)*

Kako smo naveli i argumentovano dokazali, mišljenja smo da nismo izvršili povredu niti jednog člana Zakona o konkurenciji. Ovim putem predlažemo da Konkurencijsko vijeće odbije zahtjev preduzeća Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko kao neosnovan, a sve u skladu s članom 25. Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je dana 13.07.2021. godine uputilo zahtjev za dostavu podataka aktom broj: UP 04-26-3-004-19/21, na koji je u ostavljenom roku privredni subjekat Beton Fresh Mujić podneskom broj UP 04-26-3-004-25/21 dana 26.07.2021. godine dostavio odgovor na zahtjev za dostavu dokumentacije u kom je navedeno sledeće:

Postupajući u skladu sa Zahtjevom, broj: UP 04-26-3-004-19/21 od 13.07.2021. godine, a koji akt smo zaprimili dana 16.07.2021. godine, Ado Trans doo Visoko putem punomoćnika Zlatana Alagića, advokata iz Visokog u ostavljenom roku dostavlja sljedeće izjašnjenje na zahtjev za dostavu podataka:

U skladu sa članom 35. Zakona o konkurenciji, u cilju prikupljanja relevantnih podataka bitnih za predmetni postupak, učesnik u postupku Ado Trans doo Visoko očituje se taksativno na zahtjeve kako slijedi:

U kontekstu upita obavještavamo Konkurencijsko vijeće da je prema raspoloživim podacima Ado Trans dooo Visoko kao ponuđač učestvova u nabavkama: Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica i Rekonstrukcija puta Kula Banjer. Na rekonstrukciji puta u naselja Gračanica učesnici su bili: Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko; Braća Mujić Export - Import d.o.o. Ilidža; Wide d.o.o. Visoko; Ado - Trans d.o.o. Visoko; Beton Freshd.o.o. Ilidža; Tuzlić d.o.o. Breza. Na rekonstrukciji puta Kula Banjer učesnici su bili: Geo - Put d.o.o. Maglaj, Mušinbegović gradnja d.o.o. Visoko, Beton Fresh d.o.o. Ilidža; Ame d.o.o. Breza; Braća Mujić Export - Import d.o.o. Ilidža; Ado - Trans d.o.o. Visoko. U obje navedene javne nabavke ishod postupka tj. postupak javne nabavke je okončan na način da je najpovoljniji ponudač bio Ado -Trans d.o.o. Visoko.

Prema informacijama kojima raspolažemo Ado Trans doo Visoko u periodu 2020-2021. godina nije učestvovao niti u jednom postupku javne nabavke u kojem je provođena e-aukcija tj. u istim nije bio diskvalifikovan zbog nedostavljanja dokumentacije utvrđene u Tenderskoj dokumentaciji.

Cijenimo da je prednja formulacija zahtjeva za očitovanje "neprecizno" definisana. Naime, ponuđač Ado trans doo Visoko jeste učestvovao u predmetnom postupku javne nabavke, te je ponuda istog uvrštena u sistem e-nabavke kao prihvatljiva ponuda, a kao takva je i bila učesnik na zakazanoj e-aukciji. Ukoliko je Vaš upit usmjeren na očitovanje zašto Ado Trans doo Visoko nije snižavao svoju ponudu u odnosu na inicijalnu početnu ponudu, izjašnjavamo se da je Ado Trans doo Visoko dostavio ponudu temeljem precizne kalkulacije cijena i radova koje treba izvršavati u skladu sa procijenjenom vrijednosti ugovornog organa, te iz navedenog razloga je uprava društva donijela odluku da je inicijalno ponuđena cijena ponudača Ado Trans doo Visoko realna tržišna cijena ispod koje imenovani ne bi imao ekonomski opravdanu korist ukoliko bi snižavao inicijalnu ponudu, a zbog čega ponudač Ado Trans doo Visoko nije snižavao svoju cijenu u odnosu na početno ponudenu. Također, zbog potpisanih ugovora sa drugim ugovornim organima i obezbjeđenog posla za nesmetano funkcionisanje firme prije zakazivanja ove konkretne e-aukcije, Ado Trans doo Visoko je donio odluku da istom nije nužno snižavati vlastitu ponudu u ovom predmetu javne nabavke i praviti kalkulaciju poslova po nižim cijenama u odnosu na početnu ponudu jer isti ima dovoljo ugovorenih poslova pa je svaka druga ponuda koja bi bila jeftinija od početne za ovog ponuđača u tom momentu bila ekonomski neopravdana. Strategija poslovanja ovog privrednog subjekta općenito, a i u ovom postupku javne nabavke, nije učestvovanje u postupcima e-aukcije i snižavanja svoje cijene po svaku cijenu na vlastitu štetu, nego je strategija istog učestvovanje u postupcima po realnim tržnišnim cijenama dobivenim na temelju precizne kalkulacije tima stručnjaka, prvenstveno inžinjera angažovanih od strane ponudača, a na bazi uslova, predmjera i predračuna radova te procijenjene vrijednosti stručnih lica definisanih kroz uslove iz TD od strane ugovornih organa.

U kontekstu iznesenih navoda, obavještavamo Konkurencijsko vijeće da ugovoreni radovi temeljem potpisanog Ugovora o javnoj nabavci, a koji se odnose na radove Rekonstrukcije puta Kula Banjer do dana sačinjavanja ovog izjašnjenja još nikada nisu niti otpočeli, a s tim u vezi informišemo Konkurencijsko vijeće da ponudač Ado Trans doo Visoko ne posjeduje informacije koji će to drugi izvodači istovremeno izvoditi radove odnosno u ovom momentu nam nije poznato koji su to radovi i ko su bili/iii ko će biti izvodači istih.

Očitujući se na prednji zahtjev izjašnjavamo se da za rekonstrukciju puta Kula Banjer ponudač Ado Trans doo Visoko nije zaključi ugovor niti sa jednim podizvođačem za obavljanje niti cijelog posla niti određenih radova, te je za izvođenje istih planirano samostalno izvršenje posla bez angažmana podizvodača.

Takođe, očitujući se na prednji zahtjev izjašnjavamo se da Ado Trans doo Visoko u posljednje tri godine nije imao poslovnu saradnju sa privrednim subjektom Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža te nije imao poslovnu saradnju sa privrednim subjektom Beton Fresh d.o.o Ilidža, te ujedno ističe se da Ado Trans doo Visoko imenovane firme nije angažovao kao podizvođače za neki posao, a istovremeno niti imenovane firme Braća Mujić Expoi1-Import d.o.o. Ilidža i/ili Beton Fresh d.o.o Ilidža nisu angažovali niti kao izvodača radova firmu Ado Trans doo Visoko.

Ukoliko cijenite da vam je za prednja izjašnjenja potrebna dodatna materijalna dokumentacija ili pojašnjenja, stojimo na raspolaganju, odnosno predlažemo da se po prednjem zakaže rasprava.

S obzirom na okolnosti u predmetnom postupku zbog proglašene pandemije virusa COVID-19 koji je uticao na rad Konkurencijskog vijeća, opsežnost konkretnog predmetnog postupka kao i činjenice da je za utvrđivanje stanja i ocjenu dokaza potrebno izvršiti dodatne analize, Konkurencijsko vijeće je procijenilo da neće biti u mogućnosti donijeti konačno rješenje u roku od 6 mjeseca od dana donošenja Zaključka o pokretanju postupka, kako je propisano članom 41. stav (1) tačka a) Zakona. Konkurencijsko vijeće je, dana 31.08.2021. godine pod brojem: UP 04-26-3-004-29/21, donijelo Zaključak o produženju roka za donošenje konačnog rješenja i isti je dostavljen strankama u postupku.

Konkurencijsko vijeće je dana 04.10.2021. godine aktom broj: UP 04-26-3-004-39/21 privrednom subjektu Beton Fresh dostavilo podnesak Podnosioca zahtjeva broj UP 04-26-3-004-20/21 i podatke dostavljene od starne Agencije za javne nabavke BiH (broj: UP 04-26-3-004-34/21). Privredni subjekat Beton Fresh dana 18.10.2021. godien podneskom zaprimljenim pod brojem UP 04.26-3-004-50/21 dostavio očitovanje:

Odgovor na Tačku 1. Odgovor na zahtjev za dostavljanje podataka privrednog subjekta Mušinbegović gradnje d.o.o. Visoko, broj: MG-491/21 od 13.07.2021. godine U postupku javne nabavke broj: 870-1-3-36/20 za LOT: Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica, nakon provedene e-aukcije za najpovoljnijeg ponuđača izabran je Odlukom broj: 01/2-02-825/20 od 31.08.2020. godine Braća Mujić Export-lmport llidža. Nakon što su propostili dostaviti dokumentaciju, Odlukom broj 01/2-02-896/20 od 24.09.2020. godine, naše Društvo je izabrano kao drugoplasirani najpovoljniji ponuđač. Kako smo kao i mnoga preduzeća bili pogođeni pandemijom koja je zadesila našu državu, a i cijeli svijet, što je znatno uticalo na naše finansijsko stanje, bili smo primorani smanjiti troškove poslovanja, a samim tim i broj zaposlenih. Obzirom na poslove i broj uposlenih koje smo imali u tom periodu, nismo bili u mogućnosti da dostavimo potrebnu dokumentaciju koja se naknadno dostavlja u tačno određenom roku, iz razloga što su svi naši uposlenici bili angažirani na terenu. Što se tiče navoda Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko koji se odnose na promjene cijena na e-aukciji, naglašavamo da broj i brzinu smanjenja cijena niko ne može da predvidi, jer na e-aukciji učestvuje više ponuđača, a osnovni cilj e-aukcije da se ponudi niža cijena od drugog ponuđača. Brzinu i smanjenje promjene cijene odlučuje sam ponuđač u datom trenutku. Pri tom naglasašavamo da javna nadmetanja nemaju Zakonom propisanu brzinu smanjenja cijene ponude, a što Mušinbegović Gradnja d.o.o. konstantno neopravdano i nepotrebno naglašava u svom dopisu. U nedostatku konkretnih dokaza protiv nas, Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko se hvata za slamku, te navodi nebitne činjenice u svom dopisu kao što je broj sniženih cijena na e-aukciji.

2. Odgovor na Tačku 2. Odgovor na zahtjev za dostavljanje podataka privrednog subjekta Mušinbegović gradnje d.o.o. Visoko, broj: MG-491/21 od 13.07.2021. godine. U postupku javne nabavke broj: 870-13-34/20 za LOT: Rekonstrukcija puta Seoča, nakon provedene e- aukcije za najpovoljnijeg ponuđača izabran je Odlukom broj: 01/2-02-863/20 od 03.09.2020. godine Braća Mujić Export-lmport llidža. Nakon što su propustili dostaviti dokumentaciju, Odlukom broj 01/2-02-896/20 od 24.09.2020. godine, naše Društvo je izabrano kao drugoplasirani najpovoljniji ponuđač. Razlog zbog kojeg nismo dostavili traženu dokumentaciju je taj što nam je u tom periodu usljed smanjenog broja zaposlenih kako smo gore već naveli, jedan zaposlenik pripremao dokumentaciju za drugu Tendersku dokumentaciju, te ostale redovne akte društva, te su se greškom rokovi navedene odluke i rokovi ostalih akata pomiješali, čime smo propustili tačno određen rok za dostavljanje dokumentacije. I u ovoj tačci Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko se hvata za nebitno u ovoj pravnoj stvari, tj.sniženje cijena, a o kojem smo već dali mišljenje u prethodnom pasusu.

3. Odgovor na Tačku 3. Odgovor na zahtjev za dostavljanje podataka privrednog subjekta Mušinbegović gradnje d.o.o. Visoko, broj: MG-491/21 od 13.07.2021. godine što se tiče postupka javne nabavke broj: 870-13-33/20 za LOT: Rekonstrukcija ulice Muzaferija, nije nam jasno zašto ga Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko uopšte navodi u svom dopisu. Isti nije učesnik u ovom postupku, tako i nema ni interesa za istim. Takođe u Zahtjevu za dostavu podataka koji smo zaprimili od Konkurencijskog vijeća, broj: UP 04-26-3-004-18/21 od 08.07.2021. godine, navodi se da se dostave podaci o postupcima javne nabavke u kojem smo učestvovali zajedno sa privrednim subjektom Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko. Obzirom da ovaj predmet nema ništa zajedničko između nas i Mušinbegović Gradnje d.o.o. Visoko nije nam jasno zašto se spominje sada ovaj predmet, kada ni Konkurencijsko vijeće ne zahtjeva podatke o njemu kako smo već gore naveli. Jedini razlog navođenja istog vidimo u tome da Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko želi na sve načine da nanese štetu našem preduzeću, pa makar i ne imao koristi od toga.

Kratko ćemo se još osvrnuti na Akt agencije za javne nabavke broj: 03-07-2-1460-4/21 od 21.09.2021. godine, a koji se odnosi na tabelu IP ADDRESE. Iz iste je vidljivo da Braća Mujić Export-lmport i mi imamo istu IP adresu. Razlog tome je što se mi nalazimo na istoj poštanskoj adresi, odnosno naše društvo se nalazi u zakupljenom poslovnom prostoru, koji je u vlasništvu preduzeća Braća Mujić Export-lmport d.o.o. U tom periodu, društvo Braća Mujić Export-lmport d.o.o su koliko je nama poznato imali radove u svom objektu usljed čega su im bili isključeni svi strujni aparati, pa samim tim i računari, pa smo im na njihovu molbu dozvolili pristup portalu javnih nabavki putem našeg računara, bez ikakvog interesa, jer smo i sami spremili navedenu TD, kao što je vidljivo u tabeli Agencije za javne nabavke, i ostvarili učešće za dostavljanje ponude, neovisno od Braća Mujić Export-lmport d.o.o.

Obzirom na navedeno predlažemo da Konkurencijsko vijeće BiH, donese Rješenje kojim će odbiti zahtjev preduzeća Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko kao neosnovan.

Konkurencijsko vijeće je dana 04.10.2021. godine aktom broj: UP 04-26-3-004-40/21 privrednom subjektu Braća Mujić Export Import dostavilo podnesak Podnosioca zahtjeva broj UP 04-26-3-004-20/21 i podatke dostavljene od starne Agencije za javne nabavke BiH (broj: UP 04-26-3-004-34/21). Privredni subjekat Braća Mujić Export Import je dana 18.10.2021. godine podneskom zaprimljenim pod brojem UP 04-26-3-004-51/21 dostavio sledeće očitovanje:

Obzirom da smo dana 06.10.2021. godine zaprimili Dopis Konkurentskog vijeća broj UP 04- 26-3-004-39/21 od 04.10.2021. godine, a prema kojem smo pozvani da se izjasnimo na Podnesak privrednog subjekta Mušinbegović gradnja d.o.o. Visoko, te na podatke dostavljene od Agencije za javne nabavke BiH, u vezi sa predmetnim postupkom i drugim postupcima javnih nabavki u

2020. godini u kojima smo učestvovali, ovim putem Vam blagovremeno dostavljamo naše očitovanje:

Navodi privrednog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko u dostavljenom podnesku broj: MG-491/21 od 13.07.2021. godine su neosnovani.

Vezano za tačku 1. Odgovora na zahtjev broj: UP 04-26-3-004-16/21 od 07.07.2021. godine privrednog društva Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visokog u kojem nas po ko zna koji put predstavlja kao neozbiljnog ponuđača i iznosi neosnovane tvrdnje, bez valjanih dokaza kojim bi potkrijepio svoje navode, moramo istaći da sada već ozbiljno narušava ugled našeg društva pred drugim Ugovornim organima jer nas predstavlja kao društvo koje nema drugog posla nego da se "igra" sa javnim nabavkama. Ovakvim tvrdnjama Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko prema Zakonu o zaštiti od klevete FBiH čini krivično djelo. Prema članu 6. navedenog Zakona svako lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinite činjenice, identificirajući to pravno odnosno fizičko lice trećem licu, odgovorno je za klevetu. Ako privredno društvo Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visokog nastavi sa daljnjim iznošenjem ovakvih neosnovanih tvrdnji, bit ćemo prinuđeni pokrenuti postupak protiv njega a sve u cilju zaštite ugleda našeg Društva.

Nesporno je da u smo u postupku broj 870-1-3-36/20 a za LOT 2-Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica nakon provedene e-aukcije odabrani kao najpovoljniji ponuđač, i da smo nakon dostavljene Odluke o izboru propustili dostaviti dodatnu dokumentaciju. Navedeno ne dokazuje, kako to Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko novodi da smo isto učinili kako bi ponuda Ado-Trans d.o.o. Visoko izabrana kao najpovoljnija u konkretnom postupku. Propuštanje dostavljene dokumentacije od strane nas Ugovorni organ je Odluku o izboru sljedećeg najpovoljnijeg ponuđaća Beton Fresh d.o.o. Ilidža. Vodeći se logikom Mušinbegović Gradnje d.o.o. Visoko, ako smo i namjerno propustili dostaviti naknadnu dokumentaciju , a ističemo da nismo, onda smo to učinili u korist Beton Fresh d.o.o. Ilidža, a nikako u korist Ado-Transa d.o.o. Visoko koji je bio trećeplasiran, scenario naučne fantastike, kako ga ovdje zamišlja Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko; da nije štetan po nas, bio smiješan iz razloga što smo mi privatno Društvo koje opstaje isključivo od dobijenog posla od strane trećih lica, i u čijem je cilju da već kada se prijavljuje na javne nabavke da dobije posao i bude plaćen i samim tim opstane kao Društvo. Još jednom navodimo, propuštanje dostavljane dokumentacije u ovom konkretnom slučaju je došlo zbog propusta naše službe koja na vrijeme nije dostavila traženo. Do propusta je došlo, jer su u tom periodu u našem društvu bili godišnji odmori, te se krečile i čistile prostorije.

Također je nesporno da se cijena na e-aukciji spuštala 6 puta za 34 sekunde kako to navodi Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko. Nama je nejasno zbog čega se uopšte navodi ovaj podatak. Cilj e-aukcije je da ponuđači se nadmeću spuštanjem cijene. Prije svake e-aukcije na kojoj učestvujemo sa svojom Upravom unaprijed ukalkulišemo i odlučimo koja je najmanja cifra do koje možemo spustiti cijenu, a da bi i dalje imali dobiti. Ako smo već unaprijed odlučili koja je naša najniža cijena do koje možemo ići, logično je da ćemo kada konkurentsko društvo spusti cijenu, odmah reagovati. Samim tim smo ostavili prostora i drugim ponuđačima da reaguju.

Vezano za navode iz tačke 2. Odgovora na zahtjev broj: UP 04-26-3-004-16/21 od 07.07.2021, godine privrednog društva Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visokog, a koji se odnosi na drugi postupak javne nabavke tj. Rekonstrukcija puta Seoča, nesporno je da je nakon provedene e- aukcije naša ponuda izabrana kao najpovoljnija, te da smo propustili dostaviti dodatno traženu dokumentaciju.

Vezano za navode iz tačke 3. Odgovora na zahtjev broj: UP 04-26-3-004-16/21 od 07.07.2021. godine privrednog društva Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visokog, a koji se odnosi na treći postupak javne nabavke tj. Rekonstrukcija puta Muzaferija, nesporno je da je nakon provedene e- aukcije naša ponuda izabrana kao najpovoljnija, te da smo propustili dostaviti dodatno traženu dokumentaciju.

Na ova dva predmeta se nismo osvrtali u našem prvom dopisu jer ste Vašim zahtjevom za dostavu podataka od 08.07.2021. godine, broj: UP 04-26-3-004-18/21 tražili da dostavimo podatke o postupcima javnih nabavki u kojima smo učestvovali kao ponuđači zajedno sa privrednim subjektom Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko. Obzirom da privredni subjekt Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko nije učestvovao u konkretnom predmetu, iz tog razloga nismo se osvrtali na njega.

Ovim putem skrećemo pažnju Konkurencijskom vijeću da prilikom razmatranja i donošenja odluke uzme u obzir da je u periodu propuštanja dostavljanja dokumentacije za LOT 2-Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica, LOT - Rekonstrukcija puta Seoča, te za LOT- Rekonstrukcija ulice Muzaferija, naš zaposlenik zadužen za praćenje postupaka javnih nabavki bio odsutan zbog korištenja godišnjeg odmora, te da su se u tom periodu renovirale naše kancelarije, te da smo jedino iz tih razloga propustili dostaviti traženu dokumentaciju, a na osnovu kojih su naše ponude odbačene.

Također molimo Konkurencijsko vijeće, da prilikom donošenja Odluke gleda širu sliku svih javnih nabavki u 2020. godini u kojima smo učestvovaili kao ponuđači, gdje će uvidjeti da u drugim postupcima nismo diskvalifikovani iz bilo kojeg osnova. Sva tri primjera u kojima smo propustili dostaviti dokumentaciju nakon donošenja Odluke gdje smo izabrani kao najpovoljniji ponuđač vezan je za isti vremenski period, a za koji smo propustili dostaviti dokumentaciju, iz gore navedenih razloga. Dakle riječ je o 3 Odluke koji su povezanim bliskim datumom: Odluka o izboru najpovoljnijeg ponudača broj: 01/2-02-828/20 od dana 31.08.2020. godine; Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj: 01/2-02-812/20 od 26.08.2020. godine; i Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj: 01/2-02-836/20 od 03.09.2020. godine.

Iz svega gore navedenog vidljivo je da se ne radi o nikakvoj teoriji zavjere između nas, privrednog subjekta Beton Fresh d.o.o. te privrednog subjekta Ado Trans d.o.o. Visoko kako to želi da predstavi Mušinbegovoć Gradnja d.o.o. Visoko. Odgovorno tvrdimo da nismo narušili niti jedan član Zakona o konkurenciji, da nismo poslovno povezani sa privrednim subjektom Beton Fresh d.o.o. te privrednim društvom Ado Trans d.o.o., te da nemamo skrivene namjere prilikom snižavanja cijena na e- aukciji bez namjere zaključenja ugovora, da bi neko treće lice ostvarilo dobit. Nedostavljanje dokumentacije ide na štetu nama i samo nama, tj. nepotpisivanje ugovora i gubitak posla u pomenutim nabavkama.

Što se tiče dopisa Agencije za javne nabavke, broj: 03-07-2-1460-4/21 od 21.09.2021. godine, osjećamo se u obavezi da objasnimo prilog tabelu gdje su upisane IP ADRESSE ponuđača. Iz istih je vidljivo da se sa iste adrese preuzeta Tenderska dokumentacija za Beton Fresh d.o.o. i nas Braća Mulić Export-Import d.o.o. Privredni subjekt Beton Fresh d.o.o. se nalazi na adresi Džemala Bijedića 212, 71210 Ilidža, u zakupljenom poslovnom prostoru, koji je u vlasništvu preduzeća Braća Mujić Export-Import d.o.o. Kako smo već gore naveli da su se naše kancelarije renovirale, te da su naši računari u tom periodu bili isključeni, zamolili smo Društvo Beton Fresh d.o.o. Ilidža da nam izađu u susret te da Tendersku dokumentaciju preuzmemo sa njihovog računara. Obzirom da se nalazimo na istoj adresi Beton Fresh d.o.o. Ilidža nam je izašao u susret kao dobar domaćin, ne znajući da će preuzimanje Tenderske dokumentacije sa iste adrese

prouzrokovati probleme prvenstveno sebi, te da bi isti mogao biti predmet kontrole. Isto je učinjeno u neznanju da bi se preuzimanje Tenderske dokumentacije sa iste adrese moglo biti predmet kontrole.

Na kraju i predlažemo da Konkurencijsko vijeće BiH, u skladu s članom 25. Zakona o konkurenciji donese Rješenje kojim će odbiti zahtjev preduzeća Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko kao neosnovan zbog iznošenje neosnovanih tvrdnji.

Konkurencijsko vijeće je podneske Podnosioca zahtjeva (broj: UP 04-26-3-004-19/21 i broj UP 04-26-3-004-20/21) dostavilo dostavilo dana 04.10.2021. godine aktom broj: UP 04-26-3-004-41/21 privrednom subjektu Ado Trans d.o.o. Privrednu subjekat Ado Tran d.o.o Visoko je podeskom zaprimljenim dana 15.10.2021. godine pod brojem: UP 04-26-3-004-49/21 dostavio sljedeće izjašnjenje:

Izjašnjenje po zahtjevu privrednog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko"Predmet: Odgovor na zahtjev broj UP 04-26-3-004-16/21 od 07.07.2021. godine" i "Predmet: Dopuna našeg odgovora na zahtjev broj UP 04-26-3-004-16/21 od 07.07.2021. godine"

Preduzeće Ado-Trans d.o.o. je odgovorno pravno lice, koje odgovara materijalno i krivično pred zakonima u BiH, ispunjavajući pri tome sve zakonske obaveze, te ne možemo dozvoliti da se i dalje iznose neistiniti navodi protiv našeg preduzeća i time ruši i ugled kako preduzeća, tako i odgovornih lica i zaposlenika u preduzeću.

Istinit je navod privrednog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko da smo kao zainteresovana strana učestvovali u otvorenim postupcima javnih nabavki kako je to i naveo privredni subjekt Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko i to postupcima: Ugovorni organ Grad Visoko, LOT 2- Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica; LOT 2 - Rekonstrukcija puta Seoča, LOT 1 - Rekonstrukcija ulice Muzaferija. Ugovorni organ Grad Zenica: LOT 2 - Rekonstrukcija i investiciono održavanje vodoprivrednih objekata za potrebe; LOT 1 - Pvegulacija, izgradnja i rekonstrukcija vodovoda i kanalizacija za potrebe grada Zenica II, LOT 2 - Regulacija, izgradnja i rekonstrukcija vodovoda i kanalizacija za potrebe grada Zenica II i LOT 4 - Regulacija, izgradnja i rekonstrukcija vodovoda i kanalizacija za potrebe grada; LOT 1 - Izgradnja fekalne kanalizacije i pet zasebnih razvodnih mreža iz rezervoara.

Kako se i može vidjeti iz navoda privrednog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, u tri postupka javne nabavke kod Ugovornog organa Grad Visoko smo dostavili zahtjeve za učešće, tj. ponude sa pratećom tenderom zahtijevanom dokumentacijom, čime smo ispunili uslove kvlifikacije i time osigurali naše učešće u drugoj fazi postupka, pristup e-aukciji.

Na zakazanoj e-aukciji u sva tri navedena postupka nismo vršili promjenu (snižavanje) naše ponuđene cijene. Razlog nesnižavanja naših ponuđenih cijena, je odluka uprave preduzeća, gdje smo prilikom pripreme tenderske ponude izvršili ispitivanje tržišta i formirali cijene u skladu s tim, imajući u vidu vrijeme koje će proteći od dana predaje ponude do dana Odluke o izboru najpovoljnijeg ponudača, eventualnog žalbenog postupka, te predviđenog roka za zaključivanje ugovora sa Ugovornim organom. Ako uzmemo postupke javnih nabavki, opće je poznato koliko vremena protekne od dana predaje ponude do dana zaključivanje ugovora. Nismo mogli preuzeti rizik snižavanje cijena ispod ponuđenih na otvaranju ponuda, uzmemo li uobzir sve gore navedenoi koliko će se tržišne cijene materijala promijeniti u ovom vremenskom periodu. Pored toga, u postupcima javnih nabavki su zahtijevane i ponudbene i izvedbene garancije, te ne ispunjavanje postavljenih tenderskih uslova i uslova iz ugovora, vodi ka protestiranju istih.

Nadalje, u svakom postupku smo kao ponuđač u obavezi prihvatiti odnosno potvrditi prihvaćanje postavljenog roka validnosti ponuda, Ako se postupak ne sprovede u zakonskim rokovima, te istekne rok validnosti naših ponuda, Ugovorni organ zahtijeva produženje validnosti sve do zaključenja ugovora. Te tako imamo postupke javih nabavki, gdje procedura od predaje ponude do zaključenja ugovora traje i do godinu dana, pa čak i duže.

Ne želeći se dovesti u situaciju, da snizimo početne cijene naših ponuda, a postupak se ne okonča u predviđenom roku, izvršili smo projekciju cijena za period od 6 (šest) mjeseci i u skadu s tim i formirali cijene naših dati ponuda. Kao potencijlni potpisnik ugovora o nabavci usluga i kao ozbiljan ponuđač, nikako nismo željeli biti u situaciji da smo snizili cijene datih ponuda na E-aukciji, ugovor se nije zaključio u predviđenom roku, čime bi bili primorani odustati od ugovora zbog promjene tržišnih cijena matarijala.

Iz svega navedenog kao ponuđač smo pristupili E-aukciji, no na istoj nismo vršili snižavanje datih cijene u našim ponudama.

Navodi privrednog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko da se radi o dogovoru preduzeća Ado- Trans d.o.o. Visoko sa preduzećima Beton Fresh d.o.o. Ilidža i Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidžai korištenju određene strategije su neistiniti, nekorektani, nerealani, paušalani i neosnovani, a sve radi iznošenja netačnih tvrdnji. Time što na predmetnim e-aukcijama nismo snizili cijene naših ponuda, što je naše legitimno pravo, nismo počinili bilo kakav prekršaj ili prekršili obredbe Zakon, što nam se stavlja na teret. Kako je poznato ponude za učešće u javnim nabavkama se dostavljaju u zatvorenim kovertama do roka odredenog za dostavljanje ponuda, za svaku javnu nabavku Ugovorni organi zakazuju termin "javnog" otvaranja ponuda, na kojem se prvi put dobijaju informacije o ponuđačima koji učestvuju u predmetnoj nabavci i cijenama dostavljenih ponuda. Stoga se pitamo, ako se ponude dostavljaju u zatvorenim kovertama, te informacije o ponuđačima koji su preuzeli tendersku dokumentaciju sa portala javnih nabavki nisu javne, kako bilo koji ponuđač može znati nazive ponuđača koji učestvuju u predmetnoj nabavci i njihove ponuđene cijene ponuda prije samog otvaranja istih. Kako mi kao ponuđač, ako nemamo dostupnu informaciju potencijalnih ponuđača koji su preuzeli tendersku dokumetaciju, možemo uopće znati ponuđače koji su dostavili ponude, a pogotovo poredak ponuđača po osnovu ponuđanih cijena. Strategija kako navodi privredni subjekt MuŠinbegović Gradnja d.o.o. Visoko ne postoji, jer se na našoj poziciji rangiranja po osnovu cijene ponude mogao naći i sam privredni subjekt Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko. Tvrdnju da smo sačinili dogovor sa preduzećima BETON FRESH d.o.o. Ilidža i Braća Mujić Export-Import d.o.o, Iiidža opovrgavamo i držimo za neosnovanu, jer smo preduzeće koje djetuje u skladu sa Zakonom i podzakonskim aktima.

Nadalje, uzimajući u obzir postupke javnih nabavki objavljenih od strane Ugovornog organa Grad Zenica, potvrđujemo da smo dostavili naše ponude i prateću dokumentaciju, čime smo ispunili kvalifikacione tenderom postavljene uslove i time osigurali naše učešće u drugoj fazi postupka, pristup e-aukciji. Za predmetne postupke smo formirali cijene naših ponuda po osnovu ponuda za matarijale koje smo dobili od naših dobavljača, te u skladu sa planiranim budžetom za predmetne nabavke. Kako je razlika u cijeni bila i više nego prihvatljiva, imali smo prostora za snižavanje naših cijena na zakazanim aukcijama, uzimajući u obzir vrijeme koje će proteći od dana predaje ponude do vremena zaključivanja ugovora. Osigurali smo naše ponuđene cijene i mogli smo prihvatiti rizik potpisivanja ugovora i ako dođe do promjene cijena materijala na tržištu.

Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača za navedne postupke stigla u periodu kada smo već prihvatili obaveze potpisivanja Ugovora na području Grada Visoko, te smo kao

ozbiljno i odgovorno preduzeće, koje do sada izvršavalo obaveza ugovora u predviđenom roku, morali donijeti odluku o neprihvatanju potpisivanja Ugovora sa Ugovornim organom Grad Zenica, što je i bio razlog povlačenja odnosno odustajanja od datih ponuda.

Iz svega navedenog tvrdimo da nismo prekrili odredbe niti jednog člana Zakona o konkurenciji.

Postavljamo pitanje, da li privredni subjekt Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko iskazuje sumnju i iznosi neistinite i netačne tvrdnje, jer u svojoj praksi vrši radnje za koje tereti preduzeće Ado-Trans d.o.o. Visoko?

U postupku objavljenom od strane Ugovornog organa Grad Visoko - Odvodnja bujičinog potoka Luke uz prikupljanje oborinskih voda u naselju Željezničkih stanica - Porijecani, uzeli su učešće sljedeći ponuđači: Špicbeton d.o.o. Zenica, Ado-Trans d.o.o. Visoko, Atlas-D d.o.o. Visoko i Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko. Poredak ponuđača na javnom otvaranju ponuda je bio sljedeći:

1. Špicbeton d.o.o. Zenica - 83.833,00 KM
2. Ado-Trans d.o.o. Visoko - 104.579,00 KM
3. Atlas-D d.o.o. Visoko - 130.139,00 KM
4. Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko - 132.172,30 KM.

Na zakazanoj e-aukciji prvo snižavanje cijene vrši ponuđač Atlas-D d.o.o. Visoko na cijenu od 83.740,00 KM u 10:12:57 sati. Nakon toga svoju cijenu snižava ponuđač Ado-Trans d.o.o. Visoko na cijenu 83.646,17 KM u 10:14:35 sati. Sljedeće što se dešava jeste snižavanje cijene ponude ponuđača Atlas d.o.o. Visoko na cijenu od 83.500,00 KM, te nakon tačno 2 (dvije) sekunde ponuđač Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko snižava cijenu svoje ponude na 75.200,00 KM.

Ovdje iskazujemo našu sumnju da se radi o dogovoru između ponuđača Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko i ponuđača Atlas d.o.o. Visoko.

Kako je poznato iz Pravilnika o uslovima i načinu korištenja e-aukcije, član 8. jasno navodi: "Svako snižavanje cijene ponude u slučaju najniže cijene ili u slučaju ekonomski najpovoljnije ponude, kao kriterija za dodjelu ugovora, je moguće u rasponu od 0,1 % do 10% najniže početne cijene svih ponuda. "

Uzmemo li obzir razliku vremena od 2 (dvije) sekunde između snižavanja cijene ponude ponuđača Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko i ponuđača Atlas d.o.o. Visoko, te ako nije postojao dogovor između istih, nemoguće je da ponuđač Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko formira svoju cijenu na iznos od 75.200,00 KM, znajući da je vodeća ponuda u tom trenutku sa cijenom od 83.656,17 KM (razlika od 11,24%), jer je isto u suprotnosti sa članom 8. da je snižavanje cijene moguće u rasponu od 0,1% do 10%.

Ovo nas kao ponuđača dovodi u sumnju da je period od cca 1,5 minuta, koji je protekao od snižavanja cijene ponuđača Ado-Trans d.o.o. Visoko, bio dovoljan za postizanje dogovora između ponuđača Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko i ponudača Atlas d.o.o. Visoko, kako bi mogli ispuniti i ne prekršiti odredbe člana 8. da je snižavanje cijene moguće u rasponu od 0,1% do 10%, ostati kvalifikovani za daljnji tok aukcije i neprirodno niskim snižavanjem cijene (na jednom snižavanju), eliminisati konkurenciju.

Očito je da ponuđač Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko svoju lošu praksu učešća u postupcima javnih nabavki pokušava prenijeti i prikazati kao praksu i drugih ponuđača, u ovom slučaju ponuđača Ado-Trans d.o.o. Visoko, čime narušava ugled preduzeću Ado-Trans d.o.o. Visoko, te vrši klevetu iznoseći neistinite tvrdnje.

Iz svega gore navedenog, pod materijalnom i krivičnom odgovornošću tvrdimo da nismo izvršili povredu niti jednog člana Zakona o konkurenciji. Ovim putem predlažemo da Konkurencijsko vijeće BiH u skladu s članom 25. Zakona o konkurenciji odbaci zahtjev preduzeća Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko kao neosnovan, te ispita radnje sprovedene od strane ponuđača Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, u postupku objavljenom od strane Ugovornog organa Grad Visoko - Odvodnja bujičinog potoka Luke uz prikupljanje oborinskih voda u naselju Željezničkih stanica - Poriječani.

5. Prikupljanje podatak od trećih lica

Konkurencijsko vijeće je u toku predmetnog postipka utvrđivanja zabranjenog konkurecijskog djelovanja u skladu sa članom 35. Zakona o konkurenciji radi pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja prikupljalo podatke i od drugih pravnih lica koja nisu stranke u postupku.

Dana 22.07.2021. godine aktom broj: UP 04-26-3-004-21/21 je upućen zahtjev za dostavljanje podataka Gradu Visoko, kao ugovornom organu u postupku javne nabavke u kojoj su učestvovali podnosilac zahtjeva i privredni subjekti protiv kojih se vodi postupak.

Grad Visoko je u ostavljenom roku podneskom broj: UP 04-26-3-004-27/21 dana 04.08.2021. godine dostavio traženu dokumentaciju za javnu nabavku broj:870-1-3-35/20 LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer; javna nabavka broj: 870-1-3-36/20 LOT 2- Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica; javna nabavka broj: 870-1-3-34/20 LOT 2- Rekonstrukcija puta Seoča; javna nabavka broj:870-1-3-33/20 LOT 1- Rekonstrukcija ulice Muzaferija, kao i odgovor u kom je navedeno sledeće:

Ugovorni organ je nakon provođenja navedenih postupka primijetio isti obrazac ponašanja ponuđača i to:

- Snižavanje ponuđenih cijena prilikom e-aukcije i do 50% u odnosu na procijenjenu vrijednost nabavke;
- Nedostavljanje dokumentacije iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama prvorangiranog ponuđača nakon donošenja Odluke o izboru;
- Nedostavljanje dokumentacije iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama drugorangiranog ponuđača nakon donošenja Odluke o izboru;
- Donošenje odluke o izboru trećerangiranog ponuđača, istog u sva četiri postupka javne nabavke.

Obzirom da učesnik u postupku javne nabavke tendersku dokumentaciju može preuzeti sa portala Agencije za javne nabavke BiH iz sistema e-nabavke i učestvuju u e-aukciji u sistemu e-nabavki, Konkurencijsko vijeće je akom broj: UP 04-26-3-004-22/21 od 22.07.2021. godine i aktom broj: UP 04-26-3-004-33/21 od 09.09.2021. godine, uputilo zahtjev za dostavljanje podataka Agenciji za javne nabavke BiH.

Agencija za javne nabavke BiH je svojim aktom broj: 03-07-2-1460-2/21 zaprimljenim dana 02.08.2021. godine i aktom broj: 03-07-2-1460-4/21 zaprimljenim 23.09.2021. goidne dostavili sljedeće:

Dana 22.07.2021. godine Agencija za javne nabavke BiH je zaprimila vaš dopis (broj i datum veze), a kojim od nas tražite da vam u skladu sa članom 35. Zakona o konkurenciji provjerimo i dostavimo podatke o tome da li su privredni subjekti protiv kojih je pokrenut postupak i/ili drugi ponuđači, prilikom preuzimanja tenderske dokumentacije sa portala e-nabavke i/ili u toku učestvovanja u e-aukciji, pristupili sa iste IP adrese u sljedećim postupcima javnih nabavki: Javna nabavka broj: 870-1-3-35/20 LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer; Javna nabavka broj: 870-1-3-36/20 JIOT 2- Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica; Javna nabavka broj: 870-1-3-34/20 LOT 2- Rekonstrukcija puta Seoča; Javna nabavka broj: 870-1-3-33/20 LOT I- Rekonstrukcija ulice Muzaferija.

Takođe, istim zahtjevom ste tražili da vam dostavimo sve relevantne podatke sa kojima raspolažemo, ukoliko smo primijetili neko neuobičajeno postupanje ponuđača u navedenim postupcima koje ukazuje na dogovaranje i namještanje ponuda. Na početku,

ističemo da navedene nabavke nisu bili predmeti postupka praćenja javnih nabavki u skladu sa Pravilnikom o praćenju postupaka javnih nabavki ("Službeni glasnik BiH" broj 72/16). Međutim, napominjemo da je u slučaju javne nabavke broj: 870-1-3-35/20 J70T 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer, Agenciji upućen upit broj: MG 482/20 od 14.08.2020. godine od strane privrednog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, Muhašinovići bb, 71 300 Visoko. Na isti je odgovoreno mišljenjem Agencije broj: 04-02- 1-1697-2/20 od 19.08.2020. godine. Oba akta vam dostavljamo u prilogu. Napominjemo da u navedenoj e-Aukciji jeste bio neubičajen broj promjena cijena od strane dva ponuđača u kratkom roku (6 izmjena za 40 sekundi), te da je po njihovom odustanku ugovor na kraju zaključen, kako je podnosilac upita i predvidio, sa trećerangiranim ponuđačem, a što je vidljivo iz Obavještenja o dodjeli ugovora br.870-1-3-35-5-103/20 od 27.10.2020. godine (u posebnom prilogu).

Agencija je preko firme koja održava sistem Informacioni sisgem e-Nabavke, izvukla log-fajlove iz navedenog sistema e-Nabavke te vam dostavljamo sljedeće podatke:

- Preuzimanje tenderske dokumentacije

U tabeli „Preuzimanje_TD.xlcx", prikazano je preuzimanje tenderske dokumentacije (U daljem tekstu: TD) za svakog od dole navedenih ponuđača. U tabeli je naznačen broj postupka u kojem je ponuđač preuzeo TD, datum i vrijeme preuzimanja TD, naziv ponuđača, ime i prezime operatera, njegovo korisničko ime i IP adresa sa koje je izvršeno preuzimanje TD.

- Učestvovanje u e-aukciji

U tabeli „Ucesce_aukcija" vidljiva je IP adressa svakog od ponuđača sa koje je postavio ponudu u toku e-Aukcije (IP adresa označena bold).

- Promjena podataka

U tabeli „Promjena_podataka", može se vidjeti da su operateri radili određene izmjene nad podacima. Naime 01.12.2020. godine izvršena je promjena podataka za dva korisnika. Ovo je urađeno za oba ponuđača BETON FREŠ DOO i BRAĆA MUJIĆ EKSPORT- IMPORT

6. Relevantno tržište

Relevantno tržište, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište proizvoda obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno geografsko tržište obuhvaća cjelokupnu ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Prilikom definisanja relevantnog tržišta u predmetnom postupku Konkurencjisko vijeće je uzelo u obzir sve specifičnosti postupaka javnih nabavki.

Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja relevantnog tržišta uzelo u obzir sam predmet postupka koji se odnosi na utvrđivanje zabranjenog konkurencijskog djelovanja u provedenim postupcima javnih nabavki u 2020. godini od strane ugovornog organ Grad Visoko, odnosno na postupak javne nabavke LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odredilo da relevantno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabavke LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer.

U konkretnom slučaju relevantno geografsko tržište je Grad Visoko jer je predmetnu nabavku raspisao i proveo ugovorni organ Grad Visoko i ista se odnosi na Rekonstrukciju puta Kula Banjer u Gradu Visoko.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište predmetnog postupka je javna nabavka LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer u Gradu Visoko.

7. Usmena rasprava i dalji tok postupka

Budući da se radi o postupku stranaka sa suprotnim interesom Konkurencijsko vijeće je, u skladu sa odredbom člana 39. Zakona o konkurenciji zakazalo usmenu raspravu na kojoj su se zastupnici stranaka izjasnili o činjenicama i okolnostima na kojim se temelji Zahtjev i Zaključak.

Na usmenoj raspravi održanoj dana 10.11.2021. godine u Konkurencijskom vijeću u ime stranaka u postupku su pristupili njihovi zakonski zastupnici i punomoćnici kojom prilikom su imali mogućnost da jedni drugima postavljaju pitanja i razjasne međusobno sporne stvari (Zapisnik sa usmene rasprave, akt broj: 04-26-3-004-63/21).

(...)*

U skladu sa zaključkom sa usmene rasprave privrednim subjektima Braća Mujić i Beton Fresh je ostavljen rok od 8 dana za dostave predmetne ugovore i ostale dokaze kojima potvrđuju navode sa usmene rasprave. Postupajući po naloženom privredni subjekt Beton Fresh ke dana 18.11.2021. godine, podneskom zaprimljenim pod brojem UP 04-26-3-004-66/21 dostavio zaključene ugovore.

Privredni subjekat Braća Mujić je dana 18.11.2021 godine podneskom zaprimljenim pod brojem UP 04-26-3-004-65/21, dostavio traženu dokumentaciju.

8. Utvrđeno činjenično stanje

Nakon sagledavanja relevantnih činjenica i dokaza utvrđenih tokom postupka, činjenica iznijetih na usmenoj raspravi, podataka i dokumentacije relevantnih institucija, pojedinačno i zajedno, te na osnovu izvedenih dokaza Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

U skladu sa članom 3. stav 1) Zakona o javnim nabavkama ugovorni organi dužan je da postupa transparentno, da se u postupku javne nabavke prema kandidatima/ponuđačima ponaša jednako i nediskriminirajuće, na način da osigura pravičnu i aktivnu konkurenciju, s ciljem najefikasnijeg korištenja javnih sredstava u vezi s predmetom nabavke i njegovom svrhom. Član 4. stav 1) tačka a) Zakona o javnim nabavkama propisuje da je ugovorni organ u smislu ovog zakona svaka institucija vlasti u BiH, entitetima, Brčko distriktu BiH, na nivou kantona, grada ili opštine (institucija vlasti na državnom nivou, entitetskom ili lokalnom nivou).

Prema Pravilniku o uslovima i načinu korištenja e-aukcije Od 01.01.2020. godine ugovorni organi su dužni za sve postupke javne nabavke iz člana 1. stav (1) ovog pravilnika, kod kojih se koristi najniža cijena kao kriterij za dodjelu ugovora, predvidjeti provođenje e-aukcije u sistemu e-Nabavke.

Član 1. stav 3) Pravilnika o uslovima i načinu korištenja e-aukcije propisuje da je e-aukcija način provođenja dijela postupka javne nabavke, koji uključuje podnošenje novih cijena, izmijenjenih naniže, ili cijena i novih (poboljšanih) vrijednosti koje se odnose na određene elemente ponuda, a odvija se nakon početne ocjene ponuda i omogućava njihovo rangiranje pomoću automatskih metoda ocjenjivanja u informacionom sistemu e-Nabavke (u daljem tekstu: sistem e-Nabavke).

Svako snižavanje cijene ponude u slučaju najniže cijene, kao kriterija za dodjelu ugovora, je moguće u rasponu od 0,1 % do 10 % najniže početne cijene svih ponuda.

Ugovorni organ Grad Visoko je u skladu sa Odlukom o pokretanju postupka javne nabavke, pokrenuo postupak nabavke radova za predmet nabavke LOT2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer putem otvorenog postupka sa procijenjenom vrijednošću nabavke u iznosu od 42.735,04 KM bez PDV-a,. Tenderska dokumentacija za nabavku radova za LOT2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer je objavljena na portalu javnih nabavki dana 02.07.2020 godine, prema kojoj je kriteriji za dodjelu ugovora najniža cijena. Utvrđen je rok za dostavljanje ponuda za 23.07.2020. godine do 14.00 h, vrijeme otvaranja ponuda zakazano za dan 23.07.2020. godine u 14.15 h, te da će ugovorni organ provesti e-aukcija putem sistema e-Nabavki na web stranici www.ejn.gov.ba. nakon prijema, otvaranja i analize pristiglih ponuada.

Prema Izvještaju o preuzimanju tenderske dokumentacije od strane ponuđača, Podnosilac zahtjeva je dana 03.07.2020. godine u 14.11h preuzeo tendersku dokumentaciji, protivna strana i to Ado Trans 03.07.2020 godine u 10.37h, Braća Mujić Export Import dana 08.07.2020. godine u 11.02h, Beton Fresh dana 08.07.2020 godine u 11.15h.

Uvidom u Zapisnik sa otvaranja ponuda utvrđeno je da je ponudu za LOT2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer dostavilo šest ponuđača i to: Geo-Put d.o.o Maglaj, Mušinbegović gradnja d.o.o Visoko, Beton Fresh d.o.o Ilidža, Ame d.o.o Breza, Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža i Ado Trans d.o.o Visoko. Prema Zapisniku Komisije o ocjeni ponuda (prije zakazane e-aukcije) od dana 23.07.2020. godine, sve ponude su blagovremene, računski tačne i dostavljene u skladu sa uslovima iz Tenderske dokumentacije, te je Komisija sačinila rang listu prije zakazivanje e-aukcije kako slijedi:

- Ado-Trans d.o.o Visoko sa cijenom ponude od 42.546,00 bez PV-a
- Geo-Put d.o.o Maglaj sa cijenom ponude od 42.645,00 KM bez PDV-a
- Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža sa cijenom ponude od 43.902,00 KM bez PDV-a
- AME d.o.o Breza sa cijenom ponude od 44.835,00 Km bez PDV-a
- Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko sa cijenom ponude od 45.880,00 KM bez PDV-a
- Beton Fresh d.o.o Ilidža sa cijenom ponude 46.895,00 KM bez PDV-a

Prema Izvještaju o toku i završetku e-aukcije, e-aukcije je održana dana 14.08.2020 godine sa početkom u 10 h i završena u 10.15 h i istu je svih šest ponuđača pozvano da učestvuju. Ponuđači Braća Mujić Export-Import i Beton Fresh su jedini u toku e-aukciji podnosili nove cijene, ponuđači su cijenu ponude snizili 57,35% i 47,61% u prvih 40 sekundi od momenta podnošenja prve promjene cijene (Tabela br.1).

Tabela br.1

Naziv ponuđača	Vrijeme podnošenja cijene	Cijena u KM bez PDV-a
Braća Mujić Export Import	10:00:07	38.500,00
Beton Fresh	10:00:18	35.000,00
Braća Mujić Export Import	10:00:23	31.000,00
Beton Fresh	10:00:31	27.000,00
Braća Mujić Export Import	10:00:36	23.000,00
Beton Fresh	10:00:47	20.000,00

Nakon okončane e-aukcije je sačinjena Konačna rang lista ponuđača koji su učestvovali na e-aukcije je kako slijedi:

Tabela br. 2

Naziv ponuđača	Konačna cijena u KM bez PDV-a	Umanjenje cijene	Rang
Beton Fresh	20.000,00	57,35%	1
Braća Mujić Export-Import	23.000,00	47,61%	2
Ado-Trans	42.546,00	0%	3
Geo-Put	42.645,00	0%	4
Ame	44.835,00	0%	5
Mušinbegović Gradnja	45.880,00	0%	6

Komisija za javne nabavke LOT 2 Rekonstrukcija puta Kula Banjer, je u skladu sa Izvještajem o toku i završetku e-aukcije od 14.08.2020. godine konstatovala da je najpovoljniji ponuđač Beton Fresh d.o.o Ilidža sa cijenom ponude u iznosu od 20.000,00 KM bez PDV-a i predložila da se donese Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača prema kojoj će biti izabran Beton Fresh d.o.o Ilidža. Ugovorni organ je dana dana 26.08.2020. godine donio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača za LOT2 Rekonstrukcija puta Kula Banjer kojom je izabran Beton Fresh d.o.o Ilidža kao najpovoljniji ponuđač, te je u skladu sa tačkom II navedene odluke, izabrani ponuđač bio u obavezi da dostavi dokumentaciju iz člana 45. Zakona o Javnim nabavkama u roku od 7 dana od prijema odluke u skladu sa uslovima definisanim u tenderskoj dokumentaciji. Ostali učesnici predmetne nabavke su putem Obavještenje o izboru napovoljnijeg ponuđača za javne nabavku, bili obavješteni o ishodu javne nabavke.

Dana 14.09.2020. godine Komisija za otvoreni postupak javne nabavke LOT2 Rekonstrukcija puta Kula Banjer je konstatovala da najpovoljniji ponuđač Beton Fresh d.o.o Ilidža nije postupio po tački II Odluke, odnosno nije dostavio dokumentaciju iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama te se njegova ponuda zbog toga odbacuje, i predlaže Ugovornom organu da kao najpovoljnijeg ponuđača izabere drugorangiranog ponuđača na rang listi formiranoj nakon održana e-aukcije, i to ponuđača Braća Mujić Export Import d.od.o Ilidža.

Ugovorni organ Grad Visoko je dana 16.09.2020 godine donio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača Braća Mujić Export Import d.od.o Ilidža, koji je u skladu sa tačkom III odluke bio u obavezi da dostavi dokumentaciju iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama u roku od 7 dana od prijema odluke u skladu sa uslovima definisanim u tenderskoj dokumentaciji.

Dana 30.09.2020. godine je Komisija konstatovala da izabrani ponuđač nije dostavio traženu dokumentaciju iz tačke III odluke, te je njegova ponuda odbačena, pa je tako trećerangirani ponuđač sa rang liste Ado Trans d.o.o Visoko, Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 01.10.2020. godine izabran za najpovoljnijeg ponuđača u postupku javne nabavke LOT 2 Rekonstrukcija puta Kula Banjer. Komisija za javne nabavke je konstatovala da je ponuđač Ado-Trans d.o.o Visoko dostavio dokumentaciju iz člana 45. Zakona o javnim nabavkama u skladu sa uslovima iz Tenderske dokumentacije i da su ispunjeni uslovi za zaključenje ugovor sa izabranim ponuđačem. Ugovor o Rekonstrukciji puta Kula Banjer je zaključen između ugovornog organa Grad Visoko i ponuđača Ado Trans d.o.o Visoko u skladu sa Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj: 01/2-02-918/20 od 01.10.2020. godine.

(...)*

8.1. Izvođenje dokaza vještačenjem u predmetnom postupku i ocjena dokaza

Konkurencijsko vijeće je dana 22.11.2021. godine, pod brojem: UP 04-26-3-004-68/21 , na 96. sjednici, donijelo Zaključak o vještačenju u predmetu broj: UP 04-26-3-004-1/21, kojim je određeno izvođenje dokaza vještačenjem vještaka građevinske struke Ibrahimović Ferid dipl. ing. građ, stalni sudski vještak građevinske struke na okolnosti predložene zahtjevom za vještačenjem postavljenim od strane Podnosioca zahtjeva.

Naprijed navedeni zaključak je dostavljen svim strankama u postupku dana 23.11.2021. godine.

Konkurencijsko vijeće je dana 02.12.2021. godine pod brojem: UP 04-26-3-004-77/21, zaprimilo stručni nalaz i mišljenje stalnog vještaka građevinske struke Ibrahimović Ferida dipl. ing.

građ., "Utvrđivanje činjenica za rješavanje spora upravne stvari Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine prema Zaključku broj: UP 04-26-3-004-68/21 od dana 22.11.2021."(u daljem tekstu: Nalazu sudskog vještaka).

U dostavljenom Nalazu sudskog vještaka, a sačinjenom na predložene okolnosti, utvrđeno je sljedeće:

"Nakon upoznavanja sa dostavljenom dokumentacijom, vještak konstatuje: Na osnovu pregleda dostavljene dokumentacije vještak nije uočio nepravilnosti u pogledu izrade ponuda koje su dostavljene. Izvršen je pregled jediničnih cijena i dio kompletnih ponuda. Maksimalna razlika podnesene cijene za izvršenje posla, prema tenderskoj dokumentaciji, iskazane u dostavljenim ponudama iznosi 4.349,00 KM ,odnosno 10 % što predstavlja dopustivu i uobičajenu razliku podnesenih ponuda različitih učesnika na tenderu.

Izvršena je kontrola ključnih stavki odnosno cijena za tampon i asfaltiranje, koji su u dostavljenim ponudama iskazani u skladu sa tržišnim cijenama. Kontaktirao sam isporučioce materijala u svrhu utvrđivanja eventualnih odstupanja, odnosno stavki iz ponude koje bitno utječu na visinu iste i konstatovao da su ponuđene cijene materijala, transporta i ugradnje za tampon koji je granulisan prema recepturi kreću u rasponu 20-30KM/т3, a da je cijena ugrađenog asfalta 3- 4 KM/m2 debljine 1 cm ugrađenog asfalta.

Ponuđene jedinične cijene u dostavljenim ponudama su u skladu sa gore datim tržišnim cijenama.Firma Beton Fresh d.o.o Ilidža na E-AUKCIJI je ponudila posao za 20.000,00 što predrazumjeva umanjenje u odnosu na prvobitnu ponudu za 57,35% -Firma Braća Mujić Export-Import d.o.o.Ilidža na E - AUKCIJI ponudila je posao za 23.000,00 što predrazumjeva umanjenje za 47,61%.

Ponude nakon obavljene E -AUKCIJE od 14.08.2020. firme" Beton Fresh" d.o.o Ilidža i "Braća Mujić Export -Import d.o.o. Ilidža definitivno nisu date u skladu sa tržišnim uslovima.

Neovisno od pravne procedure i važećih pravila za natjecanje na tenderima vještak smatra da se za ponuđeni iznos od 20.000,00KM odnosno 23.000,00KM ne mogu kvalitetno izvesti tenderom opisani radovi.

Vještaku nisu poznati motivi obaranja vlastitih cijena iz osnovne ponude za firme "Beton Fresh" d.o.o Ilidža i "Braća Mujić Export -Import d.o.o.Ilidža.

Donja granica ekonomske isplativosti za realizaciju ovog projekta, po mišljenju vještaka iznosi cca 37.350.00KM (bez PDV), što podrazumjeva smanjenje pristigih ponuda za cca 15-20%, kako je to dato u radnoj ponudi za izvođenje radova.

Nuđenje i ugovaranje poslova po cijenama nižim od tržišne se dešava najčešće u uvjetima ekonomske i finansijske krize kada su mnoge firme bez posla, što u građevinskom sektoru predstavlja veliki problem, pa se predstavnici firmi odlučuju ići sa ponudama ispod granice isplativosti kako bi mehanizacija i radna snaga bili angažovani. Tada se ide u svjestan gubitak na poslu ali se upošljava radna snaga,koriste resursi firme i stvara bilo kakav prihod."

Tokom postupka Konkurencijsko vijeće je cijenilo navode, dokaze i materijalnu dokumentaciju, te sumnju da je počinjen zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke a), b), c), d) i e) Zakona. Nakon sagledavanja svih relevantnih činjenica i dokaza stranaka u postupku, pojedinačno i zajedno, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da:

Članom 4. stav (1) Zakona je utvrđeno da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prećutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu, a koji se odnose na:

a) direktno ili indirektno utvrđivanje kupovnih i prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovačkih usluga;
b) ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja;
c) podjelu tržišta ili izvora snabdijevanja;
d) primjena različitih uslova za identične transakcije sa drugim privrednim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju;
e) zaključivanja takvih sporazuma kojima se druga strana uslovljava da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi sa predmetom sporazuma;

Sporazumi zabranjeni u skladu sa članom 4. stav (1) Zakona o konkurenciji su ništavni.

Iako je podnosilac zahtjeva iznio niz sumnji u mogući oblik zabranjene saradnje odnosno sporazuma, na osnovu dostavljene dokumentacije Konkurecijsko vijeće BiH nije moglo utvrditi povrede člana 4. Zakona, jer nije našlo relevantne dokaze i činjenice koje upućuju na navedeno. Naime, snižavanje ponude u kratkom vremenskom periodu predstavlja stvar tehničke mogućnosti u samom sistemu e-nabavki koju svaka strana u postupku može da iskoristi, i kao takav ne predstavlja privilegiju pojedinim učesnicima u postupku javnih nabavki, a što je uređeno Pravilnikom o uslovima i načinu korištenja e-aukcije, za koji je nadležna Agencije za javne nabavke BiH. Na kraju i podnosilac zahtjeva je u nekom drugom postupku koristio tu mogućnost. Što se tiče sumnje na previsoko sniženje ponude u odnosu na početnu prema nalazu sudskog vještaka za ponuđeni iznos od 20.000,00 KM odnosno 23.000,00KM ne mogu se kvalitetno izvesti tenderom opisani radovi, ali se također navodi da nuđenje i ugovaranje poslova po cijenama nižim od tržišne se dešava najčešće u uvjetima ekonomske i finansijske krize kada su mnoge firme bez posla, što u građevinskom sektoru predstavlja veliki problem, pa se predstavnici firmi odlučuju ići sa ponudama ispod granice isplativosti kako bi mehanizacija i radna snaga bili angažovani. Tada se ide u svjestan gubitak na poslu ali se upošljava radna snaga, koriste resursi firme i stvara bilo kakav prihod. Osim toga niti ugovorni organ Grad Visoko niti podnosilac zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko iako su isti imali pravo prema odredbama ZJN-a, isti apsolutno nisu podnijeli zahtjev prema kojem bi se od odabranih ponuđača tražilo da obrazlože svoju cijenu smatrajući istu navodno neprirodno niskom. Iz ovoga se se zaključuje da su radovi po navedenim cijenam opravdani ne ulazeći u njihov sami kvalitet što i nije predmet ovog postupka.

Također, ovdje naglašavamo i činjenicu da lica protiv kojih je pokrenut postupak, a shodno njihovim izjavama nisu ni u kakvim poslovnim i bilo kojim vezama, izuzev činjenice da je vlasnik i direktor firme Beton Fresh d.o.o. Ilidža nekada bio uposlenik firme Braća Mujić Export Import d.o.o Ilidža. Navedene firme su u vrijeme aukcije za javnu nabavku LOT 2 - rekonstrukcija puta Kula Banjer, koja je predmet postupka imale već ugovorene poslove na drugim lokacijama, a ipak su smanjivale ponudu u predmetoj aukciji, što iako može upućivati na određene sumnje koje nemaju elemente dokaza, isto je dozvoljeno i kao takvo moguće realizovati shodno materijalnim propisima koji regulišu datu oblast.

Dakle, iako se radi o predmetu koji može imati elemente sumnje na zabranjeni sporazum podnosilac zahtjeva nije uspio da ponudi dokaze i činjenice koje bi jasno i do kraja eksplicitno ukazivale na zabranjeni sporazum.

Modalitet postojanja sporazuma, u smislu člana 4. Zakona o konkurenciji, u naprijed navedenim slučajevima nije ispunjen, te Konkurencijsko vijeće u predmetnom postupku nije utvrdilo postojanje ugovora, ugovornih odredbi, ponašanja, djelovanja ili

dogovora koji bi činili zabranjene sporazume, u smislu Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da privredni subjekti Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža, Beton Fresh d.o.o Ilidža i Ado Trans d.o.o Visoko, u toku postupka javne nabavke LOT2-Rekonstrukcija puta Kula Banjer, nisu prekršili odredbe člana 4. stav (1) tačke a), b), c), d) i e) Zakona o konkurenciji, te se zahtjev privrednog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko u cijelosti odbija kao neosnovan.

Slijedom navedenog, odlučeno je kao u tački 1. dispozitiva.

9. Troškovi postupka

Punomoćnik Podnosioca zahtjeva, advokat Agić Suad, je dana 19.11.2021. godine, podnio zahtjev za naknadu troškova (podnesak broj: UP 04-26-3-004-67/21 postupka koji se sastoji od slijedećih troškova: 1) taksa na zahtjev 1.000,00 KM; 2) zastupanje na ročištu održanom dana 01.11.2021. godine 1.167,66 KM; zastupanje na ročištu održanom dana 10.11.2021. godine 1.167,66 KM; troškovi prevoza punomoćnika 109,76 KM; troškovi odsustva iz kancelarije za vrijeme putovanja 280,80 KM, što ukupno iznosi 3.725,88 KM.

Punomoćnik privrednog subjekta Ado Trans d.o.o, advokat Zlatan Alagić je na usmenoj raspravio dostavio troškovnik koji se sastoji od: sastav odgovora na zahtjev od 23.04.2021. godine 990,50KM; sasatav izjašnjenja 990,00 KM; pristup na ročište od 01.11.2021. godine 990,00KM; pristup na ročište od 10.11.2021. godine 990,00KM; odsusutvo iz ureda 2x3h 720,00 KM; sve ukupno sa uračunatim PDV-om iznosi 5.475,60 KM.

Ostale stranke u postupku nisu podnijele zahtjev za naknadu troškova.

Članom 108. stav 1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u rješenju kojim se postupak završava organ koji donosi rješenje određuje ko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kom roku imaju isplatiti, a članom 105. stav 2) istog Zakona je propisano da kada u postupku učestvuju dvije ili više strana sa suprotnim interesom, strana koja je izazvala postupak, a na čiju štetu je postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadokanditi opravdane troškove koji su nastali u postupku.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da predmetni troškovnik nije sačinjen u skladu sa stvarnim troškovima postupka, niti je u skladu sa propisom koji reguliše visinu advokatskih troškova zastupanja, jer advokatski troškovi zastupanja punomoćnika privrednog subjekta Ado Trans d.o.o, advokat Zlatan Alagić nisu utvrđeni u skladu sa članom 18. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 22/04 i 24/04) koji propisuje visinu advokatskih troškova u upravnom postupku.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Punomoćnik privrednog subjekta Ado Trans d.o.o, advokat Zlatan Alagić, ima pravo na sljedeće troškove: sasatav odgovora na zahtjev od 23.04.2021. godine 240,00 KM; sastav izjašnjenja 240,00 KM; pristup na ročište od 01.11.2021. godine 240,00KM; pristup na ročište od 10.11.2021. godine 420,00KM; sve ukupno iznosi 1.140,00 KM, a sa uračunatim PDV-om iznosi 1.333,80 KM.

Imajući u vidu sve navedeno, kao i činjenicu da Podnosilac zahtjeva nije uspio sa svojim zahtjevom u predmetnom postupku, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 2. dispozitiva ovog Rješenja.

10. Administrativna taksa

Podnosilac zahtjeva, je dužan platiti administrativnu taksu u iznosu od 1.500,00 KM u korist budžeta Instistucija Bosne i Hercegovine, u skladu sa članom 2. Tarifni broj 107. tačka g) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18).

11. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj UP 04-26-3-004-93/21
05. januara 2022. godine
Sarajevo

Predsjednik
Dr. sc. **Amir Karalić**, s. r.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stav (1) točka e), članka 42. stavak (1), a u svezi s člankom 4. stavak (1) točke a), b), c), d) i e) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), u postupku pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka gospodarskog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko, Muhašinovići bb, 71 3000 Visoko, protiv gospodarskih subjekata Ado-Trans d.o.o. Visoko, Poslovna zona Ozraković bb, 71 300 Visoko, Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža, Džemala Bijedića 212, 71 210 Ilidža, i Beton Fresh d.o.o Ilidža, Džemala Bijedića 212, 71 210 Ilidža, na 98. (devedesetosmoj) sjednici održanoj 05.01.2022. godine, donijelo je slijedeće

RJEŠENJE

1. Odbija se Zahtjev gospodarskog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko podnesen protiv gospodarskih subjekata Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža, Beton Fresh d.o.o Ilidža i Ado Trans d.o.o Visoko, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točke a), b), c), d) i e) Zakona o konkurenciji, kao neutemeljen.
2. Nalaže se gospodarskom subjektu Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko da plati troškove postupka gospodarskom subjektu Ado Trans d.o.o Visoko, u ukupnom iznosu od 1.333,80 KM, u roku od 8 dana od dana primitka ovog Rješenja.
3. Obvezuje se gospodarski subjekt Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko, da plati administrativnu pristojbu na rješenje u iznosu od 1.500,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.
4. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće BiH je dana 20.01.2021. godine zaprimilo Zahtjev za pokretanjam postupka (u daljnjem tekstu: Zahtjev), pod brojem: UP 04-26-3-004-1/21, gospodarskog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko, Muhašinovići bb, 71 3000 Visoko, (u daljnjem tekstu: Mušinbegović Gradnja ili Podnositelj zahtjeva) protiv gospodarskih subjekata Ado-Trans d.o.o. Visoko, Poslovna zona Ozraković bb, 71 300 Visoko (u daljnjem tekstu: Ado-Trans), zastupan po punomoćniku Zlatanu Alagiću, odvjetniku iz Visokog, Musala bb, 71 300 Visoko (punomoć u spisu), Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža, Džemala Bijedića 212, 71 210 Ilidža (u daljnjem tekstu: Braća Mujić), i Beton Fresh d.o.o Ilidža, Džemala Bijedića 212, 71 210 Ilidža (u daljnjem tekstu: Beton Fresh), radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točke a), b), c), d) i e) Zakona o konkurenciji (u daljnjem tekstu: Zakon).

Uvidom u podneseni Zahtjev za pokretanje postupka, utvrđeno je da nije plaćena administrativna pristojba, te je dana 01.02.2021. godine, aktom broj: UP 04-26-3-004-2/21, upućen Zahtjev za uplatu administrativne pristojbe. Podnositelj zahtjeva je dana 05.02.2021. godine, podneskom zaprimljenim pod brojem

UP 04-26-3-004-3/21, dostavio dokaz o uplati administrativne pristojbe.

Konkurencijsko vijeće je Podnositelju zahtjeva izdalo potvrdu o prijemu kompletnog i urednog zahtjeva, u smislu članka 28. stavak (3) Zakona, dana 08.04.2021. godine, aktom broj: UP 04-26-3-004-4/21.

1. Stranke u postupku

1.1. Podnositelj zahtjeva

1.1.1. Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko

Društvo za unutrašnju i spoljnu trgovinu "MUŠINBEGOVIĆ GRADNJA" d.o.o Visoko, sa sjedištem na adresi Muhašinovići bb, Visko. registriran kod Općinskog suda Zenica pod matičnim brojem subjekta 43-01-0436-14, osnivač i vlasnik (...)* [1].

1.2. Protivna strana

1.2.1 Ado Trans d.o.o. Visoko

Prometno uslužno društvo "ADO TRANS" d.o.o Vioko, sa sjedištem u Poslovna zona Ozrakovići bb Visoko, registriran kod Općinskog suda u Zenici pod matičnim brojem subjekta upisa 43-01-0140-09, osnivač i vlasnik (...)*.

1.2.2 Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža

Braća Mujić Export –Import društvo za trgovinu i usluge d.o.o. Sarajevo, sa sjedištem na adresi ul. Džemala Bijedića br. 212, Ilidža, registriran kod Općinskog suda u Sarajevu pod matičnim brojem subjekta upisa 65-01-0693-09, osnivači i vlasnici gospodarskog subjekta su (...)* .

1.2.3 Beton Fresh d.o.o Ilidža

BETON FRESH društvo sa ograničenom odgovornošću za proizvodnju, trgovinu i usluge Sarajevo, sa sjedištem u ul. Džemala Bijedića br.212, Sarajevo, registriran u Općinskom sudu u Sarajevo pod matičnim brojem subjekta upisa 65-01-0701-19, osnivač i vlasnik (...)*.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u tijeku postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10), i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09), u smislu članka 26. Zakona.

Također, Konkurencijsko vijeće je koristilo i odredbe Zakona o javnim nabavama ("Službeni glasnik BiH", br 39/14) i Pravilnik o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije ("Službeni glasnik BiH", br 66/16), te sukladno sa člankom 43. stavak (7) Zakona, u svrhu ocjene predmetnog pitanja, može koristiti sudsku praksu Europskog suda pravde i Odluke Europske komisije.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

U svom Zahtjevu, Podnositelj zahtjeva, opisuje činjenično stanje i okolnosti koje su razlog za podnošenje Zahtjeva te ukratko navodi slijedeće:

Podnositelj zahtjeva navodi da ovim putem prijavljuje nelojalnu konkurencije na tržištu koja je u vezi sa provedenim postupcima javnih nabava u 2020. godini od strane ugovornog organ Grad Visoko i da je djelovanjem određenih privrednih društava prekršen članak 4. Zakona o konkurenciji, odnosno da se radi o sporazumima koji narušavaju konkurenciju.

Grad Visoko je dana 02.07.2020. godine na portalu Agencije za javne nabave BiH objavio obavijest o nabavi broj: 870-1-3-35-3-74/20 za postupak nabave pod nazivom" LOT1-Rekonstrukcija puta Čekrekčije, LOT2 - Rekonstrukcija puta Kula Banjer-otvoreni postupak".

Zahtjev za pokretanje postupka se odnosi na LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer. Podnositelj zahtjeva je bio sudionik postupka u svojstvu ponuđača za LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer, jer se jedan ponuđač mogao prijaviti samo na jedan LOT u okviru postupka nabave.

Poslije otvaranja ponuda za LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer poredak ponuđača bio je slijedeći:

- Ado-Trans d.o.o Visoko - cijenom ponude 42.546,00 KM
- Geo-Put d.o.o Maglaj - cijenom ponude 42.645,00 KM
- Braća Mujić Export - Import d.o.o Ilidža....cijenom ponude od 43.902,00 KM
- Ame d.o.o Breza - cijena ponude 44.835,00 KM
- Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko - cijena ponude 45.880,00 KM
- Beton Fresh d.o.o Ilidža - cijena ponude 46.895,00 KM

Grad Visoko je poslije otvaranja ponuda zakazao e-Aukciju na portalu Agencije za javne nabave, za 14.08.2020. godine sa početkom u 10h, te se u Zahtjeva navodi da je e-Aukcija dio na kome se može dokazati dogovor između ponuđača Ado-Trans d.o.o Visoko, Braća Mujić Export - Import d.o.o Ilidža i Beton Fresh d.o.o Ilidža.

Ponuđači Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža i Beton Fresh d.o.o Ilidža su dana 14.08.2020.godine u 10 h snizila cijenu svojih ponuda ispod svake realne cijene. Odnosno ova dva ponuđača su bili sudionici postupka nabave bez ozbiljnih namjera da na kraju zaključe ugovor a sve u cilju da se realizuje dogovor između naprijed navedena tri ponuđača i da Ado-Trans d.o.o Visoko dobije posao. Ponuđači Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža i Beton Fresh d.o.o Ilidža su dostavili ponude samo kako bi pomogli ponuđaču Ado-Trans d.o.o Visoko da dobije posao i to na slijedeći način.

Termin održavanja e-Aukcije bio je od 10:00:00 h do 10:15:00 h. Ponuđači su u roku od 40 sekundi uspjeli da promjene cijenu čak 6 puta. Ponuđač Ado-Trans d.o.o Visoko nije mjenjao svoju cijenu obzirom da se nakon otvaranja ponuda nalazio na prvom mjestu. Druga dva ponuđača snižavala su više puta cijenu svoje ponude i to Beton Fresh d.o.o Ilidža cijenu je snizio za čak 57,35 %, a ponuđač Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža za 47,61%. Ostali ponuđači među kojima je i Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko bili su onemogučeni da sudjeluju u postupku e-Aukcije iz razloga što je u prvih 40 sekundi trajanja e-Aukcije, cijena snižavana tolikom brzinom da je Podnositelj zahtjeva bezuspješno pokušavao upisati cijenu, jer dok upiše cijenu i stavi ponudu, sustav je ne prihvatao, jer je ista već bila promjenjena. Nakon prvih 40 sekundi, ponuđačima je bilo nelogično da daju ponudu koja bi bila preniska i ispod svake razumne i logične cijene. Ponuđači Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža i Beton Fresh d.o.o Ilidža su toliko snizili cijenu da su automatski blokirali daljnje takmičenje. Njihove namjere nisu bile ozbiljne i igrali su igru prema unaprijed isplaniranom dogovoru. Ponuđači su svjesno dali izjave iz članka 45. Zakona o javnim nabavama da ispunjavaju sve uvjete koji se traže ovim postupkom. Nakon završene e-Aukcije Podnositelj zahtjeva je zaprimio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača kojom je izabran ponuđač Beton Fres d.o.o Ilidža. Podnositelj zahtjeva navodi da zbog preniske cijene ponude koja izlazi izvan razumnih okvira, ponuđač Beton Fres d.o.o Ilidža nije dostavio dodatnu dokumentaciju iako je dao izjavu da pod punom krivičnom i moralnom odgovornošću ispunjava sve uvjete, zbog čega je ugovorni organ donio odluku o stavljanju van snage ranije odluke i izabrao novog ponuđača Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža. Novoizabrani ponuđač Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža, također nije dostavio dodatnu dokumentaciju iz članka 45. Zakona o javnim nabavama i isti je diskvalifikovan. Podnositelj zahtjeva navodi da je nakon toga

[1] (...)*- podaci predstavljaju poslovnu tajnu

zaprimio treću Odluku o izboru najpovoljnijeg ponudača prema kojoj je kao najpovoljniji ponuđač izabran Ado-Trans d.o.o Visoko. Dana 08.10.2020 godine Podnositelj zahtjeva je izvršio uvid u ponudu ponuđača Ado-Trans d.o.o Visoko i utvrdio da je isti dostavio urednu dodatnu dokumentaciju.

Podnositelj zahtjeva navodi da je ovu situaciju pokušao prijaviti Agenciji za javne nabave, ali su mu rekli da nemaju utjecaj dok traje e-Aukcija i da se nakon što prikupe dokaze mogu obratiti Uredu za razmatranje žalbi, kao i to da navedeno mogu prijaviti Konkurencijskom vijeću BiH.

U Zahtjevu se ističe da se identična situacija desila u više postupaka javne nabave kod istog ugovornog organa, te da su unaprijed znali scenarij koji će se desiti obzirom da je ovo logičan slijed događaja za sve koji se bave javnim nabavama. Podnositelj zahtjeva tvrdi da je oštećen ovakvim postupanjem drugih ponuđača i traži od Konkurencijskog vijeća da ga uputi kako da postupi u navedenoj situaciji, te da za sve postoje dokazi koje će dostavi ako za istim bude bilo potrebe.

Na temelju gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da povrede Zakona, na koje Podnositelj zahtjeva ukazuje, nije moguće utvrditi bez provođenja postupka, te je sukladno sa člankom 32. stavak (2) Zakona, na 85. sjednici održanoj dana 08.04.2021. godine, donijelo Zaključak o pokretanju postupka, broj: UP 04-26-3-004-6/21 (u daljnjem tekstu: Zaključak), radi utvrđivanja postojanja zabranjenih konkurencijskih djelovanja u smislu članka 4. stavak (1) točke a), b), c), d) i e) Zakona.

Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak Podnositelju zahtjeva, aktom broj: UP 04-26-3-004-10/21 dana 08.04.2021. godine.

Konkurencijsko vijeće, sukladno sa člankom 33. stavak (1) Zakona, je dostavilo Zahtjev i Zaključak na odgovor protivnoj strani u postupku, Ado-Trans d.o.o. Visoko, Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža i Beton Fresh d.o.o Ilidža, aktom broj: UP 04-26-3-004-11/21 dana 08.04.2021. godine.

Privredni subjekat Ado Trans d.o.o Visoko je u ostavljenom roku dostavio Odgovor na Zahtjev i Zaključak Konkurencijskom vijeću podneskom broj: UP 04-26-3-004-12/21 dana 23.04.2021. godine, i u bitnom naveo slijedeće:

Da je Zahtjev za pokretanje posupka podnesen od strane pravnog lica Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko neutemeljen, te u cjelosti pobija navode podnositelja zahtjeva kako slijedi.

Na temelju činjenica iz podnesenog Zahtjeva i priloženih materijalnih dokaza evidentno je da podnositelj zahtjeva nije dokazao činjenice na temelju kojih bi moglo biti utvrđeno da je bilo ko od sudionika u predmetnom postupku javne nabave pa tako ni Ado-Trans doo Visoko na temelju bilo kakvih usmenih dogovora niti zaključenih ugovora počinio bilo kakvu vrstvu zabranjenog sporazuma u smislu **članka** 4. stavak (1) točke b) Zakona o konkurenciji u postupku javne nabave koji je vođen pred ugovornim organom Grad Visoko.

Podnositelj zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko kao konkurent pravnih osoba protiv kojih je podnio prijavu i pokrenuo postupak pred Konkurencijskim vijećem, u suštini je nezadovoljan ishodom nostupka javne nabave u kojem je i sam sudjelovao i čija ponuda nije odabrana kao najpovoljnija zbog ponuđene cijene, te ovakvim činom na maliciozan način isti podnosi apsolutno neutemeljenu prijavu nelojalne konkurencije na tržištu a u svezi sa navodnim postupcima javnih nabava koje je u 2020 godini proveo ugovorni organ Grad Visoko, svjestan činjenice da je sam ugovorni organ proveo zakonite postupke javnih nabava u kojima je sudjelovao i sam podnositelj zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko ali čije su ponude nekada bile znatno skuplje od drugih sudionika u postupku, te koje poslove isključivo iz tog razloga iste nije uspio dobiti na tenderima, dok je nekada i sam dobijao poslove na identičan način učešćem u postupcima javnih nabava putem E-aukcije, pa svjestan nemogućnosti da svoja prava ostvari pred nadležnim drugostepenim organom Uredom za razmatranje žalbi BiH ulaganjem žalbe na Odluke o izboru, isključivo iz razloga jer su ponude ponuđača Ado-Trans doo Visoko uvijek bile prihvatljive i validne, sada na ovakav neprimjeren i apsolutno bespredmetan način nastoji izdejstvovati navodnu povredu Zakona koje u suštini nikada nije niti bilo.

Imajući u vidu navedeno, paušalne i neargumentirane su tvrdnje podnositelja zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko da je navodnim djelovanjem određenih gospodarskih društava prekršen članak 4. Zakona o konkurenciji odnosno da se radi o sporazumima koji narušavaju konkurenciju. Ovakve insinuacije o navodnom postojanju bilo kakvih sporazuma ili dogovora među sudionicima u postupku javne nabave su paušalne i ničim dokazane insinuacije koje podnositelj zahtjeva želi staviti na teret najpovoljnijeg ponuđača Ado-Trans doo Visoko.

Naime, nesporno je da je dana 02.07.2020 godine Grad Visoko na portalu javnih nabava objavio obavijest o nabavi broj 870-1-3-35-3-74/20 za postupak nabave pod nazivom „LOT 1-Rekonstrukcija puta Čekrekčije, LOT 2-Rekonstrukcija puta Kula Banjer, otvoreni postupak".

Nesporno je da je podnositelj zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko kao i svi drugi ponuđači bio sudionik predmetnog postupka u svojstvu ponuđača za LOT 2-Rekonstrukcija puta Kula Banjer.

Nesporno je da je poslije otvaranja ponuda za LOT 2 - Rekonstrukcija puta Kula Banjer, prema inicijalno dostavljenim ponudama, poredak ponuđača bio slijedeći:

1. Ado-Trans doo Visoko sa inicijalno ponuđenom cijenom od 42.546,00 KM;
2. Geo-Put doo Maglaj sa inicijalno ponudenom cijenom od 42.645,00 KM;
3. Braća Mujić Export -Import doo Ilidža sa inicijalno ponuđenom cijenom od 43.902,00 KM;
4. Ame doo Breza sa inicijalno ponudenom cijenom od 44.835,00 KM;
5. Mušinbegović Gradnja doo Visoko sa inicijalno ponuđenom cijenom od 45.880,00 KM;
6. Beton Fresh doo Ilidža sa inicijalno ponuđenom cijenom ocl 46.895,00 KM;

Nesporno je ugovorni organ sukladno sa uvjetima iz Tenderske dokumentacije, člankom 123. stavak 2. Zakona o javnim nabavama, te temeljem istog Zakona o javnim nabavama BiH donesenim Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije, poslije otvaranja ponuda zakazao E-aukciju na portalu javnih nabava.

Ničim dokazan, apsolutno paušalan i suprotan svim uvjetima definiranim Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja E-aukcije je stav podnositelja zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko kako je navodno: " E-aukcija dio na kome se može dokazati dogovor između ponuđača Ado - Trans doo Visoko, Braća Mujić Export- Import doo Ilidža i Beton Fresh doo Ilidža ".

Naime, navodnu povredu Zakona o konkurenciji i nelojalnu konkurenciju podnositelj zahtjeva pravda da su ponuđači "Braća Mujić Export - Import doo Ilidža i Beton Fresh doo Ilidža dana 14.08.2020.godine u 10 h snizili cijenu svojih ponuda ispod svake realne cijene. Odnosno ova dva ponuđača s bili sudionici postupka nabave bez ozbiljnih namjera da na kraju zaključe ugovor a sve u cilju da se realizuje dogovra između ova tri ponudača i da Ado - Trans doo Visoko dobije posao. Naime, isti su predali ponude samo kako bi pomogli ponuđaču Ado Trans doo Visoko da dobije posao i to na slijedeći način.

Predviđeno vrijeme za trajanje e aukcije bilo je od 10:00:00 h do 10:15:00h. Ponudači su u roku od 40 sekundi uspjeli da promjene cijenu čak 6 puta. Ponudač Ado Trans doo Visoko nije mjenjao svoju cijenu obzirom da se nakon otvaranja ponuda

nalazio na prvom mjestu. Druga dva ponuđača snižavali su više puta cijenu svoje ponude i to Beton Fresh doo Ilidža cijenu je snizio za čak 57,35 % a ponuđač Braća Mujić Export - Import doo Ilidža za 47,61%. "

Svrha E-aukcije i jeste pružanje mogučnosti potencijalnim ponuđačima u postupku javne nabave da snižavaju svoje inicijalne ponude te takmiče se za dobijanje posla po cijenama za koje isti smatraju da su samo njima prihvatljive. Navod podnositelja zahtjeva kako su isti snizili cijenu svojih ponuda ispod svake realne cijene je tendenciozno i subjektivno viđenje podnosioca zahtjeva. Člankom 1. stavak 3. Pravilnika o uslovima i načinu korištenja E-aukcije definisano je da je E-aukcija način provođenja dijela postupka javne nabave, koji uključuje podnošenje novih cijena, izmijenjenih naniže, ili cijena i novih (poboljšanih) vrijednosti koje se odnose na određene elemente ponuda, a odvija se nakon početne ocjene ponuda i omogućava njihovo rangiranje pomoću automatskih metoda ocjenjivanja u informacionom sustavu e-Nabavke.

Postupak snižavnja cijena proveden je sukladno sa člankom 8. Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije koji propisuje da svako snižavanje cijene ponude u slučaju najniže cijene, kao kriterija za dodjelu ugovora, je moguće u rasponu od 0,1 % do 10 % najniže početne cijene svih ponuda, odnosno svako snižavanje cijene ponude u slučaju ekonomski najpovoljnije ponude, kao kriterija za dodjelu ugovora, je moguće u rasponu od 0,1 % do 10 % ponuđene cijene. Bitno je napomenuti da se postupak E-aukcije provodi elektronskim putem, te da je sustav na koji se prijave svi ponuđači tako koncipiran i nadziran od strane Agencije za javne nabave BiH da niti ugovorni organ niti jedan ponuđač apsolutno nemaju mogućnost da vrše bilo kakve manipulacije sa vremenom izmjenjivanja svojih ili tuđih ponuda.

Dakle, netočni su navodi podnositelja zahtjeva kako su isti sudionici snižavali cijenu ponuda ispod svake realne cijene, budući da su isti evidentno snižavali cijenu sukladno sa dopuštenim mogućnostima definiranim Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije prema kojima se cijena može sniziti čak sve do 1,00 KM, a sam postupak snižavanja cijene je limitiran sustavskim rasponom u odnosu na trenutnu u sustavu postavljenu najnižu cijenu. Dodatno, Zakon o javnim nabavama BiH poznaje sličan termin na koji cilja podnositelj zahtjeva, a to je termin Neprirodno niska ponuđena cijena, definiran člankom 66. Zakona o javnim nabavama BiH, prema kojem je propisano da ako ugovorno tijelo ocijeni da je ponuđena cijena neprirodno niska, u pisanom obliku će od ponuditelja zahtijevati da obrazloži ponudenu cijenu, te ako ponuditelj ugovornom tijelu ne ponudi osnovano obrazloženje koje može, među ostalim, sadržavati i usporedbu s cijenama na tržištu, ugovorno tijelo će odbaciti ponudu. U oba slučaja, prilikom dodjeljivanja ugovora ponuđačima niti ugovorni organ Grad Visoko niti podnositelj zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko iako su isti imali pravo prema odredbama ZJN-a, isti apsolutno nisu podnijeli zahtjev prema kojem bi se od odabranih ponuđača tražilo da obrazlože svoju cijenu smatrajući istu navodno neprirodno niskom. Slijedom navedenog takav zaključak podnositelja zahtjeva je apsolutno neutemeljen.

Navod podnositelja zahtjeva kako su Braća Mujić Export - Import doo llidža i Beton Fresh doo llidža bili sudionici postupka nabave bez ozbiljnih namjera da na kraju zaključe ugovor a sve u cilju da se realizuje dogovor izmedu ova tri ponudača i da Ado - Trans doo Visoko dobije posao je kontradiktoran i suprotan materijalnim dokazima. Naime, sva tri ponuđača su evidentno uredno dostavila ponude sa namjerom da sudjeluju u ovom postupku javne nabave radi zaključenja ugovora i izvršenja posla. Kontradiktornost insinuacija ponositelja zahtjeva se ogleda u nespornoj činjenici da dva ponuđača uopće dostavljaju ponudu, koji postupak pripremanja ponude zahtjeva značajan angažman i materijalna sredstva, a sve sa ciljem da bi isti navodno pogodovali trećoj osobi koji također dostavlja ponudu.

Ugovorni organ Grad Visoko, kao i svi drugi sudionici u ovom postupku javne nabave su postupili sukladno članku 3. ZJN-a te prihvatanjem svih pristiglih ponuda, ocjenom istih i uvrštavanjem onih koje su prihvatljive u sustav E-aukcije, ostvaren je Zakonom zaštićen princip krajnje transparentnosti, te se u predmetnom postupku javne nabave prema kandidatima/ponuđačima primjenio Zakonski princip jednakosti i nediskriminacije, i to na način da je svim sudionicima u postupku javne nabave osigurana pravična i aktivna konkurenciju, s sve sa ciljem najučinkovitijeg korištenja javnih sredstava u svezi s predmetom nabave i njegovom svrhom.

Konkretan postupak E-aukcije je proveden sukladno sa člankom 5. Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije koji propisuje trajanje, tok i završetak e-aukcije, te definira da je prilikom zakazivanja e-aukcije predviđeno trajanje iste od minimalno 10 do maksimalno 30 minuta. Istekom predviđenog trajanja e-aukcija se završava.

Ono što podneseni zahtjev čini apsolutno neutemeljenim jeste činjenica što podnositelj zahtjeva u svojoi prijavi Konknrencijskom vijeću zanemaruje uvjete iz članka 5. Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja E-aukcije a to je da se E-aukcija automatski produžava za dvije minute, ukoliko se podnese nova cijena ili vrijednost u posljednje dvije minute trajanja e-aukcijc, odnosno ukoliko u posljednje dvije minute trajanja e-aukcije ne bude podnesena nova cijena ili vrijednost, e-aukcija se završava istekom te dvije minute.

Imajući u vidu prednje zakonske i podzakonske uslove, navod podnositelja zahtjeva kako su ponuđači u roku od 40 sekundi uspjeli da promjene cijenu čak 6 puta je apsolutno suvišan i tendenciozan jer se cijena mogla promijeniti beskonačno mnogo puta sve dok sustav automatski produljuje za dvije minute pravo na podnošenje nove cijene nakon svake prethodne izmjene. Podnositelj zahtjeva je jednako kao i svi drugi sudionici apsolutno imao pravo da u naredene dvije minute nakon postavljanja poslijedne cijene da svoju ponudu i snizi cijenu vlastitet ponude a što isti nije htio da učiniti cijeneći da to nije iznos ponude za koju bi isti prihvatio raditi predmetni posao na koji se prijavio.

Imajući u vidu prednje, evidentno je da je apsolutno netočan i kontradiktoran navod podnositelja zahtjeva kako su navodno "ostali ponuđači među kojima je i Mušinbegović Gradnja doo Visoko bili onemogućeni da sudjeluju u postupku e aukcije iz razloga što je u prvih 40 sekundi cijena snižavana tolikom brzinom da smo kao ponudač bezuspješno pokušavali upisati cijenu jer dok mi upišemo cijenu i stavimo ponudu, sustav je nije prihvatao jer je ista već bila promjenjena. Nakon prvih 40 sekundi svakom ponuđaču nije bilo logično da daje ponudu koja bi bila preniska i ispod svake razumne i logične cijene. Ponuđači Braća Mujić Export - Import doo Ilidža i Beton Fresh doo Ilidža su toliko snizili cijenu da su automatski blokirali dalje takmičenje. "

Važno je napomenuti da bilo kakve eventualne tehničke smetnje u provođenju E-aukcije nadzire, otklanja, detektuje i sustavno rješava Agencija za javne nabave BiH, te da se u konkretnom slučaju nije javila niti jedina tehnička smetnja ili nelogičnost tokom samog postupka provođenja E-aukcije, jer bi ista bila prepoznata sustavno i od same Agencije za javne nabave BiH te kao takva evidentirana i u samom izvješću o tijeku E-aukcije, pa je apsolutno netočan navod podnositelja zahtjeva kako su ponuđači Braća Mujić Export - Import doo Ilidža i Beton Fresh doo llidža navodno automatski blokirali daljnje takmičenje, kao što je netočan navod i da su ostali ponuđači navodno bili onemogučeni da sudjeluju u postupku, odnosno da su isti navodno bezuspješno pokušavali upisati cijenu. Podnositelj zahtjeva nije dostavio niti jedan dokaz kojim bi potvrdio istaknute navode o

eventualnim tehničkim smetnjama prilikom provođenja postupka E-aukcije.

Čak i da su takvi navodi točni, Konkurencijsko vijeće nije nadležno za otklanjanje predmetnog zahtjeva, te se ističe da podnositelj zahtjeva nije postupio sukladno sa člankom 7. Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja E-aukcije, jer u slučaju problema koji se dese isključivo u okruženju za koje je nadležna Agencija za javne nabave BiH, a usljed kojih dođe do nemogućnosti početka zakazane e- aukcije ili prekida započete e-aukcije, Agencija ponovo zakazuje e-aukciju, te je u tom slučaju sam ugovorni organ dužan obratiti se Agenciji zahtjevom u kojem je opisan problem koji se desio, a ponovno zakazivanje prekinute e-aukcije se vrši sa posljednjim vrijednostima koje je sustav zabilježio prije prekida, uz napomenu da Agencija može ponovo zakazati e-aukciju i u drugim opravdanim slučajevima, pa evidentno i na zahtjev ponuđača, a koji zahtjev ponudač Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko evidentno nikad nije Agenciji niti uputio. Takav zahtjev isti nije uputio Agenciji u suštini iz razloga što je imenovani svjestan činjenice da nikakvih tehničkih smetnji prilikom provođenja E-aukcije u suštini i nije bilo, nego je isti odbio snižavati svoju ponudu cijeneći da ne želi raditi posao po takvoj cijeni, a što je jasno i iz samih navoda iz prijave prema kojim stoji: ,u tijeku prvih 40 sekundi svakom ponuđaču nije bilo logično da daje ponudu koja bi bila preniska i ispod svake razumne i logične cijene. "

Iz prednjeg citiranog navoda je jasno da je netočan bilo kakav navod podnositelja zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko o navodnoj sustavnoj nemogućnosti davanja niže cijene, nego je isključivo razlog nedavanja niže ponude taj što je isti ponudač odbio dati nižu ponudu jednako kao i ponuđač Ado-Trans d.o.o Visoko i to ispod najniže prihvatljive ponude prije one po kojoj je okončana E-aukcija.

Imajući u vidu navedeno, jasno je da se u konkretnom slučaju ne radi o bilo kakvim insinuiranim namjerama na koje neosnovano upućuje podnositelj zahtjeva, niti se radi o bilo kakvoj navodnoj igri koju su igrali isti prema unaprijed isplaniranom dogovoru, kako to paušalno navodi podnositelj zahtjeva.

Nesporno je nakon završene E-aukcije, a sukladno sa postignutim rezultatima na samoj E-aukciji, ugovorni organ Grad Visoko donio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača prema kojoj je kao najpovoljniji ponudač odabran Beton Fresh doo Ilidža, te je ugovorni organ istog sukladno sa uvjetima iz TD i odredbama ZJN-a pozvao da u roku od 7 dana dostavi dodatnu dokumentaciju iz članka 45. ZJN-a.

Nesporno, kako ponudač Beton Fresh doo Ilidža u roku od 7 dana nije dostavio dodatnu dokumentaciju iz članka 45. ZJN-a, ugovorni organ donosi na zakonu zasnovanu novu odluku kojom stavlja van snage raniju odluku o izboru i kao najpovoljnijekg ponuđača bira sljedećeg ponuđača sa utvrđene rang liste nakon okončane E-aukcije i to ponuđača Braća Mujić Export - Import doo Ilidža, te je također ugovorni organ istog sukladno sa uvjetima iz TD i odredbama ZJN-a pozvao da u roku od 7 dana dostavi dodatnu dokumentaciju iz članka 45. ZJN-a, a koju dokumentaciju niti ponuđač Braća Mujić Export - Import doo Ilidža nije dostavio ugovornom organu.

Insinuacije podnositelja zahtjeva kako imenovani ponuđači navodno "zbog preniske cijene ponuda koje izlaze izvan razumnih okvira logično neće dostaviti dodatnu dokumentaciju" su paušalne i subjektivne.

Nesporno, kako ponuđač Braća Mujić Export - Import doo Ilidža u roku od 7 dana nije dostavio dodatnu dokumentaciju iz članka 45. ZJN-a, ugovorni organ donosi na zakonu zasnovanu novu odluku kojom stavlja van snage raniju odluku o izboru i kao najpovoljnijeg ponuđača bira sljedećeg ponuđača sa utvrđene rang liste nakon okončane E-aukcije i to ponuđača Ado-Trans d.o.o Visoko koji je uredno i na vrijeme dostavio ugovornom organu Grad Visoko traženu dodatnu dokumentaciju iz članka 45. ZJN-a, a nakon čega isti u konačnici i zaključuje Ugovor o javnoj nabavi sa ugovornim organom Grad Visoko, broj: U-736/20 od 19.10.2020. godine.

Razlozi zbog kojih ponuđači u ostavljenom roku ne dostave dokumentaciju iz članka 45. ZJN-a nakon što isti budu izabrani sa ponudama kao najpovoljniji su stvar subjektivne prirode i viđenja svakog ponuđača, te zakonodavac takvu aktivnost apsolutno ne smatra nezakonitom niti se isto može pripisati postojanju bilo kakvog dogovora među sudionicima u postupku javne nabave. Općepoznata je činjenica da ponuđači u postupku javne nabave koji ispunjavaju uvjete iz TD prijave se na više postupaka javnih nabava jer ne postoji drugačiji način da isti dobiju posao kod ugovornih organa, a nakon što isti budu odabrani kao najpovoljniji ponuđači isti se opredjeljuju prema vlastitim procjenama koje će ugovore zaključiti i sa kojim organima a koje neće, dajući sebi sukladno sa tržišnim uvjetima pravo da biraju ugovore koji su im ekonomski isplativiji...

Uostalom, postavlja se pitanje u čemu se ogleda povreda Zakona o konkurenciji na strani ponuđača Ado-Trans d.o.o Visoko koji se u predmetnom postupku javne nabave ponašao jednako kao i sam ponudač Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko, a to je da je isti dostavio u zatvorenoj koverti ponudu jednako kao i svi drugi ponudači sa inicijalno ponuđenom cijenom koja je i inicijalno bila najniža i kao takva uvrštena u sustav E-aukcije, te na jednak način kao i podnositelj ovog zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko apslutno nije snižavao svoju inicijalnu ponudu, a koja je u konačnici i odabrana kao najpovoljnija, što u suštini ista i jeste bila još od početka provođenja E- aukcije...

U smislu članka 25. Zakona o konkurenciji ("Službcni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), ističemo da podnositelj zahtjeva nije dokazao Konkurencijskom vijeću postojanje bilo kakvog sporazuma niti dogovora među prijavljenim kojim bi bili narušeni bilo koji principi zakona, niti je djelovanje ponuđača Ado-Trans d.o.o Visoko u bilo kojem smislu nezakonito i u suprotnosti sa odredbama Zakona o konkurenciji.

U konačnici, Ado-Trans d.o.o Visoko predlaže da Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), donese Rješenje kojim se odbija Zahtjev pravne osobe Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko, podnesen protiv pravne osobe Ado-Trans d.o.o Visoko, radi postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak 1. točka b) i d) Zakona o konkurenciji, kao neutemeljen, uz obvezu podnositelja zahtjeva pravne osobe Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko da pravnoj osobi Ado-Trans d.o.o Visoko nadoknadi sve troškove ovog poslupka.

Kako se u konkretnom slučaju radi o strankama sa suprotnim interesima, to sukladno sa člankom 39. Zakona o konkurenciji, Ado-Trans d.o.o Visoko smatra korisnim i predlaže da se u ovoj pravnoj stvari održi usmena rasprava. Molimo da se poziv za održavanje usmene rasprave za Ado-Trans d.o.o Visoko pošalje na adresu punomoćnika Zlatan Alagić, Musala bb, 71300 Visoko.

Gospodarski subjekt Beton Fresh d.o.o Ilidža je u ostavljenom roku dostavio Odgovor na Zahtjev i Zaključak Konkurencijskom vijeću podneskom broj: UP 04-26-3-004-13/21 dana 26.04.2021. godine, i u bitnom naveo slijedeće

Izjašnjavajući se na prijavu podnositelja Mušinbegović doo ističemo da je ista nekorektna, te da obiluje nizom netočnih tvrdnji koje ne odražavaju pravo stanje stvari, a za šta dajemo sljedeće obrazloženje:

Odgovorno tvrdimo da je zahtjev pokretača postupka tendenciozan, paušalan, nerealan i u konačnici neutemeljen pa bi istog kao takvog nužno bilo i odbiti u cjelosti.

Činjenica je da je Beton Fresh d.o.o. Sarajevo bio sudionik javne nabave u Gradu Visoko za LOT 2-Rekonstrukcija puta Kula Banjer, međutim u istom postupku je bilo je još ponuđača koji su dostavljali svoje ponude i uredno ostvarili pravo da se nadmeću na zakazanoj e aukciji kao i mi. Beton Fresh d.o.o. Sarajevo poštuje sve pozitivne propise i isto nikada nije vršilo manipulaciju sa ponudama niti potpisalo bilo kakav ugovor niti je isti imao bilo kakav prećutni dogovor sa bilo kojim sudionikom u postupku pa su navodi o postojanju dogovora tri pravne osobe koje tendenciozno ističe Mušinbegović gradnja apsolutno neutemeljeni jer za isto ne postoji niti jedan konkretan dokaz.

Ovim putem ističemo da je ugovor Općina Visoko dodijelila najpovoljnijem ponuđaču sukladno sa početnim ponudama pa je nadmetanje na e aukciji apslutno bespredmetno jer se naša ponuda koju smo dali na e aukciji i nije prihvatila budući da nismo dostavili dokaze jer smo napravili previd kod dostavljanja istih i iz kojeg opravdanog razloga pozivajući se na odredbe Zakona o javnim nabavama nas je ugovorni organ i proglasio kao nevalidnim ponuđačem. Kao i svi drugi ponuđači koji su dostavili svoje ponude, u kojem postupku smo dostavili ponudu i prijavili se kao ponuđač Beton Fresh doo Ilidža po ponuđenoj cijeni od 46.895,00 KM, da bismo nakon održane e-aukcije odustali od navedenog postupka jer smo u međuvremenu dobili druge poslove na teritoriji grada Sarajevo pa smo donijeli poslovnu odluku da ne sudjelujemo u daljnjem postupku pred Gradom Visoko jer nam se iz organizacijskih i ekonomskih razloga nije isplatilo da angažujemo mehanizaciju i ljude na posao manje vrijednosti u Visokom budući da je sjedište našeg društva u Sarajevu.

Točno je da je utvrđena rang lista nakon otvaranja ponuda glasila:

1. Ado-Trans doo Visoko 42.546,00 KM;
2. Geo-Put doo Maglaj 42.645,00 KM;
3. Braća Mujić Export-Import doo Ilidža 43.902,00 KM;
4. Ame doo Breza 44.835,00 KM;
5. Mušinbegović Gradnja doo Visoko 45.880,00 KM;
6. Beton Fresh doo Ilidža 46.895,00 KM;

Međutim bitno je istači da je upravo po toj ponudi u konačnici i zaključen ugovor, te da odabrani ponuđač Ado Trans a niti sudionik Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko nisu aktivno sudjelovali u e aukciji jer niti jedan od sudionika nije niti pokušao sniziti svoju ponudu što znači da nije iskazao interes za nadmetanje niti da posao radi za manje novca od početne ponude.

Također je netočno da se nisu mogle snižavati cijene jer na izvještajima sa E aukcije nije navedeno niti jedna smetnja prilikom povođenja postupka e aukcije. Čak i iz same prijave Mušinbegovića može se zaključiti da se u ovoj situaciji uopće ne radi o povredi bilo kojeg članka pa tako ni članka 4. Zakona o konkurenciji.

Predlažemo da Konkurencijsko vijeće odbije zahtjev Mušinbegović Gradnja doo kao neutemeljen.

Gospodarski subjekt Braća Mujić Export Import d.o.o Ilidža je u ostavljenom roku dostavio Odgovor na Zahtjev i Zaključak Konkurencijskom vijeću podneskom broj: UP 04-26-3-004-14/21 dana 26.04.2021. godine, i u bitnom naveo slijedeće:

Nakon što smo zaprimili Zaključak o pokretanju postupka UP 04-26-3-004-6/21 sa kojim smo primili i Dokument UP 04-26-3-004-11/21 od strane Konkurencijskog vijeća BiH izjašnjavamo se da je zahtjev Mušinbegović gradnje doo Visoko netočan i neutemeljen.

Točno je da smo mi sudjelovali u postupku javne nabave kod Grada Visoko u postupku za LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer, kao i svi drugi ponuđači koji su dostavili svoje poude, u kojem postupku smo dostavili ponudu i prijavili se kao ponuđač Braća Mujić d.o.o. po ponuđenoj cijeni od 43.902,00 KM, da bismo nakon održane e-aukcija odustali od navedenog postupka jer smo u međuvremenu dobili druge poslove na teritoriju grada Sarajevo pa smo donijeli poslovnu odluku da ne sudjelujemo u daljnjem postupku pred Gradom Visoko jer nam se iz organizacijskih i ekonomskih razloga nije isplatilo da angažujemo mehanizaciju i ljude na posao manje vrijednosti u Visokom budući da je sjedište našeg društva u Sarajevu.

Na temelju obrazloženja Mušinbegović gradnje doo Visoko jasno je da apsolutno ne postoje niti navodi niti dokazi da je naše društvo zaključivalo bilo kakve ugovore niti je imalo bilo kakve dogovore niti sa društvom Ado Trans d.o.o niti sa društvom Beton Fresh doo Ilidža pa je jasno da ne postoji zabranjeni sporazum iz članka 4. Zakona o konkurenciji na koji upućuje Mušinbegović gradnja doo Visoko.

Iz ovakvog držanja stvari i iznesenih netočnh tvrdnji prijavitelja, jasno je da je podnositelj zahtjeva Mušinbegović gradnja doo u suštini izgubio predmetni tender pa kako je isti nezadovoljan što nije uspio dobiti navedeni posao svoje nezadovoljstvo iskazuje neprimjerenim prijavama o nelojalnoj konkurenciji i navodnim dogovorima koji u suštini apsolutno ne postoje i isti su rezultat insinuacija podnositelja zahtjeva.

Odgovorno tvrdimo da je apsolutno netočno ono što prijavitelj prijavljuje i navodi u svojoj prijavi i to kako su: "Braća Mujić Export - Import doo Ilidža i Beton Fresh doo Ilidža dana 14.08.2020.godine u 10 h snizili cijenu svojih ponuda ispod svake realne cijene. Odnosno ova dva ponuđača su bili sudionici postupka nabave bez ozbiljnih namjera da na kraju zaključe ugovor a sve u cilju da se realizuje dogovor između ova tri ponuđača i da Ado - Trans doo Visoko dobije posao. Naime, isti su predali ponude samo kako bi pomogli ponuđaču Ado Trans doo Visoko da dobije posao i to na slijedeći način. Predviđeno vrijeme za trajanje e aukcije bilo je od 10:00:00 h do 10:15:00h. Ponuđači su u roku od 40 sekundi uspjeli da promjene cijenu čak 6 puta. Ponuđač Ado Trans doo Visoko nije mjenjao svoju cijenu obzirom da se nakon otvaranja ponuda nalazio na prvom mjestu. Druga dva ponuđača snižavala su više puta cijenu svoje ponude i to Beton Fresh doo Ilidža cijenu je snizio za čak 57,35 % a ponuđač Braća Mujić Export - Import doo Ilidža za 47,61%."

Naše društvo jeste sudjelovalo na e-aukciji ali samo nedostavljanje dokaza apsolutno ne znači i da smo pogodovali bilo kojem od sudionika u postupku niti da smo imali bilo kakav vid dogovora sa nekim od sudionika, koje tvrdnje Mušinbegović gradnje d.o.o. su netočne. Da li ćemo ili nećemo dostaviti dokaze i pristupiti zaključenju ugovora je naše pravo sa kojim samo mi disponiramo i niko više, a samo nedostavljanje dokaza nije zabranjeno niti jednim zakonom.

Sa svega naprijed iznesenog, a s obzirom na primjenu članka 25. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), odgovorno tvrdimo da naše društvo nije povrijedilo bilo koji članak bilo kojeg zakona pa samim tim ni Zakona o konkurenciji i molimo da Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, uz primjenu članka 25. donese Rješenje i u cjelosti odbije zahtjev Mušinbegović gradnje doo jer je isti u cjelosti neutemeljen.

4. Daljnji tijek postupka

Konkurencijsko vijeće je dana 26.04.2021. godine aktom broj: UP 04-26-3-15/21 dostavilo gospodarskom subjektu Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko Odgovor na Zahtjev za pokretanje postupka gospodarskih subjekata Ado-Trans , Braća Mujić i Beton Fresh.

Konkurencijsko vijeće je dana 07.07.2021. godine uputilo Zahtjev za dostavljanje podataka aktom broj: UP 04-26-3-004-16/21 podnositelju zahtjeva na koji je isti uputio odgovor dana 15.07.2021. godine podneskom broj: UP 04-26-3-004-19/21 i podneskom broj UP 04-26-3-004-20/21 u kojima se navodi sledeće:

Sukladno sa Vašim zahtjevom za dostavljanje podataka broj UP 04-26-3-004-16/21 od 07.07.2021.godine obavještavamo vas da je ponuđač Ado Trans doo Visoko zajedno sa ponuđačima Braća Mujić Export-Import doo Ilidza i Beton Fresh doo Ilidža dostavio ponude za postupke javnih nabavi u 2020 godini a u kojim odgovorno tvrdimo da se radilo o dogovorima koji su unaprijed smišljeni i to kako slijedi:

1.Postupak broj 870-1-3-36/20 a za LOT 2- Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica u kojem su kao ponudači koji su uredno dostavili dokumentaciju i koji su imali pravo učešća u e-aukciji bili (Wide doo, Tuzlić doo Breza, Ado Trans doo Visoko, Mušinbegović Gradnja doo Visoko, Braća Mujić Export -Import Ilidža i Beton Fresh doo Ilidža)

U ovom postupku javne nabave provedena je e-aukcija gdje se cijena promjenila ukupno 6 puta za 34 sekunde od strane ponuđača Braća Mujić Export —Import Ilidža i Beton Fresh doo Ilidža. Kao najpovoljniji ponuđač poslije e-aukcije bilo je gospodarsko društvo Braća Mujić Export -Import Ilidža. Za ovaj postupak zaprimili smo odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj odluke 01/2-02-828/20 od 31.08.2020.godine gdje je kao najpovoljniji ponuđač odabrana firma Braća-Mujić Export -Import doo Ilidža. Obzirom da po ovoj odluci nije dostavljena dodatna dokumentacija od strane firme Braća -Mujić Export-Import doo Ilidža zaprimili smo drugu odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj odluke 01/2-02-896/20 od 24.09.2020.godine kojom je kao najpovoljniji odabran ponudač Beton Fresh doo Ilidža. Poslije ove odluke treću odluku o izboru nismo zaprimili ali je nakon toga Ugovorni organ Grad Visoko objavio Obavijest o dodjeli ugovora gdje je kao najpovoljniji ponudač sa kojim je zaključen ugovor odabran Ado-Trans doo Visoko. S tim u svezi u prilogu Vam dostavljamo dokumentaciju za ovaj postupak javne nabave iz kojeg se jasno može vidjeti da je ponovo u pitanju dogovor između ista tri ponuđača i sa istim izhodom postupka.

2.Kao drugi postupak javne nabave u kome su sudjelovali ponudači Braća Mujić Export - Import llidža i Beton Fresh doo llidža i Ado -Trans doo Visoko je postupak javne nabave broj 870-1-3-34/20 a za LOT 2- Rekonstrukcija puta Seoča. U ovom postupku kao ponuđači koji su odabrani da ispunjavaju uvjete e-aukcije navedeni su: MGV Gradnja doo, Ado-Trans doo Visoko, Tuzlić doo, Geo-Put doo, Beton -Fresh doo, Mušinbegović Gradnja doo Visoko i Braća Mujić Export-Import doo. U ovom postupku javne nabave cijena je ponovo kao i u svim prethodnim postupcima snižena za čak 69,29% u roku od 7 minuta i 27 sekundi. U ovom postupku uložili smo sve napore da snizimo cijenu ponude bar jednom jer smo unaprijed znali izhod postupka. Ugovorni organ nam je poslao Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj 01/2-02-836/20 od 03.09.2020.godine. Ovom odlukom kao najpovoljniji ponudač odabrano je gospodarsko društvo Braća Mujić Export-Import doo Sarajevo. Obzirom da isti nisu dostavili traženu dokumentaciju zaprimili smo drugu Odluku o izboru broj 01/2-02-898/20 od 24.09.2020.godine. Ovom Odlukom kao najpovoljniji ponudač odabran je ponudač Beton Fresh doo Ilidža. Međutim kao i u svim prethodnim postupcima nisu dostavljeni dokumenti iz članka 45. ZJN BiH pa je na kraju ugovorni organ zaključio ugovor sa ponuđačem Ado-Trans doo Visoko. Kao dokaz da je ugovor zaključen a ponuđačem Ado-Trans doo Visoko dostavljamo Vam Obavijest o dodjeli ugovora koje smo preuzeli sa portala javnih nabavi. U svim ovim postupcima isti je scenariji ponuđači Braća Mujić Export -Import Ilidža i Beton Fresh doo Ilidža dostavili su svoje ponude bez namjere zaključenja ugovora. Dodatnu dokumentaciju nisu dostavili ni u jednom od navedenih postupaka javne nabave što je bio razlog da isti budu diskvalifikovani. U svim postupcima ova dva ponuđača su snižavala cijenu ispod svake normalne tržišne vrijednosti radova a sve u cilju da ponuđač Ado-Trans doo Visoko dobije gore navedene poslove bez da ga neko drugi ko nije bio sudionik dogovora spriječi u toj namjeri.

Napominjemo da smo i za druge postupke koje je provodio ugovorni organ Grad Visoko dobili odluke i da imamo iste scenarije ali da mi u tim postupcima nismo bili ponudač za isti LOT nego za drugi LOT u okviru istog postupka pa čemo Vam kao dokaz dostaviti kopije dokumentacije za postupak u kome Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko nije bila ponudač za isti LOT kao ponudači protiv kojih se vodi postupak. Naime, isti scenarij desio se i u postupku broj 870-1-3-33/20 za LOT l-Rekonstrukcija ulice Muzaferija, u ovom postupku Mušinbegović Gradnja doo Visoko je bila ponudač za LOT 2- Sanacija putnog pravca u Kralupima tako da imamo svu dokumentaciju i sve odluke i za LOT l. Naime u ovom postupku za LOT l ukupno su sudjelovala 4 ponudača u e-aukciji i to : MGV Gradnja doo, Ado Trans doo. Beton Fresh doo, Braća Mujić Export Import doo, ponovo su na e-aukciji smanjene cijene u roku od 2 minute. I u ovom postupku ponovo su ponuđači smanjivali cijenu bez ozbiljne namjere da zaključe ugovor. Tako da i u ovom postupku Ugovorni organ je morao 3 puta da donosi Odluku o izboru najpovoljnijeg ponudača i to prva Odluka broj 01/2-02-812/20 od 26.08.2020.godine gdje je kao najpovoljniji ponuđač odabran Braća Mujić Export-lmport doo Ilidža. Nakon toga obzirom da nije dostavio dokumentaciju iz članka 45. ZJN BiH donesena je druga Odluka broj 01/2-02-885/20 od 16.09.2020.godine i na kraju treća Odluka broj 01/2-02-917/20 od 01.10.2020.godine. Sve gore navedene odluke o izboru najpovoljnijeg ponudača, zapisnike o ocjeni komisije, Obavijesti o dodjeli ugovora dostavljamo Vam u prilogu ovog dopisa.

Za sve postupke koje smo naveli radi se o istom dogovoru između istih ponudača, ponudači Braća Mujić Export Import doo i ponuđač Beton Fresh doo dostavili su svoje ponude ali bez ozbiljne namjere zaključenja ugovora, cijene na svim e-aukcijama su snižavali ispod svake normalne tržišne cijene i procjenjene vrijednosti nabavke a sve u cilju da se spriječe drugi ponuđači koji nisu dio dogovora da sudjeluju u e-aukciji i daljeni postupku javne nabave. Na ovaj način omogućeno je ponuđaču Ado-Trans doo Visoko da dobije poslove bez konkurencije. Tvrdimo da je na ovaj način povriježeno načelo pravične i aktivne konkurencije na tržištu. Iz ove dokumentacije koju Vam dostavljamo može se zaključiti da se radi o unaprijed zaključenom dogovoru.

Obzirom da ste zahtjevali od nas dokaze kako biste utvrdili da ponuđač Ado Trans doo Visoko narušava tržište u postupcima javnih nabava kao i pravičnu i aktivnu konkurenciju dostavljamo Vam i dopunu našeg odgovora broj MG-491/21 od 13.07.2021 .godine i obavještavamo Vas da je ponuđač Ado Trans doo Visoko sudjelovao u postupcima javnih nabava i kod drugih ugovornih organa i koristio istu strategiju koju je koristio u postupcima javnih nabava u 2020. godine pred ugovornim organom Grad Visoko.

Ponuđač je zajedno sa drugim ponudačima spuštao cijenu ponovo ispod svake normalne i realne cijene i na taj način dovede druge u nemogućnost da se takmiče.

U prilogu akta dostavljamo Vam dopis broj 1-2466/20 od 14.12.2020.godine koji je gospodarsko društvo (...)* uputio Agenciji za javne nabave a u kome se žalio na iste povrede zbog kojih smo i prijavili ponuđača Ado Trans doo Visoko za narušavanje pravične i aktivne konkurencije na tržištu.

U prilogu dostavljamo slijedeću dokumentaciju kako slijedi: Zahtjev ponuđača (...)* upućen Agenciji za javne nabave BiH broj 1-2466/20 od 14.12.2020.g.; Odgovor Agencije za javne nabave broj 04-16-1-2491-2/20 od 21.12.2020.godine.

Izvješće o tijeku i završetku e-aukcije i to za slijedeće postupke:Izgradnja fekalne kanalizacije i pet zasebnih razvodnih mreža iz rezervoara broj postupka 1355-1-3-383/20; Regulacija, izgradnja i rekonstrukcija vodovoda i kanalizacije za potrebe

Grada Zenice II broj postupka 1355-1-3-382/20; Regulacija, izgradnja i rekonstrukcija vodovoda i kanalizacije za potrebe Grada Zenice II broj postupka 1355-1-3-382/20; Rekonstrukcija i investiciono održavanje vodoprivrednih objekata za potrebe Grada Zenica broj postupka 1355-1-3-381/20; Regulacija, izgradnja i rekonstrukcija vodovoda i kanalizacije za potrebe Grada Zenice II broj postupka 1355-1-3-382/20

Iz svega navedenog i dostavljenog može se zaključiti da je ponuđač Ado Trans doo Visoko narušio konkurenciju na više tržišta i da je na isti način i istom metodom narušio kako pravičnost postupaka javne nabave tako i konkurenciju.

Konkurencijsko vijeće je dana 08.07.2021. godine uputilo zahtjev za dostavu podataka aktom broj: UP 04-26-3-004-18/21, na koji je u ostavljenom roku gospodarski subjekt Braća Mujić podneskom broj UP 04-26-3-004-23/21 dana 23.07.2021. godine dostavio odgovor na zahtjev za dostavu dokumentacije u kom je navedeno sljedeće:

Po Vašem Zahtjevu, a sukladno sa Zaključkom o pokretanju postupka broj: UP 04-26-3-004- 6/21 i dopisom broj: UP 04-26-3-004-11/21, dostavili smo svoje izjašnjenje od dana 18.04.2021. godine i zahtijevanu dokumentaciju, po postupku javne nabave objavljene od strane Grad Visoko za LOT 2 Rekonstrukcija puta Kula Banjer.

Želimo istaći, a kako smo već naveli u svom izjašnjenju od dana 18.04.2021. godine, da je poduzeće Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko u svom Zahtjevu broj: MG-18/21 iznio tvrdnje, gdje posebno ističemo neistinite tvrdnje, bez dostavljanja argumenata i dokaza kojima navedene tvrdnje mogu dokazati, navodeći sljedeće:" da je preduzeće Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža sudionik postupka javne nabave bez ozbiljnih namjera da zaključi ugovor, da je poduzeće Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža onemogućilo ostalim sudionicima javne nabave sudjelovanje u e-aukciju; da poduzeće Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža igra igru prema unaprijed isplaniranom dogovoru i ima neozbiljne namjere, da poduzeće Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža namjerno nije dostavilo dokumentaciju po Odluci o izboru najpovoljnijeg ponuđača u predmetnom postupku.

Iznošenje neistinite tvrdnje prema Zakonu o zaštiti od klevete FBiH čini krivično djelo. Iznošenjem neistinitih tvrdnji preduzeće Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, je našem preduzeću narušilo ugled nazivajući nas neozbiljnim ponuđačem, ponuđačem koji igra igre u cilju stvaranja nelojalne konkurencije, ponuđačem koji namjerno krši odredbe po članku 45. ZJN. Iz navedenog proizilazi da je poduzeće Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko iznošenjem neistinitih tvrdnji prourokovalo štetu ugleda poduzeću Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža, te ga ovim putem smatramo odgovornim za klevetu. Ističemo da poduzeće Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko u svoj Zahtjevu ne iznosi mišljenje, nego na veoma tendenciozan način iznosi tvrdnje, ne poštujući dobronamjernost i ne pridržavajući se opće prihvaćenih profesionalnih standarda, te ovim putem podnosimo zahtjev poduzeću Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, da poduzme sve potrebne radnje da ublaži štetu uzrokovanu poduzeću Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža izražavanjem neistinitih tvrdnji.

Nadalje postupajući po dostavljemo Zahtjevu broj: UP 04-26-3-004-18/21 od dana 08.07.2021. godine (zaprimljenog dana 12.07.2021. godine), dostavljamo sljedeće:

Kako je postupak javne nabavke strogo formalan postupak, tako se i mi kao poduzeće prilikom učešća u postupcima javnih nabava pridržavamo ZJN, podzakonskih akata i uvjeta postavljenih u tenderskoj dokumetaciji. Za navedeni postupka javne nabave smo preuzeli tendersku dokumentaciju sa portala javnih nabavi kako to ZJN i nalaže. Naša komercijalna služba je zadužena za praćenje obavijesti o javnim nabavama (svakodnevno), te prema predmetu javne nabave, a sukladno s našom djelatnošću vršimo preuzimanje tenderske dokumentacije sa portala javnih nabava. Prema politici našeg poduzeća nije predviđeno donošenje odluke uprave za sudjelovanje u postupcima javnih nabava, kako to nalaže zakon za javna poduzeća, niti smo po predmetnoj nabavci vršili bilo kakvu prepisku putem pošte ili elektronski.

Za predmetnu nabavu posjedujemo kopiju predmjera radova sa unešenim cijenama za stavke koje su predmet nabave, dok smo originalnu dokumentaciju-ponudu i kopiju ponude predali Ugovornom organu, a prema zahtjevima tenderske dokumentacije.

U razdoblju 2020-2021. godine smo sudjelovali u dva postupka javne nabave zajedno sa ponuđačem Mušinbegovič Gradnja d.o.o. Visoko i ostalim ponuđačima protiv kojih se vodi predmetni postupak: Ugovorni organ Grad Visoko, LOT 2 - Rekonstrukcija puta Kula Banjer i Ugovorni organ Grad Visoko, LOT 2 - Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica. Za postupak LOT 2 - Rekonstrukcija puta Kula Banjer smo dostavili izjašnjenje i potrebnu dokumentaciju.

Drugi postupak javne nabave je objavljen od strane ugovornog organa Grad Visoko za nabavku: LOT 2 - Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica, u kom su učešće uzela i ponudu dostavila sljedeća poduzeća:

1. WIDE d.o.o. Visoko sa cijenom ponude od 51.267,26 KM bez PDV-a
2. Tuzlić d.o.o. Breza sa cijenom ponude od 53.413,00 KM bez PDV-a
3. ADO-TRANS d.o.o. Visoko sa cijenom ponude od 54.460,75 KM bez PDV-a
4. Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visokosa cijenom ponude od 58.139,00 KM bez PDV-a
5. Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidžasa cijenom ponude od 61.447,75 KM bez PDV
6. BETON FRESH d.o.o. Ilidža sa cijenom ponude od 63.887,50 KM bez PDV-a

Nakon evaluacije pristiglih ponuda, Ugovorni organ je zakazao e-aukciju dana 17.08.2020. godine, te je nakon okončanja e-aukcije donešena Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača, gdje je ponuda ponuđača Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža izabrana kao najpovoljnija. Odluku i izvješće o e-aukciji Vam dostavljamo u prilogu. Kako je u razdoblju dostavljanja Odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača, naš zaposlenik zadužen za praćenje postupaka javnih nabava bio odsutan zbog korištenja godišnjeg odmora, propustili smo dostaviti dokumentaciju po članku 45. ZJN za predmetnu nabavku, te je naša ponuda odbačena. Novom Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj: 01/2-02-896/20 od dana 24.09.2020. godine je odabran ponuđač Beton Fresh d.o.o. Ilidža, te kao diskvalifikonan ponuđač (našom greškom), bez mogućnosti žalbe, više nismo pratili predmetni postupak javne nabave.

Mi, kao privatna pravna osoba, u sustavu našeg poslovanja ne donosimo interne akte niti odluke o učešću u javnim nabavama, što nismo uradili ni za javnu nabavu LOT 2 - rekonstrukcija puta Kula Banjer, koja je predmet protiv kojeg je pokrenut postupak. Za predmetni postupak ne posjedujemo nikakvu internu niti ekternu prepisku putem pošte i elektronski, osim elektronskog izvješća kao potvrde o preuzimanju tenderske dokumentacije sa portala javih nabava, koji je također dostupan i kod ugovornog organa. Za predmetni postupak, kako je zahtijevano tenderskom dokumentacijom, smo pripremili ponudu u originalu i jednoj kopiju, te smo oba primjerka "original ponude" i "kopiju ponude" dostavili ugovornom organu do krajnjeg roka za podnošenje ponuda. Za predmetnu nabavku LOT 2 - rekonstrukcija puta Kula Banjer u svojoj arhivi posjedujemo: zapisnik o otvaranju ponuda, zapisnik o ocjeni ponuda, odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača, izvješće o provedenoj e-aukciji. Svu navedenu dokumetaciju Vam dostavljamo u prilogu ovoj izjašnjenja.

U 2020. godini smo se prijavi na 2 (dva) postupka javne nabave gdje su sudjelovali i sljedeći ponuđači: Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža i Ado Trans d.o.o. Visoko.

U postupku javne nabave za LOT 2 - rekonstrukcija puta Kula Banjer (Grad Visoko) ponudu su dostavili sljedeći ponuđači: Geo-Put d.o.o. Maglaj, Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, Beton Fresh d.o.o. llidža, AME d.o.o. Breza, Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža i Ado-Trans d.o.o. Visoko. Ugovor za izvođenje radova je dodijeljen ponuđaču Ado Trans d.o.o. Visoko.

U postupku javne nabave LOT 2 - rekonstrukcija puta u naselju Gračanica (Grad Visoko)ponudu su dostavili sljedeći ponuđači:Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža, WIDE d.o.o. Visoko, Ado Trans d.o.o. Visoko, Beton Fresh d.o.o. lidža. Ugovor za izvođenje radova je dodijeljen ponuđaču Ado Trans d.o.o. Visoko. Zapisnik o otvaranju ponuda, zapisnik o ocjeni ponuda, odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača, izvješće o provedenoj e-aukcijiVam dostavljamo u prilogu ovoj izjašnjenja.

Razlog odustajanja od potpisivanja ugovora za izvodenje radova za navedene postupke i nedostavljanje dokaza iz članka 45. Zakona o javnim nabavama, je kako smo već u prijašnjem izjašnjenu naveli naša poslovna odluka, kojoj je prethodilo zaključivanje ugovora za poslove na teritoriju grada Sarajeva.

Kako smo kao i mnoga poduzeća bili pogođeni pamdemijom koja je zadesila našu državu, a i cijeli svijet, što je znatno utjecalo na naše financijsko stanje, bili smo primorani smanjiti troškove poslovanja. To uključuje i angažovanje mehanizacije i radne snage za poslove koji nisu u mjestu sjedišta našeg poduzeća. U konačnici rezultiralo je da nismo zaključili određene ugovore o izvođenju radova, koji su zahtijevali angažovanje mehanizacije i radne snage koja je van sjedišta našeg poduzeća.

(...)*

Kako smo naveli i argumentirano dokazali, mišljenja smo da nismo izvršili povredu niti jednog članka Zakona o konkurenciji. Ovim putem predlažemo da Konkurencijsko vijeće odbije zahtjev poduzeća Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko kao neutemeljen, a sve sukladno članku 25. Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je dana 13.07.2021. godine uputilo zahtjev za dostavu podataka aktom broj: UP 04-26-3-004-19/21, na koji je u ostavljenom roku gospodarski subjekt Beton Fresh Mujić podneskom broj UP 04-26-3-004-25/21 dana 26.07.2021. godine dostavio odgovor na zahtjev za dostavu dokumentacije u kom je navedeno sljedeće:

Postupajući sukladno sa Zahtjevom, broj: UP 04-26-3-004-19/21 od 13.07.2021. godine, a koji akt smo zaprimili dana 16.07.2021. godine, Ado Trans doo Visoko putem punomoćnika Zlatana Alagića, odvjetnika iz Visokog u ostavljenom roku dostavlja sljedeće izjašnjenje na zahtjev za dostavu podataka:

Sukladno članku 35. Zakona o konkurenciji, u cilju prikupljanja mjerodavnih podataka bitnih za predmetni postupak, sudionik u postupku Ado Trans doo Visoko očituje se taksativno na zahtjeve kako slijedi:

U kontekstu upita obavještavamo Konkurencijsko vijeće da je prema raspoloživim podacima Ado Trans dooo Visoko kao ponuđač učestvova u nabavama: Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica i Rekonstrukcija puta Kula Banjer. Na rekonstrukciji puta u naselja Gračanica sudionici su bili: Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko; Braća Mujić Export - Import d.o.o. Ilidža; Wide d.o.o. Visoko; Ado - Trans d.o.o. Visoko; Beton Freshd.o.o. Ilidža; Tuzlić d.o.o. Breza. Na rekonstrukciji puta Kula Banjer učesnici su bili: Geo - Put d.o.o. Maglaj, Mušinbegović gradnja d.o.o. Visoko, Beton Fresh d.o.o. Ilidža; Ame d.o.o. Breza; Braća Mujić Export - Import d.o.o. Ilidža; Ado - Trans d.o.o. Visoko. U obje navedene javne nabave ishod postupka tj. postupak javne nabave je okončan na način da je najpovoljniji ponudač bio Ado - Trans d.o.o. Visoko.

Prema informacijama kojima raspolažemo Ado Trans doo Visoko u razdoblju 2020-2021. godina nije sudjelovao niti u jednom postupku javne nabave u kojem je provođena e-aukcija tj. u istim nije bio diskvalifikovan zbog nedostavljanja dokumentacije utvrđene u Tenderskoj dokumentaciji.

Cijenimo da je prednja formulacija zahtjeva za očitovanje "neprecizno" definirana. Naime, ponuđač Ado trans doo Visoko jeste sudjelovao u predmetnom postupku javne nabave, te je ponuda istog uvrštena u sustav e-nabave kao prihvatljiva ponuda, a kao takva je i bila sudionik na zakazanoj e-aukciji. Ukoliko je Vaš upit usmjeren na očitovanje zašto Ado Trans doo Visoko nije snižavao svoju ponudu u odnosu na inicijalnu početnu ponudu, izjašnjavamo se da je Ado Trans doo Visoko dostavio ponudu temeljem precizne kalkulacije cijena i radova koje treba izvršavati u skladu sa procijenjenom vrijednosti ugovornog organa, te iz navedenog razloga je uprava društva donijela odluku da je inicijalno ponuđena cijena ponudača Ado Trans doo Visoko realna tržišna cijena ispod koje imenovani ne bi imao ekonomski opravdanu korist ukoliko bi snižavao inicijalnu ponudu, a zbog čega ponudač Ado Trans doo Visoko nije snižavao svoju cijenu u odnosu na početno ponudenu. Također, zbog potpisanih ugovora sa drugim ugovornim organima i obezbjeđenog posla za nesmetano funkcionisanje firme prije zakazivanja ove konkretne e-aukcije, Ado Trans doo Visoko je donio odluku da istom nije nužno snižavati vlastitu ponudu u ovom predmetu javne nabave i praviti kalkulaciju poslova po nižim cijenama u odnosu na početnu ponudu jer isti ima dovoljo ugovorenih poslova pa je svaka druga ponuda koja bi bila jeftinija od početne za ovog ponuđača u tom momentu bila ekonomski neopravdana. Strategija poslovanja ovog gospodarskog subjekta općenito, a i u ovom postupku javne nabave, nije učestvovanje u postupcima e-aukcije i snižavanja svoje cijene po svaku cijenu na vlastitu štetu, nego je strategija istog učestvovanje u postupcima po realnim tržišnim cijenama dobivenim na temelju precizne kalkulacije tima stručnjaka, prvenstveno inžinjera angažovanih od strane ponudača, a na bazi uvjeta, predmjera i predračuna radova te procijenjene vrijednosti stručnih osoba definiranih kroz uvjete iz TD od strane ugovornih organa.

U kontekstu iznesenih navoda, obavještavamo Konkurencijsko vijeće da ugovoreni radovi temeljem potpisanog Ugovora o javnoj nabavi, a koji se odnose na radove Rekonstrukcije puta Kula Banjer do dana sačinjavanja ovog izjašnjenja još nikada nisu niti otpočeli, a s tim u vezi informišemo Konkurencijsko vijeće da ponudač Ado Trans doo Visoko ne posjeduje informacije koji će to drugi izvodači istovremeno izvoditi radove odnosno u ovom momentu nam nije poznato koji su to radovi i ko su bili/iii ko će biti izvodači istih.

Očitujući se na prednji zahtjev izjašnjavamo se da za rekonstrukciju puta Kula Banjer ponudač Ado Trans doo Visoko nije zaključi ugovor niti sa jednim podizvođačem za obavljanje niti cijelog posla niti određenih radova, te je za izvođenje istih planirano samostalno izvršenje posla bez angažmana podizvodača. Također, očitujući se na prednji zahtjev izjašnjavamo se da Ado Trans doo Visoko u posljednje tri godine nije imao poslovnu suradnju sa gospodarskim subjektom Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža te nije imao poslovnu suradnju sa gospodarskim subjektom Beton Fresh d.o.o Ilidža, te ujedno ističe se da Ado Trans doo Visoko imenovane firme nije angažovao kao podizvođače za neki posao, a istovremeno niti imenovane firme Braća Mujić Expoi1-Import d.o.o. Ilidža i/ili Beton Fresh d.o.o Ilidža nisu angažovali niti kao izvodača radova firmu Ado Trans doo Visoko.

Ukoliko cijenite da vam je za prednja izjašnjenja potrebna dodatna materijalna dokumentacija ili pojašnjenja, stojimo na

raspolaganju, odnosno predlažemo da se po prednjem zakaže rasprava.

S obzirom na okolnosti u predmetnom postupku zbog proglašene pandemije virusa COVID-19 koji je utjecao na rad Konkurencijskog vijeća, opsežnost konkretnog predmetnog postupka kao i činjenice da je za utvrđivanje stanja i ocjenu dokaza potrebno izvršiti dodatne analize, Konkurencijsko vijeće je procijenilo da neće biti u mogućnosti donijeti konačno rješenje u roku od 6 mjeseca od dana donošenja Zaključka o pokretanju postupka, kako je propisano člankom 41. stavak (1) točka a) Zakona. Konkurencijsko vijeće je, dana 31.08.2021. godine pod brojem: UP 04-26-3-004-29/21, donijelo Zaključak o produljenju roka za donošenje konačnog rješenja i isti je dostavljen strankama u postupku.

Konkurencijsko vijeće je dana 04.10.2021. godine aktom broj: UP 04-26-3-004-39/21 gospodarskom subjektu Beton Fresh dostavilo podnesak Podnositelja zahtjeva broj UP 04-26-3-004-20/21 i podatke dostavljene od starne Agencije za javne nabave BiH (broj: UP 04-26-3-004-34/21). Gospodarski subjekt Beton Fresh dana 18.10.2021. godien podneskom zaprimljenim pod brojem UP 04.26-3-004-50/21 dostavio očitovanje:

Odgovor na Točku 1. Odgovor na zahtjev za dostavljanje podataka gospodarskog subjekta Mušinbegović gradnje d.o.o. Visoko, broj: MG-491/21 od 13.07.2021. godine U postupku javne nabave broj: 870-1-3-36/20 za LOT: Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica, nakon provedene e-aukcije za najpovoljnijeg ponuđača izabran je Odlukom broj: 01/2-02-825/20 od 31.08.2020. godine Braća Mujić Export-Import llidža. Nakon što su propostili dostaviti dokumentaciju, Odlukom broj 01/2-02-896/20 od 24.09.2020. godine, naše Društvo je izabrano kao drugoplasirani najpovoljniji ponuđač. Kako smo kao i mnoga poduzeća bili pogođeni pandemijom koja je zadesila našu državu, a i cijeli svijet, što je znatno utjecalo na naše financijsko stanje, bili smo primorani smanjiti troškove poslovanja, a samim tim i broj zaposlenih. Obzirom na poslove i broj uposlenih koje smo imali u tom razdoblju, nismo bili u mogućnosti da dostavimo potrebnu dokumentaciju koja se naknadno dostavlja u tačno određenom roku, iz razloga što su svi naši uposlenici bili angažirani na terenu. Što se tiče navoda Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko koji se odnose na promjene cijena na e-aukciji, naglašavamo da broj i brzinu smanjenja cijena niko ne može da predvidi, jer na e-aukciji učestvuje više ponuđača, a osnovni cilj e-aukcije da se ponudi niža cijena od drugog ponuđača. Brzinu i smanjenje promjene cijene odlučuje sam ponuđač u danom trenutku. Pri tom naglasašavamo da javna nadmetanja nemaju Zakonom propisanu brzinu smanjenja cijene ponude, a što Mušinbegović Gradnja d.o.o. konstantno neopravdano i nepotrebno naglašava u svom dopisu. U nedostatku konkretnih dokaza protiv nas, Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko se hvata za slamku, te navodi nebitne činjenice u svom dopisu kao što je broj sniženih cijena na e-aukciji.

2.Odgovor na Točku 2. Odgovor na zahtjev za dostavljanje podataka gospodarskog subjekta Mušinbegović gradnje d.o.o. Visoko, broj: MG-491/21 od 13.07.2021. godine. U postupku javne nabave broj: 870-13-34/20 za LOT: Rekonstrukcija puta Seoča, nakon provedene e- aukcije za najpovoljnijeg ponuđača izabran je Odlukom broj: 01/2-02-863/20 od 03.09.2020. godine Braća Mujić Export-Import llidža. Nakon što su propustili dostaviti dokumentaciju, Odlukom broj 01/2-02-896/20 od 24.09.2020. godine, naše Društvo je izabrano kao drugoplasirani najpovoljniji ponuđač. Razlog zbog kojeg nismo dostavili traženu dokumentaciju je taj što nam je u tom razdoblju usljed smanjenog broja zaposlenih kako smo gore već naveli, jedan zaposlenik pripremao dokumentaciju za drugu Tendersku dokumentaciju, te ostale redovne akte društva, te su se greškom rokovi navedene odluke i rokovi ostalih akata pomiješali, čime smo propustili točno određen rok za dostavljanje dokumentacije. I u ovoj točci Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko se hvata za nebitno u ovoj pravnoj stvari, tj.sniženje cijena, a o kojem smo već dali mišljenje u prethodnom pasusu.

3.Odgovor na Točku 3. Odgovor na zahtjev za dostavljanje podataka gospodarskog subjekta Mušinbegović gradnje d.o.o. Visoko, broj: MG-491/21 od 13.07.2021. godine što se tiče postupka javne nabave broj: 870-13-33/20 za LOT: Rekonstrukcija ulice Muzaferija, nije nam jasno zašto ga Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko uopće navodi u svom dopisu. Isti nije sudionik u ovom postupku, tako i nema ni interesa za istim. Također u Zahtjevu za dostavu podataka koji smo zaprimili od Konkurencijskog vijeća, broj: UP 04-26-3-004-18/21 od 08.07.2021. godine, navodi se da se dostave podatci o postupcima javne nabave u kojem smo sudjelovali zajedno sa gospodarskim subjektom Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko. Obzirom da ovaj predmet nema ništa zajedničko između nas i Mušinbegović Gradnje d.o.o. Visoko nije nam jasno zašto se spominje sada ovaj predmet, kada ni Konkurencijsko vijeće ne zahtjeva podatke o njemu kako smo već gore naveli. Jedini razlog navođenja istog vidimo u tome da Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko želi na sve načine da nanese štetu našem poduzeću, pa makar i ne imao koristi od toga.

Kratko ćemo se još osvrnuti na Akt agencije za javne nabave broj: 03-07-2-1460-4/21 od 21.09.2021. godine, a koji se odnosi na tabelu IP ADDRESE. Iz iste je vidljivo da Braća Mujić Export-Import i mi imamo istu IP adresu. Razlog tome je što se mi nalazimo na istoj poštanskoj adresi, odnosno naše društvo se nalazi u zakupljenom poslovnom prostoru, koji je u vlasništvu poduzeća Braća Mujić Export-Import d.o.o. U tom razdoblju, društvo Braća Mujić Export-Import d.o.o su koliko je nama poznato imali radove u svom objektu usljed čega su im bili isključeni svi strujni aparati, pa samim tim i računari, pa smo im na njihovu molbu dozvolili pristup portalu javnih nabava putem našeg računara, bez ikakvog interesa, jer smo i sami spremili navedenu TD, kao što je vidljivo u tabeli Agencije za javne nabave, i ostvarili učešće za dostavljanje ponude, neovisno od Braća Mujić Export-Import d.o.o.

Obzirom na navedeno predlažemo da Konkurencijsko vijeće BiH, donese Rješenje kojim će odbiti zahtjev poduzeća Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko kao neutemeljen.

Konkurencijsko vijeće je dana 04.10.2021. godine aktom broj: UP 04-26-3-004-40/21 gospodarskom subjektu Braća Mujić Export Import dostavilo podnesak Podnositelja zahtjeva broj UP 04-26-3-004-20/21 i podatke dostavljene od starne Agencije za javne nabave BiH (broj: UP 04-26-3-004-34/21). Gospodarski subjekt Braća Mujić Export Import je dana 18.10.2021. godine podneskom zaprimljenim pod brojem UP 04-26-3-004-51/21 dostavio sledeće očitovanje:

Obzirom da smo dana 06.10.2021. godine zaprimili Dopis Konkurentskog vijeća broj UP 04- 26-3-004-39/21 od 04.10.2021. godine, a prema kojem smo pozvani da se izjasnimo na Podnesak privrednog subjekta Mušinbegović gradnja d.o.o. Visoko, te na podatke dostavljene od Agencije za javne nabave BiH, u vezi sa predmetnim postupkom i drugim postupcima javnih nabava u 2020. godini u kojima smo učestvovali, ovim putem Vam blagovremeno dostavljamo naše očitovanje:

Navodi gospodarskog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko u dostavljenom podnesku broj: MG-491/21 od 13.07.2021. godine su neutemeljeni.

Vezano za točku 1. Odgovora na zahtjev broj: UP 04-26-3-004-16/21 od 07.07.2021. godine gospodarskog društva Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visokog u kojem nas po ko zna koji put predstavlja kao neozbiljnog ponuđača i iznosi neutemeljene tvrdnje, bez valjanih dokaza kojim bi potkrijepio svoje navode, moramo istaći da sada već ozbiljno narušava ugled našeg društva

pred drugim Ugovornim organima jer nas predstavlja kao društvo koje nema drugog posla nego da se "igra" sa javnim nabavama. Ovakvim tvrdnjama Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko prema Zakonu o zaštiti od klevete FBiH čini krivično djelo. Prema članku 6. navedenog Zakona svaku osobu koje prouzrokuje štetu ugledu fizičke ili pravne osobe iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinite činjenice, identificirajući to pravno odnosno fizička osoba trećoj osobi, odgovorno je za klevetu. Ako gospodarsko društvo Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visokog nastavi sa daljnjim iznošenjem ovakvih neosnovanih tvrdnji, bit ćemo prinuđeni pokrenuti postupak protiv njega a sve u cilju zaštite ugleda našeg Društva.

Nesporno je da u smo u postupku broj 870-1-3-36/20 a za LOT 2-Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica nakon provedene e-aukcije odabrani kao najpovoljniji ponuđač, i da smo nakon dostavljene Odluke o izboru propustili dostaviti dodatnu dokumentaciju. Navedeno ne dokazuje, kako to Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko novodi da smo isto učinili kako bi ponuda Ado-Trans d.o.o. Visoko izabrana kao najpovoljnija u konkretnom postupku. Propuštanje dostavljene dokumentacije od strane nas Ugovorni organ je Odluku o izboru sljedećeg najpovoljnijeg ponuđaća Beton Fresh d.o.o. Ilidža. Vodeći se logikom Mušinbegović Gradnje d.o.o. Visoko, ako smo i namjerno propustili dostaviti naknadnu dokumentaciju , a ističemo da nismo, onda smo to učinili u korist Beton Fresh d.o.o. Ilidža, a nikako u korist Ado-Transa d.o.o. Visoko koji je bio trećeplasiran, scenario naučne fantastike, kako ga ovdje zamišlja Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko; da nije štetan po nas, bio smiješan iz razloga što smo mi privatno Društvo koje opstaje isključivo od dobijenog posla od strane trećih osoba, i u čijem je cilju da već kada se prijavljuje na javne nabave da dobije posao i bude plaćen i samim tim opstane kao Društvo. Još jednom navodimo, propuštanje dostavljane dokumentacije u ovom konkretnom slučaju je došlo zbog propusta naše službe koja na vrijeme nije dostavila traženo. Do propusta je došlo, jer su u tom razdoblju u našem društvu bili godišnji odmori, te se krečile i čistile prostorije.

Također je nesporno da se cijena na e-aukciji spuštala 6 puta za 34 sekunde kako to navodi Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko. Nama je nejasno zbog čega se uopšte navodi ovaj podatak. Cilj e-aukcije je da ponuđači se nadmeću spuštanjem cijene. Prije svake e-aukcije na kojoj učestvujemo sa svojom Upravom unaprijed ukalkulišemo i odlučimo koja je najmanja cifra do koje možemo spustiti cijenu, a da bi i dalje imali dobiti. Ako smo već unaprijed odlučili koja je naša najniža cijena do koje možemo ići, logično je da ćemo kada konkurentsko društvo spusti cijenu, odmah reagovati. Samim tim smo ostavili prostora i drugim ponuđačima da reaguju.

Vezano za navode iz točke 2. Odgovora na zahtjev broj: UP 04-26-3-004-16/21 od 07.07.2021, godine gospodarskog društva Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visokog, a koji se odnosi na drugi postupak javne nabave tj. Rekonstrukcija puta Seoča, nesporno je da je nakon provedene e- aukcije naša ponuda izabrana kao najpovoljnija, te da smo propustili dostaviti dodatno traženu dokumentaciju.

Vezano za navode iz točke 3. Odgovora na zahtjev broj: UP 04-26-3-004-16/21 od 07.07.2021. godine gospodarskog društva Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visokog, a koji se odnosi na treći postupak javne nabave tj. Rekonstrukcija puta Muzaferija, nesporno je da je nakon provedene e- aukcije naša ponuda izabrana kao najpovoljnija, te da smo propustili dostaviti dodatno traženu dokumentaciju.

Na ova dva predmeta se nismo osvrtali u našem prvom dopisu jer ste Vašim zahtjevom za dostavu podataka od 08.07.2021. godine, broj: UP 04-26-3-004-18/21 tražili da dostavimo podatke o postupcima javnih nabava u kojima smo učestvovali kao ponuđači zajedno sa gospodarskim subjektom Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko. Obzirom da gospodarski subjekt Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko nije učestvovao u konkretnom predmetu, iz tog razloga nismo se osvrtali na njega.

Ovim putem skrećemo pažnju Konkurencijskom vijeću da prilikom razmatranja i donošenja odluke uzme u obzir da je u periodu propuštanja dostavljanja dokumentacije za LOT 2-Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica, LOT - Rekonstrukcija puta Seoča, te za LOT- Rekonstrukcija ulice Muzaferija, naš zaposlenik zadužen za praćenje postupaka javnih nabava bio odsutan zbog korištenja godišnjeg odmora, te da su se u tom periodu renovirale naše kancelarije, te da smo jedino iz tih razloga propustili dostaviti traženu dokumentaciju, a na osnovu kojih su naše ponude odbačene.

Također molimo Konkurencijsko vijeće, da prilikom donošenja Odluke gleda širu sliku svih javnih nabavka u 2020. godini u kojima smo učestvovali kao ponuđači, gdje će uvidjeti da u drugim postupcima nismo diskvalifikovani iz bilo kojeg osnova. Sva tri primjera u kojima smo propustili dostaviti dokumentaciju nakon donošenja Odluke gdje smo izabrani kao najpovoljniji ponuđač vezan je za isti vremenski period, a za koji smo propustili dostaviti dokumentaciju, iz gore navedenih razloga. Dakle riječ je o 3 Odluke koji su povezanim bliskim datumom: Odluka o izboru najpovoljnijeg ponudača broj: 01/2-02-828/20 od dana 31.08.2020. godine; Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj: 01/2-02-812/20 od 26.08.2020. godine; i Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj: 01/2-02-836/20 od 03.09.2020. godine.

Iz svega gore navedenog vidljivo je da se ne radi o nikakvoj teoriji zavjere između nas, gospodarskog subjekta Beton Fresh d.o.o. te gospodarskog subjekta Ado Trans d.o.o. Visoko kako to želi da predstavi Mušinbegovoć Gradnja d.o.o. Visoko. Odgovorno tvrdimo da nismo narušili niti jedan članak Zakona o konkurenciji, da nismo poslovno povezani sa gospodarskim subjektom Beton Fresh d.o.o. te gospodarskim društvom Ado Trans d.o.o., te da nemamo skrivene namjere prilikom snižavanja cijena na e- aukciji bez namjere zaključenja ugovora, da bi neko treće lice ostvarilo dobit. Nedostavljanje dokumentacije ide na štetu nama i samo nama, tj. nepotpisivanje ugovora i gubitak posla u pomenutim nabavkama.

Što se tiče dopisa Agencije za javne nabavke, broj: 03-07-2-1460-4/21 od 21.09.2021. godine, osjećamo se u obvezi da objasnimo prilog tabelu gdje su upisane IP ADRESSE ponuđača. Iz istih je vidljivo da se sa iste adrese preuzeta Tenderska dokumentacija za Beton Fresh d.o.o. i nas Braća Mulić Export-Import d.o.o. Gospodarski subjekt Beton Fresh d.o.o. se nalazi na adresi Džemala Bijedića 212, 71210 Ilidža, u zakupljenom poslovnom prostoru, koji je u vlasništvu poduzeća Braća Mujić Export-Import d.o.o. Kako smo već gore naveli da su se naše kancelarije renovirale, te da su naši računari u tom razdoblju bili isključeni, zamolili smo Društvo Beton Fresh d.o.o. Ilidža da nam izađu u susret te da Tendersku dokumentaciju preuzmemo sa njihovog računara. Obzirom da se nalazimo na istoj adresi Beton Fresh d.o.o. Ilidža nam je izašao u susret kao dobar domaćin, ne znajući da će preuzimanje Tenderske dokumentacije sa iste adrese prouzrokovati probleme prvenstveno sebi, te da bi isti mogao biti predmet kontrole. Isto je učinjeno u neznanju da bi se preuzimanje Tenderske dokumentacije sa iste adrese moglo biti predmet kontrole.

Na kraju i predlažemo da Konkurencijsko vijeće BiH, sukladno s člankom 25. Zakona o konkurenciji donese Rješenje kojim će odbiti zahtjev poduzeća Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko kao neutemeljen zbog iznošenje neosnovanih tvrdnji.

Konkurencijsko vijeće je podneske Podnositelja zahtjeva (broj: UP 04-26-3-004-19/21 i broj UP 04-26-3-004-20/21) dostavilo dostavilo dana 04.10.2021. godine aktom broj: UP 04-26-3-004-41/21 gospodarskom subjektu Ado Trans d.o.o.

Privrednu subjekat Ado Tran d.o.o Visoko je podeskom zaprimljenim dana 15.10.2021. godine pod brojem: UP 04-26-3-004-49/21 dostavio sljedeće izjašnjenje:

Izjašnjenje po zahtjevu gospodarskog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko"Predmet: Odgovor na zahtjev broj UP 04-26-3-004-16/21 od 07.07.2021. godine" i "Predmet: Dopuna našeg odgovora na zahtjev broj UP 04-26-3-004-16/21 od 07.07.2021. godine"

Poduzeće Ado-Trans d.o.o. je odgovorno pravno lice, koje odgovara materijalno i krivično pred zakonima u BiH, ispunjavajući pri tome sve zakonske obveze, te ne možemo dozvoliti da se i dalje iznose neistiniti navodi protiv našeg poduzeća i time ruši i ugled kako poduzeća, tako i odgovornih osoba i zaposlenika u poduzeću.

Istinit je navod gospodarskog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko da smo kao zainteresirana strana sudjelovali u otvorenim postupcima javnih nabava kako je to i naveo gospodarski subjekt Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko i to postupcima: Ugovorni organ Grad Visoko, LOT 2- Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica; LOT 2 - Rekonstrukcija puta Seoča, LOT 1 - Rekonstrukcija ulice Muzaferija. Ugovorni organ Grad Zenica: LOT 2 - Rekonstrukcija i investiciono održavanje vodoprivrednih objekata za potrebe; LOT 1 - Pvegulacija, izgradnja i rekonstrukcija vodovoda i kanalizacija za potrebe grada Zenica II, LOT 2 - Regulacija, izgradnja i rekonstrukcija vodovoda i kanalizacija za potrebe grada Zenica II i LOT 4 - Regulacija, izgradnja i rekonstrukcija vodovoda i kanalizacija za potrebe grada; LOT 1 - Izgradnja fekalne kanalizacije i pet zasebnih razvodnih mreža iz rezervoara.

Kako se i može vidjeti iz navoda gospodarskog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, u tri postupka javne nabave kod Ugovornog organa Grad Visoko smo dostavili zahtjeve za učešće, tj. ponude sa pratećom tenderom zahtijevanom dokumentacijom, čime smo ispunili uvjete kvlifikacije i time osigurali naše učešće u drugoj fazi postupka, pristup e-aukciji.

Na zakazanoj e-aukciji u sva tri navedena postupka nismo vršili promjenu (snižavanje) naše ponuđene cijene. Razlog nesnižavanja naših ponuđenih cijena, je odluka uprave poduzeća, gdje smo prilikom pripreme tenderske ponude izvršili ispitivanje tržišta i formirali cijene u skladu s tim, imajući u vidu vrijeme koje će proteći od dana predaje ponude do dana Odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača, eventualnog žalbenog postupka, te predviđenog roka za zaključivanje ugovora sa Ugovornim organom. Ako uzmemo postupke javnih nabava, opće je poznato koliko vremena protekne od dana predaje ponude do dana zaključivanje ugovora. Nismo mogli preuzeti rizik snižavanje cijena ispod ponuđenih na otvaranju ponuda, uzmemo li uobzir sve gore navedenoi koliko će se tržišne cijene materijala promijeniti u ovom vremenskom razdoblju. Pored toga, u postupcima javnih nabava su zahtijevane i ponudbene i izvedbene garancije, te ne ispunjavanje postavljenih tenderskih uvjeta i uvjeta iz ugovora, vodi ka protestiranju istih.

Nadalje, u svakom postupku smo kao ponuđač u obvezi prihvatiti odnosno potvrditi prihvaćanje postavljenog roka validnosti ponuda, Ako se postupak ne sprovede u zakonskim rokovima, te istekne rok validnosti naših ponuda, Ugovorni organ zahtijeva produženje validnosti sve do zaključenja ugovora. Te tako imamo postupke javih nabava, gdje procedura od predaje ponude do zaključenja ugovora traje i do godinu dana, pa čak i duže.

Ne želeći se dovesti u situaciju, da snizimo početne cijene naših ponuda, a postupak se ne okonča u predviđenom roku, izvršili smo projekciju cijena za period od 6 (šest) mjeseci i u skadu s tim i formirali cijene naših dati ponuda. Kao potencijlni potpisnik ugovora o nabavi usluga i kao ozbiljan ponuđač, nikako nismo željeli biti u situaciji da smo snizili cijene datih ponuda na E-aukciji, ugovor se nije zaključio u predviđenom roku, čime bi bili primorani odustati od ugovora zbog promjene tržišnih cijena matarijala.

Iz svega navedenog kao ponuđač smo pristupili E-aukciji, no na istoj nismo vršili snižavanje danih cijene u našim ponudama.

Navodi gospodarskog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko da se radi o dogovoru poduzeća Ado- Trans d.o.o. Visoko sa preduzećima Beton Fresh d.o.o. Ilidža i Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidžai korištenju određene strategije su neistiniti, nekorektani, nerealani, paušalani i neosnovani, a sve radi iznošenja netočnih tvrdnji. Time što na predmetnim e-aukcijama nismo snizili cijene naših ponuda, što je naše legitimno pravo, nismo počinili bilo kakav prekršaj ili prekršili obredbe Zakon, što nam se stavlja na teret. Kako je poznato ponude za učešće u javnim nabavama se dostavljaju u zatvorenim kovertama do roka odredenog za dostavljanje ponuda, za svaku javnu nabavu Ugovorni organi zakazuju termin "javnog" otvaranja ponuda, na kojem se prvi put dobijaju informacije o ponuđačima koji sudjeluju u predmetnoj nabavi i cijenama dostavljenih ponuda. Stoga se pitamo, ako se ponude dostavljaju u zatvorenim kovertama, te informacije o ponuđačima koji su preuzeli tendersku dokumentaciju sa portala javnih nabavki nisu javne, kako bilo koji ponuđač može znati nazive ponuđača koji sudjeluju u predmetnoj nabavi i njihove ponuđene cijene ponuda prije samog otvaranja istih. Kako mi kao ponuđač, ako nemamo dostupnu informaciju potencijalnih ponuđača koji su preuzeli tendersku dokumetaciju, možemo uopće znati ponuđače koji su dostavili ponude, a pogotovo poredak ponuđača po osnovu ponuđanih cijena. Strategija kako navodi gospodarski subjekt MuŠinbegović Gradnja d.o.o. Visoko ne postoji, jer se na našoj poziciji rangiranja po osnovu cijene ponude mogao naći i sam gospodarski subjekt Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko. Tvrdnju da smo sačinili dogovor sa poduzećima BETON FRESH d.o.o. Ilidža i Braća Mujić Export-Import d.o.o, Iiidža opovrgavamo i držimo za neutemeljenu, jer smo poduzeće koje djeluje sukladno sa Zakonom i podzakonskim aktima.

Nadalje, uzimajući u obzir postupke javnih nabavi objavljenih od strane Ugovornog organa Grad Zenica, potvrđujemo da smo dostavili naše ponude i prateću dokumentaciju, čime smo ispunili kvalifikacione tenderom postavljene uvjete i time osigurali naše učešće u drugoj fazi postupka, pristup e-aukciji. Za predmetne postupke smo formirali cijene naših ponuda po osnovu ponuda za matarijale koje smo dobili od naših dobavljača, te sukladno sa planiranim proračunom za predmetne nabave. Kako je razlika u cijeni bila i više nego prihvatljiva, imali smo prostora za snižavanje naših cijena na zakazanim aukcijama, uzimajući u obzir vrijeme koje će proteći od dana predaje ponude do vremena zaključivanja ugovora. Osigurali smo naše ponuđene cijene i mogli smo prihvatiti rizik potpisivanja ugovora i ako dođe do promjene cijena materijala na tržištu.

Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača za navedne postupke stigla u razdoblju kada smo već prihvatili obveze potpisivanja Ugovora na području Grada Visoko, te smo kao ozbiljno i odgovorno poduzeće, koje do sada izvršavalo obveze ugovora u predviđenom roku, morali donijeti odluku o neprihvatanju potpisivanja Ugovora sa Ugovornim organom Grad Zenica, što je i bio razlog povlačenja odnosno odustajanja od danih ponuda.

Iz svega navedenog tvrdimo da nismo prekrili odredbe niti jednog članka Zakona o konkurenciji.

Postavljamo pitanje, da li gospodarski subjekt Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko iskazuje sumnju i iznosi neistinite i netočne tvrdnje, jer u svojoj praksi vrši radnje za koje tereti poduzeće Ado-Trans d.o.o. Visoko?

U postupku objavljenom od strane Ugovornog organa Grad Visoko - Odvodnja bujičinog potoka Luke uz prikupljanje oborinskih voda u naselju Željezničkih stanica - Porijecani, uzeli su učešće sljedeći ponuđači: Špicbeton d.o.o. Zenica, Ado-Trans d.o.o. Visoko, Atlas-D d.o.o. Visoko i Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko. Poredak ponuđača na javnom otvaranju ponuda je bio sljedeći:

1. Špicbeton d.o.o. Zenica - 83.833,00 KM
2. Ado-Trans d.o.o. Visoko- 104.579,00 KM
3. Atlas-D d.o.o. Visoko - 130.139,00 KM
4. Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko - 132.172,30 KM.

Na zakazanoj e-aukciji prvo snižavanje cijene vrši ponuđač Atlas-D d.o.o. Visoko na cijenu od 83.740,00 KM u 10:12:57 sati. Nakon toga svoju cijenu snižava ponuđač Ado-Trans d.o.o. Visoko na cijenu 83.646,17 KM u 10:14:35 sati. Sljedeće što se dešava jeste snižavanje cijene ponude ponuđača Atlas d.o.o. Visoko na cijenu od 83.500,00 KM, te nakon točno 2 (dvije) sekunde ponuđač Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko snižava cijenu svoje ponude na 75.200,00 KM.

Ovdje iskazujemo našu sumnju da se radi o dogovoru između ponuđača Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko i ponuđača Atlas d.o.o. Visoko.

Kako je poznato iz Pravilnika o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije, članak 8. jasno navodi: "Svako snižavanje cijene ponude u slučaju najniže cijene ili u slučaju ekonomski najpovoljnije ponude, kao kriterija za dodjelu ugovora, je moguće u rasponu od 0,1 % do 10% najniže početne cijene svih ponuda. "

Uzmemo li obzir razliku vremena od 2 (dvije) sekunde između snižavanja cijene ponude ponuđača Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko i ponuđača Atlas d.o.o. Visoko, te ako nije postojao dogovor između istih, nemoguće je da ponuđač Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko formira svoju cijenu na iznos od 75.200,00 KM, znajući da je vodeća ponuda u tom trenutku sa cijenom od 83.656,17 KM (razlika od 11,24%), jer je isto u suprotnosti sa člankom 8. da je snižavanje cijene moguće u rasponu od 0,1% do 10%.

Ovo nas kao ponuđača dovodi u sumnju da je razdoblje od cca 1,5 minuta, koje je proteklo od snižavanja cijene ponuđača Ado-Trans d.o.o. Visoko, bilo dovoljno za postizanje dogovora između ponuđača Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko i ponuđača Atlas d.o.o. Visoko, kako bi mogli ispuniti i ne prekršiti odredbe članka 8. da je snižavanje cijene moguće u rasponu od 0,1% do 10%, ostati kvalifikovani za daljnji tijek aukcije i neprirodno niskim snižavanjem cijene (na jednom snižavanju), eliminirati konkurenciju.

Očito je da ponuđač Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko svoju lošu praksu učešća u postupcima javnih nabava pokušava prenijeti i prikazati kao praksu i drugih ponuđača, u ovom slučaju ponuđača Ado-Trans d.o.o. Visoko, čime narušava ugled poduzeću Ado-Trans d.o.o. Visoko, te vrši klevetu iznoseći neistinite tvrdnje.

Iz svega gore navedenog, pod materijalnom i krivičnom odgovornošću tvrdimo da nismo izvršili povredu niti jednog članka Zakona o konkurenciji. Ovim putem predlažemo da Konkurencijsko vijeće BiH sukladno članku 25. Zakona o konkurenciji odbaci zahtjev poduzeća Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko kao neutemeljen, te ispita radnje sprovedene od strane ponuđača Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, u postupku objavljenom od strane Ugovornog organa Grad Visoko - Odvodnja bujičinog potoka Luke uz prikupljanje oborinskih voda u naselju Željezničkih stanica - Poriječani.

5. Prikupljanje podatak od trećih osoba

Konkurencijsko vijeće je u tijeku predmetnog postipka utvrđivanja zabranjenog konkurecijskog djelovanja sukladno sa člankom 35. Zakona o konkurenciji radi pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja prikupljalo podatke i od drugih pravnih osoba koja nisu stranke u postupku.

Dana 22.07.2021. godine aktom broj: UP 04-26-3-004-21/21 je upućen zahtjev za dostavljanje podataka Gradu Visoko, kao ugovornom organu u postupku javne nabave u kojoj su sudjelovali podnositelj zahtjeva i gospodarski subjekti protiv kojih se vodi postupak.

Grad Visoko je u ostavljenom roku podneskom broj: UP 04-26-3-004-27/21 dana 04.08.2021. godine dostavio traženu dokumentaciju za javnu nabavu broj:870-1-3-35/20 LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer; javna nabavka broj: 870-1-3-36/20 LOT 2- Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica; javna nabava broj: 870-1-3-34/20 LOT 2- Rekonstrukcija puta Seoča; javna nabava broj:870-1-3-33/20 LOT 1- Rekonstrukcija ulice Muzaferija, kao i odgovor u kom je navedeno sljedeće:

Ugovorni organ je nakon provođenja navedenih postupka primijetio isti obrazac ponašanja ponuđača i to:

- Snižavanje ponuđenih cijena prilikom e-aukcije i do 50% u odnosu na procijenjenu vrijednost nabave;
- Nedostavljanje dokumentacije iz članka 45. Zakona o javnim nabavama prvorangiranog ponuđača nakon donošenja Odluke o izboru;
- Nedostavljanje dokumentacije iz članka 45. Zakona o javnim nabavama drugorangiranog ponuđača nakon donošenja Odluke o izboru;
- Donošenje odluke o izboru trećerangiranog ponuđača, istog u sva četiri postupka javne nabave.

Obzirom da učesnik u postupku javne nabave tendersku dokumentaciju može preuzeti sa portala Agencije za javne nabave BiH iz sustava e-nabavke i sudjeluju u e-aukciji u sustavu e-nabavki, Konkurencijsko vijeće je akom broj: UP 04-26-3-004-22/21 od 22.07.2021. godine i aktom broj: UP 04-26-3-004-33/21 od 09.09.2021. godine, uputilo zahtjev za dostavljanje podataka Agenciji za javne nabave BiH.

Agencija za javne nabave BiH je svojim aktom broj: 03-07-2-1460-2/21 zaprimljenim dana 02.08.2021. godine i aktom broj: 03-07-2-1460-4/21 zaprimljenim 23.09.2021. godine dostavili sljedeće:

Dana 22.07.2021. godine Agencija za javne nabave BiH je zaprimila vaš dopis (broj i datum veze), a kojim od nas tražite da vam sukladno sa člankom 35. Zakona o konkurenciji provjerimo i dostavimo podatke o tome da li su gospodarski subjekti protiv kojih je pokrenut postupak i/ili drugi ponuđači, prilikom preuzimanja tenderske dokumentacije sa portala e-nabavke i/ili u tijeku učestvovanja u e-aukciji, pristupili sa iste IP adrese u sljedećim postupcima javnih nabava: Javna nabava broj: 870-1-3-35/20 LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer; Javna nabava broj: 870-1-3-36/20 JIOT 2- Rekonstrukcija puta u naselju Gračanica; Javna nabava broj: 870-1-3-34/20 LOT 2- Rekonstrukcija puta Seoča; Javna nabava broj: 870-1-3-33/20 LOT I- Rekonstrukcija ulice Muzaferija.

Također, istim zahtjevom ste tražili da vam dostavimo sve mjerodavne podatke sa kojima raspolažemo, ukoliko smo primijetili neko neuobičajeno postupanje ponuđača u navedenim postupcima koje ukazuje na dogovaranje i namještanje ponuda. Na početku, ističemo da navedene nabave nisu bili predmeti postupka praćenja javnih nabava sukladno sa Pravilnikom o praćenju postupaka javnih nabava ("Službeni glasnik BiH" broj 72/16). Međutim, napominjemo da je u slučaju javne nabave broj: 870-1-3-35/20 J70T 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer, Agenciji upućen upit broj: MG 482/20 od 14.08.2020. godine od strane gospodarskog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko, Muhašinovići bb, 71 300 Visoko. Na isti je odgovoreno mišljenjem Agencije broj: 04-02- 1-1697-2/20 od 19.08.2020. godine. Oba akta vam dostavljamo u prilogu. Napominjemo da u navedenoj e-Aukciji jeste bio neubičajen broj promjena cijena od

strane dva ponuđača u kratkom roku (6 izmjena za 40 sekundi), te da je po njihovom odustanku ugovor na kraju zaključen, kako je podnositelj upita i predvidio, sa trećerangiranim ponuđačem, a što je vidljivo iz Obavijesti o dodjeli ugovora br.870-1-3-35-5-103/20 od 27.10.2020. godine (u posebnom prilogu).

Agencija je preko tvrtke koja održava sustav Informacioni sustav e-Nabavke, izvukla log-fajlove iz navedenog sustava e-Nabavke te vam dostavljamo sljedeće podatke:

- Preuzimanje tenderske dokumentacije

U tablici „Preuzimanje_TD.xlcx", prikazano je preuzimanje tenderske dokumentacije (U daljnjem tekstu: TD) za svakog od dole navedenih ponuđača. U tabeli je naznačen broj postupka u kojem je ponuđač preuzeo TD, datum i vrijeme preuzimanja TD, naziv ponuđača, ime i prezime operatera, njegovo korisničko ime i IP adresa sa koje je izvršeno preuzimanje TD.

- Sudjelovanje u e-aukciji

U tablici "Ucesce_aukcija" vidljiva je IP adressa svakog od ponuđača sa koje je postavio ponudu u tijeku e-Aukcije (IP adresa označena bold).

- Promjena podataka

U tablici "Promjena_podataka", može se vidjeti da su operateri radili određene izmjene nad podatcima. Naime 01.12.2020. godine izvršena je promjena podataka za dva korisnika. Ovo je urađeno za oba ponuđača BETON FREŠ DOO i BRAĆA MUJIĆ EKSPORT- IMPORT

6. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište proizvoda obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne značajke, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, relevantno geografsko tržište obuhvaća cjelokupnu ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Prilikom definisanja relevantnog tržišta u predmetnom postupku Konkurencjisko vijeće je uzelo u obzir sve specifičnosti postupaka javnih nabava.

Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja mjerodavnogtržišta uzelo u obzir sam predmet postupka koji se odnosi na utvrđivanje zabranjenog konkurencijskog djelovanja u provedenim postupcima javnih nabava u 2020. godini od strane ugovornog organ Grad Visoko, odnosno na postupak javne nabave LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odredilo da mjerodavno tržište proizvoda i/ili usluga u konkretnom slučaju predstavlja postupak javne nabave LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer.

U konkretnom slučaju mjerodavno zemljopisno tržište je Grad Visoko jer je predmetnu nabavu raspisao i proveo ugovorni organ Grad Visoko i ista se odnosi na Rekonstrukciju puta Kula Banjer u Gradu Visoko.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište predmetnog postupka je javna nabava LOT 2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer u Gradu Visoko.

7. Usmena rasprava i daljnji tijek postupka

Budući da se radi o postupku stranaka sa suprotnim interesom Konkurencijsko vijeće je, sukladno sa odredbom članka 39. Zakona o konkurenciji zakazalo usmenu raspravu na kojoj su se zastupnici stranaka izjasnili o činjenicama i okolnostima na kojim se temelji Zahtjev i Zaključak.

Na usmenoj raspravi održanoj dana 10.11.2021. godine u Konkurencijskom vijeću u ime stranaka u postupku su pristupili njihovi zakonski zastupnici i punomoćnici kojom prilikom su imali mogućnost da jedni drugima postavljaju pitanja i razjasne međusobno sporne stvari (Zapisnik sa usmene rasprave, akt broj: 04-26-3-004-63/21).

(...)*

Sukladno sa zaključkom sa usmene rasprave gospodarskim subjektima Braća Mujić i Beton Fresh je ostavljen rok od 8 dana za dostave predmetne ugovore i ostale dokaze kojima potvrđuju navode sa usmene rasprave. Postupajući po naloženom gospodarski subjekt Beton Fresh ke dana 18.11.2021. godine, podneskom zaprimljenim pod brojem UP 04-26-3-004-66/21 dostavio zaključene ugovore.

Gospodarski subjekt Braća Mujić je dana 18.11.2021 godine podneskom zaprimljenim pod brojem UP 04-26-3-004-65/21, dostavio traženu dokumentaciju.

8. Utvrđeno činjenično stanje

Nakon sagledavanja mjerodavnih činjenica i dokaza utvrđenih tijekom postupka, činjenica iznijetih na usmenoj raspravi, podataka i dokumentacije mjerodavnih institucija, pojedinačno i zajedno, te natemelju izvedenih dokaza Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

Sukladno sa člankom 3. stavak 1) Zakona o javnim nabavama ugovorni organi dužan je da postupa transparentno, da se u postupku javne nabave prema kandidatima/ponuđačima ponaša jednako i nediskriminirajuće, na način da osigura pravičnu i aktivnu konkurenciju, s ciljem najefikasnijeg korištenja javnih sredstava u svezi s predmetom nabavke i njegovom svrhom. Članak 4. stavak 1) točka a) Zakona o javnim nabavama propisuje da je ugovorni organ u smislu ovog zakona svaka institucija vlasti u BiH, entitetima, Brčko distriktu BiH, na razini kantona/županije, grada ili općine (institucija vlasti na državnoj razini, entitetskoj ili lokalnoj razini).

Prema Pravilniku o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije Od 01.01.2020. godine ugovorni organi su dužni za sve postupke javne nabave iz članka 1. stavak (1) ovog pravilnika, kod kojih se koristi najniža cijena kao kriterij za dodjelu ugovora, predvidjeti provođenje e-aukcije u sustavu e-Nabavke.

Članak 1. stavak 3) Pravilnika o usvjetima i načinu korištenja e-aukcije propisuje da je e-aukcija način provođenja dijela postupka javne nabave, koji uključuje podnošenje novih cijena, izmijenjenih naniže, ili cijena i novih (poboljšanih) vrijednosti koje se odnose na određene elemente ponuda, a odvija se nakon početne ocjene ponuda i omogućava njihovo rangiranje pomoću automatskih metoda ocjenjivanja u informacionom sustavu e-Nabavke (u daljnjem tekstu: sistem e-Nabavke).

Svako snižavanje cijene ponude u slučaju najniže cijene, kao kriterija za dodjelu ugovora, je moguće u rasponu od 0,1 % do 10 % najniže početne cijene svih ponuda.

Ugovorni organ Grad Visoko je u skladu sa Odlukom o pokretanju postupka javne nabave, pokrenuo postupak nabave radova za predmet nabave LOT2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer putem otvorenog postupka sa procijenjenom vrijednošću nabave u iznosu od 42.735,04 KM bez PDV-a,. Tenderska dokumentacija za nabavu radova za LOT2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer je objavljena na portalu javnih nabava dana 02.07.2020 godine, prema kojoj je kriteriji za dodjelu ugovora najniža cijena. Utvrđen je rok za dostavljanje ponuda za

23.07.2020. godine do 14.00 h, vrijeme otvaranja ponuda zakazano za dan 23.07.2020. godine u 14.15 h, te da će ugovorni organ provesti e-aukcija putem sustava e-Nabavki na web stranici www.ejn.gov.ba. nakon prijema, otvaranja i analize pristiglih ponuada.

Prema Izvješću o preuzimanju tenderske dokumentacije od strane ponuđača, Podnositelj zahtjeva je dana 03.07.2020. godine u 14.11h preuzeo tendersku dokumentaciji, protivna strana i to Ado Trans 03.07.2020 godine u 10.37h, Braća Mujić Export Import dana 08.07.2020. godine u 11.02h, Beton Fresh dana 08.07.2020 godine u 11.15h.

Uvidom u Zapisnik sa otvaranja ponuda utvrđeno je da je ponudu za LOT2- Rekonstrukcija puta Kula Banjer dostavilo šest ponuđača i to: Geo-Put d.o.o Maglaj, Mušinbegović gradnja d.o.o Visoko, Beton Fresh d.o.o Ilidža, Ame d.o.o Breza, Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža i Ado Trans d.o.o Visoko. Prema Zapisniku Komisije o ocjeni ponuda (prije zakazane e-aukcije) od dana 23.07.2020. godine, sve ponude su blagovremene, računski točne i dostavljene sukladno uvjetima iz Tenderske dokumentacije, te je Komisija sačinila rang listu prije zakazivanje e-aukcije kako slijedi:

- Ado-Trans d.o.o Visoko sa cijenom ponude od 42.546,00 bez PV-a
- Geo-Put d.o.o Maglaj sa cijenom ponude od 42.645,00 KM bez PDV-a
- Braća Mujić Export-Import d.o.o Ilidža sa cijenom ponude od 43.902,00 KM bez PDV-a
- AME d.o.o Breza sa cijenom ponude od 44.835,00 Km bez PDV-a
- Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko sa cijenom ponude od 45.880,00 KM bez PDV-a
- Beton Fresh d.o.o Ilidža sa cijenom ponude 46.895,00 KM bez PDV-a

Prema Izvješću o tijeku i završetku e-aukcije, e-aukcije je održana dana 14.08.2020 godine sa početkom u 10 h i završena u 10.15 h i istu je svih šest ponuđača pozvano da sudjeluju. Ponuđači Braća Mujić Export-Import i Beton Fresh su jedini u tijeku e-aukciji podnosili nove cijene, ponuđači su cijenu ponude snizili 57,35% i 47,61% u prvih 40 sekundi od momenta podnošenja prve promjene cijene (Tablica br.1).

Tablica br.1

Naziv ponuđača	Vrijeme podnošenja cijene	Cijena u KM bez PDV-a
Braća Mujić Export Import	10:00:07	38.500,00
Beton Fresh	10:00:18	35.000,00
Braća Mujić Export Import	10:00:23	31.000,00
Beton Fresh	10:00:31	27.000,00
Braća Mujić Export Import	10:00:36	23.000,00
Beton Fresh	10:00:47	20.000,00

Nakon okončane e-aukcije je sačinjena Konačna rang lista ponuđača koji su sudjelovali na e-aukcije je kako slijedi:

Tablica br. 2

Naziv ponuđača	Konačna cijena u KM bez PDV-a	Umanjenje cijene	Rang
Beton Fresh	20.000,00	57,35%	1
Braća Mujić Export-Import	23.000,00	47,61%	2
Ado-Trans	42.546,00	0%	3
Geo-Put	42.645,00	0%	4
Ame	44.835,00	0%	5
Mušinbegović Gradnja	45.880,00	0%	6

Komisija za javne nabave LOT 2 Rekonstrukcija puta Kula Banjer, je sukladno sa Izvješćem o tijeku i završetku e-aukcije od 14.08.2020. godine konstatirala da je najpovoljniji ponuđač Beton Fresh d.o.o Ilidža sa cijenom ponude u iznosu od 20.000,00 KM bez PDV-a i predložila da se donese Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača prema kojoj će biti izabran Beton Fresh d.o.o Ilidža. Ugovorni organ je dana dana 26.08.2020. godine donio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača za LOT2 Rekonstrukcija puta Kula Banjer kojom je izabran Beton Fresh d.o.o Ilidža kao najpovoljniji ponuđač, te sukladno sa točkom II navedene odluke, izabrani ponuđač bio u obvezi da dostavi dokumentaciju iz članka 45. Zakona o Javnim nabavama u roku od 7 dana od prijema odluke sukladno sa uvjetima definiranim u tenderskoj dokumentaciji. Ostali sudionici predmetne nabave su putem Obavijesti o izboru napovoljnijeg ponuđača za javne nabavu, bili obavješteni o ishodu javne nabave.

Dana 14.09.2020. godine Komisija za otvoreni postupak javne nabave LOT2 Rekonstrukcija puta Kula Banjer je konstatirala da najpovoljniji ponuđač Beton Fresh d.o.o Ilidža nije postupio po točki II Odluke, odnosno nije dostavio dokumentaciju iz članka 45. Zakona o javnim nabavama te se njegova ponuda zbog toga odbacuje, i predlaže Ugovornom organu da kao najpovoljnijeg ponuđača izabere drugorangiranog ponuđača na rang listi formiranoj nakon održana e-aukcije, i to ponuđača Braća Mujić Export Import d.od.o Ilidža.

Ugovorni organ Grad Visoko je dana 16.09.2020 godine donio Odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača Braća Mujić Export Import d.od.o Ilidža, koji je sukladno sa točkom III odluke bio u obvezi da dostavi dokumentaciju iz članka 45. Zakona o javnim nabavama u roku od 7 dana od primitka odluke sukladno sa uvjetima definiranim u tenderskoj dokumentaciji.

Dana 30.09.2020. godine je Komisija konstatirala da izabrani ponuđač nije dostavio traženu dokumentaciju iz tačke III odluke, te je njegova ponuda odbačena, pa je tako trećerangirani ponuđač sa rang liste Ado Trans d.o.o Visoko, Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača od 01.10.2020. godine izabran za najpovoljnijeg ponuđača u postupku javne nabave LOT 2 Rekonstrukcija puta Kula Banjer. Komisija za javne nabave je konstatirala da je ponuđač Ado-Trans d.o.o Visoko dostavio dokumentaciju iz članka 45. Zakona o javnim nabavama sukladno uvjetima iz Tenderske dokumentacije i da su ispunjeni uvjeti za zaključenje ugovor sa izabranim ponuđačem. Ugovor o Rekonstrukciji puta Kula Banjer je zaključen između ugovornog organa Grad Visoko i ponuđača Ado Trans d.o.o Visoko sukldno sa Odlukom o izboru najpovoljnijeg ponuđača broj: 01/2-02-918/20 od 01.10.2020. godine.

(...)*

8.1. Izvođenje dokaza vještačenjem u predmetnom postupku i ocjena dokaza

Konkurencijsko vijeće je dana 22.11.2021. godine, pod brojem: UP 04-26-3-004-68/21 , na 96. sjednici, donijelo Zaključak o vještačenju u predmetu broj: UP 04-26-3-004-1/21, kojim je određeno izvođenje dokaza vještačenjem vještaka građevinske struke Ibrahimović Ferid dipl. ing. građ, stalni sudski vještak građevinske struke na okolnosti predložene zahtjevom za vještačenjem postavljenim od strane Podnositelja zahtjeva.

Naprijed navedeni zaključak je dostavljen svim strankama u postupku dana 23.11.2021. godine.

Konkurencijsko vijeće je dana 02.12.2021. godine pod brojem: UP 04-26-3-004-77/21, zaprimilo stručni nalaz i mišljenje stalnog vještaka građevinske struke Ibrahimović Ferida dipl. ing. građ., "Utvrđivanje činjenica za rješavanje spora upravne stvari Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine prema Zaključku broj: UP 04-26-3-004-68/21 od dana 22.11.2021."(u daljnjem tekstu: Nalazu sudskog vještaka).

U dostavljenom Nalazu sudskog vještaka, a sačinjenom na predložene okolnosti, utvrđeno je sljedeće:

"Nakon upoznavanja sa dostavljenom dokumentacijom, vještak konstatuje: Na temelju pregleda dostavljene dokumentacije vještak nije uočio nepravilnosti u pogledu izrade

ponuda koje su dostavljene. Izvršen je pregled jediničnih cijena i dio kompletnih ponuda. Maksimalna razlika podnesene cijene za izvršenje posla, prema tenderskoj dokumentaciji, iskazane u dostavljenim ponudama iznosi 4.349,00 KM ,odnosno 10 % što predstavlja dopustivu i uobičajenu razliku podnesenih ponuda različitih sudionika na tenderu.

Izvršena je kontrola ključnih stavki odnosno cijena za tampon i asfaltiranje, koji su u dostavljenim ponudama iskazani sukladno tržišnim cijenama. Kontaktirao sam isporučitelje materijala u svrhu utvrđivanja eventualnih odstupanja, odnosno stavki iz ponude koje bitno utječu na visinu iste i konstatirao da su ponuđene cijene materijala, transporta i ugradnje za tampon koji je granulisan prema recepturi kreću u rasponu 20-30KM/т3, a da je cijena ugrađenog asfalta 3- 4 KM/m2 debljine 1 cm ugrađenog asfalta.

Ponuđene jedinične cijene u dostavljenim ponudama su sukladne sa gore datnm tržišnim cijenama.Firma Beton Fresh d.o.o Ilidža na E-AUKCIJI je ponudila posao za 20.000,00 što predrazumjeva umanjenje u odnosu na prvobitnu ponudu za 57,35% -Firma Braća Mujić Export-Import d.o.o.Ilidža na E -AUKCIJI ponudila je posao za 23.000,00 što predrazumjeva umanjenje za 47,61%.

Ponude nakon obavljene E -AUKCIJE od 14.08.2020. firme" Beton Fresh" d.o.o Ilidža i "Braća Mujić Export -Import d.o.o. Ilidža definitivno nisu dane sukladno sa tržišnim uvjetima.

Neovisno od pravne procedure i važećih pravila za natjecanje na tenderima vještak smatra da se za ponuđeni iznos od 20.000,00KM odnosno 23.000,00KM ne mogu kvalitetno izvesti tenderom opisani radovi.

Vještaku nisu poznati motivi obaranja vlastitih cijena iz osnovne ponude za firme "Beton Fresh" d.o.o Ilidža i "Braća Mujić Export -Import d.o.o.Ilidža.

Donja granica ekonomske isplativosti za realizaciju ovog projekta, po mišljenju vještaka iznosi cca 37.350.00KM (bez PDV), što podrazumjeva smanjenje pristigih ponuda za cca 15-20%, kako je to dano u radnoj ponudi za izvođenje radova.

Nuđenje i ugovaranje poslova po cijenama nižim od tržišne se dešava najčešće u uvjetima ekonomske i finansijske krize kada su mnoge firme bez posla, što u građevinskom sektoru predstavlja veliki problem, pa se predstavnici firmi odlučuju ići sa ponudama ispod granice isplativosti kako bi mehanizacija i radna snaga bili angažirani. Tada se ide u svjestan gubitak na poslu ali se upošljava radna snaga,koriste resursi tvrtke i stvara bilo kakav prihod."

Tijekom postupka Konkurencijsko vijeće je cijenilo navode, dokaze i materijalnu dokumentaciju, te sumnju da je počinjen zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točke a), b), c), d) i e) Zakona. Nakon sagledavanja svih mjerodavnih činjenica i dokaza stranaka u postupku, pojedinačno i zajedno, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da:

Člankom 4. stavak (1) Zakona je utvrđeno da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prećutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu, a koji se odnose na:

a) izravno ili neizravno utvrđivanje kupovnih i prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovačkih usluga;
b) ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja;
c) podjelu tržišta ili izvora opskrbe;
d) primjena različitih uvjeta za identične transakcije sa drugim gospodarskim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju;
e) zaključivanja takvih sporazuma kojima se druga strana uvjetuje da prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u svezi sa predmetom sporazuma;

Sporazumi zabranjeni sukladno sa člankom 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji su ništavni.

Iako je podnositelj zahtjeva iznio niz sumnji u mogući oblik zabranjene suradnje odnosno sporazuma, na temelju dostavljene dokumentacije Konkurecijsko vijeće BiH nije moglo utvrditi povrede članka 4. Zakona, jer nije našlo mjerodavne dokaze i činjenice koje upućuju na navedeno. Naime, snižavanje ponude u kratkom vremenskom razdoblju predstavlja stvar tehničke mogućnosti u samom sustavu e-nabava koju svaka strana u postupku može da iskoristi, i kao takav ne predstavlja privilegiju pojedinim učesnicima u postupku javnih nabava, a što je uređeno Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja e-aukcije, za koji je nadležna Agencije za javne nabave BiH. Na kraju i podnositelj zahtjeva je u nekom drugom postupku koristio tu mogućnost. Što se tiče sumnje na previsoko sniženje ponude u odnosu na početnu prema nalazu sudskog vještaka za ponuđeni iznos od 20.000,00 KM odnosno 23.000,00KM ne mogu se kvalitetno izvesti tenderom opisani radovi, ali se također navodi da nuđenje i ugovaranje poslova po cijenama nižim od tržišne se dešava najčešće u uvjetima ekonomske i financijske krize kada su mnoge firme bez posla, što u građevinskom sektoru predstavlja veliki problem, pa se predstavnici tvrtki odlučuju ići sa ponudama ispod granice isplativosti kako bi mehanizacija i radna snaga bili angažirani. Tada se ide u svjestan gubitak na poslu ali se upošljava radna snaga, koriste resursi tvrtke i stvara bilo kakav prihod. Osim toga niti ugovorni organ Grad Visoko niti podnositelj zahtjeva Mušinbegović Gradnja d.o.o Visoko iako su isti imali pravo prema odredbama ZJN-a, isti apsolutno nisu podnijeli zahtjev prema kojem bi se od odabranih ponuđača tražilo da obrazlože svoju cijenu smatrajući istu navodno neprirodno niskom. Iz ovoga se se zaključuje da su radovi po navedenim cijenam opravdani ne ulazeći u njihov sami kvalitet što i nije predmet ovog postupka.

Također, ovdje naglašavamo i činjenicu da osobe protiv kojih je pokrenut postupak, a shodno njihovim izjavama nisu ni u kakvim poslovnim i bilo kojim vezama, izuzev činjenice da je vlasnik i direktor firme Beton Fresh d.o.o. Ilidža nekada bio uposlenik firme Braća Mujić Export Import d.o.o Ilidža. Navedene firme su u vrijeme aukcije za javnu nabavu LOT 2 - rekonstrukcija puta Kula Banjer, koja je predmet postupka imale već ugovorene poslove na drugim lokacijama, a ipak su smanjivale ponudu u predmetoj aukciji, što iako može upućivati na određene sumnje koje nemaju elemente dokaza, isto je dozvoljeno i kao takvo moguće realizovati shodno materijalnim propisima koji regulišu danu oblast.

Dakle, iako se radi o predmetu koji može imati elemente sumnje na zabranjeni sporazum podnositelj zahtjeva nije uspio da ponudi dokaze i činjenice koje bi jasno i do kraja eksplicitno ukazivale na zabranjeni sporazum.

Modalitet postojanja sporazuma, u smislu članka 4. Zakona o konkurenciji, u naprijed navedenim slučajevima nije ispunjen, te Konkurencijsko vijeće u predmetnom postupku nije utvrdilo postojanje ugovora, ugovornih odredbi, ponašanja, djelovanja ili dogovora koji bi činili zabranjene sporazume, u smislu Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da gospodarski subjekti Braća Mujić Export-Import d.o.o. Ilidža, Beton Fresh d.o.o Ilidža i Ado Trans d.o.o Visoko, u tijeku postupka javne nabave LOT2-Rekonstrukcija puta Kula Banjer, nisu prekršili odredbe članka 4. stavak (1) točke a), b), c), d) i e) Zakona o konkurenciji, te se zahtjev gospodarskog subjekta Mušinbegović Gradnja d.o.o. Visoko u cijelosti odbija kao neutemeljen.

Slijedom navedenog, odlučeno je kao u točki 1. izreke.

9. Troškovi postupka

Punomoćnik Podnositelj zahtjeva, odvjetnik Agić Suad, je dana 19.11.2021. godine, podnio zahtjev za naknadu troškova (podnesak broj: UP 04-26-3-004-67/21 postupka koji se sastoji od slijedećih troškova: 1) taksa na zahtjev 1.000,00 KM; 2) zastupanje na ročištu održanom dana 01.11.2021. godine 1.167,66 KM; zastupanje na ročištu održanom dana 10.11.2021. godine 1.167,66 KM; troškovi prijevoza punomoćnika 109,76 KM; troškovi odsustva iz kancelarije za vrijeme putovanja 280,80 KM, što ukupno iznosi 3.725,88 KM.

Punomoćnik gospodarskog subjekta Ado Trans d.o.o, odvjetnik Zlatan Alagić je na usmenoj raspravio dostavio troškovnik koji se sastoji od: sastav odgovora na zahtjev od 23.04.2021. godine 990,50KM; sasatav izjašnjenja 990,00 KM; pristup na ročište od 01.11.2021. godine 990,00KM; pristup na ročište od 10.11.2021. godine 990,00KM; odsusutvo iz ureda 2x3h 720,00 KM; sve ukupno sa uračunatim PDV-om iznosi 5.475,60 KM.

Ostale stranke u postupku nisu podnijele zahtjev za naknadu troškova.

Člankom 108. stavak 1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u rješenju kojim se postupak završava organ koji donosi rješenje određuje ko snosi troškove postupka, njihov iznos i kome se i u kom roku imaju isplatiti, a člankom 105. stavak 2) istog Zakona je propisano da kada u postupku sudjeluju dvije ili više strana sa suprotnim interesom, strana koja je izazvala postupak, a na čiju štetu je postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadokanditi opravdane troškove koji su nastali u postupku.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da predmetni troškovnik nije sačinjen sukladno stvarnim troškovima postupka, niti je sukladan sa propisom koji reguliše visinu odvjetničkih troškova zastupanja, jer odvjetnički troškovi zastupanja punomoćnika gospodarskog subjekta Ado Trans d.o.o, advokat Zlatan Alagić nisu utvrđeni sukladno sa člankom 18. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 22/04 i 24/04) koji propisuje visinu odvjetničkih troškova u upravnom postupku.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Punomoćnik gospodarskog subjekta Ado Trans d.o.o, odvjetnik Zlatan Alagić, ima pravo na sljedeće troškove: sasatav odgovora na zahtjev od 23.04.2021. godine 240,00 KM; sastav izjašnjenja 240,00 KM; pristup na ročište od 01.11.2021. godine 240,00KM; pristup na ročište od 10.11.2021. godine 420,00KM; sve ukupno iznosi 1.140,00 KM, a sa uračunatim PDV-om iznosi 1.333,80 KM.

Imajući u vidu sve navedeno, kao i činjenicu da Podnositelj zahtjeva nije uspio sa svojim zahtjevom u predmetnom postupku, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 2. izreke ovog Rješenja.

10. Administrativna pristojba

Podnositelj zahtjeva, je dužan platiti administrativnu pristojbu u iznosu od 1.500,00 KM u korist proračuna Institucija Bosne i Hercegovine, sukladno sa člankom 2. Tarifni broj 107. točka g) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18).

11. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj UP 04-26-3-004-93/21
05. siječnja 2022. godine
Sarajevo

Predsjednik
Dr. sc. **Amir Karalić**, v. r.

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1), а у вези с чланом 4. став (1) тачке а), б), ц), д) и е) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), у поступку покренутом по Захтјеву за покретање поступка привредног субјекта Мушинбеговић Градња д.о.о Високо, Мухашиновићи бб, 71 3000 Високо, против привредних субјеката Адо-Транс д.о.о. Високо, Пословна зона Озраковић бб, 71 300 Високо, Браћа Мујић Export-Import д.о.о. Илица, Цемала Биједића 212, 71 210 Илица, и Бетон Fresh д.о.о Илица, Цемала Биједића 212, 71 210 Илица, на 98. (деведесетосмој) сједници одржаној 05.01.2022. године, донијело је сљедеће

РЈЕШЕЊЕ

1. Одбија се Захтјев привредног субјекта Мушинбеговић Градња д.о.о Високо поднесен против привредних субјеката Браћа Мујић Export-Import д.о.о. Илица, Бетон Fresh д.о.о Илица и Адо Транс д.о.о Високо, ради утврђивања постојања забрањеног споразума у смислу члана 4. став (1) тачке а), б), ц), д) и е) Закона о конкуренцији, као неоснован.
2. Налаже се привредном субјекту Мушинбеговић Градња д.о.о Високо да плати трошкове поступка привредном субјекту Адо Транс д.о.о Високо, у укупном износу од 1.333,80 КМ, у року од 8 дана од дана пријема овог Рјешења.
3. Обавезују се привредни субјекат Мушинбеговић Градња д.о.о Високо, да плати административну таксу на рјешење у износу од 1.500,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
4. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренцијски савјет БиХ је дана 20.01.2021. године запримио Захтјев за покретањам поступка (у даљем тексту: Захтјев), под бројем: УП 04-26-3-004-1/21, привредног субјекта Мушинбеговић Градња д.о.о Високо, Мухашиновићи бб, 71 3000 Високо, (у даљем тексту: Мушинбеговић Градња или Подносилац захтјева) против привредних субјеката Адо-Транс д.о.о. Високо, Пословна зона Озраковић бб, 71 300 Високо (у даљем тексту: Адо-Транс), заступан по пуномоћнику Златану Алагићу, адвокату из Високог, Мусала бб, 71 300 Високо (пуномоћ у спису), Браћа Мујић Export-Import д.о.о. Илица, Цемала Биједића 212, 71 210 Илица (у даљем тексту: Браћа Мујић), и Бетон Fresh д.о.о Илица, Цемала Биједића 212, 71 210 Илица (у даљем тексту: Бетон Fresh), ради утврђивања постојања забрањеног споразума у смислу члана 4. став (1) тачке а), б), ц), д) и е) Закона о конкуренцији (у даљем тексту: Закон).

Увидом у поднесени Захтјев за покретање поступка, утврђено је да није плаћена административна такса, те је дана 01.02.2021. године, актом број: УП 04-26-3-004-2/21, упућен Захтјев за уплату административне таксе. Подносилац захтјева је дана 05.02.2021. године, поднеском запримљеним под бројем УП 04-26-3-004-3/21, доставио доказ о уплати административне таксе.

Конкуренцијски савјет је Подносиоцу захтјева издао потврду о пријему комплетног и уредног захтјева, у смислу члана 28. став (3) Закона, дана 08.04.2021. године, актом број: УП 04-26-3-004-4/21.

1. Странке у поступку

1.1. Подносилац захтјева

1.1.1. Мушинбеговић Градња д.о.о Високо

Друштво за унутрашњу и спољну трговину "МУШИНБЕГОВИЋ ГРАДЊА" д.о.о Високо, са сједиштем на адреси Мухашиновићи бб, Виско. регистрован код Општинског суда Зеница под матичним бројем субјекта 43-01-0436-14, оснивач и власник (...)* [1].

1.2. Противна страна

1.2.1 Адо Транс д.о.о. Високо

Прометно услужно друштво "АДО ТРАНС" д.о.о Виоко, са сједиштем у Пословна зона Озраковићи бб Високо, регистрован код Општинског суда у Зеници под матичним бројем субјекта уписа 43-01-0140-09, оснивач и власник (...)*.

1.2.2 Браћа Мујић Експорт-Импорт д.о.о Илица

Браћа Мујић Export –Import друштво за трговину и услуге д.о.о. Сарајево, са сједиштем на адреси ул. Џемала Биједића бр. 212, Илица, регистрован код Општинског суда у Сарајеву под матичним бројем субјекта уписа 65-01-0693-09, оснивачи и власници привредног субјеката су (...)* .

1.2.3 Бетон Fresh д.о.о Илица

БЕТОН FRESH друштво са ограниченом одговорношћу за производњу, трговину и услуге Сарајево, са сједиштем у ул. Џемала Биједића бр.212, Сарајево, регистрован у Општинском суду у Сарајево под матичним бројем субјекта уписа 65-01-0701-19, оснивач и власник (...)*.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкуренцијски савјет је у току поступка примијенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10), и одредбе Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07 и 93/09), у смислу члана 26. Закона.

Такође, Конкуренцијски савјет је користио и одредбе Закона о јавним набавкама ("Службени гласник БиХ", бр 39/14) и Правилник о условима и начину кориштења е-аукције ("Службени гласник БиХ", бр 66/16), те у складу са чланом 43. став (7) Закона, у сврху оцјене предметног питања, може користити судску праксу Европског суда правде и Одлуке Европске комисије.

3. Поступак по Захтјеву за покретање поступка

У свом Захтјеву, Подносилац захтјева, описује чињенично стање и околности које су разлог за подношење Захтјева те укратко наводи слиједеће:

Подносилац захтјева наводи да овим путем пријављује нелојалну конкуренције на тржишту која је у вези са проведеним поступцима јавних набавки у 2020. години од стране уговорног органа Град Високо и да је дјеловањем одређених привредних друштава прекршен члан 4. Закона о конкуренцији, односно да се ради о споразумима који нарушавају конкуренцију.

Град Високо је дана 02.07.2020. године на порталу Агенције за јавне набавке БиХ објавио обавјештење о набавци број: 870-1-3-35-3-74/20 за поступак набавке под називом" ЛОТ1-Реконструкција пута Чекрекчије, ЛОТ2 - Реконструкција пута Кула Бањер- отворени поступак".

Захтјев за покретање поступка се односи на ЛОТ 2- Реконструкција пута Кула Бањер. Подносилац захтјева је био учесник поступка у својству понуђача за ЛОТ 2- Реконструкција пута Кула Бањер, јер се један понуђач могао пријавити само на један ЛОТ у оквиру поступка набавке.

Послије отварања понуда за ЛОТ 2- Реконструкција пута Кула Бањер поредак понудача био је сљедећи:

- Адо-Транс д.о.о Високо - цијеном понуде 42.546,00 КМ
- Гео-Пут д.о.о Маглај - цијеном понуде 42.645,00 КМ
- Браћа Мујић Export - Import д.о.о Илица - цијеном понуде од 43.902,00 КМ
- Аме д.о.о Бреза - цијена понуде 44.835,00 КМ
- Мушинбеговић Градња д.о.о Високо - цијена понуде 45.880,00 КМ
- Бетон Fresh д.о.о Илица - цијена понуде 46.895,00 КМ

Град Високо је послије отварања понуда заказао е-Аукцију на порталу Агенције за јавне набавке, за 14.08.2020. године са почетком у 10 сати, те се у Захтјева наводи да је е-Аукција дио на коме се може доказати договор између понуђача Адо-Транс д.о.о Високо, Браћа Мујић Export - Import д.о.о Илица и Бетон Fresh д.о.о Илица.

Понуђачи Браћа Мујић Export-Import д.о.о Илица и Бетон Фресх д.о.о Илица су дана 14.08.2020.године у 10 сати снизила цијену својих понуда испод сваке реалне цијене. Односно ова два понуђача су били учесници поступка набавке без озбиљних намјера да на крају закључе уговор а све у циљу да се реализује договор између напријед наведена три понудача и да Адо-Транс д.о.о Високо добије посао. Понуђачи Браћа Мујић Export-Import д.о.о Илица и Бетон Fresh д.о.о Илица су доставили понуде само како би помогли понуђачу Адо-Транс д.о.о Високо да добије посао и то на сљедећи начин.

Термин одржавања е-Аукције био је од 10:00:00 сати до 10:15:00 сати. Понуђачи су у року од 40 секунди успјели да промјене цијену чак 6 пута. Понуђач Адо-Транс д.о.о Високо није мјењао своју цијену обзиром да се након отварања понуда налазио на првом мјесту. Друга два понуђача снижавала су више пута цијену своје понуде и то Бетон Fresh д.о.о Илица цијену је снизио за чак 57,35 %, а понуђач Браћа Мујић Export-Import д.о.о Илица за 47,61%. Остали понуђачи међу којима је и Мушинбеговић Градња д.о.о Високо били су онемогучени да учествују у поступку е-Аукције из разлога што је у првих 40 секунди трајања е-Аукције, цијена снижавана толиком брзином да је Подносилац захтјева безуспјешно покушавао уписати цијену, јер док упише цијену и стави понуду, систем је не прихватао, јер је иста већ била промјењена. Након првих 40 секунди, понуђачима је било нелогично да дају понуду која би била прениска и испод сваке разумне и логичне цијене. Понуђачи Браћа Мујић Export-Import д.о.о Илица и Бетон Fresh д.о.о Илица су толико снизили цијену да су аутоматски блокирали даље такмичење. Њихове намјере нису биле озбиљне и играли су игру према унапријед испланираном договору. Понуђачи су свјесно дали изјаве из члана 45. Закона о јавним набавкама да испуњавају све услове који се траже овим поступком. Након завршене е-Аукције Подносилац захтјева је запримио Одлуку о избору најповољнијег понуђача којом је изабран понуђач Бетон Fresh д.о.о Илица. Подносилац захтјева наводи да због прениске цијене понуде која излази изван разумних оквира, понуђач Бетон Fresh д.о.о Илица није доставио додатну документацију иако је дао изјаву да под пуном кривичном и моралном одговорношћу испуњава све услове, због чега је уговорни орган донио одлуку о стављању ван снаге раније одлуке и изабрао новог понудача Браћа Мујић Export-Import д.о.о Илица. Новоизабрани понуђач Браћа Мујић Export-Import д.о.о Илица, такође није доставио додатну документацију из члана 45. Закона о јавним набавкама и исти је дисквалификован. Подносилац захтјева наводи да је након тога запримио трећу Одлуку о избору најповољнијег понудача према којој је као најповољнији понуђач изабран Адо-Транс д.о.о Високо. Дана 08.10.2020 године Подносилац

[1] (...)*- подаци представљају пословну тајну

захтјева је извршио увид у понуду понуђача Адо-Транс д.о.о Високо и утврдио да је исти доставио уредну додатну документацију.

Подносилац захтјева наводи да је ову ситуацију покушао пријавити Агенцији за јавне набавке, али су му рекли да немају утицај док траје е-Аукција и да се након што прикупе доказе могу обратити Уреду за разматрање жалби, као и то да наведено могу пријавити Конкуренцијском савјету БиХ.

У Захтјеву се истиче да се идентична ситуација десила у више поступака јавне набавке код истог уговорног органа, те да су унапријед знали сценариј који ће се десити обзиром да је ово логичан слијед догађаја за све који се баве јавним набавкама. Подносилац захтјева тврди да је оштећен оваквим поступањем других понуђача и тражи од Конкуренцијског савјета да га упути како да поступи у наведеној ситуацију, те да за све постоје докази које ће достави ако за истим буде било потребе.

На основу горе наведеног, Конкуренцијски савјет је оцијенио да повреде Закона, на које Подносилац захтјева указује, није могуће утврдити без провођења поступка, те је у складу са чланом 32. став (2) Закона, на 85. сједници одржаној дана 08.04.2021. године, донио Закључак о покретању поступка, број: УП 04-26-3-004-6/21 (у даљем тексту: Закључак), ради утврђивања постојања забрањених конкуренцијских дјеловања у смислу члана 4. став (1) тачке а), б), ц), д) и е) Закона.

Конкуренцијски савјет је доставио Закључак Подносиоцу захтјева, актом број: УП 04-26-3-004-10/21 дана 08.04.2021. године.

Конкуренцијски савјет, у складу са чланом 33. става (1) Закона, је доставио Захтјев и Закључак на одговор противној страни у поступку, Адо-Транс д.о.о. Високо, Браћа Мујић Export-Import д.о.о. Илица и Бетон Fresh д.о.о Илица, актом број: УП 04-26-3-004-11/21 дана 08.04.2021. године.

Привредни субјекат Адо Транс д.о.о Високо је у остављеном року доставио Одговор на Захтјев и Закључак Конкуренцијском савјету поднеском број: УП 04-26-3-004-12/21 дана 23.04.2021. године, и у битном навео сљедеће:

Да је Захтјев за покретање посупка поднесен од стране правног лица Мушинбеговић Градња д.о.о Високо неоснован, те у цјелости побија наводе подносиоца захтјева како слиједи.

На основу чињеница из поднесеног Захтјева и приложених материјалних доказа евидентно је да подносилац захтјева није доказао чињенице на темељу којих би могло бити утврђено да је било ко од учесника у предметном поступку јавне набавке па тако ни Адо-Транс доо Високо на темељу било каквих усмених договора нити закључених уговора починио било какву врсту забрањеног споразума у смислу Члана 4. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији у поступку јавне набавке који је вођен пред уговорним органом Град Високо.

Подносилац захтјева Мушинбеговић Градња д.о.о Високо као конкурент правних лица против којих је поднио пријаву и покренуо поступак пред Конкуренцијским савјетом, у суштини је незадовољан исходом ноступка јавне набавке у којем је и сам учествовао и чија понуда није одабрана као најповољнија због понуђене цијене, те оваквим чином на малициозан начин исти подноси апсолутно неосновану пријаву нелојалне конкуренције на тржишту а у вези са наводним поступцима јавних набавки које је у 2020 години провео уговорни орган Град Високо, свјестан чињенице да је сам уговорни орган провео законите поступке јавних набавки у којима је учествовао и сам подносилац захтјева Мушинбеговић Градња д.о.о Високо али чије су понуде некада биле знатно скупље од других учеснике у поступку, те које послове искључиво из тог разлога исте није успио добити на тендерима, док је некада и сам добијао послове на идентичан начин учешћем у поступцима јавних набавки путем Е-аукције, па свјестан немогућности да своја права оствари пред надлежним другостепеним органом Уредом за разматрање жалби БиХ улагањем жалбе на Одлуке о избору, искључиво из разлога јер су понуде понуђача Адо-Транс доо Високо увијек биле прихватљиве и валидне, сада на овакав непримјерен и апсолутно беспредметан начин настоји издејствовати наводну повреду Закона које у суштини никада није нити било.

Имајући у виду наведено, паушалне и неаргументоване су тврдње подносиоца захтјева Мушинбеговић Градња д.о.о Високо да је наводним дјеловањем одређених привредних друштава прекршен члан 4. Закона о конкуренцији односно да се ради о споразумима који нарушавају конкуренцију. Овакве инсинуације о наводном постојању било каквих споразума или договора међу учесницима у поступку јавне набавке су паушалне и ничим доказане инсинуације које подносилац захтјева жели ставити на терет најповољнијег понуђача Адо-Транс доо Високо.

Наиме, неспорно је да је дана 02.07.2020 године Град Високо на порталу јавних набавки објавио обавјештење о набавци број 870-1-3-35-3-74/20 за поступак набавке под називом „ЛОТ 1- Реконструкција пута Чекрекчије, ЛОТ 2- Реконструкција пута Кула Бањер, отворени поступак".

Неспорно је да је подносилац захтјева Мушинбеговић Градња д.о.о Високо као и сви други понуђачи био учесник предметног поступка у својству понуђача за ЛОТ 2- Реконструкција пута Кула Бањер.

Неспорно је да је послије отварања понуда за ЛОТ 2 - Реконструкција пута Кула Бањер, према иницијално достављеним понудама, поредак понуђача био сљедећи:

1. Адо-Транс доо Високо са иницијално понуђеном цијеном од 42.546,00 КМ;
2. Гео-Пут доо Маглај са иницијално понуденом цијеном од 42.645,00 КМ;
3. Браћа Мујић Export -Import доо Илица са иницијално понуђеном цијеном од 43.902,00 КМ;
4. Аме доо Бреза са иницијално понуденом цијеном од 44.835,00 КМ;
5. Мушинбеговић Градња доо Високо са иницијално понуђеном цијеном од 45.880,00 КМ;
6. Бетон Fresh доо Илица са иницијално понуђеном цијеном оцл 46.895,00 КМ;

Неспорно је уговорни орган у складу са условима из Тендерске документације, чланом 123. став 2. Закона о јавним набавкама, те темељем истог Закона о јавним набавкама БиХ донесеним Правилником о условима и начину кориштења е-аукције, послије отварања понуда заказао Е-аукцију на порталу јавних набавки.

Ничим доказан, апсолутно паушалан и супротан свим условима дефинисаним Правилником о условима и начину кориштења Е-аукције је став подносиоца захтјева Мушинбеговић Градња д.о.о Високо како је наводно: " Е-аукција дио на коме се може доказати договор између понуђача Адо - Транс доо Високо, Браћа Мујић Ehrort- Import доо Илица и Бетон Fresh доо Илица ".

Наиме, наводну повреду Закона о конкуренцији и нелојалну конкуренцију подносилац захтјева правда да су понуђачи "Браћа Мујић Export - Import доо Илица и Бетон Fresh доо Илица дана 14.08.2020. године у 10 сати снизили цијену својих понуда испод сваке реалне цијене. Односно ова два понуђача с били учесници поступка набавке без озбиљних намјера да на крају закључе уговор а све у циљу да се реализује договор између ова три понудача и да Адо -

Транс доо Високо добије посао. Наиме, исти су предали понуде само како би ромогли ронуђачу Адо Транс доо Високо да добије посао и то на сљедећи начин.

Предвиђено вријеме за трајање е аукције било је од 10:00:00 сати до 10:15:00 сати. Понуђачи су у року од 40 секунди успјели да промјене цијену чак 6 пута. Понуђач Адо Транс доо Високо није мјењао своју цијену обзиром да се након отварања понуда налазио на првом мјесту. Друга два понуђача снижавали су више пута цијену своје понуде и то Бетон Fresh доо Илица цијену је снизио за чак 57,35 % а понуђач Браћа Мујић Export - Import доо Илица за 47,61%. "

Сврха Е-аукције и јесте пружање могучности потенцијалним понуђачима у поступку јавне набавке да снижавају своје иницијалне понуде те такмиче се за добијање посла по цијенама за које исти сматрају да су само њима прихватљиве. Навод подносиоца захтјева како су исти снизили цијену својих понуда испод сваке реалне цијене је тенденциозно и субјективно виђење подносиоца захтјева. Чланом 1. став 3. Правилника о условима и начину коришћења Е-аукције дефинисано је да је Е-аукција начин провођења дијела поступка јавне набавке, који укључује подношење нових цијена, измијењених наниже, или цијена и нових (побољшаних) вриједности које се односе на одређене елементе понуда, а одвија се након почетне оцјене понуда и омогућава њихово рангирање помоћу аутоматских метода оцјењивања у информационом систему е-Набавке.

Поступак снижавња цијена проведен је у складу са чланом 8. Правилника о условима и начину коришћења е-аукције који прописује да свако снижавање цијене понуде у случају најниже цијене, као критеријума за додјелу уговора, је могуће у распону од 0,1 % до 10 % најниже почетне цијене свих понуда, односно свако снижавање цијене понуде у случају економски најповољније понуде, као критерија за додјелу уговора, је могуће у распону од 0,1 % до 10 % понуђене цијене. Битно је напоменути да се поступак Е-аукције проводи електронским путем, те да је систем на који се пријаве сви понуђачи тако конципиран и надзиран од стране Агенције за јавне набавке БиХ да нити уговорни орган нити један понуђач апсолутно немају могучност да врше било какве манипулације са временом измјењивања својих или туђих понуда.

Дакле, нетачни су наводи подносиоца захтјева како су исти учесници снижавали цијену понуда испод сваке реалне цијене, будући да су исти евидентно снижавали цијену у складу са допуштеним могућностима дефинисаним Правилником о условима и начину коришћења е-аукције према којима се цијена може снизити чак све до 1,00 КМ, а сам поступак снижавања цијене је лимитиран системским распоном у односу на тренутну у систему постављену најнижу цијену. Додатно, Закон о јавним набавкама БиХ познаје сличан термин на који циља подносилац захтјева, а то је термин Неприродно ниска понуђена цијена, дефинисан чланом 66. Закона о јавним набавкама БиХ, према којем је прописано да ако уговорно тијело оцијени да је понуђена цијена неприродно ниска, у писаном облику ће од понудитеља захтијевати да образложи понудену цијену, те ако понудитељ уговорном тијелу не понуди основано образложење које може, међу осталим, садржавати и успоредбу с цијенама на тржишту, уговорно тијело ће одбацити понуду. У оба случаја, приликом додјељивања уговора понудачима нити уговорни орган Град Високо нити подносилац захтјева Мушинбеговић Градња д.о.о Високо иако су исти имали право према одредбама ЗЈН-а, исти апсолутно нису поднијели захтјев према којем би се од одабраних понуђача тражило да образложе своју цијену сматрајући исту наводно неприродно ниском. Слиједом наведеног такав закључак подносиоца захтјева је апсолутно неоснован.

Навод подносиоца захтјева како су Браћа Мујић Export - Import доо ллица и Бетон Fresh доо Илица били учесници поступка набавке без озбиљних намјера да на крају закључе уговор а све у циљу да се реализује договор између ова три понудача и да Адо - Транс доо Високо добије посао је контрадикторан и супротан материјалним доказима. Наиме, сва три понуђача су евидентно уредно доставила понуде са намјером да учествују у овом поступку јавне набавке ради закључења уговора и извршења посла. Контрадикторност инсинуација поносиоца захтјева се огледа у неспорној чињеници да два понуђача уопште достављају понуду, који поступак припремања понуде захтјева значајан ангажман и материјална средства, а све са циљем да би исти наводно погодовали трећем лицу који такође доставља понуду.

Уговорни орган Град Високо, као и сви други учесници у овом поступку јавне набавке су поступили у складу са чланом 3. ЗЈН-а те прихватањем свих пристиглих понуда, оцјеном истих и увртавањем оних које су прихватљиве у систем Е-аукције, остварен је Законом заштићен принцип крајње транспарентности, те се у предметном поступку јавне набавке према кандидатима/понуђачима примјенио Законски принцип једнакости и недискриминације, и то на начин да је свим учесницима у поступку јавне набавке осигурана правична и активна конкуренцију, с све са циљем најефикаснијег коришћења јавних средстава у вези с предметом набавке и његовом сврхом.

Конкретан поступак Е-аукције је проведен у складу са чланом 5. Правилника о условима и начину коришћења е-аукције који прописује трајање, ток и завршетак е-аукције, те дефинише да је приликом заказивања е-аукције предвиђено трајање исте од минимално 10 до максимално 30 минута. Истеком предвиђеног трајања е-аукција се завршава.

Оно што поднесени захтјев чини апсолутно неоснованим јесте чињеница што подносилац захтјева у својој пријави Конкнренцијском савјету занемарује услове из члана 5. Правилника о условима и начину коришћења Е-аукције а то је да се Е-аукција аутоматски продужава за двије минуте, уколико се поднесе нова цијена или вриједност у посљедње двије минуте трајања е-аукцијц, односно уколико у посљедње двије минуте трајања е-аукције не буде поднесена нова цијена или вриједност, е-аукција се завршава истеком те двије минуте.

Имајући у виду предње законске и подзаконске услове, навод подносиоца захтјева како су понуђачи у року од 40 секунди успјели да промјене цијену чак 6 пута је апсолутно сувишан и тенденциозан јер се цијена могла промијенити бесконачно много пута све док систем аутоматски продужава за двије минуте право на подношење нове цијене након сваке предходне измјене. Подносилац захтјева је једнако као и сви други учесници апсолутно имао право да у наредене двије минуте након постављања послиједне цијене да своју понуду и снизи цијену властитет понуде а што исти није хтио да учинити цијенећи да то није износ понуде за коју би исти прихватио радити предметни посао на који се пријавио.

Имајући у виду предње, евидентно је да је апсолутно нетачан и контрадикторан навод подносиоца захтјева како су наводно "остали понуђачи међу којима је и Мушинбеговић Градња доо Високо били онемогућени да учествују у поступку е аукције из разлога што је у првих 40 секунди цијена снижавана толиком брзином да смо као понуђач безуспјешно покушавали уписати цијену јер док ми упишемо цијену и ставимо понуду, систем је није прихватао јер је иста већ била промјењена. Након првих 40 секунди сваком понуђачу није било логично да даје понуду која би била

преиска и испод сваке разумне и логичне цијене. Понуђачи Браћа Мујић Export - Import доо Илица и Бетон Fresh доо Илица су толико снизили цијену да су аутоматски блокирали даље такмичење. "

Важно је напоменути да било какве евентуалне техничке сметње у провођењу Е-аукције надзире, отклања, детектује и системски рјешава Агенција за јавне набавке БиХ, те да се у конкретном случају није јавила нити једина техничка сметња или нелогичност током самог поступка провођења Е-аукције, јер би иста била препозната системски и од сам Агенције за јавне набавке БиХ те као таква евидентирана и у самом извјештају о току Е-аукције, па је апсолутно нетачан навод подносиоца захтјева како су понуђачи Браћа Мујић Export - Import доо Илица и Бетон Fresh доо Илица наводно аутоматски блокирали даље такмичење, као што је нетачан навод и да су остали понуђачи наводно били онемогучени да учествују у поступку, односно да су исти наводно безуспјешно покушавали уписати цијену. Подносилац захтјева није доставио нити један доказ којим би потврдио истакнуте наводе о евентуалним техничким сметњама приликом провођења поступка Е-аукције.

Чак и да су такви наводи тачни, Конкуренцијски савјет није надлежан за отклањање предметног захтјева, те се истиче да подносилац захтјева није поступио у складу са чланом 7. Правилника о условима и начину кориштења Е-аукције, јер у случају проблема који се десе искључиво у окружењу за које је надлежна Агенција за јавне набавке БиХ, а усљед којих дође до немогућности почетка заказане е-аукције или прекида започете е-аукције, Агенција поново заказује е-аукцију, те је у том случају сам уговорни орган дужан обратити се Агенцији захтјевом у којем је описан проблем који се десио, а поновно заказивање прекинуте е-аукције се врши са посљедњим вриједностима које је систем забиљежио прије прекида, уз напомену да Агенција може поново заказати е-аукцију и у другим оправданим случајевима, па евидентно и на захтјев понуђача, а који захтјев понудач Мушинбеговић Градња д.о.о Високо евидентно никад није Агенцији нити упутио. Такав захтјев исти није упутио Агенцији у суштини из разлога што је именовани свјестан чињенице да никаквих техничких сметњи приликом проводења Е-аукције у суштини и није било, него је исти одбио снижавати своју понуду цијенећи да не жели радити посао по таквој цијени, а што је јасно и из самих навода из пријаве према којим стоји: ,у току првих 40 секунди сваком понуђачу није било логично да даје понуду која би била преиска и испод сваке разумне и логичне цијене. "

Из предњег цитираног навода је јасно да је нетачан било какав навод подносиоца захтјева Мушинбеговић Градња д.о.о Високо о наводној системској немогућности давања ниже цијене, него је искључиво разлог недавања ниже понуде тај што је исти понудач одбио дати нижу понуду једнако као и понуђач Адо- Транс д.о.о Високо и то испод најниже прихватљиве понуде прије оне по којој је окончана Е-аукција.

Имајући у виду наведено, јасно је да се у конкретном случају не ради о било каквим инсинуираним намјерама на које неосновано упућује подносилац захтјева, нити се ради о било каквој наводној игри коју су играли исти према унапријед испланираном договору, како то паушално наводи подносилац захтјева.

Неспорно је након завршене Е-аукције, а у складу са постигнутим резултатима на самој Е-аукцији, уговорни орган Град Високо донио Одлуку о избору најповољнијег понуђача према којој је као најповољнији понудач одабран Бетон Fresh доо Илица, те је уговорни орган истог у складу са условима из ТД и одредбама ЗЈН-а позвао да у року од 7 дана достави додатну документацију из члана 45. ЗЈН-а.

Неспорно, како понудач Бетон Fresh доо Илица у року од 7 дана није доставио додатну документацију из члана 45. ЗЈН-а, уговорни орган доноси на закону засновану нову одлуку којом ставља ван снаге раније одлуку о избору и као најповољнијекг понуђача бира сљедећег понуђача са утврђене ранг листе након окончане Е-аукције и то понуђача Браћа Мујић Export - Import доо Илица, те је такође уговорни орган истог у складу са условима из ТД и одредбама ЗЈН-а позвао да у року од 7 дана достави додатну документацију из члана 45. ЗЈН-а, а коју документацију нити понуђач Браћа Мујић Export - Import доо Илица није доставио уговорном органу.

Инсинуације подносиоца захтјева како именовани понуђачи наводно "због преиске цијене понуда које излазе изван разумних оквира логично неће доставити додатну документацију" су паушалне и субјективне.

Неспорно, како понуђач Браћа Мујић Ехпорт - Импорт доо Илица у року од 7 дана није доставио додатну документацију из члана 45. ЗЈН-а, уговорни орган доноси на закону засновану нову одлуку којом ставља ван снаге раније одлуку о избору и као најповољнијег понуђача бира сљедећег понуђача са утврђене ранг листе након окончане Е-аукције и то понуђача Адо-Транс д.о.о Високо који је уредно и на вријеме доставио уговорном органу Град Високо тражену додатну документацију из члана 45. ЗЈН-а, а након чега исти у коначници и закључује Уговор о јавној набавци са уговорним органом Град Високо, број: У-736/20 од 19.10.2020. године.

Разлози због којих понуђачи у остављеном року не доставе документацију из члана 45. ЗЈН-а након што исти буду изабрани са понудама као најповољнији су ствар субјективне природе и виђења сваког понуђача, те законодавац такву активност апсолутно не сматра незаконитом нити се исто може приписати постојању било каквог договора међу учесницима у поступку јавне набавке. Општепозната је чињеница да понуђачи у поступку јавне набавке који испуњавају услове из ТД пријаве се на више поступака јавних набавки јер не постоји другачији начин да исти добију посао код уговорних органа, а након што исти буду одабрани као најповољнији понуђачи исти се опредјељују према властитим процјенама које ће уговоре закључити и са којим органима а које неће, дајући себи у складу са тржишним увјетима право да бирају уговоре који су им економски исплативији...

Уосталом, поставља се питање у чему се огледа повреда Закона о конкуренцији на страни понуђача Адо-Транс д.о.о Високо који се у предметном поступку јавне набавке понашао једнако као и сам понуђач Мушинбеговић Градња д.о.о Високо, а то је да је исти доставио у затвореној коверти понуду једнако као и сви други понудачи са иницијално понуђеном цијеном која је и иницијално била најнижа и као таква уврштена у систем Е-аукције, те на једнак начин као и подносилац овог захтјева Мушинбеговић Градња д.о.о Високо апслутно није снижавао своју иницијалну понуду, а која је у коначници и одабрана као најповољнија, што у суштини иста и јесте била још од почетка провођења Е-аукције...

У смислу члана 25. Закона о конкуренцији ("Службцни гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), истичемо да подносилац захтјева није доказао Конкуренцијском савјету постојање било каквог споразума нити договора међу пријављеним којим би били нарушени било који принципи закона, нити је дјеловање понуђача Адо-Транс д.о.о Високо у било којем смислу незаконито и у супротности са одредбама Закона о конкуренцији.

У коначници, Адо-Транс д.о.о Високо предлаже да Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), донесе Рјешење којим се одбија Захтјев правног лица Мушинбеговић Градња д.о.о Високо, поднесен против правног лица Адо-Транс д.о.о Високо, ради постојања забрањеног споразума у смислу члана 4. став 1. тачка б) и д) Закона о конкуренцији, као неоснован, уз обавезу подносиоца захтјева правног лица Мушинбеговић Градња д.о.о Високо да правном лицу Адо-Транс д.о.о Високо надокнади све трошкове овог послупка.

Како се у конкретном случају ради о странкама са супротним интересима, то у складу са чланом 39. Закона о конкуренцији, Адо-Транс д.о.о Високо сматра корисним и предлаже да се у овој правној ствари одржи усмена расправа. Молимо да се позив за одржавање усмене расправе за Адо-Транс д.о.о Високо пошаље на адресу пуномоћника Златан Алагић, Мусала бб, 71300 Високо.

Привредни субјекат Бетон Fresh д.о.о Илица је у остављеном року доставио Одговор на Захтјев и Закључак Конкуренцијском савјету поднеском број: УП 04-26-3-004-13/21 дана 26.04.2021. године, и у битном навео сљедеће

Изјашњавајући се на пријаву подносиоца Мушинбеговић доо истичемо да је иста некоректна, те да обилује низом нетачних тврдњи које не одражавају право стање ствари, а за шта дајемо сљедеће образложење:

Одговорно тврдимо да је захтјев покретача поступка тенденциозан, паушалан, нереалан и у коначници неоснован па би истог као таквог нужно било и одбити у цјелости.

Чињеница је да је Бетон Fresh д.о.о. Сарајево био учесник јавне набавке у Граду Високо за ЛОТ 2-Реконструкција пута Кула Бањер, међутим у истом поступку је било је још понуђача који су достављали своје понуде и уредно остварили право да се надмећу на заказаној е аукцији као и ми. Бетон Fresh д.о.о. Сарајево поштује све позитивне прописе и исто никада није вршило манипулацију са понудама нити потписало било какав уговор нити је исти имао било какав пређутни договор са било којим учесником у поступку па су наводи о постојању договора три правна лица које тенденциозно истиче Мушинбеговић градња апсолутно неосновани јер за исто не постоји нити један конкретан доказ.

Овим путем истичемо да је уговор Општина Високо додијелила најповољнијем понуђачу у складу са почетним понудама па је надметање на е аукцији апслутно беспредметно јер се наша понуда коју смо дали на е аукцији и није прихватила будући да нисмо доставили доказе јер смо направили превид код достављања истих и из којег оправданог разлога позивајући се на одредбе Закона о јавним набавкама нас је уговорни орган и прогласио као невалидним понуђачем. Као и сви други понуђачи који су доставили своје понуде, у којем поступку смо доставили понуду и пријавили се као понуђач Бетон Fresh доо Илица по понуђеној цијени од 46.895,00 КМ, да бисмо након одржане е-аукције одустали од наведеног поступка јер смо у међувремену добили друге послове на територији града Сарајево па смо донијели пословну одлуку да не учествујемо у даљњем поступку пред Градом Високо јер нам се из организацијских и економских разлога није исплатило да ангажујемо механизацију и људе на посао мање вриједности у Високом будући да је сједиште нашег друштва у Сарајеву.

Тачно је да је утврђена ранг листа након отварања понуда гласила:

1. Адо-Транс доо Високо 42.546,00 КМ;
2. Гео-Пут доо Маглај 42.645,00 КМ;
3. Браћа Мујић Export -Import доо лица 43.902,00 КМ;
4. Аме доо Бреза 44.835,00 КМ;
5. Мушинбеговић Градња доо Високо 45.880,00 КМ;
6. Бетон Fresh доо лица 46.895,00 КМ;

Међутим битно је истачи да је управо по тој понуди у коначници и закључен уговор, те да одабрани понуђач Адо Транс а нити учесник Мушинбеговић Градња д.о.о Високо нису активно учествовали у е аукцији јер нити један од учесника није нити покушао снизити своју понуду што значи да није исказао интерес за надметање нити да посао ради за мање новца од почетне понуде.

Такође је нетачно да се нису могле снижавати цијене јер на извјештајима са Е аукције није наведено нити једна сметња приликом повођења поступка е аукције. Чак и из саме пријаве Мушинбеговића може се закључити да се у овој ситуацији уопште не ради о повреди било којег члана па тако ни члана 4. Закона о конкуренцији.

Предлажемо да Конкуренцијски савјет одбије захтјев Мушинбеговић Градња доо као неоснован.

Привредни субјекат Браћа Мујић Export Import д.о.о Илица је у остављеном року доставио Одговор на Захтјев и Закључак Конкуренцијском савјету поднеском број: УП 04-26-3-004-14/21 дана 26.04.2021. године, и у битном навео сљедеће:

Након што смо запримили Закључак о покретању поступка УП 04-26-3-004-6/21 са којим смо примили и Документ УП 04-26-3-004-11/21 од стране Конкуренцијског савјета БиХ изјашњавамо се да је захтјев Мушинбеговић градње доо Високо нетачан и неоснован.

Тачно је да смо ми учествовали у поступку јавне набавке код Града Високо у поступку за ЛОТ 2-Реконструкција пута Кула Бањер, као и сви други понуђачи који су доставили своје поуде, у којем поступку смо доставили понуду и пријавили се као понуђач Браћа Мујић д.о.о по понуђеној цијени од 43.902,00 КМ, да бисмо након одржане е-аукција одустали од наведеног поступка јер смо у међувремену добили друге послове на територији града Сарајево па смо донијели пословну одлуку да не учествујемо у даљњем поступку пред Градом Високо јер нам се из организацијских и економских разлога није исплатило да ангажујемо механизацију и људе на посао мање вриједности у Високом будући да је сједиште нашег друштва у Сарајеву.

На основу образложења Мушинбеговић градње доо Високо јасно је да апсолутно не постоје нити наводи нити докази да је наше друштво закључивало било какве уговоре нити је имало било какве договоре нити са друштвом Адо Транс д.о.о нити са друштвом Бетон Fresh доо Илица па је јасно да не постоји забрањени споразум из члана 4. Закона о конкуренцији на који упућује Мушинбеговић градња доо Високо.

Из оваквог држања ствари и изнесених нетачнх тврдњи пријавитеља, јасно је да је подносилац захтјева Мушинбеговић градња доо у суштини изгубио предметни тендер па како је исти незадовољан што није успио добити наведени посао своје незадовољство исказује непримјереним пријавама о нелојалној конкуренцији и наводним договорима који у суштини апсолутно не постоје и исти су резултат инсинуација подносиоца захтјева.

Одговорно тврдимо да је апсолутно нетачно оно што пријавитељ пријављује и наводи у својој пријави и то како су: "Браћа Мујић Export - Import доо Илица и Бетон Fresh доо Илица дана 14.08.2020.године у 10 сати снизили цијену својих понуда испод сваке реалне цијене. Односно ова два понуђача су били учесници поступка набавке без озбиљних намјера да на крају закључе уговор а све у циљу да се реализује договор између ова три понуђача и да Адо - Транс доо Високо добије посао. Наиме, исти су предали понуде

само како би помогли понуђачу Адо Транс доо Високо да добије посао и то на сљедећи начин. Предвиђено вријеме за трајање е аукције било је од 10:00:00 х до 10:15:00х. Понуђачи су у року од 40 секунди успјели да промјене цијену чак 6 пута. Понуђач Адо Транс доо Високо није мјењао своју цијену обзиром да се након отварања понуда налазио на првом мјесту. Друга два понуђача снижавала су више пута цијену своје понуде и то Бетон Fresh доо ллица цијену је снизио за чак 57,35 % а понуђач Браћа Мујић Export - Import доо Илица за 47,61%."

Наше друштво јесте учествовало на е-аукцији али само недостављање доказа апсолутно не значи и да смо погодовали било којем од учесника у поступку нити да смо имали било какав вид договора са неким од учесника, које тврдње Мушинбеговић градње доо су нетачне. Да ли ћемо или нећемо доставити доказе и приступити закључењу уговора је наше право са којим само ми диспонирамо и нико више, а само недостављање доказа није забрањено нити једним законом.

Са свега напријед изнесеног, а с обзиром на примјену члана 25. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), одговорно тврдимо да наше друштво није повриједило било који члан било којег закона па самим тим ни Закона о конкуренцији и молимо да Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, уз примјену члана 25. донесе Рјешење и у цјелости одбије захтјев Мушинбеговић градње доо јер је исти у цјелости неоснован.

4. Даљи ток поступка

Конкуренцијски савјет је дана 26.04.2021. године актом број: УП 04-26-3-15/21 доставио привредном субјекту Мушинбеговић Градња д.о.о Високо Одговор на Захтјев за покретање поступка привредних субјеката Адо-Транс , Браћа Мујић и Бетон Fresh.

Конкуренцијски савјет је дана 07.07.2021. године упутио Захтјев за достављање података актом број: УП 04-26-3-004-16/21 подносиоцу захтјева на који је исти упутио одговор дана 15.07.2021. године поднеском број: УП 04-26-3-004-19/21 и поднеском број УП 04-26-3-004-20/21 у којима се наводи сљедеће:

У складу са Вашим захтјевом за достављање података број УП 04-26-3-004-16/21 од 07.07.2021.године обавјештавамо вас да је понудач Адо Транс доо Високо заједно са понуђачима Браћа Мујић Export-Import доо Илица и Бетон Fresh доо Илица доставио понуде за поступке јавних набавки у 2020 години а у којим одговорно тврдимо да се радило о договорима који су унапријед смишљени и то како слиједи:

1.Поступак број 870-1-3-36/20 а за ЛОТ 2- Реконструкција пута у насељу Грачаница у којем су као понудачи који су уредно доставили документацију и који су имали право учешћа у е-аукцији били (Wide доо, Тузлић доо Бреза, Адо Транс доо Високо, Мушинбеговић Градња доо Високо, Браћа Мујић Export -Import Илица и Бетон Fresh доо Илица)

У овом поступку јавне набавке проведена је е-аукција гдје се цијена промјенила укупно 6 пута за 34 секунде од стране понудача Браћа Мујић Export —Import Илица и Бетон Fresh доо Илица. Као најповољнији понуђач послије е-аукције било је привредно друштво Браћа Мујић Export - Import Илица. За овај поступак запримили смо одлуку о избору најповољнијег понуђача број одлуке 01/2-02-828/20 од 31.08.2020.године гдје је као најповољнији понуђач одабрана фирма Браћа-Мујић Export -Import доо Илица. Обзиром да по овој одлуци није достављена додатна документација од стране фирме Браћа -Мујић Export-Import доо Илица запримили смо другу одлуку о избору најповољнијег понуђача број одлуке 01/2-02-896/20 од 24.09.2020.године којом је као најповољнији одабран понудач Бетон Fresh доо Илица. Послије ове одлуке трећу одлуку о избору нисмо запримили али је након тога Уговорни орган Град Високо објавио Обавјештење о додјели уговора гдје је као најповољнији понудач са којим је закључен уговор одабран Адо-Транс доо Високо. С тим у вези у прилогу Вам достављамо документацију за овај поступак јавне набавке из којег се јасно може видјети да је поново у питању договор између иста три понуђача и са истим изходом поступка.

2.Као други поступак јавне набавке у коме су учествовали понудачи Браћа Мујић Export - Import ллица и Бетон Fresh доо ллица и Адо -Транс доо Високо је поступак јавне набавке број 870-1-3-34/20 а за ЛОТ 2- Реконструкција пута Сеоча. У овом поступку као понуђачи који су одабрани да испуњавају услове е-аукције наведени су: МГВ Градња доо, Адо-Транс доо Високо, Тузлић доо, Гео-Пут доо, Бетон - Фресх доо, Мушинбеговић Градња доо Високо и Браћа Мујић Export-Import доо. У овом поступку јавне набавке цијена је поново као и у свим претходним поступцима снижена за чак 69,29% у року од 7 минута и 27 секунди. У овом поступку уложили смо све напоре да снизимо цијену понуде бар једном јер смо унапријед знали изход поступка. Уговорни орган нам је послао Одлуку о избору најповољнијег понуђача број 01/2-02-836/20 од 03.09.2020.године. Овом одлуком као најповољнији понудач одабрано је привредно друштво Браћа Мујић Export-Import доо Сарајево. Обзиром да исти нису доставили тражену документацију запримили смо другу Одлуку о избору број 01/2-02-898/20 од 24.09.2020. године. Овом Одлуком као најповољнији понудач одабран је понудач Бетон Fresh доо Илица. Међутим као и у свим претходним поступцима нису достављени документи из члана 45. ЗЈН БиХ па је на крају уговорни орган закључио уговор са понуђачем Адо-Транс доо Високо. Као доказ да је уговор закључен а понуђачем Адо-Транс доо Високо достављамо Вам Обавјештење о додјели уговора које смо преузели са портала јавних набавки. У свим овим поступцима исти је сценарији понуђачи Браћа Мујић Export -Import Илица и Бетон Fresh доо Илица доставили су своје понуде без намјере закључења уговора. Додатну документацију нису доставили ни у једном од наведених поступака јавне набавке што је био разлог да исти буду дисквалификовани. У свим поступцима ова два понуђача су снижавала цијену испод сваке нормалне тржишне вриједности радова а све у циљу да понуђач Адо-Транс доо Високо добије горе наведене послове без да га неко други ко није био учесник договора спријечи у тој намјери.

Напомињемо да смо и за друге поступке које је проводио уговорни орган Град Високо добили одлуке и да имамо исте сценарије али да ми у тим поступцима нисмо били понудач за исти ЛОТ него за други ЛОТ у оквиру истог поступка па чемо Вам као доказ доставити копије документације за поступак у коме Мушинбеговић Градња д.о.о Високо није била понудач за исти ЛОТ као понудачи против којих се води поступак. Наиме, исти сценариј десио се и у поступку број 870-1-3-33/20 за ЛОТ л- Реконструкција улице Музаферија, у овом поступку Мушинбеговић Градња доо Високо је била понудач за ЛОТ 2- Санација путног правца у Кралупима тако да имамо сву документацију и све одлуке и за ЛОТ л. Наиме у овом поступку за ЛОТ л укупно су учествовала 4 понудача у е-аукцији и то : МГВ Градња доо, Адо Транс доо. Бетон Fresh доо, Браћа Мујић Ехпорт Импорт доо, поново су на е-аукцији смањене цијене у року од 2 минуте. И у овом поступку поново су понуђачи смањивали цијену без озбиљне намјере да закључе уговор. Тако да и у овом поступку Уговорни орган је морао 3 пута да доноси

Одлуку о избору најповољнијег понудача и то прва Одлука број 01/2-02-812/20 од 26.08.2020. године гдје је као најповољнији понуђач одабран Браћа Мујић Export-import доо Илица. Након тога обзиром да није доставио документацију из члана 45. ЗЈН БиХ донесена је друга Одлука број 01/2-02-885/20 од 16.09.2020.године и на крају трећа Одлука број 01/2-02-917/20 од 01.10.2020.године. Све горе наведене одлуке о избору најповољнијег понудача, записнике о оцјени комисије, Обавјештења о додјели уговора достављамо Вам у прилогу овог дописа.

За све поступке које смо навели ради се о истом договору између истих понудача, понудачи Браћа Мујић Export Import доо и понуђач Бетон Фресх доо доставили су своје понуде али без озбиљне намјере закључења уговора, цијене на свим е-аукцијама су снижавали испод сваке нормалне тржишне цијене и процјењене вриједности набавке а све у циљу да се спријече други понуђачи који нису дио договора да учествују у е-аукцији и даљени поступку јавне набавке. На овај начин омогућено је понуђачу Адо-Транс доо Високо да добије послове без конкуренције. Тврдимо да је на овај начин повријеђено начело правичне и активне конкуренције на тржишту. Из ове документације коју Вам достављамо може се закључити да се ради о унапријед закљученом договору.

Обзиром да сте захтјевали од нас доказе како бисте утврдили да понуђач Адо Транс доо Високо нарушава тржиште у поступцима јавних набавки као и правичну и активну конкуренцију достављамо Вам и допуну нашег одговора број МГ-491/21 од 13.07.2021 .године и обавјештавамо Вас да је понуђач Адо Транс доо Високо учествовао у поступцима јавних набавки и код других уговорних органа и користио исту стратегију коју је користио у поступцима јавних набавки у 2020. године пред уговорним органом Град Високо.

Понуђач је заједно са другим понудачима спуштао цијену поново испод сваке нормалне и реалне цијене и на тај начин доведе друге у немогућност да се такмиче.

У прилогу акта достављамо Вам допис број 1-2466/20 од 14.12.2020.године који је привредно друштво (...)* упутио Агенцији за јавне набавке а у коме се жалио на исте повреде због којих смо и пријавили понуђача Адо Транс доо Високо за нарушавање правичне и активне конкуренције на тржишту.

У прилогу достављамо сљедећу документацију како сљеди: Захтјев понуђача (...)* упућен Агенцији за јавне набавке БиХ број 1-2466/20 од 14.12.2020.г.; Одговор Агенције за јавне набавке број 04-16-1-2491-2/20 од 21.12.2020.године.

Извјештаја о току и завршетку е-аукције и то за слиједеће поступке: Изградња фекалне канализације и пет засебних разводних мрежа из резервоара број поступка 1355-1-3-383/20; Регулација, изградња и реконструкција водовода и канализације за потребе Града Зенице II број поступка 1355-1-3-382/20; Регулација, изградња и реконструкција водовода и канализације за потребе Града Зенице II број поступка 1355-1-3-382/20; Реконструкција и инвестиционо одржавање водопривредних објеката за потребе Града Зеница број поступка 1355-1-3-381/20; Регулација, изградња и реконструкција водовода и канализације за потребе Града Зенице II број поступка 1355-1-3-382/20

Из свега наведеног и достављеног може се закључити да је понуђач Адо Транс доо Високо нарушио конкуренцију на више тржишта и да је на исти начин и истом методом нарушио како правичност поступака јавне набавке тако и конкуренцију.

Конкуренцијски савјет је дана 08.07.2021. године упутило захтјев за доставу података актом број: УП 04-26-3-004-18/21, на који је у остављеном року привредни субјекат Браћа Мујић поднеском број УП 04-26-3-004-23/21 дана 23.07.2021. године доставио одговор на захтјев за доставу документације у ком је наведено сљедеће:

По Вашем Захтјеву, а у складу са Закључком о покретању поступка број: УП 04-26-3-004- 6/21 и дописом број: УП 04-26-3-004-11/21, доставили смо своје изјашњење од дана 18.04.2021. године и захтијевану документацију, по поступку јавне набавке објављене од стране Град Високо за ЛОТ 2 Реконструкција пута Кула Бањер.

Желимо истаћи, а како смо већ навели у свом изјашњењу од дана 18.04.2021. године, да је предузеће Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо у свом Захтјеву број: МГ-18/21 изнио тврдње, гдје посебно истичемо неистините тврдње, без достављања аргумената и доказа којима наведене тврдње могу доказати, наводећи сљедеће:" да је предузеће Браћа Мујић Export-import д.о.о. Илица учесник поступка јавне набавке без озбиљних намјера да закључи уговор, да је предузеће Браћа Мујић Export-import д.о.о. Илица онемогућило осталим учесницима јавне набавке учешће у е-аукцију; да предузеће Браћа Мујић Ехпорт-лмпорт д.о.о. Илица игра игру према унапријед испланираном договору и има неозбиљне намјере, да предузеће Браћа Мујић Export-import д.о.о. Илица намјерно није доставило документацију по Одлуци о избору најповољнијег понуђача у предметном поступку.

Изношење неистините тврдње према Закону о заштити од клевете ФБиХ чини кривично дјело. Изношењем неистинитих тврдњи предузеће Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо, је нашем предузећу нарушило углед називајући нас неозбиљним понуђачем, понуђачем који игра игре у циљу стварања нелојалне конкуренције, понуђачем који намјерно крши одредбе по члану 45. ЗЈН. Из наведеног произилази да је предузеће Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо изношењем неистинитих тврдњи проуроковало штету угледа предузећу Браћа Мујић Export-import д.о.о. Илица, те га овим путем сматрамо одговорним за клевету. Истичемо да предузеће Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо у свој Захтјеву не износи мишљење, него на веома тенденциозан начин износи тврдње, не поштујући добронамјерност и не придржавајући се општеприхваћених професионалних стандарда, те овим путем подносимо захтјев предузећу Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо, да подузме све потребне радње да ублажи штету узроковану предузећу Браћа Мујић Export-import д.о.о. Илица изражавањем неистинитих тврдњи.

Надаље поступајући по достављемо Захтјеву број: УП 04-26-3-004-18/21 од дана 08.07.2021. године (запримљеног дана 12.07.2021. године), достављамо сљедеће:

Како је поступак јавне набавке строго формалан поступак, тако се и ми као предузеће приликом учешћа у поступцима јавних набавки придржавамо ЗЈН, подзаконских аката и услова постављених у тендерској докуметацији. За наведени поступак јавне набавке смо преузели тендерску документацију са портала јавних набавки како то ЗЈН и налаже. Наша комерцијална служба је задужена за праћење обавјештења о јавним набавкама (свакодневно), те према предмету јавне набавке, а у складу с нашом дјелатношћу вршимо преузимање тендерске документације са портала јавних набавки. Према политици нашег предузећа није предвиђено доношење одлуке управе за учешће у поступцима јавних набавки, како то налаже закон за јавна предузећа, нити смо по предметној набавци вршили било какву преписку путем поште или електронски.

За предметну набавку посједујемо копију предмјера радова са унешеним цијенама за ставке које су предмет

набавке, док смо оригиналну документацију-понуду и копију понуде предали Уговорном органу, а према захтјевима тендерске документације.

У периоду 2020-2021. године смо учествовали у два поступка јавне набавке заједно са понуђачем Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо и осталим понуђачима против којих се води предметни поступак: Уговорни орган Град Високо, ЛОТ 2 - Реконструкција пута Кула Бањер и Уговорни орган Град Високо, ЛОТ 2 - Реконструкција пута у насељу Грачаница. За поступак ЛОТ 2 - Реконструкција пута Кула Бањер смо доставили изјашњење и потребну документацију.

Други поступак јавне набавке је објављен од стране уговорног органа Град Високо за набавку: ЛОТ 2 - Реконструкција пута у насељу Грачаница, у ком су учешће узела и понуду доставила сљедећа предузећа:

1. WIDE д.о.о. Високо са цијеном понуде од 51.267,26 КМ без ПДВ-а
2. Тузлић д.о.о. Бреза са цијеном понуде од 53.413,00 КМ без ПДВ-а
3. АДО-ТРАНС д.о.о. Високо са цијеном понуде од 54.460,75 КМ без ПДВ-а
4. Мушинбеговић Градња д.о.о. Висококоса цијеном понуде од 58.139,00 КМ без ПДВ-а
5. Браћа Мујић Export-import д.о.о. Илицаса цијеном понуде од 61.447,75 КМ без ПДВ
6. БЕТОН FRESH д.о.о. Илица са цијеном понуде од 63.887,50 КМ без ПДВ-а

Након евалуације пристиглих понуда, Уговорни орган је заказао е-аукцију дана 17.08.2020. године, те је након окончања е-аукције донешена Одлука о избору најповољнијег понуђача, гдје је понуда понуђача Браћа Мујић Export-import д.о.о. Илица изабрана као најповољнија. Одлуку и извјештај о е-аукцији Вам достављамо у прилогу. Како је у периоду достављања Одлуке о избору најповољнијег понуђача, наш запосленик задужен за праћење поступака јавних набавки био одсутан због коришћења годишњег одмора, пропустили смо доставити документацију по члану 45. ЗЈН за предметну набавку, те је наша понуда одбачена. Новом Одлуком о избору најповољнијег понуђача број: 01/2-02-896/20 од дана 24.09.2020. године је одабран понуђач Бетон Fresh д.о.о. Илица, те као дисквалификонан понуђач (нашом грешком), без могућности жалбе, више нисмо пратили предметни поступак јавне набавке.

Ми, као приватно правно лице, у систему нашег пословања не доносимо интерне акте нити одлуке о учешћу у јавним набавкама, што нисмо урадили ни за јавну набавку ЛОТ 2 - реконструкција пута Кула Бањер, која је предмет против којег је покренут поступак. За предметни поступак не посједујемо никакву интерну нити ектерну преписку путем поште и електронски, осим електронског извјештаја као потврде о преузимању тендерске документације са портала јавих набавки, који је такође доступан и код уговорног органа. За предметни поступак, како је захтијевано тендерском документацијом, смо припремили понуду у оригиналу и једној копији, те смо оба примјерка "оригинал понуде" и "копију понуде" доставили уговорном органу до крајњег рока за подношење понуда. За предметну набавку ЛОТ 2 - реконструкција пута Кула Бањер у својој архиви посједујемо: записник о отварању понуда, записник о оцјени понуда, одлуке о избору најповољнијег понуђача, извјештај о проведеној е-аукцији. Сву наведену докуметацију Вам достављамо у прилогу овој изјашњења.

У 2020. години смо се пријави на 2 (два) поступка јавне набавке гдје су учествовали и сљедећи понуђачи: Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо, Браћа Мујић Export-Import д.о.о. Илица и Адо Транс д.о.о. Високо.

У поступку јавне набавке за ЛОТ 2 - реконструкција пута Кула Бањер (Град Високо) понуду су доставили сљедећи понуђачи: Гео-Пут д.о.о. Маглај, Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо, Бетон Fresh д.о.о. ллица, АМЕ д.о.о. Бреза, Браћа Мујић Export-Import д.о.о. Илица и Адо-Транс д.о.о. Високо. Уговор за извођење радова је додијељен понуђачу Адо Транс д.о.о. Високо.

У поступку јавне набавке ЛОТ 2 - реконструкција пута у насељу Грачаница (Град Високо)понуду су доставили сљедећи понудачи:Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо, Браћа Мујић Export-Import д.о.о. Илица, WIDE д.о.о. Високо, Адо Транс д.о.о. Високо, Бетон Fresh д.о.о. Илица. Уговор за извођење радова је додијељен понуђачу Адо Транс д.о.о. Високо. Записник о отварању понуда, записник о оцјени понуда, одлуке о избору најповољнијег понудача, извјештај о проведеној е-аукцији Вам достављамо у прилогу овој изјашњења.

Разлог одустајања од потписивања уговора за извођење радова за наведене поступке и недостављање доказа из члана 45. Закона о јавним набавкама, је како смо већ у пријашњем изјашњену навели наша пословна одлука, којој је претходило закључивање уговора за послове на територији града Сарајева.

Како смо као и многа предузећа били погођени памдемијом која је задесила нашу државу, а и цијели свијет, што је знатно утицало на наше финансијско стање, били смо приморани смањити трошкове пословања. То укључује и ангажовање механизације и радне снаге за послове који нису у мјесту сједишта нашег предузећа. У коначници резултирало је да нисмо закључили одређене уговоре о извођењу радова, који су захтијевали ангажовање механизације и радне снаге која је ван сједишта нашег предузећа.

(...)*

Како смо навели и аргументовано доказали, мишљења смо да нисмо извршили повреду нити једног члана Закона о конкуренцији. Овим путем предлажемо да Конкуренцијски савјет одбије захтјев предузећа Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо као неоснован, а све у складу с чланом 25. Закона о конкуренцији.

Конкуренцијски савјет је дана 13.07.2021. године упутио захтјев за доставу података актом број: УП 04-26-3-004-19/21, на који је у остављеном року привредни субјекат Бетон Fresh Мујић поднеском број УП 04-26-3-004-25/21 дана 26.07.2021. године доставио одговор на захтјев за доставу документације у ком је наведено сљедеће:

Поступајући у складу са Захтјевом, број: УП 04-26-3-004-19/21 од 13.07.2021. године, а који акт смо запримили дана 16.07.2021. године, Адо Транс доо Високо путем пуномоћника Златана Алагића, адвоката из Високог у остављеном року доставља сљедеће изјашњење на захтјев за доставу података:

У складу са чланом 35. Закона о конкуренцији, у циљу прикупљања релевантних података битних за предметни поступак, учесник у поступку Адо Транс доо Високо очитује се таксативно на захтјеве како слиједи:

У контексту упита обавјештавамо Конкуренцијски савјет да је према расположивим подацима Адо Транс доо Високо као понуђач учествова у набавкама: Реконструкција пута у насељу Грачаница и Реконструкција пута Кула Бањер. На реконструкцији пута у насеља Грачаница учесници су били: Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо; Браћа Мујић Export - Import д.о.о. Илица; Wide д.о.о. Високо; Адо - Транс д.о.о. Високо; Бетон Fresh д.о.о. Илица; Тузлић д.о.о. Бреза. На реконструкцији пута Кула Бањер учесници су били: Гео - Пут д.о.о. Маглај, Мушинбеговић градња д.о.о. Високо, Бетон Фресх д.о.о. Илица; Аме д.о.о. Бреза; Браћа Мујић Ехпорт -

Импорт д.о.о. Илица; Адо - Транс д.о.о. Високо. У обје наведене јавне набавке исход поступка тј. поступак јавне набавке је окончан на начин да је најповољнији понудач био Адо -Транс д.о.о. Високо.

Према информацијама којима располажемо Адо Транс доо Високо у периоду 2020-2021. година није учествовао нити у једном поступку јавне набавке у којем је провођена е-аукција тј. у истим није био дисквалификован због недостављања документације утврђене у Тендерској документацији.

Цијенимо да је предња формулација захтјева за очитовање "непрецизно" дефинисана. Наиме, понуђач Адо транс доо Високо јесте учествовао у предметном поступку јавне набавке, те је понуда истог уврштена у систем е-набавке као прихватљива понуда, а као таква је и била учесник на заказаној е-аукцији. Уколико је Ваш упит усмјерен на очитовање зашто Адо Транс доо Високо није снижавао своју понуду у односу на иницијалну почетну понуду, изјашњавамо се да је Адо Транс доо Високо доставио понуду темељем прецизне калкулације цијена и радова које треба извршавати у складу са процијењеном вриједности уговорног органа, те из наведеног разлога је управа друштва донијела одлуку да је иницијално понуђена цијена понуђача Адо Транс доо Високо реална тржишна цијена испод које именовани не би имао економски оправдану корист уколико би снижавао иницијалну понуду, а због чега понуђач Адо Транс доо Високо није снижавао своју цијену у односу на почетно понуђену. Такође, због потписаних уговора са другим уговорним органима и обезбјеђеног посла за несметано функционисање фирме прије заказивања ове конкретне е-аукције, Адо Транс доо Високо је донио одлуку да истом није нужно снижавати властиту понуду у овом предмету јавне набавке и правити калкулацију послова по нижим цијенама у односу на почетну понуду јер исти има довољо уговорених послова па је свака друга понуда која би била јефтинија од почетне за овог понуђача у том моменту била економски неоправдана. Стратегија пословања овог привредног субјекта општенито, а и у овом поступку јавне набавке, није учествовање у поступцима е-аукције и снижавања своје цијене по сваку цијену на властиту штету, него је стратегија истог учествовање у поступцима по реалним тржнишним цијенама добивеним на темељу прецизне калкулације тима стручњака, првенствено инжињера ангажованих од стране понудача, а на бази услова, предмјера и предрачуна радова те процијењене вриједности стручних лица дефинисаних кроз услове из ТД од стране уговорних органа.

У контексту изнесених навода, обавјештавамо Конкуренцијски савјет да уговорени радови темељем потписаног Уговора о јавној набавци, а који се односе на радове Реконструкције пута Кула Бањер до дана сачињавања овог изјашњења још никада нису нити отпочели, а с тим у вези информишемо Конкуренцијски савјет да понуђач Адо Транс доо Високо не посједује информације који ће то други изводачи истовремено изводити радове односно у овом моменту нам није познато који су то радови и ко су били/иии ко ће бити извођачи истих.

Очитујући се на предњи захтјев изјашњавамо се да за реконструкцију пута Кула Бањер понудач Адо Транс доо Високо није закључи уговор нити са једним подизвођачем за обављање нити цијелог посла нити одређених радова, те је за извођење истих планирано самостално извршење посла без ангажмана подизводача. Такође, очитујући се на предњи захтјев изјашњавамо се да Адо Транс доо Високо у посљедње три године није имао пословну сарадњу са привредним субјектом Браћа Мујић Export-Import д.о.о. Илица те није имао пословну сарадњу са привредним субјектом Бетон Fresh д.о.о Илица, те уједно истиче се да Адо Транс доо Високо именоване фирме није ангажовао као подизвођаче за неки посао, а истовремено нити именоване фирме Браћа Мујић Export-Import д.о.о. Илица и/или Бетон Fresh д.о.о Илица нису ангажовали нити као изводача радова фирму Адо Транс доо Високо.

Уколико цијените да вам је за предња изјашњења потребна додатна материјална документација или појашњења, стојимо на располагању, односно предлажемо да се по предњем закаже расправа.

С обзиром на околности у предметном поступку због проглашене пандемије вируса COVID-19 који је утицао на рад Конкуренцијског савјета, опсежност конкретног предметног поступка као и чињенице да је за утврђивање стања и оцјену доказа потребно извршити додатне анализе, Конкуренцијски савјет је проценио да неће бити у могућности донијети коначно рјешење у року од 6 мјесеца од дана доношења Закључка о покретању поступка, како је прописано чланом 41. став (1) тачка а) Закона. Конкуренцијски савјет је, дана 31.08.2021. године под бројем: УП 04-26-3-004-29/21, донио Закључак о продужењу рока за доношење коначног рјешења и исти је достављен странкама у поступку.

Конкуренцијски савјет је дана 04.10.2021. године актом број: УП 04-26-3-004-39/21 привредном субјекту Бетон Fresh доставило поднесак Подносиоца захтјева број УП 04-26-3-004-20/21 и податке достављене од старне Агенције за јавне набавке БиХ (број: УП 04-26-3-004-34/21). Привредни субјекат Бетон Fresh дана 18.10.2021. годиен поднеском запримљеним под бројем УП 04.26-3-004-50/21 доставио очитовање:

Одговор на Тачку 1. Одговор на захтјев за достављање података привредног субјекта Мушинбеговић градње д.о.о. Високо, број: МГ-491/21 од 13.07.2021. године У поступку јавне набавке број: 870-1-3-36/20 за ЛОТ: Реконструкција пута у насељу Грачаница, након проведене е-аукције за најповољнијег понуђача изабран је Одлуком број: 01/2-02-825/20 од 31.08.2020. године Браћа Мујић Export-import Илица. Након што су пропостили доставити документацију, Одлуком број 01/2-02-896/20 од 24.09.2020. године, наше Друштво је изабрано као другопласирани најповољнији понуђач. Како смо као и многа предузећа били погођени пандемијом која је задесила нашу државу, а и цијели свијет, што је знатно утицало на наше финансијско стање, били смо приморани смањити трошкове пословања, а самим тим и број запослених. Обзиром на послове и број упослених које смо имали у том периоду, нисмо били у могућности да доставимо потребну документацију која се накнадно доставља у тачно одређеном року, из разлога што су сви наши упосленици били ангажирани на терену. Што се тиче навода Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо који се односе на промјене цијена на е-аукцији, наглашавамо да број и брзину смањења цијена нико не може да предвиди, јер на е-аукцији учествује више понуђача, а основни циљ е-аукције да се понуди нижа цијена од другог понуђача. Брзину и смањење промјене цијене одлучује сам понуђач у датом тренутку. При том нагласашавамо да јавна надметања немају Законом прописану брзину смањења цијене понуде, а што Мушинбеговић Градња д.о.о. константно неоправдано и непотребно наглашава у свом допису. У недостатку конкретних доказа против нас, Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо се хвата за сламку, те наводи небитне чињенице у свом допису као што је број снижених цијена на е-аукцији.

2.Одговор на Тачку 2. Одговор на захтјев за достављање података привредног субјекта Мушинбеговић градње д.о.о. Високо, број: МГ-491/21 од 13.07.2021. године. У поступку

јавне набавке број: 870-13-34/20 за ЛОТ: Реконструкција пута Сеоча, након проведене е- аукције за најповољнијег понуђача изабран је Одлуком број: 01/2-02-863/20 од 03.09.2020. године Браћа Мујић Export-import Илица. Након што су пропустили доставити документацију, Одлуком број 01/2-02-896/20 од 24.09.2020. године, наше Друштво је изабрано као другопласирани најповољнији понуђач. Разлог због којег нисмо доставили тражену документацију је тај што нам је у том периоду усљед смањеног броја запослених како смо горе већ навели, један запосленик припремао документацију за другу Тендерску документацију, те остале редовне акте друштва, те су се грешком рокови наведене одлуке и рокови осталих аката помијешали, чиме смо пропустили тачно одређен рок за достављање документације. И у овој тачци Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо се хвата за небитно у овој правној ствари, тј.снижење цијена, а о којем смо већ дали мишљење у претходном пасусу.

3.Одговор на Тачку 3. Одговор на захтјев за достављање података привредног субјекта Мушинбеговић градње д.о.о. Високо, број: МГ-491/21 од 13.07.2021. године што се тиче поступка јавне набавке број: 870-13-33/20 за ЛОТ: Реконструкција улице Музаферија, није нам јасно зашто га Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо уопште наводи у свом допису. Исти није учесник у овом поступку, тако и нема ни интереса за истим. Такође у Захтјеву за доставу података који смо запримили од Конкуренцијског савјета, број: УП 04-26-3-004-18/21 од 08.07.2021. године, наводи се да се доставе подаци о поступцима јавне набавке у којем смо учествовали заједно са привредним субјектом Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо. Обзиром да овај предмет нема ништа заједничко између нас и Мушинбеговић Градње д.о.о. Високо није нам јасно зашто се спомиње сада овај предмет, када ни Конкуренцијски савјет не захтјева податке о њему како смо већ горе навели. Једини разлог навођења истог видимо у томе да Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо жели на све начине да нанесе штету нашем предузећу, па макар и не имао користи од тога.

Кратко ћемо се још осврнути на Акт агенције за јавне набавке број: 03-07-2-1460-4/21 од 21.09.2021. године, а који се односи на табелу ИП АДДРЕСЕ. Из исте је видљиво да Браћа Мујић Export-import и ми имамо исту ИП адресу. Разлог томе је што се ми налазимо на истој поштанској адреси, односно наше друштво се налази у закупљеном пословном простору, који је у власништву предузећа Браћа Мујић Export-import д.о.о. У том периоду, друштво Браћа Мујић Export-import д.о.о су колико је нама познато имали радове у свом објекту усљед чега су им били искључени сви струјни апарати, па самим тим и рачунари, па смо им на њихову молбу дозволили приступ порталу јавних набавки путем нашег рачунара, без икаквог интереса, јер смо и сами спремили наведену ТД, као што је видљиво у табели Агенције за јавне набавке, и остварили учешће за достављање понуде, неовисно од Браћа Мујић Export-import д.о.о.

Обзиром на наведено предлажемо да Конкуренцијски савјет БиХ, донесе Рјешење којим ће одбити захтјев предузећа Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо као неоснован.

Конкуренцијски савјет је дана 04.10.2021. године актом број: УП 04-26-3-004-40/21 привредном субјекту Браћа Мујић Export Import доставило поднесак Подносиоца захтјева број УП 04-26-3-004-20/21 и податке достављене од старне Агенције за јавне набавке БиХ (број: УП 04-26-3-004-34/21). Привредни субјекат Браћа Мујић Export Import је дана 18.10.2021. године поднеском запримљеним под бројем УП 04-26-3-004-51/21 доставио сљедеће очитовање:

Обзиром да смо дана 06.10.2021. године запримили Допис Конкуренцијског савјета број УП 04- 26-3-004-39/21 од 04.10.2021. године, а према којем смо позвани да се изјаснимо на Поднесак привредног субјекта Мушинбеговић градња д.о.о. Високо, те на податке достављене од Агенције за јавне набавке БиХ, у вези са предметним поступком и другим поступцима јавних набавки у 2020. години у којима смо учествовали, овим путем Вам благовремено достављамо наше очитовање:

Наводи привредног субјекта Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо у достављеном поднеску број: МГ-491/21 од 13.07.2021. године су неосновани.

Везано за тачку 1. Одговора на захтјев број: УП 04-26-3-004-16/21 од 07.07.2021. године привредног друштва Мушинбеговић Градња д.о.о. Високог у којем нас по ко зна који пут представља као неозбиљног понуђача и износи неосноване тврдње, без ваљаних доказа којим би поткријепио своје наводе, морамо истаћи да сада већ озбиљно нарушава углед нашег друштва пред другим Уговорним органима јер нас представља као друштво које нема другог посла него да се "игра" са јавним набавкама. Оваквим тврдњама Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо према Закону о заштити од клевете ФБиХ чини кривично дјело. Према члану 6. наведеног Закона свако лице које проузрокује штету угледу физичког или правног лица изношењем или проношењем изражавања неистините чињенице, идентифицирајући то правно односно физичко лице трећем лицу, одговорно је за клевету. Ако привредно друштво Мушинбеговић Градња д.о.о. Високог настави са даљњим изношењем оваквих неоснованих тврдњи, бићемо принуђени покренути поступак против њега а све у циљу заштите угледа нашег Друштва.

Неспорно је да у смо у поступку број 870-1-3-36/20 а за ЛОТ 2-Реконструкција пута у насељу Грачаница након проведене е-аукције одабрани као најповољнији понуђач, и да смо након достављене Одлуке о избору пропустили доставити додатну документацију. Наведено не доказује, како то Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо новоди да смо исто учинили како би понуда Адо-Транс д.о.о. Високо изабрана као најповољнија у конкретном поступку. Пропуштање достављене документације од стране нас Уговорни орган је Одлуку о избору сљедећег најповољнијег понуђача Бетон Fresh д.о.о. Илица. Водећи се логиком Мушинбеговић Градње д.о.о. Високо, ако смо и намјерно пропустили доставити накнадну документацију , а истичемо да нисмо, онда смо то учинили у корист Бетон Fresh д.о.о. Илица, а никако у корист Адо-Транса д.о.о. Високо који је био трећепласиран, сценарио научне фантастике, како га овдје замишља Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо; да није штетан по нас, био смијешан из разлога што смо ми приватно Друштво које опстаје искључиво од добијеног посла од стране трећих лица, и у чијем је циљу да већ када се пријављује на јавне набавке да добије посао и буде плаћен и самим тим опстане као Друштво. Још једном наводимо, пропуштање достављане документације у овом конкретном случају је дошло због пропуста наше службе која на вријеме није доставила тражено. До пропуста је дошло, јер су у том периоду у нашем друштву били годишњи одмори, те се кречиле и чистиле просторије.

Такође је неспорно да се цијена на е-аукцији спуштала 6 пута за 34 секунде како то наводи Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо. Нама је нејасно због чега се уопште наводи овај податак. Циљ е-аукције је да понуђачи се надмећу спуштањем цијене. Прије сваке е-аукције на којој учествујемо са својом Управом унапријед укалкулишемо и одлучимо која је најмања цифра до које можемо спустити цијену, а да би и даље имали добити. Ако смо већ унапријед одлучили која је

наша најнижа цијена до које можемо ићи, логично је да ћемо када конкурентско друштво спусти цијену, одмах реаговати. Самим тим смо оставили простора и другим понуђачима да реагују.

Везано за наводе из тачке 2. Одговора на захтјев број: УП 04-26-3-004-16/21 од 07.07.2021, године привредног друштва Мушинбеговић Градња д.о.о. Високог, а који се односи на други поступак јавне набавке тј. Реконструкција пута Сеоча, неспорно је да је након проведене е- аукције наша понуда изабрана као најповољнија, те да смо пропустили доставити додатно тражену документацију.

Везано за наводе из тачке 3. Одговора на захтјев број: УП 04-26-3-004-16/21 од 07.07.2021. године привредног друштва Мушинбеговић Градња д.о.о. Високог, а који се односи на трећи поступак јавне набавке тј. Реконструкција пута Музаферија, неспорно је да је након проведене е-аукције наша понуда изабрана као најповољнија, те да смо пропустили доставити додатно тражену документацију.

На ова два предмета се нисмо осврtали у нашем првом допису јер сте Вашим захтјевом за доставу података од 08.07.2021. године, број: УП 04-26-3-004-18/21 тражили да доставимо податке о поступцима јавних набавки у којима смо учествовали као понуђачи заједно са привредним субјектом Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо. Обзиром да привредни субјекат Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо није учествовао у конкретном предмету, из тог разлога нисмо се осврtали на њега.

Овим путем скрећемо пажњу Конкуренцијском савјету да приликом разматрања и доношења одлуке узме у обзир да је у периоду пропуштања достављања документације за ЛОТ 2- Реконструкција пута у насељу Грачаница, ЛОТ - Реконструкција пута Сеоча, те за ЛОТ- Реконструкција улице Музаферија, наш запосленик задужен за праћење поступака јавних набавки био одсутан због коришћења годишњег одмора, те да су се у том периоду реновирале наше канцеларије, те да смо једино из тих разлога пропустили доставити тражену документацију, а на основу којих су наше понуде одбачене.

Такође молимо Конкуренцијски савјет, да приликом доношења Одлуке гледа ширу слику свих јавних набавки у 2020. години у којима смо учествоваили као понуђачи, гдје ће увидјети да у другим поступцима нисмо дисквалификовани из било којег основа. Сва три примјера у којима смо пропустили доставити документацију након доношења Одлуке гдје смо изабрани као најповољнији понуђач везан је за исти временски период, а за који смо пропустили доставити документацију, из горе наведених разлога. Дакле ријеч је о 3 Одлуке који су повезаним блиским датумом: Одлука о избору најповољнијег понудача број: 01/2-02-828/20 од дана 31.08.2020. године; Одлука о избору најповољнијег понуђача број: 01/2-02-812/20 од 26.08.2020. године; и Одлука о избору најповољнијег понуђача број: 01/2-02-836/20 од 03.09.2020. године.

Из свега горе наведеног видљиво је да се не ради о никаквој теорији завјере између нас, привредног субјекта Бетон Fresh д.о.о. те привредног субјекта Адо Транс д.о.о. Високо како то жели да представи Мушинбеговоћ Градња д.о.о. Високо. Одговорно тврдимо да нисмо нарушили нити један члан Закона о конкуренцији, да нисмо пословно повезани са привредним субјектом Бетон Fresh д.о.о. те привредним друштвом Адо Транс д.о.о., те да немамо скривене намјере приликом снижавања цијена на е- аукцији без намјере закључења уговора, да би неко треће лице остварило добит. Недостављање документације иде на штету нама и само нама, тј. непотписивање уговора и губитак посла у поменутим набавкама.

Што се тиче дописа Агенције за јавне набавке, број: 03-07-2-1460-4/21 од 21.09.2021. године, осјећамо се у обавези да објаснимо прилог табелу гдје су уписане ИП АДРЕССЕ понуђача. Из истих је видљиво да се са исте адресе преузета Тендерска документација за Бетон Fresh д.о.о. и нас Браћа Мулић Export-Import д.о.о. Привредни субјекат Beton Fresh д.о.о. се налази на адреси Џемала Биједића 212, 71210 ллица, у закупљеном пословном простору, који је у власништву предузећа Браћа Мујић Export-import д.о.о. Како смо већ горе навели да су се наше канцеларије реновирале, те да су наши рачунари у том периоду били искључени, замолили смо Друштво Бетон Fresh д.о.о. Илица да нам изађу у сусрет те да Тендерску документацију преузмемо са њиховог рачунара. Обзиром да се налазимо на истој адреси Бетон Fresh д.о.о. Илица нам је изашао у сусрет као добар домаћин, не знајући да ће преузимање Тендерске документације са исте адресе проузроковати проблеме првенствено себи, те да би исти могао бити предмет контроле. Исто је учињено у незнању да би се преузимање Тендерске документације са исте адресе могло бити предмет контроле.

На крају и предлажемо да Конкуренцијски савјет БиХ, у складу с чланом 25. Закона о конкуренцији донесе Рјешење којим ће одбити захтјев предузећа Мушинбеговић Градња д.о.о Високо као неоснован због изношење неоснованих тврдњи.

Конкуренцијски савјет је поднеске Подносиоца захтјева (број: УП 04-26-3-004-19/21 и број УП 04-26-3-004-20/21) доставио дана 04.10.2021. године актом број: УП 04-26-3-004-41/21 привредном субјекту Адо Транс д.о.о. Привредну субјекат Адо Транс д.о.о Високо је подеском запримљеним дана 15.10.2021. године под бројем: УП 04-26-3-004-49/21 доставио сљедеће изјашњење:

Изјашњење по захтјеву привредног субјекта Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо"Предмет: Одговор на захтјев број УП 04-26-3-004-16/21 од 07.07.2021. године" и "Предмет: Допуна нашег одговора на захтјев број УП 04-26-3-004-16/21 од 07.07.2021. године"

Предузеће Адо-Транс д.о.о. је одговорно правно лице, које одговара материјално и кривично пред законима у БиХ, испуњавајући при томе све законске обавезе, те не можемо дозволити да се и даље износе неистинити наводи против нашег предузећа и тиме руши и углед како предузећа, тако и одговорних лица и запосленика у предузећу.

Истинит је навод привредног субјекта Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо да смо као заинтересована страна учествовали у отвореним поступцима јавних набавки како је то и навео привредни субјекат Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо и то поступцима: Уговорни орган Град Високо, ЛОТ 2- Реконструкција пута у насељу Грачаница; ЛОТ 2 - Реконструкција пута Сеоча, ЛОТ 1 - Реконструкција улице Музаферија. Уговорни орган Град Зеница: ЛОТ 2 - Реконструкција и инвестиционо одржавање водопривредних објеката за потребе; ЛОТ 1 - Пвегулација, изградња и реконструкција водовода и канализација за потребе града Зеница II, ЛОТ 2 - Регулација, изградња и реконструкција водовода и канализација за потребе града Зеница II и ЛОТ 4 - Регулација, изградња и реконструкција водовода и канализација за потребе града; ЛОТ 1 - Изградња фекалне канализације и пет засебних разводних мрежа из резервоара.

Како се и може видјети из навода привредног субјекта Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо, у три поступка јавне набавке код Уговорног органа Град Високо смо доставили захтјеве за учешће, тј. понуде са пратећом тендером захтијеваном документацијом, чиме смо испунили услове квлификације и тиме осигурали наше учешће у другој фази поступка, приступ е-аукцији.

На заказаној е-аукцији у сва три наведена поступка нисмо вршили промјену (снижавање) наше понуђене цијене. Разлог неснижавања наших понуђених цијена, је одлука управе предузећа, гдје смо приликом припреме тендерске понуде извршили испитивање тржишта и формирали цијене у складу с тим, имајући у виду вријеме које ће протећи од дана предаје понуде до дана Одлуке о избору најповољнијег понудача, евентуалног жалбеног поступка, те предвиђеног рока за закључивање уговора са Уговорним органом. Ако узмемо поступке јавних набавки, опште је познато колико времена протекне од дана предаје понуде до дана закључивање уговора. Нисмо могли преузети ризик снижавање цијена испод понуђених на отварању понуда, узмемо ли уобзир све горе наведенои колико ће се тржишне цијене материјала промијенити у овом временском периоду. Поред тога, у поступцима јавних набавки су захтијеване и понудбене и изведбене гаранције, те не испуњавање постављених тендерских услова и услова из уговора, води ка протестирању истих.

Надаље, у сваком поступку смо као понуђач у обавези прихватити односно потврдити прихваћање постављеног рока валидности понуда, Ако се поступак не спроведе у законским роковима, те истекне рок валидности наших понуда, Уговорни орган захтијева продужење валидности све до закључења уговора. Те тако имамо поступке јавих набавки, гдје процедура од предаје понуде до закључења уговора траје и до годину дана, па чак и дуже.

Не желећи се довести у ситуацију, да снизимо почетне цијене наших понуда, а поступак се не оконча у предвиђеном року, извршили смо пројекцију цијена за период од 6 (шест) мјесеци и у скаду с тим и формирали цијене наших дати понуда. Као потенцијлни потписник уговора о набавци услуга и као озбиљан понуђач, никако нисмо жељели бити у ситуацији да смо снизили цијене датих понуда на Е-аукцији, уговор се није закључио у предвиђеном року, чиме би били приморани одустати од уговора због промјене тржишних цијена матариjала.

Из свега наведеног као понуђач смо приступили Е-аукцији, но на истој нисмо вршили снижавање датих цијене у нашим понудама.

Наводи привредног субјекта Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо да се ради о договору предузећа Адо- Транс д.о.о. Високо са предузећима Бетон Fresh д.о.о. Илица и Браћа Мујић Export-Import д.о.о. Илицаи кориштењу одређене стратегије су неистинити, некоректани, нереалани, паушалани и неосновани, а све ради изношења нетачних тврдњи. Тиме што на предметним е-аукцијама нисмо снизили цијене наших понуда, што је наше легитимно право, нисмо починили било какав прекршај или прекршили обредбе Закон, што нам се ставља на терет. Како је познато понуде за учешће у јавним набавкама се достављају у затвореним ковертама до рока одређеног за достављање понуда, за сваку јавну набавку Уговорни органи заказују термин "јавног" отварања понуда, на којем се први пут добијају информације о понуђачима који учествују у предметној набавци и цијенама достављених понуда. Стога се питамо, ако се понуде достављају у затвореним ковертама, те информације о понуђачима који су преузели тендерску документацију са портала јавних набавки нису јавне, како било који понуђач може знати називе понуђача који учествују у предметној набавци и њихове понуђене цијене понуда прије самог отварања истих. Како ми као понуђач, ако немамо доступну информацију потенцијалних понуђача који су преузели тендерску докуметацију, можемо уопће знати понуђаче који су доставили понуде, а поготово поредак понуђача по основу понуђаних цијена. Стратегија како наводи привредни субјекат МуШинбеговић Градња д.о.о. Високо не постоји, јер се на нашој позицији рангирања по основу цијене понуде могао наћи и сам привредни субјект Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо. Тврдњу да смо сачинили договор са предузећима БЕТОН FRESH д.о.о. Илица и Браћа Мујић Export-Import д.о.о, Иица оповргавамо и држимо за неосновану, јер смо предузеће које дјетује у складу са Законом и подзаконским актима.

Надаље, узимајући у обзир поступке јавних набавки објављених од стране Уговорног органа Град Зеница, потврђујемо да смо доставили наше понуде и пратећу документацију, чиме смо испунили квалификационе тендером постављене услове и тиме осигурали наше учешће у другој фази поступка, приступ е-аукцији. За предметне поступке смо формирали цијене наших понуда по основу понуда за матариjале које смо добили од наших добављача, те у складу са планираним буџетом за предметне набавке. Како је разлика у цијени била и више него прихватљива, имали смо простора за снижавање наших цијена на заказаним аукцијама, узимајући у обзир вријеме које ће протећи од дана предаје понуде до времена закључивања уговора. Осигурали смо наше понуђене цијене и могли смо прихватити ризик потписивања уговора и ако дође до промјене цијена материјала на тржишту.

Одлука о избору најповољнијег понуђача за наведне поступке стигла у периоду када смо већ прихватили обавезе потписивања Уговора на подручју Града Високо, те смо као озбиљно и одговорно предузеће, које до сада извршавало обавеза уговора у предвиђеном року, морали донијети одлуку о неприхватању потписивања Уговора са Уговорним органом Град Зеница, што је и био разлог повлачења односно одустајања од датих понуда.

Из свега наведеног тврдимо да нисмо прекрили одредбе нити једног члана Закона о конкуренцији.

Постављамо питање, да ли привредни субјекат Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо исказује сумњу и износи неистините и нетачне тврдње, јер у својој пракси врши радње за које терети предузеће Адо-Транс д.о.о. Високо?

У поступку објављеном од стране Уговорног органа Град Високо - Одводња бујичиног потока Луке уз прикупљање оборинских вода у насељу Жељезничких станица - Поријецани, узели су учешће сљедећи понуђачи: Шпицбетон д.о.о. Зеница, Адо-Транс д.о.о. Високо, Атлас-Д д.о.о. Високо и Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо. Поредак понуђача на јавном отварању понуда је био сљедећи:

1. Шпицбетон д.о.о. Зеница - 83.833,00 КМ
2. Адо-Транс д.о.о. Високо- 104.579,00 КМ
3. Атлас-Д д.о.о. Високо - 130.139,00 КМ
4. Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо - 132.172,30 КМ.

На заказаној е-аукцији прво снижавање цијене врши понуђач Атлас-Д д.о.о. Високо на цијену од 83.740,00 КМ у 10:12:57 сати. Након тога своју цијену снижава понуђач Адо-Транс д.о.о. Високо на цијену 83.646,17 КМ у 10:14:35 сати. Сљедеће што се дешава јесте снижавање цијене понуде понуђача Атлас д.о.о. Високо на цијену од 83.500,00 КМ, те након тачно 2 (двије) секунде понуђач Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо снижава цијену своје понуде на 75.200,00 КМ.

Овдје исказујемо нашу сумњу да се ради о договору између понуђача Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо и понуђача Атлас д.о.о. Високо.

Како је познато из Правилника о условима и начину кориштења е-аукције, члан 8. јасно наводи: "Свако снижавање цијене понуде у случају најниже цијене или у

случају економски најповољније понуде, као критерија за додјелу уговора, је могуће у распону од 0,1 % до 10% најниже почетне цијене свих понуда. "

Узмемо ли обзир разлику времена од 2 (двије) секунде између снижавања цијене понуде понудача Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо и понудача Атлас д.о.о. Високо, те ако није постојао договор између истих, немогуће је да понудач Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо формира своју цијену на износ од 75.200,00 КМ, знајући да је водећа понуда у том тренутку са цијеном од 83.656,17 КМ (разлика од 11,24%), јер је исто у супротности са чланом 8. да је снижавање цијене могуће у распону од 0,1% до 10%.

Ово нас као понуђача доводи у сумњу да је период од цца 1,5 минута, који је протекао од снижавања цијене понуђача Адо-Транс д.о.о. Високо, био довољан за постизање договора између понуђача Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо и понудача Атлас д.о.о. Високо, како би могли испунити и не прекршити одредбе члана 8. да је снижавање цијене могуће у распону од 0,1% до 10%, остати квалификовани за даљњи ток аукције и неприродно ниским снижавањем цијене (на једном снижавању), елиминисати конкуренцију.

Очито је да понуђач Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо своју лошу праксу учешћа у поступцима јавних набавки покушава пренијети и приказати као праксу и других понуђача, у овом случају понуђача Адо-Транс д.о.о. Високо, чиме нарушава углед предузећу Адо-Транс д.о.о. Високо, те врши клевету износећи неистините тврдње.

Из свега горе наведеног, под материјалном и кривичном одговорношћу тврдимо да нисмо извршили повреду нити једног члана Закона о конкуренцији. Овим путем предлажемо да Конкуренцијски савјет БиХ у складу с чланом 25. Закона о конкуренцији одбаци захтјев предузећа Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо као неоснован, те испита радње спроведене од стране понуђача Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо, у поступку објављеном од стране Уговорног органа Град Високо - Одводња бујичиног потока Луке уз прикупљање оборинских вода у насељу Жељезничких станица - Поријечани.

5. Прикупљање податак од трећих лица

Конкуренцијски савјет је у току предметног постипка утврђивања забрањеног конкурецијског дјеловања у складу са чланом 35. Закона о конкуренцији ради правилног утврђивања чињеничног стања прикупљало податке и од других правних лица која нису странке у поступку.

Дана 22.07.2021. године актом број: УП 04-26-3-004-21/21 је упућен захтјев за достављање података Граду Високо, као уговорном органу у поступку јавне набавке у којој су учествовали подносилац захтјева и привредни субјекти против којих се води поступак.

Град Високо је у остављеном року поднеском број: УП 04-26-3-004-27/21 дана 04.08.2021. године доставио тражену документацију за јавну набавку број:870-1-3-35/20 ЛОТ 2- Реконструкција пута Кула Бањер; јавна набавка број: 870-1-3-36/20 ЛОТ 2- Реконструкција пута у насељу Грачаница; јавна набавка број: 870-1-3-34/20 ЛОТ 2- Реконструкција пута Сеоча; јавна набавка број:870-1-3-33/20 ЛОТ 1- Реконструкција улице Музаферија, као и одговор у ком је наведено следеће:

Уговорни орган је након провођења наведених поступка примијетио исти образац понашања понуђача и то:

- Снижавање понуђених цијена приликом е-аукције и до 50% у односу на процијењену вриједност набавке;
- Недостављање документације из члана 45. Закона о јавним набавкама прворангираног понуђача након доношења Одлуке о избору;
- Недостављање документације из члана 45. Закона о јавним набавкама другорангираног понуђача након доношења Одлуке о избору;
- Доношење одлуке о избору трећерангираног понуђача, истог у сва четири поступка јавне набавке.

Обзиром да учесник у поступку јавне набавке тендерску документацију може преузети са портала Агенције за јавне набавке БиХ из система е-набавке и учествују у е-аукцији у систему е-набавки, Конкуренцијски савјет је аком број: УП 04-26-3-004-22/21 од 22.07.2021. године и актом број: УП 04-26-3-004-33/21 од 09.09.2021. године, упутило захтјев за достављање података Агенцији за јавне набавке БиХ.

Агенција за јавне набавке БиХ је својим актом број: 03-07-2-1460-2/21 запримљеним дана 02.08.2021. године и актом број: 03-07-2-1460-4/21 запримљеним 23.09.2021. гоидне доставили сљедеће:

Дана 22.07.2021. године Агенција за јавне набавке БиХ је запримила ваш допис (број и датум везе), а којим од нас тражите да вам у складу са чланом 35. Закона о конкуренцији провјеримо и доставимо податке о томе да ли су привредни субјекти против којих је покренут поступак и/или други понуђачи, приликом преузимања тендерске документације са портала е-набавке и/или у току учествовања у е-аукцији, приступили са исте ИП адресе у сљедећим поступцима јавних набавки: Јавна набавка број: 870-1-3-35/20 ЛОТ 2- Реконструкција пута Кула Бањер; Јавна набавка број: 870-1-3-36/20 ЛОТ 2- Реконструкција пута у насељу Грачаница; Јавна набавка број: 870-1-3-34/20 ЛОТ 2- Реконструкција пута Сеоча; Јавна набавка број: 870-1-3-33/20 ЛОТ I- Реконструкција улице Музаферија.

Такође, истим захтјевом сте тражили да вам доставимо све релевантне податке са којима располажемо, уколико смо примијетили неко неуобичајено поступање понуђача у наведеним поступцима које указује на договарање и намјештање понуда. На почетку, истичемо да наведене набавке нису били предмети поступка праћења јавних набавки у складу са Правилником о праћењу поступака јавних набавки ("Службени гласник БиХ" број 72/16). Међутим, напомињемо да је у случају јавне набавке број: 870-1-3-35/20 Ј70Т 2- Реконструкција пута Кула Бањер, Агенцији упућен упит број: МГ 482/20 од 14.08.2020. године од стране привредног субјекта Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо, Мухашиновићи бб, 71 300 Високо. На исти је одговорено мишљењем Агенције број: 04-02- 1-1697-2/20 од 19.08.2020. године. Оба акта вам достављамо у прилогу. Напомињемо да у наведеној е-Аукцији јесте био неубичајен број промјена цијена од стране два понуђача у кратком року (6 измјена за 40 секунди), те да је по њиховом одустанку уговор на крају закључен, како је подносилац упита и предвидио, са трећерангираним понуђачем, а што је видљиво из Обавјештења о додјели уговора бр.870-1-3-35-5-103/20 од 27.10.2020. године (у посебном прилогу).

Агенција је преко фирме која одржава систем Информациони сисгем е-Набавке, извукла лог-фајлове из наведеног система е-Набавке те вам достављамо сљедеће податке:

- Преузимање тендерске документације

У табели „Преузимање_ТД.хлцх", приказано је преузимање тендерске документације (У даљем тексту: ТД) за сваког од доле наведених понуђача. У табели је назначен број поступка у којем је понуђач преузео ТД, датум и вријеме преузимања ТД, назив понуђача, име и презиме оператера,

његово корисничко име и ИП адреса са које је извршено преузимање ТД.

- Учествовање у е-аукцији

У табели „Учесце_аукција" видљива је ИП адресса сваког од понуђача са које је поставио понуду у току е-Аукције (ИП адреса означена болд).

- Промјена података

У табели „Промјена_података", може се видјети да су оператери радили одређене измјене над подацима. Наиме 01.12.2020. године извршена је промјена података за два корисника. Ово је урађено за оба понуђача БЕТОН ФРЕШ ДОО и БРАЋА МУЈИЋ ЕКСПОРТ- ИМПОРТ

6. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 33/10) чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухваћа све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјењивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно географско тржиште обухваћа цјелокупну или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекти дјелују у продаји и/или куповини релевантне услуге под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Приликом дефинисања релевантног тржишта у предметном поступку Конкуренцијски савјет је узео у обзир све специфичности поступака јавних набавки.

Конкуренцијски савјет је приликом одређивања релевантног тржишта узео у обзир сам предмет поступка који се односи на утврђивање забрањеног конкуренцијског дјеловања у проведеним поступцима јавних набавки у 2020. години од стране уговорног орган Град Високо, односно на поступак јавне набавке ЛОТ 2- Реконструкција пута Кула Бањер.

Имајући у виду наведено, Конкуренцијски савјет је одредио да релевантно тржиште производа и/или услуга у конкретном случају представља поступак јавне набавке ЛОТ 2- Реконструкција пута Кула Бањер.

У конкретном случају релевантно географско тржиште је Град Високо јер је предметну набавку расписао и провео уговорни орган Град Високо и иста се односи на Реконструкцију пута Кула Бањер у Граду Високо.

Слиједом наведеног, релевантно тржиште предметног поступка је јавна набавка ЛОТ 2- Реконструкција пута Кула Бањер у Граду Високо.

7. Усмена расправа и даљи ток поступка

Будући да се ради о поступку странака са супротним интересом Конкуренцијски савјет је, у складу са одредбом члана 39. Закона о конкуренцији заказао усмену расправу на којој су се заступници странака изјаснили о чињеницама и околностима на којим се темељи Захтјев и Закључак.

На усменој расправи одржаној дана 10.11.2021. године у Конкуренцијском савјету у име странака у поступку су приступили њихови законски заступници и пуномоћници којом приликом су имали могућност да једни другима постављају питања и разјасне међусобно спорне ствари (Записник са усмене расправе, акт број: 04-26-3-004-63/21).

(...)*

У складу са закључком са усмене расправе привредним субјектима Браћа Мујић и Бетон Fresh је остављен рок од 8 дана за доставе предметне уговоре и остале доказе којима потврђују наводе са усмене расправе. Поступајући по наложеном привредни субјект Бетон Fresh је дана 18.11.2021. године, поднеском запримљеним под бројем УП 04-26-3-004-66/21 доставио закључене уговоре.

Привредни субјекат Браћа Мујић је дана 18.11.2021 године поднеском запримљеним под бројем УП 04-26-3-004-65/21, доставио тражену документацију.

8. Утврђено чињенично стање

Након сагледавања релевантних чињеница и доказа утврђених током поступка, чињеница изнијетих на усменој расправи, података и документације релевантних институција, појединачно и заједно, те на основу изведених доказа Конкуренцијски савјет је утврдио сљедеће:

У складу са чланом 3. став 1) Закона о јавним набавкама уговорни органи дужан је да поступа транспарентно, да се у поступку јавне набавке према кандидатима/понуђачима понаша једнако и недискриминирајуће, на начин да осигура правичну и активну конкуренцију, с циљем најефикаснијег коришћења јавних средстава у вези с предметом набавке и његовом сврхом. Члан 4. став 1) тачка а) Закона о јавним набавкама прописује да је уговорни орган у смислу овог закона свака институција власти у БиХ, ентитетима, Брчко дистрикту БиХ, на нивоу кантона, града или општине (институција власти на државном нивоу, ентитетском или локалном нивоу).

Према Правилнику о условима и начину коришћења е-аукције Од 01.01.2020. године уговорни органи су дужни за све поступке јавне набавке из члана 1. став (1) овог правилника, код којих се користи најнижа цијена као критеријум за додјелу уговора, предвидјети провођење е-аукције у систему е-Набавке.

Члан 1. став 3) Правилника о условима и начину коришћења е-аукције прописује да је е-аукција начин провођења дијела поступка јавне набавке, који укључује подношење нових цијена, измијењених наниже, или цијена и нових (побољшаних) вриједности које се односе на одређене елементе понуда, а одвија се након почетне оцјене понуда и омогућава њихово рангирање помоћу аутоматских метода оцјењивања у информационом систему е-Набавке (у даљем тексту: систем е-Набавке).

Свако снижавање цијене понуде у случају најниже цијене, као критеријум за додјелу уговора, је могуће у распону од 0,1 % до 10 % најниже почетне цијене свих понуда.

Уговорни орган Град Високо је у складу са Одлуком о покретању поступка јавне набавке, покренуо поступак набавке радова за предмет набавке ЛОТ2- Реконструкција пута Кула Бањер путем отвореног поступка са процијењеном вриједношћу набавке у износу од 42.735,04 КМ без ПДВ-а,. Тендерска документација за набавку радова за ЛОТ2- Реконструкција пута Кула Бањер је објављена на порталу јавних набавки дана 02.07.2020 године, према којој је критерији за додјелу уговора најнижа цијена. Утврђен је рок за достављање понуда за 23.07.2020. године до 14.00 х, вријеме отварања понуда заказано за дан 23.07.2020. године у 14.15 х, те да ће уговорни орган провести е-аукција путем система е-Набавки на web страници www.ejn.gov.ba. након пријема, отварања и анализе пристиглих понуада.

Према Извјештају о преузимању тендерске документације од стране понуђача, Подносилац захтјева је дана 03.07.2020. године у 14.11х преузео тендерску документацији, противна страна и то Адо Транс 03.07.2020

године у 10.37х, Браћа Мујић Експорт Импорт дана 08.07.2020. године у 11.02х, Бетон Фресх дана 08.07.2020 године у 11.15х.

Увидом у Записник са отварања понуда утврђено је да је понуду за ЛОТ2- Реконструкција пута Кула Бањер доставило шест понуђача и то: Гео-Пут д.о.о Маглај, Мушинбеговић градња д.о.о Високо, Бетон Fresh д.о.о Илица, Аме д.о.о Бреза, Браћа Мујић Export-Import д.о.о Илица и Адо Транс д.о.о Високо. Према Записнику Комисије о оцјени понуда (прије заказане е-аукције) од дана 23.07.2020. године, све понуде су благовремене, рачунски тачне и достављене у складу са условима из Тендерске документације, те је Комисија сачинила ранг листу прије заказивање е-аукције како слиједи:

- Адо-Транс д.о.о Високо са цијеном понуде од 42.546,00 без ПВ-а
- Гео-Пут д.о.о Маглај са цијеном понуде од 42.645,00 КМ без ПДВ-а
- Браћа Мујић Export-Import д.о.о Илица са цијеном понуде од 43.902,00 КМ без ПДВ-а
- АМЕ д.о.о Бреза са цијеном понуде од 44.835,00 Км без ПДВ-а
- Мушинбеговић Градња д.о.о Високо са цијеном понуде од 45.880,00 КМ без ПДВ-а
- Бетон Fresh д.о.о Илица са цијеном понуде 46.895,00 КМ без ПДВ-а

Према Извјештају о току и завршетку е-аукције, е-аукције је одржана дана 14.08.2020 године са почетком у 10 х и завршена у 10.15 х и исту је свих шест понуђача позвано да учествују. Понуђачи Браћа Мујић Export-Import и Бетон Fresh су једини у току е-аукцији подносили нове цијене, понуђачи су цијену понуде снизили 57,35% и 47,61% у првих 40 секунди од момента подношења прве промјене цијене (Табела бр.1).

Табела бр.1

Назив понуђача	Вријеме подношења цијене	Цијена у КМ без ПДВ-а
Браћа Мујић Export Import	10:00:07	38.500,00
Бетон Fresh	10:00:18	35.000,00
Браћа Мујић Export Import	10:00:23	31.000,00
Бетон Fresh	10:00:31	27.000,00
Браћа Мујић Export Import	10:00:36	23.000,00
Бетон Fresh	10:00:47	20.000,00

Након окончане е-аукције је сачињена Коначна ранг листа понуђача који су учествовали на е-аукције је како слиједи:

Табела бр. 2

Назив понуђача	Коначна цијена у КМ без ПДВ-а	Умањење цијене	Ранг
Бетон Fresh	20.000,00	57,35%	1
Браћа Мујић Export-Import	23.000,00	47,61%	2
Адо-Транс	42.546,00	0%	3
Гео-Пут	42.645,00	0%	4
Аме	44.835,00	0%	5
Мушинбеговић Градња	45.880,00	0%	6

Комисија за јавне набавке ЛОТ 2 Реконструкција пута Кула Бањер, је у складу са Извјештајем о току и завршетку е-аукције од 14.08.2020. године констатовала да је најповољнији понуђач Бетон Fresh д.о.о Илица са цијеном понуде у износу од 20.000,00 КМ без ПДВ-а и предложила да се донесе Одлука о избору најповољнијег понуђача према којој ће бити изабран Бетон Fresh д.о.о Илица. Уговорни орган је дана дана 26.08.2020. године донио Одлуку о избору најповољнијег понуђача за ЛОТ2 Реконструкција пута Кула Бањер којом је изабран Бетон Fresh д.о.о Илица као најповољнији понуђач, те је у складу са тачком II наведене одлуке, изабрани понуђач био у обавези да достави документацију из члана 45. Закона о Јавним набавкама у року од 7 дана од пријема одлуке у складу са условима дефинисаним у тендерској документацији. Остали учесници предметне набавке су путем Обавјештење о избору наповољнијег понуђача за јавне набавку, били обавјештени о исходу јавне набавке.

Дана 14.09.2020. године Комисија за отворени поступак јавне набавке ЛОТ2 Реконструкција пута Кула Бањер је констатовала да најповољнији понуђач Бетон Фресх д.о.о Илица није поступио по тачки II Одлуке, односно није доставио документацију из члана 45. Закона о јавним набавкама те се његова понуда због тога одбацује, и предлаже Уговорном органу да као најповољнијег понуђача изабере другорангираног понуђача на ранг листи формираној након одржана е-аукције, и то понуђача Браћа Мујић Export Import д.од.о Илица.

Уговорни орган Град Високо је дана 16.09.2020 године донио Одлуку о избору најповољнијег понуђача Браћа Мујић Export Import д.о.о Илица, који је у складу са тачком III одлуке био у обавези да достави документацију из члана 45. Закона о јавним набавкама у року од 7 дана од пријема одлуке у складу са условима дефинисаним у тендерској документацији.

Дана 30.09.2020. године је Комисија констатовала да изабрани понуђач није доставио тражену документацију из тачке III одлуке, те је његова понуда одбачена, па је тако трећерангирани понуђач са ранг листе Адо Транс д.о.о Високо, Одлуком о избору најповољнијег понуђача од 01.10.2020. године изабран за најповољнијег понуђача у поступку јавне набавке ЛОТ 2 Реконструкција пута Кула Бањер. Комисија за јавне набавке је констатовала да је понуђач Адо-Транс д.о.о Високо доставио документацију из члана 45. Закона о јавним набавкама у складу са условима из Тендерске документације и да су испуњени услови за закључење уговор са изабраним понуђачем. Уговор о Реконструкцији пута Кула Бањер је закључен између уговорног органа Град Високо и понуђача Адо Транс д.о.о Високо у складу са Одлуком о избору најповољнијег понуђача број: 01/2-02-918/20 од 01.10.2020. године.

(...)*

8.1. Извођење доказа вјештачењем у предметном поступку и оцјена доказа

Конкуренцијски савјет је дана 22.11.2021. године, под бројем: УП 04-26-3-004-68/21 , на 96. сједници, донио Закључак о вјештачењу у предмету број: УП 04-26-3-004-1/21, којим је одређено извођење доказа вјештачењем вјештака грађевинске струке Ибрахимовић Ферид дипл. инг. грађ, стални судски вјештак грађевинске струке на околности предложене захтјевом за вјештачењем постављеним од стране Подносиоца захтјева.

Напријед наведени закључак је достављен свим странкама у поступку дана 23.11.2021. године.

Конкуренцијски савјет је дана 02.12.2021. године под бројем: УП 04-26-3-004-77/21, запримио стручни налаз и мишљење сталног вјештака грађевинске струке Ибрахимовић Ферида дипл. инг. грађ., "Утврђивање чињеница за рјешавање спора управне ствари Конкуренцијског савјета Босне и Херцеговине према Закључку број: УП 04-26-3-004-68/21 од дана 22.11.2021."(у даљем тексту: Налазу судског вјештака).

У достављеном Налазу судског вјештака, а сачињеном на предложене околности, утврђено је сљедеће:

"Након упознавања са достављеном документацијом, вјештак констатује: На основу прегледа достављене документације вјештак није уочио неправилности у погледу израде понуда које су достављене. Извршен је преглед

јединичних цијена и дио комплетних понуда. Максимална разлика поднесене цијене за извршење посла, према тендерској документацији, исказане у достављеним понудама износи 4.349,00 КМ ,односно 10 % што представља допустиву и уобичајену разлику поднесених понуда различитих учесника на тендеру.

Извршена је контрола кључних ставки односно цијена за тампон и асфалтирање, који су у достављеним понудама исказани у складу са тржишним цијенама. Контактирао сам испоручиоце материјала у сврху утврђивања евентуалних одступања, односно ставки из понуде које битно утјечу на висину исте и констатовао да су понуђене цијене материјала, транспорта и уградње за тампон који је гранулисан према рецептури крећу у распону 20-30КМ/т3, а да је цијена уграђеног асфалта 3- 4 КМ/м2 дебљине 1 цм уграђеног асфалта.

Понуђене јединичне цијене у достављеним понудама су у складу са горе датим тржишним цијенама.Фирма Бетон Fresh д.о.о Илиџа на Е-АУКЦИЈИ је понудила посао за 20.000,00 што предразумјева умањење у односу на првобитну понуду за 57,35% -Фирма Браћа Мујић Ехпорт-Импорт д.о.о. Илиџа на Е -АУКЦИЈИ понудила је посао за 23.000,00 што предразумјева умањење за 47,61%.

Понуде након обављене Е -АУКЦИЈЕ од 14.08.2020. фирме" Бетон Fresh" д.о.о Илиџа и "Браћа Мујић Export - Import д.о.о. Илиџа дефинитивно нису дате у складу са тржишним условима.

Неовисно од правне процедуре и важећих правила за натјецање на тендерима вјештак сматра да се за понуђени износ од 20.000,00КМ односно 23.000,00КМ не могу квалитетно извести тендером описани радови.

Вјештаку нису познати мотиви обарања властитих цијена из основне понуде за фирме "Бетон Fresh" д.о.о Илиџа и "Браћа Мујић Export -Import д.о.о.Илиџа.

Доња граница економске исплативости за реализацију овог пројекта, по мишљењу вјештака износи цца 37.350.00КМ (без ПДВ), што подразумјева смањење пристигих понуда за цца 15-20%, како је то дато у радној понуди за извођење радова.

Нуђење и уговарање послова по цијенама нижим од тржишне се дешава најчешће у условима економске и финансијске кризе када су многе фирме без посла, што у грађевинском сектору представља велики проблем, па се представници фирми одлучују ићи са понудама испод границе исплативости како би механизација и радна снага били ангажовани. Тада се иде у свјестан губитак на послу али се упошљава радна снага,користе ресурси фирме и ствара било какав приход."

Током поступка Конкуренцијски савјет је цијенио наводе, доказе и материјалну документацију, те сумњу да је почињен забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке а), б), ц), д) и е) Закона. Након сагледавања свих релевантних чињеница и доказа странака у поступку, појединачно и заједно, Конкуренцијски савјет је утврдио да:

Чланом 4. став (1) Закона је утврђено да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања и прећутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката који за циљ и посљедицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на тржишту, а који се односе на:

а) директно или индиректно утврђивање куповних и продајних цијена или било којих других трговачких услуга;
б) ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања;
ц) подјелу тржишта или извора снабдијевања;
д) примјена различитих услова за идентичне трансакције са другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију;
е) закључивања таквих споразума којима се друга страна условљава да прихвати додатне обавезе које по својој природи или обичајима у трговини нису у вези са предметом споразума;

Споразуми забрањени у складу са чланом 4. став (1) Закона о конкуренцији су ништавни.

Иако је подносилац захтјева изнио низ сумњи у могући облик забрањене сарадње односно споразума, на основу достављене документације Конкурецијски савјет БиХ није могао утврдити повреде члана 4. Закона, јер није нашао релевантне доказе и чињенице које упућују на наведено. Наиме, снижавање понуде у кратком временском периоду представља ствар техничке могућности у самом систему е-набавки коју свака страна у поступку може да искористи, и као такав не представља привилегију појединим учесницима у поступку јавних набавки, а што је уређено Правилником о условима и начину кориштења е-аукције, за који је надлежна Агенције за јавне набавке БиХ. На крају и подносилац захтјева је у неком другом поступку користио ту могућност. Што се тиче сумње на превисоко снижење понуде у односу на почетну према налазу судског вјештака за понуђени износ од 20.000,00 КМ односно 23.000,00КМ не могу се квалитетно извести тендером описани радови, али се такође наводи да нуђење и уговарање послова по цијенама нижим од тржишне се дешава најчешће у условима економске и финансијске кризе када су многе фирме без посла, што у грађевинском сектору представља велики проблем, па се представници фирми одлучују ићи са понудама испод границе исплативости како би механизација и радна снага били ангажовани. Тада се иде у свјестан губитак на послу али се упошљава радна снага, користе ресурси фирме и ствара било какав приход. Осим тога нити уговорни орган Град Високо нити подносилац захтјева Мушинбеговић Градња д.о.о Високо иако су исти имали право према одредбама ЗЈН-а, исти апсолутно нису поднијели захтјев према којем би се од одабраних понуђача тражило да образложе своју цијену сматрајући исту наводно неприродно ниском. Из овога се се закључује да су радови по наведеним цијенам оправдани не улазећи у њихов сами квалитет што и није предмет овог поступка.

Такође, овдје наглашавамо и чињеницу да лица против којих је покренут поступак, а сходно њиховим изјавама нису ни у каквим пословним и било којим везама, изузев чињенице да је власник и директор фирме Бетон Fresh д.о.о. Илиџа некада био упосленик фирме Браћа Мујић Export Import д.о.о Илиџа. Наведене фирме су у вријеме аукције за јавну набавку ЛОТ 2 - реконструкција пута Кула Бањер, која је предмет поступка имале већ уговорене послове на другим локацијама, а ипак су смањивале понуду у предметој аукцији, што иако може упућивати на одређене сумње које немају елементе доказа, исто је дозвољено и као такво могуће реализовати сходно материјалним прописима који регулишу дату област.

Дакле, иако се ради о предмету који може имати елементе сумње на забрањени споразум подносилац захтјева није успио да понуди доказе и чињенице које би јасно и до краја експлицитно указивале на забрањени споразум.

Модалитет постојања споразума, у смислу члана 4. Закона о конкуренцији, у напријед наведеним случајевима није испуњен, те Конкуренцијски савјет у предметном поступку није утврдио постојање уговора, уговорних

одредби, понашања, дјеловања или договора који би чинили забрањене споразуме, у смислу Закона о конкуренцији.

Конкуренцијски савјет је оцијенио да привредни субјекти Браћа Мујић Export-Import д.о.о. Илиџа, Бетон Fresh д.о.о Илиџа и Адо Транс д.о.о Високо, у току поступка јавне набавке ЛОТ2-Реконструкција пута Кула Бањер, нису прекршили одредбе члана 4. став (1) тачке а), б), ц), д) и е) Закона о конкуренцији, те се захтјев привредног субјекта Мушинбеговић Градња д.о.о. Високо у цијелости одбија као неоснован.

Слиједом наведеног, одлучено је као у тачки 1. диспозитива.

9. Трошкови поступка

Пуномоћник Подносиоца захтјева, адвокат Агић Суад, је дана 19.11.2021. године, поднио захтјев за накнаду трошкова (поднесак број: УП 04-26-3-004-67/21 поступка који се састоји од сљедећих трошкова: 1) такса на захтјев 1.000,00 КМ; 2) заступање на рочишту одржаном дана 01.11.2021. године 1.167,66 КМ; заступање на рочишту одржаном дана 10.11.2021. године 1.167,66 КМ; трошкови превоза пуномоћника 109,76 КМ; трошкови одсуства из канцеларије за вријеме путовања 280,80 КМ, што укупно износи 3.725,88 КМ.

Пуномоћник привредног субјекта Адо Транс д.о.о, адвокат Златан Алагић је на усменој расправио доставио трошковник који се састоји од: састав одговора на захтјев од 23.04.2021. године 990,50КМ; сасатав изјашњења 990,00 КМ; приступ на рочиште од 01.11.2021. године 990,00КМ; приступ на рочиште од 10.11.2021. године 990,00КМ; одсусутво из уреда 2x3x 720,00 КМ; све укупно са урачунатим ПДВ-ом износи 5.475,60 КМ.

Остале странке у поступку нису поднијеле захтјев за накнаду трошкова.

Чланом 108. став 1) Закона о управном поступку је прописано да у рјешењу којим се поступак завршава орган који доноси рјешење одређује ко сноси трошкове поступка, њихов износ и коме се и у ком року имају исплатити, а чланом 105. став 2) истог Закона је прописано да када у поступку учествују двије или више страна са супротним интересом, страна која је изазвала поступак, а на чију штету је поступак окончан, дужна је противној странци надокандити оправдане трошкове који су настали у поступку.

Конкуренцијски савјет је утврдио да предметни трошковник није сачињен у складу са стварним трошковима поступка, нити је у складу са прописом који регулише висину адвокатских трошкова заступања, јер адвокатски трошкови заступања пуномоћника привредног субјекта Адо Транс д.о.о, адвокат Златан Алагић нису утврђени у складу са чланом 18. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине ФБиХ", бр. 22/04 и 24/04) који прописује висину адвокатских трошкова у управном поступку.

Конкуренцијски савјет је утврдио да Пуномоћник привредног субјекта Адо Транс д.о.о, адвокат Златан Алагић, има право на сљедеће трошкове: састав одговора на захтјев од 23.04.2021. године 240,00 КМ; састав изјашњења 240,00 КМ; приступ на рочиште од 01.11.2021. године 240,00КМ; приступ на рочиште од 10.11.2021. године 420,00КМ; све укупно износи 1.140,00 КМ, а са урачунатим ПДВ-ом износи 1.333,80 КМ.

Имајући у виду све наведено, као и чињеницу да Подносилац захтјева није успио са својим захтјевом у предметном поступку, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 2. диспозитива овог Рјешења.

10. Административна такса

Подносилац захтјева, је дужан платити административну таксу у износу од 1.500,00 КМ у корист буџета Институција Босне и Херцеговине, у складу са чланом 2. Тарифни број 107. тачка г) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкуренцијским савјетом ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06, 18/11 и 75/18).

11. Поука о правном лијеку

Против овога Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна странка може покренути Управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овога Рјешења.

Број УП 04-26-3-004-93/21
05.јануара 2022. године
Сарајево

Предсједник
Др сц. **Амир Каралић**, с. р.

AGENCIJA ZA OSIGURANJE DEPOZITA BOSNE I HERCEGOVINE

632

Na osnovu člana 30. stav 1. i 2. Zakona o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/20), Upravni odbor Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine donosi slijedeću

ODLUKU
O USVAJANJU IZVJEŠTAJA O RADU ZA 2021. GODINU

Član 1.
(Predmet odluke)

Usvaja se Izvještaj o radu Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine za 2021. godinu.

Član 2.
(Objavljivanje)

Izvještaj o radu Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine za 2021. godinu dostavit će se kao informacija Predsjedništvu Bosne i Hercegovine i objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Član 3.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Broj 01-1-01-1-52/5-22
24. februara 2022. godine
Banja Luka

Predsjedavajući
Upravnog odbora
Dr. **Senad Softić**, s. r.

IZVJEŠTAJ
O RADU AGENCIJE ZA OSIGURANJE DEPOZITA BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2021. GODINU

I. Uvod

Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) konstituirana je u skladu sa Zakonom o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 20/02), a od 17. juna 2020. godine posluje prema Zakonu o osiguranju depozita Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 32/20) (u daljem tekstu: Zakon).

Agencija posluje kao samostalna neprofitna pravna osoba s punim ovlastima u skladu sa zakonom države te je pravni sljednik prethodnih entitetskih agencija za osiguranje depozita.

Osnovna djelatnost Agencije je osiguranje prikladnih depozita fizičkih i pravnih lica u bankama članicama u skladu sa Zakonom.

Agencija osigurava sve prikladne depozite fizičkih i pravnih lica u bankama članicama u Bosni i Hercegovini u visini koju odredi Upravni odbor Agencije na osnovu svojih zakonskih ovlasti iz čl. 29. stav 1. tačka I) Zakona.

Trenutačno osigurani depozit iznosi KM 50.000,00.

Osiguranje depozita kod ove Agencije je zakonska obaveza banaka za sve banke koje su dobile dozvolu za rad od nadležne agencije za bankarstvo.

Osnovni ciljevi rada Agencije su zaštita deponenata - fizičkih i pravnih lica, vraćanje povjerenja građana u bankarski sistem, što znači da bi Agencija za slučaj likvidacije neke od banaka članica isplaćivala osigurane depozite deponenata, kao i učestvovala u procesu restrukturiranja banaka članica, pa samim tim očuvala finansijske stabilnosti u Bosni i Hercegovini.

II. Aktivnosti upravnog odbora

Upravni odbor Agencije je, u skladu sa čl. 26. Zakona o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine, jedini organ upravljanja Agencijom i svoju zakonsku ulogu ostvaruje kroz nadležnosti iz člana 29. Zakona.

Upravni odbor se obavezno sastaje najmanje jednom u tri mjeseca, prema članu 28. Zakona.

I pored obavljanja procesa rada u uvjetima nastavka trajanja pandemije COVID-19 Upravni odbor Agencije je u izvještajnom periodu održao šest sjednica.

Usvojeno je više odluka kojima je usvojen Izvještaj o poslovanju Agencije za prvih šest mjeseci, Finansijski plan za 2022. godinu, donesena Odluka o visini stope premije osiguranja za 2022. godinu, Odluka o visini članarine za 2022. godinu i Plan i program rada za 2022. godinu.

I u 2021. godini, a prateći mogućnost povećanja iznosa osiguranog depozita, ostala je na snazi Odluka Upravnog odbora kojim je iznos osiguranog depozita utvrđen u visini od KM 50.000,00 po deponentu po banci članici i određen je realno u skladu sa kapacitetima Fonda te se time istovremeno postiže dalje jačanje povjerenja u bankarski sektor.

Istovremeno, Upravni odbor je o pogledu visine stope premije osiguranja usvojio odluku da se ona utvrdi u visini od 0,26%. Dovoljna kapitaliziranost Fonda za osiguranje depozita, pokrivenost broja deponenata i depozita su omogućile donošenje ove odluke te s time održava povjerenje i stabilnost bankarskog sektora.

Kontinuirana aktivnost praćenja ostvarenja prihoda od investiranja, aktuelnosti i usklađenosti investicionih akata je nastavljena kroz redovno izvještavanje Upravnog odbora, raspravu i donošenje odgovarajućih zaključaka, sve u cilju poboljšanja ostvarenja te vrste prihoda. Tako je svojom odlukama Upravni odbor usvojio godišnji izvještaj o radu Investicionog komiteta i primao k znanju kvartalne i polugodišnje informacije o ostvarenju prihoda od investiranja.

Sve aktivnosti po ovom pitanju bile su usmjerene na prioritetne ciljeve sigurnost investiranja i likvidnost Fonda.

Upravni odbor je u okviru svoje nadležnosti razmatrao i usvojio izvještaj vanjskog revizora Agencije - revizorske kuće Grant Thornton d. o. o. Banja Luka za 2020. godinu te nakon okončanog postupka javne nabavke ponovo imenovao revizorsku kuću Grant Thornton d. o. o. Banja Luka za vanjskog revizora Agencije za 2021, 2022. i 2023. finansijsku godinu.

U pogledu usklađivanja općih akata sa zakonskom regulativom, Upravni odbor je vodio aktivnosti razmatranja Statuta Agencije i Poslovnika o radu upravnog odbora te su prijedlozi istih akata usvojeni u maju 2021. godine.

Upravni odbor je u svom radu razmatrao i izvještaje u svrhu jačanja funkcije osiguranja depozita, adekvatnosti Fonda za osiguranje depozita, analize mogućnosti povećanja iznosa osiguranog depozita, izvještaj o finansijskom poslovanju Agencije za prvih šest mjeseci 2020. godine te kontinuirano pratio realizaciju svojih zaključaka.

Upravni odbor je usvojio Izvještaj o radu Agencije za 2020. godinu koji je kao informacija upućen Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, koje ga je primilo k znanju na svojoj sjednici u julu 2021. godine.

III Ostvarivanje zakonskih ovlaštenja agencije

(A) Funkcioniranje programa osiguranja depozita

U skladu sa odredbom čl. 7. Zakona, banke koje su dobile dozvolu za rad od nadležnih entitetskih agencija za bankarstvo obavezno su članice programa osiguranja depozita.

U svom programu osiguranja na dan 31.12.2021. godine Agencija ima uključeno ukupno 22 banke članice, što je za jednu manje manje u odnosu na 2020. godinu, budući da je izvršeno pripajanje Vakufske banke d. d. Sarajevo ASA banci d. d. Sarajevo koje je dovršeno 1.12.2021. godine.

U skladu i na osnovu Zakona Agencija je dužna za potrebe sopstvene informiranosti i pripreme za izvršavanje obaveza iz svoje nadležnosti kontinuirano pratiti poslovanje banaka članica.

U cilju izvršavanja te obaveze, a u skladu sa novim Zakonom, u Agenciji je dovršena izrada podzakonskog akta kojim će se zasnivati na standardima kvaliteta definiranim entitetskim zakonima o bankama i minimalnim zahtjevima o upravljanju rizicima u bankama propisanim od nadležnih agencija za bankarstvo te će biti upućena Upravnom odboru na razmatranje i usvajanje.

Poslovanje banaka u 2021. godini karakterizira dalje prilagođavanje situaciji u kojoj političko-ekonomske prilike u Bosni i Hercegovini i svijetu, kao i trajanje pandemije COVID-19, utječu na cjelokupni bankarski sistem BiH. Sa 31.12.2021. godine jedna banka članica je prema preliminarnim izvještajima iskazala gubitak u svom poslovanju u iznosu od cca KM 7,5 miliona. Iako nije nastao kao posljedica operativnih gubitaka banaka, nego iz razloga izdvajanja većih iznosa "rezervi" na NPL-ova kao odraza pogoršane privredne aktivnosti u uvjetima pandemije COVID-19, slabljenja već lošeg standarda stanovništva, došlo je do smanjenja ukupnog broja zaposlenih, koji su s druge strane utjecali na blagovremenost povrata odobrenih kredita od komercijalnih banaka, kako pravnih isto tako i fizičkih lica. U istom periodu bankarski sektor iskazao je dobit u visini od cca KM 412,3 miliona.

Zaustavljanje dinamike ekonomskog rasta u BiH ne daje mogućnost da se plasmani banaka usljed viška likvidnih sredstava ostvare na zadovoljavajući način, te sredstva ulože u projekte koji će omogućiti značajniji ekonomski rast BiH. Banke posluju u okruženju u kojem još uvijek visoka stopa likvidnosti u bankarskom sektoru utječe na profitabilnost (opreznije ulaganje sredstava u nove projekte). Očekivati je da će se nakon prestanka pandemije COVID-19, u mjeri u kojoj se BiH bude više približavala Evropskoj uniji, sve više otvarati nove mogućnosti za ulaganja i razvoj svih segmenata te u krajnjoj liniji dovesti do porasta ulaganja kroz kreditiranje banaka.

I pored izuzetno teških uvjeta poslovanja u protekloj godini mora se istaći da su banke članice imale visok stepen likvidnosti, da nije došlo do odljeva depozita, već i do povećanja štednje građana.

U 2021. godini se posebno ističe činjenica da je u stečajnom postupku nad Bankom Srpske a. d. Banja Luka - u stečaju nakon prve diobe Agencija naplatila iznos od KM 16.577.284,00 i on je, prema Zakonu, vraćen u Fond za osiguranje depozita, tako da je za naplatu preostao iznos od KM 129.318,72 čime bi povrat isplaćenih sredstava bio u 100% iznosu.

U toku 2021. godine nastavljene su redovne aktivnosti zaposlenih u pogledu vršenja kontrole izvještavanja, što su banke

u skladu sa Ugovorom o osiguranju depozita dužne sačinjavati i dostavljati Agenciji.

Ovo je veoma bitna aktivnost u Agenciji jer, prije svega, služi provjeri tačnosti izvještaja banaka, kako bi Agencija bila spremna u svakom momentu izvršiti obavezu isplate osiguranih depozita, ukoliko se desi slučaj osiguranja ili učešća u procesu restrukturiranja banke članice.

U Agenciji je kontinuirano vršena analiza mogućnosti povećanja iznosa osiguranog depozita i trenutno je određen u visini od KM 50.000,00.

(B) Kretanje depozita u bankarskom sektoru Bosne i Hercegovine i bankama članicama programa osiguranja

1. Banke u Bosni i Hercegovini

Sa 31.12.2021. godine ukupno 22 banke iz Bosne i Hercegovine se nalazi u programu osiguranja depozita. Sve banke koje posluju na teritoriji BiH (sem razvojnih banaka entiteta) ujedno su i članice programa osiguranja depozita.

Kretanje broja banaka u BiH

Banke	12/02	12/19	12/20	12/21	Indeks	
1	2	3	4	5	5/4	5/2
Federacija BiH	29	15	15	14	93	48
Republika Srpska	10	8	8	8	100	80
Bosna i Hercegovina	39	23	23	22	96	56
Državne	3	2	2	2	100	67
Privremena uprava	3	0	0	0	-	-
Članice AOD BiH	**10**	**23**	**23**	**22**	**96**	**220**

2. Depoziti

Ukupni depoziti imali su rast od 9,5% u 2021. godini. S obzirom na to da je za 2020. godinu zabilježen rast ukupnih depozita od 1,4% u odnosu na 2019. godinu, te da je za 2019. godinu rast ukupnih depozita iznosio 9,1%, može se konstatirati da je rast ukupnih depozita bio značajan u 2021. godini. COVID-19 kriza je nesagledivo pogodila ekonomiju cijelog svijeta. Prema očekivanjima, ekonomija Bosne i Hercegovine zabilježila je najdublju recesiju u 2020. godini, s realnim padom BDP-a od -4,5% u odnosu na prethodnu godinu. U 2021. godini došlo je do oporavka te se pretpostavlja da bi, na bazi dostupnih podataka, realni ekonomski rast u Bosni i Hercegovini u 2021. godini trebao iznositi minimalno 3% u odnosu na prethodnu godinu. S tim u vezi potrebno je naglasiti da je rast ukupnih depozita u 2021. godini od 9,5% značajan zbog uvjeta u kojima je ostvaren. Depoziti predstavljaju najznačajniji izvor finansiranja banaka u BiH. U depozitnom potencijalu banaka u BiH, gledano sa stanovišta sektorske strukture i tokom 2021. godine (dostupni podaci sa 30.09.2021. godine), najviše je učešće depozita stanovništva. Drugi po visini i učešću sektorski izvor su depoziti privatnih preduzeća, dok su depoziti vlade i vladinih institucija kao treći sektorski izvor u bankama BiH bilježili rast tokom 2021. godine. Depoziti javnih i državnih preduzeća su na četvrtom mjestu po visini sektorskih izvora. Nebankarske finansijske institucije su peti sektorski izvor u bankama BiH. Depoziti bankarskih institucija (depozitnih sredstava matičnih grupacija) šesti su sektorski izvor u bankama BiH.

Finansijska podrška grupacije je i dalje prisutna u bankama BiH, a najviše je koncentrirana u tri banke (70% učešće u depozitima bankarskih institucija). Na ovaj način banke u većinskom stranom vlasništvu imaju osiguran priliv sredstava za finansiranje od grupe čije su članice. Neprofitne organizacije su na zadnjem mjestu u sektorskim izvorima depozita.

3. Štednja

Depoziti stanovništva imali su kontinuiran rast i tokom 2021. godine, tj. povećani su sa nivoa 13,9 milijardi KM koliko su iznosili na kraju 2020. godine na nivo od 14,8 milijarde KM sa 31.12.2021. godine (6,3%). Štednja građana, s učešćem od 66% u ukupnim depozitima (učešće u 2020. godini 53,2%), i dalje je najveći izvor finansiranja banaka u BiH.

Stabilnost ukupnog bankarskog sistema, kao i postojanje sistema osiguranja depozita čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti finansijskog sektora i zaštita štediša, za rezultat su dali pozitivne trendove i kontinuiran rast u segmentu štednje u bankama BiH.

Očuvanje i jačanje povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankarskog sistema u BiH je permanentan zadatak Agencije kao garanta isplate osiguranog depozita i građani BiH su je prepoznali.

4. Kretanje depozitnih kategorija

Agencija prikuplja od banaka članica podatke o depozitnim kategorijama na mjesečnom nivou u skladu sa Ugovorom o osiguranju depozita. Kategorija "prikladni depoziti" bilježe rast u 2021. godini te su u odnosu na kraj 2020. godinu veći za 10,4%.

Prikazani podaci u narednoj tabeli na najbolji način oslikavaju stanje u bankarskom sistemu, gdje je sigurnost depozita vodeći motiv za daljnji rast štednje u bankama i njeno sve veće učešće u ukupnim depozitima.

Pregled vrsta depozita

(u milionima KM)

Depoziti	12/02	12/19	12/20	12/21	Indeks	
1	2	3	4	5	5/4	5/2
Ukupni	4.055	25.890	26.246	28.749	110	709
Štedni	1.565	13.437	13.952	14.824	106	947

5. Koncentracija ukupnih i štednih depozita

Učešće 5 najvećih banaka u bankarskom sektoru od 52% na kategoriji "ukupni depoziti" i 57% na kategoriji "građani" ukazuje da je evidentno postojanje koncentracije "ukupnih depozita" i "štednje" u većim bankama, što je prikazano u donjoj tabeli:

Koncentracija ukupnih i štednih depozita

(u milionima KM)

	12/21
1	2
Ukupni depoziti (5 najvećih banaka)	14.942=52%
Ukupni depoziti (ostalih 17 banaka)	13.807=48%
Štedni depoziti (5 najvećih banaka)	8.500=57%
Štedni depoziti (ostalih 17 banaka)	6.324=43%

6. Udio banaka članica u bankarskom sektoru Bosne i Hercegovine

Ukupno 22 banke sa 31.12.2021. godine nalaze se u programu osiguranja depozita kod Agencije.

Prema podacima prikazanim u tabeli, 100% ukupnih depozita deponirano je u bankama članicama programa osiguranja depozita.

Pregled udjela banka članica u ukupnim depozitima

(u milionima KM)

Ukupni depoziti	12/02	12/19	12/20	12/21	Indeks	
1	2	3	4	5	5/4	5/2
BiH banke	4.055	25.890	26.246	28.749	110	709
Banke članice	2.395	25.890	26.246	28.749	110	709
Udio %	59,1	100	100	100		

Učešće banaka članica programa osiguranja u ukupnoj štednji građana u bankama u Bosni i Hercegovini iznosi 100%.

Pregled udjela banka članica u štednim depozitima

(u milionima KM)

Štednja	12/02	12/19	12/20	12/21	Indeks	
1	2	3	4	5	5/4	5/2
BiH banke	1.565	13.437	13.952	14.824	106	947
Banke članice	1.128	13.437	13.952	14.824	106	947
Udio %	72,1	100	100	100		

Banke članice u proteklim godinama (2002-2021. godina) uvijek su imale visok udio u prikupljanju depozita. Sa 31.12.2021. godine sve banke koje posluju na teritoriji BiH ujedno su i članice programa osiguranja depozita, te je time pokrivenost, kako

ukupnih depozita tako i štednih, u punom iznosu. Doprinos Agencije kao i primjena šeme osiguranja depozita u proteklih 20 godina je značajna. Praćenje rada banaka članica, politika povećanja limita osiguranja zasnovana na analizama, ekonomska opravdanost poslovanja, pravovremeno ukazivanje na nedostatke u poslovanju banaka, članica su samo neki od pokazatelja opravdanosti uspostavljanja šeme osiguranja depozita u BiH.

U maju 2021. godine završen je period od 5 godina za isplatu osiguranih depozita Banke Srpske a. d. Banja Luka u likvidaciji (isplata započela 2016. godine).

Visina Fonda Agencije garantira isplatu osiguranih depozita na vjerodostojan način. Očuvanje i jačanje Agencije, u smislu poduzimanja mjera za zaštitu deponenata putem unaprjeđenja poslovanja kao sigurnog, kvalitetnog i u okviru zakonske regulative, zadatak je koji Agencija treba ispuniti.

Uloga i odgovornost Agencije je ne samo u finansijskom sistemu, nego i u ukupnom privrednom sistemu koji se ogleda i u dostignutom nivou razvijenosti bankarskog sektora te činjenice da depoziti građana predstavljaju dominantan izvor finansiranja banaka. Imajući u vidu negativne posljedice izazvane pandemijom, od banaka se očekuje da u narednom periodu svoje aktivnosti usmjere na oprezno i odgovorno upravljanje rizicima u skladu sa domaćim i međunarodnim standardima dobre prakse. Također je, sa stanovišta poslovanja, potrebno pratiti rizike koje imaju klijenti banaka-članica Agencije u primjeni novih tehnologija.

U izgradnji Fonda najvećim dijelom sudjeluje premija osiguranja koju uplaćuju banke članice. Stalan rast štednje građana je dobar pokazatelj značaja postojanja Agencije. Očuvanje povjerenja deponenata je primarni cilj u poslovanju Agencije.

Analiza adekvatnosti Fonda za osiguranje depozita, limita osiguranja i stope premije se radi na osnovu rezultata Modela za finansijsko planiranje Fonda za osiguranje depozita, uspostavljenog na osnovu Metodologije za utvrđivanje ciljanog iznosa Fonda za osiguranje depozita, stope premije i limita osiguranja kontinuirano (na godišnjem nivou) oslanjajući se na realne vrijednosti, kako sadašnje tako i očekivane.

Dugoročna stabilnost bankarskog sektora je neophodna za razvoj cjelokupnog ekonomskog sistema zemlje, te je stoga i konzervativan pristup u poslovanju Agencije koja omogućava stvarno pokriće u slučaju isplate osiguranja, koje ne bi ugrozile uvedenu šemu osiguranja depozita, potreban da bi se pojava negativnih efekata (gubitak stečenog povjerenja) svela na najmanju moguću mjeru. Odgovorno vođenje programa osiguranja depozita je ne samo glavni zadatak nego i primarni cilj kako Upravnog Odbora tako i menadžmenta Agencije, te su sve aktivnosti i poduzete mjere usmjerene u daljnjoj nadogradnji što kvalitetnijeg poslovanja. Očuvanje povjerenja deponenata u cjelokupan bankarski sistem BiH, očuvanje finansijske stabilnosti, približavanje nivou osiguranog depozita određenog Evropskom direktivom, ali i nivou osiguranog depozita u susjednim zemljama, osnovni su ciljevi koji stoje pred Agencijom i u narednom periodu.

C) Fond za osiguranje depozita

Članom 13. Zakona regulirana je obaveza otvaranja računa Fonda kod Centralne banke Bosne i Hercegovine i deponiranje sredstava premije i doniranih sredstava.

Inicijalna sredstva za uspostavljanje Fonda donirale su putem svojih agencija, vlade Sjedinjenih Američkih Država (USAID) i Republike Njemačke (KfW).

Prema usvojenoj Politici investiranja sredstava, a u skladu sa Zakonom, sredstva Fonda se mogu investirati u vrijednosne papire sa fiksnim prihodom koje su izdate ili garantirane od zemalja Evropske unije, vladinih agencija zemalja Evropske unije, evropske nadnacionalne agencije, kao i u vrijednosnice s fiksnim prihodom izdate ili garantirane od vlade ili vladinih agencija Sjedinjenih Američkih Država.

Agencija može također ulagati kapital Fonda u vrijednosnice s fiksnim prihodom ili druge instrumente duga koje su izdale banke ili kompanije Evropske unije ili banke ili kompanije sa sjedištem u Sjedinjenim Američkim Državama s najvišom ocjenom. Minimalna ocjena kvaliteta ovih banaka ili kompanija je "A" ili "P1" ili bolja, ili ekvivalent u skladu s ocjenama međunarodno priznate agencije za ocjenu obveznica.

Agencija je imenovala DWS International GmbH za investicijskog menadžera (Sporazum o upravljanju portfeljom) i daje mu uputstva u pisanoj formi da nadgleda i usmjerava investiciju i reinvesticiju sredstava koja se čuvaju na depo računu kod Deutsche Bank AG u Frankfurtu.

Asset manager jednom mjesečno dostavlja izvještaj o investicijama, a kvartalno procjenu investicija, koja pokazuje likvidna sredstva, opis svakog pojedinačnog držanja vrijednosnice, njenu ocjenu i tržišnu vrijednost.

IV FINANCIJSKO POSLOVANJE ZA PERIOD 01. 01. - 31.12.2021.

U izvještajnom periodu Agencija je ostvarila ukupan prihod od KM 6.839.003,00.

Ukupni rashodi Agencije iznose KM 4.472.731,00.

U izvještajnom periodu ostvarena je neto-dobit (višak prihoda nad rashodima) u iznosu od KM 2.366.272,00 koja se u skladu sa Zakonom, odlukom Upravnog odbora, raspoređuje u Fond za osiguranje depozita.

Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine je odlukom Upravnog odbora, broj: 01-1-01-1-196/9-21 od 21.09.2021. godine imenovala kuću "Grant Thornton" d. o. o. Banja Luka za vanjskog revizora Agencije na period od tri godine.

Izvješćem neovisnog revizora konstatirano je da finansijski izvještaji fer i istinito po svim bitnim pitanjima prikazuju finansijski položaj Agencije na dan 31.12.2021. godine u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Na temelju članka 30. stavci 1. i 2. Zakona o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/20), Upravni odbor Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine donosi sljedeću

ODLUKU
O USVAJANJU IZVJEŠĆA O RADU ZA 2021. GODINU

Članak 1.
(Predmet odluke)

Usvaja se Izvješće o radu Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine za 2021. godinu.

Članak 2.
(Objavljivanje)

Izvješće o radu Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine za 2021. godinu dostavit će se kao informacija Predsjedništvu Bosne i Hercegovine te će se objaviti u "Službenom glasniku BiH".

Članak 3.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Broj 01-1-01-1-52/5-22
24. veljače 2022. godine
Banja Luka

Predsjedatelj
Upravnog odbora
Dr. **Senad Softić**, v. r.

IZVJEŠĆE
O RADU AGENCIJE ZA OSIGURANJE DEPOZITA BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2021. GODINU

I. Uvod

Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija) konstituirana je sukladno Zakonu o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 20/02), a od 17. lipnja 2020. godine posluje prema Zakonu o osiguranju depozita Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 32/20), (u daljnjem tekstu: Zakon).

Agencija posluje kao samostalna neprofitna pravna osoba s punim ovlastima sukladno zakonu države te je pravni sljednik prethodnih entitetskih agencija za osiguranje depozita.

Temeljna djelatnost Agencije je osiguranje prikladnih depozita fizičkih i pravnih osoba u bankama članicama sukladno Zakonu.

Agencija osigurava sve prikladne depozite fizičkih i pravnih osoba u bankama članicama u Bosni i Hercegovini u visini koju odredi Upravni odbor Agencije temeljem svojih zakonskih ovlasti iz članka 29. stavak 1. točka I) Zakona.

Trenutačno osigurani depozit iznosi 50.000,00 KM.

Osiguranje depozita kod ove Agencije je zakonska obveza banaka za sve banke koje su dobile dozvolu za rad od mjerodavne agencije za bankarstvo.

Osnovni ciljevi rada Agencije su zaštita deponenata - fizičkih i pravnih osoba, vraćanje povjerenja građana u bankarski sustav, što znači da bi Agencija za slučaj likvidacije neke od banaka članica isplaćivala osigurane depozite deponenata, kao i sudjelovala u procesu restrukturiranja banaka članica, pa samim tim očuvanje financijske stabilnosti u Bosni i Hercegovini.

II. Aktivnosti Upravnoga odbora

Upravni odbor Agencije je, sukladno članku 26. Zakona o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine, jedino tijelo upravljanja Agencijom i svoju zakonsku ulogu ostvaruje kroz mjerodavnosti iz članka 29. Zakona.

Upravni odbor se obvezno sastaje najmanje jednom u tri mjeseca prema članku 28. Zakona.

I pored obavljanja procesa rada u uvjetima nastavka trajanja pandemije COVID-19, Upravni odbor Agencije je u razdoblju izvješća održao šest sjednica.

Usvojeno je više odluka kojima je usvojeno Izvješće o poslovanju Agencije za prvih šest mjeseci, Financijski plan za 2022. godinu, donesena Odluka o visini stope premije osiguranja za 2022. godinu, Odluka o visini članarine za 2022. godinu te Plan i program rada za 2022. godinu.

U 2021. godini, a prateći mogućnost povećanja iznosa osiguranoga depozita, ostala je na snazi Odluka Upravnoga odbora kojom je iznos osiguranoga depozita utvrđen u visini od 50.000,00 KM po deponentu po banci članici i isti je određen realno sukladno kapacitetima Fonda te se time istovremeno postiže daljnje jačanje povjerenja u bankarski sektor.

Istovremeno, Upravni odbor je o pogledu visine stope premije osiguranja usvojio odluku o utvrđivanju iste u visini od 0,26%. Dovoljna kapitaliziranost Fonda za osiguranje depozita, pokrivenost broja deponenata i depozita su omogućile donošenje ove odluke te se time održava povjerenje i stabilnost bankarskoga sektora.

Kontinuirana aktivnost praćenja ostvarenja prihoda od investiranja, aktualnosti i usklađenosti investicijskih akata je nastavljena kroz redovito izvješćivanje Upravnoga odbora, raspravu i donošenje odgovarajućih zaključaka sve u cilju poboljšanja ostvarenja te vrste prihoda. Tako je svojom odlukama Upravni odbor usvojio godišnje izvješće o radu Investicijskoga komiteta i primao k znanju kvartalne i polugodišnje informacije o ostvarenju prihoda od investiranja.

Sve aktivnosti po ovom pitanju bile su usmjerene na prioritetne ciljeve, sigurnost investiranja i likvidnost Fonda.

Upravni odbor je u okviru svoje mjerodavnosti razmatrao i usvojio izvješće izvanjskoga revizora Agencije - revizorske kuće Grant Thornton d.o.o. Banja Luka za 2020. godinu te nakon okončanoga postupka javne nabavke ponovno imenovao revizorsku kuću Grant Thornton d.o.o. Banja Luka za izvanjskoga revizora Agencije za 2021., 2022. i 2023. financijsku godinu.

U pogledu usklađivanja općih akata sa zakonskom regulativom, Upravni odbor je vodio aktivnosti razmatranja Statuta Agencije i Poslovnika o radu upravnoga odbora te su prijedlozi istih akata usvojeni u svibnju 2021. godine.

Upravni odbor je u svom radu razmatrao i izvješća u svrhu jačanja funkcije osiguranja depozita, primjerenosti Fonda za osiguranje depozita, analize mogućnosti povećanja iznosa osiguranoga depozita, izvješće o financijskom poslovanju Agencije za prvih šest mjeseci 2020. godine te kontinuirano pratio realizaciju svojih zaključaka.

Upravni odbor je usvojio Izvješće o radu Agencije za 2020. godinu koji je kao informacija upućen Predsjedništvu Bosne i Hercegovine koje ga je primilo k znanju na svojoj sjednici u srpnju 2021. godine.

III. OSTVARIVANJE ZAKONSKIH OVLAŠTENJA AGENCIJE

(A) Funkcioniranje programa osiguranja depozita

Sukladno odredbi članka 7. Zakona banke, koje su dobile dozvolu za rad od mjerodavnih entitetskih agencija za bankarstvo, obvezno su članice programa osiguranja depozita.

U svom programu osiguranja na dan 31. prosinca 2021. godine Agencija ima uključeno ukupno 22 banke članice, što je za jednu manje u odnosu na 2020. godinu, budući da je izvršeno pripajanje Vakufske banke d.d. Sarajevo ASA banci d.d. Sarajevo koje je dovršeno 1. prosinca 2021. godine.

Sukladno i na temelju Zakona, Agencija je dužna za potrebe vlastite informiranosti i pripreme za izvršavanje obveza iz svoje mjerodavnosti kontinuirano pratiti poslovanje banaka članica.

U cilju izvršavanja te obveze, a sukladno novom Zakonu, u Agenciji je dovršena izrada podzakonskoga akta kojim će se temeljiti na standardima kvalitete definiranim entitetskim zakonima o bankama i minimalnim zahtjevima o upravljanju rizicima u bankama propisanim od mjerodavnih agencija za bankarstvo te će ista biti upućena Upravnom odboru na razmatranje i usvajanje.

Poslovanje banaka u 2021. godini obilježava i dalje prilagođavanje situaciji u kojoj političko-ekonomske prilike u Bosni i Hercegovini i svijetu, kao i trajanje pandemije COVID-19, utječu na cjelokupni bankarski sustav BiH. S 31. prosincem 2021. godine jedna banka članica je prema preliminarnim izvješćima iskazala gubitak u svom poslovanju u iznosu od cca 7,5 milijuna KM. Iako isti nije nastao kao posljedica operativnih gubitaka banaka, nego iz razloga izdvajanja većih iznosa "rezervi" na NPL-ova, kao odraza pogoršane gospodarske aktivnosti u uvjetima pandemije COVID-19, slabljenja već lošega standarda stanovništva, došlo je do smanjenja ukupnoga broja uposlenih, koji su s druge strane utjecali na blagovremenost povrata odobrenih kredita od komercijalnih banaka, kako pravnih, isto tako i fizičkih osoba. U istom razdoblju bankarski sektor iskazao je dobit u visini od cca 412,3 milijuna KM.

Zaustavljanje dinamike ekonomskoga rasta u BiH ne daje mogućnost da se plasmani banaka uslijed viška tekućih sredstava ostvare na zadovoljavajući način te sredstva ulože u projekte koji će omogućiti značajniji ekonomski rast BiH. Banke posluju u okruženju u kojem još uvijek visoka stopa likvidnosti u bankarskom sektoru koja utječe na profitabilnost (opreznije ulaganje sredstava u nove projekte). Za očekivat je kako će se

nakon prestanka pandemije COVID-19 u mjeri u kojoj se BiH bude više približavala Europskoj uniji sve više otvarati nove mogućnosti za ulaganja i razvoj svih segmenata te u krajnjoj liniji dovesti do porasta ulaganja kroz kreditiranje od strane banaka.

Pored izuzetno teških uvjeta poslovanja u protekloj godini, mora se istaknuti kako su banke članice imale visok stupanj likvidnosti, kako nije došlo do odlijeva depozita, već i do povećanja štednje građana.

U 2021. godini se posebno ističe činjenica kako je u stečajnom postupku nad Bankom Srpske a.d. Banja Luka - u stečaju nakon prve diobe, Agencija naplatila iznos od 16.577.284,00 KM i isti je prema Zakonu vraćen u Fond za osiguranje depozita, tako da je za naplatu preostao iznos od 129.318,72 KM čime bi povrat isplaćenih sredstava bio u stopostotnom iznosu.

Tijekom 2021. godine nastavljene su redovite aktivnosti uposlenih u pogledu vršenja kontrole izvješćivanja koje su banke sukladno Ugovoru o osiguranju depozita dužne izraditi i dostaviti Agenciji.

Ovo je vrlo važna aktivnost u Agenciji jer prije svega služi provjeri točnosti izvješća banaka, kako bi Agencija bila spremna u svakom trenutku izvršiti obvezu isplate osiguranih depozita, ukoliko se dogodi slučaj osiguranja ili sudjelovanja u procesu restrukturiranja banke članice.

U Agenciji je kontinuirano vršena analiza mogućnosti povećanja iznosa osiguranoga depozita i isti je trenutno određen u visini od 50.000,00 KM.

1. Kretanje depozita u bankarskom sektoru Bosne i Hercegovine i bankama članicama programa osiguranja

1. Banke u Bosni i Hercegovini

S 31. prosincem 2021. godine ukupno 22 banke iz Bosne i Hercegovine se nalaze u programu osiguranja depozita. Sve banke, koje posluju na teritoriju BiH (osim razvojnih banaka entiteta), ujedno su i članice programa osiguranja depozita.

Kretanje broja banaka u BiH

Banke	12/02	12/19	12/20	12/21	Indeks	
1	2	3	4	5	5/4	5/2
Federacija BiH	29	15	15	14	93	48
Republika Srpska	10	8	8	8	100	80
Bosna i Hercegovina	39	23	23	22	96	56
Državne	3	2	2	2	100	67
Privremena uprava	3	0	0	0	-	-
Članice AOD BiH	**10**	**23**	**23**	**22**	**96**	**220**

2. Depoziti

Ukupni depoziti imali su rast od 9,5% u 2021. godini. Budući da je za 2020. godinu zabilježen rast ukupnih depozita od 1,4% u odnosu na 2019. godinu, te da je za 2019. godinu rast ukupnih depozita iznosio 9,1% može se konstatirati kako je rast ukupnih depozita bio značajan u 2021. godini. COVID-19 kriza je nesagledivo pogodila ekonomiju cijeloga svijeta. Prema očekivanjima, ekonomija Bosne i Hercegovine zabilježila je najdublju recesiju u 2020. godini, sa stvarnim padom BDP-a od -4,5% u odnosu na prethodnu godinu. U 2021. godini došlo je do oporavka te se pretpostavlja kako bi, na bazi dostupnih podataka, stvarni ekonomski rast u Bosni i Hercegovini u 2021. godini trebao iznositi minimalno 3% u odnosu na prethodnu godinu. S tim u svezi potrebno je naglasiti kako je rast ukupnih depozita u 2021. godini od 9,5% značajan zbog uvjeta u kojima je ostvaren. Depoziti predstavljaju najznačajniji izvor financiranja banaka u BiH. U depozitnom potencijalu banaka u BiH, gledano sa stanovišta sektorske strukture i tijekom 2021. godine (dostupni podaci s 30.9.2021. godine) najviše je učešće depozita stanovništva. Drugi po visini i učešću sektorski izvor su depoziti privatnih poduzeća, dok su depoziti vlade i vladinih institucija kao treći sektorski izvor u bankama BiH bilježili rast tijekom 2021. godine. Depoziti javnih i državnih poduzeća su na četvrtom mjestu po visini sektorskih izvora. Nebankarske financijske institucije su peti sektorski izvor u bankama BiH. Depoziti bankarskih institucija (depozitnih sredstava matičnih grupacija) šesti su sektorski izvor u bankama BiH.

Financijska podrška grupacije je i dalje prisutna u bankama BiH, a najviše je koncentrirana u tri banke (70% učešće u depozitima bankarskih institucija). Na ovaj način banke u većinskom stranom vlasništvu imaju osiguran priliv sredstava za financiranje od strane skupine čije su članice. Neprofitne organizacije su na zadnjem mjestu u sektorskim izvorima depozita.

3. Štednja

Depoziti stanovništva imali su kontinuiran rast i tijekom 2021. godine, tj. povećani su s razine 13,9 milijardi KM, koliko su iznosili na kraju 2020. godine, na razinu od 14,8 milijarde KM s 31.12.2021. godine (6,3%). Štednja građana, s učešćem od 66% u ukupnim depozitima (učešće u 2020. godini 53,2%) i dalje je najveći izvor financiranja banaka u BiH.

Stabilnost ukupnoga bankarskog sustava, kao i postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti financijskoga sektora i zaštita štediša, za rezultat su dali pozitivne trendove i kontinuiran rast u segmentu štednje u bankama BiH.

Očuvanje i jačanje povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankarskoga sustava u BiH je neprekidan zadatak Agencije, kao garancije isplate osiguranoga depozita i ista je prepoznata od strane građana BiH.

4. Kretanje depozitnih kategorija

Agencija prikuplja od banaka članica podatke o depozitnim kategorijama na mjesečnoj razini sukladno Ugovoru o osiguranju depozita. Kategorija "prikladni depoziti" bilježi rast u 2021. godini, te su u odnosu na kraj 2020. godine veći za 10,4%.

Prikazani podatci u sljedećoj tablici na najbolji način prikazuju stanje u bankarskom sustavu gdje je sigurnost depozita vodeći motiv za daljnji rast štednje u bankama i njeno sve veće učešće u ukupnim depozitima.

Pregled vrsta depozita

(u milijunima KM)

Depoziti	12/02	12/19	12/20	12/21	Indeks	
1	2	3	4	5	5/4	5/2
Ukupni	4.055	25.890	26.246	28.749	110	709
Štedni	1.565	13.437	13.952	14.824	106	947

5. Koncentracija ukupnih i štednih depozita

Sudjelovanje pet najvećih banaka u bankarskom sektoru od 52% na kategoriji "ukupni depoziti" i 57% na kategoriji "građani" ukazuje kako je evidentno postojanje koncentracije "ukupnih depozita" i "štednje" u većim bankama, što je prikazano u sljedećoj tablici:

Koncentracija ukupnih i štednih depozita

(u milijunima KM)

	12/21
1	2
Ukupni depoziti (5 najvećih banaka)	14.942=52%
Ukupni depoziti (ostalih 17 banaka)	13.807=48%
Štedni depoziti (5 najvećih banaka)	8.500=57%
Štedni depoziti (ostalih 17 banaka)	6.324=43%

6. Udio banaka članica u bankarskom sektoru Bosne i Hercegovine

Ukupno se 22 banke s 31. prosincem 2021. godine nalaze u programu osiguranja depozita kod Agencije.

Prema podatcima prikazanim u tablici 100% ukupnih depozita deponirano je u bankama članicama programa osiguranja depozita.

Pregled udjela banka članica u ukupnim depozitima

(u milijunima KM)

Ukupni depoziti	12/02	12/19	12/20	12/21	Indeks	
1	2	3	4	5	5/4	5/2
BiH banke	4.055	25.890	26.246	28.749	110	709
Banke članice	2.395	25.890	26.246	28.749	110	709
Udio %	59,1	100	100	100		

Sudjelovanje banaka članica programa osiguranja u ukupnoj štednji građana u bankama u Bosni i Hercegovini iznosi 100%.

Pregled udjela banka članica u štednim depozitima

(u milijunima KM)

Štednja	12/02	12/19	12/20	12/21	Indeks	
1	2	3	4	5	5/4	5/2
BiH banke	1.565	13.437	13.952	14.824	106	947
Banke članice	1.128	13.437	13.952	14.824	106	947
Udio %	72,1	100	100	100		

Banke članice u proteklim godinama (2002. - 2021. godine) uvijek su imale visok udio u prikupljanju depozita. S 31. prosincem 2021. godine sve banke, koje posluju na teritoriju BiH, ujedno su i članice programa osiguranja depozita te je time pokrivenost, kako ukupnih depozita tako i štednih, u punom iznosu. Doprinos Agencije, kao i primjena sheme osiguranja depozita u proteklih 20 godina je značajna. Praćenje rada banaka članica, politika povećanja limita osiguranja utemeljena na analizama, ekonomska opravdanost poslovanja, pravovremeno ukazivanje na nedostatke u poslovanju banaka članica su samo neki od pokazatelja opravdanosti uspostavljanja sheme osiguranja depozita u BiH.

U svibnju 2021. godine završeno je razdoblje od pet godina za isplatu osiguranih depozita Banke Srpske a.d. Banja Luka u likvidaciji (isplata započela 2016. godine).

Visina Fonda Agencije jamči isplatu osiguranih depozita na vjerodostojan način. Očuvanje i jačanje Agencije, u smislu poduzimanja mjera za zaštitu deponenata putem unaprjeđenja poslovanja kao sigurnoga, kvalitetnoga i u okviru zakonske regulative, zadatak je koji Agencija treba ispuniti.

Uloga i odgovornost Agencije je ne samo u financijskom sustavu, nego i u ukupnom gospodarskom sustavu koji se ogleda i u postignutoj razini razvijenosti bankarskoga sektora te činjenice kako depoziti građana predstavljaju dominantan izvor financiranja banaka. Imajući u vidu negativne posljedice izazvane pandemijom, od banaka se očekuje da u sljedećem razdoblju svoje aktivnosti usmjere na oprezno i odgovorno upravljanje rizicima sukladno domaćim i međunarodnim standardima dobre prakse. Također, potrebno je pratiti rizike u primjeni novih tehnologija sa stanovišta poslovanja od strane klijenata banaka koje su članice Agencije.

U izgradnji Fonda najvećim dijelom sudjeluje premija osiguranja koju uplaćuju banke članice. Stalan rast štednje građana je dobar pokazatelj značaja postojanja Agencije. Očuvanje povjerenja deponenata je primarni cilj u poslovanju Agencije.

Analiza primjerenosti Fonda za osiguranje depozita, limita osiguranja i stope premije se radi na temelju rezultata Modela za financijsko planiranje Fonda za osiguranje depozita, uspostavljenoga na temelju Metodologije za utvrđivanje ciljanoga iznosa Fonda za osiguranje depozita, stope premije i limita osiguranja kontinuirano (na godišnjoj razini) oslanjajući se na stvarne vrijednosti, kako sadašnje tako i očekivane.

Dugoročna stabilnost bankarskoga sektora je neophodna za razvoj cjelokupnoga ekonomskog sustava zemlje, te je stoga i konzervativan pristup u poslovanju Agencije, koja omogućava stvarno pokriće u slučaju isplate osiguranja, koje ne bi ugrozile uvedenu shemu osiguranja depozita, potreban kako bi se pojava negativnih učinaka (gubitak stečenoga povjerenja) svela na najmanju moguću mjeru. Odgovorno vođenje programa osiguranja depozita je ne samo glavni zadatak nego i primarni cilj kako Upravnoga odbora, tako i menadžmenta Agencije te su sve aktivnosti i poduzete mjere usmjerene u daljnjoj nadogradnji što kvalitetnijega poslovanja. Očuvanje povjerenja deponenata u cjelokupan bankarski sustav BiH, očuvanje financijske stabilnosti, približavanje razini osiguranoga depozita određenoga Europskom uputom, ali i razine osiguranoga depozita u susjednim zemljama, osnovni su ciljevi koji stoje pred Agencijom i u sljedećem razdoblju.

C) Fond za osiguranje depozita

Člankom 13. Zakona regulirana je obveza otvaranja računa Fonda kod Centralne banke Bosne i Hercegovine i deponiranje sredstava premije i doniranih sredstava.

Inicijalna sredstva za uspostavljanje Fonda donirale su putem svojih agencija, vlade Sjedinjenih Američkih Država (USAID) i Republike Njemačke (KfW).

Prema usvojenoj Politici investiranja sredstava, a sukladno Zakonu sredstva Fonda se mogu investirati u vrijednosne papire s fiksnim prihodom koje su izdane ili jamčene od zemalja Europske unije, vladinih agencija zemalja Europske unije, Europske nadnacionalne agencije, kao i u vrijednosnice s fiksnim prihodom izdane ili jamčene od vlade ili vladinih agencija Sjedinjenih Američkih Država.

Agencija može, također, ulagati kapital Fonda u vrijednosnice s fiksnim prihodom ili druge instrumente duga koje su izdale banke ili tvrtke Europske unije ili banke ili tvrtke sa sjedištem u Sjedinjenim Američkim Državama s najvišom ocjenom. Minimalna ocjena kvalitete ovih banaka ili tvrtki je "A" ili "P1" ili bolja, ili ekvivalent sukladno ocjenama međunarodno priznate agencije za ocjenu obveznica.

Agencija je imenovala DWS International GmbH za investicijskoga menadžera (Sporazum o upravljanju portfeljem) i daje mu upute u pisanoj formi za nadgledanje i usmjeravanje investicija i reinvesticija sredstava koja se čuvaju na depo računu kod Deutsche Bank AG u Frankfurtu.

Asset manager jednom mjesečno dostavlja izvješće o investicijama, a kvartalno procjenu investicija, koja pokazuje tekuća sredstva, opis svakoga pojedinačnog držanja vrijednosnice, njenu ocjenu i tržišnu vrijednost.

IV. FINANCIJSKO POSLOVANJE ZA RAZDOBLJE 1. 1. - 31.12.2021.

U razdoblju izvješća Agencija je ostvarila ukupan prihod od 6.839.003,00 KM.

Ukupni rashodi Agencije iznose 4.472.731,00 KM.

U razdoblju izvješća ostvaren je neto dobit (višak prihoda nad rashodima) u iznosu od 2.366.272,00 KM koja se sukladno Zakonu i odluci Upravnoga odbora raspoređuje u Fond za osiguranje depozita.

Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine je odlukom Upravnoga odbora, broj: 01-1-01-1-196/9-21 od 21. 9. 2021. godine, imenovala kuću Grant Thornton d.o.o. Banja Luka za izvanjskoga revizora Agencije na razdoblje od tri godine.

Izvješćem neovisnoga revizora utvrđeno je kako financijska izvješća pošteno i istinito po svim važnim pitanjima prikazuju financijski položaj Agencije na dan 31. prosinca 2021. godine sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja.

На основу члана 30. став 1. и 2. Закона о осигурању депозита у банкама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 32/20), Управни одбор Агенције за осигурање депозита Босне и Херцеговине доноси сљедећу

ODLUKU
O USVAJANJU IZVJEŠTAJA O RADU ZA 2021. GODINU

Član 1.

(Predmet odluke)

Usvaja se Izvještaj o radu Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine za 2021. godinu.

Član 2.

(Objavljivanje)

Izvještaj o radu Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine za 2021. godinu dostaviće se kao informacija Predsjedništvu Bosne i Hercegovine i objaviće se u "Službenom glasniku BiH".

Član 3.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Broj 01-1-01-1-52/5-22
24. februara 2022. godine
Banja Luka

Predsjedavajući
Upravnog odbora
Dr **Senad Softić**, s. r.

IZVJEŠTAJ
O RADU AGENCIJE ZA OSIGURANJE DEPOZITA BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2021. GODINU

I - Uvod

Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) konstituisana je u skladu sa Zakonom o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 20/02), a od 17. juna 2020. godine posluje prema Zakonu o osiguranju depozita Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 32/20), (u daljem tekstu: Zakon).

Agencija posluje kao samostalno neprofitno pravno lice s punim ovlaštenjima, a u skalду sa zakonom države te je pravni nasljednik pretходних entitetskih agencija za osiguranje depozita.

Osnovna djelatnost Agencije je osiguranje prikladnih depozita fizičkih i pravnih lica u bankama članicama u skladu sa Zakonom.

Agencija osigurava sve prikladne depozite fizičkih i pravnih lica u bankama članicama u Bosni i Hercegovini u visini koju odredi Upravni odbor Agencije na temelju svojih zakonskih ovlaštenja iz čl. 29. stav 1. tačka l) Zakona.

Trenutno osigurani depozit iznosi KM 50.000,00.

Osiguranje depozita kod ove Agencije je zakonska obaveza banaka za sve banke koje su dobile dozvolu za rad od nadležne agencije za bankarstvo.

Osnovni ciljevi rada Agencije su zaštita deponenata - fizičkih i pravnih lica, je vraćanje povjerenja građana u bankarski sistem, što znači da bi Agencija za slučaj likvidacije neke od banaka članica isplaćivala osigurane depozite deponenata kao i učestvovala u procesu restrukturisanja banaka članica, a samim tim i očuvanje finansijske stabilnosti u Bosni i Hercegovini.

II - Aktivnosti Upravnog odbora

Upravni odbor Agencije je u skladu sa čl. 26. Zakona o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine jedini orgaN upravljanja Agencijom i svoju zakonsku ulogu ostvaruje kroz nadležnosti iz člana 29. Zakona.

Upravni odbor se obavezno sastaje najmanje jednom u tri mjeseca prema članu 28. Zakona.

I pored obavljanja procesa rada u uslovima nastavka trajanja pandemije KOVID-19, Upravni odbor Agencije je u izvještajnom periodu održao šest sjednica.

Usvojeno je više odluka kojima je usvojen Izvještaj o poslovanju Agencije za prvih šest mjeseci, Finansijski plan za 2022. godinu, donesena je Odluka o visini stope premije osiguranja za 2022. godinu, Odluka o visini članarine za 2022. godinu i Plan i program rada za 2022. godinu.

I u 2021. godini, a pratеći mogućnost povećanja iznosa osiguranog depozita, ostala je na snazi Odluka Upravnog odbora kojim je iznos osiguranog depozita utvrđen u visini od KM 50.000,00 po deponentu po banci članici i isti je određen realno u skladu sa kapacitetima Fonda te se time istovremeno postiže dalje jačanje povjerenja u bankarski sektor.

Istovremeno, Upravni odbor je o pogledu visine stope premije osiguranja usvojio odluku da se ista utvrdi u visini od 0,26%. Dovoljna kapitalizovanost Fonda za osiguranje depozita, pokrivenost broja deponenata i depozita su omogućile donošenje ove odluke, te se time održava povjerenje i stabilnost bankarskog sektora.

Kontinuirana aktivnost praćenja ostvarenja prihoda od investiranja, aktuelnosti i usklađenosti investicionih akata je nastavljena kroz redovno izvještavanje Upravnog odbora, raspravu i donošenje odgovarajućih zaključaka sve u cilju pobolšanja ostvarenja te vrste prihoda. Tako je svojim odlukama Upravni odbor usvojio godišnji izvještaj o radu Investicionog komitета i primio k znanju kvartalne i polugodišnje informacije o ostvarenju prihoda od investiranja.

Sve aktivnosti po ovom pitanju bile su usmjerene na prioritetne ciljeve, a to su sigurnost investiranja i likvidnost Fonda.

Upravni odbor je u okviru svoje nadležnosti razmatrao i usvojio izvještaj vanjskog revizora Agencije - revizorske kuće Grant Tornton d.o.o. Banja Luka za 2020. godinu te nakon okončanog postupka javne nabavke ponovo imenovao revizorsku kuću Grant Tornton d.o.o. Banja Luka za vanjskog revizora Agencije za 2021., 2022. i 2023. finansijsku godinu.

U pogledu usklađivanja općih akata sa zakonskom regulativom Upravni odbor je vodio aktivnosti razmatranja Statuta Agencije i Poslovnika o radu Upravnog odbora te su prijedlozi istih akata usvojeni u maju 2021. godine.

Upravni odbor je u svom radu razmatrao i izvještaje u svrhu jačanja funkcije osiguranja depozita, adekvatnosti Fonda za osiguranje depozita, analize mogućnosti povećanja iznosa osiguranog depozita, izvještaj o finansijskom poslovanju Agencije za prvih šest mjeseci 2020. godine te kontinuirano pratio realizaciju svojih zaključaka.

Upravni odbor je usvojio Izvještaj o radu Agencije za 2020. godinu koji je kao informacija upućen Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, koje ga je primilo k znanju na svojoj sjednici u julu 2021. godine.

III - Ostvarivanje zakonskih ovlaštenja agencije

(A) Funkcionisanje programa osiguranja depozita

U skladu sa odredbom čl. 7. Zakona, sve banke koje su dobile dozvolu za rad od nadležnih entitetskih agencija za bankarstvo obavezno su i članice programa osiguranja depozita.

U svom programu osiguranja na dan 31.12.2021. godine Agencija ima uključeno ukupno 22 banke članice, što je za jednu manje manje u odnosu na 2020. godinu, budući da je izvršeno pripajanje Vakufske banke d.d. Sarajevo ASA banci d.d. Sarajevo koje je dovršeno 01.12.2021. godine.

U skladu i na osnovu Zakona, Agencija je dužna da za potrebe sopstvene informisanosti i pripreme za

извршавање обавеза из своје надлежности континуирано прати пословање банака чланица.

У циљу извршавања те обавезе, а у складу са новим Законом, у Агенцији је довршена израда подзаконског акта којим ће се пословање заснивати на стандардима квалитета дефинисаним ентитетским законима о банкама и минималним захтјевима о управљању ризицима у банкама прописаним од стране надлежних агенција за банкарство, те ће исти бити упућен Управном одбору на разматрање и усвајање.

Пословање банака у 2021. години карактерише даље прилагођавање ситуацији у којој политичко-економске прилике у Босни и Херцеговини и свијету, као и трајање пандемије КОВИД-19 утичу на цјелокупни банкарски систем БиХ. Са 31.12.2021. године једна банка чланица је према прелиминарним извјештајима исказала губитак у свом пословању у износу од сса КМ 7,5 милиона. Иако исти није настао као посљедица оперативних губитака банака, него из разлога издвајања већих износа "резерви" на НПЛ-ове као одраза погоршане привредне активности у условима пандемије КОВИД-19 , слабљења већ лошег стандарда становништва, дошло је до смањења укупног броја запослених, који су, с друге стране, утицали на благовременост повратa одобрених кредита од комерцијалних банака, како правних исто тако и физичких лица. У истом периоду банкарски сектор исказао је добит у висини од сса КМ 412,3 милиона.

Заустављање динамике економског раста у БиХ не даје могућност да се пласмани банака усљед вишка ликвидних средстава остваре на задовољавајући начин, те да се средства уложе у пројекте који ће омогућити значајнији економски раст БиХ. Банке послују у окружењу у којем још увијек висока стопа ликвидности у банкарском сектору утиче на профитабилност (опрезније улагање средстава у нове пројекте). Очекивано је да ће се након престанка пандемије КОВИД-19 у мјери у којој се БиХ буде више приближавала Европској унији све више отварати нове могућности за улагања и развој свих сегмената, те у крајњој линији довести до пораста улагања кроз кредитирање од стране банака.

И поред изузетно тешких услова пословања у протеклој години мора се истаћи да су банке чланице имали висок степен ликвидности, да није дошло до одлива депозита већ чак и до повећања штедње грађана.

У 2021. години се посебно истиче чињеница да је у стечајном поступку над Банком Српске а.д. Бања Лука - у стечају након прве диобе Агенција наплатила износ од КМ 16.577.284,00 и исти је према Закону враћен у Фонд за осигурање депозита, тако да је за наплату преостао износ од КМ 129.318,72 чиме би повратак исплаћених средстава био у 100%-ом износу.

У току 2021. године настављене су редовне активности запослених у погледу вршења контроле извјештавања које су банке у складу са Уговором о осигурању депозита дужне сачињавати и достављати Агенцији.

Ово је веома битна активност у Агенцији, јер прије свега служи провјери тачности извјештаја банака, како би Агенција била спремна у сваком моменту извршити обавезу исплате осигураних депозита, уколико се деси случај осигурања или учешћа у процесу реструктурианја банке чланице.

У Агенцији је континуирано вршена анализа могућности повећања износа осигураног депозита и исти је тренутно одређен у висини од КМ 50.000,00.

(Б) Кретање депозита у банкарском сектору Босне и Херцеговине и банкама чланицама програма осигурања

1. Банке у Босни и Херцеговини

Са 31.12.2021. године укупно 22 банке из Босне и Херцеговине се налазе у програму осигурања депозита. Све банке које послују на територији БиХ (сем развојних банака ентитета) уједно су и чланице програма осигурања депозита.

Кретање броја банака у БиХ

Банке	12/02	12/19	12/20	12/21	Индекс	
1	2	3	4	5	5/4	5/2
Федерација БиХ	29	15	15	14	93	48
Република Српска	10	8	8	8	100	80
Босна и Херцеговина	39	23	23	22	96	56
Државне	3	2	2	2	100	67
Привремена управа	3	0	0	0	-	-
Чланице АОД БиХ	**10**	**23**	**23**	**22**	**96**	**220**

2. Депозити

Укупни депозити имали су раст од 9,5% у 2021. години. С обзиром на то да је за 2020. годину забиљежен раст укупних депозита од 1,4% у односу на 2019. годину, те да је за 2019. годину раст укупних депозита износио 9,1%, може се констатовати да је раст укупних депозита био значајан у 2021. години. КОВИД-19 криза је несагледиво погодила економију цијелог свијета. Према очекивањима, економија Босне и Херцеговине забиљежила је најдубљу рецесију у 2020. години, с реалним падом БДП-а од -4,5% у односу на претходну годину. У 2021. години дошло је до опоравка, те се претпоставља да би, на бази доступних података, реални економски раст у Босни и Херцеговини у 2021. години требао износити минимално 3% у односу на претходну годину. С тим у вези потребно је нагласити да је раст укупних депозита у 2021. години од 9,5% значајан због услова у којима је остварен. Депозити представљају најзначајнији извор финансирања банака у БиХ. У депозитном потенцијалу банака у БиХ, гледано са становишта секторске структуре и током 2021. године (доступни подаци са 30.09.2021. године), највише је учешће депозита становништва. Други по висини и учешћу секторски извор су депозити приватних предузећа док су депозити владе и владиних институција као трећи секторски извор у банкама БиХ биљежили раст током 2021. године. Депозити јавних и државних предузећа су на четвртом мјесту по висини секторских извора. Небанкарске финансијске институције су пети секторски извор у банкама БиХ. Депозити банкарских институција (депозитних средстава матичних групација) шести су секторски извор у банкама БиХ.

Финансијска подршка групације је и даље присутна у банкама БиХ, а највише је концентрисана у три банаке (70% учешће у депозитима банкарских институција). На овај начин банке у већинском страном власништву имају осигуран прилив средстава за финансирање од стране групе чије су чланице. Непрофитне организације су на задњем мјесту у секторским изворима депозита.

3. Штедња

Депозити становништва имали су континуиран раст и током 2021. године тј. повећани су са нивоа 13,9 милијарди КМ, колико су износили на крају 2020. године, на ниво од 14,8 милијарде КМ са 31.12.2021. године (6,3%). Штедња грађана, с учешћем од 66% у укупним депозитима (учешће у 2020. години 53,2%), и даље је највећи извор финансирања банака у БиХ.

Стабилност укупног банкарског система као и постојање система осигурања депозита, чији је основни циљ повећање стабилности финансијског сектора и заштита штедиша, као резултат су дали позитивне трендове и континуиран раст у сегменту штедње у банкама БиХ.

Очување и јачање повјерења грађана у сигурност и стабилност банкарског система у БиХ је перманентан задатак Агенције као гаранта исплате осигураног депозита и иста је као таква препозната од стране грађана БиХ.

4. Кретање депозитних категорија

Агенција прикупља од банака чланица податке о депозитним категоријама на мјесечном нивоу у складу са Уговором о осигурању депозита. Категорија "прикладни депозити", биљеже раст у 2021. години, те су у односу на крај 2020. године већи за 10,4%.

Приказани подаци у наредној табели на најбољи начин осликавају стање у банкарском систему гдје је сигурност депозита водећи мотив за даљи раст штедње у банкама и њено све веће учешће у укупним депозитима.

Преглед врста депозита

(у милионима КМ)

Депозити	12/02	12/19	12/20	12/21	Индекс	
1	2	3	4	5	5/4	5/2
Укупни	4.055	25.890	26.246	28.749	110	709
Штедни	1.565	13.437	13.952	14.824	106	947

5. Концентрација укупних и штедних депозита

Учешће 5 највећих банака у банкарском сектору од 52% на категорији "укупни депозити" и 57% на категорији "грађани" указује на то да је евидентно постојање концентрације "укупних депозита" и "штедње" у већим банкама, што је приказано у доњој табели:

Концентрација укупних и штедних депозита

(у милионима КМ)

	12/21
1	2
Укупни депозити (5 највећих банака)	14.942=52%
Укупни депозити (осталих 17 банака)	13.807=48%
Штедни депозити (5 највећих банака)	8.500=57%
Штедни депозити (осталих 17 банака)	6.324=43%

6. Удио банака чланица у банкарском сектору Босне и Херцеговине

Укупно 22 банке са 31.12.2021. године налазе се у програму осигурања депозита код Агенције.

Према подацима приказаним у табели, 100% укупних депозита депоновано је у банкама чланицама програма осигурања депозита.

Преглед удјела банка чланица у укупним депозитима

(у милионима КМ)

Укупни депозити	12/02	12/19	12/20	12/21	Индекс	
1	2	3	4	5	5/4	5/2
БиХ банке	4.055	25.890	26.246	28.749	110	709
Банке чланице	2.395	25.890	26.246	28.749	110	709
Удио %	**59,1**	**100**	**100**	**100**		

Учешће банака чланица програма осигурања у укупној штедњи грађана у банкама у Босни и Херцеговини износи 100%.

Преглед удјела банка чланица у штедним депозитима

(у милионима КМ)

Штедња	12/02	12/19	12/20	12/21	Индекс	
1	2	3	4	5	5/4	5/2
БиХ банке	1.565	13.437	13.952	14.824	106	947
Банке чланице	1.128	13.437	13.952	14.824	106	947
Удио %	72,1	100	100	100		

Банке чланице у протеклим годинама (2002-2021. година) увијек су имале висок удио у прикупљању депозита. Са 31.12.2021. године све банке које послују на територији БиХ уједно су и чланице програма осигурања депозита те је тиме покривеност, како укупних депозита тако и штедних, у пуном износу. Допринос Агенције као и примјена шеме осигурања депозита у протеклих 20 година је значајна. Праћење рада банака чланица, политика повећања лимита осигурања заснована на анализама, економска оправданост пословања, правовремено указивање на недостатке у пословању банака чланица су само неки од показатеља оправданости успостављања шеме осигурања депозита у БиХ.

У мају 2021. године завршен је период од 5 година за исплату осигураних депозита Банке Српске а.д. Бања Лука у ликвидацији (исплата започела 2016. године).

Висина Фонда Агенције гарантује исплату осигураних депозита на вјеродостојан начин. Очување и јачање Агенције, у смислу предузимања мјера за заштиту депонената путем унапређења пословања као сигурног, квалитетног и у оквиру законске регулативе, је задатак који Агенција треба испунити.

Улога и одговорност Агенције је не само у финансијском систему него и у укупном привредном систему који се огледа и у достигнутом нивоу развијености банкарског сектора те чињенице да депозити грађана представљају доминантан извор финансирања банака. Имајући у виду негативне посљедице изазване пандемијом, од банака се очекује да у наредном периоду своје активности усмјере на опрезно и одговорно управљање ризицима у складу са домаћим и међународним стандардима добре праксе. Такође, потребно је пратити ризике у примјени нових технологија са становишта пословања од стране клијената банака које су чланице Агенције.

У изградњи Фонда највећим дијелом учествује премија осигурања коју уплаћују банке чланице. Сталан раст штедње грађана је добар показатељ значаја постојања Агенције. Очување повјерења депонената је примарни циљ у пословању Агенције.

Анализа адекватности Фонда за осигурање депозита, лимита осигурања и стопе премије се ради на основу резултата Модела за финансијско планирање Фонда за осигурање депозита, успостављеног на основу Методологије за утврђивање циљаног износа Фонда за осигурање депозита, стопе премије и лимита осигурања континуирано (на годишњем нивоу), уз ослањање на реалне вриједности како садашње тако и очекиване.

Дугорочна стабилност банкарског сектора је неопходна за развој цјелокупног економског система земље, те је стога и конзеративан приступ у пословању Агенције, која омогућава стварно покриће у случају исплате осигурања, која не би угрозила уведену шему осигурања депозита, потребна да би се појава негативних ефеката (губитак стеченог повјерења), свела на најмању могућу мјеру. Одговорно вођење програма осигурања депозита је не само главни задатак него и примарни циљ како Управног Одбора, тако и менаџмента Агенције, те су све активности и подузете мјере усмјерене у даљој надоградњи што квалитетнијег пословања. Очување повјерења депонената у цјелокупан банкарски систем БиХ, очување финансијске стабилности, приближавање нивоу осигураног депозита одређеног Европском директивом, али и нивоу осигураног депозита у сусједним земљама, су основни циљеви који стоје пред Агенцијом и у наредном периоду.

B) Фонд за осигурање депозита

Чланом 13. Закона регулисана је обавеза отварања рачуна Фонда код Централне банке Босне и Херцеговине и депоновање средстава премије и донираних средстава.

Иницијална средства за успостављање Фонда донирале су путем својих агенција, владе Сједињених Америчких Држава (УСАИД) и Републике Њемачке (КфW).

Према усвојеној Политици инвестирања средстава, а у складу са Законом, средства Фонда се могу инвестирати у вриједносне папире са фиксним приходом које су издате или гарантоване од стране земаља Европске уније, владиних

агенција земаља Европске уније, европске наднационалне агенције, као и у хартије од вриједности са фиксним приходом издате или гарантоване од стране владе или владиних агенција Сједињених Америчких Држава.

Агенција може, такође, улагати капитал Фонда у хартије од вриједности са фиксним приходом или друге инструменте дуга које су издале банке или компаније Европске уније или банке или компаније са сједиштем у Сједињеним Америчким Државама с највишом оцјеном. Минимална оцјена квалитета ових банака или компанија је "А" или "П1" или боља, или еквивалент у складу са оцјенама међународно признате агенције за оцјену обвезница.

Агенција је именовала DWS International GmBH за инвестицијског менаџера (Споразум о управљању портфељом) и даје му упутства у писаној форми да надгледа и усмјерава инвестицију и реинвестицију средстава која се чувају на депо рачуну код Deutsche Bank AG у Франкфурту.

Асет менаџер једном мјесечно доставља извјештај о инвестицијама, а квартално процјену инвестиција, која показује ликвидна средства, опис сваког појединачног држања хартије од вриједности, њену оцјену и тржишну вриједност.

IV - ФИНАНЦИЈСКО ПОСЛОВАЊЕ ЗА ПЕРИОД 01.01 - 31. 12.2021.

У извјештајном периоду Агенција је остварила укупан приход од КМ 6.839.003,00.

Укупни расходи Агенције износе КМ 4.472.731,00.

У извјештајном периоду остварена је нето-добит (вишак прихода над расходима) у износу од КМ 2.366.272,00 која се у складу са Законом, одлуком Управног одбора распоређује у Фонд за осигурање депозита.

Агенција за осигурање депозита Босне и Херцеговине је одлуком Управног одбора број 01-1-01-1-196/9-21 од 21.09.2021. године именовала кућу Грант Торнтон д.о.о. Бања Лука за ванъског ревизора Агенције на период од три године.

Извјештајем независног ревизора констатовано је да финансијски извјештаји фер и истинито по свим битним питањима приказују финансијски положај Агенције на дан 31.12.2021. године у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања.

(Sl-1309-22 G)

633

Na osnovu člana 29. stav 1. tačka i) Zakona o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 32/20), Upravni odbor Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine, donosi slijedeću

ODLUKU
O USVAJANJU FINANSIJSKOG PLANA ZA 2022. GODINU

Član 1.

(Predmet Odluke)

Usvaja se Finansijski plan Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine za 2022. godinu sa planom prihoda od KM 5.914.400,00 , planom rashoda od KM 4.702.000,00 i viškom prihoda od KM 1.212.400,00.

Član 2.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, primjenjuje se počev od 1.1.2022. godine i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-1-01-1-334/3-21
21. decembra 2021. godine
Banja Luka

Predsjedavajući
Upravnog odbora
Dr. **Senad Softić**, s. r.

FINANSIJSKI PLAN
AGENCIJE ZA OSIGURANJE DEPOZITA BOSNE I HERCEGOVINE ZA PERIOD 01.01. DO 31.12.2022. GODINE

(iznos u KM)

Redni broj	Prihodi Agencije	planirano
1	Prihodi od investiranja	1,300,000.00
2	Prihodi od kamate komercijalnih banaka	400.00
3	Ostali finansijski prihodi	0,00
I	**FINANSIJSKI PRIHODI**	**1,300,400.00**
4	Prihodi od donacija	124,000.00
5	Prihodi od članarine banaka	4,490,000.00
II	**POSLOVNI PRIHODI**	**4,614,000.00**
6	**Ostali prihodi**	0.00
III	**OSTALI PRIHODI**	**0.00**
7	Dobici po osnovu usklađivanja vrijednosti finansijske imovine	
IV	**PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE**	**0.00**
	UKUPNI PRIHODI	**5,914,400.00**

Redni broj	Rashodi Agencije	Planirano
1	Troškovi osoblja	2,375,000.00
2	Materijalni troškovi i troškovi održavanja	702,000.00
3	Troškovi provizije	960,000.00
4	Troškovi amortizacije	200,000.00
5	Gubici po osnovu usklađivanja vrijednosti finansijske imovine	465,000.00
	UKUPNI RASHODI	**4,702,000.00**
	BRUTO DOBIT	**1,212,400.00**

Na temelju članka 29. stavak 1. točka i) Zakona o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 32/20), Upravni odbor Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine, donosi sljedeću

ODLUKU
O USVAJANJU FINANCIJSKOGA PLANA ZA 2022. GODINU

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Usvaja se Financijski plan Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine za 2022. godinu s planom prihoda od 5.914.400,00 KM, planom rashoda od 4.702.000,00 KM i viškom prihoda od 1.212.400,00 KM.

Članak 2.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se počevši od 1. siječnja 2022. godine i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-1-01-1-334/3-21
21. prosinca 2021. godine
Banja Luka

Predsjedatelj
Upravnog odbora
Dr. **Senad Softić**, v. r.

FINANCIJSKI PLAN
AGENCIJE ZA OSIGURANJE DEPOZITA BOSNE I HERCEGOVINE ZA RAZDOBLJE 1.1. - 31.12.2022. GODINE

(iznos u KM)

Redni broj	Prihodi Agencije	planirano
1	Prihodi od investiranja	1,300,000.00
2	Prihodi od kamate komercijalnih banaka	400.00
3	Ostali financijski prihodi	0,00
I	**FINANCIJSKI PRIHODI**	**1,300,400.00**
4	Prihodi od donacija	124,000.00
5	Prihodi od članarine banaka	4,490,000.00
II	**POSLOVNI PRIHODI**	**4,614,000.00**
6	**Ostali prihodi**	0.00
III	**OSTALI PRIHODI**	**0.00**
7	Dobici na temelju usklađivanja vrijednosti financijske imovine	
IV	**PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE**	**0.00**
	UKUPNI PRIHODI	**5,914,400.00**

Redni broj	Rashodi Agencije	Planirano
1	Troškovi osoblja	2,375,000.00
2	Materijalni troškovi i troškovi održavanja	702,000.00
3	Troškovi provizije	960,000.00
4	Troškovi amortizacije	200,000.00
5	Gubici na temelju usklađivanja vrijednosti financijske imovine	465,000.00
	UKUPNI RASHODI	**4,702,000.00**
	BRUTO DOBIT	**1,212,400.00**

На основу члана 29. став 1. тачка I) Закона о осигурању депозита у банкама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 32/20), Управни одбор Агенције за осигурање депозита Босне и Херцеговине, доноси сљедећу

ОДЛУКУ
О УСВАЈАЊУ ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА ЗА 2022. ГОДИНУ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Усваја се Финансијски план Агенције за осигурање депозита Босне и Херцеговине за 2022. годину са планом прихода од КМ 5.914.400,00 , планом расхода од КМ 4.702.000,00 и вишком прихода од КМ 1.212.400,00.

Члан 2.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења, примјењује се почев од 01. 01. 2022. године и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-1-01-1-334/3-21
21. децембра 2021. године
Бања Лука

Предсједавајући
Управног одбора
Др **Сенад Софтић**, с. р.

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН
АГЕНЦИЈЕ ЗА ОСИГУРАЊЕ ДЕПОЗИТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА ПЕРИОД 01.01. ДО 31.12.2022. ГОДИНЕ

(износ у КМ)

Редни број	Приходи Агенције	планирано
1	Приходи од инвестирања	1,300,000.00
2	Приходи од камате комерцијалних банака	400.00
3	Остали финансијски приходи	0,00
I	**ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ**	**1,300,400.00**
4	Приходи од донација	124,000.00
5	Приходи од чланарине банака	4,490,000.00
II	**ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ**	**4,614,000.00**
6	**Остали приходи**	0.00
III	**ОСТАЛИ ПРИХОДИ**	**0.00**
7	Добици по основу усклађивања вриједности финансијске имовине	
IV	**ПРИХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРИЈЕДНОСТИ ИМОВИНЕ**	**0.00**
	УКУПНИ ПРИХОДИ	**5,914,400.00**

Редни број	Расходи Агенције	планирано
1	Трошкови особља	2,375,000.00
2	Материјални трошкови и трошкови одржавања	702,000.00
3	Трошко провизије	960,000.00
4	Трошкови амортизације	200,000.00
5	Губици по основу усклађивања вриједности финансијске имовине	465,000.00
	УКУПНИ РАСХОДИ	**4,702,000.00**
	БРУТО ДОБИТ	**1,212,400.00**

(Sl-1310/22-G)

AGENCIJA ZA STATISTIKU BOSNE I HERCEGOVINE

634

Na osnovu člana 8. stav 2. tačka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

SAOPĆENJE
O PROSJEČNOJ MJESEČNOJ BRUTO PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA JULI 2022. GODINE

1. Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za juli 2022. godine iznosi 1 739 KM.

Broj 10-43-7-1-785-1/22
19. septembra 2022. godine
Sarajevo

Direktorica
Vesna Ćužić, s. r.

Na temelju članka 8. stavak 2. točka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasinik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

PRIOPĆENJE
O PROSJEČNOJ MJESEČNOJ BRUTO PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA SRPANJ 2022. GODINE

1. Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za srpanj 2022. godine iznosi 1 739 KM.

Broj 10-43-7-1-785-1/22
19. rujna 2022. godine
Sarajevo

Ravnateljica
Vesna Ćužić, v. r.

На основу члана 8. став 2. тачка x) Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

САОПШТЕЊЕ
О ПРОСЈЕЧНОЈ МЈЕСЕЧНОЈ БРУТО ПЛАТИ ЗАПОСЛЕНИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА ЈУЛ 2022. ГОДИНЕ

1. Просјечна мјесечна бруто плата по запосленом остварена у Босни и Херцеговини за јул 2022. године износи 1 739 КМ.

Број 10-43-7-1-785-1/22
19. септембра 2022. године
Сарајево

Директор
Весна Ћужић, с. р.

635

Na osnovu člana 7. stav 2. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 50/08) i člana 8. stav 2. tačka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

SAOPĆENJE
O PROSJEČNOJ ISPLAĆENOJ MJESEČNOJ NETO PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA JULI 2022. GODINE

1. Prosječna isplaćena mjesečna neto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za juli 2022. godine iznosi 1 134 KM.

Broj 10-43-7-1-785-1/22
19. septembra 2022. godine
Sarajevo

Direktorica
Vesna Ćužić, s. r.

Na temelju članka 7. stavak 2. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 50/08) i članka 8. stavak 2. točka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

PRIOPĆENJE
O PROSJEČNOJ ISPLAĆENOJ MJESEČNOJ NETO PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA SRPANJ 2022. GODINE

1. Prosječna isplaćena mjesečna neto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za srpanj 2022. godine iznosi 1 134 KM.

Broj 10-43-7-1-785-1/22
19. rujna 2022. godine
Sarajevo

Ravnateljica
Vesna Ćužić, v. r.

На основу члана 7 став 2 Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 50/08) и члана 8. став 2. тачка х) Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

САОПШТЕЊЕ
О ПРОСЈЕЧНОЈ ИСПЛАЋЕНОЈ МЈЕСЕЧНОЈ НЕТО ПЛАТИ ЗАПОСЛЕНИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА ЈУЛ 2022. ГОДИНЕ

1. Просјечна исплаћена мјесечна нето плата по запосленом остварена у Босни и Херцеговини за јул 2022. године износи 1 134 КМ.

Број 10-43-7-1-785-1/22
19. септембра 2022. године
Сарајево

Директор
Весна Ћужић, с. р.

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

636

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 4710/20**, rješavajući apelaciju **Vanjskotrgovinske komore BiH**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Mirsad Ćeman, potpredsjednik
Seada Palavrić, sutkinja
Zlatko M. Knežević, sudija
na sjednici održanoj 7. septembra 2022. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Vanjskotrgovinske komore BiH** podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH broj 65 0 Ps 190140 20 Rev od 14. oktobra 2020. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Vanjskotrgovinska komora BiH (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Sarajeva, koju zastupa Advokatsko društvo "Spaho" iz Sarajeva, podnijela je 28. decembra 2020. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 65 0 Ps 190140 20 Rev od 14. oktobra 2020. godine, Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 65 0 Ps 190140 14 Pž od 11. marta 2020. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 65 0 Ps 190140 11 Ps od 10. februara 2014. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Kantonalnog suda, Općinskog suda i Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH (u daljnjem tekstu: tužena) zatraženo je 7. marta 2022. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni sud, Kantonalni sud, Općinski sud i tužena dostavili su odgovore na apelaciju 14. marta 2022. i 15. marta 2022. godine.

4. Odgovori na apelaciju su 29. aprila 2022. godine dostavljeni apelanticinom punomoćniku na izjašnjenje.

5. Apelanticin punomoćnik nije dostavio izjašnjenje na odgovore na apelaciju.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelanticinih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

7. Presudom Općinskog suda broj 65 0 Ps 190140 11 Ps od 10. februara 2014. godine, donesenom po apelanticinoj tužbi "radi raskida ugovora i isplate", odnosno protivtužbi tužene "radi utvrđenja", odbijen je tužbeni zahtjev kojim je apelantica tražila da se raskine Ugovor o osnovima poslovne saradnje i korištenju komorske infrastrukture od 11. oktobra 2000. godine (u daljnjem tekstu: Ugovor o osnovima poslovne saradnje) i Ugovor o korištenju komorske infrastrukture za potrebe funkcioniranja sjedišta i djelatnosti PK Federacije BiH u poslovnoj zgradi u Sarajevu, ul. Branislava Đurđeva broj 10, od 9. januara 2001. godine (u daljnjem tekstu: Ugovor o korištenju komorske infrastrukture) i da se tužena obaveže da se iseli iz poslovnog prostora dodijeljenog na korištenje i da ga prazan od ljudi i stvari preda apelantici u roku od 30 dana (stav I). Također je odbijen i tužbeni zahtjev kojim je apelantica tražila da sud obaveže tuženu da joj po osnovu korištenja poslovnog prostora, u periodu precizno navedenom u izreci presude, isplati iznos od 223.741,44 KM sa zakonskim zateznim kamatama (stav II). Istom presudom tužena je obavezana da apelantici isplati određene novčane iznose na ime troškova plina, električne energije, vode, odvoza smeća i utroška za telefonsku centralu, sve sa zakonskim zateznim kamatama (stav III). Usvojen je i protivtužbeni zahtjev tužene i utvrđeno je da je tužena nosilac prava raspolaganja i korištenja komorske infrastrukture na poslovnom prostoru u omjeru utvrđenom navedenim ugovorima (stav IV), te je određeno da svaka stranka snosi svoje troškove postupka (stav V).

8. Općinski sud je obrazložio kako je utvrdio da su Privredna komora BiH (u daljnjem tekstu: apelanticin pravni prednik) i tužena zaključili Ugovor o osnovima poslovne saradnje, kojim su regulirali prijenos tekućih poslova koji su se do formiranja tužene vodili u nadležnosti apelanticinog pravnog prednika i osnove buduće radno-poslovne saradnje, a posebno odnose u vezi sa zajedničkim korištenjem kadrovskih i tehničkih resursa. Ugovorom su regulirali osnovne elemente koji se odnose na zajedničko korištenje poslovne infrastrukture, kancelarijskog i drugog prostora i opreme za tuženu u poslovnoj zgradi, a ugovoreno je i da će ugovorne strane posebnim ugovorom urediti međusobne odnose, prava i obaveze koji proistječu iz zajedničkog korištenja poslovnog prostora i druge tehničke infrastrukture sjedišta komora u Sarajevu (član 10) i način njihovog izvršavanja. Na osnovu toga, iste ugovorne strane su zaključile Ugovor o korištenju komorske infrastrukture kojim je precizno određeno koje dijelove poslovne zgrade i u kojem omjeru će tužena koristiti. Općinski sud je naveo da su iste ugovorne strane zaključile i Ugovor o organiziranju Agencije za logistiku i usluge od 11. oktobra 2000. godine, odnosno 28. septembra 2000. godine, na period od 10 godina, kojim je ugovoreno da se Agencija formira pri apelanticinom pravnom predniku kao posebna organizaciona jedinica na koju će ugovorne strane prenijeti ovlaštenja za obavljanje poslova koji su utvrđeni ugovorom, da će se razmotriti mogućnost organiziranja Agencije kao pravnog lica, kao i da će se sredstva za rad Agencije osiguravati finansijskim planovima ugovornih strana, kao i drugim prihodima Agencije. Općinski sud je također naveo da iz iskaza svjedoka proizlazi da su navedeni ugovori zaključeni kao akti kojima se reguliraju međusobni odnosi između dvije komore s obzirom na to da je njihovo sjedište u istoj zgradi i da je došlo do podjele poslova i kadrova, da određene funkcije obavljaju zajednički, te da komore kao članice iste komore imaju pravo korištenja prostora s ciljem funkcioniranja nove organizacije komora. Općinski sud je također utvrdio da je apelantica upisana u zemljišnim knjigama s pravom korištenja poslovne zgrade koja je uknjižena kao državno vlasništvo, kao i da su parnične stranke imale pismenu korespondenciju i održavale sastanke radi rješavanja pitanja korištenja stambenog objekta od strane tužene. S obzirom na to da navedenim ugovorima nisu određeni rok važenja, uvjeti za raskid, kao ni razlozi zbog kojih su ugovori zaključeni, Općinski sud je zaključio da se radi o ugovorima trajnog karaktera a ne o "obligacionopravnim ugovorima". Stoga je odbio tužbeni zahtjev u dijelu u kojem je apelantica tražila da se ti ugovori raskinu.

9. Nadalje, kako je spornim ugovorima stipulirano pravo tužene da za obavljanje funkcija i komorskih zadataka koristi dio poslovnog objekta u površini od 1.328,06 m^2 i kako je nesporno da je tužena koristila dio dodijeljenog prostora, Općinski sud je zaključio da je protivtužbeni zahtjev osnovan i dokazan. Pri tome je istakao da se parnične stranke nisu nalazile u "podstanarskom ili zakupnom odnosu", imajući u vidu "postojanje zajedničkih prava" na poslovnom objektu. Iz navedenih razloga Općinski sud je odbio tužbeni zahtjev kojim je apelantica tražila da se tužena obaveže da se iseli iz poslovnog prostora dodijeljenog na korištenje i da ga praznog od ljudi i stvari preda apelantici. Nadalje je naveo da je u toku postupka utvrđeno da tužena koristi 26,20% ukupne površine poslovnog objekta, ali da apelantica nije dokazala koji je dio poslovnih prostorija tužena faktički koristila u utuženom periodu, kao i da je tužena u postupku tvrdila da su apelanticini predstavnici samoinicijativno uzurpirali neke zajedničke prostorije. Slijedom navedenog, Općinski sud je odbio tužbeni zahtjev kojim je apelantica tražila da sud obaveže tuženu da joj po osnovu korištenja poslovnog prostora isplati iznos od 223.741,44 KM sa zakonskim zateznim kamatama. U konačnici, Općinski sud je naveo da je nesporno da tužena nije refundirala apelantici troškove na ime režija, te je usvojio tužbeni zahtjev u tom dijelu, u visini određenoj prema nalazu i mišljenju vještaka finansijske struke.

10. Presudom Kantonalnog suda broj 65 0 Ps 190140 14 Pž od 11. marta 2020. godine djelimično je usvojena apelanticina žalba u odnosu na st. I i II prvostepene presude i prvostepena presuda je u tom dijelu preinačena tako što je djelimično raskinut Ugovor o osnovima poslovne saradnje u čl. 8. i 10. Također, raskinut je Ugovor o korištenju komorske infrastrukture i naloženo je tuženoj da se iseli iz poslovnog prostora i da ga prazan od ljudi i stvari preda apelantici u roku od 30 dana (stav I). Tužena je obavezana da apelantici, po osnovu korištenja poslovnog prostora za utuženi period, isplati iznos od 191.232,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom. U odnosu na raskid ostalih članova Ugovora o osnovima poslovne saradnje i Ugovora o korištenju komorske infrastrukture, kao i u pogledu novčanog potraživanja preko dosuđenog iznosa, u kojem dijelu je tužbeni zahtjev odbijen, apelanticina žalba je odbijena i prvostepena presuda potvrđena (stav II). Dalje, Kantonalni sud je usvojio apelanticinu žalbu u odnosu na stav IV izreke prvostepene presude i u tom dijelu ju je preinačio tako što je odbijen kao neosnovan protivtužbeni zahtjev kojim je tužena tražila da se utvrdi da je ona nosilac prava raspolaganja i korištenja komorske infrastrukture na poslovnom prostoru u omjeru utvrđenom Ugovorom o osnovima poslovne saradnje i Ugovorom o korištenju komorske infrastrukture (stav IV), te je tužena obavezana da apelantici naknadi troškove parničnog postupka.

11. U obrazloženju presude Kantonalni sud je podržao činjenična utvrđenja prvostepenog suda, ali ne i zaključke u pogledu pravne prirode ugovora, djelovanja, raskida i dr., smatrajući da ti zaključci nisu potkrijepljeni odredbama materijalnog prava. Nadalje, Kantonalni sud je podržao stav prvostepenog suda da je apelantica pravni sljednik Privredne komore BiH, kako je to propisano odredbom člana 27. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH. Ukazao je da je odredbama tog zakona propisano da Komora ima svojstvo pravnog lica s pravima i obavezama utvrđenim tim zakonom i podzakonskim aktima

donesenim na osnovu zakona (član 2), da su članovi Komore, između ostalog, entitetske komore, kao i Komora Brčko distrikta (član 3. tačka 2), te da će se primopredaja imovine, prava i obaveza između apelanticinog pravnog prednika i apelantice izvršiti u roku od 90 (devedeset) dana od dana konstituiranja Skupštine Komore, a da će se korištenje nepokretne imovine urediti ugovorima Komore i drugih komora i strukovnih asocijacija, te da će te ugovore odobravati nadležni organi Komore (član 28). Kantonalni sud je nadalje naveo da je tužena osnovana 1999. godine, na osnovu Zakona o privrednim komorama u Federaciji BiH, u kojem je predviđeno da je tužena samostalno pravno lice, te je istakao da navedeni zakon niti jednom odredbom nije predvidio preuzimanje, nasljeđivanje i sl. nekretnina apelanticinog pravnog prednika, odnosno da nije regulirao pitanje imovine tužene. Sud je naveo da je apelantica, nakon isteka roka za žalbu, dostavila dokaz da je na osnovu Zakona o stvarnim pravima uknjižila pravo vlasništva u zemljišne knjige, istakavši da je ta okolnost irelevantna u konkretnom slučaju jer je među parničnim strankama bilo nesporno da je apelantica vlasnik poslovne zgrade i u toku prvostepenog postupka je tretirana na taj način.

12. Kantonalni sud je nadalje ukazao da je odredbama Ugovora o osnovima poslovne saradnje stipulirano da će poslovnu zgradu s pripadajućom kancelarijskom i drugom tehničkom infrastrukturom koristiti apelantica i tužena, u zavisnosti od neophodnih (racionalnih) potreba i programa aktivnosti koje organiziraju komore u svojim sjedištima, da će tužena koristiti prostor i kancelarije IV sprata za svoje sjedište, kao i koje dijelove zgrade će koristiti zajedno s apelanticom. Tužena se obavezala da će za korišteni prostor (s kancelarijskom opremom i instalacijama) u svom godišnjem finansijskom planu osigurati sredstva i staviti ih na raspolaganje za pokrivanje stvarnih troškova eksploatacije (amortizacija, izdaci za tekuće održavanje i sl., član 8). Zatim je stipulirano da će ugovorne strane zaključiti poseban ugovor kojim će detaljnije urediti međusobne odnose, prava i obaveze i način njihovog izvršavanja, koji proistječu iz zajedničkog korištenja poslovnog prostora i tehničke infrastrukture sjedišta komora u Sarajevu, uključujući i pitanje klizne skale u slučajevima kada dolazi do promjene cijena i visine naknade troškova (član 10). Nadalje, Kantonalni sud je ukazao da je Ugovorom o korištenju komorske infrastrukture određeno da će tužena koristiti poslovni prostor u površini od 1.328,06 m^2 (član 3), da ugovorne strane poslovni prostor i infrastrukturu koriste za obavljanje svojih i zajedničkih djelatnosti pod nekomercijalnim uvjetima i da su, u skladu s tim, dužne u svojim finansijskim planovima za svaku godinu osigurati sredstva za finansiranje stvarnih troškova pripadajućeg prostora i infrastrukture. Zatim, sud je naveo da apelantica i tužena osiguravaju finansijska sredstva za potrebe amortizacije zgrade, instalacija, opreme i drugog, koje zajednički koriste u visini od 4,00 KM po m^2 ugovorenog – korištenog prostora, tj. apelantica 9.116,00 KM, a tužena 5.312,00 KM, mjesečno, te da se sredstva amortizacije izdvajaju na poseban račun Fonda za investicije koji se vodi kod apelantice i koriste se na osnovu zajedničkih odluka (programa), dok se svi drugi troškovi: tekuće održavanje, grijanje, čišćenje, električna energija, troškovi telefonske centrale i dr. dijele saglasno proporciji korištenja poslovnog prostora u omjeru 63% apelantica (uključujući i druge korisnike) i 37% tužena (član 4).

13. Kantonalni sud je naveo da, imajući u vidu sadržaj navedenih ugovora, ne može prihvatiti stav prvostepenog suda da se u konkretnom slučaju radi o trajnim, "neraskidivim" ugovorima na osnovu kojih je tužena faktički stekla pravo vlasništva, odnosno pravo raspolaganja i korištenja na poslovnom prostoru i komorskoj infrastrukturi. Tumačeći odredbu člana 8. Ugovora o osnovima poslovne saradnje i odredbe Ugovora o korištenju komorske infrastrukture i dovodeći ih u vezu s odredbama člana 28. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori, Zakona o privrednim komorama, Zakona o privrednim komorama u Federaciji BiH, kao i činjenicu da je apelantica upisana kao nosilac prava raspolaganja, Kantonalni sud je zaključio da niti jednim propisom nije predviđeno da je tužena trebala steći ili da je eventualno stekla pravo vlasništva na spornim nekretninama. U vezi s tim je istakao da se ugovorni odnos apelantice i tužene može tumačiti kao odnos zakupodavca i zakupca, kojim je tuženoj, apelanticinoj članici i novoosnovanoj komori sa sjedištem u Sarajevu, data mogućnost korištenja poslovnih prostorija pod nekomercijalnim uvjetima, imajući u vidu odredbe člana 28. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori. S obzirom na to da tužena nije izvršavala svoje obaveze i nije plaćala naknadu za korištenje iz člana 4. Ugovora o korištenju komorske infrastrukture, Kantonalni sud je zaključio da su ispunjeni uvjeti za raskid ugovora kojim se regulira to pitanje, u smislu člana 124. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) jer tužena nije stekla pravo vlasništva na poslovnim prostorijama, niti je ugovoreno da ima pravo da ih besplatno koristi.

14. Kantonalni sud je dalje istakao da je Ugovor o osnovima poslovne saradnje opći ugovor u kojem je reguliran veliki broj pitanja koja se tiču rada parničnih stranaka, te da ne postoji osnov da se traži raskid cjelokupnog ugovora jer bi to imalo dalekosežne posljedice koje nisu ni u kakvoj vezi s korištenjem poslovnog prostora koje je regulirano čl. 8. i 10. tog ugovora. Stoga je, vodeći računa o cilju i svrsi ugovora, održao na snazi preostale odredbe Ugovora o osnovima poslovne saradnje. Kantonalni sud je također naglasio da činjenica da Agencija za logistiku i Fond za investicije kao apelanticine organizacione jedinice nisu obavljali predviđene i ugovorene poslove ne može osloboditi tuženu obaveze plaćanja ugovorenog mjesečnog iznosa na ime troškova korištenja poslovnog prostora. Kantonalni sud je naveo i da, suprotno stanovištu prvostepenog suda, smatra da tužena nije dokazala, u smislu odredaba čl. 7, 123. i 126. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), da je koristila poslovne prostorije u površini manjoj od ugovorene, te je stoga obavezao tuženu da apelantici isplati naknadu u ugovorenom iznosu primjenom odredbe člana 585. ZOO-a. U konačnici je ocijenio neosnovanim protivtužbeni zahtjev jer tužena nije stekla pravo vlasništva na poslovnim prostorijama, kao i zbog toga što je protivtužbeni zahtjev neodređen jer nije jasno na koje prostorije se odnosi i u kojoj površini.

15. Presudom Vrhovnog suda broj 65 0 Ps 190140 20 Rev od 14. oktobra 2020. godine djelimično je usvojena revizija tužene i drugostepena presuda je preinačena u dijelu kojim je apelanticina žalba djelimično usvojena i prvostepena presuda u st. I i II preinačena tako što je apelanticina žalba u tom dijelu odbijena i prvostepena presuda potvrđena u dijelu kojim su u cijelosti odbijeni tužbeni zahtjevi za raskid Ugovora o osnovima poslovne saradnje i Ugovora o korištenju komorske infrastrukture, zahtjev da se tuženoj naloži da iseli iz poslovnog prostora dodijeljenog na korištenje i da se prazan od ljudi i stvari preda apelantici i da joj tužena na ime korištenja poslovnog prostora u utuženom periodu isplati iznos od 191.232,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom. U preostalom dijelu revizija je odbijena i odlučeno je da će svaka stranka snositi svoje troškove postupka.

16. U obrazloženju presude Vrhovni sud je ponovio činjenična utvrđenja i pravno rezoniranje nižestepenih sudova, te je istakao da je drugostepena presuda, u dijelu kojim su sporni ugovori raskinuti i tuženoj naloženo iseljenje iz dijela poslovnog prostora, zasnovana na pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Nadalje je ukazao da se pravno pitanje od čijeg rješavanja zavisi odluka suda u predmetnoj pravnoj stvari odnosi na pravnu prirodu, odnosno cilj i svrhu ugovorâ koje su parnične stranke zaključile, te je istakao da vrsta pravnog odnosa koji je nastao između ugovornih strana zaključenjem ugovora određuje i karakter

njihovih prava i obaveza, njihovo trajanje, kao i način prestanka ugovora. Vrhovni sud je istakao da se tumačenjem odredaba svih relevantnih ugovora koje je s tuženom zaključio apelanticin pravni prednik, u smislu odredbe člana 99. ZOO-a, može izvesti zaključak da su sporni ugovori zaključeni s ciljem reguliranja prijenosa tekućih poslova koji su do formiranja tužene u 1999. godini bili u nadležnosti apelanticinog pravnog prednika, te rješavanja pitanja korištenja komorske infrastrukture, kao i zajedničkog korištenja kadrovskih i tekućih resursa. U vezi s tim je istakao da je takav način rješavanja međusobnih obaveza predviđen odredbom člana 28. stav 2. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH, kojom je propisano da će se pitanje korištenja nepokretne imovine urediti ugovorima između apelantice i drugih komora. S obzirom na to da je apelantica osnovana Zakonom o Vanjskotrgovinskoj komori BiH kao samostalna, nevladina, nepolitička i neprofitna javnopravna asocijacija privrednih subjekata s teritorije BiH, s funkcijama usmjerenim na razvoj i unapređenje ekonomskih odnosa bh. privrede s inostranstvom (član 1. stav 2), da je tužena apelanticina članica (član 3. stav 2), te da je istim zakonom propisano da će apelantica djelovati u saradnji i dogovoru s tuženom, Privrednom komorom Republike Srpske i Ministarstvom vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (član 2. stav 3), Vrhovni sud je zaključio da međusobni odnos apelantice i tužene predstavlja odnos ravnopravnih poslovnih partnera. Stoga je usvojio stanovište da i sporne ugovore koje je apelanticin pravni prednik zaključio s tuženom treba tumačiti kao ugovore o poslovnoj saradnji.

17. Slijedom navedenog, Vrhovni sud je istakao da je prihvatljiva ocjena prvostepenog suda da je spornim ugovorima pitanje korištenja poslovnih prostorija i ostale komorske infrastrukture uređeno kao trajno zajedničko korištenje, uz zajedničko snošenje troškova, tj. da se ne radi o ugovoru o zakupu zaključenim s ciljem stjecanja zarade. Dalje je istakao da su spornim ugovorima predviđene obaveze obje strane u vezi s osiguranjem troškova za održavanje poslovnog objekta putem Agencije za logistiku i usluge u apelanticinom sastavu s ciljem zajedničkog obavljanja poslova administrativno-tehničke prirode, na koju bi obje ugovorne strane prenijele ovlaštenja za obavljanje ugovorenih poslova. Također, Vrhovni sud je naveo da Ugovor o organiziranju Agencije za logistiku i usluge nije realiziran i da je njegovo važenje prestalo, te da izvršenje obaveza apelantice i tužene kao korisnika poslovnog prostora nije regulirano na drugi način. Stoga je Vrhovni sud zaključio da sporni ugovorni odnos nije odnos zakupodavca i zakupca jer ugovorima nije utvrđena obaveza zakupodavca da zakupcu preda prostor na upotrebu, niti obaveza zakupca da mu za to plaća određenu zakupninu. Vrhovni sud je naveo da se radi o ugovoru o poslovnoj saradnji u vezi s obavljanjem poslova u okviru zakonom propisanih nadležnosti dvije javnopravne asocijacije, od kojih je jedna u vrijeme zaključenja ugovora bila nosilac prava raspolaganja na nekretninama u državnom vlasništvu. U vezi s tim, sud je istakao da je na taj način apelantica s tuženom postigla sporazum o zajedničkom korištenju nekretnina, zavisno od neophodnih (racionalnih) potreba i programa aktivnosti koje komore organiziraju u svojim sjedištima i da je predala tuženoj u posjed razmjeran dio prostora. Također, obje ugovorne strane su se posebnim ugovorom obavezale da će osigurati sredstva za finansiranje stvarnih troškova prostora i infrastrukture koji su im pripali.

18. Vrhovni sud je također naglasio da je između parničnih stranaka zaključen ugovor o zajedničkom korištenju nekretnina na neodređeno vrijeme, da u provedenom postupku nije utvrđeno da krivicom tužene nije došlo do realizacije Ugovora o organiziranju Agencije za logistiku i usluge, koja je trebala donijeti uputstvo – instrukciju o plaćanju utvrđenih obaveza iz člana 4. Ugovora (amortizacije zgrade, instalacija, opreme i dr., te troškova tekućeg održavanja i svih drugih troškova). Slijedom navedenog, Vrhovni sud je zaključio da nijedna ugovorna strana nije ispunjavala svoje ugovorne obaveze u pogledu troškova korištenja komorske infrastrukture, te da stoga odluka drugostepenog suda kojom je tužena obavezana na isplatu tih troškova nije zasnovana na pravilnoj primjeni odredaba zaključenog ugovora. Pri tome je Vrhovni sud istakao da apelantici u takvoj situaciji ne pripadaju prava iz člana 124. stav 1. ZOO-a kojim su regulirana prava jedne strane kad drugo lice ne ispuni svoju obavezu jer nije dokazala da je ispunila svoje obaveze u vezi s dogovorenim zajedničkim korištenjem. Stoga je sud zauzeo stav da ugovor ne može biti raskinut apelanticinom jednostranom izjavom, nego samo sporazumno, na što upućuju odredbe čl. 2. stav 3. i 28. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH.

19. Imajući u vidu navedeno, Vrhovni sud je ocijenio neosnovanim apelanticin zahtjev za iseljenje tužene jer je tužena u postupku dokazala postojanje prava iz člana 128. stav 1. Zakona o stvarnim pravima, s obzirom na to da je utvrđeno da uvjeti za prestanak predmetnih ugovora raskidom nisu ispunjeni, a nije utvrđeno ni da je potreba tužene za korištenjem spornog prostora prestala u smislu odredbe člana 8. Ugovora o osnovima poslovne saradnje. Kako su sporni ugovori još uvijek na pravnoj snazi, Vrhovni sud je zaključio da je apelantica dužna i dalje omogućiti tuženoj zajedničko korištenje poslovnog prostora, sve dok se uvjeti koji su predviđeni ugovorom ne promijene.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

20. Apelantica smatra da joj je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i pravo na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije. U vezi s tim, apelantica navodi da je proizvoljan stav da kao vlasnik poslovnog objekta ne može jednostrano raskinuti sporne ugovore u situaciji kada druga ugovorna strana ne ispunjava svoje ugovorne obaveze, te smatra da takav stav nema uporište u zakonu i da svaki trajni obligacioni odnos može prestati otkazom, shodno odredbi člana 358. ZOO-a. Navodi da je takav stav u suprotnosti sa stavom Vrhovnog suda zauzetim u presudama br. 14238/2012 od 19. marta 2013, Pž 225/98 od 16. novembra 1998. i Pž 230/98 od 24. novembra 1998. godine, te da je uslijed uskraćivanja mogućnosti raskida ugovora došlo do "povrede njenog prava na ličnu slobodu i sigurnost". Nadalje navodi da je Vrhovni sud kao jedan od argumenata za osporenu odluku naveo da se radi o ugovorima ravnopravnih strana, te u vezi s tim ističe da "za takvo razlikovanje ugovora" nema osnova s obzirom na to da je jedan od osnovnih principa i princip ravnopravnosti (član 11. ZOO-a). Apelantica navodi da su odredbe čl. 2. stav 3. i 28. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH irelevantne za rješavanje konkretnog spora jer ne sadrže pravilo da se sporni ugovori mogu raskinuti samo sporazumno, niti takvo pravilo sadrže odredbe ZOO-a. Također, apelantica navodi da se odredbe Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH ne mogu primijeniti na sporne ugovore jer su ti ugovori zaključeni 2000. godine, a navedeni zakon je stupio na snagu 2001. godine. U vezi s tim, apelantica ističe da je Ustavni sud u odlukama br. AP 133/06 od 13. jula 2007. godine i AP 2354/09 od 26. marta 2010. godine zauzeo stav da retroaktivna primjena zakona narušava princip pravne sigurnosti.

21. Apelantica nadalje navodi da je Vrhovni sud, zauzimajući stav da apelantica nema pravo na raskid ugovora u smislu odredbe člana 124. ZOO-a jer nije dokazala da je ispunila

svoje obaveze u vezi s dogovorenim zajedničkim korištenjem, na njenu štetu povrijedio princip "jednakosti oružja" jer te činjenice nisu bile sporne pred nižestepenim sudovima, a u revizionom postupku ih nije bilo moguće dokazivati. Apelantica nadalje navodi da je u konkretnom slučaju došlo do miješanja u njenu imovinu, koje nije predviđeno zakonom, nije u javnom interesu i nije proporcionalno. U vezi s tim, navodi da je, uslijed stava Vrhovnog suda da se predmetni ugovori ne mogu jednostrano raskinuti, apelantica *de facto* lišena vlasničkih prerogativa jer ne može raspolagati poslovnim prostorijama (dati ih u zakup pod komercijalnim uvjetima i sl.), a istovremeno mora plaćati troškove tužene, te ističe da to ima iste posljedice kao formalno oduzimanje imovine. Također, apelantica navodi da su redovni sudovi propustili analizirati relevantne zakonske norme koje reguliraju sistem privrednih komora u BiH, te ističe da u Zakonu o privrednim komorama BiH iz 1990. godine nije bilo propisano da se zaključuju ugovori o korištenju nekretnina sa apelanticinim pravnim prednikom. Apelantica navodi da je stoga sporno da li sporni ugovori i dalje važe jer nije zaključen aneks tih ugovora niti drugi odgovarajući akt kojim bi se njihovo važenje produžilo i nakon stupanja na snagu Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH. Također, ističe da su ugovori o korištenju predmetnih nekretnina mogli biti zaključeni jedino sa svim komorama u BiH i jedino nakon stupanja na snagu navedenog zakona, što bi bilo u javnom interesu. U konačnici, navodi da onemogućavanje apelantici da raskine sporne ugovore iako tužena ne plaća ugovorene troškove, uslijed čega te troškove mora snositi apelantica, za nju predstavlja pretjeran teret.

b) Odgovor na apelaciju

22. Vrhovni sud je naveo da osporenom odlukom nije došlo do povrede prava na koja se apelantica pozvala u apelaciji.

23. Kantonalni sud je naveo da ostaje pri razlozima datim u obrazloženju osporene odluke, te da je prilikom donošenja odluke imao u vidu apelanticino pravo na imovinu.

24. Općinski sud je naveo da niti jednom radnjom nije povrijedio apelanticino pravo na pravično suđenje, niti je primjena prava bila proizvoljna, te da su apelacioni navodi neosnovani.

25. Tužena je navela da su sve komore u BiH, entitetske i kantonalne, ravnopravni subjekti javnog prava nastali od apelanticinog pravnog prednika, koji je prednik i ostalih komora, od kojeg su preuzeli određeni obim poslova, te ističe da sve komore u suštini imaju iste članove. Nadalje je navedeno da sve komore u BiH koriste nekretnine, opremu i tehničku strukturu apelanticinog pravnog prednika, te da poslovna zgrada u konkretnom slučaju nije apelanticina imovina, već imovina apelanticinih članica, uključujući i tuženu koja ima jednaka prava korištenja kao i apelantica jer se radi o specifičnim javnopravnim asocijacijama. Tužena je također navela da je upisom apelantice kao isključivog vlasnika poslovne zgrade, uključujući i dio koji legitimno koristi tužena, povrijeđeno pravo tužene na imovinu, te je iznijela razloge zbog kojih smatra da je uknjižba apelantice kao vlasnika nezakonita.

V. Relevantni propisi

26. **Zakon o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93 i 13/94 i "Službene novine Federacije BiH" br. 29/03 i 42/11).

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, koji u relevantnom dijelu glasi:

TUMAČENJE UGOVORA

Primena odredaba i tumačenje spornih odredaba

Član 99.

(1) Odredbe ugovora primenjuju se onako kako glase.

(2) Pri tumačenju spornih odredbi ne treba se držati doslovnog značenja upotrebljenih izraza, već treba istraživati zajedničku nameru ugovarača i odredbu tako razumeti kako to odgovara načelima obligacionog prava utvrđenim ovim zakonom.

III - RASKIDANJE UGOVORA ZBOG NEISPUNJENJA

Prava jedne strane kad druga strane ne ispuni svoju obavezu

Član 124.

U dvostranim ugovorima, kad jedna strana ne ispuni svoju obavezu, druga strana može, ako nije što drugo određeno, zahtevati ispunjenje obaveza ili, pod uslovima predviđenim u idućim članovima, raskinuti ugovor prostom izjavom, ako raskid ugovora ne nastupa po samom zakonu, a u svakom slučaju ima pravo na naknadu štete.

27. **Zakon o stvarnim pravima** ("Službene novine Federacije BiH" br. 66/13, 100/13, 32/19 – odluka USFBiH i 94/20 – rješenje USFBiH):

Član 128.

Prigovori posjednika

(1) Posjednik ima pravo odbiti predaju stvari njezinom vlasniku ako ima pravo koje ga ovlašćuje na posjedovanje te stvari (pravo na posjed).

(2) Ako povrat stvari traži osoba koja je vlasništvo i posredan posjed stekla prijenosom zahtjeva na povrat stvari tuženik može prema toj osobi istaći sve prigovore prava na posjed koje je imao prema ranijem vlasniku.

(3) Ako je tuženik nesamostalni posjednik, on se od zahtjeva da preda posjed stvari može braniti imenovanjem posrednog samostalnog posjednika čiju višu vlast priznaje i iz čijeg posjeda izvodi svoj posjed.

28. **Zakon o Vanjskotrgovinskoj komori Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 30/01 i 72/13). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Član 1.

1. Ovim zakonom osniva se Vanjskotrgovinska komora Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Komora), uređuju pitanja koja se odnose na njen status, članstvo, nadležnosti, sastav, način izbora i nadležnosti njenih organa, sudovi pri Komori, finansiranje i druga pitanja koja su od značaja za njen rad i funkcionisanje.

2. Naziv Komore je "Vanjskotrgovinska komora Bosne i Hercegovine".

3. Naziv Komore na engleskom jeziku glasi: "Foreign Trade Chamber of Bosnia and Herzegovina".

4. Sjedište Komore je u Sarajevu, ulica Branislava Đurđeva broj 10.

Član 2.

1. Komora je samostalna, nevladina, nepolitička i neprofitna javno pravna asocijacija privrednih subjekata i privrednih asocijacija sa teritorije Bosne i Hercegovine, sa funkcijama usmjerenim na razvoj i unapređenje ekonomskih odnosa BH privrede sa inostranstvom, uključujući i partnerski odnos i zastupanje interesa članova kod nadležnih organa Bosne i Hercegovine i odgovarajućih asocijacija u inostranstvu.

2. Komora ima svojstvo pravnog lica sa pravima i obavezama utvrđenim ovim zakonom i podzakonskim aktima donesenim na osnovu ovog zakona.

3. U svim svojim aktivnostima Komora će djelovati u saradnji i /ili dogovoru sa:

a) Privrednom komorom Federacije Bosne i Hercegovine;

b) Privrednom komorom Republike Srpske;

c) Ministarstvom vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine.

4. Na osnovu člana 2. Zakona o upravi, Komora primjenjuje javna ovlaštenja u skladu s ovim zakonom.

Član 2a.

Javna ovlaštenja iz člana 2. stav 4. ovog zakona su:

a) stručni i operativni poslovi na izdavanju završne saglasnosti za kontingent detašmana za rad u skladu s međudržavnim sporazumima Bosne i Hercegovine i Instrukcijom Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH;

b) izdavanje obrazaca o porijeklu robe u okviru Generalnog sistema povlastica (GSP) sheme (FORM A), kao i izdavanje obrazaca za nepreferencijalno porijeklo robe (CERTIFICATE OF ORIGIN), u skladu sa zaključenim sporuzumima nadležnih institucija u Bosni i Hercegovini;

c) provođenje nadležnosti povjerenih od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine ili nadležnog organa Bosne i Hercegovine po Konvenciji o privremenom uvozu - ATA karnet i Carinskoj konvenciji o međunarodnom prijevozu robe na osnovu karneta TIR - TIR konvencije.

Član 3.

1. Članovi Komore su preduzeća, banke, osiguravajuća društva i druga pravna - privredna lica registrovana za obavljanje poslova sa inostranstvom na prostoru Bosne i Hercegovine, automatski na osnovu članstva u privrednim komorama konstituisanim na temelju zakona Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske (u daljem tekstu: entiteti) i Distrikta Brčko.

2. Članovi Komore su Privredna komora Republike Srpske, Privredna komora Federacije Bosne i Hercegovine i Privredna komora Distrikta Brčko, kao kolektivni članovi, a ostale privredne komore organizovane na teritorijalnom i strukovnom principu, specijalizovane i slične asocijacije mogu biti kolektivni članovi na način i pod uslovima utvrđenim Statutom Komore.

3. Članovi Komore mogu biti naučno-istraživačke i obrazovne institucije, udruženja građana koja u svojoj registraciji imaju privredne djelatnosti, savezi, interesne asocijacije, fondacije, zaklade i druge organizacije koje obavljaju djelatnost od značaja za privredu, kao pojedinačni ili kolektivni članovi, ukoliko svojom odlukom izraze interes za članstvo.

4. Komora vodi registar članova, na osnovu podataka o članovima koje joj obavezno dostavljaju privredne komore kantona/regija, privrede entiteta i Distrikta Brčko.

5. Predsjednik Komore donosi uputstvo o načinu vođenja registra iz prethodnog stava.

Član 6. stav (1) tačka c) i stav (4)

1. U okviru svojih nadležnosti Komora obezbjeđuje zastupanje interesa njenih članova putem:

c) Obavljanja poslova javnih ovlaštenja;

4. Komora može, pored nadležnosti utvrđenih u st. 1. i 2. ovog člana, obavljati i druge poslove koji su joj povjereni, a na osnovu odluke nadležnih organa Bosne i Hercegovine.

Član 22. stav (1)

1. Komora se finansira iz članarine, kotizacije, doprinosa Privrednih komora Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Distrikta Brčko, prihoda ostvarenih po osnovu primjene javnih ovlaštenja u skladu s ovim zakonom, obavljanja konsalting i drugih usluga za članove i na druge načine utvrđene Statutom i odgovarajućim aktima organa Komore.

Član 28.

1. Primopredaja imovine, prava i obaveza između Privredne komore Bosne i Hercegovine i Vanjskotrgovinske komore Bosne i Hercegovine izvršit će se u roku od 90 dana od dana konstituisanja Skupštine Komore.

2. Korištenje nepokretne imovine uredit će se ugovorima Komore i drugih komora i strukovnih asocijacija. Ugovore će odobravati nadležni organi Komore.

VI. Dopustivost

29. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

30. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

31. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 65 0 Ps 190140 20 Rev od 14. oktobra 2020. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelantica je primila 4. novembra 2020. godine, a apelacija je podnesena 28. decembra 2020. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

32. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

33. Apelantica smatra da joj je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i pravo na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije.

34. Ustavni sud primjećuje da se apelantica u apelaciji pozvala na odredbe Evropske konvencije. Stoga, Ustavni sud treba da odgovori na pitanje da li apelantica uživa prava zagarantirana Evropskom konvencijom. Naime, Ustavni sud podsjeća na svoj stav da državni organi i javna vlast kao učesnici sudskih postupaka ne uživaju prava iz Evropske konvencije, ali da uživaju garancije prava na pravičan postupak i prava na imovinu iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 39/03* od 27. februara 2004. godine, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 19/04, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Prema stavu Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), državna tijela, kao što su centralni organi države, lokalni i regionalni organi, kao i pravna (odnosno javnopravna) lica, osim teritorijalnih organa, koja učestvuju u izvršavanju vladinih ovlaštenja ili obavljaju javnu službu pod kontrolom vlade ne mogu da podnose predstavke Evropskom sudu (vidi Evropski sud, *Consejo General de Colegios Oficiales de Economistas de España protiv Španije*, odluka Komisije od 28. juna 1995. godine). Prilikom utvrđivanja da li neko dato pravno lice spada u tu kategoriju Evropski sud uzima u obzir njegov pravni status, prirodu i kontekst djelatnosti koju obavlja i stepen njegove nezavisnosti od političkih organa (vidi Evropski sud, *Sveta Gora protiv Grčke*, presuda od 9. decembra 1994. godine i *Privredna, industrijska i poljoprivredna komora Temišvara (broj 2) protiv Rumunije*, presuda od 16. jula 2009. godine, st. 14–17).

35. Dovodeći u vezu navedene principe s konkretnim predmetom, Ustavni sud primjećuje da apelantica nije državni

organ niti predstavnik javne vlasti (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 472/20* od 8. septembra 2021. godine, stav 44, dostupna na www.ustavnisud.ba). Naime, apelantica je "samostalna, nevladina, nepolitička i neprofitna javnopravna asocijacija privrednih subjekata i privrednih asocijacija sa teritorije Bosne i Hercegovine, sa funkcijama usmjerenim na razvoj i unapređenje ekonomskih odnosa bh. privrede sa inostranstvom, uključujući i partnerski odnos i zastupanje interesa članova kod nadležnih organa Bosne i Hercegovine i odgovarajućih asocijacija u inostranstvu" (član 2. stav 1. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori). Ustavni sud, međutim, primjećuje da iz odredaba Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH proizlazi da apelantica obavlja "poslove javnih ovlaštenja" (čl. 2. st. 4, čl. 2a. i čl. 6. st. 1. tačka c), da može obavljati i druge poslove koji su joj povjereni na osnovu odluke nadležnih organa Bosne i Hercegovine (član 6. stav 4), te da se djelimično finansira i prihodima ostvarenim po osnovu primjene tih ovlaštenja (član 22. stav 1). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da apelantica ne uživa dovoljan stepen autonomije od javne vlasti, u smislu citirane prakse Evropskog suda (vidi Evropski sud, *Hrvatska gospodarska komora protiv Srbije*, presuda od 25. aprila 2017. godine, stav 38).

36. Stoga, Ustavni sud smatra da apelantica ne uživa garancije prava iz Evropske konvencije, te će ispitati apelanticine navode u odnosu na njeno ustavno pravo na pravično suđenje i pravo na imovinu iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine.

Pravo na pravično **suđenje**

37. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

38. Ustavni sud konstatira da se postupak u konkretnom slučaju odnosi na raskid ugovora i isplatu po tužbi, odnosno na utvrđenje po protivtužbi. Dakle, radi se o predmetu građanskopravne prirode, iz čega proizlazi da apelantica u predmetnom postupku uživa garancije iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

39. Ustavni sud zapaža da apelantica smatra da su redovni sudovi proizvoljno primijenili materijalno pravo, da su na njenu štetu povrijedili princip ravnopravnosti strana u postupku, te da je uslijed, navodno, različite prakse Vrhovnog suda došlo do povrede principa pravne sigurnosti. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj *65167/01* i *Ašćerić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 17. decembra 2019. godine, stav 23). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituira redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj *19354/02* i *Radomilja i drugi protiv Hrvatske*, presuda od 20. marta 2018. godine, stav 150). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila eventualno proizvoljna ili diskriminatorna.

40. Ustavni sud primjećuje da je Vrhovni sud, za razliku od Kantonalnog suda, tumačeći sporne ugovore u skladu s odredbom člana 99. ZOO-a, podržao stav prvostepenog suda da tim ugovorima nije konstituiran odnos zakupodavca i zakupca, već da se radi o ugovorima o poslovnoj saradnji kojim je pitanje korištenja poslovnih prostorija i ostale komorske infrastrukture uređeno kao trajno zajedničko korištenje, uz zajedničko snošenje troškova. Uporište za takav stav, kako je to obrazloženo, Vrhovni sud je našao u odredbama čl. 1, 2, 3. i 28. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH. Na osnovu takvog stava o pravnoj prirodi spornih ugovora, Vrhovni sud je odbio apelanticin tužbeni zahtjev kojim je apelantica tražila da se sporni ugovori raskinu i da se tužena obaveže da se iseli iz poslovnog prostora i da apelantici isplati određeni novčani iznos na ime korištenja predmetnog poslovnog prostora. Naime, Vrhovni sud je zaključio da nijedna ugovorna strana nije ispunjavala svoje ugovorne obaveze u pogledu troškova korištenja komorske infrastrukture jer Ugovor o organiziranju Agencije za logistiku i usluge, koja je trebala donijeti uputstvo – instrukciju o plaćanju spornih troškova, nikada nije ispunjen. Stoga je Vrhovni sud zauzeo pravni stav da apelantici ne pripada pravo na jednostrani raskid ugovora iz člana 124. stav 1. ZOO-a, već da se sporni ugovori mogu raskinuti jedino sporazumno, te da je apelantica dužna i ubuduće omogućiti tuženoj zajedničko korištenje poslovnog prostora jer tužena ima pravo na korištenje poslovnog objekta u ugovorenom obimu, u smislu odredbe člana 128. stav 1. Zakona o stvarnim pravima.

41. Dovodeći u vezu navedene odredbe ZOO-a, Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH i Zakona o stvarnim pravima sa odlučenjem Vrhovnog suda i obrazloženjem koje je u vezi s tim dato u osporenoj presudi, Ustavni sud, u specifičnim činjeničnim i pravnim okolnostima konkretnog slučaja, smatra da je Vrhovni sud sva sporna pravna pitanja riješio i o tome dao detaljno i jasno obrazloženje, te da nema ništa što bi ostavilo utisak proizvoljnosti u odlučivanju. Pri tome, Ustavni sud ukazuje da se, suprotno apelanticinim navodima, u konkretnom slučaju ne radi o retroaktivnoj primjeni zakona, već o tumačenju spornih ugovora u skladu s relevantnim normativnim okvirom, uz uvažavanje specifičnosti konkretnog spora i činjenicu da je apelantica pravni sljednik Privredne komore BiH koja je zaključila sporne ugovore s tuženom.

42. U vezi s apelanticinim tvrdnjama da je na njenu štetu povrijeđen princip ravnopravnosti strana u postupku, Ustavni sud ukazuje da taj princip, u kontekstu građanskog postupka, podrazumijeva da objema stranama mora biti data razumna mogućnost izlaganja svog predmeta, uključujući i iznošenje dokazne građe, pod uvjetima koji ih ne stavljaju u znatno podređen položaj u odnosu na protivnika (vidi Evropski sud, *Dombo B.V. protiv Holandije*, presuda od 27. oktobra 1993. godine, serija A, broj 274, str. 19). Ustavni sud zapaža da je apelantica u predmetnom postupku imala priliku svojim navodima i argumentima suprotstaviti se drugoj strani, pod uvjetima koji nisu podređeni u odnosu na suprotnu stranu. Slijedom navedenog, Ustavni sud zapaža da apelantica ne nudi argumente ili dokaze iz kojih bi se mogao izvesti zaključak da je princip ravnopravnosti stranaka prekršen, niti je kršenje tog principa u konkretnom predmetu očigledno. Pri tome, Ustavni sud ističe da okolnost da je Vrhovni sud, za razliku od Kantonalnog suda, zaključio da apelantica nije dokazala da je ispunila svoje obaveze u vezi s dogovorenim zajedničkim korištenjem, slijedom čega je zaključio da nisu ispunjeni uvjeti za jednostrani raskid ugovora u smislu odredaba člana 124. ZOO-a, ne predstavlja povredu tog principa. Navedeno iz razloga što je apelantica, koja je u provedenom postupku bila u procesnom položaju tužioca, bila dužna da dokaže okolnosti koje su pravno relevantne za osnovanost tužbenog zahtjeva.

43. Nadalje, u pogledu apelanticinih navoda da je navedeni stav Vrhovnog suda u suprotnosti sa stavom tog suda zauzetim u presudama br. 14238/2012 od 19. marta 2013, Pž 225/98 od 16. novembra 1998. i Pž 230/98 od 24. novembra 1998. godine, Ustavni sud ukazuje da apelantica navedene presude nije dostavila

u prilogu apelacije, pa se Ustavni sud ne može očitovati o tim navodima.

44. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da nije došlo do povrede apelanticinog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Ostali navodi

45. Apelantica smatra da joj je osporenim odlukama povrijeđeno i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da se apelanticini navodi o kršenju tog prava, u suštini, zasnivaju na istim tvrdnjama koje je apelantica istakla u vezi s pravom na pravično suđenje koje je Ustavni sud već elaborirao u prethodnim tačkama ove odluke i za koje je zaključio da su neosnovani. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da su apelanticini navodi o kršenju prava na imovinu, također, neosnovani.

VIII. Zaključak

46. Ustavni sud zaključuje da nije došlo do povrede apelanticinog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine u situaciji kada je Vrhovni sud odbio tužbeni zahtjev za raskid Ugovora o osnovima poslovne saradnje i Ugovora o korištenju komorske infrastrukture koji su zaključili apelantica i tužena, o čemu je dao relevantno i dovoljno obrazloženje koje ni na koji način ne ostavlja utisak proizvoljnosti. Također, Ustavni sud zaključuje da nije prekršen ni princip ravnopravnosti strana u postupku budući da apelantica nije pružila niti jedan dokaz da joj je bila uskraćena mogućnost da ravnopravno učestvuje i raspravlja u postupku ili da je postupak na bilo koji način proveden na njenu štetu.

47. Ustavni sud, također, zaključuje da nije došlo ni do povrede prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine u situaciji kada je tvrdnje o povredi tih prava apelantica zasnovala na istim navodima koje je istakla u vezi s pravom na pravično suđenje, a Ustavni sud je te navode ocijenio neosnovanim.

48. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

49. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 4710/20**, rješavajući apelaciju **Vanjskotrgovinske komore BiH**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, dopredsjednik
Mirsad Ćeman, dopredsjednik
Seada Palavrić, sutkinja
Zlatko M. Knežević, sudac
na sjednici održanoj 7. rujna 2022. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Vanjskotrgovinske komore BiH** podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH broj 65 0 Ps 190140 20 Rev od 14. listopada 2020. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Vanjskotrgovinska komora BiH (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Sarajeva, koju zastupa Odvjetničko društvo "Spaho" iz Sarajeva, podnijela je 28. prosinca 2020. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 65 0 Ps 190140 20 Rev od 14. listopada 2020. godine, Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 65 0 Ps 190140 14 Pž od 11. ožujka 2020. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 65 0 Ps 190140 11 Ps od 10. veljače 2014. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Kantonalnog suda, Općinskog suda i Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH (u daljnjem tekstu: tužena) zatraženo je 7. ožujka 2022. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni sud, Kantonalni sud, Općinski sud i tužena dostavili su odgovore na apelaciju 14. ožujka 2022. i 15. ožujka 2022. godine.

4. Odgovori na apelaciju su 29. travnja 2022. godine dostavljeni apelantičinom punomoćniku na izjašnjenje.

5. Apelantičin punomoćnik nije dostavio izjašnjenje na odgovore na apelaciju.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičinih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

7. Presudom Općinskog suda broj 65 0 Ps 190140 11 Ps od 10. veljače 2014. godine, donesenom po apelantičinoj tužbi "radi raskida ugovora i isplate", odnosno protutužbi tužene "radi utvrđenja", odbijen je tužbeni zahtjev kojim je apelantica tražila da se raskine Ugovor o osnovama poslovne suradnje i korištenju komorske infrastrukture od 11. listopada 2000. godine (u daljnjem tekstu: Ugovor o osnovama poslovne suradnje) i Ugovor o korištenju komorske infrastrukture za potrebe funkcioniranja sjedišta i djelatnosti GK Federacije BiH u poslovnoj zgradi u Sarajevu, ul. Branislava Đurđeva broj 10, od 9. siječnja 2001. godine (u daljnjem tekstu: Ugovor o korištenju komorske infrastrukture) i da se tužena obveže da se iseli iz poslovnog prostora dodijeljenog na korištenje i da ga prazan od ljudi i stvari preda apelantici u roku od 30 dana (stavak I.). Također je odbijen i tužbeni zahtjev kojim je apelantica tražila da sud obveže tuženu da joj po osnovi korištenja poslovnog prostora, u razdoblju precizno navedenom u izreci presude, isplati iznos od 223.741,44 KM sa zakonskim zateznim kamatama (stavak II.). Istom presudom tužena je obvezana apelantici isplatiti određene novčane iznose na ime troškova plina, električne energije, vode, odvoza smeća i utroška za telefonsku centralu, sve sa zakonskim zateznim kamatama (stavak III.). Usvojen je i protutužbeni zahtjev tužene i utvrđeno je da je tužena nositelj prava raspolaganja i korištenja komorske infrastrukture na poslovnom prostoru u omjeru utvrđenom navedenim ugovorima (stavak IV.), te je određeno da svaka stranka snosi svoje troškove postupka (stavak V.).

8. Općinski sud je obrazložio kako je utvrdio da su Gospodarska komora BiH (u daljnjem tekstu: apelantičin pravni prednik) i tužena zaključili Ugovor o osnovama poslovne suradnje, kojim su regulirali prijenos tekućih poslova koji su se do formiranja tužene vodili u nadležnosti apelantičinog pravnog prednika i osnove buduće radno-poslovne suradnje, a posebno odnose u svezi sa zajedničkim korištenjem kadrovskih i tehničkih resursa. Ugovorom su regulirali temeljne elemente koji se odnose

na zajedničko korištenje poslovne infrastrukture, uredskog i drugog prostora i opreme za tuženu u poslovnoj zgradi, a ugovoreno je i da će ugovorne strane posebnim ugovorom urediti međusobne odnose, prava i obveze koji proistječu iz zajedničkog korištenja poslovnog prostora i druge tehničke infrastrukture sjedišta komora u Sarajevu (članak 10.) i način njihovog izvršavanja. Na temelju toga, iste ugovorne strane su zaključile Ugovor o korištenju komorske infrastrukture kojim je precizno određeno koje dijelove poslovne zgrade i u kojem omjeru će tužena koristiti. Općinski sud je naveo da su iste ugovorne strane zaključile i Ugovor o organiziranju Agencije za logistiku i usluge od 11. listopada 2000. godine, odnosno 28. rujna 2000. godine, na razdoblje od 10 godina, kojim je ugovoreno da se Agencija formira pri apelantičinom pravnom predniku kao posebna organizacijska jedinica na koju će ugovorne strane prenijeti ovlasti za obavljanje poslova koji su utvrđeni ugovorom, da će se razmotriti mogućnost organiziranja Agencije kao pravne osobe, kao i da će se sredstva za rad Agencije osiguravati financijskim planovima ugovornih strana, kao i drugim prihodima Agencije. Općinski sud je također naveo da iz iskaza svjedoka proizlazi da su navedeni ugovori zaključeni kao akti kojima se reguliraju međusobni odnosi između dvije komore s obzirom na to da je njihovo sjedište u istoj zgradi i da je došlo do podjele poslova i kadrova, da određene funkcije obavljaju zajednički, te da komore kao članice iste komore imaju pravo korištenja prostora s ciljem funkcioniranja novog ustroja komora. Općinski sud je također utvrdio da je apelantica upisana u zemljišnim knjigama s pravom korištenja poslovne zgrade koja je uknjižena kao državno vlasništvo, kao i da su parnične stranke imale pismenu korespondenciju i održavale sastanke radi rješavanja pitanja korištenja stambenog objekta od strane tužene. S obzirom na to da navedenim ugovorima nisu određeni rok važenja, uvjeti za raskid, kao ni razlozi zbog kojih su ugovori zaključeni, Općinski sud je zaključio da se radi o ugovorima trajnog karaktera a ne o "obligacijskopravnim ugovorima". Stoga je odbio tužbeni zahtjev u dijelu u kojem je apelantica tražila da se ti ugovori raskinu.

9. Nadalje, kako je spornim ugovorima stipulirano pravo tužene da za obavljanje funkcija i komorskih zadataka koristi dio poslovnog objekta u površini od 1.328,06 m^2 i kako je nesporno da je tužena koristila dio dodijeljenog prostora, Općinski sud je zaključio da je protutužbeni zahtjev utemeljen i dokazan. Pri tome je istaknuo da se parnične stranke nisu nalazile u "podstanarskom ili zakupnom odnosu", imajući u vidu "postojanje zajedničkih prava" na poslovnom objektu. Iz navedenih razloga Općinski sud je odbio tužbeni zahtjev kojim je apelantica tražila da se tužena obveže da se iseli iz poslovnog prostora dodijeljenog na korištenje i da ga praznog od ljudi i stvari preda apelantici. Nadalje je naveo da je tijekom postupka utvrđeno da tužena koristi 26,20 % ukupne površine poslovnog objekta, ali da apelantica nije dokazala koji je dio poslovnih prostorija tužena faktički koristila u utuženom razdoblju, kao i da je tužena u postupku tvrdila da su apelantičini predstavnici samoinicijativno uzurpirali neke zajedničke prostorije. Slijedom navedenog, Općinski sud je odbio tužbeni zahtjev kojim je apelantica tražila da sud obveže tuženu da joj po osnovi korištenja poslovnog prostora isplati iznos od 223.741,44 KM sa zakonskim zateznim kamatama. U konačnici, Općinski sud je naveo da je nesporno da tužena nije refundirala apelantici troškove na ime režija, te je usvojio tužbeni zahtjev u tom dijelu, u visini određenoj prema nalazu i mišljenju vještaka financijske struke.

10. Presudom Kantonalnog suda broj 65 0 Ps 190140 14 Pž od 11. ožujka 2020. godine djelomično je usvojena apelantičina žalba u odnosu na st. I. i II. prvostupanjske presude i prvostupanjska presuda je u tom dijelu preinačena tako što je djelomično raskinut Ugovor o osnovama poslovne suradnje u čl. 8. i 10. Također, raskinut je Ugovor o korištenju komorske infrastrukture i naloženo je tuženoj da se iseli iz poslovnog prostora i da ga prazan od ljudi i stvari preda apelantici u roku od 30 dana (stavak I.). Tužena je obvezana apelantici, po osnovi korištenja poslovnog prostora za utuženo razdoblje, isplatiti iznos od 191.232,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom. U odnosu na raskid ostalih članova Ugovora o osnovama poslovne suradnje i Ugovora o korištenju komorske infrastrukture, kao i u pogledu novčanog potraživanja preko dosuđenog iznosa, u kojem dijelu je tužbeni zahtjev odbijen, apelantična žalba je odbijena i prvostupanjska presuda potvrđena (stavak II.). Dalje, Kantonalni sud je usvojio apelantičinu žalbu u odnosu na stavak IV. izreke prvostupanjske presude i u tom dijelu ju je preinačio tako što je odbijen kao neutemeljen protutužbeni zahtjev kojim je tužena tražila da se utvrdi da je ona nositelj prava raspolaganja i korištenja komorske infrastrukture na poslovnom prostoru u omjeru utvrđenom Ugovorom o osnovama poslovne suradnje i Ugovorom o korištenju komorske infrastrukture (stavak IV.), te je tužena obvezana apelantici naknaditi troškove parničnog postupka.

11. U obrazloženju presude Kantonalni sud je podržao činjenična utvrđenja prvostupanjskog suda, ali ne i zaključke u pogledu pravne prirode ugovora, djelovanja, raskida i dr., smatrajući da ti zaključci nisu potkrijepljeni odredbama materijalnog prava. Nadalje, Kantonalni sud je podržao stav prvostupanjskog suda da je apelantica pravni sljednik Gospodarske komore BiH, kako je to propisano odredbom članka 27. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH. Ukazao je da je odredbama tog zakona propisano da Komora ima svojstvo pravne osobe s pravima i obvezama utvrđenim tim zakonom i podzakonskim aktima donesenim na temelju zakona (članak 2.), da su članovi Komore, između ostalog, entitetske komore, kao i Komora Brčko distrikta (članak 3. točka 2.), te da će se primopredaja imovine, prava i obveza između apelantičinog pravnog prednika i apelantice izvršiti u roku od 90 (devedeset) dana od dana konstituiranja Skupštine Komore, a da će se korištenje nepokretne imovine urediti ugovorima Komore i drugih komora i strukovnih asocijacija, te da će te ugovore odobravati nadležni organi Komore (članak 28.). Kantonalni sud je nadalje naveo da je tužena utemeljena 1999. godine, na temelju Zakona o gospodarskim komorama u Federaciji BiH, u kojem je predviđeno da je tužena samostalna pravna osoba, te je istaknuo da navedeni zakon niti jednom odredbom nije predvidio preuzimanje, nasljeđivanje i sl. nekretnina apelantičinog pravnog prednika, odnosno da nije regulirao pitanje imovine tužene. Sud je naveo da je apelantica, nakon isteka roka za žalbu, dostavila dokaz da je na temelju Zakona o stvarnim pravima uknjižila pravo vlasništva u zemljišne knjige, istaknuvši da je ta okolnost irelevantna u konkretnom slučaju jer je među parničnim strankama bilo nesporno da je apelantica vlasnik poslovne zgrade i tijekom prvostupanjskog postupka je tretirana na taj način.

12. Kantonalni sud je nadalje ukazao da je odredbama Ugovora o osnovama poslovne suradnje stipulirano da će poslovnu zgradu s pripadajućom uredskom i drugom tehničkom infrastrukturom koristiti apelantica i tužena, u ovisnosti o nužnim (racionalnim) potrebama i programima aktivnosti koje organiziraju komore u svojim sjedištima, da će tužena koristiti prostor i urede IV. kata za svoje sjedište, kao i koje dijelove zgrade će koristiti zajedno s apelanticom. Tužena se obvezala da će za korišteni prostor (s uredskom opremom i instalacijama) u svom godišnjem financijskom planu osigurati sredstva i staviti ih na raspolaganje za pokrivanje stvarnih troškova eksploatacije (amortizacija, izdaci za tekuće održavanje i sl., članak 8.). Zatim je stipulirano da će ugovorne strane zaključiti poseban ugovor kojim će detaljnije urediti međusobne odnose, prava i obveze i način njihovog izvršavanja, koji proistječu iz zajedničkog korištenja poslovnog prostora i tehničke infrastrukture sjedišta komora u

Sarajevu, uključujući i pitanje klizne skale u slučajevima kada dolazi do promjene cijena i visine naknade troškova (članak 10.). Nadalje, Kantonalni sud je ukazao da je Ugovorom o korištenju komorske infrastrukture određeno da će tužena koristiti poslovni prostor u površini od 1.328,06 m^2 (članak 3.), da ugovorne strane poslovni prostor i infrastrukturu koriste za obavljanje svojih i zajedničkih djelatnosti pod nekomercijalnim uvjetima i da su, u skladu s tim, dužne u svojim financijskim planovima za svaku godinu osigurati sredstva za financiranje stvarnih troškova pripadajućeg prostora i infrastrukture. Zatim, sud je naveo da apelantica i tužena osiguravaju financijska sredstva za potrebe amortizacije zgrade, instalacija, opreme i drugog, koje zajednički koriste u visini od 4,00 KM po m^2 ugovorenog – korištenog prostora, tj. apelantica 9.116,00 KM, a tužena 5.312,00 KM, mjesečno, te da se sredstva amortizacije izdvajaju na poseban račun Fonda za investicije koji se vodi kod apelantice i koriste se na temelju zajedničkih odluka (programa), dok se svi drugi troškovi: tekuće održavanje, grijanje, čišćenje, električna energija, troškovi telefonske centrale i dr. dijele suglasno proporciji korištenja poslovnog prostora u omjeru 63 % apelantica (uključujući i druge korisnike) i 37 % tužena (članak 4.).

13. Kantonalni sud je naveo da, imajući u vidu sadržaj navedenih ugovora, ne može prihvatiti stav prvostupanjskog suda da se u konkretnom slučaju radi o trajnim, "neraskidivim" ugovorima na temelju kojih je tužena faktički stekla pravo vlasništva, odnosno pravo raspolaganja i korištenja na poslovnom prostoru i komorskoj infrastrukturi. Tumačeći odredbu članka 8. Ugovora o osnovama poslovne suradnje i odredbe Ugovora o korištenju komorske infrastrukture i dovodeći ih u svezu s odredbama članka 28. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori, Zakona o gospodarskim komorama, Zakona o gospodarskim komorama u Federaciji BiH, kao i činjenicu da je apelantica upisana kao nositelj prava raspolaganja, Kantonalni sud je zaključio da niti jednim propisom nije predviđeno da je tužena trebala steći ili da je eventualno stekla pravo vlasništva na spornim nekretninama. U svezi s tim je istaknuo da se ugovorni odnos apelantice i tužene može tumačiti kao odnos zakupodavca i zakupca, kojim je tuženoj, apelantičinoj članici i novoutemeljenoj komori sa sjedištem u Sarajevu, dana mogućnost korištenja poslovnih prostorija pod nekomercijalnim uvjetima, imajući u vidu odredbe članka 28. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori. S obzirom na to da tužena nije izvršavala svoje obveze i nije plaćala naknadu za korištenje iz članka 4. Ugovora o korištenju komorske infrastrukture, Kantonalni sud je zaključio da su ispunjeni uvjeti za raskid ugovora kojim se regulira to pitanje, u smislu članka 124. Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) jer tužena nije stekla pravo vlasništva na poslovnim prostorijama, niti je ugovoreno da ima pravo da ih besplatno koristi.

14. Kantonalni sud je dalje istaknuo da je Ugovor o osnovama poslovne suradnje opći ugovor u kojem je reguliran veliki broj pitanja koja se tiču rada parničnih stranaka, te da ne postoji osnova da se traži raskid cjelokupnog ugovora jer bi to imalo dalekosežne posljedice koje nisu ni u kakvoj svezi s korištenjem poslovnog prostora koje je regulirano čl. 8. i 10. tog ugovora. Stoga je, vodeći računa o cilju i svrsi ugovora, održao na snazi preostale odredbe Ugovora o osnovama poslovne suradnje. Kantonalni sud je također naglasio da činjenica da Agencija za logistiku i Fond za investicije kao apelantičine organizacijske jedinice nisu obavljali predviđene i ugovorene poslove ne može osloboditi tuženu obveze plaćanja ugovorenog mjesečnog iznosa na ime troškova korištenja poslovnog prostora. Kantonalni sud je naveo i da, suprotno stanovištu prvostupanjskog suda, smatra da tužena nije dokazala, u smislu odredaba čl. 7., 123. i 126. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), da je koristila poslovne prostorije u površini manjoj od ugovorene, te je stoga obvezao tuženu da apelantici isplati naknadu u ugovorenom iznosu primjenom odredbe članka 585. ZOO-a. U konačnici je ocijenio neutemeljenim protutužbeni zahtjev jer tužena nije stekla pravo vlasništva na poslovnim prostorijama, kao i zbog toga što je protutužbeni zahtjev neodređen jer nije jasno na koje prostorije se odnosi i u kojoj površini.

15. Presudom Vrhovnog suda broj 65 0 Ps 190140 20 Rev od 14. listopada 2020. godine djelomično je usvojena revizija tužene i drugostupanjska presuda je preinačena u dijelu kojim je apelantična žalba djelomično usvojena i prvostupanjska presuda u st. I. i II. preinačena tako što je apelantična žalba u tom dijelu odbijena i prvostupanjska presuda potvrđena u dijelu kojim su u cijelosti odbijeni tužbeni zahtjevi za raskid Ugovora o osnovama poslovne suradnje i Ugovora o korištenju komorske infrastrukture, zahtjev da se tuženoj naloži da iseli iz poslovnog prostora dodijeljenog na korištenje i da se prazan od ljudi i stvari preda apelantici i da joj tužena na ime korištenja poslovnog prostora u utuženom razdoblju isplati iznos od 191.232,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom. U preostalom dijelu revizija je odbijena i odlučeno je da će svaka stranka snositi svoje troškove postupka.

16. U obrazloženju presude Vrhovni sud je ponovio činjenična utvrđenja i pravno rezoniranje nižestupanjskih sudova, te je istaknuo da je drugostupanjska presuda, u dijelu kojim su sporni ugovori raskinuti i tuženoj naloženo iseljenje iz dijela poslovnog prostora, utemeljena na pogrešnoj primjeni materijalnog prava. Nadalje je ukazao da se pravno pitanje o čijem rješavanju ovisi odluka suda u predmetnoj pravnoj stvari odnosi na pravnu prirodu, odnosno cilj i svrhu ugovorâ koje su parnične stranke zaključile, te je istaknuo da vrsta pravnog odnosa koji je nastao između ugovornih strana zaključenjem ugovora određuje i karakter njihovih prava i obveza, njihovo trajanje, kao i način prestanka ugovora. Vrhovni sud je istaknuo da se tumačenjem odredaba svih relevantnih ugovora koje je s tuženom zaključio apelantičin pravni prednik, u smislu odredbe članka 99. ZOO-a, može izvesti zaključak da su sporni ugovori zaključeni s ciljem reguliranja prijenosa tekućih poslova koji su do formiranja tužene u 1999. godini bili u nadležnosti apelantičinog pravnog prednika, te rješavanja pitanja korištenja komorske infrastrukture, kao i zajedničkog korištenja kadrovskih i tekućih resursa. U svezi s tim je istaknuo da je takav način rješavanja međusobnih obveza predviđen odredbom članka 28. stavak 2. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH, kojom je propisano da će se pitanje korištenja nepokretne imovine urediti ugovorima između apelantice i drugih komora. S obzirom na to da je apelantica utemeljena Zakonom o Vanjskotrgovinskoj komori BiH kao samostalna, nevladina, nepolitička i neprofitna javnopravna asocijacija gospodarskih subjekata s teritorija BiH, s funkcijama usmjerenim na razvoj i unapređenje ekonomskih odnosa bh. gospodarstva s inozemstvom (članak 1. stavak 2.), da je tužena apelantična članica (članak 3. stavak 2.), te da je istim zakonom propisano da će apelantica djelovati u suradnji i dogovoru s tuženom, Privrednom komorom Republike Srpske i Ministarstvom vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (članak 2. stavak 3.), Vrhovni sud je zaključio da međusobni odnos apelantice i tužene predstavlja odnos ravnopravnih poslovnih partnera. Stoga je usvojio stanovište da i sporne ugovore koje je apelantičin pravni prednik zaključio s tuženom treba tumačiti kao ugovore o poslovnoj suradnji.

17. Slijedom navedenog, Vrhovni sud je istaknuo da je prihvatljiva ocjena prvostupanjskog suda da je spornim ugovorima pitanje korištenja poslovnih prostorija i ostale komorske infrastrukture uređeno kao trajno zajedničko korištenje, uz zajedničko snošenje troškova, tj. da se ne radi o ugovoru o zakupu zaključenim s ciljem stjecanja zarade. Dalje je istaknuo da su spornim ugovorima predviđene obveze obje strane u svezi s osiguranjem troškova za održavanje poslovnog objekta putem

Agencije za logistiku i usluge u apelantičinom sastavu s ciljem zajedničkog obavljanja poslova administrativno-tehničke prirode, na koju bi obje ugovorne strane prenijele ovlasti za obavljanje ugovorenih poslova. Također, Vrhovni sud je naveo da Ugovor o organiziranju Agencije za logistiku i usluge nije realiziran i da je njegovo važenje prestalo, te da izvršenje obveza apelantice i tužene kao korisnika poslovnog prostora nije regulirano na drugi način. Stoga je Vrhovni sud zaključio da sporni ugovorni odnos nije odnos zakupodavca i zakupca jer ugovorima nije utvrđena obveza zakupodavca da zakupcu preda prostor na uporabu, niti obveza zakupca da mu za to plaća određenu zakupninu. Vrhovni sud je naveo da se radi o ugovoru o poslovnoj suradnji u svezi s obavljanjem poslova u okviru zakonom propisanih nadležnosti dvije javnopravne asocijacije, od kojih je jedna u vrijeme zaključenja ugovora bila nositelj prava raspolaganja na nekretninama u državnom vlasništvu. U svezi s tim, sud je istaknuo da je na taj način apelantica s tuženom postigla sporazum o zajedničkom korištenju nekretnina, ovisno o nužnim (racionalnim) potrebama i programima aktivnosti koje komore organiziraju u svojim sjedištima i da je predala tuženoj u posjed razmjeran dio prostora. Također, obje ugovorne strane su se posebnim ugovorom obvezale da će osigurati sredstva za financiranje stvarnih troškova prostora i infrastrukture koji su im pripali.

18. Vrhovni sud je također naglasio da je između parničnih stranaka zaključen ugovor o zajedničkom korištenju nekretnina na neodređeno vrijeme, da u provedenom postupku nije utvrđeno da krivicom tužene nije došlo do realizacije Ugovora o organiziranju Agencije za logistiku i usluge, koja je trebala donijeti uputu – instrukciju o plaćanju utvrđenih obveza iz članka 4. Ugovora (amortizacije zgrade, instalacija, opreme i dr., te troškova tekućeg održavanja i svih drugih troškova). Slijedom navedenog, Vrhovni sud je zaključio da nijedna ugovorna strana nije ispunjavala svoje ugovorne obveze u pogledu troškova korištenja komorske infrastrukture, te da stoga odluka drugostupanjskog suda kojom je tužena obvezana na isplatu tih troškova nije utemeljena na pravilnoj primjeni odredaba zaključenog ugovora. Pri tome je Vrhovni sud istaknuo da apelantici u takvoj situaciji ne pripadaju prava iz članka 124. stavak 1. ZOO-a kojim su regulirana prava jedne strane kad druga osoba ne ispuni svoju obvezu jer nije dokazala da je ispunila svoje obveze u svezi s dogovorenim zajedničkim korištenjem. Stoga je sud zauzeo stav da ugovor ne može biti raskinut apelantičinom jednostranom izjavom, nego samo sporazumno, na što upućuju odredbe čl. 2. stavak 3. i 28. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH.

19. Imajući u vidu navedeno, Vrhovni sud je ocijenio neutemeljenim apelantičin zahtjev za iseljenje tužene jer je tužena u postupku dokazala postojanje prava iz članka 128. stavak 1. Zakona o stvarnim pravima, s obzirom na to da je utvrđeno da uvjeti za prestanak predmetnih ugovora raskidom nisu ispunjeni, a nije utvrđeno ni da je potreba tužene za korištenjem spornog prostora prestala u smislu odredbe članka 8. Ugovora o osnovama poslovne suradnje. Kako su sporni ugovori još uvijek na pravnoj snazi, Vrhovni sud je zaključio da je apelantica dužna i dalje omogućiti tuženoj zajedničko korištenje poslovnog prostora, sve dok se uvjeti koji su predviđeni ugovorom ne promijene.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

20. Apelantica smatra da joj je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i pravo na osobnu slobodu i sigurnost iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije. U svezi s tim, apelantica navodi da je proizvoljan stav da kao vlasnik poslovnog objekta ne može jednostrano raskinuti sporne ugovore u situaciji kada druga ugovorna strana ne ispunjava svoje ugovorne obveze, te smatra da takav stav nema uporište u zakonu i da svaki trajni obligacijski odnos može prestati otkazom, shodno odredbi članka 358. ZOO-a. Navodi da je takav stav u suprotnosti sa stavom Vrhovnog suda zauzetim u presudama br. 14238/2012 od 19. ožujka 2013, Pž 225/98 od 16. studenog 1998. i Pž 230/98 od 24. studenog 1998. godine, te da je uslijed uskraćivanja mogućnosti raskida ugovora došlo do "povrede njezinog prava na osobnu slobodu i sigurnost". Nadalje navodi da je Vrhovni sud kao jedan od argumenata za osporenu odluku naveo da se radi o ugovorima ravnopravnih strana, te u svezi s tim ističe da "za takvo razlikovanje ugovora" nema osnove s obzirom na to da je jedan od temeljnih načela i načelo ravnopravnosti (članak 11. ZOO-a). Apelantica navodi da su odredbe čl. 2. stavak 3. i 28. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH irelevantne za rješavanje konkretnog spora jer ne sadrže pravilo da se sporni ugovori mogu raskinuti samo sporazumno, niti takvo pravilo sadrže odredbe ZOO-a. Također, apelantica navodi da se odredbe Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH ne mogu primijeniti na sporne ugovore jer su ti ugovori zaključeni 2000. godine, a navedeni zakon je stupio na snagu 2001. godine. U svezi s tim, apelantica ističe da je Ustavni sud u odlukama br. AP 133/06 od 13. srpnja 2007. godine i AP 2354/09 od 26. ožujka 2010. godine zauzeo stav da retroaktivna primjena zakona narušava načela pravne sigurnosti.

21. Apelantica nadalje navodi da je Vrhovni sud, zauzimajući stav da apelantica nema pravo na raskid ugovora u smislu odredbe članka 124. ZOO-a jer nije dokazala da je ispunila svoje obveze u svezi s dogovorenim zajedničkim korištenjem, na njezinu štetu povrijedio načelo "jednakosti oružja" jer te činjenice nisu bile sporne pred nižestupanjskim sudovima, a u revizijskom postupku ih nije bilo moguće dokazivati. Apelantica nadalje navodi da je u konkretnom slučaju došlo do miješanja u njezinu imovinu, koje nije predviđeno zakonom, nije u javnom interesu i nije proporcionalno. U svezi s tim, navodi da je, uslijed stava Vrhovnog suda da se predmetni ugovori ne mogu jednostrano raskinuti, apelantica *de facto* lišena vlasničkih prerogativa jer ne može raspolagati poslovnim prostorijama (dati ih u zakup pod komercijalnim uvjetima i sl.), a istodobno mora plaćati troškove tužene, te ističe da to ima iste posljedice kao formalno oduzimanje imovine. Također, apelantica navodi da su redovni sudovi propustili analizirati relevantne zakonske norme koje reguliraju sustav gospodarskih komora u BiH, te ističe da u Zakonu o gospodarskim komorama BiH iz 1990. godine nije bilo propisano da se zaključuju ugovori o korištenju nekretnina sa apelantičinim pravnim prednikom. Apelantica navodi da je stoga sporno važe li sporni ugovori i dalje jer nije zaključen aneks tih ugovora niti drugi odgovarajući akt kojim bi se njihovo važenje produljilo i nakon stupanja na snagu Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH. Također, ističe da su ugovori o korištenju predmetnih nekretnina mogli biti zaključeni jedino sa svim komorama u BiH i jedino nakon stupanja na snagu navedenog zakona, što bi bilo u javnom interesu. U konačnici, navodi da onemogućavanje apelantici da raskine sporne ugovore iako tužena ne plaća ugovorene troškove, uslijed čega te troškove mora snositi apelantica, za nju predstavlja pretjeran teret.

b) Odgovor na apelaciju

22. Vrhovni sud je naveo da osporenom odlukom nije došlo do povrede prava na koja se apelantica pozvala u apelaciji.

23. Kantonalni sud je naveo da ostaje pri razlozima danim u obrazloženju osporene odluke, te da je prilikom donošenja odluke imao u vidu apelantičino pravo na imovinu.

24. Općinski sud je naveo da niti jednom radnjom nije povrijedio apelantičino pravo na pravično suđenje, niti je primjena prava bila proizvoljna, te da su apelacijski navodi neutemeljeni.

25. Tužena je navela da su sve komore u BiH, entitetske i kantonalne, ravnopravni subjekti javnog prava nastali od apelantičinog pravnog prednika, koji je prednik i ostalih komora, od kojeg su preuzeli određeni opseg poslova, te ističe da sve komore u biti imaju iste članove. Nadalje je navedeno da sve komore u BiH koriste nekretnine, opremu i tehničku strukturu apelantičinog pravnog prednika, te da poslovna zgrada u konkretnom slučaju nije apelantičina imovina, već imovina apelantičinih članica, uključujući i tuženu koja ima jednaka prava korištenja kao i apelantica jer se radi o specifičnim javnopravnim asocijacijama. Tužena je također navela da je upisom apelantice kao isključivog vlasnika poslovne zgrade, uključujući i dio koji legitimno koristi tužena, povrijeđeno pravo tužene na imovinu, te je iznijela razloge zbog kojih smatra da je uknjižba apelantice kao vlasnika nezakonita.

V. Relevantni propisi

26. **Zakon o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93 i 13/94 i "Službene novine Federacije BiH" br. 29/03 i 42/11).

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, koji u relevantnom dijelu glasi:

TUMAČENJE UGOVORA

Primena odredaba i tumačenje spornih odredaba

Član 99.

(1) Odredbe ugovora primenjuju se onako kako glase.

(2) Pri tumačenju spornih odredbi ne treba se držati doslovnog značenja upotrebljenih izraza, već treba istraživati zajedničku nameru ugovarača i odredbu tako razumeti kako to odgovara načelima obligacionog prava utvrđenim ovim zakonom.

III - RASKIDANJE UGOVORA ZBOG NEISPUNJENJA

Prava jedne strane kad druga strane ne ispuni svoju obavezu

Član 124.

U dvostranim ugovorima, kad jedna strana ne ispuni svoju obavezu, druga strana može, ako nije što drugo određeno, zahtevati ispunjenje obaveza ili, pod uslovima predviđenim u idućim članovima, raskinuti ugovor prostom izjavom, ako raskid ugovora ne nastupa po samom zakonu, a u svakom slučaju ima pravo na naknadu štete.

27. **Zakon o stvarnim pravima** ("Službene novine Federacije BiH" br. 66/13, 100/13, 32/19 – odluka USFBiH i 94/20 – rješenje USFBiH):

Članak 128.

Prigovori posjednika

(1) Posjednik ima pravo odbiti predaju stvari njezinom vlasniku ako ima pravo koje ga ovlašćuje na posjedovanje te stvari (pravo na posjed).

(2) Ako povrat stvari traži osoba koja je vlasništvo i posredan posjed stekla prijenosom zahtjeva na povrat stvari tuženik može prema toj osobi istaći sve prigovore prava na posjed koje je imao prema ranijem vlasniku.

(3) Ako je tuženik nesamostalni posjednik, on se od zahtjeva da preda posjed stvari može braniti imenovanjem posrednog samostalnog posjednika čiju višu vlast priznaje i iz čijeg posjeda izvodi svoj posjed.

28. **Zakon o Vanjskotrgovinskoj komori Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 30/01 i 72/13). Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Članak 1.

1. Ovim zakonom utemeljuje se Vanjskotrgovinska komora Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Komora), uređuju pitanja koja se odnose na njen status, članstvo, nadležnosti, sastav, način izbora i nadležnosti njenih organa, sudovi pri Komori, financiranje i druga pitanja koja su od značaja za njen rad i funkcioniranje.

2. Naziv Komore je "Vanjskotrgovinska komora Bosne i Hercegovine".

3. Naziv Komore na engleskom jeziku glasi: "Foreign Trade Chamber of Bosnia and Herzegovina".

4. Sjedište Komore je u Sarajevu, ulica Branislava Đurđeva broj 10.

Članak 2.

1. Komora je samostalna, nevladina, nepolitička i neprofitna javno-pravna asocijacija gospodarskih subjekata i gospodarskih asocijacija sa teritorija Bosne i Hercegovine, sa funkcijama usmjerenim na razvoj i unapređenje ekonomskih odnosa BH gospodarstva sa inozemstvom, uključujući i partnerski odnos i zastupanje interesa članova kod nadležnih organa Bosne i Hercegovine i odgovarajućih asocijacija u inozemstvu.

2. Komora ima svojstvo pravne osobe sa pravima i obvezama utvrđenim ovim zakonom i podzakonskim aktima donesenim na temelju ovog zakona.

3. U svojim aktivnostima Komora će djelovati u suradnji i /ili dogovoru sa:

a) Gospodarskom komorom Federacije Bosne i Hercegovine;

b) Gospodarskom komorom Republike Srpske;

c) Ministarstvom vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine.

4. Na temelju članka 2. Zakona o upravi, Komora primjenjuje javne ovlasti sukladno ovome Zakonu.

Članak 2a.

Javne ovlasti iz članka 2. stavak 4. ovog zakona su:

a) stručni i operativni poslovi na izdavanju završne suglasnosti za kontingent detašmana za rad sukladno s međudržavnim sporazumima Bosne i Hercegovine i Instrukcijom Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH;

b) izdavanje obrazaca o podrijetlu robe u sklopu Općeg sustava povlastica (GSP) sheme (FORM A), kao i izdavanje obrazaca za nepreferencijalno podrijetlo robe (CERTIFICATE OF ORIGIN), sukladno zaključenim sporuzumima nadležnih institucija u Bosni i Hercegovini;

c) provođenje povjerenih nadležnosti od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine ili nadležnog tijela Bosne i Hercegovine prema Konvenciji o privremenom uvozu - ATA karnet i Carinskoj konvenciji o međunarodnom prijevozu robe na temelju karneta TIR - TIR konvencije.

Članak 3.

1. Članovi Komore su poduzeća, banke, osiguravajuća društva i druge pravne - privredne osobe registrirane za obavljanje poslova sa inozemstvom na prostoru Bosne i Hercegovine, automatski na temelju članstva u gospodarskim komorama konstituiranim na temelju zakona Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske (u daljnjem tekstu: entiteti) i Distrikta Brčko.

2. Članovi Komore su Gospodarska komora Republike Srpske, Gospodarska komora Federacije Bosne i Hercegovine i Gospodarska komora Distrikta Brčko, kao kolektivni članovi, a ostale gospodarske komore organizirane na teritorijalnom i strukovnom principu, specijalizirane i slične asocijacije mogu biti kolektivni članovi na način i pod uvjetima utvrđenim Statutom Komore.

3. Članovi Komore mogu biti znanstveno-istraživačke i obrazovne institucije, udruge građana koje u svojoj registraciji imaju gospodarske djelatnosti, savezi, interesne asocijacije, fondacije, zaklade i druge organizacije koje obavljaju djelatnost od značaja za gospodarstvo, kao pojedinačni ili kolektivni članovi, ukoliko svojom odlukom izraze interes za članstvo.

4. Komora vodi registar članova, na temelju podataka o članovima koje joj obvezno dostavljaju gospodarske komore županija/regija, gospodarstva entiteta i Distrikta Brčko.

5. Predsjednik Komore donosi uputstvo o načinu vođenja registra iz prethodnog stavka.

Članak 6. stavak (1) točka c) i stavak (4)

1. U okviru svojih nadležnosti Komora osigurava zastupanje interesa njenih članova putem:

c) Obavljanja poslova javnih ovlaštenja;

4. Komora može, pored nadležnosti utvrđenih u st. 1. i 2. ovog članka, obavljati i druge poslove koji su joj povjereni, a na temelju odluke nadležnih organa Bosne i Hercegovine.

Članak 22. stavak (1)

1. Komora se financira iz članarine, kotizacije, doprinosa Privrednih komora Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Distrikta Brčko, prihoda ostvarenih po osnovi primjene javnih ovlasti sukladno ovome Zakonu, obavljanja konsalting i drugih usluga za članove i na druge načine utvrđene Statutom i odgovarajućim aktima organa Komore.

Članak 28.

1. Primopredaja imovine, prava i obveza između Gospodarske komore Bosne i Hercegovine i Vanjskotrgovinske komore Bosne i Hercegovine izvršit će se u roku od 90 dana od dana konstituiranja Skupštine Komore.

2. Korištenje nepokretne imovine uredit će se ugovorima Komore i drugih komora i strukovnih asocijacija. Ugovore će odobravati nadležni organi Komore.

VI. Dopustivost

29. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

30. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

31. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 65 0 Ps 190140 20 Rev od 14. listopada 2020. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelantica je primila 4. studenog 2020. godine, a apelacija je podnesena 28. prosinca 2020. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očito (*prima facie*) neutemeljena.

32. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

33. Apelantica smatra da joj je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i pravo na osobnu slobodu i sigurnost iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije.

34. Ustavni sud primjećuje da se apelantica u apelaciji pozvala na odredbe Europske konvencije. Stoga, Ustavni sud treba odgovoriti na pitanje uživa li apelantica prava zagarantirana Europskom konvencijom. Naime, Ustavni sud podsjeća na svoj stav da državni organi i javna vlast kao sudionici sudskih postupaka ne uživaju prava iz Europske konvencije, ali da uživaju garancije prava na pravičan postupak i prava na imovinu iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 39/03* od 27. veljače 2004. godine, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 19/04, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Prema stavu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), državna tijela, kao što su središnji organi države, lokalni i regionalni organi, kao i pravne (odnosno javnopravne) osobe, osim teritorijalnih organa, koja sudjeluju u izvršavanju vladinih ovlasti ili obavljaju javnu službu pod kontrolom vlade ne mogu podnositi predstavke Europskom sudu (vidi Europski sud, *Consejo General de Colegios Oficiales de Economistas de España protiv Španije*, odluka Komisije od 28. lipnja 1995. godine). Prilikom utvrđivanja spada li neka dana pravna osoba u tu kategoriju Europski sud uzima u obzir njezin pravni status, prirodu i kontekst djelatnosti koju obavlja i stupanj njezine neovisnosti o političkim organima (vidi Europski sud, *Sveta Gora protiv Grčke*, presuda od 9. prosinca 1994. godine i *Privredna, industrijska i poljoprivredna komora Temišvara (broj 2) protiv Rumunjske*, presuda od 16. srpnja 2009. godine, st. 14–17.).

35. Dovodeći u svezu navedena načela s konkretnim predmetom, Ustavni sud primjećuje da apelantica nije državni organ niti predstavnik javne vlasti (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 472/20* od 8. rujna 2021. godine, stavak 44., dostupna na www.ustavnisud.ba). Naime, apelantica je "samostalna, nevladina, nepolitička i neprofitna javnopravna asocijacija gospodarskih subjekata i gospodarskih asocijacija sa teritorija Bosne i Hercegovine, sa funkcijama usmjerenim na razvoj i unapređenje ekonomskih odnosa bh. gospodarstva sa inozemstvom, uključujući i partnerski odnos i zastupanje interesa članova kod nadležnih organa Bosne i Hercegovine i odgovarajućih asocijacija u inozemstvu" (članak 2. stavak 1. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori). Ustavni sud, međutim, primjećuje da iz odredaba Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH proizlazi da apelantica obavlja "poslove javnih ovlasti" (čl. 2. st. 4., čl. 2a. i čl. 6. st. 1. točka c), da može obavljati i druge poslove koji su joj povjereni na temelju odluke nadležnih organa Bosne i Hercegovine (članak 6. stavak 4.), te da se djelomično financira i prihodima ostvarenim po osnovi primjene tih ovlasti (članak 22. stavak 1.). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da apelantica ne uživa dovoljan stupanj autonomije od javne vlasti, u smislu citirane prakse Europskog suda (vidi Europski sud, *Hrvatska gospodarska komora protiv Srbije*, presuda od 25. travnja 2017. godine, stavak 38.).

36. Stoga, Ustavni sud smatra da apelantica ne uživa garancije prava iz Europske konvencije, te će ispitati apelanticine navode u odnosu na njeno ustavno pravo na pravično suđenje i pravo na imovinu iz članka II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine.

Pravo na pravično suđenje

37. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

38. Ustavni sud konstatira da se postupak u konkretnom slučaju odnosi na raskid ugovora i isplatu po tužbi, odnosno na utvrđenje po protutužbi. Dakle, radi se o predmetu građanskopravne prirode, iz čega proizlazi da apelantica u predmetnom postupku uživa garancije iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

39. Ustavni sud zapaža da apelantica smatra da su redovni sudovi proizvoljno primijenili materijalno pravo, da su na njezinu štetu povrijedili načelo ravnopravnosti strana u postupku, te da je uslijed, navodno, različite prakse Vrhovnog suda došlo do povrede načela pravne sigurnosti. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Europskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj *65167/01* i *Ašćerić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 17. prosinca 2019. godine, stavak 23.). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj *19354/02* i *Radomilja i drugi protiv Hrvatske*, presuda od 20. ožujka 2018. godine, stavak 150.). Zadatak Ustavnog suda je da ispita je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila eventualno proizvoljna ili diskriminacijska.

40. Ustavni sud primjećuje da je Vrhovni sud, za razliku od Kantonalnog suda, tumačeći sporne ugovore u skladu s odredbom članka 99. ZOO-a, podržao stav prvostupanjskog suda da tim ugovorima nije konstituiran odnos zakupodavca i zakupca, već da se radi o ugovorima o poslovnoj suradnji kojim je pitanje korištenja poslovnih prostorija i ostale komorske infrastrukture uređeno kao trajno zajedničko korištenje, uz zajedničko snošenje troškova. Uporište za takav stav, kako je to obrazloženo, Vrhovni sud je našao u odredbama čl. 1., 2., 3. i 28. Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH. Na temelju takvog stava o pravnoj prirodi spornih ugovora, Vrhovni sud je odbio apelantičin tužbeni zahtjev kojim je apelantica tražila da se sporni ugovori raskinu i da se tužena obveže da se iseli iz poslovnog prostora i da apelantici isplati određeni novčani iznos na ime korištenja predmetnog poslovnog prostora. Naime, Vrhovni sud je zaključio da nijedna ugovorna strana nije ispunjavala svoje ugovorne obveze u pogledu troškova korištenja komorske infrastrukture jer Ugovor o organiziranju Agencije za logistiku i usluge, koja je trebala donijeti uputu – instrukciju o plaćanju spornih troškova, nikada nije ispunjen. Stoga je Vrhovni sud zauzeo pravni stav da apelantici ne pripada pravo na jednostrani raskid ugovora iz članka 124. stavak 1. ZOO-a, već da se sporni ugovori mogu raskinuti jedino sporazumno, te da je apelantica dužna i ubuduće omogućiti tuženoj zajedničko korištenje poslovnog prostora jer tužena ima pravo na korištenje poslovnog objekta u ugovorenom opsegu, u smislu odredbe članka 128. stavak 1. Zakona o stvarnim pravima.

41. Dovodeći u svezu navedene odredbe ZOO-a, Zakona o Vanjskotrgovinskoj komori BiH i Zakona o stvarnim pravima sa odlučenjem Vrhovnog suda i obrazloženjem koje je u svezi s tim dano u osporenoj presudi, Ustavni sud, u specifičnim činjeničnim i pravnim okolnostima konkretnog slučaja, smatra da je Vrhovni sud sva sporna pravna pitanja riješio i o tome dao detaljno i jasno obrazloženje, te da nema ništa što bi ostavilo utisak proizvoljnosti u odlučivanju. Pri tome, Ustavni sud ukazuje da se, suprotno apelantičinim navodima, u konkretnom slučaju ne radi o retroaktivnoj primjeni zakona, već o tumačenju spornih ugovora u skladu s relevantnim normativnim okvirom, uz uvažavanje specifičnosti konkretnog spora i činjenicu da je apelantica pravni sljednik Gospodarske komore BiH koja je zaključila sporne ugovore s tuženom.

42. U svezi s apelantičinim tvrdnjama da je na njezinu štetu povrijeđeno načelo ravnopravnosti strana u postupku, Ustavni sud ukazuje da to načelo, u kontekstu građanskog postupka, podrazumijeva da objema stranama mora biti dana razumna mogućnost izlaganja svog predmeta, uključujući i iznošenje dokazne građe, pod uvjetima koji ih ne stavljaju u znatno podređen položaj u odnosu na protivnika (vidi Europski sud, *Dombo B.V. protiv Nizozemske*, presuda od 27. listopada 1993. godine, serija A, broj 274, str. 19.). Ustavni sud zapaža da je apelantica u predmetnom postupku imala priliku svojim navodima i argumentima suprotstaviti se drugoj strani, pod uvjetima koji nisu podređeni u odnosu na suprotnu stranu. Slijedom navedenog, Ustavni sud zapaža da apelantica ne nudi argumente ili dokaze iz kojih bi se mogao izvesti zaključak da je načelo ravnopravnosti stranaka prekršeno, niti je kršenje tog načela u konkretnom predmetu očito. Pri tome, Ustavni sud ističe da okolnost da je Vrhovni sud, za razliku od Kantonalnog suda, zaključio da apelantica nije dokazala da je ispunila svoje obveze u svezi s dogovorenim zajedničkim korištenjem, slijedom čega je zaključio da nisu ispunjeni uvjeti za jednostrani raskid ugovora u smislu odredaba članka 124. ZOO-a, ne predstavlja povredu tog načela. Navedeno iz razloga što je apelantica, koja je u provedenom postupku bila u procesnom položaju tužitelja, bila dužna dokazati okolnosti koje su pravno relevantne za utemeljenost tužbenog zahtjeva.

43. Nadalje, u pogledu apelantičinih navoda da je navedeni stav Vrhovnog suda u suprotnosti sa stavom tog suda zauzetim u presudama br. 14238/2012 od 19. ožujka 2013, Pž 225/98 od 16. studenog 1998. i Pž 230/98 od 24. studenog 1998. godine, Ustavni sud ukazuje da apelantica navedene presude nije dostavila u prilogu apelacije, pa se Ustavni sud ne može očitovati o tim navodima.

44. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da nije došlo do povrede apelantičinog prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Ostali navodi

45. Apelantica smatra da joj je osporenim odlukama povrijeđeno i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da se apelantičini navodi o kršenju tog prava, u biti, temelje na istim tvrdnjama koje je apelantica istaknula u svezi s pravom na pravično suđenje koje je Ustavni sud već elaborirao u prethodnim točkama ove odluke i za koje je zaključio da su neutemeljeni. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da su apelantičini navodi o kršenju prava na imovinu, također, neutemeljeni.

VIII. Zaključak

46. Ustavni sud zaključuje da nije došlo do povrede apelantičinog prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine u situaciji kada je Vrhovni sud odbio tužbeni zahtjev za raskid Ugovora o osnovama poslovne suradnje i Ugovora o korištenju komorske infrastrukture koji su zaključili apelantica i tužena, o čemu je dao relevantno i dovoljno obrazloženje koje ni na koji način ne ostavlja utisak proizvoljnosti. Također, Ustavni sud zaključuje da nije prekršeno ni načelo ravnopravnosti strana u postupku budući da apelantica nije pružila niti jedan dokaz da joj je bila uskraćena mogućnost da ravnopravno sudjeluje i raspravlja u postupku ili da je postupak na bilo koji način proveden na njezinu štetu.

47. Ustavni sud, također, zaključuje da nije došlo ni do povrede prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine u situaciji kada je tvrdnje o povredi tih prava apelantica utemeljila na istim navodima koje je istaknula u svezi s pravom na pravično suđenje, a Ustavni sud je te navode ocijenio neutemeljenim.

48. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

49. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 4710/20**, рјешавајући апелацију **Спољнотрговинске коморе БиХ**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Валерија Галић, предсједница
Миодраг Симовић, потпредсједник
Мирсад Ћеман, потпредсједник
Сеада Палаврић, судија
Златко М. Кнежевић, судија

на сједници одржаној 7. септембра 2022. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Спољнотрговинске коморе БиХ** поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације БиХ број 65 0 Пс 190140 20 Рев од 14. октобра 2020. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Спољнотрговинска комора БиХ (у даљњем тексту: апеланткиња) из Сарајева, коју заступа Адвокатско друштво "Спахо" из Сарајева, поднијела је 28. децембра 2020. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације БиХ (у даљњем тексту: Врховни суд) број 65 0 Пс 190140 20 Рев од 14. октобра 2020. године, Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 65 0 Пс 190140 14 Пж од 11. марта 2020. године и Пресуде Општинског суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Општински суд) број 65 0 Пс 190140 11 Пс од 10. фебруара 2014. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда, Кантоналног суда, Општинског суда и Привредне/Господарске коморе Федерације БиХ (у даљњем тексту: тужена) затражено је 7. марта 2022. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Врховни суд, Кантонални суд, Општински суд и тужена доставили су одговоре на апелацију 14. марта 2022. и 15. марта 2022. године.

4. Одговори на апелацију су 29. априла 2022. године достављени апеланткињином пуномоћнику на изјашњење.

5. Апеланткињин пуномоћник није доставио изјашњење на одговоре на апелацију.

III. Чињенично стање

6. Чињенице предмета које произлазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

7. Пресудом Општинског суда број 65 0 Пс 190140 11 Пс од 10. фебруара 2014. године, донесеном по апеланткињиној тужби "ради раскида уговора и исплате", односно противтужби тужене "ради утврђења", одбијен је тужбени захтјев којим је апеланткиња тражила да се раскине Уговор о основима пословне сарадње и коришћењу коморске инфраструктуре од 11. октобра 2000. године (у даљњем тексту: Уговор о основима пословне сарадње) и Уговор о коришћењу коморске инфраструктуре за потребе функционисања сједишта и дјелатности ПК Федерације БиХ у пословној згради у Сарајеву, ул. Бранислава Ђурђева број 10, од 9. јануара 2001. године (у даљњем тексту: Уговор о коришћењу коморске инфраструктуре) и да се тужена обавеже да се исели из пословног простора додијељеног на коришћење и да га празан од људи и ствари преда апеланткињи у року од 30 дана (став I). Такође је одбијен и тужбени захтјев којим је апеланткиња тражила да суд обавеже тужену да јој по основу коришћења пословног простора, у периоду прецизно наведеном у изреци пресуде, исплати износ од 223.741,44 КМ са законским затезним каматама (став II). Истом пресудом тужена је обавезана да апеланткињи исплати одређене новчане износе на име трошкова гаса, електричне енергије, воде, одвоза смећа и утрошка за телефонску централу, све са законским затезним каматама (став III). Усвојен је и противтужбени захтјев тужене и утврђено је да је тужена носилац права располагања и коришћења коморске инфраструктуре на пословном простору у омјеру утврђеном наведеним уговорима (став IV), те је одређено да свака странка сноси своје трошкове поступка (став V).

8. Општински суд је образложио како је утврдио да су Привредна комора БиХ (у даљњем тексту: апеланткињин правни предник) и тужена закључили Уговор о основима пословне сарадње, којим су регулисали пренос текућих послова који су се до формирања тужене водили у надлежности апеланткињиног правног предника и основе будуће радно-пословне сарадње, а посебно односе у вези са заједничким коришћењем кадровских и техничких ресурса. Уговором су регулисали основне елементе који се односе на заједничко коришћење пословне инфраструктуре, канцеларијског и другог простора и опреме за тужену у пословној згради, а уговорено је и да ће уговорне стране посебним уговором уредити међусобне односе, права и обавезе који проистичу из заједничког коришћења пословног простора и друге техничке инфраструктуре сједишта комора у Сарајеву (члан 10) и начин њиховог извршавања. На основу тога, исте уговорне стране су закључиле Уговор о коришћењу коморске инфраструктуре којим је прецизно одређено које дијелове пословне зграде и у којем омјеру ће тужена користити. Општински суд је навео да су исте уговорне стране закључиле и Уговор о организовању Агенције за логистику и услуге од 11. октобра 2000. године, односно 28. септембра 2000. године, на период од 10 година, којим је уговорено да се Агенција формира при апеланткињином правном преднику као посебна организациона јединица на коју ће уговорне стране пренијети овлашћења за обављање послова који су утврђени уговором, да ће се размотрити могућност организовања Агенције као правног лица, као и да ће се средства за рад Агенције обезбјеђивати финансијским плановима уговорних страна, као и другим приходима Агенције. Општински суд је такође навео да из исказа свједока произлази да су наведени уговори закључени као

акти којима се регулишу међусобни односи између двије коморе с обзиром на то да је њихово сједиште у истој згради и да је дошло до подјеле послова и кадрова, да одређене функције обављају заједнички, те да коморе као чланице исте коморе имају право коришћења простора с циљем функционисања нове организације комора. Општински суд је такође утврдио да је апеланткиња уписана у земљишним књигама с правом коришћења пословне зграде која је укњижена као државна својина, као и да су парничне странке имале писмену кореспонденцију и одржавале састанке ради рјешавања питања коришћења стамбеног објекта од стране тужене. С обзиром на то да наведеним уговорима нису одређени рок важења, услови за раскид, као ни разлози због којих су уговори закључени, Општински суд је закључио да се ради о уговорима трајног карактера а не о "облигационоправним уговорима". Стога је одбио тужбени захтјев у дијелу у којем је апеланткиња тражила да се ти уговори раскину.

9. Надаље, како је спорним уговорима стипулисано право тужене да за обављање функција и коморских задатака користи дио пословног објекта у површини од 1.328,06 м^2 и како је неспорно да је тужена користила дио додијељеног простора, Општински суд је закључио да је противтужбени захтјев основан и доказан. При томе је истакао да се парничне странке нису налазиле у "подстанарском или закупном односу", имајући у виду "постојање заједничких права" на пословном објекту. Из наведених разлога Општински суд је одбио тужбени захтјев којим је апеланткиња тражила да се тужена обаве же да се исели из пословног простора додијељеног на коришћење и да га празног од људи и ствари преда апеланткињи. Надаље је навео да је у току поступка утврђено да тужена користи 26,20% укупне површине пословног објекта, али да апеланткиња није доказала који је дио пословних просторија тужена фактички користила у утуженом периоду, као и да је тужена у поступку тврдила да су апеланткињини представници самоиницијативно узурпирали неке заједничке просторије. Слиједом наведеног, Општински суд је одбио тужбени захтјев којим је апеланткиња тражила да суд обаве же тужену да јој по основу коришћења пословног простора исплати износ од 223.741,44 КМ са законским затезним каматама. У коначници, Општински суд је навео да је неспорно да тужена није рефундирала апеланткињи трошкове на име режија, те је усвојио тужбени захтјев у том дијелу, у висини одређеној према налазу и мишљењу вјештака финансијске струке.

10. Пресудом Кантоналног суда број 65 0 Пс 190140 14 Пж од 11. марта 2020. године дјелимично је усвојена апеланткињина жалба у односу на ст. I и II првостепене пресуде и првостепена пресуда је у том дијелу преиначена тако што је дјелимично раскинут Уговор о основима пословне сарадње у чл. 8 и 10. Такође, раскинут је Уговор о коришћењу коморске инфраструктуре и наложено је туженој да се исели из пословног простора и да га празан од људи и ствари преда апеланткињи у року од 30 дана (став I). Тужена је обавезана да апеланткињи, по основу коришћења пословног простора за утужени период, исплати износ од 191.232,00 КМ са законском затезном каматом. У односу на раскид осталих чланова Уговора о основима пословне сарадње и Уговора о коришћењу коморске инфраструктуре, као и у погледу новчаног потраживања преко досуђеног износа, у којем дијелу је тужбени захтјев одбијен, апеланткињина жалба је одбијена и првостепена пресуда потврђена (став II). Даље, Кантонални суд је усвојио апеланткињину жалбу у односу на став IV изреке првостепене пресуде и у том дијелу је преиначио пресуду тако што је одбијен као неоснован противтужбени захтјев којим је тужена тражила да се утврди да је она носилац права располагања и коришћења коморске инфраструктуре на пословном простору у омјеру утврђеном Уговором о основима пословне сарадње и Уговором о коришћењу коморске инфраструктуре (став IV), те је тужена обавезана да апеланткињи накнади трошкове парничног поступка.

11. У образложењу пресуде Кантонални суд је подржао чињенична утврђења првостепеног суда, али не и закључке у погледу правне природе уговора, дјеловања, раскида и др., сматрајући да ти закључци нису поткријепљени одредбама материјалног права. Надаље, Кантонални суд је подржао став првостепеног суда да је апеланткиња правни сљедник Привредне коморе БиХ, како је то прописано одредбом члана 27 Закона о Спољнотрговинској комори БиХ. Указао је да је одредбама тог закона прописано да Комора има својство правног лица с правима и обавезама утврђеним тим законом и подзаконским актима донесеним на основу закона (члан 2), да су чланови Коморе, између осталог, ентитетске коморе, као и Комора Брчко дистрикта (члан 3 тачка 2), те да ће се примопредаја имовине, права и обавеза између апеланткињиног правног предника и апеланткиње извршити у року од 90 (деведесет) дана од дана конституисања Скупштине Коморе, а да ће се коришћење непокретне имовине уредити уговорима Коморе и других комора и струковних асоцијација, те да ће те уговоре одобравати надлежни органи Коморе (члан 28). Кантонални суд је надаље навео да је тужена основана 1999. године, на основу Закона о привредним коморама у Федерацији БиХ, у којем је предвиђено да је тужена самостално правно лице, те је истакао да наведени закон нити једном одредбом није предвидио преузимање, насљеђивање и сл. непокретности апеланткињиног правног предника, односно да није регулисао питање имовине тужене. Суд је навео да је апеланткиња, након истека рока за жалбу, доставила доказ да је на основу Закона о стварним правима укњижила право својине у земљишне књиге, истакавши да је та околност ирелевантна у конкретном случају јер је међу парничним странкама било неспорно да је апеланткиња власник пословне зграде и у току првостепеног поступка је третирана на тај начин.

12. Кантонални суд је надаље указао да је одредбама Уговора о основима пословне сарадње стипулисано да ће пословну зграду с припадајућом канцеларијском и другом техничком инфраструктуром користити апеланткиња и тужена, у зависности од неопходних (рационалних) потреба и програма активности које организују коморе у својим сједиштима, да ће тужена користити простор и канцеларије IV спрата за своје сједиште, као и које дијелове зграде ће користити заједно с апеланткињом. Тужена се обавезала да ће за коришћени простор (с канцеларијском опремом и инсталацијама) у свом годишњем финансијском плану обезбиједити средства и ставити их на располагање за покривање стварних трошкова експлоатације (амортизација, издаци за текуће одржавање и сл., члан 8). Затим је стипулисано да ће уговорне стране закључити посебан уговор којим ће детаљније уредити међусобне односе, права и обавезе и начин њиховог извршавања, који проистичу из заједничког коришћења пословног простора и техничке инфраструктуре сједишта комора у Сарајеву, укључујући и питање клизне скале у случајевима када долази до промјене цијена и висине накнаде трошкова (члан 10). Надаље, Кантонални суд је указао да је Уговором о коришћењу коморске инфраструктуре одређено да ће тужена користити пословни простор у површини од 1.328,06 м^2 (члан 3), да уговорне стране пословни простор и инфраструктуру користе за обављање својих и заједничких дјелатности под

некомерцијалним условима и да су, у складу с тим, дужне у својим финансијским плановима за сваку годину обезбиједити средства за финансирање стварних трошкова припадајућег простора и инфраструктуре. Затим, суд је навео да апеланткиња и тужена обезбјеђују финансијска средства за потребе амортизације зграде, инсталација, опреме и другог, које заједнички користе у висини од 4,00 КМ по $м^2$ уговореног – коришћеног простора, тј. апеланткиња 9.116,00 КМ, а тужена 5.312,00 КМ, мјесечно, те да се средства амортизације издвајају на посебан рачун Фонда за инвестиције који се води код апеланткиње и користе се на основу заједничких одлука (програма), док се сви други трошкови: текуће одржавање, гријање, чишћење, електрична енергија, трошкови телефонске централе и др. дијеле сагласно пропорцији коришћења пословног простора у омјеру 63% апеланткиња (укључујући и друге кориснике) и 37% тужена (члан 4).

13. Кантонални суд је навео да, имајући у виду садржај наведених уговора, не може прихватити став првостепеног суда да се у конкретном случају ради о трајним, "нераскидивим" уговорима на основу којих је тужена фактички стекла право својине, односно право располагања и коришћења на пословном простору и коморској инфраструктури. Тумачећи одредбу члана 8 Уговора о основима пословне сарадње и одредбе Уговора о коришћењу коморске инфраструктуре и доводећи их у везу с одредбама члана 28 Закона о Спољнотрговинској комори, Закона о привредним коморама, Закона о привредним коморама у Федерацији БиХ, као и чињеницу да је апеланткиња уписана као носилац права располагања, Кантонални суд је закључио да нити једним прописом није предвиђено да је тужена требала стећи или да је евентуално стекла право својине на спорним непокретностима. У вези с тим је истакао да се уговорни однос апеланткиње и тужене може тумачити као однос закуподавца и закупца, којим је туженој, апеланткињиној чланици и новооснованој комори са сједиштем у Сарајеву, дата могућност коришћења пословних просторија под некомерцијалним условима, имајући у виду одредбе члана 28 Закона о Спољнотрговинској комори. С обзиром на то да тужена није извршавала своје обавезе и није плаћала накнаду за коришћење из члана 4 Уговора о коришћењу коморске инфраструктуре, Кантонални суд је закључио да су испуњени услови за раскид уговора којим се регулише то питање, у смислу члана 124 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО) јер тужена није стекла право својине на пословним просторијама, нити је уговорено да има право да их бесплатно користи.

14. Кантонални суд је даље истакао да је Уговор о основима пословне сарадње општи уговор у којем је регулисан велики број питања која се тичу рада парничних странака, те да не постоји основ да се тражи раскид цјелокупног уговора јер би то имало далекосежне посљедице које нису ни у каквој вези с коришћењем пословног простора које је регулисано чл. 8 и 10 тог уговора. Стога је, водећи рачуна о циљу и сврси уговора, одржао на снази преостале одредбе Уговора о основима пословне сарадње. Кантонални суд је такође нагласио да чињеница да Агенција за логистику и Фонд за инвестиције као апеланткињине организационе јединице нису обављали предвиђене и уговорене послове не може ослободити тужену обавезе плаћања уговореног мјесечног износа на име трошкова коришћења пословног простора. Кантонални суд је навео и да, супротно становишту првостепеног суда, сматра да тужена није доказала, у смислу одредаба чл. 7, 123 и 126 Закона о парничном поступку (у даљњем тексту: ЗПП), да је користила пословне просторије у површини мањој од уговорене, те је стога обавезао тужену да апеланткињи исплати накнаду у уговореном износу примјеном одредбе члана 585 ЗОО-а. У коначници је оцијенио неоснованим противтужбени захтјев јер тужена није стекла право својине на пословним просторијама, као и због тога што је противтужбени захтјев неодређен јер није јасно на које просторије се односи и у којој површини.

15. Пресудом Врховног суда број 65 0 Пс 190140 20 Рев од 14. октобра 2020. године дјелимично је усвојена ревизија тужене и другостепена пресуда је преиначена у дијелу којим је апеланткињина жалба дјелимично усвојена и првостепена пресуда у ст. I и II преиначена тако што је апеланткињина жалба у том дијелу одбијена и првостепена пресуда потврђена у дијелу којим су у цијелости одбијени тужбени захтјеви за раскид Уговора о основима пословне сарадње и Уговора о коришћењу коморске инфраструктуре, захтјев да се туженој наложи да исели из пословног простора додијељеног на коришћење и да се празан од људи и ствари преда апеланткињи и да јој тужена на име коришћења пословног простора у утуженом периоду исплати износ од 191.232,00 КМ са законском затезном каматом. У преосталом дијелу ревизија је одбијена и одлучено је да ће свака странка сносити своје трошкове поступка.

16. У образложењу пресуде Врховни суд је поновио чињенична утврђења и правно резоновање нижестепених судова, те је истакао да је другостепена пресуда, у дијелу којим су спорни уговори раскинути и туженој наложено исељење из дијела пословног простора, заснована на погрешној примјени материјалног права. Надаље је указао да се правно питање од чијег рјешавања зависи одлука суда у предметној правној ствари односи на правну природу, односно циљ и сврху уговорâ које су парничне странке закључиле, те је истакао да врста правног односа који је настао између уговорних страна закључењем уговора одређује и карактер њихових права и обавеза, њихово трајање, као и начин престанка уговора. Врховни суд је истакао да се тумачењем одредаба свих релевантних уговора које је с туженом закључио апеланткињин правни предник, у смислу одредбе члана 99 ЗОО-а, може извести закључак да су спорни уговори закључени с циљем регулисања преноса текућих послова који су до формирања тужене у 1999. години били у надлежности апеланткињиног правног предника, те рјешавања питања коришћења коморске инфраструктуре, као и заједничког коришћења кадровских и текућих ресурса. У вези с тим је истакао да је такав начин рјешавања међусобних обавеза предвиђен одредбом члана 28 став 2 Закона о Спољнотрговинској комори БиХ, којом је прописано да ће се питање коришћења непокретне имовине уредити уговорима између апеланткиње и других комора. С обзиром на то да је апеланткиња основана Законом о Спољнотрговинској комори БиХ као самостална, невладина, неполитичка и непрофитна јавноправна асоцијација привредних субјеката с територије БиХ, с функцијама усмјереним на развој и унапређење економских односа бх. привреде с иностранством (члан 1 став 2), да је тужена апеланткињина чланица (члан 3 став 2), те да је истим законом прописано да ће апеланткиња дјеловати у сарадњи и договору с туженом, Привредном комором Републике Српске и Министарством вањске трговине и економских односа БиХ (члан 2 став 3), Врховни суд је закључио да међусобни однос апеланткиње и тужене представља однос равноправних пословних партнера. Стога је усвојио становиште да и спорне уговоре које је апеланткињин правни предник закључио с туженом треба тумачити као уговоре о пословној сарадњи.

17. Слиједом наведеног, Врховни суд је истакао да је прихватљива оцјена првостепеног суда да је спорним уговорима питање коришћења пословних просторија и остале

коморске инфраструктуре уређено као трајно заједничко коришћење, уз заједничко сношење трошкова, тј. да се не ради о уговору о закупу закљученим с циљем стицања зараде. Даље је истакао да су спорним уговорима предвиђене обавезе обје стране у вези с обезбјеђивањем трошкова за одржавање пословног објекта путем Агенције за логистику и услуге у апеланткињином саставу с циљем заједничког обављања послова административно-техничке природе, на коју би обје уговорне стране пренијеле овлашћења за обављање уговорених послова. Такође, Врховни суд је навео да Уговор о организовању Агенције за логистику и услуге није реализован и да је његово важење престало, те да извршење обавеза апеланткиње и тужене као корисника пословног простора није регулисано на други начин. Стога је Врховни суд закључио да спорни уговорни однос није однос закуподавца и закупца јер уговорима није утврђена обавеза закуподавца да закупцу преда простор на употребу, нити обавеза закупца да му за то плаћа одређену закупнину. Врховни суд је навео да се ради о уговору о пословној сарадњи у вези с обављањем послова у оквиру законом прописаних надлежности двије јавноправне асоцијације, од којих је једна у вријеме закључења уговора била носилац права располагања на непокретностима у државној својини. У вези с тим, суд је истакао да је на тај начин апеланткиња с туженом постигла споразум о заједничком коришћењу непокретности, зависно од неопходних (рационалних) потреба и програма активности које коморе организују у својим сједиштима и да је предала туженој у посјед сразмјеран дио простора. Такође, обје уговорне стране су се посебним уговором обавезале да ће обезбиједити средства за финансирање стварних трошкова простора и инфраструктуре који су им припали.

18. Врховни суд је такође нагласио да је између парничних странака закључен уговор о заједничком коришћењу непокретности на неодређено вријеме, да у проведеном поступку није утврђено да кривицом тужене није дошло до реализације Уговора о организовању Агенције за логистику и услуге, која је требала донијети упутство – инструкцију о плаћању утврђених обавеза из члана 4 Уговора (амортизације зграде, инсталација, опреме и др., те трошкова текућег одржавања и свих других трошкова). Слиједом наведеног, Врховни суд је закључио да ниједна уговорна страна није испуњавала своје уговорне обавезе у погледу трошкова коришћења коморске инфраструктуре, те да стога одлука другостепеног суда којом је тужена обавезана на исплату тих трошкова није заснована на правилној примјени одредаба закљученог уговора. При томе је Врховни суд истакао да апеланткињи у таквој ситуацији не припадају права из члана 124 став 1 ЗОО-а којим су регулисана права једне стране кад друго лице не испуни своју обавезу јер није доказала да је испунила своје обавезе у вези с договореним заједничким коришћењем. Стога је суд заузео став да уговор не може бити раскинут апеланткињином једностраном изјавом, него само споразумно, на што упућују одредбе чл. 2 став 3 и 28 Закона о Спољнотрговинској комори БиХ.

19. Имајући у виду наведено, Врховни суд је оцијенио неоснованим апеланткињин захтјев за исељење тужене јер је тужена у поступку доказала постојање права из члана 128 став 1 Закона о стварним правима, с обзиром на то да је утврђено да услови за престанак предметних уговора раскидом нису испуњени, а није утврђено ни да је потреба тужене за коришћењем спорног простора престала у смислу одредбе члана 8 Уговора о основима пословне сарадње. Како су спорни уговори још увијек на правној снази, Врховни суд је закључио да је апеланткиња дужна и даље омогућити туженој заједничко коришћење пословног простора, све док се услови који су предвиђени уговором не промијене.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

20. Апеланткиња сматра да јој је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и право на личну слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције. У вези с тим, апеланткиња наводи да је произвољан став да као власник пословног објекта не може једнострано раскинути спорне уговоре у ситуацији када друга уговорна страна не испуњава своје уговорне обавезе, те сматра да такав став нема упориште у закону и да сваки трајни облигациони однос може престати отказом, сходно одредби члана 358 ЗОО-а. Наводи да је такав став у супротности са ставом Врховног суда заузетим у пресудама бр. 14238/2012 од 19. марта 2013, Пж 225/98 од 16. новембра 1998. и Пж 230/98 од 24. новембра 1998. године, те да је усљед ускраћивања могућности раскида уговора дошло до "повреде њеног права на личну слободу и безбједност". Надаље наводи да је Врховни суд као један од аргумената за оспорену одлуку навео да се ради о уговорима равноправних страна, те у вези с тим истиче да "за такво разликовање уговора" нема основа с обзиром на то да је један од основних принципа и принцип равноправности (члан 11 ЗОО-а). Апеланткиња наводи да су одредбе чл. 2 став 3 и 28 Закона о Спољнотрговинској комори БиХ ирелевантне за рјешавање конкретног спора јер не садрже правило да се спорни уговори могу раскинути само споразумно, нити такво правило садрже одредбе ЗОО-а. Такође, апеланткиња наводи да се одредбе Закона о Спољнотрговинској комори БиХ не могу примијенити на спорне уговоре јер су ти уговори закључени 2000. године, а наведени закон је ступио на снагу 2001. године. У вези с тим, апеланткиња истиче да је Уставни суд у одлукама бр. АП 133/06 од 13. јула 2007. године и АП 2354/09 од 26. марта 2010. године заузео став да ретроактивна примјена закона нарушава принцип правне сигурности.

21. Апеланткиња надаље наводи да је Врховни суд, заузимајући став да апеланткиња нема право на раскид уговора у смислу одредбе члана 124 ЗОО-а јер није доказала да је испунила своје обавезе у вези с договореним заједничким коришћењем, на њену штету повриједио принцип "једнакости оружја" јер те чињенице нису биле спорне пред нижестепеним судовима, а у ревизионом поступку их није било могуће доказивати. Апеланткиња надаље наводи да је у конкретном случају дошло до мијешања у њену имовину, које није предвиђено законом, није у јавном интересу и није пропорционално. У вези с тим, наводи да је, усљед става Врховног суда да се предметни уговори не могу једнострано раскинути, апеланткиња *de facto* лишена својинских прерогатива јер не може да располаже пословним просторијама (дати их у закуп под комерцијалним условима и сл.), а истовремено мора плаћати трошкове тужене, те истиче да то има исте посљедице као формално одузимање имовине. Такође, апеланткиња наводи да су редовни судови пропустили да анализирају релевантне законске норме које регулишу систем привредних комора у БиХ, те истиче да у Закону о привредним коморама БиХ из 1990. године није било прописано да се закључују уговори о коришћењу непокретности са апеланткињиним правним предником. Апеланткиња наводи да је стога спорно да ли

спорни уговори и даље важе јер није закључен анекс тих уговора нити други одговарајући акт којим би се њихово важење продужило и након ступања на снагу Закона о Спољнотрговинској комори БиХ. Такође, истиче да су уговори о коришћењу предметних непокретности могли бити закључени једино са свим коморама у БиХ и једино након ступања на снагу наведеног закона, што би било у јавном интересу. У коначници, наводи да онемогућавање апеланткињи да раскине спорне уговоре иако тужена не плаћа уговорене трошкове, усљед чега те трошкове мора сносити апеланткиња, за њу представља претјеран терет.

б) Одговор на апелацију

22. Врховни суд је навео да оспореном одлуком није дошло до повреде права на која се апеланткиња позвала у апелацији.

23. Кантонални суд је навео да остаје при разлозима датим у образложењу оспорене одлуке, те да је приликом доношења одлуке имао у виду апеланткињино право на имовину.

24. Општински суд је навео да нити једном радњом није повриједио апеланткињино право на правично суђење, нити је примјена права била произвољна, те да су апелациони наводи неосновани.

25. Тужена је навела да су све коморе у БиХ, ентитетске и кантоналне, равноправни субјекти јавног права настали од апеланткињиног правног предника, који је предник и осталих комора, од којег су преузели одређени обим послова, те истиче да све коморе у суштини имају исте чланове. Надаље је наведено да све коморе у БиХ користе непокретности, опрему и техничку структуру апеланткињиног правног предника, те да пословна зграда у конкретном случају није апеланткињина имовина, већ имовина апеланткињиних чланица, укључујући и тужену која има једнака права коришћења као и апеланткиња јер се ради о специфичним јавноправним асоцијацијама. Тужена је такође навела да је уписом апеланткиње као искључивог власника пословне зграде, укључујући и дио који легитимно користи тужена, повријеђено право тужене на имовину, те је изнијела разлоге због којих сматра да је укњижба апеланткиње као власника незаконита.

V. Релевантни прописи

26. **Закон о облигационим односима** ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, "Службени лист РБиХ" бр. 2/92, 13/93 и 13/94 и "Службене новине Федерације БиХ" бр. 29/03 и 42/11).

За потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, који у релевантном дијелу гласи:

ТУМАЧЕЊЕ УГОВОРА

Примена одредаба и тумачење спорних одредаба

Члан 99.

(1) Одредбе уговора примењују се онако како гласе.

(2) При тумачењу спорних одредби не треба се држати дословног значења употребљених израза, већ треба истраживати заједничку намеру уговарача и одредбу тако разумети како то одговара начелима облигационог права утврђеним овим законом.

III - РАСКИДАЊЕ УГОВОРА ЗБОГ НЕИСПУЊЕЊА

Права једне стране кад друга стране не испуни своју обавезу

Члан 124.

У двостраним уговорима, кад једна страна не испуни своју обавезу, друга страна може, ако није што друго одређено, захтевати испуњење обавеза или, под условима предвиђеним у идућим члановима, раскинути уговор простом изјавом, ако раскид уговора не наступа по самом закону, а у сваком случају има право на накнаду штете.

27. **Закон о стварним правима** ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 66/13, 100/13, 32/19 – одлука УСФБиХ и 94/20 – рјешење УСФБиХ):

Члан 128.

Приговори посједника

(1) Посједник има право одбити предају ствари његовом власнику ако има право које га овлашћује на посједовање те ствари (право на посјед).

(2) Ако повратак ствари тражи лице које је власништво и посредан посјед стекло преносом захтјева на повратак ствари туженик може према том лицу истаћи све приговоре права на посјед које је имао према ранијем власнику.

(3) Ако је туженик несамостални посједник, он се од захтјева да преда посјед ствари може бранити именовањем посредног самосталног посједника чију вишу власт признаје и из чијег посједа изводи свој посјед.

28. **Закон о Спољнотрговинској комори Босне и Херцеговине** ("Службени гласник БиХ" бр. 30/01 и 72/13). За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који гласи:

Члан 1.

1. Овим законом оснива се Спољнотрговинска комора Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Комора), уређују питања која се односе на њен статус, чланство, надлежности, састав, начин избора и надлежности њених органа, судови при Комори, финансирање и друга питања која су од значаја за њен рад и функционисање.

2. Назив Коморе је "Спољнотрговинска комора Босне и Херцеговине".

3. Назив Коморе на енглеском језику гласи: "Foreign Trade Chamber of Bosnia and Herzegovina".

4. Сједиште Коморе је у Сарајеву, улица Бранислава Ђурђева број 10.

Члан 2.

1. Комора је самостална, невладина, неполитичка и непрофитна јавно правна асоцијација привредних субјеката и привредних асоцијација са територије Босне и Херцеговине, са функцијама усмјереним на развој и унапређење економских односа БХ привреде са иностранством, укључујући и партнерски однос и заступање интереса чланова код надлежних органа Босне и Херцеговине и одговарајућих асоцијација у иностранству.

2. Комора има својство правног лица са правима и обавезама утврђеним овим законом и подзаконским актима донесеним на основу овог закона.

3. У свим својим активностима Комора ће дјеловати у сарадњи и/или договору са:

а) Привредном комором Федерације Босне и Херцеговине;

б) Привредном комором Републике Српске;

ц) Министарством спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине.

4. На основу члана 2. Закона о управи Комора примјењује јавна овлашћења у складу са овим законом.

Члан 2а.

Јавна овлашћења из члана 2. став 4. овог закона су:

а) стручни и оперативни послови на издавању завршне сагласности за контингент деташмана за рад у складу са међудржавним споразумима Босне и Херцеговине и Инструкцијом Министарства спољне трговине и економских односа БиХ;

б) издавање образаца о поријеклу робе у оквиру Генералног система повластица (ГСП) шеме (FORM A), као и издавање образаца за непреференцијално поријекло робе (CERTIFICATE OF ORIGIN), у складу са закљученим спорузумима надлежних институција у Босни и Херцеговини;

ц) примјена надлежности повјерених од Савјета министара Босне и Херцеговине или надлежног органа Босне и Херцеговине по Конвенцији о привременом увозу - АТА карнет и Царинској конвенцији о међународном превозу робе на основу карнета TIR - TIR конвенције.

Члан 3.

1. Чланови Коморе су предузећа, банке, осигуравајућа друштва и друга правна - привредна лица регистрована за обављање послова са иностранством на простору Босне и Херцеговине, аутоматски на основу чланства у привредним коморама конституисаним на основу закона Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске (у даљем тексту: ентитети) и Дистрикта Брчко.

2. Чланови Коморе су Привредна комора Републике Српске, Привредна комора Федерације Босне и Херцеговине и Привредна комора Дистрикта Брчко, као колективни чланови, а остале привредне коморе организоване на територијалном и струковном принципу, специјализоване и сличне асоцијације могу бити колективни чланови на начин и под условима утврђеним Статутом Коморе.

3. Чланови Коморе могу бити научно-истраживачке и образовне институције, удружења грађана која у својој регистрацији имају привредне дјелатности, савези, интересне асоцијације, фондације, закладе и друге организације које обављају дјелатност од значаја за привреду, као појединачни или колективни чланови, уколико својом одлуком изразе интерес за чланство.

4. Комора води регистар чланова, на основу података о члановима које јој обавезно достављају привредне коморе кантона/регија, привреде ентитета и Дистрикта Брчко.

5. Предсједник Коморе доноси упутство о начину вођења регистра из претходног става.

Члан 6. став (1) тачка ц) и став (4)

1. У оквиру својих надлежности Комора обезбјеђује заступање интереса њених чланова путем:

ц) Обављања послова јавних овлаштења;

4. Комора може, поред надлежности утврђених у ст. 1. и 2. овог члана, обављати и друге послове који су јој повјерени, а на основу одлуке надлежних органа Босне и Херцеговине.

Члан 22. став (1)

1. Комора се финансира из чланарине, котизације, доприноса Привредних комора Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Дистрикта Брчко, прихода остварених по основу примјене јавних овлашћења у складу са овим законом, обављања консалтинг и других услуга за чланове и на друге начине утврђене Статутом и одговарајућим актима органа Коморе.

Члан 28.

1. Примопредаја имовине, права и обавеза између Привредне коморе Босне и Херцеговине и Спољнотрговинске коморе Босне и Херцеговине извршиће се у року од 90 дана од дана конституисања Скупштине Коморе.

2. Коришћење непокретне имовине уредиће се уговорима Коморе и других комора и струковних асоцијација. Уговоре ће одобравати надлежни органи Коморе.

VI. Допустивост

29. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

30. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

31. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број 65 0 Пс 190140 20 Рев од 14. октобра 2020. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апеланткиња је примила 4. новембра 2020. године, а апелација је поднесена 28. децембра 2020. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допустива, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

32. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

33. Апеланткиња сматра да јој је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и право на личну слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције.

34. Уставни суд примјећује да се апеланткиња у апелацији позвала на одредбе Европске конвенције. Стога, Уставни суд треба да одговори на питање да ли апеланткиња ужива права загарантована Европском конвенцијом. Наиме, Уставни суд подсјећа на свој став да државни органи и јавна власт као учесници судских поступака не уживају права из Европске конвенције, али да уживају гаранције права на правичан поступак и права на имовину из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *АП 39/03* од 27. фебруара 2004. године, објављена у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 19/04, доступна на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba). Према ставу Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), државна тијела, као што су централни органи државе, локални и регионални органи, као и правна (односно јавноправна) лица, осим територијалних органа, која учествују у извршавању владиних овлашћења или обављају јавну службу под контролом владе не могу да подносе представке Европском суду (види Европски суд, *Consejo General de Colegios Oficiales de Economistas de España против Шпаније*, одлука Комисије од 28. јуна 1995. године). Приликом утврђивања да ли неко дато правно лице спада у ту категорију Европски суд узима у обзир његов правни статус, природу и контекст дјелатности коју обавља и степен његове независности од политичких органа (види Европски суд, *Света Гора против Грчке*, пресуда од 9. децембра 1994. године и *Привредна, индустријска и пољопривредна комора Темишвара (број 2) против Румуније*, пресуда од 16. јула 2009. године, ст. 14–17).

35. Доводећи у везу наведене принципе с конкретним предметом, Уставни суд примјећује да апеланткиња није

државни орган нити представник јавне власти (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *АП 472/20* од 8. септембра 2021. године, став 44, доступна на www.ustavnisud.ba). Наиме, апеланткиња је "самостална, невладина, неполитичка и непрофитна јавноправна асоцијација привредних субјеката и привредних асоцијација са територије Босне и Херцеговине, са функцијама усмјереним на развој и унапређење економских односа бх. привреде са иностранством, укључујући и партнерски однос и заступање интереса чланова код надлежних органа Босне и Херцеговине и одговарајућих асоцијација у иностранству" (члан 2 став 1 Закона о Спољнотрговинској комори). Уставни суд, међутим, примјећује да из одредаба Закона о Спољнотрговинској комори БиХ произлази да апеланткиња обавља "послове јавних овлашћења" (чл. 2 ст. 4, чл. 2а. и чл. 6 ст. 1 тачка ц), да може обављати и друге послове који су јој повјерени на основу одлуке надлежних органа Босне и Херцеговине (члан 6 став 4), те да се дјелимично финансира и приходима оствареним по основу примјене тих овлашћења (члан 22 став 1). Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да апеланткиња не ужива довољан степен аутономије од јавне власти, у смислу цитиране праксе Европског суда (види Европски суд, *Хрватска господарска комора против Србије*, пресуда од 25. априла 2017. године, став 38).

36. Стога, Уставни суд сматра да апеланткиња не ужива гаранције права из Европске конвенције, те ће испитати апеланткињине наводе у односу на њено уставно право на правично суђење и право на имовину из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине.

Право на правично суђење

37. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

38. Уставни суд констатује да се поступак у конкретном случају односи на раскид уговора и исплату по тужби, односно на утврђење по противтужби. Дакле, ради се о предмету грађанскоправне природе, из чега произлази да апеланткиња у предметном поступку ужива гаранције из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине.

39. Уставни суд запажа да апеланткиња сматра да су редовни судови произвољно примијенили материјално право, да су на њену штету повриједили принцип равноправности страна у поступку, те да је усљед, наводно, различите праксе Врховног суда дошло до повреде принципа правне сигурности. У вези с тим, Уставни суд подсјећа да, према пракси Европског суда и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број *65167/01* и *Ашћерић против Босне и Херцеговине*, одлука од 17. децембра 2019. године, став 23). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број *19354/02* и *Радомиља и други против Хрватске*, пресуда од 20. марта 2018. године, став 150). Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била евентуално произвољна или дискриминаторна.

40. Уставни суд примјећује да је Врховни суд, за разлику од Кантоналног суда, тумачећи спорне уговоре у складу с одредбом члана 99 ЗОО-а, подржао став првостепеног суда да тим уговорима није конституисан однос закуподавца и закупца, већ да се ради о уговорима о пословној сарадњи којим је питање коришћења пословних просторија и остале коморске инфраструктуре уређено као трајно заједничко коришћење, уз заједничко сношење трошкова. Упориште за такав став, како је то образложено, Врховни суд је нашао у одредбама чл. 1, 2, 3 и 28 Закона о Спољнотрговинској комори БиХ. На основу таквог става о правној природи спорних уговора, Врховни суд је одбио апеланткињин тужбени захтјев којим је апеланткиња тражила да се спорни уговори раскину и да се тужена обавеже да се исели из пословног простора и да апеланткињи исплати одређени новчани износ на име коришћења предметног пословног простора. Наиме, Врховни суд је закључио да ниједна уговорна страна није испуњавала своје уговорне обавезе у погледу трошкова коришћења коморске инфраструктуре јер Уговор о организовању Агенције за логистику и услуге, која је требала донијети упутство – инструкцију о плаћању спорних трошкова, никада није испуњен. Стога је Врховни суд заузео правни став да апеланткињи не припада право на једнострани раскид уговора из члана 124 став 1 ЗОО-а, већ да се спорни уговори могу раскинути једино споразумно, те да је апеланткиња дужна и убудуће омогућити туженој заједничко коришћење пословног простора јер тужена има право на коришћење пословног објекта у уговореном обиму, у смислу одредбе члана 128 став 1 Закона о стварним правима.

41. Доводећи у везу наведене одредбе ЗОО-а, Закона о Спољнотрговинској комори БиХ и Закона о стварним правима са одлучењем Врховног суда и образложењем које је у вези с тим дато у оспореној пресуди, Уставни суд, у специфичним чињеничним и правним околностима конкретног случаја, сматра да је Врховни суд сва спорна правна питања ријешио и о томе дао детаљно и јасно образложење, те да нема ништа што би оставило утисак произвољности у одлучивању. При томе, Уставни суд указује да се, супротно апеланткињиним наводима, у конкретном случају не ради о ретроактивној примјени закона, већ о тумачењу спорних уговора у складу с релевантним нормативним оквиром, уз уважавање специфичности конкретног спора и чињеницу да је апеланткиња правни сљедник Привредне коморе БиХ која је закључила спорне уговоре с туженом.

42. У вези с апеланткињиним тврдњама да је на њену штету повријеђен принцип равноправности страна у поступку, Уставни суд указује да тај принцип, у контексту грађанског поступка, подразумијева да објема странама мора бити дата разумна могућност излагања свог предмета, укључујући и изношење доказне грађе, под условима који их не стављају у знатно подређен положај у односу на противника (види Европски суд, *Dombo B.V. против Холандије*, пресуда од 27. октобра 1993. године, серија А, број 274, стр. 19). Уставни суд запажа да је апеланткиња у предметном поступку имала прилику својим наводима и аргументима супротставити се другој страни, под условима који нису подређени у односу на супротну страну. Слиједом наведеног, Уставни суд запажа да апеланткиња не нуди аргументе или доказе из којих би се могао извести закључак да је принцип равноправности странака прекршен, нити је кршење тог принципа у конкретном предмету очигледно.

При томе, Уставни суд истиче да околност да је Врховни суд, за разлику од Кантоналног суда, закључио да апеланткиња није доказала да је испунила своје обавезе у вези с договореним заједничким коришћењем, слиједом чега је закључио да нису испуњени услови за једнострани раскид уговора у смислу одредаба члана 124 ЗОО-а, не представља повреду тог принципа. Наведено из разлога што је апеланткиња, која је у проведеном поступку била у процесном положају тужиоца, била дужна да докаже околности које су правно релевантне за основаност тужбеног захтјева.

43. Надаље, у погледу апеланткињиних навода да је наведени став Врховног суда у супротности са ставом тог суда заузетим у пресудама бр. 14238/2012 од 19. марта 2013, Пж 225/98 од 16. новембра 1998. и Пж 230/98 од 24. новембра 1998. године, Уставни суд указује да апеланткиња наведене пресуде није доставила у прилогу апелације, па се Уставни суд не може очитовати о тим наводима.

44. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да није дошло до повреде апеланткињиног права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине.

Остали наводи

45. Апеланткиња сматра да јој је оспореним одлукама повријеђено и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине. У вези с тим, Уставни суд запажа да се апеланткињини наводи о кршењу тог права, у суштини, заснивају на истим тврдњама које је апеланткиња истакла у вези с правом на правично суђење које је Уставни суд већ елаборирао у претходним тачкама ове одлуке и за које је закључио да су неосновани. С обзиром на то, Уставни суд сматра да су апеланткињини наводи о кршењу права на имовину, такође, неосновани.

VIII. Закључак

46. Уставни суд закључује да није дошло до повреде апеланткињиног права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине у ситуацији када је Врховни суд одбио тужбени захтјев за раскид Уговора о основима пословне сарадње и Уговора о коришћењу коморске инфраструктуре који су закључили апеланткиња и тужена, о чему је дао релевантно и довољно образложење које ни на који начин не оставља утисак произвољности. Такође, Уставни суд закључује да није прекршен ни принцип равноправности страна у поступку будући да апеланткиња није пружила нити један доказ да јој је била ускраћена могућност да равноправно учествује и расправља у поступку или да је поступак на било који начин проведен на њену штету.

47. Уставни суд, такође, закључује да није дошло ни до повреде права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине у ситуацији када је тврдње о повреди тих права апеланткиња засновала на истим наводима које је истакла у вези с правом на правично суђење, а Уставни суд је те наводе оцијенио неоснованим.

48. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

49. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

637

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 603/21**, rješavajući apelaciju **Zaima Šibića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Mirsad Ćeman, potpredsjednik
Seada Palavrić, sutkinja
Zlatko M. Knežević, sudija
na sjednici održanoj 7. septembra 2022. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Zaima Šibića**.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Rješenje Okružnog suda u Banjoj Luci broj 71 0 Pr 299973 20 Pžp od 17. novembra 2020. godine.

Nalaže se Okružnom sudu u Banjoj Luci da u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke donese novu odluku u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Okružnom sudu u Banjoj Luci da, u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o mjerama preduzetim s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Zaim Šibić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Banje Luke, kojeg zastupa Dragan Tolimir, advokat iz Banje Luke, podnio je 22. februara 2021. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 71 0 Pr 299973 20 Pžp od 17. novembra 2020. godine i Rješenja Osnovnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 71 0 Pr 299973 19 Pr od 10. juna 2020. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Okružnog suda, Osnovnog suda i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske - Policijska uprava Banja Luka (u daljnjem tekstu: MUPRS) zatraženo je 6. aprila 2022. godine da dostave odgovore na apelaciju. Osnovni sud i MUPRS su dostavili odgovore na apelaciju.

3. Odgovori na apelaciju dostavljeni su na izjašnjenje apelantovom zastupniku 20. maja 2022. godine. Izjašnjenje na odgovore dostavljeno je Ustavnom sudu 31. maja 2022. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

5. Apelantu je 21. januara 2019. godine izdan prekršajni nalog u kojemu je navedeno da se apelant nalazio na Trgu Krajine u Banjoj Luci sa manjim brojem aktivista grupe "Pravda za Davida", kada mu je izdano naređenje da se udalji, te kada je apelant podigao ruku uzvikujući "Pravda za Davida". Na ponovljeno naređenje apelant je ponovio prethodne radnje nakon čega je lišen slobode. Utvrđeno je da je navedenim ponašanjem počinio prekršaj iz člana 24. Zakona o javnom redu i miru, pa mu je, na temelju člana 148. Zakona o prekršajima Republike Srpske

(u daljnjem tekstu: ZOPRS), prekršajnim nalogom izrečena novčana kazna u iznosu od 500,00 KM.

6. Apelant je posredstvom opunomoćenika 29. januara 2019. godine podnio Osnovnom sudu zahtjev za sudsko odlučivanje o navedenom prekršajnom nalogu. U zahtjevu je navedeno da je apelant prihvatio odgovornost za prekršaj pod prisilom, jer je nad njim provođena fizička i psihička tortura, te da je na taj način bio primoran da prihvati odgovornost mimo svoje volje. Naveo je da u prilogu zahtjeva dostavlja dokaze za svoje tvrdnje, te da zahtijeva da sud provede prekršajni postupak kako bi apelant dokazao da nije odgovoran za prekršaj koji mu je stavljen na teret. U prilogu zahtjeva sudu je dostavljen CD na kojemu se nalaze snimak apelantovog hapšenja i dva izvoda sa internetske stranice RTRS.

7. Rješenjem Osnovnog suda broj 71 0 Pr 299973 19 Pr od 10. juna 2020. godine zahtjev za sudsko odlučivanje o prekršajnom nalogu broj 003.149.675.0 od 21. januara 2019. godine odbačen je kao nedozvoljen i podnesen od neovlaštenog lica.

8. U obrazloženju rješenja je navedeno da je 21. januara 2019. godine Policijska stanica Banja Luka - Centar izdala prekršajni nalog broj 003.149.675.0 zbog prekršaja iz člana 24. Zakona o javnom redu i miru. Dalje, navedeno je da je na usmeni pretres zakazan za 10. jun 2020. godine pristupio apelant u pratnji svog branitelja, te predstavnik ovlaštenog organa po priloženoj punomoći. Navedeno je, također, da je prije početka pretresa, u skladu sa članom 191. Zakona o prekršajima Republike Srpske (u daljnjem tekstu: ZOPRS), predstavnik ovlaštenog organa uložio primjedbu, jer mu nije bilo jasno zbog čega je sud zakazao usmeni pretres u ovom prekršajnom postupku budući da se uvidom u originalni prekršajni nalog koji je izdan apelantu može vidjeti da je apelant lično primio navedeni prekršajni nalog i da je prihvatio odgovornost za prekršaj koji mu je stavljen na teret, te da je, u skladu sa članom 151. ZOPRS, taj prekršajni nalog postao konačan i izvršan.

9. Sud je naveo da je izvršio uvid u priloženi prekršajni nalog u spisu predmeta, te da je utvrdio i potvrdio da je apelant lično primio navedeni prekršajni nalog 21. januara 2019. godine, te da se svojeručno potpisao u rubrici čime prihvata odgovornost za prekršaj opisan u tom prekršajnom nalogu i da se odriče prava na sudsko odlučivanje. Sud je, zatim, odlučio da će još jednom izvršiti uvid u taj prekršajni nalog i ostale podneske koji su priloženi uz njega, te da će svojom pismenom odlukom odlučiti o opravdanosti primjedaba predstavnika ovlaštenog organa. Dalje, sud je citirao odredbu člana 151. st. 1, 2. i 3. ZOP-a RS kojom je propisano kako okrivljeni može prihvatiti odgovornost za prekršaj i kakve su posljedice toga, kao i odredbu člana 156. stav 1. ZOP-a RS prema kojoj će sud odbaciti zahtjev za sudsko odlučivanje ako: 1) zahtjev nije podnesen u roku koji je određen zakonom, 2) ako ga je podnijelo neovlašteno lice i 3) ako je okrivljeni prihvatio odgovornost u smislu člana 151. stav 2. ovog zakona. U vezi s tim, ukazano je da je sud uvidom u prekršajni nalog utvrdio da je apelant lično primio navedeni prekršajni nalog, da je svojeručno potpisao da ga je primio, te da se svojeručno potpisao u rubrici čime prihvata odgovornost za prekršaj opisan u ovom prekršajnom nalogu i odriče se prava na sudsko odlučivanje. Dalje, sud je uvidom u izvod iz Registra novčanih kazni utvrdio da je status navedenog prekršajnog naloga "prekoračen rok za plaćanje", da je ovlašteni organ u Registru novčanih kazni konstatirao da je datum uručenja prekršajnog naloga okrivljenom datum prihvatanja odgovornosti i datum konačnosti 21. januar 2019. godine.

10. S obzirom na navedeno, sud je ukazao da je apelant bio obavezan da pročita prekršajni nalog i da se upozna s njegovim sadržajem prije potpisivanja, jer se radi o potencijalnom inicijalnom aktu kojim se izriče određena sankcija, i da stavljanjem potpisa na određeno mjesto ima konačan i imperativan karakter, što je propisano članom 151. ZOP-a RS. Svako lice koje prihvati odgovornost ne može kasnije odbijati odgovornost, niti se žaliti na visinu kazne ili vrstu bilo koje sankcije ili troškova. Pošto apelant nije doveo u sumnju da je potpisao prekršajni nalog u rubrici čime priznaje odgovornost za prekršaj i odriče se prava na sudsko odlučivanje, to je sud ustanovio da je podneseni zahtjev za sudsko odlučivanje o prekršajnom nalogu nedozvoljen.

11. Osim toga, sud je konstatirao da je odredbama člana 149. stav 7. ZOP-a RS propisano da prekršajni nalog sadrži mjesto za potpis okrivljenog o prihvatanju odgovornosti za prekršaj u skladu sa članom 151. ovog zakona i mjesto za potpis okrivljenog koji zahtijeva sudsko odlučivanje u skladu sa članom 154. ovog zakona. Članom 154. stav 1. ZOP-a RS propisano je da okrivljeni može podnijeti zahtjev za sudsko odlučivanje o prekršajnom nalogu nadležnom sudu u roku od osam dana od dana uručenja naloga, u skladu sa članom 149. stav 4. ovog zakona. Ponovnim uvidom u prekršajni nalog i ostalu dokumentaciju sud je utvrdio da zahtjev za sudsko odlučivanje o prekršajnom nalogu sudu nije podnio apelant, niti se potpisao u rubrici čime ne prihvata odgovornost (jer je potpisao prihvatanje odgovornosti), već je zahtjev za sudsko odlučivanje podnio njegov branitelj, što je vidljivo iz potvrde o prijemu dokumenta od 31. januara 2019. godine, pa proizlazi da je zahtjev za sudsko odlučivanje podnijelo neovlašteno lice.

12. Na temelju navedenoga, sud je zaključio da su ostvareni uvjeti za odbacivanje zahtjeva za sudsko odlučivanje o prekršajnom nalogu broj 003.149.675.0, jer je, prvo, apelant prihvatio odgovornost za prekršaj koji je opisan u navedenom prekršajnom nalogu, a, drugo, da je zahtjev za sudsko odlučivanje podnijelo neovlašteno lice.

13. Rješenjem Okružnog suda broj 71 0 Pr 299973 20 Pžp od 17. novembra 2020. godine odbijene su kao neosnovane žalbe apelanta i njegovog branitelja i potvrđeno je rješenje Osnovnog suda od 10. juna 2020. godine.

14. U obrazloženju ovog rješenja Okružni sud je, između ostalog, ponovio utvrđenja prvostepenog suda, pa je prihvatio kao pravilne zaključke koje je taj sud izveo iz provedenih dokaza. Okružni sud je naročito ukazao da je u prekršajnom nalogu na mjestu na kojem je označeno da lice prihvata odgovornost jasno naznačeno da se stavljanjem svog potpisa lice odriče prava na sudsko odlučivanje, te da je u sekciji "pravna pouka" upozoreno da će se, ukoliko prihvati odgovornost i u roku od osam dana plati polovinu izrečene kazne, osloboditi plaćanja druge polovine izrečene kazne u skladu sa članom 149. stav (3) ZPRS, ili da može podnijeti zahtjev za sudsko odlučivanje u roku od osam dana od njegovog prijema na način što će jednu kopiju naloga potpisati u sekciji naznačenoj kao "Ne prihvatam odgovornost za prekršaj i zahtijevam sudsko odlučivanje", u skladu sa članom 149. st. (4) i (5) istog zakona. Okružni sud je, također, istakao da se u žalbama apelanta i njegovog branitelja neosnovano ukazuje na to da je potpis na prekršajnom nalogu iznuđen, odnosno da je prekršajni nalog potpisan pod prinudom. Ukazano je da je u tom slučaju okrivljeni mogao uputiti pritužbe Sektoru unutrašnje kontrole policije i prijaviti nezakonito ili nepravilno postupanje policijskih službenika, što apelant nije učinio.

15. S obzirom na navedeno, Okružni sud je zaključio da je prvostepeni sud pravilno odlučio kada je odbacio zahtjev za sudsko odlučivanje koji je istakao apelantov branitelj, budući da se apelant, prihvatajući odgovornost u skladu sa članom 151. stav (1) ZPRS, odrekao prava na sudsko odlučivanje o predmetnom prekršajnom nalogu, čime je prekršajni nalog postao konačan i izvršan.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

16. Apelant smatra da su mu osporenim rješenjima povrijeđena prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i

člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija).

17. Apelant je naveo da su mu pravo na pravično suđenje i pravo na pristup sudu povrijeđeni prvenstveno zbog toga što je osporenim rješenjima apelantu onemogućeno pravo na suđenje, odnosno nije mu data mogućnost da se u postupku dokaže da nije odgovoran za prekršaj koji mu se stavlja na teret. Istakao je da je kršenjem procesnih garancija propisanih u ZOP-u RS povrijeđeno njegovo pravo na odbranu, jer apelant tokom postupka nije mogao zaštititi svoja prava i svoje interese. Tvrdi da je način na koji je utvrđeno činjenično stanje u ovom postupku nepravilan, jer je navedenim kršenjima apelant onemogućen da dokazuje u sudskom postupku da je prekršajni nalog potpisan pod prisilom, te da je sud nakon upuštanja u raspravljanje, nakon konstatiranja da su ispunjeni uvjeti za održavanje usmenog pretresa i nakon njegovog održavanja, donio rješenje o odbacivanju zahtjeva za sudsko odlučivanje a da nije omogućio apelantu da iznese svoju odbranu na usmenom pretresu. Smatra da je sud bio obavezan da postupi u skladu sa odredbom iz člana 106. ZOP-a RS i da ocijeni sve dokaze bitne za donošenje odluke s obzirom na to da je prekršajni nalog potpisan pod prinudom zbog čega odluka nije mogla biti zasnovana na takvom dokazu. Naime, apelant tvrdi da se iz snimka koji se nalazi na CD-u koji je dostavio uz zahtjev za sudsko odlučivanje može vidjeti da nije počinio prekršaj za koji je prihvatio odgovornost, pa se postavlja pitanje da li bi odgovornost prihvatio da nije bio prisiljen. Također, naveo je da je predložio da se na okolnosti potpisivanja prekršajnog naloga pod prisilom sasluša policijska službenica V. T. M., ali s obzirom na to da usmeni pretres nikad nije održan, taj dokaz nije proveden. Apelant smatra da su tokom postupka pred redovnim sudovima povrijeđene odredbe čl. 9, 106, 162, 191, 192. i 198. ZOP-a RS, te da je pogrešno primijenjena odredba člana 24. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske.

b) Odgovori na apelaciju

18. Osnovni sud je u odgovoru na apelaciju opisao tok postupka pred tim sudom, pa, pozivajući se na relevantne odredbe ZOP-a RS, ukazao da s obzirom na to da je prekršajni postupak protiv apelanta pred tim sudom proveden u skladu sa odredbama ZOP-a RS, Evropske konvencije i Ustava Republike Srpske, proizlazi da su njegovi navodi iz apelacije neosnovani.

19. MUP je u odgovoru na apelaciju iznio činjenično stanje u ovom predmetu, te pozivajući se na odredbe ZOP-a RS ukazao da, imajući u vidu okolnosti i razloge za podnošenje apelacije, te Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, smatra da nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje i pravo na pristup sudu.

20. U izjašnjenju na odgovore na apelaciju apelantov branitelj je naveo da navedeni odgovori potvrđuju navode iz apelacije. Ukazano je da su redovni sudovi zanemarili činjenicu da je apelant prihvatio odgovornost za prekršaj u vrijeme kada je u policijskoj stanici bio izložen torturi i da je apelantova odbrana predložila dokaze iz kojih se vidi da apelant nije izvršio prekršaj za koji je priznao odgovornost. U spis je dostavljen CD sa snimkom događaja koji se smatra prekršajem, a iz tog snimka se vidi da apelant nije vršio radnje koje mu se stavljaju na teret. Ako je priznao da je učinio nešto što nije, postavlja se pitanje zašto je to učinio i da li može da odgovara za nešto što nije učinio. Pošto su postojali dokazi da nije izvršio prekršaj za koji se tereti, a da je priznao da je izvršio taj prekršaj, Osnovni sud je morao zaključiti da je odgovornost bila prihvaćena pod pritiskom i da je nezakonita, pa je morao provesti postupak da bi apelantu bilo omogućeno osnovno ustavno pravo, pravo da u sudskom postupku dokazuje da nije kriv. Umjesto toga sud je očigledno zasnovao svoju odluku na dokazu koji je pribavljen na nezakonit način i na taj način je povrijedio apelantova prava. Naveo je da je na sve navedeno apelantova odbrana ukazivala u žalbi protiv prvostepenog rješenja, ali da Okružni sud nije odgovorio na apelantove žalbene navode, nego je nekritički potvrdio odluku prvostepenog suda.

V. Relevantni propisi

21. **Zakon o prekršajima Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 63/14, 36/15 – OUSRS, 110/16 i 100/17)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Prava lica okrivljenih za prekršaje

Član 9.

(1) Svako ko je okrivljen da je počinio prekršaj ima pravo da zahtijeva da o njegovoj odgovornosti za počinjeni prekršaj odluči sud u razumnom roku.

(2) Okrivljeno lice iz stava 1. ovog člana ima pravo da:

1) se smatra nevinim dok se ne dokaže njegova odgovornost u skladu sa zakonom,

2) u najkraćem roku bude obaviješteno, detaljno i na jeziku koji razumije, o prirodi i razlogu optužbi protiv njega,

3) mu se da odgovarajuće vrijeme i mogućnosti za pripremu odbrane, te da bude upoznato sa svim pravima, kao i pravom na ćutanje,

4) se brani osobno ili putem branioca po vlastitom izboru ili, ukoliko nema dovoljno sredstava, da mu se on osigura besplatno kada to zahtijevaju interesi pravde,

5) ispita ili da se u njegovo ime ispitaju svjedoci koji ga terete i da se osigura prisustvo i saslušanje svjedoka u njegovu korist pod istim uvjetima kao i svjedoka koji ga terete i

6) dobije besplatnu pomoć prevoditelja ako ne razumije jezik koji se upotrebljava u sudu ili tumača ukoliko je riječ o gluvonijemom ili slabovidom licu.

OSNOVNA PRAVILA PREKRŠAJNOG POSTUPKA

Pravično vođenje postupka

Član 105.

(1) Pravilima prekršajnog postupka ovog zakona omogućava se pravično vođenje prekršajnog postupka, zaštita ljudskih prava, pravilno utvrđivanje činjenica i zakonito odlučivanje o prekršajnoj odgovornosti, tako da niko nevin ne bude kažnjen, a da se počiniocu prekršaja izrekne kazna ili da se prema njemu primijeni druga prekršajna sankcija.

(2) Prije donošenja pravosnažne odluke o prekršaju, okrivljenom može biti ograničeno ostvarivanje sloboda i prava samo pod uvjetima propisanim ovim zakonom.

(3) Ako ovim zakonom nisu uređena pojedina pitanja prekršajnog postupka, na ta pitanja shodno se primjenjuju odredbe Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske: Osnovna načela, Mjesna nadležnost, Spajanje i razdvajanje postupka, Prenošenje mjesne nadležnosti, Posljedice nenadležnosti, Izuzeće, Branilac, Podnesci i zapisnici, Rokovi, Troškovi krivičnog postupka, Imovinskopravni zahtjevi, Pretresanje stana, prostorija i lica, Privremeno oduzimanje predmeta i imovine, Ispitivanje osumnjičenog, Saslušanje svjedoka, Uviđaj i rekonstrukcija, Vještačenje, Glavni pretres, Žalba na presudu prvostepenog suda, Postupak protiv pravnih lica, Postupak za primjenu mjera sigurnosti, za oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i za opozivanje uvjetne osude, Postupak za pružanje međunarodne pravne pomoći, Postupak za naknadu štete, rehabilitaciju i ostvarivanje drugih prava lica bez osnova osuđenih i neosnovano lišenih slobode.

(4) Ovlaštenja tužioca uređena Zakonom o krivičnom postupku Republike Srpske, shodno se primjenjuju i na ovlašteni organ u prekršajnom postupku.

Prekršajni nalog
Član 148. stav (1)

(1) Ovlašteni organ izdaje prekršajni nalog ako je prekršaj iz njegove nadležnosti utvrđen:

1) neposrednim opažanjem od ovlaštenog službenog lica prilikom vršenja inspekcijskog nadzora, nadzora i pregleda, kao i uvida u službenu evidenciju nadležnog organa,

2) na osnovu podataka koji su dobiveni uređajima za nadzor ili mjerenje,

3) pregledom dokumentacije, prostorija i robe ili na drugi zakonom propisan način i

4) na osnovu priznanja o počinjenom prekršaju od okrivljenog pred ovlaštenim organom na licu mjesta ili u nekom drugom sudskom ili upravnom postupku.

Prihvaćanje odgovornosti
Član 151.

(1) Okrivljeni može prihvatiti odgovornost za prekršaj plaćanjem novčane kazne i izvršenjem drugih obaveza utvrđenih prekršajnim nalogom u određenom roku ili obavijestiti ovlašteni organ da prihvaća sankciju koja je određena u prekršajnom nalogu ili odreći se zahtjeva za sudsko odlučivanje.

(2) Okrivljeni koji prihvati odgovornost u skladu sa stavom 1. ovog člana ne može kasnije negirati odgovornost, niti se žaliti na visinu kazne ili vrstu bilo koje sankcije ili troškova.

(3) U slučaju prihvaćanja odgovornosti okrivljenog u skladu sa stavom 1. ovog člana, prekršajni nalog postaje konačan i izvršan.

Ispitivanje zahtjeva za sudsko odlučivanje
Član 156. stav (1)

(1) Sud će odbaciti zahtjev za sudsko odlučivanje ako:

1) zahtjev nije podnesen u roku koji je određen zakonom,

2) je zahtjev podnesen od neovlaštenog lica,

3) je okrivljeni prihvatio odgovornost u smislu člana 151. stav 2. ovog zakona.

Sporazum o priznanju odgovornosti
Član 182.

(1) Kada se prekršajni postupak vodi za jedan prekršaj ili za više prekršaja u sticaju, ovlašteni podnosilac zahtjeva može predložiti okrivljenom i njegovom braniocu, ukoliko ga ima, zaključivanje sporazuma o priznanju odgovornosti, odnosno oni mogu ovlaštenom podnosiocu zahtjeva predložiti zaključivanje takvog sporazuma.

(2) Kada se uputi prijedlog iz stava 1. ovog člana, stranke i branilac mogu pregovarati o uvjetima priznanja odgovornosti za prekršaj, odnosno prekršaje koji se okrivljenom stavljaju na teret.

(3) Sporazum o priznanju odgovornosti mora biti sačinjen u pisanom obliku i može se podnijeti najkasnije do završetka prvog ročišta za održavanje pretresa.

(4) Sporazum o priznanju odgovornosti podnosi se sudu.

Shodna primjena Zakona o krivičnom postupku

Član 183.

U pogledu predmeta sporazuma, odlučivanja o sporazumu i odluke donesene na osnovu sporazuma o priznanju odgovornosti shodno se primjenjuju odredbe pregovaranja o krivici Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske.

22. **Zakon o javnom redu i miru Republike Srpske** ("Službeni glasnik RS" br. 11/15 i 58/19)

U konkretnom slučaju primjenjuje se Zakon o javnom redu i miru ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 11/15) koji je važio u vrijeme **počinjenja prekršaja**, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Ometanje državnih organa, privrednih društava i drugih pravnih lica u vršenju javnih funkcija
Član 24.

Ko ometa ili sprečava djelovanje državnih organa, privrednih društava i drugih pravnih lica koja vrše javna ovlaštenja ili njihove službenike da vrše svoje funkcije, ili ko ne postupi na licu mjesta po zakonitom zahtjevu ili naređenju njihovog službenog lica kaznit će se novčanom kaznom od 500 KM do 1.500 KM ili kaznom zatvora do 60 dana.

23. **Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 53/12, 91/17, 66/18 i 15/21) u relevantnom dijelu glasi:

Zakonitost dokaza
Član 10.

(1) Zabranjeno je od osumnjičenog, optuženog ili od bilo kojeg drugog lica koje učestvuje u postupku iznuđivati priznanje ili kakvu drugu izjavu.

(2) Sud ne može zasnivati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih Ustavom i međunarodnim ugovorima, koje je ratificirala Bosna i Hercegovina, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona.

(3) Sud ne može zasnivati svoju odluku na dokazima koji su dobiveni na osnovu dokaza iz stava 2. ovog člana.

Pregovaranje o krivici
Član 246. st. (1) i (6)

(1) Osumnjičeni, odnosno optuženi i njegov branilac mogu do završetka glavnog pretresa, odnosno pretresa pred vijećem drugostepenog suda pregovarati sa tužiocem o uvjetima priznavanja krivice za djelo za koje se osumnjičeni, odnosno optuženi tereti.

(6) Prilikom razmatranja sporazuma o priznanju krivice, sud provjerava:

a) da li je do sporazuma o priznanju krivice došlo dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem, kao i nakon upoznavanja sa mogućim posljedicama, uključujući i posljedice u vezi sa imovinskopravnim zahtjevom i troškovima krivičnog postupka,

b) da li postoji dovoljno dokaza o krivici optuženog,

v) da li optuženi razumije da se sporazumom o priznanju krivice odriče prava na suđenje i da ne može uložiti žalbu na krivičnopravnu sankciju koja će mu se izreći,

g) da li je predložena krivičnopravna sankcija u skladu sa stavom 3. ovog člana i

d) da li je oštećenom pružena mogućnost da se pred tužiocem izjasni o imovinskopravnom zahtjevu.

VI. Dopustivost

24. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

25. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može da razmatra apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

26. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je rješenje Okružnog suda protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporeno rješenje apelant je primio 23. decembra 2020. godine, a apelacija je podnesena 22. februara 2021. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno,

apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

27. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

28. Apelant tvrdi da su mu osporenim rješenjima povrijeđena prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

29. Ustavni sud, najprije, ističe da se u konkretnom slučaju radi o prekršajnom postupku, te da se, u vezi s tim, postavlja pitanje primjenjivosti člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, odnosno pitanje da li se radi o "krivičnoj optužbi" protiv apelanta u smislu člana 6. Evropske konvencije.

30. U praksi Evropskog suda postavljena su tri mjerila koja su općepoznata kao "mjerila Engel" (vidi, Evropski sud, *Engel i drugi protiv Nizozemske*, 8. april 1976, Serija A, broj 22), koja treba razmotriti pri utvrđivanju da li se radi o "optužbi za krivično djelo". Prvo mjerilo je pravno razvrstavanje djela prema nacionalnom pravu, drugo je sama priroda djela, a treće stepen težine kazne kojoj je lice izloženo. Drugo i treće mjerilo su alternativni, ali oni nisu nužno kumulativni. Međutim, to ne isključuje kumulativni pristup kad odvojena analiza svakoga mjerila ne omogućava da se postigne jasan zaključak u pogledu postojanja optužbe za krivično djelo (vidi, Evropski sud, *Jussila protiv Finske* [GC] broj 73053/01, st. 30-31, ECHR 2006, i Ezeh *i Connors protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC] br. 39665/98 i 40086/98, st. 82-86, ECHR 2003. X). Dalje, Ustavni sud podsjeća da je u predmetu *Jussila protiv Finske* (vidi, Evropski sud, presuda od 23. novembra 2006. godine, stav 43, u daljnjem tekstu: predmet *Jussila*) Evropski sud ukazao da je, bez obzira na značaj koji je dat krivičnom postupku koji se tiče utvrđivanja krivične odgovornosti i izricanja sankcije s ciljem kažnjavanja i odvraćanja, očigledno da postoje krivični predmeti koji ne nose značajan stepen stigme. Jasno je da postoje "krivične optužbe" različite težine. Autonomno tumačenje o smislu "krivične optužbe" koje su usvojili organi Konvencije primjenom "kriterija Engel" poduprlo je postepeno širenje krivičnog djela u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije i na slučajeve koji izričito ne pripadaju tradicionalnim kategorijama krivičnog prava, kao što su upravni prekršaji (vidi, Evropski sud, *Öztürk protiv Njemačke*, 21. februar 1984. godine, Serija A, broj 73), zatvorski disciplinski postupci (vidi, Evropski sud, *Campbell i Fell protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 28. juni 1984. godine, Serija A, broj 80), carinski zakon (vidi, Evropski sud, *Salabiaku protiv Francuske*, 7. oktobar 1988, Serija A, broj 141-A), konkurencijsko pravo (vidi, Evropski sud, *Société Stenuit protiv Francuske*, 27. februar 1992. godina, Serija A, broj 232-A) i kazne koje su nametnuli sudovi koji imaju nadležnost u finansijskim stvarima (vidi, Evropski sud, *Guisset protiv Francuske* broj 33933/96, ECHR 2000-IX). Na osnovu razlikovanja "krivičnih predmeta koji ne nose značajan stepen stigme" i ostalih koji čine "srž krivičnog prava", Evropski sud je u predmetu "zaključio da se javna rasprava ne zahtijeva u predmetima koji uključuju nametanje porezne globe, kao ni u već pobrojanim slučajevima".

31. U konkretnom slučaju apelantu je izdat prekršajni nalog zbog počinjenog prekršaja iz člana 24. Zakona o javnom redu i miru – ometanje državnih organa, privrednih društava i drugih pravnih lica u vršenju javnih funkcija. Uključivanje konkretnog djela u navedeni zakon poslužilo je kao jamstvo zaštite rada, između ostalog, državnih organa, što se ubraja i u sferu zaštite u krivičnom zakonu. Ova zakonska odredba usmjerena je prema svim građanima. Svrha kazne u prekršajnom postupku jeste da spriječi djelatnosti kojim se povređuje javni poredak, da spriječi počinitelja da čini prekršaje i da ga preodgoji, te da odgojno utječe na druge da ne čine prekršaje, da jača moral i utječe na razvijanje odgovornosti i discipline građana, što čini obilježja i krivične sankcije. Dakle, svrha kazne u prekršajnom postupku je odvraćanje i kažnjavanje bez obzira na stepen njene težine. Ustavni sud podsjeća da je Zakonom o javnom redu i miru propisano da se kao kazna mogu izreći novčana kazna i kazna zatvora. Za konkretni prekršaj koji je predmet ovog postupka propisana je kazna od 500,00 do 1.500,00 KM ili kazna zatvora do 60 dana. Dakle, apelantu je izrečena novčana kazna koja je moguća prema Zakonu o javnom redu i miru.

32. Imajući u vidu navedene principe Evropskog suda i postojeća zakonska rješenja, Ustavni sud zaključuje da se u okolnostima konkretnog slučaja radi o "krivičnoj optužbi" u smislu autonomnog značenja koje ovaj pojam ima prema Evropskoj konvenciji. Shodno navedenom, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju član 6. Evropske konvencije primjenljiv.

33. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi s krivičnim postupkom.

34. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom.

[...]

35. Apelant u apelaciji navodi da je sud koji je trebalo da odluči o njegovom zahtjevu za sudsko odlučivanje imao dovoljno dokaza da je apelant prekršajni nalog potpisao pod prisilom, odnosno da o tome postoje svjedoci i dokumentacija i da je odlukom suda kojom je apelantov zahtjev odbačen bio lišen prava da "o njegovoj nevinosti" odlučuje sud. Naime, apelant tvrdi da se iz snimka na CD-u koji je dostavio uz zahtjev za sudsko odlučivanje jasno vidi da on nije počinio prekršaj za koji je prihvatio odgovornost, te da se, s tim u vezi, mora postaviti pitanje zašto bi prihvatio odgovornost da nije bio prisiljen na to. Osim toga, apelant je predložio da se kao svjedok sasluša policijska službenica za koju tvrdi da je mogla rasvijetliti sudu okolnosti prisile pod kojom se našao kada je prihvatio odgovornost za prekršaj.

36. Ustavni sud zapaža da je prvostepeni sud odbacio zahtjev za sudsko odlučivanje prema dva osnova: kao nedozvoljen i kao podnesen od neovlaštenog lica. Ustavni sud primjećuje da je apelant u zahtjevu za sudsko odlučivanje jasno naveo da je prekršajni nalog potpisao u specifičnim okolnostima (za vrijeme dok je bio priveden u policijske prostorije, da je iznuđeno, pod fizičkom i psihičkom torturom, te da nije odraz apelantove slobodne volje), pri čemu je dostavio i određenu dokumentaciju kojom je potkrijepio svoje navode. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća na svoj ranije izneseni stav da prava garantirana Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom ne smiju biti iluzorna, već djelotvorna i primjenljiva. Ustavni sud je u svojim ranijim odlukama ukazao da bi supremacija Evropske konvencije (koja se direktno primjenjuje u Bosni i Hercegovini) nad svim ostalim zakonima bila iluzorna ukoliko organi javne vlasti u Bosni i Hercegovini, posebno sudovi, ne bi imali pravo, mogućnost i obavezu da je primijene direktno u svom radu prilikom odlučivanja o pravima i obavezama zaštićenima Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *AP*

1383/20 od 6. maja 2020. godine, tačka 41, objavljena na www.ustavnisud.ba).

37. Dalje, Ustavni sud ukazuje da nije sporno da je apelant potpisao prekršajni nalog. Međutim, ono što je sporno jeste način na koji je apelant prihvatio prekršajnu odgovornost, odnosno kako je potpisao prekršajni nalog (dobrovoljno ili pod prisilom). U tom dijelu se nalazi i suština apelantovog zahtjeva za sudsko odlučivanje. Pri tome je apelant učinio svoje navode vjerovatnim na šta upućuju dokazi na koje se poziva u svom zahtjevu i koji su dostavljeni sudu uz zahtjev. Naime, apelant tvrdi da iz snimka koji je dostavio sudu uz zahtjev proizlazi da nije počinio prekršaj za koji se tereti i za koji je prihvatio odgovornost, te da je smatrao da je to dovoljan dokaz da se postavi pitanje zašto bi, ako ne pod prisilom, prihvatio odgovornost za nešto što nije počinio. Također, tvrdio je da je policijska službenica koju je predložio kao svjedoka mogla ponuditi sudu neke informacije o prisili za koju apelant tvrdi da je prema njemu provedena. Dakle, iako je Zakon o prekršajima regulirao da lice koje je prihvatilo odgovornost iz prekršajnog naloga nema pravo na sudsko odlučivanje, sud je, ipak, trebalo da ispita navode o tome kako je apelant potpisao prekršajni nalog, zato što se radi o ozbiljnim navodima koji se tiču tretmana policije prema apelantu.

38. Pri tome Ustavni sud ukazuje da Zakon o prekršajima proklamira prava kao što su prava okrivljenih lica, prava zadržanih lica, osnovna pravila vođenja prekršajnog postupka – pravično vođenje prekršajnog postupka, zaštita ljudskih prava, pravilno utvrđivanje činjenica i zakonito odlučivanje o prekršajnoj odgovornosti, tako da niko nevin ne bude kažnjen, a da se počinitelju prekršaja izrekne kazna, ili da se prema njemu primijeni druga prekršajna sankcija i drugo (čl. 9, 10, 105), što je garantirano i odredbama člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije. Dalje, Ustavni sud podsjeća da Zakon o prekršajima (i to na više mjesta u tekstu Zakona) upućuje na primjenu određaba Zakona o krivičnom postupku. Tako je u članu 105. stav 3. navedeno: "Ako Zakonom o prekršajima nisu uređena pojedina pitanja prekršajnog postupka, na ta pitanja shodno se primjenjuju odredbe Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske". Također, Ustavni sud primjećuje da je Zakon o prekršajima odredbom člana 182. ukazao na mogućnost da se zaključi sporazum o priznanju prekršajne odgovornosti tokom prekršajnog postupka, te upućuje na relevantne odredbe Zakona o krivičnom postupku RS u ovom dijelu (član 183. koji propisuje da se u pogledu sporazuma shodno primjenjuju odredbe pregovaranja o krivici Zakona o krivičnom postupku RS). Ustavni sud naglašava da je Zakonom o krivičnom postupku propisana jasna zabrana (od osumnjičenog, optuženog ili od bilo kojeg drugog lica koje učestvuje u postupku) da se iznudi priznanje ili kakva druga izjava (član 10), što predstavlja jedno od osnovnih načela krivičnog postupka, te da je eksplicitno zabranjeno da sud utemelji svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih Ustavom i međunarodnim ugovorima koje je ratificirala Bosna i Hercegovina, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona. U Zakonu o krivičnom postupku (član 246. stav 6) propisano je da prilikom razmatranja sporazuma o priznanju krivice sud provjerava (između ostalog) da li je do sporazuma o priznanju krivice došlo dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem i da li optuženi razumije da se sporazumom o priznanju krivice odriče prava na suđenje i da ne može uložiti žalbu na krivičnopravnu sankciju koja će mu biti izrečena (a na ove odredbe jasno upućuje i Zakon o prekršajima). Osim navedenog, Ustavni sud ukazuje da je u svojoj ranijoj praksi (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 1480/13* od 1. decembra 2016. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 1/17) utvrdio povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 2. Evropske konvencije kada Vrhovni sud (ni u ponovnom postupku u odnosu na apelantove navode da je njegov iskaz iznuđen) nije otklonio razumnu sumnju da je apelant dao izjavu pod pritiskom, odnosno da se izjave saoptuženog ne mogu koristiti kao podrška apelantovom priznanju.

39. Slijedom navedenog, Ustavni sud smatra da je logično i očekivano da postoji obaveza suda (i) u prekršajnom postupku da razmotri apelantove navode koji dovode u sumnju dobrovoljnost potpisa na prekršajnom nalogu (prihvatanje prekršajnog naloga predstavlja jednostrano prihvatanje odgovornosti) shodno čemu se zahtijeva sudsko odlučivanje. Ovo pogotovo ako se ima u vidu da Zakon o prekršajima predviđa mogućnost da se zaključi sporazum o prihvatanju odgovornosti, te nalaže obavezu sudu da ispita dobrovoljnost upućujući na relevantne odredbe Zakona o krivičnom postupku. Ustavni sud zapaža da je Okružni sud, našavši da su neosnovane apelantove tvrdnje da je potpis na prekršajnom nalogu iznuđen, odnosno da je prekršajni nalog potpisan pod prinudom, ukazao da je apelant mogao uputiti pritužbe Sektoru unutrašnje kontrole policije i prijaviti nezakonito ili nepravilno postupanje policijskih službenika, što apelant nije učinio. Međutim, Ustavni sud smatra da Okružni sud nije učinio vjerovatnim da bi se apelant upućivanjem pritužbe na koju je Okružni sud ukazao, čak ni njenim uvažavanjem i provođenjem disciplinskog postupka protiv policijskih službenika koji su apelanta navodno prisilili da prihvati odgovornost za prekršaj za koji tvrdi da ga nije počinio, mogao osloboditi kazne koja mu je izrečena prekršajnim nalogom. Shodno navedenom, Ustavni sud ne može naći, niti su redovni sudovi ponudili valjano opravdanje i obrazloženje zašto smatraju da bi trebalo imati drugačiji pristup nego u krivičnom postupku u situaciji kada se apelantovim navodima dovodi u pitanje dobrovoljnost potpisa na prekršajnom nalogu uz određenu konkretizaciju navoda, kao što je to u apelantovom slučaju.

40. Redovni sudovi su trebali utvrditi (što nisu uradili u konkretnom slučaju) da li postoje okolnosti koje dovode u sumnju "dobrovoljnost" potpisivanja prekršajnog naloga, odnosno da li postoje okolnosti koje, i pored *de facto* potpisanog prekršajnog naloga, ukazuju da sud, ipak, može donijeti meritornu odluku. Navodi o prisili (koji nisu bili paušalni u konkretnom slučaju, jer je apelant u odnosu na svoje tvrdnje predložio određene dokaze), ukoliko bi se utvrdilo da su osnovani, mogli bi dovesti u pitanje dobrovoljnost apelantovog odricanja od prava na pristup sudu, tj. njegov pristanak na izdati prekršajni nalog i njegovo osporavanje pred sudom. Stoga su redovni sudovi bili dužni da ispitaju da li je u konkretnom slučaju apelant prihvatio odgovornost za prekršaj iz prekršajnog naloga pod prisilom ovlaštenih lica.

41. Osim toga, Ustavni sud zapaža da je razlog za odbacivanje apelantovog zahtjeva i to što, kako su zaključili sudovi, taj zahtjev nije podnijelo ovlašteno lice, zato što taj zahtjev nije podnio apelant, već njegov advokat, i zato što se apelant potpisao u rubrici čime prihvata odgovornost. Međutim, u vezi sa tim ništa nije dalje obrazloženo ni u prvostepenom, niti u drugostepenom rješenju, pa se ne može ispitati na osnovu kojih propisa je zaključeno da advokat ne može podnijeti zahtjev u apelantovo ime. Osim toga, sud ni ovdje nije ispitivao ili ocijenio apelantove navode o tome da je bio "prisiljen da potpiše", već je samo konstatirao da je apelant prihvatio odgovornost. Stoga, Ustavni sud smatra da u ovom dijelu rješenja ne zadovoljavaju standard prava na obrazloženu odluku i prava na pristup sudu, koji su sastavni elementi prava na pravično suđenje.

42. Uzimajući u obzir sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da je prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

43. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su redovni sudovi odbacili apelantov zahtjev za sudsko odlučivanje u situaciji kada se apelant potpisao u rubrici prekršajnog naloga o prihvatanju odgovornosti, ali da su propustili da ispitaju i da ocijene apelantove navode da je to učinio pod prisilom, te da o tome nisu dali dovoljna i relevantna obrazloženja koja bi bila u skladu sa pravom na pravično suđenje i pravom na pristup sudu.

44. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

45. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 603/21**, rješavajući apelaciju **Zaima Šibića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, dopredsjednik
Mirsad Ćeman, dopredsjednik
Seada Palavrić, sutkinja
Zlatko M. Knežević, sudac
na sjednici održanoj 7. rujna 2022. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Zaima Šibića**.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Rješenje Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 Pr 299973 20 Pžp od 17. studenog 2020. godine.

Nalaže se Okružnom sudu u Banjaluci da u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke donese novu odluku sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Okružnom sudu u Banjaluci da, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o mjerama poduzetim s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Zaim Šibić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Banjaluke, kojeg zastupa Dragan Tolimir, odvjetnik iz Banjaluke, podnio je 22. veljače 2021. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Okružnog suda u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 71 0 Pr 299973 20 Pžp od 17. studenog 2020. godine i Rješenja Osnovnog suda u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 71 0 Pr 299973 19 Pr od 10. lipnja 2020. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Okružnog suda, Osnovnog suda i Ministarstva unutarnjih poslova Republike Srpske - Policijska uprava Banjaluka (u daljnjem tekstu: MUPRS) zatraženo je 6. travnja 2022. godine da dostave odgovore na apelaciju. Osnovni sud i MUPRS su dostavili odgovore na apelaciju.

3. Odgovori na apelaciju dostavljeni su na izjašnjenje apelantovom zastupniku 20. svibnja 2022. godine. Izjašnjenje na odgovore dostavljeno je Ustavnom sudu 31. svibnja 2022. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

5. Apelantu je 21. siječnja 2019. godine izdan prekršajni nalog u kojemu je navedeno da se apelant nalazio na Trgu Krajine u Banjaluci sa manjim brojem aktivista skupine "Pravda za Davida", kada mu je izdano naređenje da se udalji, te kada je apelant podigao ruku uzvikujući "Pravda za Davida". Na ponovljeno naređenje apelant je ponovio prethodne radnje nakon čega je lišen slobode. Utvrđeno je da je navedenim ponašanjem počinio prekršaj iz članka 24. Zakona o javnom redu i miru, pa mu je, na temelju članka 148. Zakona o prekršajima Republike Srpske (u daljnjem tekstu: ZOPRS), prekršajnim nalogom izrečena novčana kazna u iznosu od 500,00 KM.

6. Apelant je posredstvom opunomoćenika 29. siječnja 2019. godine podnio Osnovnom sudu zahtjev za sudsko odlučivanje o navedenom prekršajnom nalogu. U zahtjevu je navedeno da je apelant prihvatio odgovornost za prekršaj pod prisilom, jer je nad njim provođena fizička i psihička tortura, te da je na taj način bio primoran prihvatiti odgovornost mimo svoje volje. Naveo je da u prilogu zahtjeva dostavlja dokaze za svoje tvrdnje, te da zahtijeva da sud provede prekršajni postupak kako bi apelant dokazao da nije odgovoran za prekršaj koji mu je stavljen na teret. U prilogu zahtjeva sudu je dostavljen CD na kojemu se nalaze snimke apelantovog uhićenja i dva izvatka sa internetske stranice RTRS.

7. Rješenjem Osnovnog suda broj 71 0 Pr 299973 19 Pr od 10. lipnja 2020. godine zahtjev za sudsko odlučivanje o prekršajnom nalogu broj 003.149.675.0 od 21. siječnja 2019. godine odbačen je kao nedozvoljen i podnesen od neovlaštene osobe.

8. U obrazloženju rješenja je navedeno da je 21. siječnja 2019. godine Policijska postaja Banjaluka - Centar izdala prekršajni nalog broj 003.149.675.0 zbog prekršaja iz članka 24. Zakona o javnom redu i miru. Dalje, navedeno je da je na usmeni pretres zakazan za 10. lipanj 2020. godine pristupio apelant u pratnji svog branitelja, te predstavnik ovlaštenog tijela po priloženoj ovlasti. Navedeno je, također, da je prije početka pretresa, sukladno članku 191. Zakona o prekršajima Republike Srpske (u daljnjem tekstu: ZOPRS), predstavnik ovlaštenog tijela uložio primjedbu, jer mu nije bilo jasno zbog čega je sud zakazao usmeni pretres u ovom prekršajnom postupku budući da se uvidom u izvorni prekršajni nalog koji je izdan apelantu može vidjeti da je apelant osobno primio navedeni prekršajni nalog i da je prihvatio odgovornost za prekršaj koji mu je stavljen na teret, te da je, sukladno članku 151. ZOPRS, taj prekršajni nalog postao konačan i izvršan.

9. Sud je naveo da je izvršio uvid u priloženi prekršajni nalog u spisu predmeta, te da je utvrdio i potvrdio da je apelant osobno primio navedeni prekršajni nalog 21. siječnja 2019. godine, te da se vlastoručno potpisao u rubrici čime prihvaća odgovornost za prekršaj opisan u tom prekršajnom nalogu i da se odriče prava na sudsko odlučivanje. Sud je, potom, odlučio da će još jednom izvršiti uvid u taj prekršajni nalog i ostale podneske

koji su priloženi uz njega, te da će svojom pismenom odlukom odlučiti o opravdanosti primjedaba predstavnika ovlaštenog tijela. Dalje, sud je citirao odredbu članka 151. st. 1, 2. i 3. ZOP-a RS kojom je propisano kako okrivljeni može prihvatiti odgovornost za prekršaj i kakve su posljedice toga, kao i odredbu članka 156. stavak 1. ZOP-a RS prema kojoj će sud odbaciti zahtjev za sudsko odlučivanje ako: 1) zahtjev nije podnesen u roku koji je određen zakonom, 2) ako ga je podnijela neovlaštena osoba i 3) ako je okrivljeni prihvatio odgovornost u smislu članka 151. stavak 2. ovog zakona. U svezi s tim, ukazano je da je sud uvidom u prekršajni nalog utvrdio da je apelant osobno primio navedeni prekršajni nalog, da je svojeručno potpisao da ga je primio, te da se svojeručno potpisao u rubrici čime prihvaća odgovornost za prekršaj opisan u ovom prekršajnom nalogu i odriče se prava na sudsko odlučivanje. Dalje, sud je uvidom u izvadak iz Registra novčanih kazni utvrdio da je status navedenog prekršajnog naloga "prekoračen rok za plaćanje", da je ovlašteno tijelo u Registru novčanih kazni konstatiralo da je datum uručenja prekršajnog naloga okrivljenom datum prihvaćanja odgovornosti i datum konačnosti 21. siječanj 2019. godine.

10. Obzirom na navedeno, sud je ukazao da je apelant bio obvezan pročitati prekršajni nalog i upoznati se s njegovim sadržajem prije potpisivanja, jer se radi o potencijalnom inicijalnom aktu kojim se izriče određena sankcija, i da stavljanjem potpisa na određeno mjesto ima konačan i imperativan karakter, što je propisano člankom 151. ZOP-a RS. Svaka osoba koja prihvati odgovornost ne može kasnije odbijati odgovornost, niti se žaliti na visinu kazne ili vrstu bilo koje sankcije ili troškova. Pošto apelant nije doveo u dvojbu da je potpisao prekršajni nalog u rubrici čime priznaje odgovornost za prekršaj i odriče se prava na sudsko odlučivanje, to je sud ustanovio da je podneseni zahtjev za sudsko odlučivanje o prekršajnom nalogu nedozvoljen.

11. Osim toga, sud je konstatirao da je odredbama članka 149. stavak 7. ZOP-a RS propisano da prekršajni nalog sadrži mjesto za potpis okrivljenog o prihvaćanju odgovornosti za prekršaj sukladno članku 151. ovog zakona i mjesto za potpis okrivljenog koji zahtijeva sudsko odlučivanje sukladno članku 154. ovog zakona. Člankom 154. stavak 1. ZOP-a RS propisano je da okrivljeni može podnijeti zahtjev za sudsko odlučivanje o prekršajnom nalogu nadležnom sudu u roku od osam dana od dana uručenja naloga, sukladno članku 149. stavak 4. ovog zakona. Ponovnim uvidom u prekršajni nalog i ostalu dokumentaciju sud je utvrdio da zahtjev za sudsko odlučivanje o prekršajnom nalogu sudu nije podnio apelant, niti se potpisao u rubrici čime ne prihvaća odgovornost (jer je potpisao prihvaćanje odgovornosti), već je zahtjev za sudsko odlučivanje podnio njegov branitelj, što je vidljivo iz potvrde o primitku dokumenta od 31. siječnja 2019. godine, pa proizlazi da je zahtjev za sudsko odlučivanje podnijela neovlaštena osoba.

12. Na temelju navedenoga, sud je zaključio da su ostvareni uvjeti za odbacivanje zahtjeva za sudsko odlučivanje o prekršajnom nalogu broj 003.149.675.0, jer je, prvo, apelant prihvatio odgovornost za prekršaj koji je opisan u navedenom prekršajnom nalogu, a, drugo, da je zahtjev za sudsko odlučivanje podnijela neovlaštena osoba.

13. Rješenjem Okružnog suda broj 71 0 Pr 299973 20 Pžp od 17. studenog 2020. godine odbijeni su kao neutemeljeni prizivi apelanta i njegovog branitelja i potvrđeno je rješenje Osnovnog suda od 10. lipnja 2020. godine.

14. U obrazloženju ovog rješenja Okružni sud je, između ostalog, ponovio utvrđenja prvostupanjskog suda, pa je prihvatio kao pravilne zaključke koje je taj sud izveo iz provedenih dokaza. Okružni sud je osobito ukazao da je u prekršajnom nalogu na mjestu na kojem je označeno da osoba prihvaća odgovornost jasno naznačeno da se stavljanjem svojeg potpisa osoba odriče prava na sudsko odlučivanje, te da je u sekciji "pravna pouka" upozoreno da će se, ukoliko prihvati odgovornost i u roku od osam dana plati polovicu izrečene kazne, osloboditi plaćanja druge polovice izrečene kazne sukladno članku 149. stavak (3) ZPRS, ili da može podnijeti zahtjev za sudsko odlučivanje u roku od osam dana od njegovog primitka na način što će jedan preslik naloga potpisati u sekciji naznačenoj kao „Ne prihvaćam odgovornost za prekršaj i zahtijevam sudsko odlučivanje", sukladno članku 149. st. (4) i (5) istog zakona. Okružni sud je, također, istaknuo da se u prizivima apelanta i njegovog branitelja neutemeljeno ukazuje na to da je potpis na prekršajnom nalogu iznuđen, odnosno da je prekršajni nalog potpisan pod prinudom. Ukazano je da je u tom slučaju okrivljeni mogao uputiti pritužbe Sektoru unutarnje kontrole policije i prijaviti nezakonito ili nepravilno postupanje policijskih službenika, što apelant nije učinio.

15. Obzirom na navedeno, Okružni sud je zaključio da je prvostupanjski sud pravilno odlučio kada je odbacio zahtjev za sudsko odlučivanje koji je istaknuo apelantov branitelj, budući da se apelant, prihvaćajući odgovornost sukladno članku 151. stavak (1) ZPRS, odrekao prava na sudsko odlučivanje o predmetnom prekršajnom nalogu, čime je prekršajni nalog postao konačan i izvršan.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

16. Apelant smatra da su mu osporenim rješenjima povrijeđena prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija).

17. Apelant je naveo da su mu pravo na pravično suđenje i pravo na pristup sudu povrijeđeni prvenstveno zbog toga što je osporenim rješenjima apelantu onemogućeno pravo na suđenje, odnosno nije mu dana mogućnost da se u postupku dokaže da nije odgovoran za prekršaj koji mu se stavlja na teret. Istaknuo je da je kršenjem procesnih garancija propisanih u ZOP-u RS povrijeđeno njegovo pravo na obranu, jer apelant tijekom postupka nije mogao zaštititi svoja prava i svoje interese. Tvrdi da je način na koji je utvrđeno činjenično stanje u ovom postupku nepravilan, jer je navedenim kršenjima apelant onemogućen dokazivati u sudskom postupku da je prekršajni nalog potpisan pod prisilom, te da je sud nakon upuštanja u raspravljanje, nakon konstatiranja da su ispunjeni uvjeti za održavanje usmenog pretresa i nakon njegovog održavanja, donio rješenje o odbacivanju zahtjeva za sudsko odlučivanje a da nije omogućio apelantu da iznese svoju obranu na usmenom pretresu. Smatra da je sud bio obvezan postupiti sukladno odredbi iz članka 106. ZOP-a RS i ocijeniti sve dokaze bitne za donošenje odluke obzirom na to da je prekršajni nalog potpisan pod prinudom zbog čega odluka nije mogla biti utemeljena na takvom dokazu. Naime, apelant tvrdi da se iz snimke koja se nalazi na CD-u koji je dostavio uz zahtjev za sudsko odlučivanje može vidjeti da nije počinio prekršaj za koji je prihvatio odgovornost, pa se postavlja pitanje bi li prihvatio odgovornost da nije bio prisiljen. Također, naveo je da je predložio da se na okolnosti potpisivanja prekršajnog naloga pod prisilom sasluša policijska službenica V. T. M., ali obzirom na to da usmeni pretres nikad nije održan, taj dokaz nije proveden. Apelant smatra da su tijekom postupka pred redovitim sudovima povrijeđene odredbe čl. 9, 106, 162, 191, 192. i 198. ZOP-a RS, te da je pogrešno primijenjena odredba članka 24. Zakona o javnom redu i miru Republike Srpske.

b) Odgovori na apelaciju

18. Osnovni sud je u odgovoru na apelaciju opisao tijek postupka pred tim sudom, pa, pozivajući se na relevantne odredbe ZOP-a RS, ukazao da obzirom na to da je prekršajni postupak protiv apelanta pred tim sudom proveden sukladno odredbama ZOP-a RS, Europske konvencije i Ustava Republike Srpske, proizlazi da su njegovi navodi iz apelacije neutemeljeni.

19. MUP je u odgovoru na apelaciju iznio činjenično stanje u ovom predmetu, te pozivajući se na odredbe ZOP-a RS ukazao da, imajući u vidu okolnosti i razloge za podnošenje apelacije, te Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, smatra da nije povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje i pravo na pristup sudu.

20. U izjašnjenju na odgovore na apelaciju apelantov branitelj je naveo da navedeni odgovori potvrđuju navode iz apelacije. Ukazano je da su redoviti sudovi zanemarili činjenicu da je apelant prihvatio odgovornost za prekršaj u vrijeme kada je u policijskoj postaji bio izložen torturi i da je apelantova obrana predložila dokaze iz kojih se vidi da apelant nije izvršio prekršaj za koji je priznao odgovornost. U spis je dostavljen CD sa snimkom događaja koji se smatra prekršajem, a iz te snimke se vidi da apelant nije vršio radnje koje mu se stavljaju na teret. Ako je priznao da je učinio nešto što nije, postavlja se pitanje zašto je to učinio i može li odgovarati za nešto što nije učinio. Pošto su postojali dokazi da nije izvršio prekršaj za koji se tereti, a da je priznao da je izvršio taj prekršaj, Osnovni sud je morao zaključiti da je odgovornost bila prihvaćena pod pritiskom i da je nezakonita, pa je morao provesti postupak da bi apelantu bilo omogućeno temeljno ustavno pravo, pravo da u sudskom postupku dokazuje da nije kriv. Umjesto toga sud je očigledno utemeljio svoju odluku na dokazu koji je pribavljen na nezakonit način i na taj način je povrijedio apelantova prava. Naveo je da je na sve navedeno apelantova obrana ukazivala u prizivu protiv prvostupanjskog rješenja, ali da Okružni sud nije odgovorio na apelantove prizivne navode, nego je nekritički potvrdio odluku prvostupanjskog suda.

V. Relevantni propisi

21. **Zakon o prekršajima Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 63/14, 36/15 – OUSRS, 110/16 i 100/17)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst, sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

Prava osoba okrivljenih za prekršaje
Članak 9.

(1) Svatko tko je okrivljen da je počinio prekršaj ima pravo da zahtijeva da o njegovoj odgovornosti za počinjeni prekršaj odluči sud u razumnom roku.

(2) Okrivljena osoba iz stavka 1. ovoga članka ima pravo da:

1) se drži nevinom dok se ne dokaže njezina odgovornost sukladno zakonu,

2) u najkraćem roku bude obaviještena, detaljno i na jeziku koji razumije, o naravi i razlogu optužbi protiv nje,

3) joj se dadne odgovarajuće vrijeme i mogućnosti za pripremu obrane, te da bude upoznata sa svim pravima, kao i pravom na ćutanje,

4) se brani osobno ili putom branitelja po vlastitom izboru ili, ukoliko nema dostatno sredstava, da joj se on osigura besplatno kada to zahtijevaju interesi pravde,

5) ispita ili da se u njezino ime ispitaju svjedoci koji ju terete i da se osigura nazočenje i saslušanje svjedoka u njezinu korist pod istim uvjetima kao i svjedoka koji ju terete i

6) dobije besplatnu pomoć prevoditelja ako ne razumije jezik koji se rabi u sudu ili tumača ukoliko je riječ o gluvonijemoj ili slabovidoj osobi.

TEMELJNA PRAVILA PREKRŠAJNOG POSTUPKA
Pravično vođenje postupka
Članak 105.

(1) Pravilima prekršajnog postupka ovoga zakona omogućava se pravično vođenje prekršajnog postupka, zaštita ljudskih prava, pravilno utvrđivanje činjenica i zakonito odlučivanje o prekršajnoj odgovornosti, tako da nitko nevin ne bude kažnjen, a da se počinitelju prekršaja izrekne kazna ili da se prema njemu primijeni druga prekršajna sankcija.

(2) Prije donošenja pravomoćne odluke o prekršaju, okrivljeniku može biti ograničeno ostvarivanje sloboda i prava samo pod uvjetima propisanim ovim zakonom.

(3) Ako ovim zakonom nisu uređena pojedina pitanja prekršajnog postupka, na ta pitanja shodno se primjenjuju odredbe Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske: Temeljna načela, Mjesna mjerodavnost, Spajanje i razdvajanje postupka, Prenošenje mjesne mjerodavnosti, Posljedice nemjerodavnosti, Izuzeće, Branitelj, Podnesci i zapisnici, Rokovi, Troškovi krivičnog postupka, Imovinskopravni zahtjevi, Pretresanje stana, prostorija i osoba, Privremeno oduzimanje predmeta i imovine, Ispitivanje osumnjičenog, Saslušanje svjedoka, Uviđaj i rekonstrukcija, Vještačenje, Glavni pretres, Priziv na presudu prvostupanjskog suda, Postupak protiv pravnih osoba, Postupak za primjenu mjera sigurnosti, za oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i za opozivanje uvjetne osude, Postupak za pružanje međunarodne pravne pomoći, Postupak za naknadu štete, rehabilitaciju i ostvarivanje drugih prava osoba bez temelja osuđenih i neutemeljeno lišenih slobode.

(4) Ovlasti tužitelja uređena Zakonom o krivičnom postupku Republike Srpske, shodno se primjenjuju i na ovlašteni organ u prekršajnom postupku.

Prekršajni nalog
Članak 148. stavak (1)

(1) Ovlašteni organ izdaje prekršajni nalog ako je prekršaj iz njegove mjerodavnosti utvrđen:

1) izravnim opažanjem od ovlaštene službene osobe prigodom vršenja inspekcijskog nadzora, nadzora i pregleda, kao i uvida u službenu evidenciju mjerodavnog organa,

2) na temelju podataka koji su dobiveni uređajima za nadzor ili mjerenje,

3) pregledom dokumentacije, prostorija i robe ili na drugi zakonom propisan način i

4) na temelju priznanja o počinjenom prekršaju od okrivljenika pred ovlaštenim organom na licu mjesta ili u nekom drugom sudbenom ili upravnom postupku.

Prihvaćanje odgovornosti
Članak 151.

(1) Okrivljeni može prihvatiti odgovornost za prekršaj plaćanjem novčane kazne i izvršenjem drugih obveza utvrđenih prekršajnim nalogom u određenom roku ili obavijestiti ovlašteni organ da prihvaća sankciju koja je određena u prekršajnom nalogu ili odreći se zahtjeva za sudbeno odlučivanje.

(2) Okrivljeni koji prihvati odgovornost u skladu sa stavkom 1. ovoga članka ne može kasnije negirati odgovornost, niti se žaliti na visinu kazne ili vrstu bilo koje sankcije ili troškova.

(2) U slučaju prihvaćanja odgovornosti okrivljenika sukladno stavku 1. ovoga članka, prekršajni nalog postaje konačan i izvršan.

Ispitivanje zahtjeva za sudbeno odlučivanje
Članak 156. stavak (1)

(1) Sud će odbaciti zahtjev za sudsko odlučivanje ako:

1) zahtjev nije podnesen u roku koji je određen zakonom,

2) je zahtjev podnesen od neovlaštenog lica,

3) je okrivljeni prihvatio odgovornost u smislu članka 151. stavak 2. ovog zakona.

Sporazum o priznanju odgovornosti
Članak 182.

(1) Kada se prekršajni postupak vodi za jedan prekršaj ili za više prekršaja u stjecaju, ovlašteni podnositelj zahtjeva može predložiti okrivljeniku i njegovom branitelju, ukoliko ga ima, zaključivanje sporazuma o priznanju odgovornosti, odnosno oni

mogu ovlaštenom podnositelju zahtjeva predložiti zaključivanje takvog sporazuma.

(2) Kada se uputi prijedlog iz stavka 1. ovoga članka, stranke i branitelj mogu pregovarati o uvjetima priznanja odgovornosti za prekršaj, odnosno prekršaje koji se okrivljeniku stavljaju na teret.

(3) Sporazum o priznanju odgovornosti mora biti sa činjen u pisanom obliku i može se podnijeti najkasnije do završetka prvog ročišta za održavanje pretresa.

(4) Sporazum o priznanju odgovornosti podnosi se sudu.

Shodna primjena Zakona o krivičnom postupku
Članak 183.

U pogledu predmeta sporazuma, odlučivanja o sporazumu i odluke donesene na temelju sporazuma o priznanju odgovornosti shodno se primjenjuju odredbe pregovaranja o krivici Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske.

22. **Zakon o javnom redu i miru Republike Srpske** ("Službeni glasnik RS" br. 11/15 i 58/19)

U konkretnom slučaju primjenjuje se Zakon o javnom redu i miru ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 11/15) koji je važio u vrijeme **počinjenja prekršaja**, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Ometanje državnih organa, gospodarskih društava i drugih pravnih osoba u vršenju javnih dužnosti
Članak 24.

Tko ometa ili sprječava djelovanje državnih organa, gospodarskih društava i drugih pravnih osoba koje vrše javne ovlasti ili njihove službenike da vrše svoje dužnosti, ili tko ne postupi na licu mjesta po zakonitom zahtjevu ili naređenju njihove službene osobe kaznit će se novčanom kaznom od 500 KM do 1.500 KM ili kaznom zatvora do 60 dana.

23. **Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 53/12, 91/17, 66/18 i 15/21) u relevantnom dijelu glasi:

Zakonitost dokaza
Članak 10.

(1) Zabranjeno je od osumnjičenog, optuženog ili od bilo koje druge osobe koja učestvuje u postupku iznuđivati priznanje ili kakvu drugu izjavu.

(2) Sud ne može zasnivati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih Ustavom i međunarodnim ugovorima, koje je ratificirala Bosna i Hercegovina, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona.

(3) Sud ne može zasnivati svoju odluku na dokazima koji su dobiveni na temelju dokaza iz stavka 2. ovoga članka.

Pregovaranje o krivici
Članak 246.

(1) Osumnjičeni, odnosno optuženi i njegov branitelj mogu do završetka glavnog pretresa, odnosno pretresa pred vijećem drugostupanjskog suda pregovarati sa tužiteljem o uvjetima priznavanja krivice za djelo za koje se osumnjičeni, odnosno optuženi tereti.

(6) Prigodom razmatranja sporazuma o priznanju krivice, sud provjerava:

a) da li je do sporazuma o priznanju krivice došlo dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem, kao i nakon upoznavanja sa mogućim posljedicama, uključujući i posljedice u vezi sa imovinskopravnim zahtjevom i troškovima krivičnog postupka,

b) da li postoji dovoljno dokaza o krivici optuženog,

v) da li optuženi razumije da se sporazumom o priznanju krivice odriče prava na suđenje i da ne može uložiti priziv na krivičnopravnu sankciju koja će mu se izreći,

g) da li je predložena krivičnopravna sankcija sukladno sa stavkom 3. ovoga članka i

d) da li je oštećenom pružena mogućnost da se pred tužiteljem izjasni o imovinskopravnom zahtjevu.

VI. Dopustivost

24. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

25. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

26. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je rješenje Okružnog suda protiv kojeg nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporeno rješenje apelant je primio 23. prosinca 2020. godine, a apelacija je podnesena 22. veljače 2021. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

27. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

28. Apelant tvrdi da su mu osporenim rješenjima povrijeđena prava iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

29. Ustavni sud, najprije, ističe da se u konkretnom slučaju radi o prekršajnom postupku, te da se, u svezi s tim, postavlja pitanje primjenjivosti članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije, odnosno pitanje radi li se o "kaznenoj optužbi" protiv apelanta u smislu članka 6. Europske konvencije.

30. U praksi Europskog suda postavljena su tri mjerila koja su općepoznata kao "mjerila Engel" (vidi, Europski sud, *Engel i drugi protiv Nizozemske*, 8. travanj 1976, Serija A, broj 22), koja treba razmotriti pri utvrđivanju radi li se o "optužbi za kazneno djelo". Prvo mjerilo je pravno razvrstavanje djela prema nacionalnom pravu, drugo je sama narav djela, a treće stupanj težine kazne kojoj je osoba izložena. Drugo i treće mjerilo su alternativni, ali oni nisu nužno kumulativni. Međutim, to ne isključuje kumulativni pristup kad odvojena analiza svakoga mjerila ne omogućava da se postigne jasan zaključak u pogledu postojanja optužbe za kazneno djelo (vidi, Europski sud, *Jussila protiv Finske* [GC] broj 73053/01, st. 30-31, ECHR 2006, i Ezeh *i Connors protiv Ujedinjene Kraljevine* [GC] br. 39665/98 i 40086/98, st. 82-86, ECHR 2003. X). Dalje, Ustavni sud podsjeća da je u predmetu *Jussila protiv Finske* (vidi, Europski sud, presuda od 23. studenog 2006. godine, stavak 43, u daljnjem tekstu: predmet *Jussila*) Europski sud ukazao da je, bez obzira na značaj koji je dan kaznenom postupku koji se tiče utvrđivanja kaznene odgovornosti i izricanja sankcije s ciljem kažnjavanja i odvraćanja, očigledno da postoje kazneni predmeti koji ne nose značajan stupanj stigme. Jasno je da postoje "kaznene optužbe" različite težine. Autonomno tumačenje o smislu "kaznene optužbe" koje su usvojila tijela Konvencije primjenom "kriterija Engel" poduprlo je postupno širenje kaznenog djela u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije i na slučajeve koji izričito ne pripadaju tradicionalnim kategorijama kaznenog prava, kao što

su upravni prekršaji (vidi, Europski sud, *Öztürk protiv Njemačke*, 21. veljača 1984. godine, Serija A, broj 73), zatvorski stegovni postupci (vidi, Europski sud, *Campbell i Fell protiv Ujedinjene Kraljevine*, 28. lipanj 1984. godine, Serija A, broj 80), carinski zakon (vidi, Europski sud, *Salabiaku protiv Francuske*, 7. lipanj 1988, Serija A, broj 141-A), konkurencijsko pravo (vidi, Europski sud, *Société Stenuit protiv Francuske*, 27. veljača 1992. godina, Serija A, broj 232-A) i kazne koje su nametnuli sudovi koji imaju nadležnost u financijskim stvarima (vidi, Europski sud, *Guisset protiv Francuske* broj 33933/96, ECHR 2000-IX). Na temelju razlikovanja "kaznenih predmeta koji ne nose značajan stupanj stigme" i ostalih koji čine "srž kaznenog prava", Europski sud je u predmetu "zaključio da se javna rasprava ne zahtijeva u predmetima koji uključuju nametanje porezne globe, kao ni u već pobrojanim slučajevima".

31. U konkretnom slučaju apelantu je izdan prekršajni nalog zbog počinjenog prekršaja iz članka 24. Zakona o javnom redu i miru – ometanje državnih tijela, gospodarskih društava i drugih pravnih osoba u vršenju javnih funkcija. Uključivanje konkretnog djela u navedeni zakon poslužilo je kao jamstvo zaštite rada, između ostalog, državnih tijela, što se ubraja i u sferu zaštite u kaznenom zakonu. Ova zakonska odredba usmjerena je prema svim građanima. Svrha kazne u prekršajnom postupku jeste spriječiti djelatnosti kojim se povređuje javni poredak, spriječiti počinitelja da čini prekršaje i preodgojiti ga, te odgojno utjecati na druge da ne čine prekršaje, jačati moral i utjecati na razvijanje odgovornosti i stege građana, što čini obilježja i kaznene sankcije. Dakle, svrha kazne u prekršajnom postupku je odvraćanje i kažnjavanje bez obzira na stupanj njezine težine. Ustavni sud podsjeća da je Zakonom o javnom redu i miru propisano da se kao kazna mogu izreći novčana kazna i kazna zatvora. Za konkretni prekršaj koji je predmetom ovog postupka propisana je kazna od 500,00 do 1.500,00 KM ili kazna zatvora do 60 dana. Dakle, apelantu je izrečena novčana kazna koja je moguća prema Zakonu o javnom redu i miru.

32. Imajući u vidu navedena načela Europskog suda i postojeća zakonska rješenja, Ustavni sud zaključuje da se u okolnostima konkretnog slučaja radi o "kaznenoj optužbi" u smislu autonomnog značenja koje ovaj pojam ima prema Europskoj konvenciji. Sukladno navedenom, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju članak 6. Europske konvencije primjenjiv.

33. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

34. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom.

[...]

35. Apelant u apelaciji navodi da je sud koji je trebao odlučiti o njegovom zahtjevu za sudsko odlučivanje imao dostatno dokaza da je apelant prekršajni nalog potpisao pod prisilom, odnosno da o tome postoje svjedoci i dokumentacija i da je odlukom suda kojom je apelantov zahtjev odbačen bio lišen prava da "o njegovoj nevinosti" odlučuje sud. Naime, apelant tvrdi da se iz snimke na CD-u koju je dostavio uz zahtjev za sudsko odlučivanje jasno vidi da on nije počinio prekršaj za koji je prihvatio odgovornost, te da se, s tim u svezi, mora postaviti pitanje zašto bi prihvatio odgovornost da nije bio prisiljen na to. Osim toga, apelant je predložio da se kao svjedok sasluša policijska službenica za koju tvrdi da je mogla rasvijetliti sudu okolnosti prisile pod kojom se našao kada je prihvatio odgovornost za prekršaj.

36. Ustavni sud zapaža da je prvostupanjski sud odbacio zahtjev za sudsko odlučivanje prema dvije osnove: kao nedozvoljen i kao podnesen od neovlaštene osobe. Ustavni sud primjećuje da je apelant u zahtjevu za sudsko odlučivanje jasno naveo da je prekršajni nalog potpisao u specifičnim okolnostima (za vrijeme dok je bio priveden u policijske prostorije, da je iznuđeno, pod fizičkom i psihičkom torturom, te da nije odraz apelantove slobodne volje), pri čemu je dostavio i određenu dokumentaciju kojom je potkrijepio svoje navode. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća na svoje ranije izneseno stajalište da prava garantirana Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom ne smiju biti iluzorna, već učinkovita i primjenljiva. Ustavni sud je u svojim ranijim odlukama ukazao da bi supremacija Europske konvencije (koja se izravno primjenjuje u Bosni i Hercegovini) nad svim ostalim zakonima bila iluzorna ukoliko tijela javne vlasti u Bosni i Hercegovini, posebice sudovi, ne bi imala pravo, mogućnost i obvezu da je primijene izravno u svom radu prilikom odlučivanja o pravima i obvezama zaštićenima Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *AP 1383/20* od 6. svibnja 2020. godine, točka 41, objavljena na www.ustavnisud.ba).

37. Dalje, Ustavni sud ukazuje da nije prijeporno da je apelant potpisao prekršajni nalog. Međutim, ono što je prijeporno jeste način na koji je apelant prihvatio prekršajnu odgovornost, odnosno kako je potpisao prekršajni nalog (dragovoljno ili pod prisilom). U tom dijelu se nalazi i bit apelantovog zahtjeva za sudsko odlučivanje. Pri tome je apelant učinio svoje navode vjerojatnim na što upućuju dokazi na koje se poziva u svom zahtjevu i koji su dostavljeni sudu uz zahtjev. Naime, apelant tvrdi da iz snimke koju je dostavio sudu uz zahtjev proizlazi da nije počinio prekršaj za koji se tereti i za koji je prihvatio odgovornost, te da je smatrao da je to dostatan dokaz da se postavi pitanje zašto bi, ako ne pod prisilom, prihvatio odgovornost za nešto što nije počinio. Također, tvrdio je da je policijska službenica koju je predložio kao svjedoka mogla ponuditi sudu neke informacije o prisili za koju apelant tvrdi da je prema njemu provedena. Dakle, iako je Zakon o prekršajima regulirao da osoba koja je prihvatila odgovornost iz prekršajnog naloga nema pravo na sudsko odlučivanje, sud je, ipak, trebao ispitati navode o tome kako je apelant potpisao prekršajni nalog, zato što se radi o ozbiljnim navodima koji se tiču tretmana policije prema apelantu.

38. Pri tome Ustavni sud ukazuje da Zakon o prekršajima proklamira prava kao što su prava okrivljenih osoba, prava zadržanih osoba, temeljna pravila vođenja prekršajnog postupka – pravično vođenje prekršajnog postupka, zaštita ljudskih prava, pravilno utvrđivanje činjenica i zakonito odlučivanje o prekršajnoj odgovornosti, tako da nitko nevin ne bude kažnjen, a da se počinitelju prekršaja izrekne kazna, ili da se prema njemu primijeni druga prekršajna sankcija i drugo (čl. 9, 10, 105), što je garantirano i odredbama članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije. Dalje, Ustavni sud podsjeća da Zakon o prekršajima (i to na više mjesta u tekstu Zakona) upućuje na primjenu odredaba Zakona o kaznenom postupku. Tako je u članku 105. stavak 3. navedeno: "Ako Zakonom o prekršajima nisu uređena pojedina pitanja prekršajnog postupka, na ta pitanja sukladno se primjenjuju odredbe Zakona o kaznenom postupku Republike Srpske". Također, Ustavni sud primjećuje da je Zakon o prekršajima odredbom članka 182. ukazao na mogućnost da se zaključi sporazum o priznanju prekršajne odgovornosti tijekom prekršajnog postupka, te upućuje na relevantne odredbe Zakona o kaznenom postupku RS u ovom dijelu (članak 183. koji propisuje da se u pogledu sporazuma sukladno primjenjuju odredbe pregovaranja o krivnji Zakona o

kaznenom postupku RS). Ustavni sud naglašava da je Zakonom o kaznenom postupku propisana jasna zabrana (od osumnjičenog, optuženog ili od bilo koje druge osobe koja sudjeluje u postupku) da se iznudi priznanje ili kakva druga izjava (članak 10), što predstavlja jedno od temeljnih načela kaznenog postupka, te da je eksplicitno zabranjeno da sud utemelji svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih Ustavom i međunarodnim ugovorima koje je ratificirala Bosna i Hercegovina, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona. U Zakonu o kaznenom postupku (članak 246. stavak 6) propisano je da prilikom razmatranja sporazuma o priznanju krivnje sud provjerava (između ostalog) je li do sporazuma o priznanju krivnje došlo dragovoljno, svjesno i sa razumijevanjem i razumije li optuženi da se sporazumom o priznanju krivnje odriče prava na suđenje i da ne može uložiti priziv na kaznenopravnu sankciju koja će mu biti izrečena (a na ove odredbe jasno upućuje i Zakon o prekršajima). Osim navedenog, Ustavni sud ukazuje da je u svojoj ranijoj praksi (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 1480/13* od 1. prosinca 2016. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 1/17) utvrdio povredu prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 2. Europske konvencije kada Vrhovni sud (ni u ponovnom postupku u odnosu na apelantove navode da je njegov iskaz iznuđen) nije otklonio razumnu dvojbu da je apelant dao izjavu pod pritiskom, odnosno da se izjave suoptuženog ne mogu koristiti kao podrška apelantovom priznanju.

39. Slijedom navedenog, Ustavni sud smatra da je logično i očekivano da postoji obveza suda (i) u prekršajnom postupku da razmotri apelantove navode koji dovode u dvojbu dragovoljnost potpisa na prekršajnom nalogu (prihvaćanje prekršajnog naloga predstavlja jednostrano prihvaćanje odgovornosti) sukladno čemu se zahtijeva sudsko odlučivanje. Ovo pogotovo ako se ima u vidu da Zakon o prekršajima predviđa mogućnost da se zaključi sporazum o prihvaćanju odgovornosti, te nalaže obvezu sudu da ispita dragovoljnost upućujući na relevantne odredbe Zakona o kaznenom postupku. Ustavni sud zapaža da je Okružni sud, našavši da su neutemeljene apelantove tvrdnje da je potpis na prekršajnom nalogu iznuđen, odnosno da je prekršajni nalog potpisan pod prinudom, ukazao da je apelant mogao uputiti pritužbe Sektoru unutarnjj kontrole policije i prijaviti nezakonito ili nepravilno postupanje policijskih službenika, što apelant nije učinio. Međutim, Ustavni sud smatra da Okružni sud nije učinio vjerojatnim da bi se apelant upućivanjem pritužbe na koju je Okružni sud ukazao, čak ni njezinim uvažavanjem i provedbom stegovnog postupka protiv policijskih službenika koji su apelanta navodno prisilili da prihvati odgovornost za prekršaj za koji tvrdi da ga nije počinio, mogao osloboditi kazne koja mu je izrečena prekršajnim nalogom. Sukladno navedenom, Ustavni sud ne može naći, niti su redoviti sudovi ponudili valjano opravdanje i obrazloženje zašto smatraju da bi trebalo imati drugačiji pristup nego u kaznenom postupku u situaciji kada se apelantovim navodima dovodi u pitanje dragovoljnost potpisa na prekršajnom nalogu uz određenu konkretizaciju navoda, kao što je to u apelantovom slučaju.

40. Redoviti sudovi su trebali utvrditi (što nisu uradili u konkretnom slučaju) postoje li okolnosti koje dovode u dvojbu "dragovoljnost" potpisivanja prekršajnog naloga, odnosno postoje li okolnosti koje, i pored *de facto* potpisanog prekršajnog naloga, ukazuju da sud, ipak, može donijeti meritornu odluku. Navodi o prisili (koji nisu bili paušalni u konkretnom slučaju, jer je apelant u odnosu na svoje tvrdnje predložio određene dokaze), ukoliko bi se utvrdilo da su utemeljeni, mogli bi dovesti u pitanje dragovoljnost apelantovog odricanja od prava na pristup sudu, tj. njegov pristanak na izdani prekršajni nalog i njegovo osporavanje pred sudom. Stoga su redoviti sudovi bili dužni ispitati je li u konkretnom slučaju apelant prihvatio odgovornost za prekršaj iz prekršajnog naloga pod prisilom ovlaštenih osoba.

41. Osim toga, Ustavni sud zapaža da je razlog za odbacivanje apelantovog zahtjeva i to što, kako su zaključili sudovi, taj zahtjev nije podnijela ovlaštena osoba, zato što taj zahtjev nije podnio apelant, već njegov odvjetnik, i zato što se apelant potpisao u rubrici čime prihvaća odgovornost. Međutim, u svezi sa tim ništa nije dalje obrazloženo ni u prvostupanjskom, niti u drugostupanjskom rješenju, pa se ne može ispitati na temelju kojih propisa je zaključeno da odvjetnik ne može podnijeti zahtjev u apelantovo ime. Osim toga, sud ni ovdje nije ispitivao ili ocijenio apelantove navode o tome da je bio "prisiljen potpisati", već je samo konstatirao da je apelant prihvatio odgovornost. Stoga, Ustavni sud smatra da u ovom dijelu rješenja ne zadovoljavaju standard prava na obrazloženu odluku i prava na pristup sudu, koji su sastavni elementi prava na pravično suđenje.

42. Uzimajući u obzir sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da je prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

VIII. Zaključak

43. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada su redoviti sudovi odbacili apelantov zahtjev za sudsko odlučivanje u situaciji kada se apelant potpisao u rubrici prekršajnog naloga o prihvaćanju odgovornosti, ali da su propustili ispitati i ocijeniti apelantove navode da je to učinio pod prisilom, te da o tome nisu dali dostatna i relevantna obrazloženja koja bi bila sukladna pravu na pravično suđenje i pravu na pristup sudu.

44. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

45. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 603/21**, рјешавајући апелацију **Заима Шибића**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Валерија Галић, предсједница
Миодраг Симовић, потпредсједник
Мирсад Ћеман, потпредсједник
Сеада Палаврић, судија
Златко М. Кнежевић, судија

на сједници одржаној 7. септембра 2022. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Заима Шибића**.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Рјешење Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 Пр 299973 20 Пжп од 17. новембра 2020. године.

Налаже се Окружном суду у Бањој Луци да у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке донесе нову одлуку у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду у Бањој Луци да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама предузетим с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Заим Шибић (у даљњем тексту: апелант) из Бање Луке, којег заступа Драган Толимир, адвокат из Бање Луке, поднио је 22. фебруара 2021. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рјешења Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни суд) број 71 0 Пр 299973 20 Пжп од 17. новембра 2020. године и Рјешења Основног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Основни суд) број 71 0 Пр 299973 19 Пр од 10. јуна 2020. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Окружног суда, Основног суда и Министарства унутрашњих послова Републике Српске - Полицијска управа Бања Лука (у даљњем тексту: МУПРС) затражено је 6. априла 2022. године да доставе одговоре на апелацију. Основни суд и МУПРС су доставили одговоре на апелацију.

3. Одговори на апелацију достављени су на изјашњење апелантовом заступнику 20. маја 2022. године. Изјашњење на одговоре достављено је Уставном суду 31. маја 2022. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин:

5. Апеланту је 21. јануара 2019. године издат прекршајни налог у којем је наведено да се апелант налазио на Тргу Крајине у Бањој Луци са мањим бројем активиста групе "Правда за Давида", када му је издато наређење да се удаљи, те када је апелант подигао руку узвикујући "Правда за Давида". На поновљено наређење апелант је поновио претходне радње након чега је лишен слободе. Утврђено је да је наведеним понашањем починио прекршај из члана 24 Закона о јавном реду и миру, па му је, на основу члана 148 Закона о прекршајима Републике Српске (у даљњем тексту: ЗОПРС), прекршајним налогом изречена новчана казна у износу од 500,00 КМ.

6. Апелант је посредством пуномоћника 29. јануара 2019. године поднио Основном суду захтјев за судско одлучивање о наведеном прекршајном налогу. У захтјеву је наведено да је апелант прихватио одговорност за прекршај под присилом, јер је над њим спровођена физичка и психичка тортура, те да је на тај начин био приморан да прихвати одговорност мимо своје воље. Навео је да у прилогу захтјева доставља доказе за своје тврдње, те да захтијева да суд спроведе прекршајни поступак како би апелант доказао да није одговоран за прекршај који му је стављен на терет. У прилогу захтјева суду је достављен CD на којем се налазе снимак апелантовог хапшења и два извода са интернетске странице РТРС.

7. Рјешењем Основног суда број 71 0 Пр 299973 19 Пр од 10. јуна 2020. године захтјев за судско одлучивање о прекршајном налогу број 003.149.675.0 од 21. јануара 2019. године одбачен је као недозвољен и поднесен од неовлашћеног лица.

8. У образложењу рјешења је наведено да је 21. јануара 2019. године Полицијска станица Бања Лука - Центар издала прекршајни налог број 003.149.675.0 због прекршаја из члана 24 Закона о јавном реду и миру. Даље, наведено је да је на усмени претрес заказан за 10. јун 2020. године приступио апелант у пратњи свог браниоца, те представник овлашћеног органа по приложеној пуномоћи. Наведено је, такође, да је прије почетка претреса, у складу са чланом 191 Закона о прекршајима Републике Српске (у даљњем тексту: ЗОПРС), представник овлашћеног органа уложио примједбу, јер му није било јасно због чега је суд заказао усмени претрес у овом прекршајном поступку будући да увидом у оригинални прекршајни налог који је издат апеланту може да се види да је апелант лично примио наведени прекршајни налог и да је прихватио одговорност за прекршај који му је стављен на терет, те да је, у складу са чланом 151 ЗОПРС, тај прекршајни налог постао коначан и извршан.

9. Суд је навео да је извршио увид у приложени прекршајни налог у спису предмета, те да је утврдио и потврдио да је апелант лично примио наведени прекршајни налог 21. јануара 2019. године, те да се власторучно потписао у рубрици чиме прихвата одговорност за прекршај описан у том прекршајном налогу и да се одриче права на судско одлучивање. Суд је, затим, одлучио да ће још једном извршити увид у тај прекршајни налог и остале поднеске који су приложени уз њега, те да ће својом писменом одлуком одлучити о оправданости примједаба представника овлашћеног органа. Даље, суд је цитирао одредбу члана 151 ст. 1, 2 и 3 ЗОП-а РС којом је прописано како окривљени може да прихвати одговорност за прекршај и какве су посљедице тога, као и одредбу члана 156 став 1 ЗОП-а РС према којој ће суд одбацити захтјев за судско одлучивање ако: 1) захтјев није поднесен у року који је одређен законом, 2) ако га је поднијело неовлашћено лице и 3) ако је окривљени прихватио одговорност у смислу члана 151 став 2 овог закона. У вези с тим, указано је да је суд увидом у прекршајни налог утврдио да је апелант лично примио наведени прекршајни налог, да је власторучно потписао да га је примио, те да се власторучно потписао у рубрици чиме прихвата одговорност за прекршај описан у овом прекршајном налогу и одриче се права на судско одлучивање. Даље, суд је увидом у извод из Регистра новчаних казни утврдио да је статус наведеног прекршајног налога "прекорачен рок за плаћање", да је овлашћени орган у Регистру новчаних казни констатовао да је датум уручења прекршајног налога окривљеном датум прихватања одговорности и датум коначности 21. јануар 2019. године.

10. С обзиром на наведено, суд је указао да је апелант био обавезан да прочита прекршајни налог и да се упозна с његовом садржином прије потписивања, јер се ради о потенцијалном иницијалном акту којим се изриче одређена санкција, и да стављањем потписа на одређено мјесто има коначан и императиван карактер, што је прописано чланом 151 ЗОП-а РС. Свако лице које прихвати одговорност не може касније да одбија одговорност, нити да се жали на висину казне или врсту било које санкције или трошкова. Пошто апелант није довео у сумњу да је потписао прекршајни налог у рубрици чиме признаје одговорност за прекршај и одриче се права на судско одлучивање, то је суд установио да је поднесени захтјев за судско одлучивање о прекршајном налогу недозвољен.

11. Осим тога, суд је констатовао да је одредбама члана 149 став 7 ЗОП-а РС прописано да прекршајни налог садржи мјесто за потпис окривљеног о прихватању одговорности за прекршај у складу са чланом 151 овог закона и мјесто за потпис окривљеног који захтијева судско одлучивање у

складу са чланом 154 овог закона. Чланом 154 став 1 ЗОП-а РС прописано је да окривљени може да поднесе захтјев за судско одлучивање о прекршајном налогу надлежном суду у року од осам дана од дана уручења налога, у складу са чланом 149 став 4 овог закона. Поновним увидом у прекршајни налог и осталу документацију суд је утврдио да захтјев за судско одлучивање о прекршајном налогу суду није поднио апелант, нити се потписао у рубрици чиме не прихвата одговорност (јер је потписао прихватање одговорности), већ је захтјев за судско одлучивање поднио његов бранилац, што је видљиво из потврде о пријему документа од 31. јануара 2019. године, па произилази да је захтјев за судско одлучивање поднијело неовлашћено лице.

12. На основу наведенога, суд је закључио да су остварени услови за одбацивање захтјева за судско одлучивање о прекршајном налогу број 003.149.675.0, јер је, прво, апелант прихватио одговорност за прекршај који је описан у наведеном прекршајном налогу, а, друго, да је захтјев за судско одлучивање поднијело неовлашћено лице.

13. Рјешењем Окружног суда број 71 0 Пр 299973 20 Пжп од 17. новембра 2020. године одбијене су као неосноване жалбе апеланта и његовог браниоца и потврђено је рјешење Основног суда од 10. јуна 2020. године.

14. У образложењу овог рјешења Окружни суд је, између осталог, поновио утврђења првостепеног суда, па је прихватио као правилне закључке које је тај суд извео из спроведених доказа. Окружни суд је нарочито указао да је у прекршајном налогу на мјесту на којем је означено да лице прихвата одговорност јасно назначено да се стављањем свог потписа лице одриче права на судско одлучивање, те да је у секцији "правна поука" упозорено да ће се, уколико прихвати одговорност и у року од осам дана плати половину изречене казне, ослободити плаћања друге половине изречене казне у складу са чланом 149 став (3) ЗПРС, или да може да поднесе захтјев за судско одлучивање у року од осам дана од његовог пријема на начин што ће једну копију налога потписати у секцији назначеној као „Не прихватам одговорност за прекршај и захтијевам судско одлучивање", у складу са чланом 149 ст. (4) и (5) истог закона. Окружни суд је, такође, истакао да се у жалбама апеланта и његовог браниоца неосновано указује на то да је потпис на прекршајном налогу изнуђен, односно да је прекршајни налог потписан под принудом. Указано је да је у том случају окривљени могао да упути притужбе Сектору унутрашње контроле полиције и да пријави незаконито или неправилно поступање полицијских службеника, што апелант није учинио.

15. С обзиром на наведено, Окружни суд је закључио да је првостепени суд правилно одлучио када је одбацио захтјев за судско одлучивање који је истакао апелантов бранилац, будући да се апелант, прихватајући одговорност у складу са чланом 151 став (1) ЗПРС, одрекао права на судско одлучивање о предметном прекршајном налогу, чиме је прекршајни налог постао коначан и извршан.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

16. Апелант сматра да су му оспореним рјешењима повријеђена права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција).

17. Апелант је навео да су му право на правично суђење и право на приступ суду повријеђени првенствено због тога што је оспореним рјешењима апеланту онемогућено право на суђење, односно није му дата могућност да се у поступку докаже да није одговоран за прекршај који му се ставља на терет. Истакао је да је кршењем процесних гаранција прописаних у ЗОП-у РС повријеђено његово право на одбрану, јер апелант током поступка није могао да заштити своја права и своје интересе. Тврди да је начин на који је утврђено чињенично стање у овом поступку неправилан, јер је наведеним кршењима апелант онемогућен да доказује у судском поступку да је прекршајни налог потписан под присилом, те да је суд након упуштања у расправљање, након констатовања да су испуњени услови за одржавање усменог претреса и након његовог одржавања, донио рјешење о одбацивању захтјева за судско одлучивање а да није омогућио апеланту да изнесе своју одбрану на усменом претресу. Сматра да је суд био обавезан да поступи у складу са одредбом из члана 106 ЗОП-а РС и да оцијени све доказе битне за доношење одлуке с обзиром на то да је прекршајни налог потписан под принудом због чега одлука није могла да буде заснована на таквом доказу. Наиме, апелант тврди да из снимка који се налази на CD-у који је доставио уз захтјев за судско одлучивање може да се види да није починио прекршај за који је прихватио одговорност, па се поставља питање да ли би одговорност прихватио да није био присиљен. Такође, навео је да је предложио да се на околности потписивања прекршајног налога под присилом саслуша полицијска службеница В. Т. М., али с обзиром на то да усмени претрес никад није одржан, тај доказ није спроведен. Апелант сматра да су током поступка пред редовним судовима повријеђене одредбе чл. 9, 106, 162, 191, 192 и 198 ЗОП-а РС, те да је погрешно примијењена одредба члана 24 Закона о јавном реду и миру Републике Српске.

б) Одговори на апелацију

18. Основни суд је у одговору на апелацију описао ток поступка пред тим судом, па, позивајући се на релевантне одредбе ЗОП-а РС, указао да с обзиром на то да је прекршајни поступак против апеланта пред тим судом спроведен у складу са одредбама ЗОП-а РС, Европске конвенције и Устава Републике Српске, произилази да су његови наводи из апелације неосновани.

19. МУП је у одговору на апелацију изнио чињенично стање у овом предмету, те позивајући се на одредбе ЗОП-а РС указао да, имајући у виду околности и разлоге за подношење апелације, те Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, сматра да није повријеђено апелантово право на правично суђење и право на приступ суду.

20. У изјашњењу на одговоре на апелацију апелантов бранилац је навео да наведени одговори потврђују наводе из апелације. Указано је да су редовни судови занемарили чињеницу да је апелант прихватио одговорност за прекршај у вријеме када је у полицијској станици био изложен тортури и да је апелантова одбрана предложила доказе из којих се види да апелант није извршио прекршај за који је признао одговорност. У спис је достављен CD са снимком догађаја који се сматра прекршајем, а из тог снимка се види да апелант није вршио радње које му се стављају на терет. Ако је признао да је учинио нешто што није, поставља се питање зашто је то учинио и да ли може да одговара за нешто што није учинио. Пошто су постојали докази да није извршио прекршај за који се терети, а да је признао да је извршио тај прекршај, Основни суд је морао да закључи да је одговорност била прихваћена под притиском и да је незаконита, па је морао да спроведе поступак да би апеланту било омогућено основно уставно право, право да у судском поступку доказује да није крив. Умјесто тога суд је очигледно засновао своју одлуку на доказу који је прибављен на незаконит начин и на тај начин је повриједио апелантова права. Навео је да је на све наведено апелантова одбрана указивала у жалби против првостепеног рјешења, али да Окружни суд није одговорио

на апелантове жалбене наводе, него је некритички потврдио одлуку првостепеног суда.

V. Релевантни прописи

21. **Закон о прекршајима Републике Српске** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 63/14, 36/15 – ОУСРС, 110/16 и 100/17)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст, сачињен у Уставном суду БиХ, који гласи:

Права лица окривљених за прекршаје
Члан 9.

(1) Свако ко је окривљен да је починио прекршај има право да захтијева да о његовој одговорности за почињени прекршај одлучи суд у разумном року.

(2) Окривљено лице из става 1. овог члана има право да:

1) се сматра невиним док се не докаже његова одговорност у складу са законом,

2) у најкраћем року буде обавијештено, детаљно и на језику који разумије, о природи и разлогу оптужби против њега,

3) му се да одговарајуће вријеме и могућности за припрему одбране, те да буде упознато са свим правима, као и правом на ћутање,

4) се брани лично или путем браниоца по властитом избору или, уколико нема довољно средстава, да му се он обезбиједи бесплатно када то захтијевају интереси правде,

5) испита или да се у његово име испитају свједоци који га терете и да се обезбиједи присуство и саслушање свједока у његову корист под истим условима као и свједока који га терете и

6) добије бесплатну помоћ преводиоца ако не разумије језик који се употребљава у суду или тумача уколико је ријеч о глувонијемом или слабовидом лицу.

ОСНОВНА ПРАВИЛА ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПКА
Правично вођење поступка
Члан 105.

(1) Правилима прекршајног поступка овог закона омогућава се правично вођење прекршајног поступка, заштита људских права, правилно утврђивање чињеница и законито одлучивање о прекршајној одговорности, тако да нико невин не буде кажњен, а да се починиоцу прекршаја изрекне казна или да се према њему примијени друга прекршајна санкција.

(2) Прије доношења правоснажне одлуке о прекршају, окривљеном може бити ограничено остваривање слобода и права само под условима прописаним овим законом.

(3) Ако овим законом нису уређена поједина питања прекршајног поступка, на та питања сходно се примјењују одредбе Закона о кривичном поступку Републике Српске: Основна начела, Мјесна надлежност, Спајање и раздвајање поступка, Преношење мјесне надлежности, Посљедице ненадлежности, Изузеће, Бранилац, Поднесци и записници, Рокови, Трошкови кривичног поступка, Имовинскоправни захтјеви, Претресање стана, просторија и лица, Привремено одузимање предмета и имовине, Испитивање осумњиченог, Саслушање свједока, Увиђај и реконструкција, Вјештачење, Главни претрес, Жалба на пресуду првостепеног суда, Поступак против правних лица, Поступак за примјену мјера безбједности, за одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом и за опозивање условне осуде, Поступак за пружање међународне правне помоћи, Поступак за накнаду штете, рехабилитацију и остваривање других права лица без основа осуђених и неосновано лишених слободе.

(4) Овлашћења тужиоца уређена Законом о кривичном поступку Републике Српске, сходно се примјењују и на овлашћени орган у прекршајном поступку.

Прекршајни налог
Члан 148. став (1)

(1) Овлашћени орган издаје прекршајни налог ако је прекршај из његове надлежности утврђен:

1) непосредним опажањем од овлашћеног службеног лица приликом вршења инспекцијског надзора, надзора и прегледа, као и увида у службену евиденцију надлежног органа,

2) на основу података који су добијени уређајима за надзор или мјерење,

3) прегледом документације, просторија и робе или на други законом прописан начин и

4) на основу признања о почињеном прекршају од окривљеног пред овлашћеним органом на лицу мјеста или у неком другом судском или управном поступку.

Прихватање одговорности
Члан 151.

(1) Окривљени може прихватити одговорност за прекршај плаћањем новчане казне и извршењем других обавеза утврђених прекршајним налогом у одређеном року или обавијестити овлашћени орган да прихвата санкцију која је одређена у прекршајном налогу или одрећи се захтјева за судско одлучивање.

(2) Окривљени који прихвати одговорност у складу са ставом 1. овог члана не може касније негирати одговорност, нити се жалити на висину казне или врсту било које санкције или трошкова.

(2) У случају прихватања одговорности окривљеног у складу са ставом 1. овог члана, прекршајни налог постаје коначан и извршан.

Испитивање захтјева за судско одлучивање
Члан 156. став (1)

(1) Суд ће одбацити захтјев за судско одлучивање ако:

1) захтјев није поднесен у року који је одређен законом,

2) је захтјев поднесен од неовлашћеног лица,

3) је окривљени прихватио одговорност у смислу члана 151. став 2. овог закона.

Споразум о признању одговорности
Члан 182.

(1) Када се прекршајни поступак води за један прекршај или за више прекршаја у стицају, овлашћени подносилац захтјева може предложити окривљеном и његовом браниоцу, уколико га има, закључивање споразума о признању одговорности, односно они могу овлашћеном подносиоцу захтјева предложити закључивање таквог споразума.

(2) Када се упути приједлог из става 1. овог члана, странке и бранилац могу преговарати о условима признања одговорности за прекршај, односно прекршаје који се окривљеном стављају на терет.

(3) Споразум о признању одговорности мора бити сачињен у писаном облику и може се поднијети најкасније до завршетка првог рочишта за одржавање претреса.

(4) Споразум о признању одговорности подноси се суду.

Сходна примјена Закона о кривичном поступку
Члан 183.

У погледу предмета споразума, одлучивања о споразуму и одлуке донесене на основу споразума о признању одговорности сходно се примјењују одредбе преговарања о

кривици Закона о кривичном поступку Републике Српске.

22. **Закон о јавном реду и миру Републике Српске** ("Службени гласник РС" бр. 11/15 и 58/19)

У конкретном случају примјењује се Закон о јавном реду и миру ("Службени гласник Републике Српске" број

11/15) који је важио у вријеме **почињења прекршаја**, а који у релевантном дијелу гласи:

Ометање државних органа, привредних друштава и других правних лица у вршењу јавних функција
Члан 24.

Ко омета или спречава дјеловање државних органа, привредних друштава и других правних лица која врше јавна овлашћења или њихове службенике да врше своје функције, или ко не поступи на лицу мјеста по законитом захтјеву или наређењу њиховог службеног лица казниће се новчаном казном од 500 КМ до 1.500 КМ или казном затвора до 60 дана.

23. **Закон о кривичном поступку Републике Српске** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 53/12, 91/17, 66/18 и 15/21) у релевантном дијелу гласи:

Законитост доказа
Члан 10.

(1) Забрањено је од осумњиченог, оптуженог или од било којег другог лица које учествује у поступку изнуђивати признање или какву другу изјаву.

(2) Суд не може заснивати своју одлуку на доказима прибављеним повредама људских права и слобода прописаних Уставом и међународним уговорима, које је ратификовала Босна и Херцеговина, нити на доказима који су прибављени битним повредама овог закона.

(3) Суд не може заснивати своју одлуку на доказима који су добијени на основу доказа из става 2. овог члана.

Преговарање о кривици
Члан 246. ст. (1) и (6)

(1) Осумњичени, односно оптужени и његов бранилац могу до завршетка главног претреса, односно претреса пред вијећем другостепеног суда преговарати са тужиоцем о условима признавања кривице за дјело за које се осумњичени, односно оптужени терети.

(6) Приликом разматрања споразума о признању кривице, суд провјерава:

а) да ли је до споразума о признању кривице дошло добровољно, свјесно и са разумијевањем, као и након упознавања са могућим посљедицама, укључујући и посљедице у вези са имовинскоправним захтјевом и трошковима кривичног поступка,

б) да ли постоји довољно доказа о кривици оптуженог,

в) да ли оптужени разумије да се споразумом о признању кривице одриче права на суђење и да не може уложити жалбу на кривичноправну санкцију која ће му се изрећи,

г) да ли је предложена кривичноправна санкција у складу са ставом 3. овог члана и

д) да ли је оштећеном пружена могућност да се пред тужиоцем изјасни о имовинскоправном захтјеву.

VI. Допустивост

24. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

25. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

26. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је рјешење Окружног суда против којег нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорено рјешење апелант је примио 23. децембра 2020. године, а апелација је поднесена 22. фебруара 2021. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допустива, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

27. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине и члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

28. Апелант тврди да су му оспореним рјешењима повријеђена права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

29. Уставни суд, најприје, истиче да се у конкретном случају ради о прекршајном поступку, те да се, у вези с тим, поставља питање примјењивости члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције, односно питање да ли се ради о "кривичној оптужби" против апеланта у смислу члана 6 Европске конвенције.

30. У пракси Европског суда постављена су три мјерила која су општепозната као "мјерила Engel" (види, Европски суд, *Engel и други против Низоземске*, 8. април 1976, Серија А, број 22), која треба да размотри при утврђивању да ли се ради о "оптужби за кривично дјело". Прво мјерило је правно разврставање дјела према националном праву, друго је сама природа дјела, а треће степен тежине казне којој је лице изложено. Друго и треће мјерило су алтернативни, али они нису нужно кумулативни. Међутим, то не искључује кумулативни приступ кад одвојена анализа свакога мјерила не омогућава да се постигне јасан закључак у погледу постојања оптужбе за кривично дјело (види, Европски суд, *Jussila против Финске* [GC] број 73053/01, ст. 30-31, ECHR 2006, и Ezeh *и Connors против Уједињеног Краљевства* [GC] бр. 39665/98 и 40086/98, ст. 82-86, ECHR 2003. X). Даље, Уставни суд подсјећа да је у предмету *Jussila против Финске* (види, Европски суд, пресуда од 23. новембра 2006. године, став 43, у даљњем тексту: предмет *Jussila*) Европски суд указао да је, без обзира на значај који је дат кривичном поступку који се тиче утврђивања кривичне одговорности и изрицања санкције с циљем кажњавања и одвраћања, очигледно да постоје кривични предмети који не носе значајан степен стигме. Јасно је да постоје "кривичне оптужбе" различите тежине. Аутономно тумачење о смислу "кривичне оптужбе" које су усвојили органи Конвенције примјеном "критеријума Engel" подупрло је постепено ширење кривичног дјела у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције и на случајеве који изричито не припадају традиционалним категоријама кривичног права, као што су управни прекршаји (види, Европски суд, *Öztürk против Њемачке*, 21. фебруар 1984. године, Серија А, број 73), затворски дисциплински поступци (види, Европски суд, *Campbell и Fell против Уједињеног Краљевства*, 28. јун 1984. године, Серија А, број 80), царински закон (види, Европски суд, *Salabiaku против Француске*, 7. октобар 1988, Серија А, број 141-А), конкуренцијско право (види, Европски суд, *Société Stenuit против Француске*, 27. фебруар 1992. година, Серија А, број 232-А) и казне које су наметнули судови који имају надлежност у финансијским стварима (види, Европски суд, *Guisset против Француске* број 33933/96, ECHR 2000-IX). На основу разликовања "кривичних предмета који не

носе значајан степен стигме" и осталих који чине "срж кривичног права", Европски суд је у предмету "закључио да се јавна расправа не захтијева у предметима који укључују наметање пореске глобе, као ни у већ побројаним случајевима".

31. У конкретном случају апеланту је издат прекршајни налог због почињеног прекршаја из члана 24 Закона о јавном реду и миру – ометање државних органа, привредних друштава и других правних лица у вршењу јавних функција. Укључивање конкретног дјела у наведени закон послужило је као јемство заштите рада, између осталог, државних органа, што се убраја и у сферу заштите у кривичном закону. Ова законска одредба усмјерена је према свим грађанима. Сврха казне у прекршајном поступку јесте да спријечи дјелатности којим се повређује јавни поредак, да спријечи починиоца да чини прекршаје и да га преваспита, те да васпитно утиче на друге да не чине прекршаје, да јача морал и утиче на развијање одговорности и дисциплине грађана, што чини обиљежја и кривичне санкције. Дакле, сврха казне у прекршајном поступку је одвраћање и кажњавање без обзира на степен њене тежине. Уставни суд подсјећа да је Законом о јавном реду и миру прописано да као казна могу да се изрекну новчана казна и казна затвора. За конкретни прекршај који је предмет овог поступка прописана је казна од 500,00 до 1.500,00 КМ или казна затвора до 60 дана. Дакле, апеланту је изречена новчана казна која је могућа према Закону о јавном реду и миру.

32. Имајући у виду наведене принципе Европског суда и постојећа законска рјешења, Уставни суд закључује да се у околностима конкретног случаја ради о "кривичној оптужби" у смислу аутономног значења које овај појам има према Европској конвенцији. Сходно наведеном, Уставни суд закључује да је у конкретном случају члан 6 Европске конвенције примјењив.

33. Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

34. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом.

[...]

35. Апелант у апелацији наводи да је суд који је требало да одлучи о његовом захтјеву за судско одлучивање имао довољно доказа да је апелант прекршајни налог потписао под присилом, односно да о томе постоје свједоци и документација и да је одлуком суда којом је апелантов захтјев одбачен био лишен права да "о његовој невиности" одлучује суд. Наиме, апелант тврди да се из снимка на CD-у који је доставио уз захтјев за судско одлучивање јасно види да он није починио прекршај за који је прихватио одговорност, те да, с тим у вези, мора да се постави питање зашто би прихватио одговорност да није био присиљен на то. Осим тога, апелант је предложио да се као свједок саслуша полицијска службеница за коју тврди да је могла да расвијетли суду околности присиле под којом се нашао када је прихватио одговорност за прекршај.

36. Уставни суд запажа да је првостепени суд одбацио захтјев за судско одлучивање према два основа: као недозвољен и као поднесен од неовлашћеног лица. Уставни суд примјећује да је апелант у захтјеву за судско одлучивање јасно навео да је прекршајни налог потписао у специфичним околностима (за вријеме док је био приведен у полицијске просторије, да је изнуђено, под физичком и психичком тортуром, те да није одраз апелантове слободне воље), при чему је доставио и одређену документацију којом је поткријепио своје наводе. У вези с тим, Уставни суд подсјећа на своје раније изнесено становиште да права гарантована Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом не смију бити илузорна, већ дјелотворна и примјењива. Уставни суд је у својим ранијим одлукама указао да би супремација Европске конвенције (која се директно примјењује у Босни и Херцеговини) над свим осталим законима била илузорна уколико органи јавне власти у Босни и Херцеговини, посебно судови, не би имали право, могућност и обавезу да је примијене директно у свом раду приликом одлучивања о правима и обавезама заштићеним Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом (види, *mutatis mutandis*, Уставни суд, Одлука о допустивости број *АП 1383/20* од 6. маја 2020. године, тачка 41, објављена на www.ustavnisud.ba).

37. Даље, Уставни суд указује да није спорно да је апелант потписао прекршајни налог. Међутим, оно што је спорно јесте начин на који је апелант прихватио прекршајну одговорност, односно како је потписао прекршајни налог (добровољно или под присилом). У том дијелу се налази и суштина апелантовог захтјева за судско одлучивање. При томе је апелант учинио своје наводе вјероватним на шта упућују докази на које се позива у свом захтјеву и који су достављени суду уз захтјев. Наиме, апелант тврди да из снимка који је доставио суду уз захтјев произилази да није починио прекршај за који се терети и за који је прихватио одговорност, те да је сматрао да је то довољан доказ да се постави питање зашто би, ако не под присилом, прихватио одговорност за нешто што није починио. Такође, тврдио је да је полицијска службеница коју је предложио као свједока могла да понуди суду неке информације о присили за коју апелант тврди да је према њему спроведена. Дакле, иако је Закон о прекршајима регулисао да лице које је прихватило одговорност из прекршајног налога нема право на судско одлучивање, суд је, ипак, требало да испита наводе о томе како је апелант потписао прекршајни налог, зато што се ради о озбиљним наводима који се тичу третмана полиције према апеланту.

38. При томе Уставни суд указује да Закон о прекршајима прокламује права као што су права окривљених лица, права задржаних лица, основна правила вођења прекршајног поступка – правично вођење прекршајног поступка, заштита људских права, правилно утврђивање чињеница и законито одлучивање о прекршајној одговорности, тако да нико невин не буде кажњен, а да се починиоцу прекршаја изрекне казна, или да се према њему примијени друга прекршајна санкција и друго (чл. 9, 10, 105), што је гарантовано и одредбама члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције. Даље, Уставни суд подсјећа да Закон о прекршајима (и то на више мјеста у тексту Закона) упућује на примјену одредаба Закона о кривичном поступку. Тако је у члану 105 став 3 наведено: "Ако Законом о прекршајима нису уређена поједина питања прекршајног поступка, на та питања сходно се примјењују одредбе Закона о кривичном поступку Републике Српске". Такође, Уставни суд примјећује да је Закон о прекршајима одредбом члана 182 указао на могућност да се закључи споразум о признању прекршајне одговорности током прекршајног поступка, те упућује на релевантне одредбе Закона о кривичном поступку РС у овом дијелу (члан 183 који прописује да се у погледу споразума сходно примјењују одредбе преговарања о кривици Закона о кривичном

поступку РС). Уставни суд наглашава да је Законом о кривичном поступку прописана јасна забрана (од осумњиченог, оптуженог или од било којег другог лица које учествује у поступку) да се изнуди признање или каква друга изјава (члан 10), што представља један од основних принципа кривичног поступка, те да је експлицитно забрањено да суд утемељи своју одлуку на доказима прибављеним повредама људских права и слобода прописаних Уставом и међународним уговорима које је ратификовала Босна и Херцеговина, нити на доказима који су прибављени битним повредама овог закона. У Закону о кривичном поступку (члан 246 став 6) прописано је да приликом разматрања споразума о признању кривице суд провјерава (између осталог) да ли је до споразума о признању кривице дошло добровољно, свјесно и са разумијевањем и да ли оптужени разумије да се споразумом о признању кривице одриче права на суђење и да не може да уложи жалбу на кривичноправну санкцију која ће му бити изречена (а на ове одредбе јасно упућује и Закон о прекршајима). Осим наведеног, Уставни суд указује да је у својој ранијој пракси (види, Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *АП 1480/13* од 1. децембра 2016. године, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 1/17) утврдио повреду права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1 и 2 Европске конвенције када Врховни суд (ни у поновном поступку у односу на апелантове наводе да је његов исказ изнуђен) није отклонио разумну сумњу да је апелант дао изјаву под притиском, односно да изјаве саоптуженог не могу да се користе као подршка апелантовом признању.

39. Слиједом наведеног, Уставни суд сматра да је логично и очекивано да постоји обавеза суда (и) у прекршајном поступку да размотри апелантове наводе који доводе у сумњу добровољност потписа на прекршајном налогу (прихватање прекршајног налога представља једнострано прихватање одговорности) сходно чему се захтијева судско одлучивање. Ово поготово ако се има у виду да Закон о прекршајима предвиђа могућност да се закључи споразум о прихватању одговорности, те налаже обавезу суду да испита добровољност упућујући на релевантне одредбе Закона о кривичном поступку. Уставни суд запажа да је Окружни суд, нашавши да су неосноване апелантове тврдње да је потпис на прекршајном налогу изнуђен, односно да је прекршајни налог потписан под принудом, указао да је апелант могао да упути притужбе Сектору унутрашње контроле полиције и да пријави незаконито или неправилно поступање полицијских службеника, што апелант није учинио. Међутим, Уставни суд сматра да Окружни суд није учинио вјероватним да би апелант упућивањем притужбе на коју је Окружни суд указао, чак ни њеним уважавањем и спровођењем дисциплинског поступка против полицијских службеника који су апеланта наводно присилили да прихвати одговорност за прекршај за који тврди да га није починио, могао да се ослободи казне која му је изречена прекршајним налогом. Сходно наведеном, Уставни суд не може да нађе, нити су редовни судови понудили ваљано оправдање и образложење зашто сматрају да би требало имати другачији приступ него у кривичном поступку у ситуацији када се апелантовим наводима доводи у питање добровољност потписа на прекршајном налогу уз одређену конкретизацију навода, као што је то у апелантовом случају.

40. Редовни судови су требали да утврде (што нису урадили у конкретном случају) да ли постоје околности које доводе у сумњу "добровољност" потписивања прекршајног налога, односно да ли постоје околности које, и поред *de facto* потписаног прекршајног налога, указују да суд, ипак, може да донесе мериторну одлуку. Наводи о присили (који нису били паушални у конкретном случају, јер је апелант у односу на своје тврдње предложио одређене доказе), уколико би се утврдило да су основани, могли би да доведу у питање добровољност апелантовог одрицања од права на приступ суду, тј. његов пристанак на издати прекршајни налог и његово оспоравање пред судом. Стога су редовни судови били дужни да испитају да ли је у конкретном случају апелант прихватио одговорност за прекршај из прекршајног налога под присилом овлашћених лица.

41. Осим тога, Уставни суд запажа да је разлог за одбацивање апелантовог захтјева и то што, како су закључили судови, тај захтјев није поднијело овлашћено лице, зато што тај захтјев није поднио апелант, већ његов адвокат, и зато што се апелант потписао у рубрици чиме прихвата одговорност. Међутим, у вези са тим ништа није даље образложено ни у првостепеном, нити у другостепеном рјешењу, па не може да се испита на основу којих прописа је закључено да адвокат не може да поднесе захтјев у апелантово име. Осим тога, суд ни овдје није испитивао или оцијенио апелантове наводе о томе да је био "присиљен да потпише", већ је само констатовао да је апелант прихватио одговорност. Стога, Уставни суд сматра да у овом дијелу рјешења не задовољавају стандард права на образложену одлуку и права на приступ суду, који су саставни елементи права на правично суђење.

42. Узимајући у обзир све наведено, Уставни суд закључује да је прекршено апелантово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

VIII. Закључак

43. Уставни суд закључује да постоји повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када су редовни судови одбацили апелантов захтјев за судско одлучивање у ситуацији када се апелант потписао у рубрици прекршајног налога о прихватању одговорности, али да су пропустили да испитају и да оцијене апелантове наводе да је то учинио под присилом, те да о томе нису дали довољна и релевантна образложења која би била у складу са правом на правично суђење и правом на приступ суду.

44. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

45. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

S A D R Ž A J

PREDSTAVNIČKI DOM
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE

611 Zaključak o prihvatanju Radne definicije antisemitizma Međunarodnog saveza za sjećanje na holokaust (bosanski jezik) 1
Zaključak o prihvaćanju Radne definicije antisemitizma Međunarodnog saveza za sjećanje na holokaust (hrvatski jezik) 2
Закључак о прихватању Радне дефиниције антисемитизма међународног савеза за сјећање на холокауст (српски језик) 2

612 Preporuka o postupanju Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i drugih institucija Bosne i Hercegovine po pitanju komemoracija u Bleiburgu (bosanski jezik) 3
Preporuka o postupanju Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i drugih institucija Bosne i Hercegovine po pitanju komemoracija u Bleiburgu (hrvatski jezik) 4
Препорука о поступању Савјета министара Босне и Херцеговине и других институција Босне и Херцеговине по питању комеморација у Блајбургу (српски језик) 4

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

613 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (bosanski jezik) 4
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće pričuve (hrvatski jezik) 5
Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (српски језик) 5

614 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (bosanski jezik) 5
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće pričuve (hrvatski jezik) 6
Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (српски језик) 6

VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE

615 Odluka o izmjeni Odluke o imenovanju Komisije za kontrolu vanjskotrgovinskog prometa oružja i vojne opreme (bosanski jezik) 6
Odluka o izmjeni Odluke o imenovanju Povjerenstva za kontrolu vanjskotrgovinskog prometa oružja i vojne opreme (hrvatski jezik) 7
Одлука о измјени Одлуке о именовању Комисије за контролу спољнотрговинског промета оружја и војне опреме (српски језик) 7

616 Odluka o izmjenama Odluke o imenovanju članova Odbora za olakšavanje trgovine Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 7
Odluka o izmjenama Odluke o imenovanju članova Odbora za olakšavanje trgovine Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 7
Одлука о измјенама Одлуке о именовању чланова Одбора за олакшавање трговине Босне и Херцеговине (српски језик) 8

617 Odluka o preraspodjeli dijela budžetskih sredstava za 2022. godinu iz budžeta Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera Bosne i Hercegovine u budžet Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 8
Odluka o preraspodjeli dijela proračunskih sredstava za 2022. godinu iz proračuna Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera Bosne i Hercegovine u proračun Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 8
Одлука о прерасподјели дијела буџетских средстава за 2022. годину из буџетета Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине у буџет Министарства правде Босне и Херцеговине (српски језик) 9

CENTRALNA HARMONIZACIJSKA JEDINICA
MINISTARSTVA FINANSIJA I TREZORA
BOSNE I HERCEGOVINE

618 Odluka o prestanku primjene Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine i Odluke o objavljivanju Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine broj 03-1-02-02-110-1/15 od 31.03.2015. godine (bosanski jezik) 9
Odluka o prestanku primjene Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine i Odluke o objavljivanju Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine broj 03-1-02-02-110-1/15 od 31.03.2015. godine (hrvatski jezik) 10
Одлука о престанку примјене Смјерница за спровођење процеса управљања ризицима у институцијама Босне и Херцеговине и Одлуке о објављивању Смјерница за спровођење процеса управљања ризицима у институцијама Босне и Херцеговине број 03-1-02-02-110-1/15 од 31.03.2015. године (српски језик) 10

BOSNA I HERCEGOVINA
UPRAVA ZA INDIREKTNO OPOREZIVANJE

619 Uputstvo o postupku kućnog carinjenja robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama (bosanski jezik) 11
Uputa o postupku kućnog carinjenja robe koja se prevozi fiksnim prijevoznim instalacijama (hrvatski jezik) 23
Упутство о поступку кућног царињења робе која се превози фиксним превозним инсталацијама (српски језик) 34

CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA BOSNE I HERCEGOVINE

620 Odluka o utvrđivanju izvoda iz Centralnog biračkog spiska za birače koji će glasati putem mobilnog tima za Opće izbore 2022. godine (bosanski jezik) 46
Odluka o utvrđivanju izvadaka iz Središnjeg biračkog popisa za birače koji će glasovati putem mobilnog tima za Opće izbore 2022. godine (hrvatski jezik) 47
Одлука о утврђивању извода из Централног бирачког списка за бираче који ће гласати путем мобилног тима за Опште изборе 2022. године (српски језик) 48

621 Pravilnik o organizaciji rada i utvrđivanju rezultata glasanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2022. godine (bosanski jezik) 51
Pravilnik o organizaciji rada i utvrđivanju rezultata glasovanja u Glavnom centru za prebrojavanje za Opće izbore 2022. godine (hrvatski jezik) 68
Правилник о организацији рада и утврђивању резултата гласања у Главном центру за бројање за Опште изборе 2022. године (српски језик) 86

KOMISIJA ZA IZBJEGLICE I RASELJENA LICA BOSNE I HERCEGOVINE

622 Odluka o preusmjeravanju i raspoređivanju sredstava po namjenama i iznosu sredstava za 2022. godinu (bosanski jezik) 105
Odluka o preusmjeravanju i raspoređivanju sredstava po namjenama i iznosu sredstava za 2022. godinu (hrvatski jezik) 105
Одлука о преусмјеравању и распоређивању средстава по намјенама и износу средстава за 2022. годину (српски језик) 106

DRŽAVNA REGULATORNA KOMISIJA ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU - DERK

623 Odluka o izdavanju licence za djelatnost međunarodne trgovine električnom energijom (bosanski jezik) 106
Odluka o izdavanju licence za djelatnost međunarodne trgovine električnom energijom (hrvatski jezik) 107
Одлука о издавању лиценце за дјелатност међународне трговине електричном енергијом (српски језик) 107

624 Odluka o izdavanju privremene licence za djelatnost međunarodne trgovine električnom energijom (bosanski jezik) 107
Odluka o izdavanju privremene licence za djelatnost međunarodne trgovine električnom energijom (hrvatski jezik) 108
Одлука о издавању привремене лиценце за дјелатност међународне трговине електричном енергијом (српски језик) 108

625 Odluka o izdavanju licence za djelatnost međunarodne trgovine električnom energijom (bosanski jezik) 108
Odluka o izdavanju licence za djelatnost međunarodne trgovine električnom energijom (hrvatski jezik) 108
Одлука о издавању лиценце за дјелатност међународне трговине електричном енергијом (српски језик) 109

626 Odluka o izdavanju licence za djelatnost međunarodne trgovine električnom energijom (bosanski jezik) 109
Odluka o izdavanju licence za djelatnost međunarodne trgovine električnom energijom (hrvatski jezik) 109
Одлука о издавању лиценце за дјелатност међународне трговине електричном енергијом (српски језик) 110

627 Odluka o izdavanju privremene licence za djelatnost međunarodne trgovine električnom energijom (bosanski jezik) 110
Odluka o izdavanju privremene licence za djelatnost međunarodne trgovine električnom energijom (hrvatski jezik) 110
Одлука о издавању привремене лиценце за дјелатност међународне трговине електричном енергијом (српски језик) 111

NEZAVISNI OPERATOR SISTEMA U BOSNI I HERCEGOVINI

628 Revizija finansijskih izvještaja za godinu koja je završila 31. decembra 2021. godine (bosanski jezik) 111
Revizija financijskih izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2021. godine (hrvatski jezik) 117
Ревизија финансијских извјештаја за годину која је завршила 31. децембра 2021. године (српски језик) 121

KONKURENCIJSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

629 Rješenje broj UP-01-26-3-037-33/21 (bosanski jezik) 126
Rješenje broj UP-01-26-3-037-33/21 (hrvatski jezik) 141
Рјешење број УП-01-26-3-037-33/21 (српски језик) 156

630 Rješenje broj UP-03-26-2-019-40/21 (bosanski jezik) 172
Rješenje broj UP-03-26-2-019-40/21 (hrvatski jezik) 182
Рјешење број УП-03-26-2-019-40/21 (српски језик) 192

631 Rješenje broj UP 04-26-3-004-93/21 (bosanski jezik) 202
Rješenje broj UP 04-26-3-004-93/21 (hrvatski jezik) 218
Рјешење број УП 04-26-3-004-93/21 (српски језик) 234

AGENCIJA ZA OSIGURANJE DEPOZITA BOSNE I HERCEGOVINE

632 Odluka o usvajanju Izvještaja o radu za 2021. godinu (bosanski jezik) 251
Odluka o usvajanju Izvješća o radu za 2021. godinu (hrvatski jezik) 254
Одлука о усвајању Извјештаја о раду за 2021. годину (српски језик) 257

633 Odluka o usvajanju Finansijskog plana za 2022. godinu (bosanski jezik) 261
Odluka o usvajanju Financijskog plana za 2022. godinu (hrvatski jezik) 261
Одлука о усвајању Финансијског плана за 2022. годину (српски језик) 262

AGENCIJA ZA STATISTIKU BOSNE I HERCEGOVINE

634 Saopćenje o prosječnoj mjesečnoj bruto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za juli 2022. godine (bosanski jezik) 262
Priopćenje o prosječnoj mjesečnoj bruto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za srpanj 2022. godine (hrvatski jezik) 262
Саошштење о просјечној мјесечној бруто плати запослених у Босни и Херцеговини за јул 2022. године (српски језик) 262
635 Saopćenje o prosječnoj isplaćenoj mjesečnoj neto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za juli 2022. godine (bosanski jezik) 263
Saopćenje o prosječnoj isplaćenoj mjesečnoj neto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za srpanj 2022. godine (hrvatski jezik) 263
Саопштење о просјечној исплаћеној мјесечној нето плати запослених у Босни и Херцеговини за јул 2022. године (српски језик) 263

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

636 Odluka broj AP 4710/20 (bosanski jezik) 263
Odluka broj AP 4710/20 (hrvatski jezik) 270
Одлука број АП 4710/20 (српски језик) 277
637 Odluka broj AP 603/21 (bosanski jezik) 284
Odluka broj AP 603/21 (hrvatski jezik) 290
Одлука број АП 603/21 (српски језик) 295

Izdavač: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za izdavača: sekretarka Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Gordana Živković - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Direktor: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Direktor: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050, faks: 722-074 -Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK DD 338-320-22000052-11, ASA BANKA DD Sarajevo 134-470-10067655-09, ADDIKO BANK AD Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK DD BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Štampa: "Unioninvestplastika" d.d. Sarajevo - Za štampariju: Jasmin Muminović - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.
"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.
Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obavezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.
Pretplata za II polugodište 2022. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.
Web izdanje: http://www.sluzbenilist.ba - godišnja pretplata 240,00 KM